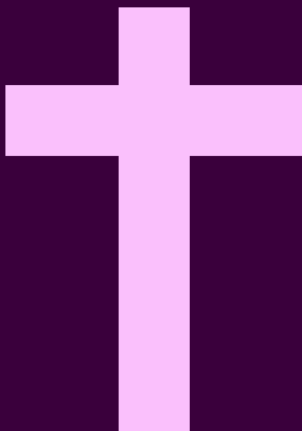

Ñ'oom xco na tqueⁿ ty'ogots'om cantxja 'naa'

Jesucristo

New Testament in Amuzgo, Guerrero (MX:amu:Amuzgo, Guerrero)

Ñ'oom xco na tqeⁿ ty'oots'om cantxja 'naa'
Jesucristo
New Testament in Amuzgo, Guerrero (MX:amu:Amuzgo,
Guerrero)

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Guerrero Amuzgo (Amuzgo, Guerrero)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amuzgo, Guerrero

amu

Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Amuzgo, Guerrero

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-02-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
 3a693cf5-26ad-5db1-89e8-29e6d3f52b61

Contents

Mateo	1
Marcos	68
Lucas	109
Juan	174
Hechos	225
Romanos	284
1 Corintios	311
2 Corintios	336
Gálatas	353
Efesios	362
Filipenses	371
Colosenses	377
1 Tesalonicenses	383
2 Tesalonicenses	389
1 Timoteo	392
2 Timoteo	400
Tito	405
Filemón	408
Hebreos	410
Santiago	430
1 Pedro	437
2 Pedro	444
1 Juan	448
2 Juan	455
3 Juan	456
Judas	457
Apocalipsis	460

Ñ'oom naya cantyja 'naa' Jesucristo na seiljeii Mateo

Nn'a' tsjaa' na tuiiñe Jesucristo
(Lc. 3:23-38)

¹ Luaa ñ'oom na matseijndaa'ñena' tsjaa' nn'a' na tuiiñe Jesucristo, na wjaac'oomna' David ñequio Abraham na jndyowicantyjoo' joona na tue'cañoomna' jom.

² Abraham, jom tsotye Isaac, Isaac tsotye Jacob, Jacob tsotye Judá ñequio ntyjee tsa'ñee'. ³ Judá ñequio yuscu na jndyu Tamar, ndana Fares ñequio Zara. Fares tsotye Esrom, Esrom tsotye Aram. ⁴ Aram tsotye Aminadab, Aminadab tsotye Naasón, Naasón tsotye Salmón. ⁵ Salmón ñequio yuscu Rahab, ndana Booz, Booz ñequio scoom'm Rut, ndana Obed, Obed tsotye Isaí. ⁶ Isaí tsotye David tsa' na tyoluiiñe rey, David to'ñoom scuu' ts'oo Urías, t'oom ndana Salomón.

⁷ Salomón tsotye Roboam, Roboam tsotye Abías, Abías tsotye Asa. ⁸ Asa tsotye Josafat, Josafat tsotye Joram, Joram tsotye Uzías. ⁹ Uzías tsotye Jotam, Jotam tsotye Acáz, Acáz tsotye Ezequías. ¹⁰ Ezequías tsotye Manasés, Manasés tsotye Amón, Amón tsotye Josías. ¹¹ Josías tsotye Jeconías ñequio ntyjee tsa'ñee'. Joona tuiindyena tiempo quía ty'e nn'a' Israel na praso ndyuaa Babilonia nc'e na ticana'ndye nn'a' Israel ndia' ñ'e' nn'a' ndyuaa'ñee'. Ty'echo na ñ'ee' joona na tyondye'ntjomtye'na.

¹² Jnda teinom na ty'echo nn'a' Babilonia nn'a' Israel ndyuaana, tuiiñe jnda Jeconías ndyuaa'ñee'. Jndyu tsa'ñee' Salatiel, Salatiel jom tsotye Zorobabel. ¹³ Zorobabel tsotye Abiud, Abiud tsotye Eliaquim, Eliaquim tsotye Azor. ¹⁴ Azor tsotye Sadoc, Sadoc tsotye Aquim, Aquim tsotye Eliud. ¹⁵ Eliud tsotye Eleazar, Eleazar tsotye Matán, Matán tsotye Jacob. ¹⁶ Jacob tsotye José, José saa' María. Ndo' María'ñee' na seincue' Jesús na cwiluiiñe Cristo.

¹⁷ Jnda' canchoo'ñequiee ndii' tsjaa' na jndyowicantyjoo', jna'na' Abraham, tue'cañoomna' hasta David. Ndo' cwiiche' canchoo'ñequiee ndii' tsjaa' na jndyowicantyjoo', jna'na' David, tue'cañoomna' tiempo quía na ty'e nn'a' Israel na praso ndyuaa Babilonia. Ndo' cwiiche' canchoo'ñequiee ndii' tsjaa' na jndyowicantyjoo', jna'na' quía ty'echo nn'a' Babilonia nn'a' Israel, tue'cañoomna' hasta xje' na tuiiñe nquii na cwiluiiñe Cristo.

Luaa waa na tuiiñe Jesús
(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Luaa waa na tuiiñe Jesucristo. Quía waache' ñomcaa' tsoñee' María ñequio José, ndo' cwii tjooche' na nntjomndyena, teitquioo' na majndeiiñe María cantyja najndei Espíritu Santo. ¹⁹ Ndo' José, tsa' na nluiiñe saa' María, jom ts'a' na ñequii'che' tyocantyyaa' ts'om na nts'aa yuu na maty'iomyana'. Tical'ue ts'oom na nlui'jnaa'ñe tsa'ñee', jo' chii seitiom na cwe' ñemaa' nntyuii' ñomca. ²⁰ Yoche' na luaa' matseitiom, tsoom'm ndaa na teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ty'oqts'om nnoom. Tso tsa'ñee':

—U José na cwiluiindyuu' tsjaa' David na jndyowicantyjoo' tinty'ue' na nnc'o'ñom' María na nluiiñe scu'. Ee cantyja najndei Espíritu Santo jo' na jndeiñe. ²¹ Nntseincue' cwii yu'ndaa na tsa's'a. Ndo' 'u nntseicajndyu' juu

Jesús. Ee na tseixmaaⁿ na nncwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. Nntseicanoom'm jnaⁿ na la'xmaⁿ naⁿñeeⁿ.

²² Cha'tso nmeiⁿ tuii cha catseicandaaⁿñenaⁿ ñ'oom na seineiⁿ Ty'ooots'om ñequio ñ'oom 'ndyoo profeta. ²³ Tso tsaⁿñeeⁿ: Queⁿ'yo' cwenta, ndeiiñe cwii yuscundyua.

Nntseincueⁿ cwii tyochjoo ndo' njndyu Emanuel.

Ñ'oom Emanuel matsona': Ty'ooots'om m'aaⁿ ñ'eⁿndyoo jaa.

²⁴ Jndaⁿ na lcwii ts'om José na tsoom'm ndaa, quia jo' seicanaaⁿ ñ'oom na sa'ntjom ángel cwentaa' Ty'ooots'om, to'ñoom María na scoom'm.

²⁵ Saaⁿ ticatjomndyena na mandiñoom' hasta quia jndaⁿ seincuii scoom'm yu'ndaa'ñeeⁿ. Quia jo' José seicajñoom yu'ndaa'ñeeⁿ Jesús.

2

Nn'aⁿ na jndo' n'om ty'ena Belén

¹ Ncuae na tyom'aaⁿ Herodes rey, tuiiñe Jesús tsjoom Belén ts'ondaa Judea. Luaa tuii, tqwie'cañom nn'aⁿ na jndo' n'om Jerusalén, na jnaⁿ jo ndo' na macalui' ñe'quioom'.

² Tyota'x'eendyena:

—¿Yuu m'aaⁿ nqueⁿ na tuiiñe rey cwentaa nn'aⁿ judíos? Ee já jndaⁿ nty'iaayâ na teitquioo'ñe caxjuu cwentaaⁿaⁿ na ndicwaⁿ m'aaⁿyâ ndyuaayâ jo ndo' yuu na macalui' ñe'quioom'. Jo' na tquiogyâ na nlat'maaⁿndyô jom.

³ Quia na jndii Herodes ñ'oomwaa', jeeⁿ seiñ'eeⁿñenaⁿ jom ndo' mati cha'tso nn'aⁿ Jerusalén. ⁴ Jo' chii seitjoom cha'tso ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' tax'eeñê ndaaⁿ naⁿñeeⁿ yuu tsona' na nluiiñe juu na cwiluiiñe Cristo.

⁵ Naⁿñeeⁿ jluena nnoom:

—Ndi', matso ljeii na tsjoom Belén ts'ondaa Judea, jo' jo' nluiiñê. Ee luaa waa na seiljeii profeta:

⁶ O nn'aⁿ tsjoom Belén, ts'ondaa Judá,

meiⁿch'oo ticju'cjena' tsjom'yo' quii'ntaaⁿ njoom nt'maⁿ cha'waa ts'ondaa Judá.

Ee quii'ntaaⁿ'yo' nlui' cwii ts'aⁿ na nluiitquieñe na nnteix'ee nn'aaⁿya Israel.

⁷ Quia jo' cwe' nty'iu tqueeⁿñe Herodes nn'aⁿ na jndo' n'om na jnaⁿ jo ndo' na macalui' ñe'quioom'. Tcuu tcuu tax'eeñê ndaaⁿaⁿ ñeeⁿ xjeⁿñeeⁿ na tei'tquioo'ñe caxjuu. ⁸ Jndaⁿ jo' jñoom joona na c'oona tsjoom Belén. Tsoom ndaana:

—Catsa'yo', ndo' cata'x'ee'jndaa'ndyo' yuu m'aaⁿ tyochjoo'ñeeⁿ. Ndo' quia na jndaⁿ jliu'yo' jom, quiola'candii'yo' ja, cha mati ja nncjo, nntseit'maaⁿndyoo jom.

⁹ Naⁿñeeⁿ, quia na jndaⁿ jndyena ñ'om'ndyoo rey Herodes'ñeeⁿ mana ty'ena. Ndo' juu caxjuu na tei'tquioo'ñe ndaaⁿaⁿ na ndicwaⁿ m'aⁿna ndyuaana jo ndo' na macalui' ñe'quioom', tjajndyenaⁿ jo ndaaⁿaⁿ hasta tue'cañoomna' ndyeyu yuu na m'aaⁿ tyochjoo'ñeeⁿ. ¹⁰ Jeeⁿ tjawee' n'omna quia nty'iaaanda'na caxjuu'ñeeⁿ. T'maⁿ tquiaanaⁿ na neiiⁿna. ¹¹ Quia ty'equie'na naquii' w'aa, nty'iaana juu tyochjoo ñequio tsoñeeⁿ María. Ty'ecataⁿ cantyena na tyola't'maaⁿndyena jom. Tjeii'na 'naⁿ na jnda na cwilei'chona. L'ana naya jom s'om cajaanⁿ ñ'eⁿ suu ndo' ñ'eⁿ nasei cachi na tuinaⁿ ñ'eⁿ ntsuee' ts'oom mirra. ¹² Jndaⁿ chii cwiiñeeⁿ nato ty'elcwee'na

ndyuaa tsjoomna ee s'aa Ty'oots'om na tsoona ndaa, jo' na seijndõ'na' n'omna na tic'oolcwee'na na m'aa' Herodes'ñee'.

Cwilei'nomna, cwi'oona ndyuaa Egipto

13 Jndā na jlui' naⁿñee', teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oots'om nnom José xje' na tsoom'm ndaa. Tso ángel'ñee' nnoom:

—Quicantyja', cja'ñ'oom' tyochjoo ñequio tsoñee'. Calei'nom'yo', catsa'yo' ndyuaa Egipto, ndo' jo' jo' c'om'yo' hasta xje' na nntseicandiiya. Ee nl'ue Herodes tyochjoo na nntseicue'eⁿ juu.

14 Quia jo' teicantyjaaⁿ, ndo' cwe' natsjom tjañ'oom tyochjoo ñequio tsondyee. Ty'ena Egipto. 15 Jo' jo' t'omna hasta na tue' Herodes. Na tuii na luua' seicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñequiaa profeta. Matsona': "Tjeii'a Jndaaya na m'aa' ndyuaa Egipto."

Herodes sa'ntjoom na cwje tyocanch'u

16 Juu Herodes, jndā na ljeii' na joo nn'a' na jndõ' n'om ticala'ñ'oom'ndyena jom, seiw'iyyaayan. Jñoom sondaro tsjoom Belén ndo' cha'waa ndioche' yuu na m'a' nn'a'. Sa'ntjoom na cala'cwjee naⁿñee' cha'tso tyonch'u na we ndyuu ndo' na cjeti m'a'. Ee laa'ti' tjeii'eⁿ cwenta cwanti xuee na teitquioo'ñe jndyee caxjuu'ñee' cantyja 'naa' ñ'oom ndyuee nn'a' na jndõ' n'om. 17 Ndo' na luua' s'aa', seicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na seiljeii profeta Jeremías. Ee seineii' ñ'oom tjañoom' chiuu seichjoo'na' n'om yolcu judías tsjoom Belén na jla'cwjee sondaro ndana. 18 Tsoom:

Teic'uaa naquii' tsjom Ramá na cwityuee londyee yocanch'u.

Jndei cwila'xuaana,

cwityueena cantyja 'naa' ndana

mei' taleiquiaana' na nnjoomna, ee tja' ndana.

19 Jndā na tue' Herodes, quia jo' teitquioo'ñennda' ángel cwentaa' Ty'oots'om nnom José xje' na tsoom'm ndaa. Ndicwa' m'a'na ndyuaa Egipto.

20 Tso nnoom:

—Quicantyja', cja'ñ'oom' tyochjoo ñequio tsoñee'. Tsalcwe'yo' ndyuaa nn'a' Israel. Ee jndā tja' nn'a' na ñel'uee'ndye na ñe'cala'cwee' jom.

21 Quia jo' teicantyjaaⁿ, tjañ'oom tyochjoo ñ'eⁿ tsondyee. Ty'elcwee'na ndyuaana ndyuaa Israel. 22 Joo ncwee'ñee' m'aa' Arquelao ts'iaa' ts'ondaa Judea yuu na tyotsa'ntjom tsotyee' Herodes. Saq quia na jndii José na ljo', t'oom na nquia'a' na nncja' Judea. Mati s'aannda' Ty'oots'om na tsoom'm ndaa na tancja' jo' jo'. Jo' chii tjaa' cwii'che' ntyja, ts'ondaa Galilea. 23 Tjaa' cwii tsjom na jndyu Nazaret. Jo' jo' ljoo'ñe. Na tuii na luua' seicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñequia profetas na nntseicajndyuna' Jesús ts'a' Nazaret.

3

Juan mañequiaa' ñ'oom ndaa nn'a' jo ndo' yuu tjaa nn'a' c'om

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Tue'ntyjo xuee na teitquioo'ñe Juan, tōo'õ' na tyotseits'oomñe nn'a'. Tyoñequiaa' ñ'oom ndaana ts'ondaa Judea jo ndo' yuu tjaa nn'a' c'om.

2 Tyotsoom:

—Calcwe' n'om'yo' ee juu na matsa'ntjom Ty'oots'om mandy-ocwje'cañoomna' lo.

3 Cantyja 'naa' Juan'ñee' na tyotseinei' profeta Isaías, tsoom:

M'aaⁿ cwii ts'aⁿ jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'oom na jndei matseineiⁿ ndaaⁿ.
Matso tsaⁿñeeⁿ:

“Calajndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' ndy-
ocwje'cañoom nquii na cwiluiñe na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom na cwilayo'yo' nato na ñoom.”

⁴ Juan'ñeeⁿ tyocweⁿ liaa na tui ñequio soo' camello. Tyochu'tyeⁿ tsiaⁿaⁿ
ñequio cwii tjaⁿ. Ndo' nantque na tyocwaaⁿaⁿ calcaa ntyue' ñequio tsiom'
jndaa. ⁵ Ndo' jndye nn'aⁿ tsjoom Jerusalén ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa
ts'ondaa Judea ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ cantsu 'ndyoo jndaa Jordán, tyo'oonna
na m'aaⁿ. ⁶ Seits'oomñe jooona ts'om jndaa Jordán jnda na lcwe' n'omna
jnaaⁿna.

⁷ Saaⁿ quia na nty'iaaⁿaⁿ na jndye nn'aⁿ fariseos ñequio saduceos tquiona
na m'aaⁿ na ñe'cwits'oomndyena, quia jo' tsoom ndaaⁿ:

—O cwiluiindyoy' cha'na canduu na cwilei'nom'yo' na nquiaayo' na
nnt'uiwi'na' jooyo'. Ee 'o cwinquio'yo' na m'aaⁿya na nquia'yo' na nntseiw'i
Ty'oqots'om 'o. ¿Ñeeⁿ t'moⁿ ndaa'yo' na waa na ndaaⁿ nluu'n'maa'ndyo'
nawi' na quia ndyo? ⁸ Ca'ndye'yo' na tis'a ndo' cala'ayo' yuu na ya,
quia jo' m'moⁿna' na mayuu'cheⁿ cwilcwe' n'om'yo'. ⁹ Meiⁿ ticalas'andyo'
che'ncjo'yo' naquii' n'om'yo' na ndu'yo': “Jaa tjaa na teincuu' nacjooya
ee Abraham cwiluiñe weloo welooya.” Candye'yo' nntsjoo, meiiⁿ cwe'
ljo'meiⁿ ndaaⁿ nntseicwaqueⁿ Ty'oqots'om na nluuindyena' tsjaaⁿ Abraham
na jndyowicantyjo', quia jo' n'ndiina' 'o. ¹⁰ 'O matseijomna' cha'cwijom
n'oom na tis'a ta cwil'a. Ndo' manquiu'yo' n'oom na tical'a ta naya, maxjeⁿ
nnt'uana'. Ndo' xeⁿ jnda t'ua n'oom'ñeeⁿ nntioom nn'aⁿ jooona' quii' chom.
Maluaa' matseijomna' nnts'aa Ty'oqots'om ñ'e'ndyo' 'o xeⁿ tical'a'yo' yuu
na ya. ¹¹ Ja mayuu' matseits'oqo'ndyo' 'o ñequio ndaatoo ee na cwilcwe'
n'om'yo'. Saa mandyontyjo nqueⁿ na nntseits'oomñe 'o ñequio Espíritu Santo
naquii' n'om'yo' ndo' ñequio chom. Nqueⁿ t'maⁿti tseixmaaⁿ, nchiiti ja. Meiⁿ
ticatseixmaⁿya na cwe' ja nnt'uiya lcoom'm na ñnequiaya jooona' na ññoom.
¹² Jnda jaawindyoo' na nntu'xe'ndyo' ee laxmaⁿ'yo' cha'cwijom lqueeⁿ na
ndicwaⁿ cwaajndii. Luaa ts'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ. Matseicueñe ts'aⁿ
lqueeⁿ hasta na nlju'ñeⁿ. Jnda chii nntseiweeⁿ lqueeⁿ na ya naquii' w'aa.
Saa nchuaa'na' njñoom chom. Maluaa' matseijomna' na nnts'aa Ty'oqots'om.
Nn'aⁿ na ya cwil'a maco'ñoom jooona saaⁿ nn'aⁿ na tis'a cwil'a, nntseicoom
jooona ñequio chom na tijoom canduu'.

Teits'oomñe Jesús
(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Quia jo' jnaⁿ Jesús ts'ondaa Galilea, tjaaⁿ jndaa Jordán na nntseits'oomñe
Juan jom. ¹⁴ Saaⁿ tiñe'nquiaaⁿñe Juan na caluii na ljo'. Tsoom:

—Cwa jnda tyje'cañoom' ja na catseits'oomndyo' 'u meiiⁿ na matsona' na 'u
catseits'oomndyu' ja.

¹⁵ T'o Jesús, matsoom nnom:

—Je' quiaandyu'to' na caluii na ljo'. Ee macaⁿna' na laa'ti' calacandaⁿndyo'
cha'tso cantyja na maty'iomyana'.

Ndo' tancuee' Juan. ¹⁶ Jnda na teits'oomñe Jesús, jlueeⁿeⁿ quii' ndaa. Ndo'
seicanaaⁿñena' tsjo'luee. Nty'iaaⁿaⁿ Espíritu na cwiluiñe Ty'oqots'om ndy-
ocue cha'cwijom catu'. Jndyocaljo nacjoom'm. ¹⁷ Ndo' nandye cañoom'luee
teic'uaa na seinei' Ty'oqots'om. Tsoom:

—Luaaⁿñe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'oqoⁿ. Cantyja 'naaⁿ jom mañequiaana'
na nei'ya.

4

*Ñe'queⁿ tsaⁿjndii xjeⁿ Jesús
(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)*

¹ Jnda jo' tjañ'oom Espíritu Santo Jesús jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Jo' jo' tyoqueⁿ ñe' tsaⁿjndii na nnts'aa xjeⁿ jom.

² Tyom'aaⁿ wen'aaⁿ xuee ndo' wen'aaⁿ tsjom tícwaaⁿ'aⁿ, jnda chii jndyo na ñejnoom'om. ³ Ndo' tyje'cañoom tsaⁿjndii na mach'ee xjeⁿ nn'aⁿ. Tso nnoom:

—Xeⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiindyⁿ Jnda Ty'oots'om, cwa catsaⁿ'ntjom' ljo'meiiⁿ na catseicwaqueⁿ'na' tyoo' joona' na nlcwa¹.

⁴ T'o Jesús:

—Ja xocats'aa na ljo' ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “Nchii cwe' cantyja 'naaⁿ tyoo' na wando' ts'aⁿ, saa cantyja 'naaⁿ cha'tso ñ'oom na mañequiaa Ty'oots'om.”

⁵ Jnda jo' tjañ'oom tsaⁿjndii Jesús Jerusalén tsjoom na lju' cwentaa' Ty'oots'om. Tqueeⁿ juu xqueⁿ tsiu' wats'om t'maⁿ. ⁶ Tsoom nnom Jesús:

—Xeⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiindyⁿ Jnda Ty'oots'om, cwa cju'ndyu' jo nacje. Ee luua matsó ñ'oom 'naaⁿ'aⁿ:

Nquii Ty'oots'om nñequiaaⁿ 'u luee ángeles cwentaaⁿ'aⁿ na cal'ana cwenta 'u. Ndo' nntyjee' lueena 'u cha tincjaacañjom ljo' nc'e'.

⁷ Quia jo' t'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja tijoom cats'aa cha'na matsu' luua' ee mati waa cwiicheⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “Tinsa' xjeⁿ Ta Ty'oots'om cwenta'.”

⁸ Jnda chii tjañ'oom tsaⁿjndii Jesús cwii sjo' nandye. Jo' jo' t'mooⁿ nnom cha'tsoi n'iaaⁿ t'maⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, ñequio na t'maⁿ matseit'maaⁿ'ñena' joo. ⁹ Ndo' tsoom nnom:

—Cha'tso nmeiⁿ nntioo l'o' xeⁿ nlco' xtye' na nntseit'maaⁿ'ndyu' ja.

¹⁰ Ndo' t'o Jesús nnoom, tso:

—Quindyoo' nacañomya 'u Satanás, ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': “Catseit'maaⁿ'ndyu' nquii Ta Ty'oots'om cwenta', ndo' macandá nnom nqueⁿ candi'ntjom'.”

¹¹ Quia jo' 'ndii tsaⁿjndii jom. Ndo' tqwie'cañom ángeles, tyondye'ntjomna nnoom.

*Mato' Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ ts'ondaa Galilea
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)*

¹² Quia jndii Jesús na jnda mam'aaⁿ Juan praso, tjalcweeⁿ'eⁿ ts'ondaa Galilea. ¹³ Tjaaⁿ tsjom'm Nazaret, saa taticaljoo'ñe' jo' jo'. Tjaaⁿ na nljoo'ñe' tsjoom Capernaum na m'aa'na' ndyoo ndaaluee. Jo' jo' ndyuaa cwentaa nn'aⁿ tmaaⁿ Zabulón ñequio Neftalí. ¹⁴ Ndo' joo ndyuaa'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cha nntseicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, matsona':

¹⁵ Nntseixueeñena' jo ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa cwentaa' Zabulón ndo' jo ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa cwentaa' Neftalí.

Nntseixueeñena' jo ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa 'ndyoo ndaaluee,

ñequio ndyuaa xndyaa' jndaa Jordán,
ñequio ts'ondaa Galilea yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos.

¹⁶ Naⁿ'ñeeⁿ m'aⁿ'na nacje 'naaⁿ najaaⁿ'ñe,
saa je' je' jnda teitquoo' cwii na jeeⁿ caxueeñe jo ndaana.

Ndo' mati m'aⁿ'na na manchjena' joona na wi' cwiitjoomna,
saa je' jnda seicaxueeñena' jo ndaana.

¹⁷ Xjeⁿ'ñeeⁿ jna'na' na to' Jesús na tyoñequiaaⁿ ñ'oom. Tsoom:

—Calcwe' n'om'yo', ee juu na matsa'ntjom Ty'oqots'om mandy-ocwje'cañoomna' 'o.

Ma'ma' Jesús ñequiee nn'a'n na cwitjeii' calcaa

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Xje' na mawinom Jesús 'ndyoo ndaaluee Galilea, ljeii' we nn'a'n na ñenquii ts'a'n ntseinda, Simón, tsa'n na jndyu Pedro ñequio Andrés tyjee tsa'ñee'n. Cwituee'na tsquii' 'naa'na ts'om ndaaluee ee nn'a'n cwitjeii' calcaa joona. ¹⁹ Tso Jesús ndaana:

—Quiolajomndyo' ñ'e'ndyō ndo' ja nnts'aa na nla'tjom'yo' nn'a'n tachii cwe' calcaa.

²⁰ Joona mañoom' 'ndyena nlqui' 'naa'na, ty'ela'jomndyena ñ'e'ñê.

²¹ Ndo' na tja tjatyeen' ljeii' cwiiche' we ts'a'n, ntseinda Zebedeo nañ'ñee'n, Jacobo ñ'e'n tyjee'n Juan. Njomndyena ts'om w'aandaa. Cwila'yona nlqui' 'naa'na ñequio tsotyena Zebedeo. Quia jo' t'ma' Jesús joona. ²² Ndo' mañoom' 'ndyena w'aandaa ñ'e'n tsotyena, ty'elajomndyena ñ'e'ñê.

Jesús ma'moo'n ndaa jndye nn'a'n

(Lc. 6:17-19)

²³ Tyomanom Jesús cha'waa ts'ondaa Galilea. Tyo'moo'n ndaa nn'a'n naquii' lan'om 'naa'na. Tyoñequiaa' ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om. Ndo' tyotsein'maa' nn'a'n cha'tso nnom ntycu na wiina. ²⁴ Ndo' t'om ñ'oom cantyja 'naa'na' cha'waa ndyuaa Siria. Na'ñ'ee'n tquiochona cha'tso nn'a'wii na m'aa' na cwitjoom jndye nnom ntycu ñequio na maquiina' joo. Mati ñ'ee' nn'a'n na cwilei'cho jndyetia joo, ñ'ee' nn'a'n na malei'oom tycuwee', ndo' ñ'ee' nn'a'n na cwitjoom tycutquee'n. Sein'maa' joona. ²⁵ Jo' chii' t'ma' ntmaa' nn'a'n ty'entyjo naxee'e'n. Jna' na'ñ'ee'n ts'ondaa Galilea, ñ'e'n nn'a'n ndyuaa njoom Decápolis, ñ'e'n tsjoom Jerusalén, ñ'e'n ts'ondaa Judea, ndo' xndyaa' jndaa Jordán.

5

Jesús mañequiaa' ñ'oom na wacatyee' cjo'o' ta

¹ Quia na nty'iaa' Jesús na jndye nn'a'n, tjawaa' cwii ta. Jnda' na tjacjom, ty'entyja' nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'ñê. ² To'o'no' na t'moo'n ndaana.

Nmeii' mañequiaana' na neii' nn'a'n

(Lc. 6:20-23)

³ Tsoom:

—Mañequiaana' na neii' nn'a'n na cwila'no' na nty'iaandye jo nnom Ty'oqots'om, ee na'ñ'ee'n cwila'jomndyena cantyja na matsa'ntjoom.

⁴ Mañequiaana' na neii' nn'a'n na chjoo' n'om cantyja jnaa'na, ee quia ñ'equiaa Ty'oqots'om na t'ma' n'omna.

⁵ Mañequiaana' na neii' nn'a'n na cwituee'ndyecje jo nnom Ty'oqots'om ee nndaana na nnc'omna tsjoomnancue xco.

⁶ Mañequiaana' na neii' nn'a'n na m'a'na cha'cwijom na ñe'jndo'na ndo' ñ'e'cwena ee na ntyjaa' n'omna na ndaa' n'ana yuu na maty'iomyana'. Ee canda'ya ñ'equiaa Ty'oqots'om na cwicantyjaa' n'omna.

⁷ Mañequiaana' na neii' nn'a'n na m'a' na wi' n'om nc'iaa, ee nnc'oom Ty'oqots'om na wi' ts'oom joona.

⁸ Mañequiaana' na neii' nn'a'n na lju' naquii' n'om, ee nnty'iaa ndaana nquii Ty'oqots'om.

⁹ Mañequiaana' na neii' nn'a'n na cwita'ya nc'iaa na cwila'ntja'ndye, ee nntseicajndyu Ty'oqots'om joona ntseinna'.

10 'Mañequiaana' na neii' nn'aⁿ na cwintyjo nc'iaana jooa nc'e na m'aⁿna cantyja na maty'iomyana', ee la'xmaⁿ naⁿ'ñeeⁿ cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om.

11 'Mañequiaana' na neiⁿ'yo' quia na cwila'jnaaⁿ nn'aⁿ 'o, ndo' quia cwita'wi'na 'o ndo' cwituee'na cha'tso nnom ñ'oomwi' nacjo'yo' na cwe' cantu nc'e na m'aⁿ'yo' cantyja 'naⁿya. 12 C'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo' ndo' catseicwaljoo'tina' na neiⁿ'yo' ee t'maⁿ naya cwenta'yo' cwiwiwe cañoom'luee. Ee malaa'ti' tyolei'ntyjo nn'aⁿ profetas na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om tandyo xuee, cwii tjoocheⁿ na nntjom' 'o nawi'ñeeⁿ.

Cwiluiindyö tsjaaⁿ'chjeⁿ' ndo' chom
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 'O cwiluiindyö' tsjaaⁿ'chjeⁿ', saaⁿ xeⁿ na jnda jlu' na chjeⁿ'na', çljo' ñ'eⁿ cwii nleichjeⁿ'nnda'na? Meiⁿ'chjooⁿ tjaa yuuⁿ ndeiⁿ nleil'uena', jo' chii cwe' cwityeⁿ'nquiee' nn'aⁿ ndo' cwicandyuena jooaⁿ.

14 'O cwiluiindyö' chom na cwiwixuee jo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Cwii tsjoom na wacatyeeⁿ xqueⁿ ta, xocandaⁿ nncwenty'iu juuna'. 15 Mati xotseicw'aa ts'aⁿ cwii xjocanti ndo' nncwjaa'ñeyom juuna' nacjee' ts'oom castom. Maxjeⁿ nntseintyja ts'aⁿ juuna' cha ya nntseixueena' ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ naquii' w'aa. 16 Malaa'ti' c'om' 'o na calaxueendyo' ndaaⁿ nn'aⁿ cha nla'noⁿ na na cwil'a'yo' cha'tso nnom na maty'iomyana'. Ndo' cantyja 'na'yo' nla't'maaⁿndyena Tsoty'e'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee.

Ma'moⁿ Jesús cantyja 'naaⁿ' ljeii na matsaⁿntjomna'

17 Mati tso Jesús:

—Ticala'tiuu'yo' na jndyooⁿ na nntseityuii'a chiuu waa na t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, meiⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñe'quia profetas. Jndyooⁿ na nntseicandaya jooa' cha nlei'tquioo' chiuu waa na mayuu'cheⁿ ñe'cat'mooⁿ'na'.

18 Ee mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoö, yocheⁿ na ndicwaⁿ waa tsjo'luee ñequio tsjoomnancue, xoca'ndiina' meiⁿ'cwii ljeii cachjoo na ndii'na' naquii' ljeii na tqueⁿ Moisés, hasta xjeⁿ jnda jlu'ljuu'ñ'eⁿna'. 19 Nc'e na luua', meiⁿ'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na titseicandaⁿ cwii ñ'oommeiiⁿ na cachjooa', ndo' ma'mooⁿ ndaaⁿ nc'iaaⁿ'aⁿ ya meiiⁿ tila'candana juuna', tjaa yuu'l'ueñe cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om. Saaⁿ 'ñeeⁿ juu na matseicanda ñ'oommeiiⁿ ndo' naljo' ma'moⁿ na cal'a nc'iaa', juu matseijndaa'ñena' na t'maⁿ l'ueñe cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om. 20 Jo' chii candye'yo' nntsjoö, xeⁿ tila-candaⁿndyo'ti'yo' jo nnom Ty'oots'om, nchiiti na cwil'a nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, quia jo' xonndaⁿ ntsaquee'ndyo' cantyja na matsaⁿntjom. Macaⁿ'na' na 'o nncwinom'ti'yo' na ya nla'yo' nchiiti cha'na cwil'a naⁿ'ñeeⁿ.

Ma'moⁿ Jesús na tila'wjaaya nc'iaaya
(Lc. 12:57-59)

21 'O jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ ndaaⁿ welooya na matsona': "Tintseicue' x'ia' ndo' meiⁿ'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nnts'aa na ljo', maxjeⁿ nnt'uiitye'na' juu." 22 Jo' chii nndye'yo' nntsjoö, meiiⁿ cwe' na nntseiw'ii ts'aⁿ x'iaa' maxjeⁿ nnt'uiitye'na' jom. Ndo' meiⁿ'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'omjnaaⁿ nnom x'iaa', maxjeⁿ nntu'xeⁿ nn'aⁿ na cwiluitquiendye wats'om t'maⁿ juu. Ndo' meiⁿ'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseijoom'ñe quioo' x'iaa', maxjeⁿ matsona' na nntioomñe juuna' naquii' chom b'io.

23 'Jo' chii quia na ma'tioo' 'naⁿ jo nnom tio na mañequiaa' cwentaⁿ' Ty'oots'om, ndo' xeⁿ juu xjeⁿ'ñeeⁿ macjaañjoom' ts'om' na tiya m'aaⁿ x'ia'

ñ'e'ndyu', ²⁴ quia jo' ca'ndii' 'na'm' jo' jo', chii cja', catsa'jndyee' na caljoy-aandyo' ñ'e' x'ia'. Ndānquia, chii candyo'nnda' na ñequiaa' cwentaa' Ty'oots'om.

²⁵ 'Yoche' na ndicwa' wanaa', que'ndyu' na caljondyo'ya'yo' ñ'oom na maleichoona' 'o ñ'e' x'ia' cha tints'aana' na juu ts'a' na m'a'ntiaa'ndyo' ñ'e'ñe nntseiquoom 'u l'ō jwe. Ndo' jwe'ñee' ñequiaa' cwenta 'u luee sondaro, Ndo' jona mana nntuee'na 'u w'aancjo. ²⁶ Mayuu'che' matsjoo njom', xocalui' jo' jo', hasta quia na jndā tiom'nchaa'ndyu'.

Tiya na matseiquee' ts'om ts'a' x'iaa'a'

²⁷ 'O jndā jndye'yo' ñ'oom na tyoñe'quia nn'a' na matsona': "Tijoom xuee nnc'oom'ya' ñ'e' cwiiche' ts'a'." ²⁸ Saa' ndye'yo' nntsjoq, mei'cwi'ñee'che' ts'a' na cwe' mantly'iaa' cwii yuscu na matseiquee' ts'om juu, maxje' matsona' na mam'aa'yaa' ñ'e'ñe ee na luaa' matseitoom.

²⁹ 'Macwe' jo' xe' cantyja na mantly'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om, que' che'nncu' xje' cha'cwijom na macwji' ts'om njom' ndo' matquie' juuna' cha taxocatseitjoondyu'ti'. Ee ñecuaa' meii' na tacandaa'ndyu' saa' nncu' nlui'n'maa'ndyu'. Ndo' xe' tiñe'que' che'nncu' xje' cantyja 'na', meii' na candaa'ndyu' ñe'c'oom', mei'chiuuche' b'io nncju'na' 'u. ³⁰ Ndo' xe' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om jnaa' ts'o' ntyjaya, que' che'nncu' xje' cha'cwijom na matyjee' ndo' matquie' juuna' cha xotseitjoondyu'ti'. Ee ñecuaa' meii' na tacandaa'ndyu' saa' nncu' nlui'n'maa'ndyu'. Ee xe' tique' che'nncu' xje' cantyja 'na', meii' na candaa'ndyu' ñe'c'oom', maxje' nncju'na' 'u b'io.

Ticato'ndye nn'a' na jndā t'unco

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ 'Mati waa ñ'oom na tyoñequiaa' Moisés na mei'cwi'ñee'che' ts'a' na matseityuui' ljeii' 'naa' ñ'e' scuu', tsa'ñee' nnoom'm na nluii' ljeii' cantyja na mato'ñe ñ'e' scoom'm. ³² Saa' je' candye'yo' ñ'oom na nntsjoq nncō. Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na matseityuui' ljeii' 'naa' ñ'e' scuu', cwii na mei'nquia na s'aa' scoom'm na nchii' ñet'oomya ñequio cwiiche' ts'a', cha'cwijom nque' mach'ee' na c'oomya scoom' ñ'e' cwiiche' ts'a'. Ndo' mei'cwi'ñee'che' ts'a' na nncoco ñ'e' yuscu'ñee', matsona' na cwe' m'a'yana.

Ma'mo' Jesús na tintjeii'a ñ'oom jii' Ty'oots'om

³³ 'Mati jndā jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'a' teiyo ndaa' welooya na matsona': "Tilque'ntye' ñ'oom na ntyji'ya' na xondaq' nntseicandaa'ndyu', saa' ñ'oom na jndā tqe'ntye', catseicandaa'ndyu' juuna' nnom Ta Ty'oots'om." ³⁴ Saa' je' nncō matsjoo ndye'yo': Mei'cwii' ñ'oom tilque'ntye'yo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom jii' Ty'oots'om. Ee jom' tjacantyja na t'ma' cwiluiñe. Mati mei'cwii' ñ'oom tilque'ntye'yo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii' cañoom'luee, ee juuna' cwiluiñena' ndio' 'naa'a', ndo' na ljo' nndu'yo' matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'oots'om. ³⁵ Mei'cwii' ñ'oom tilque'ntye'yo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii' tsjoomnancue, ee juuna' m'aa'na' nacje 'naa' Ty'oots'om. Ndo' na nndu'yo' naljo', matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'oots'om. Ndo' mei'cwii' ñ'oom tilque'ntye'yo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii' tsjoom Jerusalén, ee tsjoom'ñee' cwiluiñena' tsjoom' nquii' Ty'oots'om na matsjantjom. Ndo' na nndu'yo' naljo' matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'oots'om. ³⁶ Ndo' mei'cwii' ñ'oom tilque'ntye' cjo' nncu' ee 'u tjaa' ljo' tseixma' na nntsa' na nleicanchii' oo' nleintom meii' ñe'cwii' sooxque'. Macandā nquii' Ty'oots'om nndaq' nnts'aa' na ljo'. Jo' chii

na nntsu' ñ'oom'ñeeⁿ matseijomna' na matsu' jii' Ty'oots'om. ³⁷ Quia na macwji'yuu'ndyu' cwii ñ'oom'ndo' matsu' na mayuu' juuna', cats'aana' na mayuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Ndo' quia na matsu' na tiyuu', cats'aana' na tiyuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Ee cantyjati ñ'oom' na nntseicwaljo'ti' na nntseijndei' 'ndyo' hasta nntseitiuu' na nntsu' jii' Ty'oots'om, ñ'oom'ñeeⁿ cwinaⁿna' na m'aaⁿ nquii tsaⁿjndii.

Tical'ueendyo na nnjoom na cwita'wi' nn'aⁿ jaa
(Lc. 6:29-30)

³⁸ "O jndā jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ teiyo na matsona': "Cwaan cwii nnom nawi' mach'ee ts'aⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿaⁿ, mati nlei jndaa' na nntjom jom. Aa ts'omnmom x'iaaⁿaⁿ seiqueie'ñē, mati catjom jom. Aa tsei'n'om x'iaaⁿaⁿ tcoom, maxjeⁿ mati jom majo'ti catjom." ³⁹ Saa je' nncō matsjoō nddye'yo': Til'ueendyu' na nnjoom quia na maco'wi' ts'aⁿ 'u. Ee mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mmeiⁿ nda' ntsmaⁿ ntyjaya, mati ntyjatymaaⁿ quiaa' na mmeiⁿeⁿ nda'. ⁴⁰ Ñeeⁿ juu na maqueⁿ ñ'oom nacjo' na ñ'e'cuae' ñ'oom 'u wats'iaaⁿ ñ'e'cwjeeⁿeⁿ cotom', mati quiaa' na nncjaañ'oom liaaso'. ⁴¹ Ñeeⁿ juu na mach'ee na jndei'na' cja' ñ'eⁿñē na ncja'chu' xuu 'naaⁿaⁿ cwii kilómetro, cja' meiiⁿ we. ⁴² Ts'aⁿ na macaⁿ 'na' njom', quiaa' nnoom, ndo' ts'aⁿ na macoⁿ, nchii nntsa' ndoo' ticandi'.

C'oo'ya na wi' n'oo'ya nn'aⁿ na jndoo jaa
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ "Mati 'o jndā jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ teiyo, na matsona': "Catsa' na wi' ts'om' x'ia'ndo' catseitaa' ts'om' ts'aⁿ na jndoo' 'u." ⁴⁴ Saa je' nncō matsjoō nddye'yo': Cal'a'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na jndoo' 'o. Ndo' calanei'yo' nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwita'wi' 'o. ⁴⁵ Quia jo' nluindyoy' nntseinda Tsotyeyo' na m'aaⁿ cañoom'luee. Ee jom mach'eeⁿ na manty'iaa' ñ'e'quioom' 'naaⁿaⁿ nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye'ndo' mati nn'aⁿ na wi'ndye. Ndo' matseicuaaⁿ yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyana', ndo' nn'aⁿ na cwil'a na ticaty'iomyana'. ⁴⁶ Ee xeⁿ macandā nn'aⁿ na wi' n'om' 'o, cwil'a'yo' na wi' n'om'yo', ¿aa cwila'tiuu'yo' na cjaawee' ts'om Ty'oots'om? ¿Aa nchii majo'ti cwil'a nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom? ⁴⁷ Ndo' xeⁿ cwe' ncjoondyo' cwiñe'quia'yo' na xmaⁿndyo', ¿yuuwaa na jeeⁿ ya cwil'a'yo'? Ee malaa'ti' m'aⁿ nn'aⁿ na tyoola't'maaⁿndye Ty'oots'om. ⁴⁸ C'om'yo' na candaā' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ cha'xjeⁿ nquii Tsotyeyo' na m'aaⁿ cañoom'luee, candaā' m'aaⁿ na candya' ts'oom joona.

6

Ma'moⁿ Jesús na cal'aaya jndye nnom naya

¹ 'Queⁿyo' cwentā quia na nl'a'yo' cwii nnom na maty'iomyana', nchii nl'a'yo' cwe' cha na canty'iaa nn'aⁿ, ee xeⁿ na ljo', tjaa'naⁿ naya 'na'nyo' jo nnom Tsotyeyo' na m'aaⁿ cañoom'luee. ² Cwe' nc'e'jo' quia mache' naya cwii ts'aⁿ, catsa' na ñenncu' ntyji', tintseixuaandyu'. Ee m'aⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na ya nn'aⁿndye. Cwi'oona lan'om ñequio n'om nantaa c'uaa ndyueena na cwil'ana naya ndyeñeeⁿ, cha queⁿ nn'aⁿ cwentā ndo' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ joona. Mayuu'cheⁿ nntsjoo nddye'yo', cwe' tomti juu cantyja na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ joona, jo' na cwita'ntjomna. ³ Saa 'u je', quia na mache' naya ts'aⁿ, tica'moⁿ na nljeii cwii cheⁿ ts'aⁿ, meiiⁿ ts'aⁿ na jeeⁿ ya ñ'oom ñ'eⁿndyu'. ⁴ Cats'aana' na ñenncu' ntyji' naya na mache'. Ndo' nquii Tsotyeyo' na manty'iaaⁿaⁿ ljo' mache' na cwe' nty'iu, jom nntseinoomñē ljo' na matseijjoona' 'u.

*Ma'moⁿ Jesús chiuu nlanaaⁿya nnom Ty'oots'om
(Lc. 11:2-4)*

⁵ 'O quia na cwilaneini^{yo}' nnom Ty'oots'om, tal'a'yo' cha'na joo nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na ya nn'aⁿndye. Ee joona jeeⁿ ya nquiuna na jndoo'cheⁿ nn'aⁿ cwimeintyjee'na, cwila'neiⁿna nnom Ty'oots'om naquii' lan'om ndo' jo nqui nantaa. Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoo, cwe' tomti juu na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ joona jo' na cwita'ntjomna. ⁶ Saa 'u je', quia matsei'neiⁿ nnom Ty'oots'om, cja'quie' naquii' wa', catseicu' ndyoots'a', ndo' catseineiⁿ nnom Tsotyey' na m'aaⁿ na titquioo'ñe. Ndo' jom na noom'm meiiⁿ titquioo'ñe, nntseinoomñe ljo' na matseitjooⁿa' 'u.

⁷ 'Quia na cwilaneini^{yo}' nnom Ty'oots'om, tandu'yo' ñ'oom na ñejuu ñejuuna', cha'xjeⁿ quil'a nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿ Ty'oots'om. Ee joona cwila'tiuuna na jndye ndii' cwiluena, jo' na mañeeⁿ. ⁸ 'O je' til'a'yo' cha'na cwil'a joona. Ee Tsotyey'yo' ntyijijndaa'ñe cwaaⁿ 'na' na maca'na' 'o cwii tjooche' na cwitaⁿ'yo' nnoom. ⁹ Quia na cwilaneini^{yo}' nnom Ty'oots'om, luaa candu'yo':

Tsotyaayâ na m'aaⁿl cañoom'luee,
ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' xue'.

¹⁰ Candyo cantyja na matsa'ntjom'.

Caluui cantyja na l'ue ts'om' nnom tsjoomnancue cha'xjeⁿ na macwiluui cañoom'luee.

¹¹ Quiaaⁿ nantquie 'na' na maca'na' jâ xuee je'.

¹² Catseit'maⁿ ts'om' jâ natia na jnda l'aayâ cha'xjeⁿ jâ cwilat'maⁿ n'ooⁿyaⁿ nn'aⁿ na cwila'tjooⁿndye ndaaⁿyâ.

¹³ Cateijndeⁱ na ticjaachuuna' jâ na n'l'aayâ yuu na ticatsa'ntjomna'.

Ndo' catseicandyaandyu' jâ cantyja 'naaⁿ juu natia.

Ee cha'waa na yo na cwii wjaana' 'u cwiliindyu' na matsa'ntjom', ndo' cwiliindyu' najndu',

ndo' tseixmaⁿ na catseit'maaⁿñena' 'u. Amén.

¹⁴ 'Xeⁿ 'o cwilat'maⁿ n'om'yo' nn'aⁿ na cwila'tjooⁿndye ndaaⁿ'yo', quia jo' mati Tsotyey'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee, nntseit'maⁿ ts'oom' 'o na cwila'tjooⁿndyo' nnoom. ¹⁵ Saa xeⁿ 'o ticalat'maⁿ n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'tjooⁿndye ndaaⁿ'yo', quia jo' mati Tsotyey'yo' xocatseit'maⁿ ts'oom' 'o jnaⁿ'yo' na waa.

Cantyja na nntsei'cwejndo'ñe ts'aⁿ

¹⁶ 'Quia na cwila'cwejndo'ndyo', til'a'ya'yo' na taquiomya ndaaⁿ'yo' cwe' cha na caliu nn'aⁿ na ljo' cwil'a'yo'. Ee m'aⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'ayana taquiomya ndaaⁿa, cha ca'moⁿ'na' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'cwejndo'ndyena. Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoo, cwe' tomti juu na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ joona, jo' na matseinoomñena' na cwila'cwejndo'ndyena. ¹⁷ Saa 'u je' quia matsei'cwejndo'ndyu', cwjaa'ndyu' ncheⁿ xqueⁿ, camaⁿ njom', ¹⁸ cha ticwitquioo' jo ndaaⁿ nn'aⁿ na matsei'cwejndo'ndyu', macandaⁿ nquii Tsotyey' na m'aaⁿ na titquioo'ñe nlqueeⁿ cwenta. Ndo' jom na noom'm meiiⁿ titquioo'ñe, nntio'naaⁿñe 'u.

*Jeeⁿ jnda naya 'naaⁿ ts'aⁿ cañoom'luee
(Lc. 12:33-34)*

¹⁹ 'Tilatjom'yo' 'na' na jdana' nnom tsjoomnancue yuu m'aⁿ canty'ua na nla'ndaa' joona', ndo' yuu na nlquii ch'meiⁿ, ndo' yuu na nndaⁿ nnc'ooquie' naⁿcanty'ue na nntjeii'na joona'. ²⁰ Saa joo naya 'naⁿ'yo' na quit'maⁿ n'om'yo' calatjom'yo' joona' jo nandye cañoom'luee yuu na xocwa' canty'ua, meiⁿ na

nlquii ch'meiⁿ ndo' meiⁿ na nnc'ooquie' naⁿcanty'ue na nntjeii' joona'. ²¹ Ee yuu na cwila'we'yo' naya na cwilatjom'yo', jo' jo' ntyjaa' n'om'yo'.

Ts'om nnom ts'aⁿ tseixmaⁿna' lámpara
(Lc. 11:34-36)

²² 'Quia na mandí' ñ'oom na mayuu', matseijomna' 'u cha'na ts'aⁿ na tquiio'ya na xuee manty'iaa'. Ee quia matsei'noⁿ ñ'oom na mayuu'ñeeⁿ quia jo' mateijndeiina' cha'waa na m'aaⁿ. ²³ Saá xeⁿ tiñe'candi' ñ'oom na mayuu', matseijomna' 'u cha'na ts'aⁿ na tis'a n'omnmom na m'aaⁿ na nchjaaⁿ. Ee meiiⁿ na mandí' ñ'oom'ñeeⁿ saá xeⁿ tixocatsai'noⁿ na mayuu' juuna', naquii' ts'om' matsei'xmaⁿ cha'cwijom na jaaⁿñeñ'eⁿ.

Xondaq nndya'ntjoo'ya ndaa we patrom
(Lc. 16:13)

²⁴ 'Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ juu na nndaq nndi'ntjomtyeⁿ nnom we patrom na ñejom. Ee nnc'oom ts'aⁿ na ticuee' ts'oom cwii patrom'ñeeⁿ, ndo' nnc'oom na wi' ts'oom cwiicheⁿ. Oo nnts'aana' na nntseit'maaⁿñê cwii naⁿñeeⁿ, ndo' cwiche' til'ueñe. Xeⁿ na jeeⁿ cwique'ndyo' na nla'tjom'yo' 'naⁿ na nleityandyo' xocju'naa'ñena' na nla't'maaⁿndyo' Ty'oots'om, ee we ntyja nmeiⁿ xondaq nndye'ntjom'yo' na ñejom.

Ty'oots'om mach'eeⁿ cwenta ntseinaaⁿ
(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'Cwe' nc'e jo', nndye'yo' nntsjoq: Tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na cwi'ando'yo' tsjoomnancue, ljo' na nlcwa'yo' oo na nncwe'yo', ndo' lia'yo' chiuu nleitsaa'ndyo'. Ee Ty'oots'om mantyjeeⁿ cantyjati na cwi'tando'yo' majndeiticheⁿ na cwe' nantquie na cwicwa'yo'. Mantyjeeⁿ hasta cha'waandyo' 'o, majndeiticheⁿ na cwe' liaa na cwicwee'yo'. ²⁶ Queⁿ'yo' cwenta cantyja 'naa' cantsaa na ma'ntyja jo nandye. Jooyo' tjaa ljo' cwino'myo' na nntyjeendyeyo' na nla'weyo' nantquie na nleil'ue 'io cha. Saá meiiⁿ na ljo', nquii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee mañequiaaⁿ na cwicwa' jooyo'. Ndo' 'o cajndandyo'ti'yo' ntyjeeⁿ, nchiiti cantsaa. ²⁷ Mati ¿cwaan' cwiindyo' 'o nndaq nnts'aa na nleitcooñeti cwe' na jeeⁿ jndye matseitiuu?

²⁸ 'Quia jo' ¿chiuu na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja chiuu na nleit-saa'ndyo'? Queⁿ'yo' cwenta, n'oom ljaa' quii' jndaq, ya cwiwijndana'. Nei'ncoo' cwiwaa' ljaa'. Tiquil'ana' ts'iaaⁿ, meiⁿ tiquil'ana' tsaⁿ na nluii liaana'. ²⁹ Saá nndye'yo' nntsjoq: Juu rey Salomón meiiⁿ jeeⁿ tyañê, ndo' tja-cantya na ya 'na' na tyoleichom, saá tícatsaijomna' na nei'ncoo' liaⁿ'aⁿ cha'na nei'ncoo' cwii ljaa'meiⁿ. ³⁰ Ndo' xeⁿ laa'ti' matseichjoomñe Ty'oots'om ljaa' quii' jndaq na niomna' xuee je' ndo' 'io cha nlcóna', majndeiticheⁿ ntyjeeⁿ chiuu nlcwee'yo' liaa, 'o nn'aⁿ na ticala'yu'ya n'om'yo'. ³¹ Jo' chii tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na nndu'yo': "¿Chiuu nl'aayoo na nlcwaa'a ndo' na nncwaa'ya?" oo nndu'yo': "¿Chiuu nl'aayoo na nlejndaa' liaaya?" ³² Ee ñenquii'cheⁿ nmeiⁿ cwil'uee'ndye nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'oots'om. Saá nqueⁿ na cwiluiiñê Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee mantyjeeⁿ na tjoondyo' cha'tso nmeiⁿ. ³³ Saá najndyee quiandyo' na nnts'a'ntjom Ty'oots'om 'o. Ndo' cal'a'yo' yuu na maty'iomyaⁿ cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom, quia jo' nñequiaaⁿ cha'tso nmeiⁿ na maca'na' 'o. ³⁴ Jo' chii tinc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja 'naaⁿ 'na' na nlc'a'na' 'o xuee na cwii wjaana'. Ee xuee 'io waanquia ñ'omtiu cwentaa'na'. Xuee je' malei'tyeⁿ nawí' na chuuna' cwenta'yo'.

7

Til'uee'ndyo jnaa' nn'a'
(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Til'uee'ndyo' jnaa' nn'a' na cwe' xje^{nto} 'o cha ticu'xeⁿ Ty'ooots'om 'o.
² Ee mañejuuti ñ'oom na cwil'ue'yo' nacjoo nc'iaa'yo', majuuna' nleil'uee'ñe Ty'ooots'om na nncu'xe^{na} 'o. Ndo' cha'xjeⁿ na cwitjei'yo' cwenta na cat'uiina' nc'iaa'yo', malaa'ti' nnts'aaⁿ ñ'e^{ndyo}'. ³ ¿Chiuu na jeeⁿ maqueⁿ cwenta meiiⁿ chjoowi' ljo' mach'ee x'ia'? Ndo' manncu'ti' tiqueⁿ cwenta na t'maⁿ matsei'tjoondyu'. Mach'eena' cantyja 'naⁿ cha'cwijom jeeⁿ ndo' ntquioo' jnda na njom ts'omnno^m x'ia', saā meiⁿchjoo tiqueⁿ cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu'. ⁴ ¿Aa nnts'u'yu' nno^m x'ia': "Cwa, quiaa' na nncwji'a ntquioo' jnda na njom ts'omnjom'?" Ndo' 'u je' ndicwaⁿ njom ts'oom tscaa' ts'omnjom'. ⁵ 'U ts'aⁿ na we waa na matseixmaⁿ cwji'jndyee' ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu' quia jo' tquio'ya' na nncwji' ntquioo' jnda na njom ts'omnno^m x'ia'.

⁶ Tiñe'quia'yo' 'naⁿ na lju' la'xmaⁿ na ndaaⁿ nn'aⁿ na ticala'ñ'oom'ndye Ty'ooots'om na ticala'xmaⁿ na nnto'ñoom'joona'. Ee xeⁿ na luaa' nl'ayo' matseijomna' cha'cwijom cwiñe'quia'yo' 'naⁿ na ya na la'xmaⁿ na' cwentaa' Ty'ooots'om ndaaⁿ calue'. Ndo' calue'ñeeⁿ nnta'queⁿyo' na nntquiiyo' 'o. Meiⁿ tiñe'quia'yo' 'naⁿ na jnda ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, ee xeⁿ na ljo' nl'a'yo', matseijomna' cha'cwijom cwitue'yo' ts'uaa ta' na jeeⁿ jnda ndaaⁿ calcu. Ndo' calcu'ñeeⁿ cwe' ntquieyo' joona'.

Cata'yo' nnom Ty'ooots'om, quia jo' nnto'ñoom'yo'
(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Ñequii'cheⁿ cata'yo' nnom Ty'ooots'om quia jo' nnda'yo' juu na cwita'yo'. Ñequii'cheⁿ cal'ue'yo' chiuuya jo nnoom quia jo' nliu'yo'. Ñequii'cheⁿ ca'ma'yo' jom quia jo' nnaaⁿ cha'cwijom 'ndyoots'a jo ndaa'yo'. ⁸ Ee cwii ts'aⁿ na waa na macaaⁿ nnom Ty'ooots'om, maxjeⁿ nnc'o'ñoom'juuna'. Ndo' mati ts'aⁿ na mal'ue yuu na l'ue ts'om Ty'ooots'om, maxjeⁿ nljeiiⁿ. Ndo' juu ts'aⁿ na ma'maⁿ, maxjeⁿ nntseicanaaⁿñe Ty'ooots'om cha'cwijom 'ndyoots'a jo nnom.

⁹ ¿Ñeeⁿ cwiindyoy' 'o na m'aaⁿ yucachjoo jnda, ndo' xeⁿ macaaⁿ tyoo' njom', aa ñeequiaa'yu' tsjo' nnoom? Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ nnts'aa na ljo'. ¹⁰ Ndo' xeⁿ macaaⁿ yucachjoo jnda' cwii catscaa njom', ¿aa ñeequiaa'yu' catsuu nnoom? Xocatsa' na ljo'. ¹¹ Quia jo' 'o nn'aⁿ na tia nn'a'ndyo', xeⁿ manquiiyo' na ñe'quia'yo' 'naⁿ na ya ndaaⁿ nda'yo', majndeitiicheⁿ nquii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee ñeequiaaⁿ 'naⁿ na yaticheⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na cwitaⁿ nnoom.

¹² Quia jo' meiⁿquia na l'ue n'om'yo' na cal'a nn'aⁿ ñ'e^{ndyo}' majo'ti cal'a' 'o ñ'e^{ndye} joona. Ee laa'ti' matsa'ntjom ljeii na tqeⁿ Moisés ñequio ñ'oom' Ty'ooots'om na tyoñe'quia profetas tandyo xuee.

Catsaquia'a 'ndyoots'a na cantuu
(Lc. 13:24)

¹³ 'O catsaquia'yo' 'ndyoots'a cantuu na nnc'om'yo' natoo' Ty'ooots'om. Ee waa 'ndyoots'a tmeiⁿ na matseicanaaⁿñena' nato t'maⁿ. Juuna' wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñe ndo' jndye nn'aⁿ cwi'ooquie' jo' jo'. ¹⁴ Saā 'ndyoots'a cantuu matseicanaaⁿñena' nato cajneiⁿ. Nato'ñeeⁿ wjaañ'oomna' ts'aⁿ na ticantycwii na nncwando' saā tijndye nn'aⁿ cwiliu juuna'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ taq' ts'oom
(Lc. 6:43-44)

15 'Cal'a'yo' cwenta ñequio joo nn'a'na na tiyuu' ñ'oom cwiñe'quia. Cwiquie'cañomna 'o na ndoo' jee' nioom' n'omna cha'na nioom' ts'om catsma' saã naquii' n'omna laxma'na na wi'ndyena cha'cwijom lobo. 16 Nnta'jna'yo' 'ñee' jooa quia cwique'yo' cwenta chiuu cwil'ana. ¿Aa nnts'aache'na' na nntseicjoo ts'a'na tãuva l'oonioom? Oo ¿aa nntseicjoo ts'a'na tãhigos ts'oom nioom? Xocats'aana' na ljo'. 17 Ee ticwii cwii ts'oom na ya, cwiwe' tã na ya, ndo' ticwii cwii ts'oom na tis'a, cwiwe' tã na tis'a. 18 Ts'oom na ya xocue' tã na tis'a, ndo' ts'oom na tis'a xocue' tã na ya. 19 Ticwii cwii ts'oom na ticats'aa tã na ya, cwit'uana', jnda' chii cwituee' nn'a'na juuna' quii' chom. 20 Luaa' waa na nnta'jna'yo' na'ñee', ee m'mo'na' na tiyuu' ñ'oom na cwiñe'quia na nletiquioo' chiuu waa na cwil'ana.

Ticha'tsondye nn'a'na laxma'na cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om
(Lc. 13:25-27)

21 'Majndye nn'a'na cwilue nnoo'na Ta, saã ticha'tsondyena nnc'ooquiee'ndyena cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om. Ñequii'che' joo nn'a'na na cwil'a ljo' na l'ue ts'om Tsotyaya na m'aa'na cañoom'luee, na'ñee' nnc'ooquiee'ndye cantyja na matsa'ntjoom. 22 Xuee na nncue'ntyjo na nntu'xe'ndye nn'a'na, majndye nn'a'na nluena nnoo': "Jee' 'u Ta, ¿aa nchii jnda' tquiaayã ñ'oom naya 'na' ñequio najndei na matsei'xma' ndo' tjeii'ã jndyeta naquii' n'om nn'a'na, ndo' l'aayã jndye 'naa' ñequio najndu' nncu' na tixocaluiina' cantyja najndei na matseixma' ts'a'na?" 23 Quia jo' nnc'oya ndyuee na'ñee', nnts'joo: "Mei'chjoo ticwajna'na 'ñee' 'o. Quindyoyo' nacañomya, 'o nn'a'na na tia nn'a'ndyo'."

Chiuu waa na tjaluii we w'aa
(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

24 Ticwii cwii ts'a'na na mandii ñ'oom na matsjoo nmeii' ndo' matseicanda jooa', matseijonna' tsa'ñee' cha'na cwii ts'a'na na jndo' ts'om na s'aa waa' nacjoo' tsjo't'ma'na na tye' wacatyee'. 25 Jna'na' tua', tyjee' jndaa, tioo jndye jndei, teicaljoona' w'aa'ñee', saã tiquioona' ee na t'uiitye'na' nacjoo' tsjo'ñee'. 26 Saã ticwii cwii ts'a'na na mandii ñ'oom na matsjoo ndo' titseicanda jooa', matseijonna' tsa'ñee' cha'na cwii ts'a'na na tijndo' ts'om na s'aa waa' nacjoo' tei'. 27 Jna'na' tua', tyjee' jndaa, tioo jndye jndei, teicaljoona' w'aa'ñee', mana tioona'. Ndo' mat'ma'na tsuu cantyja 'naa' w'aa'ñee'. 28 Quia na jnda' jnda' seinei' Jesús cha'tso ñ'oommei', nn'a'na na jndyendye jee' tjawee' n'omna ñ'oom na t'moo'na ndaana. 29 Ee tyo'moo'na waa najndei na matseixmaa', nchii cha'na cwit'moo'na nn'a'na na jndo' n'om cantyja 'naa' ljeii na tqe'na Moisés.

8

Sein'ma'na Jesús ts'a'na chuu tycu lepra
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

1 Quia na jndyocue Jesús ta na tjaa', jndyendye nn'a'na tquiontyjo naxee'ne'. 2 Tyjee'cañoom cwii ts'a'na na chuu tycu lepra, tjtatseicandyoo'ñe, tco' xtye jo nnoom, tso:
—Ta, ntyjii na 'u nndaã nntsein'ma'na' ja, xe' l'ue ts'om'.
3 Ndo' Jesús seintyjo'na' ts'oo'na, tyenquioom'm tsa'ñee', matsoom nnom:
—L'ue ts'oo'na. Can'ma'na'.
Ndo' mañoom' n'ma'na tsa'ñee', mana tsu tycu lepra. 4 Quia jo' tso Jesús nnoom:

—Ndi' nntsjoog, meiⁿcwii ts'aⁿ ticatsu' nnom chiuu waa na tuii. Saa cja', cja'tseica'moⁿndyu' nnom tyee, ndo' quiaa' quioo' nnoom na tseixmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om cha'xjeⁿ na saⁿntjom Moisés. Luaa' catsa' cha calui'yuu'na ndaa nn'aⁿ na jnda n'maⁿl.

Sein'maⁿ Jesús mosoo' capeitaⁿ, ts'aⁿ romano

(Lc. 7:1-10)

⁵ Xjeⁿ na mawjaaquee' Jesús tsjoom Capernaum, cwii capeitaⁿ na matsaⁿntjom cwii siaⁿnto sondaro seicandyoo'ñe nacañom'm. S'aa ty'oo nnoom. ⁶ Tso:

—U Ta, moso 'naⁿya macanda cwe' waaⁿ na waa w'aya, tei'caljoo ty-cutqueeⁿ jom. Jeeⁿ cwajndii maquiina' jom.

⁷ Tso Jesús nnom:

—Nncjo, nntsein'maⁿya jom.

⁸ Saa t'o capeitaⁿ, tsoom:

—U Ta, ticatseixmaⁿya na nncja'quie' naquii' w'aya. Mantyjii meiiⁿ cwe' ñ'oom catsu', mana nn'maⁿ moso 'naⁿya. ⁹ Ee mati ja m'aaⁿya nacje 'naaⁿ nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ Israel nnaⁿ naⁿñeeⁿ jo ntyja na macalui' ñe'quioom' ñequio ntyja na mawjaacue ñe'quioom'. Ndo' yuu na m'aⁿ Abraham ñ'eⁿ Isaac ñ'eⁿ Jacob yuu na matsaⁿntjom Ty'oots'om, ñequio na neiiⁿna nncwindyuaandyena na nlcwa'na ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ¹² Saa nquiee nn'aⁿ judíos na qui na cwentaana cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om, nncwji'na' joona jo' jo'. Nncju'na' joona yuu na tjacantya na jaaⁿñe. Jo' jo' nnc'omna na nla'xuaana na matsei'ndaa'na' n'omna. Ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na maquiina' joona.

¹⁰ Jeeⁿ tjawee' ts'om Jesús quia na jñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo tsaⁿñeeⁿ. Tsoom ndaa nn'aⁿ na cwi'oontyjo naxeeⁿeⁿ:

—Mayuu'cheⁿ nddye'yo' nntsjoog, meiⁿ qui'ntaaⁿ nn'aⁿ Israel tyooljei cwii ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om cha'na tsaⁿm'aaⁿl. ¹¹ Candye'yo' nntsjoog, jndye nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ Israel nnaⁿ naⁿñeeⁿ jo ntyja na macalui' ñe'quioom' ñequio ntyja na mawjaacue ñe'quioom'. Ndo' yuu na m'aⁿ Abraham ñ'eⁿ Isaac ñ'eⁿ Jacob yuu na matsaⁿntjom Ty'oots'om, ñequio na neiiⁿna nncwindyuaandyena na nlcwa'na ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ¹² Saa nquiee nn'aⁿ judíos na qui na cwentaana cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om, nncwji'na' joona jo' jo'. Nncju'na' joona yuu na tjacantya na jaaⁿñe. Jo' jo' nnc'omna na nla'xuaana na matsei'ndaa'na' n'omna. Ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na maquiina' joona.

¹³ Quia jo' tso Jesús nnom capeitaⁿñeeⁿ:

—Cha'xjeⁿ na jnda seiyu', maxjeⁿ jo' nluui. Cja'lcwe' na waa wa'.

Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ n'maⁿ mosoo' tsaⁿñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús staxeeⁿl Simón Pedro

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Tjaquee' Jesús waa' Pedro. Ljeiiⁿ na waa staxeeⁿl tsaⁿñeeⁿ cjoor' jnduu. Matseicona' juu. ¹⁵ Tyenquioom'm ts'o tsaⁿñeeⁿ ndo' mañoom' tjameintyjee' na matseicona' juu. Teicantya, to' na mandi'ntjom ndaana.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿwii

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Quia na jnda tmaaⁿya, tqiocho nn'aⁿ jndye nc'iaana na cwilei'cho jndyetia na m'aaⁿ Jesús. Ñe'cwii saⁿntjoom na calui' jndyetia, quia jo' jlui'na naquii' n'om naⁿñeeⁿ. Ndo' sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii. ¹⁷ Luaa' tuii cha calui'ljuu' ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñequiaa profeta Isaías. Tso tsaⁿñeeⁿ: “Manquiiyeeⁿ teijneiⁿ jaa cantyja na tijndeiⁿ n'ooⁿya. Ndo' mati sein'maaⁿ jaa cha'tso ntycu na ñe'leichuuna' jaa.”

Nn'aⁿ na ñe'c'oontyjo naxeⁿl Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Quia na nty'iaa' Jesús na jndyendye nn'aⁿ m'aⁿ nacañom'm, tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cala'jndaa'ndyena w'aandaa na nnc'oona xndyaa' ndaaluee. ¹⁹ Ndo' tjantjyaa' cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Matso nnoom:

—Maestro, nncjontyjo naxeⁿ! meiⁿnyuucheⁿ na wja'!

²⁰ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Joo canndye maniom lue'w'aayo' ndo' cantsaa na cwima'ntyja mati maniom cantquiaayo', saa ja na cwiluiindyjo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee meiⁿ yuu na nncwajndya, tjaa'naⁿ.

²¹ Cwiicheⁿ ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿñê, matso nnoom:

—Ta, quíaa' ñ'om' na nndi'ntjoⁿtyaⁿ nnom tsotyá, hasta xeⁿ jndaⁿ ty'iuya jom, quia jo' yuu' je' nñ'aⁿya ñ'eⁿndyu'.

²² T'o Jesús nnom, matsoom:

—Jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tyootando' cantyja 'naⁿya. M'aⁿna cha'cwijom 'loo. Ca'ndii' na joona caty'iuundye ntyjeena. Saa 'u je', candyo'tseijomndyu' ñ'eⁿndyo.

Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nmoⁿ ndaaluee

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Quia jo' tuogoⁿ ts'om w'aandaa, mandi ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ²⁴ Luaa tuui, tyoowijndye 'oona, tiao cwii jndye t'maⁿ indeii nnom ndaaluee, mawaa na wjaanchjeeñe nmoⁿ w'aandaa. Ndo' jom watsom.

²⁵ Ndo' ty'entyjaa' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'nlcwina jom, jluena:

—Jeeⁿ 'u Ta, cwji'n'maa'ndyu' jaa, manncwajaaya.

²⁶ Quia jo' tsoom ndaana:

—'O nn'aⁿ na ticala'yuy'a n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, ¿chiiu na cwila-catyendyo'?

Ndo' teicantjyaaⁿ, seitiaaⁿ'aⁿ jndye'ñeeⁿ ñequio ndaaluee, mana teicheⁿñ'eⁿna'. ²⁷ Cwe' seiñ'eeⁿ'tona' naⁿ'ñeeⁿ, jluena:

—¿'Ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿm'aaⁿ na jeeⁿ'cheⁿ ndya' waljoo'? Jnda'jom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee cwila'candana' ñ'oom na matsaⁿntjoom.

Nn'aⁿ Gadara na la'xmaⁿ na'jndii naquii' n'om

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Jndaⁿ jo' jlui'na cwiicheⁿ xndyaa' ndaaluee, ndyuaa nn'aⁿ gadarenos, we nn'aⁿ na la'xmaⁿ na'jndii ty'ecatjomndye jom. Jluí'na yuu niom ndei'luaa, jeeⁿ'cheⁿ ndya' wjeena hasta leicandaá nncwinom ts'aⁿ nato'ñeeⁿ. ²⁹ Luaa tuui, indeii jla'xuaana, jluena:

—¿Jjo' nntsa' ñ'eⁿndyô, 'u Jesús, Jnda Ty'oots'om? ¿Aa jndaⁿ jndyo' na nlco'wi' já, meiiⁿ tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntu'xeⁿndyô?

³⁰ Jo' jo' chjooti matquiogⁿti m'aⁿ cwii tmaaⁿ t'maⁿ calcu na cwicwa'. ³¹ Ndo' na'jndii'ñeeⁿ jla'ty'oondyena nnoom jluena:

—Xeⁿ na nncwji' já naquii' n'om naⁿm'aⁿ, quíaa' ñ'om' na nntsaquiaá'â naquii' n'om calcu na m'aⁿ luaa'.

³² Quia jo' tsoom ndaana:

—Cwa, catsa'yo'!

Mana jlui'na, ty'equie'nomna naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Ndo' cha'waa tmaaⁿ calcu'ñeeⁿ tmaⁿ'nquioyo', mana tei'tyuy'yo' 'ndyoo ndaaluee. Tjajyo' quii' ndaa.

³³ Ndo' nn'aⁿ na cwijndoo' jooyo', jlei'nomna, ty'equie'na quii' tsjoom. Tcuu tcuu tyola'candiina chiiu waa na tjoomna ñ'eⁿ calcu'ñeeⁿ ñequio chiiu waa na n'maaⁿ we naⁿ'ñeeⁿ na tyolei'cho na'jndii. ³⁴ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ

tsjoom'ñeeⁿ jlui'na, ty'ena na m'aaⁿ Jesús. Ndo' quia na tjomndyena jom, l'ana ty'oo nnoom na calueeⁿeⁿ ndyuaana.

9

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Quia jo' tuonnda' Jesús ts'om w'aandaa ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tei'ty'ioo'na ndaaluee. Mana tquiena tsjoom yuu na mac'eⁿ Jesús. ² Ndo' tquioñ'om nn'aⁿ cwii ts'aⁿwii' na m'aaⁿ, cwe' ñ'eⁿ tsuee. Tsaⁿñeeⁿ tycutqueeⁿ tei'ljoo jom mana teintjeiⁿ nc'eeⁿ. Quia na nty'iaa' Jesús na t'ma' cwila'y'u'ya n'om naⁿñeeⁿ, tsoom nnom tsaⁿwii':

—U jndaaya, c'om' t'maaⁿndyu' ts'om'. Ja jnda seit'maⁿ ts'o^oya 'u cha'tso jnaⁿ na waa.

³ Quia jo' cwanti nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyom'aaⁿ n'omna, cwiluena: “Tsa'm'aaⁿ ñ'oom ntjeiⁿ matseineiⁿ ee mach'eeⁿ na ljo'yu cwilui-iñê ñ'eⁿ Ty'o^ots'om.” ⁴ Jesús maxjeⁿ mantyjeeⁿ na luaa' cwila'tiuuna. Jo' chii tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ticuaaya nquiu'yo' ñ'eⁿndyo? ⁵ ¿Cwaaⁿ ñ'oom cwila'tiuu'yo' na tijndeit'ina na nntsjo^o nnom tsaⁿm'aaⁿ, aa nchii cha'na jnda tsjo^o nnoom na matseit'maⁿ ts'o^oya jnaaⁿaⁿ na waa? Oo ¿aa nchii nquiu'yo' na jndeit'ina' na nntsjo^o quicantyyaaⁿ, cjaacaⁿ? ⁶ Queⁿ'yo' cwenta, ja na cwiluiindy^o tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee m'moo^oya ndaa'yo' na waa na jndo na matseixmaⁿya tsjoomnancuewaañe na nntseit'maⁿ ts'o^oya jnaaⁿ nn'aⁿ.

Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—U re, teicantyya', catseilcwiindyu' tsuee 'naⁿ. Cja'to' wa'.

⁷ Ndo' teicantyyaaⁿ, mana tjaaⁿ waⁿaⁿ. ⁸ Ndo' tmaaⁿ nn'aⁿ na nty'iaa na luaa', tyueneiiⁿ na ndo' tyola't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om na tquiaaⁿ najneiⁿ nnom Jesús na nnteijndeinaⁿ nn'aⁿ.

Ma'maⁿ Jesús Mateo

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Jluu' Jesús jo' jo', mana tjaaⁿ. Ndo' ljeiiⁿ ja na jndyuya Mateo. Wacatyaⁿ w'aa yuu cwitoom nn'aⁿ ts'iaa'ndaana cwentaa' gobiernom. Tsoom no^o:

—Candyo'tseijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ na mats'aa.

Mañoom' teicantyyaya, tjotseijomndyo ñequioñê.

¹⁰ Luaa tuii, wacatyeeⁿ Jesús nacañoom' mei'sa w'aya. Ndo' naⁿcwito'ñoom ts'iaa'ndaana nn'aⁿ cwentaa' gobiernom ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'o^ots'om cantyya na nquiu nn'aⁿ fariseos, ñe'naaⁿ meindyuaandyena ñ'eⁿñê ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ¹¹ Saã quia na nty'iaa nn'aⁿ fariseos na luaa' mach'eeⁿ, ta'x'eena ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jluenta:

—¿Chiuu na macwa' maestro 'naⁿ'yo' ñequio naⁿcwito'ñoom ts'iaa'ndaana nn'aⁿ cwentaa' gobiernom ndo' ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'o^ots'om?

¹² Quia na jndii Jesús na luaa' cwiluena, tsoom:

—Nn'aⁿ na tiwii titjoondyena ts'aⁿ na mach'ee nasei. Saã nn'aⁿ na wii tjoondyena tsaⁿñeeⁿ. ¹³ Waa ñ'oom' Ty'o^ots'om na luaa matsona': “Ja cajndati ntyjii na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' nchiiti na cwñe'quia'yo' quioo' na cwila't'maaⁿndyo' ja.”

Tsoti Jesús:

–Catsa'yo' ndo' cala'nqo'yo' ljo' ñe'ca'moñ ñ'oomwaa'. Ee ja nchii na jndyoo na nncwa'ya nn'a' na cwil'a na maty'iomyana', saa jndyoo na nncwa'ya nn'a'jna' na calcwe' n'omna.

¿Aa maca'na' na nla'cwejndo'ndye nn'a'?

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

14 Quia jo' nn'a' na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan, tyquie'cañomna Jesús. Tyola'ncjoo'ndyena, jlueña:

–¿Chiuu na já ñequio nn'a' fariseos jndye ndii' cwila'cwejndo'ndyô, saa nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ndyu' tiquila'cwejndo'ndyena?

15 T'o Jesús ndaa' na'ñee', seinei' ñ'oom tjañoom':

–Joo nn'a' na cwila'jomndye ñ'e' nquii' ts'a' na macoco, ¿aa nnc'omna na chjoo' n'omna yoche' na cwiwit'maa' na ndicwa' m'aa' tsa'ñee' quii'ntaa'na? Xocats'aana'. Saa nncue'ntyjo xuee na nncwji'na' juu ts'a' na macoco quii'ntaa'na. Quia ljo'che' nnc'omna na chjoo' n'omna ndo' nla'cwejndo'ndyena.

16 Quia jo' seinei'ti Jesús ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' ñ'oom xco na jndyoo'ñoom. Tsoom:

–Ticaty'iomyana' na nntseyjo ts'a' liaa ntsaa ñ'e' cwii ta'ñ' liaa xco na tyootma'. Ee xe' na ljo' nnts'aa, nncjaateii' liaa xco, nnc'ioo'ñena' liaa ntsaa ndo' liaa ntsaa cwajndiiti njndii'ñena'. 17 Mei' xocatiom ts'a' winom xco ts'om tja' na jnda' teill'ue, ee xe' na luaa' nts'aa ts'a', nty'ioo' tja', mana cwiwindaa'ñ'e' juuna' ndo' mati nlcwe' winom. Maxje' nntiom ts'a' winom ts'om tja' xco ndo' laa'ti' mei' tja' xocwi'ndaa' mei' winom.

Yuscuchjoo jnda Jairo

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

18 Yoche' na matseinei' Jesús ñ'oommei', tyje'cañoom cwii ts'a' na cwilui-itquie'ñe wats'om 'naa' nn'a' judíos. Tco' xtye jo nnoom, tso:

–Je'ndyo tue' nomjndaaya. Saa xe' wja' na nntio' ts'o' nacjoom'm, nncwando'nnaa'a'. Cwa cja', catio'ya' ts'o' nacjoom'm, quia jo' nncwando'xcoom.

19 Ndo' teicantya Jesús, tjantyyoo' naxe' tsa'ñee' ñequio já nn'a' na cwilajomndyô ñ'e'ñe. 20 Luaa' tuii, jndyontyjo cwii yuscu naxe' Jesús na nioom wii'. Yuscu'ñee' jnda' canchoo'we chu na tyoocameintyjee' na cwicaa nioom'm. Jndyotseicandyoo'ñe, t'uee' 'ndyoo' liaa' Jesús. 21 Ee seitioom naquii' ts'oom: “Xe' cwe' na ndaa' ñequiuu'a' lia'na', quia jo' nn'ma'ya.”

22 Taque' Jesús nty'iaa'na' yuscu'ñee'. Tsoom nnom:

–'U' jndaaya, c'om' t'maa'ndyu' ts'om'. Nc'e' na matseyyu'ya ts'om' ñ'e'ndyo, jnda' n'ma'.

Ndo' mañejuu xje'ñee' n'ma'.

23 Jnda' tuee' Jesús waa' Jairo'ñee', tjaque'e' naquii' w'aa. Nty'iaa'na' nn'a' na cwitjoo' nmaa', ñequio jndye nt'omche' nn'a' na tacwaxua ndyuee.

24 Tsoom ndaa' na'ñee':

–Calui'yo', ee nchii na jnda' tue' yuscuchjoom'aa'. Cwe' watsoo.

Saa cwe' teincona jom. 25 Jnda' na tjeii'e' na'ñee' ch'e', tjaque'e' yuu ndii' ts'oochjoo, t'uee' ts'o. Teintyja yu'ñee'. 26 Cha'waa ts'ondaa'ñee' t'om ñ'oom na tuii na luaa'.

Sein'ma' Jesús we na'nchjaa'

27 Na mawjaati Jesús ty'entyjo we na'nchjaa' naxe'e'. Jndei ty-ola'xuaana, tyoluena:

–Ta, 'u na cwiluiindy' tsjaa' 'naa' David na jndyowicantyyoo', c'oom' na wi' ts'om' já.

²⁸ Quia na tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa, ty'entyjo naⁿnchjaaⁿñeeⁿ naxeeⁿeⁿ. Tsoom ndaana:

—¿Aa cwilayu'yo' na nndaq nnts'aaya na nnty'ia'yo'?

T'oona nnoom jluena:

—Ta, cwilayuu'â na nndaq nnts'a'.

²⁹ Quia jo' tyenquoom'm lua'ndaana, tsoom:

—Cats'aana' cha'xjeⁿ na cwilayu'ya n'om'yo'.

³⁰ Mana tco'yana' n'omndaq naⁿñeeⁿ. Ndo' tqueⁿtyeⁿ Jesús ñ'oom ndaana, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta na meiⁿcwii' ts'aⁿ ticalaneiⁿyo' nnom 'ñeeⁿ sein'maⁿ 'o.

³¹ Saa yuu waa, jlui' naⁿñeeⁿ jo' jo', to'na, tyot'oomna ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ cha'waa ts'ondaq'ñeeⁿ.

Sein'ma' Jesús ts'aⁿ na tileicatseineiⁿ

³² Xjeⁿ na cwi'oo naⁿñeeⁿ, luaa tuii, tquiõ'om nn'aⁿ cwii' ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tileicatseineiⁿ na maleiñ'oom jndyeta juu. ³³ Quia na jnda tjeiiⁿeⁿ jndyeta naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ, jnaaⁿ na matseineiⁿ. Tyueneiiⁿ nn'aⁿ, jluena:

—Meiⁿ cha'waa ndyuaaya ndyuaa Israel, tijoom ñenty'iaaya cwii' nnom cha'na luaa'.

³⁴ Saa nn'aⁿ fariseos tuee'na ñ'oom nacjoo' Jesús, jluena:

—Cantyja najndeiⁿ nquii' na cwiluitquieñe ndaq naⁿjndii, jo' na macweeⁿeⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ.

Wi' ts'om Jesús nn'aⁿ

³⁵ Tyomanom Jesús cha'tso njoom t'maⁿ ñequio njoom nch'u ts'ondaq Galilea. Tyo'mqoⁿ ndaq nn'aⁿ naquii' lan'om. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om. Tyotsein'maaⁿ nn'aⁿ ticwii' cwii' nnom tycu na wiina, ñ'eⁿ ticwii' cwii' nnom na tajndeiⁿ n'omna na maquiina'.

³⁶ Quia na nty'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, t'oom na wi' ts'oom naⁿñeeⁿ ee cwe' m'aⁿntjeiⁿtona ndo' tjaa 'ñeeⁿ na nnteijndeiⁿ joona. Laxmaⁿ na cha'cwijom cwii' tmaaⁿ canmaⁿ na tjaa 'ñeeⁿ juu na ya nnteix'ee. ³⁷ Quia jo' toqⁿoⁿ na ma'mqoⁿ na jndye nn'aⁿ mam'aⁿ na nndye ñ'oom' Ty'oots'om saa tijndye nn'aⁿ na nntjei'yuu'ndye ndaana. Tsoom ñ'oom tjañoom' ndaq nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Jeeⁿ ya jnda tue' ntjom, saa naⁿntjom tijndyendyena. ³⁸ Jo' chii cala'ty'oondyo' nnom Ty'oots'om na jom cwentaⁿaⁿ ntjom'ñeeⁿ, na cajñoom nn'aⁿ na c'oocatyeendye ntjom'm.

10

Macwjii'ñe Jesús canchoo'we nn'aⁿ nluindye apóstoles

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Jesús tqueeⁿñê já nn'aⁿ canchoo'we. Tquiaaⁿ cantyja najndeiⁿ na matseix-maaⁿ ndaayâ na catjeii'â jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' na cala'n'maaⁿyâ nn'aⁿ cha'tso nnom ntycu na wiina ñequio cha'tso nnom na tajndeiⁿ n'omna na maquiina'.

² Nmeiiⁿ ncuee canchoo'wendyô apóstoles na jñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Na-jndyee Simón, na mati jndyu Pedro, jnda we tyjeeⁿ Andrés, jnda jo' Jacobo ñequio tyjeeⁿ Juan ntseinda Zebedeo, ³ Felipe ñequio Bartolomé, Tomás ñequio ja Mateo na ñeto'ñoⁿ ts'iaaⁿndaq nn'aⁿ, ndo' Jacobo jnda Alfeo ñequio Lebeo, tsaⁿ na cwiluena Tadeo, ⁴ Simón, ts'aⁿ na ndii'ñe tmaaⁿ nn'aⁿ partido cananista, ndo' ñ'eⁿ Judas Iscariote, tsaⁿ na tquiaa cwenta Jesús.

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye
(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Ndo' canchoo'wendyô já jñom Jesús, jnda tquiaaⁿ ñ'oom ndaayâ, tsoom:

—Tintsaquie'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos ndo' tintsaquie'yo' naquii' meii'cwii tsjom 'naaⁿ nn'aⁿ samaritanos. ⁶ Saa catsa'yo' na m'aⁿ nn'aa'ya, nn'aⁿ Israel na cwiliindyena cha'cwijom canmaⁿ na jnda tsu- undye. ⁷ Ndo' yocheⁿ na tsaco'ndii'ndyo', quia'yo' ñ'oom, candu'yo' na jnda tue'ntyjo na nntsa'ntjom Ty'oôts'om naquii' n'om nn'aⁿ. ⁸ Cala'n'maⁿ'yo' nn'aⁿwii ñequio nn'aⁿ na cho tycu lepra. Calanlcwi'yo' l'oo. Catjei'yo' na'jndii naquii' n'om nn'aⁿ. Cha'xeⁿ na jnda 'o na cwe'yu naya na matseixmaⁿ Ty'oôts'om, malaa'ti' quia' 'o na nndaa nt'omcheⁿ.

⁹ Tintsacho'yo' s'om cajaan, meii' s'om xuee, meii' s'om wee na ñjom chetsja' na ntyjaandyo'. ¹⁰ Meii' chetsja' tintsacho'yo' na tsa'yo' nato, ñecwii ljo liaa, meii' lcoom, meii' ts'ooml'eii. Ee ts'aⁿ na mandí'ntjom nnom Ty'oôts'om, tseixmaaⁿ na co'ñoom na neil'uee'ñê na macaⁿ'na' jom.

¹¹ Ndo' meii'yuucheⁿ na nntsaquie'yo', meii' tsjom t'maⁿ, meii' tsjom chjoo, jo' jo' cal'uee'ndyo' 'ñeeⁿ juu tseixmaⁿ na ya ts'aⁿñe. Waa' tsaⁿ'ñeeⁿ jo' caljoo'ndyo' hasta quia na nlui'yo' tsjoom'ñeeⁿ. ¹² Quia na cwitsaquie'yo' naquii' w'aa'ñeeⁿ, candu'yo' ndaaⁿ nn'aⁿ na Ty'oôts'om matio'naa'ñê joona. ¹³ Ndo' xeⁿ w'aa'ñeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ na ya nn'a'ndye, quia jo' nluii cha'xeⁿ na cwindu'yo' na catio'naa'ñe Ty'oôts'om joona. Saa xeⁿ tic'omna na ya nn'a'ndyena, quia jo' tixocaluii cha'xeⁿ na cwindu'yo'. ¹⁴ Ndo' xeⁿ nnts'aana' na m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na tiñe'catseiljo 'o, oo tiñe'candii ñ'oom na cwindu'yo', quia na cwicalui'yo' w'aa'ñeeⁿ oo tsjoom'ñeeⁿ cala'quia'yo' ts'ojndaⁿ na chuu' nc'ee'yo'. Ee na nl'a'yo' na luua' cwicalui'yuu'na' na joona tiñe'cato'ñoomna ñ'oom' Ty'oôts'om na cwiñe'quia'yo'. ¹⁵ Mayuu'cheⁿ ndyeyo' nntsjoⁿ, juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'oôts'om nn'aⁿ, mat'maⁿ'ti nlco'wi'na' nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ yuu na tícato'ñoom nn'aⁿ ñ'oom naya, nchiiti na nlco'wi'na' nn'aⁿ ndyuaa Sodoma ñequio Gomorra na teiyo seityuii' Ty'oôts'om cwii cwii tsjoomna nc'e na wi'ndye naⁿ'ñeeⁿ.

Nlco'wi'na' 'o

¹⁶ Queⁿ'yo' cwenta, majñooⁿ'ya 'o quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye. Cwiliindyoy cha'cwijom canmaⁿ na m'aⁿ quii'ntaaⁿ lobo. Cwe' jo' c'om'c'eendyo' cha'na catsuu cha tiquiu'nn'aⁿ'na' 'o. Ndo' c'om'yo' na tjaa mayaⁿ'yo' cha'na catu'. ¹⁷ Matsjoⁿ cal'a'yo' cwenta naⁿ'ñeeⁿ ee nnc'oochona 'o ndaaⁿ na'maⁿ'na'iaaⁿ ndo' nla'sei'na 'o meii' naquii' lan'om 'naaⁿna. ¹⁸ Ndo' nnc'oochona 'o jo ndaaⁿ gobiernom ñequio jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiliit'ma'ndyetti nc'e cwila'xmaⁿ'yo' cwentaya. Jo' na ñequiaana' na wanaaⁿ na nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'na'ya ndaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ ndo' mati ndaaⁿ nn'aⁿ na tyoocandaa ñ'oom' Ty'oôts'om. ¹⁹ Saa tinc'om'yo' ñ'omtiuu ñ'oom na nntjei'yuu'ndyo' oo chiu- uya nlanchu'yo' ñ'oom. Ee nquii Ty'oôts'om m'mooⁿ naquii' n'om'yo' cwaaⁿ ñ'oom na ndu'yo' quia na je' mamacaⁿ'na' na nntjei'yuu'ndyo'. ²⁰ Ee ñ'oom na ndu'yo' nchii na jndo' n'om' ncjo'yo' ee nquii Espíritu na cwiliit'ñe Ty'oôts'om nntseijnooⁿ'qⁿ n'om'yo' cwaaⁿ ñ'oom nnt'o'yo'.

²¹ 'Ee ntseinda ts'aⁿ ññequiana cwenta tyeeena na nla'cuee' na'maⁿ'na'iaaⁿ juu. Ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na ññequiana cwenta ndana na cwje. Ndo' nda nn'aⁿ nla'wendyena nacjoo tyendyeena cha cwje naⁿ'ñeeⁿ. ²² Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ nnc'omna na jndooⁿ 'o, nc'e na cwilaxmaⁿ'yo' cantyja 'na'ya. Saa juu ts'aⁿ na tyeⁿ cwiljoo'ñe ñ'ee'ndyo hasta na macanda, tsaⁿ'ñeeⁿ nlui'n'maaⁿ'ñe. ²³ Quia cwita'wi'na 'o na m'aⁿ'yo' cwii tsjoom, calui'yo' jo' jo', catsa'yo' cwii'cheⁿ tsjoom. Ee ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoⁿ, tyoolui'ñ'eⁿ njoom

ndyuaa Israel na nntjei'yuu'ndyo' ndaa nn'a'n ndo' ja na cwiluiindyō ts'a'n na jna'n cañoom'luee nncwjannda'a.

²⁴ Tsoti Jesús ñ'oom tjañoom' ndaa jā nn'a'n na cwilajomndyō ñ'e'ñê. Tsoom:

—Juu ts'a'n na matsei'naa' ticaluiit'ma'ñê, ee nquii maestro 'naa'na' cwiluiit'ma'ñeti nchiiti jom. Ndo' mati juu ts'a'n na mand'i'ntjom ticaluiit'ma'ñê, ee nquii patrom 'naa'na' t'ma'ti cwiluiiñe nchiiti jom.

²⁵ Juu ts'a'n na matsei'naa' matsona' na catjoom cha'xje' na matjom maestro 'naa'na'. Ndo' mati juu ts'a'n na mand'i'ntjom maty'lomna' na cjaawinoom cha'xje' na mawinom ts'a'n na mand'i'ntjoom nnom. Ndo' nquii ts'a'n na cwiluiitquieñe cwii w'aa, xe'n nlue nn'a'n na cwiluiiñe tsa'jndiitquiee, majndeitiche'n tinluena ñ'oomwi' nacjoo nn'a'n wa'a'n.

*Ñee' juu laxmaa'ya na c'o'o'ya na nquiaaya
(Lc. 12:2-9)*

²⁶ 'Quia jo' tintyue'yo' ljo' na nl'a nn'a'n 'o. Ee cha'tso na wanty'iuu' m'aa'na' je', maxje'n nleitquioo'. Ndo' mei'n tjaa'na' cwii na cwe' nty'iu tuii na tixocwitquioo'na'. ²⁷ Cwe' jo' joo ñ'oom tjañoom' na matseina'ya ndaa'yo', 'o calanei'n ndyeyu'yo' ndaa nn'a'n. Ndo' ñ'oom na matseina'ya ndaa'yo' na ñencjo'yo', candu'yo' na candye cha'tso nn'a'n. ²⁸ Tinc'om'yo' na nquia'yo' joo nn'a'n na cwila'cwjee nc'iaa ee tixondaq nla'catsuuna aña'na' nn'a'n. 'O je' c'om'yo' na nquia'yo' nquii Ty'o'ots'om ee jom waa najnei'n na nncjoom'm ts'a'n quii' b'io, na nntsuuñe aña'na' ts'a'n na macandā.

²⁹ 'O manquiu'yo' na mei'chjoo ticajnda cwiwil'ua we cantsaa nch'u. Saa nquii Tsoty'e'yo' Ty'o'ots'om mach'ee'n cwenta jooyo'. Mei'cwiindy'e jooyo' xocue' na ticaljeii'n. ³⁰ Mati ticwii cwii soonque'yo' majndaa' ntyjee' ljo' joona'. ³¹ Cwe' jo' tilacatyuendyo' ee jndandyo'ti'yo' ntyjee'n nchiiti cantsaa nch'u.

*Catjei'yuu'ndyō cantya 'naa' Jesucristo
(Lc. 12:8-9)*

³² 'Ndo' mei'cwi'ñee'che'n ts'a'n na nncwji'yuu'ñe cantya 'na'ya jo ndaa nn'a'n, ja nncwji'yuu'ndyō na mawajna'a jom jo nnom Tsotyaya na m'aa' cañoom'luee. ³³ Saa 'ñee'n ts'a'n na nncwji'ñe cantya 'na'ya jo ndaa nn'a'n, mati ja nncwji'yuu'ndyō na ticwajna'a jom jo nnom Tsotyaya na m'aa' cañoom'luee.

*Cantya 'naa' Jesús mato'na' nn'a'
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ 'Ticala'tiuu'yo' na jndyōō tsjoomnancue na ya nnc'om nn'a'n ñ'e'n nc'iaana. Ee ja nchii na jndyōō na caljoya n'om nn'a'n ñequio nc'iaana. Ee cantya 'na'ya nnc'om nn'a'n na jndoondye ntyjeena. ³⁵ Ee cantya 'na' ja nnto'na' tsa'ns'a ñ'e'n tsotyee'n, mati tsa'ncu ñ'e'n tsoñee'n, ndo' tsa'nntsa ñ'e'n staxee'n. ³⁶ Cwe' jo' cwii cwii ts'a'n na matseyu' ñ'e'ndyō, nquiee nn'a'n wa'a'n nla'jndoona jom.

³⁷ 'Ñee'n juu ts'a'n na jndati ntyjii tsoty'e, tsondyee, nchiiti ja, tsa'ñee'n tit-seixmaa' na nnc'oomñê cwentaya. Mati juu ts'a'n na jndati ntyjii ñ'e'n ti'jnda, oo nomjnda, nchiiti ñ'e'ndyō ja, tsa'ñee'n ticatsona' na nnc'oomñê cwentaya. ³⁸ Ndo' mei'cwi'ñee'che'n ts'a'n na nntseijomñe cantya na mats'aa, xe'n tiljoya ts'om naw'i' na matjom cantya 'na'ya, meii'n cue', tsa'ñee'n ticatsona' na nntseixmaa' cwentaya. ³⁹ Ee mei'cwi'ñee'che'n ts'a'n na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom nc'e na m'aa' cantya 'na'ya, nlui'n'maa'ñe tsa'ñee'n.

Ndo! meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'ueeⁿñe cheⁿnquii chiuu nlu'iⁿ'maaⁿñê, majo'to jo' nntsuuñê.

Naya na cwicandaa nn'aⁿ
(Mr. 9:41)

⁴⁰ Meiⁿquia ts'aⁿ na matseiljo 'o, mati ja matseiljo tsaⁿñeeⁿ. Ndo! juu ts'aⁿ na matseiljo ja, mati matseiljo tsaⁿñeeⁿ Tsotyaya na jñom ja. ⁴¹ Meiⁿquia ts'aⁿ na matseiljo cwii profeta na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om, juu naya na macandaa' cwii profeta, majo'ti ndaa' tsaⁿñeeⁿ. Ndo! meiⁿquia ts'aⁿ na matseiljo cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja na maty'iomyana', nc'e na manty'iaaⁿ na ya mach'ee tsaⁿñeeⁿ, mañejuu naya na macandaa' ts'aⁿ na ya mach'ee, majo'ti ndaa' tsaⁿñeeⁿ. ⁴² Ndo! meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee naya meiiⁿ ñe'chjoowi' ndaatoo teiⁿ na nnc'uu cwii ts'aⁿ na tit'maⁿ cwiluiñe nc'e na matseijomñe ñ'eⁿndyo, ñ'oom na mayuu' na matsjoq ndaa'yo', tsaⁿñeeⁿ waa naya 'naaⁿaⁿ.

11

Juan jñoom nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús
(Lc. 7:18-35)

¹ Quia na jnda t'moⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ já nn'aⁿ na canchoo'wendye na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, quia jo' jlueeⁿeⁿ jo' jo'. Tjaaⁿ na m'moqⁿ ndo' na ñeⁿquiaaⁿ ñ'oom naquiiⁿ njoom ndyuaaⁿñeeⁿ.

² Juan tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ, m'aaⁿ w'aancjo quia na jñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'ee Cristo. Jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na c'oota'x'ee cwii ñ'oom 'ndyoo Jesús. ³ Juena:

—¿Aa 'u cwiluiindyⁿ! Cristo na nncwjee'cañoom tsjoomnancue, oo aa nncwindoⁿâ cwiicheⁿ?

⁴ T'o Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Catsa'yo' ndo' candu'yo' nnom Juan cantyja ñ'oom naya na cwindye'yo' ndo' na cwinty'ia'ndaa'yo' na jndye nn'aⁿ cwin'maaⁿ. ⁵ Ndo' candu'yo' nnoom nn'aⁿ na ñet'om na nchjaaⁿ jnda teitquioo. Nn'aⁿ na ñet'om na ntjeiⁿ nc'ee' je' ya cwilooca'. Nn'aⁿ na ñecho tycu lepra, je' jnda ljuu'ndye. Nn'aⁿ na ñet'om na cantaa, je' ya cwindye. Ndo' nn'aⁿ na jnda tja, je' jnda cwita'ndo'xcona. Ndo' joo nn'aⁿ na nty'iaandy jnda macwindyena ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om joona. ⁶ Ndo' neiiⁿ ts'om ts'aⁿ na ñe'cwii matseitiuu cantyja 'naⁿya ee juu xotseijnaaⁿna'.

Ñ'oommeiⁿ seineiⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na jñom Juan.

⁷ Quia na jnda ty'elcwee' naⁿñeeⁿ, to' Jesús na matseineiⁿ ndaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm cantyja 'naaⁿ Juan. Tsoom:

—¿Chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo' na m'aaⁿ Juan jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om? ¿Aa nty'ia'yo' na jom ts'aⁿ na we waa na matseineiⁿ cha'cwijom cwii tsmaaⁿ na maleiñ'oomñe jndye? Ntyjii nchii jo'. ⁸ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' cwii ts'aⁿ na cwee liaa na jnda? Ntyjii nchii jo'. Ee 'o nquiu'yo' na macandaaⁿ na tjacantyja na t'maⁿ n'iaaⁿ, joona cwicwee'na liaa jnda ñequio nn'aⁿ w'aana. ⁹ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' cwii profeta? Ja ntyjii na jo'. Ndo' jom t'maⁿti cwiluiñê nchiiti nt'omcheⁿ profeta. ¹⁰ Ee ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om matseineiⁿna' cantyja 'naaⁿaⁿ. Luaa matsona':

Ja majñooⁿñetyaya cwii moso 'naⁿya na wjaajndyee jo njom'.

Jom nncwji'yuu'ñê cantyja 'naⁿ, cha nnc'omc'eendye nn'aⁿ quia na nncue'cañoom'.

¹¹ Ndo' tsoticheⁿ Jesús:

–Mayuu'cheⁿ nddye'yo' nntsjoq, tijoom ñeteitquioo'ñe cwii ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiiñe quii'ntaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ cha'na juu Juan, ts'aⁿ na tyot-seits'oomñe nn'aⁿ. Saaⁿ meiiⁿ na ljo', meii'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na jnda tjaquiee'ñe cantya na matsa'ntjom Ty'oqots'om, meiiⁿ tit'maⁿ cwiluiiñe, saaⁿ t'maⁿti cwiluiiñe, nchiiti Juan.

¹² Ndo' seineiⁿti Jesús, tsoom:

–Quia na to' Juan na tyotseits'oomñe nn'aⁿ teitquioo' na cwila'jnda nn'aⁿ na nnc'ooquiee'ndyena cantya na matsa'ntjom Ty'oqots'om hasta xjeⁿ je'. Ndo' na meii'ñeeⁿ cwiqueⁿ n'omna na nna'jndana cha nddaaⁿ nla'xmaⁿ na cantya 'naaⁿ juuna'. ¹³ Cha'tso ñ'oom' Ty'oqots'om na tyotjeii'yuu'ndye profetas ñequio ljeii na tqueⁿ Moisés tjoom' t'mooⁿna' cantya na matsa'ntjom Ty'oqots'om. Ndo' quia na tyjee' Juan, jom t'mooⁿ na jnda tue'ntyjo na mamatsa'ntjom Ty'oqots'om. ¹⁴ Toom cwe' nlayu'yo' na Juan matseinoomñe cwentaa' profeta Elías tsaⁿ na waa ñ'oom na nddyonnda'. ¹⁵ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

¹⁶ 'Ljo' ñ'oom na nntseijooⁿa cantya 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ tiempomeiiⁿ? Joon matseijomna' cha'na yocanch'u na cwinquioo' naquii' tsjoom. ¹⁷ Cwila'xuaana ndaaⁿ nc'iaana, cwiluena: “Ñetjoo'â tsmaaⁿ juu som na cwitjo' na toco ts'aⁿ saaⁿ 'o ticala'jnom'yo'. Jnda chii ñetjoo'â som ts'oo, saaⁿ 'o ticalyuee'yo'.” ¹⁸ Maluaa' matseijomna' na cwil'a nn'aⁿ na m'aⁿ tiempomeiiⁿ. Ee tyje'cañoom Juan quii'ntaaⁿyo', t'oom cha'cwijom ts'aⁿ na chjoo' ts'om. Tícwaaⁿaⁿ nantquie na ya, meii' tíc'om winom. Saaⁿ 'o cwindu'yo' tsaⁿjndii matseixmaaⁿ. ¹⁹ Jnda jo' tyjacañooⁿ nncⁿo na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Ja matseijomndyo ñ'eⁿ nn'aⁿ, macwa'a ñ'eⁿndyena. Saaⁿ 'o cwindu'yo' cantya 'naⁿya: “Luaa' ts'aⁿ jeeⁿ cwa', jeeⁿ 'uu. Juu jeeⁿ ya matseix'iaa'ñe ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oqots'om ñequio nn'aⁿ na cwito'ñoom ts'iaa'ndaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' gobiernom.” Saaⁿ tints'aa, ee cwiwitquioo' na jndo' ts'om Ty'oqots'om ee cha'tso na matseijndaa'ñe ma'moⁿna' na ljo'.

Njoom na m'aⁿ nn'aⁿ na tiñe'cala'canda
(Lc. 10:13-15)

²⁰ Jnda chii to' Jesús na matseitaaⁿaⁿ nn'aⁿ njoom yuu na jndyeti ts'iaaⁿ s'aaⁿ na ma'moⁿna' na tseixmaaⁿ najndeii Ty'oqots'om ee na ticalcwe' n'om nañ'eeⁿ. Matsoom:

²¹ –Jee jndo'cheⁿyo' 'o nn'aⁿ tsjoom Corazín. Jee jndo'cheⁿyo' 'o nn'aⁿ tsjoom Betsaida. Ee quii'ntaaⁿyo' jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aa saaⁿ ticalcwe' n'om'yo'. Xeⁿ s'aa ts'iaaⁿmeiⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón, tyuaa'ti jnda tcewe'na liaa tsja' ndo' jnda tioonaa tsjaa' nqueⁿna na cwit'mooⁿna na cwilcwe' n'omna. ²² Nndye'yo' nntsjoq, xuee na nncu'xeⁿ Ty'oqots'om nn'aⁿ t'maⁿti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. ²³ Ndo' 'o nn'aⁿ tsjoom Capernaum, ¿aa cwila'tiuu'yo' na cañoom'lueecheⁿ nntseiwendyena' 'o cwe' ee na jndye ts'iaaⁿ s'aaya quii'ntaaⁿyo'? Maxjeⁿ nntiom Ty'oqots'om 'o yuu na meindoo' l'oo. Mana ntsuuñ'eⁿ tsjom'yo' Capernaum. Xeⁿ nn'aⁿ na ñet'om tsjoom Sodoma nty'iaana ts'iaaⁿ t'maⁿ cha'na s'aaya quii'ntaaⁿyo', ndicwaⁿ waa tsjoomna xjeⁿ je'cheⁿ. ²⁴ Nndye'yo' nntsjoq xuee na nncu'xeⁿ Ty'oqots'om nn'aⁿ t'maⁿti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'aⁿ na ñet'om ndyuaa tsjoom Sodoma.

Quio'yo' na m'aaⁿya ndo' nliu'yo' na nnta'jndyee'yo'
(Lc. 10:21-22)

²⁵ Ndo' majuu xjeⁿñeeⁿ to' Jesús na matseineiⁿ nnom Ty'oqots'om, tsoom:

—Matseit'maaⁿndyo 'u Tsotyaya na cwiluiindy' na matsa'ntjom' cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue. Ee 'u jnda tanty'iuu'ndyu' ñ'oommeiⁿ ndaa nn'a na jndo' n'om ñequio nn'a na jeeⁿ t'maⁿ cwila'noⁿ, saa jnda seicanooⁿ joona' ndaa nn'a na cje cwil'a. ²⁶ Mayuu' Ta, ee luaa' waa na tjawee' ts'om'.

²⁷ Tsonnda' Jesús ndaa nn'a na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Cha'tso na cwila'xmaⁿ najnda, Tsotyaya Ty'ooots'om jnda tquiaaⁿ joona' l'oogya. Tjaa 'ñeeⁿ tsei'noⁿ chiuu tseixmaⁿya na cwiluiindy' jnaaⁿ, macanda nqueⁿ ntyjeeⁿ. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ tsei'noⁿ chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, macanda ja na cwiluiindy' jnaaⁿ mantyjiiya. Mati meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'ooⁿ na nntsei'noⁿ chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya mañequia na nntsei'noⁿ. ²⁸ Quo'yo' na m'aaⁿya cha'tsondyo' na jnda teijndya'yo' cantyja 'naaⁿ jna'yo' na joona' matseijaa'ñena' naco'yo' cha'cwijom xuu na tileicanaⁿ'yo' ndo' ja ñnequia na nnta'jndyee'yo'. ²⁹ Calajomndyo' ñ'eⁿndyo' cha'na cwila'jomndye quioo'ndyo na ljoyu cwil'a ts'iaaⁿ. Ndo' quiaandyo' na nnta'jna'yo' cantyja 'na'ya. Ee ja tinc'uaa' ts'ooⁿya ndo' m'aaⁿya na wi' ts'ooⁿya 'o. Ndo' nliu'yo' na nnta'jndyee añaⁿ'yo'. ³⁰ Ee na nlax'iaa'ndyo' ñ'eⁿndyo' xocanchjena' 'o cha'na manchje ts'oom na ljo cantya' quioo'ndyo. Ndo' ñ'oom na maquaⁿya ndaa'yo' cwe' na ya ya xjeⁿ jnda'yo'.

12

Ty'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Luaa tuui cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ. Mawinom Jesús yuu waa ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê na ñe'jndoo'â, too'â tyotyjaayâ xu'lqueeⁿ. Tyoty'ueendyô, tyotquiaayâ joona'. ² Ndo' nn'aⁿ fariseos quia na nty'iaana na luaa' cwil'aayâ, jluena nnom Jesús:

—Queⁿ cwenta, nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo' cwil'ana yuu na ticaty'iomna' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ.

³ T'ooⁿ ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

—'O, ¿aa tyoola'na'yo' ñ'oom chiuu s'aa David ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê na ñe'jndo'na? Saa tyoolancjoo'ndyo' cantyja 'naa'na. ⁴ Ee tjaqueⁿen wats'om cwentaa' Ty'ooots'om, tcaaⁿ ntyoo' nnom tye. Tcwaaⁿaⁿ joona' ndo' mati tquiaaⁿ na tcwa' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' ntyoo'ñeeⁿ na jnda tqueⁿ nn'aⁿ joona' nnom Ty'ooots'om, ticwanaaⁿ na nlcwa' mei'nquia ts'aⁿ. Macanda nquiee ntyee wanaaⁿ na nlcwa'na. ⁵ Ndo' cwaa'ti jnda jla'na'yo' naquii' ljei na tqueⁿ Moisés na matsona' na nquiee ntyee jndye ts'iaaⁿ cwil'ana naquii' wats'om t'maⁿ na cwindye'ntjomna juu xuee na cwita'jndyaaya. Saa tjaa jnaaⁿ na ljo' cwil'ana. ⁶ Je' ndyee'yo' nntsjo, ljo jnda tyjacañoⁿya naquii' ntaa'yo' na t'maⁿti cwiluiindy' nchiiti juu wats'om t'maⁿ na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo'. ⁷ 'O tyoola'noⁿ'yo' ljo' ñe'catso ñ'oomwaa na tso Ty'ooots'om: “Ja cajndati ntyjii na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' ncia'yo' nchiiti na cwiñe'quia'yo' quioo' na cwila't'maaⁿndyo' ja.” Xeⁿ jla'noⁿ'yo' ñ'oomwaa' tixoqueⁿ'yo' xjeⁿ nn'aⁿ na tjaa jnaaⁿ. ⁸ Nc'e na luaa' waa, ja na cwiluiindy' ts'aⁿ na jna' cañoom'luee waa na matseixmaⁿya na nntsjo ljo' cal'a nn'aⁿ xuee na cwita'jndyaaya.

Sein'ma' Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ ts'o
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Jnda chii jlui' Jesús jo' jo'. Tjaaⁿ, tjaqueⁿen wats'om 'naa'na. ¹⁰ Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na ntjeiⁿ ts'o. Ndo' nn'aⁿ fariseos na m'aⁿ wats'om'ñeeⁿ

jeeⁿ tyol'ueendyena chiuu n'l'ayoona na nñe'quiaana cwenta Jesús. Ta'x'leena nnoom, jluena:

—Juu xuee na cwita'jndyaaya ¿aa maty'iomna' na nntsein'maⁿ ts'aⁿ ts'aⁿwii', oo aa tis'a?

¹¹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Cala'tiuu'yo', xeⁿ m'aaⁿ cwiindyoyo' 'o na m'aaⁿ catsmaⁿ tsmeiⁿ, ndo' xeⁿ nncju'na' juuyo' ts'om tsue'tsjoom, ¿aa nchii nntseytuya' na wja'cwji' juuyo' meiiⁿ juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ? ¹² Nquii Ty'oots'om jndati ntyjeeⁿ cwii ts'aⁿ nchiiti cwe' catsmaⁿ. Jo' chii maty'iomna' na cateijndeii ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ nawi' na matjom, meiiⁿ juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ.

¹³ Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿwii':

—Catseiliuu' ts'o'.

Mana seiliuu' ts'o'. Mañoom' tco'yana' cha'xjeⁿ cwiicheⁿ ts'ooⁿ. ¹⁴ Ndo' fariseos'ñeeⁿ jluina. Jla'tjomndyena, to'na tyo'maⁿna chiuu n'l'ayoona na nla'cuee'na Jesús.

Ñ'oom na tyoñequiaa Isaías cantyja 'naaⁿ Jesús

¹⁵ Saa sei'noⁿ Jesús na luaa' ñecal'ana ñ'eⁿñê. Jo' chii jlueeⁿeⁿ jo' jo' ndo' jndye nn'aⁿ ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. Sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii. ¹⁶ Ndo' tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom ndaana na ticat'oomna ñ'oom 'ñeeⁿ cwiluiiñê. ¹⁷ Ndo' na luaa' tsoom, seicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, na matsona':

¹⁸ Luaa' ts'aⁿ na jnda' tjeii'ndyoy cwentaya na cwiluiiñê na mand'i ntjoom noqⁿ. Jnda ntyjiia jom ndo' jeeⁿ neiⁿya cantyja 'naaⁿaⁿ.

Nñequiaya Espíritu Santo na juu nnc'oomñe ñ'eⁿñê.

Ndo' nñequiaaⁿ ñ'oomya chiuu waa na maty'iomnyana' ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.

¹⁹ Jom xocatseintja'ñê, meiⁿ xocatseijndeii' ñ'om. Ndo' xocaljei' jom ts'om nataa na macwjaa'ñê tia' nn'aⁿ.

²⁰ Xoco'weeⁿeⁿ ts'aⁿ na tityeⁿ matseyyu' na juu matseijomna' cha'na tsmaaⁿ na jnda' tomndyaa.

Èe jom jaateijndeiiⁿtyeeⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Meiⁿ xotseicanduu'ñ'eeⁿ cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ na tixuee naquii' ts'om na juu matseijomna' cha'na chom canti na ncuencue canduu'.

Èe jom nñequiaatyeⁿ naxuee naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ.

Jo' chii nnts'aaⁿ na nnaⁿjndeii cantyja na maty'iomnyana' naquii' n'om nn'aⁿ.

²¹ Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos nla'cantyjaa' n'omna jom.

Cwilueyoona na Jesús tsaⁿjndiitquiee matseixmaaⁿ

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Tquioñ'omna cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús na jnda' tuoy naⁿjndii naquii' ts'om. Tsaⁿñeeⁿ nchjaaⁿaⁿ ndo' tileicatseineiiⁿ l'a naⁿjndii'ñeeⁿ. Sein'maⁿ Jesús jom. Quia jo' toqⁿoⁿ na matseineiiⁿ ndo' teitquioo'nnaaⁿaⁿ. ²³ Nto' cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa' tuii, jeeⁿ tjawee' n'omna. Jluena:

—¿Aa nts'acheⁿna' na tsaⁿm'aaⁿ cwiluiiñê nquii na meindoqⁿa na nluiiñe tsjaaⁿ David na jndyowicantyyoo'?

²⁴ Ndo' nn'aⁿ fariseos, quia jndyena ñ'oomwaa', tyoluena:

—Tsaⁿs'am'aaⁿ matseixmaaⁿ najndeii Beelzebú nquii tsaⁿjndiitquiee. Jo' chii cwicandaaⁿ macwjeeⁿeⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ.

²⁵ Sei'noⁿ Jesús ñ'oom na tyom'aaⁿ n'omna. Tsoom ndaana:

—Xeⁿ m'aaⁿ cwii gobiernom na cwitoⁿndye nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ, nt'om cwi'oo nacjoom'm ndo' nt'om cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ndo' na luaa' waa xocaljoo'ñetyeeⁿ ts'iaaⁿ. Ndo' cha'na nn'aⁿ na ñecwii tsjoom oo nn'aⁿ na

ñe'cwii w'aa, xeⁿ cwila'ntja'ndyena, maxjeⁿ nntoⁿndyena. Ndo' na ljo' cwila'tyuii'ndye cheⁿnqueena. ²⁶ Ee xeⁿ na mayuu' cha'na cwindu'yo' na nquii tsaⁿjndiitquiee macwjeeⁿeⁿ ntyje naⁿjndiiñeⁿ naquii' n'om nn'aⁿ, quia jo' ma'moⁿna' na matseyuyii'ñe cheⁿnqueⁿ. ¿Chiuu nnts'aayom na nljotyeⁿ cantyja najneiⁿ na matsaⁿntjoom? ²⁷ 'O cwindu'yo' na ja cwe' cantyja najndeii Beelzebú jo' na macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Xeⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' mati nc'iaa'yo', ñequio najndeii jom cwitjeii'na naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Saa nc'e na tiyuu' na ljo', cantyja na cwil'a nqueena cwilui'yuu' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta. ²⁸ Saa nc'e ja ñequio najndeii Espiritu na cwiluiñe Ty'oots'om, jo' na macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ, jo' chii ma'moⁿna' juu na matsaⁿntjom Ty'oots'om, jnda tyjee'cañoomna' 'o.

²⁹ 'Cwii tsaⁿcanch'ue xondaⁿ nncjaaqueⁿeⁿ waa' ts'aⁿ na waa najndeii na nncwjeeⁿeⁿ 'naaⁿ. Saa xeⁿ nntseyeⁿjñeeⁿ tsaⁿñeeⁿ quia jo' nndaⁿ na nncwjiñ'eeⁿ 'naaⁿ.

³⁰ 'Ñeeⁿ juu na tic'oomñe cantyja 'naⁿya, maxjeⁿ m'aaⁿ nacjoya. Ndo' 'ñeeⁿ juu na ticatseitjom nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, jom mach'eeⁿ na matseilcwe'na' nn'aⁿ na ticala'yu'na ñ'eⁿndyo.

³¹ 'Jo' chii matsjoo ndaa'yo', Ty'oots'om nntseit'maⁿ ts'oom cha'tso jnaⁿ na cwila'xmaⁿ nn'aⁿ ñequio cha'tso ñ'omntjeiⁿ na cwiluena. Saa meicwiñ'eeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjoo' Espiritu Santo, tsaⁿñeeⁿ xocatseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om. ³² Ndo' meicwiñ'eeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjo ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ndaaⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ. Saa meicwiñ'eeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matsoyuu na cwilui ts'iaaⁿ 'naⁿya cwe' cantyja najndeii tsaⁿjndii, tsaⁿñeeⁿ matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjoo' Espiritu Santo. Ndo' na ljo' tijoom nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ, meiiⁿ tiempomeiiⁿcheⁿ ndo' meiiⁿ ncu^e na jnda ntycwii tsjoomnancue.

*Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ taq' ts'oom
(Lc. 6:43-45)*

³³ 'Quia jo' seineiⁿ Jesús cwii ñ'oom tjañoom' na macaⁿna' na catjeii'na cwenta cantyja 'naaⁿaⁿ. Seijoom'ñe nqueⁿ cha'cwijom cwii ts'oom na ya taⁿ'na'. Tsoom:

—Xeⁿ cwinty'ia'yo' na ya taⁿ na ntyja cwii ts'oom, cwila'noⁿ'yo' na mati nquii ts'oom cwiluiñena' ts'oom na ya. Ndo' xeⁿ cwinty'ia'yo' na tis'a taⁿ na ntyja cwii ts'oom, cwila'noⁿ'yo' na mati tis'a ts'oom'ñeeⁿ. Ee cantyja chiuu waa taⁿ na mach'ee cwii ts'oom jo' nnta'jnaⁿ'yo' cwaan ts'oom na ya ndo' cwaan ts'oom na tis'a. ³⁴ Cha'na catsuutsja jeeⁿ wjee ndaa'ndyooyo', maluaa' matseijomna' 'o. Chiuu nl'a'yo' na nlaneiⁿ'yo' ñ'oom ya ndo' naquii' n'om'yo' too'cheⁿ natia. Ee cantyjati na matseitiuu ts'aⁿ naquii' ts'oom, mantyja jo' ñ'oom na cwicalui' ñ'om. ³⁵ Juu ts'aⁿ na ya ts'aⁿñe matseineiⁿ ñ'oom ya ee naquii' ts'oom cwinaⁿ naya na matseifoom. Saa juu ts'aⁿ na tia ts'aⁿñe matseineiⁿ ñ'oom tia ee naquii' ts'oom cwinaⁿ natia na matseifoom. ³⁶ Nndye'yo' nntsjo^o, juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, quia jo' ññequiana cwenta nnoom cantyja 'naaⁿ cwii cwii 'ndyo ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿ'ndyo na ñeja'neiⁿna. ³⁷ Ee cantyjati ñ'oom na cwilaneiⁿ'yo', Ty'oots'om nncu'xeeⁿ 'o. Ñ'oom na ya na cwindu'yo' nncwaañoom'na' 'o. Ndo' ñ'oom tia na cwindu'yo' nnt'uiityeⁿ'na' 'o.

*Cwitaⁿ nn'aⁿ na cats'aaⁿ cwii 'naaⁿ
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)*

³⁸ Quia jo' nt'om nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mqoⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés jluena nnom Jesús:

—Cwa, Maestro, l'ue n'oo^onyâ na m'moⁿl cwii 'naaⁿ na t'maⁿ na nnty'iaayâ.

³⁹ T'o Jesús ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ je' jeeⁿ tia nn'aⁿndye, jndaⁿ ndyena Ty'o^oots'om. Joⁿ chii cwitaⁿna 'naaⁿ na t'maⁿti na nnty'iaandaana cha nnta'jnaaⁿna 'ñeeⁿ cwiluiindyö. Saaⁿ taxoca'moo^oya. Macandaⁿ nnty'iaana cwii 'naaⁿ na nntseijomna' cha'na tjom profeta Jonás. ⁴⁰ Ee Jonás tyom'aaⁿñê ndyee xuee ndo' ndyee tsjom ts'om tsiaa' catscaa t'maaⁿ. Maluaa' matseijomna' na nntjoⁿ ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Ee ndyee xuee ndo' ndyee tsjom nljoo'ndyö naquii' tsei'tsua. ⁴¹ Xuee na nncu'xeⁿ Ty'o^oots'om nn'aⁿ na jndaⁿ tja, nlcwinnda' nn'aⁿ tsjoom Nínive. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quia nnc'oowje, nntando'nnda'na quia ljo'. Ndo' nnt'uiitye'na' joona cwe' cantyja na yati l'a nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ee naⁿñeeⁿ ntyja l'cwe' n'omna quia na jndyena ñ'oom' Ty'o^oots'om na tyoñequiaa Jonás. Ndo' queⁿ'yo' cwenta, ja jndaⁿ tyja quii'ntaaⁿ'yo' na cwiluii'tma'ndyotyä, nchiiti Jonás. ⁴² Ndo' xuee na nntu'xe'ndye nn'aⁿ na jndaⁿ tja, mati nlcwinnda' juu yuscu na tyotsa'ntjom nn'aⁿ ndyuaa jo ndo' na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quia nncwje, nntando'nnda'na quia ljo'. Ndo' nnt'uiitye'na' joona cwe' cantyja na xcwee'ti ts'om yuscu'ñeeⁿ. Ee jom jeeⁿ ndya' tquia jnaaⁿ, jñoom na ñe'cañeeⁿ ñ'oom' ndyoo Salomón, ts'aⁿ na jndo'ti ts'om. Ndo' queⁿ'yo' cwenta, ja jndaⁿ tyja quii'ntaaⁿ'yo' na cwiluii'tma'ndyotyä, nchiiti Salomón.

Na qui'oolcwee' na'jndii naquii' ts'om ts'aⁿ

(Lc. 11:24-26)

⁴³ Cwii tsa'jndii quia na jndaⁿ tjei'na' jom naquii' ts'om ts'aⁿ, cwe' manoom toom jo ndo' yuu na tjaa nn'aⁿ c'om na mal'ueeⁿ yuu na nljoo'ñê. Saaⁿ na tícaljeiiⁿ jo', seitiom naquii' ts'oom, tsoom: ⁴⁴ “Je' jonlcwa'nnda'a naquii' ts'om ts'aⁿ yuu na tjei'na' ja.” Ndo' quia na nncue^m'eⁿ jo' jo' nljeiiⁿ naquii' ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ cha'cwijom naquii' w'aa na tjaa'na' ts'aⁿ candii'. Saaⁿ jndaⁿ taa lju' ndo' jndaⁿ teijnda'ya. ⁴⁵ Quia jo' tjacachoom ntquiee' na'jndii na wi'ndyeti nchiiti jom. Ty'equie'na naquii' ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ ndo' mana ljo'ndyetye'na jo' jo'. Ndo' na jndaⁿ we luua', manioomti matjom tsaⁿ'ñeeⁿ nchiiti na ñetjom'ñeeⁿ. Maluaa' nntjoom nn'aⁿ na m'aⁿ je' na jeeⁿ tia nn'aⁿndye.

Jesús tqie ntyjeeⁿ ñ'eⁿ tsoñeeⁿ

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Ndicwa' matseineiⁿ Jesús ndaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ quia na tqie'cañom ntyjeeⁿ ñequio tsoñeeⁿ. Ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿñê saaⁿ ljoo'ndyena ch'eⁿ. ⁴⁷ Seicandii cwii ts'aⁿ Jesús, tso:

—Aa ndi' Ta, jndaⁿ tyje'cañoom tso'ndyo' ñ'eⁿ ndyenty'iu' na ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿndyu'.

⁴⁸ Saaⁿ jom t'ooⁿ nnom tsaⁿ'ñeeⁿ, tsoom:

—Candi' nntsjo^o njom' 'ñeeⁿ juu cwiluiiñe tsondyö ndo' 'ñeeⁿ joo cwiluiindye ndyentyjo.

⁴⁹ Quia jo' seiloom ts'ooⁿ, t'mooⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom:

—Naⁿm'aⁿ cwiluiindyena tsondyö ñequio ndyentyjo. ⁵⁰ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee ljo' na l'ue ts'om Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee, tsaⁿ'ñeeⁿ cwiluiiñe ti'tyjo ndo' nomtyjo, ndo' tsondyö.

13

Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Tjawiquiuu'ti majuu xuee'ñeeⁿ jlui' Jesús naquii' w'aa, tjaaⁿ, tjacjom 'ndyoo ndaaluee. ² Ndo' jeeⁿ jndye nn'aⁿ tjomndye na m'aaⁿ. Jo' chii tjacuooⁿ ts'om w'aandaa na mantyocheⁿ na' nnom ndaaluee. Jo' jo' tjacjom saa cha'tsonde naⁿñeeⁿ ljooⁿ ndyena, meintyjeeⁿ na tyuaatcwiiⁿ 'ndyoo ndaaluee. ³ Quia jo' tooⁿoⁿ na matseineiⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jndye ñ'oom t'mooⁿ ndaana ñequio ñ'oom tjañoom'. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jndaⁿ. Tjaaⁿ, tjacjoom'm tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo. ⁴ Ndo' yocheⁿ na majoom'm lqueeⁿñeeⁿ nt'om tquiaa ts'om nato. Mañoom' tqiue'cañom cantsaa, tcwa'yo' lqueeⁿñeeⁿ. ⁵ Ndo' nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na jeeⁿ ljo', yuu na tita m'aaⁿ ts'o. Tyuaa' t'oomna' ee tita m'aaⁿ ts'o. ⁶ Saa quia na jnda teijmeiⁿ na manty'iaa' ñequioom', t'uaana', tjacaaⁿ na' ee na tinjoom ty'e nch'iooⁿ na'. ⁷ Ndo' nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na too' nda' l'oñoioom. Tyuaa'ti tjawindye l'oñoioom'ñeeⁿ, jla'cantoⁿ ndyena' nacjoo' ntjom. ⁸ Saa nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o, jeeⁿ ya tueⁿ na'. Cwii taⁿ tjeiⁿ na' ñequiee xuu lqueeⁿ trigo na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacju' ts'aⁿñeeⁿ. Ndo' cwii taⁿ tjeiⁿ na' we xuu waljoo' xcwe na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjoom'm. Ndo' cwicheⁿ cwii taⁿ tjeiⁿ na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjoom'm. ⁹ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Luaa ts'iaaⁿ na quitseineiⁿ Jesús ñ'oom tjañoom'

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús ty'entyjaaⁿ na jom. Ta'x'eena nnoom:

—Ticala'nooⁿ ñ'chiuu na cwe' ñ'oom wjaañoom' matsei'neiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ.

¹¹ T'ooⁿ ndaana:

—Luaa waa na mach'ee Ty'oots'om, mañequiaaⁿ na 'o caliu'yo' ñ'oom na wanty'iuu' m'aaⁿ na' cantyja na matsa'ntjoom. Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ tinquiaaⁿ na nla'noⁿ na. ¹² Meiⁿ cwii'ñeeⁿ cheⁿ ts'aⁿ na maco'ñoom ñ'oom na ma'mooⁿya, ñnequiaa Ty'oots'om na nntsei'noⁿtyeeⁿ. Saa meiⁿ quia ts'aⁿ na tico'ñoom ñ'oom na ma'mooⁿya, nnts'aana' na cwe' ts'iaaⁿ ndyo cantyjati chjoow' na matsei'nooⁿoⁿ. ¹³ Jo' chii ñ'oom tjañoom' matseinaⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ. Ee meiⁿ ñequii'cheⁿ cwinty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa saa maxjeⁿ tixoqueⁿ na cwenta. Ndo' meiⁿ cwindyena ñ'oom na mañequiaa saa m'aⁿ na cha'cwijom na tyoondyena, meiⁿ ticala'noⁿ na ljo' cwindyena. ¹⁴ Cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ matseicandaⁿñaⁿ ñ'oom na seiljeiⁿ profeta Isaías, tsoom:

Meiⁿ na jndye na cwindyeyo' saa tixocala'noⁿyo',
ndo' meiⁿ na jndye cwinty'ia'ndaⁿyo', saa tixoqueⁿyo' cwenta.

¹⁵ Ee naⁿm'aⁿ jnda jla'quie' n'omna,
cha tico'xcwena' cantyja na cwila'tiuuna.

Ndo' tañe'quiandyena na nndyena
cha tints'aana' na nla'noⁿ na.

Ndo' cwil'a nqueena cha'cwijom ticajndoo'na
cha ticaⁿ na' na nlqueeⁿ na cwenta.

Joona cwil'ayana nmeiⁿ cha ticalcwe' n'omna,
tincwji'n'maaⁿ ndyo joona.

¹⁶ Seineiⁿti Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom:

—Saa jeeⁿ matio'naaⁿñe Ty'oots'om 'o na cwinty'ia'ndaⁿyo' ts'iaaⁿ na mats'aa ndo' mati ñ'oom na cwindyeyo' cwila'noⁿyo' juuna'. ¹⁷ Mayuu'cheⁿ nndyeyo' nntsjoⁿ, jndye profetas na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om tandyo xuee ñequio jndye nn'aⁿ na tyom'aⁿ cantyja na maty'iomyana', jeeⁿ tyocantyyaa' n'omna na nnty'iaandaⁿñaⁿ ljo' na cwinty'ia' 'o ndo' na nndyena cha'na cwindyeyo' 'o saa t'icantyyaana meiⁿ t'icandyena.

Luaa ma'mo'na' na tjacju' ts'a' lquee' trigo

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ 'Candye'yo' luaa ma'mo' ñ'oom tjañoom' cantyja na tjacju' ts'a' tsjaa' lquee' trigo. ¹⁹ Nt'om lquee' na tquiaa ts'om nato na tcwa' cantsaa, jo' jo' nn'a' na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Ee mei'cwi'ñee'che' ts'a' na mandii ñ'oom cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om saa ticatsei'noo'o', maxje' macwje'cañoom tsa'ndii na nncwji' ñ'oom naya naquii' ts'oom. ²⁰ Ndo' nt'om lquee' na tquiaa yuu na jee' ljo', mann'a' na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om ndo' ñequio na neii'na cwito'ñoomna juuna'. ²¹ Saa na'ñee' cha'cwijom ntjom na tinjoom ty'e nch'oo'na', na tyuaa' tcaa'na'. Ee quia na maco'wi'na' joona oo cwilei'ntyjo nn'a' joona cantyja 'naa' ñ'oom naya, mantyja cwi'ndyena. ²² Ndo' lquee' na tquiaa yuu na too' nda' l'oonoom, mann'a' na cwindye ñ'oom naya. Saa na'ñee' jee' m'a'na ñomtiuu chiuu na cwii 'oom'a'nyoona, ndo' chiuu ya nleityandyetina. Jo' chii tleicana'ndyena na n'ana yuu na matsona'. Ee ñ'omtiuu'ñee' matseicu'na' na nla'candana nnom Ty'oots'om cha'xje' l'a joo l'oonoom na jla'canto'ndyena' nacjoo' ntjom. ²³ Saa lquee' na tquiaa yuu na jee' ya ts'o mann'a' na cwindye ñ'oom naya. Cwila'no'na juuna' ndo' cantyja na cwil'ana cwiwitquioo' na cwina'ndyena chiuu waa na matsona'. Nt'om na'ñee' tjacantya na ya cwil'ana. Matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lquee'ñee' na tjei'na' ñequiee xuu. Ndo' nt'om na'ñee' xcweyandyo cwil'ana yuu na ya. Matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lquee'ñee' na tjei'na' we xuu waljoo' xcwe. Ndo' nt'om na'ñee' tique'ndyena na cwil'ana yuu na ya. Jo' chii matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lquee'ñee' na tjei'na' ñe'cwii xuu waljoo' yom ts'oom.

Lquee' jndaq ñequio lquee' trigo

²⁴ Ndo' seinei' Jesús cwiiche' ñ'oom tjañoom'. Tsoom ndaana:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, matseijomna' juuna' cha'na cwii ts'a' na tja na waa tyuaa', tjacjoom'm lquee' tsjaa' na ya. ²⁵ Saa cwii teijaa' yoche' na watsom ñequio nn'a' wa'a' tyje'cañoom cwii ts'a' na jndoo' jom. Tjatsei'ñee'ñe tsa'ñee' lquee' jndaq quii'ntaa' lquee' trigo. Jnda chii tja. ²⁶ Tjawindye jnda lquee', tja'meii'ndyena', quia jo' chii teitquioo' na ñ'ee' lquee' jndaq naquii' ntjom'ñee'. ²⁷ Na'ntjom 'naa' tsa'ñee' tque'na cwentana nmeii' niom. Ty'entyjaa'na jom, jluena nnoom: “Ta, aa nchii ñequii'che' lquee' na ya tja'cju', quia jo' çchiuu na cwiwitquioo' lquee' jndaq quii'ntaa' jnda lquee' 'na'?” ²⁸ T'oo' ndaa na'ñee', tsoom: “Ts'a' na jndoo' ja s'aa na luaa'.” Ndo' ta'x'ee na'ntjom'ñee' nnoom: “çAa l'ue ts'om' na nntsaacatjeii'ndyô joona' naquii' ntjom 'na'?” ²⁹ T'oo' ndaa na'ntjoom'm, tsoom: “Til'a'yo' na ljo' ee xe' nntjeii'ndyo' joona', nnts'aache'na' na mati nnc'oomna' ntjom na ya. ³⁰ Ca'ndye'yo' na ñejom c'oowijndana' hasta na mma'jndyena'.” Quia jo' nntsjo' ndaa nn'a' na nntyje: “Catyje'jndye'yo' jnda lquee' jndaq, cal'a'yo' cantsaa' joona' ee na nlcona'. Ndänquia catyje'yo' jnda lquee' na ya na nnc'oocuena' ts'om tsa' 'na'ya.”

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' lquee' mostaza

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Seinei'tiche' Jesús cwiiche' ñ'oom tjañoom' na ma'mo'na' na maxje' nleijndyendyeti nn'a' na nnts'a'ntjom Ty'oots'om naquii' n'om. Tsoom ndaana:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om matseijomna' cha'na cwii lquee' mostaza. Tjatseic'oom ts'a' juuna' naquii' ntjoom'm. ³² Lquee' mostaza jee' cajndaana' saa xe' jnda teijndei' ts'oom, nleindyena', nncwinom'na' nt'om

n'oom ntjom na tiqwiwindye. Juuna' nleit'ma"tina' hasta nndaq nna' l'o ts'oom'ñee" cantquiaa cantsaa.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' ndaaljo'
(Lc. 13:20-21)

³³ Jnda chii cwiiche' ñ'oom tjañoom' seinei' Jesús ndaq na"ñee", tsoom: —Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om matseijomna' juuna' cha'na ndaaljo' na seitjoom' yuscu ñ'e" ndyee tsua'xjo jndaq tyoo'. Seicandei'na' cha'waa tsquee" tyoo'.

Ñe'quii'che' ñ'oom tjañoom' na seinei' Jesús
(Mr. 4:33-34)

³⁴ Ñequii'che' ñ'oom tjañoom' seinei' Jesús na tyo'moq" ñ'oommei" ndaq nn'a". Mei'cwii ñ'oom t'icatseinei" ndaana na nchii ñ'oom tjañoom'. ³⁵ Jo' chii seicandaq'ñena' ñ'oom 'ndyoo profeta, tsoom: Ja nntseina"ya ñ'oom tjañoom' ndaq nn'a". Nntseicanqo"ya ñ'oom na wanty'iuu' m'aa"na' ndaq nn'a" cantyati na jna" tsjoomnancue.

Luaa ma'mo" ñ'oom cantyja 'naa' lquee" jndaq ñequio lquee" trigo

³⁶ Jnda na ñjom Jesús nn'a" na c'oolcwee'na, quia jo' tjaque"e" naquii' w'aa. Ndo' ja nn'a" na cwilajomndyô ñ'e"ñê santyjaa'â jom. L'uuyâ nnoom: —Catsu' ndaayâ ljo' ñe'ca'mo" ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' lquee" jndaq na t'oomna' naquii' ntjom na ya.

³⁷ T'oo" ndaayâ, tsoom:

—Ts'a" na tjacu' lquee" tsjaa" na ya, jo' jo' nncq" na cwiluindyô ts'a" na jna" cañoom'luee. ³⁸ Ndo' tyuaa 'naa' tsa"ñee", jo' jo' tsjoomnancue. Lquee" tsjaa" na ya, jo' jo' nn'a" na cwila'jomndye cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' lquee" tsjaa" jndaq, jo' jo' nn'a" na m'a" cantyja 'naa' tsa"jndii. ³⁹ Juu ts'a" na wi'ñe na tjatseiñ'ee"ñe tsjaa" lquee" jndaq, jo' jo' nquii tsa"jndii. Ndo' xuee na jnda tma" ntjom na ty'ecatyje na'ntjom, jo' jo' xuee na cwintycwii tsjoomnancue. Joo na'ntjom na ty'ecatyje lquee", jo' jo' ángeles cwentaa' Ty'oots'om. ⁴⁰ Ndo' cha'xje" l'a na'ntjom cantsaa' jnda lquee" jndaq na nlcona' quii' chom, maluaa' matseijomna' na nluii xuee quia na cwintycwii tsjoomnancue. ⁴¹ Ee ja na cwiluindyô ts'a" na jna" cañoom'luee nñoo"ya ángeles cwentaya na nntjei'ndyona nn'a" na wi'ndye ñequio nn'a" na cwila'jndo' n'om nc'iaa na cal'a na"ñee" natia. ⁴² Ndo' ángeles nntuee'na na"ñee" naquii' chom b'io. Jo' jo' nndyuee na"ñee" ndo' nntein-quiena ndei'n'omna na wi' cwitjoomna. ⁴³ Saa nn'a" na cwila'candaq'ndye cha'xje" na matsa'ntjom Ty'oots'om, nts'aana' na caxueendyena cha'na xuee nnom ñe'quioom'. 'Ñee" juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' s'om na wanty'iu quii' tyuaa

⁴⁴ Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om matseijomna' cha'na castom na ñjom s'om caja" na wanty'iuna' quii' tyuaa. Ljeii cwii ts'a" castom'ñee" saa tanty'iunnaa"na juuna'. Tjaa" na jee" nei"e", tjacajnaa" cha'tso 'naa"na na niom. Jnda chii seijnaa" tyuaa'ñee" yuu na ndii' castom.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' ta' perla

⁴⁵ Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om mati matseijomna' cha'na cwii ts'a" na matseijnda ndo' majndaq ta' na ñequii'che" mal'uee" ta' perlas na yati. ⁴⁶ Quia na ljeii" cwii ta' perla na jee"che" ndyaa' ya ndo' jndana', tja tsa"ñee" tjacajnaa" cha'tso 'naa"na, jnda chii seijnaa" ta' perla'ñee".

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' tsqui'

⁴⁷ 'Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om mati matseijomna' cha'na cwii tsqui' t'ma' na tuee' nn'a' ts'om ndaaluae. Jndye nnom calcaa matseit'uena'.
⁴⁸ Quia na jnda too' tsqui' na ñjomndye calcaa, 'oocantyyaandye nn'a' juuna' tyuaatcwii. Meindyuaandyena, cwtijei'ndyena calcaa na yati. Cwitiroomna joo'yo' n'om lquiee saã calcaa na cwantindyo cwtiye'quiee'na joo'yo'.
⁴⁹ Malaa'ti' nnts'aana' xuee quia na cwintycwii tsjoomnancue. Nñequiocue ángeles na nntjiei'ndyena nn'a' na wi'ndye quii'ntaa' nn'a' na m'a' cantyja na maty'iomyana'.
⁵⁰ Ndo' nntioomna nn'a' na wi'ndye naquii' chom b'io. Jo' jo' nddyuee na'ñee' ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na wi' cwtijoomna.

Jee' jnda la'xma' ñ'oom xco ñequio ñ'oom tqiue

⁵¹ Quia jo' tax'ee Jesús ndaa' já nn'a' na cwila'jomndyô ñ'e'ñê, tsoom:
 –¿Aa cwila'no'yo' cha'tso ñ'oommei'?

T'oqoyâ nnoom, l'uuyâ:

–Mayuu', Ta, macwila'noo'â.

⁵² Quia jo' tsoom ndaayâ:

–Je' jnda jla'no'yo' ljo' ñe'cat'moo' ñ'oom tjañoom'mei'. Nndye'yo' nnts'joo, ticwii cwii ts'a' na jnda teijndo' ts'om chiuu t'ma' ljeii na tque' Moisés ndo' mati jnda sei'no' cantyja 'naa' juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, tsa'ñee' matseijomna' jom cha'na ts'a' na cwiluiitquieñe cwii w'aa. Ee ts'a' na cwiluiitquieñe matseil'uee'ñê 'na' na tqiue ndo' matseitjoom 'na' na xco. Quia jo' mei'quia xje' na maca'na' cwii nmei' mawaac'eena' na lleil'uee'ñê.

Tja Jesús tsjoom Nazaret

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Quia na jnda seinei' Jesús ñ'oommei' na tjañoom', jluee'e' jo' jo'.

⁵⁴ Tjalcwee'e' ndyuaa tsjom'm. Jo' jo' tyotseinei' ndaa' nn'a' naquii' wats'om. Ndo' cha'tsondye nn'a' jee' tjawee' n'omna ñ'oom na seinei'. Tyoluena:

–Tsa'm'aa' ¿chiuu s'aayom na jee' jndo' ts'oom? Ndo' ¿yuu jna' najnei' na mach'ee' ts'iaa' t'ma' na tyoonty'iaaya? ⁵⁵ ¿Aa nchii tsa'm'aa' jnda ts'a' na macuuñe n'oom? Ndo' ¿aa nchii tsoñee' jndyu María? Ndo' ntyjee', ¿aa nchii Jacobo, José, Simón ñequio Judas? ⁵⁶ Ndo' mati ntyjee' na yolcu m'a'na quii'ntaa'ya. Quia jo' ¿chiuu waa na jee' jndo' ts'oom ndo' cwe' ts'a' tsjoom ñjaa' jom?

⁵⁷ Cwe' jo' ticalañ'oom'ndyena Jesús. Jo' chii tsoom ndaana:

–Mei'quaiyuuche' na wjaa cwii profeta, nla't'maa'ndye nn'a' jom. Saã joo nn'a' ndyuaa' ñequio nn'a' wa'na, xocala't'maa'ndyena jom.

⁵⁸ Ndo' tijndye ts'iaa' t'ma' s'aa' jo' jo', nc'e na ticala'yu' na'ñee' ñ'e'ñê.

14

Tue' Juan, tsa' na tyotseits'oomñe nn'a'

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Majoo ncuee'ñee' tyom'aa' Herodes ts'iaa' ts'ondaa Galilea. Jñee' ñ'oom cantyja 'naa' jndye nnom ts'iaa' t'ma' na mach'ee Jesús. ² Tsoom ndaa' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê:

–Tsa'm'aa', maxje' Juan, ts'a' na tyotseits'oomñe nn'a'. Jnda wando'xcoom jo' chii cwiwitquioo' ts'iaa' t'ma' na mach'ee'.

³⁻⁴ Ee luua waa na tuui. Herodes tyom'aa' ñequio Herodías, scuu' tyjee' Felipe. Ndo' tso Juan nnoom na ticaty'iomyana' na m'aa' ñ'e' scuu' tyjee'. Jo' chii sa'ntjoom na cala'tye'na Juan, catuee'na juu w'aancjo.

⁵ Ndo' Herodes, meiiⁿ na ñe'catseicue^meⁿ Juan saa nquia^maⁿ nn'aⁿ. Ee jndye nn'aⁿ nquiuna na Juan cwiluiñe ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'o^ots'om. ⁶ Quia na jla't'maaⁿndye nn'aⁿ na tuee' xuechuu' Herodes, quia jo' yuscundyua jnda Herodías seijnom jo ndaa nn'aⁿ. Ndo' Herodes jeeⁿ tjawee' ts'oom cantyja na nty'iaa^maⁿ. ⁷ Tjoom'm ñ'omtyeⁿ cjoom'm na tsoom nnom yuscundyua'ñeeⁿ na ñhequiaaⁿ mei'quia ljo' na nlcaⁿ nnoom. ⁸ Ndo' yuscundyua'ñeeⁿ seijndo' tsoñeeⁿ ts'oom na caaⁿ xqueⁿ Juan. Quia jo' tsoom nnom Herodes:

—Luua macaⁿa. Quiaa' cwii xio ñjaaⁿ na njom xqueⁿ Juan, tsaⁿ na ñeseits'oomñe nn'aⁿ.

⁹ Ndo' na luua' tsoom, seichjoo'na' ts'om Herodes, saa cwe' nc'e ñ'omtyeⁿ na tjoom'm nacjoom'm ndo' nc'e na ndyecheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jo' chii tsoom na quiana ljo' na macaⁿ yuscundyua'ñeeⁿ. ¹⁰ Quia jo' sa'ntjoom na cjaacan^o xtyo' Juan naquii' w'aancjo. ¹¹ Jnda tuui na ljo', jndyoñ'oom ts'aⁿ xqueⁿ Juan na njomma' ts'om xio. Chii tquiaa juuna' nnom yuscundyua'ñeeⁿ ndo' jom tjañ'oom jo' na m'aaⁿ tsoñeeⁿ.

¹² Jnda jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan tque'cañomna, ty'eñ'omna sei'ts'o 'naaⁿaⁿ. Ty'ecaty'iuuna jom, jnda chii ty'ela'candiina Jesús ñ'oommeiⁿ.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Jnda na jndii Jesús na jnda tue' Juan, jlueeⁿeⁿ jo', tuooⁿ ts'om w'aandaa ñ'eⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Saayâ cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ. Quia jliu nn'aⁿ na jnda tja Jesús na nncwity'ioom ndaaluee, quia jo' jlui'na njoomna, ty'eca'na, ty'enquiandyena 'ndyoo ndaaluee na ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. ¹⁴ Quia na jnda jluii'ñe w'aandaa ts'om ndaaluee, ljeii Jesús na teijjndyendye nn'aⁿ jnda tque'cañom jo' jo'. Tioo na jeeⁿ wi' ts'oom joona. Sein'maaⁿ nn'aⁿwii na tquiochona. ¹⁵ Quia na jnda tmaaⁿ, já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê saantjyaa'â jom, l'uuyâ nnoom:

—Jnda tmaaⁿ je' ndo' yuu na m'aaⁿya ñjaaⁿñe cwe' jnda. Cajñom' na^maⁿ na c'oona njoom nch'u na nndyoo' na nla'jndana na nlcwa'na.

¹⁶ Tso Jesús ndaayâ:

—Meiⁿ ticaⁿna' na nnc'oona. 'O quia'yo' na nlcwa'na.

¹⁷ T'ooyâ nnoom, l'uuyâ:

—Tjaa'naⁿ na cwilei'ñ'ooyâ ñjaaⁿ, macanda ñe'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa.

¹⁸ Tsoom ndaayâ:

—Quioch'o'yo' joona' ñjaaⁿñe.

¹⁹ Sa'ntjoom na cwindyuaandye nn'aⁿ nacjoo' jnda nch'u. Quia jo' t'ueeⁿ 'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa'ñeeⁿ, nty'iaa^maⁿ cañoom'luee ndo' tquiaaⁿ na quian'uaa' Ty'o^ots'om cantyja 'naaⁿ joona'. Jnda chii tyjeeⁿ ndo' tquiaaⁿ joona' ndaa já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' já tquiaayâ joona' ndaa nn'aⁿ na jndyendye. ²⁰ Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na jndyendye tcwa' tjacjoo. Jnda chii jla'tjooⁿyâ ntaⁿ ntyoo' ñequio calcaa na 'ndiina'. Too' canchoo'we tsquiee. ²¹ Nn'aⁿ na tcwa' tue'ntyjo cha'na 'om meiⁿ naⁿnom, meiⁿ t'icatu'nchondye na'lcu ñequio yocanch'u.

Tjaaac Jesús nnoom ndaaluee

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Jnda tuui na luua' jñom Jesús já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê na cuonndaa'â ts'om w'aandaa, na cwity'ioo'jndyaayâ na nntsquiaayâ xndyaa'

ndaaluae. Saa jom ljoo'ñetyeeⁿ na njñoom nn'aⁿ na jndyendye. ²³ Ndo' jndā na jñoom na n'ñeeⁿ na c'oolcwee'na, quia jo' tjawaaⁿ cwii ta na ñenqueⁿ na nnt-seineiiⁿ nnom Ty'ooṣ'tom. Quia tjawijaaⁿ ndicwaaⁿ m'aaⁿñê jo' jo' na ñenqueⁿ. ²⁴ Ndo' w'aandaa na ñjomndyô jndā tuee' xcwe na wjaana' saa leicjaana' ee na jndei' maqui'ljoo nmo' ndo' matseilcwe'tya' jndye juuna'. ²⁵ S'aana' cha'na ñequee na cwiṣjom jndyotseicandyoo'ñe Jesús na m'aaⁿyâ, jndyocaⁿ nnom ndaaluae. ²⁶ Quia na nty'iaayâ na mandyocaⁿ nnoom ndaaluae, jeeⁿ ndyaa' tyuayâ. Jlxuaayâ na nquiaayâ, l'uuyâ:

—Jeeⁿ sa, jndii luaa'.

²⁷ Saa mañoom' t'maⁿ Jesús jâ, tsoom:

—C'om' t'maaⁿndyo' n'om'yo'. Maja luaa.

²⁸ Ndo' t'ô Pedro 'ndyoo Jesús, tsoom:

—Ta, xeⁿ na manncu'ti', cwe' catsu' na cjoça nnom ndaatio na jocatjomndyo 'u.

²⁹ Tso Jesús nnoom:

—Candyo'.

Jô' chii jlui' Pedro ts'om w'aandaa, toṣ'noⁿ na mawjaacaⁿ nnom ndaatio na mawjaacatjomñe Jesús. ³⁰ Saa quia na nty'iaaⁿaⁿ na jeeⁿ jndei' m'aaⁿ jndye, s'aana' na nquiaⁿaⁿ. Jnaⁿna' na nchjeeñena' jom. Quia jo' seixuaⁿ, tsoom:

—Ta, cwji'n'maaⁿndyu' ja.

³¹ Mañoom' seicjaa l'ô Jesús jom, tsoom nnom:

—U re, cwa tit'maⁿ matsei'yu'ya' ts'om', ¿chiiu na tiñecwii matsei'tiuu'?

³² Ndo' quia jndā tuṣna ts'om w'aandaa, mañoom' teicheⁿ jndye. ³³ Ndo' jâ na maxjeⁿ ñjomndyô ts'om w'aandaa'ñeeⁿ taa'â cantyaayâ, jla't'maaⁿndyô jom. L'uuyâ nnoom:

—U mayuu'cheⁿ cwiluiindy' Jnda Ty'ooṣ'tom.

Sein'maⁿ Jesús nn'aⁿwii ndyuaa Genesaret

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Quia na jndā tei'ty'ioṣ'â, jluii'â ndyuaa Genesaret. ³⁵ Jndā na ta'jnaaⁿ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ jom, jla'cwanomna ñ'oom cha'waa ndiocheⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. Ndo' tquiṣocho nn'aⁿ cha'tso nn'aⁿwii na m'aaⁿ. ³⁶ Tyola'ty'oondyena nnoom na ññequiaaⁿ ñ'oom'm na nnt'uena meiiⁿ cwe' 'ndyoo liaⁿaⁿ. Ee ticwii cwii ts'aⁿ na tyenquiuu' liaⁿaⁿ, n'maⁿ.

15

Waa na mach'eena' na cwajndii naquii' ts'om ts'aⁿ

(Mr. 7:1-23)

¹ Quia jo' cwanti nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, jnaⁿna Jerusalén, tque'cañomna Jesús. Ta'x'eena nnoom:

² —Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', ¿chiiu na cwiwincje'na ñ'oom na tqueⁿ welooya ndaaya? Queⁿ cwenta tiquindyuu'na quia na nlcwa'na.

³ Ndo' t'ô Jesús ndaana, tsoom:

—Ndo' 'o je', ¿chiiu na cwiwincje'yo' ñ'oom na sa'ntjom Ty'ooṣ'tom cwe' ñe'catsantyo'yo' ñ'oom na tqueⁿ lotyaaya? ⁴ Ee ñ'oom' Ty'ooṣ'tom luaa matsona': "Catseit'maaⁿndyoo' tsoty'e' ñ'eⁿ tso'ndyo'." Ndo' matsotina': "Ñeeⁿ jjuu na matso ñ'oom wi' nacjoo' tsoty'e, tsondyee tsaⁿñeeⁿ matsona' na maxjeⁿ cala'cue' nn'aⁿ juu." ⁵ Saa 'o cwindu'yo'yo' na wanaaⁿ na nntso ts'aⁿ nnom tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ: "Catseit'maⁿ ts'om', taxocandaa nntei'jndeiya 'u' naⁿ na tjoṣndyu', ee cha'tso na matseixma'ya jndā tquaaⁿya joona' cwentaa'

Ty'oots'om." ⁶ Ndo' na luua' cwila'tiuu'yo' jo' chii cwit'mo'nyo' taca'na' na nntseit'maa'ñe ts'a'n tsotyee', tsoñee'. Cwil'a'yo' na tajndei' ñ'oom' Ty'oots'om ee na cwila't'maa'ndyo'ti'yo' ñ'oom na tque' lotye'yo'. ⁷ O nn'a' na we waa na cwil'a'yo', jee' xcwe m'aa' ñ'oom na tyoñequiaa profeta Isaías cantya 'na'yo'. Luua matsona':

⁸ Na'm'a' cwe' ñequio ntja'ndyueena cwila't'maa'ndyena ja, saā t'ma' waa na tixcwee' n'omna ñ'e'ndyo.

⁹ Cwe' ts'iaa'ndyo na cwila't'maa'ndyena ja, ee cwit'mo'na ñ'oom na cwe' cwil'ueendye nn'a', tachii ñ'oomya.

¹⁰ Quia jo' t'ma' Jesús nn'a' na jndyendye, tsoom:

—Candy'e'yo' ñ'oom na nntsjo' ndo' cala'no'nyo'. ¹¹ Nantquie na macwa' ts'a'n, xocats'aana' na til'ueñe ts'a'n jo nnom Ty'oots'om. Saā ñ'oom na matseinei' ts'a'n, joona' cwil'ana' na til'ueñe ts'a'n jo nnom Ty'oots'om.

¹² Quia jo' jā nn'a' na cwila'jomndyō ñ'e' Jesús, saantyjaa'â jom, l'uuyâ nnoom:

—¿Aa ntyji' quia na jndye nn'a' fariseos ñ'oom na tsu' luua', s'aana' na ticjaawee' n'omna?

¹³ T'o'o' ndaayâ cwii ñ'oom tjañoom', tsoom:

—Tsoyaya na m'aa' cañoom'luee, ticwii cwii ts'oom ntjom na nchii nque' tcoom'm, maxje' nñquee' juuna'. ¹⁴ Jo' chii ca'ndye'yo' na'm'a'. Ee matseijomna' joona cha'na na'nchjaa' na cwit'mo'na nato ndaa ntyjenchjaa'na. Ndo' manquiu'yo' tsa'nchjaa' quia na wjaañ'oom tyjenchjaa'a'n, wendyena nntiomna' tsue'tsjoom.

¹⁵ Quia jo' tso Pedro nnom Jesús:

—Ca'mo' ndaayâ ljo' ñecatso ñ'oom tjañoom'waa'.

¹⁶ T'o' Jesús nnom, matsoom:

—¿Aa mati 'o ndicwa' tjoche' na nla'no'nyo'? ¹⁷ Aa ticaliu'yo' na cha'tso nantquie na macwa' ts'a'n, cwi'oocuena' ts'om tsiaa' nchii naquii' ts'om. Ndo' jnda chii nntei' juuna'. ¹⁸ Saā ñ'oom na matseinei' ts'a'n cwinaa' naquii' ts'om, ndo' joona' cwil'ana' na tilju'ñe jo nnom Ty'oots'om. ¹⁹ Ee naquii' ts'om ts'a'n cwinaa' ñ'oom na tia na matseituu na nntseicue'e' x'iaa'a'n, na nnc'oomyaa' ñequio cwii'che' ts'a'n, oo na nnc'oomyaa' ñequio s'andyua oo scundyua, oo na nnch'uee' 'naa' ts'a'n, oo na nntseinei' cantu oo ñ'oom jnaa'. ²⁰ Cha'tso nmei' cwil'ana' na tilju' naquii' ts'om ts'a'n jo nnom Ty'oots'om. Saā na nlcwa' ts'a'n na cwe' na ticañoom'm cha'xje' ñ'oom na cwique' nn'a' fariseos, xocatsei'ndaa'na' jom jo nnom Ty'oots'om.

Cwii yuscu na nchii ts'a'n judío seiyu' ñequio Jesús

(Mr. 7:24-30)

²¹ Quia jo' jlui' Jesús jo' jo' ndi ñ'aa'yâ ñ'e'ñê, tjaa' jo ndyuaa tsjoom Tiro ñ'e' Sidón. ²² Ndo' cwii yuscu tsjaa' nn'a' cananita na mac'e' ndyuaa'ñee' jndyotseicandyo'ñê na m'aa' Jesús, c'uaa seinei', seity'ooñê tsoom:

—U Ta, na cwiluiindyu' tsjaa' David na jndyowicantyo', c'oom' na wi' ts'om' ñ'e'ndyo. M'aa' nomjndaaya na jee' cwa'ndii matjoom. Malei'ñ'oom jndyetia jom.

²³ Saā Jesús mei'cwii ñ'oom tic'o'o'. Quia jo' jā saantyjaa'â jom, jla'ty'oondyō nnoom, l'uuyâ:

—Cwa cajñom' yuscum'aa', ee jee' c'uaa' ñom ndyontyjo'o' nanquaa'a.

²⁴ Quia jo' tso Jesús:

—Macandā na m'a' nn'a' ndyuaa Israel na jñom Ty'oots'om ja. Ee joona cwiluiindyena cha'cwijom canma' na jnda' tsuundye.

²⁵ Ndo' tye'cañoom yuscu'ñee' jom, tco' xtye jo nnoom, tso:

—Jeeⁿ 'u Ta, cateijndei' ja.

²⁶ Saa t'ooⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ, tsoom:

—Ticatsona' na nncwji' ts'aⁿ tyoo' cwentaa yocanch'u ndo' nncju'yom juuna' ndaa' calue' nch'u.

²⁷ Tso yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Mayuu' Ta, saa' meii' na ljo', cwicwa' calue' nch'u nacajnda' na cwiquiaa nacjee' mei'na' 'naa' nty'oyo'.

²⁸ Quia jo' t'ooⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ, tsoom:

—U yuscu, t'maⁿ waa na matsei'yuya' ts'om'. Cats'aana' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om'.

Ndo' xjeⁿ'ñeeⁿ mañoom' n'maⁿ nomjnda yuscu'ñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿwii

²⁹ Jnda' jlui' Jesús jo' jo' ndi ñ'aaⁿya ñ'eⁿñê, tjaaⁿ 'ndyoo 'ndyoo ndaaluee Galilea. Tjawaaⁿ cwii ta, tjacjom jo' jo'. ³⁰ Ndo' tqiue'cañom jndyendye nn'aⁿ na m'aaⁿ. Tquiocchona nt'om nn'aⁿ na ntjei' nc'ee', nn'aⁿ nchjaaⁿ, nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ, nn'aⁿ na ticandaa'ndye ndo' ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿwii. Tyotsa'na nn'aⁿwii'ñeeⁿ nacañoom' Jesús, ndo' sein'maaⁿ naⁿ'ñeeⁿ.

³¹ Jndyendye nn'aⁿ nty'iaana na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ, ndo' tco'yana' nn'aⁿ na ticandaa'ndye, ndo' cwí'ooca' nn'aⁿ na ntjei' nc'ee', ndo' ya cwinty'iaa nn'aⁿ na nchjaaⁿ. Jo' chii s'aana' na jee' tjawee' n'omna. To'na na tyola't'maaⁿndyena nquii Ty'oots'om na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ Israel.

Tquiaa Jesús na tcwa' ñequiee meiⁿ naⁿnom

(Mr. 8:1-10)

³² Quia jo' t'maⁿ Jesús ja' nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Tsoom ndaaⁿya:

—Jeeⁿ wi' ts'ooⁿya tmaaⁿ nn'aⁿm'aⁿ, ee jnda' ndyee xuee na m'aⁿna ñ'eⁿndyô ndo' tatjaa'na' ljo' cwii cwilei'ñ'omtina na nlcwa'na. Tical'ue ts'ooⁿ na njñooⁿ joona na c'oona l'aana na ñe'jndo'na, tints'aana' na tajndei' n'omna na 'oona nato.

³³ Quia jo' l'uuyâ nnoom:

—Ñjaaⁿñe m'aaⁿya jo jnda' tjaa'na' yuu ya nliuuyâ nantquie na jndye na ndaa' nncjaacjoo nn'aⁿ na jndyendye.

³⁴ Tax'ee Jesús ndaaⁿya:

—¿Cwanti tyoo' cwilei'ñ'om'yo'?

T'ooⁿya nnoom, l'uuyâ:

—Ñtquiee' taⁿ tyoo' ndo' ñ'eⁿ cwantindye calcaa nch'u.

³⁵ Quia jo' sa'ntjom na cwindyuaandyee nn'aⁿ nomtyuaa. ³⁶ To'ñoom ntyoo'ñeeⁿ ñequio calcaa ndo' tqiuaaⁿ na quian'l'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naa'na'. Jnda' jo' tyjeeⁿ ndo' tqiuaaⁿ joona' ndaaⁿya na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' ja' t'ooⁿya joona' ndaa' cha'tsondye nn'aⁿ. ³⁷ Cha'tsondye naⁿ'ñeeⁿ tcwa'tjacjoona. Ndo' jla'catoo'â ntquiee' tsquiee ñequio ntaⁿ ntyoo' ñequio calcaa na 'ndiiche'na'. ³⁸ Nn'aⁿ na tcwa' quia jo' tuee' l'uaa na ñequiee meiⁿ naⁿnom. Meiⁿ t'icatu'nchondye na l'cu ñequio yocanch'u. ³⁹ Quia na jnda' t'maⁿ Jesús nn'aⁿ ee mana cwitoⁿndyena, quia jo' tuooⁿ ts'om' wa'anda. Saayâ, squiaayâ ndyuaa Magdala.

16

Cats'aa Jesús cwii 'naaⁿ na cwe' ts'aⁿ xocandaa nnts'aa
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

1 Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos tquie'cañomna na m'aaⁿ Jesús. Ñe'cal'ana xjeⁿ jom, jo' na taⁿna nnoom na cats'aaⁿ cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na m'mooⁿna' na Ty'oots'om jñom jom. 2 Saa t'o Jesús ndaaⁿ naⁿ ñeeⁿ, tsoom:

—Quia na jnda tmaaⁿ cwinty'ia'yo' na jeeⁿ tmaaⁿ nchquiu, cwindu'yo': "Matseinmaaⁿ ñeyana!" 3 Ndo' quia na cwitsjoom cwinty'ia'yo' na jeeⁿ neiⁿncooⁿ nchquiu ndaa, cwindu'yo': "Je' maxjeⁿ nncua!" 4 O nn'aⁿ na tiñecwii m'aaⁿ n'om'yo', jeeⁿ ya cwila'noⁿ'yo' 'naaⁿ na cwit'mooⁿ nchquiu na m'aⁿ tsjo'luee saa tileicala'noⁿ'yo' ljo' cwii ndyoch'etina' cantyja na cwit'mooⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na cwinty'ia'yo' na mats'aa. 4 Nn'aⁿ na m'aⁿ je' jeeⁿ tia nn'aⁿndye, jnda 'ndyena Ty'oots'om saa meiiⁿ na ljo', cwitaⁿna cwii 'naaⁿ t'maⁿ na ñe'cantly'iaana. Saa xonquiaya na nnty'iaana cwii 'naaⁿ na t'maⁿ. Macanda cala'noⁿna' ljo' ñe'ca'moⁿna' juu na tjom Jonás.

Mana tjaaⁿ, ñeeⁿ jooa.

Ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos

(Mr. 8:14-21)

5 Quia jo' saanndaa'â cwiicheⁿ ndyaa' ndaaluee. Ndo' quia na squiaayâ jo' jo' ñ'eⁿ Jesús jliuuyâ na tjaa'naⁿ nantquie cañ'eⁿ, jnda tsuu' n'ooⁿyâ juuna'.

6 Tso Jesús ndaayâ:

—C'omc'eendyo' na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

7 Ndo' já na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê toq'â na cwilanaaⁿ che'ncjooyâ. L'uuyâ:

—Macwjeeⁿ ñ'oomwaa' ndaayâ nc'e na tjaa'naⁿ tyoo' cwilei'ñ'ooⁿya.

8 Ndo' sei'noⁿ Jesús na m'aaⁿ n'ooⁿyâ cantyja 'naaⁿ tyoo' ñ'eⁿ ndaaljo'. Tsoom ndaayâ:

—O nn'aⁿ na tit'maⁿ cwila'yuya n'om'yo', ¿chiiu na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na tjaa'naⁿ tyoo' cwilei'ñ'om'yo'? 9 ¿Aa maxjeⁿ ticala'noⁿ'yo' ñ'oom na tsjoo luaa'? ¿Aa ticjaañjoom' n'om'yo' om taⁿ tyoo' ñeeⁿ na tyjaya na tcwa' 'om meiiⁿ nn'aⁿ, ndo' na jndye tsquiee tyoo' jla'we'yo' na seicwaljoo'na'?

10 Ndo' ¿aa meiiⁿ ticjaañjoom' n'om'yo' cwiicheⁿ ntquiee' taⁿ tyoo' na tyjaya na tcwa' ñeequiee meiiⁿ nn'aⁿ, ndo' mati lojoo tsquiee ntaⁿ tyoo' jla'we'yo' na seicwaljoo'na'? Nndaq nnts'aa na nleijndaa' nantquie na nlcwa'yo'. 11 Jo' chii ¿chiiu na tique'yo' cwenta na nchii matseinaⁿya cantyja 'naaⁿ tyoo'? Ja tsjoo na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

12 Quia ljo'che' jla'nooⁿ'â na nchii cantyja 'naaⁿ ndaaljo' na cwiluii tyoo' na cal'aayâ cwenta, saa tañe'quiandyô cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñê Cristo

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

13 Quia jo' tja Jesús ndaatyuaa tsjoom Cesarea Filipo. Jnda squiaayâ jo' jo' tax'eeⁿ ndaaⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê, tsoom:

—Ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ¿ñeeⁿ cwilue nn'aⁿ na cwilui-indyo?

14 T'ooⁿyâ nnoom l'uuyâ:

—M'aⁿ nn'aⁿ na cwilue na 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'om cwilue Elías 'u, nt'om cwilue na Jeremías oo cwiicheⁿ profeta.

15 Tso Jesús ndaayâ:

—Ndo' 'o je', ¿ñeeⁿ cwindu'yo' na cwiluiindyô?

16 T'o Simón Pedro nnoom, tso:

—U cwiluiindyu' nquii Cristo, Jnda Ty'oots'om na wando'.

17 Tso Jesús nnom:

—U Simón, jnda Jonás, t'maⁿ waa na matio'naaⁿñe Ty'ooots'om 'u na luaa' matsei'noⁿ. Ee nchii cwe' ts'aⁿ na t'moⁿ ñ'oommeiⁿ njom'. Nquii Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee tquiaaⁿ na matsei'noⁿ cantyja 'naⁿya. 18 Mati matsjoo njom' na 'u jndyu' Pedro, ñ'oom na ma'moⁿ'na' tsjo'. Nacjoo' juu tsjo'waañe nlquaaⁿya tmaaⁿ nn'aⁿ na macwjii'ndyo cwentaya. Ndo' meiⁿ naⁿjndii na m'aⁿ quii' b'io na jeeⁿ jnda cwila'xmaⁿna, xocana'jndana nacjoo' tmaaⁿ nn'aⁿ na cwjii'ndyo cwentaya. 19 Ja ñnequiaya na t'maⁿ nntseixmaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na matsaⁿntjoom cañoom'luee. Ñ'oom na nntsu' na ticaty'iomna' na cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancuewaa, ñ'oom'ñeeⁿ nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'ooots'om. Ndo' ñ'oom na nntsu' na wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ mati nntseix'iaa'ñena' ñequio juu ñ'oom na ntyjii Ty'ooots'om.

20 Quia jo' Jesús tqeⁿtyeeⁿ ñ'oom ndaayâ na mei'cwii nnom ts'aⁿ ticat'mooⁿyâ na jom cwiluiiñê Cristo.

Matseicandii Jesús cantyja na nncueeⁿeⁿ
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

21 Xjeⁿ'ñeeⁿ to' Jesús na ma'mooⁿ ndaa jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê na jndei'na' na nncjaⁿ Jerusalén. Jo' jo' t'maⁿ nawi' nntjoom nl'a nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Naⁿ'ñeeⁿ nla'cuee'na jom, saa xuee jnda ndyee nncwando'xoom. 22 Quia jo' tjañ'oom Pedro Jesús cwii ntyja, tooⁿ'oⁿ na matsoom nnom na ticatsaⁿntjomna' na nntjom na luaa'. Tsoom:

—Tijoom quiaa Ty'ooots'om na nntjom' na luaa'. Tixoquiaaⁿ na nluii naljo'.

23 Teiqueⁿ Jesús tsoom nnom Pedro:

—Quindyoo' nacañomya 'u Satanás. Ñe'catseitsaⁿ ja. 'U ñe'catsei'nnda' ts'ooⁿya ee ñ'oom na matsei'tiuu' jnaⁿ'na' cwe' cantyja na cwila'tiuu nn'aⁿ, nchii cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'ooots'om.

24 Jnda chii tso Jesús ndaayâ:

—Mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê ljo' na matseitiuu nqueⁿ. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom meiiⁿ cueeⁿeⁿ. Ndo' candyontyjoⁿ cantyja na mats'aa. 25 Ee mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mañequiaaⁿñe na catjom ljo' na nntjom, nc'e na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya, tsaⁿ'ñeeⁿ nlu'i'n'maaⁿñê. Ndo' mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'ueeⁿñe cheⁿnquii chiuu nlu'i'n'maaⁿñe, majo'to jo' nntsuuñe. 26 Meiiⁿ cha'waa tsjoomnancue cuaana' cwentaa' ts'aⁿ saa yuu waa na mateijndeiina' tsaⁿ'ñeeⁿ ee xoc'ona' ñ'eⁿñê na ticatsuu añaⁿ'aⁿ. Ndo' ¿aa ndaaⁿ nntioml'ua ts'aⁿ na nlu'i'n'maaⁿñe añaⁿ'aⁿ? ¿Cwaaⁿ ndaaⁿ? 27 Ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwjacañoⁿnnda'a tsjoomnancue ñequio ángeles cwentaa' Tsotyaya. Quia ljo' nntseit'maaⁿñena' ja cha'xjeⁿ na matseit'maaⁿñena' quii Tsotyaya. Ndo' nnts'aⁿ na nnc'oⁿñom ticwii cwii ts'aⁿ cantyjati na ñes'aa, aa na ya, aa na tis'a.

28 Ñ'oom na mayuu' matsjoo ndaa'yo', mam'aⁿ nn'aⁿ ljooñe na tixocwjena hasta na jnda nty'iaandaana ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na macwjacañoⁿ na nntsaⁿntjomya.

17

Na seichuii'na' Jesús
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

1 Jnda teinom yom xuee, quia jo' tjañ'oom Jesús Pedro ñequio Jacobo ñequio Juan tyjee Jacobo'ñeeⁿ. Tjachom joona cwii sjo nandyee yuu na ñenqueiena.

2 Xcwe na cwinty'iaana ndo' seichuii'na' jom jo ndaana. S'aana' na jeeⁿ caxuee nnoom cha'cwijom nnom ñe'quioom'. Ndo' seicwaqueⁿ'na' liaⁿ'aⁿ na canchii' cha'na nnty'iaa' ts'aⁿ chom lámpara. 3 Ndo' juu xjeⁿ'ñeeⁿ nacañom'm teitquioo'ndye we nn'aⁿ na ñet'om teiyo, juu Moisés ñ'eⁿ Elías. Cwila'nei'na ñ'eⁿ'ñê. 4 Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Ta, jeeⁿ na nquiuyá na m'aaⁿ'yâ ñjaaⁿ. Xeⁿ cjaawee' ts'om', nluui ndyee xquie' ñjaaⁿ'ñe, cwii cwenta' nncu', cwii cwentaa' Moisés ndo' cwiiicheⁿ cwentaa' Elías.

5 Ndicwaⁿ matseineiⁿ Pedro ndo' jndyoquioo cwii nchquiu na jeeⁿ canchii' caxuee juuna'. Seicata'na' joona ndo' teic'uaa na seineiⁿ Ty'oots'om naquii' nchquiu'ñeeⁿ, tsoom:

—Luaañe ti'Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'o^o'nya. Cantyja 'naaⁿ' jom ñequii'cheⁿ mañequiaana' na neiⁿ'ya. Candye'yo' ñ'loom na matseineiⁿ.

6 Ndyee naⁿ'ñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús, jnda na jndyena ñ'oomwaa', ty'eta'nquiona xjeⁿ nomtyuaacheⁿ ee jeeⁿ t'maⁿ jla'catyuendyena. 7 Quia jo' seicandyoo'ñe Jesús nacañoomna. Tyeⁿnquioom'm joona, tsoom ndaana: —Quicantya'yo'. Talacatyuendyo'.

8 Jlundandyena. Meiⁿ'cwii ts'aⁿ tícantya'iaana macandá ñenquii Jesús.

9 Ndo' yocheⁿ na tquiocuenta sjo'ñeeⁿ, sa'ntjom Jesús joona, tsoom:

—Yocheⁿ na ndicwaⁿ wando'a, ticandu'yo' nnom meiⁿ'cwii ts'aⁿ 'naⁿ na nty'ia'yo' je'. Ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nnc'io ndo' nncwando'xco, quia ljo'cheⁿ wanaaⁿ na nndu'yo' cantyja na nty'iandaa'yo'.

10 Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ'ñê, ta'x'eena nnoom, jluena:

—Nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, cwit'mooⁿna na macaⁿ'na' na cwjee'jndyee Elías. Ñe'candyaayâ ¿chiiu na luaa' cwit'mooⁿ'na?

11 T'o^o'ndaana:

—Mayuu' na mandyocwjee'cañoom Elías, ndo' tseixmaaⁿ na nntseijndaa'ñê cha'tso, 12 saa candye'yo' nntsjo^o na jnda tyjee' Elías saa ticala'noⁿ' nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ'aⁿ. L'ana cha'xjeⁿ na l'ue n'omna ñ'eⁿ'ñê. Ndo' malaa'ti' nl'ana ñ'eⁿ'ndyo ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

13 Quia ljo'cheⁿ jla'noⁿ'na na seineiⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ' Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

Sein'ma' Jesús cwii tyochjoo na cwe' cwiquiooñeto

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 Quia na jnda tquienna'na yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na jndyendye, jndyotseicandyoo'ñe cwii tsa's'a na m'aaⁿ Jesús. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom, tsoom:

15 —Ta, c'oom'na na wi' ts'om' ñ'eⁿ ti'jndaaya. Ee maleiñ'oom jndyedia jom ndo' jeeⁿ cwajndii matjoom. Jndye ndii' mach'eena' na cwiquiooñê naquii' chom ndo' naquii' ndaa. 16 Ndo' jndyoñ'oⁿ'ya jom na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ'ndyu' saa tileicandaa na nla'n'maⁿ na jom.

17 T'o Jesús, tsoom ndaayâ:

—O nn'aⁿ na ticalayu'ya n'om'yo', ndo' jeeⁿ tixcwe cwila'tiuu'yo', ¿cwanti yo cwii macaⁿ'na' na nljoo'ndyo ñ'eⁿ'ndyo' na m'mooⁿ'tya ndaa'yo'? ¿Cwanti xuee cwii ndaaⁿ nntseiquii ts'o^o'ya ñ'eⁿ'ndyo'? Quioñ'om'yo' ti'chjoom'aaⁿ' ñjaaⁿ'ñe.

18 Quia jo' seitia' Jesús jndyedia'ñeeⁿ, jo' chii jlui' naquii' ts'om tyochjoo. Mañoom' n'maⁿ juu.

19 Jnda tuui na luaa', quia jo' já nn'aⁿ na cwila'jomndyo ñ'eⁿ'ñê jluii'â cwii ntyja na ñencjooyâ ñ'eⁿ'ñê. Ta'x'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—¿Chiiu na já tícandaa nntjeii'â jndyedia'ñeeⁿ?

²⁰ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Nc'e na ticala'yuy'a n'om'yo' jo' chii tîcandaa l'a'yo'. Saa candye'yo' nntsjo, mayuu'cheⁿ meiiⁿ na cachjoo cwilayu'ya n'om'yo' cha'na cachjoo lqueeⁿ mostaza saa mat'maⁿ ts'iaaⁿ nndaⁿ nl'a'yo'. Meiiⁿ waa cwii na jeeⁿ jn-dei'na' cwiiwinom'yo' hasta matseijomna' cha'na cwii sjondye nquiu'yo', saa nndaⁿ nl'a'yo'. Nnts'aana' cha'cwijom na nndu'yo' nnom sjowaa': "Quindyo' ñjaa", cja' la'ñeⁿ", ndo' nleindyona'. Ee tjaa'naⁿ cwii na xocandaa nl'a'yo' xeⁿ na mayuu' cwilayu'ya n'om'yo'. ²¹ Saa cantyja 'naaⁿ jndyetiameiⁿ cwicalui'nc'uaa'ndyena, jo' chii maca'na' na catseicwejndo'ñe ts'aⁿ ndo' catseineiⁿ nnom Ty'oots'om cha nndaⁿ nnts'aaⁿ.

Matseicandiinda' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Ndo' yocheⁿ na tyoma'nooⁿyâ ts'ondaa Galilea, tso Jesús ndaayâ na jom na cwiluiñê ts'aⁿ na jna' cañoom'luee, mam'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na ñequiaa cwenta jom luee nn'aⁿ. ²³ Ndo' nla'cuee' nn'aⁿ jom, saa xuee jnda ndyee ñequiaa Ty'oots'om na nncwando'xoom na tueeⁿeⁿ. Quia na jndyaayâ na luaa', s'aana' na jeeⁿ tia nquiuuyâ.

Tioomna ts'iaaⁿndaana cwentaa' wats'om t'maⁿ

²⁴ Tuee' Jesús tsjoom Capernaum ñequio já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ts'iaaⁿndaⁿ nn'aⁿ judíos cwentaa' wats'om t'maⁿ ty'entyjaa'na Pedro, jluena nnoom:

—Tsaⁿ na ma'moⁿ ndaa'yo', ¿aa tiqutioom s'om ts'iaaⁿnnoom cwentaa' wats'om t'maⁿ?

²⁵ T'o Pedro, matsoom:

—Qutioom ts'iaaⁿnnoom.

Tyoowiqiuu' na tuui na luaa', tjaquiee' Pedro quii' w'aa. Tyuaa'ti to' Jesús na matseineiⁿ nnom Pedro. Tsoom:

—¿Chiuu m'aaⁿ ts'om' 'u, Simón? Joo nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, ¿'ñeeⁿ matse'itiuu' na cwiqueⁿna xjeⁿ na catioom ts'iaaⁿndaⁿ? ¿Aa nn'aⁿ w'aana oo aa nt'omcheⁿ nn'aⁿ?

²⁶ T'o Pedro nnoom, tso:

—Nt'omcheⁿ nn'aⁿ cwitioom ts'iaaⁿndaⁿ, saa nn'aⁿ w'aana tiqutioom.

Tso Jesús nnom Pedro:

—Quia jo' na'ñeeⁿ ma'ndiina' nn'aⁿ w'aana. ²⁷ Saa meiiⁿ na ljo' cha tila'teincuun'ndye nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om, nntiooⁿya cwanti na l'ue n'omna. Jo' chii cja'cju' tsei'nchquia ndaaluee. Catscaa na nncwji'jndyee', catooⁿndyu' ndyooyo', jo' jo' nljei' cwii tsjo'ñjeeⁿ na nleijndeiina' ts'iaaⁿndaaya. Cja'ñ'oom', ñequiaa' juuna' ndaana cwentaaya.

18

¿'Ñeeⁿ nnc'oom na t'ma'ñeti?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ndo' xje'ñeeⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús squiaa'cañoⁿyâ jom. Ta'x'aaⁿyâ nnoom, l'uuyâ:

—¿'Ñeeⁿ juu nnc'oom na t'ma'ñeti yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om?

² Quia jo' t'maⁿ Jesús cwii tyochjoo, tqueeⁿ juu xcwe quii'ntaa'yâ. ³ Ndo' tsoom ndaayâ:

—Mayuu'cheⁿ ndyeyo' nntsjo, xeⁿ tilcwe' n'om'yo' jna'yo' ndo' c'om'yo' cha'na yocanch'u na tiqueeⁿ n'om na nluiit'ma'ndyena, quia jo' xondaⁿ nntsaquee'ndyo' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. ⁴ Cwe' jo' ts'aⁿ na maju'ñecje ndo' tical'uee'ñe na nluiit'ma'ñe, matseijomna' tsa'ñeeⁿ

cha'na tyochjoom'aaⁿ. Ndo' na ljo' cwiluiit'maⁿñê cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. ⁵ Ndo' meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na neiiⁿ cwii yuchjoo cha'na tyochjoom'aaⁿ, maja neiiⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Quaaⁿya cwenta tical'aaya natia

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseijndo' ts'om cwii yucachjoo na cats'aa natia, tsaⁿñeeⁿ yati xeⁿ cju'na' jom ts'om ndaaluee na chu'tyeⁿ xtyoom'm cwii tsjo'suu t'maⁿ. ⁷ Jeeⁿ wi' cwiⁿtjoom nn'aⁿ tsjoomnancue na jndye nnom neiⁿncoo' niom na macjaachuuna' jooⁿa na cwila'tjoondyena. Saa tjaⁿ chiuu ya ee maxjeⁿ niomna'. Saa nnt'uiwi'na' ts'aⁿ na matseijndo' ts'om x'iaa' na cats'aa yuu na tia.

⁸ Xeⁿ na wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om jnaaⁿ ts'o' oo x'e', catsa' xjeⁿ jooⁿa' cha'cwijom catyjee', catyenquie' jooⁿa' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati na nndaⁿ nntseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ meiiⁿ cha'cwijom na ticandaⁿndyu', nchiiti na candaⁿndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' chom na tijoom canduu'. ⁹ Ndo' xeⁿ cwe' cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om, catsa' xjeⁿ cha'cwijom na cwji' ts'omnjom' ndo' catquie' juuna' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati na nndaⁿ nntseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ meiiⁿ cha'cwijom ñe'cwii ts'omnjom', nchiiti na we ts'omnjom' ndo' nncju'na' 'u quii' chom b'io.

Cala'nogⁿa cantyja 'naaⁿ catsmaⁿ na tsuuñe

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ Cal'a'yo' cwenta na tinc'om'yo' na ticuee' n'om'yo' meiⁿcwii yucachjoo. Ee nndye'yo' nntsjoⁿ jo nandye m'aⁿ ángeles na cwil'a cwenta yocanch'u. Ndo' ángeles'ñeeⁿ meiⁿnquia xjeⁿ cwila'neiⁿna nnom Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee. ¹¹ Ee ja na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyoⁿ na nncwji'n'maa'ndyo nn'aⁿ na cwiⁿtsuundy.

¹² ¿Chiuu m'aaⁿ n'om'yo'? Xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na m'aⁿ cwii siaⁿnto canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ ndo' cwiindyⁿ jooyo' nntsuuñe, aa nchii n'ñeeⁿ ñequieen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' ñjeeⁿ jooyo' cjoⁿ' tyue' ndo' wjaacal'ueeⁿ juu quioo' na tsuuñe. ¹³ Ndo' xeⁿ na nljeiiⁿ juuyo', nndye'yo' nntsjoⁿ, mayuu'cheⁿ t'maⁿti ñnequiaana' na neiiⁿeⁿ cantyja 'naaⁿ catsmaⁿñeeⁿ nchiiti cantyja 'naaⁿ cha'tsondye nt'om canmaⁿ na tyootsuundy. ¹⁴ Cala'nogⁿ'yo' na nquii Tsotyeyo' na m'aaⁿ cañoom'luee malaa'ti' jeeⁿ xueeⁿ 'o. Til'ue ts'oom na nntsuundy meiⁿcwiindyⁿ joo nn'aⁿ na tit'maⁿti cwiluiindy.

Maty'iomna' na calat'maⁿ n'oⁿya nc'iaaya

(Lc. 17:3)

¹⁵ Xeⁿ m'aaⁿ cwii x'ia' na matseyiu' na matsei'tjoⁿñê njom', cwa cja'cwan'ya' jom. Catsei'nogⁿ'oⁿ yuu matseitjoⁿñê njom' ndo' calantycwii'yo' ñ'oom na ñe'wendyo'. Ndo' xeⁿ na ñeeⁿ ñ'oom na matsu' quia jo' jnda teijnde' x'ia' na tco'xcwena' jom. ¹⁶ Saa xeⁿ tiñe'cañeeⁿ ñ'oom na matsu' quia jo' cjaañ'eⁿ cwii oo we ts'aⁿ ñeⁿndyu' cha joo nañ'ñeeⁿ nndyena ñ'oom na cwi'maⁿ'yo' ñ'eⁿ x'ia' ndo' na ljo' nquijndaa'ndyena chiuu t'maⁿ'yo'. ¹⁷ Saa xeⁿ tiñe'cañeeⁿ ñ'oom na nlue nañ'ñeeⁿ quia jo' ca'moⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ndaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji'ndyo cwentaya. Ndo' xeⁿ meiⁿ ticañeeⁿ ñ'oom na nlue cha'tso nañ'ñeeⁿ quia jo' tjaⁿ chiuu ya. Caliu'yo' na jom cwiluiiñe cha'cwijom ts'aⁿ na tyootsei'maaⁿñe Ty'oots'om oo cha'cwijom tsa'co'ñom ts'iaa'ndaⁿ nn'aⁿ cwentaa' gobiernom na tia ts'aⁿñe.

¹⁸ Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoⁿ, meiⁿljo'cheⁿ na cwindu'yo' na ticaty'iomna' na cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancuewaa, ñ'oom'ñeeⁿ

nantseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'ootts'om. Ndo' mei'lj'o'che' na cwindu'yo' na wanaa' na cal'a nn'a', mati nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'ootts'om.

¹⁹ Mati candye'yo' nntsjoog, xe' wendyo' 'o ñe'cwii m'aa' n'om'yo' ñ'oom na cwita'nyo' nnom Tsotyaya Ty'ootts'om na m'aa' cañoom'luee, quia jo' ññee' ndo' ññequiaa' ñ'oom na cwita'nyo'. ²⁰ Ee mei'nquaiyuuche' na m'a' we ndyee nn'a' na cwtjomndye ñequio xueya, majo' jo' m'aa'nya quii'ntaa'na.

²¹ Quia jo' tjtaseindyoo'ñe Pedro na m'aa' Jesús. Tsoom nnom:

—Ta, cwii x'iaya na matseitjoo'ñe noo', ¿cwanti ndii' na maca'na' na catseit'ma' ts'oo'ya jom? ¿Aa nncue'ntyjo hasta ntquiee' ndii'?

²² T'o Jesús nnoom:

—Ticatsjoog na ñe'ntquiee' ndii'. Matsjoog na catseit'ma' ts'om' jom ndyee'aa' nchoo' qui ndii' na ntquiee' ntquiee'. Maxje' ñequii'che' catseit'ma' ts'om' jom.

Moso na tiñe'catseit'ma' ts'om x'iaa'

²³ Cwe' jo' cala'no'nyo' cantya 'naa' nque' na matsa'ntjoom cañoom'luee. Matseijomna' jom cha'na cwii patrom na seitiom na nntyjoo' mosoom'm na cho'jna' nnoom. ²⁴ Togo'o' na macwjee'e' cwenta ndo' tquion'omna cwii ts'a' na chujna' jndye mei'nyom s'om. ²⁵ Quia na nty'iaa' patrom'ñee' na mei'cwii tsjo'ñjee' t'candaq nntiom mosoom'm, quia jo' sa'ntjoom na nleil'uañe tsa'ñee' na nncjaaquiee'ñe na nndi'ntjomtye', ndo' mati scuu' tsa'ñee' ñequio ndana ñequio cha'tso 'naa'na, cha nnc'ioo'ñe na chujna'.

²⁶ Quia jo' moso'ñee' tcoom'm xtyee' nnom patrom 'naa'na', t'ma' ty'oo s'aa nnom tsa'ñee'. Tsoom: “Ta, maca'a ñ'omt'ma' ts'om njom' na nncwinda'ya' ndo' nntiogo'ñ'a' na cho'jna' njom'.” ²⁷ Quia jo' patrom'ñee' ty'oom na wi' ts'oom mosoom'm. Seit'ma' ts'oom juu cha'waa na chujna' ndo' seicandyaañê juu. ²⁸ Tyoowiqiuu' na jlui' moso'ñee' naquii' w'aa ndo' tjomñê cwii x'iaa'na' na matyjemosoñê. Chujna' tsa'ñee' nnoom cwii sia'nto s'om. Ndo' seicjaa l'oo' tsa'ñee', tyonchjee' xtyo'. Tsoom nnom: “Catiom' na chujna' noo’.” ²⁹ Ndo' tco' x'iaa'na' xtye jo nnoom. S'aa ty'oo nnoom, tso: “Maca'a ñ'omt'ma' ts'om njom' na nncwinda'ya' ndo' nntiogo' na cho'jna' njom'.” ³⁰ Saq jom t'cwinom'm, matjaquee' ñ'oom.

Tjoom'm tsa'ñee' w'aancjo hasta na nntiom na chujna' nnoom. ³¹ Ndo' ntyjemosondyena, quia na nty'iaana na luaa' s'aa', jee' t'ma' sei'ndaa'na' nquiuna. Ty'entyjaa'na patrom 'naa'na ndo' jluena cha'tso na jnda' tuui.

³² Quia jo' patrom'ñee' tquiee'ñê mosoom'm, tsoom nnom: “Cwa jee' ndya' wi'ndyu', 'u mosoya. Ja jnda' seit'ma' ts'oo'ya cha'tso na chujna' ee na jee' seinty'iaa'ndyu' noo’.” ³³ Ndo' mati 'u matsona' na c'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xje' t'oo' na wi' ts'oo' ñ'e'ndyu' 'u.” ³⁴ Quia jo' jee' t'ma' seiwi'ii patrom'ñee'. Tquiee' ñ'oom na catuee'na mosoom'm w'aancjo na cata'wi'na juu hasta na nntiomñ'e' cha'waati na chujna' nnoom.

³⁵ Seicanda Jesús ñ'oom tjañoom'mei'. Tsoom:

—Maluaa' nnts'aa Tsotyaya na m'aa' cañoom'luee ñ'e'ndyo' 'o, xe' nchii na xcwee' n'om'yo' nla't'ma' n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'tjoondye ndaa'yo'.

19

Ticatsona' na nntyuii' ljeii na toco ts'a'

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Jnda jnda seinei' Jesús ñ'oommei', quia jo' jluee'e' ts'ondaa Galilea, tjaa' ts'ondaa Judea, xndyaa' jndaa Jordán. ² Jndyendye nn'a' ty'entyjo naxee'e'. Ndo' sein'maa' cha'tso nn'a'wii jo' jo'.

³ Quia jo' jla'candyoo'ndye nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ na ñecal'ana xjeⁿ jom. Ta'x'eena nnoom:

—¿Aa wanaaⁿ na nntseyuyuii' ts'aⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿ scoom'm nc'e meĩnquia na sejtjoõñe tsaⁿñeeⁿ nnoom?

⁴ T'o Jesús ndaana:

—Cwaⁿti jnda jla'naⁿ'yo' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matseineiⁿ'na' chiuu to'jñeeⁿ na tqueeⁿ cha'tso. Matsona': "S'aaⁿ tsaⁿ's'a ñ'eⁿ tsaⁿ'scu." ⁵ Mati matso ljeii'ñeeⁿ: "Macwe' jo' n'ndii tsaⁿ's'a tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ ndo' nnc'oomtyeeⁿ ñ'eⁿ scoom'm. Wendye naⁿñeeⁿ ñ'e'cwii sei' nla'xmaⁿ'na." ⁶ Jo' chii tacala'xmaⁿ'na na we ts'aⁿ. Ndo' nc'e na luaa' seijndaa'ñe Ty'oots'om, jo chii ticatsona' na cwe' ts'aⁿ nntseyuyuii' cantyja na m'aⁿ'na.

⁷ Ndo' ta'x'eena nnoom:

—Quia jo' ¿chiuu na sa'ntjom Moisés na wanaaⁿ na nntyuyuii' ljeii 'naaⁿ ts'aⁿ ñ'eⁿ scoom'm, jnda' jo' ya na ca'ñeeⁿ juu?

⁸ T'ooⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—Nc'e na 'o'jeeⁿ quie' n'om'yo', jo' chii tquiaa Moisés na wanaaⁿ na nntyuyuii' ljeii 'naⁿ'yo' ñ'eⁿ lcuu'yo'. Saaⁿ nchii laa'ti' teijndaa' najndyee. ⁹ Ja matsjoo ndaa'yo', juu tsaⁿ's'a na nntseyuyuii' ljeii na toco ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, matsona' na cwe' m'aaⁿ'ya ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Wanaaⁿ na nntseyuyeeⁿ'eⁿ ljeii 'naaⁿ'aⁿ ñ'eⁿ scoom'm xeⁿ na m'aaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿ's'a. Ndo' meĩ'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ cwii yuscu na jnda' tyuyuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ saa', tsaⁿ'ñeeⁿ matseijndaa'ñena' na cwe' m'aaⁿ'yaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ.

¹⁰ Já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús l'uuyâ nnoom:

—Xeⁿ luaa' waa na nntseyteⁿ'na' ts'aⁿ ñ'eⁿ scoom'm, quia jo' yati na tincoco ts'aⁿ.

¹¹ Tso Jesús ndaayâ:

—Ticha'tsondye nn'aⁿ ndaaⁿ nla'candana ñ'oomwaa'. Cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na ndaaⁿ nla'candã nc'e na jnda' tquiaa Ty'oots'om na ljo'. ¹² Ee m'aⁿ nn'aⁿ na ticunco nc'e maxjeⁿ tuiindyena na titjoõndyena yuscu, ndo' nt'omcheⁿ ticunco nc'e na tuii nasei jooⁿa cha titjoõndyena yuscu. Saaⁿ m'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jndaa'ndye cheⁿnquieeⁿ na ticunco ee ñ'e'candy'e'ntjomna nnom Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee. 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matsei'ngⁿ' ndo' ndaaⁿ nntseicandã ñ'oomwaa', catseicanaãⁿ.

Matio'naa'ñe Jesús yonch'u

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Tquiocho nn'aⁿ yonch'u na m'aaⁿ Jesús na nntioom ts'ooⁿ nacjoona ndo' na nntseineiⁿ nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ'na. Saaⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñe jla'tiaa'â nn'aⁿ na tqiocho yonch'u'ñeeⁿ. ¹⁴ Quia jo' tso Jesús:

—Ca'ndye'yo' na quiontyjaa' yonch'u ja. Tilantycwi'yo' jooⁿa, ee matsei-jomna' jooⁿa cha'na nn'aⁿ na cwiñe'quiandye na matsa'ntjom Ty'oots'om naquii' n'om.

¹⁵ Ndo' tiom l'ooⁿ nacjoo yonch'u'ñeeⁿ, jnda' chii jlueeⁿ'e' jo' jo'.

Matseineiⁿ tsaⁿ'tya ñ'eⁿ Jesús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Cwiicheⁿ xuee jndyotseicandyoo'ñe cwii ts'aⁿ na titquieeⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tax'ee tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom:

—U Maestro na ya ts'a'ndyu', ¿aa waa cwii nnom na yati na tseixmaⁿ'ya na cats'aa cha nnc'o'ñgⁿ' na ticantycwii na wando'a?

¹⁷ T'o Jesús nnom:

—¿Chiuu na mats'u na ya ts'a'ndyo ja? Tjaa 'ñee' c'oom na jee' ya ts'a'ñe macanda' nquii Ty'o'ots'om. Saa 'u je', xe' ñe'cja'quiee'ndyu' cantyja na ticantycwii na wando' maca'na' na catseicanda' chiuu t'ma' ljeii na matsa'ntjomna' na tque' Ty'o'ots'om.

¹⁸ Tso tsa'ñee' nnoom:

—¿Cwaa' ljeii?

T'o Jesús nnom, tsoom:

—Tintseicue' ts'a'. Tinc'om'ya' ñ'e' cwiiche' ts'a'. Tinch'uee' 'naa' ts'a'. Tintseinei' cantu nacjoo' ts'a'. ¹⁹ Catseit'maa'ndyu' tsotye' ñ'e' tso'ndyo'. Ndo' c'oom' na wi' ts'om' nc'ia' cha'xe' na jnda ntyji' ñequio nncu'.

²⁰ Tso tsa'ñee' nnoom:

—Cha'tso ñ'oommei' matseicandaya xje' na cachjoondyo'cha'. ¿Aa waa na matseitjootina' ja na cats'aa?

²¹ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Xe' 'u ñe'catseicanda'ñ'e', quia jo' cja', cajnda' cha'tso 'na' na niom. Quiaa' s'om'ñee' ndaa ndyeñee' quia jo' nnc'oom' na tyandyu' cañoom'luee. Ndo' candyo'tseijomndyu' ñequio ts'iaa' na mats'aa.

²² Jnda na jndii tsa'ñee' ñ'oommei', mana tjaa' na chjoo' ts'oom ee jee' ndya' tyañe'.

²³ Quia jo' tso Jesús ndaa ja nn'a' na cwila'jomndyo' ñ'e'ñe':

—Nndye'yo' nntsjo' na mayuu'che' jee' jndei'na' ncju'cjeñe' cwii tsa'tya na nntsa'ntjom Ty'o'ots'om jom. ²⁴ Mati matsjootya' ndaa'yo', jndei'tina' na ncju'cjeñe' cwii tsa'tya na nntsa'ntjom Ty'o'ots'om jom, nchiiti na nncwicandii'ñe' quioo' camello tsue' x'ee tsei'nchquia.

²⁵ Quia na jndyaayâ ñ'oommwaa', jee' seiñ'ee'na' ja. Tyotax'aayâ ndaa ntyjaayâ, l'uuyâ:

—¿Quia jo' ñee' ts'a' ndaa' nlui'n'maa'ñe'?

²⁶ Nty'iaa' Jesús ndaayâ, tsoom:

—Tijoom canda' nncwji'n'maa'ñe' che'nquii ts'a'. Saa Ty'o'ots'om cha'tso ndaa' nnts'aa'.

²⁷ Ndo' tso Pedro nnoom:

—Ta, canty'ia', ja jnda' ndyaayâ cha'tso cha ndaa' nla'jomndyo' ñequio ts'iaa' 'na'. ¿Aa waa naya 'naa'yâ?

²⁸ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Nndye'yo' nntsjo', mayuu'che' quia na nncue'ntyjo' xje' na nncuaaxco tsjoomnancue, mati ja na cwiluiindy'o' ts'a' na jna' cañoom'luee nncjocajma'ya ndio 'na'ya yuu na nntseit'maa'ñena' ja. Ndo' 'o na jnda' macwila'jomndyo' ñ'e'ndyo' mati maniom canchoo'we ndio 'na'yo' na nntsaacwindyuaandyo' na nntu'xe'nyo' canchoo'we ntmaa' nn'a' ntseinda Israel. ²⁹ Ndo' ticwii cwii ts'a' na jnda' ndii waa' oo ti'nquio oo ndyencjo oo tsotye oo tsondyee oo scuu' oo ntseinda oo ndyuua' nc'e na jnda' jndyoquiee'ñe' cantyja 'na'ya, tsa'ñee' cwii sia'nto ndii' nnc'o'ñoom na nleinoom cantyja na jnda' ñee'. Ndo' nnaa'a' na ticantycwii na wanoom'm.

³⁰ Ee majndye nn'a' m'a' je' na cwila'tiuu nquiee na t'ma' cwiluiindy'e, saa nncue'ntyjo' na mancju'cjena' joona. Ndo' jndye nn'a' m'a' je' na maju'cjena' joona, saa ndanquia nntseiwendyena' joona.

20

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' na'ntjom

¹ Seinei'ti Jesús ñ'oom tjañoom', tsoom:

—Juu na matsa'ntjom Ty'o'ots'om cañoom'luee, matseijomna' juuna' cha'na cwii patrom na waa ntjoom'. Cwitsjoom tjacal'ue patrom'ñee' na'ntjom na

nnc'ooquie! ts'iaa' naa'n^{1a}. ²T'ma'na ñ'e' na n'ntjom 'naa'n^{1a} na nnto'ñoomna cwii denario na cwii xuee cha'xje' cwita'ntjom nn'a'. Jnda chii jñoom joona na waa ntjoom'm. ³Cha'na ñjee' na cwitsjoom tjaa' xcwe quii' tsjoom, jo' jo' ljeii' nt'omche' nn'a' na cwe' mandi'. ⁴Tsoom ndaana: "Cwa catsa'yo' na waa ntjom 'na'ya na n'l'a'yo' ts'iaa'. Ja nntioml'uaya 'o cha'xje' na matsona'." Mana ty'e na ñ'ee'. ⁵Cha'na quaijmei' matjannda' patrom'ñee' quii' tsjoom. Ljeii' nt'omche' na n'ntjom. Ndo' majo'ti s'aa' cha'na ndyee' na matmaa'. ⁶Manncuee' na 'om na matmaa', tjannaa'n^{1a} quii' tsjoom. Mañoomche' na ljeii' na cwe' m'a'che'. Tsoom ndaana: "¿Chiuu na meii'chaa' xuee ñ'jaa' m'a'nyo' na tjaa ts'iaa' cwil'a'yo'?" ⁷Jluena nnoom: "Mayuu', ee tjaa ñ'ee' cotsa'ntjom já." Tsoom ndaana: "Cwa catsa'yo', n'l'a'yo' ts'iaa' 'na'ya na waa ntjoomya. Ja nntioml'uaya 'o cha'xje' na matsona'." Ndo' mati ty'e na ñ'ee'. ⁸Quia na jnda tmaa'ncue' tso patrom nnom moso tqueie' naa'n^{1a}: "Cwa' na n'ntjomm'a' ndo' cation'l'ua' joona. Cato'jndyee' ñequio joo nn'a' na ty'e'quie' na macanda. Tcuu cjaana' hasta nncuee'cañoomna' nn'a' na ty'e'quie'jndyee'." ⁹Quia jo' tquiotyjaa' nn'a' na ty'e'quie' ts'iaa' cha'na 'om na matmaa'. Ticwii cwii joona to'ñoomna cwii denario cha'xje' na nncwantjom ts'a' na cwii xuee. ¹⁰Ndo' quia tuee'cañoomna' nn'a' na ty'e'quie'jndyee' ts'iaa', jla'tiuuna na joona jndyeti nnta'ntjomna. Saa' mati ticwiindyee' joona to'ñoomna cwii denario. ¹¹Jnda na to'ñoomna s'om'ñee' to'na na tyola'ncjoo'ndyena nacjoo' patrom 'naa'n^{1a}. ¹²Jluena: "Joo na m'a'ni na ty'e'quie'na ts'iaa' na macanda, ñecwii hora l'ana ts'iaa', saa' 'u ñ'e'cwii xje' mache' ñ'e'ndyee' joona cha'xje' ñ'e'ndyô já. Ndo' já tyolajndaayâ meii'chaa' xuee, tyolaquii' n'oo'yâ meii'jee' jmei' nquiuuyâ." ¹³T'o patrom nnom cwii joo na ñ'ee', tsoom: "U re, tjaa'na' na seitjoondyo njom'. ¿Aa nchii t'maa'ya ñ'e'ndyuu' na cwii denario nncwantjom' cha'xje' quita'ntjom nn'a'? ¹⁴Co'ñom' s'om 'na'ni, cja'to' wa'. Nnc' ntyjii' xe' ljo'yu nntioml'uaya 'u ñequio cwiiche' tsa'm'aa' na teinoom' tjaquiee' ts'iaa'. ¹⁵¿Aa ticatseitiuu' na wanaa' na nnts'aa' cha'xje' na l'ue' ts'oo' ñequio s'om 'na'ya? ¿Aa matsei'candya' ts'om' s'om na ja titseintycwi'a'?" ¹⁶Jo' chii luua ñ'e'ca'mo' ñ'oom tjañoom'waa'. Nn'a' na ticala'tiuu na t'ma' cwiliindyee' ljo'yu nntseit'maa'ñe' Ty'oots'om joona cha'xje' matseit'maa'ñe' nt'omche'. Ndo' nn'a' na cwila'tiuu nquiee' na t'ma' cwiluiindyee', quia nleitquioo' na ljo'yu la'xma'na jo nnom Ty'oots'om ñequio meii'nquia nn'a'.

Matseicandiinnda' Jesús na nncuee'n^e

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷Yoche' na njom Jesús nato na wja' Jerusalén, tjachom já na canchoo'wendyô cwii ntyja na ñencjooyâ. Tsoom ndaayâ:

¹⁸—Que'nyo' cwentá, je' tsawaaya Jerusalén. Ndo' ja na cwiluiindyô ts'a' na jna' cañoom'luee, jo' jo' ñ'ee'quia ts'a' cwentá ja luee ntyee' na cwilui-itquiendyee' ñequio nn'a' na cwit'moo' ljeii' na tqee' Moisés. Na'ñee' n'l'ana na nnt'uiitye'na' ja na nnc'io. ¹⁹Ñ'e'quiána cwentá ja luee nn'a' na nchii judíos na nla'jnaa' na ñ'ee' ja. Nntjaa'na ja ndo' nnty'ioomna ja ts'oom'naa' na nnc'io, saa' xuee jnda ndyee' nncwando'xcó.

Tsondyee' Jacobo ñ'e' Juan tcaa' cwii naya

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Scuu' Zebedeo ñequio ntseinana' Jacobo ñ'e' Juan tquiola'candyoo'ndyena na m'aa' Jesús. Tcoom'm xtyee' jo nnom na tcaa' cwii naya. ²¹Tso Jesús nnoom:

—¿Ljo' l'ue' ts'om'?

T'ò yuscu'ñeeⁿ nnom, tsoom:

—Quia na nncue'ntyjo na nnts'a'ntjom', quiaa' ñ'om' na we ntseindaaya nmeiiⁿ nluui'tma'ndyena ñ'e'ndyu'. Cwii jooⁿ nnc'oom ts'ò' ntyjaya ndo' cwiicheⁿ nnc'oom ts'ò' ntyjatymaaⁿ'.

²² Saa t'ò Jesús ndaa we naⁿ'ñeeⁿ, tsoom:

—O ticala'noⁿ'yo' ljo' cwitaⁿ'yo'. Juu nawi' na nncwinooⁿ, ¿aa nndaⁿ nna'ndyo'? Ndo' ¿aa nndaⁿ nljoya n'om'yo' na nncwje'yo' cha'xeⁿ na jnda ljoya ts'ooⁿ na nnc'io'?

T'ooⁿna nnoom, jluena:

—Nndaⁿ.

²³ Jom tsoom ndaana:

—Mayuu' juu nawi' na nncwinooⁿ'ya, nncwinom'yo'. Ndo' cha'xeⁿ na cwiljoya ts'ooⁿ na nnc'io' mati macaⁿ'na' na caljoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o. Saa titseixmaⁿ'ya na nntseijndaa'ndyo' 'ñeeⁿ juu nncwacatyeeⁿ ntyjaa'a ntyjaya oo ntyjatymaaⁿ'. Nquii Tsotyaya nñequiaaⁿ naya'ñeeⁿ ndaa joo nn'aⁿ na jnda seijndaa'ñe na nnto'ñoom juuna'.

²⁴ Ndo' cwiicheⁿ quindyô jâ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús, quia na jndyaayâ ñ'oom na tcaⁿ yuscu'ñeeⁿ, jeeⁿ tyola'wjaayâ nacjoo we nn'aaⁿ'ya na n'ñeeⁿ.

²⁵ Ndo' naljo', tqueeⁿ Jesús cha'tsondyô na m'aaⁿ. Tsoom ndaayâ:

—O manquiu'yo' na nguiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cwii cwii ndyuaa cwila's'andyena ndaa nn'aⁿ na cwitsa'ntjomna. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'ma'ndye cwiqueⁿ'na xjeⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacje 'naaⁿ'na. ²⁶ Saa quii'ntaaⁿ 'o ticatsona' na luuaⁿ n'l'a'yo'. Ee mei'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ 'o na ntyjaa' ts'om na nnc'oom na t'ma'ñe naquii' ntaaⁿ'yo', tsaⁿ'ñeeⁿ matsona' na catseixmaaⁿ ts'aⁿ na mandi'ntjom ndaa nc'iaa'. ²⁷ Ndo' 'ñeeⁿ cwiindyô' 'o na maqueⁿ ts'om na nlco'nnomna' juu jo ndaa'yo', tsaⁿ'ñeeⁿ matsona' na c'oom cha'cwijom moso 'na'yo'. ²⁸ Maluaa' na jndyoo ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jna' cañoom'luee. Jndyoo na nndi'ntjooⁿ'ya ndaa nn'aⁿ nchii na nndye'ntjom nn'aⁿ nooⁿ. Ndo' jndyoo na nñequiaandyô na c'io' na nntiooⁿ'ya jnaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, cha nndyaandyena na nnt'uii jnaaⁿ'na jooⁿ.

Sein'ma' Jesús we tsaⁿ'nchjaaⁿ'

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Quia na saacaluii'â naquii' tsjoom Jericó, tquiontyjo cwii tmaaⁿ nn'aⁿ naxeⁿ Jesús. ³⁰ Jo' jo' 'ndyoo nato meindyuaandye we naⁿ'nchjaaⁿ. Quia na jndyena ñ'oom na juu Jesús mawinoom jo' jo', jla'xuaana, jluena:

—U Ta, na cwiluiindyu' jndacantyjo David, c'oom' na wi' ts'om' ñ'e'ndyô jâ.

³¹ Saa nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' jla'tia'na naⁿ'nchjaaⁿ'ñeeⁿ. Ñe'cala'cheⁿ'na na n'ñeeⁿ, saa yacheⁿ jndeiⁿ tyola'xuaa, jlué:

—U Ta, na cwiluiindyu' jndacantyjo David, c'oom' na wi' ts'om' ñ'e'ndyô jâ.

³² Tjameintyjee' Jesús, t'maaⁿ na n'ñeeⁿ. Tsoom ndaana:

—¿Ljo' l'ue n'om'yo' na nnts'aaya 'o?

³³ T'ooⁿ naⁿ'nchjaaⁿ'ñeeⁿ nnoom, jluena:

—Jeeⁿ 'u ta, toom cwe' nndaⁿ nnty'iaayâ.

³⁴ Quia jo' Jesús ty'oom na wi' ts'oom jooⁿ. Tyeⁿ'nquioom'm lua'ndaana. Mañoom' feitquioona. Ty'entyjona naxeⁿ'eⁿ.

21

Tjaquiee' Jesús Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Quia na jndā teindyoo'â Jerusalén, na nndyoo' ta na jndyu Olivos, squiaayâ tsjoom Betfagé. Jñom Jesús we nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'nñê.

² Tsoom ndaana:

—Catsaquie'yo' tsjoom chjoo ndyeyu jo ndaa'yo'. Jo' jo' mantya nliu'yo' cwii snomxquie na ñjomyo', mati ñ'e'n jndayo'. Calacana'yo', quiocho'yo' jooyo' na m'aa'ya ñjaa'. ³ Ndo' xe' nncwax'ee ts'a'n ndyue'yo' chiuu na cwitsacho'yo' quioo' ntsmeii'n'e'n, luua candu'yo' nnoom: “Nquii Ta tjoõñê jooyo'.” Quia jo' mañoom' ñnequiaa ts'a'n na nquiocho'yo' jooyo'.

⁴ Luua' tuii cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na seinei' profeta, luua seiljei':

⁵ Candu'yo' ndaa nn'a'n tsjoom Sión:

“Que'nyo' cwenta macwjee'cañoom nquii rey na cwiluiiñe na matsa'ntjom 'o, ticatseit'maa'ñe che'n'que', ee cwe' snom wa'l'joom.

Snom chjoo, quioo' na maxje' ts'iaa' na nnchuu xuu.”

⁶ Quia jo' we na'ñee' na cwila'jomndye ñ'e'n Jesús, ty'ena, l'ana cha'xje' ñ'oom na tsoom ndaana. ⁷ Tquie'ñ'omna snomxquie'ñee' ñequio jndayo'. Ndo' tioona liaana nanque' quioo'ñee', chii tjawa'l'joom. ⁸ Jndyendye nn'a'n ty'eñ'ee'na ñ'e'n Jesús. Nt'om na'ñee' tyola'n'mei'na liaana ts'om nato yuu na wja'. Ndo' nt'om nn'a'n tyotyje luee n'oom, ts'a'na joona' ts'om nato. ⁹ Nn'a'n na 'oojndyee ñequio nn'a'n na 'oontyjo to'na tyola'xuaana, tyoluena:

—Matseit'maa'ñena' nquii rey na cwiluiiñe jndacantyjo David. Mat'io'naa'ñena' nque' na macwjee'cañoom ts'iaa' 'naa' Ta Ty'oots'om. Matseit'maa'ñena' jom nandyee cañoom'luee.

¹⁰ Quia na tjaquiee' Jesús Jerusalén jee' t'ma' seits'eiina' naquii' n'om cha'tsondye nn'a'n tsjoom'ñee'. Tyoluena ndaa' nc'iaana:

—¿Ñee' ts'a'n tsa'm'aa'?

¹¹ T'oo' nn'a'n na ñ'ee' ñ'e'nñê, jlueña:

—Tsa'm'aa' jñoom Jesús. Cwiluiiñe profeta na jnaa' tsjoom Nazaret ts'ondaa Galilea.

Macwji' Jesús nn'a' naquii' wats'om t'ma'

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Tjaquiee' Jesús wats'om t'ma', jleintyjoõ' cha'tso nn'a'n na cwindaa' ndo' na cwila'jnda 'na' jo' jo'. Seicantquee' mei'sa 'naa' nn'a'n na cwila'jndyoondye s'om ndo' majo'ti s'aa' ñequio ntsulá 'naa' nn'a'n na cwindaa' cantu'. ¹³ Tsoom ndaa' na'ñee':

—Waa' ljeii 'naa' Ty'oots'om na matsona': “W'aya jndyuna' w'aa yuu na cwila'nei' nn'a'n nnom Ty'oots'om”, saa' 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjo' yuu na cwicatoo'ndye na'canty'ue.

¹⁴ Ndo' na'nchjaa' ñ'ee' nn'a'n na tileic'ooa', tquie'cañomna wats'om t'ma' na m'aa' Jesús. Sein'maa' joona. ¹⁵ Saa' ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'a'n na cwit'moo' ljeii na tque' Moisés nty'iaana ts'iaa' t'ma' na matsein'maa' nn'a'n. Ndo' mati tyondyena na tyolaxuaa yocanch'u na tyolue: “Matseit'maa'ñena' nquii rey na cwiluiiñe jndacantyjo David.” Quia jo' t'ma' jla'wjee na'ñee' jom. ¹⁶ Jlueña nnoom:

—¿Aa ticandi' ljo' cwilue yocanch'um'a'?

T'oo' Jesús ndaana, tsoom:

—Mandiiya. Ndo' 'o, aa' tijoom ñejla'na'yo' ljeii 'naa' Ty'oots'om na matsona':

“U jndā seijndaa'ndyu' na yonch'u ñequio yo'ndaa na ndicwa' cwintei' joona nla't'maa'ndyena ja ñequio na xcwee' n'omna.

¹⁷ Mana 'ndii Jesús joona, jluee'n'e' tsjoom Jerusalén, tjaa' tsjoom chjoo Betania. Jo' jo' ljoo'ñê natsjom.

Tju' Jesús ñ'oomwi' nacjoo' ts'oom higuera

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee wjaalcweeⁿeⁿ tsjoom Jerusalén. Jndyo na ñejnoom'm. ¹⁹ Nty'iaaⁿ'aⁿ cwii ts'oom higuera na meintyjee' 'ndyoo nato. Tjatseicandyoo'ñê saã ljeiⁿ na meiⁿcwii ta higo tjaa na cantyja, macanda tso na ntyjoo. Tso Jesús nacjoo' ts'oom'ñeeⁿ:

–Tajom xuee cwii nntsa'nnda' tã.

Mañoom' tjacaaⁿ ts'oom higuera'ñeeⁿ. ²⁰ Ndo' jã nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús, quia na nty'iaayâ na tuii na luaa', jeeⁿ tjawee' n'ooⁿyâ. Tax'aayâ nnoom:

–¿Chiuu waayuu na mañoom' tjacaaⁿ ts'oom higueraⁿwaa'?

²¹ T'ô Jesús ndaayâ, tsoom:

–Mayuu'cheⁿ nddye'yo' nntsjoô, xeⁿ na cwilayu'ya n'om'yo' ndo' tic'om'yo' na we waa na cwila'tiuu'yo', nddaã nl'a'yo' cha'na s'aaya ñ'eⁿ ts'oom higueraⁿwaa'. Ndo' nchii macanda jo' saã meiⁿnquia na nquiu'yo' na jeeⁿ jndei'na' nddaã nl'a'yo'. Nnts'aana' cha'cwijom na nddu'yo' nnom sjowaa': “Quindyô' ñjaaⁿ. Cju'na' 'u ts'om ndaaluee,” maxjeⁿ nddaã nnaⁿndyo'. Meiiⁿ waa cwii na jeeⁿ jndei'na' na cwiwinom'yo', hasta matseijomna' cha'na cwii sjo t'maⁿ nquiu'yo' saã nddaã nnaⁿndyo' ñ'eⁿ juuna'. ²² Ee cha'tso na cwitaⁿ'yo' na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'oots'om, xeⁿ tyeⁿ cwilayu'yo', maxjeⁿ nnto'ñoom'yo' cha'xeⁿ na cwitaⁿ'yo'.

Waa najndei na matseixma' Jesús

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Tjaquiee'nnda' Jesús wats'om t'maⁿ. Yocheⁿ na ma'mooⁿ ndaa nn'aⁿ jo' jo', ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye jo ndaa nn'aⁿ judios tquiontyjaa na jom. Ta'x'eena nnoom, jluea:

–¿Ñeeⁿ najndei ñ'eⁿ na mache' na nmeiiⁿ? Ndo' ¿ñeeⁿ juu tquiaa na matsei'xmaⁿ najndu'?

²⁴ T'ô Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

–Mati ja nncwax'aya cwii ñ'oom ndaa'yo'. Xeⁿ nnt'ô'yo' juuna' quia jo' mati ja nntsjoô ndaa'yo' ñeeⁿ juu tquiaa najndô na nmeiiⁿ mats'aa.

²⁵ Quia jo' tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

–Na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najndei na tyotseixmaaⁿ? ¿Aa na m'aaⁿ Ty'oots'om jnaⁿna' oo aa nn'aⁿ jlue na ljo' cats'aaⁿ?

Quia jo' to'na, tyo'maⁿ cheⁿnquieena ñ'eⁿ nc'iaana, tyoluena:

–Jeeⁿ sa ¿chiuu nnt'ogyoo na luaa' mawax'eeⁿ? Ee xeⁿ nl'uuya na jnaⁿna' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, quia jo' majo'to nntsoom ndaaya: “¿Chiuu na ticalayu'yo' ñ'oom na tso Juan?” ²⁶ Saã xeⁿ nl'uuya na jnaⁿna' cwe' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ, nddaã nlco'wi'na' jaa nl'a nn'aⁿ na jndyendye, ee cha'tsondye joona cwila'yu'na na Juan cwiluiiñê ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'oots'om.

²⁷ Jo' chii t'ooⁿna nnom Jesús, jluea:

–Jeeⁿ ticaliuuyâ.

Tso Jesús ndaana:

–Aa ya, mati ja xocatsjoô ndaa'yo' yuu jnaⁿ najndei na matseixmaⁿya na s'aaya nmeiiⁿ.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' we ntseinda ts'aⁿ

²⁸ Quia jo' tsoti Jesús ndaa naⁿñeeⁿ:

–C'oom n'om'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa na tjañoom' na manntsjoô. T'oom cwii ts'aⁿ. Tyom'aⁿ we ntseinaaⁿ yonom. Tjantyyaaⁿ ts'aⁿ na tuiiñejndyee, tsoom nnom: “U re jndaaya, cja' je' catsa' ts'iaaⁿ na waa ntjoomya.” ²⁹ T'ô tsaⁿñeeⁿ, “Ja, ta, maxjeⁿ ticjo.” Saã jnda je' seichuii'na' na

seituu, tja tjacats'aa ts'iaaⁿ. ³⁰ Jnda chii tjantyjaaⁿ aⁿ cwiicheⁿ jnaaⁿ. Majo'ti tsoom nnom tsaⁿ na jnda we. T'o tsaⁿ ñeeⁿ nnoom: "Aa ya, ta, joya." Saa t'icjaa.

³¹ Ndo' tax'ee Jesús, tsoom:

—Candu'yo' je', ¿Cwaaⁿ cwii na wendye jona s'aa yuu na l'ue ts'om tsoyena?

Jlue naⁿ ñeeⁿ:

—Juu jnaaⁿ na tjantyjaaⁿ jñeeⁿ.

Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Mayuu'cheⁿ nddye'yo' nntsjoog, na nquiee naⁿ cwito'ñoom s'om ndo' mati lculjaa' tyuaa'ti ññe'quiandyena na nntsa'ntjom Ty'oots'om naquii' n'omna, nchiiti 'o. ³² Ee tyjee'cañoom Juan quii'ntaaⁿ yo' na tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja na maty'iomyana' saa 'o maxjeⁿ t'icala'yu'yo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. Nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ñequio lculjaa', jona jla'yu'na ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. 'O tqueⁿ yo' cwenta na ljo' saa chaa' l'uu lcwe' n'om'yo' na nlayu'yo' ñ'oom na tjei'yuu'ñe.

Nn'aⁿ na tyol'a cwenta l'oontjom

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Candye'yo' je' cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom!: Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ ndyuaa' niom. Tcoom'm l'oog uva. S'aaⁿ tiom ndiocheⁿ. S'aaⁿ peila na nnc'oocue ndaa na jnda 'ndiindyena tauva. Mati s'aaⁿ cwii tatsiaⁿ ndye na nljo ts'aⁿ na nnts'aa cwenta ntjom'ñeeⁿ. Jnda chii tiom cwenta ntjom'ñeeⁿ luee nn'aⁿ na nl'ayana ts'iaaⁿ. Quia na ncu'e' taa' ntjom, nnc'oñoom na tseixmaⁿ na' cwentaⁿ aⁿ. Jnda na seijndaa'ñe cha'tso nmeiⁿ!, tjaaⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. ³⁴ Ndo' quia tue'ntyjo xjeⁿ na jnda tquie ta, jñoom mosoom'm na m'aⁿ naⁿ ñeeⁿ na c'oocachona ta na tantjom tyuaaⁿ aⁿ. ³⁵ Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ jo' jo' jla'cjaa lueena moso'ñeeⁿ. Cwii tsaⁿ ñeeⁿ tjaa'na jom. Cwiicheⁿ tsaⁿ ñeeⁿ jlacuee'na jom. Ndo' cwiicheⁿ tsaⁿ na jnda ndye tyojñomna ljo'. ³⁶ Quia na jndii patrom na luaa', majndyeti mosoom'm jñomnaaⁿ aⁿ na m'aⁿ naⁿ ñeeⁿ. Saa majo'ti tjoomna l'a naⁿ ñeeⁿ.

³⁷ Na cwii macanda jñoom jnda nqueⁿ ee seitoom naquii' ts'oom: "Ti'jndaaya luaa, nla't'maaⁿ ndyena juu." ³⁸ Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ quia nty'iaana jnda nquii' patrom'ñeeⁿ, jluea ndaa nc'iaana: "Luaa' jnda nquii' patrom. Tsaⁿ m'aaⁿ! nnaaⁿ aⁿ tyuaawaa. Cwa n'acuaa' a jom cha nljo 'naaⁿ aⁿ luaa jaa." ³⁹ Ndo' t'uena jom, tjeii'na jom nnom ntjom. Jo' jo' jla'cuee'na jom.

⁴⁰ Quia jo' tax'ee Jesús ndaaⁿ naⁿ ñeeⁿ, tsoom:

—Quia na nncwjee'nnda' nquii' ts'aⁿ na 'naaⁿ ntjom'ñeeⁿ, ¿ljo' cwilatuu'yo' na nnts'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ nnom tyuaaⁿ aⁿ?

⁴¹ Jluea nnoom:

—Xoc'oom na wi' ts'oom naⁿ ñeeⁿ, maxjeⁿ nntseicwjeⁿ naⁿ ñeeⁿ na jeeⁿ tia nn'aⁿ ndyena. Ndo' ññequiaaⁿ ntjom'm luee nt'omcheⁿ nn'aⁿ na joo ññe'quia na tantjom tyuaaⁿ aⁿ quia na nncue' ntjom.

⁴² Quia jo' seinei'ti Jesús ndaaⁿ naⁿ ñeeⁿ cwii ñ'oom na seijoom'ñe cheⁿ nqueⁿ na tsjo' na ya jom. Tsoom:

—¿Aa tijoom ñe'jla'naⁿ yo' ljeii' naaⁿ! Ty'oots'om na matsona'?:

Majuuto tsjo' na tixocwil'ue nquii' luañe na cwil'a tsiaⁿ tsjo',

jnda mawacatyee'na nquii' tsiaⁿ tsjo'.

Nquii' Ta Ty'oots'om seijndaa'ñe na ljo'.

Ndo' jeeⁿ cwijaawee' n'oog'ya na cwinty'iaaya na luaa' tuii.

⁴³ Jo' chii candye'yo' nntsjoog, juu na laxmaⁿ yo' cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om, nncwjeeⁿ eⁿ naya'ñeeⁿ luee'yo', ndo' ññequiaaⁿ na nt'omcheⁿ nn'aⁿ n'axmaⁿ na juuna'. ⁴⁴ Ndo' mati cantyja 'naaⁿ tsjo'waa' na sein'ya

ndaꞗ'yo', meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tileicatseiⁿnoⁿl cantyja 'naⁿya, nlcoⁿwiⁿnaⁿ ts'aⁿñeeⁿ chaⁿcwjom ts'aⁿ na toomñe na tiooñe nacjooⁿ tsjoⁿl. Sꞗꞗ ts'aⁿ na tiñeⁿcatseyiuⁿl ñ'eⁿndyo maxjeⁿ nlcoⁿwiⁿnaⁿl jom quia na nncueⁿntyjo xjeⁿ na nncuⁿ'xeⁿ Ty'ootsⁿom nn'aⁿ. Quia joⁿ nntseijomnaⁿl ts'aⁿñeeⁿ chaⁿcwjom ts'aⁿ na tioo cwii tsjoⁿl t'maⁿ nacjooⁿl na seitiuujndaꞗanaⁿl juu.

⁴⁵ Ndoⁿl ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ fariseos, jndaⁿ na jndyena ñ'oom tjañoomⁿmeiⁿl na seineiⁿ Jesús, jlaⁿnoⁿna na cantyja 'naaⁿna tjeiiⁿ'eⁿ ñ'oomwaaⁿ. ⁴⁶ Joⁿl chii seijmeiⁿnaⁿl jooa na ñeⁿcat'uena jom. Sꞗꞗ nquiaana nn'aⁿ na jndyendye. Ee naⁿñeeⁿ cwitjeiiⁿna cwenta na jom cwiluiiñeⁿ profeta.

22

Ñ'oom tjañoomⁿl cantyja na toco ts'aⁿ

¹ Cwiicheⁿ cwii ndiiⁿ seineiⁿndaⁿl Jesús ndꞗꞗ ntyee na cwiluiitquiendye ñequio ndꞗꞗ nn'aⁿ fariseos. Tsoom ndꞗꞗana:

² —Juu na matsaⁿntjom Ty'ootsⁿom nandye cañoomⁿluee, matseijomnaⁿl juunaⁿl chaⁿ'na cwii rey na t'maⁿ xuee s'aa na ncoco tiⁿjnda. ³ Jñoom mosoomⁿm na 'oocaⁿmaⁿna chaⁿ'tso nn'aⁿ na jndaⁿ jndye na nnquiolaⁿljomndye. Sꞗꞗ naⁿñeeⁿ tiñeⁿquiontyjaaⁿna. ⁴ Jñomnaaⁿ'aⁿ nt'omcheⁿ mosoomⁿm, tsoom ndꞗꞗana: “Canduⁿ'yo' ndꞗꞗ nn'aⁿ na jndaⁿ t'maⁿ'yá na nlaⁿjomndyena na jndaⁿ maya waa. Jndaⁿ seicwjaⁿ quiooⁿndyo ñequio nt'om quiooⁿl na jndaⁿ seicaⁿmaⁿjo. Chaⁿ'tso jndaⁿ teiñⁿ'oomⁿl, joⁿl chii quiona na nlaⁿjomndyena na macoco tiⁿjndaaya.” ⁵ Sꞗꞗ naⁿñeeⁿ na ty'ecwaⁿ mosoomⁿm ticalanⁿ'oomⁿndyena jom. Ty'ena ts'iaaⁿ 'naaⁿna. Cwii ts'aⁿñeeⁿ tjaaⁿ ranchoomⁿm. Cwiicheⁿ ts'aⁿñeeⁿ tjaaⁿ, tjacajnaⁿ 'naⁿ. ⁶ Ndoⁿl nt'om naⁿñeeⁿ t'uena mosoomⁿm, cwajndii tjaaⁿna joo hasta jlaⁿcwjeena mosoⁿñeeⁿ. ⁷ Jndaⁿ na jndii reyⁿ'ñeeⁿ chiuu tjoom mosoomⁿm jeeⁿcheⁿ ndyaaⁿl seiliooⁿñe. Jñoom sondaro 'naaⁿ'aⁿ na c'oolaⁿcwjee nn'aⁿ na l'a nataⁿl mosoomⁿm. Ndoⁿl nlaⁿcona tsjom naⁿñeeⁿ.

⁸ Ndoⁿl tsoom ndꞗꞗ nt'om mosoomⁿm: “Jndaⁿ teijndaⁿya chaⁿ'tso cantyja na nleitⁿ'maaⁿl na nncoco tiⁿjndaaya sꞗꞗ nn'aⁿ na jndaⁿ tquaaⁿ'a na nlaⁿjomndye ñ'eⁿndyo, tacatsonaⁿl na cwii nntseitⁿ'maaⁿndyo jooa. ⁹ Jeⁿl catsaⁿ'yoⁿl nqui nantaa nt'maⁿ, joⁿl joⁿl caⁿ'maⁿ'yoⁿl ticwii cwii ts'aⁿ na nliuⁿ'yoⁿl, canduⁿ'yoⁿl ndꞗꞗana na quiontyjaaⁿ na ja na macoco tiⁿjndaaya.” ¹⁰ Quia joⁿl jluiⁿl mosoⁿñeeⁿ ty'oona nqui nantaa. Jlaⁿtjomna chaⁿ'tso nn'aⁿ na jliuna. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye ndoⁿl ñ'eeⁿ nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye. Ndoⁿl laaⁿ'tiⁿl seicattooⁿ'naⁿl w'aa ñequio nn'aⁿ na jlaⁿjomndye na toco jndaⁿ reyⁿ'ñeeⁿ.

¹¹ Jndaⁿ chii tjaquieeⁿl rey quiiⁿ'ntaaⁿ nn'aⁿ na nncwaaⁿl jooa. Ljeiiⁿ ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ na ticwee liaa chaⁿ'xjeⁿ liaa cwicweeⁿl nn'aⁿ na cwilaⁿjomndye quia na macoco ts'aⁿ. ¹² Tsoom nnom ts'aⁿñeeⁿ: “U re, ¿chiiu tuiiyuu na jndyoⁿ'tseijomndyuⁿl ndoⁿl ticweⁿl liaa chaⁿ'xjeⁿ na cwicweeⁿl nn'aⁿ quia na macoco ts'aⁿ?” Sꞗꞗ ticaⁿndaꞗ nnc'oⁿ ts'aⁿñeeⁿ. ¹³ Quia joⁿl nquii rey tsoom ndꞗꞗ mosoomⁿm: “Calatyⁿ'yoⁿl n'ceeⁿ ñequio l'ooⁿ. Catjeiⁿ'yoⁿl jom ch'eⁿ yuu na jaaⁿñe. Joⁿl joⁿl nnty'oom ndoⁿl nneiⁿ'nqueeⁿ ndeiⁿ'oom.”

¹⁴ Seintycwii Jesús ñ'oom, luaa tsoom:

—Majndyendye nn'aⁿ m'aⁿ na macwaⁿ Ty'ootsⁿom, sꞗꞗ tijndye nn'aⁿ na macwjiⁿ'ñeⁿ cwentaaⁿ'aⁿ.

Cwitaⁿ'x'eena ñ'eeⁿ nnom ññeⁿ'quiaa ts'iaaⁿndaꞗana

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Quia joⁿl ty'e nn'aⁿ fariseos, tyoⁿ'maⁿ cheⁿnquieena chiuu ya nl'ana na nnc'omna jom ñequio ñ'oom na matseineiⁿ. ¹⁶ Joⁿl chii jñoomna nn'aⁿ 'naaⁿna

ñequio nt'om nn'aⁿ 'naaⁿ Herodes na c'oota'jndoondyena Jesús. Ty'e naⁿñeeⁿ, jluena:

—'U Maestro, manquiuyâ na 'u ts'aⁿ na xcwee' ts'om', ndo' tiquiquiu'nn'aⁿ ñ'oom na ma'moqⁿ cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'oots'om. Ndo' mati meiⁿ tjaa na coch'eena' 'u ljo' cwila'tiuu nn'aⁿ oo mei'ljo'cheⁿ na cwiluiindyena. ¹⁷ Catsu' nndyaayâ. Chiuu matsei'tiuu': ¿Aa maty'iomna' na catioqⁿya ts'iaaⁿndaaya nnom tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, oo aa ticaty'iomna'?

¹⁸ Saa Jesús sei'noqⁿoⁿ natia na cwila'tiuuna. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ñe'cal'a'yo' xjeⁿ ja, 'o nn'aⁿ na tixcwe cwitsam'a'nyo'?

¹⁹ Cat'moqⁿyo' noqⁿ tsjo'ñjeeⁿ na cwitiom'yo' ts'iaaⁿndaqⁿyo'.

Quia jo' tjeii'na cwii denario, t'moqⁿna juuna' nnoom. ²⁰ Jnda na nty'iaaⁿaⁿ, tsoom ndaana:

—¿Ñeeⁿ 'ndyoonnom ñoom nacjoo' tsjo'ñjeeⁿwaa ndo' 'ñeeⁿ xuee' ljeimeiiⁿ?

²¹ T'oqona nnoom, jluena:

—'Ndyoonnom tsaⁿmats'iaaⁿ luua' ndo' xueⁿ'eⁿ ñoom.

Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Catiom'yo' ts'iaaⁿndaqⁿyo' nnom tsaⁿmats'iaaⁿ yuu na tseixma'na' na nnc'o'ñoom. Ndo' quia'yo' cwentaa' Ty'oots'om yuu na tseixma'na' cwentaa' nqueⁿ.

²² Jnda na jndyena na luua', jeeⁿcheⁿ ndyaa' tjawee' n'omna. Mana 'ndyena jom, ty'ena.

Cwita'x'eena cantyja na nntando'nda' nn'aⁿ
(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Mañejuu xuee'ñeeⁿ tqwie'cañom nn'aⁿ saduceos na m'aaⁿ Jesús. Nn'aⁿ saduceos cwila'yuyteⁿna na xocatando'nda' nn'aⁿ na jnda tja. Jo' chii jluena cwii ñ'oom nnoom:

²⁴ —'U Maestro, waa ñ'oom na 'ndii Moisés luaya na matsona' xeⁿ tue' cwii tsaⁿs'a' ndo' tjaa'na' ntseinaaⁿ, quia jo' tyjee' ts'oo'ñeeⁿ cocoom ñ'eⁿ scuu' xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ cha nntseinoomñeⁿ na tjaa ntseinda xioom t'om. ²⁵ Ndo' quii'ntaaⁿ já tyom'aⁿ ntquiee' naⁿnom na ñenquii ts'aⁿ ntseinda. Juu tsaⁿntquiee tocoom, ndo' tyuaa' tueeⁿ'eⁿ. Tjaa'na' ntseinaaⁿ ñ'eⁿ scoom'm. Quia jo' ljoñe scoom'm l'o' ti'tyjeeⁿ. ²⁶ Saa majo'ti tjom ts'aⁿ na jnda we, tjaa'na' ndana ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ ndo' tueeⁿ'eⁿ. Mati tjom ts'aⁿ na jnda ndyee ndo' malaa'ti' hasta ts'aⁿ na jnda ntquiee'. ²⁷ Ndo' jnda tja cha'tsondye naⁿñeeⁿ mati tue' yuscu. ²⁸ Jo' na ñe'cata'x'aayâ njom', Ta, quia na nntando'xco nn'aⁿ na jnda tja, ¿cwaaⁿ cwii na ntquiee'ndye joona scuu' jom? Ee jom ñet'oom scuu' cha'tsondye naⁿñeeⁿ.

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—'O tixcwe cwitjei'yo' cwenta, ee meiiⁿ na cwila'na'nyo' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na waa saa ticala'noqⁿyo' ljo' ma'moqⁿna' meiⁿ cantyja 'naaⁿ najndeii na matseixmaaⁿ. ³⁰ Ee quia na nntando'xco nn'aⁿ na jnda tja, taxocunconnda'na, meiⁿ naⁿnom, meiⁿ naⁿlcu. Ee quia jo' nla'xma'na cha'na ángeles na m'aⁿ cañoom'luee. ³¹ Ndo' cantyja 'naaⁿ na nntando'xco nn'aⁿ na jnda tja, ¿aa tijoom ñe'jla'na'nyo' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om? Luua matsoom: ³² “Ja cwiluiindyq Ty'oots'om cwentaa' Abraham, ndo' Isaac, ndo' Jacob.” Jo' chii caliu'yo' na cwita'ndo' naⁿñeeⁿ ee jom cwiluiiñeⁿ Ty'oots'om cwentaa nn'aⁿ na cwita'ndo', nchii cwentaa l'oo.

³³ Ndo' nn'aⁿ na jndyendye, quia na jndyena ñ'oommeiⁿ na t'moqⁿ, jeeⁿ tjawee' n'omna.

Ñ'oom na t'ma'ti na matsa'ntjom Ty'oqts'om
(Mr. 12:28-34)

³⁴Jnda na jndye nn'aⁿ fariseos na jnda seicheⁿ Jesús nn'aⁿ saduceos, quia jo' jla'tjomndyena. ³⁵Ndo' cwiindyee joona, ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés ta'x'eeⁿ cwii ñ'oom nnom Jesús cha cat'uina' juu. Tsoom:

³⁶—'U Maestro, naquii' ljeii 'naaⁿ Ty'oqts'om na tqeⁿ Moisés, ¿cwaaⁿ ñ'oom na t'mati cwiluiñena'?

³⁷T'o Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ, tsoom:

—'C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'oqts'om cwenta', ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ndo' ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om'."

³⁸Ñ'oomwaa' jndati tseixmaⁿna' ndo' t'ma'ti matsa'ntjomna'. ³⁹Ndo' ñ'oom na jnda we matseijomna' ñ'oomñeeⁿ, luaa matsona': "C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'." ⁴⁰We ñ'oommeiⁿ laxmaⁿna' x'ee cha'tso ñ'oom' Ty'oqts'om na tqeⁿ Moisés ñequio ñ'oom na tyofne'quia profetas.

Cristo cwiluiñê Jnda Ty'oqts'om
(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹Yocheⁿ na tyoot'oom'ndye nn'aⁿ fariseos, tax'ee Jesús cwii ñ'oom ndaana. ⁴²Tsoom:

—¿Chiuu cwila'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ nquii na cwiluiñê Cristo? ¿Ñ'eeⁿ jnda jom'?

T'oona nnoom, jluena:

—Nluiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantyyoo'.

⁴³Tsoom ndaana:

—Mayuu'. Ndo' nquii David, nc'e na t'moⁿ Espiritu Santo naquii' ts'oom seiljeiⁿ cwii ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo. Tsoom na juu cwiluiñê na matsa'ntjom jom. ¿Ljo' ma'moⁿna' na luaa' tsoom? ee seiljeiⁿ:

⁴⁴Nquii Ta Ty'oqts'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

"Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' 'u hasta xjeⁿ na jnda ts'aⁿ nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ."

⁴⁵Nc'e na luaa' matso ljeiiñeeⁿ, jo' mawax'aya ndaa'yo': "¿Chiuu waayuu na cwiluiñê Cristo tsjaaⁿ David na jndyowicantyyoo' ee manquiiiti David tsoom na juu cwiluiñê Ta na matsa'ntjom jom?"

⁴⁶Saa meiⁿcwiindyee joona ticandaaⁿ nnc'o' ñom meiⁿ ñe'cwii 'ndyoo ñ'oom. Ndo' xuee na tja tjatina' meiⁿcwii ts'aⁿ ticandaa' ts'om na nncwax'eeⁿti ñ'oom ñom.

23

Matseitia' Jesús nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés
(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹Quia jo' seineiⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye ñequio ndaaⁿ jaⁿ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eñê, tsoom:

²—Nquiee nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos to'ñoonna ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Moisés na cwit'mooⁿna ljeii 'naaⁿ Ty'oqts'om na matsa'ntjomna'. ³Jo' chii queⁿyo' cwenta ñ'oom na cwit'mooⁿna. Ndo' cal'a'yo' cha'tso na cwitsa'ntjomna na cal'a'yo'. Saa tintsantyyo'yo' cha'na cwil'ana, ee joona ya ñ'oom cwiñe'quiana saa nquieena ñoomñoona na cwil'ana. ⁴Ee joona cwiqueⁿna ñ'oom na jndei'na' na catseicandaaⁿñe ts'aⁿ. Matseijomna' cha'cwijom cwila'tyeⁿna cwii xuu na jaa' na cwitioona cantya' naⁿñeeⁿ. Saa nquieena nchaa' l'uu nntii'ndyena meiiⁿ ñe'cwii ndaaⁿ lueena na nntei'jndeiina naⁿñeeⁿ. ⁵Cha'tso na cwil'ana l'ue n'omna

na canty'iaa nn'aⁿ. Ee cwil'ana na jeeⁿ ntmeiⁿ ntjaⁿ na chuu' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na cwiwityeⁿ cantaana ñequio lueena. Ndo' mati teincooti nmaⁿ 'ndyoo liaateincoo na cwicweeⁿ na nchiiti liaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ⁶ Cwiqweⁿ n'omna na nqueena nncwindyuaandyena nacañoomticheⁿ quia na cwiweeⁿ ncuee. Ndo' naquii' lan'om cwila'yuundaagna ntsula nacañoomcheⁿ yuu na nntseit'maaⁿñetina' jooa. ⁷ Jeeⁿ cjaawee' n'omna na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ jooa quia cwiwincwindyena ts'om nataa yuu na jndoo' nn'aⁿ. Ndo' l'ue n'omna na nlue nn'aⁿ na maestro jooa.

⁸ Saa' 'o tical'ueendyo' na nlue nn'aⁿ na maestro 'o ee cha'tsondyo' ñecwii tmaaⁿ cwilaxmaⁿyo' ndo' ñecwii na cwiluiñe Maestro 'naⁿyo', juu Cristo. ⁹ Meiⁿcwii ts'aⁿ tsjoomnancue ticalat'maaⁿndyo' na nndu'yo' nnom na tsotyeyo' juu cha'na quindu'yo' na Tsotyeyo' Ty'oots'om. Ee ñe'cwii m'aaⁿ na cwiluiñe Tsotyeyo', nqueⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee. ¹⁰ Ndo' meiⁿ tiñe'quiandyo' na nlue nn'aⁿ na 'o cwiwsajndyee'yo' ee ñecwii m'aaⁿ na wjaajndyee jo ndaa'yo', nquii Cristo. ¹¹ Juu ts'aⁿ na cwiluiit'maⁿñeti quii'ntaaⁿyo', tsaⁿñeeⁿ maxjeⁿ matsona' na candi'ntjoom ndaa'yo'. ¹² Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyefne cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'oots'om juu. Ndo' 'ñeeⁿ juu na maju'ñecje, maxjeⁿ nntseiwe Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ.

¹³ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo' ee cwila'ñ'eeⁿndyo' nn'aⁿ cha xocandaa nnc'ooquiee'ndyena cantya na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ncjo'yo' tiñe'catsaquiiee'ndyo' na jom nntsa'ntjoom 'o, meiⁿ tiñe'quia'yo' na nnc'ooquiee'ndye nt'om nc'ia'yo' cantya na matsa'ntjoom.

¹⁴ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. 'O mantyo'yo' 'naa' l'oo na cwe' ñe'catjei'to'yo' luee yolcu na jnda tja s'aa. Saa majuu xjeⁿñeeⁿ teincoo ñ'oom cwilaneⁿyo' nnom Ty'oots'om cha tica'moⁿna' na wi'ndyo'. Cwe' jo' na t'maⁿti nlco'wi'na' 'o quia na nncu'xeeⁿ 'o.

¹⁵ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. 'O jeeⁿ tquia maⁿnom'yo' hasta ndaaluee cwiwity'ioo'yo' na cwil'ue'yo' meiiⁿ ñe'cwii ts'aⁿ na nntseijomñe ñ'eⁿndyo'. Ndo' xeⁿ jnda jndaa' l'a'yo' na wjaantyjoⁿ cha'na cwil'a'yo' quia jo' wjaañ'oomna' jom na cwajndiiti nnts'aaⁿ. Ndo' na ljo', t'maⁿti nlco'wi'na' jom quii' b'io, nchiiti 'o.

¹⁶ Ndo' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ndaa' nc'iaa'yo', mati nnt'uiiwi'na' 'o ee laxmaⁿyo' cha'cwijom nchjaaⁿyo'. Cwindu'yo' tityeⁿ ñ'oom na maqueⁿtyeⁿ ts'aⁿ nacjoom'm quia na macwjeeⁿ xuee' wats'om t'maⁿ. Saa tyeⁿti ñ'oom na nncwji' ts'aⁿ xuee' s'om cajaan na ñ'eⁿ teichjoomna'. ¹⁷ 'O jeeⁿcheⁿ ndyaa' ntjei'ndyo', laxmaⁿyo' nn'aⁿ na nchjaaⁿyo'. ¿Cwaan cwii na we nmeiⁿ t'maⁿti tseixmaⁿna'? ¿Aa s'om cajaan na ñ'eⁿ teichjoom wats'om oo aa nquii wats'om? Juu wats'om t'maⁿti tseixmaⁿna' ee cantya 'naaⁿ juuna' maqueⁿlju'na' s'om cajaan'ñeeⁿ. ¹⁸ Mati cwindu'yo' na tityeⁿ ñ'oom na cwe' xuee' tio naquii' wats'om nncwji' ts'aⁿ. Tyeⁿti ñ'oom cwindu'yo' quia na nncwji' ts'aⁿ xuee' seii quioo' na cwitioo nn'aⁿ jo' jo' cwentaa' Ty'oots'om. ¹⁹ 'O jeeⁿcheⁿ nchjaaⁿyo'. ¿Cwaan na we nmeiⁿ t'maⁿti tseixmaⁿna'? ¿Aa seii quioo' na cwitioo nn'aⁿ nacjoo' tio, oo aa juu tio? T'maⁿti tseixmaⁿ nquii' tio yuu na cwicantyjo sei'ñeeⁿ ee nc'e juuna' maqueⁿlju'na' sei' na nndaa' nnc'oñom Ty'oots'om. ²⁰ Ee ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' tio naquii' wats'om t'maⁿ, nchii macanda cantya 'naaⁿ tio'ñeeⁿ maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ maw'at'maⁿtona' cha'tso 'na' na cwicantyjo nacjoo'na'. ²¹ Ndo' juu ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' wats'om t'maⁿ, nchii macanda cantya 'naaⁿ juuna'

maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ mañ'oomna' nquii Ty'oots'om ee jom mac'leeⁿ jo' jo'. ²²Ndo' juu ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' cañoom'luee nchii macanda cwe' cantyja 'naaⁿ cañoom'luee maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ mañ'oomna' nquii Ty'oots'om ñequio tio yuu na mawacatyeeⁿ.

²³ "O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Ee cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oots'om na cwiwe' ntjoom'yo' hasta meiⁿ cwe' tsojñom ts'oomjndya ñequio tscolcoo ñequio lqueeⁿ cameiⁿnom saā ticalacanda'yo' ñ'oom na t'maⁿ'ti naquii' ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Ñ'oom'ñeeⁿ ma'moⁿ'na' chiuu na c'om'yo' cantyja na maty'iom'yaⁿ ndo' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' ndo' calacanda'yo' ñ'oom na cwindu'yo'. Maxjeⁿ maty'iom'yaⁿ na cwiñe'quia'yo' diezmo saā mati calacanda'yo' ñ'oommeiⁿ na t'maⁿ'ti na sa'ntjom Moisés. ²⁴ Matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na cwila'cw'aaⁿndye ndaatioo na cwiwe cha ca'ndiina' quioo' na cajndaā saā tiqueⁿna cwentaa' na jo nandye njom cwii quioo' t'maa'ñe na jaato'. Ee jeeⁿ cwique'ndyo' na ñe'cala'canda'yo' ñ'oom ña niom nch'unch'u saā tiñe'cala'canda'yo' ñ'oom na t'maⁿ'ti na maca'na'. Jo' chii 'o laxmaⁿ'yo' nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' nato ndaaⁿ nc'ia'yo' saā ncjo'yo' cha'cwijom na nchjaaⁿ'yo' na tiñe'catsa'jndyee'yo' nato'ñeeⁿ.

²⁵ "O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo' ee yaya cwilalju'yo' naxeⁿ waso ñequio xio na cwiwil'uee'ndyo' saā ts'omna' cwajndii. Ee nantque na cwicwa'yo' cwicañjom jo', la'xmaⁿ'na' 'naaⁿ nc'iaa'yo' na cwinty'uee'yo' ee na tiñe'queⁿ che'ncjo'yo' xjeⁿ na cwilaqueeⁿ n'om'yo'. ²⁶ "O nn'aⁿ fariseos cwiluiindyoy' cha'cwijom na nchjaaⁿ. Cata'ndyo'xcwe'yo' jo nnom Ty'oots'om quia jo' nnts'aana' cha'cwijom na cwilalju'yo' ts'om waso ñequio xio. Ndo' na ljo' nntseiljoyuna' na lju' ts'omna' ñ'eⁿ naxeⁿ'na'.

²⁷ "O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Matseijomna' 'o cha'na ndei'luaa na jeeⁿ canchii' l'a nn'aⁿ, na cwe' nacjoo'na' nnty'iaa' ts'aⁿ na jeeⁿ nei'ncoo' saā naquii'na' too' ndei' nn'aⁿ ñequio cha'tso nnom na ts'iaa'. ²⁸ Maluaa' matseijomna' cantyja 'na'yo' ee jo ndaaⁿ nn'aⁿ ndoo' xeⁿ maty'iom'yaⁿ ljo' cwil'a'yo', saā naquii' n'om'yo' ñenquii'cheⁿ na we waa na cwil'a'yo' ndo' too'ñ'eⁿ m'aaⁿ natia.

²⁹ "O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Ee cwil'a'yo' ndei'luaa profetas ndo' cwilachjoomndyo' ndei'luaa 'naaⁿ nn'aⁿ na ñel'a cantyja na maty'iom'yaⁿ. ³⁰ Jnda' chii cwindu'yo': "Xeⁿ jaa mam'aaⁿya ncuee na ñet'om welooya teiyo, tixocalajomndyo na jla'cwjeena profetas." ³¹ Ndo' na luaa' cwindu'yo' cwitjei'yuu'ndyo' che'ncjo'yo' ñ'oom nacjo'yo' na 'o cwiluiindyoy' tsjaaⁿ 'naaⁿ nquiee nn'aⁿ na tyola'cwjee profetas. ³² Jo' chii calacanda'yo' chiuu waa na to' jndyee nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiindyoy'.

³³ "O cwiluiindyoy' cha'cwijom nda canduulja na jeeⁿ tia cwil'a'yo'. Chiuu nl'a'yo'yo' na nddaā nluii'ndyo' nawi' na cwitjoom nn'aⁿ na cwi'oo b'io.

³⁴ Queⁿ'yo' cwentaa, ja njñooⁿya profetas na nnc'om naquii' ntaaⁿ'yo' ndo' na nla'nei'na cantyja na jndo' ts'om Ty'oots'om ndo' na nnt'mooⁿ'na ñ'oom na matsa'ntjoom. Saā 'o nla'cwje'yo' cwantindye na'ñeeⁿ. Ndo' nt'om na'ñeeⁿ nnty'iom'yo' n'oom'naaⁿ. Ndo' nt'om nntja'yo' naquii' lan'om 'na'yo'. Ndo' nt'omndye joona nlei'ntyjo'yo' cwii ndo' cwii tsjom. ³⁵ Jo' chii cho'ndye'yo' jna' cantyja nawi' na nntjoom na'ñeeⁿ, ndo' mati cantyja na tjā cha'tso nn'aⁿ na nchii jnaaⁿna hasta xjeⁿ na tuii tsjoomnancue.

Nnaⁿ na' na waa jnaⁿyo' xjeⁿ na seicuee' Caín tyjeeⁿ Abel, tsaⁿ na tyotseixmaⁿ na maty'iomyana', nndyowana' hasta na tue' Zacarías jnda Berequías l'a welo'yo' xcwe quii'ntaaⁿ tio t'maⁿ ñequio ta wats'om. ³⁶ Nndye'yo' nntsjoq, mayuu'cheⁿ nnt'uiina' 'o nn'aⁿ na m'aⁿyo' je' cantyja cha'tso nawi'meiⁿ na tjom naⁿñeeⁿ.

Maty'ioo Jesús cantyja 'naa' nn'a' Jerusalén
(Lc. 13:34-35)

³⁷ "O nn'aⁿ Jerusalén, cwilacwje'yo' nn'aⁿ na cwiñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om ndo' cwijñom'yo' ljo' nn'aⁿ na majñoom na m'aⁿyo'. Majndye ndii' ñentyjaa' ts'oqⁿ na nntseitjoⁿya 'o na nnc'om'yo' cwentaya cha'xjeⁿ matseitjom cax-tixque ntseinaaⁿ nacjee' ntsqueeⁿ. Saa 'o cwaaⁿ tquiandyo'. ³⁸ Que'yo' cwenta, ma'ndii Ty'oots'om 'o. Taxoc'oomñe wats'om t'maⁿ 'na'yo'. ³⁹ Nndye'yo' nntsjoq na taxocanty'ia'yo' ja hasta na nncue'ntyjo xuee na nndu'yo': "Matio'naa'ñena' nquii na macwjee'cañoom ñequio najndeii na matseixmaⁿ Ta Ty'oots'om."

24

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Jlui' Jesús wats'om t'maⁿ na mawjaⁿ. Ndo' já nn'aⁿ na cwila'jomndyó ñ'eⁿñeⁿ squie'cañooⁿyâ jom. Toq'â na cwit'mooⁿyâ chiuu waa na jeeⁿ neiⁿncoo' l'aa cwentaa' wats'om t'maⁿ. ² Saa jom t'oqⁿ ndaayâ, tsoom:

—¿Aa cwinty'ia'yo' na jeeⁿ ya cha'tso nmeiⁿ? Candye'yo' nntsjoq na mayuu'cheⁿ tixoca'ndiina' cwii tsjo' nacjoo' x'iaa'na'. Nntyuii'ñ'eⁿ l'aameiⁿ.

'Naa' na cwit'mooⁿna' na manndyoo' na nntycwii
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Quia jo' saayâ ta na jndyu Olivos. Ndo' quia jnda tacatyeeⁿ Jesús jo' jo' já nn'aⁿ na cwila'jomndyó ñ'eⁿñeⁿ saantyjaa'â jom cha nndaq nlanaaⁿyâ ñ'eⁿñeⁿ na ñencjooyâ. L'uuyâ:

—Catsu' ndaayâ cwaaⁿ nluui na nmeiⁿ. Ndo' ¿cwaaⁿ 'naa' na nleitquioo' na m'moⁿna' na manndyo'nnda' ndo' na nntycwii tsjoomnancue?

⁴ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta na tjaa 'ñeeⁿ nnquiu'nn'aⁿ 'o cantyja 'naa' ñ'oommeiⁿ.

⁵ Ee jndye nn'aⁿ ñnequiona ñequio xueya na nluena: "Ja cwiluiindyó nquii Cristo", na ñe'quio'nn'aⁿna nn'aⁿ. ⁶ Ee nnty'ia'yo' na nndyocwjee'cañoom ntia' ndo' nleic'uuaa ñ'oom na cwiluii ntia' cwiicheⁿ ntyja. Saa tiñe'quiandyo' na nlatacyuado' ee maxje' jndei'na' na nmeiⁿ cwinomjndyee. Saa ndicwaⁿ tjoocheⁿ na nntycwii tsjoomnancue. ⁷ Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ nnt-seiweñe nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmats'iaaⁿ. Jndye joo nnc'oom jndo' t'maⁿ ndo' nnc'oom ntycu na wjaatcuuñena' ndo' jndye jo jndeiⁿ nnts'eii. ⁸ Cha'tso nawi'meiⁿ cwe' we'yandyo la'xmaⁿna'. Quia nluque'ntyjo nt'omcheⁿ nawi' na jaa'ti.

⁹ Jndye nn'aⁿ hasta ndiocheⁿ tsjoomnancue nnc'omna na jndoona 'o nc'e na m'aⁿyo' cantyja 'na'ya. Jo' na nla'quioo nn'aⁿ 'o luee nn'aⁿ na nnta'wi'na 'o, ndo' nla'cwjeena 'o. ¹⁰ Jndye nn'aⁿ nntjeii'ndyena cantyja na cwila'yuyâ nnt'omna. Nnc'omna na jndoondye ntyjeena hasta na nl'uee'ndyena ñ'oom na nnt'uiina' nc'iaana. ¹¹ Ndo' jndye nn'aⁿ nluena na profeta jona saa tiyuu' ñ'oom cwiñequiana. Ndo' jndye nn'aⁿ ñe'quio'nn'aⁿna. ¹² Ndo' nc'e na nnc-jaanty'ee nncjaanty'ee natia, juuna' nnts'aana' na tawi' n'omndye ntyjeena.

13 Saa juu ts'aⁿ na tyeⁿ cwiljoo'ñe cantyja 'naⁿya hasta na macanda, tsaⁿñeeⁿ nluin'naa'ñe. 14 Cha'waa tsjoomnancue nnc'oo nn'aⁿ na ññe'quiana ñ'oom nayawaañe cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Juuna' nncwji'yuu'ñena' chiuu cal'a nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa, quia ljo'cheⁿ nncue'ntyjo na nntycwii tsjoomnancue.

15 "Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ ñ'oommeiiⁿ, catsei'noⁿ ljo' ñecatsona'. Juu profeta Daniel, seiljeiⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ juu na jeeⁿcheⁿ ndyaa' taa' na nntseityuii' cha'tso. Quia na nnty'ia'yo' na jnda mam'aaⁿ naquii' wats'om t'maⁿ yuu na lju'ti na cwiluii'ñena' cwentaa' Ty'oots'om, 16 quia jo' cha'tsondyo' na m'aⁿyo' ts'ondaa Judea catsalei'nom'yo' quii' ntsjo. 17 Juu xjeⁿñeeⁿ ñeeⁿ ts'aⁿ na ljo nacjoo' waa' ticandyocueeⁿ na nncjaaqueⁿe' jo' na nncwjeeⁿe' naaⁿaⁿ. 18 Ndo' ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jndaq, na mach'ee ts'iaaⁿ, ticjaalcweeⁿe' na nncjaacachoom liaⁿaⁿ. 19 Ndo' joo ncuee'ñeeⁿ jeeⁿ wi' nntjoom yolcu na ndeiindyee ñequio yolcu na 'ndaandyee ndana. 20 Cal'a'yo' ty'oo nnom Ty'oots'om na nchii xcwe ncuee na teiⁿ, meiⁿ nchii xuee na cwi'tajndyee nn'aⁿ na nlca'na' na calei'nom'yo' nawi'ñeeⁿ. 21 Ee quia ljo'cheⁿ nnguiioo cwii nawi' na t'maⁿticheⁿ na mei'jom ndii' tyootjoom nn'aⁿ cantyjati xjeⁿ na tuui tsjoomnancue hasta je'. Ndo' xuee na cwii wjaatina', meiⁿ tajom cwii nluinnda' cwiicheⁿ nawi' cha'na juuna'. 22 Ndo' xeⁿ ticats'aa Ty'oots'om na tijndyetei xuee na nnc'oom nawi'ñeeⁿ quia jo' meiⁿcwii ts'aⁿ xocalui'n'maa'ñe cantyja 'naaⁿna'. Saa nc'e na wi' ts'oom nn'aⁿ na jnda tjeii'ñe cwentaaⁿaⁿ, nnts'aaⁿ na tijndyetei xuee na nnc'oom nawi'ñeeⁿ.

23 'Jo' chii xeⁿ nntso cwii ts'aⁿ ndaa'yo': "Canty'ia'yo' ljo m'aaⁿ nquii na cwiluii'ñe Cristo", oo nntso ts'aⁿ: "Canty'ia'yo', la'ñe' m'aaⁿ", tilayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. 24 Ee maxjeⁿ nlquie'cañom nn'aⁿ 'o na nluena joona cwiluiindyena Cristo. Ndo' nluena na profeta joona saa tiyuu' ñ'oom na cwiñe'quiana. Nl'ana jndye nnom 'naaⁿ t'maⁿ ñequio jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ na nncjaaawee' n'om nn'aⁿ cha xeⁿ na ndaaq nl'ana na ññequio'nn'aⁿna nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. 25 Matyuaa'ti matseicandiyi 'o cwii tjoqcheⁿ na nluui joona' cha cal'a'yo' cwenta. 26 Quia jo' xeⁿ nluie nn'aⁿ ndaa'yo': "Queⁿ'yo' cwenta, la'ñe' m'aaⁿ ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom", tints'a'yo' jo' jo'. Ndo' xeⁿ na nluena: "Canty'ia'yo', luaa' m'aaⁿ naquii' w'aa", tilayu'yo' na ljo'. 27 Ee ja na cwiluiindyoo tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee quia na nddyoonnda'a nleitquioo'ndyoo ndaaq nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue, cha'xjeⁿ na cwiwixuee chomtsuee yuu na macalui' ñe'quioom' hasta wjaantycwiina' ntyja na majaacue ñe'quioom'. 28 Saa nawi'ñeeⁿ na jnda tsjoq na nntjom'yo', maxjeⁿ ticwinom'na' ee queⁿ'yo' cwenta, meiⁿyuuucheⁿ na meindyuaa 'na' to', jo' jo' nntjomndyee cant'ein'.

*Nmeiiⁿ nnts'aana' quia na nddyonnda' Jesús
(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)*

29 Quia na jnda teinomncue nawi' t'maⁿ ncuee'ñeeⁿ, nleijaa'ñe ñe'quioom', ndo' mati chi' taxocwixueeñe. Nntquiaandyee cancjuu. Ndo' cha'tso na cwila'xmaⁿ najnda na m'aⁿ tsjo'luee nntyuii'. 30 Quia jo' ja na cwiluiindyoo tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nleitquioo' 'naaⁿ cantyja 'na'ya. Ndo' nntseity'ioona' cha'tsondyee nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Ee nnty'iaana ja, tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nluui'a jo' jo'. Nndyocua naquii' nchquiu ñequio najndei na matseixmaⁿya ndo' ñequio na neiⁿncoo' nacaxuee na cwiluii'maⁿndyoo. 31 Ndo' njñooⁿ'ya ángeles 'na'ya na jndei ntjo'na ndu na nnc'oona cha'waa tsjoomnancue, na nla'tjomna nn'aⁿ na jnda tjeii'ndyoo cwentaya.

32 'Cala'noⁿ'yo' 'naaⁿ na ma'moⁿ'na' ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ ts'oom higuera. Quia na cwinty'ia'yo' na cwinntei' l'ona' ndo' cwicalui' tsoo 'ndaa juuna',

quia jo' cwila'noⁿyo' na majnda jaawindyoo' ncueesua'. ³³ Ndo' majo'ti quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmei' na jnda tsjoo ndaa'yo', quia jo' cala'noⁿyo' na jnda teindyoo' m'aa'na'. Manncwjacañoⁿnda'a. ³⁴ Candye'yo' nntsjoq, mayuu'che' na xocwjeñ'e' nn'a' na m'a' je' hasta xje' na jnda seicandaq'ñena' cha'tso ñ'oommei'. ³⁵ Tsjo'luee ñ'e' tsjoomnancue nntycwiiñ'e'na' saq ñ'o'oom 'na'ya tijoom xuee nnts'aana' na xotseicandaq'ñena'.

³⁶ 'Saa meicwii ts'a' ticaljeii cwaa' xuee ndo' 'ñee' xje' na nluii cha'tso nmei'. Mei' nquiee ángeles na m'a' cañoom'luee ticaliuna, mei' ja na cwiluiindy' Jnda Ty'oots'om ticaljeiia. Macanda ñenquiche' Tsotyaya ntyjee'.

³⁷ 'Cha'xje' na tyom'a' nn'a' ncuee quia ñet'oom Noé, maluaa' matseijomna' na nl'a nn'a' quia na nncwjaçañoⁿya na cwiluiindy' ts'a' na jna' cañoom'luee. ³⁸ Ee ncuee'ñee' cwii tjoqche' na seicatsuu ndaalua'nty'a tsjoomnancue tyom'a' nn'a'. Tyocwa'na, tyowena, tyowuncona, tyoñe'quiiana ndana na nnc'unco hasta juu xuee quia na tjaquiee' Noé w'aandaa t'ma'. ³⁹ Saa tigue'na cwenta na waa na teincuu' hasta mats'ia jo' tyjee' ndaalua'nty'a. Tyjee' candaa, tjachuuna' cha'tsondye na'ñee'. Maluaa' matseijomna' na nntjoom nn'a' quia na nncwjaçañoⁿ ja na cwiluiindy' ts'a' na jna' cañoom'luee. ⁴⁰ Ee juu xuee'ñee' nntseijomna' m'a' we nn'a' na cwil'a ts'iaa' jo jndaq. Cwii tsa'ñee' wjaañ'oonna' jom na m'aa'ya ndo' cwii ma'ndiina'. ⁴¹ Nntseijomna' m'a' we yolcu na cwitua. Cwii tsa'ñee' wjaañ'oonna' jom na m'aa'ya ndo' cwii ma'ndiina'.

⁴² 'Jo' chii ñequi'che' c'om'c'eendyo' ee na ticaliu'yo' cwaa' xuee nncwjee'cañoom nque' na matsa'ntjoom 'o. ⁴³ Ñ'oomwaa cala'noⁿyo': Xe' ntyjii ts'a' cwaa' nlquie na'canty'ue wa'na', tixocatsom mei' xonquiaa' na nnc'ooquie'na na nntjeii'na 'na'. ⁴⁴ Jo' chii mati 'o c'om'c'eendyo' ee juu xje' na ticala'tiuu'yo', majuuto xje'ñee' nncwjaçañoⁿ ja na cwiluiindy' ts'a' na jna' cañoom'luee.

Moso na matseicandaq ñequio moso na tiñe'tseicandaq

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ 'Cal'uu m'aa' na jndo' ts'om ndo' matseicandaq, jom nlco'jndyee patrom 'naa'na' na catsa'ntjoom cha'tso nt'omche' moso w'aa'ñee' na ñequiaa' nantquie ndaana quia na mawe'ntyjo xje'. ⁴⁶ Quia na nncwjee' patrom 'naa'na' na tja cwii joo ndo' nljeii na jee' ya cwenta mach'ee', t'ma' ñequiaana' na neii'. ⁴⁷ Candye'yo' nntsjoq, mayuu'che' na cha'tso 'na' na matseixma' patrom'ñee', nntioom cwenta l'o mosoom'm. ⁴⁸ Saa cal'uu na juu moso'ñee' cwiluiiñe' na tia ts'a'ñe' ndo' nntseitioom naquii' ts'oom na taxocwjee' patrom 'naa'na' na tyuaa', ⁴⁹ ndo' nntoq'o' na nncwjaa'na' ntyjemosoñe' na m'a' nacje 'naa'na'. Nlcwa'jndoo'ñe' ndo' nntseijomñe' nnc'om ñequio na'candyee. ⁵⁰ Mats'ia jo' nncwjee' patrom 'naa'na' cwii xuee na tic'omc'e' ndo' hora na ticatseitioom na nncwjee'. ⁵¹ Cwajndii nntseisei' patrom jom, jnda nncju' tsa'ñee' jom yuu na m'a' nn'a' na cwe' cwil'aya na ya nn'a'ndye. Jo' jo' nnty'ioom ndo' nnei'nquee' ndei'n'oom.

25

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' qui yolcundyua

1 'Seinei'ti Jesús ñ'oom tjañoom' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om cañoom'luee. Tsoom:

—Tyom'a' qui yolcundyua ty'echona xjocanti 'naa'na na ntyjo chom na cwico seitye. Jlu'i'na, ty'ecatjomndyena juu tsa's'a na macoco. ² 'Omndye

joona tijndo' n'omna ndo' 'omndye naⁿñeeⁿ majndo' n'omna. ³ Joo yolcu na tijndo' n'om quia na ty'echona xjocanti 'naaⁿna, tatic'oochotina seitye na nlco. ⁴ Saa yolcu na jndo' n'om ty'echona xjocanti 'naaⁿna na ntyjo chom ndi ñ'eeⁿ lioo na ñjomti seitye. ⁵ Ndo' yocheⁿ na meindoo'na nquii tsaⁿs'a na macoco, jnaⁿna' na ma'oondana ndo' mana jdana. ⁶ Quia tuee' xcwe tsjom, teic'uaa na matseixuaa ts'aⁿ. Matso: "C'om'c'eendyo', macwjee'cañoom ts'aⁿ na macoco. Quio'yo' na nlajomndyo' ñ'eⁿñê." ⁷ Quia jo' tei'cantlya yolcu ñeeⁿ. Jla'yona nmaⁿ na ntyjo chom xjocanti 'naaⁿna. ⁸ Ndo' joo yolcu na tijndo' n'om jluena ndaa nc'iaana na jndo' n'om: "Jeeⁿ 'o leii, cateijndei'ya'yo' seitye na cwilei'ñ'om'yo' ee majaanduu' chom 'naaⁿyâ." ⁹ Saa yolcu na jndo' n'om t'oonna ndaa naⁿñeeⁿ: "Xondaã, ee xeⁿ nnts'aache'na' na xocwijndei na nleil'uee'ndyo' ncjooã ndo' mati 'o. Yati catsalajnda'yo' na nleil'uee'ndyo'." ¹⁰ Ndo' yocheⁿ na ty'ela'jnda naⁿñeeⁿ seitye, tyjee'cañoom nquii tsaⁿs'a na macoco. Quia jo' joo yolcu na m'aⁿc'eendye ty'equie'na quii' w'aa ñ'eⁿñê yuu na nleit'maaⁿ na macocoom. Jnda jo' ta' ndyueel'a. ¹¹ Jnda chii mati tqie'cañoom nt'omcheⁿ yolcundyua'ñeeⁿ. Jluena: "Aa ndi' ta, catseicanaaⁿndyu' 'ndyoots'a. Aa ndi' ta." ¹² T'o tsaⁿñeeⁿ ndaãna: "Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo' ticwajnaⁿa 'o."

¹³ Ndo' tso Jesús ndaãã:

—Cala'ngⁿyo' na ñ'oommeiⁿ cwit'mooⁿna' na c'om'c'eendyo', ee ticaliu'yo' cwaaⁿ xuee ndo' cwaaⁿ hora na ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwjacañooⁿya 'o.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ s'om na to'ñoom ndyee moso

¹⁴ 'Nntseinaⁿtya nndaã'yo' cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oqots'om cañoom'luee. Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na seijndaa'ñe na wjaa cwiicheⁿ tsjoomnancue na tquia. Tquee'ñê mosoom'm ndo' tquiaaⁿ tsjo'ñjeeⁿ 'naaⁿaⁿ ndaãna na nl'ana ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona'.

¹⁵ 'Nnom cwii joo naⁿñeeⁿ tquiaaⁿ 'om meiⁿ s'om. Nnom cwiicheⁿ tquiaaⁿ ñ'e'we meiⁿ ndo' nnom cwiicheⁿ ñ'e'cwii meiⁿ cwii tquiaaⁿ. Tquiaaⁿ nnom cwii cwii joona cantyjati na sei'nooⁿoⁿ na nndaã nnts'aa. Jnda jo' jlueeⁿeⁿ, tjaaⁿ cwiicheⁿ tsjoomnancue. ¹⁶ Juu ts'aⁿ na to'ñom 'om meiⁿ s'om mantyjacheⁿ tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona'. Ndo' tantjomtyeeⁿ cwiicheⁿ 'om meiⁿ. ¹⁷ Mati juu ts'aⁿ na to'ñom we meiⁿ, tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona' ndo' tantjoom cwiicheⁿ we meiⁿ. ¹⁸ Saa juu ts'aⁿ na ñecwii meiⁿ to'ñom, tjaaⁿ tjaca'ñeeⁿ quii' tyuaa, jo' jo' tanty'oom s'om 'naaⁿ patrom 'naaⁿaⁿ.

¹⁹ 'Majndye xuee tjacaana' ndo' tyjee'nnda' patrom 'naaⁿna. Seijndaa'ñe na nncwjeeⁿeⁿ cwenta ñ'eⁿndyena cwanti tue'ntyjo ta'ntjomna ñ'eⁿ s'om 'naaⁿaⁿ. ²⁰ Tyjee'cañoomjndyee juu ts'aⁿ na to'ñom 'om meiⁿ s'om. Maleichuuⁿeeⁿ s'om ñeeⁿ, mandí ñ'eⁿ 'om meiⁿ na tantjoom. Tquiaaⁿ joona' nnom patrom 'naaⁿaⁿ. Tsoom: "U ta, tquiaaⁿ 'om meiⁿ s'om nooⁿ. Canty'ia' je' luaa cwiicheⁿ 'om meiⁿ na jnda tantjoⁿya." ²¹ Tso patrom nnoom: "U moso 'naⁿya, ya sa'. Tquioo' na tjoo' ts'om' ndo' na seicanda'. Meiⁿ cwe' cwii ts'iaaⁿ na cachjoo saa 'u seicanda'. Je' nlquaaⁿya 'u na t'maⁿti ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ. Ndo' na luaa' wendyo nnc'ooⁿya na neii'ya." ²² Jnda chii tyjee'cañoom juu ts'aⁿ na to'ñom we meiⁿ s'om. Tsoom: "U ta, tquiaaⁿ wii meiⁿ s'om nooⁿ. Canty'ia' je' luaa cwiicheⁿ we meiⁿ na jnda tantjoⁿya." ²³ Tso patrom nnoom: "U moso 'naⁿya, ya sa'. Tquioo' na tjoo' ts'om' ndo' na seicanda'. Meiⁿ cwe' cwii ts'iaaⁿ na cachjoo saa 'u seicanda'. Je' nlquaaⁿya 'u na t'maⁿti ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ. Ndo' na luaa' wendyo nnc'ooⁿya na neii'ya." ²⁴ Quia jo' na macanda tyjee'cañoom juu moso na ñ'e'cwii meiⁿ s'om to'ñom. Tsoom nnom patrom 'naaⁿaⁿ: "U ta, mantyjiiya na 'u ts'aⁿ na jeeⁿ majñoom' 'ndyo'

moso 'naⁿ. 'U cwe' matsei'we' cantyja na cwiwe' ntjom 'naⁿ, meiⁿ na nnom', meiⁿ na nntseicueendyu'. Macandā nencjogŷā moso 'naⁿ jeeⁿ cwilajndaŷā. ²⁵ Cwe' na nquiaya 'u, jo' chii tjo, tjocaty'iuya s'om 'naⁿ quii' tyuaa. Luaa juuna', co'ñom'." ²⁶ Ndo' t'o patrom 'naaⁿaⁿ nnoom: "‘U re moso na tia ts'aⁿndyu' ndo' na nchqueⁿ, cwa maxjeⁿ ntyji' na matseiwaya ntjom meiiⁿ nchii nncō jnōⁿa, ndo' mawantjoⁿya meiiⁿ nchii nncō matseicatsuumduyo. ²⁷ Cwe' nc'e jo' yati xeⁿ 'u seiwe' s'om 'naⁿya w'aa banco yuu na cwileiweya s'om 'naaⁿ nn'aⁿ, quia jo' to'ñōⁿ s'om 'naⁿya ñequio ts'iaaⁿnnomna' quia na tyja." ²⁸ Ndo' tso patrom ndāā nt'omcheⁿ mosoom'm: "Catjei'yo' cwii meiⁿwaa' l'ōōⁿ ndo' quia'yo' juuna' l'ō juu ts'aⁿ na maleiⁿoom qui meiⁿ. ²⁹ Ee cantyjati na matseixmaⁿ ticwii cwii ts'aⁿ, xeⁿ ya ts'iaaⁿ mach'eeⁿ ñ'eⁿ juuna' quia jo' nncō'ñomtyeeⁿ na nleil'uee'ñê. Sāā juu ts'aⁿ na tis'a ts'iaaⁿ mach'ee, nlui' cantyjati chjoowi' na maleiⁿoomtyeeⁿ. ³⁰ Cwe' jo' catue'yo' moso nchqueeⁿm'aaⁿ ch'eⁿ yuu na jaa'ñe. Jo' jo' nnty'ioom ndo' nneiⁿnqueeⁿ ndeiⁿoom."

Cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue nntu'xeⁿndyena

³¹ 'Ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nddyōonnda'a ñequio cha'tso ángeles 'naⁿya, na nntsā'ntjoⁿya. Quia jo' nntseit'maaⁿñena' ja na nncjocajmaⁿ ntio 'naⁿya na jeeⁿ neiⁿncoo' caxuee na nncu'xaⁿya nn'aⁿ. ³² Ndo' nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue nntjomyndyena jo nōōⁿ. Quia jo' nntōⁿa joona cha'xjeⁿ na matōⁿ cwii pasto canmaⁿ ñequio canch'ioo ntsmeiiⁿeⁿ. ³³ Nnts'aaⁿ na nncwintyjee' canmaⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjaya ndo' canch'ioo nnts'aaⁿ na nncwintyjee' ntyjatymaaⁿ. ³⁴ Maluaa' nnts'aa ja na cwiluiindyō na matsā'ntjoⁿya. Nntsjoō ndāā nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjaya: "Quio'yo' 'o nn'aⁿ na jndā jnda'yo' na matio'naaⁿñe Tsotyāya 'o. Cato'ñoom'yo' naya na mañequiaaⁿ na mati 'o cwilajomndyo' ñequio na matsā'ntjoom. Ee luaa' teiyoti seijndaa'ñê cwenta'yo' quia na tqueeⁿ tsjoomnancue. ³⁵ Ee tyom'aaⁿya na ñejndo'a ndo' tquia'yo' na tcwaa'a. Tyom'aaⁿya na ñe'c'ua ndaa ndo' tquia'yo' na t'ua. Tyoma'noōⁿya cwii cwii tsjom'yo' yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ ja ndo' to'ñoom'yo' ja naquii' l'a'yo'. ³⁶ Tyom'aaⁿya na ntsaandyō ndo' 'o jla'tsaaⁿndyo' ja. Tyom'aaⁿya na wii'a ndo' 'o tyotsacajndo'yo' ja. Tyom'aaⁿya prašo ndo' tyotsantyja'yo' ja." ³⁷ Quia jo' nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjaya na la'xmaⁿna cantyja na maty'iomyana' nnt'ōōna, nluena: "Ta, ¿cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na ñe'jndo' ndo' tquiaayâ na tcwa', oo nty'iaayâ 'u na ñe'c'ua' ndaa ndo' ñetquiaayâ ndaatioo na t'ua'? ³⁸ ¿Cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na tyoma'noom' yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ 'u ndo' to'ñōōyâ 'u quii'ntaa'yâ, oo na nty'iaayâ 'u na ntsaandyu' ndo' jla'tsaaⁿndyô 'u? ³⁹ ¿Cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na wi' oo na m'aaⁿ prašo ndo' sacajndōō'â 'u?" ⁴⁰ Quia jo' ja na cwiluiindyō na matsā'ntjoⁿya nntsjoō ndāā naⁿñeeⁿ: "Mayuu'cheⁿ matsjoō ndāā'yo', meiⁿ quia na l'a'yo' na teijndei'yo' cwii nn'aⁿya nmeiiⁿ na tit'maⁿ cwiluiñe, nncō teijndei'yo'."

⁴¹ 'Jndā chii, ja na matsā'ntjoⁿya nntsjoō ndāā nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjatymaaⁿ: "Quindyōō'yo' nacañomya 'o nn'aⁿ na jndā tso Ty'ōōts'om na cat'uiwi'na' 'o. Je' je' nnts'a'yo' quii' chom na tijoom canduu' na juu jo' seijndaa'ñe Ty'ōōts'om cwentaa' tsa'jndii na nlco'wi'na' jom ñequio ángeles 'naaⁿaⁿ. ⁴² Ee tyom'aaⁿya na ñe'jndo'a sāā tñquia'yo' na nlcwaa'a. Tyom'aaⁿya na ñe'c'ua ndaatioo sāā tñquia'yo' na nnc'ua. ⁴³ Tyoma'noōⁿya yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ ja sāā tícato'ñoom'yo' ja. Tyom'aaⁿya na ntsaandyō sāā tícata'naaⁿndyo' ja. Tyom'aaⁿya na wii'a sāā tícatsajndo'yo' ja. Tyom'aaⁿya na prašo sāā tícatsantyja'yo' ja." ⁴⁴ Quia jo' nnt'ōō naⁿñeeⁿ

nooⁿ, nluena: “Ta, ¿cwaanⁿ ñenty'iaayâ 'u na ñe'jndo', oo na ñe'c'ua' ndaa, oo na ñeto'noom' yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ 'u, oo na ñet'oom' na ntsaandyu', oo na ñeteiwi', oo na ñet'oom' praso saã tícatei'jndeiiyâ 'u?” ⁴⁵ Quia jo nntsjoq ndaa naⁿ ñeeⁿ: “Mayuu'cheⁿ matsjoq ndaa'yo', nc'e na tícatei'jndeii'yo' nn'a'ya nmeiiⁿ na tit'maⁿ cwiluiindy, maty'iomna' nncq tícatei'jndeii'yo'.” ⁴⁶ Ndo' nnc'oo naⁿ ñeeⁿ yuu na tijoom canticwii na nlc'o'wi'na' joona. Saã nn'aⁿ na m'aⁿ canticyja na maty'iomnyana' nnto'ñoomna na tijoom canticwii na nnta'ndo'na.

26

Cwi'ma'na na nnt'uena Jesús

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Jnda na seineiⁿ Jesús cha'tso ñ'oommeiⁿ, seineiiⁿ ndaa já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê. ² Tsoom:

—O nquii'yo' na we xuee cwii tjoq ndo' nncuee' xuee pascua. Ndo' ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maqualjo' ññe'quia nn'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ na nnty'ioomna ja ts'oom'naaⁿ.

³ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, mañejuu xjeⁿ ñeeⁿ tjomndyena tach'eeⁿ w'aa t'maⁿ, waa' tyee na cwiluiitqueiñe na jndyu Caifás. ⁴ Tyo'ma'na ñ'eⁿ nc'iaana chiuu nl'ayoona na ññequio'nn'aⁿ Jesús cha nt'uena jom, ndo' na nla'cuee'na jom. ⁵ Jla'tiuuna, jluena ndaa nc'iaana: —Saã ticat'uaaya jom xcwe ncuee cha ticala'wendye nn'aⁿ nacjooya.

Tu'nquio cwii yuscu ncheⁿ xqueⁿ Jesús

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Tyom'aaⁿ Jesús tsjoom Betania waa' Simón, tsaⁿ na ñechuu tycu lepra. ⁷ Wacatyeeⁿ nacañoom' mei'sa ndo' tuee'cañoom cwii yuscu na maleiñ'oom cwii tsioo na tuiina' ñ'eⁿ tsjo' canchii' na jndyu alabastro. Tsioo'ñeeⁿ ñjom ncheⁿ cachi na jeeⁿ jnda. Tu'nquioom joona' xqueⁿ Jesús. ⁸ Ndo' já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, quia na nty'iaayâ na luaa', jla'líoo'ndyô, l'uuyâ: —Jee'cheⁿ ndyaa' cwe'chi tsuu ncheⁿ. ⁹ Yati xeⁿ teil'uana' ee jndye s'om nncwji'na' na nluui naya ndyeñeeⁿ.

¹⁰ Quia sei'noⁿ Jesús na luaa' cwil'uuyâ, tsoom ndaaⁿ:

—¿Chiuu na cwila'líoo'ndyo' ñ'eⁿ yuscum'aaⁿ? ee jeeⁿ tjacanjoom' nayawaa' na s'aaⁿ ñ'eⁿndyo. ¹¹ Ee ja nchii ñequii'cheⁿ nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyo' saã ndyeñeeⁿ ñequii'cheⁿ m'aⁿna quii'ntaaⁿ'yo'. ¹² Yuscum'aaⁿ na tu'nquioom ncheⁿ nacjoya, matseijndaa'ñena' na nncjaacanty'iúu'ndyo. ¹³ Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjoq, mei'yuuⁿcheⁿ na ññe'quia nn'aⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om na cha'waa tsjoomnancue, maxjeⁿ nla'nei'na canticyja 'naaⁿ naya na s'aa yuscum'aaⁿ cha ticatsuu ñ'oom canticyja 'naaⁿ.

Judas mañequiaaⁿ cwenta Jesús luee ntyee

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Ndo' cwii já nn'aⁿ na canchoo'wendyô, juu tsaⁿ na jndyu Judas Iscariote, tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye. ¹⁵ Tsoom ndaaⁿ:

—¿Cwanti nncwantjoⁿ nl'a'yo', ññequia cwenta Jesús luee'yo'?

Jla'jndaa'ndyena, tquiana ntquiúu nchoo' qui s'om xuee. ¹⁶ Ndo' xjeⁿ ñeeⁿ toq'oⁿ, tyol'uee'ñê chiuu ya nnts'aaⁿ na ññequiaaⁿ cwenta Jesús lueena.

Sa'ntjom Jesús na cuaa Cena

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

17 Tuee' xuee na cwiwityeⁿ ncuee na cwicwa' nn'aⁿ tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús jla'candyoo'ndyô na m'aaⁿ, l'uuyâ:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nntsalajndaa'ndyô cantyja 'naaⁿ xuee pascua na nleñ'oom' na nlqui' catsmaⁿ?

18 T'ooⁿ ndaayâ, tsoom:

—Catsaquie'yo' quii' tsjoom, candu'yo' nnom juu ts'aⁿ na nliu'yo': “Ndi' matso Maestro ts'aⁿ na ma'mooⁿ ndaayâ na majnda jaawe'ntyjo xjeⁿ na nlco'wi'na' jom. L'ue ts'oom na nnteijñdei' wa' na nleijndaa' na nlcwaaⁿaⁿ, nlqueeⁿ catsmaⁿ na nntseit'maaⁿñê xuee pascua ñequio já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê.”

19 Ndo' l'aayâ cha'xjeⁿ na tsoom. Jlaajndaa'ndyô na nlcwaa'â natmaaⁿ xuee pascua.

20 Jnda na teincooⁿ ncue, tjawacatyeeⁿ Jesús nacañoom' meiⁿsa ñequio já na canchoo'wendyô. 21 Ndo' yocheⁿ na cwicwaa'â tpoⁿoⁿ, seineiiⁿ ndaayâ, tsoom:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo^o, cwiindyoy' 'o ñnequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ.

22 Ñ'oomwaa' jeeⁿ ndyaa' seichjoo'na' n'ooⁿyâ. Tpo'â cwii ndo' cwiindyô ta'x'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—Ta, ¿aa nnts'aache'na' na ja?

23 T'ooⁿ ndaayâ, tsoom:

—Cwii ts'aⁿ na jnda tjoom xiowaa ñ'eⁿndyô, tsaⁿñeeⁿ ñnequiaaⁿ cwenta ja.

24 Ndo' maxjeⁿ nlco'wi'na' ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee cha'xjeⁿ na matso ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om. Saa jeeⁿ nty'iaa'ñe juu ts'aⁿ na ñnequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ. Yati xeⁿ ticaluiñe tsaⁿñeeⁿ.

25 Quia jo' t'o Judas, tsaⁿ na ñnequiaa cwenta jom. Tso:

—'U Maestro, ¿aa nnts'aache'na' na ja?

T'o Jesús nnoom:

—Majo'ndyô cha'xjeⁿ jnda tsu'.

26 Yocheⁿ na cwicwaa'â to'ñom Jesús tyoo', seit'maaⁿñê Ty'oots'om cantyja 'naaⁿna'. Tyjeeⁿ juuna', tquiaaⁿ ndaayâ. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo' cwa'yo' tyoo'waa, ee cwiluiñena' seii'a.

27 Mati to'ñoom cwii waso na ñjom ndaa winom, tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Ty'oots'om. Jnda chii tquiaaⁿ juuna' ndaayâ, tsoom:

—Luua cwe'yo'. Calui' cjaana'. 28 Ndaa winomwaa cwiluiñena' nioom'a na ñequio juuna' maquaⁿtyaⁿya ñ'oom xco cha ndaa ntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿ jndyendye nn'aⁿ. 29 Nndye'yo' nntsjo^o, xuee na cwii wjaatina' taxoc'uannda'a ndaa winom hasta quia jnda tue'ntyjo na matsa'ntjom Tsotyâ. Quia ljo'cheⁿ nnc'uaxco juuna' ñ'eⁿndyoy' yuu na matsa'ntjom.

Jesús matseicañeeⁿ na nncwji'ñe Pedro

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

30 Taayâ cwii luantsa, jnda chii jluii'â jo' jo'. Saayâ ta na jndyú Olivos.

31 Quia jo' tso Jesús ndaayâ:

—Tsjom je' cha'tsondyoy' 'o nntjei'ndyoy' ñ'eⁿndyô. Ee ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om matsona': “Nla'cuee' nn'aⁿ juu ts'aⁿ na mach'ee cwenta canmaⁿ. Ndo' canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ nnt'oom'ndyeyoy'.”

32 Ndo' tsotyeeⁿ ndaayâ:

—Ja quia na jnda mawandoy'xco na jnda ty'io, nncjojndyaa ts'ondaa Galilea, xeⁿ jnda nntsantjyoy'.

³³ Ndo' t'io Pedro nnoom, tso:

—Meii' cha'tsondye na'm'a'n' nntjeii'ndyena ñ'e'ndyu' saā ja tijoom cwji'ndyo ñ'e'ndyu'.

³⁴ T'io Jesús nnoom, tso:

—Mayuu'che' matsjoo njom', tsjom je', cwii tjooche' na nntseixuaa caxti-jndyo, saā 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'e'ndyo.

³⁵ Tso Pedro nnoom:

—Meii' na nncju'na' na c'io ñ'e'ndyu' saā tijoom cwji'ndyo cantyja 'na'.

Ndo' majuu ñ'oom t'ogyâ na cha'tsondyô na cwilajomndyô ñ'e' Jesús.

Matseinei' Jesús nnon Ty'oots'om quii' ntjom Getsemani

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Ndo' squiaayâ cwii joo na jndyuna' Getsemani. Tsoom ndaayâ:

—Cwindyuaandyo' ñjaa'ñe yoche' na jo luua' na nntseina'ya nnom Ty'oots'om.

³⁷ Quia jo' tjatyee', tjañ'oom Pedro ñequio we ntseinda Zebedeo. Jna'na' na t'ma' matsei'ndaa'na' ntyjee', ndo' jee' matseichjoo'na' ts'oom. ³⁸ Tsoom ndaana:

—Jee'che' ndyaa' matseichjoo'na' ts'oo' hasta jom ndyowe' ts'oo'. Caljoo'ndyo' l'joo. C'om'c'eendyo', calajomndyo' ñ'e'ndyo, nchii cwinda'yo'.

³⁹ Quia jo' tjatjatyee' chjoowi'. Tjawanquoom na matseit'maa'ñê Ty'oots'om. Tyoch'ee' ty'oo nnom, tsoom:

—Tsotyaya, xe' aa waa na nndaā nluui, quiaa' na tincwinoo'ya nawi'waa na matseijomna' cwii na jee' ja. Saā meii' na luua' maca'na, caluii cha'xje' na l'ue ts'om' nncu', nchii cha'xje' na l'ue ts'oo' ja.

⁴⁰ Jnda jo' jndyolcwee'na' na m'a' ndyee na'ñee' na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Ljeii' na cwindana. Tsoom nnom Pedro:

—U Pedro, ¿aa ticandaā nlaquii n'om'yo' meii' ñe'cwii hora na ticanda'yo' na nlajomndyo' ñ'e'ndyo? ⁴¹ Cha'tsondyo' c'om'c'eendyo' na calanei'yo' nnom Ty'oots'om cha ticjaachuuna' 'o xje' 'naa'na' quia wi' cwtijom'yo'. Mayuu', jee' m'aa'c'ee' ts'om ts'a' na nnts'aa yuu na maca'na' saā nc'e na ts'a' tseixmaa', tilecana'ñê.

⁴² Jnda jo' tjannaa'na' na jnda we ndii' na nntseinei' nnom Ty'oots'om. Tsoom:

—Tsotyaya, xe' xocandaā na nncwinom'na' nawi' na nntjo'ya, ñecuaa, caluii cha'xje' na l'ue ts'om' nncu'.

⁴³ Jndyonnaa'na' na m'a' na'ñee'. Ljeii' maxje' cwindana, ee jee' tye' maleichuu tsa'nsjom joona. ⁴⁴ Quia jo' 'ñee' joona, tjannaa'na' na seineii' nnom Ty'oots'om na jnda ndyee ndii'. Mañejooti ñ'oom tyotseity'ooñê.

⁴⁵ Tyjee'cañoomnaa'na' na'ñee', tsoom ndaana:

—¿Aa maxje' ndicwa' cwindala'yo'? Ya na mañjom cwita'jndyee'yo'. Cwa je' c'om'c'eendyo', ee jnda tue'ntyjo xje' cantyja 'na'ya na cwiliuindyô ts'a' na jna' cañoom'luee. Je' mañequiaa ts'a' cwenta ja luee nn'a' na wi'ndye.

⁴⁶ Quicantya'yo', cjaaya. Canty'ia'yo' luua' mandyocwjee'cañoom juu ts'a' na mañequiaa cwenta ja luee nn'a'.

T'uena Jesús

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ndicwa' matseinei' Jesús ndo' tyjee'cañoom Judas, cwii jâ nn'a' na cancho'wendyô. Jndyochom jndye nn'a' na m'a' cantyja 'naa' ntyee na cwiluitquiendye ndo' cantyja 'naa' nn'a' na cwiluitquiendye naquii' tsjoom. Cwilei'cho na'ñee' ncjo espadas ñequio n'oom nch'io. ⁴⁸ Ndo' Judas, ts'a' na tquiaa cwenta Jesús, jnda t'moo'na' chiuu waa na nnts'aa'. Tsoom:

—Ts'aⁿ na nnc'ua ntsmaⁿ maxjeⁿ juu na cwil'ue'yo'. Mana cat'ue'yo' jom.

⁴⁹ Mañoom' tyjee'cañoom nacañoom' Jesús. Tsoom nnom:

—Xmaⁿndyu' Maestro.

Ndo' t'om ntsmaⁿ Jesús. ⁵⁰ Tso Jesús nnoom:

—Xmaⁿndyu'. Ts'iaaⁿ na jndyo', mana catseicandaaⁿndyu'.

Quia jo' t'quie'cañom naⁿñeeⁿ Jesús, t'uena jom. Jla'tye'na jom.

⁵¹ Ndo' cwiindyô já na ñ'aaⁿya ñ'eⁿ Jesús, tjei'ñoomñe xjoo'. Tyjee tsua'qui mosoo' tyee na cwiluiitquieñe. ⁵² Quia jo' tso Jesús nnoom:

—Cwjaaⁿndyu'nnda' xjo' naquii' tjaⁿwaa'na'. Ee juu ts'aⁿ na mach'ee nataⁿ quio xjo mañequio jo' nncueeⁿeⁿ. ⁵³ ¿Aa t'icatseitiuu' na nndaⁿ ncaⁿa nnom Tsotyá ndo' jom mañoom' nñoom meⁿcheⁿ nmaⁿ ángeles na nntei'jndeina ja? ⁵⁴ Saa xeⁿ na nmeiⁿ nnts'aa, ¿chiiu nntseicandaaⁿñeyuuna' ljeii'naaⁿa na matsona' na tseixmaⁿya na catjoⁿya na luaa?

⁵⁵ Ndo' tso Jesús ndaa cha'tso nn'aⁿ:

—Jnda'jom ñ'eⁿ ncjo espadas ñ'eⁿ n'oom nch'io tquocat'ue'yo' ja cha'cwijom tqiuo'yo' nacjoo' cwii tsaⁿcanch'ue. 'Io ndii 'io ñeta'catyaⁿ naquii' wats'om t'maⁿ na ñeⁿmooⁿ ndaa'yo', saa t'icat'ue'yo' ja. ⁵⁶ Saa cha'tso na matjoⁿ nmeiiⁿ cwicalui'yuu' ñ'oom ndyuee profetas.

Quia jo' cha'tsondyô na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús jlei'nqooⁿyâ, 'ndyaayâ jom na ñenqueⁿ.

'Ooqueⁿna Jesús luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Quia jo' nquie nn'aⁿ na t'ue Jesús, ty'eñ'omna jom waa' Caifás, juu tyee na cwiluiitquieñe. Jo' jo' jnda tjomndye nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom. ⁵⁸ Ndo' Pedro tquiacheⁿ tquia tjantyjooⁿ naxeⁿ Jesús. Tueⁿeⁿ waa' tyee na cwiluiitquieñe. Tjaqueⁿeⁿ tach'eeⁿ w'aa'ñeeⁿ. Tjacjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om, cha nnty'iaaⁿaⁿ chiiu nncjaaju'yuuⁿa' cantya'naaⁿ Jesús.

⁵⁹ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom ñequio cha'tsondye n't'omcheⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, tyol'ueena nn'aⁿ na calue ñ'oom cantu nacjoo' Jesús cha nndaⁿ nleijndaa' jnaaⁿaⁿ na cueeⁿeⁿ.

⁶⁰ Saa meiiⁿ na jndye nn'aⁿ jlue ñ'oom cantu nacjoom'm na waa jnaaⁿaⁿ maxjeⁿ ticalui'yuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Jndaⁿ chii wendye naⁿñeeⁿ tjoom' cantu jlueⁿ:

⁶¹ —Tsaⁿm'aaⁿ ñetsoom jom nntseityueeⁿeⁿ wats'om t'maⁿ cwentaa' Ty'oots'om, ndo' ñendyee xuee na nnts'aaxcoom cwii'cheⁿ.

⁶² Quia jo' nquii tyee na cwiluiitquieñe teintyjeeⁿeⁿ, tsoom nnom Jesús:

—¿Aa maxjeⁿ meⁿcwii ñ'oom tic'oo'? ¿Chiiu waayuu na nmeiiⁿ ñ'oom cwitjei'yuu'ndye naⁿm'aⁿ nacjo'?

⁶³ Saa Jesús meⁿcwii ñ'oom tic'ooⁿ. Quia jo' nquii tyee na cwiluiitquieñe tso nnoom:

—Ñequio xuee' Ty'oots'om na wando', tyeⁿ matsaⁿntjoⁿya 'u, catsu' ñ'oom na mayuu'. Catsu'ndyeyu' ndyaayâ, ¿aa 'u cwiluiindyu' Cristo, Jnda Ty'oots'om?

⁶⁴ T'o Jesús nnoom:

—Majo'ndyo ñ'oom na matsu'. Ndo' mati matseicandiia 'o na 'io cha xuee na cwii wjaatina' nnty'iaⁿndaⁿyo' ja na cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na m'aaⁿndyo yuu na matseit'maaⁿñena' ja ntyjaa' Ty'oots'om ntyjaya. Jom tseixmaaⁿ cha'tso najnda. Ndo' nnty'ia'yo' ja na nnaaⁿ cañoom'luee na nndyocuannda'a ñequio nchquiu.

⁶⁵ Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe jndii'ñe liaⁿaⁿ na lioom'm, tsoom:

—Tsa^m'aaⁿ jndaⁿ seineiⁿ ñ'omntjeiⁿ nacjoo' Ty'oqots'om. Ticaⁿ'tina' 'ñeeⁿ na nncwji'yuu'ñe nacjoom'm. 'O cwindye'yo' ñ'omntjeiⁿ na tsoom. ⁶⁶ ¿Ljo' cwilatiuu'yo' je' ñ'e'ñê?

T'ooⁿ nn'aⁿ nnoom, jluena:

—Tsa^m'aaⁿ maxjeⁿ tseixmaaⁿ na cueeⁿ'eⁿ.

⁶⁷ Ndo' tyojñomna ndaajnaⁿ nnoom. Tyotioona nda' jom ndo' nt'om tyotmeiⁿ nda' watmeiⁿ nnoom. ⁶⁸ Ndo' jluena nnoom:

—U na cwiluiindyⁿ! Cristo na jñom Ty'oqots'om, cwa cjaawee' ndyo' 'ñeeⁿ tmeiⁿ nda' 'u.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Yocheⁿ na cwiluii na nmeiⁿ!, Pedro wacatyeeⁿ tach'eⁿ ndo' tyjee'cañoom cwii yuscu na mandi'ntjom jo' jo'. Tso tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom:

—U maxjeⁿ ñeñ'eⁿ ñ'eⁿ Jesús, tsaⁿ na jnaⁿ Galilea.

⁷⁰ Saa Pedro tjei'ñê ñequio na ndye cha'tsondye naⁿ'ñeeⁿ. Tsoom:

—Meiⁿchjoo ticaljeiⁿ ñ'oom na matsⁿ'u.

⁷¹ Jndaⁿ chiⁿ tjaaⁿ na waa 'ndyoots'a t'maⁿ ndo' cwiicheⁿ yuscu na mandi'ntjom jo' jo' ljeiⁿ jom. Tso tsaⁿ'ñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ na nndyoo':

—Tsa^m'aaⁿ maxjeⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ Jesús, tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret.

⁷² Cwiicheⁿ cwii ndii' tjei'ñe Pedro mana tjei'yom xuee' Ty'oqots'om. Tsoom:

—Ntyjii Ty'oqots'om na ticwajnaⁿ'a tsa^m'aaⁿ'!

⁷³ Tyoowiquiuu' ndo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' ty'entyjaa'na jom. Jluena nnoom:

—Mayuu'cheⁿ na 'u cwii joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ tsa^m'aaⁿ'! Ee ñ'oom na matsei'neiⁿ' ma'moⁿ'na' na Galilea jnaⁿ'!

⁷⁴ Quia jo' to' Pedro na tju' che'nqueⁿ ñ'omwi' nacjoom'm. Tsoom na ntyjiicheⁿ Ty'oqots'om na mayom'm. Tsoom:

—Ja maxjeⁿ ticwajnaⁿ'a tsa^m'aaⁿ'!

Ndo' majo'to xjeⁿ'ñeeⁿ seixuaa caxtijndyo. ⁷⁵ Mañoom' tjañjoom' ts'om Pedro juu ñ'oom na jndaⁿ tso Jesús nnoom: “Cwii tjocheⁿ: “Cwii tjocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo saa 'u jndaⁿ ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'eⁿ'ndyo.” Mana jlueeⁿ'eⁿ ch'eⁿ. Sei'ndaa'ñ'eⁿ'na' ntyjeeⁿ, tyoty'ioom.

27

'Ooñ'omna Jesús na m'aa' Pilato

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Quia na jndaⁿ teincoo cha'tso ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom ndaaⁿ nn'aⁿ judíos ñe'cwii jla'tjoom'na ñ'oom na t'maⁿ'na cue' Jesús. ² Jla'tyeⁿ'na jom, ty'eñ'omna jom. Ty'ecatioona cwenta jom l'oⁿ nquii Poncio Pilato na juu cwiluiiñe gobiernom.

Cantyja na tue' Judas

³ Ndo' Judas, ts'aⁿ na tquiaa cwenta Jesús luee naⁿ'ñeeⁿ, quia na nty'iaaⁿ'aⁿ na jndaⁿ teijndaa' na nncue' Jesús, tioo na jeeⁿ tia ntyjeeⁿ cantyja na s'aaⁿ. Tjat-seilcweeⁿ'eⁿ ntquiuu nchoo' nqui s'om xuee ndaaⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ñequio ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. ⁴ Tsoom ndaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ:

—T'maⁿ jnaⁿ'ya waa na seiquioqya cwii ts'aⁿ luee'yo' na tjaa'naⁿ jnaⁿ tseixmaⁿ'!

T'ooⁿ naⁿ'ñeeⁿ nnoom, jluena:

—¿Ljo' mach'eena' já na ljo'? Cando' nncu'!

⁵ Quia jo' Judas tyeⁿnqueeⁿeⁿ s'om xueeⁿñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Jnda jo' jlueeⁿeⁿ, tjaaⁿ. Tjatseintyjañê, seicueeⁿñe cheⁿnqueⁿ.

⁶ Ntyee na cwiluiitquiendye jla'xcwiina s'om'ñeeⁿ. Jluena: —S'ommeiiⁿ jnda njoml'ua na nncue' ts'aⁿ. Jo' chii ticaty'iomyana' na nlatjooⁿ'a joona' ñequio s'om na cwiquioo cwentaa' Ty'oots'om.

⁷ Jnda na jla'tjoom'na ñ'oom ñ'eⁿ nc'iaana, jla'catsuuna s'om'ñeeⁿ. Tioml'uana cwii taⁿ tyuaa na jndaⁿ ts'aⁿ na mach'ee ncuua. Jo' jo' l'ana wats'om tyue' yuu na nnc'oocaty'iuuna l'oo, nn'aⁿ na cwe' cwiquieya tsjoomna. ⁸ Cwe' jo' hasta xuee je' jndyu tyuaa'ñeeⁿ Tyuaa Niom'. ⁹ Ndo' na luua' tui seicandaⁿ'ñena' ñ'oom 'ndyoo profeta Jeremías, tsoom: “Nn'aⁿ Israel jla'jndaa'ndyena na njoml'uañe ts'aⁿ ntquiuu nchoo' nqui s'om xuee. Jnda chii to'ñooml'cwe'na s'om'ñeeⁿ. ¹⁰ Ñequio joona' jla'jndana cwii taⁿ tyuaa' ts'aⁿ na mach'ee ncuua cha'xeⁿ na t'moⁿ Ty'oots'om nooⁿ na maxjeⁿ nluui.”

Tyomeintyjee' Jesús jo nnom Pilato
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Ty'eñ'omna Jesús, tyomeintyjeeⁿeⁿ jo nnom gobiernom Pilato. Tax'ee tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom:

—¿Aa 'u cwiluiindyⁿu' Rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

T'o Jesús, tsoom:

—Maxjeⁿ jo' ja, cha'na matsu'.

¹² Ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom tqiiana jnaaⁿ'aⁿ nnom Pilato. Ndo' meiiⁿ na cwiqueⁿ'na ñ'oom nacjoom'm saaⁿ jom meiiⁿ cwii ñ'oom tic'oⁿ. ¹³ Jo' chii tso Pilato nnoom:

—¿Aa maxjeⁿ ticandi' ñ'oommeiiⁿ na cwtijeii' yuu'ndyena nacjo'?

¹⁴ Saaⁿ meiiⁿ cwii 'ndyoo ñ'oom tic'oⁿ cantyja ñ'oom na tuee'na nacjoom'm. Jo' chii s'aana' na jeeⁿ tjawee' ts'om Pilato na tic'o Jesús.

Cwiiwjndaa'tyeⁿ na nncue' Jesús
(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Ndo' ticwii chu na nncuee' xuee pascua tyowaa costumbre na nquii gobiernom nntseicandyaañê meiiⁿ cwii'ñeeⁿ cheⁿ praso na nntaⁿ nn'aⁿ. ¹⁶ Ndo' quia jo' tyom'aaⁿ cwii praso na jndyu Barrabás w'aancjo na t'maⁿ ñ'oom waa nacjoom'm. ¹⁷ Ndo' quia na tjomndye nn'aⁿ, tax'ee Pilato ndaⁿana, tsoom:

—Je' candu'yo', ¿'ñeeⁿ juu l'ue n'om'yo' na nntseicandyaandyo? ¿Aa juu Barrabás, oo ¿aa Jesús na cwilue nn'aⁿ na cwiluiiñe Cristo?

¹⁸ Ee sei'noⁿ Pilato na cwe' na jndoona Jesús jo' chii jla'quioona juu l'oⁿ nchii ee na waa jnaaⁿ' ts'aⁿ'ñeeⁿ.

¹⁹ Ndo' yocheⁿ na wacatyeeⁿ na nncu'xeeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ seicwanom scoom'm cwii ñ'oom na m'aaⁿ. Tso: “Ticati'ndyu' ñ'oomwaa' ee tsaⁿ'm'aaⁿ' matseix-maaⁿ cantyja na maty'iomyana'. Ee tsjom teincooquiuu' jeeⁿ ñeseicachjuu tsaⁿ'tsjom ja cantyja 'naaⁿ'aⁿ.”

²⁰ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom tyola'jndo'na n'om nn'aⁿ na cataⁿ na'ñeeⁿ na candyaañe juu Barrabás ndo' Jesús cueeⁿeⁿ. ²¹ Jo' chii tax'eennda' Pilato ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Cwa candu'yo', ¿cwaⁿ cwii na wendye joona l'ue n'om'yo' na catseican-
dyandyo?

Jooa t'oona, jluena:

—Juu Barrabás.

²² Tax'eennda' Pilato ndaⁿana. Tsoom:

—Xeⁿ juu Barrabás ndyaañê quia jo' ¿chiiu nnts'aayo ñequio Jesús na cwindu'yo' na cwiluiñe Cristo?

Cha'tsondye naⁿñeeⁿ t'oona nnoom, jluena:

—Caty'ioom' jom ts'oom'naaⁿ.

²³ Quia jo' tax'ee Pilato ndaana, tsoom:

—¿Ljo' jnaⁿ tseixmaaⁿ nquiu'yo'?

Saa majndeiti jla'xuaa naⁿñeeⁿ, jluena:

—Caty'ioom' jom ts'oom'naaⁿ.

²⁴ Jnda na nty'iaa' Pilato na tícana'ñê ñ'oom'ñeeⁿ hasta manndyo na nla'twendyena nacjoom'm, quia jo' tcaaⁿ ndaatioo, jñoom'm na jndoo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Je' mandyuu'a cha calui'yuu'na' na ticachoo jnaⁿ xeⁿ n'lacue'yo' tsa'm'aaⁿ na tjaa jnaaⁿ!. Jo' chii, cajndo' ncjo'yo'.

²⁵ Saa t'oog cha'tsondye naⁿñeeⁿ, jluena:

—Ljo' ch'eena' já. Ncjooyâ nchoonquaa'yâ jnaⁿ ñequio ndaayâ na nncue' tsa'm'aaⁿ!.

²⁶ Jo' chii Pilato seicandyaañê Barrabás cha'xjeⁿ na taⁿ nn'aⁿ. Ndo' sa'ntjoom na cala'sei' sondaro 'naa'aⁿ Jesús. Jnda jo' tquiaaⁿ juu lueena na caty'ioomna juu ts'oom'naaⁿ.

²⁷ Jnda jo' ty'eñ'om sondaro'ñeeⁿ Jesús naquii'cheⁿ wats'iaaⁿ. Jo' jo' jla'tjomndye cha'tso ntnaaⁿ sondaro nacañom'm. ²⁸ Tjeii'na lia'aⁿ ndo' jla'cweena cwii'cheⁿ liaa jom, liaatco colo wee juuna!. ²⁹ Ndo' jla'tyjoondyena n'oomnoom cwii tsei. Tioomna juuna' xqueeⁿ cha'cwijom corona. Ndo' tjaa'ndyena cwii tsmaaⁿ ts'oogⁿ ntyjaya cha'cwijom ts'oom'ei' tsa'mats'iaaⁿ t'maⁿ. Jnda chii tyota'na cantyena jo nnoom na cwe' cwincona jom. Tyoluena:

—Cwila't'maaⁿndyô 'u Rey cwentaa nn'aⁿ judíos.

³⁰ Mati tyotuee'na ndaajnaⁿ cjoom'm. Tjeii'ndyena tsmaaⁿ na ndii' ts'oogⁿ, tyotmeii'na juuna' xqueeⁿ. ³¹ Jnda tjacjoona na cwincona jom, quia jo' tjeii'na liaatco'ñeeⁿ, jla'cweennda'na lia'aⁿ jom. Jnda chii ty'eñ'omna jom na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Xjeⁿ na ma'oocalui'na quii' tsjoom, tjomndyena cwii ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón. L'ana na jnde'i'na' na cjaañ'oom ts'oom'naaⁿ na ñoom Jesús.

³³ Tquiena cwii joo na jndyu Gólgota. Ñ'oomwaa' ñecatsona' Ta Tsei'xqueⁿ Ts'oo. ³⁴ Tquiana winom na nnc'om na tjoom'na' ñequio cwii nasei na ja. Saa tatic'om quia ljeii' na tjoom' nasei'ñeeⁿ.

³⁵ Ndo' quia jnda ty'ioom sondaro jom ts'oom'naaⁿ, tyo'oona x'iaa na nnty'iaana 'ñeeⁿ nleijnoom' cwii cwii lia'aⁿ. Ndo' na luua' tuii seicandañ'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta. Tso: “Tyo'oona x'iaa na nnty'iaana 'ñeeⁿ joona nleijnoom' cwii cwii liaya.” ³⁶ Jnda chii ty'ecwindyuaandye sondaro'ñeeⁿ na cwil'ana cwenta Jesús. ³⁷ Ndo' jo ndyeyu ts'om xqueeⁿ ty'ioomna ljeii na t'mo'na' jnaa'aⁿ. Tsona': “Luuañe juu Jesús na cwiluiñe Rey cwentaa nn'aⁿ judíos.”

³⁸ Mati jo' jo' ty'ioomna we na'canty'ue n'oom'naaⁿ, cwii tsa'ñeeⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na meintyjee' ntyjaa' Jesús ntyjaya. Ndo' cwiicheⁿ tsa'ñeeⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na meintyjee' ntyjatymaaⁿ!. ³⁹ Ndo' nn'aⁿ na tyowinom jo' jo' tyoluena ñ'omwi' nacjoo' Jesús. Tyola'caandyena nque'na. ⁴⁰ Tyoluena:

—'U ts'aⁿ na mats'u' na nntseyiyui' wats'om t'maⁿ ndo' ñendyee xuee nntseyiwe'nnda' juuna', cwa je' cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnncu'. Xeⁿ mayuu' na cwiluiindy' Jnda Ty'oots'om, cwa candyo'cue' ts'oom'naaⁿwaa'.

⁴¹ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjom cha'tsondye naⁿñeeⁿ mati maluaa' tyola'jnaaⁿ na Jesús. Tyoluena:

⁴² —Jeeⁿ ya ñetjei'n'maaⁿñê nt'omcheⁿ saa tileicandaa nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ. Xeⁿ mayuu' na cwiluiiñê Rey cwentaa jaa nn'aⁿ Israel, cwa candyocueeⁿ na ñoom ts'oom'naaⁿ quia jo' nlayuu'a ñ'eⁿñê. ⁴³ Jom matseicantyyaa' ts'oom ñequio Ty'oots'om ee tsoom ndaaya na jom cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om. Jo' chii xeⁿ na mayuu' na jnda ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿñe, cwji'n'maaⁿñê juu.

⁴⁴ Ndo' mati naⁿcanty'ue na ñom n'oom'naaⁿ ñ'eⁿ Jesús, tyotuee'na ñ'omwi' nacjoom'm.

Tquiaaⁿe Jesús na tueeⁿeⁿ

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Quia na tuee' na quiajmeiⁿl, teijaaⁿ cha'waa tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ. ⁴⁶ Juu xjeⁿñeeⁿ jndei seixuaa Jesús, tsoom:

—Elí, Elí, lama sabactani.

(Ñ'oomwaa' matsona': Tsotyaya Ty'oots'om, ¿chiiu na ma'ndii' ja?)

⁴⁷ Cwantindy joo nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' quia na jndyena ñ'oommeiⁿl, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿl macwaaⁿ profeta Elías.

⁴⁸ Ndo' mantya jleinom cwii ts'aⁿ, tjac'oom cwii 'naⁿ na ya maw'ana' ndaa. Nchjeeñê juuna' naquii' winom na ta, tiom juuna' nnom tmaaⁿ cha nndaⁿ nncue'cañoomna' l'ndyoo Jesús na nnc'uu. ⁴⁹ Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyoluena:

—Ca'ndii' jom. Ñe'canty'iaayá aa nncwje'cañoom Elías na nncwji'n'maaⁿñe jom.

⁵⁰ Quia jo' seixuaannda' Jesús jndei, mana tueeⁿeⁿ. ⁵¹ Ndo' xjeⁿñeeⁿ liaatco na ntyjaty'io wats'om t'maⁿ jndii'tcona' hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Jndei s'eii tyuaa ndo' tiuu ljo'. ⁵² Mati jnaaⁿ ndei'luaa ndo' jndye nn'aⁿ na jnda tja na tyola'yu' ñequio Ty'oots'om tando'nnda'na xjeⁿñeeⁿ. ⁵³ Quia na jnda tando'nnda' Jesús, mati naⁿñeeⁿ jlui'na naquii' ndei'luaana, ty'equie'na quii' tsjom Jerusalén. Jo' jo' teitquioo'ndyena ndaa jndye nn'aⁿ.

⁵⁴ Ndo' juu capeitaⁿ ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ na cwil'a cwenta Jesús quia na nty'iaana na s'eii ndo' tqeⁿna cwenta cha'tso na tuii, jeeⁿ ndya' tyuena. Jluena:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿm'aaⁿl tyoluiiñê Jnda Ty'oots'om.

⁵⁵ Ndo' jo' jo' m'aⁿ jndye yolcu na cwe' cwinty'iaatquiaa ljo' cwiluii. Jnaⁿ naⁿñeeⁿ ts'ondaa Galilea, tquiontyjona naxeⁿl Jesús na cwindye'ntjomna nnoom. ⁵⁶ Quii'ntaa' yolcu'ñeeⁿ ñ'eⁿ María Magdalena ñequio María tsondyee Jacobo ñ'eⁿ José, ndo' ñequio tsondyee ntseinda Zebedeo.

'Oocaty'iuuna Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Quia tuee' na tmaaⁿ, cwii tsaⁿtya na jndyu José na jnaⁿ tsjom Arimatea, cwiluiiñê ts'aⁿ na matseijomñe ñ'oom na t'moⁿ Jesús, ⁵⁸ tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato, tjacaaⁿ ts'oo Jesús. Ndo' tquiaa Pilato ñ'oom'm na ñ'e'quia sondaro sei'tso 'naaⁿ Jesús nnom José. ⁵⁹ Quia jo' tjaco'ñom José Jesús, seityjooñê liaa sábana na lju' juu ts'oo'ñeeⁿ. ⁶⁰ Jnda chii tjaa'ñê ts'oo'ñeeⁿ naquii' tsue'tsj'o' xco na jnda tuiiya na tseixmaⁿna' tsei'tsuaa 'naaⁿaⁿ. Jnda jo' seicuu'ñê l'ndyoo

tsei'tsuua ñequio cwii tsjo' t'maⁿ, mana tjaaⁿ. ⁶¹ Ndo' María Magdalena ñequio cwiicheⁿ María nty'iaacheⁿ na luaa' s'aaⁿ. Ty'ewindyuaandyena ndyeyu 'ndyoo tsei'tsuua'ñeeⁿ.

Cwil'a sondaro cwenta tsei'tsuua

⁶² Xuee na tuii na luaa', maxuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ 'naⁿ na nlca'na' joona ee na 'io xuee na nnta'jndyeena. Quia na teincoo cwiicheⁿ xuee, ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'aⁿ fariseos, ñecwii tmaaⁿ ty'ena na m'aaⁿ Pilato. ⁶³ Jluena nnoom:

—'U ta gobiernom, cwijaañjoom' n'ooⁿyâ ñ'oom na tyotso tsaⁿcantu'ñeeⁿ quia ndi wanoom'm. Tsoom na xuee jndâ ndyee nncwando'xcoom jndâ na tueeⁿeⁿ. ⁶⁴ Cwe' jo' l'ue n'ooⁿyâ na catsa'ntjom' sondaro 'naⁿ, na c'oocal'ana cwenta tsei'tsuuaⁿaⁿ hasta xeⁿjndâ teinom ndyee xuee cha nntseicu'na' na joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê nluque'cañomna ndo' nnty'ueena sei'ts'o 'naaⁿaⁿ, jndâ jo' nluena ndaa nn'aⁿ na jom jndâ mawando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Ndo' juu cantuwaa' t'maⁿti ññequiu'nn'aⁿna' nn'aⁿ nchiiti ñ'oom na ñeseineiiⁿ xjeⁿ na ñetanoom'm.

⁶⁵ T'o Pilato ndaana, tsoom:

—Nmeiiⁿ sondaro na mañequia luee'yo'. Cwa catsa'yo' ñ'eⁿndyena. Ya ya cwenta cal'a'yo' tsei'tsuua'ñeeⁿ.

⁶⁶ Quia jo' ty'e naⁿñeeⁿ. Ty'ela'cu'tyeⁿna tsei'tsuua. Ty'ioomna sayo yuu na ntjom 'ndyoo tsue'tsjo' quío tsjo' t'maⁿ cha nnooⁿ xeⁿ nntseicanaaⁿñe ts'aⁿ. Jndâ chii 'ndyena sondaro na nl'a cwenta tsei'tsuua.

28

Tando'xco Jesús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Jndâ teinom xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos ndo' jndâ jaawixuee xuee najndyee smanaⁿ, quia jo' tja María Magdalena ñequio cwiicheⁿ María, ty'ecajndoo'na tsei'tsuua. ² Mats'ia jo' jndeiⁿ s'eii. Ee cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om jnaaⁿ cañoom'luee, jndyocueeⁿ na waa tsei'tsuua. Teiñoqⁿ tsjo' na tã' 'ndyoo tsei'tsuua'ñeeⁿ, tjacjom nacjoo'na'. ³ Cha'waañê caxueeñê cha'cwijom chomtsuee. Ndo' canchii' liaⁿaⁿ cha'na canchii' tsaⁿ. ⁴ Ndo' sondaro na cwil'a cwenta tsei'tsuua, quia na nty'iaana ángel'ñeeⁿ tyoteindyena, tquiaandyena nomtyuaa, cha'cwijom l'oo joona. ⁵ Quia jo' seineiⁿ ángel ndaa yolcu'ñeeⁿ, tsoom:

—Tilacatyuendyo'. Ee mantyjiiya na Jesús cwil'ue'yo', nquii tsaⁿ na ty'ioom nn'aⁿ ts'oom'naaⁿ. ⁶ Je' tac'oomñê ñjaaⁿ, ee na jndâ mawando'xcoom na tueeⁿeⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom ñetsoom. Quiocanty'ia'yo' yuu ñetacatyeeⁿ. ⁷ Jndâ jo' calatyua'yo', catsalacandii'yo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na jndâ mawando'xcoom. Ndo' candu'yo' na mawjaañetyeeⁿ ts'ondaa Galilea, jndâ jo' catsantjo'yo'. Jo' jo' nleicwindyo' ñ'eⁿñê. Ñ'oommeiiⁿ jndyocatsjooⁿya ndaa'yo'.

⁸ Ndo' yolcu'ñeeⁿ, jndeiⁿ jlui'na tsei'tsuua, jeeⁿ tyuena ndo' neiiⁿna. Jla'tyuua'na na nla'candiina nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na luaa' jndyena. ⁹ Ndo' mats'ia jo' tjomndyena Jesús. Tquiaaⁿ na xmaⁿndyena. Ndo' ta'na cantyena, ta'xcweendyena n'eeⁿ na tyola't'maaⁿndyena jom. ¹⁰ Ndo' tso Jesús ndaana:

—Tilacatyuendyo'. Catsa'yo', tsalacandii'yo' nn'aaⁿya na c'oona ts'ondaa Galilea. Jo' jo' nnty'iaana ja.

Ñ'oom na tyolue sondaro

¹¹ Yocheⁿ na 'oo yolcu'ñeeⁿ, nt'om sondaro na tyol'a cwenta tsei'tsuua ty'equie'na quii' tsjoom Jerusalén, ty'ela'candiina ntyee na cwiluitquiendye cha'tso na tuui. ¹² Ndo' ntyee'ñeeⁿ jla'tjoom'na ñ'oom ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye naquii' tsjoom, mat'maaⁿ tsjo'ñjeeⁿ tquiana ndaa sondaro'ñeeⁿ.

¹³ Ndo' jluena ndaa naⁿ'ñeeⁿ:

—Candu'yo' ndaa nn'aⁿ na cwe' natsjom tqiue'cañom nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Tquiocanty'ueena sei'ts'o 'naa'aⁿ xjeⁿ na cwinda'yo'. ¹⁴ Tinc'om'yo' ñ'omtiuu tjaa ljo' nntjom'yo', ee xeⁿ nndii gobiernom ñ'oomwaa', já manquiuyâ chiuu nlui'ljuu' ñ'oom 'na'yo' luua'.

¹⁵ Ndo' to'ñoom sondaro tsjo'ñjeeⁿ'ñeeⁿ. To'na, tyot'oomna ñ'oom cha'xjeⁿ na jnda jndyena na caluena. Cwe' jo' hasta je'cheⁿ ndicwaⁿ cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos na ty'ecanty'uee nn'aⁿ sei'ts'o 'naa' Jesús.

Jesús majñoom nn'aⁿ na c'oonquiiana ñ'oom'm

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Quia jo' já na canchoo'cwiindyô saayâ ts'ondaa Galilea. Saawaayâ cwii ta yuu na jnda seicandii Jesús na catsaayâ. ¹⁷ Xjeⁿ na nty'iaayâ jom tyolat'maaⁿ'ndyô jom. Saa ñ'eeⁿ cwantindyô na tijndaa' nquiuyâ aa mayuu' na jom. ¹⁸ Quia jo' seicandyoo'ñê nacañoomyâ. Tsoom ndaa'yâ:

—Nandyee cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, cha'waa matseixmaⁿya na jndo, ¹⁹ jo' chii catsa'yo' na m'aⁿ nn'aⁿ ticwii cwii ndyuaa. Nñe'quia'yo' ñ'oom naya ndaana cha nla'yu'na ñ'eⁿndyô. Calats'oomndyo' joona ñequio xuee' Tsotyaya, ñequio xuee Ja na Jnaaⁿ, ndo' ñequio xuee' Espíritu Santo. ²⁰ Cat'moⁿ'yo' na cala'candana cha'tso ñ'oom na jnda tquiaya ndaa'yo'. Ndo' cjaañjoom' n'om'yo' na m'aaⁿya ñ'eⁿndyô' ticwii xuee, hasta na nntycwii tsjoomnancue. Amén.

Ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljeii Marcos

Tyoñequiaa Juan ñ'oom ndyuua na tjaa nn'aⁿ c'om
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Luaa waa na jnaⁿ ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo, Jnda Ty'ooots'om.

² Jnda seicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, matsona':

Majñooⁿñetyaya cwii moso 'naⁿya na wjaajndyee jo njom'. Jom nncwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿ, cha mam'aⁿc'eendye nn'aⁿ quia na nncue'cañoom'.

³ Jom ts'aⁿ na jndei matseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om.

Matsoom: "Calajndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocwjee'cañoom nquii na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom cwilayo'yo' nato na ñ'oom."

⁴ Ñ'oommeiⁿ seicandaa'ñena' quia na to' Juan na tyotseits'oomñe nn'aⁿ ndyuua yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na calcwe' n'omna jnaaⁿna cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'ooots'om joona ndo' nleits'oomndyena. ⁵ Jndye nn'aⁿ ty'e na m'aaⁿ na jnaⁿna cha'waa ts'ondaa Judea ñequio tsjoom Jerusalén. Jnda na lcwe' n'omna jnaaⁿna, seits'oomñe joona ts'om jndaa Jordán.

⁶ Juan'ñeeⁿ tyocweⁿ liaa na tuiina' ñ'eⁿ soo' camello. Chi'tyeⁿ xcweeⁿeⁿ cwii tjaaⁿ. Tyocwaaⁿaⁿ calcaa ntyue' ndo' tyo'om tsiom' jndaa. ⁷ Luaa ñ'oom na tyoñequiaaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, tyotsoom:

—Mandyontyjo nqueⁿ na t'maⁿti tseixmaaⁿ, nchiiti ja. Ticatseixmaⁿya na cwe' ja nndi'ntjoⁿya nnoom na nntseicanaⁿa lcoom'm. ⁸ Ja matseits'oomndyo' ñequio ndaatoo, saa nqueⁿ nntseits'oomñe 'o ñequio Espiritu Santo.

Na teits'oomñe Jesús
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Tiempo'ñeeⁿ jnaⁿ Jesús tsjoom Nazaret, ts'ondaa Galilea. Tyje'cañoom Juan ndyuua yuu na tjaa nn'aⁿ c'om. Ndo' seits'oomñe Juan jom ts'om jndaa Jordán. ¹⁰ Quia na jlueeⁿeⁿ naquii' ndaa mantyjacheⁿ nty'iaaⁿaⁿ na seicanaaⁿñena' tsjo'luee. Jndyocue Espiritu Santo cha'cwijom catu'. Jndyocaljo nacajoom'm. ¹¹ Ndo' teic'uaa na seineiⁿ Ty'ooots'om cañoom'luee. Matso:

—U cwiluiindyu' Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'ooⁿya. Cantyja 'naⁿ 'u ñequii'cheⁿ mañequiaana' na neiⁿya.

Ñe'queⁿ tsaⁿjndii xjeⁿ Jesús
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Ndo' mantyjacheⁿ tjañ'oom Espiritu Santo Jesús cwiicheⁿ ntyja yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ¹³ Jo' ljo'o'ñe wen'aaⁿ xuee. Tyoqueⁿñe tsaⁿjndii na nlqueⁿ xjeⁿ jom. Mati tyom'aaⁿ Jesús quii'ntaaⁿ quioo' wjee. Ndo' tqwie'cañom ángeles na tyondye'ntjomna nnoom.

Mato' Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ ts'ondaa Galilea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Jnda na tju' Herodes Juan w'aancjo, quia jo' tja Jesús ts'ondaa Galilea. Jo' jo' tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om. ¹⁵ Tyotsoom:

—Jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nñe'quiandyo' na nnts'a'ntjom Ty'o'ots'om 'o. Calayu'yo' ñ'oom naya 'naa'a'ndo' calcwe' n'om'yo'.

Ma'maⁿ Jesús ñequiee nn'a'na cwitjeii' calcaa

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Yocheⁿ na mawinom Jesús 'ndyoo ndaaluee Galilea, nty'iaa'aⁿ Simón ñequio tyjee tsa'ñeeⁿ Andrés. Cwituee'na tsqui' 'naa'na ts'om ndaaluee ee joona ts'iaa' 'naa'na na cwitjeii'na calcaa. ¹⁷ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Quio'yo' ñ'e'ndyo ndo' ja nnts'aa na nlatjom'yo' nn'a'na tachii cwe' calcaa.

¹⁸ Joona mañoom' 'ndyena lqui' 'naa'na. Ty'ena ñ'e'ñê.

¹⁹ Tjatjatyeen' chjoowi' 'ndyoo ndaaluee. Tuee'cañoom Jacobo ñ'e' tyjee tsa'ñeeⁿ na jndyu Juan. Joona ntseinda Zebedeo. M'a'na ts'om w'aandaa, cwila'yona lqui'tsa' 'naa'na. ²⁰ Mantya tquee'ñê joona, quia jo' 'ndyena tsotyena Zebedeo ts'om w'aandaa ñequio na'ntjoom'm. Ty'ena ñequio Jesús.

Tsa'na tyoleiñ'oom jndyeta

(Lc. 4:31-37)

²¹ Ty'ena tqiuen tsjoom Capernaum. Quia na tue'ntyjo xuee na cwita'jndyee nn'a'na judíos quia jo' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om. Tqoo'qⁿ na tyo'mqooⁿ ndaa nn'a'na. ²² Ndo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, jeeⁿ tjawee' n'omna. T'mqo'na' ndaana na waa najndeiⁿ na matseixmaaⁿ, ee ñ'oom na tyo'mqooⁿ cajndatina', nchii cwe' cha'na ñ'oom na cwit'mqooⁿ nn'a'na na jndo' n'om chiuu t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ²³ Ndo' naquii' wats'om'ñeeⁿ tyje'cañoom cwii ts'a'na na maleiñ'oom jndyeta juu. Jndeiⁿ tyotseixuaa tsa'ñeeⁿ ñ'oom ndyuee jndyeta'ñeeⁿ.

²⁴ Tsoom nnom Jesús:

—¿Ljo' l'ue ts'om' ñ'e'ndyoⁿ já, 'u Jesús na jnaⁿ Nazaret? ¿Aa jndyo' na jndyo'tsei'tyui' na laxmaa'yá najndaayá? Já macwitajnaa'â 'ñeeⁿ cwilui-indyu'. Nncu' cwiluiindyu' na lju' ts'om' na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'o'ots'om.

²⁵ Quia jo' seitia' Jesús jndyeta'ñeeⁿ. Tsoom:

—Catseicheⁿ. Calui' naquii' ts'om tsa'm'aaⁿ.

²⁶ Ndo' s'aa jndyeta'ñeeⁿ na seicantyeen'ñee tsa'ñeeⁿ ndo' tyoteiñe. S'aaⁿ na seixuaa jndeiⁿ, jnda jo' jlueeⁿ'eⁿ naquii' ts'om tsa'ñeeⁿ. ²⁷ Ndo' cha'tso nn'a'na na nty'iaa na luaa' tuii jeeⁿ tyuena. Tyota'x'eena ndaa nc'iaana, tyoluena:

—¿Ljo' ma'mo'na' na luaa' tuii? Cwa cwii ñ'oom xco cwindyaaya je'. Ee tsa'm'aaⁿ waa najneiⁿ na matsa'ntjoom meiⁿ jndyeta ndo' cwila'candana ñ'oom na matsoom.

²⁸ Mañoom' t'om ñ'oom cantya 'naaⁿ Jesús cha'waa ts'ondaa Galilea.

Sein'maⁿ Jesús staxeeⁿ Simón Pedro

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Ndo' jnda na ljui'na wats'om, ty'ena waa' Simón ñ'eⁿ Andrés, ndi ñ'eⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan. ³⁰ Tquienu. Ndo' jo' jo' m'aaⁿ staxeeⁿ Simón. Waa cjoo' jnduu na matseicona' juu. Mañoom' jla'candii nn'a'na Jesús na wii' yuscu'ñeeⁿ. ³¹ Quia jo' tjantjyaa' Jesús tsa'ñeeⁿ, t'ueeⁿ ts'o, seiweeⁿ juu. Mañoom' ntquiuuñe na matseicona' juu. Mana to' na mandintjom ndaana.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'a'na wii

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Majuu tmaa'ñeeⁿ jnda na tjacue ñe'quioom', tqiue'cho nn'a'na nn'a'na wii ñ'eⁿ nn'a'na na maleichuu jndyeta na m'aaⁿ Jesús. ³³ Manndyo ndyueendye nn'a'na tsjoom'ñeeⁿ na tqienu na cwe' 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ. ³⁴ Xje'ñeeⁿ sein'maaⁿ jndye nn'a'na wii cha'tso nnom ntycu na cwitjoomna. Mati jndye

jndyeta tjeiⁿeⁿ naquii^l n'om nn'aⁿ. Meiⁿ tñquiaaⁿ na nla'neiⁿ jndyeta^lñeeⁿ meiⁿcwii^l ñ'oom ee tical'ue ts'oom na nndye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. Ee jndyeta^lñeeⁿ manquiuna 'ñeeⁿ cwiluiñê.

Jesús mañequiaaⁿ ñ'oom ts'ondaa Galilea

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Teincoo cwiicheⁿ xuee ndicwaⁿ jaaⁿcheⁿ teicantyyaaⁿ, tjaaⁿ cwii joo yuu na ñenqueⁿ. Jo' jo' tyotseineiⁿ nnom Ty'ooots'om. ³⁶ Ndo' Simón ñequio nc'iaaⁿaⁿ ty'entyjona naxeⁿ! Jesús na cwil'ueena jom. ³⁷ Jnda na jliuna jom, jluena nnoom:

—Jndye nn'aⁿ jeeⁿ cwil'uee 'u.

³⁸ Tsoom ndaana:

—Cjaaya nt'omcheⁿ njoom na nndyoo^l cha mati jo' nñequiaya ñ'oom naya na nndye nn'aⁿ. Ee maxjeⁿ ts'iaaⁿwaa^l na qui na jndyoo^lya.

³⁹ Quia jo' tyomanoom chaⁿwaa ts'ondaa Galilea. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya naquii^l lan'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ cwii cwii joo. Ndo' tyocwjeeⁿeⁿ jndyeta naquii^l n'om nn'aⁿ.

Seinⁿmaⁿ Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús na chuu tycu lepra. Tco'xtye jo nnoom, s'aa ty'oo, tso:

—Ta, ntyjii 'u nndaq nntseinⁿmaⁿ! ja, xeⁿ wajnaⁿ na maty'iomna^l.

⁴¹ Jesús t'oom na wi^l ts'oom tsaⁿñeeⁿ. Seilloom ts'oqⁿ, tyeⁿnquioom'm juu. Tsoom nnom:

—Maxjeⁿ maty'iomna^l na ljo^l. Canⁿmaⁿ!

⁴² Mantyya tsu tycu lepra. Mana ljuu' tjaaⁿaⁿ chaⁿwaañê. ⁴³ Jnda jo' jñom Jesús tsaⁿñeeⁿ, tyeⁿ ñ'oom tsoom nnom:

⁴⁴ —Meiⁿcwii ñ'oom ticatsu^l ndaaⁿ nn'aⁿ chiuu tuii na n'maⁿ! Saa cja^l, cja'tseicaⁿmoⁿndyu^l nnom tye. Ndo' quiaa^l quioo^l nnoom na matseitⁿmaaⁿndyu^l Ty'ooots'om chaⁿxjeⁿ na tyotsaⁿntjom Moisés. Ee laaⁿ'ti^l nncwji^lyuu^lñena^l ndaaⁿ nn'aⁿ na jnda n'maⁿ!

⁴⁵ Saa quia na tja tsaⁿñeeⁿ, toqⁿoⁿ na tyotseineiⁿ, tyotsoñⁿ'eeⁿ chiuu waa na n'maaⁿ. Jo' chii mañoom^l t'om ñ'oom ndiocheⁿ. Cwe^l jo' seicuⁿ'na^l na nncjaaquiee^l Jesús meiⁿnquia tsjoom ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ nnc'oontyyaaⁿ na xeⁿ nliuna jom. Jo' chii ljo^lñê yuu tjaa nn'aⁿ c'oom ndo' tquieⁿcañom nn'aⁿ na m'aaⁿ na jndye joo jnaⁿna.

2

Seinⁿmaⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Jnda na teinom cwantindyo xuee, tue'cañoomnda^l Jesús tsjoom Capernaum. Ndo' teic'uaa ñ'oom na jnda tyjeeⁿeⁿ, m'aaⁿ waa^l cwii ts'aⁿ. ² Jndye nn'aⁿ tjomndyena jo' jo' hasta tileicwiiⁿndeiⁿ w'aa. Meiⁿ cwe^l 'ndyoots'a tñcandaq nluqueⁿcañomna. Ndo' tyoñequiaaⁿ ñ'oom^l Ty'ooots'om ndaana. ³ Ndo' jo' tquieⁿcañom ñequiee nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tquioñⁿ'omna cwii ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee. ⁴ Quia na nty'iaana na tñcandaq nnc'oontyyaaⁿ na na m'aaⁿ ee na jeeⁿ tyeⁿm'aⁿ nn'aⁿ, quia jo' ty'ewana xqueⁿ w'aa. Jlaⁿcanaaⁿndyena ndyeyu na meintyye^l Jesús. Jlaⁿc'oⁿna tsuee na ndii^l ts'aⁿwii^l. ⁵ Quia na nty'iaa^l Jesús na cwilaⁿ'yu^lya n'om naⁿñeeⁿ, tsoom nnom nquii^l ts'aⁿ na wii^l:

—U jndaaya, jnda seitⁿmaⁿ ts'oqⁿya 'u chaⁿ'tso jnaⁿ na niom.

⁶ Ndo' nt'om nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na teindyuaandye jo' jo', jndye ñ'oom tyola'tiuuna naquii' n'omna na ticuee' n'omna Jesús.
⁷ Jla'neiⁿ che'nquieena naquii' n'omna, jluena: "Tsa'm'aaⁿ ¿chiiu na luaa' matsoom? Cwa ñ'oom ntjeiⁿ matseineiⁿ nacjoo' Ty'oots'om ee macandá jom ndaaⁿ nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿ nn'aⁿ." ⁸ Ndo' ntyjii Jesús na luaa' m'aaⁿ n'omna. Tsoom ndaana:

—¿Chiiu na ticuaaya nquiu'yo' ñ'eⁿndyo? ⁹ ¿Cwaaⁿ ñ'oom cwila'tiuu'yo' na tijndeit'ina' na nntsjo^o nnom tsaⁿwii'm'aaⁿ? ¿Aa nchii cha'na jndaⁿ tsjo^o nnom na matseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaaⁿa na waa? Oo ¿aa nchii jndeit'ina' nquiu'yo' na nntsjo^o na quicantyyaaⁿ, catseilcwiiñê tsuee 'naaⁿaⁿ ndo' cjaacaⁿ? ¹⁰ Queⁿ'yo' cwenta, ja na cwiluiindy^o tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nntsjo^o juu ñ'oom na nquiu' 'o na jndeit'ina'. Quia jo' quia na jndaⁿ tco'yana' tsaⁿm'aaⁿ nla'ng'yo' na majndeiticheⁿ ja waa najndoⁿ nnom tsjoomnancue na ndaaⁿ nntseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ.

¹¹ Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—'U re, matsjooya njom', quicantyya'. Catseilcwiiindy^u tsuee 'naⁿ!. Cja'to' wa'.

¹² Ndo' mantyya teicantyya tsaⁿñeeⁿ, seilcwiiñê tsuee 'naaⁿaⁿ. Jlueneⁿ na jndoo' cha'tsonde naⁿñeeⁿ. Jeeⁿ tjawee' n'omna na luaa' tuii. Ty-ola't'maaⁿndyena Ty'oots'om, tyoluena:

—Meiⁿjom ndii' tyoontyyaaya na nluii na luaa'.

Ma'maⁿ Jesús Leví na mati jndyu Mateo

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Jndaⁿ tuii na luaa', tja Jesús cwiiicheⁿ cwii ndii' 'ndyoo ndaaluee ndo' jndye nn'aⁿ ty'entyjaaⁿ na jom. Tyo'mooⁿ ndaana. ¹⁴ Cwii xuee mawinoom yuu na cwitioom nn'aⁿ ts'iaaⁿndaana cwentaa' gobiernom. Jo' jo' noom'm cwii ts'aⁿ na jndyu Leví jnda Alfeo. Wacatyeeⁿ tsaⁿñeeⁿ na maco'ñoom s'om na cwitioom nn'aⁿ. Tso Jesús nnoom:

—Candyo'tseijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ 'naⁿya.

Ndo' teicantyya tsaⁿñeeⁿ, tjatseijomñe ñ'eⁿ Jesús.

¹⁵ Cwii xuee m'aaⁿ Jesús waa' Leví ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Jo' jo' wacatyeeⁿ nacañoom' meiⁿsa ñequio naⁿñeeⁿ na cwicwa'na. Ndo' mati majndye nn'aⁿ na cwito'noom ts'iaaⁿndaana nn'aⁿ cwentaa' gobiernom ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om cantyya na nquiu nn'aⁿ fariseos, teindyuaandyena ñ'eⁿñê. Ee jndye nn'aⁿ ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. ¹⁶ Saaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nc'iaana na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, quia na nty'iaana na macwa' Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om ndo' ñequio nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom, ta'x'eena ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jluena:

—¿Chiiu waayuu na macwaaⁿaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ndo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om?

¹⁷ Jndaⁿ na jndii Jesús na luaa' cwiluena, tsoom ndaana:

—Nn'aⁿ na tiwii titjoondyena ts'aⁿ na mach'ee nasei. Saaⁿ nn'aⁿ na wii, tjoondyena tsaⁿñeeⁿ. Ja nchii na jndyooⁿ na nncwaaⁿya nn'aⁿ na m'aⁿ cantyya na maty'iomyana', ja jndyooⁿ na nncwaaⁿya nn'aⁿjaⁿ.

¿Chiiu na tyoola'cwejndo'ndye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús?

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan tsaⁿ na tyot-seits'oomñe nn'aⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na cwila'naaⁿ nn'aⁿ fariseos, m'aⁿna na cwila'cwejndo'ndyena cwii xuee. Ndo' nt'omndye joona ty'entyjaa'na Jesús, ta'x'eena nnoom, jluena:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan cwila'cwejndo'ndyena ndo' majo'ti cwil'a nn'aⁿ fariseos, saā nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', tyoola'cwejndo'ndyena. ¿Chiuu na tyool'ana?

¹⁹ T'o Jesús cwii ñ'oom na cwe' tjañoom' cantyja 'naaⁿ nqueⁿ. Tsoom ndaā naⁿñeeⁿ:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye na macoco ts'aⁿ ¿aa maty'iomna' na nla'cwejndo'ndyena yocheⁿ na ndii ñ'eⁿ tsaⁿs'a'ñeeⁿ ñ'eⁿndyena? Cantyjati xuee na m'aaⁿ ñ'eⁿndye naⁿñeeⁿ na cwiwit'maaⁿ na tocoom, ticatsona' na nla'cwejndo'ndyena. ²⁰ Saā manncue'ntyjo xuee na nncwjl'na' jom quii'ntaaⁿ, quia ljo'cheⁿ nla'cwejndo'ndyena.

²¹ Seinei'ticheⁿ Jesús cwii ñ'oom na tjañoom' cantyja 'naaⁿ ñ'oom xco na ma'moqⁿ ndaāna. Tsoom:

—Ts'aⁿ na matseiyo liaa, ticaty'iomna' na nncwjaa'ñê cwii taⁿ liaa xco na tyootmaⁿ na nntseiyoⁿ liaa ntsaa. Ee na ljo' nnts'aaⁿ, quia nntmaⁿ liaa tquie quia jo' nncjaateiⁿ liaa xco, nntyjaañena' liaa ntsaa, ndo' cwajndiiti nnc'ioo'ñena' liaa ntsaa'ñeeⁿ. ²² Mati ts'aⁿ na mach'ee winom ntjoom nntioom juuna' tjaⁿ na jnda teijndyo. Ee xeⁿ na ljo' nnts'aa ts'aⁿ nnt'ioo' tjaⁿñeeⁿ, mana cwiwi'ndaa'na', ndo' mati nlcwe' winom. Jo' chii maty'iomna' na ts'om tjaⁿ xco nnc'oocuenta'.

Cwit'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndye nn'aⁿ
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, mawinom Jesús yuu na niom ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, yocheⁿ na cwiwinomna jo' jo', to'na na cwit'ioo'ndyena meiⁿ ndyee xu'lqueeⁿ. ²⁴ Nt'om nn'aⁿ fariseos jluenta nnom Jesús:

—Queⁿ cwenta na^m'aⁿ!, ¿chiuu na cwil'ana cwii na ticatsā'ntjomna' xuee na cwita'jndyaāya?

²⁵ T'o Jesús, tsoom ndaāna:

—O, ¿aa nchii jnda jla'naⁿ'yo' ñ'oom chiuu s'aa David quia na seitjoona' na nlcwaa'aⁿ? Saā tyoolancjoo'ndyo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Jom t'oom na ñejnom'm ndo' mati nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. ²⁶ Tjaqueⁿ'eⁿ naquii' wats'om 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' tcaaⁿ tyoo' nnom Abiatar tyee na cwiluiitquieñe. Jnaaⁿ'aⁿ ntyoo'ñeeⁿ. Tcwaaⁿ'aⁿ joona' ndo' mati tquiaaⁿ na tcwaⁿ nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' ntyoo'ñeeⁿ na jnda tquia nn'aⁿ nnom Ty'oots'om, ticwanaaⁿ na nlcwa' mei'nquia ts'aⁿ, macanda ntyee wanaaⁿ na nlcwa'na juuna'.

²⁷ Tsoticheⁿ Jesús ndaāna:

—Tqueⁿ Ty'oots'om xuee na nnta'jndyee nn'aⁿ cha na nnteijndeina' joona, nchii seijndaa'ñê na nnts'aana' xjeⁿ 'o na nndu'yo' na jeeⁿ t'maⁿ xuee tseixmaⁿ'na'. ²⁸ Jo' chii ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jna' cañoom'luee waa na matseixmaⁿ'ya na nntsjoō ljo' wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ xuee na cwita'jndyaāya.

3

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na jnda tjateii cwii ts'o
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om. Jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jnda tjateii cwii ts'o. ² Jeeⁿ tyoqueⁿ nn'aⁿ fariseos cwenta ljo' nnts'aaⁿ, aa nntsein'maaⁿ tsaⁿñeeⁿ juu xuee na cwita'jndyena, ee jeeⁿ queeⁿ n'omna na nndaā nlqueeⁿ na ñ'oom nacjoom'm. ³ Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na jnda tjateii ts'o:

—Quicantya', cwintyje' xcwe quii'ntaa' na m'a'.

⁴Ndo' tsoom ndaa' nn'a' na m'a' jo' jo':

—Ja mawax'aya ndaa'yo', xuee na cwita'jndyaaya' za' wanaa' na cateijn-deii' ts'a' x'iaa'na' na wi' matjom, oo aa' ticateijne' juu? *¿Aa' cwji'n'maa'ñê x'iaa'na' na tucie', oo aa' ca'ñee' na cue'?*

Saa' joona yache' jla'che'na. ⁵Quia' jo' nty'iaa'na' ndaa' nn'a' ndioche', seiloo'ñê ñ'e'ndyena. Tquiaana' na chjoo' ts'oom ee sei'noo'g' na jee' quie' n'omna. Tsoom nnom tsa's'a'ñee':

—Catseiliuu' ts'o'.

Seiliuu' tsa'ñee' ts'oo' ndo' mana tco'yana' jom. ⁶Saa' nn'a' fariseos mantya' jlui'na, tyo'ma'na ñequio' nn'a' 'naa' Herodes chiuu' n'ayoona na nla'cuee'na Jesús.

Jndye nn'a' tjomndye 'ndyoo ndaaluee

⁷Quia' jo' tjannda' Jesús 'ndyoo ndaaluee ñequio' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Cwii' tmaa' nn'a' ty'entyjo' naxee'na' na jna'na ts'ondaa' Galilea.

⁸Ndo' mati' nt'omche' nn'a' tyondyena cantya' 'naa' jndye nnom ts'iaa' t'ma' na tyoch'ee'. Quia' jo' jndyendyena jna'na ts'ondaa' Judea ñequio' tsjom Jerusalem, ñequio' ndyuaa' Idumea, ñequio' xndyaa' jndaa' Jordán, ndo' ñequio' ndioche' tsjom Tiro' ñ'e' Sidón. Ty'entyjaa'na jom. ⁹Jo' chii' sa'ntjom nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê na cala'jndaa'ndyena cwii' w'aandaa' chjoo' na nleil'uee'ñê cha' tints'aana' na 'oontqueeena' jom ee tyee' na jee' jndye nn'a' m'a' nacañom'm. ¹⁰Ee' nc'e' na jnda' sein'maa' jndyendye nn'a', jo' chii' cha'tso' nt'omche' nn'a' na ndicwa' chona' ntycu, tyola'canto'ndyena nacañom'm na ñ'e'nquio'na jom cha' nn'maa'na. ¹¹Ndo' jndyetia' na m'a' naquii' n'om nn'a', meiyuuche' na nty'iaana' jom, l'ana' naquii' n'om na'ñee' na cata'na cantyena jo' nnoom. Tyola'xuaana, tyoluena:

—'U' cwiluiindy' Jnda' Ty'o'ots'om.

¹²Saa' Jesús jndei'na' tyotsa'ntjom na ticat'moo'na 'ñee' cwiluiiñê.

Ma'ma' Jesús canchoo'we nn'a' na nla'jomndye ñ'oom 'naa'a'

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³Tjawa' Jesús cwii' ta, ndo' tquee'ñê nn'a' na macwji'ñê cwentaa'na' na c'oon na m'aa'. ¹⁴Tquee' canchoo'wendyena na ñ'e'na' ñ'e'ñê ndo' na nj'oom joona na ñ'e'quia'na' ñ'oom naya' 'naa'a' ndaa' nn'a'. Matseicajndyuna' joona apóstoles. ¹⁵Tquiaa' cantya' najndei' na tseixmaa' na nla'xma'na cha' ndaa' nla'n'maa'na' nn'a' ndo' ndaa' nntjeii'na' jndyetia' naquii' n'om nn'a'. ¹⁶Nmeii' ncu'ee' nchoo'we nn'a' na tjei'ñe' Jesús cwentaa'na': Simón, tsa' na seicaj'oom Pedro, ¹⁷Jacobo ñequio' tyjee' Juan, ntseinda' Zebedeo, joona seicaj'oom Boanerges, ñ'oomwaa' ma'mo'na' na jee' chona' ndyueena, ¹⁸Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo jnda' Alfeo, Tadeo, Simón, tsa' na matii'ñe' ñ'oom ñ'e' tmaa' nn'a' cananista. ¹⁹Ndo' ñ'e' Judas Iscariote, ts'a' na tquiaa' cwenta' Jesús.

Cwilueyoona na Jesús tsa'jndiitquiee matseixmaa'

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰Jnda' jo' tja' Jesús yuu' na mac'ee', ndi' ñ'e' na'ñee'. Ndo' tjomndyenda' cwii' tmaa' nn'a' yuu' na m'aa' hasta' tileinquiaana' na nlcwaa'na' ñ'e' nn'a' na ñ'e' ñ'e'ñê. ²¹Jnda' na jndye nn'aa' nque' na luua' matjom, ty'ec'omna jom na jndei'na' ee' cwilue' nn'a' na jnda' seintjei'na' jom.

²²Nt'om nn'a' na cwit'moo' ljeii' na tquee' Moisés na jna' Jerusalem, tyoluena:

—Tsaⁿm'aaⁿl matseixmaaⁿ Beelzebú, juu tsaⁿjndiitquiee. Nc'e najndeiⁿ na matseixmaⁿ, jo' na macwjeeⁿeⁿ jndyetya naquii' n'om nn'aⁿ.

²³ Tqueeⁿñe Jesús naⁿñeeⁿ ndo' seineiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaana. Tsoom:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na nquii Satanás mawjaⁿ nacjoo' nqueⁿ na macwjeeⁿeⁿ jndyetya ñequio ntyjenaⁿjndiiñe naquii' n'om nn'aⁿ? ²⁴ Xeⁿ m'aaⁿ cwii gobiernom na cwitoⁿndye nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ, nt'om cwii'oo nacjoom'm ndo' nt'om cwilaⁿjomndye ñ'eñe, tsaⁿñeeⁿ xocaljoo'ñetyeeⁿ ts'iaaⁿ. ²⁵ Ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ cwii w'aa xeⁿ cwilaⁿntjaⁿndyena, xoc'omna na ñe'naaⁿ, maxjeⁿ nnt'oom'ndyena. ²⁶ Ndo' majo'ti cantyja 'naaⁿ Satanás, xeⁿ na matseiwefé nacjoo' ntyjenaⁿjndiiñe quia jo' xocaljotyeⁿ cantyja najneiⁿ na matsaⁿntjoom jona. Ee xeⁿ na luaa' mach'eeⁿ, quia jo' matseintycwiiñe cheⁿnqueⁿ.

²⁷ Tjaaⁿna' ts'aⁿ na nndaⁿ na cwe' nncjaaquiee'to waa' ts'aⁿ na jeeⁿ jndeiⁿ na nncwji' 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Saa xeⁿ nntseyteⁿjñeeⁿ tsaⁿñeeⁿ quia ljo'cheⁿ nndaⁿ nncwji'ñ'eeⁿ 'naaⁿ. Maluua' matseijomna' ñ'eⁿndyo ja quia macwjii'a naⁿjndii ñ'eⁿ jndyetya naquii' n'om nn'aⁿ.

²⁸ 'Mayuu'cheⁿ candye'yo' nntsjoⁿ, nndaⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om cha'tso nnom na cwilaⁿtjoondye nn'aⁿ ñequio mei'nquia ñ'oom wi' na ntejiⁿna' na cwiluena. ²⁹ Saa meiⁿcwiñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matsoyuu na cwiluii ts'iaaⁿ 'naⁿya cwe' cantyja najndeiⁿ tsaⁿjndii, tsaⁿñeeⁿ matseineiⁿ ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo' Espíritu Santo. Ndo' na ljo' tijoom nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ. Jnaⁿwaa' tijoom cantycwiina'.

³⁰ Luua' tsoom ndaⁿ naⁿñeeⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ee jona tyoluena na jom tseixmaaⁿ tsaⁿjndiitquiee.

Jesús, tquie ntyjeeⁿ na m'aaⁿ ñ'eⁿ tsoñeeⁿ

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Tquiecañom ntyjee Jesús ñequio tsoñeeⁿ yuu na m'aaⁿ saa ch'eⁿ ljoⁿndyena nc'e na jeeⁿ tyeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ. Cwe' jla'cwanomna ñ'oom na calueeⁿeⁿ ch'eⁿ. ³² Jo' chii nn'aⁿ na meindyuaandye nacañom'm jlueⁿna nnoom:

—Aa ndi', jndaⁿ tyjee' tso'ndyo' ñ'eⁿ ndyenty'iu'. M'aⁿna ch'eⁿ, cwil'ueena 'u.

³³ Saa t'ooⁿ ndaana tsoom:

—Nndye'yo' nntsjoⁿ ndaa'yo' ñeeⁿ cwiluiiñe tsondyoⁿ ndo' ndyentyjo.

³⁴ Jndaⁿ chii nty'iaaⁿaⁿ ndiocheⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na meindyuaandye nacañom'm, tsoom ndaana:

—Queⁿyo' cwenta, ncjo'yo' cwiluiindyo' tsondyo ñequio ndyentyjo. ³⁵ Ee meiⁿcwiñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om, tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñe ti'tyjo, ndo' nomtyjo, ndo' tsondyo.

4

Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' tquie'cañom cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye na m'aaⁿ Jesús 'ndyoo ndaaluee. Tqooⁿ na ma'mooⁿ ndaana. Ndo' jeeⁿ ndya' tyola'canto'ndyena nacañom'm. Jo' chii tjacuooⁿ ts'om w'aandaa chjoo na meintyje'cheⁿna' ts'om ndaaluee. Tjacjom ts'omna' ndo' cha'tsondye nn'aⁿ ljoⁿndyena 'ndyooⁿ ndaaluee tyuaatcwii. ² Jndye ñ'oom tjañoom' teill'eeñe na tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Tue'cañoomna' na tsoom ñ'oomwaa:

³ —Candye'yo' ñ'oomwaa: Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tjacjoom'm lqueeⁿ trigo.

⁴ Ndo' yocheⁿ na majoom'm lqueeⁿñee, nt'om tquiaa ts'om nato. Ndo' tquie cantsaa, tcwa'yo' jona. ⁵ Nt'om lqueeⁿ tquiaana' tyuaa na jeeⁿ ljo' yuu

na tita m'aaⁿ ts'o. Lqueeⁿñeeⁿ tyuaa' t'oomna' ee tita tiona' ts'o. ⁶ Saa na jeeⁿ jmeiⁿ tyonty'iaa' ñe'quoom', t'uaana'. Tjacaana' ee na tinjoom ty'e nch'ioo'na'. ⁷ Nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na meintyjee' nda' l'oo nioom. Tyuaa'ti tjawindye l'oo nioomñeeⁿ, tco'na' ntjom, nc'e naljo' tjaa'na' ljo' tue' l'a lqueeⁿñeeⁿ. ⁸ Saa nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o. T'oomna', ty'ewijndana', jndye lqueeⁿ tue'. Nt'om tjei'na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom lqueeⁿ trigo na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacju' tsa'ñeeⁿ. Ndo' nt'om tjei'na' we xuu waljoo' xcwe na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjoom'm. Ndo' nt'om tjei'na' ñequiee xuu na cwii ts'oom lqueeⁿ na tjacjoom'm.

⁹ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Luaa ts'iaa' ñ'oom tjañoom'
(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Jnda na tju'na' na ñenquii Jesús ñequio nn'aⁿ canchoo'wendye ndo' ñequio nt'om nn'aⁿ na mati cwicañ'eeⁿtyeⁿ ñ'eñe, ta'x'eena ljo' ñe'ca'moⁿ ñ'oom tjañoom'ñeeⁿ. ¹¹ Ndo' tsoom ndaana:

—Mañequiaa Ty'oots'om na 'o cala'noⁿ'yo' ñ'oom na tyooliu nn'aⁿ cantyja na matsa'ntjoom. Saa nn'aⁿ na tyoola'jomndye ñ'eⁿndyo, ñenquii' ñ'oom tjañoom' matseina'ya ndaana. ¹² Jo' chii mach'eena' na mayuu'cheⁿ meiiⁿ na jndye ndii' ndyena ñ'oom na mañequiaya, saa xocala'noⁿ'na. Ndo' meiiⁿ na jndye ndii' nnty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa saa tixoqueⁿna cwenta. Ee cwil'ayana na nmeiiⁿ cha tilcwe' n'omna, tintseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿna.

Luaa ma'moⁿ ñ'oom na tjacju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo
(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ ticala'noⁿ'yo' ñ'oom tjañoom'waa'? ¿Chiuu n'aa na nla'noⁿ'yo' nt'omcheⁿ ñ'oom tjañoom'? ¹⁴ Juu ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo, jo' ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om. ¹⁵ Lqueeⁿ na tquiaa ts'om nato, jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om na mañequiaa ts'aⁿ, saa mantyja macwji' Satanás ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna. ¹⁶ Ndo' lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo' tyuaa, jo' nn'aⁿ na ya cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Neiiⁿna cwito'ñoomna juuna'. ¹⁷ Saa tiyo cwindyena ee matseijomna' joona cha'na jnda lqueeⁿñeeⁿ na tinjoom ty'e nch'ioo'na'. Ndo' quia na maco'wi'na' joona oo cwila'wjee nn'aⁿ joona nc'e na cwila'yu'na, mantyja cwi'ndyena. ¹⁸ Lqueeⁿ na tquiaa naquii' l'oo nioom, jo' nn'aⁿ na ya Cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. ¹⁹ Saa naⁿñeeⁿ jeeⁿ m'aaⁿ n'omna chiuu cwii 'oom'a'tina. Maquiu'nn'a'na' joona na ñe'cwityandyena, ndo' jeeⁿ cwila'queeⁿ n'omna na ñe'calei'chona cha'tso nnom 'naⁿ. Cha'tso nmeiⁿ matseicatsuuna' ñ'oom' Ty'oots'om naquii' n'omna. Jo' chii tileicanaⁿjndeiina' na n'ana yuu na cjawee' ntyjii Ty'oots'om. ²⁰ Saa m'aⁿ nn'aⁿ na ya cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Cwila'ljona juuna' naquii' n'omna. Cwiqueⁿndyena na cwil'ana yuu na ya. Matseijomna' joona cha'na lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ya ts'o. Nt'om naⁿñeeⁿ matseijomna' cantyja 'naaⁿna cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom. Ndo' nt'omndyena matseijomna' cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' we xuu waljoo' xcwe. Ndo' nt'omndyena naⁿñeeⁿ matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' ñequiee xuu.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ xjocanti
(Lc. 8:16-18)

²¹ Jnda jo' seineiⁿtyeeⁿcheⁿ ndaana:

—¿Aa nnts'aache^{na} na nntseicw'aa ts'aⁿ xjocanti ndo' nncwjaa'ñeyom ju-una' nacjee' ts'oom maquila, oo na nlcoom'm juuna' nacjee' jnduu? ¿Aa nchii ndye nntseintyjaaⁿ juuna'? ²² Cha'tso na mats'aa je' na ticaliu cha'tsondye nn'aⁿ, mancja'yo' n'acano^o'yo' ndaana. Ndo' cwii cwii ñ'oom wjaañoom' na matseinaⁿya je' maxjeⁿ nncue'ntyjo na nla'noⁿ nn'aⁿ mei'nquaiyuucheⁿ. ²³ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

²⁴ Ndo' mati tsoom ndaana:

—Queⁿyo' cwenta cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ na cwindye'yo'. Ee cha'xjeⁿ na cwiqueⁿndyo' na cwindye'yo', malaa'ti' ñeiquiaa Ty'oots'om na nla'noⁿ'yo'. Ndo' nnts'aaⁿ na nntsaala'noⁿ'ti'yo' n'le na cwiqueⁿ'yo' cwenta. ²⁵ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mayuu' matseiljo ñ'oomya naquii' ts'om, m'mooⁿtyaya nnom. Saa ts'aⁿ na ticatseiljo ñ'oomya naquii' ts'om, tsaⁿ'ñeeⁿ mach'eena' cwe' ts'iaaⁿndyo cantyjati chjoowi' ñ'oom na mantyjiiyeeⁿ.

Ñ'oom tjañoom' cantyja na 'oowijnda lqueeⁿ trigo

²⁶ Mati tsonnda' Jesús ndaana:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, matseijomna' cha'xjeⁿ na cwiluii quia na maju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo nomtyuaa. ²⁷ Jnda na tjoom'm lqueeⁿ wjaⁿ. Nntsom, nneiⁿncooñe, mmaaⁿ'ñe, cwe' laa'ti' cwiwinom jndye xuee, jndye tsjom. Ndo' lqueeⁿ'ñeeⁿ nnc'oomna', wjaawindyena' saa tsaⁿ'ñeeⁿ ticatseiⁿooⁿ'oⁿ chiuu cwiluiiyuu na cwi'oowijndana'. ²⁸ Ee tyuaa ticaⁿ'na' ts'aⁿ na nnteijndeiⁿ na nnc'oom ntjom. Najndyee cwi'oom jnda, ndo' 'oowindyena'. Ndo' cwiwaa' xu'lqueeⁿ. Jnda jo' macwjaa'ñena' n'om lqueeⁿ. ²⁹ Ndo' quia na jnda tmaⁿ lqueeⁿ, 'oocatyje nn'aⁿ joona' ee na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nnoⁿ'na'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ mostaza (Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Ndo' mati tsoom:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, ¿ljo' ñ'eⁿ matseijomna'? Ndo' ¿ljo' ñ'eⁿ n'ajooⁿ'a na m'moⁿ'na' chiuu jaawit'maⁿ cantyja na matsa'ntjoom? ³¹ Matseijomna' cha'na cwii lqueeⁿ mostaza na nnom' ts'aⁿ. Tjaaⁿ'naⁿ cwiicheⁿ lqueeⁿ na cachjooti na cwinom nn'aⁿ. ³² Jnda na jnom' ts'aⁿ lqueeⁿ'ñeeⁿ cwi'oomna', wjaawindyena', mawinom'na' cha'tso ntjom na tiqiwindyeye. Cwileitana' hasta cantsaa na cwi'oontyja cwita'jndyeyoo' ncwaⁿ l'o ts'oom'ñeeⁿ.

Ñequii'cheⁿ ñ'oom tjañoom' seineiⁿ Jesús quia t'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. (Mt. 13:34-35)

³³ Jndye nt'omcheⁿ ñ'oom tjañoom' teil'uee'ñe Jesús quia tyotseineiⁿ ndaaⁿ tmaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ, cantyjati na ndaaⁿ nla'noⁿ'na. ³⁴ Cha'tso ñ'oom na tyotseineiⁿ ndaana, ñequii'cheⁿ ñ'oom tjañoom'. Ndo' jndanquia quia na tju'na' na ñenqueⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ'ñe, quia jo' seineiⁿndyeyoom ñ'oom'ñeeⁿ ndaana.

Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nmoⁿ ndaaluee (Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Mañejuu xuee'ñeeⁿ quia na jnda tmaaⁿ, tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ'ñe:

—Cjaaya xndyaaⁿ ndaaluee, ntyjawa'ñeⁿ.

³⁶ Quia jo' ndyena nn'aⁿ na jndyendye. Tuona ts'om w'aandaa na maxjeⁿ njom Jesús. Ty'eñ'omna jom. Mati ty'ela'jomndye nt'omcheⁿ l'aandaa. ³⁷ Xjeⁿ'ñeeⁿ jndeiⁿ tiao jndye nnom ndaaluee tyontquienua' nmoⁿ ts'om

w'aandaa hasta wjaatoo'na' wjaatiomna' ndaatioo. ³⁸ Saa nquii Jesús wat-som jo ts'aaⁿ w'aandaa, wantyeeⁿ cwii liaa ndyaa. Joonā jla'nlcwina jom, jlūena nnoom:

—U Maestro, ¿aa maxjeⁿ tjaa na coch'eena' 'u meiiⁿ na nncwjaaya?

³⁹ Quia jo' teicantyja Jesús, seitiaaⁿ'aⁿ jndye. Seineiⁿ nnom ndaaluee, tsoom:

—Cuacheeⁿ, cjameiⁿ'ntyje'.

Quia jo' teicheⁿ jndye ndo' su s'aana' nnom ndaaluee. ⁴⁰ Ndo' tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—¿Chiuu na jeeⁿ'cheⁿ tyue'yo'/? ¿Aa maxjeⁿ tjoocheⁿ na nlayu'ya n'om'yo'/?

⁴¹ Saa joonā yacheⁿ tyocatyuena. Tyoluena ndaa ntyjeena:

—¿Ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿ'm'aaⁿ? Jnda'jom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee cwila'candana' ñ'oom na matsaⁿ'ntjoom.

5

Ts'aⁿ Gadara na maleiñ'oom jndyeta

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Tquiēna xndyaa' ndaaluee, ndyuaa Gadara. ² Quia na jlui' Jesús ts'om w'aandaa mantya jna' cwii ts'aⁿ wats'omtyue' na m'aaⁿ jndyeta naquii' ts'om. Jndyocatjomñe Jesús. ³ Ñequii' mac'eⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ yuu niom ndei'luaa. Ndo' meiiⁿ'cwii ts'aⁿ taticandaa nntseyteⁿ jom, meiiⁿ ñ'eⁿ l'uaancjo. ⁴ Ee jndye ndii' jnda ñejla'tyeⁿ nn'aⁿ n'c'eeⁿ ñequio l'ooⁿ ñ'eⁿ l'uaancjo. Saa jom tyoc'ioo'ñe l'uaancjo'ñeeⁿ nch'u nch'u ntaⁿ'. Tjaa meiiⁿ cwii ts'aⁿ na ndaa nlqueⁿ xjeⁿ jom. ⁵ Naxuee, natsjom ñequii'cheⁿ tyomanoom quii'ntaaⁿ ndei'luaa ndo' quii' jnda. Matseixuaⁿ jndeiⁿ ndo' matseiquiee'ñe cheⁿ'nqueⁿ ñequio ljo'. ⁶ Quia na nty'iaa'tquiaaⁿ Jesús, jndyoleinoom, tjantyjaaⁿ'aⁿ tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom. ⁷⁻⁸ To' Jesús na matseineiⁿ nnom jndyeta, tsoom:

—U jndyeta, calui' naquii' ts'om tsaⁿ'm'aaⁿ'.

Jo' chii t'o tsaⁿ'ñeeⁿ. Jndeiⁿ seineiⁿ tso:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿ'ndyo ja, 'u Jesús na cwiluiindyu' Jnda Ty'oqts'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ? Ñequio xuee' Ty'oqts'om, mats'aa ty'oo njom' na tilco'wi' ja.

⁹ Ndo' tax'ee Jesús 'ndyoo tsaⁿ'ñeeⁿ, tsoom:

—¿Chiuu jndyu'?

T'o jndyeta, tso:

—Ja jndyuya Jndye Meiⁿ, ee na jndye meiiⁿ caya.

¹⁰ Quia jo' jndye ty'oo tyoch'ee tsaⁿ'ñeeⁿ na tincwji' Jesús joo jndyeta ndyuaa'ñeeⁿ. ¹¹ Ndo' jo' jo' nndyoo' waa cwii ta yuu na m'aaⁿ cwii tmaaⁿ' calcu na cwicwa'. ¹² Joo jndyeta'ñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnom Jesús, jlūena:

—Cwe' na cajñom' já yuu na m'aⁿ calcu. Quiaa' ñ'om' na nncuogyâ naquii' n'om jooyo'.

¹³ Quia jo' tquiaa Jesús ñ'oom'm na ljo' cal'ana. Jo' chii jlui'na, ty'equie'na naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Jleinomyo', teityu'yo' yuu na nty'a 'ndyoo ndaaluee. Mana nchjeeñena' jooyo' quii' ndaa. Ndo' tmaaⁿ' calcu'ñeeⁿ tuee' cha'na we meiiⁿ jooyo'.

¹⁴ Quia jo' nn'aⁿ na tyojndoo' calcu jla'tyuaa'na, ty'ela'candiina nn'aⁿ quii' tsjom ndo' jo jnda na luaa' tuui. Jlui' nn'aⁿ, tquiocanty'iaana chiuu waa na tuui. ¹⁵ Tquiēna na m'aaⁿ Jesús. Jliuna ts'aⁿ na jeeⁿ cwajndii ñetjom, jnda macweⁿ liaa ndo' jnda tco'yañ'eⁿ'na' jom. Jeeⁿ ndya' seicaty'uena' joonā. ¹⁶ Ndo' nn'aⁿ na nty'iaandaa chiuu waa na tuui, tcuu tcuu jla'neiⁿ'na ndaa nn'aⁿ na tquiocanty'iaa. Jla'candiina chiuu waa na n'maⁿ ts'aⁿ na ñejleiñ'oom

jndyeta ndo' chiuu na tjoom calcu'ñeeⁿ. 17 Quia jo' cha'tso nn'aⁿ to'na na tyotaⁿ na nnom Jesús na calueeⁿeⁿ ndyuaa tsjoomna.

18 Xjeⁿ na majaacuonnaⁿaⁿ ts'om w'aandaa, tjtatseicandyoo'ñe juu ts'aⁿ na ñeseixmaⁿ jndyeta naquiiⁿ ts'om, macaⁿ na wjaa ñ'eⁿñê. 19 Saa Jesús ticwancueⁿeⁿ. Tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Cja'lcweⁿ wa' na m'aⁿ nn'aⁿ! Catsu' ndaana cwanti na jeeⁿ t'maⁿ naya na s'aa Ty'oqots'om ñ'eⁿndyuⁿ, ndo' chiuu na ty'oom na wi' ts'oom 'u.

20 Quia jo' tja tsaⁿñeeⁿ ndyuaa na m'aⁿ njoom Decápolis. Toqⁿoⁿ na tyotseicañeeⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ naya na s'aa Jesús ñ'eⁿñê. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ jeeⁿ tjaweeⁿ n'omna.

Yuscuchjoo jnda Jairo ndo' yuscu na tyenquiuu' liaa' Jesús
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

21 Teixndyaañeⁿnda! Jesús ndaaluee ñequio w'aandaa. Quia na tueⁿeⁿ mantyja ty'entyjaa' cwiiⁿcheⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ jom. 22 Cwii ts'aⁿ na jndyu Jairo na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tyje'cañoom tsaⁿñeeⁿ jo' jo'. Quia na ljeiiⁿ Jesús, tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom. 23 S'aaⁿ ty'oo, toom:

—Nomjndaaya mañ'eⁿcueeⁿeⁿ. ¿Aa tijoom nntsa' cwii naya'ñeeⁿ na nncja', cja'catioo' l'o' nacjoom'm cha na nn'maaⁿ na nncwando'tyeeⁿ?

24 Ndo' tja Jesús ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ. Mati jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ty'entyjo, jo' chii s'aana' na jeeⁿ tyeeⁿ wjaⁿ. 25 Ndo' na quii'ntaaⁿ na ñeeⁿ ñ'eⁿ cwii yuscu na jeeⁿ niroom wii' na jnda canchoo'we chu na tyoojaameintyjee' na cwicaa niroom'm. 26 Jeeⁿ wi' ñetjoom na jndye nnom nasei tyol'a nn'aⁿ jom. Ndo' cha'tso 'naaⁿaⁿ jnda seicatsoom. Saa tjaa'naⁿ na teijndeiiina' jom, yacheⁿ niroomti matjoom. 27 Jnda ñejñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús, jo' chii tjantyjoⁿ naxeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ndo' tyenquioom'm liaa'. 28 Ee na jnda seitoom naquiiⁿ ts'oom: “Xeⁿ cwe' na ndaaⁿ ñnequiuu'a liaⁿaⁿ, quia jo' nn'maⁿya.” 29 Ndo' jnda na tyenquioom'm, mantyja taa'. Ntyjiicheeⁿ na jnda nn'maaⁿ tycu na weeⁿeⁿ. 30 Saa Jesús sei'nooⁿoⁿ na n'maⁿ cwii ts'aⁿ ñequio najndeii na matseixmaaⁿ. Quia jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ. Tax'eeñê ndaana:

—¿Ñeeⁿ cwii 'o tyenquiuu' liaa'?

31 Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jlueⁿna nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, jeeⁿ tyeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ nacañom'. Ndo' na mawaxe' ndaayá, xocandaa nl'uuyâ 'ñeeⁿ tyenquiuu' lia'.

32 Saa manty'iaaⁿaⁿ ndiocheⁿ nacañom'm cha nljeiiⁿ 'ñeeⁿ juu tyenquiuu' liaⁿaⁿ. 33 Ndo' juu yuscu'ñeeⁿ, jeeⁿ witeiñê na macaty'ueeⁿ ee na ntyjiicheeⁿ na jom jnda tco'yana'. Seicandyoo'ñê, tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Tjei'yuu'ñê na jom tyenquioom'm. 34 Tso Jesús nnoom:

—U nomjndaaya, nc'e na matsei'yuu' ñ'eⁿndyo, jo' na jnda n'maⁿ! Jnda jndyaandyu' tycu na ñetjom'. Cja'to' wa'. Ty'oqots'om cjaa ñ'eⁿndyu'.

35 Yocheⁿ na ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús nnom yuscu'ñeeⁿ, tqwie'cañom nn'aⁿ na jnaⁿ waa' Jairo, juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Jluena nnoom:

—Jnda tue' nomjnda'. ¿Ljo' nntsa' na cwimatseicachjuu'ti Maestrom'aaⁿ?

36 S'aa Jesús ndoo' ticañeeⁿ ñ'oom na jlue naⁿñeeⁿ. Tsoom nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ wats'om:

—Tinty'ue'. Macandá na catseyiu' ñ'eⁿndyo ja.

³⁷ Meiⁿ tatinquiaaⁿ na nnc'oola'jomndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ñ'eⁿñê na wjaⁿ waa' tsaⁿñeeⁿ. Macandã tjañ'oom Pedro, ñequio Jacobo ñ'eⁿ Juan, ty-
jee Jacobo'ñeeⁿ. ³⁸ Jnda na tqienua waa' ts'aⁿ na cwiluitquieñe cantyja
'naaⁿ wats'om, jndyena na jeeⁿ c'uaa cam'aⁿ nn'aⁿ najndeiⁿ cwila'xuaa na
cwityuee. ³⁹ Jnda na tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa, tsoom ndãa naⁿñeeⁿ:

—¿Chiuu na jeeⁿ c'uaa m'aⁿ'yo' na cwityuee'yo'? Yuscuchjoom'aaⁿ nchii na
jnda tueeⁿeⁿ. Cwe' na watsom.

⁴⁰ Saã jooⁿa cwe' cwincona jom. Quia jo' tjeiiⁿeⁿ cha'tsondye naⁿñeeⁿ
ch'eⁿ. Jnda jo' tjañ'oom tsoty^e yuscuchjoo ñ'eⁿ tsondyee, mati ndyee naⁿñeeⁿ
na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ty'equie'na na m'aaⁿ ts'oo chjoo. ⁴¹ T'ueeⁿ ts'oⁿ ts'oo chjoo.
Tsoom nnom:

—Talita, cumi. (Ñ'oomwaa' matsona': 'U leiⁿ, matsjooⁿ njom', quicantya'.)

⁴² Mañoom' teicantya yuscuchjoo'ñeeⁿ. Tõõⁿõⁿ na manoom ee ts'aⁿ na
canchoo'we chuu' jom. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' mañoom' tquiaana na jeeⁿ
tjaweeⁿ l'omna, hasta tyueneiiⁿna. ⁴³ Quia jo' Jesús seicoomⁿ ndyueena
na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ ljo' tuii. Ndo' tsoom na quiana na nlcwa'
yuscuchjoo'ñeeⁿ.

6

Tja Jesús tsjoom Nazaret (Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Jluⁿi Jesús tsjoom'ñeeⁿ, tjalcweeⁿeⁿ ndyuaa tsjom'm. Ndo' nn'aⁿ na
cwila'jomndye ñ'eⁿñê ty'ena ñ'eⁿñê. ² Quia na tuee' xuee na cwita'jndyee
nn'aⁿ judíos, tjaquiee' Jesús naquii' wats'om 'naaⁿna, tõõⁿõⁿ na tyo'mõõⁿ
ndaãna. Ndo' jndye nn'aⁿ na tyondye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ jeeⁿ tjawee'
n'omna. Jluena:

—¿Yuu chuu tsaⁿm'aaⁿ cha'tso ñ'oommeiⁿ na jeeⁿ yana'? Ndo' ¿yuu jnaⁿ na
jeeⁿ jndo' ts'oom? ¿Chiuu waayuu na jeeⁿ jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ mach'eeⁿ
na tiqinty'iaaya? ³ Ndo' tsaⁿm'aaⁿ, ¿aa nchii cwe' ts'aⁿ na macuuñe n'oom?
¿Aa tiyuu' na jom jnda María? Ndo' ntyjeeⁿ, ¿aa nchii Jacobo ñequio José ndo'
Judas ñequio Simón? Ndo' mati yolcu ntyjeeⁿ m'aⁿ na quii'ntaaⁿya.

Jo' chii t'omna na tineiiⁿna jom. ⁴ Quia jo' tso Jesús ndããna:

—Majndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwila't'maaⁿndye profeta. Saã macandã nn'aⁿ
ndyuaaⁿñeeⁿ ñequio nn'aaⁿñeeⁿ ñequio nn'aⁿ waⁿñeeⁿ tixocala't'maaⁿndyena jom.

⁵ Macwe' jo' tjaaⁿna ts'iaaⁿ t'maⁿ na s'aaⁿ quii'ntaaⁿna. Macandã tiom
l'ooⁿ nacjoo cwantyndye nn'aⁿwii na sein'maaⁿ jooⁿa. ⁶ Ndo' s'aana' na jeeⁿ
jnda ntyjeeⁿ na tileica'la'yu' naⁿñeeⁿ. Jnda chii tjawinoom njoom nch'u na
nndyoo' tsjom'm. Tyo'moⁿtyeeⁿ ndãã nn'aⁿ.

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye (Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Quia jo' t'maaⁿ nn'aⁿ canchoo'we na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tquiaaⁿ
najndeiⁿ na tseixmaaⁿ na nla'xmaaⁿna cha ndãã nntjeiiⁿ na jndyeta naquii'
n'om nn'aⁿ. Ndo' tõõⁿõⁿ na majñoom we wendyena ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ⁸ Ndo'
sãⁿntjoom na meiⁿcwii 'na' tic'ooñ'omna nato, meiⁿ chetsja', meiⁿ tyoo', meiⁿ
tsjo'ñjeeⁿ. Macandã ts'oom l'eii wanaaⁿ na nnc'ooñ'omna, ⁹ ñequio l'oom na
ñjoomna. Ndo' mandã liaa na cwee'na na cwi'oona. ¹⁰ Mati tsoom ndããna:

—Meiⁿyuucheⁿ waa' ts'aⁿ na nntsquie'yo', caljoo'ndyo' jo' jo' hasta xjeⁿ na
nlui'yo' tsjoom'ñeeⁿ. ¹¹ Saã xeⁿ nntsquie'yo' cwii tsjom na tiñ'e'cato'ñoom
nn'aⁿ 'o, meiⁿ tiñe'candyena ñ'oom ndyue'yo', quia na nlui'yo' tsjoom'ñeeⁿ,
calaquia'yo' ts'ojndaã na chuu' nc'ee'yo' cha na nncwji'yuu'ñena' nacjoo
naⁿñeeⁿ na t'icato'ñoomna ñ'oom' Ty'oqts'om. Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoõ,

xuee na nncu'xeⁿ Ty'ooṭs'om nn'aⁿ, t'maⁿti nawi^l nntjoom nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, nchiiti na nntjoom nn'aⁿ tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra.

¹² Ndo' jlui^l nn'aⁿ na jñom Jesús. Ty'enquiana ñ'oom na calcwe^l n'om nn'aⁿ jnaaⁿna. ¹³ Mati majndye jndyeta tyotjeii'na naquii^l n'om nn'aⁿ. Tyoty'oomndyena seitye nacjoo nn'aⁿ wii na tyola'n'maⁿna naⁿñeeⁿ.

Cantyja na tue' Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ndo' Herodes, ts'aⁿ na matsaⁿntjom, jñeeⁿ cantyja 'naaⁿl Jesús ee cha'waa ndyuuaⁿñeeⁿ jnda t'oom^l ñ'oom'ñeeⁿ. Saaⁿ luua seitiom cantyja 'naaⁿl Jesús, tsoom:

—Tsaⁿm'aaⁿl ¿aa nchii juu Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ? ¿Aa nchii jom jnda wando'xcoom na tueeⁿeⁿ, jo^l chii waa na matseixmaaⁿ na cwicandaⁿ mach'eeⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿmeiⁿ?

¹⁵ Saaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyolue:

—Profeta Elías luua^l.

Ndo' nt'omcheⁿ tyolue:

—Luua^l profeta cha'na joo profeta na tyom'aⁿ tandyo xuee.

¹⁶ Quia na jndii Herodes ñ'oommeiⁿ na cwilue nt'omcheⁿ, tsonnaaⁿaⁿ:

—Maxjeⁿ Juan luua^l, ts'aⁿ na saⁿntjoⁿ na catyjena xtyo^l. Jnda wando'xcoom na tueeⁿeⁿ.

¹⁷⁻¹⁹ Ee Herodes ñequio tsaⁿ na jndyu Felipe jooa cwii nquieendyena. Saaⁿ Herodes m'aaⁿ ñ'eⁿ scuu^l tyjeeⁿ. Herodías jndyu yuscu'ñeeⁿ. Ndo' tyotso Juan nnoom:

—U ticatsaⁿntjomna^l na mañ'oom^l scuu^l t'iu^l.

Jnaaⁿl ñ'oomwaa^l na jeeⁿ ndya^l jndoo^l yuscu Herodías Juan. Jo^l chii seincjoo^{ñe} yuscu'ñeeⁿ nnom Herodes ndo^l jom je^l seiyoom'm, saⁿntjoom na cala'tyeⁿna Juan, chii catueeⁿna juu w'aancjo. Herodías queeⁿ ts'oom Juan hasta l'ue ts'oom na calacueeⁿna juu saaⁿ tileicandaⁿ. ²⁰ Ee Herodes nquiaⁿaⁿ juu. Sei'nooⁿoⁿ na tseixmaⁿ Juan cantyja na maty'iomyanaⁿ ndo^l na jnda tqueⁿlju^l Ty'ooṭs'om naquii^l ts'om tsaⁿñeeⁿ. Jo^l chii tyowañomⁿ juu cha ticats'aa yuscu'ñeeⁿ nawi^l ñ'eⁿñe. Ñequio na xcwee^l ts'oom tyoñeeⁿ ñ'oom na tyoñe^lquiaa tsaⁿñeeⁿ saaⁿ tijndye sei'nooⁿoⁿ ñ'oom na tyotseineiⁿ Juan. ²¹ Saaⁿ tueⁿntyjo xjeⁿ na juu Herodías ljeiiⁿ chiuu ya na nndaⁿ nnts'aaⁿ. Ee tuee^l xueechuu^l Herodes, tyola't'maaⁿndyena jom. Tquiaaⁿ nantque na t'owaⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cantyja 'naaⁿaⁿ, ñequio nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom sondaⁿ, ndo^l ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ts'ondaⁿ Galilea. ²² Quia jo^l tjaquiee^l yuscundyua jnda Herodías yuu cwicwa^l naⁿñeeⁿ, seijnom jo ndaⁿana. Jeeⁿ tjawee^l ts'om Herodes ndo^l mati nn'aⁿ na jla^ljomndye ñ'eⁿñe. Tsoom nnom yuscundyuaⁿñeeⁿ:

—Caⁿl cantyjati na l'ue ts'om^l nooⁿ, ndo^l ja nñequia.

²³ Seityeⁿtyeeⁿ ñ'oom, tsoom:

—Meiⁿnquia na nlcaⁿl nooⁿ, nñequia hasta meiiⁿ xcwe cantyja na matsaⁿntjoⁿ.

²⁴ Jlui^l yuscu'ñeeⁿ quiiⁿntaaⁿ nn'aⁿ, tax'eeⁿ nnom tsoñeeⁿ:

—Naⁿ, ¿ljo^l nlcaaⁿa?

T'oo tsaⁿñeeⁿ nnom jnaaⁿ:

—Caⁿl xqueⁿ Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

²⁵ Mantya seityuaaⁿaⁿ, tjaquieeⁿnaaⁿaⁿ na m'aaⁿ rey Herodes, tsoom:

—Ja l'ue ts'ooⁿ na majeⁿndyo quiaa^l nooⁿ cwii xio na njom xqueⁿ Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

²⁶ Na luaa' tso tsa^mñeeⁿ, jeeⁿ seichjoo'na' ts'om Herodes. Saaⁿ nc'e na jndaⁿ tqueⁿtyeeⁿ ñ'loom'm ñequio na ndyecheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jo' chiiⁿ tícandaa' ts'oom na nntseichueeⁿeⁿ ñ'loom. ²⁷ Mantya jñoom cwii sondaro 'naaⁿaⁿ, saⁿntjoom na cjaac'oom tsaⁿñeeⁿ xqueⁿ Juan. ²⁸ Quia jo' tja sondaroñeeⁿ w'aancjo, tjacatyjeeⁿ xtyo' Juan. Jndaⁿ chii jndyoñ'oom juuna' ts'om cwii xio. Tquiaaⁿ nnom yuscuñeeⁿ ndo' juu tquiaaⁿ nnom tsondyee.

²⁹ Jndaⁿ na jndye nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ Juan, quia jo' ty'ec'omna sei'ts'o 'naaⁿaⁿ. Ty'ecat'iuuna jom.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Nn'aⁿ na jñom Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ tjomndyennda'na na m'aaⁿ. Tyoluena nnoom cha'tso ts'iaaⁿ na jndaⁿ ñel'ana ndo' cha'tso ñ'oom na jndaⁿ ñet'mooⁿna.

³¹ Quia jo' tsoom ndaⁿna:

—Cjaaya, nntsaaya cwii joo yuu na ñencjoⁿ jo jndaⁿ na nnta'jndyaaya.

—Ee yuu na tyom'aⁿ na jndye ts'aⁿ, nn'aⁿ na cwiquie ndo' nn'aⁿ na cwí'oo, meiⁿ tileicju'naaⁿñena' na nlcwa'na. ³² Jo' chii jlui'na na ñenqueena ñ'eⁿ w'aandaa na 'oona cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ. ³³ Saaⁿ jndye nn'aⁿ nty'iaatquia na cwí'oono ndo' ta'jnaaⁿ naⁿñeeⁿ joona na 'oowinomna. Ndo' jla'tyuaa'ti naⁿñeeⁿ, jnaⁿna njoomna ty'eca'na, ty'enquiandyena 'ndyoo ndaaluee. Joona tqueijndyeena yuu na wjaa Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ³⁴ Quia jlueeⁿeⁿ ts'om w'aandaa nty'iaa'naⁿ na jeeⁿ jndye nn'aⁿ jndaⁿ tjomndye jo' jo'. Ty'oom na jeeⁿ wi' ts'oom naⁿñeeⁿ ee cwe' m'aⁿtona cha'cwijom cwii tmaaⁿ canmaⁿ na tjaaⁿ ñeeⁿ juu na ya nnteix'ee. Quia jo' tooⁿoⁿ na jndye ñ'oom tyo'mooⁿ ndaⁿna. ³⁵ Quia na jndaⁿ tmaaⁿ, nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ty'entyjaa'na jom, jlueena nnoom:

—Je' jndaⁿ tmaaⁿ ndo' tjaa'naⁿ l'aa meiⁿ rancho 'naaⁿ nn'aⁿ. ³⁶ Cajñom' naⁿm'aⁿ na nnc'oono ranchoo nn'aⁿ oo njoom nch'u na nndyoo' nndyoo' cha jo' jo' nndaⁿ nla'jndana na nlcwa'na. Ee joona tjaa'naⁿ na c'omna na nlcwa'na.

³⁷ T'ò Jesús ndaⁿna, tsoom:

—'O quia'yo' na nlcwa'na.

Quia jo' jlueena nnoom:

—¿Cwaaⁿ nndaⁿ nleijndeiⁿ meiⁿ nntsalajndaayâ cha'na we siaⁿnto s'om denario tyoo' na ññe'quiaayâ na nlcwa' naⁿm'aⁿ?

³⁸ Tax'eeⁿ ndaⁿna, tsoom:

—¿Cwanti tyoo' cwileiñ'om'yo'? Cauty'ia'yo' cwanti na mawaa.

Jndaⁿ na l'ueena, jlueena nnoom:

—Ñe'om taⁿ tyoo' ñ'eⁿ we catscaa cwilein'ooⁿyâ.

³⁹ Quia jo' saⁿntjoom na cal'a nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ ndo' cwindyuaandyena nacjoo' jndaⁿ nch'u. ⁴⁰ Nt'om naⁿñeeⁿ ty'emeindyuaandyena cwii siaⁿnto na cwii cwii tmaaⁿ, ndo' nt'om naⁿñeeⁿ l'ana wen'aaⁿ nchoo' nqui na cwii cwii tmaaⁿ joona. ⁴¹ Jndaⁿ na to'ñoom 'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa, quia jo' jlundañê cañoom'luee. Tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Tsotyeeⁿ. Jndaⁿ jo' tyjeeⁿ tyoo'ñeeⁿ, tquiaaⁿ joona' ndaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê cha joona nnt'oomna joona' ndaⁿ nn'aⁿ na meindyuaandyee. Majo'ti s'aaⁿ ñ'eⁿ we catscaa. ⁴² Tcwa' cha'tsondyee nn'aⁿ hasta tjacjoona. ⁴³ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'tjomna ntaⁿ ntyoo' ñ'eⁿ calcaa na 'ndiina'. Too' canchoo'we tsquiee. ⁴⁴ Ndo' jndye nn'aⁿ na tcwa' ntyoo' na tyot'oom naⁿñeeⁿ. Tue'ntyjo cha'na 'om meiⁿ na cwe' naⁿnom.

Tjacaá Jesús nnom ndaalúee
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Quia jo' mantya ja jñom Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cuona ts'om w'aandaa, c'ooñetina, nncwit'iooⁿ na xndyaa' ndaalúee na nlquiéna ts'oom Betsaida. Jom nljoo'ñetyeeⁿ yocheⁿ na majñoom nn'aⁿ na jndyendye.

⁴⁶ Ndo' jndá na jñoom naⁿñeeⁿ, tjawaaⁿ cwii joo quii' jndáa yuu na ñenqueⁿ na nntseineiⁿ nnom Tsotyeeⁿ. ⁴⁷ Quia na jndá teincogⁿ, juu w'aandaa'ñeeⁿ mam'aaⁿ na' xcwe ts'om ndaalúee, ndo' Jesús ñenqueⁿ cwii m'aaⁿ tyuaatcwii.

⁴⁸ Nty'iaaⁿ na jeeⁿ wi' cwitjoom naⁿñeeⁿ na ñjomndye w'aandaa, ee matseil-cwe'tya' jndye juuna'. Jeeⁿ cwila'jndana na cwicantyjaandyena n'oom pala' cwentaa' w'aandaa'ñeeⁿ. Cha'na ñequiee na cwitzjoom jnaaⁿ tjacaⁿ nnom ndaalúee. Tuee'cañoom na m'aⁿna, ndoo' cwe' nncwinoom'm joona. ⁴⁹ Quia nty'iaana na mawjaacaⁿ nnom ndaalúee, jla'tiuuna jndii cwinty'iaana. Jndei tyola'xuaana. ⁵⁰ Jeeⁿ ndya' tyuena ee cha'tsondyena nty'iaana jom. Mantya t'maaⁿ joona, tsoom ndaana:

—C'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo'. Mannco luua. Tilacatyendyo'.

⁵¹ Quia jo' tuogⁿ ts'om w'aandaa yuu na ñjomndyena, mana teicheⁿ jndye. Jo' chii jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' joona cantya 'naaⁿaⁿ. ⁵² Ee tila'noⁿ na cantya 'naaⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na s'aa Jesús ñequio ntyoo' na tcwa' nn'aⁿ. Ndo' ndicwaⁿ tileiqueⁿ na cwenta' ñeeⁿ cwiluiñê.

Sein'maⁿ Jesús nn'aⁿwii ndyuua Genesaret
(Mt. 14:34-36)

⁵³ Quia na jndá tei'xndyaandyena ndaalúee, tquiena ndyuua Genesaret. Jo' jo' teicjoomna w'aandaa' ndyoo ndaalúee. ⁵⁴ Quia jlui'na w'aandaa mañoom' ta'jnaaⁿ nn'aⁿ ndyuua'ñeeⁿ Jesús. ⁵⁵ Jla'tyuuaa'na, ty'ena cha'waa ndyuua'ñeeⁿ, tyo'oochona nn'aⁿwii cwe' ñ'eⁿ nduu mei'nyuucheⁿ joo na ndyena na mawee' Jesús. ⁵⁶ Ndo' mei'nyuucheⁿ na tueⁿeⁿ, meiiⁿ njoom nch'u, meiiⁿ njoom t'maⁿ, meiiⁿ jo ndo' jndáa, tyotsá'na nn'aⁿwii ts'om nato. Ndo' joo nn'aⁿwii'ñeeⁿ tyola'ty'oondyena nnoom na ñnequiaaⁿ meiiⁿ cwe' 'ndyoo liaⁿaⁿ na ñe'quio'na. Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tye'nquio' 'ndyoo liaⁿaⁿ n'maaⁿ.

7

Waa na mach'eena' na til'ueñe ts'aⁿ jo nnom Ty'oqts'om
(Mt. 15:1-20)

¹ Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mogⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, jnaⁿ na Jerusalén, tquiena na m'aaⁿ Jesús. ² Ee jndá tqueⁿ na cwenta chiuu cwil'a nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cwicwa' na tyootjei'ljuu'ndyena cha'xjeⁿ costumbre na waa ee tyoondyuu'na cha'xjeⁿ nquiu naⁿñeeⁿ na maca'na'. Jo' chii tyola'ncjoo'ndye naⁿñeeⁿ nacjoona. ³ Ee nn'aⁿ fariseos ñequio cha'tso nn'aⁿ judíos, jeeⁿ cwiqueⁿndyena na cwila'candana costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ na tyoluiitquiendye ndaana. Jo' chii mati ticwa'na xeⁿ nchiⁿ na nddyuu'jndyeena cha'xjeⁿ na matso costumbre'ñeeⁿ. ⁴ Ndo' quia na cwin-quiolcwee'na na ty'ena ts'ua ticwa'na xeⁿ nchiⁿ na cwique'lju'ndyejndyena. Mati jndye nt'omcheⁿ costumbre cwila'wena na matseijndaa'ñena' chiuu waa na nntmaaⁿ waso, ñequio caseito, ñequio xjo casuela, ñequio jnduu. ⁵ Quia jo' nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mogⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ta'x'eena nnom Jesús, jluna:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' ¿chiuu na ticala'candana costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ na tyoluiitquiendye ndaaya na cwicwa'na na ndicwaⁿ m'aⁿ na na tiqueⁿlju'ndyena?

⁶ T'ō Jesús ndaana, tsoom:

—'O nn'aⁿ na we waa cwila'ti^uyo', jeeⁿ teixcwe ñ'oom tjei' profeta Isaías cantya 'naⁿyo' quia na seiljei' ñ'oom na matsona': Na^maⁿ ndoo' na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyena ja, saā t'maⁿ waa na tixcwee' n'omna ñ'eⁿndyo.

⁷ Cwe' ts'iaaⁿndyo na cwila't'maaⁿndyena ja ee cwit'moōⁿna ñ'oom na cwe' cwiqueⁿ nn'aⁿ, tachii ñ'oomya.

⁸ Ndo' tsoi Jesús ndaana:

—'O yacheⁿ cwi'ndye'yo' ñ'oom na saⁿtjom Ty'oōts'om ndo' cwitsan-tyjo'yo'yo' costumbre na cwe' nn'aⁿ tqueⁿ. Joo costumbre ñeeⁿ cwit'moōⁿna' chiuu waa na nntmaaⁿ caseito, ñequio waso, ndo' jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na laa'ti' macaⁿna' na calacanda'yo'.

⁹ Ndo' tsoyeeⁿ ndaaⁿ ñeeⁿ:

—'O jeeⁿ cwil'a'yo' na til'ue ljei na saⁿtjom Ty'oōts'om, cha ndaaⁿ nntsan-tyjo'yo' costumbre na cwil'uee'ndyo' ncjo'yo'. ¹⁰ Ee matso Moisés: “Catseit'maaⁿndyu' tsoyee' ñ'eⁿ tso'ndyo'”, ndo' mati matsoom: “Ñeeⁿ juu na matso ñ'oomwi' nacjoo' tsoyee' oo tsondyee, cala'cuee' nn'aⁿ juu.” ¹¹ Saā 'o cwindu'yo' wanaaⁿ na nntso ts'aⁿ nnom tsoyeeⁿ oo tsoñeeⁿ: “Catseit'maⁿ ts'om' taxocandaⁿ nnteijndeiya 'u 'na' na tjoōndyu' ee cha'tso 'naⁿya na niom la'xmaⁿna' Corbán.” (Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' na cha'tso 'naaⁿ ts'aⁿ jnda tqueeⁿ joona' cwentaa' Ty'oōts'om). ¹² Ndo' quia na luaa' cwindu'yo' cwil'a'yo'yo' na tacaⁿna' na cateijndeiⁱ ts'aⁿ tsoyeeⁿ oo tsoñeeⁿ. ¹³ Ndo' laa'ti' cwil'a'yo' na til'ue ñ'oom na tqueⁿ Ty'oōts'om ee cwilacanda'yo' costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ. Mati jndye nt'omcheⁿ nnom na cwil'a'yo' cha'na nmeiⁿ.

¹⁴ Cwiicheⁿ cwii ndii' t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na jndyendye na m'aaⁿ, tsoom ndaana:

—Candy'e'yo' cha'tsondyo' ndo' cala'noⁿyo': ¹⁵ Tjaa'naⁿ cwii nantquie na macwa' ts'aⁿ na nnts'aana' na til'ueñê jo nnom Ty'oōts'om. Saā ñ'oom na cwinaaⁿ naquii' ts'oom nl'ana' na til'ueñê. ¹⁶ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na ndii, candii.

¹⁷ Quia jo' 'ndii Jesús nn'aⁿ na jndyendye, tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ta'x'eendyena cantya 'naaⁿ ñ'oom tjañoom' na seineiⁿ. ¹⁸ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ mati 'o tila'noⁿyo'? ¿Aa tiqueⁿyo' cwenta na tjaa'naⁿ cwii nnom nantquie na cwicwa' nn'aⁿ na juuna' nnts'aana' na til'ueñê ts'aⁿ jo nnom Ty'oōts'om? ¹⁹ Ee nchii naquii' ts'om ts'aⁿ nncuee'na'. Maxjeⁿ ts'om tsiaⁿaⁿ nncuee'na', jnda chii nnteⁿeⁿ juuna'.

Luaa' tsoom na ma'moōⁿ na ya nlcwa' ts'aⁿ cha'tso nnom nantquie. ²⁰ Jnda chii tsoom ndaana:

—Joo na cwinaaⁿ naquii' ts'om ts'aⁿ cwil'ana' na til'ueñê jo nnom Ty'oōts'om. ²¹ Ee cantyati na tseixmaⁿ naquii' ts'om ts'aⁿ jo' na cwiwitquioo' natia na matseitiuu cha'na cwe' nnc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿaⁿ, oo ñ'eⁿ sculjaa', cha'na nntseicuee' ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ, ²² cha'na nnc'h'uee ts'aⁿ, cha'na nntseiqueeⁿ ts'om ts'aⁿ 'naaⁿ x'iaaⁿaⁿ, cha'na nnc'oom ts'aⁿ na wi'ñe, cha'na cwe' ñequiu'nn'aⁿ ts'aⁿ, cha'na meiⁿ cwe' tajnaaⁿto ts'aⁿ, cha'na nntseitaa' ts'om ts'aⁿ, cha'na nntio'ñ'oom ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ, cha'na nntseis'añe oo nntseis-cuñe ts'aⁿ, oo cha'na nntseintjeiⁿñe cheⁿnquii' ts'aⁿ. ²³ Cha'tso natiameiⁿ cwinaaⁿna' naquii' ts'om ts'aⁿ ndo' joona' cwil'ana' na tjaa yuu l'ueñê jo nnom Ty'oōts'om.

*Cwii yuscu na seiyu' ñequio Jesús
(Mt. 15:21-28)*

²⁴ J̄lui' Jesús jo' jo', tjaan ndyuaa Tiro ñ'eⁿ Sidón. Jo' tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa ee tical'ue ts'oom na nndye nn'aⁿ na jo' m'aaⁿ. Saa t̄icandaā nncwanty'oom.
²⁵ Mañoom' jndii cwii yuscu na jo' m'aaⁿ. Tyje'cañoom jo' jo' ndo' tco' xtye jo nnom Jesús. Ee m'aaⁿ yuscuchjoo jnda yuscu'ñeeⁿ na maleiñ'oom jndyeta.
²⁶ Ndo' jom nchii ts'aⁿ judío. Jom ts'aⁿ sirofenicia. S'aa ty'oo nnom Jesús na cwji' tsaⁿ'ñeeⁿ jndyeta naquii' ts'om yuscuchjoo jnaaⁿ. ²⁷ Saa tso Jesús nnoom:

–Matsona' na nlcwa'jndyee yocanch'u, ee ticaty'iomna' na nntjeii'a na cwicwa'na na ññe'quiaayoo jooⁿa' ndāā calue' nch'u.

²⁸ Yuscu'ñeeⁿ t'ooⁿ nnom Jesús. Tsoom:

–Jeeⁿ mayuu', 'u Ta, saā canty'ia', calue' nch'u ndya' cwicwa'yo' meiiⁿ cwe' nacajndaā na cwiquiaa nacjee' meiiⁿsa na jla'quiaa yocanch'u.

²⁹ Quia jo' tso Jesús nnom yuscu'ñeeⁿ:

–Jeeⁿ majo'ndyo ñ'oom na tsu'. Ya xeⁿ wja'to' wa'. Jnda j̄lui' jndyeta naquii' ts'om yuscuchjoo jnda'.

³⁰ Tja tsaⁿ'ñeeⁿ ndo' quia na tueⁿeⁿ waⁿ'aⁿ, ljeiiⁿ na mawaacheⁿ yuscuchjoo joo' jnduu. Mayuu' nā jnda j̄lui' jndyeta naquii' ts'om.

Sein'ma' Jesús cwii ts'aⁿ na tileicatseineiⁿ

³¹ Tjalcwe' Jesús na ñet'oom jo' jo'. Tjawinoom ndyuaa Tiro, ndo' ndyuaa Sidón ñequio ndyuaa jo ndo' njoom Decápolis. Tueⁿeⁿ ndaaluee chjoo ts'onda Galilea. ³² Ndo' tquioñ'om nn'aⁿ cwii ts'aⁿ na cantaa' ndo' canchee'ñe. L'ana ty'oo nnom Jesús na catioom ts'ooⁿ nacjoo' tsaⁿ'ñeeⁿ. ³³ Quia jo' tjei'ñooⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ quii'ntaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ, ty'ena yuu na ñe'wendyena. Tjaa'ñē ndāal'ooⁿ n'om lua'qui tsaⁿ'ñeeⁿ, seicanaⁿ'aⁿ nomts'ooⁿ ñ'eⁿ ndaajnaaⁿ'aⁿ, quia jo' tyenquoom'm nomtsaa tsaⁿ'ñeeⁿ. ³⁴ Jnda jo' nty'iaaⁿ'aⁿ cañoom'luee, ndo' tcom ts'oom na jnda ntyjeeⁿ, tsoom:

–Efata. (Ñ'oomwaa' matsona': Catseicanaaⁿ'ñena'.)

³⁵ Mantlya jnaaⁿ n'om lua'qui tsaⁿ'ñeeⁿ ndo' mati x'ee tsaa. Ndo' mana jnaⁿ'na' na ya matseineiⁿ. ³⁶ Quia jo' seicu' Jesús ndyuee naⁿ'ñeeⁿ na ticaluena nnom meiiⁿcwii ts'aⁿ cantyja na tuu. Saa meiiⁿ na ñenquii'cheⁿ tyotsoom ndāana na ticaluena, jooⁿa yacheⁿ jndyeta tyola'neiⁿ'na ndāā nc'iaana.

³⁷ Ndo' jeeⁿ tjaweeⁿ n'om naⁿ'ñeeⁿ, tyola'neiⁿ'na, tyoluena:

–Jesús jeeⁿ ya mach'eeⁿ ee nn'aⁿ na cantaa, mach'eeⁿ na ya cwindyena. Ndo' nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ mach'eeⁿ na ya cwilaneiⁿ'na.

8

Tquiaa Jesús na tcwa' ñequiee meiiⁿ nn'aⁿ

(Mt. 15:32-39)

¹ Joo ncuue'ñeeⁿ tjomndyennda' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye. Ndo' tjaaⁿ'na' na cwileiñ'om naⁿ'ñeeⁿ na nlcwa'na. Jo' chii t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ'ñē, tsoom ndāana:

² –Wi' ts'ooⁿ'ya tmaaⁿ nn'aⁿm'aⁿl, ee je' jnda ndyee xuee na m'aⁿ'na ñ'eⁿ'ndyo ndo' tatjaaⁿ'na' ljo' cwii cwileiñ'omna na nlcwa'na. ³ Ndo' xeⁿ njñooⁿ'ya jooⁿa na c'oolcwee'na l'aana na ñe'jndo'na, quia jo' nato m'aⁿ'na nntycwii na jndeiⁿ' n'omna ee ñ'eeⁿ nt'omndye jooⁿa na tquia jnaⁿ'na.

⁴ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ'ñē jluena nnoom:

–Tjaaⁿ'na' chiuu ya na nnts'aa ts'aⁿ na ññequiaaⁿ na nlcwa' naⁿ'm'aⁿl na jndyendyena, ee ljoo na m'aaⁿ'ya jo jndaā.

⁵ Tax'eeñē ndāana:

–¿Cwanti tyoo' cwilei'ñ'om'yo'?

T'ooona, jluena:

–Ntquiee' taⁿ tyoo'.

⁶ Quia jo' sa'ntjoom na c'oocwindyuaandye nn'aⁿ nomtyuaa. To'floom ntquiee' taⁿ tyoo'ñeeⁿ, tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Ty'oots'om, jnda' jo' tyjeeⁿ joona'. Tquiaaⁿ joona' ndaa' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ndo' joona tquiana joona' ndaa' nn'aⁿ. ⁷ Mati cwileiñ'omna cwantindyoy calcaa nch'u. Jnda' na tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Ty'oots'om, tsoom na quiana jooyo' ndaa' nn'aⁿ. ⁸ Ndo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ tcwa' tjacjoona. Too' ntquiee' tsquiee na jla'tjomna nta^m ntyoo' ñequio nta^m calcaa na 'ndiina'. ⁹ Ndo' joo nn'aⁿ na tcwa' jo' tuee' cha'na ñequiee meiⁿ joona. Quia jo' t'maⁿ Jesús naⁿñeeⁿ na c'ootona. ¹⁰ Jnda' chii tuooⁿ ts'om w'aandaa ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ty'ena ndyuaa Dalmanuta.

Nn'aⁿ fariseos cwitaⁿna cwii 'naaⁿ na nnty'iaana

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Tquie'cañom nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ Jesús, to'na na cwila'ncjoo'ndyena ñ'eⁿñê. Ndo' cha na nlqueⁿna xjeⁿ jom, taⁿna na ca'mooⁿ ndaana cwii 'naaⁿ na nnaⁿna' na m'aaⁿ Ty'oots'om. ¹² Jesús jeeⁿ tcom ts'oom na chjoo' ts'oom, tsoom:

–Na^m'aⁿ cwitaⁿna cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na nnaⁿna' cañoom'luee.

Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo' ndaa'yo', maxjeⁿ xonquia na nnty'iaana meiⁿcwii 'naaⁿ meiⁿ na cwitaⁿna.

¹³ Quia jo' tjaaⁿ. 'Ñeeⁿ naⁿñeeⁿ. Tuonnaaⁿ'aⁿ ts'om w'aandaa, teixndyaañê cwiicheⁿ nantjya ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê.

Ndaaljo' na la'xmaⁿ nn'aⁿ fariseos

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús ñecwii taⁿ tyoo' cwileiñ'omtina ts'om w'aandaa ee tsuu' n'omna na nnc'ooñ'omna na nlcwa'na. ¹⁵ Quia jo' seijnooⁿ n'omna na ticjaañ'oomna' joona cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwi'tmooⁿ nn'aⁿ fariseos. Ndo' seijoom'ñê ñ'oom'ñeeⁿ ñequio ndaaljo' na cwiluii tyoo'. Tsoom ndaana:

–C'om'c'eendyo' na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ tyoo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio Herodes ee ndaaljo' 'naaⁿna tis'a laxmaⁿna'.

¹⁶ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús to'na na cwilaneiⁿna ndaa' nc'iaana cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Jluena:

–Luaa' matsoom cwe' ee tjaa'naⁿ tyoo' tquiochoo^{ya}.

¹⁷ Sei'noⁿ Jesús na ljo' cwila'tiuuna. Tsoom ndaana:

–¿Chiuu na jeeⁿ matseiñ'eeⁿñena' 'o cwe' jnaaⁿ na tjaa'naⁿ tyoo' tquioch'o'yo'? ¿Aa maxjeⁿ ndicwaⁿ ticala'noⁿyo' ndo' na tileicjo' ñ'oom naquii' n'om'yo'? ¿Aa maxjeⁿ tileiqueⁿyo' cwenta? ¹⁸ 'O na niom n'omndaa'yo', ¿aa maxjeⁿ ticajndo'yo'? Ndo' 'o na niom lue' n'om lua'qui'yo', ¿aa maxjeⁿ ticandye'yo'? ¿Aa tacjaanjoom' n'om'yo' ljo' s'aaya quia na seitjoona' na nlcwa' nn'aⁿ? ¹⁹ Quia na tyjaya 'om taⁿ tyoo' na tcwa' 'om meiⁿ nn'aⁿ, ¿cwanti lquiee na ñjom tyoo' 'ndiina' na jla'we'yo'?

T'ooona, jluena nnoom:

–Canchoo'we lquiee 'ndiina'.

²⁰ –Ndo' cwiicheⁿ cwii ndii' quia na tyjaya ntquiee' taⁿ tyoo' na tcwa' ñequiee meiⁿ nn'aⁿ, ¿cwanti lquiee na 'ndiina'?

Jooona t'ooona nnoom, jluena:

–Ntquiee' 'ndiina'.

²¹ Quia jo' matsoom ndaana:

–¿Aa maxjeⁿ hasta je' ticala'noⁿyo'?

Sein'maⁿ Jesús cwii tsaⁿnchjaaⁿ! tsjoom Betsaida

²² Quia na jndā tquiena tsjoom Betsaida tquiōñ'om nn'aⁿ cwii tsaⁿnchjaaⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tyoll'ana ty'oo na catioyaaⁿ ts'ōōⁿ nacjoo' tsaⁿñeeⁿ na catsein'maaⁿ juu. ²³ Quia jo' t'ueeⁿ ts'ō tsaⁿnchjaaⁿ!. Tjañ'oom juu nnom tsjoom. Ty'oomñē ndaaⁿnaaⁿ lua'nnom ndo' tyenquiom'm lua'nnom tsaⁿñeeⁿ, jndā chii tax'eeⁿ nnom, tsoom:

—¿Aa waa ljo' manty'ia'?

²⁴ Sein'meiiⁿ tsaⁿnchjaaⁿñeeⁿ lua'nnoom, tsoom:

—Manty'ia nn'aⁿ ndoo' ntyjii cha'cwijom n'oom joona, saā cwi'ooca'na.

²⁵ Cwiicheⁿ cwii ndii' tionnda' Jesús l'ōōⁿ cjoo' lua'nnom tsaⁿñeeⁿ. Quia jo' nquiee nty'iaa' tsaⁿnchjaaⁿ! ndo' mana n'maaⁿ, xueeya nty'iaaⁿ! ²⁶ Jndā chii jñom Jesús jom. Tso nnoom:

—Cja'to', cja'ndye'yu' wa'. Ticwinoom' quii' tsjoom, meiⁿ tintsu' nnom mei'cwii ts'aⁿ chiuu tuii.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñē Cristo

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Jndā chii jlui' Jesús tsjoom Betsaida ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñē. Ty'ena njoom nch'u ndyuaa tsjoom Cesarea Filipino. Ndo' xcwe na ñjomndyena nato, tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿Ñeeⁿ cwilue nn'aⁿ na cwiluiindyō?

²⁸ Naⁿñeeⁿ t'ōōna, jluena:

—Nt'om nn'aⁿ cwilue na 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue Elías 'u. Saā nt'omcheⁿ cwilue na 'u cwii profeta na jndā wando'xco'.

²⁹ Quia jo' tax'eennaⁿ! na ndyueena, tsoom:

—Ndo' 'o je', ¿ñeeⁿ juu cwindu'yo' na cwiluiindyō?

T'ō Pedro, tso:

—'U maxjeⁿ quii Cristo cwiluiindyu'.

³⁰ Jesús ñecwii ñ'oom sa'ntjoom na ticaluena nnom mei'cwii ts'aⁿ na cwiluiñē na ljo'.

Matseicandii Jesús cantyja na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Quia jo' tōōⁿ na tyo'mōōⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na cwiluiñē ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Tsoom jndye nawi' tseixmaaⁿ na catjoom. Ndo' tyo'mōōⁿ na xocato'ñoom nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye jom, meiⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, meiⁿ nn'aⁿ na cwit'mōōⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Maxjeⁿ nla'cuee'na jom saā xuee jndā ndyee, nncwando'nnaaⁿ! na nncueeⁿeⁿ.

³² Ndyeyu seineiiⁿ ñ'oommeiⁿ ndaana. Ndo' Pedro tjañ'oom Jesús cwii ntyja. Tōōⁿ na matseitaaⁿ! juu na nmeiⁿ matso na nluii. ³³ Teiqueⁿ Jesús, nty'iaaⁿ! na ndaā nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñē. Seitaaⁿ! Pedro, tsoom:

—Quindyō' nacañomya 'u na matseijomndyu' ñ'eñ Satanás. Ee ñ'oom na matsei'tiuu' jnaⁿ! cwe' cantyja na cwila'tiuu nn'aⁿ, nchii cantyja na l'ue ts'om Ty'ōots'om.

³⁴ Quia jo' t'maaⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ yuu na m'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñē. Tsoom ndaana:

—Mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñē cantyja na matseitiuu nqueⁿ. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom, meiiⁿ cueeⁿeⁿ. Ndo' candyontyjoōⁿ cantyja na mats'aa. ³⁵ Ee mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mañequiaaⁿñe na catjom ljo' na nntjom ee na m'aaⁿ cantyja 'na'ya ñequio ñ'oom naya, juu tsaⁿñeeⁿ nluin'maaⁿñē. Ndo' mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na

mal'uee'ñe che'nquii chiuu nlui'n'maa'ñe, majo'to jo' nntsuuñe. ³⁶ Meii' cha'waa tsjoomnancue cuaana' cwentaa' ts'a'n, saꝓ ꝑyuu waa na mateijndei-ina' juu ee xoc'ona' ñ'e'ñê na ticatsuuñe añmaa'n'a'? ³⁷ ꝑAa nndaꝓ nnts'aa ts'a'n na nnjoml'ua na nlui'n'maa'ñe añmaa'n'a'? Cwaa'n nndaꝓ. ³⁸ Tiempo je' laxma'n nn'a'n na ticala'yuy'a n'omna ñ'e'n Ty'oots'om ndo' la'xma'nna jna'n, xe'n jnaa'nna ja ñequio ñ'oom naya na mañequia, mati ja na cwiluiindyꝓ ts'a'n na jna' cañoom'luee, quia na ndyondnda'a ñequio na matseit'maa'ñena' Tsotyꝓ ñequio ángeles na lju' n'om, nnc'oo'n na jnaa'n'a na n'ñee'n.

9

1 Mati tso Jesús ndaꝓana:

—Mayuu'che'n nddye'yo' nntsjoꝓ, m'a'n nn'a'n ñjaa'n na xocwjena hasta xe'n jnda nty'iaandaꝓana na matsꝓ'ntjom Ty'oots'om ñequio cha'tso najnda na matseixmaa'n.

Seichuii'na' Jesús

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

2 Jnda na teinom yom xuee, tjañ'oom Jesús Pedro ñ'e'n Jacobo ñ'e'n Juan. Ty'ena cwii sjo nandye yuu na ñenquieena. Ndo' jo' jo' seichuii'na' jom jo ndaꝓana. ³ Saana' na caxuee lia'n'a'n, canchii'tina' cha'na tsaa'n. Mei'n tjaa'na'n cwii ts'a'n na nndaꝓ mma'n cwii liaa na nleicanchii'ti juuna' cha'na lia'n'a'n. ⁴ Ndo' xje'n'ñee'n teitquioo'ñe Elías ñ'e'n Moisés na cwila'nei'na ñ'e'n Jesús. ⁵ Quia jo' tso Pedro nnom Jesús:

—Jee'n ndya' ya na m'aa'ya ñjaa'n. Cwa, nl'aayâ ndyee xquie' ncwa'n. Cwii cwenta' nncu', cwii cwentaa' Moisés, ndo' cwii cwentaa' Elías.

6 Ñ'oommei'n' tsoyom cwe' nc'e na seiñ'ee'n'ñ'e'na' jom ee na jee'n ndya' cwcicatyena. ⁷ Quia jo' jndyocue cwii nchquiu na seincwaa'n'ñena' nacjoona. Ndo' teic'uaa na seiñ'e'n Ty'oots'om naquii' nchquiu'ñee'n, tsoom:

—Luaañe Jndaaya na jee'n candya' ts'oo'ya. Candye'yo' ñ'oom na matseinei'n.

8 Mats'iaa jo' quia jleity'iomndaꝓana, jliuna cwa tac'oomñe Elías ñ'e'n Moisés ñ'e'n'ndyena. Macanda ñenquii Jesús cwim'aa'n.

9 Yoche na nwinquiocuena sjo'ñee'n, sa'ntjom Jesús na mei'ncwii ñ'oom ticaluena ndaꝓ nn'a'n chiuu waa na nty'iaana na seichuii'na' jom. Ñequii'che'n na nla'nei'na ñ'oomwaa' quia jnda mawando'xcoom xe'n jnda jla'cuee' nn'a'n jom. ¹⁰ Ndo' tyola'wena ñ'oom'ñee'n ñequio na jee'n xcwee' n'omna. Tyota'x'eendye che'nquieena ndaꝓana ljo' ñecatso ñ'oom na tsoom na quia nncwando'xcoom na nncuee'n'e'n. ¹¹ Quia jo' jluena nnoom:

—Nquiee nn'a'n na cwit'moo'n ljeii na tque'n Moisés cwilue maca'nna' na Elías nddyojñee'n.

—ꝑChiuu na luaa' cwilue na n'ñee'n?

12 Ndo' t'o Jesús ndaꝓana tsoom:

—Mayuu' na ncwjee'jndyee Elías na nntseijndaa'ñê cha'tso. Saꝓ ja na cwiluiindyꝓ ts'a'n na jna' cañoom'luee, ꝑchiuu waa na matso ljeii 'naa'n Ty'oots'om cantyja 'na'ya? Matsona' na jndye nawi' catjo'n do' nnc'om nn'a'n na ticuee' n'omna ja. ¹³ Saꝓ matsjoꝓ ndaꝓ'yo' na nquii na cwiluiiñe Elías, jnda tyjee'n'e'n, ndo' tyol'a nn'a'n cha'xje'n na l'ue n'omna ñ'e'n'ñê ee luaa' matso ljeii 'naa'n Ty'oots'om na tseixmaa' na catjoom.

Sein'ma' Jesús cwii tyochjoo

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

14 Jnda na tquienda'na yuu ljoo'ndye nt'omche'n nc'iaana, quia jo' nty'iaana na jnda tque'cañom cwii tmaa'n nn'a'n na jndyendye nacañoom

naⁿñeeⁿ. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljei na tqeⁿ Moisés, na cwila'ñ'eeⁿ ndyueena ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ¹⁵ Ndo' nn'aⁿ tmaaⁿñeeⁿ quia na nty'iaana jom, t'omna na jeeⁿ tjaweeⁿ n'omna. Jla'tyuua'na, ty'ecatjomndyena jom. Tquiana na xmaⁿñê. ¹⁶ Quia jo' tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿Ljo' ñ'oom na jeeⁿ cwilañ'eeⁿ ndyuee'yo'?

¹⁷ Cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ naquii' tmaaⁿ naⁿñeeⁿ, t'ooⁿ. Tsoom:

—Maestro, jndyoñ'o^{ya} t'jndaaya ñjaaⁿ, ee maleiñ'oom jndyeta jom ndo' mach'ee na tileicatseineiⁿ. ¹⁸ Ndo' meiⁿyuucheⁿ na m'aaⁿñê quia jnda jnaⁿna' maxjeⁿ matseiquioo jndyeta jom nomtyuaa. Cwilui' chom' ñom, mati manqueeⁿ ndei'n'oom, ndo' cwileiquiñê. Ma'ndiina' jom na tajneiⁿ. Ndo' jnda s'aa ty'oo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' na catjeiⁿna jndyeta'ñeeⁿ, saa t'icandaⁿ l'ana.

¹⁹ Quia jo' tso Jesús:

—Ó nn'aⁿ na ticala'yu'ya' n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, ¿cwanti yo macaⁿna' na cwii nljoo'ndyo ñ'eⁿndyo' na m'mooⁿtyaⁿ ndaa'yo'? ¿Cwanti xuee cwii ndaaⁿ nntseiqui' ts'oⁿya ñ'eⁿndyo'? Quio'ñ'om'yo' tyochjoom'aaⁿ ñjaaⁿñê.

²⁰ Quia jo' tquioñ'omna tyochjoo na m'aaⁿ Jesús. Ndo' quia nty'iaa' jndyeta Jesús, s'aana' na tyocoñoomñaⁿ tyochjoo'ñeeⁿ. Tiooñê nomtyuaa, tyotseicantyeⁿñê ndo' tyocalui' chom' ñom. ²¹ Ta'x'ee Jesús nnom tsotye tyochjoo, tsoom:

—¿Cwanti xuee na luaa' matjoom?

T'oⁿ tsotyeⁿ, tso:

—Xjeⁿ na cachjooñêcheⁿ jnaⁿna'. ²² Ndo' teijndye ndii' matseiquioona' jom quii' chom ndo' quii' ndaa, cha cueeⁿeⁿ. Jo' chii c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyoⁿ xeⁿ waa na nndaⁿ nntsa', cateijndei' já.

²³ Tso Jesús nnom:

—Matsu' xeⁿ nndaⁿ nts'aa. Cha'tso nndaⁿ nluii quia na matseyiu' ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om.

²⁴ Quia jo' jndeiⁿ seineiⁿ tsotye tyochjoo, tso:

—Ja matseyiu'a. Cateijndei' ja na nntseyiu'yatya.

²⁵ Quia na nty'iaa' Jesús na ntjantyja jaawijndyendye nn'aⁿ nacañom'm, quia jo' seitiaaⁿ jndyeta'ñeeⁿ, tsoom:

—'U jndyeta na mache' na cantaa nn'aⁿ ndo' na tileicala'nei'na, matsa'ntjoⁿ na calui' ndo' tajom nncja'quie'nnda' naquii' ts'om tyochjoom'aaⁿ.

²⁶ Quia jo' jndeiⁿ seixuaa jndyeta. S'aaⁿ na jeeⁿ tyocoñoomñaⁿ tyochjoo, mana jlueeⁿeⁿ. 'Ndiina' juu cha'cwijom ts'oo. Jo' chii majndyeti nn'aⁿ jluea na jnda tue' tyochjoo. ²⁷ Saa Jesús t'ueeⁿ ts'oⁿ tyochjoo'ñeeⁿ, seiweeⁿ juu. Mañoom' teintyjee'.

²⁸ Jnda jo' tjaquiee' Jesús quii' w'aa. Tju'na' na ñenqueⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ndo' ta'x'eena ñ'oom'ñeeⁿ ñom, jluea:

—¿Chiuu waayuu na já t'icandaⁿ nntjei'â jndyeta'm'aaⁿ?

²⁹ Quia jo' tsoom ndaana:

—Cha'na jndyeta'm'aⁿ, tjaa'naⁿ 'neeⁿ nndaⁿ nncwji' joona xeⁿ nchii na nntseinei' ts'aⁿ nnom Ty'oots'om ndo' na nntseicwejndo'ñe.

Matseicandiinna' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Jnda na jlui' Jesús jo' jo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ty'ena, teinonna ts'ondaⁿ Galilea. Saa tical'ue ts'oom na nliu nn'aⁿ na jo' wjaⁿ. ³¹ Ee ma'mooⁿ chiuu waa na nntjoom na cwiluiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na ñnequiaa ts'aⁿ cwenta jom luee nn'aⁿ ndo' nla'cuee' jom saa xeⁿ jnda ndyee

xuee na tueeⁿeⁿ maxjeⁿ nncwando'xcoom. ³² Saaⁿ joona ticala'noⁿna ñ'oom na tsoom ndo' nquiaana na nnta'x'eena nnoom ljo' ñe'ca'moⁿna'.

¿Ñeeⁿ na t'ma'ti cwiluiñe?
(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Tquiena Capernaum. Ndo' quia na jnda mam'a'na quii' w'aa, quia jo t'ax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿Cwaaⁿ ñ'oom ñeñja'ncjoo'ndyo' ndaa ntyjee'yo' xjeⁿ na ñetquiiooya nato?

³⁴ Saaⁿ joona yacheⁿ jla'cheⁿna, ee mayuu' xjeⁿ na ñeñjomndyena nato tyola'ncjoo'ndyena 'ñeeⁿ cwii joona t'ma'ti cwiluiñe. ³⁵ Jnda na tjacjoo Jesús, tqeeⁿñê canchoo'wendye joona na c'oontyjaa'tina. Tsoom ndaana:

—Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na maqueⁿ ts'om na nlco'nnomma' juu jo ndaa'yo', tsaⁿñeeⁿ matsona' na cju'ñecjeeⁿ ndo' candi'ntjoom ndaa cha'tso nc'iaaⁿa'.

³⁶ Quia jo' t'ueeⁿ cwii tyochjoo, tcoom'm juu xcwe quii'ntaaⁿna. Jnda chii ty'oom juu ndo' tsoom ndaana:

³⁷ —Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maco'ñom cwii yucachjoo ñequio xueya cha'na yucachjoom'aaⁿ, ja maco'ñom tsaⁿñeeⁿ. Ndo' ts'aⁿ na maco'ñom ja, nchii macandã ñennco maco'ñom. Mati maco'ñom nqueⁿ na jñoom ja.

Ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús
(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸ Tso Juan nnom Jesús:

—Maestro, nty'iaayã cwii ts'aⁿ na macwji' jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ ñequio xue'. Juu tsaⁿñeeⁿ tyootseijomñê ñ'eⁿndyo jaa. Jo' chii jla'tsaaⁿndyo jom.

³⁹ Saa tso Jesús ndaana:

—Tala'tsaaⁿndyo' jom ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ t'maⁿ ñequio xueya, xocats'aana' na ndanquia nntso cwii ñ'oom wi' nacjoya. ⁴⁰ Ee ts'aⁿ na tic'oom nacjoya, cwiluiñe ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'na'ya. ⁴¹ Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ññequiaa meiⁿ ñechjoowi' ndaatioo na nncwe'yo' nc'e na cwilaxma'nyo' cantyja 'naⁿ nncõ na cwiluiindyõ Cristo, mayuu'cheⁿ waa naya 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Quaaⁿya cwenta na tical'aya natia
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nts'aa na catseitjooñe cwii ts'aⁿ na cachjoo matseyu' ñ'eⁿndyo, juu tsaⁿñeeⁿ yati xeⁿ cwityeⁿ cwii tsjo'suu xtyoom'm, ndo' catuee' nn'aⁿ jom ts'om ndaaluee. ⁴³ Xeⁿ na wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oqts'om jnaaⁿ cwii ts'o', catsa' xjeⁿ juuna' cha'cwijom na cattyjee' juuna' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati nntseixmaⁿ na ticanty-cwii na nncwando' meiiⁿ cha'cwijom na ticandã' we ts'o' nchiiti na candã'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io yuu na tijoom canduu' chom. ⁴⁴ Yuu tijoom cwje canti meiⁿ na nnduu' chom. ⁴⁵ Ndo' xeⁿ wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oqts'om jnaaⁿ cwii x'e', catsa' xjeⁿ cha'cwijom na cattyjee' juuna' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati nntseixmaⁿ na ticanty-cwii na nncwando' meiiⁿ cha'cwijom na ticandã' we nc'e' nchiiti na candã'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io yuu na tijoom canduu' chom. ⁴⁶ Ndo' tijoom cwje canti meiⁿ na nnduu' chom. ⁴⁷ Ndo' xeⁿ cwe' cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oqts'om, catsa' xjeⁿ cha'cwijom na cwji' ts'omnjom' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati na nncja'quie' cantyja na matsa'ntjom Ty'oqts'om meiiⁿ cha'cwijom na nchja'ñ nchiiti na candã' we n'omnjom' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io ⁴⁸ yuu na tijoom cwje canti ndo' meiⁿ na nnduu' chom.

49 'Ee ticwii cwii ts'aⁿ nleichjeⁿñê ñequio chom. Cwila'chjeⁿ nn'aⁿ seii quioo' na cwiñe'quiana na cwila't'maaⁿndyena Ty'ooots'om. 50 Jeeⁿ l'ue tsjaaⁿ saa xeⁿ jnda' jlui' na chjeⁿ'na', tjaa yuu cwii nl'ue juuna'. Jo' chii 'o c'om'yo' cha'na tsjaaⁿ na xocalui' na chjeⁿ'na' quia jo' ñenquii'cheⁿ nleil'uendyo' quii'ntaaⁿ nc'ia'yo' ndo' tjoom' ñ'oom nnc'om'yo' ñ'e'ndyena.

10

Tintseiyuii' ts'aⁿ ljeii na tocoom (Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

1 Cwiicheⁿ cwii ndii' jnaⁿ Jesús Capernaum, tjaaⁿ, tueⁿeⁿ ts'ondaa Judea. Teinoom cwiicheⁿ nantyjaa' jndaa Jordán. Tjomndyennda' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ yuu na m'aaⁿ. Quia jo' t'mooⁿ ndaana cha'xjeⁿ na quich'eeⁿ. 2 Majuu xjeⁿñeeⁿ tquie'caom nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ na ñe'cal'ana xjeⁿ jom. Ta'x'eena nnoom:

—¿Aa matsa'ntjomna' na tsaⁿ's'a nntseiyueeⁿeⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿ scoom'm?

3 Jom t'ooⁿ, tsoom ndaana:

—Juu ñ'oom na tqeeⁿ Moisés, ¿ljo' matsona' na cal'a'yo'?

4 Quia jo' jlueⁿ:

—Moisés tquiaaⁿ na wanaaⁿ na nntyuii' ljeii na toco tsaⁿ's'a ñequio scoom'm. Ndo' tsaⁿ'scu nnc'o'ñoom cwiicheⁿ ljeii na matsona' na macandá cwitoⁿ'ndyena ñ'eⁿ saaⁿ'aⁿ.

5 T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Cwe' ee na 'o jeeⁿ quie' n'om'yo', jo' na seiljeii Moisés ñ'oomwaa'. 6 Saa cantyati xuee na to' Ty'ooots'om na tqeeⁿ cha'tso, s'aaⁿ tsaⁿ's'a ñ'eⁿ tsaⁿ'scu. 7 Ndo' tsoom: “Macwe' jo' na n'ndii tsaⁿ's'a tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ, cha tyeⁿ nnc'oom ñ'eⁿ scoom'm, 8 ndo' wendyena ñe'cwii sei' nla'xmaⁿna.” Jo' chii meiiⁿ na we ts'aⁿ ñe'jla'xmaⁿna saa je' ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyena. 9 Ndo' nc'e na luaa', seijndaa'ñe nquii Ty'ooots'om na ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyena, jo' chii ticatsona' na cwe' ts'aⁿ nntseiyuii' na luaa' cwiluiindyena.

10 Ndo' quia na tquiennda'na na waa w'aa, nquiee nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús jla'lcwii'ndyennda'na juu ñ'oomwaa'. 11 Tsoom ndaana:

—Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nntseiyuii' ljeii na toco ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, tsaⁿ'ñeeⁿ waa jnaaⁿ nnom scuu' nc'e na matsona' cantyja 'naaⁿ na cwe' m'aaⁿya ñequio cwiicheⁿ yuscu. 12 Ndo' mati xeⁿ m'aaⁿ cwii yuscu na nntseiyuii' ljeii na toco ñ'eⁿ saa' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿ's'a, majo'ti matseijndaa'ñena' na waa jnaaⁿ na m'aaⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿ's'a.

Matio'naa'ñe Jesús yocanch'u (Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

13 Ndo' tyonquicho nt'om nn'aⁿ yocanch'u na m'aaⁿ Jesús na catioom l'ooⁿ nacjoona. Saa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'tia'na nn'aⁿ na tqiocho yocanch'u'ñeeⁿ. 14 Quia nty'iaa' Jesús na ljo' cwil'ana, seiloo'ñê ñ'eⁿ'ndyena. Tsoom ndaana:

—Ca'ndye'yo' na quiontyjaa' yocanch'um'aⁿ ja. Tilacu'yo' jooⁿ, ee yuu na matsa'ntjom Ty'ooots'om macandá nnc'ooquiee'ndye nn'aⁿ na nty-jaandye ja cha'na cwil'a yocanch'u. 15 Ñ'oom na mayuu' matsjoo ndaa'yo', mei'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na ntyjaañe Ty'ooots'om cha'na ntyjaandye yocanch'u ja, ndo' mañequiaañe na matsa'ntjom Ty'ooots'om juu, tsaⁿ'ñeeⁿ nndaⁿ nnc-jaaquiee'ñê cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om.

16 Quia jo' to'ñoom yocanch'u'ñeeⁿ naquui' l'ooⁿ. Tioom l'ooⁿ nacjoona na tio'naaⁿñê joona.

*Matseineiⁿ tsaⁿtya ñ'eⁿ Jesús
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)*

17 Tjatjati Jesús nato. Ndo' cwii tsaⁿs'a maleinom na jndyontyjaa' jom. Jndyoco' xtye jo nnoom. Tso:

—'U Maestro na ya ts'aⁿndyu', ¿ljo' macaⁿna' na cats'aa cha nntseixmaⁿya na ticantycwii na nncwa'ndq'a?

18 Ndo' tso Jesús nnom:

—¿Chiuu na matsu' na ya ts'aⁿndyo ja? Macandaⁿquui Ty'oots'om cwiluiiñê na ljo'. 19 'U mantyi' ljeii naquí na matsa'ntjoom. Matsona': "Tinc'om'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tintsei'cue' ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ. Tintseineiⁿ ñ'oom na cwe' cantu nacjoo' ts'aⁿ. Tiñenquii'nn'aⁿ ts'aⁿ. Catseit'maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo'."

20 Tsaⁿñeeⁿ tsoom nnom Jesús:

—Maestro, cha'tso ñ'oommeiⁿ matseicandaya xjeⁿ na cachjoondyoⁿchaⁿ.

21 Jesús nty'iaaⁿaⁿ nnom tsaⁿñeeⁿ. S'aana' na jeeⁿ wi' ts'oom juu. Tsoom nnom:

—Cwii waa na matseitjoona' 'u. Cja', cajndaⁿa' cha'tso 'naⁿ. S'om'ñeeⁿ quiaa' ndaⁿa ndyeñeeⁿ. Quia jo' nnc'oom' na tyandyu' nandye cañoom'luee. Ndo' caljoya ts'om' nawí na nntjom' hasta meiⁿ xeⁿ nntseicuee'na' 'u. Candyo'tsei'jomndyu' ñ'eⁿndyo.

22 Jnda na jñeeⁿ ñ'oomwaa' quia jo' jeeⁿ sei'ndaa'na' ntyjeeⁿ. Tjaa' na chjoo' ts'oom ee jeeⁿ jndye 'naaⁿaⁿ ñoom.

23 Quia jo' taqueⁿ Jesús ndaⁿa nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom ndaⁿana:

—Nn'aⁿ na tyandyee jeeⁿ ndya' jndei'na' na ññe'quiandyena na nntsa'ntjom Ty'oots'om joona.

24 Jnda na jndyena ñ'oomwaa', seitsaⁿna' joona. Quia jo' tsonnaaⁿaⁿ ndaⁿana:

—'O nn'aⁿya, joo nn'aⁿ na quit'maⁿ n'om 'na' jeeⁿ jndei'na' na ññe'quiandyena na nntsa'ntjom Ty'oots'om joona. 25 Jndei'tina' na nncju'ñecje cwii tsaⁿtya na nntsa'ntjom Ty'oots'om jom, nchiiti na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'e tsei'nchquia.

26 Jnda na jndyena ñ'oomwaa' yacheⁿ seiñ'eeⁿñ'eⁿna' joona. Ta'x'eendye cheⁿnquieena ndaⁿa ntyjeena, jluena:

—Quia jo' ¿'ñeeⁿ ts'aⁿ nndaⁿa nlui'n'maaⁿñe?

27 Nty'iaa' Jesús ndaⁿana, tsoom:

—Tijoom candaⁿa nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnquii ts'aⁿ. Macandaⁿquui Ty'oots'om nndaⁿa nncwji'n'maaⁿñê ts'aⁿ. Ee tjaa'naⁿ cwii na xocandaⁿa nnts'aaⁿ.

28 Ndo' tso Pedro nnom Jesús:

—Aa ndi' Ta, já jnda 'ndyaⁿyaⁿ cha'tso 'naaⁿyaⁿ na cwitsaantjooⁿyaⁿ naxeⁿ.

29 Tso Jesús ndaⁿana:

—Candye'yo' nntsjoⁿ ñ'oom na mayuu'cheⁿ. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ma'ndii waa', oo ti'nquio oo ndyencjo, oo tsotye, oo tsondyee, oo scuu' oo ntseinda, oo ndyuua' nc'e na matseijomñe ñ'oom na mañequia na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, 30 juu tsaⁿñeeⁿ tiempomeiiⁿñe nnc'o'ñoom siaⁿnto ndii'cheⁿ l'aⁿaⁿ, ti'nquioom, ndyencjoom, loñeeⁿ, ntseinaaⁿ, ndyuuaⁿaⁿ ñequio na nnta'wi' nn'aⁿ jom. Saⁿa ncuee na cwii ndyona', ticantycwii na nncwanoom'm. 31 Ee jndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwila'tiuu

nquiee na t'maⁿ cwiluiindy^e, sãã nncueⁿntyj^o na nncjuⁿ'cjenaⁿ joona. Ndoⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ na majuⁿ'cjenaⁿ sãã ndanquia nntseiwendyenaⁿ joona.

Matseicandiinna' Jesús na nncueeⁿeⁿ
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Jesús ñequio nn'aⁿ na cwilaⁿ'jomndye ñ'eⁿñê, ñjomndyena nato na cwi'oona Jerusalén. Jom wjaajñeeⁿ jo ndããna. Jeeⁿ matseïñ'eeⁿ'na' joona ndoⁿ cwicatyena na cwi'oontyjoⁿ naxeeⁿeⁿ. Quia joⁿ tjei'ñooⁿ nn'aⁿ na canchooⁿ'wendye, tooⁿ'oⁿ na matseineiⁿ ndããna chiuu waa na nntjom nqueⁿ.

³³ Tsoom:

—Queⁿ'yo' cwentá, macwitsaawaaya Jerusalén. Ndoⁿ ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ññequiaa ts'aⁿ cwentá ja luee ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwi't'mooⁿ ljei na tqeeⁿ Moisés na nla'jndaaⁿ'ndyetyeⁿ'na na nnc'ioⁿ ndoⁿ ññeⁿ'quiána cwentá ja luee nn'aⁿ na nchii judíos. ³⁴ Ndoⁿ naⁿ'ñeeⁿ nneiⁿ'ncona ndoⁿ ññomna ndaajnaⁿ ja. Nntjaaⁿ na ja ñ'eⁿ tjaⁿ'tseiⁿ ndoⁿ nlaⁿ'cuaeⁿ'na ja. Sãã xuee jndã ndyee nncwaⁿ'ndoⁿ'xco.

Jacobo ñ'eⁿ Juan cwitaⁿ'na cwii naya
(Mt. 20:20-28)

³⁵ Quia joⁿ tntseinda Zebedeo, Jacobo ñ'eⁿ Juan tqiointyjaaⁿ na Jesús, jluena: —Aa ndiⁿ Ta, l'ue n'oⁿ'oⁿ'yâ na ññequiaaⁿ cwii naya na cwitaaⁿ'yâ njomⁿ'.

³⁶ Tsoom ndããna:

—¿Ljoⁿ l'ue n'omⁿ'yo' na cats'aaⁿ 'o?

³⁷ T'oⁿna nnoom, jluena:

—Quia jndã mam'aaⁿ yuu na matseit'maaⁿ'ñenaⁿ 'u, quiaaⁿ na cwii já nncwacatyeeⁿ ntyjaⁿ ntyjaya ndoⁿ cwiicheⁿ já nncwacatyeeⁿ ntyjatymaaⁿ'.

³⁸ Quia joⁿ matso Jesús ndããna:

—'O maxjeⁿ ticalaⁿ'noⁿ'yo' ljoⁿ cwitaⁿ'yo' noⁿ. Na wiⁿ't'maⁿ na nncwinooⁿ, ¿aa nndaã nnaⁿ'ndyoⁿ? ¿Aa nndaã nlyoya n'omⁿ'yo' na nlaⁿ'cwjee nn'aⁿ 'o chaⁿ'xjeⁿ na jndã ljoya ts'oⁿ'na na nlaⁿ'cuaeⁿ'na ja?

³⁹ Joona t'oⁿna, jluena:

—Nndaã.

Tsoom ndããna:

—Mayuuⁿ macaⁿ'na' na mañejuu nawiⁿ na nncwinooⁿ'ya, nncwiⁿ'nomⁿ'yo'. Ndoⁿ macaⁿ'na' na caljoya n'omⁿ'yo' na nlaⁿ'cwjee nn'aⁿ 'o chaⁿ'na cwiljoya ts'oⁿ'na na nlaⁿ'cuaeⁿ'na ja. ⁴⁰ Sãã nchii nnc^o tseixmaⁿ'ya na nntseijndaaⁿ'ndyo ññeeⁿ juu nncwacatyeeⁿ ntyjaaⁿ a ntyjaya oo ntyjatymaaⁿ'. Nquii Ty'oⁿ'ots'om ññequiaaⁿ naya ññeeⁿ ndãã nn'aⁿ na jndã seijndaaⁿ'ñê na nntoⁿ'ñoom juunaⁿ'.

⁴¹ Ndoⁿ joo nquindy^e naboⁿ'ñeeⁿ na cwilaⁿ'jomndye ñ'eⁿ Jesús toⁿ'na na tyolaⁿ'wjeena we nc'iaana Jacobo ñ'eⁿ Juan. ⁴² Joⁿ chii Jesús tcwaaⁿ joona, tsoom ndããna:

—'O manquiuⁿ'yo' nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cwii cwii tsjoomnancue cwilaⁿ's'andyena ndãã nn'aⁿ na cwitsaⁿ'ntjomna. Ndoⁿ nn'aⁿ na cwiluiitⁿ'maⁿ'ndye cwiqueⁿ'na xjeⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacje 'naaⁿ'na. ⁴³ Sãã nchii laaⁿ'tiⁿ n'l'aⁿ'yo' quiiⁿ'ntaaⁿ'yo'. Ee meiⁿ'cwiⁿ'ñeeⁿ'cheⁿ 'o na ntyjaaⁿ ts'om na nnc'oom na t'maⁿ'ñe quiiⁿ'ntaaⁿ'yo', tsaⁿ'ñeeⁿ matsonaⁿ na jom candiⁿ'ntjom ndããⁿ'yo'. ⁴⁴ Ndoⁿ ññeeⁿ juu quiiⁿ'ntaaⁿ'yo' na maqueⁿ ts'om na juu nlc^o'nnoⁿ'na' jo ndããⁿ'yo', matsonaⁿ na cateijndeiⁿ 'o. ⁴⁵ Ee ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyoⁿ na nndiⁿ'ntjoⁿ'ya ndãã nn'aⁿ, nchii na ndyeeⁿ'ntjom nn'aⁿ noⁿ. Ndoⁿ jndyoⁿ na ññequiaandy^o na c'ioⁿ na nntioⁿ'ya jnaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye cha ndyaandyena jnaaⁿ'na na waa.

*Matsein'maⁿ Jesús tsaⁿnchjaaⁿ na jndyu Bartimeo**(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)*

⁴⁶ Ndo' tquiena tsjoom Jericó. Jnda jo' majaacalui' Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ndo' ñequio cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye. Juu xjeⁿñeeⁿ wacatyeeⁿ tsaⁿnchjaaⁿ Bartimeo 'ndyoo nato. Jom jnda Timeo. Macaaⁿ ljo' na nleil'ueeⁿñê. ⁴⁷ Quia na jñeeⁿ na mawinom Jesús ts'aⁿ Nazaret, tooⁿoⁿ na matseixuaⁿ, tsoom:

—'U Jesús, na cwiluindyu' tsjaaⁿ David na jndyowicantyjo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

⁴⁸ Jndye nn'aⁿ jla'tia'na jom na catseicheeⁿ, saq jom yacheⁿ tyotseixu-aatyeeⁿ, tsoom:

—'U, na cwiluindyu' tsjaaⁿ David na jndyowicantyjo', c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyo.

⁴⁹ Jesús tjameintyjeeⁿeⁿ, tsoom:

—Cwaⁿ'yo' jom.

Quia jo' tcwaⁿna tsaⁿnchjaaⁿ, jluena nnoom:

—C'om't'maaⁿndyu' ts'om'. Quicantyja' ee macwaaⁿ 'u.

⁵⁰ Ndo' jom cwe' tju'toom liaa na wanjoom'ñê, teicantyjaaⁿ, tjaaⁿ na m'aaⁿ Jesús. ⁵¹ Tax'ee Jesús nnoom:

—¿Aa waa na nntsa' ja?

T'o tsaⁿnchjaaⁿ, tsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, l'ue ts'o^o na nleitquioya.

⁵² Tso Jesús nnoom:

—Cja'to'. Jnda n'maⁿ nc'e na matsei'yuu' ñ'eⁿndyo.

Mañoom' teitquoom'm. Tjantyjo^o naxeⁿ Jesús na ty'ety'etina nato.

11*Tjaquiee' Jesús Jerusalén**(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)*

¹ Jnda ty'ewindyoona Jerusalén na nddyoo' tsjoom Betfagé ñequio Betania. Tquiena ndyeyu ta Olivos, quia jo' jñom Jesús we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na c'oona l'aa. ² Tsoom ndaana:

—Catsaaquie'yo' tsjoom chjoo la'ñeⁿ. Quia na jnda squie'yo' mantyjacheⁿ nliu'yo' cwii snom xcoo na ñjom. Juuyo' quioo' na meij'jom ndii' tyooljo ts'aⁿ. Calanaⁿ'yo' ndo' quio'ñ'om'yo' juuyo' luua. ³ Xeⁿ m'aaⁿ ñeeⁿ juu na nntso ndaa'yo' chiuu na luua' cwil'a'yo', candu'yo' nnom na nquii tsaⁿ na matsa'ntjom 'o tjo^oñê snom'ñeeⁿ ndo' mantyja nntseicwanomnaaⁿ'aⁿ juuyo'.

⁴ Quia jo' ty'ena, jliuna snom xcoo na ñjomyo' 'ndyoots'a waa' ts'aⁿ 'ndyoo nato. Ndo' jlacanaⁿ na juuyo'.

⁵ Jlué nt'om nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo':

—¿Ljo' cwil'a'yo'? ¿Chiuu na cwilacanaⁿ'yo' snom xcoom'aaⁿ'?

⁶ Joona t'oona ndaaⁿ naⁿñeeⁿ cha'xjeⁿ na jnda tso Jesús na caluena. Quia jo' 'ndye naⁿñeeⁿ na c'oona. ⁷ Ty'eñ'omna snom xcoo na m'aaⁿ Jesús. Tioona liaana naxeⁿ'yo', jnda jo' tjaljoom juuyo'. ⁸ Jndye nn'aⁿ tyotsa'na liaana ts'om nato na wjaⁿ, ndo' nt'om tyotyje tso, tyotsa' joona' ts'om nato'ñeeⁿ.

⁹ Ndo' nn'aⁿ na cwilojndyee ñequio nn'aⁿ na cwiloontyjo, ñequii'cheⁿ tyola'xuaana, tyoluena:

—Matseit'maaⁿñena' tsaⁿm'aaⁿ. Matio'naaⁿñena' jom na macwjee'cañoom ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Ty'o^ots'om. ¹⁰ Matio'naaⁿñena' jom na nntsa'ntjoom cha'xjeⁿ

na ñesa'ntjom welooya David tiyo. Matseit'maa'ñena' Ty'oqots'om nandye cañoom'luee.

¹¹ Tjaquiee' Jesús naquii' tsjoom Jerusalén. Tjaa' wats'om t'ma'. Ndo' quia jndā nty'iaa'a' n dioche' naquii' wats'om quia jo' tjalcwee'e' Betania ñ'e' nn'a' na canchoo'wendye ee na jndā tmaa'.

Ñ'oomwi' tju' Jesús nacjoo' ts'oom higuera
(Mt. 21:18-19)

¹² Teincoo cwiiche' xuee quia na m'a'na nato na jna'na Betania, jndyo na ñe'jndo' Jesús. ¹³ Nty'iaa'tquiaa' cwii ts'oom higuera na niom tscoo'na'. Seicandyoo'ñe', tjacanty'iaa'a' aa nljeii' tã na nlquee'. Saa' quia na tue'cañoom, cwe' tscó ljeii' ee tjoqche' na nncue' tã. ¹⁴ Tsoom nnom ts'oom'ñee':

—Tajom xuee nntsa'nnda' tã na nlquii' ts'a'.

Ndyeche' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñe' na luaa' ñ'oom tsoom.

Macwji' Jesús nn'a' na wi'ndye naquii' wats'om t'ma'
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Jndā na tquienda'na Jerusalén, quia jo' cwiiche' cwii ndii' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om t'ma'. Jo' jo' niom jndye nnom 'na' ñ'e' quio' na cwindāā nn'a' ndo' cwila'jnda nn'a' na maca'na' joona na cwila't'maa'ndyena Ty'oqots'om. To' Jesús na tyocwjee'e' na ñ'ee' ch'e'. Tyotseicantquee' mei'sa' naa' nn'a' na cwila'jndyoondye s'om, ñequio nntsulā' naa' nn'a' na cwindāā cantu'. ¹⁶ Mei' tatinquiaa' na nncwinom nn'a' tach'ee' wats'om t'ma' na cwilei'chona' na'. ¹⁷ T'moo' ndāā na ñ'ee', tsoom:

—Aa nchii mawaa ljeii' naa' Ty'oqots'om na matsona': “W'aya tseixma'na' w'aa yuu cha'tso nn'a' tsjoomnancue cwila'nei'na nnom Ty'oqots'om.” Saa' 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjó' yuu na cwicattoo'ndye na'canty'ue.

¹⁸ Ntyee na cwiliitquiendye ñequio nn'a' na cwit'moo' ljeii na tque' Moisés, quia tyondyena na luaa' matso Jesús, tyol'ueendyena chiuu ya nl'ana na nla'cuee'na jom. Saa' nquiaana na nnt'uena jom ee na cha'tsondye nn'a' jee' tjawee' n'om ñ'oom na tyo'moo' ndāā. ¹⁹ Ndo' ticwii tmaa' tyocalui' Jesús Jerusalén.

Tcaa' ts'oom higuera
(Mt. 21:20-22)

²⁰ Teincoo cwiiche' xuee tei'nomnnda'na x'ee ts'oom higuera'ñee'. Nty'iaana na jndā tcaa'ñ'e'na' xje' quii' nch'ioo'na'. ²¹ Quia jo' tjañjoom' ts'om Pedro, tsoom nnom Jesús:

—Canty'ia' Maestro, ts'oom na tju'wi' ñ'oom nacjoo' jndā tcaa'ñ'e'na'.

²² T'o Jesús, tsoom:

—C'om'yo' na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'oqots'om. ²³ Mayuu'che' nddye'yo' nntsjoo, mei'cwi'ñee'che' ts'a' na ñe'cwii waa na matsei'iuu ndo' matsei'yoom'm naquii' ts'oom na nluui cha'xje'na na matsoom, nntsoom nnom sjowaa': “Quicanty'a', cja', cju'ndyu' ts'om ndaaluee.” Ndo' nluui cha'xje'na na matsoom. ²⁴ Cwe' jo' matsjoo ndāā'yo', cha'tso na cwita'yo' quia na cwilane'yo' nnom Ty'oqots'om, calayu'yo' na cwito'ñoom'yo' joona', quia jo' nnto'ñoom'yo' na cwita'yo'. ²⁵ Ndo' quia xcwe na matsei'nei' nnom Ty'oqots'om xe' waa na mach'eena' 'u ñ'e' x'ia', catseit'ma' ts'om' jom, cha mati Tsotye' na m'aa' cañoom'luee, ndāā nntseit'ma' ts'oom 'u jna' na waa. ²⁶ Ee xe' 'u tiñe'catseit'ma' ts'om' x'ia', mati Tsotye' na m'aa' cañoom'luee xocatseit'ma' ts'oom 'u juu na matsei'tjoondyu'.

Cantyja 'naa' najndeii na matseixma' Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Quia jo' cwiicheⁿ ndii' tquiennnda'na Jerusalén. Ndo' yocheⁿ na matseicaañe Jesús nomch'eⁿ wats'om t'maⁿ ty'entyjaa' ntyee na cwiluitquiendye jom, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos. ²⁸ Ta'x'eena nnoom:

—¿Ñeeⁿ najndeii ñ'eⁿ na tjei' naⁿñeeⁿ wats'om? Ndo' ¿ñeeⁿ tquiaa na matsei'xmaⁿ juuna'?

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—Mati nncwax'a ja cwii ñ'oom ndaa'yo'. Cat'o'yo' nooⁿya quia jo' mati ja nntsjoⁿ ndaa'yo' ñ'eeⁿ juu tquiaa najndeii na matseixmaⁿya na sa'aya na ljo'.

³⁰ Juu na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najndeii na tyotseixmaaⁿ? ¿Aa na m'aaⁿ Ty'oⁿots'om? oo ¿aa nn'aⁿ jlue na ljo' cats'aaⁿ? Cat'o'yo'.

³¹ Quia jo' to'na na tyola'neiⁿ cheⁿnquieena, tyola'ñ'eeⁿ ndyueena. Jluena:

—¿Chiuu l'uuyoo? Xeⁿ nl'uuya juu najndeii na tyotseixmaaⁿ jna'na' na m'aaⁿ Ty'oⁿots'om, quia jo' majo'to nntso Jesús ndaaya: “¿Chiuu na ticalayu'yo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ?” ³² Ndo' xeⁿ nl'uuya na jna'na' cwe' ee na nn'aⁿ jlue na ljo' cats'aaⁿ, ¿chiuu nntjooⁿyoo?

Luaa' jla'tiuuna na nquiaana nn'aⁿ na jndyendye. Ee cha'tsondye nn'aⁿ cwila'yu' na mayuu'cheⁿ Juan cwiluiñé profeta. ³³ Jo' chii t'oqna nnom Jesús, jluena:

—Aa já maxjeⁿ ticaliuuyâ.

Tsoom ndaana:

—Mati ja xocatsjoⁿ ndaa'yo' ñ'eeⁿ tquiaa najndeii na matseixmaⁿya na mats'aa ts'iaaⁿmeiⁿ.

12

Nn'a' na tyol'a cwenta l'oontjom

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Quia jo' to' Jesús na tyotseineiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaa naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ. Jnoom'm l'oⁿo tauva nnom tyuaaⁿaⁿ. S'aaⁿ tiom ndiocheⁿ nnom ntjoom'm. Mati s'aaⁿ cwii peila na nnc'oocue ndaa na jnda'ndiindyena ta'ñeeⁿ. Na macanda' s'aaⁿ cwii tatsiaⁿndye yuu na nnts'aa ts'aⁿ cwenta ntjoom'm.

Ndo' teijneiⁿ tyuaaⁿaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ, jnda' jo' tjyaaⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. ² Quia na jnda' tquie ntjom, jñoom cwii mosoom'm yuu m'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿaⁿ na ñ'e'quia naⁿñeeⁿ ta' na tseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ. ³ Saa' joona yacheⁿ t'uena moso'ñeeⁿ, cwajndii tyotjaa'na juu. Jñoomna juu na mei'cwii tjaa ljo' tjañ'oom. ⁴ Quia jo' jñoomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ mosoom'm. Juu tsaⁿñeeⁿ jñoomna ljo'. Jla'quiee'ndyena xqueⁿ ndo' tyola'jnaaⁿna juu. ⁵ Saa' ts'aⁿ na 'naaⁿ tyuaa jñoomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ mosoom'm, tsaⁿñeeⁿ jla'cuee'na jom. Ndo' malaa'ti' l'ana ñequio jndye nt'omcheⁿ mosoom'm na jñoom. Tjaa'na nt'om naⁿñeeⁿ ndo' nt'om jla'cwjeena.

⁶ Ñecwii ts'aⁿ cwii m'aaⁿ na matseitoom na njñoom, nquii jnaaⁿ jo', na jeeⁿ candya' ts'oom. Tsaⁿñeeⁿ jñoom na macanda', ee luaa seitoom: “Matsona' na nla't'maaⁿndyena ti'jndaaya.” ⁷ Saa' nquiee nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿaⁿ, tyoluena ndaa ntjyena: “Juu tsaⁿm'aaⁿ nljo ntjomwaañe l'oⁿo ee jom jnda nquii ts'aⁿ na 'naaⁿ tyuaawaa. Chiuu ticala'cuaa'la tsaⁿm'aaⁿ cha jaa nljona' 'naaⁿya.” ⁸ Jo' chii t'uena tsaⁿñeeⁿ, jla'cuee'na jom. Ty'ecatquiee'na jom tquia nnom ntjom'ñeeⁿ.

⁹ Quia jo' tax'ee Jesús ndaana, tsoom:

—Nquii ts'aⁿ na 'naaⁿ tyuaa'ñeeⁿ, ¿chiiu nnts'aaⁿ? Maxjeⁿ nñoom, nntse-icwjeⁿ naⁿ'ñeeⁿ ndo' ñeiquiaaⁿ tyuaaⁿ'aⁿ ndaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ.

¹⁰ ¿Aa tyoola'naⁿ'yo' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': Majuuto tsjo' na tixocwíl'ue nquiu luañeⁿ na cwil'a tsiaⁿ'tsjo', jndá mawacatyeeⁿ'na' nqui tsiaⁿ'tsjo'?

¹¹ Nquii Ta Ty'oots'om seijndaa'ñe na ljo' ndo' jeeⁿ cwijaawee' n'ooⁿ'ya na cwinty'iaaya na luaa' tuii.

¹² Ndo' nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ tyoqueⁿ'ndyena na nnt'uena Jesús, ee jla'noⁿ'na na cjoo joona seineiiⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. Saa nquiaana nn'aⁿ na jndyendye, cwe' jo' ndyena jom, mana ty'ena.

¿Ñeeⁿ nnom ññe'quiaana ts'iaaⁿndaana?

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Jndanquia nn'aⁿ fariseos jñoomna cwantindye nc'iaana ñequio nn'aⁿ 'naaⁿ Herodes na m'aaⁿ Jesús. Naⁿ'ñeeⁿ nnc'omna cwenta ñ'oom na matseineiiⁿ cha nndaⁿ nnt'uiina' jom cantyja 'naaⁿ'na'. ¹⁴ Jndá na tquiena na m'aaⁿ, jluena nnoom:

—Maestro, nquiuuyá na maxjeⁿ ñ'oom na mayuu' matsei'neiⁿ ndo' ñecwii xjeⁿ mache' ñequio meiⁿ'nquia nn'aⁿ ee titseiⁿ'oom'ndyu' ljo' waa na cwiluiindyena. Mayuu' ñ'oom na ma'mooⁿ' cantyja 'naaⁿ' natoo' Ty'oots'om. ¿Aa matsa'ntjomna' na nntiooⁿ'ya ts'iaaⁿndaaya nnom César, oo aa ticatsa'ntjomna'? ¿Aa laxmaaⁿ'ya na catiooⁿ'ya jo' oo aa ticalaxmaaⁿ'ya?

¹⁵ Ndo' sei'noⁿ' Jesús na cwe' cwilueyana. Tsoom ndaana:

—¿Chiiu na ñe'cat'ue'yo' ja? Quia'yo' cwii tsjo'ñjeeⁿ denario na nnty'iaaya.

¹⁶ Tquiaana cwii denario ndo' jndá na nty'iaaⁿ'aⁿ tsoom ndaana:

—¿Ñeeⁿ 'ndyoo nnom luaa? Ndo' ¿ñeeⁿ xuee' teiljeii luaa?

Ndo' t'ooⁿ, jluena:

—Tsaⁿ'maⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ, César.

¹⁷ Ndo' tsoom:

—Catiom'yo' ts'iaaⁿndaⁿ'yo' nnom César yuu na tseixmaⁿ'na' cwentaaⁿ'aⁿ. Ndo' mati quia'yo' cwentaa' Ty'oots'om yuu na tseixmaⁿ'na' cwentaa' nqueⁿ. Tjawee' ñ'omna ñ'oom na t'ooⁿ saa tiya nquiuna na ticat'uiina' jom.

Cwita'x'eena cantyja na nntando'nda' nn'aⁿ

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Jndá jo' tquio nt'om nn'aⁿ saduceos na m'aaⁿ Jesús. Naⁿ'ñeeⁿ ticala'yuaⁿ na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndá tja. Ta'x'eena nnoom, jluena:

¹⁹ —Maestro, waa ljeii na 'ndii Moisés luaaya na matsona' xeⁿ tue' cwii tsaⁿ's'a ndo' 'ndiina' scuu' na ñenquii, tjaa'na' ndana, quia jo' tyjee ts'ooⁿ'ñeeⁿ cocoom ñ'eⁿ scuu' xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ cha nntseinoomñe na tjaa nseinda xioom t'om. ²⁰ Tyom'aⁿ ntquiee' naⁿnom na ñenquii ts'aⁿ nteinda. Juu tsaⁿ'tquiee tocoom saa tyuaa' tueeⁿ'eⁿ, tjaa'na' ndana ñ'eⁿ scoom'm. ²¹ Quia jo' tsaⁿ na jndá we tocoom ñ'eⁿ scuu' xioom saa mati jom tueeⁿ'eⁿ ndo' tjaa'na' ndana ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Mati tsaⁿ na jndá ndyee tocoom ñ'eⁿ scuu' xioom ndo' majo'ti tjoom. ²² Malaa'ti cha'tso ntquiee'ndye naⁿnom'ñeeⁿ tuncona ñequio yuscu'ñeeⁿ ndo' majo'ti quia tjana, tjaa'na' ndana ñ'eⁿ'ñe. Ndo' na macandá tue'to yuscu'ñeeⁿ. ²³ Ñe'cata'x'aayá njom', Ta, quia na nnta'ndo'xco cha'tso nn'aⁿ na jndá tja, quia jo' ¿ñeeⁿ cwiindyee joona na nluui scuu' yuscu'ñeeⁿ? Ee jom ñet'oom scuu cha'tso na ntquiee'ndye naⁿ'ñeeⁿ.

²⁴ Matso Jesús ndaana:

—Aa nchii ñ'oomwaa' matseicanooⁿ'na' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta, ee meiiⁿ na cwila'naⁿ'yo' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om saa ticala'noⁿ'yo' ljo' ma'moⁿ'na'.

Meiⁿ cautyja 'naaⁿ najndeii na matseixmaaⁿ. ²⁵ Ee quia na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndā tja taxoc'unconnda' meiⁿ naⁿnom, meiⁿ naⁿlcu ee nnc'omna cha'na ángeles na m'aⁿ cañoom'luee. ²⁶ Saā cautyja 'naaⁿ ñ'oom na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndā tja, ζaa chii jndā ñejla'naⁿyo' libro na seiljeii Moisés yuu na matseineiⁿna' cautyja 'naaⁿ ts'oom nioom na nty'iaaⁿaⁿ? Jo' jo' xcwe naquii' ntsaachom na cwico ts'oom'ñeeⁿ, teic'uuaa na matseineiⁿ Ty'oots'om nnoom, tso: “Ja cwiluiindyō Ty'oots'om cwentaa' Abraham, Isaac ndo' Jacob.” ²⁷ Jo' chii caliu'yo' na cwita'ndo' na nñeeⁿ ee jom nchii cwiluiñē Ty'oots'om cwentaa' l'oo. Jom cwiluiñē Ty'oots'om cwentaa' nn'aⁿ na cwita'ndo'. Cwe' jo' ma'moⁿna' na 'o meiⁿchjoo ticala'noⁿyo'.

Ñ'oom na matsa'ntjom Ty'oots'om na t'maⁿti tseixma'na'
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés tyjee'cañoom na m'aⁿ nn'aⁿ saduceos'ñeeⁿ. Tyondiiñecheeⁿ cha'tso ñ'oom na tyola'neiⁿna' ndo' tyoqueeⁿ cwenta na jeeⁿ xcwe ñ'oom t'ō Jesús ndaana. Tax'eeⁿ nnom Jesús, tsoom:

—Quii'ntaaⁿ cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na matsa'ntjomna', ζcwaaⁿ cwii joona' na t'maⁿti tseixma'na'?

²⁹ T'ō Jesús, tsoom:

—Luua matso ñ'oom na t'maⁿti: “Candyeyo', 'o nn'aⁿ Israel. Nquii Ta Ty'oots'om cwentaaya, macandā ñenqueⁿ cwiluiñē na matsa'ntjom. ³⁰ C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'oots'om cwenta' ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ñequio cha'waa na jndō'ya ts'om', ndo' ñequio cha'waa najndu'.” Luua' ñ'oom na t'maⁿti na matsa'ntjomna'. ³¹ Ndo' ñ'oom na jndā we matseijomna' ñ'oom'ñeeⁿ. Luua matsona': “C'oom' na wi' ts'om' nc'ia' cha'xeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'. Tjaa'naⁿ cwiicheⁿ ñ'oom na t'maⁿti na matsa'ntjomna' cha'na ñ'oommeiⁿ.”

³² Quia jo' t'ō tsaⁿñeeⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, tsoom:

—Maxjeⁿ ya, 'u Maestro. Luua' ñ'oom na mayuu' matsu' na ñecwii Ty'oots'om. Tjaa'naⁿ cwiicheⁿ na matsa'ntjom, macandā jom. ³³ Ndo' na nnc'oom ts'aⁿ na candya' ts'oom Ty'oots'om ñequio na xcwee'ya ts'oom, ñequio cha'waa na jndō'ya ts'oom, ñequio cha'waa na jnda ntyjeeⁿ, ndo' ñequio cha'waa najneiⁿ, ndo' mati na nnc'oom na wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ cha'xeⁿ jnda ntyjii nqueⁿ, cha'tso nmeiⁿ l'ueti nchiiti quioo' na nlco na mañequiaa ts'aⁿ nnom Ty'oots'om ñequio meiⁿnquia nt'omcheⁿ na cwiñe'quia nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena jom.

³⁴ Jndā na nty'iaa' Jesús na jndō' ts'om tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na t'ō, tsoom nnom:

—Jndā teindyoo' na nñequiaandyu' na nntsa'ntjom Ty'oots'om 'u.

Jndā jo' tjaa'naⁿ ñeeⁿ cwii jndā' ts'om na nncwax'eti.

Cristo cwiluiñē Jnda Ty'oots'om
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Cwiicheⁿ ndii' na tyom'aaⁿ Jesús naquii' wats'om t'maⁿ na tyo'moⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, tsoom:

—Nquiee nn'aⁿ na cwit'moⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés cwiluena na nquii Cristo cwiluiñē tsjaaⁿ David na jndyowicantjoo'. ³⁶ Saā manquiti David cautyja na t'moⁿ Espíritu Santo nnoom tsoom na Cristo cwiluiñē Ta na matsa'ntjom jom. Tsoom:

Nquii Ta Ty'oots'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

“Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' 'u hasta xjeⁿ na jndā tsa'la nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ.”

³⁷ Cwe' jo' mawax'aaya ndaa'yo' ¿chiiu waayuu na cwiluiñe Cristo tsjaa' David na jndyowicantyjoo' ee manquiti David tsoom na juu cwiluiñe Ta na matsa'ntjom jom?

Ndo' jndyendye nn'a'n ñequio na neii'n na tyondyena ñ'oom na seineii'n.

Matseitia' Jesús nn'a'n na cwit'moo'n ljeii na tque'n Moisés

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Naquii' ñ'oom na tyo'moo'n, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta nn'a'n na cwit'moo'n ljeii na tque'n Moisés ee joona jee' cjaawee' n'omna na nnc'o'nomna na cwee'na liaa jnda na tei'ncoo'ndo' na nnta' nn'a'n lueena na nla't'maa'ndye joona ñequio na jndoo'che' nn'a'n.

³⁹ Joona jee' ñe'cwindyuaandyena ntsula nacañoomtiche' naquii' lan'om ndo' majo'ti cwil'ana quia na cwicwa'na na waa xuee. ⁴⁰ Mati cwitjeii'na 'naa' yolcu na jnda ljonnye na tja' s'aa, ndo' cha nntseicu'na' na luua' la'xma'na, jee' yo cwila'nei'na nnom Ty'o'ots'om. Jo' t'ma'nti nnt'uiiwee'e' joona.

Tsjo'ñjee' na tquiaa yuscu na jñee'ñe

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Cwii xuee wacatyee' Jesús ndyeyu na meintyjee' castom na cwituee' nn'a'n s'om cwenta' wats'om t'ma'. Nty'iaa'chee' na cwitioom nn'a'n s'om ts'om castom ndo' na jndye na'tya t'maa' s'om cwitioomna. ⁴² Mati tyje'cañoom cwii yuscu na jnda ljoñe. Jee'che' ndya' jñee'ñê. Tjacjoom'm we tsjo'ñjee' chjoo s'om wee na mei'chjoo tit'maa'. ⁴³ Chii t'ma' Jesús nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Tsoom ndaana:

—Na mayuu'che' ndyeyo' nntsjo'o, yuscum'aa' ts'a'n na jnda tue' saa' ndo' jee' jñee'ñê, saa' t'maa'nti tjoom'm ts'om castom, nchiiti cha'tso nt'omche'.

⁴⁴ Ee cha'tsondey na'm'a'nti tiomna s'om na cwe' waljoo' na cwilei'chona, saa' jom meii' na jee'che' nty'iaa'ñê, tju'ñ'ee' cha'waati na malei'ñ'oom na nntseijnaa' na nlcwaa'a'.

13

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'ma'

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Xje' na jaacalui' Jesús na waa wats'om t'ma' seinei' cwii ts'a'n na matsei-jomñe ñ'e'ñê, tso nnoom:

—Maestro, canty'ia', jee' tjacanjoom' ts'iaa' na tuii ñ'e'n ljo'mei' ndo' jee' nei'ncoo' l'aamei'.

² Tsoom nnom tsa'ñee':

—Mayuu' na jee' nei'ncoo' l'aa na manty'ia'. Saa que' cwenta, ljo'mei' xocaljoo'tye'na' nacjoo nc'iaana'. Maxje' nntyuii'ñ'e'na'.

'Naa' na cwit'moo'na' na manndyoo' na nntycwii

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Ty'ena ta na jndyu Olivos ndyeyu yuu na meintyjee' wats'om t'ma'. Jo' jo' tjacjoo Jesús. Ndo' Pedro ñ'e'n Jacobo, ñ'e'n Juan ñ'e'n Andrés ty'entyjaa'na jom cha nndaq nla'nei'na ñ'e'ñê na ñenquieena. Ta'x'eena nnoom, jluena:

⁴ —Catsu' ndaayâ, ¿cwaa' nncue'ntyjo' na nluii nmei'? Ndo' ¿cwaa' 'naa' m'mo'na' na manndyoo' nluii nmei'?

⁵ Quia jo' to' Jesús tyotseinei' ndaana:

—Cal'a'yo' cwenta na mei'cwii ts'a'n tinguui'nn'a' 'o cantyja 'naa' ñ'oommei'. ⁶ Ee nleitquioo'ndye nn'a'n cwii cwii ntyja na nla'cajndyundyena

xueya ee nluena na joona cwiluiindyena Cristo. Ndo' jndye nn'aⁿ nñe'quio'nn'aⁿna na ljo' nl'ana.

7 Nnty'ia'yo' na nndyocwje'cañoom ntia' ndo' nleic'uaa ñ'oom na cwilui ntia' cwiicheⁿ ntyja, saa tiñe'quiandyo' na nlacatyundyoyo', ee maxjeⁿ jndeina' na nmeiⁿ nncwinomjndyee. Saa tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntycwiiñ'eⁿ. 8 Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñe nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ. Jndye joo nnts'eii ndo' nnc'oom jndo' t'maⁿ ndo' t'maⁿ nntseiñ'eⁿna' nn'aⁿ. Saa cha'tso nawi'meiⁿ cwe' we'yandyo la'xmaⁿna'. Quia nnguioo nt'omcheⁿ nawi' na jaa'ti.

9 Saa 'o c'om'c'eendyo', ee m'aⁿ nn'aⁿ na nñe'quia cwenta 'o luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' lan'om ndo' joona nntsa'ntjomna na catjaa' nn'aⁿ 'o naquii' lan'om. Mati nl'a nn'aⁿ na jndeina' nncwintyje'jna'nyo' jo ndaa gobiernom ñequio jo ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiitsa'ntjom nc'e na laxmaⁿyo' cantyja 'na'ya. Ndo' na luua' nntjom'yo', nñequiaana' na 'o nnt-jei'yuu'ndyo' ñ'oom naya 'na'ya ndaa nañ'ñeeⁿ. 10 Ee cwii tjocheⁿ na nntsuu tsjoomnancue nñe'quia nn'aⁿ ñ'oom cantyja na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue. 11 Ndo' quia na nnt'uena 'o na nñe'quiiana cwenta 'o, tinc'om'yo' ñomtiuu cwaaⁿ ñ'oom na nndu'yo' ndaa na'man'iaaⁿ. Ee xjeⁿñeeⁿ m'moⁿ Ty'oots'om cwaaⁿ ñ'oom na nnt'o'yo'. Ee nchii nlanei'nyo' ñ'oom na nquiu' ncjo'yo' saa nquii Espíritu Santo nnts'aaⁿ naquii' n'om'yo' ljo' ñ'oom na nndu'yo'. 12 Maxio ts'aⁿ nñequiaa cwenta jom na cueeⁿeⁿ. Ndo' majo'ti nnts'aa ts'aⁿ ñ'eⁿ ntseinaaⁿ. Ndo' nda nn'aⁿ nla'wendyena nacjoo lotyena, londyeena, nl'ueendyena chiuu nncwje nañ'ñeeⁿ. 13 Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ nla'jndooona 'o nc'e na m'a'nyo' cantyja 'na'ya. Saa juu ts'aⁿ na tyeⁿ cwiljoo'ñe ñ'e'ndyo hasta na macanda, tsaⁿñeeⁿ nluin'maaⁿñe.

14 Nñeeⁿ juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ ñ'oommeiiⁿ, catsei'noⁿ ljo' ñecatsona'. Juu profeta Daniel, seiljeiⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ tsaⁿ na jee'cheⁿ ndya' tiaa' na nntseyiuu' cha'tso. Quia na nnty'ia'yo' na jnda mameintyjeeⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ yuu na meiⁿchjoo ticatsa'ntjomna' na nnc'oom, quia jo' 'o na m'aⁿyo' ts'ondaa Judea catsaalei'nom'yo' quii' ntsjo. 15 Ndo' majuu xjeⁿñeeⁿ, ts'aⁿ na ljo nacjoo' waa' yuu na su, ticandyocueeⁿ na nncjaaqueeⁿeⁿ na nncwjeeⁿeⁿ 'naaⁿaⁿ. Catseyiuaaⁿaⁿ, calei'noom. 16 Ndo' ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jndaa na mach'ee ts'iaaⁿ tyuaa', ticjaalcweeⁿeⁿ na nncjaacachoom liaⁿaⁿ. 17 Juu xjeⁿñeeⁿ jeeⁿ wi' nntjoom yolcu na ndeiindyee ñequio joo yolcu na 'ndaandyee nda. 18 Cataⁿyo' nnom Ty'oots'om na nchii xcwe ncuee na teiⁿ na nlcaⁿna' na calei'nom'yo' nawi'ñeeⁿ. 19 Ee quia ljo'cheⁿ nnguioo cwii nawi' na t'ma'ticheⁿ na mei'jom ndii' tyootjoom nn'aⁿ cantyjati na tqueⁿ Ty'oots'om tsjoomnancue hasta je'. Ndo' xuee na cwiwjaatina' meiⁿ tajom cwinluiinnda' cwiicheⁿ nawi' cha'na juuna'. 20 Xeⁿ nchii nquii Ta Ty'oots'om tqueeⁿ na tijndyeti xuee nnc'oom nawi'ñeeⁿ, meiⁿcwii ts'aⁿ xocalui'n'maaⁿñe cantyja 'naaⁿna'. Saa nc'e na wi' ts'oom joo nn'aⁿ na jnda tjeii'ñe cwentaaⁿaⁿ, jo' chii nnts'aaⁿ na tijndyeti xuee nnc'oom nawi'ñeeⁿ.

21 Ndo' xeⁿ quia ljo' nntso cwii ts'aⁿ ndaa'yo': "Canty'ia'yo', ljoo m'aaⁿ Cristo", oo nntso: "Canty'ia'yo', laa'ñeⁿ m'aaⁿ", ticalayu'yo'. 22 Ee maxjeⁿ nlquie'cañom profetas na tiyuu' ñ'oom cwiñequia ñequio nn'aⁿ na nlue na joona cwiluiindyena Cristo. Nl'ana jndye nnom 'naaⁿ t'maⁿ ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na nncjaawee' n'om nn'aⁿ hasta nquiee nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ nñequio'nn'aⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ joona xeⁿ na ndaaⁿ nl'ana. Saa Ty'oots'om tixonquiaaⁿ na nndaaⁿ nl'ana. 23 Cha'tso nmeiⁿ jnda tsjoo ndaa'yo' cwii tjocheⁿ na nluii cha cal'a'yo' cwenta.

Luaa nncuaa quia na nndyonnda' Jesús

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ 'Ncuae quia na jndā teinom nawi' t'maⁿñeeⁿ, quia jo' nleijaaⁿñe ñe'quiomⁿ, ndo' taxocwixueeñe chi'. ²⁵ Nntquiaandye cancjuu. Ndo' cha'tso najnda na matseixmaⁿ tsjo'luee nntyuii'. ²⁶ Quia ljo'cheⁿ nnty'iaa nn'aⁿ ja na cwiluiindyō tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na macwjacañooⁿnda'a tsjoomnancue. Nndyōō naquii' nchquiu ñequio najndeii na matseixmaⁿya ndo' ñequio na neiⁿncōo' nacaxuee na matseit'maaⁿñena' ja. ²⁷ Njñōōⁿya ángeles 'naⁿya na c'oona cwii cwii ntyjaa' tsjoomnancue ndo' mati ndiocheⁿ cañoom'luee na nla'tjomna nn'aⁿ na jndā tjeii'ndyō cwentaya.

²⁸ 'Calaⁿnoⁿ'yo' 'naaⁿ na maⁿmōⁿ'na' ndaaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ ts'oom higuera. Quia na cwinty'ia'yo' na cwintei' l'ōna' ndo' cwicande' tscō'ndaa juuna', quia jo' cwilaⁿnoⁿ'yo' na jaawindyōo' ncueesua'. ²⁹ Majo'ti quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ na jndā tsjōō ndaaⁿ'yo', quia jo' calaⁿnoⁿ'yo' na jndā teitsiōō' m'aaⁿ'na'. Mawaa mawaa xjeⁿ nncwjacañooⁿnda'a. ³⁰ Candye'yo' nntsjoō, mayuu'cheⁿ na xocwjeñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jndā seicandaⁿñena' cha'tso ñ'oommeiⁿ'.

³¹ Tsjo'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiiñ'eⁿ'na' saā ñ'oom 'naⁿya maxjeⁿ nntseicandaⁿñena'.

³² 'Saā me'ncwii ts'aⁿ ticaljeii cwaaⁿ xuee ndo' ñ'eeⁿ xjeⁿ na nluii cha'tso nmeiⁿ'. Meiⁿ ángeles na m'aⁿ cañoom'luee ticaliuna, meiⁿ ja na cwiluiindyō Jnda Ty'ōots'om ticaljeiia cwaaⁿ. Macandaⁿ ñenquiicheⁿ Tsotyaya ntyjeeⁿ.

³³ 'Jo' chii c'om'c'eendyo' ndo' queⁿ'yo' cwenta. Ndo' calaneiⁿ'yo' nnom Ty'ōots'om, ee ticaliu'yo' cwaaⁿ nncueⁿ'ntyjo tiempo'ñeeⁿ. ³⁴ Nmeiⁿ matseijomna' cha'na mach'ee cwii ts'aⁿ na wjaa cwii ndyuaa na tquia. Cwii tjoōcheⁿ na ncaaⁿ waⁿ'aⁿ, nnty'ioom ts'iaaⁿ mosoom'm, cwii nnom ts'iaaⁿ na cwii cwiindyena. Ndo' nnts'a'ntjoom ts'aⁿ na mach'ee cwenta 'ndyoots'a na ñe'quii'cheⁿ cats'aa cwenta. ³⁵ Malaa'ti' matseijomna' 'o ee na ticaliu'yo' ñ'eeⁿ xjeⁿ na nncwjee' nquii na mats'a'ntjom 'o. ¿Aa nncwjeeⁿ'eⁿ natmaaⁿ, oo aa nateijaa? ¿Aa nncwjeeⁿ'eⁿ xcwe tsjom, oo aa na jaancoo? Jo' chii c'om'c'eendyo'. ³⁶ Ee ticatsona' na mats'ia jo' nncwjeeⁿ'eⁿ ndo' nljeiiⁿ 'o cha'cwijom na cwinda'yo'. ³⁷ Ñ'oom na jndā tsjōō luaa' ndaaⁿ'yo', juuna' matsjōō ndaaⁿ'yo' na cha'tsondyo', ñe'quii'cheⁿ c'om'c'eendyo'.

14

Cwi'ma'na na nnt'uena Jesús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ We xuee cwii tjoō na nncuee' xuee pascua ñequio xuee na cwicwa' nn'aⁿ ntyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mōōⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, tyol'ueendyena chiuu nl'ayoona na ñe'quio'nn'aⁿna Jesús cha nnt'uena jom, ndo' na nla'cuae'na jom.

² Jla'tiuuna, jlueña ndaaⁿ ntyjeena:

—Saā ticat'uaāya jom xcwe ncuae, tints'aana' na nla'wendye nn'aⁿ nacjooya.

Tu'nquio María ncheⁿ nacjoo' Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Tyom'aaⁿ Jesús tsjoom Betania, waa' Simón, ts'aⁿ na ñechuu tycu lepra. Yocheⁿ na meindyuaandyena nacañoom' meiⁿ'sa, tue'cañoom cwii yuscu na malei'ñ'oom cwii tsioo na tuii ñ'eⁿ tsjo' canchii' na jndyū alabastro. Ñjom ncheⁿ na jndyū nardo na jeeⁿ cachi, ndo' jeeⁿ jdana'. Tyjeeⁿ yuu na ta'tyeⁿ

tsioo'ñeeⁿ, chii tu'nquioom ncheⁿñeeⁿ xqueⁿ Jesús. ⁴ Nt'om nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' jla'lloo'ndyena nacjoo' yuscu'ñeeⁿ. Jluena ndaa ntyeena:

—Jeeⁿ ndya' cwe'chi ncheⁿ 'naaⁿaⁿ na seicatsoom. ⁵ Yati xeⁿ teil'uana' ee nncwinom ndyee siaⁿnto denarios nncwji'na'. S'om'ñeeⁿ nlnuii naya ndyeñeeⁿ.

Jnaaⁿ luaa' na tyola'wjeena yuscu'ñeeⁿ.

⁶ Saa tso Jesús:

—Ca'ndye'yo' tsaⁿm'aaⁿ. ¿Chiuu na cwila'lloo'ndyo' ñ'eⁿñê? Ee jeeⁿ tja-cañjoom' nayawaa' na s'aaⁿ ñ'eⁿndyo. ⁷ Ee ja nchii ñequii'cheⁿ nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyo'. Saa ndyeñeeⁿ ñequii'cheⁿ na m'aⁿna quii'ntaaⁿ'yo' ndo' quia na ñe'cal'a'yo' naya jona, wanaaⁿ. ⁸ Yuscum'aaⁿ s'aaⁿ cwanti na ndaa nnts'aaⁿ. Jom tu'nquioom ncheⁿ nacjoo' cwii tjoocheⁿ na nnt'iuu nn'aⁿ ja. ⁹ Na mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjo, mei'yuuⁿcheⁿ na ñe'e'quia nn'aⁿ ñ'oom cha'waa tsjoomnancue na macwji'n'maaⁿñe Ty'oqots'om nn'aⁿ, maxjeⁿ nla'neiⁿna cantyja 'naaⁿ naya na s'aa yuscum'aaⁿ cha ticatsuu ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ.

Judas mañequiaaⁿ cwenta Jesús luee ntyee

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Jndaⁿ tuii na luaa', quia jo' Judas Iscariote, cwindye nn'aⁿ na canchoo'wendye, tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye na nntseijndaa'ñê ñequio jona na ñe'quiaaⁿ cwenta Jesús lueena. ¹¹ Jndaⁿ na jndye naⁿñeeⁿ na ljo' nnts'aaⁿ tquiaana' na jeeⁿ neiⁿna. T'maⁿna na ñe'e'quiiana s'om nnoom. Quia jo' Judas tyol'uee'ñetyeeⁿ chiuu ya nnts'aaⁿ na ñe'quiaaⁿ cwenta Jesús lueena.

Seijndaa'ñe Jesús na nncuaa Cena

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Quia jo' xuee na cwiwityeⁿ ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaal'jo' tjaquiee', mañejuu xuee na cwila'cwjeena canmaⁿ nch'u, nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nntsaalajndaa'ndyô cantyja 'naaⁿ xuee pascua, na nleiñ'oom' na nlqui' catsmaⁿ hjoo'?

¹³ Ndo' jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê cwii l'aa. Tsoom ndaana:

—Catsa'quie'yo' quii' tsjoom. Jo' jo' nliu'yo' cwii tsaⁿs'a na maleiñ'oom cwii tsjoo ndaatoo. Catsaantyjo'yo' naxeeⁿeⁿ. ¹⁴ Yuu na nncjaaqueⁿeⁿ candu'yo' nnom ts'aⁿ na waa': "Luua matso nqueⁿ na matsaⁿ'ntjoom jaa: ¿yuu waa cuarto na nlcwaa'a na nntseit'maaⁿndyo xuee pascua ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo?" ¹⁵ Juu tsaⁿñeeⁿ m'mogⁿ cwii cuarto t'maⁿ w'aa nandy teicantyjoo'. Maniom candaa' 'naⁿ na macaⁿna' na nncuaa xuee. Jo' calajndaa'ndyo' nantquie na nlcwaa'a ñ'eⁿndyo'.

¹⁶ Ndo' ty'e we naⁿñeeⁿ. Quia na tquiena tsjoom'ñeeⁿ jliuna cha'xjeⁿ na jndaⁿ tsoom ndaana. Jo' jo' jla'jndaa'ndyena nantquie na nlcwaa'na na nla't'maaⁿndyena xuee pascua.

¹⁷ Cwe' tmaaⁿya, xjeⁿ na tyje'cañoom Jesús ñequio nn'aⁿ canchoo'we na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ¹⁸ Yocheⁿ na meindyuaandyena nacañoom' mei'sa na cwicwa'na, tso Jesús ndaana:

—Mayuu'cheⁿ candye'yo' nntsjo, cwiindyo' 'o na macwa' ñ'eⁿndyo ñe'quiaa cwenta ja luee nn'aⁿ.

¹⁹ Ñ'oomwaa' jeeⁿ ndya' seichjoo'na' n'omna. To'na cwii ndo' cwiindyena ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Aa ndya' nnts'aana' na ja?

²⁰ Quia jo' tsoom ndaana:

—Cwii 'o na canchoo'wendyo', cwii ts'a'n na cwinchjeendyo' tyoo' ñ'e'nñe ts'om xio jom nñequiaa' cwenta ja. ²¹ Ee na mayuu'che'n, ja na cwiluiindyö ts'a'n na jna'n cañoom'luee, maxje'n wjaañ'oomna' ja na nnc'iö cha'xje'n na matso ljeii 'naa'n! Ty'oöts'om. Saa jee'n nty'iaa'ñe ts'a'n na mañequiaa cwenta ja, yatiche'n xe'n ticaluiiñe ts'a'n'ñee'n.

²² Yoche'n na cwicwa'na, toñom Jesús tyoo', tquiaa'n na quianl'uaa' Ty'oöts'om. Jnda jo' tyjee'n juuna', tquiaa'n ndaana. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo', cwa'yo' tyoo'waa, ee cwiluiiñena' seii'a.

²³ Mati toñoom cwii waso na ñjom ndaa winom. Jnda na tquiaa'n na quianl'uaa' Ty'oöts'om, quia jo' tquiaa'n juuna' ndaana, cha'tsondyena tana.

²⁴ Ndo' tsoom ndaana:

—Ndaa winomwaa cwiluiiñena' nioom'a na nnquioo na nncwji'n'maa'ndyo jndyendye nn'a'n. Ñ'e'n juuna' maqua'tya'ya ñ'oom xco. ²⁵ Candye'yo' nntsjoö na mayuu'che'n taxoc'uannda'a winom hasta juu xuee na nnc'uaxco juuna' quia na nnts'a'ntjom Ty'oöts'om.

Jesús matseicañee'n na nncwji'ñe Pedro
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Ndo' jnda na tana luantsa, jlui'na jo' jo'. Ty'ena ta Olivos. ²⁷ Quia jo' tso Jjesús ndaana:

—Tsjom je' cha'tsondyo' 'o nntjei'ndyo' ñ'e'nndyo. Ee ljeii 'naa'n! Ty'oöts'om matsona': "Nntseicua'a ts'a'n na mach'ee cwenta canma", ndo' canma' ntsmeii'n'e'n nnt'oom'ndyeyo'."

²⁸ Saa tso Jesús:

—Ndo' ja quia jnda na mawando'xco nncjo'ndyaa' ts'ondaa Galilea, xe'n jnda nntsaantjyo'yo'.

²⁹ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Meii'n cha'tsondye na'm'a'n! nntjeii'ndyena ñ'e'nndyu', saa ja tijoom cwji'ndyo ñ'e'nndyu'.

³⁰ T'o Jesús, tsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu' matsjoö njom', tsjom je' cwii tjoöche'n na ndaa' we ndii' na matseixuaa caxti'ndyo, saa 'u xje'n'ñee'n jnda ndyee ndii' jnda tjei'ndyu' ñ'e'nndyo.

³¹ Saa Pedro yache'n jndei' ñ'oom t'oo'n:

—Meii'n c'io ñ'e'nndyu', saa tijoom cwji'ndyo cantyja 'na'n!

Ndo' cha'tso nc'iaa'n'a'n majo'ti jluena.

Getsemaní matseinei'n Jesús nnom Ty'oöts'om
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Quia jo' tquiena cwii joo na jndyu Getsemaní. Tsoom ndaana:

—Cwindyuaandyo' ñjaa'ñe yoche'n na jo' luaa' na nntseina'ya nnom Ty'oöts'om.

³³ Jo' chii tjatyeen, tjañ'oom Pedro ñ'e'n Jacobo ñ'e'n Juan. Ndo' jna'na' na t'ma'n matsei'ndaa'na' ntyjee'n ndo' jee'n matseichjoo'na' ts'oom. ³⁴ Tsoom ndaa' na'ñee'n:

—Jee'n matseichjoo'na' ts'oo'n hasta jom ndyowe' ts'oo'n. Caljoo'ndyo' ljoöñe. C'om'c'eendyo', nchii cwind'a'yo'.

³⁵ Quia jo' tjatjatye'e'che'n, tjacwanquioom nomtyuaa. Tyocaa'n nnom Ty'oöts'om xe'n wanaa'n tintjoom nawi' na mei'ndoo'na' jom juu xje'n'ñee'n.

³⁶ Tsoom:

—Tsoṭyaya, 'u cha'tso nndaā nntsa'. Catseicandyaandyu' ja na ticwinoo^oya nawi'waa. Saa catsa' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om' nncu' nchii cha'xjeⁿ na l'ue ts'ooⁿ ja.

³⁷ Quia jo' jndyolcwe' Jesús na m'aⁿ ndyee naⁿñeeⁿ. Ndo' ljeiiⁿ na cwindana. Tsoom nnom Pedro:

—Aa ndi' Simón, ¿aa wa'tsu'? ¿Aa maxjeⁿ tícandaā nntsa' na ticatsu' meiⁿ ñe'cwii hora? ³⁸ Ñequii'cheⁿ c'om'c'eendyo' na calaneⁿyo' nnom Ty'oots'om cha ticjaachuuna' 'o quia na ñe'cats'aana' xjeⁿ 'o. Jeeⁿ m'aaⁿc'ee' ts'om ts'aⁿ na nnts'aa yuu na ya, saa n'e na ts'aⁿ tseixmaⁿ, tileicanaaⁿñe na nnts'aa na ljo'.

³⁹ Jnda jo' cwiicheⁿ ndii' tjannaaⁿaⁿ. Mañejooti ñ'oom seineiiⁿ nnom Ty'oots'om. ⁴⁰ Quia na jndyolcwe'nnaaⁿaⁿ na m'aⁿna, majo'ti ljeiiⁿ na cwindana, ee jeeⁿ tyeⁿ waa na maleichuu ts'aⁿtsjom joona. Ndo' meiⁿ cwe' ticaliuna ljo' nluena nnoom. ⁴¹ Tjannaaⁿaⁿ na nntseineiⁿ nnom Ty'oots'om ndo' quia tyjeeⁿeⁿ na jnda ndyee ndii' na m'aⁿna, tsoom ndaana:

—Cwa ndicwaⁿ cwindayo' na cwita'jndyee'yo'. Malei'tyeⁿ. Jnda tue'ntyjo xjeⁿ 'naⁿya. Je' mannt'ue nn'aⁿ na wi'ndye ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ⁴² Quicantyja'yo'. Cjaaya. Luaa' mandyocwjee'cañoom juu ts'aⁿ na tjacatio cwenta ja luee nn'aⁿ.

T'uena Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tyjee'cañoom Judas, cwii joo nn'aⁿ na canchoo'wendye. Ñ'eeⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ ñ'eⁿñeⁿ na cwilei'cho ncjo espadas ñequio n'oom nch'io. Naⁿñeeⁿ nn'aⁿ 'naaⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom. ⁴⁴ Ndo' Judas, ts'aⁿ na tquiaa cwenta jom luee naⁿñeeⁿ, jnda t'mooⁿ 'naaⁿ ndaana chiuu nnts'aaⁿ. Tsoom:

—Juu ts'aⁿ na nnc'ua ntsmaⁿ, majom jo'. Tyeⁿ cat'ue'yo' jom ndo' tsañ'om'yo' jom. Cal'a'yo' cwenta na ticalacanom'yo' jom.

⁴⁵ Ndo' quia tqwie'cañomna Jesús, mantya seicandyoo'ñe, tsoom nnom Jesús:

—Xmaⁿndyu' Maestro.

Ndo' t'om ntsmaⁿ tsaⁿñeeⁿ. ⁴⁶ Quia jo' jla'cjaa lueena Jesús. Tyeⁿ t'uena jom.

⁴⁷ Cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿ Jesús na meintyjee' jo' tjeiiⁿeⁿ xjo espada 'naaⁿaⁿ. Tioom juuna' mosoo' nquii tyee na cwiluiitquieñe. Jnoⁿ tsua'qui.

⁴⁸ Ndo' tso Jesús ndaana:

—Jnda'jom tquiō'cat'ue'yo' ja cha'cwijom tquiō'yo' nacjoo' cwii tsaⁿcanch'ue na cho'yo' ncjo espadas ñ'eⁿ n'oom nch'io. ⁴⁹ 'Io ndii' 'io ñet'oo^oya quii'ntaaⁿyo' na ñet'moo^oya ndaaⁿyo' naquii' wats'om t'maⁿ saa t'icat'ue'yo' ja. Ñecuaa ee cwiluii na luaa' cha catseicandaā'ñena' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na waa.

⁵⁰ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús, jlei'nomna, 'ndyena jom na ñenqueⁿ.

Cwii tsa's'andyua na jleinom

⁵¹ Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsa's'andyua na tjantyjoⁿ naxeⁿ Jesús. Macanda chu'tyjoonē cwii sávana. Mati jom t'ue naⁿñeeⁿ. ⁵² Saa jom je' jluii'ñe naquii' sávana 'naaⁿaⁿ, 'ñeeⁿ juuna', jlei'noom na ñecasei'ñe.

*'Ooqueⁿna Jesús luee naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos
(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)*

⁵³ Quia jo' ty'eñ'omna Jesús jo nnom nquii tyee na cwiluiitquieñe ndaa ntyjentyeeñe. Jo' jo' tjomndye cha'tsondye ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. ⁵⁴ Ndo' Pedro tquiacheⁿ tquia tjantyjoⁿ. Macanda tuee'tyeeⁿ tach'eeⁿ waa' tyee na cwiluiitquieñe. Jo' jo' tjacjom nacañoom nn'aⁿ na cwindyentjom wats'om t'maⁿ. Tyotseiwiñe 'ndyoo chom.

⁵⁵ Quia jo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio cha'tsondye naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos tyol'ueena nn'aⁿ na calue ñ'oom cantu nacjoo' Jesús cha nndaa nleijndaa' jnaaⁿaⁿ na cueeⁿeⁿ. Saa tileicaliuna. ⁵⁶ Ee majndye nn'aⁿ ty'enquia ñ'oom na cwe' cantu saa tiñecwii ñ'oom tqiana jo' chii ticalui'yuu' ñ'oom'ñeeⁿ nacjoom'm. ⁵⁷ Jnda jo' tei'cantya nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tquia cwiicheⁿ ñ'oom na tiyuu' nacjoom'm, jluea:

⁵⁸ —Jâ ndyaa^{yâ} na tso tsaⁿm'aaⁿ na jom nntseyueeⁿeⁿ wats'om t'maⁿwaa na l'a nn'aⁿ, ndo' ñendyee xuee nnts'aaxcoom cwiicheⁿ na nchii nn'aⁿ n'l'a.

⁵⁹ Saa meiiⁿ jluea ñ'oomwaa', maxjeⁿ ticatjoom' ñ'oom.

⁶⁰ Quia jo' teintyeeⁿ nquii tyee na cwiluiitquieñe xcwe quii' ntaaⁿna, tax'eeⁿ 'ndyoo Jesús, tsoom:

—¿Aa maxjeⁿ meiⁿcwii ñ'oom tic'oo'? ¿Chiuu waayuu cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwitueeⁿna nacjo'?

⁶¹ Saa Jesús ñemaaⁿ'cheeⁿ m'aaⁿ. Meiⁿcwii ñ'oom tic'ooⁿ. Quia jo' juu tyee na cwiluiitquieñe tax'eeñnaaⁿaⁿ, tsoom:

—¿Aa 'u cwiliindyu' Cristo, Jnda nquii Ty'oⁿots'om na cwila't'maaⁿ'ndyô?

⁶² T'o Jesús, tsoom:

—Mayuu' na jo' ja. Ndo' nnty'ia'yo' ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nncwa'catyaⁿ ntyjaa' Ty'oⁿots'om ntyjaya na jom matseixmaⁿ'ñeeⁿ cha'tso nnom najnda na ndyocua^ya, na nnaaⁿ cañoom'luee ñequio nchquiu.

⁶³ Quia jo' juu tyee na cwiluiitquieñe jndii'ñê tscaⁿnnoom na lioom'm, tsoom:

—¿Aa cwimacaⁿtina' 'ñeeⁿ nñequiotjei'yuu'ndyeti jnaaⁿaⁿ? ⁶⁴ 'O macwinye'yo' ñ'oom ntjeiⁿ na matseineiⁿ nacjoo' Ty'oⁿots'om. ¿Chiuu cwilatiuu'yo' ñ'eⁿ'ñê?

Ndo' cha'tsondyena ñe'cwii jla'jomndyena na waa jnaaⁿaⁿ ndo' tseixmaaⁿ na cueeⁿeⁿ.

⁶⁵ Cwantindyena to'na na tyojñomna ndaajnaⁿ jom. Jla'cataⁿ'na nnoom, tyotmeiiⁿna nda' jom, jluea:

—Cjaawee' 'ndyo' 'ñeeⁿ tqiaaa' 'u.

Mati nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om tyoñe'quiiana nda' watmeiiⁿ nnoom.

*Macwji'ñe Pedro cantyja 'naaⁿ Jesús
(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)*

⁶⁶ Yocheⁿ na m'aaⁿ Pedro jo nacje, tach'eⁿ w'aa'ñeeⁿ, tjantyjaa' cwii yuscu jom na mand'iⁿtjom nnom tyee na cwiluiitquieñe. ⁶⁷ Quia na ljeiiⁿ Pedro na matseiwiiñe 'ndyoo chom, quiee tyonty'iaaⁿaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ. Tsoom:

—'U mati ñeñ'eⁿ ñ'eⁿ Jesús, ts'aⁿ tsjoom Nazaret.

⁶⁸ Saa tjei'ñe Pedro, tsoom:

—Ja ticwajnaⁿ'a tsaⁿ'ñeeⁿ. Meiⁿchjoo ticaljeiⁿya ñ'oom na matsul' luaa'.

Jnda jo' teiⁿooⁿ nacañoom nn'aⁿ, tjaaⁿ yuu waa 'ndyoots'atiom. Xjeⁿ'ñeeⁿ mana seixuaa caxtijndyo. ⁶⁹ Ndo' majuu yuscu na mand'iⁿtjom, cwiicheⁿ cwii ndiiⁿ nty'iaaⁿnaaⁿ'aⁿ Pedro. Tooⁿ'ooⁿ na tsonnaaⁿ'aⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo':

—Tsaⁿm'aaⁿ maxjeⁿ cwiindyee joona jom.

⁷⁰ Ndo' Pedro tjei'ñennaⁿaⁿ. Ndo' tियोचेⁿ majluennⁿda' nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' nnoom:

—Mayuu'cheⁿ cwiluiindy^u cwii joona. Ts'aⁿ Galilea 'u ee ljo'yu ñ'oom na matsei'neiⁿ cha'na cwila'neiⁿ joona.

⁷¹ Quia jo' t'ooⁿqⁿ na tju' cheⁿnqueⁿ ñ'omwi' nacjoom'm, ndo' tsoom na ntyjiicheⁿ Ty'oog^s'om na mayom'm. Tsoom:

—Meiⁿchjoo ticwajnaⁿa ts'aⁿ na cwindu'yo' luaa'.

⁷² Ndo' mañoom' seixuaa caxtijndyo na jnda we ndii'. Quia jo' tjañjoom' ts'om Pedro ñ'oom na tso Jesús nnoom: “Cwii tjooc^e na nntseixuaa caxtijndyo we ndii', saa 'u je' jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' cantyja 'na'ya.” Ndo' quia tjañjoom' ts'oom ñ'oommeiⁿ, jeeⁿ ndya' tyoty'ioom.

15

'Ooñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Ndo' na jaawixuee ntyee na cwiluiitquiendye tjomndyena ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjom ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio cha'tso naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jla'jndaa'ndyena. Jnda jo' jla'tyeⁿ na Jesús, ty'eñ'omna jom. Ty'ecatioona cwenta jom l'o Pilato.

² Ndyeyu tax'lee Pilato nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwiluiindy^u rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

Ndo' t'ooⁿ:

—Majo'ndyo cha'xjeⁿ na matsu'.

³ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye jndye jnaaⁿaⁿ tqiiana. ⁴ Quia jo' tax'eennda' Pilato nnoom, tso:

—¿Aa maxjeⁿ meiⁿcwii ñ'oom xoc'o'? Queⁿ cwenta na jndye jnaⁿ cwiluena nacjo'.

⁵ Saa tjaa na t'oti Jesús hasta tquiaana' na jeeⁿ tyom'aaⁿ ts'om Pilato.

Cwiiwindaⁿtyeⁿ na nncue' Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Ndo' ticwii chu na cwiwee' xuee pascua waa costumbre na matseicanⁿdyaañe Pilato meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ prašo na l'ue n'om nn'aⁿ. ⁷ Quia ljo'cheⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Barrabás w'aancjo ñequio nt'omcheⁿ prašo. Joona jla'wendyena nacjoo' gobiernom, ndo' jla'cwjeena nn'aⁿ. ⁸ Ty'entyjaa' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ Pilato. To'na na tyotaⁿ na na cats'aaⁿ cha'xjeⁿ quich'eeⁿ na nntseicandyaañe cwii ts'aⁿ. ⁹ Quia jo' tso Pilato ndaana:

—¿Aa l'ue n'om'yo' na catseicandyaandy^o juu rey cwenta 'o nn'aⁿ judíos?

¹⁰ Luaa' tsoom ee jnda sei'nooⁿqⁿ na joo ntyee na cwiluiitquiendye taaⁿ l'omna Jesús, jo' na ty'ecatioona tsaⁿñeeⁿ l'ooⁿ. ¹¹ Ndo' joona tyola'jndo'na n'om nn'aⁿ na jndyendye na cataⁿna nnom Pilato na catseicandyaañe Barrabás, nchii Jesús. ¹² Quia jo' tax'eennda' Pilato ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Ndo' ¿ljo' l'ue n'om'yo' na cats'aaya ñ'eⁿ juu ts'aⁿ na cwindu'yo' na cwiluiiñe rey cwenta 'o nn'aⁿ judíos?

¹³ Tacwaxua ndyueena, jlueña:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

¹⁴ Tax'ee Pilato ndaana:

—¿Ljo' jeeⁿ tis'a s'aaⁿ nquiu'yo'?

Saa joona ñe'quii'cheⁿ najndei tyola'xuaana, jlueña:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

¹⁵ Quia jo' Pilato, cwe' ee na l'ue ts'oom na calue nn'aⁿ na ya ts'aⁿñê, jo' na seicandyaañê Barrabás. Ndo' saⁿntjoom na catjaa' sondaro Jesús ñ'eⁿ tja'tsei'. Jnda' jo' tquiaaⁿ juu lueena na caty'ioomna juu ts'oom'naaⁿ.

¹⁶ Ndo' ty'eñ'om sondaro'ñeeⁿ Jesús naquii'cheⁿ wats'iaaⁿ cwentaa' gobier-nom. Jo' jo' tjomndye cha'tso nc'iaana. ¹⁷ Jla'cweena cwii liaa colo catsioo' jom. Tyola'tjoondyena l'ooⁿ nioom, l'ana cwii tsei, tioomna juuna' xqueeⁿ.

¹⁸ Jnda' jo' to'na, ndoo' na cwila't'maaⁿndyena jom, jluena:

—Catseit'maaⁿñena' 'u na cwiluiindyu' rey cwentaaⁿ nn'aⁿ judíos.

¹⁹ Ndo' tyotmeiiⁿna ts'oom xqueeⁿ. Tyojñomna ndaajnaⁿ jom, tyota'na cantyena jo nnoom cha'cwijom cwila't'maaⁿndyena jom. ²⁰ Quia na jnda' jla'jnaaⁿñ'eⁿna jom, quia jo' tjeii'na liaa catsioo'. Jla'cweenda'na jom liaⁿaⁿ. Jnda' jo' ty'eñ'omna jom na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Xcwe na cwi'oocalui'na naquii' tsjoom ndo' tjomndyena ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón na jnaⁿ jnda^a. Jom tsotye Alejandro ñequio Rufo. L'a sondaro na jndei'na' cjaañ'oom ts'oom na ñoom Jesús.

²² Quia jo' ty'eñ'omna Jesús Gólgota. Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' cwii ta na jndyuna' Tsei'xqueⁿ Ts'oo. ²³ Ndo' tqiana winom na nnc'om na tjoom'na' ñequio mirra. Sa^a jom tico'ñoom juuna'. ²⁴ Jnda' chii ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Ndo' sondaro tyo'ona x'iaa, cha nnty'iaana cwaaⁿ liaⁿaⁿ nleijnoom' cwii cwii joona. Laa'ti' t'oomna liaⁿaⁿ.

²⁵ Jnda' tuee' cha'na ñjeeⁿ nacwitsjoom quia ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ.

²⁶ Ndo' jnaaⁿaⁿ na teiljeii luaa matsona': "Rey cwenta nn'aⁿ judíos." ²⁷ Mati ty'ioomna we naⁿcanty'ue nacjoo noom'naaⁿ. Cwii tsaⁿñeeⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjaya ndo' cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ ntyjatymaaⁿ. ²⁸ Ndo' na l'ana na ljo', seicanda^añena' na matso ljeii 'naaⁿ Ty'oqts'om: "Seicañ'eⁿyuuna' jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye."

²⁹ Nn'aⁿ na tyowinom jo' jo', tyola'jnaaⁿna jom. Tyola'caandyena nqueⁿna, tyoluena:

—U je', na nntseyiyui' wats'om t'maⁿ 'naaⁿyâ ndo' ñendyee xuee nnt-seiwe'nda' juuna', ³⁰ cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿncu'. Candyo'cue' na ñoom' ts'oom'naaⁿwaaⁿ.

³¹ Mati ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés malaa'ti' tyola'jnaaⁿna jom. Jluena:

—Jeeⁿ ya ñetjei'n'maaⁿñee tsaⁿm'aaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ sa^a tileicanda^a nncwji'n'maaⁿñee cheⁿnqueⁿ. ³² Jom na matsoom na cwiluiiñê Cristo ndo' Rey cwentaa' jaa nn'aⁿ Israel, cwa candyocueeⁿ na ñoom ts'oom'naaⁿ cha nnty'iaaya quia jo' nlayuu'a ñ'eⁿñê.

Ndo' mati we nn'aⁿ na ñom noom'naaⁿ ñ'eⁿñê tyola'jnaaⁿna jom.

Tquiaañê Jesús na tueeⁿeⁿ

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Quia na jnda' tuee' na quiajmeiⁿ, teijaaⁿñee tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ. ³⁴ Juu xjeⁿñeeⁿ jndeiⁿ seixuaa Jesús, tsoom:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? (Ñ'oommeiiⁿ matsona': Ty'oqts'omya, Ty'oqts'omya, ¿chiiu na ma'ndii' ja?)

³⁵ Nt'om nn'aⁿ na meintyjee' nndyoo' nacañom'm, quia jndyena na seixuaⁿ, jluena:

—Aa ndye'yo', macwaaⁿ profeta Elías.

³⁶ Quia jo' jleinom cwii ts'aⁿñeeⁿ, jndyoñ'oom cwii 'naⁿ na ya maw'ana' ndaa. Nchjeeñê juuna' naquii' winom na tą. Tjaa'ñê juuna' nnom cwii ts'oom, chii ty'ioom juuna' 'ndyoo Jesús na cateii'ñe. Tsoom:

—Cwa je' nnty'iaaya aa nncwjee'cañoom Elías na nncwjii'ñe jom na ñoom ts'oom'naaⁿ.

³⁷ Jnda na seixuaa Jesús jndei mana tueeⁿen. ³⁸ Ndo' liaa na ntyjaty'io na matseicu'na' yuu na lju'ti naquii'cheⁿ wats'om t'maⁿ, jndii'tcona' hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. ³⁹ Juu capeitaⁿ na meintyjee' ndyeyu jo nnom Jesús, quia jñeeⁿ na seixuaa ndo' nty'iaaⁿa na luaa' tuii na tue' ts'aⁿñeeⁿ, quia jo' tsoom:

—Mayuu'cheⁿ ts'aⁿm'aaⁿ cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om.

⁴⁰ Mati jo' jo' meintyjee'tquia nt'om yolcu na jeeⁿ cwinty'iaa na ljo' tuii. Quii'ntaaⁿ joona m'aaⁿ María Magdalena ñequio Salomé ñequio cwii'cheⁿ María, tsondyee José ñ'eⁿ Jacobo, ts'aⁿ na titquieñeti. ⁴¹ Joo yolcum'aⁿ tyocañ'eeⁿna ñ'eⁿ Jesús quia ñet'oom ts'ondaa Galilea. Tyondye'ntjomna nnom. Ndo' mati jo' jo' meintyjee' jndye nt'omcheⁿ yolcu na jnaⁿ Galilea na ñencwi tquiwana Jerusalén ñ'eⁿ Jesús.

'Oocat'iuuna Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Tmaaⁿndye nn'aⁿ jo' jo'. Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ xuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ jndíos 'naⁿ na nlcaⁿna' joona ee jnda jna'na' xuee na nnta'jndyeena.

⁴³ Mati jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ tsjoom Arimatea na jndyu José. Jom t'maⁿ cwiluiiñê naquii' tmaaⁿ naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jeeⁿ meinom'm xuee na nnty'iaaⁿnnom na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' nc'e na jnda jaamaaⁿ chii tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato. Ty'oomt'maaⁿñê ts'oom tjacaaⁿ sei'ts'o 'naaⁿ Jesús nnom ts'aⁿñeeⁿ. ⁴⁴ Jeeⁿ seitsaⁿ'na' Pilato quia na jñeeⁿ na tyuaa' tue' Jesús. Ee ntyjeeⁿ yo cwiiñom nn'aⁿ noom'naaⁿ ndo' cwiwjena. Jo' chii tqueeⁿñê capeitaⁿ, tax'eeñê 'ndyoo ts'aⁿñeeⁿ aa maxjeⁿ jnda tue' Jesús. ⁴⁵ Ndo' quia na jñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo capeitaⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' tquiaaⁿ ñ'oom'm na cjaañ'oom José sei'ts'o 'naaⁿ Jesús. ⁴⁶ Quia jo' tjatseijnda José cwii sámana ya, jnda jo' tjacatyjeeñê sei'ts'o 'naaⁿ Jesús, seityjooñê liaa'ñeeⁿ juu, ndo' tjacaty'ioom juu naquii' tsue'tsj'o' na tuiiwa. Jnda chii seicuu'ñê 'ndyoo tsue'tsj'o' ñequio cwii tsjo' t'maⁿ. ⁴⁷ Ndo' María Magdalena ñequio María, tsondyee José, nty'iaana na tjacant'iuu'ñe Jesús.

16

Cantyja na tando'xco Jesús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Jnda na tjacue ñe'quoom' juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, tja María Magdalena ñequio Salomé ñequio María, tsondyee Jacobo, ty'ela'jndana ncheⁿ cachi na nnc'oocaty'oomndyena sei'ts'o 'naaⁿ Jesús. ² Ndo' cwit-sjoomya xuee najndyee smanaⁿ manlui'nom ñe'quoom', ty'ena yuu waa tsei'tsuuaⁿ Jesús. ³ Nato ñjomndyena tyoluecheⁿnquieena ndaaⁿ ntyjeena:

—¿Ñeeⁿ ya nnteijndei jaa na nnquindyō tsjo' 'ndyoo tsei'tsuuaⁿ?

⁴ Saã quia na jnda tquiena jo', jleinty'iaana, jliuna cwa jnda teindyō tsjo'. Ndo' juuna' jeeⁿ t'maⁿna'. ⁵ Ndo' jnda na ty'equei'na quii' tsei'tsuuaⁿñeeⁿ, nty'iaana cha'cwijom cwii ts'aⁿs'andyua wacatyeeⁿ ntyjaya. Cweⁿ cwii li-aatco, liaa canchii'. Jeeⁿ ndya' nioom tyuena. ⁶ Tso ts'aⁿñeeⁿ ndaaⁿ:

—Tintyue'yo'. 'O cwil'ue'yo' Jesús na jnaⁿ Nazaret, jom na ty'ioom nn'aⁿ ts'oom'naaⁿ. Jnda tando'xcoom na tueeⁿen. Tac'oomñê ñjaaⁿ. Canty'ia'yo'

yuu na tqueⁿna jom. ⁷ Je' catsa'yo' na m'aaⁿ Pedro ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Calacandii'yo' jooa na nncjaajñeeⁿ Galilea, jndānquia nnc'oontyjana. Jo' jo' nleicwindyena ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ jndā tsoom ndaa'yo'.

⁸ Quia jo' jlui'na naquii' tsei'tsuaa. Jndei ty'elcwee'na ndo' cwiteindyena, ndoo' nquiuna na tanchii' jooa. Ndo' cwe' na jeeⁿ tyuena, jo' na seitsaⁿ'na' jooa, meiⁿ ticaluena nnom meiⁿcwii' ts'aⁿ chiuu tuii.

Teitquioo'ñe Jesús nnom María Magdalena
(Jn. 20:11-18)

⁹ Mañejuuti cwitsjoom xuee najndyee smanaⁿ quia na jndā tando'xco Jesús, najndyee teitquioo'ñê nnom María Magdalena, tsaⁿ na tjeiiⁿ'eⁿ ntquiee' jndyetia naquii' ts'om. ¹⁰ Ndo' María'ñeeⁿ tjatseicañeeⁿ nquiee nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ Jesús. Xjeⁿ'ñeeⁿ jeeⁿ xcwe na m'aⁿ'na na chjoo' n'omna ndo' cwityueena. ¹¹ Saā quia jndyena na Jesús jndā mawa'ndo'xcoom, ndo' juu yuscu'ñeeⁿ jndā nty'iaa'nnom jom, maxjeⁿ ticala'yu'na.

Teitquioo'ñe Jesús ndaa we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê
(Lc. 24:13-35)

¹² Jndānquia teitquioo'ñe Jesús ndaa we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cwi'oo nato jndāa, s'aana' na cwiicheⁿ ljo waaⁿ. ¹³ Ndo' ty'elcwee' naⁿ'ñeeⁿ Jerusalén, ty'ela'candiina nc'iaana. Saā meiiⁿ ñ'omndyuee jooa, tjaa 'ñeeⁿ seiyu'.

Majñom Jesús nn'aⁿ na c'oonquiiana ñ'oom'm
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Jndā jo' teitquioo'ñê ndaa canchoo'cwii nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê yocheⁿ na cwimeindyuaandyena nacañoom' meiⁿ'sa na cwicwa'na. Nc'e na tiñe'cala'yu'ya n'omna, jo' na seitiaaⁿ'aⁿ jooa na quie' n'omna. Ee ticala'yu'na na jndā wando'xcoom meiiⁿ na jla'candii nn'aⁿ na jndā nty'iaandaa jom. ¹⁵ Xjeⁿ'ñeeⁿ tsoom ndaāna:

—Catsa'yo' cha'waa tsjoomnancue, ññe'quia'yo' ñ'oom naya ndaa cha'tso nn'aⁿ na macwji'ñ'maa'ñe Ty'oots'om jooa. ¹⁶ Juu ts'aⁿ na nntseyu' ndo' nleits'oomñe, nlui'n'maa'ñe. Saā juu ts'aⁿ na ticatseyu', maxjeⁿ nnt'uiityeⁿ'na' juu cantyja jnaaⁿ!. ¹⁷ Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ n'l'ana. Ñequio xueya nntjeii'na jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' nla'neiⁿ'na nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii'!. ¹⁸ Xeⁿ nnt'uena canduu ñequio lueena oo xeⁿ nncwena nasei wjee, tjaa'na' ljo' nntjoomna. Ndo' quia na nntioona lueena nacjoo nn'aⁿ'wii, nn'maaⁿ naⁿ'ñeeⁿ.

Tjawa Jesús cañoom'luee
(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Quia na jndā teinom na seineiⁿ Ta Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tjañ'oomna' jom cañoom'luee. Tjacjom ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maa'ñ'ena' jom. ²⁰ Quia jo' jnaⁿ naⁿ'ñeeⁿ ty'ena, tyoñe'quiiana ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ meiⁿ'yuucheⁿ na ty'ena. Ndo' manquiti Ta Jesús tyoteijneiⁿ jooa. Tquiaaⁿ na tyocandaa tyol'ana ts'iaaⁿ t'maⁿ na tjei'yuu'ndyena' na mayuu' ñ'oom na tyoñe'quiiana. Amén.

Ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljeii Lucas

Seijndaa'ñe Lucas na seiljeiⁿ ñ'oom naya

¹ Na m'aaⁿ 'u Teófilo, na jeeⁿ ya ts'aⁿndyu', matseiljeiya ñ'oommeiiⁿ. Ma-jndye nn'aⁿ jndā jla'ljeii ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús chiuu waa na mayuu'cheⁿ na jndā tuii quii'ntaa'yā. ² Jla'ljeiina ñ'oom'ñeeⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom na to'ñoo'yā na tqüia nn'aⁿ na nty'iaandā chiuu waa na tuii xjeⁿ na jna'cheⁿna'. ³ Jaach'ee xuee mañjom ts'ooⁿya cha'tso na tuii. Je' mach'eena' ts'ooⁿ na mati ja nntseiljeitcuundyō ñ'oomwaa na nntsei'naⁿ, ⁴ cha catsei'noⁿ na mayuu' ñ'oom na jndā t'mooⁿ nn'aⁿ njom'.

Seicandii ángel na nluiiñe Juan

⁵ Ncuee quia tyom'aaⁿ Herodes tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ ts'ondaa Judea, tyom'aaⁿ cwii tyee cwentaa nn'aⁿ judíos na jndyu Zacarías. Jom tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ tmaaⁿ ntyee na seicajndyuna' Abías. Scoom'm jndyu Elisabet, cwii ts'aⁿ tsjaaⁿ Aarón. ⁶ Wendye joona, tyol'ana na maty'iomyana' jo nnom Ty'oots'om. Meiⁿcwii na cha'tso ñ'oom na matsa'ntjom Ta Ty'oots'om tícwiⁿnom'na, tyola'candana juuna'. ⁷ Saā tjaa'naⁿ ndana ee Elisabet tíc'oom jnaaⁿ. Ndo' jeeⁿ jndā tqüiendyena.

⁸ Quia na tue'cañoomna' tmaaⁿ ntyee na ñ'eⁿ Zacarías na nndye'ntjomna jo nnom Ty'oots'om naquii' wats'om t'maⁿ, ⁹ cha'xjeⁿ na waa ñ'oom ndaa ntyee, tyo'oonaa x'iaa, 'ñeeⁿ nleijnoom' na nncjaaquiee' naquii' wats'om t'maⁿ cwentaa' Ty'oots'om. Zacarías teijnoom'm na nncjaaqueeⁿ na nnts'aaⁿ tsioom suu. Quia jo' tjaqueⁿndo' t'ooⁿ na matseicoom suu. ¹⁰ Yocheⁿ na mach'eeⁿ tsioom suu jndye nn'aⁿ m'aⁿ tach'eeⁿ wats'om t'maⁿ na cwila'neiⁿ nnom Ty'oots'om. ¹¹ Xjeⁿ'ñeeⁿ teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om nnoom. Meintyjee' ángel'ñeeⁿ ntyjaa' tio ntyjaya yuu na cwico suu. ¹² Seiñ'eeⁿna' Zacarías quia na nty'iaaⁿaⁿ juu. Jeeⁿ seicaty'uenaa' jom.

¹³ Saā tso ángel nnoom:

—Tinty'ue', Zacarías. Majndā jndii Ty'oots'om ñ'oom na macaⁿ. Ndo' scu' Elisabet nntseincueⁿ yu'ndaa nda'yo'. Ndo' nntseicajndyu' juu Juan. ¹⁴ Cantyja 'naaⁿ juu ñeiquiaana' na jeeⁿ neiⁿ ndo' nncjaaⁿwee' ts'om'. Mati jndye nn'aⁿ nnc'omna na jeeⁿ neiⁿna na nluiiñe. ¹⁵ Ee jom t'maⁿ nntseixmaaⁿ jo nnom Ty'oots'om. Tixoc'om winom meiⁿ nta na wjeeti. Ndo' cha'waa naquii' ts'oom nnc'oom Espíritu Santo meiiⁿ na ndi njoom ts'om tsiaa' tsoñeeⁿ. ¹⁶ Cantyja 'naaⁿ jom jndyendye nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel nlcwe' n'omna jo nnom Ta Ty'oots'om cwentana. ¹⁷ Jom nndyojñeeⁿ jo nnom Ta Jesucristo cwii tjocheⁿ na nndyo. Ndo' nndi'ntjoom nnom ñeiquio najndeii na ñeindi'ntjom Elías. Nnts'aaⁿ na caljaya n'om nn'aⁿ ñ'eⁿ ndana cha nn'aⁿ na cwila'quie' n'om, nñquioo' n'omna cantyja na jndo' n'om nn'aⁿ na cwil'a yuu na maty'iomyana'. Luua' nnts'aaⁿ cha nntseijndaa'ñeyana' naquii' n'om nn'aⁿ na nnc'om cwentaa' Ta Ty'oots'om.

¹⁸ Quia jo' tso Zacarías nnom ángel:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na luua' nluii? Ee ja luua jndā tqüiendyo ndo' mati scuya jndā tqüieñe.

¹⁹ T'ō ángel nnoom, tso:

–Ja jndyuya Gabriel na mandiantjonya nnom Ty'oots'om. Jom jñoom ja na catseicandiiya 'u ñ'oom nayameiiⁿ. ²⁰ Saa queⁿ cwenta, je' nntā' na matsei'nei^m jnaaⁿ na ticatseyu' ñ'oom na matsjoo njom'. Ndo' nnaa'nnda' na ntseineiⁿ juu xuee quia na ntseicandaa'ñena' ñ'oomwaa'.

²¹ Ndo' joo nn'aⁿ na tyomeindoo' Zacarías, jeeⁿ tyom'aaⁿ n'omna chiuu waa na jeeⁿ yo tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. ²² Saa quia na jlueeⁿeⁿ taleicatseineiⁿ, jo' na jla'ngⁿna na waa na tco'na' nty'iaaⁿaⁿ naquii' wats'om. Cwe' tyots'oo l'ooⁿ ndaana. Ee jndā ta' na matseineiⁿ.

²³ Quia na jndā jndaa' xuee na mandiantjoom naquii' wats'om t'maⁿ, tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ. ²⁴ Jndaⁿquia teitquoo' na jndeiñe scoom'm Elisabet. Tyom'aaⁿcheⁿ tsaⁿñeeⁿ w'aana cwii 'om chi'. ²⁵ Quia jo' tso juu Elisabet: “Luua naya mach'ee Ta Ty'oots'om ñ'eⁿndyo. Seijndaa'ñe na cantycwii na cwicalui'jnaaⁿndyo jo ndaaⁿ nn'aⁿ na tjaa'naⁿ jndaaya.”

Seicandii ángel na nluiñe Jesús

²⁶ Jo' jo' chi' na jndā yom na teitquoo'ñe ángel Gabriel nnom Zacarías, ndo' majñomnnda' Ty'oots'om jom cwiiⁿcheⁿ tsjoom na jndyu Nazaret, ts'ondaa Galilea ²⁷ na m'aaⁿ cwii yuscundyua na jndyu María, tsaⁿñeeⁿ mawaa ñomcaaⁿaⁿ ñequio cwii tsaⁿs'a na jndyu José tsjaaⁿ David. ²⁸ Jndā tjaquiee' ángel yuu na m'aaⁿ, tso nnoom:

–Xmaⁿndyu', 'u na t'maⁿti naya na macanda'. Nquii Ty'oots'om m'aaⁿñe ñ'eⁿndyu'. Quiiⁿntaa' cha'tso ntjelcu', 'u matio'naaⁿñetyeeⁿ.

²⁹ Ndo' María quia na jñeeⁿ ñ'oommeiⁿ, jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' jom ndo' jeeⁿ tyom'aaⁿ ts'oom ljo' ma'moⁿ ñ'oommeiⁿ. ³⁰ Quia jo' tso ángel nnoom:

–María, tinty'ue'. Ee 'u t'maⁿ naya jndā teijnom' na macanda' jo nnom Ty'oots'om. ³¹ Luua nluii, ndeiindyu' ndo' ntseincui' cwii tyochjoo ndo' ntseicajndyu' juu Jesús. ³² Jom nluiiⁿmaⁿñe. Nntseicajndyuna' jom Jnda nquii Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ. Ndo' nñequiaaⁿ na nluiiñe rey cha'xeⁿ ñeseixmaⁿ David na tyotsaⁿntjom. ³³ Maxjeⁿ nljotyeⁿ na nntsaⁿntjoom ntseindacantyjo Jacob, ndo' tijoom cantycwii cantyja na nntsaⁿntjoom.

³⁴ Tso María nnom ángel:

–¿Chiuu nnts'aayuna' na nluii na luua'? Ee tyoom'aaⁿya ñ'eⁿ tsaⁿs'a.

³⁵ Quia jo' t'o ángel nnoom, tso:

–Juu Espíritu Santo nnts'aaⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ ñ'eⁿndyu'. Ndo' juu na jndeiⁿ na matseixmaⁿ nquii Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ, nnc'oomna' ñ'eⁿndyu'. Ee jo' na nluiiñe yu'ndaa na lju' ts'om, ndo' ntseicajndyuna' juu Jnda nquii Ty'oots'om. ³⁶ Ndo' queⁿ cwenta, mati nomnn'aⁿ Elisabet meiiⁿ na jndā tquieneⁿ majndeiñeⁿ cwii tyochjoo. Je' chi' na jndā yom na jndeiñe. Ndo' jom ts'aⁿ na cwilue nn'aⁿ na tilei'oom jnda. ³⁷ Ee tjaa'naⁿ cwii nnom na xocandaa nnts'aa Ty'oots'om.

³⁸ Ndo' tso María nnom ángel:

–Ja ts'aⁿ mandiantjomtyeⁿ nnom Ta Ty'oots'om. Cats'aana' ñ'eⁿndyo cha'xeⁿ ñ'oom na jndā tsu'.

Quia jo' mana jlui' ángel na m'aaⁿ.

Wjaacando' María xjoom Elisabet

³⁹ Jndā jo' seijndaa'ñe María, seityuaaⁿaⁿ tjaaⁿ. Tjaaⁿ cwii tsjoom naquii' ntsjo' ts'ondaa Judá. ⁴⁰ Tueⁿeⁿ waa' Zacarías. Tjaqueⁿeⁿ ndo' tquiaaⁿ na xmaⁿñe Elisabet. ⁴¹ Jndā na jndii Elisabet jndyee' María na tquiaa na xmaⁿñe, quia jo' seijndeiⁿ yu'ndaa ts'om tsiaⁿaⁿ. Ndo' xjeⁿñeeⁿ tjaquiee' Espíritu Santo cha'waa naquii' ts'oom. ⁴² Ndo' jndeiⁿ seiineiⁿ, tsoom:

—Quii'ntaa' cha'tsondye tyjaalcuuya, 'u na matio'naa'ñeti Ty'oots'om. Ndo' matio'naa'ñê yu'ndaa na njom ts'om tsia'. ⁴³ Saa ja, ¿'ñee' cwilui-indyo na jnda'jom nncu' na cwiluiindyu' tsondyee quii Ta na matsa'ntjom ja tyjee'cañoom' jndyocando' ja? ⁴⁴ Ee quia na jndiia na matsu' na xma'ndyo, quia jo' mantyache' seijndei yu'ndaa ts'om tsiaya na neii'e'. ⁴⁵ Matio'naa'ñe Ty'oots'om 'u. Ee matsei'yu' na nntseicandaa'ñena' ñ'oom na seicañee' 'u, na tso ángel njom'.

⁴⁶ Quia jo' tso María:

Ñequio na xcwee' ts'oqo' matseit'maa'ndyo Ta Ty'oots'om,

⁴⁷ ndo' neii' ts'oqo'ya jom, ee cwiluiñê na macwji'n'maa'ñê ja.

⁴⁸ Ee ty'oom na wi' ts'oom ñ'e'ndyo, meii' ts'a' na cwe' cwantindyo ja na mand'i'ntjontya' nnoom.

Ndo' je' je', xuee na cwii wjaana', cha'tsondye nn'a' tsjaa' na wjaaw-icantyjoo' nluena na matio'naa'ñê ja.

⁴⁹ Ee nque' na cha'tso najndei matseixmaa', t'ma' naya jnda' s'aa' ñ'e'ndyo. Jom lju' cwiluiñê, ndo' maxje' jo' jo' xue'e'.

⁵⁰ Cha'waa na ndyowana', m'aa' na wi' ts'oom cha'tsoti nn'a' na cwii wjaawicantyjoo' na cwila't'maa'ndye jom.

⁵¹ Ee cantya na s'aa', t'mo'na' chiuu waa najndei na matseixmaa'. S'aa' na t'oom'ndye nn'a' na cwila't'maa'ndye che'nquiee cantya na cwila'tiuu.

⁵² Tyotseit'maa'ñê nn'a' na cwe' cwantindyo

ndo' tjeii'e' nn'a' na waa najnda' na m'a' n'iaa'.

⁵³ Teijnei' nn'a' na nquiu na tjoondye jom.

Saa' nn'a' na nquiu na tjaa ljo' cotseitjoona' joo, t'cateijnei' na'ñee'.

⁵⁴ Tyoteijnei' welooya, nn'a' Israel na tyondye'ntjom nnoom, cha ca'mo'na' na mañjom ts'oom na nntseicandaa'ñê ñ'oom na tsoom ndaana na nnts'aa'.

⁵⁵ Ee tsoom na tjoom canticwii na wi' ts'oom cha'tsondye nn'a' tsjaa' Israel, majuu Abraham ñequio nn'a' na tuiindy'e tsjaa' tsa'ñee'.

⁵⁶ Ndo' ljoo'ñe María cha'na ndyee chi' ñequio Elisabet. Jnda' chii tjal-cwee'e' wa'na'.

Cantya na tuiñe Juan

⁵⁷ Tue'ntyjo xje' na nntseincui Elisabet, quia jo' seincue' cwii tyochjoo.

⁵⁸ Ndo' nn'aa'na' ñequio nn'a' na m'a' nndyoo' jndyena na jee' wi' ts'om Ty'oots'om jom. Jo' chii t'omna na neii'na ñ'e'ñê. ⁵⁹ Xuee na jnda' ñee' na tuiñe yu'ndaa, tjomndyena na nla'candaa'ndyena costumbre na waa jo ndaana na cwil'ana ñ'e' yo'ndaa na na'nom. Ndo' tyol'ana na nla'cajndyuna jom xuee' tsotyee', Zacarías. ⁶⁰ Saa' t'o' tsoñee', matso:

—Nchii jo', maxje' Juan njñoom.

⁶¹ Jluena nnoom:

—¿Chiuu na luaa'? ndo' tjaa'na' cwii nn'a'yo' na luaa' jndy.

⁶² Quia jo' s'oqo' lueena nnom tsoty'e yu'ndaa na cwitax'eena chiuu l'ue ts'oom na njndy jnaa'. ⁶³ Ndo' jom tcaa' cwii tsoom ndaana. Seiljei' nacjoo'na': "Juan xuee' yu'ndaam'aa'." Ndo' cha'tsondyena tjawee' n'omna.

⁶⁴ Mañjuu xje'ñee', jnaa' na matseinei' Zacarías, seit'maa'ñê Ty'oots'om.

⁶⁵ Jee' ndyaa' tyueneii' cha'tsondye nn'a' na m'a' nndyoo' ñ'e'ndyena. T'om ñ'oom cha'waa naquii' ntsoj ts'ondaa' Judea cantya na nmeii' tuii. ⁶⁶ Ndo' cha'tso nn'a' na tyondye ñ'oommei', jee' tyola'wena ñ'oom'ñee' naquii' n'omna. Jee' tyom'aa' n'omna, tyota'x'eena ndaa' ntjeena:

—¿Ljo'to cwiluiiñe yu'ndaam'aa'?

Ee jla'no'na na Ty'oots'om m'aa' ts'o nacjoo' yu'ndaa'ñee'.

Matseit'maa'ñe Zacarías Ty'oots'om

⁶⁷ Ndo' Zacarías, tsotye yu'ndaa, too' quii' ts'oom m'aa' Espíritu Santo. Tyoñequiaa' ñ'oom na tquiaa Ty'oots'om naquii' ts'oom. Tsoom:

⁶⁸ Catseit'maa'ñena' nquii Ta Ty'oots'om cwentaa jaa nn'a' Israel, ee jnda jndyoteijinei' jaa nn'aa'a' ndo' tioml'uaa' jnaa'ya.

⁶⁹ Quii'ntaa' jaa jnda tquee' nquii na tjacantyja cwiluii'tma'ñe na macwji'n'maa'ñe nn'a'.

Cwiluiiñe tsjaa' David na jndyowicantyjoo' na ñejndi'ntjom nnoom.

⁷⁰ Teiyo tsoom na luua' nnts'aa' ñequio ñ'oom ndyuee profetas cwentaa'a' na lju' n'om.

⁷¹ Na nncwjii'ñe jaa luee nn'a' na jndoo jaa, ndo' ñequio luee nn'a' na ticuee' n'om jaa.

⁷² Ndo' nnc'oom na wi' ts'oom welooya na ñet'om teiyo.

Macañjom ts'oom ñ'oom'ñee' na seijndaa'ñetyee' na lju' tseixma'na'.

⁷³ Juu ñ'oom'ñee' tsoom na nnts'aa' nnom welooya Abraham na ñet'oom teiyotiche'.

⁷⁴ Jo' na nntseicandyaañe jaa luee nn'a' na jndoo jaa cha nndya'ntjoo'ya nnoom ñequio na ti'maa' n'oo'ya.

⁷⁵ Ndo' cha'waati xuee na cwii m'aa'tyaaya, nnc'oo'ya naquii' na jnda tque'ljoom'm jaa.

Nndya'ntjoo'ya nnoom cantyja na maty'iomyana'.

⁷⁶ Ndo' 'u jndaaya, nluuindyu' profeta cwentaa' nquii Ty'oots'om na m'aa' nandyetiche'.

Ee 'u nncja'jndyee' jo nnom Ta na nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naa'a' cha'cwijom ts'a' na matseijndaa'ñe nato, cha mam'a'c'eendye nn'a' quia nncuee'cañoom.

⁷⁷ 'U ññequiaa' na nla'no' nn'a' na m'a' cwentaa'a' na macwilui'n'maa'ndyena nc'e na matseit'ma' ts'oom jnaa'na.

⁷⁸ Nc'e na tjacantyja na wi' ts'om Ty'oots'om jaa, juu na nna' nandyetiche', njñoom juu na nntseixueeñe jo ndaaya.

⁷⁹ Juu nntseixueeñe ndaa' nn'a' na m'a' nacje 'naa' najoo'ñe na manchjena' joo na wi' na cwitjoom.

Ndo' nncjaachom jaa nato na ya nnc'oo'ya jo nnom Ty'oots'om.

⁸⁰ Tjawijndei tyochjoo Juan. Tjawijndo' ts'oom cantyja najndei na matseixma' Ty'oots'om. Ndo' quia na tue'ntyjo na tsa's'a jom, tyom'aa' jo ndo' yuu tjaa nn'a' c'oom hasta xje' na seica'mo'ñe ndaa' nn'a' Israel.

2

Cantyja na tuiiñe Jesús (Mt. 1:18-25)

¹ Joo ncuee'ñee' tque' Augusto César ñ'oom na nleiljeii ncuee cha'tso nn'a' na cha'tso ndyuaa na matsa'ntjoom. ² Luua' najndyee na teiljeii ncuee nn'a'. Maquialjo' tyom'aa' Cirenio gobiernom ndyuaa Siria. ³ Jo' chii cha'tsondye nn'a' tyo'oona tsjoomna na nleiljeii ncueena. ⁴ Jo' jna' José sjoom Nazaret, ts'ondaa Galilea. Tjawaa' ts'ondaa Judea, tsjoom' David na jndyu Belén. Ee juu José cwiluiiñe tsjaa' David. ⁵ Tjaa' ñequio María, tsa' na waa ñomca ñ'e'ñe na nleiljeii ncueena. Ndo' juu majndeiñe, jnda teinndyoo' na nntseincuii. ⁶ Ndo' yoche' na m'a'na Belén, tue'ntyjo xuee na nntseincuii

María. ⁷ Seincueⁿ jnaaⁿ na cwe' jndyee. Tyochjoo juu. Seityjooñê liaa juu, chii tqueeⁿ juu ts'om 'naⁿ na quicanjom na cwicwa' quioo'. Ee ticwanaaⁿ l'aa yuu na cwe' cwiquieya nn'aⁿ.

Teitquioo'ndye ángeles ndaa nn'aⁿ

⁸ Ndyoo' tsjoom Belén jo ndo' jndaá, tyom'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ natsjom. ⁹ Ñejomto teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oots'om jo ndaaⁿ, ndo' juu nacaxuee na matseixmaaⁿ seixueeñena' nacañoomna. Ndo' t'maⁿ waa na jla'catyuendyena. ¹⁰ Ndo' tso ángel ndaaⁿ:

—Tila'catyuendyo', mañequiaya ñ'oom na jeeⁿ ya ndaa'yo'. Juuna' nnts'aana' na jeeⁿ neiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ tsjoomnancue. ¹¹ Ee tsjom je' naquii' tsjoom' David tuiiñe cwii ts'aⁿ na nncwji'n'maa'ñe 'o. Majuu Cristo na cwiluiiñe na matsa'ntjoom. ¹² Luaa waa na nndaá nnta'jnaⁿ'yo' jom. Nliu'yo' yu'ndaa'ñeeⁿ na chu'tyooñê liaa ndo' njoom yuu cwicwa' quioo'.

¹³ Ndo' mats'ia jo' teitquioo' cwii tmaaⁿ ángeles ñequio ángel'ñeeⁿ. Cwilcwii'na Ty'oots'om. Cwiluena:

¹⁴ Catseit'maaⁿ'ñena' nquii Ta Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ. Cats'aana' na tjaa ñomtiuu c'om nn'aⁿ tsjoomnancue jo nnoom, ee jeeⁿ cjaawee' ts'oom joona.

¹⁵ Jnda jo' ty'elcwee' ángeles'ñeeⁿ cañoom'luee. Quia jo' nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ jluena ndaaⁿ nc'iaana:

—Cjaaya Belén. Tsaacanty'iaaya chiuu waa na jndaⁿ tuii na luaa' ma'moⁿ Ta Ty'oots'om ndaaya.

¹⁶ Ndo' jla'tyuua'na, ty'ena. Quia na tquiena, jliuna María ñequio José ñ'eⁿ yu'ndaa na njoom yuu cwicwa' quioo'. ¹⁷ Jnda na nty'iaana na luaa', jla'canooⁿna chiuu waa na jndaⁿ jndyena cantyja 'naaⁿ yu'ndaa'ñeeⁿ.

¹⁸ Cha'tso nn'aⁿ na jndye ñ'oom na jluena, s'aana' na jeeⁿ tjawee' n'om.

¹⁹ Ndo' María jeeⁿ tyoqueeⁿ cwenta cha'tso na tuii. Wjaawa, wjaacue na tyotseitoom. ²⁰ Quia na ty'elcwee' nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ, tyola't'maaⁿ'ndyena Ty'oots'om. Tyolcwii'na jom cantyja cha'tso na jndaⁿ jndyena ndo' na jndaⁿ nty'iaana cha'xjeⁿ na tso ángel ndaaⁿ.

Ty'equena yu'ndaa Jesús l'o Ty'oots'om

²¹ Jnda jndaá' ñeeⁿ xuee na tuiiñe yu'ndaa, quia jo' chii jla'candaá'ndyena costumbre na waa jo ndaaⁿ na cwil'a nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yo'ndaa na naⁿnom. Ndo' jla'cajndyena jom Jesús. Ee luaa' jndaⁿ tqueⁿ ángel xue'eⁿ cwii tjoocheⁿ na ndeiñe María jom.

²² Jnda teinom wen'aaⁿ xuee na seincuii María, tue'ntyjo xjeⁿ na nnt-jei'ljuu'ndyena cha'xjeⁿ na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés. Quia jo' ty'ena Jerusalén, ty'eñ'omna Jesús na nlqueⁿna juu l'o Ta Ty'oots'om. ²³ Ee luaa tso ljeii 'naaⁿ'a: “Ticwii cwii tyochjoo na nluiiñejndyee, queⁿ tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ jom cwentaa' Ta Ty'oots'om.” ²⁴ Jo' chii ty'ena na ñe'quiana quioo' cwentaa' Ty'oots'om. Quioo'ñeeⁿ nla'cwjee ntyee cha'xjeⁿ na t'maⁿ ljeii 'naaⁿ'a. Tsona': ñnequiana cwii ljo xencoo oo we cantu' ndyua.

²⁵ Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿ's'a na jndyu Simeón tsjoom Jerusalén. Tsaⁿ'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cantyja na maty'iomyana' ndo' jeeⁿ xcwee' ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. Ñequio na ntyjaa' ts'oom tyomeinom'm na nnty'iaaⁿ'a nquii na nntseinjoom' n'om nn'aⁿ Israel. Ndo' tyom'aaⁿ Espíritu Santo ñ'eⁿñê. ²⁶ Jnda t'moⁿ Espíritu Santo nnoom na xocueeⁿ'eⁿ cwitjoocheⁿ na nnty'iaaⁿ'a nquii Cristo na tqueⁿ Ta Ty'oots'om na nndyo. ²⁷ S'aa Espíritu Santo naquii' ts'oom na nncjaⁿ wats'om t'maⁿ. Ndo' maxjeⁿ'ñeeⁿ nn'aⁿ na nda yu'ndaa Jesús ty'eñ'omna juu

jo' jo' na nluii ñ'eñê cha'xjeⁿ waa costumbre na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁸ Quia jo' to'ñom Simeón yu'ndaa, tei'caljoom juu l'ooⁿ. Tyolcweeⁿeⁿ Ty'oots'om. Tsoom:

²⁹ Ta, juu ñ'oom na jndaⁿ tsu' nooⁿ, jndaⁿ seicandaaⁿ ñena'.

Je' ja na cwiluiindy^o moso 'naⁿ, quiaa' na nnc'iqto^o na meiⁿcwii ñomtiuu tic'ooⁿya.

³⁰ Ee na jndaⁿ mamanty'ianooⁿ nquii na nncwjiⁿ'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

³¹ Majuu na jndaⁿ tqueⁿ jo ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ.

³² Juu cwiluiiñe naxuee na m'moⁿ ñ'oom na mayuu' ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.

Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ 'naⁿ, nn'aⁿ Israel, nnts'aaⁿ na nluiit'maⁿndyena cantyja 'naaⁿ'aⁿ.

³³ José ñequio tsondye Jesús jeeⁿ tjaweeⁿ n'omna cha'tso ñ'oom na seineiⁿ Simeón cantyja 'naaⁿ Jesús. ³⁴ Ndo' Simeón seit'maaⁿñê joona, tsoom nnom María, tsondye Jesús:

—Queⁿ swenta, yu'ndaam'aaⁿ, maqueⁿ Ty'oots'om jom na nt'om nn'aⁿ Israel nntsuundyena n'e na ticala'yuna ñ'eñê. Ndo' nt'om nn'aⁿ Israel nluin'naaⁿndyena n'e na nla'yuna ñ'eñê. M'mooⁿ chiuu waa na maty'iomyana' na cal'a nn'aⁿ. Saa ñ'eeⁿ nn'aⁿ nntio'ñ'oomna jom. ³⁵ Ndo' na luuaⁿ nl'ana, nntseicanooⁿ'na' ñ'omtiuu 'naaⁿ'na. Ndo' 'u je', quia na nnty'iaⁿ na ljo', nntsei'ndaa'na' ntyji' cha'cwijom na nncwicandi' espada 'u.

³⁶ Ndo' jo' jo' tyom'aaⁿ cwii yuscu na jndyu Ana, jom cwiluiiñe ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'oots'om. Tsaⁿñeeⁿ jnda Fanuel, tsaⁿ na cwiluiiñe tsjaaⁿ na jndyowicantyjoo' Aser. Xjeⁿ na scundyua jom tocoom, t'oom ñequio saaⁿ'aⁿ ntquiee' chu, ³⁷ jndaⁿ chii ljoñê na tue' saaⁿ'aⁿ. Ndo' jndaⁿ tquienê, jndaⁿ ñequieen'aaⁿ nchoo' ñequiee choom'm. Ndo' ticalueeⁿ'eⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Tyondi'ntjom nnom Ty'oots'om naxuee ndo' natsjom. Tyotseicwe-jndo'ñê ndo' tyotseineiⁿ nnom Ty'oots'om. ³⁸ Majuu xjeⁿñeeⁿ na matseineiⁿ Simeón, seicandyoo'ñe Ana nacañoomna. Tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ yu'ndaa Jesús. Jndaⁿ chii tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ juu ndaa cha'tsondye nn'aⁿ Jerusalén ñequio nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom na cwimeindoo' na ndyaandyena na cwilaxmaⁿ jnaⁿ.

Ty'elcwee'na tsjoom Nazaret

³⁹ José ñ'eⁿ María quia na jndaⁿ jla'candaaⁿndyena cha'tsoti na matso ljeii na tqueⁿ Ty'oots'om, ty'elcwee'na tsjoomna Nazaret, ts'ondaa Galilea.

⁴⁰ Tjawijndeiⁿ tyochjoo'ñeeⁿ, tjawitquioo' na wando' ts'oom ndo' candaaⁿ'ya tjawijndo' ts'oom. Ndo' t'maⁿ waa na matseixmaaⁿ naya 'naaⁿ Ty'oots'om.

Ljoo'ñe tyochjoo Jesús wats'om t'maⁿ

⁴¹ Ticwii chu tyocaa José ñ'eⁿ María Jerusalén quia cwiwee' xuee pascua.

⁴² Ndo' quia na jndaaⁿ canchoo'we chuu' Jesús, ty'ewana ñ'eñê Jerusalén cha'xjeⁿ waa costumbre na qui'oona xuee pascua'ñeeⁿ. ⁴³ Jndaⁿ teinom xuee, José ñequio tsondye Jesús macwi'oolcwee'na. Saa tiqueⁿ'na cwenta na ljoo'ñe tyochjoo Jesús Jerusalén.

⁴⁴ Jla'tiuna na ñ'eeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na macwi'oolcwee' na t'ye xuee. Meii'chaa' xuee tyocañjomdyena nato. Jndaⁿ chii toⁿ'na, tyol'ueena jom quii'ntaaⁿ nn'aaⁿ'na ñequio nn'aⁿ na ta'jnaaⁿ'na.

⁴⁵ Saaⁿ na ticaliuuna jom, jo' chii ty'elcwee'nnda'na Jerusalén, na cwil'ueena jom.

⁴⁶ Xuee na jndaⁿ ndyee, ndo' jliuna jom naquii' wats'om t'maⁿ. Wacatyeeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om na cwit'mooⁿ ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Maqueeⁿ cwenta ñ'oom na cwila'neiⁿ na'ñeeⁿ ndo' mawax'eeⁿ

ndaana. ⁴⁷ Cha'tsondyena na tyondyena ñ'oom na tyotseineiⁿ, jeeⁿ ty-ojaaweeⁿ n'omna na cjee matsei'nogⁿ'oⁿ ndo' majo'ndyo ñ'oom matseil-cweeⁿ'eⁿ ndaana. ⁴⁸ Ndo' nn'aⁿ na nda jom quia na nty'iaana, jeeⁿ seiñ'eeⁿ'na' jooⁿ. Tso tsoñeeⁿ nnoom:

—'U jndaaya, ¿chiiu na luaa' sa'? Ja ñ'eⁿ tsotyeⁿ ñequio na chjoo' n'ogⁿ'yaⁿ cwil'uaayâ 'u.

⁴⁹ Quia jo' toom ndaana:

—¿Chiiu waa na cwil'ue'yo' ja? ¿Aa ticaliu'yo' na tseixmaⁿya na c'ogⁿ'yaⁿ naquii' waa' Tsotyâ?

⁵⁰ Saa ticala'noⁿ'na ñ'oom na seilcweeⁿ'eⁿ ndaana.

⁵¹ Quia jo' tjalcweeⁿ'eⁿ ñ'eⁿ'ndyena tsjoom Nazaret. Ndo' tyom'aaⁿ'ñê na ndyaañê ndaana. Jeeⁿ tyocañjom ts'om tsoñeeⁿ cha'tso na tuii. ⁵² Jesús tjawijndo'ti ts'oom ndo' tjawijndeiiyyeⁿ. Tjaweeⁿ ts'om Ty'ogots'om ñ'eⁿ'ñê ndo' mati nn'aⁿ.

3

Juan mañequiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Chu na jnda quin'oom na m'aaⁿ Tiberio César tsaⁿ'maⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, quia jo' tyom'aaⁿ Poncio Pilato gobiernom ts'ondaa Judea. Ndo' Herodes tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Galilea. Tyjeeⁿ Felipe tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Iturea ñequio ts'ondaa Traconite. Lisantias tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Abilinia. ² Ndo' Anás ñequio Caifás, jooⁿ ntyee na tyoluitquiendyena ndaa ntyee quia jo'. Ndo' Juan jnda Zacarías, xjeⁿ'ñeeⁿ tquiaa Ty'ogots'om ñ'oom nnoom quia na m'aaⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ³ Tyomanoom cha'waa ndyuaa na nndyoo' jndaa Jordán. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na cal-cwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿ'na cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'ogots'om jooⁿ, ndo' nleits'oomndyena. ⁴ Tuii na luaa' cha'xjeⁿ na matso ljeii libro na chuu ñ'oom 'ndyoo profeta Isaías. Matso ljeii'ñeeⁿ:

M'aaⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ndaa nn'aⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Matso tsaⁿ'ñeeⁿ:

“Cala'jndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocw-jee'cañoom nquii na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom cwilayo'yo' nato na nñoom.

⁵ Maxjeⁿ nntseicatoo'na' ticwii cwii cantmaⁿ'
ndo' ticwii cwii sjo ñequio ta nleisuna'.
Nanto na canc'eeⁿ, nntseiliuuna',
ndo' nanto na cwajndii nntseyona'.

⁶ Quia jo' nnty'iaa cha'tsondye nn'aⁿ Nquii na maqueⁿ Ty'ogots'om na nncwji'n'maaⁿ'ñê joo.”

⁷ Jndyendye nn'aⁿ tyo'oontyjaa'na Juan na nntseits'oomñê jooⁿ. Quia jo' tyotsoom ndaana:

—'O tsjaaⁿ canduulja, ¿'ñeeⁿ t'moⁿ ndaa'yo' na calei'nom'yo' na nndyocwjee'cañoom na nntseiw'ii Ty'ogots'om 'o? ⁸ C'om'yo' na ndyaandyo' cha m'moⁿ'na' na mayuu'cheⁿ cwilcwe' n'om'yo'. Ndo' ticala's'andyo' cheⁿ'ncjo'yo' naquii' n'om'yo' na nndu'yo': “Jaa cwiliuindyog tsjaaⁿ Abraham.” Nndye'yo' nntsjoog, meiiⁿ cwe' ljo'meiiⁿ ndaa nntseicwaqueⁿ Ty'ogots'om na nluindyena' tsjaaⁿ Abraham, quia jo' n'ndiina' 'o. ⁹ 'O matseijomna' cha'cwijom n'oom na tis'a ta cwil'a. Ndo' manquiu'yo' n'oom na tical'a ta na ya, maxjeⁿ nnt'ua'na'. Ndo' xeⁿ jnda nntioom nn'aⁿ jooⁿ quii' chom. Maluaa' matseijomna' na nnts'aa Ty'ogots'om ñ'eⁿ'ndyo' 'o xeⁿ tical'a'yo' yuu na ya.

10 Quia jo' ta'x'ee naⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Chiuu macaⁿna' na cal'aayâ xeⁿ yuu' na ljo'?

11 T'ooⁿ ndaana, toom:

—Ts'aⁿ na maleiñ'oom we cotom, quiaa cwii nnom ts'aⁿ na tjaa na cuaa. Ndo' ñeeⁿ na waa nantquie, cats'aa naya ts'aⁿ na tjaa'naⁿ chiuu ya.

12 Mati nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom tqiونا nam'aaⁿ na nleits'oomndyena. Jluena nnoom:

—Ta, ¿chiuu macaⁿna' na cal'aayâ?

13 T'ooⁿ ndaana:

—Tancwinom'yo' na cwitjei'yo' ts'iaaⁿndaâ nn'aⁿ. Cataⁿ'yo' tomti na matsona' na nntioomna.

14 Mati ta'x'ee sondaro nnoom:

—Ndo' já je', ¿chiuu macaⁿna' na cal'aayâ?

T'ooⁿ ndaana:

—Talacaty'ue'yo' nn'aⁿ, ndo' talaco'yo' cantu joona cwe' cha na nndaâ nntjei'yo' s'om 'naaⁿna. Caljoya n'om'yo' cwanti na cwantantjom'yo'.

15 Cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ tyocantjyaa' n'omna na nncwjee' juu Cristo. Jo' chii tyom'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ Juan, ¿aa nnts'aacheⁿna' na jom cwiluiñê Cristo? 16 Jo' chii t'ooⁿ ndaâ cha'tsondyena, toom:

—Ja matseits'ooⁿndyo 'o ñequio ndaatoo, saâ mandyontjyo nqueⁿ na nntseits'oomñê 'o na ñequiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Saâ nt'omndyo' 'o nnts'aana' cha'cwijom nntseits'oomñê 'o ñequio chom ee na nnt'uiityeⁿna' 'o cantyja jnaⁿ'yo'. Nqueⁿ t'maⁿti cwiluiñê nchiiti ja. Meiⁿ ticatseixmaⁿya na cwe' ja na nntseicanaⁿa lcoom'm. 17 Jnda' wjaawindyoo' na nntu'xeⁿndyo'. Ee 'o la'xmaⁿ'yo' cha'cwijom lqueeⁿ na ndicwaⁿ cwaajndii. Luaa ts'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ. Matseicueñe ts'aⁿ lqueeⁿ trigo, cha ya ya nlju'na'. Quia na jnda lju'ya lqueeⁿñeeⁿ, mana nntseiweeⁿ joona' ts'om tsa'. Saâ lqueeⁿ lue' ñ'eⁿ to' njñoom chom jo'. Maluaa' matseijomna' na mach'ee Ty'oots'om. Nn'aⁿ na ya cwil'a maco'ñoom joona saâ nn'aⁿ na tis'a cwil'a, nntseicoom joona ñequio chom na tijoom canduu'.

18 Nmeiⁿ ñ'oom na tyotseijndo' Juan n'om nn'aⁿ ñequio jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na tyotseicañeeⁿ joona ñ'oom naya. 19 Herodes, tsaⁿ na m'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Galilea, jom cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ Herodías, scuu' tyjeeⁿ Felipe. Jo' na seitia' Juan jom na ticatsaⁿntjomna' na ljo' mach'eeⁿ ndo' ñequio cha'tsonatia na jnda ñes'aa tsaⁿñeeⁿ. 20 Luaa seicwaljoo'tyeeⁿ nacjoo cha'tsonatia na s'aaⁿ, na tjoom'm Juan w'aancjo.

Cantya na teits'oomñe Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Quia na jnda teits'oomndye jndye nn'aⁿ, mati teits'oomñe Jesús, xcwe na matseineiⁿ nnom Ty'oots'om ndo' seicanaaⁿñena' tsjo'luee. 22 Jndyocue Espíritu Santo nacjoom'm cha'cwijom catu'. Ndo' teic'uaa na seineiⁿ Ty'oots'om cañoom'luee, matso:

—Ü cwiluiindyu' Jndaaya na candya' ts'ooⁿnya. Jeeⁿ neiⁿya 'u.

Tsjaa' na tjawintjoo' na tuiñe Jesucristo

(Mt. 1:1-17)

23 Ndo' Jesús cha'na ntquiuu nchoo' qui choom'm quia na tōōⁿ ts'iaaⁿ na jñom Ty'oots'om jom. Tyolue nn'aⁿ jnda José jom. Ndo' José jnda Elí, 24 Elí jnda Matat, Matat jnda Leví, Leví jnda Melquí, Melquí jnda Jana, Jana jnda José, 25 José jnda Matatías, Matatías jnda Amós, Amós jnda Nahum, Nahum jnda Esli, Esli jnda Nagai, 26 Nagai jnda Maat, Maat jnda Matatías, Matatías jnda Semei, Semei jnda José, José jnda Judá, 27 Judá jnda Joana, Joana

jnda Resa, Resa jnda Zorobabel, Zorobabel jnda Salatiel, Salatiel jnda Neri,²⁸ Neri jnda Melqui, Melqui jnda Adi, Adi jnda Cosam, Cosam jnda Elmodam, Elmodam jnda Er,²⁹ Er jnda Josué, Josué jnda Eliezer, Eliezer jnda Jorim, Jorim jnda Matat,³⁰ Matat jnda Leví, Leví jnda Simeón, Simeón jnda Judá, Judá jnda José, José jnda Jonán, Jonán jnda Eliaquim,³¹ Eliaquim jnda Melea, Melea jnda Mainán, Mainán jnda Matata, Matata jnda Natán,³² Natán jnda David, David jnda Isai, Isai jnda Obed, Obed jnda Booz, Booz jnda Salmón, Salmón jnda Naasón,³³ Naasón jnda Aminadab, Aminadab jnda Aram, Aram jnda Esrom, Esrom jnda Fares, Fares jnda Judá,³⁴ Judá jnda Jacob, Jacob jnda Isaac, Isaac jnda Abraham, Abraham jnda Taré, Taré jnda Nacor,³⁵ Nacor jnda Serug, Serug jnda Ragau, Ragau jnda Peleg, Peleg jnda Heber, Heber jnda Sala,³⁶ Sala jnda Cainán, Cainán jnda Arfaxad, Arfaxad jnda Sem, Sem jnda Noé, Noé jnda Lamec,³⁷ Lamec jnda Matusalén, Matusalén jnda Enoc, Enoc jnda Jared, Jared jnda Mahalaleel, Mahalaleel jnda Cainán,³⁸ Cainán jnda Enós, Enós jnda Set, Set jnda Adán, Adán jnda Ty'oqots'om.

4

Ñe'que' tsa'jndii xje' Jesús (Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

1 Mawjaalcwe' Jesús ts'ondaa Galilea na jnaa' jndaa Jordán. Ndo' cha'waañ'e' naquii' ts'oom too' m'aa' Espíritu Santo. Tjañ'oom Espíritu jom cwii joo yuu na tjaa nn'a'n c'oom. 2 Jo' jo' wen'aa' xuee tyol'uee'ñe tsa'jndii chiuu nnts'aa' cha catseitjooñe Jesús. Cha'waati xueewaa' mei'chjoo ticwa' Jesús, jnda chii tyjee' na ñe'jnoom'm. 3 Quia jo' tso tsa'jndii nnoom:

—Xe' mayuu' 'u cwiluiindy' Jnda Ty'oqots'om, cwa catsa'ntjom' tsjo'waa' na catseicwae'na' tyoo'.

4 T'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja xocats'aa na ljo' ee waa ljeii 'naa' Ty'oqots'om na matsona': “Nchii cwe' cantyja 'naa' nantquie na wando' ts'a'n, saã cantyja 'naa' cha'tso ñ'oom na mañequiaa Ty'oqots'om.”

5 Jnda chii tjañ'oom tsa'jndii jom xque' cwii sjo nandye. Ndo' mantyjache' t'mo' nnoom cha'tsoti n'iaa' nt'ma' na m'a' nn'a' tsjoomnancue. 6 Ndo' tso nnoom:

—L'o' 'u nntiogo cwenta cha'tso najndanmei' na cwila'xma' na ma'n'iaa' nt'ma' ñequio cha'tso na cwiluii'tma'ndyena. Ee l'ooya jnda ljona' ndo' ñee' juu na l'ue ts'o'o' ñequiaya joona' nnom. 7 Xe' 'u nlco' xtye' na nntseit'maa'ndy' ja, quia jo' cha'tso joona' ma'na'.

8 T'o Jesús nnom, tsoom:

—Quindyoo' nacañomya, 'u Satanás. Ja tijoom nntseit'maa'ndyo 'u ee waa ljeii 'naa' Ty'oqots'om na matsona': “Macandã nquii Ta Ty'oqots'om cwenta' catseit'maa'ndy' ndo' macandã nnom jom nndi'ntjom'.”

9 Jnda jo' tjañ'oom tsa'jndii Jesús tsjoom Jerusalén ndo' tque' jom xque' tsiu' wats'om t'ma'. Tso nnoom:

—Xe' 'u cwiluiindy' Jnda Ty'oqots'om, cwa cju'ndy' jo nacje, 10 ee waa ljeii 'naa'a' na matsona':

Nñequiaa Ty'oqots'om 'u luee ángeles cwentaa'a' na cal'ana cwenta 'u.

11 Ndo' nntyjee' lueena 'u cha tincjaañjom ljo' nc'e'.

12 Saã t'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja tijoom cats'aa cha'na matsu' luaa' ee mati waa cwiiche' ljeii 'naa' Ty'oqots'om na matsona': “Tintsa' xje' Ta Ty'oqots'om cwenta'.”

¹³ Quia jndaꝯ cha'tso nnom na tyoch'ee tsa'ndii na nnts'aaⁿ xjeⁿ Jesús, ñeeⁿ juu hasta jndaꝯquiacheⁿ nnty'iaaⁿaⁿ aa nddaꝯ nnts'aaⁿ.

Mato' Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Ndo' tjalcwe' Jesús ts'ondaa Galilea. Juu najndei na matseixmaⁿ Espíritu Santo, candaꝯ ñ'eⁿ tyotseixmaaⁿ jo'. Ndo' t'om ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ cha'waa ndyuaaⁿ ñeeⁿ. ¹⁵ Tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ naquii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, ndo' cha'tso nn'aⁿ jeeⁿ tyola't'maaⁿndyena jom.

Tja Jesús tsjoom Nazaret
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Tjaaⁿ Nazaret yuu na tjawijineiⁿ. Xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, tjaaⁿ wats'om cha'xjeⁿ na quich'eeⁿ. Ndo' teicantyyaaⁿ na nntsei'naⁿaⁿ. ¹⁷ Quia jo' tquiana ljeii l'ooⁿ na seiljeii profeta Isaías, seicanooⁿoⁿ ljeii'ñeeⁿ ndo' tue'cañoom yuu na matsona':

¹⁸ Nquii Espíritu cwentaa' Ta Ty'ooots'om m'aaⁿñe ñ'eⁿndyo. Ee nqueⁿ jndaⁿ tqueⁿñooⁿ ja na ñnequiaya ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ na nty'iaa'ndye.

Ndo' jndaⁿ jñoom ja na jndyoo na catseinjooⁿaⁿ nn'aⁿ na chjoo' n'om. Ndo' catseicandiiya nn'aⁿ na matseicandyaandyoo jooⁿa jnaaⁿna na waa. Ndo' cats'aaya na nleitquioo nn'aⁿ na nchjaaⁿ. Ndo' catseicandyaandyoo nn'aⁿ na manchje nawi'.

¹⁹ Ndo' catseicandiiya cantyja 'naaⁿ tiempo na tqueⁿ Ty'ooots'om na nlui'n'maaⁿndye añmaaⁿ nn'aⁿ.

²⁰ Jndaⁿ jo' seilcwiiñe Jesús tsom na chuu ljeii'ñeeⁿ ndo' seilcweeⁿen juuna' nnom ts'aⁿ na mandí'ntjom. Jndaⁿ chíi tjacwacatyeeⁿ. Ndo' cha'tso nn'aⁿ na too'ndye wats'om'ñeeⁿ jeeⁿ tyonty'iaana nnoom. ²¹ Quia jo' toqⁿoⁿ tyotseineiⁿ ndaꝯana. Ndo' tsoom:

—Maxuee je' matseicandaꝯ ñena' ljeiiwaa' yocheⁿ na cwindye'yo' na matseina'ya juuna'.

²² Cha'tso nn'aⁿ tyolue ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ. Tjawee' n'omna na jeeⁿ cajnda ñ'oom na tyotseineiⁿ. Tyoluena:

—Cwa cwe' jnda José tsaⁿm'aaⁿ'.

²³ Tso Jesús ndaꝯana:

—Je' je' nddu'yo' noqⁿ ñ'oomwaañe na cwe' wjaañoom' na matsona': “U ts'aⁿ na mach'ee nasei, catsein'ma'ndyu' cheⁿncu'.” Ndo' cwaaⁿti nddu'yo' noqⁿ: “Ts'iaaⁿ na cwindyaꝯyâ na ñesa' tsjoom Capernaum, mati catsa' jooⁿa' ñjaaⁿñe ndyuaa tsjom'.”

²⁴ Quia jo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaꝯana:

—Mayuu'cheⁿ matsjooⁿ ndaaⁿ'yo', tixocala'ljo nn'aⁿ cwii profeta na mañecwii ndyuaana ñ'eⁿñe na mañequiaa ñ'oom' Ty'ooots'om. ²⁵ Ñ'oom na mayuu' matsjooⁿ ndaaⁿ'yo', jndye yolcu na jndaⁿ ljondye tyom'aⁿ ndyuaa Israel joo ncuee na ñet'oom Elías. Ncuee'ñeeⁿ ndyee chu waljoo' xcwe t'cua', ndo' teijndo' cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. ²⁶ Saaⁿ nchii na m'aaⁿ cwii joo na'lcu'ñeeⁿ jñom Ty'ooots'om Elías, jñomyom juu na m'aaⁿ cwii yuscu na jndaⁿ ljoñe tsjoom Sarepta ndyuaa Sidón. ²⁷ Ndo' mati jndye nn'aⁿ na tyolei'cho ntycu lepra tyom'aⁿ ndyuaa Israel joo ncuee na tyom'aaⁿ profeta Eliseo. Saaⁿ meir'cwiindyee naⁿñeeⁿ ticatsein'maaⁿ, macandaⁿ quii Naamán, ts'aⁿ ndyuaa Siria.

²⁸ Saaⁿ quia jndyena na luaa' tso Jesús, quia jo' cha'tso nn'aⁿ na too'ndye wats'om, jeeⁿcheⁿ ndya' jla'wjeena. ²⁹ Jla'tyuaa'na, tjeii'na jom nnom tsjoom.

Ty'eñ'omna jom xqueⁿ ta yuu waa tsjoomna cha nla'cwatyu'na jom. ³⁰ Saa jom jluii'ñê quii'ntaa'na, mana tjaaⁿ yuu na wjaⁿ.

Tsa's'a na tseixmaⁿ na'jndii naquii' ts'om
(Mr. 1:21-28)

³¹ Tjacue Jesús Capernaum, cwii tsjoom ts'ondaa Galilea. Jo' jo' tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ judíos xuee na cwita'jndyeena. ³² Ndo' jeeⁿ tjawee' n'omna ñ'oom na tyotseineiⁿ, ee tyo'mooⁿna' na waa najndeiⁿ na matseixmaaⁿ.

³³ Naquii' wats'om'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cwii tsa'ns'a na m'aaⁿ jndyetia naquii' ts'om. Jndeiⁿ seixuaⁿ ñ'oom 'ndyoo jndyetia'ñeeⁿ. ³⁴ Tsoom:

—Ca'ndii' já 'u Jesús ts'aⁿ Nazaret. ¿Ljo' nntsa' ñ'e'ndyô já? ¿Aa jndyo' na nntseyuii' já? Mawajna'a 'ñeeⁿ cwiluiindyu'. 'U cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om na lju' ts'om'.

³⁵ Seitia' Jesús juu, matsoom:

—Catseicheⁿ ndo' calui'yo' naquii' ts'om tsa'm'aaⁿ.

Ndo' jndá na seiquioo jndyetia juu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, mana jlui' jndyetia ñ'eⁿ na'jndii naquii' ts'om. Ndo' mei'cwii nata' t'ical'ana ñ'e'ñe. ³⁶ Jeeⁿ tyue cha'tsondye nn'aⁿ na ljo' s'aa Jesús. Jluena ndaaⁿ nc'iaana:

—Ñ'oommeiⁿ cwit'mooⁿna' na cwiluiiñê ts'aⁿ na maqueⁿ xjeⁿ. Ee waa najndeiⁿ na matseixmaaⁿ na matsa'ntjoom meiⁿ jndyetia, meiⁿ na'jndii, cwicalui'.

³⁷ Tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naa'aⁿ cha'waa ndiocheⁿ ndyuaa'ñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús staxeeⁿ Simón Pedro
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Quia jo' teicantyyaaⁿ, jlueeⁿ naquii' wats'om'ñeeⁿ. Tjaqueⁿ waa' Simón. Ndo' Simón'ñeeⁿ jeeⁿ niroom matseicona' staxeeⁿ. L'ana ty'oo nnom Jesús na catsein'maaⁿ juu. ³⁹ Jo' chii tjantyyaa'aⁿ tsa'ñeeⁿ, sa'ntjoom na ca'ndii tyu'ñeeⁿ juu. Ndo' mañoom' tco'yana' tsa'ñeeⁿ. Mana teicantyya, seiñ'oom'ñe na tcwa'na.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿ wii
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Quia na jndá tmaaⁿ na manndyoo' wjaacue ñe'quioom', cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ nn'aa'na na jndye nnom ntycu cwitjoom, tquiochona joo na m'aaⁿ Jesús. Tioom l'ooⁿ nacjoo ticwii cwii joo na'ñeeⁿ, mana n'maaⁿ. ⁴¹ Mati jndyendye nn'aⁿ sa'ntjoom na calui' jndyetia naquii' n'om. Tyola'xuaa jndyetia'ñeeⁿ, tyolue:

—'U cwiluiindyu' Jnda nquii Ta Ty'oots'om.

Saa jom seitiaa'aⁿ jndyetia, tinquiaaⁿ na nla'neiⁿ, ee manquiuna na jom cwiluiiñê Cristo.

Mañequiaa Jesús ñ'oom naya ts'ondaa Galilea
(Mr. 1:35-39)

⁴² Quia jndá teincoo jlueeⁿ quii' tsjoom. Tjaaⁿ yuu na wataaⁿ quii' jndaa. Ty'ecal'uee nn'aⁿ jom ndo' jliuna yuu m'aaⁿ. Ñe'cala'tsaa'ndyena jom na wjaatyeeⁿ, cha tica'ñeeⁿ joona. ⁴³ Saa tsoom ndaaⁿ:

—Mati maca'na' na ñnequiaya ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjoom Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom. Ee maxjeⁿ jo' ts'iaaⁿ na jñoom ja.

⁴⁴ Ndo' tyojoanquiaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ naquii' lan'om ts'ondaa Galilea.

5

Jndye calcaa tjeii'na
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Cwii ndii' tyom'aa'n Jesús 'ndyoo ndaaluee chjoo na jndyu Genesaret. Jee'n tyonchjena' jom na jla'canto'ndye nn'a'n nacañom'm cha nndaq nndyena ñ'oom' Ty'ooots'om. ² Nty'iaa'n'a'n we w'aandaa 'ndyoo ndaaluee'ñee'n. Saa nn'a'n na cwi'tjeii' calcaa jnda jlu'i'na jo' jo'. Macwitmaa'n n'lqui' 'naa'na. ³ Quia jo' tjacuoo'n ts'om cwii w'aandaa'ñee'n. W'aandaa 'naa' Simón jo'. Tcaa'n na cjaañ'oomti tsa'ñ'ee'n juuna' chjoowi' cha n'ndiina' tyuaatcwii. Ndo' tjacjom. Tquiaa'n ñ'oom ndaq nn'a'n xje'n na wacatyee'che'n ts'om w'aandaa.

⁴ Quia na jnda jnda seineii'n, tsoom nnom Simón:
—Catsañ'om'yo' w'aandaawaa, wjaawjaatyaa'ya yuu na njoomti. Ndo' catue'yo' n'lqui' 'na'yo' na nntjei'yo' calcaa.

⁵ T'o Simón nnoom:

—Ta, meii'chaa' tsjom ñel'aayá ts'iaa'n ndo' mei'ncwii catscaa t'icatjeii'á. Saa cantyja ñ'oom 'ndyo' 'u nncju'nnda'a tsqui'.

⁶ Jnda na l'ana na ljo', jee'n jndye calcaa ty'oomna' ts'om tsqui' 'naa'na hasta ñe'caty'ioo'na'. ⁷ Jo' chii s'oo lueena ndaa n't'omche'n nc'iaana na ñjomndye cwi'che'n w'aandaa na quiotei'jndeii na'ñ'ee'n joona. Tquio na'ñ'ee'n. Ndo' jla'catoo'na we w'aandaa ñ'e'n calcaa, hasta ncuencue na c'u'na' joona'.

⁸ Quia jnda nty'iaa' Simón Pedro na luaa', toom'm xtyee'n jo nnom Jesús. Tsoom:

—Ta, ticaty'iomyana' na ñ'e'n ñ'e'ndyo, ee ja ts'a'n'jna'.

⁹ Ee jee'n ndya' seicaty'uena' jom ñequio n't'omche'n nc'iaa'n'a'n na ñ'ee'n ñ'e'n'ñe cantyja 'naa' calcaa na tjeii'na. ¹⁰ Majo'ti tjom Jacobo ñequio Juan, ntseinda Zebedeo. Joona mañecwii t'ma'n ts'iaa'n cwil'ana ñequio Simón. Quia jo' tso Jesús nnom Simón:

—Tinty'ue', je' mamana'tona' na nn'a'n nntseitjom' na nla'jomndyena ñ'e'ndyo, tachii cwe' calcaa.

¹¹ Jnda na tqiiena tyuaatcwii ñ'e'n l'aandaa, mana 'ndyena ts'iaa' 'naa'na. Ty'elajomndyena ñ'e'n Jesús.

Sein'ma' Jesús ts'a'n na chuu tycu lepra
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Quia na tyom'aa'n Jesús cwii tsjoom, tyjee'cañoom cwii tsa'n's'a na cha'waañe chuu tycu lepra. Quia na nty'iaa'n'a'n Jesús, tjacwanquoom nomtyuaa, s'aa'n ty'oo, tsoom:

—Ta, ntyjii na 'u nndaq nntsein'ma'ñ' ja, xe'n l'ue ts'om'.

¹³ Quia jo' Jesús seintyoo'n ts'oo'n tye'nquoom'm tsa'ñ'ee'n. Tsoom nnom:

—Maxje'n l'ue ts'oo'n na can'ma'ñ'.

Ndo' mantyjache'n n'ma'n tsa'ñ'ee'n. ¹⁴ Jnda chii tsoom nnom:

—Tintseinei'n nnom mei'ncwii ts'a'n na luaa' tuii. Saa cja', catseica'mo'ndyu' nnom tyee ndo' quiaa' quioo' na nncue' cantyja na jnda n'ma'ñ' cha'xje'n na sa'ntjom Moisés. Na nntsa' na luaa' nlu'i'yuu'na' ndaa nn'a'n na jnda n'ma'ñ'.

¹⁵ Saa tjant'yee'ti ñ'oom cantyja 'naa' Jesús. Ndo' jndyendye nn'a'n tyo'oontyjaa' na ndye ñ'oom na tyoñequiaa'ñ'. Mati ñe'can'maa'na ntycu na wiina. ¹⁶ Saa jom teiño'o'n, tjaa'n jo yuu na ñenque'n. Jo' jo' tyotseinei'n nnom Ty'ooots'om.

Sein'ma' Jesús ts'a'n na ntjei'n nc'ee
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

17 Cwii xuee'ñeeⁿ ma'moⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ. Jo' jo' meindyuaandye nt'om nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Na'ñeeⁿ jnaⁿ na cha'tso njoom nch'u ts'ondaa Galilea ñequio Judea ndo' mati tsjoom Jerusalén. Ndo' juu najndei na matseixmaⁿ Ty'oots'om m'aa'na' ñ'eⁿ Jesús na matsein'maaⁿ nn'aⁿwii. 18 Mañejuu xje'ñeeⁿ tquie'cañom nt'om naⁿnom na chona tsuee na ndii' ts'aⁿ na jnda teintjeiⁿ nc'ee na tei'caljoo tycutqueeⁿ. Tyol'uee'ndyena chiuu ya na nnc'ooñ'omna tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' w'aa na nlqueⁿna jom jo nnom Jesús. 19 Saa ticaliuena chiuu ya nl'ana ee na jeeⁿ jndye nn'aⁿ. Jo' chii ty'ewana nacjoo' w'aa, tjoona nquioo, jla'c'oⁿna jom na njoom tsuee. Tqueⁿna jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ jo nnom Jesús. 20 Quia na nty'iaa' Jesús na matse'yu'ya n'om na'ñeeⁿ, tsoom:

—U re, matseit'maⁿ ts'oⁿya jnaⁿ na matseixmaⁿ.

21 Quia jo' nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos toⁿna na tiya nquiuna ñ'eⁿñê. Tyola'tiuuna naquii' n'omna: “¿Ñeeⁿ cwiluiiñe tsaⁿ'm'aaⁿ na ti'maaⁿ ts'oom na matseineiⁿ ñ'oom na wjaana' nacjoo' Ty'oots'om?”

22 Sei'noⁿ Jesús ñ'omtiuuna 'naa'na. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ticuaaya nquiuyoi' ñ'eⁿndyo? 23 ¿Cwaaⁿ ñ'oom na tijndei'tina' na catsjooya? ¿Aa na nntsjoⁿ: “Matseit'maⁿ ts'oⁿya cha'tso jnaⁿ”, oo aa na nntsjoⁿ: “Quicantya', cja'ca'”? 24 Saa cha caliu'yo' na cwiluiindyⁿ tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ndo' na waa najndei na matseixmaⁿya nnom tsjoom-nancuewaa na catseit'maⁿ ts'oⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ, quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—U re, matsjooya njom', quicantya', catseilcwiindyu' tsue' cja'to' wa'.

25 Mañoom' teicantya tsaⁿ'ñeeⁿ na jndoo' cha'tso nn'aⁿ. Seilcwiñê tsuee 'naa'na na ñetuaaⁿ. Mana tjaaⁿ waⁿ'aⁿ. Jeeⁿ matseit'maaⁿ'ñê Ty'oots'om. 26 Ndo' tyueneii' cha'tsondye nn'aⁿ. Tyola't'maaⁿ'ndyena Ty'oots'om. Jluena ñequio na tyueneii'na:

—Xuee je' nty'iaa ndaaya cwii na jeeⁿ t'maⁿ, na mei'jom tiquinty'iaaya.

Ma'maⁿ Jesús Leví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 Jnda tuui na luaa', jlui' Jesús jo' jo'. Ljeiiⁿ cwii tsaⁿ'co'ñom s'om na jndyu Leví. Wacatyeeⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ w'aa yuu na cwi'ocatioom nn'aⁿ s'om ts'iaaⁿndaana cwentaa' gobiernom. Quia jo' tsoom nnom tsaⁿ'ñeeⁿ:

—Candyo'ntyjo' naxaⁿ'a.

28 Mantya teicantya Leví, tjei'ñê cantya 'naaⁿ' ts'iaaⁿ'ñeeⁿ, chii tjatsei-jomñê ñ'eⁿ Jesús.

29 Ndo' seiñ'oom'ñê cwii nantquie t'maⁿ waⁿ'aⁿ cwentaa' Jesús. Seitjoom jndye nc'iaaⁿ'aⁿ na ñequio ñeto'ñoom s'om ts'iaaⁿndaana nn'aⁿ cwentaa' gobiernom. Teindyuaandiyena nacañoom' mei'sa ñ'eⁿñê ndo' ñ'eⁿ Jesús ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ. 30 Ndo' nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyola'ncjoo'ndyena nacjoo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Jluena ndaaⁿ na'ñeeⁿ:

—¿Chiuu na cwicwa'yo' ndo' cwiwe'yo' ñequio nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom, ndo' ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondyena nnom Ty'oots'om?

31 T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Nn'aⁿ na tiwii titjoondyena ts'aⁿ na mach'ee nasei, saa nn'aⁿ na wii tjoondyena jom. 32 Ja nchii jndyooya na nncwaⁿya nn'aⁿ na cwila'jomndye cantya na maty'iomyana'. Ja jndyooya na nncwaⁿya nn'aⁿ na calcwe' n'omna.

Cantyja 'naa' na nntseicwejndo'ñe ts'a"

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Quia jo' tyoluena nnom Jesús:

—Nn'a" na cwila'jomndye ñ'e" Juan, jndye ndii' cwila'cwejndo'ndyena ndo' cwila'nei"na nnom Ty'oots'om. Ndo' majo'ti cwil'a nn'a" tmaa" fariseos. Saã joo nn'a" na cwila'jomndye ñ'e"ndyu' cwicwa'na ndo' cwiwena. ¿Chiuu na luua' cwil'ana?

³⁴ T'oog' ndaana:

—¿Aa ndya' nndu'yo' ndaa nn'a" na tquiola'jomndyena na macoco ts'a" na cala'cwejndo'ndyena yöche" na ndicwa" m'aa" nquii tsa"s'a na macoco quii'ntaa"na? ³⁵ Saã nncue'ntyjo xuee na nncwji'na' jom quii'ntaa"na, ncuee'ñee" nla'cwejndo'ndyena.

³⁶ Mati seineii' ndaana ñ'oom na wjaañoom' cantyja 'naa' ñ'oom xco na ma'moo' ndaana. Tsoom:

—Tjaa'na' ñ'ee" nntyjee cwii ta" liaa', liaa xco na nntseyo' liaa ntsaa ñ'e" juuna'. Ee xe" luua' nnts'aa ts'a", nntsei'naa"na' liaa"na' liaa xco'ñee" ndo' nchii macandá jo', mati tixocatseix'iaa'ñena' ñequio liaa ntsaa'ñee". ³⁷ Mei" tjaa' ñee" juu nntiom winom xco n'om ntja" teindyö. Ee xe" na ljo' nnts'aa ts'a", nnty'ioo'na' nl'a winom xco'ñee", mana cwiwi'ndaa' winom ndo' mati ntja'ñee". ³⁸ Jo' chii maca"na' na nnc'oocue winom xco n'om ntja" xco cha mei" ntja" xco'ñee" ticwi'ndaa'na' ndo' mei" winom. ³⁹ Ee ts'a" na ma'uu winom tquie, mei"chjoo tica'na' ntyjii winomxco. Ee matsoom na joo winom tquie, jo' ca'na'ti.

6

Ty'ioo'ndyena xu'lquee" xuee na cwita'jndyee nn'a"

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Luua tuii cwii xuee na cwita'jndyee nn'a" judíos. Mawinom Jesús yuu na niom ntjom lquee" trigo. Ndo' nn'a" na cwila'jomndye ñ'e"ñê, ty'ioo'ndyena xu'lquee". Ty'uee'ndyena jooa' n'om lueena jndá chii tquiiina. ² Quia jo' nnt'om nn'a" tmaa" fariseos jluena:

—¿Chiuu na cwil'a'yo' cwii na ticatsa'ntjomna' xuee na cwita'jndyee nn'a"?

³ T'o Jesús, tsoom ndaana:

—'O, ¿aa tyoola'na'yo' ñ'oom chiuu s'aa David quia na t'oom na ñe'ljoom'm, ndo' mati nn'a" na ñ'ee" ñ'e"ñê? ⁴ Tjaque"e" wats'om cwentaa' Ty'oots'om, tcaa" ntyoo' na jndá tque" nn'a" jo nnom Ty'oots'om. Ndo' ntyoo'ñee" macandá ntyee wanaa" na nlcwa'na jooa'. Saã tcwa' David jooa' ndo' mati tquiaa" na tcwa' nn'a" na ñ'ee" ñ'e"ñê.

⁵ Quia jo' tsoom ndaana:

—Ja na cwiluiindyö tsa" na jna" cañoom'luee waa na jndö na nntsjoö ljo' cal'a nn'a" meii" xuee na cwita'jndyaaya.

Sein'ma' Jesús ts'a" na jndá tjateii ts'o"

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Cwiiche" xuee na cwita'jndyee nn'a", tjaquiee' Jesús wats'om chjoo. Tyo'moo' ndaa nn'a". Ndo' jo' jo' m'aa" cwii tsa"s'a na jndá tjateii ts'o' ntyjaya.

⁷ Ndo' nn'a" na cwit'moo' ljeii na tque" Moisés ñequio nn'a" fariseos, jee" tyoque"na cwenta xe" na nntsein'ma" Jesús ts'a"wii' xuee na cwita'jndyeena, cha quia jo' nndaa' ñ'e'quiana jnaa"na". ⁸ Saã mantyjee" chiuu cwila'tiuuna, jo' chii tsoom nnom ts'a" na jndá tjateii ts'o'.

—Quicantyja', cwintyje' quii'ntaa" nn'a".

Ndo' teicantyja tsa"ñee", teintyjee"e" xcwe. ⁹ Jndá jo' tso Jesús ndaana:

—Nncwax'a cwii ñ'oom ndaa'yo', xuee na cwita'jndyaaya, ¿aa wanaa' na cateijndei' ts'a' x'iaa'a' na wi' matjom oo aa ticateijnei' juu? ¿Aa cwji'n'maa'ñê x'iaa'a' cha ticue' oo aa ca'ñee' na cue'?

¹⁰ Jnda chii nty'iaa'a' ndaa' cha'tsondye nn'a', tsoom nnom ts'a'wii':
—Catseiliuu' ts'o'.

S'aa tsa'ñee' na ljo' ndo' tco'ya'ñ'e'na' ts'o'nn'. ¹¹ Jnaa' jo' jee' jla'wjeena Jesús. Ndo' tyo'ma'na ñ'e' n'c'iaana ljo' nnda' n'ana jom.

Macwji'ñe Jesús canchoo'we ts'a' cwentaa'a'
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Joo ncuee'ñee' tjawa Jesús cwii ta naquii' jnda' na nntseinei' nnom Ty'o'ots'om. Ndo' meii'n'chaa' tsjom tyotseinei' nnom. ¹³ Quia na jnda teixuee, tcwaa' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Quii'ntaa'na tjeii'ñê canchoo'wendye nn'a' na seicaj'oom jona apóstoles, nn'a' na maj'oom Ty'o'ots'om ts'iaa' 'naa'. ¹⁴ Nmeii' ncueena: Simón, tsa' na seicaj'oom Pedro, ñequio tyjee tsa'ñee', Andrés, ñ'e' Jacobo ñequio Juan, ñ'e' Felipe ñequio Bartolomé, ¹⁵ ñ'e' Mateo ñequio Tomás, ñ'e' Jacobo jnda Alfeo, ndo' ñ'e' Simón na cwiluena cananista, ¹⁶ ñ'e' Judas jnda Jacobo ñequio Judas Iscariote, ts'a' na tquiaa cwent'a Jesús.

Ma'mo' Jesús ñ'oom ndaa' jndye nn'a'
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Jndyocue Jesús ñequio cha'tso nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Ty'emeintyjee' na cwii su. Jo' jo' jnda' tquie'cañom nt'omche' nn'a' na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa' ñequio jndyendye nn'a' na jna' cha'waa Judea ñequio Jerusalén ñequio 'ndyoo ndaaluee na nndyoo' tsjoom Tiro ñ'e' Sidón. Na'ñee' tquiona na nndyena ñ'oom na mañequiaa', ndo' na nntsein'maa' jona ntyca na cwitjoomna. ¹⁸ Mati sein'maa' nn'a' na jee' cwajndii' tyoleichuu jndyetia. ¹⁹ Cha'tsondye nn'a' tyol'uee'ndyena chiuu ya cha nnda' ññ'e'quio'na jom, ee waa najnei' na nn'ma' ts'a' xe' nnda' ññequiuu' jom. Jo' chii cha'tsondyena n'maa'na.

Nmeii' mañequiaana' na nei' ts'a'
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Quia jo' nty'iaa'a' ndaa' nn'a' na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', tsoom ndaa'na:

—'O nn'a' na nty'iaandyo', mañequiaana' na nei'yo', ee cwilaxma'nyo' cantyja na matsa'ntjom Ty'o'ots'om.

²¹ 'O nn'a' na cwiwe'jndo'yo' je', mañequiaana' na nei'yo' ee quia ññequiaa' Ty'o'ots'om cha'cwijom na jnda' tjacjo'yo'.

'O nn'a' na cwityuee'yo' je', mañequiaana' na nei'yo' ee macwji' Ty'o'ots'om na chjoo' n'om'yo'.

²² Mañequiaana' na nei'yo' quia na cwila'jndoo nn'a' 'o na cwilei'ntyjona 'o, na cwila'jnaa'na 'o, ndo' na cwil'ana na ticuee' n'omna 'o n'c'e na m'a'nyo' cantyja 'na' ja na cwiluiindy'o' ts'a' na jna' cañoom'luee. ²³ Manmeii' tyota'wi' weloo na'ñee' profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'o'ots'om tandyo xuee. Jo' chii c'om'yo' na t'ma' n'om'yo' xuee na cwitjom'yo' nawi'mei'. Ee t'ma' naya 'na'nyo' cwiwiwe cañoom'luee.

²⁴ Saa nnt'uiwi'na' 'o nn'a' na cwiluii'tma'ndyo' na quit'ma' n'om'yo' juu na tyandyo'. Ee cwe' cantyjati je' na mañequiaana' na t'ma' n'om'yo' na jee' l'ue m'a'nyo'.

²⁵ Nnt'uiwi'na' 'o nn'a' na cwicwa'jaacjo'yo' je'. Ee nncue'ntyjo xuee na nnc'om'yo' cha'cwijom na ñejndo'yo'.

'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'a' na jee' nei'yo' je'. Ee nncue'ntyjo xuee na nntyuee'yo' ndo' nla'xua'yo' na chjoo' n'om'yo'.

²⁶ 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'a' na je' jndye nn'a' cwitjeii'yana 'o. Ee maluaa' ñel'a weloo na'ñee'. Tyoluena ñ'oom ya cantyja 'naa' joo profetas na cwe' tyonquio'nn'a' jooa.

C'oo'ya na wi' n'oo'ya nn'a' na jndoo jaa
(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Saa matsjooya ndaa' 'o nn'a' na cwindye'yo' ñ'oom na mañequiaya: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'a' na jndoo 'o. Ndo' cal'a'yo' na ya nn'a'ndyo' ñ'e' nn'a' na ticuee' n'om 'o. ²⁸ Cata'nyo' na catio'naa'ñe Ty'oots'om nn'a' na cwituee' ñ'oom wi' nacio'yo'. Ndo' calanei'yo' nnoom cantyja 'naa' nn'a' na cwila'jnaa'na 'o. ²⁹ Ñee' na mmei'nda' ntsma'ni, mati cwii'che' ntyja quiaa' na mmei'nda'. Ndo' ñee' na nncwji' liaatco 'na', mati quiaa' cotom' na nncjaañ'oom. ³⁰ Mei'ñee'che' ts'a' na maca' cwii 'na' njom', quiaa'. Ndo' xe' tjañ'oom ts'a' 'na' ndo' tiñe'catseilcwee'e' juuna', tintseincjoo'ndyu' na calcwe'na'. ³¹ Cha'xje' na l'ue n'om'yo' na cal'a nn'a' ñ'e'ndyo', majo'ti cal'a 'o ñ'e'ndye jooa.

³² 'Xe' m'a'yo' na wi' n'om'yo' cwe' tomti nn'a' na mati wi' n'om 'o, quia jo' ¿yuu waa na yatiche' cwil'a'yo'? Ee nn'a' na tyoola't'maa'ndyena Ty'oots'om m'a'na na wi' n'omna nc'iaana na wi' n'om jooa. ³³ Xe' cwil'a'yo' na ya nn'a'ndyo' cwe' tomti ñ'e' nn'a' na mati cwil'a na ya nn'a'ndyena ñ'e'ndyo', ¿yuu waa na jee' ya cwil'a'yo'? Ee mati nn'a' na cwila'xma' jna' majo'ti cwil'ana. ³⁴ Ndo' xe' cwitei'jndei'yo' 'na' nn'a' na nquiu'yo' na mati joo nntei'jndei' 'o, quia jo' ¿yuu waa na yatiche' cwil'a'yo'? Ee mati nn'a' na cwila'xma' jna' cwitei'jndei'ina 'na' ndaa' nc'iaana ee manquiuna na nnjoom jo'. ³⁵ Saa 'o je' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'a' na jndoo 'o. Cal'a'yo' na ya nn'a'ndyo' ñequio cha'tsondye nn'a'. Catei'jndei'yo' 'na' na cwilei'ñ'om'yo' nn'a', meii' ticantyjaa' n'om'yo' na nla'lcwe'na. Quia jo' t'ma' naya nda'yo' cañoom'luee. Ndo' nlaxma'yo' ntseinda Ty'oots'om na m'aa' nandyetice'. Ee mati jom m'aa' na wi' ts'oom meii' nn'a' na l'q meii' mach'ee' ya jooa. Ndo' wi' ts'oom nn'a' na wi'ndye. ³⁶ C'om'yo' na wi' n'om'yo' cha'tsondye nn'a' cha'xje' nqui Tsotye'yo' m'aa' na wi' ts'oom cha'tsondye nn'a'.

Tintu'xqa'ya nn'a'
(Mt. 7:1-5)

³⁷ Tintu'xe'nyo' nn'a' na cwe' xje'nto 'o, cha meii' tincu'xe' Ty'oots'om 'o. Tintio'yo' nn'a' l'q nawi' cha tintioom 'o l'q nawi'. Cala't'ma' n'om'yo' nn'a' cha mati nntseit'ma' ts'oom 'o. ³⁸ Quia'yo' na catei'jndei'ina nn'a', quia jo' mati nnto'ñoom'yo' na nntei'jndei'ina 'o. Ee Ty'oots'om nñequiiaa' na nnto'ñoom'yo' cwii na candaa' tu'xe'na'. Jo' jo' matseijomna' cha'cwijom cwii 'na' na teincwii'na', tye' ty'ecuena' hasta too' wantyjo. Ee cantyjati xje' na cwiñe'quia'yo' ndaa' nn'a', majo'ti nntseilcwe' Ty'oots'om na cwii nnjoom ndaa'yo'.

³⁹ Mati seinei' Jesús nda'na cwii ñ'oom na tjañoom', tsoom:

—¿Aa ndaa' nncjaañ'oom tsa'nchjaa' cwiiche' tyjenchjaa'na? ¿Aa nchii wenyena nntiomna' ts'om tsue'tsjoom? ⁴⁰ Xocats'aana' na ts'a' na matseinaa' cwiluiit'ma'ñetyee', nchiiti ts'a' na ma'mo' nnoom. Saa quia na jnda sei'naa'ñ'ee' cha'tso na t'mo' tsa'ñee' nnoom, quialjo'che' nntseijomna' jom cha'na ts'a' na t'mo' nnoom.

⁴¹ ¿Chiuu na jee' ndo' jnda na njom ts'omnom x'ia', saa tique' cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu'? ⁴² ¿Chiuu na jee'

ñe'catseijndaa'ndyu' jnaa' x'ia'? ¿Aa nnts'u'yu' nnoom: "Cwa 'u nn'a'nyā, quiaa' na nncwji'a ntquioo' jndā na njom ts'omnjom'", s̄aa manncu' tique' cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom'? 'U ts'a' na mache' na matseicanda'ndyu' cha canty'iaa nn'a', najndyee cwji' ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu', quia jo' tquiu'ya' na nncwji' ntquioo' jndā ts'omnnom x'ia'.

Taa' ts'oom ma'mo'na' ljo' ts'oom juuna'
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Ticwii cwii ts'oom na ya xocats'aana' t̄a na tis'a. Ndo' ts'oom na tis'a mei' xocats'aana' t̄a na ya. ⁴⁴ Ticwii cwii ts'oom, t̄aa'na' ma'mo'na' ljo' ts'oom juuna'. Ee tijoom nntseicjoo ts'a' t̄a higo ts'oom nioom. Mei' tijoom nntseicjoo ts'a' t̄auva cwii ts'oo' nioom. ⁴⁵ Maluaa' matseijomna' nn'a' cha'na n'oom ntjom. Juu ts'a' na ya ts'a'ñe, mach'ee' yuu na ya, ee naquii' ts'oom cwina' na ya na matseitoom. S̄aa ts'a' na wi'ñe, mach'ee' yuu na tis'a, ee naquii' ts'oom cwina' nawi' na matseitoom. Ticwii cwii ts'a' canty'jati na matseituu naquii' ts'om, maxje' jo' matseinei'.

We nnom tsia'tsjo'
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ '¿Chiuu na cwindu'yo' na Ta ja quia na cwima'yo' ja ndo' tiñe'calacanda'yo' ñ'oom na matsjoo ndaa'yo'? ⁴⁷ Ticwii cwii ts'a' na macwjee'cañoom ja na mandii ñ'oom na matsjoo nmeii', ndo' matseicanda' joona', m'moo'nyā ndaa'yo' chiuu matseijomna' ts'a'ñee'. ⁴⁸ Matseijomna' jom cha'cwijom cwii ts'a' na jndo' ts'om na s'aa waa'. Tyoca'ñee' njoom, tye'ñ tquee' tsia'tsjo' cha jndei' w'aa. Quia na tyjee' jndaa, tcoona' tyuaatcwii, jndei' tyocjaacameii'ñena' ndaa w'aa'ñee'. S̄aa t̄icats'eiina' ee na tye'ñ tjaluiina' nacjoo' tsia'tsjo'ñee'. ⁴⁹ S̄aa juu ts'a' na cwe' mandii ñ'oom na matsjoo ndo' titseicanda' joona', ts'a'ñee' matseijomna' cha'cwijom cwii ts'a' na tijndo' ts'om na s'aa waa' na cwe' jna'tona' nomtyuaa. Tjaa'na' nia'ljoo' tuii. Quia na tyjee' jndaa ndo' jndei' tyocjaacameii'ñena' w'aa'ñee', mantya tmei'na' juuna'. Ndo' t'maa' tsuu canty'ja 'naa'na'.

7

Sein'ma' Jesús mosoo' capeita', ts'a' romano
(Mt. 8:5-13)

¹ Jndā na seinei' Jesús cha'tso ñ'oommei' na tyondye nn'a', quia jo' tjaa'ñ tsjoom Capernaum. ² Tsjoom'ñee' m'aa' cwii capeita' na matsa'ntjom cwii sia'nto sondaro. Ndo' m'aa' cwii mosoom'm na jee' wi' ts'oom, mañe'cue' na nioom wii'. ³ Quia na jñee' ñ'oom canty'ja 'naa' Jesús, jñoom nt'om nn'a' na cwiluitquiendye ndaa' nn'a' judíos na c'oocal'ana ty'oo na candyoya Jesús na nntsein'ma' ts'a'ñee' mosoom'm.

⁴ Jndā tquiena na m'aa' Jesús, ñequio ñ'oom ty'oo tyoluena nnoom:

—Ts'a' na jñom j̄a, ya ts'a'ñe, jo' chii maty'iomna' na catseiñ'oom'ndyu' jom. ⁵ Ee jee' wi' ts'oom jaa nn'a' tsjaa' Israel, ndo' s'aa' wats'om 'naa'yā.

⁶ Quia jo' tja Jesús ñ'e' na'ñee'. Quia ma'ooquiēna waa' capeita', jñom ts'a'ñee' nt'om nn'a' na ya ñ'oom jom ñ'e'ndye na c'oocaluena nnom Jesús:

—Ta, ndi' matso ts'a' na wii' mosoo' ticatseixmaa' na nncja'quie' naquii' wa'a', jo' chii tiñe'tseicachjuutyee' 'u. ⁷ Mei' cwe' na nndyocatjomñe' 'u, ticatseixmaa'. Ndo' ntyjee' na meii' cwe' ñ'oom na nntsu', nn'ma' mosoom'm. ⁸ Ee jom m'aa' nacje 'naa' ts'a' na matsa'ntjom jom. Ndo' mati m'a' sondaro nacje 'naa'a'. Quia na nntsoom nnom cwii joona: "Luaa' cja'",

wjaa tsaⁿñeeⁿ. Ndo' quia na nntsoom nnom cwiicheⁿ: “Catsa' luaa”, ndyo. Mati quitsoom nnom cwii cwii mosoom'm: “Catsa' luaa”, ndo' nnts'aa.

⁹ Quia na jndii Jesús ñ'oomwaa', jeeⁿ tjawee' ts'oom cantyja 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Taqueeⁿ nty'iaaⁿ na ndaaⁿ nn'aⁿ na 'oontyjo naxeeⁿeⁿ, tsoom:

—Candyeyo' nntsjo, meiⁿ cwii ts'aⁿ tyooljeiya quii'ntaaⁿ jaa nn'aⁿ Israel, na t'maⁿ matseyu'ya ts'om cha'na tsaⁿm'aaⁿ.

¹⁰ Quia na jnda ty'elcwee' nn'aⁿ na jñom capeitaⁿ, jliuna na jnda n'maⁿ moso na wii'.

Seilcwinnda' Jesús ts'oo

¹¹ Jnda tuui na luaa', tja Jesús tsjoom na jndyu Naín. Ndo' jndye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ ty'ena ñ'eⁿñê ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹² Quia na jnda teindyona 'ndyoots'a tatiom nnom tsjoom, jliuna na cwicalui' nn'aⁿ na 'oocaty'iuu ts'oo, tsaⁿs'a jnda cwii yuscu na jnda ljoñe. Tsaⁿs'a'ñeeⁿ macandá ñenquii tuuiñe. Jndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ty'ela'jomndye ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. ¹³ Jnda na nty'iaa' Ta Jesús yuscu'ñeeⁿ tioo na jeeⁿ wi' ts'oom juu. Tsoom nnom:

—Tanty'ioo'.

¹⁴ Quia jo' tjantyyaaⁿaⁿ, tyeⁿnquiom'm yuu na njom ts'oo. Ndo' nn'aⁿ na cho juuna', ty'emei'ntyjee'na. Matsoom nnom ts'oo'ñeeⁿ:

—Aa ndi' sa, matsjoⁿ njom': Quicantyya'.

¹⁵ Ndo' teicantyya ts'aⁿ na jnda tue', toⁿoⁿ na matseineiⁿ. Tquiaa Jesús jom'l'o tsoñeeⁿ. ¹⁶ Jeeⁿ ndya' seicaty'uena' cha'tso nn'aⁿ. Tyola't'maaⁿndyena Ty'oⁿts'om, tyoluena:

—Jnda teitquoo'ñe cwii profeta quii'ntaaⁿya na t'maⁿ tseixmaaⁿ.

Ndo' mati tyoluena:

—Ty'oⁿts'om jnda tyjee'cañoom na mateijneiⁿ jaa na cwiluiindyⁿ cwen-taaⁿaⁿ.

¹⁷ Ndo' tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naaⁿ na luaa' s'aa Jesús cha'waa ts'ondaa Judea ñequio njoom na niom ndiocheⁿ jo' jo'.

Juan majñoom nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan, jla'candiina jom cha'tso ñ'oommeiⁿ. Quia jo' t'maaⁿ wendye naⁿñeeⁿ. ¹⁹ Jñoom joona na c'oota'x'ena 'ndyoo Jesús, ¿aa jom cwiluiñeⁿ nquii na nncwjee'cañoom tsjoomnancue oo aa nncwindoo'na cwiicheⁿ? ²⁰ Ndo' quia na jnda tquie'cañom naⁿñeeⁿ Jesús, jluena nnoom:

—Juan tsaⁿ na matseits'oomñe nn'aⁿ, jom jñoom já na m'aaⁿ na cata'x'aayâ njom': “¿Aa 'u cwiluiindyⁿ nquii na nncwjee'cañoom tsjoomnancue, oo aa nncwindoo'â cwiicheⁿ?”

²¹ Juu xjeⁿñeeⁿ tyotsein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿ na wii ñequio ntycu na tcuu wjaana'. Mati tyotsein'maaⁿ nn'aⁿ na maleichuu jndyeta, ndo' s'aaⁿ na nty'iaa nn'aⁿ na nchjaaⁿ. ²² Jnda chii tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na jñom Juan:

—Catsa'yo', cala'candii'yo' Juan ljo' na jnda jndyeyo', ndo' na jnda nty'ia'ndaa'yo' jndye nn'aⁿ n'maaⁿ. Nn'aⁿ na nchjaaⁿ jnda teitquoo. Ndo' nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', je' ya cwi'ooca'. Nn'aⁿ na cho tycu lepra, je' jnda n'maaⁿ. Nn'aⁿ na candaa, je' ya cwindye. Nn'aⁿ na jnda tja, jnda cwitando'nnda'. Ndo' ndyeeñeeⁿ jnda macwindye ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oⁿts'om. ²³ Ndo' mañequiaana' na neiⁿ meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticwji'ñe cantyja 'na'ya.

²⁴ Jnda na ty'elcwee' nn'aⁿ na jñom Juan, to' Jesús na matseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm cantyja 'naaⁿ Juan. Matsoom:

—¿Chiuu waa saacanty'ia'yo' na sa'yo' ndyuaa na tja nn'a'n c'oom yuu na tyom'aa'n Juan? ¿Aa nty'ia'yo' jom cha'cwijom cwii tsmaa'n na maleiñ'oomñe jndye? Ntyjii nchii jo'.²⁵ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' jom na cwe'n liaa na jee'n jnda? Ntyjii nchii jo'. Que'n'yo' cwenta, nn'a'n na cwicwee' liaa na jnda, jooa jee'n l'ue m'a'n na ndo' ya cwic'ee'n na quii' lan'iaa'n nt'ma'n.²⁶ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' na cwiluiñê profeta? Mayuu' na jo' jom. Ndo' t'ma'ti matseixmaa'n, nchiiti mei'nquia profeta.²⁷ Ee waa ljeii na matseinei'na' cantyja 'naa'a'n. Matsona':

Ja majñoo'ñetyaya cwii moso 'na'ya na wjaajndyee cantyja na nncja' na wjaañ'oom ñ'oomya.

Jom nncwji'yuu'ñê cantyja 'na' cha nnc'omc'eendye nn'a'n quia na nncue'cañoom'.

²⁸ Candye'yo' nntsjoq, quii'ntaa'n nn'a'n na m'a'n tsjoomnancue, tijoom ñet'oom cwii profeta na t'ma'ti cwiluiñê cha'na Juan. Saa meii' na ljo', ts'a'n na cjeti mach'ee, juu t'ma'ti cwiluiñê yuu na matsa'ntjom Ty'oqts'om, nchiiti Juan.

²⁹ Cha'tso nn'a'n na jndye ñ'oom na seinei'n Juan mandañ'ee'n nn'a'n na cwito'ñoom s'om ts'iaa'ndaq nn'a'n cwentaa' gobiernom, ñequio cha'tso nt'omche'n nn'a'n, teits'oomndyena s'aa Juan ee jla'no'n na na xcwe mach'ee Ty'oqts'om.³⁰ Saa nn'a'n fariseos ñequio nn'a'n na cwit'moo' ljeii na tqe'n Moisés, l'ana na ticwil'ue ñ'oom na seijndaa'ñe Ty'oqts'om na nlui'n'maa'ndyena, jo' chii tñquiandyena na nntseits'oomñe Juan jooa.

³¹ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—¿Ljo' nntseijoom'ndyo cantyja 'na'yo' ñequio cha'tso nt'omche'n nc'iaa'yo' na m'a'n je'? Ndo' ¿ñee'n matseijomna' o'?³² Matseijomna' o' cha'na yocanch'u na tileicatjoom' na cwinquoo' na meindyuaandyee ts'om nataa. Cwila'xuaana ndaq nc'iaana, cwiluena: “Cwitjoq'â tsmaa'n na macoco ts'a'n saa' o' tiñe'cala'jnom'yo'. Cwitaayâ som ts'oo saa' mati tiñecatyuee'yo'.”³³ Ee tyjee'cañoom Juan, ts'a'n na ñeseits'oomñe nn'a'n, jom tícwaa'a'n nantquie na ya, mei'n winom tíc'om. Saa' o' cwindu'yo': “Tsa'njndii matseixmaa'n.”³⁴ Ndo' ja na cwiluiindyoo' ts'a'n na jna'n cañoom'luee, jnda tyjacañoo'nya' o'. Ja matseijomndyo' ñ'e'n nn'a'n, macwa'a' ndo' ma'ua. Saa' o' cwindu'yo' na ja cwiluiindyoo' ts'a'n na jee'n cwa', jee'n 'uu. Ndo' mati cwindu'yo' na ja matseix'iaa'ndyo' ñ'e'n nn'a'n na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom ñequio nn'a'n na cwila'tjoondyee nnom Ty'oqts'om.³⁵ Saa' tints'aa ee cha'tso ljo' na mach'ee Ty'oqts'om cwit'moo'na' na jndo' ts'oom.

Tja Jesús waa' Simón, ts'a'n fariseo

³⁶ Cwii ts'a'n fariseo tquee'ñê Jesús wa'n'a'n na nlcwa'na. Ndo' tjaquiee' Jesús quii' waa' fariseo'ñee'n ndo' tjacjom nacañom' mei'nsa.³⁷ Cwii yuscu tsjoom'ñee'n na cwe' luua' m'aa' ñ'e'n na'nom, quia na jñee'n na wacatyee'n Jesús nacañoom' mei'nsa waa' fariseo, jndyoñ'oom cwii tsioo na tuiina' ñ'e'n tsjo' canchii' na njom nche'n' cachi.³⁸ Jndyomeintyjee'n'e'n nacañoom' nc'ee Jesús. Toq'o' na maty'ioom ndo' cwiquiaa'ndaannoom nacjoo' nc'ee Jesús. Ñequio sooxquee'n tyowee'ñê nc'ee Jesús. Tyo'om nc'ee ndo' tyoñ'oomñê nche'n' cachi'ñee'n.³⁹ Ndo' juu ts'a'n fariseo na tquee'ñê Jesús na catseijomñê ñ'e'n'ñê, nty'iaa'a'n na luua'. Quia jo' seitiom naquii' ts'oom: “Tsa'm'aa'n, xe'n mayuu' cwiluiñê profeta, jnda sei'nqoo'ñ'e'n yuscum'aa'n' na manquiu' jom, ndo' ljo' mayaa'n'. Ee tsa'm'aa'n', ts'a'n na cwe' luua' m'aa' ñ'e'n na'nom.”⁴⁰ Quia jo' tso Jesús nnom fariseo'ñee'n:

—Aa ndi', Simón, waa cwii na ñe'catsjoo njom'.

T'o Simón, tsoom:

—Ta, catsu' nndii.

⁴¹ Tso Jesús:

—Tyom'aa' cwii ts'a' na teijndei s'om nn'a'. Ndo' t'om we nn'a' na tyocacho'jna' nnoom. Cwii tsa'ñee' tyocachujnaa' 'om sia'nto denarios. Ndo' cwiiche' tsa'ñee' tyocachujnaa' ñewen'aa' nchoo' qui denarios. ⁴² Ndo' na'ñee' t'icandaa' nntioomna, saa' meii' na ljo', wendyena seit'ma' ts'oom. Quia jo' çcwaan' cwii na wendye na'ñee' nnc'oom na jndati ntyjii ñ'e'ñê'?

⁴³ T'o Simón, matsoom:

—Matseti'uuya ts'a' na t'maa'nti chujna' nnoom, juu tsa'ñee' jndati ntyjii jom.

Quia jo' matso Jesús nnoom:

—Majo'ndyo macwji' cwenta.

⁴⁴ Jnda jo' taquee', nty'iaa'na' yuscu'ñee', matsoom nnom Simón:

—ÇAa mantly'ia' yuscum'aa'? Ja jndyoquia'a wa', t'inqiaa' ndaa na nntma' nc'a' saa' tsa'm'aa' je', jnda' tmaa' nc'a' ñequio ndaannoom. Ndo' jnda' tyuee'ñê' nc'a' ñequio sooxquee'. ⁴⁵ U t'ic'ua' ntsmaa'na' cha'na waa' costumbre, saa' tsa'm'aa' cantyjati na jndyoquia'a wa', tyoo'cjaameintyjee'na' na ma'om nc'a'. ⁴⁶ U t'icwjaa'ndyu' seitye xquaa' saa' tsa'm'aa' jnda' ty'oomñê' nche'nc'hi nc'a'. ⁴⁷ Jo' chii matsjoo njom' cha'tso na matsetjooñê' jnda' seit'ma' ts'oo', jo' na jee' jnda' ntyjee' ja. Saa' juu ts'a' na m'aa' ts'om nquii na tit'ma' matsetjooñê', meii' na matset'ma' ts'oo' juu, maxje' ticuee' na jnda' ntyjii ñ'e'ndyo.

⁴⁸ Jnda' chii matsoom nnom yuscu'ñee':

—Jnda' seit'ma' ts'oo'ya cha'tso jna'.

⁴⁹ Nn'a' na meindyuaandye ñ'e'ñê' nacañoom' mei'sa, to'na na cwiluena ndaa' nc'iaana:

—Ç'Ñee' cwiluini' tsa'm'aa' na mati matset'ma' ts'oom jnaa' nn'a'?

⁵⁰ Saa' matsoom nnom yuscu'ñee':

—Nc'e' na matsei'yua' ts'om' ñ'e'ndyo, jo' na jnda' jlui'ya'. Cja' na mei'cwii ñomtiu tanc'oom'.

8

Yolcu na teijndei Jesús

¹ Jnda' jo' tja Jesús cha'tso njoom nt'ma' ñequio njoom nch'u na tyoñequiaa' ñ'oom. Tyotseicañee' nn'a' ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' ñ'ee' nn'a' na canchoo'we ñ'e'ñê'. ² Mati ty'e' ñ'ee' yolcu na jnda' sein'maa' na ñejleichuu jndyetia. Ndo' ñ'ee' nt'omche' yolcu na jnda' sein'maa' cwii cwii nnom ntycu na ñetjoom. Cwii joona jndyu María Magdalena, tsa' na jnda' tjei' Jesús ntquiee' na jndii naquii' ts'om. ³ Ndo' ñ'e' Juana, jom scuu' Chuza, ts'a' na mando' ts'iaa' naa' Herodes. Ndo' mati ñ'e' Susana, ñequio jndyendye nt'omche' yolcu. Tyocaljondyena s'om na tyotei'jndeiina Jesús 'na' na maca'na' jom ñ'e' nn'a' canchoo'we.

Ts'a' na tjacju' lquee' trigo

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Tjomndye cwii tmaa' t'ma' nn'a' nacañoom' Jesús, na jna'na cwii cwii njoom. Tyotseinei' ñ'oom na tjañoom' ndaana. ⁵ Matsoom:

—Tyom'aa' cwii ts'a' na tyoch'ee ts'iaa' jnda'. Tjaa', tjacjoom'm lquee' trigo. Ndo' yoche' na tyojoom'm lquee'ñee', nt'om jo' tquiaa' ts'om nato. Joona' ndyue nn'a' ndo' nt'om tcwa' cantsaa. ⁶ Ndo' nt'om lquee'ñee'

tquiaana' yuu na jeeⁿ ljo'. Quia jndā t'oomna', mantya tjacaaⁿna' ee titeiiⁿ tyuaa. ⁷ Ndo' nt'om lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na too' nda' l'ooⁿ nioom. Ñe'naaⁿ ty'ewijdana', saā l'ooⁿ nioomñeeⁿ tco'na' joona'. ⁸ Ndo' nt'om tsjaaⁿ lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o. T'oomna' ndo' l'ana' cwii cwii siaⁿnto lqueeⁿ na cwīna'.

Jndā na tsoom ñ'oommeiⁿ, seineiⁿ na c'uaati, matsoom:

—Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candiia.

Luua ts'iaaⁿ ñ'oom tjañoom'

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ta'x'eena nnoom chiuu ma'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. ¹⁰ T'o Jesús matsoom:

—Ndaā 'o mañequiaa Ty'oots'om na caliu'yo' ñ'oom wanty'iuu' cantya 'naaⁿ na matsa'ntjoom. Saā ndāā nt'omcheⁿ nn'aⁿ matseinaⁿya ñ'oom na wjaañoom', cha meiiⁿ na cwinty'iaa ndāana saā tixoqueⁿna cwenta ndo' meiiⁿ na cwindyena saā xocala'noⁿna.

Luua ma'moⁿ ñ'oom cantya na tjacju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ 'Luua ma'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. Lqueeⁿ trigo na tjacju' ts'aⁿ, ñ'oom' Ty'oots'om jo'. ¹² Lqueeⁿ na tquiaa ts'om nato, jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Mantya ndyo ts'a'ndii, macwjeeⁿeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna cha tila'yu'na, tilui'yana. ¹³ Lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo', jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Cwila'yu'na cwantindyo xuee saā quia na mandyo cwii na maco'wi'na' joona, cwi'ndyena. ¹⁴ Ndo' lqueeⁿ na tquiaa yuu na too' nda' l'ooⁿ nioom, mati nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Saā joona, jeeⁿ m'aⁿna ñ'omtiu chiuu na cwii 'oom'a'tina. Ñe'cuaa 'naaⁿna, ndo' ñe'c'omna cantya na nei'nco tsjoomnancue. Jo' chii tjaa'na'na' cwii nnoom na cwiwitquioo' cantya 'naaⁿna na cwila'ñ'oom'ndyena ñ'oom' Ty'oots'om. ¹⁵ Ndo' tsjaaⁿ na tquiaa yuu na ya ts'o, mant'omcheⁿ nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Ñequio na xcwee' n'omna cwila'wena ñ'oom na cwindyena naquii' n'omna. Tica'ndyenc'uaa'ndyena meiiⁿ nawi' cwi'tjoomna. Cantya na cwil'ana cwiwitquioo' na cwina'ndyena yuu na matsona'.

Ñ'oom tjañoom' cantya 'naaⁿ lámpara

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom na tjañoom'. Tsoom ndāana:

—Tjaa'na' ñeeⁿ juu na nntseicw'aa lámpara jndā chii nntseicoom'm juuna' ñ'eⁿ xuaa oo nncwjaa'ñê juuna' nacjee' jnduu. Maxjeⁿ nntseintya ts'aⁿ juuna' cha na xuee nnty'iaa nn'aⁿ na nnc'ooquie'. ¹⁷ Cha'tso na mats'aa je' na ticaliu cha'tsondey nn'aⁿ, mancjo'yo' n'acanoⁿ'yo' joona' ndāana. Ndo' cwii cwii ñ'oom wjaañoom' na matseinaⁿya je' maxjeⁿ nncue'ntyjō na mei'quiayuuucheⁿ nla'noⁿ nn'aⁿ juuna'. Maxjeⁿ nncuaa tyenquiona'.

¹⁸ Jo' chii queⁿya'yo' cwenta joo ñ'oommeiiⁿ na matseinaⁿya ndāa'yo'. Ee juu ts'aⁿ na mamaleiñ'oom nlo'ñomti saā ts'aⁿ na tjaa ljo' coleñ'oom, nluu'ñ'eⁿ mandii'eⁿ ljo' na matseitoom na niom naquii' l'ooⁿ.

Tquie ntyjee Jesús ñ'eⁿ tsondyeena

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Tsondyee Jesús ñequio ntyjeeⁿ tquie'cañomna, saā tícandāā nnc'oontyjaa'na jom ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ. ²⁰ Ndo' seicandii ts'aⁿ jom, tso:

—Ch'eⁿ m'aaⁿ tso'ndyo' ñequio nty'iu'. Ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿndyu'.

²¹ T'ooⁿ tsoom:

—Joo nn'aⁿ na cwindye ñ'oom 'naa^m Ty'o^ots'om ndo' cwila'candã juuna', naⁿñeeⁿ cwiluiindyey tsondyoya ndo' ntyj^oya.

Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nm^oⁿ ndaaluee

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Cwii xuee'ñeeⁿ tu^o Jesús ts'om cwii w'aandaa ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm. Tsoom ndaãna:

—Cjaaya xndyaa' ndaaluee.

Quia jo' jnaⁿ na ts'ondaa Galilea, to'na na 'oowity'ioo'na juuna'. ²³ Yocheⁿ na cwiwi'ty'ioo'na, tsoo Jesús. Ndo' jndeiⁱ tío jndye nnom ndaaluee'ñeeⁿ. Tiomna' ndaa ts'om w'aandaa. Waa na teincuu' na nnc'u'na' juuna'. ²⁴ Ndo' ty'entyjaa'na jom, jla'nlcwina jom, jluena:

—U Maestro, manncwjaaya.

Jnda na lcweeⁿ, seitiaaⁿ'aⁿ jndye ñequio nm^oⁿ ndo' jla'cheⁿ'na'. S'aana' na wacheeⁿ nnom ndaaluee. ²⁵ Quia jo' tsoom ndaãna:

—¿Yuu waa na ma'moⁿ'na' na cwilayu'ya n'om'yo'?

Saa joona jla'catyundyena ndo' tjaawee' n'omna. Tyoluena ndaa ncl'iaana:

—¿Ñeeⁿ cwiluiñeeⁿ tsa'm'aaⁿ na matsa'ntjoom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee ndo' cwila'candãna' ñ'oom na matsoom?

Ts'aⁿ Gadara na ñjomndye na'jndii naquii' ts'om

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Jnda jo' jlui'na ndyaa' ndaaluee, ndyuaa tsjoom nn'aⁿ Gadara na waa ndyeyu ts'ondaa Galilea. ²⁷ Jnda na jlui' Jesús tyuaatcwii, jndyocatjomñeeⁿ cwii ts'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jom. Tsaⁿ'ñeeⁿ jnda s'aa xuee na matseixmaaⁿ na'jndii naquii' ts'oom. Tacocweⁿ liaa ndo' tacoc'eeⁿ na waa w'aa. Mac'eⁿyom yuu na cwijaacanty'iuu'ndye l'oo. ²⁸ Quia na nty'iaaⁿ'aⁿ Jesús, jndeiⁱ seixuaⁿ s'aa jndyetia. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee Jesús. Jndeiⁱ seineiⁿ', tsoom:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyo, 'u Jesús, Jnda Ty'o^ots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ? Mats'aaya ty'oo njom', na tilco'wi' ja.

²⁹ Tsoom ñ'oomwaa' ee jndã sa'ntjoom Jesús na calui' jndyetia naquii' ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ. Teijndye xuee maleiñ'oom jndyetia juu. Tyolatyeⁿ nn'aⁿ l'uaancjo l'ooⁿ ndo' nc'eeⁿ. Saa tyoc'ioo'ñê joona' ndo' tyowjaañ'oom jndyetia'ñeeⁿ jom yuu na tjaa nn'aⁿ c'oom. ³⁰ Quia jo' tax'ee Jesús nnom, matsoom:

—¿Ljo' jndyu'?

T'o ñom, tso:

—Ja jndyuya Jndye Meiⁿ.

Luaa' tsoom ee jeeⁿ jndye na'jndii jnda tu^o naquii' ts'oom. ³¹ Ndo' tyola'ty'oonde na'jndii'ñeeⁿ nnom Jesús na ticajñoom joona yuu na wi' nntjoomna. ³² Jo' jo' tyom'aⁿ cwii tmaaⁿ calcu quii' jndaã na cwicwa'. Na'jndii'ñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnoom na quiaaⁿ na nnc'ooquie'na naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Quia jo' tquiaaⁿ na wanaaⁿ. ³³ Ndo' jnda na jlui' jndyetia ñ'eⁿ na'jndii naquii' ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ, ty'equeie'na naquii' n'om calcu. Ndo' tmaaⁿ calcu'ñeeⁿ jlei'nomyo', tei'tyu'yo' yuu na nty'a' ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ, mana nchjeeña' jooyo' quii' ndaa.

³⁴ Nn'aⁿ na cwitei'x'ee calcu'ñeeⁿ, jnda na nty'iaana na luaa' tuii, jlei'nomna, tyola'nei'na ñ'oomwaa' naquii' tsjoom ndo' jo jndaã. ³⁵ Quia jo' ty'e nn'aⁿ, ty'ecanty'iaa ljo' tuii. Tqueie'cañomna Jesús ndo' jliuna ts'aⁿ na jnda jlui' na'jndii naquii' ts'om, wacatyeeⁿ nacañoom' Jesús. Macweⁿ liaa ndo' jnda tco'yañ'e'na' jom. Ndo' naⁿ'ñeeⁿ, jeeⁿ tyuena. ³⁶ Joo nn'aⁿ na jndoo' chiuu tuii na n'maⁿ ts'aⁿ na ñeseixmaⁿ na'jndii, jla'nei'na ndaa nn'aⁿ na ty'ecanty'iaa. ³⁷ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ndyuaa Gadara, l'ana

ty'oo nnom Jesús na calueeⁿeⁿ quii'ntaaⁿna, ee joona jeeⁿ nquiaana. Jo' chii tuonnda' Jesús ts'om w'aandaa mana tjalcweeⁿeⁿ ts'ondaa Galilea. ³⁸ Juu ts'aⁿ na jndā jlui' na'jndii naquii' ts'om, tyoch'ee ty'oo nnom Jesús na quiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom' na ññ'eⁿ ñ'eⁿñê, sãã sã'ntjom Jesús na caljoo'ñê. ³⁹ Tsoom nnom:

—Cja'lcwe' na waa wa', catseineiⁿ ndāã nn'aⁿ cwanti t'maⁿ naya jndā s'aa Ty'oots'om ñ'eⁿndyu'.

Ndo' tja tsaⁿñeeⁿ, tyotseineiⁿ ndāã nn'aⁿ cha'waa quii' tsjoom na t'maⁿ naya s'aa Jesús ñ'eⁿñê.

Yuscuchjoo jnda Jairo

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Teity'ionnda' Jesús ndaaluee. Quia na jlueeⁿeⁿ w'aandaa, jndyendye nn'aⁿ to'ñoomna jom ñequio na neiⁿna, ee cha'tsondyena mamei'ndoo'na jom. ⁴¹ Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na jndyu Jairo. Jom cwiluiitquieñê naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee Jesús, s'aaⁿ ty'oo na cjaa tsaⁿñeeⁿ waⁿaⁿ. ⁴² Ee m'aaⁿ jnaaⁿ na yuscu, na macandā juu. Cha'na canchoo'we chuu' yu'ñeeⁿ ndo' mañe'cue'. Yocheⁿ na njom Jesús nato na mawjaⁿ waa' tsaⁿñeeⁿ, s'aana' na jeeⁿ tyeeⁿ nacañom'm na jeeⁿ jndye nn'aⁿ.

⁴³ Ndo' quii'ntaaⁿ na m'aaⁿ cwii yuscu na jndā canchoo'we chu wii' tycu na cwicaa nioom'. Jndā seicatsoom cha'tso 'naaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwil'a nasei. Sãã meiⁿcwiindyee joona tīcandāã nntsein'maⁿ jom. ⁴⁴ Tjatseicandyoo'ñê jo naxeⁿ Jesús ndo' tyenquiom'm 'ndyoo liaatco na cwee Jesús. Mañoom' tjameintyjee' na cwicaa nioom'm.

⁴⁵ Quia jo' tax'e Jesús, tsoom:

—¿Ñeeⁿ juu tyenquiuu' ja?

Cha'tsondye nn'aⁿ jlue ticaliu. Ndo' tso Pedro ñequio nc'iaaⁿaⁿ:

—Ta, jndyendye nn'aⁿ jndā seicanto'na' nacañom' hasta manchjena' 'u cwil'ana, ndo' mawaxe': “¿Ñeeⁿ juu tyenquiuu' ja?”

⁴⁶ T'ō Jesús, tsoom:

—M'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na wii' tyenquiuu' ja. Ee ntyjiiya na jndā teil'ue juu najndeii na matseixmaⁿya na n'maⁿ ts'aⁿ.

⁴⁷ Jndā na ljeii yuscuñeeⁿ na xocandāã nncwanti'iuu'ñê, ñequio na cwiteiñê jndyocoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Ndo' ñequio na ndye cha'tsondye nn'aⁿ tjei'yuu'ñê chiuu na tyenquiom'm liaa' Jesús ndo' na mañoom' n'maaⁿ. ⁴⁸ Quia jo' tso Jesús nnoom:

—'U jndaaya, nc'e na matsei'yuya' ts'om' ñ'eⁿndyo jo' na jndā n'maⁿ. Cja' na meiⁿncwii ñomtiuu tanc'oom'.

⁴⁹ Ndicwaⁿ matseineiⁿ ndo' tyjee' ts'aⁿ na jnaⁿ waa' Jairo, ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om. Matso tsaⁿñeeⁿ:

—Tantseicachjuu'ti' Tam'aaⁿ ee jndā tue' nomjnda'.

⁵⁰ Jndā na jndii Jesús ñ'oomwaa', tsoom nnom Jairo:

—Tinty'ue', macandā na catseyiu' ñ'eⁿndyo, quia jo' nn'maⁿ nomjnda'.

⁵¹ Ndo' jndā na tueⁿeⁿ na waa w'aa, meiⁿcwii ts'aⁿ tīnquiaaⁿ na nncjaaquiee' ñ'eⁿñê, macandā Pedro ñequio Juan ñequio Jacobo, ndo' tsotye yuscuchjoo ñ'eⁿ tsondyee. ⁵² Cha'tso nn'aⁿ jndeiⁿ cwila'xuaana, cwityueena cantyja 'naaⁿ ts'oochjoo. Sãã matso Jesús ndāãna:

—Tantyyue'yo' ee tyooweeⁿeⁿ, cwe' watsom.

⁵³ Sãã joona, cwe' tyoncona Jesús ee manquiuyana na jndā tue' tsaⁿñeeⁿ.

⁵⁴ Quia jo' t'ueeⁿ ts'ō, seineiⁿ jndeiⁿ, tsoom:

—Yuscuchjoo, quicantya'.

⁵⁵ Mantya tando'nnda' ndo' mañoom' teicantya. Sa'ntjom Jesús na quiana na nlcwa' yuscuchjoo'ñeeⁿ. ⁵⁶ Nn'aⁿ na nda tsaⁿñeeⁿ t'omna na jeeⁿ t'maⁿ tjawee' n'omna, saq̄ Jesús sa'ntjoom na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ chiuu tuii.

9

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye (Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Quia jndā seitjom Jesús canchoo'we nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'eñê, tquiāⁿ na cala'xmaⁿ na najneiⁿ cha nndaq̄ nntjeiⁿ na naⁿjndii, ndo' na nndaq̄ nla'n'maⁿ na nn'aⁿ wii. ² Jñoom joona na c'oonquiana ñ'oom cantya na matsa'ntjom Ty'oqots'om ndo' na nla'n'maⁿ na nn'aⁿ wii. ³ Tsoom ndaḡana:

—Meiⁿcwii tjaa ljo' catsaañ'om'yo' na nleil'uee'ndyo' nato, meiⁿ ts'oöml'eii, meiⁿ 'naⁿ na cwicañjom s'om, meiⁿ nantquie, meiⁿ tsjo'ñjeeⁿ, mandā liaa na cwee'yo'. ⁴ Meiⁿnguia w'aa yuu na nntsquie'yo', jo' caljoo'ndyo'. Ndo' majo' nlu'yo' na nntsa'tsa'ti'yo'. ⁵ Meiⁿnguia tsjoom na tiñe'cato'ñoom nn'aⁿ 'o, quia na cwicalui'yo' tsjoom'ñeeⁿ, calaquia'yo' ts'oḡndaq̄ na chuu' nc'ee'yo'. Luaa' nl'a'yo' cha calui'yuu' nacjoo nañ'ñeeⁿ na tícato'ñoomna ñ'oom' Ty'oqots'om.

⁶ Quia jo' jlui'na, ty'ena cha'tso njoom nch'u, tyoñe'quiana ñ'oom chiuu na nlu'i'n'maaⁿndye nn'aⁿ ndo' tyola'n'maⁿ na nn'aⁿ wii.

Tileicatsei'noⁿ Herodes cantya 'naaⁿ Jesús (Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Jndii Herodes, ts'aⁿ na m'aaⁿ gobiernom, cha'tso na tyoch'ee Jesús. T'maⁿ seiñ'eeⁿna' jom na tyolue nt'om nn'aⁿ na Juan jndā wando'nnda'.

⁸ Nt'om tyolue na Elías jndā teitquioo'ñennda'. Ndo' nt'om tyolue na jndā wando'nnda' cwii profeta na teiyo tyoñequia ñ'oom' Ty'oqots'om. ⁹ Saq̄ tso Herodes:

—Nncō sa'ntjoⁿ na catyjena xtyo' Juan. Quia jo' ç'ñeeⁿ luaa' na teijndye ñ'oom mandii cantya 'naaⁿ?

Ndo' tyojoo' ts'oom na nnty'iaaⁿaⁿ juu.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom (Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Jndā na lcwee'nnda' nn'aⁿ na canchoo'we ts'iaaⁿ na jñom Jesús joona, jla'candiina jom cha'tso na jndā l'ana. Quia jo' tjachom joona, ty'ena cwii ntya jo jndaq̄ nndyoo' tsjoom Betsaida. ¹¹ Quia na jliu nn'aⁿ na ljo', ty'entyjona naxeⁿe'. To'ñoom joona ndo' tyotseineiⁿ ndaḡana cantya na matsa'ntjom Ty'oqots'om. Ndo' sein'maaⁿ nn'aⁿ wii.

¹² Jndā na jaamaaⁿ, ty'entyjaa' nn'aⁿ na canchoo'wendye jom. Jluena:

—Cajñom' nn'aⁿ na c'oona njoom nch'u oo jo ranchoo nn'aⁿ nmeiⁿ ndiocheⁿ na nl'ueena yuu nlquiēna ndo' cha nliuna na nlcwa'na, ee ñjaaⁿ tjaa chiuuya, tjaa ljo' quiom.

¹³ Saq̄ matsoom ndaḡana:

—O quia'yo' na nlcwa'na.

T'oq̄ nañ'ñeeⁿ nnoom, jluena:

—Macandā ñe'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaā cwileiñ'oq̄yā. ¿Ljo'ti nntso luaa'? Macandāto xeⁿ tsaalajndaayā nantquie na nlcwa' cha'tsondye naⁿm'aⁿ.

¹⁴ Ndo' nañ'ñeeⁿ na cwe' tomti naⁿnom, cha'na 'om meiⁿndyena. Quia jo' tsoom ndaḡ nn'aⁿ canchoo'we:

—Candu'yo' ndaa na m'a'na na cwindyuaandyena xje' n tmaa' na wen'aa' wen'aa' nchoo' qui na cwii cwii tmaa'.

¹⁵ Ndo' l'ana na ljo', teindyuaandye cha'tsondye nn'a'. ¹⁶ Jnda jo' to'floom 'om ta' tyoo' ñequio we catscaa'ñee'. Jlundaañê cañoom'luee, tquiaa' na quian'l'uaa' Ty'oots'om. Jnda chii tyee' joona', tquiaa' ndaa nn'a' na t'maa' na cwila'jomndye ñ'e'ñê ts'iaa' na mach'ee' na cat'oom na ñ'ee' joona' ndaa nn'a' na jndyendye. ¹⁷ Cha'tsondye na'ñee' tcwa' tjacjoona. Ndo' 'ndiiche'na' na ticandyue lcwa'na. Quia na jnda jla'tjomna jo', too' canchoo'we tsquiee.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñê Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Cwii xuee'ñee' m'aa'ndyo Jesús cwii ntyja na matseinei' nnom Ty'oots'om. Mañ'ee' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Tax'ee' ndaana, matsoom:

—¿Ñee' juu cwilue nn'a' na cwiluiindyo?

¹⁹ Joona t'oona nnoom:

—Nt'om nn'a' cwilue 'u Juan, ts'a' na tyotseits'oomñe nn'a'. Ndo' nt'omche' cwilue 'u Elías. Ndo' nt'omche' cwilue na 'u cwii profeta na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om tandyo xuee na jnda wando'nnda'.

²⁰ Ndo' tsoom ndaana:

—Ndo' 'o je', ¿ñee' juu cwindu'yo' na cwiluiindyo?

T'o Pedro, tsoom:

—'U cwiluiindyu' nquii Cristo na jna' na m'aa' Ty'oots'om.

Matseicandii Jesús na nncuee'ne

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Quia jo' sa'ntjoomtyee' na mei'cwii ts'a' ticaluena nnom na ljo'.

²² Matsoom:

—Ja na cwiluiindyo ts'a' na jna' cañoom'luee maxje' tseixma'ya na jndye nawi' catjo'. Nn'a' na cwiluiitquiendye, ñequio ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'a' na cwi't'moo'ñ ljei' na tque' Moisés nnc'omna na ticuee' n'omna ja. Nla'cuae'na ja, saa xuee jnda ndyee nncwa'ndo'xco.

²³ Jndañquia tsoom ndaa cha'tsondyena:

—Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê cantyja na mateituu nque'. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom ticwii xuee, ndo' candyontyoo' cantyja na mats'aa, meii' quio jo' cuee'ne'. ²⁴ Ee mei'nquia ts'a' na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom nc'e na m'aa' cantyja 'na'ya, tsa'ñee' nlu'i'n'maa'ñê. Saa mei'cwi'ñee'che' ts'a' na mal'uee'ñe che'nquii chiuu nlu'i'n'maa'ñê, majo'to jo' nntsuuñe. ²⁵ Quia jo' yuu waa je' na mateijndeiina' ts'a' meii' cha'waa tsjoomnancue cuaana' na 'naa'a' xe' nntsuu aña'aa'na' ndo' mateityuii'ñe che'nque'. ²⁶ Ndo' meinquia ts'a' na m'aa' na jnaa' cantyja 'na'ya ñequio ñ'oom naya 'na'ya, ja na cwiluiindyo ts'a' na jna' cañoom'luee nc'oo'ya na jnaa'a' tsa'ñee' quia nndyoonnda'a na matseit'maa'ñena' ja, ñequio na matseit'maa'ñena' Tsoya'ndo' ñequio ángeles na lju'ndye. ²⁷ Saa mayuu'che', nndye'yo' nntsjoq, nt'om nn'a' na m'a' ñjaa' xocwjena hasta xe' jnda nty'iaandaana cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

Seichui'na Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Jnda cha'na ñee' xueendyo na seinei' ñ'oommei', tjawaa' cwii ta na nntseinei' nnom Ty'oots'om. Tjañ'oom Pedro ñequio Juan ñ'e' Jaco. ²⁹ Ndo' yoche' na matseinei' nnom Ty'oots'om, seichui'na' nnoom.

Ndo' s'aana' na jeeⁿcheⁿ ndya' canchii' liaⁿaⁿ, jnda'jom maco'na' lui'.
 30 Ndo' teitquioo'ndye we naⁿnom na cwila'neiⁿ ñ'eⁿñê, Moisés ñ'eⁿ Elías jo'.
 31 Seixueeña' ndiocheⁿ nacañoomna, ndo' jla'neiⁿna ñ'eⁿñê cantyja na nla'cuee' nn'aⁿ jom quia na nncjaⁿ Jerusalén. 32 Ndo' Pedro, jeeⁿ seijaa'ñe tsaⁿtsjom nacjoom'm ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê saⁿ jndaⁿ l'ana na tícandana. Jo' chii nty'iaana nacaxuee na matseixmaⁿ Jesús ndo' nty'iaa ndaⁿna we naⁿnom'ñeeⁿ na teitquioo'ndye ñ'eⁿñê. 33 Juu xjeⁿ na cwitoⁿ'ndye naⁿ'ñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús, tso Pedro nnoom:

—Ta, jeeⁿ ya na m'aaⁿyâ ñjaaⁿ. Cwa nl'aayâ ndyee xquie'ncwaⁿ, cwii cwenta' 'lu, cwii cwentaa' Moisés ndo' cwii cwentaa' Elías.

Saⁿ ticatsei'noⁿ Pedro ljo' na tsoom. 34 Yocheⁿ na matseineiⁿ na ljo', jndyocue cwii nchquii na seicata'na' joona. Ndo' jeeⁿ nioom tyuena na tjaa'ñena' joona naquii' nchquii'ñeeⁿ. 35 Ndo' teic'uaa jndyee' Ty'oqots'om naquii' nchquii'ñeeⁿ, matso:

—Luaa'ñe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'oⁿ'ya. Candye'yo' ñ'oom 'ñom.

36 Jnda' na teicheⁿ na seiⁿeⁿ Ty'oqots'om, jliuna ñenquii Jesús cwii m'aaⁿ. Ndo' xuee na cwityom'a'tina, meiⁿcwii ts'aⁿ ticaluena nnom chiuu waa na nty'iaana.

Sein'maⁿ Jesús tyochjoo

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

37 Cwiicheⁿ xuee quia na jnda' tquiocuena sjo'ñeeⁿ, tjacatjomñe cwii tmaaⁿ t'maⁿ nn'aⁿ joona. 38 Naquii' tmaaⁿ'ñeeⁿ seixuaa cwii ts'aⁿ, tso:

—Ta, mats'aaya ty'oⁿ njom' na canty'ia' ljo' matjom ti'jndaaya, ee ñenqueⁿ tuiiñê. 39 Luaa matjom, mat'uii jndyetia jom, ndo' mach'ee na jndei matseixuaⁿ. Cwiteiñê ndo' cwicalui' chom' 'ñom. Nc'uaa' ma'ndii jom xeⁿ jnda' seity'uiiñe jom. 40 Ndo' jnda' seity'oondyo ndaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' na catjeii'na jndyetia saⁿ tícandaⁿ l'ana.

41 T'o Jesús, matsoom:

—O nn'aⁿ na tiñe'cala'yuyoyo' ndo' quie' n'om'yo', hasta cwanti yo na macaⁿna' na c'oⁿ'ya ñ'eⁿndyo' ndo' na matseiquii ts'oⁿ'ya quiondyo'.

Jnda' jo' tsoom nnom tsotye tyochjoo'ñeeⁿ:

—Candyo'ñ'oom' ti'jnda' ñjaaⁿ.

42 Ndo' yocheⁿ na mandyotseicandyoo'ñe tyochjoo, seiquioo tsaⁿjndii jom ndo' s'aa na jndei tyoteiñê. Saⁿ seitia' Jesús tsaⁿjndii. Sein'maaⁿ tyochjoo jnda' chii tquiaaⁿ juu nnom tsotye. 43 Cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa', jeeⁿ tjawee' n'omna cantyja na t'maⁿ najndei na matseixmaⁿ Ty'oqots'om.

Matseicandiinda' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Ndo' ncuee'ñeeⁿ jndyendye nn'aⁿ jeeⁿ tyojaawee' n'omna cha'tso na tyoch'ee Jesús. Ndo' seiⁿeⁿ ndaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ. 44 Tsoom:

—Quiandyo' na cjo' ñ'oommeiiⁿ n'om lua'qui'yo'. Ja na cwiliindyⁿ ts'aⁿ na jna' cañoom'luee maxjeⁿ ñnequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ.

45 Saⁿ joona ticala'noⁿ'na ñ'oommeiⁿ ee seicu'na na nliuna joona'. Ndo' nquiaana na nnta'x'eena 'ñom chiuu ma'moⁿ'na'.

¿'Ñeeⁿ t'maⁿti cwiluiiñe?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Joo nn'aⁿ canchoo'we tyola'ñ'eeⁿ ndyueena 'ñeeⁿ cwii joona nnc'oom na t'maⁿti nntseixmaⁿ. ⁴⁷ Jndā na sei'noⁿl Jesús chiuu waa na m'aaⁿ n'omna, quia jo' to'ñoom cwii yucachjoo, tqueeⁿ juu nacañom'm. ⁴⁸ Tsoom ndāāna:

—Meiⁿnquia ts'aⁿ na maco'ñom yucachjoom'aaⁿ nc'e xueya, ja maco'ñom tsaⁿ'ñeeⁿ, ndo' meiⁿnquia ts'aⁿ na maco'ñom ja, mati maco'ñom tsaⁿ'ñeeⁿ nguii na ñom ja. Nc'e na luaa', ts'aⁿ na cjeti cwiluiiñe quii'ntaaⁿ'yo', tsaⁿ'ñeeⁿ cwiluiit'maⁿ'ñetyeeⁿ.

Nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naⁿya
(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Quia jo' t'o Juan, tsoom:

—Ta, nty'iaayā cwii ts'aⁿ na macwji' na'jndii naquii' n'om nn'aⁿ ñequio xue'. Ndo' l'uuyā nnoom ticwanaaⁿ ee nchii ñ'eⁿ jaa matseijomñe.

⁵⁰ Sāā Jesús tsoom nnom:

—Tindu'yo' na ticwanaaⁿ ee juu ts'aⁿ na tic'oom nacjooya, maxjeⁿ matseijomñe ñ'eⁿndyo jaa.

Matseitia' Jesús Jacobo ñ'eⁿ Juan

⁵¹ Quia na jndā jaawe'ntyjo xjeⁿ na nnco'ñom Ty'oⁿots'om jom cañoom'luee, quia jo' ñe'cwii seijndaa'ñe na wjaⁿ Jerusalén. ⁵² Ndo' ñjomjñeeⁿ nn'aⁿ na c'oo cwii tsjoom chjoo, tsjoom nn'aⁿ samaritanos. Ty'e naⁿ'ñeeⁿ na nla'jndaa'ndyena cantyja na nncuee'cañoom ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñe.

⁵³ Sāā nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tical'ue n'omna na nljoo'ñe tsjoomna ee jla'noⁿna na Jerusalén wjaⁿ. ⁵⁴ Quia jo' we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, Jacobo ñ'eⁿ Juan, quia na nty'iaana na luaa', jluena:

—Aa ndi' Ta, ¿aa nncwancue' na nl'aayā cha'na s'aa Elías? Nntaaⁿya na quioo chom na nnaⁿ cañoom'luee nacjoo naⁿm'aⁿl cha nntseicwjeena' joona.

⁵⁵ Sāā jom taqueeⁿ, seitiaaⁿ'aⁿ joona, tsoom:

—'O ticala'noⁿ'yo' ljo' cwii nnom cwilaxmaⁿ'yo'. ⁵⁶ Ee ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee tīcandyōō na nncwjii'a na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ja jndyōō na nncwji'n'maa'ndyo joona.

Mana ty'ety'etina cwiicheⁿ tsjoom chjoo.

Nn'aⁿ na ñe'calajomndyena ñ'eⁿ Jesús
(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Yocheⁿ na ñjomndyena nato, tso cwii ts'aⁿ nnoom:

—Ta, ja nntseijomndyo ñ'eⁿndyu' meiⁿ'yuucheⁿ na wja'.

⁵⁸ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Candye majndaa' lue'l'aayo', ndo' cantsaa majndaa' cantquiaayo', sāā ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, meiⁿ yuu na nncwajndyā, tijndaa'.

⁵⁹ Ndo' tsoom nnom cwiicheⁿ ts'aⁿ:

—Candyotseijomndyu' ñ'eⁿndyo.

Sāā tso tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom:

—Jeeⁿ sa 'u Ta, quiaa' na wanaaⁿ na caty'iuindyāā tsotyā, quia jo' yuu' je', ññ'aⁿya ñ'eⁿndyu'.

⁶⁰ Ndo' tso Jesús nnom tsaⁿ'ñeeⁿ:

—Ca'ndii' nmeiⁿl. M'aⁿ nt'om nn'aⁿ na ticata'ndo' cantyja 'naⁿya, la'xmaⁿna cha'cwijom l'oo. Joona caty'iuundyē ntyjeena. Sāā 'u cja'quiaa' ñ'oom cantyja na matsa'ntjom Ty'oⁿots'om ndāā cha'tso nn'aⁿ.

⁶¹ Tso cwiicheⁿ ts'aⁿ nnoom:

—Ta, nntseijomndyo ñ'eⁿndyu', sāā quiaa' ñ'om' na jōcwaⁿ'jndyāā nn'aⁿ w'aya na majō.

⁶² T'o Jesús nnom, matsoom:

—Meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mato^l na matseijomñe ñ'eⁿndyo, aa tixcwee^l ts'om, ñenquii^lcheⁿ ñjom ts'om cantyja na jnda 'ndii, matseijomna^l tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na mat^luii ts'oomsnda saa mawaqueⁿxeⁿ, tsaⁿñeeⁿ ticatsona^l na nncjaaquiee^lñe cantyja na matsa^lntjom Ty'oots'om.

10

Majñom Jesús ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' we nn'aⁿ

¹ Jnda teinom nmeiⁿl, tjeii^lñe Jesús nt'omcheⁿ nn'aⁿ, ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' wendyena. Jñoom we we, we wendyena na c'oojndyeena ticwii tsjoom ndo^l ticwii joo yuu na quia nncjaa nqueⁿ. ² Tsoom ndaana:

—Jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tyoondye ñ'oom naya. Matseijomna^l naⁿñeeⁿ cha'cwijom lqueeⁿ na jnda tmaⁿ. Saa naⁿntjom na nntyje lqueeⁿ, meiⁿchjoo tijndye. Cwe^l jo^l cataⁿyo^l nnom Ta Ty'oots'om na cajñomtyeeⁿ nt'omcheⁿ naⁿntjom na nntei^ljndei^l 'o na nntjei^lyuu^lndyo^l ñ'oom naya ndaa naⁿñeeⁿ.

³ Ndo^l tsotyeenⁿcheⁿ ndaana:

—Catsa^lyo^l. Queⁿyo^l cwenta, majñooⁿya 'o quii^lntaaⁿ nn'aⁿ na wi^lndye. Matseijomna^l 'o cha'cwijom canmaⁿ na m'aⁿ quii^lntaaⁿ lobo.

⁴ Tintsaañ'om^lyo^l 'naⁿ na cwicañjom s'om, meiⁿ chetsja^l, meiⁿ lloom. Ndo^l nchii na nla^lchjuundo^l na nlaneiⁿyo^l ñ'eⁿ nn'aⁿ nato. ⁵ Meiⁿnquia w'aa na nntsquie^lyo^l, candu^ljndyee^lyo^l ndaa nn'aⁿ w'aa^lñeeⁿ: “Quiaa Ty'oots'om na ya m'aⁿyo^l ñ'eⁿ ntyjee^lyo^l.” ⁶ Ndo^l nn'aⁿ w'aa^lñeeⁿ xeⁿ cwila^lxmaⁿ na cato^lñoom naya^lñeeⁿ, quia jo^l caljona^l quiondyena, saa xeⁿ na ticala^lxmaⁿ na na nnto^lñoomna juuna^l, quia jo^l calcwe^lnnda^lna^l ñ'eⁿndyo^l. ⁷ Ndo^l w'aa yuu na nntsquie^lyo^l, jo^l caljoo^lndyo^l. Nchii cwe^l cwii ndo^l cwii w'aa nnc^lom^lyo^l. Cwa^lyo^l ndo^l cwe^lyo^l nantquie na ñe^lquiana ndaa^lyo^l. Ee tsa^lntjom maxjeⁿ tseixmaaⁿ na co^lñoom na mawantjoom. ⁸ Meiⁿnquia tsjoom na nntsquie^lyo^l ndo^l nnto^lñoomna 'o, cwa^lyo^l meiⁿnquia nantquie na ñe^lquiana ndaa^lyo^l.

⁹ Calan^lmaⁿyo^l nn'aⁿwii na m'aⁿ jo^l jo^l ndo^l candu^lyo^l ndaana: “'O nn'aⁿ, juu na matsa^lntjom Ty'oots'om nn'aⁿ, matseindyoo^lñena^l jo ndaa^lyo^l.” ¹⁰ Saa meiⁿnquia tsjoom na nntsquie^lyo^l na tiñe^lcala^lljo nn'aⁿ 'o, calui^lyo^l ts'om nataa ndo^l candu^lyo^l: ¹¹ “Cwilaquiaayâ ts'o jnda na niom tsjom^lyo^l na chuu^lnc^laa^lâ. Nmeiiⁿ cwil^laayâ na cwit^lmooⁿyâ na 'o tiñe^lcato^lñoom^lyo^l ñ'oom^l Ty'oots'om. Saa cala^lnoⁿyo^l juu na matsa^lntjoom nn'aⁿ matseicandyoo^lñena^l na m'aⁿyo^l.”

¹² Quia jo^l tsotyeenⁿcheⁿ ndaana:

—Nndye^lyo^l nntsjo^l quia na nncue^lntyjo^l xuee na nncu^lxeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, nlco^lwi^ltina^l nn'aⁿ tsjoom^lñeeⁿ, nchiiti nn'aⁿ tsjoom Sodoma.

Njoom na m'aⁿ nn'aⁿ na tiñe^lla^lcanda

(Mt. 11:20-24)

¹³ 'Wi^l nntjom^lyo^l 'o nn'aⁿ tsjoom Corazín. Mati 'o nn'aⁿ tsjoom Betsaida, ee xeⁿ jo ndaa nn'aⁿ tsjoom Sidón ñ'eⁿ Tiro t^lmooⁿya juu najndei^l na matseixmaⁿya cha^lxjeⁿ t^lmooⁿya ndaa^l 'o, tyuaa^l jla^lcanda^lndye naⁿñeeⁿ na teindyuaandyena na tcwee^lna liaa na taa ndo^l tioonaa tsjaa^l nqueⁿna na cwit^lmooⁿna na cwilcwe^l n'omna. ¹⁴ Cwe^l jo^l, xuee na nntu^lxeⁿndye nn'aⁿ, t^lma^lnti nlco^lwi^lna^l 'o nchiiti nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. ¹⁵ 'O nn'aⁿ tsjoom Capernaum, ¿aa ndya^l cwilatuu^lyo^l na cañoom^llueecheⁿ nntseiwendyena^l 'o, cwe^l ee na jndye ts'iaaⁿ s'aaya quii^lntaaⁿyo^l? Maxjeⁿ nntiom Ty'oots'om 'o yuu na njoomticheⁿ na maco^lwi^lna^l nn'aⁿ.

¹⁶ 'Ts'aⁿ na mandii ñ'oom na cwiiñe^lquia^lyo^l, mañ^loomya jo^l mañeeⁿ. Saa ñeeⁿ na nts^loo^l 'o, maja mach^lee tsaⁿñeeⁿ na nts^loo^l. Ndo^l ñeeⁿ na nts^loo^l ja, nquii na jñom ja mach^lee tsaⁿñeeⁿ na nts^loo^l.

Na lcwee' ndyeen'aa'n nchoo' qui nchoo' we nn'a'n

17 Quia na jnda tquiennda' ndyeen'aa'n nchoo' qui nchoo' we naⁿñeeⁿ na jñom Jesús, ñequio na neiiⁿna jluna:

—Ta, hasta naⁿjndii tuee'ndyecje nda^{ay}â ñequio xue'.

18 Tso Jesús nda^{ana}:

—Ntyjiiya na jnda tyuui' najndeii na ñeseixmaⁿ Satanás. Ñejomto tiooñê cha'cwijom tioo chom tsuee. 19 Ja jnda tquiaya najnda'yo', cha meiiⁿ candyue'yo' canduu ñ'eⁿ caljo, meiⁿchjoo tjaa ljo' nntjom'yo'. Ndo' nnaⁿndyo' ñequio cha'tso najndeii na matseixmaⁿ Satanás na m'aaⁿ nacio'yo'. Meiⁿcwii nmeiⁿ xocal'a nata' 'o. 20 Saa tinc'om'yo' na neiⁿ'yo' cwe' cantyja na cwituee'ndyecje naⁿjndii nda^{ay}'yo'. C'om'yo' na neiⁿ'yo' n'ce na jnda teiljeii ncu'e'yo' cañoom'luee.

Jesús ma'mooⁿ na neiiⁿ'eⁿ

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

21 Mañejuuti xjeⁿñeeⁿ, tioo na neiiⁿ Jesús n'c'e Espíritu Santo. To^oñ^o na matseineiⁿ nnom Ty'oots'om, tsoom:

—Matseit'maaⁿndyo' 'u Tsotyaya na cwiluiindy' na matsa'ntjom' cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue. Ee jnda tany'iuu'ndyu' ñ'oommeiⁿ nda^{ay} nn'aⁿ na cwe' jndo'to n'om ñequio nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ cwila'noⁿ. Ndo' jnda seicanooⁿ joona' nda^{ay} nn'aⁿ na cje cwil'a. Mayuu' Ta, ee luaa' waa na tjawee' ts'om'.

22 Jnda jo' seineiⁿnnda' Jesús nda^{ay} nn'aⁿ na cwindye, tsoom:

—Nquii Tsotyaya Ty'oots'om cha'tso nnom jnda tioom l'oo^{ya}. Tjaa 'ñeeⁿ matsei'noⁿ chiuu tseixmaⁿya na cwiluiindy' Jnaaⁿ, macandaⁿ nqueⁿ ntyjeeⁿ. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ matsei'noⁿ chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, macandaⁿ ja na cwiluiindy' Jnaaⁿ mantyjiiya. Ndo' mati meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'ooⁿ na nntsei'noⁿ chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, mañequia na nntsei'noⁿ.

23 Quia jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿ'aⁿ nda^{ay} nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom nda^{ana} na ñenqueena:

—Jeeⁿ neiiⁿ nn'aⁿ na cwinty'iaanda^{ay} ts'iaaⁿ na cwinty'ia'yo' na mats'aaya.

24 Candye'yo' nntsjo^o, jndye profetas ñequio reyes na tyotsa'ntjom, jeeⁿ tyocantyyaa' n'omna na nnty'iaanda^{ana} ts'iaaⁿmeiⁿ na cwinty'ia' 'o na mats'aa ndo' na nndyena ñ'oom na cwindye' 'o na mañequia, saaⁿ ticantyyaana meiⁿ t'icandyena.

Naya na s'aa ts'a' samaritano

25 Teintyjee' cwii ts'a' na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Tax'ee nnom Jesús na cwe' ñe'canty'iaa' chiuu nnts'aaⁿ. Matso:

—Ta, ¿cwaaⁿ na tseixmaⁿya na cats'aa cha na nndaya na ticantycwii na nncwa'ndo'a?

26 T'o Jesús nnom, tsoom:

—¿Chiuu t'maⁿ ljeii na mawaa? ¿Chiuu matsei'noⁿ na matsei'naⁿ juuna'?

27 T'o tsaⁿñeeⁿ, matso:

—Ljeii'ñeeⁿ luaa matsa'ntjomna': "C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'oots'om cwenta' ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ñequio cha'waa na jndu' ndo' ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om'." Ndo' mati matsona': "C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'."

28 Quia jo' tso Jesús nnom:

—Majo'ndyo ñ'oom na t'o'. Catseicandaⁿ nmeiⁿ, quia jo' nnda' na nncwando'.

29 Saaⁿ tsaⁿñeeⁿ na ñe'cwji'yañe cheⁿnqueⁿ tax'eennaaⁿ'aⁿ 'ndyoo Jesús, tsoom:

—¿Ñeeñ juu cwiluiñe x'iaya?

³⁰T'ò Jesús, tsoom:

—Ndi', t'oom cwii tsa'ns'a. Jnaaⁿ Jerusalén na wjaacueeⁿ tsjoom Jericó ndo' tioundye naⁿcanty'ue cjoom'm. Tjeii'na 'naa'naⁿ, jla'quiee'ndyena jom, 'ndyena jom na majaaweeⁿeⁿ. ³¹Ndo' seijomna' na wjaacue cwii tyee cwentaa nn'iaⁿ judíos juu nato'ñeeⁿ. Ndo' quia na ljeiiⁿ juu ts'aⁿ na tqúee'ñe, tjanquiaañê, chii teinoom'm. ³²Majo'ti s'aa cwii ts'aⁿ levita. Jnda na mawjaawiñoom'm jo' jo' ndo' ljeiiⁿ juu, majo'ti tjanquiaañê chii teinoom'm. ³³Saa cwii ts'aⁿ ndyuaa Samaria na wjaa nato'ñeeⁿ, quia na tjawiñoom'm tsaⁿñeeⁿ ndo' na nty'iaa'naⁿ juu tioo na jeeⁿ wi' ts'oom. ³⁴Tjantyjaa'naⁿ juu. Tioom seitye ñ'eⁿ winom yuu na tqúee'ñe, jnda chii seityeeⁿ liaa. Jnda jo' tei'caljoom juu quioo' na ñeljoom. Tjañ'oom juu w'aa na cwe' cwiquieya nn'iaⁿ. Jo' jo' teix'eeⁿ juu. ³⁵Cwiicheⁿ xuee quia na mawjaⁿ, tjeii'eⁿ we tsjo'ñjeeⁿ s'om denarios, tqúiaaⁿ joona' nnom ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ. Tsoom nnom: “Cateix'ee' jom ndo' xeⁿ nlca'tina' s'om, quia nndyolcwa'la, ntseicandañ'ndyo.” ³⁶Quia jo' tax'ee Jesús 'ndyoo tsaⁿ na matsei'naaⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, tsoom: “¿Chiuu matsei'tiuu', 'ñeeⁿ cwii na ndyeendye naⁿñeeⁿ cwiluiñe x'iaa' ts'aⁿ na tioundye naⁿcanty'ue nacjoo'?”

³⁷T'ò tsaⁿñeeⁿ, matso:

—Juu ts'aⁿ na ty'oom na wi' ts'om ñ'eⁿñê cwiluiñe x'iaa'naⁿ.

Ndo' tso Jesús nnom:

—Cja', ndo' majo'ti catsa'.

Tja Jesús na m'aaⁿ Marta ñ'eⁿ María

³⁸Tjatjati Jesús ñequio nn'iaⁿ na cwí'oo ñ'eⁿñê. Tquiena cwii tsjoom chjoo. Ndo' cwii yuscu na jndyu Marta, seiljo joona waa'. ³⁹M'aaⁿ tyjee tsaⁿñeeⁿ na jndyu María, juu tjacjoo cwii ntyjaa' Jesús na mandii ñ'oom na matseineiiⁿ. ⁴⁰Saa Marta, tileicalui'ñê na jeeⁿ matsein'oom'ñê. Tjantyjaa'naⁿ Jesús, tsoom nnom:

—Ta, ¿aa mando' na ñencó ma'ndii nomtyjò na catsei'n'ooⁿndyo? Catsu' nnoom na cateijneiⁿ ja.

⁴¹T'ò Jesús, tsoom nnom:

—U leii, Marta, t'maⁿ matseiñ'eeⁿna' 'u na jndye ñ'omtiu m'aaⁿ. ⁴²Saa ñecwii waa na maca'na', ndo' nomty'iu' María jnda tjeii'ñê cwii na yati cwentaa'naⁿ, na mañeeⁿ ñ'oom naya. Ndo' tjaa 'ñeeⁿ nncwji' na matseixmaa' juuna'.

11

Ma'moⁿ Jesús chiuu nlanaaⁿya nnom Ty'oots'om (Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹Tyom'aaⁿ Jesús cwii joo na matseineiiⁿ nnom Tsotyeeⁿ. Quia na jnda jnda seineiiⁿ, cwiindye joo nn'iaⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tso nnoom:

—Ta, ca'moⁿ ndaaⁿyâ chiuu nlanaaⁿyâ nnom Ty'oots'om, cha'xjeⁿ na t'moⁿ Juan ndaaⁿ nn'iaⁿ na tyola'jomndye ñ'eⁿñê.

²Tsoom ndaaⁿna:

—Quia na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om, candu'yo':

Tsotyaayâ na m'aaⁿ cañoom'luee ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' xue'.

Candyo cantya na matsa'ntjom' naquii' n'ooⁿyâ.

Caluii cantya na 'u l'ue ts'om' nnom tsjoomnancue cha'xjeⁿ na cwilui cañoom'luee.

³ Quiaa' na nlcwaa'â ticwii xuee.

⁴ Ndo' catseit'ma' ts'om' jâ jnaa'yâ,

ee mati cwila't'ma' n'o'o'yâ cha'tso nn'a' na cwila'tjoondye ndaayâ.
Cateijndei' na tincjaachuüena' jâ na n'l'aayâ yuu na ticatsa'ntjomna'.
Ndo' catseicandyaandyu' jâ l'o juu natia.

⁵ Mati tsoom ndaana:

—Cal'uuya xe' cwiindy'o 'o ya ñ'oom ñequio cwii ts'a', ndo' xcwe tsjom nncja' na m'aa' tsa'ñee' na nntsu' nnoom: “Aa ndi', cateijndei'ya' ndyee ta' tyoo' ja. ⁶ Ee je'ndyo tyjee' cwii ts'a' na ya ñ'oom ja ñ'e'ñe w'aya na cwe' mawinomyaa', tquia quia wjaatyee'che'. Ndo' ja tjaa'na' ljo' ya na nlcwaa'na'.” ⁷ Quia jo' naquii' w'aache' nnc'oo', nntsoom: “Jee' sa 'u, tañe'quicantyja, ee jnda' seicu'tya' ndyoots'a, ndo' jnda' mawaya cjoo' jnduu. Mati ntseindaaya jnda' jdana. Jo' chii xonda' na nntei'ndei na maco'.”

⁸ Candye'yo' nntsjoo, meii' na ts'a' na ya ñ'oom 'u ñ'e'ñe, xoquintyjaa' na nntei'nei' 'u. Cwe' ee na jndei' ndyo', jo' na nntquicantjatoom na ñequiaa' cha'tso na maca'na' 'u. ⁹ Jo' chii ja matsjoo ndaa'yo': Cata'yo' nnom Ty'oots'om quia jo' ñequiaa'. Cjoo'ya n'om'yo' na cal'uee'ndyo' chiuu ya jo nnoom, quia jo' nliu'yo'. Macwe' na ca'ma'yo' ndo' nnaa' cha'cwijom cwii 'ndyoots'a jo ndaa'yo'. ¹⁰ Ee mei'cwi'ñee'che' ts'a' na waa na maca' nnom Ty'oots'om, maxje' nlo'ñom. Ndo' ts'a' na mal'ue, maxje' nljeii. Ndo' ts'a' na ma'ma', maxje' nnaa' jo nnom.

¹¹ Aa ndya' m'aa' cwiindy'o 'o xe' nlca' jnda' tyoo' njom', ¿aa cwe' tsjo' ñequiaa'yu' nnoom? Oo xe' nlcaa' catscaa njom', ¿aa catsuu ñequiaa' nnoom? ¹² Oo xe' nlcaa' tsei'caxti njom', ¿aa ñequiaa'yu' catsjo nnoom? ¹³ Jo' chii xe' na 'o na tia nn'a'ndyo' nquiu'yo' na ñequia'yo' 'na' na ya ndaa' nda'yo', majndeitiiche' nquii Tsoty'e'yo' na m'aa' cañoom'luee ñequiaa' Espíritu Santo naquii' n'om nn'a' na cwita' juu nnoom.

Cwilueyoona na Jesús tsa'jndiitquiee matseixmaa'
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Tjei' Jesús tsa'jndii naquii' ts'om ts'a' na tileicatseinei'. Jnda' na jlui' tsa'jndii, quia jo' tco'yana' tsa'ñee', ya seinei'. Ndo' jee' tjawee' n'om nn'a'.

¹⁵ Saa cwantindye joona tyoluena:

—Tsa'm'aa' macwjee' n'om'ndii naquii' n'om nn'a' cwe' nc'e na matseix-maa' najndei' tsa'jndiitquiee Beelzebú.

¹⁶ Ndo' nt'omche' cwe' na ñe'cal'a xje' jom, tyota' cwii 'naa' cha ca'mo'na' na cañoom'luee cwina' najnei'. ¹⁷ Saa jom na mantyje' ñ'omtiuu 'naa'na, tsoom ndaana:

—Xe' cwit'o'ndye nn'a' ndyuaa yuu na matsa'ntjom cwii gobiernom, maxje' nntyuui' cantyja na matsa'ntjoom. Ndo' nn'a' na m'a' cwii w'aa, xe' ntjoom' cwi'ma', maxje' cwila'tyuui'ndye che'nquieena. ¹⁸ Mati Satanás xe' mato'ñe che'nque', quia jo' ¿chiuu nnts'aayuuna' na nljotyee' cantyja na matsa'ntjoom? Luaa' matsjoo'ya ee 'o cwindu'yo' na ja macwji'a na'jndii naquii' n'om nn'a' nc'e Beelzebú. ¹⁹ Ee xe' mayuu' na ja macwji'a na'jndii ñequio najndei' na matseixma' Beelzebú, quia jo' mati nc'iaa'yo', ñequio najndei' jom cwitjei'na na'jndii naquii' n'om nn'a'. Saa nc'e na tiyuu' na ljo', jo' chii cantyja na cwil'a joona macwji'yuu'ñena' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta. ²⁰ Ee xe' na ñequio najndei' na matseixma' Ty'oots'om macwji'a na'jndii naquii' n'om nn'a', ma'mo'na' na juu na matsa'ntjom Ty'oots'om nn'a', jnda' tyjee'cañoomna' 'o.

²¹ Manquiu'yo' ts'a' na maleichuu l'o ts'iaa' cwentaa' tia', waa najnei'. Jo' na ya mach'ee' cwenta wa'na'. Ndo' tjaa'na' ljo' nntjoom 'naa'na' na niom.

²² Saa quia nncwjee'cañoom cwiicheⁿ ts'aⁿ na jndeiiti, nchiiti jom, quia jo' taxocana'jneiⁿ ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ. Cha'tso l'õ ts'iaaⁿ na quit'maⁿ ts'oom, nncwji' tsaⁿñeeⁿ ndo' nleil'uee'ñe 'naaⁿaⁿ na niom.

²³ 'Ñeeⁿ juu na tic'oomñe cantyja 'na'ya, maxjeⁿ m'aaⁿ nacjoya. Ndo' 'ñeeⁿ juu na ticatseitjom nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, matseilcweeⁿeⁿ nn'aⁿ cha ticala'yu'na ñ'eⁿndyo.

Cwi'oolcwee' na'jndii naquii' ts'om ts'aⁿ
(Mt. 12:43-45)

²⁴ 'Cwii tsaⁿjndii quia na jnda tjei'na' jom naquii' ts'om cwii ts'aⁿ, cwe' manomtoom yuu na tjaa'naⁿ ndaa, mal'ueeⁿ yuu nncwajñeeⁿ. Ndo' na ticaljeiiⁿ jo', seitiom: "Jonlcwa'nnda'a naquii' ts'om ts'aⁿ yuu na jluii'a."

²⁵ Quia na nncueⁿeⁿ jo' jo', nljeiiⁿ na jnda taa ndo' jnda teijndaa'ya. ²⁶ Jo' chii nncjaacachoom nt'omcheⁿ ntquiee' na'jndii na wi'ndyeti, nchiiti jom. Nnc'ooquie'na naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ ndo' jo' jo' nnc'omna. Tsaⁿñeeⁿ manioomi ntjom na jnda we.

Nn'aⁿ na mayuu'cheⁿ na neiiⁿ

²⁷ Xjeⁿ na matseineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, cwii yuscu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, seiwe ndyeeⁿ ndo' tso nnoom:

—Matio'naaⁿñe Ty'oots'om ts'aⁿ na seincuii 'u ndo' seicatei' l'u.

²⁸ Saa jom t'õõⁿ nnom, tsoom:

—Mat'maⁿti matio'naaⁿñe nn'aⁿ na cwindye ñ'oom'm ndo' cwila'canda jonaⁿ.

'Naaⁿ cantyja 'naaⁿ Jonás
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Jnda tjawijndyeti nn'aⁿ na cañoom' Jesús, tõõⁿõⁿ na matsoom ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ je', jeeⁿ ndya' tia nn'aⁿndye. Cwitaⁿna na caluii cwii 'naaⁿ na nntyiaana na xocanda nnts'aa na cwe' ts'aⁿ, saa taxocaluii na cwitaⁿna, macanda nluui 'naaⁿ cha'xjeⁿ na tjom Jonás. ³⁰ Ee juu Jonás tyotseixmaaⁿ 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ tsjoom Nínive nc'e na jlui'n'maaⁿñe ts'om tsiaa' catscaa t'maaⁿ xuee jnda ndyee na tiyo' jom. Maluaa' ja na cwilui-indyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nntseixma'ya 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ je'. ³¹ Xuee quia na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, nncwando'nnda' yuscu na tyotsa'ntjom nn'aⁿ ndyuaa jo ndo' na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Ndo' ññequiaaⁿ jnaaⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ je', ee jeeⁿ ndya' tqúia jnaaⁿ na ñe'cañeeⁿ ñ'oomjndõ'ts'om na tyotseineiⁿ Salomón. Ndo' ljoõ m'aa'ya je' na t'maⁿti cwiluiindyo, nchiiti Salomón, saa tiñecandye'yo' ñ'oom na mañequia. ³² Xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ na jnda tja, nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ tsjoom Nínive, mandíñeeⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ je' na quia nnc'ooowjee. Ndo' nnt'uiityeⁿna' jona nc'e na yati l'a nn'aⁿ Nínive. Ee joo naⁿñeeⁿ lcwe' n'omna quia na tyoñequiaa Jonás ñ'oom' Ty'oots'om ndaana. Ndo' 'o je', ja jnda tyja quii'ntaaⁿyo' na cwiluii'tmaⁿndyotyga, nchiiti Jonás, saa nchaa' l'uu ñe'calcwe' n'om'yo'.

Ts'omnmom ts'aⁿ tseixmaⁿna' cha'cwijom lámpara
(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Tso Jesús:

—Tjaa'naⁿ ts'aⁿ na ntseicw'aa lámpara, jnda jo' nncwjaa'ñeyom juuna' yuu na wanty'iuu' oo nacjee' costum. Maxjeⁿ nntseintyjaaⁿ juuna' yuu na ndye cha xuee nnc'ooquie' nn'aⁿ. ³⁴ La'xmaⁿ n'omnmom ts'aⁿ cha'cwijom lámpara cwenta' cha'waañe ts'aⁿ. Xeⁿ na ya n'omnjom' quia jo' cha'waandyu'ñ'eⁿ m'aaⁿ na xueeñe. Saa xeⁿ tis'a' n'omnjom' quia jo' cha'waandyu'ñ'eⁿ m'aaⁿ na jaaⁿñe. ³⁵ Quia jo' catsa' cwenta na juu na cwiluiiñe naxuee cantyja

'naⁿ, tintseicwaqueⁿna' jo' najaaⁿñe. ³⁶Xeⁿ cha'tso cantyja 'naⁿ matsei'xmaⁿ naxuee ndo' tjaa yuu candii' najaaⁿ, quia jo' nntseijomna' cantyja 'naⁿ cha'cwijom lámpara na matseixueeñe chom ndaaⁿ naⁿ.

Matseicanooⁿ Jesús jnaaⁿ nn'aⁿ fariseos
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷Quia na jnda seineiⁿ Jesús, cwii ts'aⁿ fariseo tso nnoom na cjaⁿ, nlcwaaⁿnaⁿ waa'. Jnda tueⁿeⁿ, tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa ndo' ty'ewindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa. ³⁸Juu fariseoⁿñeeⁿ, jeeⁿ ticjaawee' ts'om quia nty'iaa' na ticandyuu' Jesús cwii tjoöcheⁿ na nlcwaaⁿnaⁿ cha'xjeⁿ costumbre cwil'aⁿ joona. ³⁹Tso Ta Jesús nnom:

—'O nn'aⁿ fariseos, jeeⁿ cwilalju'yo' nacjoo watso ñ'eⁿ nquio saaⁿ n'omna' ndicwaⁿ cwajndii. Maluaa' matseijomna' naquii' n'om'yo' ee too'cheⁿ m'aaⁿ ñomtiiu chiuu nndaⁿ nnty'uee'yo' 'naⁿ ñequio nt'omcheⁿ natia na cwil'a'yo'. ⁴⁰Ntjeiⁿndyo' 'o. Manquiu'yo' na Ty'oöts'om seiñdaa'ñe nacjoo' ts'aⁿ, mati seiñdaa'ñe naquii' ts'om ts'aⁿ. ⁴¹Cal'a'yo' naya ndyeñeeⁿ, quia jo' m'moⁿna' na lju' cwiluindyo' naquii' n'om'yo'.

⁴²'Nnt'uiwi'na' 'o nn'aⁿ fariseos, meiiⁿ jeeⁿ cwilacanda'yo' na cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oöts'om hasta meiiⁿ cwe' ñequio tsojñom ts'oomjndya ñequio tso na ja, ndo' cha'tso nt'omcheⁿ nnom tso na cwi'wa'yo', saaⁿ tquia cwi'ndye'yo' na nl'a'yo' yuu na maty'iomyana' ñequio nc'iaa'yo'. Mati meiⁿchjoo ticajnda nquiu'yo' Ty'oöts'om. Nmeiⁿ macaⁿna' na calacanda'yo' ndo' titaaw'iⁿntyje'yo' na cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oöts'om.

⁴³'Nnt'uiwi'na' 'o nn'aⁿ fariseos, ee 'o cwilayuunda'yo' ntsulaⁿ na cañoomticheⁿ naquii' lan'om. Ndo' jeeⁿ l'ue n'om'yo' na cala't'maaⁿndye nn'aⁿ 'o quia cwiwincwindyo' nataa cha canty'iaa nn'aⁿ.

⁴⁴'Nnt'uiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqeⁿ Moisés ñequio 'o nn'aⁿ fariseos na cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ yann'aⁿndyo' cwe' cha queⁿ nn'aⁿ cwentaa. Cantyja 'naⁿ 'o jndye nn'aⁿ wjaachuufiⁿena' na meiⁿchjoo ticaliuna na tis'a cwil'ana. Matseijomna' 'o cha'na ndei'luaa na jndaⁿ tsu. Meiiⁿ cwico' nn'aⁿ nacjoona' saaⁿ ticaliuna na ndei'luaa jo'."

⁴⁵T'o cwiindy^e naⁿñeeⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Tso nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ñ'oom na matsu' luaa', mati matseijnaaⁿna' jâ.

⁴⁶Quia jo' tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mati 'o nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés nnt'uiwi'na' 'o na cwila'jnda'yo' na cala'candaⁿ nn'aⁿ ñ'oom na jeeⁿ ndei'na' cha'cwijom na cwity'iom'yo' xuu nn'aⁿ saaⁿ ncjo'yo', nchaa' l'uu nntii' luee'yo'.

⁴⁷'Nnt'uiwi'na' 'o ee cwil'a'xco'yo' ndei'luaa 'naaⁿ profetas na tyola'cwje welo'yo' tandyo xuee, cha canty'iaa nn'aⁿ na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo' naⁿñeeⁿ. Ndo' manquieeti welo'yo' na ñet'om quia ljo' jla'cwjeena naⁿñeeⁿ. ⁴⁸Ndo' na luaa' cwil'a'yo', cwilui'yuu' na cwilajomndyo' na luaa' l'ana. Ee joona jla'cwjeena naⁿñeeⁿ ndo' 'o je' cwil'a'xco'yo' ndei'luaa naⁿñeeⁿ.

⁴⁹'Jo' chii cantyja na jndö' ts'om Ty'oöts'om, jo' na tsoom: "Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ nñooⁿya profetas ñequio apóstoles. Nt'omndye joona nla'cwjee nn'aⁿ, ndo' nt'omcheⁿ nlei'ntyjona." ⁵⁰Jo' chii, nn'aⁿ na m'aⁿ je' nnts'aa Ty'oöts'om na chojnaⁿna nioom cha'tso profetas na tyola'cwjee nn'aⁿ xjeⁿ na jnaⁿcheⁿ tsjoomnancue. ⁵¹Wjaac'oomna' na tío nioom' Abel na seiquioo Caín hasta na macandá na tío nioom' Zacarías, ts'aⁿ na jla'cuaeⁿ nn'aⁿ quii'ntaaⁿ tío t'maⁿ ñequio ta wats'om. Nndye'yo' nntsjoö, maxjeⁿ nntioomndye nn'aⁿ na m'aⁿ je'.

⁵² 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'a' na cwit'mo'nyo' ljeii na tque' Moisés. Ee jnda' jla'cu'yo' ñ'oom na mañequiaana' na wjaatseijndo'na' n'om nn'a'. Manc'o'ti'yo' ticjoo' n'om'yo' na nla'no'nyo' ñ'oom'ñee' mei' tiñe'quia'yo' na nnc'ooliu nn'a'na quee' n'om na ñecala'no'na juuna'.

⁵³ Jnda' na seinei' Jesús ñ'oommei' ndaana, quia jo' nn'a' na cwit'moo' ljeii na tque' Moisés ñequio nn'a' fariseos, to'na na t'ma' tyola'ncjoo'ndyena ñ'e'ñê. To'na na tyola'lloo'na jom na jndye ñ'oom tyota'x'eena nnoom. ⁵⁴ Tyoque'na cwenta xe' nntsoom cwii ñ'oom na ññequiaana' na nt'uiina' jom.

12

Ma'mo' Jesús na tinc'oo'ya na we waa cwilatuuuya

¹ Yoche' na luaa', jndye mei' nn'a' tjatjomndye hasta tyotei'caljoondye ntyjeena na tyee' m'a'na. To'o'no' na tyotseinei'jñee' ndaa' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Matsoom:

—Cal'a'yo' cwenta ñ'oom na cwit'moo' fariseos, ee we waa cwila'tiuuna. Ndo' ñ'oom'ñee' wjaanty'eena' cha'na cwiwicandi' ndaaljo' naquii' tsquee' tyoo'. ² Tjaa'na' cwii na cwe' wanty'iuu' waa na xocano'o' ndo' tjaa'na' mei'cwii na cwe' nty'iu na xocaliu nn'a'. ³ Cwe' nc'e' jo', cha'tso na ñejndu'yo' yuu najaa'ñe, maxje' nleitquioo' ñ'oom'ñee' yuu na xuee. Ndo' ñ'oom na jnda' jlanei'yo' na ñemaa' ñemaa' naquii' l'aa na ta', maxje' nleic'uaana' ch'e'.

Ñee' juu laxmaa' na c'oo' na nquiaaya (Mt. 10:28-31)

⁴ 'O nn'a' na ya ñ'oom ja ñ'e'ndyo', nndye'yo' nntsjo, tinc'om'yo' na nquia'yo' nn'a'na cwila'cwjee nn'a' ee tjaa ljo' cwii ndaa' nl'atina ñ'e'ndyo'. ⁵ Ja m'moo' ñee' na nnc'om'yo' na nquia'yo'. C'om'yo' na nquia'yo' naquii' Ty'oots'om. Ee jom waa najnei' na nncjoom'm 'o naquii' b'io quia na jnda' tjeii'e' na cwitandoyo'. Mayuu' matsjoo ndaa'yo', jom c'om'yo' na nquia'yo'.

⁶ 'Om cantsaa nch'u ¿aa nchii ñewe tsjo'ñjee' cwileil'uandyeyo'? Saa meii' na ljo', mei'cwiindye jooyo' tyootsuu' ts'om Ty'oots'om. ⁷ Majndeiitiche' 'o. Hasta ticwii cwii soonque'nyo', jnda' tei'nchona'. Jo' chii tintyue'yo', ee 'o jindandyo'ti'yo' nchiiti cantsaa nch'u na jndyendye.

Catjei'yuu'ndyo cantyja 'naa' Jesucristo (Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ 'Nndye'yo' nntsjo, mei'cwi'ñee'che' ts'a'na na macwji'yuu'ñe cantyja 'na'ya jo ndaa' nn'a', mati ja na cwiluindyo' ts'a'na na jna' cañoom'luee nncwji'yuu'ndyo na mawajna'a tsa'ñee' jo ndaa' ángeles cwentaa' Ty'oots'om. ⁹ Saa juu ts'a'na na macwji'ñe cantyja 'na'ya jo ndaa' nn'a', mati ja nntsjo na ticwajna'a' tsa'ñee' jo ndaa' ángeles cwentaa' Ty'oots'om.

¹⁰ 'Mei'cwi'ñee'che' ts'a'na na matso cwii ñ'omntjei' nacjo ja na cwiluindyo' ts'a'na na jna' cañoom'luee, Ty'oots'om ndaa' nntseit'ma' ts'oom tsa'ñee'. Saa ts'a'na na nncju' ñ'omwi' nacjoo' Espíritu Santo, taxocatseit'ma' ts'om Ty'oots'om juu.

¹¹ 'Quia na nnc'oocho nn'a' 'o jo ndaa' nn'a' na cwitu'xe' ñ'oom naquii' lan'om nch'u, oo jo ndaa' na'ma'na'iaa', xje'ñee' tinc'om'yo' ñ'omtiuu cwaa' ñ'oom nla'lcwe'yo' ¹² ee xje'ñee' naquii' Espíritu Santo m'moo' ndaa'yo' cwaa' ñ'oom nndu'yo'.

Maquii'nn'a'na' ts'a'na tyañe

¹³ Quia jo' cwii ts'a'na quii'ntaa' nn'a'na na jndyendye, tso:

—Ta, catsu' nnom ti'xiqo na catooⁿoⁿ 'na' na 'ndii tsotyayâ, nlo'ñgⁿya na tseixmaⁿna' cwentaya.

¹⁴ T'o Jesús nnom, matsoom:

—'U re, ja nchii cwiluiindyö na cu'xäⁿya ñ'oom 'na'yo' oo na catooⁿa 'na'yo'.

¹⁵ Jnda' jo' tsoom ndaa' cha'tsondye nn'aⁿ:

—¿Aa jndo'yo'? Nmeiiⁿ quich'eena'. Queⁿndyo' cwenta na tilaqueeⁿ n'om'yo' 'na'. Ee na wando' ts'aⁿ nchii manaⁿna' cwe' na jndye 'naaⁿ'aⁿ niom.

¹⁶ Quia jo' mati seineiiⁿ cwii ñ'oom na cwe' tjañoom', tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii tsantya na ya tyuaaⁿ'aⁿ ndo' jeeⁿ ya tyowe' ntjoom'm.

¹⁷ Tyotseitoom naquii' ts'oom, matsoom: “Chiuu chiuu nnts'aayo ee tjaa'naⁿ yuu ya nntseiwaya 'na' na tue'.” ¹⁸ Seineiⁿ cheⁿnqueⁿ, tsoom: “Ntyjii chiuu nnts'aa, nntseiyuii'a ndä' yuu na cwicañjom na cwiwe' ndo' nnts'aa nt'omcheⁿ na nt'maⁿti. Jo' jo' nntseiwä cha'tso na tue' ñequio nt'omcheⁿ 'na'ya. ¹⁹ Ndo' nntsjocheⁿncö nõoⁿ: Je' je' yuu'a, jndye 'na'ya jnda seiwä na nlejndeiiina' jndye ndyu. Je' nncwajndya, nlcwaa'a ndo' nnc'ua. Nnc'oⁿ na neiⁿncö ts'ooⁿ.” ²⁰ Saa tso Ty'oⁿots'om nnoom: “Ntjeiⁿndyu' 'u. Tsjom je' nnc'io' ndo' cha'tso 'na' na jnda seiwe', ¿ñeeⁿ nljona' l'o?” ²¹ Maluaa' nntjom ts'aⁿ na tomti ñjom ts'om na matseit'ue 'naaⁿ. Saa jo' nnom Ty'oⁿots'om tseixmaⁿ na jñeeⁿñe.

Mach'ee Ty'oⁿots'om cwenta ntseinaa'

(Mt. 6:25-34)

²² Ndo' tso Jesús ndaa' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe:

—Cwe' jo' na matsjoö ndaa'yo', tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja 'na' na macaⁿ'na' 'o tsjoomnancue, yuu nlui' na nlcwa'yo' ndo' na nlcwee'yo'. ²³ Ee t'maⁿti tseixmaⁿ na cwitando'yo' nchiiti nantquie na nlcwä'yo'. Ndo' cajndandyo'ti'yo' nchiiti lia'yo'. ²⁴ Queⁿyo' cwenta candyaa, tiquinomyo', meiⁿ tiquila'weyo' ntjom na cwiwe', meiⁿ l'aa yuu na nla'weyo' nantquie tjaa'naⁿ, ndo' meiⁿ ndä' 'naa'yo' tjaa'naⁿ saa Ty'oⁿots'om mateix'eeⁿ jooyo'. 'O cajndandyo'ti ntyjeeⁿ, nchiiti cwe' candyaa. ²⁵ ¿Ñeeⁿ cwii 'o ndaa' nnts'aa na nleitcooñeti meiⁿ ñe'chjoowi', cwe' na jeeⁿ jndye matseituu? ²⁶ Quia jo' xeⁿ xondaä' nl'a'yo' meiⁿ ñechjoowi' luua', cwe' ts'iaaⁿ na jeeⁿ jndye cwilatuu'yo' cantyja 'naa' nt'omcheⁿ na majndeitiicheⁿ jo' xondaä' nl'a'yo'.

²⁷ 'Queⁿyo' cwenta chiuu waa na neiⁿncoo' ljaa' canchii'. Tiquil'ana' ts'iaaⁿ, meiⁿ tiquil'ana' canduu na nluii laana'. Saa ndyeyo' nntsjoö, meiⁿ nquii rey Salomón, xcwe xjeⁿ na tjacantya na tyañê ticue'ntyjo na neiⁿncoo' liaⁿ'aⁿ cha'na neiⁿncoo' cwii ljaa' canchii'ñeeⁿ. ²⁸ Xeⁿ luua' waa na mach'ee Ty'oⁿots'om, na neiⁿncoo' ljaa' tsojndaä, ndo' 'io cha nlcona', aa nchii majndeitiicheⁿ ntyjeeⁿ chiuu nlcwee' 'o liaa, 'o nn'aⁿ na ticalayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿjom. ²⁹ Nc'e jo' tanc'om'yo' na jaawa jaacue m'aaⁿ n'om'yo' na nlcwa'yo' ndo' na nncwe'yo'. Tanc'om'yo' na jeeⁿ chjoo' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ'nmeiⁿ. ³⁰ Ee ñenquii'cheⁿ nmeiⁿ cwil'uee nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Saa nquii Tsotyeyo', mantyjeeⁿ na tjoondyo' cha'tso nmeiⁿ. ³¹ Jo' chii 'o, cal'ue'yo' cantyja na matsä'ntjom Ty'oⁿots'om ndo' nto'ñoom'yo' cha'tso 'na'meiⁿ.

Naya 'naaⁿ' ts'aⁿ na waa cañoom'luee

(Mt. 6:19-21)

³² 'O nn'aⁿ maaⁿ chjoo cwentaya, tila'catyuendyo', ee cjaawee' ntyjii Tsotyeyo' na nlxamaⁿ'yo' cantyja na matsä'ntjoom. ³³ Candaä'yo' 'na'yo' na niom ndo' cal'a'yo' naya ndyefeeⁿ. Xeⁿ luua' nl'a'yo', cañoom'luee nlat'ue'yo'

'naⁿ'yo' yuu na xocandyue ee jo' jo' xocandaa nncjaaquiee' tsaⁿcanch'ue meiⁿ candiu tixocala'ndaa'yo' joona'. ³⁴ Ee yuu na cwilawe'yo' naya 'naⁿ'yo', jo' jo' quit'maⁿ n'om'yo'.

C'omc'eendyo

³⁵ Seineiⁿ Jesús chiuu nnts'aana' quia na nncwjee'nnaaⁿ'aⁿ. Tsoom:

—C'omc'eendyo na cwime'i'ndo'yo' ja. C'om'yo' cha'na nn'aⁿ na m'aⁿ moso na ñequii'cheⁿ xuee chom lámpara 'naaⁿ'na. ³⁶ Cwime'i'ndoo'na patrom 'naaⁿ'na na nncwjeeⁿ'eⁿ na tjaaⁿ yuu toco ts'aⁿ. Quia na m'maaⁿ 'ndyoots'a, m'aⁿc'eendyena na nla'canaaⁿ'ndyena. ³⁷ Matseineiⁿ'ñe patrom mosoom'm quia na nncwje'cañoom na nljeiiⁿ na ya cwenta cwil'ana. Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', nntseijndaa'ñe na nntseiñ'oom'ñe ljo' nlcwa'na. Ndo' nnts'aaⁿ na cwindyuaandyena nacañoom' meiⁿ'sa na nndi'ntjoom ndaana. ³⁸ Maxjeⁿ matio'naaⁿ'ñena' moso'ñeeⁿ xeⁿ nljeiiⁿ na m'aⁿc'eendyena, meiⁿ'aa nncwjeeⁿ'eⁿ xcwe tsjom oo jaancoo. ³⁹ Ndo' cala'noⁿ'yo' ñ'oomwaa, juu ts'aⁿ na cwiluitquieñe naquii' w'aa, xeⁿ ntyjeeⁿ ljo' xjeⁿ nncwjee' tsaⁿcach'ue, quia jo' nnc'oomc'eeñe ndo' tixonquiaaⁿ na nncjaaquiee' tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' w'aa. ⁴⁰ Mati 'o c'omc'eendyo', ee ja na cwiluiindyoy ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee majuuto xjeⁿ na ticalatiuu'yo' na nncwja, majo'to xjeⁿ'ñeeⁿ nncwja'cañooⁿ.

Moso na matseicandá ñequio moso na ticatseicandá

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Aa ndi' Ta, ¿aa cwe' ndaa já matsei'neiⁿ' ñ'oom tjañoom'waa', oo aa mati ndaa cha'tsondye nn'aⁿ?

⁴² T'o Jesús, tsoom:

—¿Ñeeⁿ juu jo' matsetiuiu' na cwiluiñe moso tquiee na cjee matseinoⁿ' ndo' na matseicandá? Tsaⁿ'ñeeⁿ nnty'iom patrom ts'iaaⁿ na cando' tsaⁿ'ñeeⁿ ntyje mosoñe na ñequiaa nantquiee na nlcwa' naⁿ'ñeeⁿ quia cwiwee' xjeⁿ.

⁴³ Mañequiaana' na neiⁿ' moso'ñeeⁿ quia na nncwje'cañoom patrom 'naaⁿ'aⁿ na nljeii na ya mach'eeⁿ. ⁴⁴ Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', l'o juu ñequiaa patrom cha'tso 'naaⁿ'aⁿ na niom na cateix'ee joona'. ⁴⁵ Saa xeⁿ mosotquiee'ñeeⁿ nntseitoom: “Tjoocheⁿ na nncwjee' patrom 'naⁿ'ya.” Ndo' jo' na nntooⁿ'oⁿ na nncwjaaⁿ'aⁿ cha'tso ntyjemosoñe, naⁿnom ndo' naⁿlcu. Nlcwa'jndoo'ñe, nnc'om ndo' ñeeⁿ. ⁴⁶ Majuuto xuee na tic'oomc'eⁿ ndo' na taqueⁿ'toom cwenta, nncwje'cañoom patrom 'naaⁿ'aⁿ, quia jo' cwajndii nnchoom'm. Jnda jo' nncju'na' jom yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na ticala'yu' ñ'eⁿ Ty'oots'om.

⁴⁷ 'Ee moso'ñeeⁿ mantyjeⁿ ljo' l'ue ts'om patrom 'naaⁿ'aⁿ na cats'aaⁿ saa t'icatseijndaa'ñe, meiⁿ' t'icatseicanaaⁿ yuu na l'ue ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ, jo' chii jeeⁿ jndye nnchoom'm. ⁴⁸ Saa moso na seitjooñe cwe' t'icatsei'noⁿ' ljo' nnts'aa, meiⁿ' na nnchuu' saa tijndye. Meiⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na t'maⁿ ts'iaaⁿ maco'ñom, jndye nlcana' na cats'aaⁿ. Ndo' ts'aⁿ na t'maⁿ xuu jnda ty'iom ts'aⁿ juu, majndyeti nnom ñequiaaⁿ cwenta.

Matoⁿ'na' nn'aⁿ' cantyja 'naaⁿ' Jesús

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ 'Ja jndyoo na jndyocwjaa'ndyoo chom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' toom cwe' na cwiluii naljo'. ⁵⁰ Waa cwii na jndei'na' na catjoⁿ'ya, na nnc'ioya. Ndo' jeeⁿ matsei'ndaa'na' ntyjii hasta xuee na nntseicandaa'ñena' jo'. ⁵¹ Ticala'tiuiu'yo' na jndyoo tsjoomnancue na caljoyaandye nn'aⁿ ñ'eⁿ nc'iaana. Ja jndyoo na jndyocwjaa'ndyoo tia' nn'aⁿ. ⁵² Ee je' xuee na cwii wjaatina', nn'aⁿ na ñe'cwii w'aa nntoⁿ'ndyena, ndyeendye naⁿ'ñeeⁿ nnc'omna nacjoo we, ndo' wendye naⁿ'ñeeⁿ nnc'omna nacjoo ndyee.

⁵³ Maxjeⁿ nntoⁿndye nn'aⁿ. Tsotye ts'aⁿ wjaⁿ nacjoo' til'jnaaⁿ, ndo' til'jnaaⁿ wjaa nacjoom'm. Tsondyee ts'aⁿ wjaⁿ nacjoo' nomjnaaⁿ ndo' nomjnaaⁿ wjaa nacjoom'm. Ndo' wjaⁿ nacjoo' nomnntsaⁿaⁿ ndo' nomnntsaⁿaⁿ wjaa nacjoom'm.

'Naaⁿ na ma'moⁿna' cantyja na macwiluii
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Mati tso Jesús ndaⁿ nn'aⁿ na jndyendye:

—Quia na cwinty'ia'yo' na cwicalui' nchquiu ntyja na majaacue ñe'quoom', mantyja quindu'yo' na manncua', ndo' mayuu' na ljo'. ⁵⁵ Ndo' quia na cwinty'ia'yo' na manaⁿ jndye ntyja na macalui' caxjuu tsoom'naaⁿ, quindu'yo': “Je' nleijmeiⁿ”, ndo' mayuu' na ljo'. ⁵⁶ 'O nn'aⁿ na cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ cwilacandaⁿndyo' cwe' cha canty'iaa nn'aⁿ, jeeⁿ jndg' n'om'yo' na cwiliu'yo' cantyja na cwichuii' nnom tsjoomnancue ñequio tsjo'luee. Saa çchuii na tileicala'nqⁿyo' cantyja na mats'aaya quii'ntaaⁿyo' je'?

Caljoya n'oqⁿya ñequio nn'aⁿ na jndoo jaa
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Tsoticheⁿ Jesús ndaⁿna:

—¿Chuii na ticatjei'yo' cwenta yuu waa na maty'iomjanya'? ⁵⁸ Quia na nlqueⁿ ts'aⁿ na quio matseintja'ndyu' ñ'oom nacjo', yocheⁿ na ñjomndyo' nato na tsa'yo' na nntjomndyo' wats'iaaⁿ, que'ndyu' na cwaⁿya' jom, cha tints'aana' na nleñ'oomtscoqⁿñê 'u ñ'eⁿ ñ'oom jo nnom jwe. Ndo' jwe'ñeeⁿ ñequiaaⁿ cwenta 'u luee sondo. Ndo' joona nntuee'na' 'u w'aancjo. ⁵⁹ Nndi' nntsjoq, taxocalui' jo' jo' hasta na jnda tiom'nchaa'ndyu'.

13

Jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom na calcwe' ts'om ts'aⁿ

¹ Maxjeⁿñeeⁿ tqiue'cañom nn'aⁿ na jla'candiina Jesús na sa'ntjom Pilato na cwe' nt'om nn'aⁿ galileos xcwe xjeⁿ na cwila'cwjeena quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'oqts'om. Seitjoom'na' nioomna ñequio nioom quioo'ñeeⁿ. ² T'lo Jesús ndaⁿna, matsoom:

—¿Aa cwila'tiuu'yo' na luaa' tjoomna ee na t'maⁿti jnaaⁿna waa, nchiiti cha'tso nt'omcheⁿ nc'iaana ndyuua'ñeeⁿ? ³ Nndye'yo' nntsjoq, mei'chjoo nchii jo'. Ee mati xeⁿ ticalcwe' n'om'yo', cha'tsondyo' nntsuundy'o' cha'xjeⁿ na tsuundye joona. ⁴ Ndo' joo quin'oom nchoo' ndyee nn'aⁿ na tja' quia na tioo w'aandyee nacjoona nndyoo' peila Siloé, çaa cwilatuu'yo' na na'ñeeⁿ t'maⁿti tyola'tjoondyena, nchiiti cha'tsondye nn'aⁿ na tyom'aⁿ Jerusalén? ⁵ Nndye'yo' nntsjoq, mei'chjoo nchii jo', ee mati meiiⁿ 'o xeⁿ ticalcwe' n'om'yo', cha'tsondyo' maluaa' nntsuundy'o' cha'xjeⁿ na tsuundye joona.

Ts'oom higuera na tjaa'na' ta coch'ee

⁶ Quia jo' seineiiⁿ ñ'oomwaa na tjañoom' na ma'moⁿna' na macaⁿna' na calcwe' n'om nn'aⁿ. Matsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tyomeintyjee' ts'oom higuera naquii' ntjoom'm. Ndo' tjacal'ueeⁿ taa' ts'oom'ñeeⁿ saa tjaa ljo' ljeiiⁿ. ⁷ Jo' chii tsoom nnom ts'aⁿ na mach'ee cwenta ntjoom'm: “Canty'ia', ts'oom higerawaañe, jnda ndyee chu na mandyooqcal'ua' taa'na' ndo' tjaa ljo' coljeiya. Cwa c'ua' juuna' ee cwe' ts'iaaⁿ matseyteeⁿñena' nomtyuaa.” ⁸ Saa t'lo tsaⁿñeeⁿ nnom, tso: “Ta, ca'ndii'ya' juuna' meiiⁿ cwe' luee hasta na jnda ñaaⁿ ndiocheⁿ x'ena' ndo' nntioqⁿ ts'o to'. ⁹ Xeⁿ nnts'aana' ta, ya. Ndo' xeⁿ tjaa'naⁿ, quia ljo'cheⁿ c'ua' juuna'.”

Sein'maⁿ Jesús yuscu na tcom jndyew'ii naxeⁿ

10 Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ tyo'moⁿ Jesús naquii' wats'om chjoo. 11 Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii yuscu na jnda quin'oom nchoo' ndyee chu na tei'caljoo jndyew'ii naxeⁿ. Jeeⁿ ntyjō tyojaacaⁿ ndo' meiⁿchjoo tileicwintyjeeⁿeⁿ nayuu. 12 Quia na nty'iaa' Jesús tsaⁿñeeⁿ, t'maaⁿ juu, tsoom nnom:

—U' nomxjō, je' jnda jndyaandyu' tycu na wi'.

13 Quia jo' tioom l'ōōⁿ nacjoo', mantya jliuu naxeⁿ. Ndo' tyotseit'maaⁿñe Ty'oots'om. 14 Saa juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om'ñeeⁿ, seiw'eeⁿ na sein'maⁿ Jesús tsaⁿñeeⁿ xuee na cwita'jndyeena. Tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ:

—Yom xuee wanaaⁿ na cal'a'yo' ts'iaaⁿ. Joo ncueemeiⁿ quio'yo' na nn'maaⁿ'yo', nchii xuee na cwita'jndyaaya.

15 Ndo' t'ō Jesús nnom, tsoom:

—O nn'aⁿ na cwe' cwil'a'yo' na ndoo' na jeeⁿ cwilacandaⁿndyo', ¿aa meiⁿcwindyo' 'o tiquila'canaⁿ'yo' quioo'jndyo oo snom njmeiⁿ'yo' yuu na macwa'yo' ndo' na nntsaala'c'u'yo' ndaa juuyo' xuee na cwita'jndyaaya?

16 Ee yuscum'aaⁿ, na cwiluiiñe tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham na jnda quin'oom nchoo' ndyee chu na maco'wi' Satanás jom, ¿aa ticyat'iomna' na ndyaañe nawii'waa' xuee na cwita'jndyaaya?

17 Yocheⁿ na matseineiⁿ ñ'oommeiⁿ, tioo na jeeⁿ jnaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na jndoo jom. Saa nn'aⁿ na jndyendye, s'aana' na jeeⁿ neiⁿna nc'e cha'tso ts'iaaⁿ na cajnda na tyoch'eeⁿ.

Cala'nooⁿa cantya 'naaⁿ lqueeⁿ ts'oom mostaza

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

18 Jnda chii tsotyee'cheⁿ ndaana:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, ¿ljo' ñ'eⁿ matseijomna' cantya 'naaⁿ'na'?

19 Juuna' matseijomna' cha'na lqueeⁿ ts'oom mostaza na jeeⁿ cajnda. Seic'oom ts'aⁿ juuna' naquii' ntjoom'm. Tyuaa' tjawijndeina', tue'ntyjō na teit'ma'na' hasta tyol'a cantsaa cantquiaayo' naquii' l'ona'.

Cala'nooⁿa cantya 'naaⁿ ndaaljo'

(Mt. 13:33)

20 Ndo' tsonnaaⁿ'aⁿ ndaana:

—¿Ljo' cwiicheⁿ na nntseijōōⁿ'a juu na matsa'ntjom Ty'oots'om? 21 Juuna' matseijomna' cha'na ndaaljo' na tjaa'ñe cwii yuscu naquii' ndyee tsua' xje' jnda tyoo'. Ndo' seicandeiⁿ'na' cha'waa tsqueeⁿ tyoo'ñeeⁿ.

Ndyoots'a na cantuu

(Mt. 7:13-14, 21-23)

22 Quia jo' tjawinom Jesús njoom nt'maⁿ ndo' njoom nch'u na tyo'mōōⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ yocheⁿ na tyocanjoom nato na wjaⁿ Jerusalén. 23 Cwii ts'aⁿ tax'ee nnoom, tso:

—Ta, ¿aa tijndye nn'aⁿ na nlui'n'maaⁿndyee?

24 T'ōōⁿ, matsoom ndaana:

—Ndyoots'a cantya na matsa'ntjom Ty'oots'om, cantuuna'. Calajnda'yo' na ntsaaquie'yo' juuna'. Ee jndye nn'aⁿ na ñe'c'ooquie' jo' jo', saa xo-candaⁿ n'ana. 25 Ee quia na jnda teicantya nquii' ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ na nntseicu'tyeeⁿ 'ndyoots'a, quia jo' 'o na m'aⁿ'yo' ch'eⁿ nntō'yo' na ncwaⁿ'yo'. Nndu'yo': “Ta, catseicanaaⁿndyu' na ntsaquiaa'á.” Saa jom nnc'ōōⁿ nndyue'yo', nntsoom: “Ticaljeii yuu nn'aⁿ 'o.” 26 Quia jo' nntō'yo' na nndu'yo' nnoom: “Jâ tsuu, tyocwaa'á ñ'eⁿndyu' ndo' tyo'mōōⁿ ndaayâ xcwe naquii' tsjoomyâ.” 27 Saa jom nnc'ōōⁿ, nntsoom: “Jnda tsjōō ndaa'yo' na ticaljeii yuu nn'aⁿ 'o. Quindyō'yo' ñjaaⁿ, 'o nn'aⁿ na cwil'a'yo' natia.” 28 Jo' jo'

nnc'om'yo' na nlxua'yo' na matsei'ndaa'na' nquiu'yo' ndo' nntei'nquie'yo' ndei'n'om'yo' na maquiina' 'o. Ee nnty'ia'yo' Abraham, Isaac, Jacob ndo' ñ'eeⁿ cha'tso profetas, na m'a'na yuu na matsa'ntjoom, saa 'o jnda 'ndiina' ch'eⁿ. ²⁹ Quia ljo' nlquie nn'a'na nnaⁿ ndiocheⁿ tsjoomnancue. Ñequio na neiiⁿ naⁿñeeⁿ nncwindyuaandyena nacañoom' mei'sa yuu na matsa'ntjom Ty'oqts'om na nlcwa'na. ³⁰ Queⁿyo' cwenta, m'a'nn'a'je' na cwilatuu'yo' na maju'cjena' joona. Saa ndañquia nntseiwendyena' joona. Ndo' m'a'nn'a'je' na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindy, saa nncue'ntyjo na nncju'cjena' joona.

Maty'ioo Jesús cautyja 'naa' nn'a' Jerusalén
(Mt. 23:37-39)

³¹ Majuuti xuee'ñeeⁿ, tqwie'cañom nt'om nn'a'na fariseos Jesús, jluena nnoom:

—Calui' ñjaaⁿ, cja' cwiicheⁿ joo ee ñe'catseicuee' Herodes 'u.

³² Tsoom ndaana:

—Catsa'yo', candu'yo' nnom cajndye'ñeeⁿ: “Queⁿ cwenta, ja man-cwjiit'ya na n'ndii naquii' n'om nn'a'na. Ndo' nntsein'ma'tyaya nn'a'wii 'io cha luua'. Ndo' tajndye cwii tjoo na nntseicandaa'ndyo ts'iaaⁿ na jndyooya.”

³³ Saa jndei'na' na je', 'io ndo' cha joojtya cautyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na mats'aaya, ee ticatsona' na nchii Jerusalén na nncue' cwii profeta.

³⁴ 'O nn'a'na Jerusalén na cwilacwje'yo' profetas ndo' majñoom' ljo' nn'a'na na majñooⁿya na m'aaⁿ. Jndye ndii' ñentyjaa' ts'ooⁿ na nntseitjooⁿya nntseinda' cha'xje' matseitjom caxtixquie nntseinaaⁿ nacjee' ntsqueeⁿ. Saa 'u cwaaⁿ tquiiaandyu'. ³⁵ Queⁿyo' cwenta, Ty'oqts'om ma'ñeeⁿ 'o. Taxoc'oom wats'om t'maⁿ 'na'yo'.

Quia jo' seineiⁿ ndaaⁿ nn'a'na, tsoom:

—Nndye'yo' nntsjoq na taxocanty'ia'yo' ja hasta na nncue'ntyjo xuee na nndu'yo': “Matio'naa'ñena' nqueⁿ na mañoom ñequio xuee' Ta Ty'oqts'om.”

14

Sein'ma' Jesús ts'a' na ndii' tcoo'

¹ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'a'na, tjatseijomñe Jesús waa' ts'a'na na cwilui-itquieñe cautyja 'naa' nn'a'na fariseos, na nlcwaaⁿ 'a' jo' jo'. Ndo' ñ'eeⁿ nn'a'na fariseos na tyoqueⁿ cwenta ljo' nnts'aaⁿ. ² Jo' jo' tjameintyjee' cwii ts'a'na na wii' jo nnoom na ndii' tcoo'. ³ Ndo' tax'eeⁿ ndaaⁿ nn'a'na na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés ñequio nn'a'na fariseos, tsoom:

—¿Aa maty'iomnyana' na nntsein'ma'na ts'a'na'wii' xuee na cwita'jndyee nn'a'na, oo aa ticaty'iomna'?

⁴ Saa joona yacheⁿ jla'cheⁿna. Quia jo' to'ñoom ts'a'wii', sein'maaⁿ juu ndo' tsoom nnom:

—Ya xeⁿ na wja'to' wa'.

⁵ Jnda jo' tsoom ndaaⁿ fariseos'ñeeⁿ:

—¿Aa m'aaⁿ cwiindyoy' 'o na xocatseicjeeñe na nncwji' snom oo quio'jndyo tsmeiⁿ na tju'na' ts'om tsue'tsjoom, meiiⁿ na juu xuee na cwita'jndyee nn'a'na?

⁶ Saa ticat'ooⁿna ñom.

Nn'a'na 'oo yuu na macoco ts'a'

⁷ Ndo' naⁿñeeⁿ na tqeeⁿ ts'a'na fariseo na nlcwa' ñ'eⁿñê, tqeⁿ Jesús cwenta ljo' l'ana. Jla'yuu ndaana ntsulá nacañoom'ticheⁿ nacañoom' mei'sa. Jo' chii seineiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaana. ⁸ Tsoom:

—Quia na maqueeⁿ ts'aⁿ 'u na catseijomndyu' na macoco jnaaⁿ, tincja'cajmaⁿ sulā nacañoom'ticheⁿ. Ee xeⁿ nntseijomna' tqueeⁿñê cwiicheⁿ ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiñe, nchiiti 'u, ⁹ quia jo' jom na tqueeⁿñê 'o, nncjaantyjaaⁿ 'aⁿ 'u, nntsoom njom': "U quiaa' na tsaⁿm'aaⁿ nncjom yuu na wacatyeeⁿ." Quia jo' nluil'jnaaⁿndyu' na nncja'cajmaⁿ sulā na macandā. ¹⁰ Jo' chii, quia na maqueeⁿñê ts'aⁿ 'u, cja'cajmaⁿ sulā na we'yandyo, cha quia na nncjaantyjaa' ts'aⁿ na tqueeⁿñê 'u, nntsoom njom': "U x'iaya, cwinoom' nacañoomcheⁿ." Quia jo' nntseit'maaⁿñena' 'u jo ndāā cha'tso nn'aⁿ na meindyuaandyē nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿndyu'. ¹¹ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'oots'om juu. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na majuñecje, maxjeⁿ nntseiwendye Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ.

¹² Mati tso Jesús nnom ts'aⁿ na tqueeⁿñê jom:

—Quia na maqueⁿ nn'aⁿ na calā'jomndye na nlcwa'yo' na quiajmeiⁿ oo natmaaⁿ, tilqueⁿ nc'ia', meiⁿ nn'aⁿ nncu', meiⁿ nn'aⁿ na jndā teitquioo', meiⁿ naⁿtya na m'aⁿ nndyoo'. ¿Ee aa nchii nncuee' xuee na majo'ti nl'a jooa, cha nnjom cha'xje' na sa' 'u? ¹³ Jo' chii quia na nntsa' nantquie na t'maⁿ na nlcwa' nn'aⁿ, queⁿ ndyeñeeⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na ticandāā luee, nc'ee', ndo' nn'aⁿ na tileic'ooca' ñequio nn'aⁿ na nchjaaⁿ. ¹⁴ Quia jo' nnc'o'oom' na neiⁿ na luua' nntsa'. Ee jooa xocandāā nl'ana na nnjoom ljo' na sa', saā 'u nnc'o'ñom' na nnjoom quia na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na ñel'a yuu na maty'iomyana'.

Nantquie t'maⁿ natmaaⁿ

¹⁵ Cwii ts'aⁿ na ñ'eⁿ meindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa, quia na jndii na luua', tso nnom Jesús:

—Ñeiquiaana' na neiⁿ ts'aⁿ na nntseijomñe nantquie t'maⁿ yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om.

¹⁶ T'o Jesús cwii ñ'o'om na tjañoom'. Ma'moⁿna' na nchii cha'tsondye nn'aⁿ nnc'ooquieeⁿndye yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, jom jnoom'm cwii nantquie t'maⁿ ndo' tqueeⁿñê jndye nn'aⁿ. ¹⁷ Quia na tuee'ntyjo xjeⁿ na nlcwa'na natmaaⁿ jñoom mosoom'm na cjaacatso ndāā nn'aⁿ na maqueeⁿñê: "Aa ndye'yo', cjaaya, ee cha'tso jndā maya waa." ¹⁸ Saā cha'tsondye nañ'ñeeⁿ cwii cwii nnom jla'cajñoom'ndyena. Tsaⁿ najndyee tso: "Catsa' cwii naya'ñeeⁿ na catsu' nnom patrom 'naⁿ na catseit'maⁿ ts'oom ja, ee jndā seijndaya cwii taⁿ tyuaa ndo' macaⁿna' na cjocondoo'ja juuna'." ¹⁹ Ndo' tso cwiicheⁿ ts'aⁿ nnom moso: "Ja jndā seijndaya 'om ljo quioo'ndyo na nl'a ts'iaa' ndo' je' jocanty'ia aa ndyaa' ya nl'ayo'. Jo' chii catsa' cwii naya'ñeeⁿ na catsu' nnoom na catseit'maⁿ ts'oom ja." ²⁰ Ndo' cwiicheⁿ tso: "Cwe' xcondyo na tmaⁿco, jo' na xocandāā nncjo." ²¹ Tjalcwe' moso tjatseicañeeⁿ patrom 'naaⁿna' cha'tso ñ'o'ommeiⁿ. Ndo' seilioo'ñe patrom. Tsoom nnom mosoom'm: "Catseityua', cja' jo ts'ua ndo' n'om nantaa naquii' tsjoom ndo' candyo'chu' ndyeñeeⁿ ñequio nn'aⁿ na ticandāā luee, nc'ee', nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee' ñequio nn'aⁿ na nchjaaⁿ." ²² Jndā chii seicandii moso'ñeeⁿ, tsoom: "Ta, jndā tuii cha'xjeⁿ na sa'ntjom' saā ndicwaⁿ wanaaⁿti." ²³ Quia jo' tso patrom nnoom: "Cja' jo n'om nato nt'maⁿ ñequio cha'tso nato cajneiⁿ. Catsa' na jndei'na' na ñeiquio nn'aⁿ cha na nntoo' w'aya. ²⁴ Je' ndye'yo' nntsjoo na meiⁿcwiindye nn'aⁿ na tquāā'ndyojndyāā xocaljeii chiuu waa nantquie t'maⁿ na mandoo'a."

Jee' jndyaa' na wjaantyjo ts'aⁿ naxeⁿ Cristo

²⁵ T'maⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ ty'e ñ'eⁿ Jesús. Quia jo' taqueeⁿ, tsoom ndāāna:

²⁶ —Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nndyo ñ'eⁿndyo xeⁿ tic'oom na jndati ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo, nchiiti tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ, scoom'm, ntseinaaⁿ, ti'nquioom ñequio

ndyencjoom, hasta cautyja na wando' nqueⁿ, tsaⁿñeeⁿ xocandaa nntseijomñê ñ'eⁿndyo. ²⁷ Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nndyontyjo cautyja na mats'aa, xeⁿ tic'oom na cwiljoya ts'oom nawi' na matjoom cautyja 'naⁿya meiⁿ cueeⁿeⁿ, tsaⁿñeeⁿ xocandaa nntseijomñê ñ'eⁿndyo. ²⁸ Xeⁿ cwiindyo' 'o ñe'cats'aa w'aandye, ¿aa nchii nncjaacjoojndyee, nntseitiuyya chiuuxjeⁿ ncaⁿna' cha ntyjii aa nleijndeiⁿ cwanti na maleiñ'oom hasta na nndaⁿ w'aa'ñeeⁿ? ²⁹ Xeⁿ ticats'aaⁿ na ljo', jnda s'aaⁿ tsiaⁿtsjo' ndo' nljeiiⁿ na taticatquii nnts'aaⁿ, quia jo' cha'tso nn'aⁿ na nnty'iaa na ljo', nnto'na na nla'jnaaⁿna jom. ³⁰ Nluena: "Tsaⁿm'aaⁿ toqⁿoⁿ cwii ts'iaaⁿ saa cwe' ts'iaaⁿ taⁿ. Titseicandaa'ñê." ³¹ Mati cwii rey na tseixmaⁿ qui meiⁿ sondaro, ¿aa nts'aacheⁿna' na nncjaacatjomñê cwiicheⁿ rey na ndyocats'aa tia' nacjoom'm na matseixmaⁿ ntquuu meiⁿ sondaro? ¿Aa chii nncjaacjoojñeeⁿ na nntseitiuyyaaⁿ, aa nndaⁿ nnts'aaⁿ? ³² Ndo' xeⁿ nnty'iaaⁿ'aⁿ na tixocandaa nnts'aaⁿ, quia jo' nntseicwanoom ñ'oom ñequio ts'aⁿ 'naaⁿ'aⁿ na nntseiy'ooñê na cwitsaaⁿ tia', cwii na ndicwaⁿ tquia ndyo tsaⁿñeeⁿ. ³³ Jo' chii meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ 'o na ticaⁿndii cha'tso na matseixmaⁿ nquii, xocandaa nntseijomñê ñ'eⁿndyo.

Til'ue tsjaaⁿ xeⁿ na jnda jlui' na chjeⁿ'na'
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Jeeⁿ l'ue tsjaaⁿ, saa xeⁿ nlui' na chjeⁿ'na', ¿ljo' ñ'eⁿ cwii nleichjeⁿ'nnda'na'? ³⁵ Taxocwil'uena', meiⁿ quio tyuaa, meiⁿ ñ'eⁿ to'. Cwe' quiiyeⁿ'quiee' nn'aⁿ joona'. Maluaa' matseijomna' 'o, m'aⁿ'yo' cha'cwijom tsjaaⁿ na til'ue xeⁿ tyootei'jndei'yo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ. 'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candiia.

15

Cautyja 'naaⁿ' catsmaⁿ na tsuuñe
(Mt. 18:10-14)

¹ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom Roma ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oqots'om cautyja na nquii nn'aⁿ fariseos, jla'candyoo'ndyena nam'aaⁿ Jesús na nndyena ñ'oom na nntseineiⁿ. ² Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mqoⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyotio'ñ'oomna jom. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ ya ñ'oom jom ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oqots'om ndo' macwaaⁿ'aⁿ ñ'eⁿndyena.

³ Quia jo' seineiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaⁿana, tsoom:

⁴—Xeⁿ cwiindyo' 'o m'aaⁿ cwii siaⁿto canmaⁿ ntsmeiⁿ ndo' xeⁿ nntsuuñe cwii jooyo', ¿aa nchii n'ndiyaaⁿ ñequieen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' ñjeeⁿ quioo'ñeeⁿ yuu na cwicwa'yo' ndo' nncjaacal'ueeⁿ juu catsmaⁿ na tsuuñe hasta xjeⁿ na nljeiiⁿcheⁿ? ⁵ Xeⁿ jnda ljeiiⁿ catsmaⁿñeeⁿ, nlei'caljoom juuyo' xtyoom'm ñequio na neiⁿeⁿ. ⁶ Ndo' quia na nncueⁿ'eⁿ waⁿ'aⁿ, nntseijoom nc'iaaⁿ'aⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ nndyoo' waⁿ'aⁿ. Nntsoom ndaⁿana: "C'ooⁿ'ya na neiⁿ'ya, ee catsmaⁿ tsmaaⁿ'aⁿ na tsuuñe jnda ljeinnda'a juuyo'." ⁷ Luaa nntsjoⁿ ndyeyo', maluaa' na t'maⁿti neiⁿ Ty'oqots'om na m'aaⁿ cañoom'luee cautyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿjnaⁿ na cwilcwe' ts'om, nchiiti ñequieen'aaⁿ nchoo' nqui nchoo' ñjeeⁿ ts'aⁿ na mamach'ee yuu na maty'iomyana' na ticaⁿ'na' na nlcwe' ts'om.

Tsjö'ñjeeⁿ na tsuu

⁸ 'Oo cal'uu na m'aaⁿ cwii yuscu na maleiñ'oom qui xjeⁿ s'om xuee, ndo' xeⁿ nntsuuñê cwii joona' naquii' w'aa, ¿aa nchii nntseicanaaⁿñê chom, ndo'

ya ya nlcaañe, tcuutcuu nl'ueeⁿ juuna' hasta xjeⁿ na nljeii'cheⁿ? ⁹ Ndo' xeⁿ jnda' ljeiiⁿ, nntseitjoom nc'iaaⁿ'aⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ nndyoo' waⁿ'aⁿ ndo' nntsoom ndaana: "C'ooⁿya na neiiⁿ'ya, ee jnda' ljeiya tsjo'ñjeeⁿ na tsuu."¹⁰ Luua nntsjoⁿ ndyeyo', maluaa' jeeⁿ cwila'neiiⁿ'ndye ángeles cwentaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ'jnaⁿ na cwilcwe' ts'om.

Seit'maⁿ ts'om ts'aⁿ jnaaⁿ

¹¹ Seineiⁿ'ticheⁿ Jesús, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tyom'aⁿ we ntseinⁿaaⁿ na naⁿnom. ¹² Juu tsaⁿ'chee tsoom nnom tsotyeeⁿ: "Ta, quiaa' 'naⁿ na tseixmaⁿ'ya na nnc'o'ñgⁿ." Quia jo' toⁿ tsotyeeⁿ 'naⁿ na niom, tquiaaⁿ nnoom. ¹³ Tyoowijndye xuee na tuii na ljo', seitjoom cha'tso 'naaⁿ'aⁿ, tjaaⁿ tquia cwiicheⁿ ndyuaa. Jo' jo' seicooⁿ cha'tso 'naaⁿ'aⁿ cwe' luua'. ¹⁴ Jnda' na ndyueñ'eⁿ seicatsoom, seijomna' jndyo cwii jndo' t'maⁿ tyuaa'ñeeⁿ. Jnaⁿ'na' na tco'wi'na' jom na tjaa'naⁿ ljo' cwii ya nleil'uee'ñe. ¹⁵ Quia jo' tjaaⁿ, tjaquiee'toom na nnts'aaⁿ ts'iaaⁿ moso 'naaⁿ cwii ts'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. Jñom tsaⁿ'ñeeⁿ jom na nnteix'eeⁿ calcu jo jndaq. ¹⁶ Jeeⁿ ñe'cwaaⁿ'aⁿ meiiⁿ cwe' nlcwa jndaq na cwicwa' calcu. Saa meiiⁿ cwii tjaa 'ñeeⁿ tquiaa ljo' nlcwaaⁿ'aⁿ. ¹⁷ Quia jo' tjañjoom' ts'oom, seitioom: "Jndye moso m'aⁿ waa' tsoty^a, hasta ma'ndiina' nantquie na cwicwa'na. Ndo' ja ñjaaⁿ m'aaⁿ'ya, mañe'c'ioya na ñe'jndo'a. ¹⁸ Je' yuu' nluii'a ljoⁿ, nncjlcw^a'nnda'a m'aaⁿ tsotyaya, ndo' nntsjoⁿ nnoom: Ta, jnda' seitjoondyo nnom Ty'oots'om ndo' njom' u. ¹⁹ Tacatseixmaⁿ'ya na nntsu' na jnda' ja. Catsa' cwe' cha'na cwii moso ja." ²⁰ Quia jo' mana tjalcweeⁿ'eⁿ na m'aaⁿ tsotyeeⁿ.

"Tquia ndicwaⁿ wjaanoom, ljeii tsotyeeⁿ jom. Tioo na jeeⁿ jnda ntyjii ñ'eⁿñe. Jleinom, tjacatjomñe jom. Taxcweeñe ndo' t'uu ntsmaaⁿ'aⁿ. ²¹ Quia jo' tso jnaaⁿ nnoom: "Ta, jnda' seitjoondyo nnom Ty'oots'om ndo' njom' u. Tacatseixmaⁿ'ya na nntsu' na jnda' ja." ²² Jnda' tquiena na waa w'aa, tso tsotyeeⁿ ndaq mosoo': "Cwa queⁿndyo' quia'yo' liaa na yati, ndo' cala'cwe'yo' joona' jom. Ndo' catjaa'ndyo' tsei'x'ii ts'ooⁿ cala'ñjom'yo' lcoom jom. ²³ Ndo' mati tsaac'om'yo' quioo'jndyo' chjoo na t'meiiⁿ'ñe. Cala'cwe'yo' juuyo'. Nlcwaa'a ndo' nl'aaya xuee. ²⁴ Ee ti'jndaaya luua, cha'cwijom jnda' tueeⁿ'eⁿ ndo' wando'nnaaⁿ'aⁿ, tsuuñe ndo' teijndaa'ñennaⁿ'aⁿ." Quia jo' to'na na tyola't'maaⁿ'ndyena.

²⁵ Saa jnaaⁿ tsaⁿ'tquiee, tic'oomñe, jndaq tja. Quia na jnda tyjee' ndyowindyoo' na waa w'aana, jndii na cwitjo' ndo' cam'aaⁿ jnoom. ²⁶ Tcwaanⁿ cwii mosoona, tax'eeⁿ 'ndyoo ljo' cwiluii. ²⁷ T'o tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom: "Ti'ty'iu' jnda tyjeeⁿ'eⁿ jo' na seicuee' tsoty^e quioo'jndyo' chjoo na t'meiiⁿ'ñe ee ya tyjeeⁿ'eⁿ, tiweeⁿ'eⁿ." ²⁸ Saa tsaⁿ'ñeeⁿ seiw'eeⁿ, meiiⁿ quii' w'aa ti'cjaaqueⁿ'eⁿ. Jo' chii jlui' tsotyeeⁿ ndo' s'aa ty'oo nnoom na cjaaqueⁿ'eⁿ. ²⁹ Saa jom t'ooⁿ nnom tsotyeeⁿ, tsoom: "Queⁿ cwenta, teijndye ndyu mand'i'ntjoⁿ'ya njom' meiiⁿ tyootseiquie' ts'ooⁿ'ya yuu na matsa'ntjom' ja. Saa meiiⁿ cwii ndii' tyooñequiaa' meiiⁿ cwe' canch'ioo ndyua na nntseicua^a na nnc'ooⁿ'ya na neⁿ'ya ñequio nc'iaya. ³⁰ Saa je' na tyjee' ti'jnda' luua' na tjatseicooⁿ 'naⁿ ñequio lculjaa', jnda'jom quio'jndyo' chjoo na t'meiiⁿ'ñe jnda' seicue' cwentaaⁿ'aⁿ." ³¹ Ndo' t'o tsotyeeⁿ nnoom, tso: "U jndaaya, maxjeⁿ m'aaⁿ ñ'eⁿndyo' ndo' cha'tso 'naⁿ'ya 'u 'naⁿ'. ³² Saa maty'iomna' na cal'aaya xuee ndo' c'ooⁿ'ya na neiiⁿ'ya ee ti'ty'iu' luua' cha'cwijom jnda' tueeⁿ'eⁿ ndo' wando'nnaaⁿ'aⁿ, jnda' tsuuñe saa teijndaa'ñennaⁿ'aⁿ."

1 Mati seineiⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya ndo' t'oom cwii mosotquiee 'naaⁿaⁿ. Jla'candii nn'aⁿ jom na cwe' matseicatsuuto tsaⁿñeeⁿ 'naaⁿaⁿ. 2 Quia jo' tqueeⁿñê juu, tsoom nnom: “¿Chiuu waayuu ñ'oom na mandii cantyja 'naⁿ? Quiaa' cwenta ts'iaaⁿ na mache' ee ma'ndiina' 'u na m'aaⁿ mosotquiee.” 3 Quia jo' seitiuu mosotquiee naquii' ts'oom: “¿Chiuu nnts'aayo na cwii nncwantjoⁿ? Ee patrom 'naⁿya macwjeeⁿeⁿ ja na m'aaⁿya mosotquiee. Ee tijndo na nnts'aa ts'iaaⁿ jndaⁿ ndo' jnaaⁿa na cwe' ndaaⁿ nn'aⁿ nlcaaⁿa ljo' na maca'na' ja. 4 Mantyjii chiuu nnts'aa cha nnto'ñoom nn'aⁿ ja la'ana xeⁿ jnda' ndiina' ja na mosotquiee.” 5 Quia jo' tqueeⁿñê cwii ndo' cwii nn'aⁿ na cho'jnaⁿ nnom patrom 'naaⁿaⁿ. Tax'eeⁿ nnom ts'aⁿ najndyee: “¿Cwanti t'maaⁿ chujnaⁿ nnom patrom 'naⁿya?” 6 T'o' tsaⁿñeeⁿ nnoom, tso: “Ja chojnaⁿ cwii siaⁿnto ncjo seitye.” Ndo' tsoom nnom: “Luaa co'ñom' tsom na teiljeii cwanti chujnaⁿ. Queⁿndyu', cajmaⁿ, catseiljei'xco' na ñe'wen'aaⁿ nchoo' qui ncjo chujnaⁿ.” 7 Jnda' jo' tax'eeⁿ nnom cwiicheⁿ, tsoom: “Ndo' 'u je', ¿cwanti chujnaⁿ?” T'o' tsaⁿñeeⁿ nnoom: “Ja chojnaⁿ cwii siaⁿnto xuu lqueeⁿ trigo.” Quia jo' tsoom nnom: “Luaa co'ñom' tsom na chuuna' cwanti chujnaⁿ. Catseiljei'xco' na ñe'ñequieen'aaⁿ xuu lqueeⁿ trigo chujnaⁿ.” 8 Ndo' tjawee' ts'om tsaⁿtya na luaa' s'aa moso tiaa'ñeeⁿ, ee na jndo' ts'oom ts'iaaⁿ na s'aaⁿ. Ee nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancuewaa, jndo'ti n'omna quii'ntaaⁿ nc'iaana, nchiiti nn'aⁿ na la'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ naxuee.

9 Candye'yo' ntsjog, cwil'ueeⁿndyo' 'naⁿyo' na niom tsjoomnancue na quio nla'jndyeendyo' nn'aⁿ na nljoya ñ'oom ñ'endyo'. Quia jo' quia na nntycwii 'naⁿyo' jo', m'aⁿ ñeeⁿ nnto'ñoom 'o jo nandye cañoom'luee.

10 Ts'aⁿ na ya matseicandaⁿ ñ'oom na tit'maⁿ, mati ntseicanaⁿ ñ'oom na t'maⁿ. Ndo' ts'aⁿ na titseicandaⁿ meiiⁿ ñ'oom na ti't'maⁿ tseixmaⁿna', majndeitiicheⁿ ti'xotseicanaⁿ ñ'oom na t'maⁿ. 11 Saaⁿ xeⁿ 'o ticalacandaⁿyo' ñequio 'naⁿyo' na waa tsjoomnancuejnaⁿwaa, tjaa ñeeⁿ juu ñnequiaa na nnto'ñoom'yo' 'na' na mayuu'cheⁿ na jnda matseixmaⁿ. 12 Ndo' xeⁿ 'o tis'a cwenta cwil'a'yo' ñequio 'na' na nchii 'naⁿyo' joona', meiiⁿ tjaa ñeeⁿ juu na ñnequiaa nyla luee'yo' na nla'xmaⁿna' cwenta'yo'.

13 Tjaa'naⁿ moso na ndaaⁿ nndi'ntjom nnom we patrom. Ee nnc'oom na ticuee' ts'oom cwii, ndo' cwiicheⁿ nncjaawee' ts'oom. Oo na nncjaañ'oomñê ñ'eⁿ cwii, saaⁿ cwiicheⁿ nntseijnaaⁿaⁿ. 'O xocandaⁿ nndye'ntjom'yo' nnom Ty'oqts'om ndo' mati ndaaⁿ s'om.

14 Nn'aⁿ fariseos na m'aⁿ jo' jo', tyondyena cha'tso ñ'oommeiⁿ na seineiⁿ Jesús. Ndo' tyola'jnaaⁿna jom, ee jeeⁿ cwila'candya' n'omna s'om. 15 Saaⁿ tsoom ndaana:

—'O cwitjei'yandyo' cheⁿncjo'yo' jo ndaaⁿ nn'aⁿ saaⁿ Ty'oqts'om wajnaⁿaⁿ naquii' n'om'yo'. Cha'tso nnom na jeeⁿ neiⁿncoo' nquiu nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena, Ty'oqts'om jnoom'm nmeiⁿ.

Xocantycwii ñ'oom' Ty'oqts'om

16 Tyola'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oom' Ty'oqts'om na tqueⁿ Moisés, ñequio ñ'oom ndyuee profetas hasta quia na tyjee' Juan. Quia ljo'cheⁿ jnaⁿna' na cwiwineiⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ na matsaⁿntjom Ty'oqts'om nn'aⁿ. Ndo' je' je' jnda tue'ntyjo xjeⁿ na ticwii cwii ts'aⁿ matseijndeiⁿ cha ndaaⁿ nncjaaquiee'ñe cantyja 'naaⁿaⁿ.

17 Tijndei'tina' na nntsuu tsjo'luee ñequio tsjoomnancue, nchiiti na titseicandaⁿñena' meiiⁿ ñe'cwii ljeii cachjoo na quio teiljeii ñ'oom' Ty'oqts'om na matsaⁿntjomna'.

Ticatsona' na nntyuii' ljeii cantyja na toco ts'a"
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸Meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseyuii' ljeii 'naa^m ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwicheⁿ yuscu, tsaⁿñeeⁿ mach'eena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscuñeeⁿ. Ndo' mati meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ yuscu na jnda tyuii' ljeii 'naa^m ñ'eⁿ saa', mati tsaⁿñeeⁿ mach'eena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscuñeeⁿ.

Tsaⁿtya ñequio tsaⁿjñeeⁿ Lázaro

¹⁹Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na ñequii'cheⁿ tyocweⁿ liaa na jeeⁿ ya ndo' jdana' na tuina' ñ'eⁿ tsaⁿ lino. Ndo' 'io ndii 'io tyocwaaⁿ na nantque na yaticheⁿ.
²⁰Jo 'ndyoots'a tiom waa' tsaⁿtyañeeⁿ tyowacatyeeⁿ cwii tsaⁿjñeeⁿ na jndyu Lázaro. Cha'waañe chom ntya'.
²¹Tyocantyyaa' ts'oom na nlcwaaⁿ aⁿ meii' cwe' na cajndañ na cwiquiaa nacjee' meiⁿsa 'naaⁿ tsaⁿtya. Ndo' calue' tyonquiocatyueendyeyo' ntyje' na chom.
²²Tue'ntyjo xuee na tue' tsaⁿjñeeⁿ, ndo' ty'eñ'om ángeles añaⁿ paraíso na m'aaⁿ Abraham. Mati tue' tsaⁿtya ndo' tjacanty'iuu'ñe.
²³Tyom'aaⁿñe yuu na ñjomndye l'oo. Jlundaañe, nty'iaa'tquiaa na m'aaⁿ Lázaro nacañoom' Abraham.
²⁴Quia jo' seixuaⁿ, tsoom: "Tsoytyaya, Abraham, c'oom na wi' ts'om' ja. Cajñom' Lázaro na canchjeeñe nomts'ooⁿ naquii' ndaatioo cha nntseicanaⁿ aⁿ tsaya. Ee jeeⁿ t'maⁿ wi' matjoⁿya naquii' chomwaa."
²⁵Saa tso Abraham nnoom: "Jndaaya, cjaañjoom' ts'om' cha'tso na ya na ñeto'ñom' xjeⁿ na ñetando', ndo' Lázaro wi' ñetjoom. Saa je' je' jom l'oo mawajñeeⁿ ndo' 'u je', wi' matjom'.
²⁶Ndo' nchii macanda cwe' jo'. Quii'ntaaⁿ jâ ñ'eⁿndyo' 'o waa cwii tsue'tsjoom na tjaa yuu cwyntycwii na njoom, cha ñeeⁿ jâ na ñe'c'oo na m'aⁿ 'o, xocandañ nncwinom. Ndo' meiⁿ nn'aⁿ nam'aⁿ yuu jo' xocandañ nncwinom ntyjwaa."
²⁷Quia jo' matso tsaⁿtya: "Ta, mats'aa ty'oo njom', cwa cajñom' jom waa' tsotyá,
²⁸ee jo' jo' m'aⁿ 'om ti'ntyjo. Cjaanquiaaⁿ ñ'oom ndaana cha ticandyochuuna' joona ljooñe yuu na jeeⁿ wi'."
²⁹Saa tso Abraham nnoom: "Joona macwilei'ñ'omna ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas. Ñ'oommeiⁿ candyena."
³⁰Saa jom tsoom nnom Abraham: "Tiyuu' ta, xeⁿ cwii joo nn'aⁿ na jnda tjá wjaa na m'aⁿna, maxjeⁿ nlcwe' n'omna."
³¹Ndo' t'oo Abraham nnoom: "Xeⁿ tiñe'candyena ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas, mati xocandyena ñ'oom 'ndyoo cwii ts'aⁿ meiiⁿ na nncwando'nnda' na jnda tue'."

17

Waa na teincuu' na nntseiquioo jna' ts'a"
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹Tso Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm:
–Tijoom jaawintyjee'na' na ñe'catseiquiaana' nn'aⁿ na cal'ana jnaⁿ, saa nnt'uiiwi'na' ts'aⁿ na jnaaⁿ juu nncjaachuuna' nn'aⁿ na mati nl'ana jnaⁿ.
²Yati xeⁿ cwityeⁿ cwii tsjo'suu xtyo' tsaⁿñeeⁿ ndo' catuee' nn'aⁿ jom ts'om ndaaluee nchiiti na nntseiquioona' cwii joo nn'aⁿ na tyoowijndaya cantyja na cwila'yu'.
³Queⁿyo' cwenta cantyja 'naⁿyo'.
Xeⁿ cwii nn'aⁿ na matseyiu' matseitjooñe njom', cwaⁿya' jom. Ndo' xeⁿ cwilcwe' ts'oom, catseit'maⁿ ts'om' jom.
⁴Ndo' meiiⁿ matseitjooñe njom' ntquiee' ndii' na cwii xuee, ndo' cwii cwii ndii' nncjaacatsoom njom': "Catseit'maⁿ ts'om' ja, cwilcwe' ts'ooⁿ", maxjeⁿ ñequii'cheⁿ catseit'maⁿ ts'om' jom.

Na matseyiyu'ya ts'om ts'aⁿ, t'maⁿ najndei matseixma'na'

⁵Apóstoles jluena nnom Ta Jesús:

–Quiaa' na t'maⁿti nlayu'ya n'ooⁿya.

⁶ Tsoom ndaana:

—Meiiⁿ na jeeⁿ cachjoo cwilayu'ya n'om'yo' cwe' cha'na cachjoo cwii ts'om lqueeⁿ mostaza, nndaq nndu'yo' nnom ts'oom sicómorowaa': “Catyendyu' ndo' co'na' 'u ts'om ndaaluee.” Ndo' maxjeⁿ nntseicandana' ñ'omndyue'yo'.

Ts'aⁿ na mandí'ntjom maca'na' na catseicanaqⁿ

⁷ Cal'uu cwiindyó' 'o m'aaⁿ mosoo' na matseindyaa oo na mach'ee cwenta quíoo' jo jndaq, ndo' quia jnda tyjee' tsaⁿñeeⁿ na jnaⁿ jndaq, ¿aa mantya nntsu' nnom: “Cwinoom' luua, cajmaⁿ na nlcwa'”? ⁸ ¿Aa nchii najndyee nntsu' nnoom?: “Cwa catseijndaa'ndyu' je', catseíñ'oom'ndyu' na nlcwaa'a. Xeⁿ jnda tcwaa'a ndo' jnda t'ua, quia ljo'cheⁿ nlcwa' ndo' nnc'ua'.” ⁹ ¿Aa nnts'aacheⁿna' na ñeiquiaa' na quianl'uaa' moso' nc'e na seicanaqⁿ ñ'oom na sa'ntjom' jom? Matseitiuu xocatsa' na ljo'. ¹⁰ Mati 'o, quia na jnda l'a'yo' cha'tso na matsa'ntjomna' na cal'a'yo', quia jo' candu'yo', “Já cwiliindyô moso na tjaa yuu l'uendye. Ee cwe' tomti na laxmaa'yâ na cal'aayâ jnda ñel'aayâ.”

Sein'ma' Jesús qui ts'aⁿ na chuu tycu lepra

¹¹ Quia jo' tjatjati Jesús na mawjaⁿ Jerusalén, teinoom tyencoo' ts'ondaa Samaria ñequio ts'ondaa Galilea. ¹² Cha'na tjaqueⁿeⁿ cwii tsjoom chjoo, jlui'nom qui nn'aⁿ na cho tycu lepra, tquia ty'emei'ntyjee'na. ¹³ Jndeií jla'xuaana, jlúena:

—'U Jesús na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om ndaq nn'aⁿ, c'oom' na wi' ts'om' já.

¹⁴ Quia na nty'iaa' Jesús joona, tsoom ndaana:

—Catsala'ca'moⁿndyo' ndaq ntyee.

Ndo' yocheⁿ na cwi'oona, jliuna cwa jnda ljuu'ndyena tycu'ñeeⁿ. ¹⁵ Ndo' cwii tsaⁿñeeⁿ, quia na ljeiⁿ na jnda n'maaⁿ, tjalcweeⁿeⁿ, c'uaa' ñom na mañe'it'maaⁿñe Ty'oqots'om. ¹⁶ Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús, tquiaaⁿ na quianl'uaa'. Ts'aⁿ samaritano tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Quia jo' tso Jesús:

—¿Aa nchii quindyee nn'aⁿ na ljuu'ndye? Ndo' nt'omcheⁿ ñjeeⁿ je' ¿yuu m'aⁿ?

¹⁸ Macanda juu tsaⁿm'aaⁿ na nchii ts'aⁿ judío, jndyotseit'maaⁿñe Ty'oqots'om.

¹⁹ Quia jo' tso Jesús nnom:

—Quicantya'ja', cja'to'. Nc'e na matsei'yuy'a ts'om' ñ'e'ndyo jnda n'maⁿ.

Luua waa na nncwjee'cañoom na matsa'ntjom Ty'oqots'om

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Tyota'x'ee nn'aⁿ fariseos nnom Jesús cwaaⁿ nncwjee'cañoom juu na matsa'ntjom Ty'oqots'om. T'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Xocala'noⁿyo' aa jnda tue'ntyjo juuna' cwe' cwii 'naa' na nleitquíoo'.

²¹ Tjaa ñeeⁿ nndaq nntso: “Luua' m'aaⁿ”, oo “La'ñeeⁿ m'aaⁿ na matsa'ntjoom”, ee jnda mamatsa'ntjom Ty'oqots'om naquii' n'om'yo'.

²² Tsoom ndaq nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm:

—Manncue'ntyjo xuee na nntseiqueeⁿna' n'om'yo' na ñe'canty'ia'nnda'yo' ja na cwiliindyó nquii na jnaⁿ cañoom'luee, saq taxocanty'ia'yo' ja.

²³ Nluena ndaq'yo': “Luua' jom”, oo “Luua.” Saq tintsantya'ja'yo'. Meiⁿ tintsantya'jo'yo'. ²⁴ Ee cha'xjeⁿ na maco' tsueechom matseixueena' cwii ntyjaa' tsjo'luee xjeⁿ cwiicheⁿ ntyjaa'na', maluaa' nntseijomna' quia na nndyoqonnda'a na cwiliindyó ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²⁵ Saq najndyee macaⁿna' na t'maⁿ nawi' catjoⁿ ndo' mati cal'a'na' na m'aⁿ na t'icuee' n'omna ja. ²⁶ Cha'xjeⁿ na tyol'a nn'aⁿ xjeⁿ na tyom'aaⁿ Noé, maluaa' nntseijomna' nl'a nn'aⁿ xjeⁿ na manndyoqonnda'a na cwiliindyó ts'aⁿ na

jnaⁿ cañoom'luee. ²⁷ Ee quia ljo'cheⁿ tyocwa'na, tyowena. Tyo'uncona, tyoñequiana ndana na nnc'unco hasta xuee quia na tuoⁿ Noé ts'om w'aandaa. Quia jo'jnaⁿna' na tua'nty'a, tja cha'tsondye naⁿñeeⁿ. ²⁸ Ndo' majo'ti tuii quia na tyom'aaⁿ Lot, tyocwa'na, tyowena. Tyola'jndana, tyondaana. Tyonomna ntjom, tyol'ana l'aa. ²⁹ Saa juu xuee na tjei' Ty'oots'om Lot tsjoom Sodoma, tua' ndaaluaa' chom ñequio ljo' sufrá na jnaⁿna' tsjo'luee. Ndo' seicweena' cha'tso nn'aⁿ tsjoom' ñeeⁿ. ³⁰ Maluaa' nnts'aana' xuee na nleitquioo'ndyo ja na cwiluiindyó ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³¹ 'Majuu xuee'ñeeⁿ, ts'aⁿ na m'aaⁿ ch'eⁿ, tintseicandya' ts'oom 'naaⁿaⁿ na nncjaaqueⁿeⁿ naquii w'aa na nncwjeeⁿeⁿ joona'. Ndo' majo'ti ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jndaá tindyolcweeⁿeⁿ na nndyochoom 'naaⁿaⁿ. ³² Cjaañjoom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ scuu' Lot. ³³ Mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cwji'n'maaⁿñe che'nquii, majo'to jo' nntsuuñe. Saa mei'nquia ts'aⁿ na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom, tsaⁿñeeⁿ nlu'i'n'maaⁿñe.

³⁴ 'Candye'yo' nntsjoó, juu teijaaⁿñeeⁿ quia na nndyoonnda'a, we nn'aⁿ maⁿ cjoó' jnduu, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'. ³⁵ We yolcu ñe'naaⁿ cwitua, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'. ³⁶ We nn'aⁿ m'aⁿ jo jndaá na cwil'a ts'iaaⁿ, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'.

³⁷ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe, ta'x'eena nnoom, jluena:
 —¿Yuu cwii jom jo', Ta?
 T'ooⁿ ndyueena cwii ñ'oom na tjañoom' na ma'moⁿna' na maxjeⁿ nntu'xeⁿndye naⁿñeeⁿ. Tsoom:
 —Yuu na meindyuaa 'naⁿ to', jo' jo' nntjomndye cant'ein.

18

Yuscu na jnda ljoñe ndo' jwe

¹ Mati seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom na tjañoom'. Ma'moⁿna' na ñe'quii'cheⁿ cala'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om, tincwintqueeⁿna. ² Tsoom ndaana:

—Tyom'aaⁿ cwii jwe cwii tsjoom. Juu tsaⁿñeeⁿ meiⁿ Ty'oots'om tinquiaⁿaⁿ, meiⁿ nn'aⁿ tiquitseit'maaⁿñe. ³ Mati tyom'aaⁿ cwii yuscu tsjoom'ñeeⁿ na jnda ljoñe na tue' saa'. Juu yuscu'ñeeⁿ ñequii'cheⁿ na tyocaa na m'aaⁿ jwe'ñeeⁿ na catseijndaa'ñe ñ'oom 'naaⁿaⁿ. Tyotsoom nnom: “Cwañom' ja ñ'oom cantu na s'aa ts'aⁿ nacjoya.” ⁴ Jndye xuee ticatsein'oom'ñe jwe yuscu'ñeeⁿ, saa jnda jo' seitoom naquii' ts'oom: “Meiⁿ na tinquiaya Ty'oots'om ndo' meiⁿ na ticatseit'maaⁿndyo nn'aⁿ, ⁵ saa cwe' ee na jeeⁿ matseilioo' yuscum'aaⁿ ja, nncwaañoⁿto jom cwitjoócheⁿ nntycwii na t'maⁿ ts'ooⁿ ñ'eⁿñe.”

⁶ Tso Ta Jesús:

—Jwe'ñeeⁿ meiⁿ na wi'ñe saa ¿aa cwiqueⁿyo' cwenta na tsoom na nncwaañom'toom yuscu'ñeeⁿ? ⁷ Majndeiticheⁿ nquii Ty'oots'om, ¿aa nchii nncwaañom'm nn'aⁿ na jnda tjei'ñe cwentaaⁿaⁿ, na cwilcwii'na jom naxuee ndo' natsjom? Xocats'aaⁿ na mayo ticatsein'oom'ñe joona. ⁸ Nndye'yo' nntsjoó, jom mantya nntsein'oom'ñe. Saa quia na nndyoonnda'a, ja na cwiluiindyó ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ¿aa ndya' cwii nljei na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'yuya n'om ñ'eⁿ Ty'oots'om?

Ts'aⁿ fariseo ndo' tsaⁿquiñom s'om

⁹ Mati seineiⁿ Jesús ñ'oom tjañoom'waa ndaa nn'aⁿ na cwitjei' che'nquiee cwenta na jeeⁿ ya cwil'a, saa m'aⁿna na ticuee' n'omna nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Tsoom:

10 –Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ fariseo ndo' mati tyom'aaⁿ cwii tsaⁿquiñom s'om cwentaa' gobiernom. We naⁿñeeⁿ mañejuu xjeⁿ ty'ena wats'om t'maⁿ na nla'neiⁿna nnom Ty'oots'om. 11 Juu fariseo teintyjeeⁿeⁿ, luua waa ñ'oom na tsoom nnom Ty'oots'om: “U Ta Ty'oots'om, mañequiaya na quian'ua' na ticatseixmaⁿya cha'na nt'omcheⁿ nn'aⁿ, cha'na nn'aⁿ na canty'uendye, nn'aⁿ na quil'a yuu na ticaty'iomyana', nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñ'eⁿ nc'iaa, mati meiiⁿ nchii cha' tsaⁿm'aaⁿ, tsaⁿquiñom s'om. 12 Ja we ndii' matseicwe- jndo'ndyo na cwii smaⁿna, ndo' cha'tso na mawantjoⁿ mañequiaya diezmo.” 13 Saa juu tsaⁿquiñom s'om, tquia tjameintyjeeⁿeⁿ, meiⁿ na nlu'ndaⁿñê tsjo'luee. Macandã tyomeiiⁿeⁿ nda' tsei'jñaaⁿ na tyotseinty'iaa'ñê, tsoom: “U Ty'oots'om, c'oom' na wi' ts'om' ja ts'aⁿjnaⁿ.” 14 Candye'yo' nntsjoⁿ, tsaⁿquiñoom s'om tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ na jnda' seit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jom, nchiiti cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'oots'om juu. Ndo' ts'aⁿ na maju'cjeñe, maxjeⁿ nntseim'aaⁿñeⁿ Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ.

Matio'naa'ñe Jesús yocanch'u
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Tquiocho nn'aⁿ yocanch'u na m'aaⁿ Jesús na nntioom l'ooⁿ nacjoona. Ndo' quia na nty'iaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na luua', jla'tia'na nn'aⁿ na tqiocho yocanch'u'ñeeⁿ. 16 Quia jo' tqueeⁿñe Jesús yocanch'u ndo' tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ:

–Ca'ndye'yo' na ñeⁿequio yocanch'u na m'aaⁿya, tila'ntycwi'yo' joona ee yuu na matsaⁿntjom Ty'oots'om, juuna' matseixmaⁿna' cwentaa nn'aⁿ na ntyjaandye ja cha'na quil'a yosanch'um'aⁿ. 17 Mayuu'cheⁿ matsjoⁿ ndaaⁿ'yo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticantyyaa' ts'om na nnts'aⁿntjom Ty'oots'om juu cha'na ntyjaa' ts'om cwii yucachjoo, tsaⁿñeeⁿ xocandaaⁿ nncjaaquiee'ñe jo' jo'.

Matseineiⁿ tsaⁿtya ñ'eⁿ Jesús
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 Cwii ts'aⁿ judío na cwiluiitquieñe tax'ee nnoom:

–U Ta na ma'mooⁿñ' ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ na ya ts'aⁿndyu', ¿chiuu ya nnts'aa cha ndaya na ticantycwii na nncwa'ndo'a?

19 T'o Jesús nnom:

–Matsu' na ja ya ts'aⁿndyo, macandã nquii Ty'oots'om cwiluiiñê na ljo'.

20 U mantyji' ñ'oom na matsaⁿntjoom na matsona': “Tinc'oom'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tintseicue' ts'aⁿ. Tinch'uee' naaⁿ ts'aⁿ. Tintseineiⁿ cantu nacjoo' ts'aⁿ. Catseit'maaⁿndyu' tsoty'e' ñ'eⁿ tso'ndyo'.”

21 Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

–Cha'tso ñ'oommeiⁿ matseicandã xjeⁿ na cachjoondyo.

22 Quia na jndii Jesús na luua', tsoom nnom:

–Cwii waa na cwii matsei'tjoⁿ. Cajndaa' cha'tso na maleichu' ndo' quiaa' ndaaⁿ ndyeñeeⁿ. Quia jo' nnc'oom' na tyandyu' cañoom'luee. Jnda' jo' candyotseijomndyu' ñequiondyo.

23 Saa quia na jndii tsaⁿñeeⁿ na luua', seichjoo'na' ts'oom ee jeeⁿ tyañê.

24 Quia na nty'iaa' Jesús na jeeⁿ chjoo' ts'oom, tso:

–Jeeⁿ ndya' jndei'na' na ñeⁿ'quiandye na'tya na nnts'aⁿntjom Ty'oots'om joona. 25 Tijndei'tina' na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'ee tsei'nchquia nchiiti na nncjaaquiee' cwii tsaⁿtya ntyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om.

26 Ndo' nn'aⁿ na jndye ñ'oomwaa', tyolue:

–¿Quia jo' ñeeⁿ juu nndaⁿ nluin'maa'ñe?

27 Tso Jesús ndaana:

—Yuu na xocandaā n'l'a nn'a'n, nquii Ty'oqots'om nndaā nnts'aa'n.

28 Tso Pedro:

—Canty'ia', jâ jndâ 'ndyaayâ cha'tso 'naa'nyâ na cwilajomndyô ñ'e'ndyu'.

29 Tso Jesús ndaana:

—Mayuu'che'n matsjoo ndaa'yo', mei'ncwi'ñee'che'n ts'a'n na ma'ndii waa' oo scuu', ntyjee, tsotye, tsondyee, oo ntseinda nc'e na matseijomñe cantyja 'naa'n na matsa'ntjom Ty'oqots'om, 30 tsa'ñee'n jndyetei nmei'n nnc'o'ñoom tiempomeii'n, ndo' xuee na cwii ndyotina' nnc'oom na ticantycwii na wanoom'm.

Matseicandiinna' Jesús na nncuee'n'e
(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Quia jo' tjei'ndyo Jesús nn'a'n canchoo'wendye. Tsoom ndaana:

—Que'nyo' cwenta, je' macwitsaawaaya Jerusalén. Jo' jo' nntseicandaā'ñena' cha'tso ñ'oom' Ty'oqots'om na jla'l'jeii profetas cantyja 'na'ya na cwiluiindyô ts'a'n na jna' cañoom'luee. 32 Ee ññe'quia nn'a'n cwenta ja luee nn'a'n gentiles, nla'jnaa'na ja, cwajndii ñ'oom na nluena cjoya ndo' njñomna ndaa'jna' ja. 33 Mati nntjaa'na ja, ndo' xe'n jndâ nla'cuee'na ja, saa xuee jndâ ndyee nncwando'xcô.

34 Saa na'ñee'n ticala'ng'na ljo' cwit'moq'n ñ'oommei'n ee tyootseicanoo'n Ty'oqots'om joona' ndaana. Jo' chii tileicala'ng'na.

Matsein'ma' Jesús cwii tsa'nchjaa'
(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Luaa tuui. Quia na ty'ewindyoona tsjoom Jericó, jo' wacatyee'n cwii tsa'nchjaa'ndyoo nato, macaa'n ljo' tjoññe' ndaa' nn'a'n. 36 Quia na jñee'n na jndyendye nn'a'n cawi'nom, tax'ee'n ljo' cwiluii. 37 Jluena nnoom:

—Jesús na jna'n Nazaret jom luaa' mawinoom.

38 Quia jo' seixua'n, tsoom:

—Jesús, 'u na cwiluiindy'u' tsjaa'n 'naa' David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

39 Nn'a'n 'oojndyee jla'tia'na jom, jluena catseichee'n, saa jom yache'n jndei seixua'n:

—'U na cwiluiindy'u' tsjaa'n 'naa' David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

40 Quia jo' tjameintyjee' Jesús, sa'ntjoom na quioñ'omna tsa'ñee'n na m'aa'n. Quia tuee'cañoom tsa'ñee'n, tax'ee'n nnom, matsoom:

41 —¿Ljo' l'ue ts'om' na cats'aa ñ'e'ndyu'?

T'o tsa'ñee'n nnoom:

—Jee'n 'u Ta, l'ue ts'oq'n na nleitquioya.

42 T'o Jesús nnom:

—Cwitquio'. Nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñ'e'ndyo, jo' na jndâ n'ma'n'.

43 Mañoom' teitquioom'm. Tjantyjoo'n naxe'n Jesús, tyotseit'maa'ñê Ty'oqots'om. Ndo' mati nn'a'n na jndyendye, quia nty'iaana na luaa', tyola't'maa'ndyena Ty'oqots'om.

19

Jesús ñ'e'n Zaqueo

1 Quia na jndâ tjaquiee' Jesús tsjoom Jericó, tjawinoom quii' tsjoom. 2 Jo' jo' tyom'aa'n cwii tsa'ntya na jndyu Zaqueo. Tsa'ñee'n cwiluiitquieñê jo ndaa' nn'a'n na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom. 3 Tyoque'ñê na nncwajna'n'a'n

'ñeeⁿ jo' na Jesús, sãã tileicandaaⁿ ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ ndo' na cat'aa'ñê. ⁴ Jo' chii jleinoom, tjañetyeeⁿ, tjawaaⁿ cwii ts'oom sicómoro na nnty'iaaⁿ Jesús ee na jo' jo' nncwinom tsaⁿ'ñeeⁿ. ⁵ Quia na tue'cañoom Jesús jo' jo', jlundañê, tsoom nnom:

—Zaqueo, catseyuua', candyo'cue' ee xuee je' macaⁿ'na' na caljoo'ndyo wa'.

⁶ Quia jo' seityuaaⁿ'aⁿ jndyocueeⁿ. Ñequio na neiiⁿ'eⁿ seiljoom Jesús waⁿ'aⁿ.

⁷ Sãã quia na nty'iaa nn'aⁿ na luaa', cha'tsondyena tyola'ncjoo'ndyena, jluena:

—Cwa jndaa' tjaqueⁿ'eⁿ na nljoo'ñê waa' ts'aⁿ na matseitjooñe nnom Ty'oots'om.

⁸ Ndo' teintyjee' Zaqueo, tsoom nnom Jesús:

—Aa ndi', Ta, xcwe 'naⁿya na niom manñequiaya ndaa ndyeñeeⁿ ndo' xeⁿ na x'uaya 'naaⁿ' ts'aⁿ, je' manntseilcwa'a ñequiee ndii' cha'xjeⁿ na tjeii'a.

⁹ Tso Jesús nnoom:

—Xuee je' juu na macwji'n'maaⁿ'ñe Ty'oots'om nn'aⁿ, jnda tyjee'na' w'aawaa. Ee mati tsaⁿ'm'aaⁿ cwiluiiñê ts'aⁿ tsjaaⁿ Abraham. ¹⁰ Ee ja na cwilui-indyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyocal'uaⁿ ndo' jndyocwji'n'maaⁿ'ndyo nn'aⁿ na cwitsuundye añmaaⁿ.

Ndii ts'aⁿ s'om luee mosoom'm

¹¹ Nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ jla'tiuuna tyuaa' nleitquioo' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om, ee manndyoo' m'aaⁿ Jesús tsjoom Jerusalén. Jo' chii, tsotyeeⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana. ¹² Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiiñê. Tjaaⁿ tquia cwiicheⁿ ndyuaa na nnc'oⁿom ts'iaaⁿ na nntseixmaaⁿ rey, ndo' xeⁿ jnda ndyolcweeⁿ'eⁿ. ¹³ Cwii tjoocheⁿ na nncjaⁿ, tqueeⁿ'ñê qui nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnoom. T'maⁿ s'om teijndeiyyaaⁿ nnom cwii cwii tsaⁿ'ñeeⁿ. Tsoom ndaana: “Cal'ueendyo' chiuu nl'a'yo' ts'iaaⁿ na nntantjom'yo' ñ'eⁿ jooⁿ'a'yocheⁿ na ja nncwjaⁿ.” ¹⁴ Sãã nn'aⁿ ndyuaa tsjom'm, jndooⁿna jom. Jo' jñoomna nn'aⁿ ndyuaa yuu na tjaaⁿ, ty'ecalue naⁿ'ñeeⁿ: “Já tical'ue n'ooⁿ'yá na tsaⁿ'm'aaⁿ nluiiñê rey cwentaaⁿ.”

¹⁵ Jnda na to'ñom tsaⁿ'ñeeⁿ n'iaaⁿ na nnc'oⁿom, jndyolcweeⁿ'eⁿ. Tqueeⁿ'ñê nn'aⁿ na tquiaaⁿ s'om 'naaⁿ'aⁿ ndaa. Ee ñe'caljeiiⁿ cwanti jnda ta'ntjom cwii cwiindye naⁿ'ñeeⁿ. ¹⁶ Tyjee' tsaⁿ najndyee, tso nnoom: “Nmeiiⁿ s'om 'naⁿ, ta, qui ndii' cha'xjeⁿ na to'ñõⁿ jnda tantjoⁿ ñ'eⁿ juuna.” ¹⁷ Quia jo' tsoom nnom: “Ya sa', 'u mosoya, meiiⁿ cachjoo na to'ñõⁿ'm' sãã seicanda'. Jo' chii je' maquaⁿ'ya 'u nnc'oⁿom' ts'iaaⁿ, nntsã'ntjom' qui tsjom.” ¹⁸ Ndo' tyjee' tsaⁿ na jnda we, tso nnoom: “Nmeiiⁿ s'om 'naⁿ, ta, 'om ndii' cha'xjeⁿ na to'ñõⁿ jnda tantjoⁿ'ya ñ'eⁿ juuna.” ¹⁹ Quia jo' majo'ti tsoom nnom: “Je' maquaⁿ'ya 'u nnc'oⁿom' ts'iaaⁿ, nntsã'ntjom' 'om tsjom t'maⁿ.” ²⁰ Tyjee' cwiicheⁿ ts'aⁿ, tso nnoom: “Luaa s'om 'naⁿ, ta, na seiwaⁿ naquii' payom. ²¹ Ee ja jeeⁿ nquiaya 'u na jeeⁿ jnda ñ'oom tseineiⁿ. Ee 'u maco'ñõⁿ' yuu na nchii cwenta', ndo' quitsei'we' yuu na nchii 'u jnom'.” ²² Quia jo' tsoom nnom: “'U moso 'naⁿya na tia matseitiuu', majuuti ñ'oom 'ndyo' nnts'aaya na nncu'xeⁿ'na' 'u. Xeⁿ ntiji' na ja ts'aⁿ na jeeⁿ jnda ñ'oom tseineiⁿ ndo' na maco'ñõⁿ' yuu na nchii cwentaya ndo' na quitseiwaya yuu na nchii nncõ jnooⁿ'a, ²³ quia jo' çchiuu na tícja'ca'ndii' s'om 'naⁿya banco yuu na nncwantiomna' cha quia na ndyooⁿnda'a, nncõñoⁿ s'om 'naⁿya mandiiñ'eeⁿ ts'iaaⁿ'ndaana'?” ²⁴ Ndo' tsoom ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañõⁿ'm: “Catjei'yo' s'om 'naⁿya l'ooⁿ' ndo' quia'yo' juuna' nnom tsaⁿ'm'aaⁿ' na tantjom qui ndii'.” ²⁵ T'ooⁿ naⁿ'ñeeⁿ, jluena: “Ta, çchiuu ndo' mamaleiñ'oom qui ndii' na laa'ti'?” ²⁶ Candye'yo'

nntsjoꝝ, meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maniom na maleichuu, nloⁿñomti. Saꝝ ts'aⁿ na tjaaⁿnaⁿ na cuaa l'o, nluⁿiñ'eⁿ cwanti na maleiñ'oom. ²⁷ Mati joo nn'aⁿ na jndoo ja, na tical'ue n'om na nntsꝝ'ntjoⁿya joo, quiocho'yo' joo na ñjaaⁿñe ndo' ñequio na ndoo'a catyje'yo' cantyo'na.

Tjaquiee' Jesús Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Jnda seineiⁿ Jesús ñ'oomwaaⁿ, tjtatjateeⁿ na nncueⁿeⁿ Jerusalén. ²⁹ Ndo' quia na tjawiñoom'm tsjoom Betfagé ñequio tsjoom Betania nndyoo' yuu waa ta na jndyu Olivos, jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe na c'oona l'aa. ³⁰ Tsoom ndaꝝna:

—Catsa'yo' juu tsjoom chjoo na m'aaⁿ ndeyeyu jo ndaa'yo', ndo' cha'na nntsaaquie'yo' jo', nliu'yo' cwii snom chjoo na ñjom. Juu quioo'ñeeⁿ meiⁿcwii ndii' tyoowa'ljoo ts'aⁿ. Calacanaⁿyo', nquioñ'om'yo' juuyo' ñjaaⁿ. ³¹ Ndo' xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na nncwax'ee ndaa'yo' chiuu na cwilacanaⁿyo' juuyo', luaa candu'yo' nnom: “Nquii Ta na matsaⁿntjom já tjooñê juuyo'.”

³² Quia jo' ty'ena l'aa na jñoom jooⁿ na ndo' jliuna cha'xjeⁿ na tsoom. ³³ Yocheⁿ na cwila'canaⁿna snom, jlue nn'aⁿ na njmeiⁿ juuyo':

—¿Chiuu na cwilacanaⁿyo' snomm'aaⁿ?

³⁴ Quia jo' t'oona:

—Nquii Ta tjooñê juuyo'.

³⁵ Mana ty'eñ'omna snom'ñeeⁿ na m'aaⁿ Jesús. Jnda tiona liaana naxeⁿyo', tei'caljooⁿ jom. ³⁶ Yocheⁿ na mawjaawinoom, tyotsꝝ' nn'aⁿ liaateincoo 'naaⁿna ts'om nato. ³⁷ Quia na jnda 'oowindyoona tsjoom Jerusalén yuu na wjaacue nato ta na jndyu Olivos, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, to'na na jndeiⁿ tyola'xuaana. Tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om cantyja cha'tso ts'iaaⁿ t'maⁿ na nty'iaana na tyoch'ee Jesús.

³⁸ Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ cwiluiñê Rey na matsaⁿntjom jaa. Macwje'cañoom ñequio xuee' nquii na tjacantya cwilui t'maⁿñe. Jom catio'naaⁿñe Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee. Cwiljoya ts'oom ñequio nn'aⁿ. Catseit'maaⁿñena' nqueⁿ na m'aaⁿ nandyeticheⁿ.

³⁹ Nt'om nn'aⁿ fariseos na ñ'eeⁿndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye jluena: —U na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ, catseitiaⁿ na m'aⁿ na cwila'jomndye ñ'om'.

⁴⁰ T'oꝝⁿ ndaꝝna, tsoom:

—Candyeyo' nntsjoꝝ, xeⁿ na m'aⁿ nla'cheⁿna, quia jo' joo ljo' nla't'maaⁿndyena' ja.

⁴¹ Quia tueⁿeⁿ nnom tsjoom'ñeeⁿ, ndo' quia nty'iaaⁿ juuna', ty'ioom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo'. ⁴² Tyotseineiⁿ cha'cwijom ndaaⁿ na ñ'eeⁿ, tsoom:

—Toom cwe' xuee je' cwila'noⁿyo' ljo' na macaⁿna' cha nndaꝝ ljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyo'. Saꝝ je' cwe' wanty'iuu' m'aaⁿna' jo ndaa'yo'.

⁴³ Ee nncueⁿntyjo xuee na joo nn'aⁿ na jndoo 'o nl'ana tiomtsjo' ndiocheⁿ nnom tsjom'yo' na nncwañoom'na' jooⁿ. Ndo' nntꝝ'na 'o meiⁿnquia ntyja.

⁴⁴ Nla'tyuiiñ'eⁿna 'o ndo' nla'cwjeena nda'yo'. Ndo' nla'tyuii'na niaⁿljo' tsjom'yo'. Meiⁿcwii tsjo' taxocaⁿndyena nacjoo' x'iaaⁿna', cwe' nc'e na ticalañ'oom'ndyo' ja na jñom Ty'oots'om cha nndaꝝ nluⁿn'maaⁿndyo'.

Macwji' Jesús nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Jnda jo' tjaquiee! Jesús wats'om t'maⁿ, tɔoⁿoⁿ tjeiiⁿeⁿ nn'aⁿ ch'eⁿ, joo nn'aⁿ na cwindaaⁿ ndo' nn'aⁿ na cwila'jnda jo' jo'. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

–Waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “W'aya cwiluiifena' w'aa yuu na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om.” Saa 'lo cwil'ayo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjo' yuu na cwicatoo'ndye naⁿcanty'ue.

⁴⁷ Ndo' ticwii xuee tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Saa nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaaⁿ ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye naquii' tsjoom, tyol'uee'ndyena chiuu ya nl'ana na nla'cuee'na jom. ⁴⁸ Saa meⁿchjoo tilecaliuna chiuu ya nl'ana ee cha'tsondey nn'aⁿ tyocantyjaa' n'om ñ'oom na tyotseineiⁿ ndaana.

20

Najndei na matseixmaⁿ Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Tju'na' cwii xuee'ñeeⁿ na ma'moⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Mañequiaaⁿ ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, ndo' xjeⁿñeeⁿ tquei'cañom ntyee na cwiluitquiendye ndaaⁿ ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii' tsjoom. ² Jluu naⁿñeeⁿ nnoom:

–Catsu' ndaayâ, ¿yuu ty'om' najndu' na mache' nmeiiⁿ? Ndo' ¿ñeeⁿ tquiaa na matseixmaⁿ na luaa'?

³ Quia jo' t'o Jesús ndaana:

–Mati ja mawax'a cwii ñ'oom ndaa'yo'. Cat'o'yo' nndii. ⁴ Na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najneiⁿ? ¿Aa nam'aaⁿ Ty'oots'om oo aa cwe' ñ'om ndyuee nn'aⁿ?

⁵ Quia jo' tyola'neiⁿ cheⁿnquieena ñ'eⁿ nc'iaana, tyoluena:

–Xeⁿ nl'uuya na m'aaⁿ Ty'oots'om jnaⁿna', quia jo' nntsoom: “¿Chiuu na ticala'yuy'yo' ñ'eⁿñê?” ⁶ Saa xeⁿ nl'uuya nam'aⁿ nn'aⁿ jnaⁿna', nla'cwjee nn'aⁿ jaa ñ'eⁿ ljo', ee cwilayu'yana na Juan cwiluiifñe profeta.

⁷ Jo' chii t'oona nnoom:

–Jâ ticaliuuyâ yuu jnaⁿyuu najndei Juan na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

⁸ Quia jo' tso Jesús ndaana:

–Meiⁿ ja, xocatsjoⁿ ndaa'yo' ñeeⁿ mañequiaa najndo na mats'aa nmeiiⁿ.

Nn'aⁿ na tyol'a cwentá l'oontjom

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Tɔoⁿoⁿ na tyotseineiⁿ ñ'oom tjañoom'waa ndaaⁿ nn'aⁿ, tsoom:

–Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ. Tcoom'm l'oⁿ uva tyuaaⁿaⁿ. Jnda jo' teijndeiyaⁿ joona' nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ jo' jo' ndo' jndye xuee tjaaⁿ cwiicheⁿ ntyja. ¹⁰ Quia na tue'ntyjo xjeⁿ na tque ntjom'ñeeⁿ, jñoom cwii mosoom'm na m'aⁿ naⁿñeeⁿ na nñe'quiana na tseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ. Saa tyotjaa' naⁿñeeⁿ juu, jñoomna juu na tjaa ljo' tjachuu. ¹¹ Jo' chii jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ mosoom'm. Mati tsaⁿñeeⁿ tyotjaa'na ndo' tyolajnaaⁿna juu, jnda chii jñoomna juu na tjaa ljo' tjachuu. ¹² Jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ moso na jnda ndyee. Juu tsaⁿñeeⁿ jla'quiee'ndyena, jnda chii tjeii'na juu naquii' ntjom'ñeeⁿ.

¹³ 'Quia jo' tso ts'aⁿ na ntjom' jo': “¿Chiuu chiuu nnts'aayo? Luaa nnts'aa, njñooⁿ nquii ti'jnda na jeeⁿ candya' ts'oⁿ”. Nnts'aacheⁿndyo quia na nnty'iaana jom, nla't'maaⁿndyena jom.” ¹⁴ Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿaⁿ, quia na nty'iaana na nquii jnaaⁿ jo', tyoluena ndaaⁿ nc'iaana: “Luua' ts'aⁿ na cwiljo ntjom l'o. Cwa nla'cuagaⁿ nom cha jaa nljo ntjom luuaya.” ¹⁵ Jo' chii, tjeii'na jom nnom ntjom ndo' jla'cuee'na jom.

Tax'ee Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ, tsoom:

–Nquii ts'aⁿ na ntjoom! jo', ¿ljo' nts'aaⁿ quio naⁿ'ñeeⁿ? ¹⁶ Nñoom ndo' nntseicwjeⁿ joona. Ndo' ññe'quiaaⁿ ntjom 'naaⁿ'aⁿ ndaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

Jnda na jndyena na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, jlueⁿ:

–Tijoom cwancueeⁿ Ty'oots'om na caluii na luaaⁿ.

¹⁷ Saa Jesús nquiee nty'iaaⁿ'aⁿ ndaana. Tjeiⁿ'eⁿ cwii ñ'oom na seijoom'ñe cheⁿ'nqueⁿ na tsjoⁿ' na ya jom. Tsoom:

–Quia jo' ¿ljo' ñe'ca'moⁿ ljeii 'naaⁿ' Ty'oots'om na mawaa na matsonaⁿ?:

Majuu tsjoⁿ' na ticwil'ueeⁿndye luañeⁿ na cwil'a tsiaⁿ'tsjoⁿ,

jndaⁿ mameiⁿ'ntyjeeⁿ'aⁿ nqui tsiaⁿ'tsjoⁿ'.

¹⁸ Meiⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ' ts'aⁿ na tilecseiⁿ'noⁿ' cantyja 'naⁿ'ya, majuⁿ'wiⁿ'aⁿ' juu chaⁿ'cwijom ts'aⁿ na toomñe na tiooñe nacjooⁿ' tsjoⁿ'. Saa ts'aⁿ na tiñe'catseyuⁿ' ñ'eⁿ'ndyo, maxjeⁿ nlc'oⁿ'wiⁿ'aⁿ' jom. Nntseijomnaⁿ' tsaⁿ'ñeeⁿ' chaⁿ'cwijom ts'aⁿ na tioo cwii tsjoⁿ' t'maⁿ' nacjooⁿ, na seituiujndaanaⁿ' juu.

Ñeeⁿ nnom ññe'quiana ts'iaaⁿndaana

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ndaaⁿ ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ' ljeii na tqueⁿ Moisés, mañejuu xjeⁿ'ñeeⁿ' tyolaⁿ'jndana na nnt'uena Jesús, ee jlaⁿ'noⁿ'aⁿ na nacjoo joona seineiⁿ' ñ'oom na tjañoomⁿ'waaⁿ'. Saa nquiaana nn'aⁿ na jndyendye, ²⁰ jo' chii jñoomna nn'aⁿ na ty'equen cwenta ñ'oom na matseineiⁿ'. Tyolla naⁿ'ñeeⁿ na ya nn'aⁿ'ndyena, cha nnty'iaana aa nntseineiⁿ' ñ'oom na quio majuutinaⁿ' ndaaⁿ nlaⁿ'quioona jom l'o gobiernom na cuⁿ'xeⁿ' tsaⁿ'ñeeⁿ' jom. ²¹ Joo naⁿ'ñeeⁿ' taⁿ'x'ee nnoom:

–'U Maestro na ma'mooⁿ' ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ, nquiuuyá na ndyeyu matseiⁿ'neiⁿ' ndoⁿ' ya ma'mooⁿ' meiⁿ' tyoocheⁿ' na cweⁿ' jndaaⁿ' ñeeⁿ' neiⁿ'. Ñeⁿ'quiiⁿ'cheⁿ' ñ'oom na mayuuⁿ' ma'mooⁿ' cantyja 'naaⁿ' natooⁿ' Ty'oots'om. ²² Ndoⁿ' jeⁿ' Ta, ñeⁿ'candyaayá, ¿aa matsonaⁿ' na ññe'quiaayá ts'iaaⁿndaayá nnom César, oo aa ticatsaⁿ'ntjomnaⁿ'?

²³ Saa jom seiⁿ'nooⁿ'oⁿ' cweⁿ' na ñeⁿ'c'omna cwenta jom. Tsoom ndaana:

–¿Chiuu na ñeⁿ'cal'aⁿ'yoⁿ' na cat'uiinaⁿ' ja? ²⁴ Cat'moⁿ'yoⁿ' cwii tsjoⁿ'ñjeeⁿ' nooⁿ'. ¿Ñeeⁿ' Indyoonnom luuaⁿ ndoⁿ' ñeeⁿ' xueeⁿ' ljeiiwaaⁿ'?

Jlue naⁿ'ñeeⁿ':

–Nquii César, tsaⁿ'maⁿ'ts'iaaⁿ' t'maⁿ' tsjoom Roma.

²⁵ Quia jo' tsoom ndaana:

–Catiomⁿ'yoⁿ' ts'iaaⁿndaayáⁿ'yoⁿ' nnom César yuu na tseixmaⁿ'naⁿ' cwentaaⁿ'aⁿ, ndoⁿ' quiaⁿ'yoⁿ' cwentaaⁿ' Ty'oots'om yuu na tseixmaⁿ'naⁿ' cwentaaⁿ' nqueⁿ'.

²⁶ Ticandaaⁿ nnc'omna jom ñ'eⁿ' ñ'oom na matseineiⁿ'. Yacheⁿ' jlaⁿ'cheⁿ' na na tjaweeⁿ' n'omna ñ'oom na t'ooⁿ'.

Cwitaⁿ'x'eena cantyja na nntaⁿ'ndoⁿ'ndaⁿ' nn'aⁿ

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Jndaⁿ jo' tqwieⁿ'cañom nt'om nn'aⁿ saduceos namⁿ'aaⁿ Jesús. Joona nn'aⁿ na cwilue na xocataⁿ'ndoⁿ'ndaⁿ' nn'aⁿ. ²⁸ Taⁿ'x'eena nnoom, jlueⁿ:

–'U Maestro na ma'mooⁿ' ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ, 'ndii Moisés ñ'oom luayáⁿ na matsonaⁿ' xeⁿ' nncueⁿ' cwii tsaⁿ's'aⁿ ndoⁿ' nljeñeⁿ scoomⁿ'm na tjaaⁿ'naⁿ' ntseinda, quia jo' tyjee ts'ooⁿ'ñeeⁿ' cocoom ñ'eⁿ' scuuⁿ' xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ' ñ'eⁿ' yuscuⁿ'ñeeⁿ' cha nntseinoomñeⁿ na tjaa ntseinda xioom t'om.

²⁹ Luua tuui. Tyomⁿ'aⁿ' ntquieeⁿ' naⁿ'nom ñenquii ts'aⁿ' ntseinda. Juu tsaⁿ'tquiee tocoom ndoⁿ' tyuaaⁿ' tueeⁿ'eⁿ, tjaa ndana ñ'eⁿ' scoomⁿ'm. ³⁰ Jndaⁿ chii tsaⁿ' na jndaⁿ we tocoom ñ'eⁿ' scuuⁿ' xioom, ndoⁿ' mati jom tueeⁿ'eⁿ, tjaa ntseinaaⁿ' ñ'eⁿ' yuscuⁿ'ñeeⁿ'. ³¹ Quia jo' tsaⁿ' na jndaⁿ ndyee tocoom ñ'eⁿ' yuscuⁿ'ñeeⁿ'. Ndoⁿ' majoⁿ'ti chaⁿ'tso ntquieeⁿ'ndyena cwii ndoⁿ' cwiindyena toⁿ'ñoomna jom na

scuuna ndo' tjana. Meiⁿcwii ndana tjaa'naⁿ ñ'eⁿñê. ³² Ndo' na cwiimacanda tue' yuscu'ñeeⁿ. ³³ Quia jo' quia na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tjā, ¿ñeeⁿ cwiindyē joona na saaⁿaⁿ? Ee cha'tso ntquiee'ndye naⁿñeeⁿ scuuna jom.

³⁴ T'ō Jesús ndaana, tsoom:

—Nn'aⁿ tsjoomnancue cwi'unco ndo' cwiñe'quia nda na cwi'unco. ³⁵ Saa m'aⁿ nn'aⁿ na majnda majndaa'ya na la'xmaⁿ na nnta'ndo'xcona na jnda tjā. Ndo' la'xmaⁿ na nnc'omna tiempo na nncuaaxco tsjoomnancue. Naⁿñeeⁿ taxoc'uncona, meiⁿ naⁿnom, ndo' meiⁿ naⁿlcu. ³⁶ Meiⁿ taxocwjennda'na ee nntseijomna' joona cha'na ángeles. Ndo' nc'e na cwicandaana na nnta'ndo'xcona, jo' chii matseijomna' na cwita'ndo'na cha'na wando' nquii Ty'oots'om. ³⁷ Saa cantya 'naaⁿ na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tjā, maquiti Moisés t'moqⁿ na ljo' ñequio ñ'oom na seiljeiⁿ cantya 'naaⁿ ts'oom nioom zarza. Naquii' ñ'oom'ñeeⁿ tsoom na Ta Ty'oots'om cwiluiñê Ty'oots'om cwentaa' Abraham, Isaac, ndo' Jacob. ³⁸ Ee jom nchii cwiluiñê Ty'oots'om cwentaa' l'oo, jom cwentaa' nn'aⁿ na cwita'ndo'. Jo' chii maxjeⁿ ma'moⁿ'na' na cha'tso nn'aⁿ cwita'ndo'na cantya 'naaⁿaⁿ.

³⁹ Cwantiindyē nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés t'oona nnoom, jluena:

—U Maestro na ma'moqⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ majo'ndyo ñ'oom matsu'.

⁴⁰ Ndo' taticandaqⁿ n'om nn'aⁿ saduceos na cwii nnta'x'etina nnoom.

¿Ñeeⁿ jnda cwiluiñê Cristo?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Tso Jesús ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ:

—¿Chiuu na cwilue nn'aⁿ na Cristo cwiluiñê tsjaaⁿ David na jndyow-icantyyoo'? ⁴² Ee naquii' libro na chuu Salmos, maquiti David tsoom:

Nquii Ta Ty'oots'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

“Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' 'u,

⁴³ hasta xjeⁿ na jnda tsā'a nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ.”

⁴⁴ Cwe' jo' mawax'aya ndaaⁿ'yo':

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na cwiluiñê Cristo tsjaaⁿ David na jndyow-icantyyoo' ee manquiti David matsoom na juu cwiluiñê Ta na matsa'ntjom jom?

Matseitia' Jesús nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Luaa ñ'oom na tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ñequio na ndye cha'tsondyē nn'aⁿ:

⁴⁶ —Que'ndyo' cwenta na til'a'yo' cha'na cwil'a nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ee joona jeeⁿ neiiⁿ na nnc'o'nomna na cwee'na liaa na jnda na tei'ncoo. Ndo' l'ue n'omna na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ joona na quia naⁿñeeⁿ na xma'ndyena ñequio na jndoo' jndye nn'aⁿ. Mati na nncwindyuaandyena yuu na matseit'maaⁿñetina' joona naquii' lan'om. Ndo' na nncwindyuaandyena yuu na yati cwiwiñ'oom' na waa xuee. ⁴⁷ Ndo' cwinty'uetyeⁿnguiona 'naaⁿ yolcu na jnda ljondye na tjā noom. Juu xjeⁿ na cwil'ana na ljo', jeeⁿ teincoo ñ'oom cwila'neiⁿna nnom Ty'oots'om cha tinoqⁿ na ljo' cwila'xmaⁿna. T'maⁿti lco'wi'na' naⁿñeeⁿ nnts'aa Ty'oots'om.

21

Tsjō'ñjeeⁿ na tqiaa yuscu nnom Ty'oots'om

(Mr. 12:41-44)

1 M'aaⁿ Jesús wats'om t'maⁿ, ndo' jleinty'iaaⁿaⁿ naⁿtya na cwiñe'quia ofrendas cwentaa' Ty'oots'om. Cwitoomna joona' ts'om castom. 2 Mati nty'iaaⁿaⁿ cwii yuscu na jnda ljoñe, na jeeⁿ jñeeⁿñe. Tsaⁿñeeⁿ tjacjoom'm we tsjo'ñjeeⁿ na ticajdana' jo' jo'. 3 Tso Jesús:

—Mayuu'cheⁿ ndyee'yo' nntsjo^o, yuscum'aaⁿ na jnda ljoñe, ndo' jñeeⁿñê, saa t'maaⁿti tquiaⁿ cwentaa' Ty'oots'om, nchiiti na tquia cha'tsondye nt'omcheⁿ. 4 Ee cha'tso na m'aⁿ cwe' na waljoo' tuee'na na cwiñe'quiana nnom Ty'oots'om, saa yuscum'aaⁿ meiiⁿ na jñeeⁿñê, tju'ñeeⁿ mandi cantyja na nlcwaaⁿaⁿ.

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

5 Tyola'neiⁿ nt'om nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ wats'om t'maⁿ na jeeⁿ chjoomna' ñequio ljo' na neiⁿncoo' ndo' ñequio 'na na ya na cwiñe'quia nn'aⁿ. 6 Tsoom: —Cha'tso na cwinty'ia'yo' nmeiⁿ, manncue'ntyjo^o xuee na nntyuii'ñ'e'na'. Taxocaljoo' cwii tsjo' nacjoo' x'iaa'na'.

'Naaⁿ na nluii cwitjoocheⁿ na nntsuu
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 Quia jo' ta'x'eena nnoom:

—U Maestro na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ, ¿cwaaⁿ nluii na luaa'? Ndo' ¿cwaaⁿ cwii 'naaⁿ m'moⁿna' na jnda teinndyoo' nluii nmeiⁿ?

8 Tsoom ndaana:

—Queⁿyo' cwenta cha tinguio'nn'aⁿ nn'aⁿ 'o. Ee jndye nn'aⁿ nlquie'cañom na nlue na joona cwiluiindyena Cristo. Nluena: “Ja cwiluiindy^o Cristo”, ndo' nluena: “Je' jnda tue'ntyjo xjeⁿ.” Saa 'o tilajomndyo' ñequio naⁿñeeⁿ.

9 Meiⁿ tila'catyuendyo' quia na cwindye'yo' na nndycwje'cañoom ntia' ndo' cwila'wendye nn'aⁿ nacjoo gobiernom 'naaⁿna. Ee jndei'na' na nmeiⁿ cwinomjndyee, saa tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntsuu tsjoomnancue.

10 Ndo' tsotyeⁿcheⁿ ndaana:

—Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñê nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ. 11 Jndye joo jndeiⁿ nnts'eii ndo' nnc'oom jndo' nt'maⁿ ñequio ntycu na wjaatcuuñena'. Ndo' t'maⁿ nla'catyuendye nn'aⁿ na nnty'iaana jndye 'naaⁿ t'maⁿ na nleitquioo' tsjo'luee.

12 Saa cwii tjocheⁿ na nluii cha'tso nmeiⁿ, nnt'ue nn'aⁿ 'o nawi' ndo' nlei'ntyjona 'o ndo' mati ññe'quiana cwenta 'o ndaaⁿ nn'aⁿ naquii' lan'om nch'u ndo' nntioomna 'o laancjo. Ndo' nnc'oochona 'o jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom ñequio na maⁿñ'iaaⁿ t'maⁿ, cwe' cantyja 'naaⁿ xueya. 13 Quia na nntjom'yo' nmeiⁿ nncju'naaⁿñena' na nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'na'ya. 14 Calajndaa'ndyo'ya'yo' na tinc'oom' n'om'yo' cwaaⁿ ñ'oom na nnt'o'yo' cha nncwañoom'na' 'o, 15 ee xjeⁿñeeⁿ nnc^o nncwjaa'ndyo ñ'oom quii' ndyue'yo' ndo' ññequia na jndo' n'om'yo' hasta meiⁿcwiindyee joo nn'aⁿ na jndoo 'o xonda^o nluena na til'ue ñ'oom na nndu'yo' meiⁿ na nluena na tiyuu'na'. 16 Mati lotye'yo', londyee'yo', ntyjee'yo', nn'aⁿyo', nn'aⁿ na ya ñ'oom 'o ñ'eⁿndye, ññe'quiana cwenta 'o luee nn'aⁿ ndo' nt'omndyo' nla'cwjee naⁿñeeⁿ. 17 Cha'tsondye nn'aⁿ nnc'omna na ticuee' n'omna 'o cwe' nc'e na m'aⁿyo' cantyja 'naaⁿ xueya. 18 Saa xoca'ndiya na nntsuumdyo'. Hasta meiⁿ cwe' cwii soonque'yo' xocatsuuna' ñ'e'ndyo'. 19 Ndo' nc'e na tica'ndyenc'uaa'ndyo' nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'.

Nntyuii' tsjoom Jerusalén

²⁰ Saa quia na nnty'ia'yo' na cwitzaa'ndye sondaro tsei ndiocheⁿ Jerusalén, quia jo' cala'no'yo' na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nntyuii' tsjoom'ñeeⁿ. ²¹ Quia ljo' nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ondaa Judea, c'oolleinomna, c'oona quii' ntsjo. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ quii' tsjoom'ñeeⁿ calui'na jo' jo'. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ jo jndaa tinc'oolcwe'na tsjoom'ñeeⁿ. ²² Ee quia jo' ncuee na cwitioomndye nn'aⁿ cantyja na wi'ndyena cha nntseicandaa'ñena' cha'tso ñ'oom' Ty'oqts'om na jnda teiljeii. ²³ Nty'iaandye yolcu na ndeiindyee joo ncuee'ñeeⁿ ñequio yolcu na 'ndaandye nda. Ee nnguiioo cwii nawi' t'maⁿ nacjoo nn'aⁿ tyuaawaa ndo' jeeⁿ t'maⁿ nawi' na nnt'uiina' jooa. ²⁴ Nncwjena ñ'eⁿ xjo ndo' nt'om nnc'oocho nn'aⁿ praso na ticwii cwii ndyuaa. Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos nlc'o'na tsjoom Jerusalén jndye xuee, hasta nncuee' xjeⁿ na jnda seijndaa'ñe Ty'oqts'om na nncjaawintyjee' na cwiluii na ljo'.

Luaa nnts'aana' quia na ndyondaa' Jesús

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ T'maⁿ 'naaⁿ nleitquioo' nnty'iaa nn'aⁿ nnom ñe'quioom' ñ'eⁿ chi' ñ'eⁿ cancjuu. Ndo' nnom tsjoomnancue t'maⁿ nntsei'ndaa'na' n'om nn'aⁿ. Nntseiñ'ee'na' jooa quia na ndyena na jeeⁿ c'uaa manquiuu' nmqⁿ ndaaluee, nntseicaty'uena' jooa. ²⁶ Nnts'aana' na tajndei' n'omna nc'e na cwiicyuena ñequio na m'aa'ñe' n'omna chiuu cwii wjaach'etina' nnom tsjoomnancue. Ee nntseicwachuu'ñena' cha'tso 'naⁿ najnda na matseixma' tsjo'luee. ²⁷ Quia ljo'cheⁿ nnty'iaana ja na cwiluiindyoo ts'aⁿ na jna' cañoom'luee na macwjaçañoo'nda'a tsjoomnancue. Nndyoo naquii' nchquiu ñequio najndei' na matseixma'ya ndo' ñequio na nei'nc'oo' nacaxuee na cwiluiit'ma'ndyoo. ²⁸ Quia na jnda jna'na' na cwiluii cha'tso nmei'ñ', c'om't'ma'ndyoo' n'om'yo', c'om'c'eendyoo' ee jnda teindyoo' na nluin'maa'ndyoo'.

²⁹ Mati seinei' ñ'oom na tjañoom' ndaana, tsoom:

–Cala'no'yo' cantyja 'naa' ts'oom higuera ndo' cha'tso nt'omcheⁿ n'oom.

³⁰ Quia cwinty'ia'yo' na jnda macwicalui' tsc'oo'na', cwila'no'yo' na jnda teindyoo' ncueesua'. ³¹ Mati quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmei'ñ', cala'no'yo' na jnda teindyoo' m'aa'na' na nnts'a'ntjom Ty'oqts'om.

³² Candye'yo' nntsjoo, mayuu'cheⁿ na xocwjeñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jnda seicandaa'ñena' cha'tso ñ'oommei'ñ'. ³³ Tsjo'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiiñ'e'na' saa juu ñ'oom 'na'ya tijoom cwinom'na' juuna'.

³⁴ Cal'andyoo' cwenta na tincjaachuna' 'o na ñoom'oom na nl'a'yo', oo na nnc'om'yo' na candye'yo', oo na nnc'uaa ñ'omtiuu 'na'yo' 'na' na maca'na' 'o. Cha tints'aana' na tic'omc'eendyoo' ndo' majndeito nncwje'e'cañoom xuee'ñeeⁿ 'o. ³⁵ Tintjom'yo' cha'cwijom na nnguiioo cwii teinco' ee nnt'uiina' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa nnom tsjoomnancue. ³⁶ Jo' chii c'om'c'eendyoo' cha'waa xuee na m'a'nyo'. Ndo' calaty'ooondyoo' nnom Ty'oqts'om cha nnc'oom jndei' n'om'yo' na ndaa nna'ndyoo' nawi' na quia nndyoo, ndo' ndaa nncwinty'e'tye'nyo' jo nqoⁿ na cwiluiindyoo ts'aⁿ na jna' cañoom'luee.

³⁷ Naxuee tyo'mqⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Ndo' quia tmaaⁿ tyocalueeⁿeⁿ, tyocaⁿ ta na jndyoo Olivos. ³⁸ Ndo' cha'tso nn'aⁿ cwitsjoom tyoquiina wats'om t'maⁿ na ndyena ñ'oom na ñnequiaaⁿ.

22

Cwi'ma'na na nnt'uaena Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Majnda jaawindyoo' nncuee' xuee pascua na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. ² Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio

nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljei na tqeⁿ Moisés, cwe' nty'iu tyol'ueendyena chiuu ya cha nnda^a nla'cuee'na Jesús, ee nquiaana nn'aⁿ na neiiⁿ jom.

³ Xje'ⁿñeeⁿ tuo Satanás naquii' ts'om Judas, tsaⁿ na mati jndyu Iscariote. Jom cwii joo nn'aⁿ na canchoo'wendye. ⁴ Tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ndaaⁿ ntyee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ na cwiluii wats'om. Tjatsejndaa'ñê chiuu ya nnts'aaⁿ na ñnequiaaⁿ cwenta Jesús lueena. ⁵ Ndo' na'ñeeⁿ jeeⁿ jla'neiiⁿndyena, tjoom' t'maⁿ na na ññe'quiaana s'om nnoom. ⁶ Mati jom seijomñê na ljo'. Tyol'ueeⁿ cwaaⁿ nncju'naa'ñena' na ñnequiaaⁿ cwenta Jesús lueena xjeⁿ na ticajndoo' nn'aⁿ.

Seijndaa'ñe Jesús na cuaa Cena

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Tue'ntyjo ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Ncuee'ñeeⁿ maca'na' na cala'cweena canmaⁿ cantyja 'naaⁿ ncuee pascua.

⁸ Ndo' jñom Jesús Pedro ñequio Juan, tsoom ndaana:

—Catsa'yo', nlajndaa'ndyo' yuu na nlcwaa'a cantyja 'naaⁿ ncuee pascua.

⁹ Ta'x'eena nnoom:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nlajndaa'ndyô?

¹⁰ T'ooⁿ ndaana:

—Quia na jndā saaquie'yo' naquii' tsjoomwa'ñeⁿ, nntjomndyo' cwii tsaⁿs'a na ñ'oom tsjoo na ñjom ndaa. Catsaantyo'yo' naxeeⁿeⁿ hasta na nncueⁿeⁿ w'aa yuu na nncjaaqueⁿeⁿ. ¹¹ Jo' jo' candu'yo' nnoom ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ: “Nquii' ts'aⁿ na ma'moⁿ ndaaⁿya mawax'eeⁿ: ¿Yuu waa cuarto na nlcwaa'â cwentaa' xuee pascua ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo?” ¹² Quia jo' juu tsaⁿñeeⁿ m'mooⁿ ndaa'yo' cwii cuarto t'maⁿ, w'aa nandye na maniom-canda^a 'na'. Jo' jo' calajndaa'ndyo'ya'yo'.

¹³ Ty'ena ndo' jliuna cha'xjeⁿ na tsoom. Ndo' jla'jndaa'ndyena na nlcwa'na, nntquiina catsmaⁿ.

¹⁴ Quia na jndā tmaaⁿ, tue'cañoom Jesús, tjacjom nacañoom' mei'sa ñequio canchoo'we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ¹⁵ Tsoom ndaana:

—Jeeⁿ ntyjaa' ts'ooⁿya na nlcwaa'a nantquie pascuawaa ñ'eⁿndyo' cwii tjoocheⁿ na nnc'io. ¹⁶ Ee candye'yo' nntsjo^o, taxocwa'ndda'a juuna' hasta xjeⁿ na jndā seicanda^añena' yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om.

¹⁷ Jndā jo' to'ñoom cwii waso, jndā chii tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om ndo' tsoom ndaana:

—Cato'ñoom'yo' wasowaa, calui' cjaana' cwii ndo' cwiindyo', cwe'yo'. ¹⁸ Ee candye'yo' nntsjo^o, je' na cwii wjaatina', taxoc'ua ndaawinom hasta quia nncue'ntyjo xjeⁿ na nnts'a'ntjom Ty'oots'om.

¹⁹ Ndo' to'ñoom tyoo', tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om, jndā chii tyjeeⁿ juuna', tquiaaⁿ ndaana. Tsoom:

—Tyoo'waa cwiluiiñena' seii'a na mañequiaandyo na nnc'io. Luaa' nntsaa'l'a'yo' na cwicañjom n'om'yo' ja.

²⁰ Jndā na tcwa'na tyoo'ñeeⁿ, majo'ti s'aaⁿ, to'ñoom waso. Tsoom:

—Juu ndaa winom na ñjom wasowaa tseixma'na' ñ'oom xco na maquaⁿtyaⁿ ñequio nioom'a na nnuqioo cwenta'yo'.

²¹ 'Saa queⁿ'yo' cwenta, ñe'cwii mei'sa na cañom' meindyuaandyo ñequio ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja. ²² Ndo' ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, mayuu'cheⁿ manñeⁿ cha'xjeⁿ na jndā teijndaa' cantyja 'na'ya, saa nnt'uiwi'na' juu ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja.

²³ Quia jo' to'na na tyota'x'eendyena ndaana, 'ñeeⁿ cwiindy^e jooⁿ na nnts'aa na ljo'.

¿'Ñeeⁿ cwiluiit'maⁿñeti?

²⁴ Mati jla'n'eeⁿ ndyueena 'ñeeⁿ cwiindy e joona na nnc'oom na t'maⁿñeti.

²⁵ Saa jom toom ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ tsjoomnancuewaa ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom, cwinchjeena nn'aⁿ na cwindye'ntjom ndaana, saa cwila'cajndyu yo'ñeeⁿ joona nn'aⁿ na ya cwil'a. ²⁶ Saa quii'ntaaⁿ 'o nchii luaa' nncuaa. Ee juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñeti c'oom cha'na ts'aⁿ na cje tseixmaⁿ. Ndo' ts'aⁿ na matsa'ntjom c'oom cha'na ts'aⁿ na mand'i'ntjom. ²⁷ Ee ¿'ñeeⁿ cwiluiit'maⁿñeti, aa juu ts'aⁿ na wacatyeeⁿ nacañoom' mei'nsa, oo aa juu ts'aⁿ na mand'i'ntjom jo' jo'? ¿Aa nchii maxjeⁿ juu ts'aⁿ na wacatyeeⁿ nacañoom' mei'nsa? Saa queⁿyo' cwenta, ja m'aaⁿya quii'ntaaⁿyo' na mand'i'ntjom.

²⁸ 'O ñequii'cheⁿ ñ'eⁿyo' ñ'eⁿndyo cha'tsoti na maqueⁿna' xjeⁿ ja. ²⁹ Jo' chii cha'xjeⁿ na tqeⁿtye' Tsotyaya ñ'oom na ja nnts'a'ntjom, malaa'ti' maquaⁿ na 'o nnts'a'ntjom'yo'. ³⁰ Yuu na nnts'a'ntjom'ya, jo' nñequiaya na nlcwa'yo' ndo' nncwe'yo' ñ'eⁿndyo cañoom' mei'nsa 'na'ya. Ndo' nncwindyuaandyo' ntio yuu na nntu'xeⁿyo' canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ Israel.

Matseicandii Jesús na nncwji'ñe Pedro

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Tso ta Jesús:

—'U Simón, queⁿ cwenta, jnda tcaⁿ Satanás ñ'oom na nntseitei'ncweeⁿeⁿ 'o cha'na matseicueñe ts'aⁿ lqueeⁿ trigo, ³² saa ja jnda ñes'aa ty'oo nnom Ty'oqts'om cantyja 'na' cha tintseintycwiina' na matsei'yuy'a' ts'om'. Ndo' xeⁿ jnda tco'ndyu'xcwe'nnda', quiaa' ñ'oom t'maⁿ ts'om ndaaⁿ nn'aⁿ nmeiiⁿ na cwila'yu'.

³³ T'o Simón nnoom, matso:

—Ta, m'aaⁿc'eendyo na nncjo w'aancjo ñ'eⁿndyu'. Ndo' tints'aa meiiⁿ na nnc'io ñ'eⁿndyu'.

³⁴ Tso Jesús nnoom:

—Aa ndi', Pedro, njom' matsjoo, cwii tjocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo je'je'cheⁿ, saa 'u xjeⁿñeeⁿ jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' na ticwajnaⁿ ja.

Nntseicandaq'ñena' ljeii na mawaa

³⁵ Tso Jesús ndaana:

—Quia na jñooⁿya 'o na saanquia'yo' ñ'oom 'na'ya, tsjoo na t'catsañ'om'yo' tsjo'ñjeeⁿ, meiⁿ chetsja', meiⁿ lcoom, ¿aa waa na seitjoonaⁿ 'o?

Jluena nnoom:

—Meiⁿcwii tjaa'na'.

³⁶ Tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Saa je', 'ñeeⁿ juu na maleiñ'oom 'na' na cwicañjom s'om, cjaañ'oom juuna' ndo' mati chetsja'. Ndo' 'ñeeⁿ juu na tjaa'na' xjo espada, cajndaqⁿ liaatco 'naaⁿ, chii c'oom xjoo'. ³⁷ Ee candye'yo' nntsjoq, maxjeⁿ jndei'na' na catseicandaq'ñena' ljeii na mawaa cantyja 'na'ya na matsona': "Tjeii'na cwenta na ljo'yu wi'ñe cha'xjeⁿ nn'aⁿ na wi'ndye."

³⁸ Jluena nnoom:

—Ta, canty'ia', luaa mawaa we xjo espadas.

T'oqⁿ ndaana, toom:

—Malei'tyeⁿ luaa'.

Matseineiⁿ Jesús nnom Ty'oqts'om

(Mt. 26:36; Mr. 14:32-42)

³⁹ Quia jo' jlueeⁿeⁿ w'aa yuu na tcwa'na, tjaaⁿ ta na jndyu Olivos yuu na maxjeⁿ quicaⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, mandi'ntyjona naxeeⁿeⁿ. ⁴⁰ Quia na tquiena jo' jo', toom ndaana:

—Calaneiⁿ'yo' nnom Ty'oots'om cha juu na ñequeⁿ'na' xjeⁿ 'o tincwan-tjomna' 'o.

⁴¹ Ndo' teiño^on nacaño^omna, tjaaⁿ cha'na tquia na nncju' ts'aⁿ cwii tsjo'. Tcoom'm xtyeeⁿ ndo' seineiiⁿ nnom Ty'oots'om. ⁴² Tsoom:

—Tsotyaya, xeⁿ 'u l'ue ts'om', catseicandyaandyu' ja nawi'waa. Saa ticaluii ljo' na l'ue ts'ooⁿ ja, caluii ljo' na l'ue ts'om' nncu'.

⁴³ Ndo' xjeⁿ'ñeeⁿ tyje'caño^om cwii ángel nacaño^om'm na jnaⁿ caño^om'luee na tyoñequiaa najneiⁿ. ⁴⁴ Yocheⁿ na tyotsei'ndaa'na' ts'oom, tyoqueⁿ'ñetyeeⁿ na tyotseineiⁿ nnom Ty'oots'om ñequio cha'waa najneiⁿ. Ndo' ndaatmeiiⁿeⁿ tyotseijomna' cha'na t'maⁿ ndaateiⁿ niom', ñecwii ndii' cwi'iuuna' xjeⁿ nom-tyuaacheⁿ.

⁴⁵ Quia na jnda teicantyyjaaⁿ na seineiiⁿ nnom Ty'oots'om, tjantyyjaaⁿ'aⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ'ñê ndo' ljeiiⁿ na cwindana. Ee tícanaⁿndyena na jeeⁿ chjoo' n'omna. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na cwinda'yo'? Quicantyyja'yo', calaneiⁿ'yo' nnom Ty'oots'om cha juu na ñe'queⁿ'na' xjeⁿ 'o, tincjaachuuna' 'o.

T'uena Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tquie'caño^om nn'aⁿ na jndyendye. Jo ndaa naⁿ'ñeeⁿ wjaajndyee Judas, cwii joo nn'aⁿ na canchoo'we. Seicandyoo'ñe nacaño^om' Jesús na nnc'om ntsmaⁿl. ⁴⁸ Tso Jesús nnoom:

—'U Judas, ja na cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ caño^om'luee, ¿aa ma'tioo' cwenta ja luee nn'aⁿ ñequio na ma'ua' ntsmaaⁿ'a?

⁴⁹ Ndo' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ'ñê, quia na nty'iaana chiuu wjaach'eena', jluea nnoom:

—Ta, ¿aa mañejom nntuaaⁿ'a xjo?

⁵⁰ Ndo' cwii joona maño^om' seiquiee'ñe mosoo' tyee na cwiluiitquieñe. Tyjee tsua'qui tsaⁿ'ñeeⁿ ntyjaya. ⁵¹ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Maya, ca'ndye'yo'.

Ndo' tyenquioom'm tsua'qui tsaⁿ'ñeeⁿ, sein'maaⁿ juu. ⁵² Ndo' nn'aⁿ na tquio nacjoom'm, joo ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ cwentaa' wats'om, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, tsoom ndaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ:

—Jnda'jom ñequio ncjo espadas ndo' ñ'eⁿ n'oom nch'io na tquio'yo' nacjoya. Ndoo' na tquioc'om'yo' cwii tsaⁿ'canch'ue. ⁵³ 'Io ndii' 'io tyom'aa'ya quii'ntaa'yo' naquii' wats'om t'maⁿ meiⁿ t'icat'ue'yo' ja. Saa je' je' jnda tue'ntyjo na juu na jaaⁿ'ñe maqueⁿ'na' xjeⁿ.

Macwji'ñe Pedro cantyyja 'naaⁿ' Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jnda na t'ue naⁿ'ñeeⁿ jom, ty'eñ'omna jom waa' tyee na cwiluiitquieñe. Ndo' Pedro tjantyyjooⁿ tquiacheⁿ tquia. ⁵⁵ Jo' jo' jla'ntjoomndye nn'aⁿ chom tach'eⁿ, tyomeindyuaandyena ndiocheⁿ nacaño^om' chom. Ndo' mati Pedro tjacjom quii'ntaaⁿ. ⁵⁶ Cwii yuscu na mandi'ntjom ljeii jom na wacatyeeⁿ 'ndyoo chom, jeeⁿ nquiee nty'iaaⁿ nnoom ndo' tso:

—Mati tsaⁿ'm'aaⁿ ñ'eⁿ'ñê ñ'eⁿ tsaⁿ'm'aaⁿl.

⁵⁷ Saa jom tjei'ñê, tsoom:

—Jeeⁿ 'u yuscu ticwajnaⁿ'a tsaⁿ'm'aaⁿl.

⁵⁸ Tyoowiquiuu' ljeii cwiicheⁿ ts'aⁿ jom, tso nnoom:

—U, maxjeⁿ cwiindye jooa.

Saa t'ooⁿ:

—Nchii jo' ja.

⁵⁹ Jnda tjawiquuu'ticheⁿ, cha'na cwii hora, cwiicheⁿ ts'aⁿ tyotseijndeiⁱ' ndyoo, tso:

—Tsaⁿm'aaⁿ, mayuu'cheⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ ee ts'aⁿ ts'ondaa Galilea jom.

⁶⁰ T'o Pedro nnom:

—Ja re, meiⁿchjoo ticaljeii ñ'oom na matsu'.

Ndicwaⁿ matseineiⁿ ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ ndo' seixuaa caxtijndyo. ⁶¹ Quia jo' taqueⁿ Ta Jesús ndyeyu jo ndo' na m'aaⁿ Pedro ndo' nty'iaa' nnoom. Ndo' mañoom' tjañjoom' ts'oom ñ'oom na jnda tso nnoom: “Cwii tjoqcheⁿ na nnt-seixuaa caxtijndyo je'je'cheⁿ saa xjeⁿñeeⁿ 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'eⁿndyo.” ⁶² Quia jo' mana jlui' Pedro quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jeeⁿcheⁿ ndya' tyoty'ioom na jnda ntyjeeⁿ.

Cwila'jnaaⁿ na Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Nn'aⁿ na tyol'a cwenta Jesús, tyola'jnaaⁿ na ndo' tyotjaa'na jom. ⁶⁴ Mati tyola'tyeⁿ na liaa nnoom, tyotmeiiⁿ na nda' nnoom ndo' tyoluena:

—Cjaawee' 'ndyo' 'ñeeⁿ juu macwja' 'u.

⁶⁵ Ndo' jndye ñ'oom ticuee' ts'om tyoluena nacjoom'm.

'Ooqueⁿ na Jesús luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Quia na jnda teixuee, tjomndye ntyee na cwiluiitquiendye ndaaⁿ ntyee ñequio nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ wats'om t'maⁿ ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Ty'eñ'omna Jesús na m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena n'iaaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ judios. Jluue naⁿñeeⁿ nnoom:

⁶⁷ —Catsu' ndaaⁿyâ, ¿aa 'u cwiluiindyu' Cristo?

Jom t'ooⁿ ndaana:

—Meiⁿ xeⁿ na nntsjoⁿ ndaaⁿ'yo', saa xocala'y'u'yo'. ⁶⁸ Ndo' meiiⁿ xeⁿ na cwax'aya ndaaⁿ'yo', 'o xocat'o'yo' 'ndyo, xocalacandyaandyo' ja. ⁶⁹ Saa je' xuee na cwii wjaana', ja na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncjocajmaⁿ ntyjaa' Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñetina' ja. Jo' jo' nntseijomndyo ñ'eⁿñê cha'tso najndeiⁿ na matseixmaaⁿ.

⁷⁰ Cha'tsondyena ta'x'eena:

—Quia jo' ¿aa 'u cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om?

T'ooⁿ ndaana:

—Mancjo'ti'yo' jnda macwindu'yo'.

⁷¹ Quia jo' jluea:

—¿Ljo' cwii macaⁿtina' na nlui'yuu' nacjoom'm? Ee mancjootyaaⁿ jnda jndyaaya ñ'oom ñoom.

23

Ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye jo' jo', tei'cantyjana, ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato. ² To'na na tyoñequiana jnaaⁿ'aⁿ. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ jnda jliuuyâ na matsei'naⁿ'aⁿ n'om nn'aⁿ ndyuaayâ. Ee quitsoom na ticwanaaⁿ na ñe'quiaayâ ts'iaaⁿndaayâ nnom César. Ndo' manquityeeⁿ matsoom na cwiluiiñê Cristo ndo' rey jom.

³ Quia jo' ta'x'ee Pilato nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwiluiindyu' rey na catsa'ntjom nn'a'n judíos?

T'o Jesús nnom:

—Maxje'n jo' ja, cha'xje'n na matsu'.

⁴ Ndo' tso Pilato ndaa ntyee na cwiluitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'a'n na jndyendye:

—Ja mei'cwii jnaa'ni tsa's'am'aa'ni ticaljeiya.

⁵ Saa na'ñee'n jla'jndei' ndyueena, jluea:

—Ñ'oom na ma'moo'n matseijmei'na' nn'a'n cha'waa ts'ondaa Judea. Tyoch'ee'n na ljo' ts'ondaa Galilea, ndo' mati ñjaa'n.

Ty'eñ'omna Jesús na m'aa'n Herodes

⁶ Jnda na jndii Pilato ñ'oom cantyja 'naa'ni Galilea, tax'ee'n:

—¿Aa ts'a'n ts'ondaa Galilea tsa's'am'aa'ni'?

⁷ Quia na ljeijndaa'ñe na jna'n Jesús ts'ondaa Galilea yuu na matsa'ntjom Herodes, quia jo' seicwanoom Jesús na m'aa'n Herodes'ñee'n na tsa'ñee'n cu'xee'n Jesús. Ee tyjee' tsa'ñee'n Jerusalén quia jo'. ⁸ Ndo' jee'n neii'e'n quia na nty'iaa'ni Jesús ee jaach'ee xuee na jee'n ñe'cwajna'ni juu ndo' na jndye ñ'oom jnda ñee'n cantyja 'naa'ni. Jo' jee'n quee'n ts'oom na nnty'iaa'ni na nnts'aa Jesús cwii ts'iaa'n na xocandaa nnts'aa na cwe' cwii ts'a'n. ⁹ Ndo' jndye ñ'oom tyowax'ee'n, saa mei'cwii ñ'oom tic'o Jesús. ¹⁰ Ndo' ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'a'n na cwit'moo'n ljeii na tqe'n Moisés, mati ty'ena na m'aa'n. Tyoque'ya n'omna na tyoñequiana jnaa'ni Jesús. ¹¹ Ndo' mati Herodes ñequio sondaro 'naa'ni, cwe' tyoncona Jesús ndo' tyola'jnaa'ni na jom. Jla'cweena jom cwii liaa na jnda, jnda chii jla'cwanomnda'na jom na m'aa'n Pilato. ¹² Juu xuee'ñee'n ljoyaañe Pilato ñ'e'n Herodes, ee ñet'omntiaa'ndyena.

Cwiwijndaa'tye'n na cue' Jesús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Quia jo' seitjom Pilato ntyee na cwiluitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'a'n na la'xma'n n'iaa'n ñequio nn'a'n na jndyendye. ¹⁴ Tsoom ndaa'na:

—O tquiñ'om'yo' tsa's'am'aa'ni na windu'yo' matseijmei'ni'e'n nn'a'n judíos. Saa que'nyo' cwentá, jo ndaa cha'tsondyo' jnda tcaa'na ñ'oom nnoom, ndo' mei'cwii jnaa'ni ticaljei na cha'tso ñ'oom na cwique'nyo' nacjoom'm. ¹⁵ Mei'n Herodes ticaljeii jnaa'ni, jo' na seicwanomnda' tsa'ñee'n jom na m'aa'ya. Que'nyo' cwentá, mei'cwii tyootseitjoñe na matsa'ntjomna' na cuee'ni'e'n.

¹⁶ Jo' chii nnchuu'ñee'n xe'n jnda nntseicandyaandyo' jom.

¹⁷ Ndo' waa costumbre na jndei'na' na catseicandyaañe Pilato cwii praso jo ndaa nn'a'n xcwe na waa xuee. ¹⁸ Saa cha'tso nn'a'n na jndyendye, ñe'cwii ñ'oom jla'xuaana, jluea:

—Quindyoo' luaa' ñjaa'ñe ndo' catseicandyaandyu' Barrabás.

¹⁹ Tsa'ñee'n tuee'na jom w'aancjo ee teijndaa' jnaa'ni na seiweñe nacjoo' gobiernom. Ndo' seicue'ni'e'n ts'a'n. ²⁰ Ndo' Pilato nc'e na ñe'catseicandyaañe Jesús, seinei'nnaa'ni ndaa nn'a'n. ²¹ Saa joo na'ñee'n jndeiiti jla'xuaannda'na, jluea:

—Caty'iom' jom ts'oom'naa'ni.

²² Tsoom ndaa'na na jnda ndyee ndii':

—¿Ljo' jee'che'n tis'a s'aa'n? Mei'cwii jnaa'ni ticaljeiya na matsa'ntjomna' na cuee'ni'e'n. Jo' chii nnchuu'ñee'n, xe'n jnda nntseicandyaandyo' jom.

²³ Saa na^mñeeⁿ jndeiⁱ ndyueena, jndeiⁱ tyola'xuaana, tyotaⁿna na cañoom ts'oom'naaⁿ. Ndoⁱ ñ'oom'ñeeⁿ na tyoluena ñequio ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee jnaⁿjndeiⁱna'. ²⁴ Joⁱ chii Pilato tquiaañetoom ñ'oom na caluii cha'xjeⁿ na cwitaⁿna. ²⁵ Seicandyaañe ts'aⁿ na tyotaⁿna na m'aaⁿ w'aancjo, meiⁿ na tyotseiweñe naci^o gobiernom ndoⁱ seicueeⁿ ts'aⁿ. Ndoⁱ tquiaaⁿ Jesús lueena na cal'ana chi^u na l'ue n'omna.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Xjeⁿ na ty'eñ'om sondaro Jesús na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ, t'uena cwii ts'aⁿ na jnaⁿ jndaa, ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón. Jla'cachuuna jom ts'oom'naaⁿ tyojaantyjo^on naxeⁿ Jesús ñ'eⁿ juuna'.

²⁷ Ndoⁱ cwii tmaaⁿ t'maⁿ nn'aⁿ ty'entyjo naxeⁿ Jesús, ndii ñ'eeⁿ yolcu na jeeⁿ cwityuee ndoⁱ cwila'xuaa na matsei'ndaa'na' n'om na cwinty'iaa na luaa' matjom. ²⁸ Saa taqueⁿ Jesús, tsoom:

—O yolcu Jerusalén, tandyuee'yo' cantyja 'naⁿ ja luaa, catyuee'yo' cantyja 'naⁿ ncjo'yo' ñ'eⁿ nda'yo'. ²⁹ Ee queⁿyo' cwenta, manncue'ntyjo xuee na nlue nn'aⁿ: “Jeeⁿ teijnoom yolcu na tileic'om nda, na tícandiindy, meiⁿ tjaa yo'ndaa jla'cantei.” ³⁰ Ncuaeⁿñeeⁿ nntoⁱ nn'aⁿ na nluena ndaa ntsjo: “Catquiaandyo' naciyooyá”, ndoⁱ nluena ndaa nta: “Cala'cata'yo' já.” ³¹ Ee xeⁿ nmeiⁿ macwil'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyo ja na tjaa jnaⁿ tseixma'ya, cwanti na t'maⁿti nawiⁿ nntjoom naⁿñeeⁿ na waa jnaaⁿna.

³² Ndoⁱ mati ty'echona we nn'aⁿ na wi'ndye na nnty'ioomna n'om'naaⁿ.

³³ Quia na tqiuna cwii joo na jndyu Ta Tsei'xqueⁿ Ts'oo, ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ jo' jo' ñequio naⁿñeeⁿ na wi'ndye, cwii tsaⁿñeeⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjaya ndoⁱ cwicheⁿ tsaⁿñeeⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjatymaaⁿ. ³⁴ Tsoom:

—Tsoyaya, catseit'maⁿ ts'om' jooⁿ, ee ticala'noⁿna ljo' cwil'ana ñ'eⁿndyo.

Ndoⁱ tyo'oo sondaro x'iaa na nnty'iaana ñeeⁿ nleijnoom' cwii cwii liaⁿfaⁿ.

³⁵ Joⁱ jo' jndye nn'aⁿ na cwe' ty'ecanty'iaa na luaa'. Saa na^mnaⁿiaaⁿ jeeⁿ ticueeⁿ n'omna jom, tyoluena:

—Jeeⁿ ya tjei'n'maaⁿñeⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ, je' cwji'n'maaⁿñeⁿ cheⁿnqueⁿ xeⁿ mayuu' cwiluiiñeⁿ nquii Cristo tsaⁿ na tjeii'ñe Ty'ooots'om na catsaⁿntjom.

³⁶ Mati tyola'jnaaⁿ sondaro Jesús. Ty'entyjaa'na na ññe'quiiana winom na taⁿ na nnc'om. ³⁷ Jluena:

—Xeⁿ 'u cwiluiindyu' Rey na catsaⁿntjom' nn'aⁿ judíos, cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnncu'.

³⁸ Ndoⁱ jo ndyeyu ts'om xqueeⁿ ty'ioomna ljei ñ'oom griego, latyeⁿ, ñ'eⁿ hebreo. Matsona': “Lluaaⁿñe Rey cwentaa nn'aⁿ judíos.”

³⁹ Cwii joo naⁿñeeⁿ na wi'ndye na ñoom ñ'eⁿñeⁿ, seijnaaⁿ jom. Tso:

—¿Aa nchii Cristo cwiluiindyu'? Cwa cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnncu' ndoⁱ mati já.

⁴⁰ Saa t'o cwicheⁿ tsaⁿñeeⁿ, seitiaaⁿaⁿ x'iaaⁿaⁿ, tsoom:

—Cwa tiquia' Ty'ooots'om. Ndoⁱ 'u jnda t'uiityeⁿna' na maxjeⁿ nnc'io'. ¿Aa ticando' mañejo'ti matjom' cha'xjeⁿ matjom jom? ⁴¹ Ndoⁱ wendyo jaa nmeiⁿ mayuu'cheⁿ maty'iomyana' na catjooⁿya na luaa ee cwitiooⁿndyo cantyja na ñel'aaya. Saa juu Tam'aaⁿ meiⁿcwii nawi' tícats'aaⁿ.

⁴² Quia jo' tsoom nnom Jesús:

—'U Ta, cjaañjoom' ts'om' ja quia na nndyo' na nntsaⁿntjom'.

⁴³ Tso Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mayuu'cheⁿ matsjooⁿ njom', xuee je' nnc'oom' ñ'eⁿndyo jo paraíso yuu na m'aaⁿ nquii Ty'ooots'om.

Tquiaañe Jesús na tueeⁿeⁿ
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Xjeⁿ na tuee' quiajmeiⁿ, teijaaⁿ cha'waa tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ. ⁴⁵ Ee na teijaaⁿ ñe'quioom'. Ndo' juu liaa tco na ntyjaty'io naquii' wats'om t'maⁿ ty'ioo'xcwena'. ⁴⁶ Quia jo' jndei seixuaa Jesús, tsoom: —Tsotyaya, ma'ndiya cantyja na wando'a naquii' l'o'. Jndaⁿ tsoom na luaa', mana tueeⁿeⁿ.

⁴⁷ Quia na nty'iaa' tyo na matsaⁿntjom sondaro chiuu waa na tuii, seit'maaⁿñê Ty'oots'om, tsoom:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿm'aaⁿ matseixmaaⁿ ts'aⁿ na lju' cwiluiiñe.

⁴⁸ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tjomndye na nty'iaa na ljo' tuii, quia ty'elcwee'na l'aana, tyotmeiiⁿna nda' ndei'candyaana na cwit'mooⁿna na matsei'ndaa'na n'quiuana. ⁴⁹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na ta'jnaaⁿna Jesús ñequio yolcu na ty'entyjo naxeeⁿeⁿ na jnaⁿ Galilea, tyonty'iaa tqiana na luaa' tjom Jesús.

Oocaty'iuuna Jesús
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu José na jnaⁿ tsjoom Arimatea ts'ondaa Judea. Tsaⁿñeeⁿ cwii joo nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jom ya ts'aⁿñê ndo' mach'eeⁿ na maty'iomyana'. ⁵¹ Mati tyomeinom'm juu na nntsaⁿntjom Ty'oots'om. Ticatseijomñê ñ'oom na t'maⁿ nt'omcheⁿ nc'iaaⁿaⁿ na cue' Jesús. ⁵² Tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato ndo' tcaaⁿ ts'oo Jesús. ⁵³ Jndaⁿ chii tjacatyjeeñe juu. Seityjooñe liaa sávana tsaⁿ lino ndo' tjaa'ñê juu naquii' tsue'tsjoⁿ na tuiiya. Jo' jo' meiⁿcwii tjaa'naⁿ ñeeⁿ cojaaquiee'. ⁵⁴ Juu xuee'ñeeⁿ, maxuee na cwila'ndaa'ndye nn'aⁿ na nnta'jndyeena xuee sábadó. Ndo' xjeⁿñeeⁿ majaawee'ya xjeⁿ cantyja 'naaⁿna'.

⁵⁵ Yolcu na tqiuo ñ'eⁿñê na jnaⁿna Galilea, ty'enty'iaana tsei'tsuaa, tqeⁿna cwenta chiuu waa na tjacanty'iuu'ñê. ⁵⁶ Jndaⁿ jo' ty'elcwee'na Jerusalén, ty'ela'jndaa'ndyena nasei cachi ndo' ncheⁿ. Ndo' ta'jndyeena juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ cha'xjeⁿ matsaⁿntjom ljeii naqui.

24

Cantyja na tando'xco Jesús
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Cwitsjoomya xuee najndyee smanaⁿ, ty'ena yuu waa tsei'tsuaa. Ty'echna nasei cachi na jndaⁿ jla'jndaa'ndyena. ² Jndaⁿ na tquiena jliuna na jndaⁿ teindyó tsjo' na ta' 'ndyoo tsue'tsjo'. ³ Quia na ty'equie'na jo' jo', taticaliuna sei'ts'o 'naaⁿ Ta Jesús. ⁴ Xcwe na matseiñ'eeⁿñena'na jona na cwicatyuena, ndo' teitquioo'ndye we nn'aⁿ nacañoomna na jeeⁿ canchii', caxuee liaa. ⁵ Jeeⁿ ndya' tyuena, jla'ntyjanquioondyena nqueⁿna nomtyuua. Jluu naⁿñeeⁿ ndaana:

—¿Chiuu quii'ntaaⁿ l'oo cwil'ue'yo' ts'aⁿ na wando'? ⁶ Tac'oomñê ñjaaⁿ, jndaⁿ wando'xcoom. Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na seineiiⁿ ndaaⁿ'yo' quia na ndi m'aaⁿ ts'ondaa Galilea. ⁷ Tsoom na nqueⁿ na cwiluiiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ññe'quia nn'aⁿ cwenta jom luee nn'aⁿjnaⁿ. Ndo' naⁿñeeⁿ nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Saⁿ xuee jndaⁿ ndyee ncwando'xcoom.

⁸ Quia jo' tjañjoom' n'omna ñ'oom na tyotseineiⁿ. ⁹ Jnaⁿ na yuu na waa tsei'tsuaa, ty'elcwee'na ndo' jla'candiina nn'aⁿ canchoo'cwii ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ chiuu waa na tuii. ¹⁰ María Magdalena, ñ'eⁿ Juana, ñ'eⁿ María tsondyee Jacobo, ñ'eeⁿ nt'omcheⁿ yolcu na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyena, jona

jla'candiina nn'aⁿ canchoo'cwii ñ'oom'ñeeⁿ. ¹¹ Saa apóstoles ndoo' nquiuna cwe' ñ'omnco jo'. Tícala'yu'na.

¹² Saa Pedro teicantyyaaⁿ, jleinoom, tjaaⁿ yuu waa tsei'tsuaa. Quia na nty'iaaⁿ naquii' tsei'tsuaa, cwe' liaa canchii' ljeiiⁿ. Ndo' tjalcwe'nnaaⁿ waⁿ'aⁿ, jaawa jaacue tyom'aaⁿ ts'oom cha'tso na jndá tuui.

Ñjomndye we nn'aⁿ nato Emaús

(Mr. 16:12-13)

¹³ Majuuti xuee'ñeeⁿ we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús cwi'oona cwii tsjoom chjoo na jndyu Emaús na m'aaⁿ na' canchoo'cwii kilómetros na tquiana' ñ'eⁿ Jerusalén. ¹⁴ Ndo' cheⁿnquieena cantyya cha'tso na nmeiiⁿ tuui. ¹⁵ Yocheⁿ na luaa' jeeⁿ cwila'neiⁿna, manquiiti Jesús tue'ntyjoⁿ joona. Ñe'cwi tjaaⁿ ñ'eⁿndyena. ¹⁶ Saa tícata'jnaaⁿna jom ee s'aana' n'omndaana cha'cwijom na titquioona. ¹⁷ Tsoom ndaana:

—¿Ljo' ñ'oom jeeⁿ cwilaneiⁿyo' na ts'a'yo' nato? Quia jo' ty'emeintyyeeⁿna na chjoo' n'omna.

¹⁸ Ndo' cwiindyee joona na jndyu Cleofas t'o nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwii ts'aⁿ na cwe' tyje'ya Jerusalén, jo' chii ticaljei' chiuu waa na tuui wja mawena'?

¹⁹ Quia jo' t'ooⁿ ndaana:

—¿Ljo' tuui?

Jooa t'ooⁿna nnoom:

—Aa, waa na tuui cantyya 'naaⁿ Jesús, ts'aⁿ tsjoom Nazaret na tyotseixmaⁿ profeta. T'maⁿ najneiⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ ñequio ñ'oom na tyotseineiiⁿ jo ndaa cha'tso nn'aⁿ ndo' jo nnom Ty'oots'om. ²⁰ Saa nquiee ntyee na cwiluitquiendye ndaa ntyee ñequio na'maⁿ'iaaⁿ cwentaayâ tquiana cwenta jom na cat'uiityeⁿna' jom na cueeⁿeⁿ, ndo' ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ.

²¹ Ndo' já jeeⁿ ñentyjaa' n'ooⁿyâ na jom nluiñê nqui na nntseicandyaañee nn'aⁿ Israel. Ndo' waa cwiicheⁿ, je' jndá ndyee xuee na tuui na nmeiiⁿ.

²² Ndo' nchii macandá jo', mati joo yolcu na ñ'eeⁿ tmaaⁿ na laxmaaⁿyâ, tquiõñ'omna ñ'oom na jeeⁿ seiñ'eeⁿna' já. Ee mateincoquiuu' ty'ena yuu waa tsei'tsuaaⁿ, ²³ saa taticaliuna sei'ts'o 'naaⁿaⁿ. Tquiolcwee'na, tyoluena na mati tco'na' ángeles ndaana na jlue yo'ñeeⁿ ndaana na jom wanoom'm. ²⁴ Jo' chii ty'e nt'om nc'iaayâ yuu waa tsei'tsuaa ndo' jliuna na mayuu' cha'xjeⁿ na jlue yolcu'ñeeⁿ. Saa maxjeⁿ tícantyya'iaana nquii Jesús.

²⁵ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Ó nn'aⁿ na tileicala'noⁿyo' maxjeⁿ tiqueⁿyo' cwenta ndo' ticjoo' n'om'yo' na nlayu'yo' cha'tso ñ'oom na tyolue profetas. ²⁶ Aa nchii maxjeⁿ matsona' na nquii Cristo catjoom cha'tso nawi'meiⁿ cwitjocheⁿ na nntseit'maaⁿñ'ena' jom.

²⁷ Quia jo' tyo'mooⁿ naquii' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om cha'tso ñ'oom na matseineiⁿna' cantyya 'naaⁿ nqueⁿ. Tjoⁿñ'ooⁿ ñequio ljeii na tqueⁿ Moisés ndo' tcuu ty'oorna' hasta xjeⁿ ljeii na tqueⁿ cha'tso profetas.

²⁸ Quia na ty'ewindyooⁿ tsjoom chjoo yuu na cwi'oona, quia jo' s'aaⁿ na ndoo' wjaatyyeⁿcheⁿ. ²⁹ Saa joona l'ana na jndei'na' na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena. Jluena:

—Caljoo'ndyu' ñ'eⁿndyô ee je' jndá tmaaⁿ ndo' manleincooⁿ'.

Jo' chii tjaqueⁿeⁿ naquii' w'aa na nljoo'ñê. ³⁰ Ndo' quia na tjacjom nacañoⁿmeiⁿsa ñ'eⁿndyena, to'ñoⁿom tyoo', tquiaaⁿ na quian'uaa' Ty'oots'om cantyya 'naaⁿna', tyjeeⁿ ndo' tquiaaⁿ juuna' ndaana. ³¹ Ndo'

xjeⁿñeeⁿ s'aana' jooa cha'cwijom ts'aⁿ na ya teitquioo'nnda' ndo' ta'jnaaⁿna na manquii Jesús jo'. Saa jom mana tsuñê jo ndaana. ³² Tyoluena ndaa ntyjeena:

—Aa tiyuu' s'aana' jnda'jom teiiⁿ n'ooⁿya yocheⁿ na matseineiiⁿ ndaaya xjeⁿ na ñjomndyo^o nato quia na seicanooⁿ chiuu ma'moⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii.

³³ Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ teicantjyana, ty'elcwee'na Jerusalén. Jliuna nn'aⁿ na canchoo'cwii ñe'naaⁿ m'aⁿ na ññeeⁿ ñequio nt'omcheⁿ nc'iaana. ³⁴ Quia jo' jlue na ññeeⁿ ndaana:

—Jeeⁿ sa, mayuu'cheⁿ jndaⁿ mawando'xco Ta Jesús, ee jndaⁿ teitquioo'ñê nnom Simón.

³⁵ Quia jo' jooa tyola'neiⁿna chiuu waa na tuii quia na m'aⁿna nato ndo' chiuu waa na ta'jnaaⁿna jom quia na tyjeeⁿ tyoo'.

Teitquioo'ñe Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Yocheⁿ na cwila'neiⁿna ñ'oommeiⁿ, teitquioo' meintyjee' Jesús xcwe quii'ntaaⁿna. Tquiaaⁿ na xmaⁿndyena. Tsoom:

—C'om'yo' na tjaañomtiuu quii' n'om'yo'.

³⁷ Saa jooa nioom tyuena, ee jla'tiuuna na cwe' ncwaaⁿaⁿ jo' cwinty'iaana. ³⁸ Ndo' tsoom ndaana:

—¿Chiuu na jeeⁿ matsei'ndaa'na' nquiu'yo' ndo' na luaa' m'aaⁿ n'om'yo'?

³⁹ Canty'ia'yo' l'ooⁿya ñ'eⁿ nc'aya na manncoty^a luaa. Ndo' nquio'yo' ja, ee ncwaaⁿ ts'aⁿ tjaa'na' sei' cachuuna', meiⁿ ndei' cha'na cwinty'ia'yo' na cho ja.

⁴⁰ Jndaⁿ tsoom na luaa', t'mooⁿ l'ooⁿ ndo' nc'eeⁿ. ⁴¹ Saa ndicwaⁿ cwe' matseitsaⁿtona' jooa na jeeⁿ neiⁿna, jeeⁿ cjaawee' n'omna, hasta tileicalayu'na na jom. Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa cwilei'ñ'om'yo' na ya nlcwa' ts'aⁿ?

⁴² Jo' chii tquiana cwii taⁿ catscaa jneiiⁿ ñequio tscuu na ñjom tsiom'.

⁴³ To'ñoom ndo' tcwaaⁿaⁿ ñequio na jndoo'na. ⁴⁴ Ndo' tsoom ndaana:

—Cha'tso ñ'oom na teiljeii cantyja 'na'ya naquii' ñ'oom na tqeⁿ Moisés ñequio profetas, ndo' mati naquii' salmos, ñ'oom'ñeeⁿ tyo'mooⁿya ndaa'yo' quia na ndicwaⁿ m'aaⁿya ñ'eⁿndyo'. Jooa' wjaatseicandaⁿñaⁿ, ndo' je' macwiluii cha'xjeⁿ na tsjoo.

⁴⁵ Quia jo'cheⁿ tquiaa Jesús na nla'noⁿna ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeiina'.

⁴⁶ Tsoom ndaana:

—Ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, matsona' na nquii na cwiluiñe Cristo, jndeina' na nntjoom nawi' t'maⁿ, ndo' xuee na jndaⁿ ndyee nncwando'xcom na tueeⁿeⁿ. ⁴⁷ Ñequio xuee' jom nñe'quia nn'aⁿ ñ'oom na calcwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿna cha na nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jooa. Ñ'oommeiiⁿ nna'na' Jerusalén, nncjaanty'eena' xjeⁿ cha'waa tsjoomnancue. ⁴⁸ Ndo' 'o la'xmaⁿyo' na catjei'yuu'ndyo' ñ'oommeiiⁿ.

⁴⁹ Queⁿyo' cwenta, ja njñooⁿya nquii Espíritu Santo na jndaⁿ tso Tsotyaya na nñequiaaⁿ ndaa'yo'. Jo' chii, caljoo'ndyo' tsjoom Jerusalén hasta na nnto'ñoom'yo' juu na nnaⁿ nandye na nñequiaa najnda'yo'.

Tjawa Jesús cañoom'luee
(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Quia jo' jlui'na tsjoom'ñeeⁿ. Tjachom jooa nndyoo' tsjoom Betania. Seintyjoⁿ l'ooⁿ nacjooa, tio'naaⁿñê jooa. ⁵¹ Majuu xjeⁿ na matio'naaⁿñê jooa tqⁿna' jom ñ'eⁿndyena. Tjañ'oomna' jom nandye cañoom'luee.

⁵² Ndo' jooṇa, quia jndā jla't'maaⁿndyena jom, ty'elcwee'na Jerusalén na jeeⁿcheⁿ ndya' neiiⁿna. ⁵³ Ñe'quii'cheⁿ tyom'aⁿna wats'om t'maⁿ na ty-ola't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Mantyjati luaa'ndyo.

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljei Juan

Juu na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om tuiiñe na ts'aⁿ jom

¹ Xjeⁿ na to' Ty'oqots'om na tqeeⁿ cha'tso, juu na cwiluiiñe ñ'oom'm maxjeⁿ m'aaⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' cha'tso na cwiluiiñe mati juu candaq'ñ'eⁿ cwiluiiñe.

² Juu na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om m'aaⁿ ñ'eⁿñê xjeⁿ na jnaⁿndyeecheⁿna'.

³ Cha'tso na maniom na tqeeⁿ Ty'oqots'om, ñ'eeⁿ quia tqeeⁿna joona'. Cwii cwii nnom na maniom, ñequii'cheⁿ na ñ'eeⁿ na tqeeⁿna jo'. ⁴ Tseixmaⁿ cheⁿnqueⁿ na ticantycwii na wanoom'm. Juu jo' na matseixmaaⁿ matseijomna' cha'cwijom chom na matseixueeñena' ndaaⁿ nn'aⁿ. ⁵ Juu naxuee na matseixmaaⁿ, matseicanooⁿna' cha'tso na cwi'oo nacjoo' Ty'oqots'om. Saa cha'tso joo jo' tícandaqⁿ nlqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' jom.

⁶ Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jñom Ty'oqots'om na m'aⁿ nn'aⁿ judíos. Juan jndyu tsaⁿñeeⁿ. ⁷ Jñoom na ty'iom Ty'oqots'om ts'iaaⁿ jom na nncwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ Cristo na cwiluiiñe naxueeñe, tyoch'eeⁿ na ljo' cha cha'tsondye nn'aⁿ ñ'eⁿ Cristo nla'yu'na. ⁸ Nchii nqueⁿ cwiluiiñe naxueeñe saa jñoom na nncwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ juu na cwiluiiñe naxueeñe. ⁹ Cristo cwiluiiñe naxueeñe na mayuu'cheⁿ, tuiiñe tsjoomnancue. Jom mañequiaaⁿ naxuee nnom ticwii cwii ts'aⁿ.

¹⁰ Nquii na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om, tyom'aaⁿñe tsjoomnancue, saa meiiⁿ na jom tqeeⁿ juuna', maxjeⁿ tícala'noⁿ nn'aⁿ ñeeⁿ cwiluiiñe.

¹¹ Tyje'cañoom nn'aⁿ judíos na mañecwii ndyuaana ñ'eⁿñê, saa tícato'ñoomna jom. ¹² Saa nt'omndye joona to'ñoomna jom, ndo' tyola'yu'na ñ'eⁿñê. Ndaq joona tquiaaⁿ na cwila'xmaⁿna ntseinda Ty'oqots'om. ¹³ Nchii cwiluiindyena ntseinaaⁿ cha'xjeⁿ na cwiluiindyena nda nn'aⁿ. Meiⁿ nchii cwiluiindyena ntseinaaⁿ ee na queeⁿya ts'om cwii ts'aⁿ. Tomti maqueⁿna' joona ntseinaaⁿ ee nqueⁿ l'ue ts'oom.

¹⁴ Nquii na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om tuiiñe na ts'aⁿ, tyom'aaⁿñe quii'ntaaⁿna. Candaq'ya m'aaⁿ na candya' ts'om nn'aⁿ, ndo' cwiluiiñe na mayuu'. Nty'iaandaq'ya quia seit'maaⁿñe Ty'oqots'om juu. Quia tuii na ljo' saaliuuyá na ñenquii cwiluiiñe Jnda Ty'oqots'om. ¹⁵ Juan'ñeeⁿ tyocwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ juu quia seiweeⁿ jñeeⁿeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Tsoom:

–Nquii'yo' na jnda ñetsjoo na 'io cha nleitquoo'ñe cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na meiⁿchjoo tic'oom'na' ja ñ'eⁿñê, ee maxjeⁿ m'aaⁿ cwii tjoqcheⁿ na nluindyoo. Manquii ts'aⁿ na mandyowindyoo' luaa' jo'.

¹⁶ Jom candaq'ñ'eⁿ naya matseixmaaⁿ. Cantyja 'naaⁿ jo' matio'naaⁿñe Ty'oqots'om cha'tsondyo. Cwii nnom na jnda to'ñooⁿya na matio'naaⁿñê jaa, jnda mañoomcheⁿ na cwito'ñooⁿya. ¹⁷ L'oo Moisés tquiaa Ty'oqots'om ljei na matsa'ntjomna'. Saa cantyja 'naaⁿ Jesucristo cwiliuuya na candya' ts'om Ty'oqots'om jaa ndo' na cwiluiiñe ñ'oom na mayuu'. ¹⁸ Tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na jnda nty'iaa' Ty'oqots'om. Macandaⁿ nquii Jnaaⁿ na ñecwiiñe, juu jnda t'moⁿ ndaaⁿya chiuu cwiluiiñe.

Ñ'oom na tjei'yuu'ñe Juan tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ (Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye Jerusalén jñoomna ntyee cwentaana na m'aaⁿ Juan ñequio nt'om levitas na cwindye'ntjom naquii' wats'om.

Ty'ioomna ts'iaaⁿ ntyeeⁿñeeⁿ na cata'x'ee naⁿñeeⁿ nnom Juan 'ñeeⁿ cwiluiiñê.

²⁰ Jom ndyeyu tjei'yuu'ñê, tsoom:

—Ja nchii Cristo cwiluiindy.

²¹ Jo' chii ta'x'etina nnoom:

—¿Aa profeta Elías 'u?

Jom t'ooⁿ:

—Nchii jo' ja.

Ta'x'eennda'na nnoom:

—Quia jo', ¿aa cwiluiindyu' profeta'ñeeⁿ na matso Moisés na nñequiaa ñ'oom' Ty'oots'om ndaaya?

Saa t'ooⁿ:

—Nchii jo' ja.

²² Jo' chii jluna nnoom:

—¿Quia jo' 'ñeeⁿ cwiluiindyu'? Catsu' cha ya nnt'ooyá ndaa nn'aⁿ na jñoom já. ¿Chiuu matsu' che'nncu' cantya 'naa' ts'iaaⁿ na matsei'xma'?

²³ Luaa ñ'oom na seilcweeⁿeⁿ ndaa naⁿñeeⁿ. Matsoom:

—Ja mats'aa cha'xjeⁿ na tso profeta Isaías quia tsoom: “M'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseiwé jndyee' jo ndo' ndyuua yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. Calajndaa'ndyo' na nquii na tjacantya na cwiluii'tmaⁿñe nntsá'ntjom 'o.”

²⁴ Nn'aⁿ na la'xmaⁿ tmaaⁿ fariseos jñoomna naⁿñeeⁿ. ²⁵ Ndo' ta'x'eendyeti naⁿñeeⁿ nnoom. Jluena:

—Matsu' na 'u meiⁿ nchii Cristo cwiluiindyu', meiⁿ Elías, meiⁿ nquii profeta na tso Moisés na nñequiaa ñ'oom' Ty'oots'om ndaaya, quia jo' ¿chiuu na matseits'oomndyu' nn'aⁿ?

²⁶ Ndo' t'o Juan ndaana. Tsoom:

—Ja matseits'oomndyo nn'aⁿ ñequio ndaatoo, saa quii'ntaaⁿyo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na ticala'noⁿyo' cantya 'naaⁿ. ²⁷ Majom na nnts'aaⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om quia na jnda 'ndiina' ja, ee maxjeⁿ m'aaⁿ cwii tjoocheⁿ na nluindy. Ja meiⁿ cwe' na nndi'ntjoⁿya nnoom til'uendyo.

²⁸ Luaa' tuii cwii joo na jndyu Betábara, jo ntyja na macalui' ñe'quiom' xndyaa' jndaa Jordán yuu na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ.

Jesús cwiluiiñê catsmaⁿ tsmeiⁿ Ty'oots'om

²⁹ Xuee na jnda we na tuii na luaa', nty'iaa' Juan na ndyowindyoo' Jesús na m'aaⁿ. Matsoom ndaa já na m'aaⁿyá ñ'eⁿñê jo' jo':

—Queⁿyo' cwenta, luaa' ts'aⁿ na cwiluiiñe catsmaⁿ tsmeiⁿ Ty'oots'om na juu matseicanduu' jnaaⁿ nn'aⁿ. ³⁰ Mañejuu ts'aⁿ na jnda ñetsjooya ndaa'yo' cantya 'naaⁿ na 'io cha nleitquoo'ñe cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na t'maⁿti cwiluiiñe, nchiiti ja. Ee m'aaⁿ cwii tjoocheⁿ na nluindy. ³¹ Xjeⁿ na to'a na matseits'oomndyo nn'aⁿ ñequio ndaatoo, meiⁿ ticatsei'noⁿa na jom ts'iaⁿaⁿ na nntseicanoom'm jnaaⁿ nn'aⁿ. Saa mats'aa ts'iaaⁿmeiiⁿ cha catseica'moⁿna' ndaa nn'aⁿ Israel na ljo' cwiluiiñê.

³² Ndo' Juan tjei'yuu'ñetyeeⁿ ndaayá. Matsoom:

—Nty'ianooⁿ na jnaⁿ Espíritu Santo cañoom'luee. Jndyocue cha'cwijom catu', ljoo'ñe ñ'eⁿñê. ³³ Xjeⁿñeeⁿ meiⁿ ticatsei'noⁿa 'ñeeⁿ juu na nluuiñe nquii na nntseicanduu' jnaaⁿ nn'aⁿ. Saa tjañjoom' ts'ooⁿ quia jñom Ty'oots'om ja na catseits'oomndyo nn'aⁿ, tsoom nooⁿ: “Nnty'ia'njom' na nndyocue Espíritu nacjoo' cwii ts'aⁿ, ndo' nljoo'ñe ñ'eⁿñê. Juu tsaⁿñeeⁿ jnda ty'ioⁿya ts'iaaⁿ jom na nntseits'oomñe nn'aⁿ ñ'eⁿ Espíritu Santo.” ³⁴ Ndo' jnda nty'ianooⁿya na tuii na ljo' ñ'eⁿñê. Jo' chii macwji'yuu'ndyo na jom cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om.

Nn'aⁿ na t'maⁿjndyee Jesús na cala'jomndyena ñ'eⁿñê

³⁵ Cwiicheⁿ xuee meintyjee'nnda' Juan ñequio wendyô jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'oom na mañequiaaⁿ. ³⁶ Ndo' quia nty'iaaⁿaⁿ Jesús na mawjaawinom jo' jo', matsoom ndaayâ:

—Canty'ia'yo', luua' ts'aⁿ na cwiluiñe catsmaⁿ tsmeiⁿ Ty'oqots'om.

³⁷ Ndo' wendyô jâ na cwila'jomndyô ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, quia na jndyaayâ ñ'oomwaa', saantyooyâ naxeⁿ Jesús. ³⁸ Taqueⁿ Jesús ndo' nty'iaaⁿaⁿ na cwitsaantyooyâ naxeeⁿeⁿ. Tax'eeñe ndaayâ, tsoom:

—¿Aa waa na nl'a'yo' ja?

Ndo' l'uuyâ nnoom:

—Rabí, ¿cwaaⁿ w'aa nncja'meintyje' je'? Ñ'oom rabí matsona' ts'aⁿ na ma'moⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om.

³⁹ Matsoom ndaayâ:

—Quio'yo' mana nnty'ia'yo'.

Quia jo' saayâ ñ'eⁿñe w'aa na tjameintyjeeⁿeⁿ. Ndo' cha'na ñequiee na matmaaⁿ na squiaayâ ñ'eⁿñe. Ljoo'ndyô ñ'eⁿñe hasta na jnda teincqoⁿ.

⁴⁰ Ja Juan ñequio Andrés, tyjee Simón Pedro, jâ jndyaayâ ñ'oom na tso Juan'ñeeⁿ, ndo' saantyooyâ naxeⁿ Jesús. ⁴¹ Juu Andrés'ñeeⁿ tjacal'ueeⁿ xioom Simón. Matsoom nnom:

—Jnda jliuuyâ juu na cwiluiñe Mesías. (Ñ'oomwaa' matsona' Cristo, nqui na tqueⁿ Ty'oqots'om na cwji'n'maa'ñe nn'aⁿ.)

⁴² Quia jo' tjañ'oom Andrés xioom na m'aaⁿ Jesús. Nty'iaa' Jesús juu, ndo' matsoom:

—U re, Simón, jnda Jonás 'u. Je' nntseicajndyuya 'u Cefas. (Ñ'oomwaa' matsona' Pedro.)

Ma'maⁿ Jesús Felipe ñequio Natanael

⁴³ Cwiicheⁿ xuee seijndaa'ñe Jesús na nncjaⁿ ts'onⁿdaa Galilea. Quia ljo'cheⁿ teincwiñe ñ'eⁿ Felipe. Matsoom nnom:

—Candyo'tseijomndyu' ñ'eⁿndyo ts'iaaⁿ na mats'aa.

⁴⁴ Juu Felipe'ñeeⁿ mañe'cwii tsjom'm ñequio Andrés ñ'eⁿ Pedro. Jooná nn'aⁿ tsjoom Betsaida. ⁴⁵ Ndo' tjacal'ue Felipe Natanael. Matsoom nnom:

—Jnda jliuuyâ nqui na cantyja 'naaⁿ seiljeii Moisés nacjoo' libro na chuna' ñ'oom' Ty'oqots'om na matsa'ntjomna'. Ndo' mati nt'omcheⁿ profetas tyola'ljeiina cantyja 'naaⁿ tsa'm'aaⁿ. Majuu Jesús jo', ts'aⁿ tsjoom Nazaret, na cwilue nn'aⁿ na jnda José juu.

⁴⁶ Tso Natanael:

—Ndoo' ntyjii na cwe' Nazaret xocwitquioo'ñe cwii ts'aⁿ na t'maⁿ nnteijneiⁿ nn'aⁿ.

T'o Felipe nnoom, matso:

—Candyo' sa. Nnty'ia'njom' jom.

⁴⁷ Nty'iaa' Jesús na ndyocwje'cañoom Natanael jom. Matsoom:

—Canty'ia'yo' tsa'm'aaⁿ tiquinquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ. Jom mayuu'cheⁿ cwiluiñe ts'aⁿ Israel.

⁴⁸ Tax'eeñe Natanael nnoom:

—¿Chiuu ljei'yu' Ta na ljo' matseixma'ya?

T'o Jesús, matsoom nnom:

—Cwii tjoqcheⁿ na nncjaacwaⁿ Felipe 'u, nty'iaaya 'u quia m'aaⁿ wa' x'ee ts'oom higuera 'naⁿ.

⁴⁹ Ndo' t'o Natanael, matsoom:

—U ts'aⁿ na ma'moⁿ ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ, 'u maxjeⁿ cwiluiindyⁿ Jnda Ty'oqots'om. 'U cwiluiindyⁿ rey cwentaa jâ nn'aⁿ Israel.

⁵⁰ T'ò Jesús:

—¿Aa cwe' nc'e na tsjooja na nty'iaja 'u x'ee ts'oom higuera 'naⁿ, aa cwe' jo' na matseyu' ñ'eⁿndyò? Maxjeⁿ maniom na jndati la'xmaⁿ'na' cantyja 'naⁿya na quia wja'nty'ia'.

⁵¹ Ndo' matsotyeeⁿ nnom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooja ndaa'yo'. 'O nnty'ia'yo' na nnaaⁿ cañoom'luee. Ndo' nnty'ia'yo' na nñquiocue ángeles na m'aaⁿ ja na cwilui-indyò ts'aⁿ na jnaaⁿya na m'aaⁿ Ty'oots'om, ndo' na nnc'oowannda'na.

2

Toco ts'aⁿ tsjoom Caná ts'ondaa Galilea

¹ Xuee jndá ndyee na tuii na luaa' toco cwii ts'aⁿ tsjoom Caná, ts'ondaa Galilea. Ndo' seijomñe tsondyee Jesús. ² Ndo' joo nn'aⁿ na t'unco t'maⁿna Jesús ñequio já nn'aⁿ na cwila'jomndyò ñ'eⁿñê na mati calajomndyò ñ'eⁿndyena na cwí'uncona. ³ Jndá na ntquie' winom, tsondyee Jesús tso nnoom:

—Ticwijndeii winom.

⁴ T'ò Jesús nnom, matsoom:

—Naⁿ, ¿ljo' nntsa' ja? Tyoowe'ntyjò xjeⁿ na nnts'aa cwii nnom na tixocandaá nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa.

⁵ Matso tsoñeeⁿ ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom jo' jo':

—Cal'a'yo' cha'tso na nntsa'ntjoom 'o.

⁶ Maniom ñ'oom na cwiquaaⁿ jaa nn'aⁿ judíos na cwinndyuu'a ñequio na cwiitmaa'ya 'naⁿ. W'aa yuu na toco tsaⁿñeeⁿ meintyjee' yom ljoó t'maⁿ na tui-ina' ñ'eⁿ ljo', na quiwil'uee'ndyena na cwila'candaá'ndyena costumbre'ñeeⁿ. Cwíwijndeii cwii cwii tsjoo'ñeeⁿ cha'na ñequiee hasta yom xjo lata ndaa. ⁷ Seineiⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom jo' jo'. Matsoom:

—Calacato'yo' ljoomeiⁿ ñequio ndaatío.

Ndo' jla'catoo' naⁿñeeⁿ joona' hasta too' cwijomna'. ⁸ Jndá jo' matsoom ndaana:

—Je' catjei'yo' chjoowi' juuna'. Catsaañ'om'yo' na m'aaⁿ ts'aⁿ na matsa'ntjom nn'aⁿ na cwila'ñ'oom'ndyem nantquie.

Jo' chíi ty'eñ'omna juuna' na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ. ⁹ Ndo' juu ts'aⁿ na matsa'ntjom naⁿñeeⁿ t'uu chjoowi' ndaatío na jndá seicwaqueⁿ Jesús na winom. Ticaljeii tsaⁿñeeⁿ yuu jna'na' saá nn'aⁿ na cwindye'ntjom jo' jo' nquiucheⁿna yuu tjei'na juuna'. Quia jo' tcwaⁿ tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na macoco.

¹⁰ Matsoom nnom:

—Ticwii cwii joo na ñetjò na t'unco nn'aⁿ, najndyee tyoñe'quia nn'aⁿ winom na yaticheⁿ na nncwe nc'iaana. Ndo' quia na jndá mawjaacjoo naⁿñeeⁿ na cwiwena, quia jo' cwíñe'quiana winom na ticue'ntyjò na yana'. Saá 'u je', jndá seiljo' winom na yaticheⁿ na quia je'cheⁿ nleil'uena'.

¹¹ M'aaⁿ Jesús Caná ts'ondaa Galilea quia s'aañeeⁿ ts'iaaⁿ na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. Ndo' na luaa' s'aaⁿ t'moqⁿ na t'maⁿ cwiluiñê. Manc'e jo' na já nn'aⁿ na cwila'jomndyò ñ'eⁿñê, jnaⁿ'na' na cwilayuu'â ñ'eⁿñê.

¹² Jndá na tuii na luaa', quia jo' já nn'aⁿ na cwindyaaⁿyâ ñ'oom na mañequiaaⁿ, saayâ Capernaum ñ'eⁿñê, ñequio tsoñeeⁿ ñequio ntyjeeⁿ. Ndo' ljoó'ndyò jo' jo' cwantindyò xuee.

*Tjei' Jesús nn'aⁿ quii' wats'om t'maⁿ Jerusalén
(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)*

¹³ Juu xjeⁿñeeⁿ jndā wjaawindyoo' nncuee' ncuee pascua quia jaa nn'aⁿ judíos cwilacwjaā canmaⁿ. Jo' chii saayâ Jerusalén ñ'eⁿ Jesús. ¹⁴ Tach'eeⁿ wats'om t'maⁿ, jo' jo' ljeiiⁿ nn'aⁿ na cwindaa quioondyo ñ'eⁿ canmaⁿ ñ'eⁿ cantu'. Ndo' mati meindyuaandyē nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om 'naaⁿ nn'aⁿ na cwi'ooquie' wats'om. ¹⁵ Ndo' jndā na nty'iaaⁿaⁿ na luua', quia jo' s'aaⁿ l'uua tsja'jneiⁿ, jndā chii jleintyjoōⁿ naⁿñeeⁿ. Tjeiiⁿeⁿ cha'tsondyē joona ch'eeⁿ tach'eⁿ wats'om'ñeeⁿ. Mati canmaⁿ ñ'eⁿ quioondyo. Ndo' seicantqueeⁿ meiⁿsa na cwilei'cho nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om jo' jo'. Seiquiaⁿ s'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Ndo' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwindaa cantu' matsoom:

—Catjei'yo' quioo'm'aⁿñ' ñjaaⁿñe. Tacal'a'yo' na waa' Tsotyaya na matseijomna' cha'na ts'ua.

¹⁷ Quia jo' jā nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyō ñ'eⁿñeⁿ ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ tjañjoom' n'ooⁿyâ ñ'oom na mawaa cjoō' libro Salmos. Matsona': "Nla'cuee' nn'aⁿ ja jnaaⁿ na queeⁿ ts'ooⁿya na nleil'uee'ndyena waa' Ty'oots'om cha'xjeⁿ na matsa'ntjomna'."

¹⁸ Ndo' ta'x'ee nn'aⁿ judíos nnoom, jluena:

—¿Cwaaⁿ ts'iaaⁿ nntsa' na tixocaluii juuna' na cwe' ts'aⁿ nnts'aa na m'moⁿ'na' ndaayâ na waa najndeii na matseixmaⁿ na nmeiiⁿ mache'?

¹⁹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Calatyui'yo' wats'omwaañe ndo' ñe'ndyee xuee nntseiwannda'a juuna'.

²⁰ Ndo' t'ooⁿ nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ:

—Wen'aaⁿ nchoo' yom ntyu tjacaa na tuui wats'omwaañe, ndo' 'u je' ¿aa cwe' ñe'ndyee xuee nntseiwe' juuna'?

²¹ Saa seijoom'ñe na juu seiⁿeⁿ cwiluiiñena' wats'om. ²² Jo' chii jndā na tquiaa Ty'oots'om na tando'xcoom jndā na tueeⁿeⁿ, jā nn'aⁿ na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaaⁿ tjañjoom' n'ooⁿyâ na ljo' tsoom. Ndo' jlayuu'â ñ'oom na seineiⁿ ndo' mati ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii.

Ntyjii Jesús chiuu waa naquii' ts'om ts'aⁿ

²³ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ Jesús Jerusalén na tyowaa xuee Pascua quia jaa nn'aⁿ judíos cwila'wjaaya canmaⁿ, nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' tyonty'iaana jndye nnom ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ na tixocandaa nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. Jo' chii jndyendyena tyola'yuu'na na cwiluiiñe Cristo. ²⁴ Saa tñquiaañe ñ'eⁿndyena, ee ntyjeeⁿ chiuu n'omna. ²⁵ Meiⁿ ticaⁿ'na' na cwji'yuu'ñe ts'aⁿ nnoom cantyja ljo' la'xmaⁿ nn'aⁿ, ee maxjeⁿ mantyjeeⁿ chiuu n'omna.

3

Tyjee'cañoom Nicodemo Jesús

¹ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na tyoluiitquieñe qui'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos. Tsaⁿñeeⁿ tyotseijomñe ñ'oom na qui'tmaⁿ n'om nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos. Jom jñoom Nicodemo. ² Jñoom na m'aaⁿ Jesús cwii teijaaⁿ. Matsoom nnom:

—Maestro, manquiuyâ na 'u cwiluiindyū' ts'aⁿ na jñom Ty'oots'om na ca'moⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndaayâ. Ee xocandaa nntsa' ts'iaaⁿ'meiⁿ xeⁿ nchii Ty'oots'om m'aaⁿ ñ'eⁿndyū'.

³ Jesús t'ooⁿ, matsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoō njom', xeⁿ ticaluiixcoñe ts'aⁿ tixocandaa nntseijomñe cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

⁴ Ndo' tax'eeñe Nicodemo nnoom, matso:

—¿Chiuu nnts'aa ts'aⁿ na nluuiñennaⁿ'aⁿ na jndā tquieñe? Ee tixocandaa nncjaaquiee'nnaaⁿ'aⁿ tsiatsjaaⁿ tsoñeeⁿ ndo' na nluuiñennaⁿ'aⁿ.

⁵ Jesús t'ooⁿ, matsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya njom'. Xeⁿ ticaluiñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ ndaatioo ndo' ñequio Espíritu, tixocandaa nncjaquiee'ñê cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. ⁶ Nc'e na nn'aⁿ jaa, jo' chii mati ndaaya mann'aⁿ joona. Maluaa' matseijomna' ts'aⁿ na tuiñe cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo. Tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om. ⁷ Tinntseñ'eeⁿñena' ts'om' juu ñ'oom na matsjooya: "Maxjeⁿ jndeñ'na' na caluiindyoxco'yo'." ⁸ Ndi' na c'uaa cam'aaⁿ jndye, saa tileicantyo' yuu jna'na', meiⁿ yuu wjaana'. Malaa'ti' matseijomna' na fileicala'nqⁿ nn'aⁿ chiuu waa na tuiñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu.

⁹ T'o Nicodemo, tsonnaaⁿaⁿ:

—Maxjeⁿ ticatsei'nqⁿa.

¹⁰ Matso Jesús:

—Aa ljo', ndo' 'u t'maⁿ cwiluiindyu' na ma'mooⁿ ndaa nn'aⁿ Israel. Jo' chii ticatseitiuuya na tileicatsei'nqⁿ ñ'oommeiiⁿ. ¹¹ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya njom'. Matseinaⁿya cantyja na mantyjiiya, ndo' macwji'yuu'ndyo ljo' na jnda nty'ianooⁿ, saa 'o tiñe'calayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ¹² Jnda mamatseinaⁿya ndaa nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ 'naⁿ na niom tsjoomnancue cha cala'noⁿ'yo', saa tiñe'calayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. Quia jo', ¿chuuu ya nnts'aa cha na nlayu'yo' ñ'oom na mañequia cantyja 'naaⁿ cañoom'luee?

¹³ Ee tjaa'naⁿ ts'aⁿ na jnda tjawa cañoom'luee cha ndaa nntseicandii nn'aⁿ chiuu maca'na' na cal'ana na nlco'xcwena' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿndyena. Macandá ja na cwiluiindyoy ts'aⁿ na jnaaⁿya cañoom'luee ntyjiiya. ¹⁴ Quia ñet'om nn'aⁿ judíos jo ndo' ndyuuaa yuu na tjaa nn'aⁿ c'om, quia jo' ty'iom Moisés cwii xjo na tuiina' cha'na catsuu cjo' cwii ts'oom. Maluaa' matseijomna' na nnty'oom nn'aⁿ ja ts'oom'naaⁿ na cwiluiindyoy ts'aⁿ na jnaaⁿya cañoom'luee. ¹⁵ Luaaⁿ nluii cha meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyiu' ñ'eⁿndyo nntseixmaⁿ na ticantycwii na nncwando'.

Ty'oots'om m'aaⁿ na candya' ts'oom nn'aⁿ

¹⁶ Nc'e Ty'oots'om t'maⁿ waa na m'aaⁿ na candya' ts'oom nn'aⁿ tsjoomnancue, jo' chii Ja na ñenncoⁿ na cwiluiindyoy Jnaaⁿ tquiaaⁿ na tuiindyoy cha ticwii cwii ts'aⁿ na nntseyiu' ñ'eⁿndyo tixocatsuue. M'aaⁿ na ticantycwii na wando'. ¹⁷ Ja na cwiluiindyoy Jnda Ty'oots'om nchii jñoom ja quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha na cat'uiiya joona cantyja jnaaⁿna. Jom jñoom ja cha ndaa nlui'n'maaⁿndyena.

¹⁸ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseyiu' ñequio ja, ticat'uii Ty'oots'om juu cantyja 'naaⁿ jnaaⁿ'. Saa meiⁿquia ts'aⁿ na tiñe'catseyiu', je' mamat'uiina' juu cantyja jnaaⁿ, ee na tiñe'catseyiu' ñ'eⁿndyo na macandá ja cwiluiindyoy Jnaaⁿ. ¹⁹ Jnda mamat'uiina' nn'aⁿ na tyoolayu' ee ja na cwiluiindyoy naxuee jnda tyacanoⁿya joona, saa neii'tina' na cwila'jomndyena cantyja 'naaⁿ na jooⁿñe, ee cwil'ana yuu na ticatsantjomna'. ²⁰ Ee ticwii cwii ts'aⁿ na mach'ee natia, jeeⁿ jnoom'm ja na cwiluiindyoy naxueeñe. Tsaⁿñeeⁿ tiñe'catseijomñê ñ'eⁿndyo ja, ee jeeⁿ nquiaⁿaⁿ na nntseicanooⁿya natia na mach'eeⁿ. ²¹ Saa juu ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyana', tsaⁿñeeⁿ matseijomñê ñ'eⁿndyo ja na cwiluiindyoy naxueeñe. Ndo' na ljo' cwiwtiquioo'ya na cha'tso na mach'eeⁿ, mach'eeⁿ nc'e Ty'oots'om m'aaⁿ ñ'eⁿñê.

Matseinei'ti Juan cantyja 'naaⁿ Jesús

²² Jnda jo' jlui' Jesús Jerusalén ndo' já nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyo ñ'eⁿ ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ, mati jluii'á ñ'eⁿñê. Tyoma'nqooⁿyá ñ'eⁿñê ts'ondaa Judea. Tyom'aaⁿyá jo' jo' cwantindyoy xuee. Ndo' jndye nn'aⁿ tquie'cañom jom na nleits'oomndye. ²³ Mati Juan tyotseits'oomñê nn'aⁿ cwii joo na jndyuu

Enón, manndyoo' Salim, ee majndye ndaatioo m'aa'n jo'. Ndo' tyo'oo nn'a'n na tyotseits'oomñê joona. ²⁴ Ee xje'n'ñee'n tyooju' Herodes jom w'aancjo.

²⁵ Quia jo' nt'om nn'a'n judíos na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa jom, jla'ñ'ee'n' ndyueena ñequio nc'iaana nn'a'n judíos na cwe' tqüeyea. Ee cwila'ntja'ndye na'ñ'ee'n' ñ'e'ndyena cwaa'n cwii'nnom na jndati tseixma'n na cwiwits'oomndye nn'a'n. ¿Aa cantyja 'naa'n' ñ'oom na mañequiaa Juan, oo, aa cantyja 'naa'n' Jesús? ²⁶ Quia jo' nn'a'n na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan ty'entyjaa'na jom. Jluena nnoom:

—U ta na ma'moo'n' cantyja 'naa'n' Ty'oots'om ndaayâ, juu ts'a'n na tyocañ'e'n ñ'e'ndyu' ndyaa' jndaa Jordán, nquii na tjei'yuu'ndyu' cantyja 'naa'n' ndaayâ, canty'ia', cwiwits'oomndye nn'a'n cantyja 'naa'n'a'n, ndo' cha'tsondye nn'a'n cwi'oontyjo' naxee'n'e'n.

²⁷ Juan t'oo'n' ndaana, matsoom:

—Tjaa na ndaa nnts'aa ts'a'n xe'n' nchii Ty'oots'om matseijndaa'ñê ljo' nntseixma'n ts'a'n. ²⁸ Mancjo'yo' nquii'yo' na ñetsjo'o cantyja 'na'ya, ja nchii Cristo cwiluiindyó. Ty'oots'om ty'ioom ts'iaa'n ja na catseijndo'a n'om nn'a'n na cala'jndaa'ndyena naquii' n'omna na cala'ljona Cristo. ²⁹ O cwila'no'n'yo' ñ'oom na tjañoom' na juu tsa's'a na maco'ñom yuscu na macoco ñ'e'ñê, masaa' yuscu'ñee'n' jom. Saa juu ts'a'n na matseijomñê ñ'e'n' tsa'ns'a'ñee'n', nchii m'aa'n na lioo' na maco'ñom x'iaa' yuscu'ñee'n'. Nchii jo'. Cwiqúioo na neii'n' na mandiiñê ñ'oom na matseinei'n' x'iaa'. Maluaa' matseijomna' na matseicanda'a'ñena' na nei'ya cantyja 'naa'n' Jesús. ³⁰ Jo' chii jee'n' xcwe na jom cjaaluiit'ma'ñetyee'n' saa ja catseijetina'.

Luaa nquii na jna' cañoom'luee

³¹ Tsoti Juan:

—Nc'e tsa'm'aa'n' jnaa'n cañoom'luee, t'ma'nti cwiluiiñê, nchiiti cha'tsondye nn'a'n. Ja na cwe' ts'a'n ja, matseixma'ya cantyja 'naa'n' tsjoomnancue ndo' matseina'ya cantyja 'naa'n'na'. Saa nquii tsa'm'aa'n' na jnaa'n cañoom'luee, cwiluiit'ma'ñetyee'n' na cha'tso. ³² Ndo' macwji'yuu'ñê cantyja na jnda nty'iaa'n'a' ñequio na jnda jñee'n', saa tjaa'na'n' ñ'ee'n' juu ñe'co'ñom ñ'oom na macwji'yuu'ñê. ³³ Juu ts'a'n na maco'ñom ñ'oom na macwji'yuu'ñê, matseijomñê tsa'ñ'ee'n' na Ty'oots'om cwiluiiñê na mayuu'. ³⁴ Ee nquii na jñom Ty'oots'om jo ndaa' nn'a'n, ñ'oom'm matseinei'n', ee canda'a'ya mañequiaa'n' Espíritu na cwiluiiñê naquii' ts'om. ³⁵ Nquii Ty'oots'om na cwiluiiñê Tsotyaa'ya m'aa'n na candya' ts'oom Jnaa'n. Ndo' naquii' l'o jnda tqúee'n' cha'tsoti na maniom. ³⁶ Mei'ncwi'ñee'n'che'n' ts'a'n na matseyiu' ñequio Jnda Ty'oots'om, matseixma'n na ticantycwii na wando' aña'aa'n'. Saa 'ñee'n' juu na ticatseiñ'oom'ñe na nntseyiu' ñequio Jnaa'n, tsa'ñ'ee'n' xocanda'a' na nncwando' aña'aa'n'. Tye'n' waa na matseiw'ii Ty'oots'om juu.

4

Jesús ñequio yuscu ts'ondaa Samaria

¹ Nn'a'n na cwiluiindy'e tmaa'n' nn'a'n fariseos tyondyena na majndyendyeti nn'a'n teits'oomndye cantyja 'naa'n' Jesús, nchiiti cantyja 'naa'n' Juan. ² Saa na mayuu'che'n' nquii Jesús ticatseits'oomñê nn'a'n. Macandá ja nn'a'n na t'maa'n' na cala'jomndyô ñ'e'ñê, já l'aayâ ts'iaa'n'ñee'n'. ³ Jo' chii quii na jñee'n' na luaa' cwilue fariseos'ñee'n', jluee'n'e'n' ts'ondaa Judea ñ'e'ndyô na nntsaa'yâ Galilea.

⁴ Ndo' na cwitsaayâ jo' jo' majndaa' na nncwinoo'yâ ts'ondaa Samaria. ⁵ Jo' chii squiaayâ cwii tsjoom na jndyu Sicar ts'ondaa Samaria. Tsjoom'ñee'n'

manndyoo' m'aa'na' yuu waa tyuaa na jndaa' José nnom tsotyeeⁿ Jacob. ⁶ Jo' jo' tyowaa tsui' na s'aa Jacob. Ndo' Jesús, na teijña'na' na jñoom nato, tjacjom nacañoom' tsui'ñeeⁿ. Ndo' jndā tuee' quiajmei'na'. ⁷ Xje'ñeeⁿ tyje'cañoom cwii yuscu Samaria jo' jo' na nncwji' ndaatioo. Matsoom nnom:

—Quiaa' ndaatioo nnc'ua.

⁸ Ndo' jā nn'a'na' na t'maa'na' na cala'jomndyô ñ'e'ñê, xje'ñeeⁿ jndā saayâ quii' tsjoom. Saalajndaayâ na nlcwaa'â ñ'e'ñê.

⁹ Matso yuscu Samaria nnom:

—¿Chiuu na maca'na' ndaatioo noqⁿ, ee 'u cwiluiindyu' ts'a'na' judío ndo' ja cwiluiindyô samaritana?

Luaa' tso yuscu'ñeeⁿ nc'e' nn'a'na' judíos tiquila'tjoom'ndyena ñequio nn'a'na' samaritanos. ¹⁰ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Xe' cwe' matsei'noqⁿ na jee'na' jnda tseixma'na' naya na ñe'cats'aa Ty'oqots'om 'u, ndo' xe' matsei'noqⁿ 'ñeeⁿ cwiluiindyô na maca'na' ndaatioo njom', nntseity'oondyuu' noqⁿ na catejndeiya 'u, ndo' ja jndā tquiaya cwii na matsei'jomna' ndaatioo na ñequiaana' na ticantycwii na wando'.

¹¹ Matso yuscu'ñeeⁿ nnom:

—Ta, tjaa'na'na' c'oom'na' na nncwji' ndaatioo, ndo' tsui'waa, jee'na' njoomna'. Quia jo' ¿yuu nnc'oom'yu' ndaatioo'ñeeⁿ na nntseixma'ya na ticantycwii na wando'a? ¹² ¿Aa nnts'aache'na' na mache' na 'u cwiluiit'ma'ndyuu'ti' nchiiti weloo welooya Jacob? Ee jom tyo'om ndaa tsui'waa, mati ntseinaa' ñequio quioo' ntsmeii'na', ndo' tquiaa'na' juuna' ndaa jā.

¹³ T'o Jesús nnom, matsoom:

—Cha'tso nn'a'na' na cwiwe ndaatioomeii'na' nndyo na ñe'cwenda'na.

¹⁴ Saa nn'a'na' na cwiwena ndaa na mañequia tixocats'aana' na ñecwetina ee nnts'aana' naquii' n'omna cha'cwijom ndaa na cwilei'woona' ts'om xo' na ticantquiee'na' na nnts'aana' na tijoom cantycwii na nnta'ndo'na.

¹⁵ Ndo' yuscu'ñeeⁿ matso:

—Jee'na' 'u Ta quiaa' ndaatioowaa' cha na tacandyo na ñe'c'uatya, mei'na' tantseicachuundyô na ñequii'che'na' na candyocwii'a juuna'.

¹⁶ Matso Jesús nnom:

—Cja', cwaa'na' sa', ndo' jndā jo' quio'yo' ñjaaa'.

¹⁷ T'o yuscu'ñeeⁿ nnom:

—Ja tjaa'na'na' s'aya.

Matso Jesús nnom:

—Majo'ndyo ñ'oom na matsuu' na 'u tjaa'na'na' sa'. ¹⁸ Ee jndā ñet'oom 'om sa' ndo' juu ts'a'na' na m'aa'na' ñ'e'ndyuu' je', nchii sa' jom. Cantya na luaa' waa, mayuu' ñ'oom tsu'.

¹⁹ Jndā na jndii yuscu'ñeeⁿ ñ'oomwaa', tsoom:

—Jee'na' 'u Ta, matsei'noqⁿ na 'u cwiluiindyu' profeta. ²⁰ Weloo weloo jā nn'a'na' samaritanos tyola't'maa'ndyena Ty'oqots'om sjowaa. Saa 'o nn'a'na' judíos cwindu'yo' wats'om t'ma'na'yo' Jerusalén jo' jo' cala't'maa'ndye nn'a'na' jom.

²¹ Matso Jesús nnom yuscu'ñeeⁿ:

—'U yuscu, catseyuu' ñ'oom na matsjoo njom' na manncue'ntyjo xje'na' na nla't'maa'ndye nn'a'na' Tsotyaya mei'quiayuuche'na', nchii cwe' sjowaa oo Jerusalén. ²² 'O nn'a'na' Samaria jee'na' cachjoo cwila'noq'yo' cantya 'naa'na' Ty'oqots'om, ndo' cwe' cwila't'maa'ndyoo'to'yo' jom. Saa jā nn'a'na' judíos cwila'noq'nyayâ 'ñeeⁿ cwila't'maa'ndyô. Ee cantya 'naa'yâ jo' na macwji'n'maa'ñê nn'a'na'. ²³ Saa manncue'ntyjo xje'na', ndo' je' mamawe'ntyjo na joo nn'a'na' na mayuu'che'na' na cwila't'maa'ndye Tsotyaya, maca'na' na

cala'tmaaⁿndyena jom cantyja 'naaⁿ Espíritu na cwiluiiñê ndo' ñequio na mayoona. Ee l'ue ts'om Tsotyaya na luaa' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom. ²⁴Ty'oots'om cwiluiiñê Espíritu. Jo' chii joo nn'aⁿ na ñe'cala't'maaⁿndye jom, macaⁿna' na c'omna nacje 'naaⁿ Espíritu Santo, ndo' ñequio na mayoona.

²⁵Matso yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Ja ntyjii na nncwje'cañom Mesías, manqueⁿ na cwiluiiñê Cristo. Jom quia na nncwjeeⁿeⁿ, nntseinchoom'm cha'tso ñ'oommeiⁿ ndaaya.

²⁶Matso Jesús nnom:

—Mannco na matseinaⁿya ñ'eⁿndyu' cwiluiindyō nqueⁿ.

²⁷Majuu xjeⁿñeeⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyō ñ'eⁿñê squie'cañooⁿya joona. Ticjawee' n'ooⁿyâ na matseineiⁿ ñ'eⁿ cwii yuscu, saa meiiⁿ na ljo' tjaa'naⁿ na ta'x'aayâ 'ndyoo yuscu'ñeeⁿ: “¿Ljo' l'ue ts'om'?” oo na l'uuyâ nnom Ta Jesús: “¿Cwaaⁿ ñ'oom matseineiⁿ ñequio yuscum'aa'?” ²⁸Ndo' ndii yuscu'ñeeⁿ tsjoo 'naaⁿaⁿ, tjalcweeⁿeⁿ tsjoom. Tjacetsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo'.

²⁹—Quio'yo' na nntsaacanty'ia'yo' cwii tsaⁿs'a na jnda tso nooⁿ cha'tso na tijo'ndyo na jnda ñes'aa. M'aaⁿ ts'ooⁿ na juu cwiluiiñê Mesías.

³⁰Ndo' jlui' naⁿñeeⁿ tsjoomna, ty'ena yuu na m'aaⁿyâ ñ'eⁿ Jesús. ³¹Yocheⁿ na tyooquiena, já nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyō ñ'eⁿñê l'uuyâ nnoom:

—U Maestro, cwa sa, cwa'.

³²Saa matsoom ndaayâ:

—Ja mañ'oⁿ cwii na nlcwaa'a na 'o talicu'yo'.

³³Quia jo' já na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaaⁿ jlanaaⁿ cheⁿncjooyâ ndaaⁿ nc'iaayâ. L'uuyâ:

—¿Aa nnts'aacheⁿna' na jndyoñ'oom cwii ts'aⁿ na nlcwaaⁿaⁿ?

³⁴Saa matso Jesús ndaayâ:

—Luua waa na matseijomna' nantquie 'naⁿya, na cats'aaya yuu na l'ue ts'om nqueⁿ na jñoom ja, hasta na jnda jndaⁿ ts'iaaⁿ na ty'oom ja. ³⁵'O waa ñ'oom tjañoom' na cwindu'yo' na ñequiee chi' cwii tjoō ndo' nntyjeendye nn'aⁿ. Saa ja matsjoo ndaa'yo': Caleity'iom ndaa'yo', ndo' canty'ia'yo' ndiocheⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ cha'cwijom ntjom na jnda tmaⁿ na nncwantjom ts'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om. Matseijomna' joona na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na ntyjeeñe ts'aⁿ. ³⁶Juu ts'aⁿ na matyjee ntjom na jnda tue' waa na mawantjoom ee matseitjoom nn'aⁿ na nndaana na ticantycwii na cwita'ndo'na. Ndo' na luua' waa, juu ts'aⁿ na manom' ntjom ñecwiiixjeⁿ na ñnequiaana' na neiⁿeⁿ cha'xjeⁿ juu ts'aⁿ na matyjee ntjom. ³⁷Ee juu ñ'oom na cwilue nn'aⁿ na cwii ts'aⁿ manom' saa cwiicheⁿ ts'aⁿ matyjeeñe, ñ'oom na mayuu' jo'. ³⁸Na majñooⁿya 'o naquii' ts'iaaⁿ 'naⁿya matseijomna' cha'cwijom na cwiitsacatyjeendyo' yuu na nchii ncjo'yo' jla'cato'yo' ts'iaaⁿ. Nt'omcheⁿ nn'aⁿ jnda jla'nchu'na na nncuaa ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om naquii' n'om nn'aⁿ ndo' 'o jnda macwit-saquei'yo' ts'iaaⁿñeeⁿ.

³⁹Ndo' jndyendye nn'aⁿ samaritanos tsjoom'ñeeⁿ tyola'yuu'na ñ'eⁿ Jesús, cwe' nc'e ñ'oom 'ndyoo yuscu'ñeeⁿ na tjei'yuu'ñe ndaana na matso: “Jnda t'mooⁿ nooⁿ cha'tso na tijo'ndyo na jnda ñes'aa.” ⁴⁰Jnda na tqie'cañom nn'aⁿ samaritanos'ñeeⁿ yuu na m'aaⁿ Jesús, tyotaⁿna nnoom na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena, ndo' ljoo'ñê tsjoomna we xuee. ⁴¹Ndo' quia tyondyena ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, jndyendyetina tyola'yuu'na. ⁴²Ndo' tyoluena nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Je' tachii macandaⁿ cwe' ñ'oom na tsu', jo' chii cwilayuu'â. Ee mancjooyayâ jnda jndyaayâ ñ'oom ñ'om. Je' cwila'nooⁿâ na jom mayuu'cheⁿ cwiluiiñê Cristo na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ tsjoomnancue.

Sein'ma' Jesús jnda ts'aⁿ na cwiluiit'ma'ñe

⁴³ Ndo' quia na jndā teinom we xuee'ñeeⁿ jlui' Jesús jo' jo'. Saalcwaa'â ñ'eⁿñê Galilea. ⁴⁴ Ee manquiiyeeⁿ tjei'yuu'ñê na ticala't'maaⁿndye nn'aⁿ cwii profeta na mañe'cwii ndyuaaⁿaⁿ ñ'eⁿndyena. ⁴⁵ Ndo' quia na squiaayâ Galilea ñ'eⁿñê nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' jeeⁿ neiiⁿna jom, jla'ljona jom. Ee mati joona ty'ena Jerusalén quia tuee' ncuée Pascua, ndo' nty'iaana cha'tso 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ jo' jo'.

⁴⁶ Jndā jo' saannndaa'â ñ'eⁿñê Caná ts'onndaa Galilea, yuu na seicwaqueeⁿ ndaa na s'aana' winom. Ndo' tsjoom Capernaum tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na cwiluiit'maⁿñe cantyja 'naaⁿ gobiernom. Tyochjoo, jnda tsaⁿñeeⁿ, m'aaⁿ na wii'. ⁴⁷ Quia na jndii tsaⁿñeeⁿ na jndā squiaayâ Galilea ñ'eⁿ Jesús na jnaa'yâ Judea, tja tsaⁿñeeⁿ na m'aa'yâ. S'aa ty'oo nnoom na cjaⁿ waa', na catsein'maaⁿ tyochjoo jnda, ee juu mañe'cue'. ⁴⁸ Ndo' matso Jesús nnom: —O maxjeⁿ tixocala'yuyoy' na waa najndo^o xeⁿ ticanty'iaⁿndaayoy' na nnts'aa yuu na xocandaⁿ na nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa.

⁴⁹ Nquii ts'aⁿ na cwiluiit'maⁿñe ñ'eⁿ gobiernom t'ô' ndyoo Jesús. Tso:

—Jeeⁿ 'u Ta, maje'ndyo cja' w'aya, cwii tyoowe' ti'jndaaya.

⁵⁰ Tso Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Cja' ee maxjeⁿ nlcō'yana' tyochjoo jnda'.

Ndo' juu tsaⁿs'aⁿñeeⁿ seiyoom'm ñ'oom na tso Jesús. Tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ.

⁵¹ Ndo' yocheⁿ na mawjaaweⁿeⁿ Capernaum, tquiocatjomndye mosoom'm. Jla'candiina jom, jluna:

—Jndā wjaaco'yana' tyochjoo jnda'.

⁵² Tax'eeⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ ljo' xjeⁿ jnaⁿna' na tjaco'yana' jnaaⁿ. Ndo' t'ô^o naⁿñeeⁿ nnoom:

—Wjacheⁿ chjooti na teinom na quiajmeiⁿ 'ndii tycu na matseicona' jom.

⁵³ Quia jo' tsotyey tyochjoo'ñeeⁿ sei'nooⁿoⁿ na mañejuu xjeⁿñeeⁿ tso Jesús nnom na nlcō'yana' tyochjoo jnaaⁿ. Ndo' seiyoom'm ñ'eⁿ Jesús, mati cha'tsondyey nn'aⁿ waⁿaⁿ.

⁵⁴ Luaa' ts'iaaⁿ na jndā we na s'aa Jesús na tueⁿeⁿ Galilea na jnaaⁿ Judea, na juu ts'iaaⁿñeeⁿ tixocaluui na cwe' meiⁿnquia ts'aⁿ nnts'aa.

5

Sein'ma' Jesús ts'aⁿ yuu waa peila

¹ Jndā na tuui nmeiⁿ, saayâ Jerusalén ñ'eⁿ Jesús ee tyowaa xuee na jaa nn'aⁿ judíos cwila't'maaⁿndyo. ² Nnom tsjoom Jerusalén tyowaa cwii 'ndyoots'a t'maⁿ na jla'cajndyuna 'Ndyoots'a Canmaⁿ. Manndyoo' juuna' tyowaa cwii peila t'maⁿ na ñequio ñ'oom hebreo jndyuna' Betesda. Ndiocheⁿ peila'ñeeⁿ niom 'om l'aa na cwe' wanaaⁿto. ³ Naquii' l'aa'ñeeⁿ tyomaⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿwii, ñ'eⁿ nn'aⁿ na nchjaaⁿ, ñ'eⁿ nn'aⁿ na tileic'ooa, ñequio nn'aⁿ na jnda teintjeiⁿ luee, nc'ee'. Tyomeindoo'na na nleiwōō ndaatioo na ñjom peila'ñeeⁿ.

⁴ Ee tquiacheⁿ tquia mandyocue cwii ángel na matseitsja ndaatioo'ñeeⁿ. Ndo' quia na jndā tuui na ljo', juu ts'aⁿ najndyee na nncuo^o jo' jo', nn'maⁿ meiⁿquia tycu na matjom. ⁵ Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'aⁿ na jndā ntquiuu nchoo' quii nchoo' ñeeⁿ chu na wii'. ⁶ Nty'iaa' Jesús juu na waa. Ndo' nc'e na ntyjeeⁿ na jnda teinjndye xuee na matjom na luaa', matsoom nnom:

—¿Aa ñe'can'maⁿñ'?

⁷ Ndo' t'ô' ts'aⁿ na wii' nnoom. Matso:

—Ta, tjaa 'ñeeⁿ nncjheeⁿ ja quii' ndaa quia na cwitsjana', ee yocheⁿ na matseijndo, cwiicheⁿ ts'aⁿ jndā teinom' ja.

⁸ Ndo' matso Jesús nnom:

—Quicantya', catseilcwiindyuy' tsue' ndo' cja'ca'.

⁹ Mañoom' tco'yana' tsaⁿñeeⁿ, n'maaⁿ. Jnda jo' seilcwiinê tsuee 'naaⁿaⁿ, tooⁿoⁿ na tjacaⁿ. Ndo' xuee'ñeeⁿ xuee na jaa nn'aⁿ judíos cwita'jndyaaya.

¹⁰ Cwe' jo' nt'om nn'aⁿ judíos tyoluena nnom juu ts'aⁿ na jnda n'maⁿ:

—Je' xuee na cwita'jndyaaya. Ljeii na matsa'ntjomna' tinquiaana' na wanaaⁿ na nncja'ñoom' tsue'.

¹¹ T'o tsaⁿñeeⁿ ndaana:

—Nquii ts'aⁿ na sein'maⁿ ja matso nooⁿ na catseilcwiindyō tsuee 'naⁿya ndo' cjoñ'oⁿya juuna'.

¹² Ta'x'ee naⁿñeeⁿ nnoom, jluena:

—Ċ'Ñeeⁿ juu tsaⁿñeeⁿ na matso njom' na catseilcwiindyū' tsue' ndo' cja'ca'?

¹³ Saa juu ts'aⁿ na jnda n'maⁿ ticaljeiiⁿ ñeeⁿ sein'maⁿ jom. Ee nc'e jndye nn'aⁿ tyom'aⁿ jo' jo', jo' chii teindyō Jesús. ¹⁴ Jndaquia ljeii Jesús tsaⁿñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Matsoom nnom:

—Je' queⁿ cwenta, jnda n'maⁿ, cja'meintyje' na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om cha tintjom' cwii na cwajndiiticheⁿ.

¹⁵ Ndo' tsaⁿs'a'ñeeⁿ tjacatsoom ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na nquii Jesús sein'maⁿ jom. ¹⁶ Cwe' nc'e jo' tyol'uee nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ na cat'uiina' Jesús. Tyo-joo' n'omna na nla'cuee'na jom, ee tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿmeiⁿ meiiⁿ xuee na cwita'jndyeena. ¹⁷ Saa Jesús t'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Tsootyaya ñequii'cheⁿ mach'eeⁿ ts'iaaⁿ, ndo' mati ja.

¹⁸ Jnaaⁿ ñ'oomwaa' nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ tyojooti n'omna na nla'cuee'na jom. Ee cantyja na cwitjeii'na cwenta nchii macanda na seitjooñê cantyja 'naaⁿ xuee na cwita'jndyeena, saa mati nquiuna na seitjooñê na tsoom na Ty'oots'om cwiluiñe Tsoyeeⁿ, ee na laa'ti' mach'eeⁿ na ñe'cwii cwiluiñê ñ'eⁿñe.

Waa najndei na matseixmaⁿ Jnda Ty'oots'om

¹⁹ Quia jo' matso Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matseinaⁿya ndaa'yo'. Ja na cwiluiindyō Jnda Ty'oots'om, ticalatiuu'yo' na ñequii' cantyja na l'ue ts'ooⁿ nnts'aa. Ja ñequii'cheⁿ cantyja na manty'ia na mach'ee Tsoyta, jo' na mats'aa. Ee ja na cwiluiindyō Jnaaⁿ, ñequii'cheⁿ mats'aa cha'xeⁿ na manty'iaya na mach'eeⁿ. ²⁰ Ee Tsootyaya m'aaⁿ na candya' ts'oom ja na cwiluiindyō Jnaaⁿ. Ma'mooⁿ nooⁿ cha'tso na mach'eeⁿ. Ndo' m'moⁿtyeeⁿcheⁿ ts'iaaⁿ na t'maⁿti na cats'aa cha cats'aana' na cjaawe'ticheⁿ n'om'yo'. ²¹ Ee cha'xeⁿ nquii Tsootyaya mañequiaaⁿ na cwitando' l'oo, mati ja na cwiluiindyō Jnaaⁿ mei'quia ts'aⁿ na l'ue ts'ooⁿ mañequia na tseixmaⁿ na ticantycwii na wando'.

²² Tsootyaya mei'cwii ts'aⁿ ticu'xeeⁿ. Saa l'oo ja na cwiluiindyō Jnaaⁿ jnda tquiaaⁿ cha'waati na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ. ²³ Ee l'ue ts'oom na ñecwii xjeⁿ cala't'maaⁿndye nn'aⁿ ja na cwiluiindyō Jnaaⁿ, cha'xeⁿ cwila't'maaⁿndyena jom. Saa mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tiñe'catseit'maaⁿñe ja na cwiluiindyō Jnaaⁿ meiⁿ Tsootyaya ticatseit'maaⁿñe tsaⁿñeeⁿ.

²⁴ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo'. Ñ'eeⁿ juu na mandii ñ'oom 'ndyō ndo' matseyjuo' ñequio nqueⁿ na jñoom ja, juu tsaⁿñeeⁿ matseixmaⁿ na ticantycwii na wando', meiⁿ ticatu'xeⁿñe cantyja jnaaⁿ. Ñeseixmaⁿ na ts'oo juu saa je' matseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. ²⁵ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo'. Nncue'ntyjo xjeⁿ ndo' je' mawe'ntyjona' quia na ndye nn'aⁿ na jnda tjā jndye ja na cwiluiindyō Jnda Ty'oots'om. Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'e'ndyō ñnequia na nnta'ndo'na. ²⁶ Ee cha'xeⁿ nquii Tsootyaya matseixmaaⁿ na wanoom'm cantyja 'naaⁿ nqueⁿ, malaa'ti' jnda tquiaaⁿ nooⁿ na cwiluiindyō Jnaaⁿ, na matseixmaⁿya na wando'a cantyja 'naⁿ nncō.

²⁷ Ndo' jndā tquiaaⁿ najndeii na matseixmaaⁿ na ja nncu'xaⁿ nn'aⁿ cantyja jnaaⁿna, nc'e cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²⁸ Tacal'a'yo' na jeeⁿ cwi-jaawee' n'om'yo' na luaa' tsjoo ee nncue'ntyjō xjeⁿ na cha'tso'l'oo na too'ndye ndei'luaa, nndyena jndyeya. ²⁹ Joo nn'aⁿ na jndā ñel'a na maty'iomyana', nntando'xcona na ticantycwii na cwita'ndo'na. Saa joo nn'aⁿ na tyoolaxmaⁿ na maty'iomyana', nntando'nnda'na na nnt'uiityeⁿna' jooa.

Waa najndeii na matseixmaⁿ Jesús

³⁰ Tjaa na nndaq nnts'aa cantyja na matseixmaⁿ nncō. Cha'xjeⁿ na matseijndo' Ty'oots'om ts'ooⁿya, jo' na macu'xaⁿ. Ndo' macu'xaⁿya cha'xjeⁿ na maty'iomyana'. Ee nchi mal'uee'ndyō na nluui yuu na l'ue ts'ooⁿ nncō. Mal'uee'ndyō na nnts'aa yuu na l'ue ts'om Tsotyā na jñom ja quii'ntaaⁿyo'. ³¹ Xeⁿ macwji'yuu'ndyō cantyja 'naⁿya, ticajnda ñ'oom'ñeeⁿ. ³² Saa m'aaⁿ cwiicheⁿ na macwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya, majuu Juan. Ndo' ntyjiyyaya na juu ñ'oom'ñeeⁿ tseixmaⁿna' na mayuu'. ³³ Mancjo'yo' jñom'yo' nn'aⁿ na m'aaⁿ ndo' ñ'oom na tjei'yuu'ñe cantyja 'naⁿya, ñ'oom na mayuu' juuna'. ³⁴ Saa ja ticantyyaa' ts'ooⁿ ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye nn'aⁿ cantyja 'naⁿya. Luaa' matsjoo cha nndaq nncwji'n'maa'ndyō 'o. ³⁵ Juan'ñeeⁿ tyoseixmaaⁿ cha'cwijom lámpara na matseixueena' jo ndaq nn'aⁿ. Ndo' 'o xjeⁿ na ñet'oom t'om'yo' na nei'yo' ee nquii'yo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ cha'cwijom seixueeñena' naquii' n'om'yo'. ³⁶ Saa waa ñ'oom na macwji'yuu'ñena' cantyja 'naⁿya na t'maⁿti cwiluiñena', nchiiti ñ'oom na tjei'yuu'ñe Juan. Joo ts'iaaⁿ na tquiaa Tsotyāya na catseicandaq'ndyō na mats'aa, jooa' cwitjei'yuu'ndyena' cantyja 'naⁿya na nqueⁿ jñoom ja. ³⁷ Ndo' nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaaⁿyo' macwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya naquii' ñ'oom'm. 'O meiⁿjom ndii' tyoondye'yo' jñeeⁿeⁿ, meiⁿ na nnty'ia'yo' chiuu waaⁿ. ³⁸ Meiⁿ ñ'oom'm tic'oonna' naquii' n'om'yo', ee 'o tiñe'cala'yuu'yo' ñequio ja na jñoom. ³⁹ Tcuu tcuu cwila'naⁿyo' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii teiyo ee cwila'tiuu'yo' cwe' na cwil'a'yo' na ljo', jo' na nnda'yo' na ticantycwii na cwitando'yo' jo nnom. Ndo' jooa' cwitjei'yuu'ndyena' cantyja 'naⁿya. ⁴⁰ Saa tiñe'cala'jomndyō' cantyja 'naⁿya cha ndaq nlxamaⁿyo' na ticantycwii na cwitando'yo'.

⁴¹ Ja ticantyyaa' ts'ooⁿ na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ ja. ⁴² Ee matsei'noⁿa cantyja 'naⁿyo' na juu na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ, ticala'xmaⁿyo' jo'. ⁴³ M'aaⁿya quii'ntaaⁿyo' ñequio xuee' Tsotyāya, saa 'o ticala'ljo'yo' ja. Saa xeⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ nncwjee' ñequio xuee' nquii, maxjeⁿ nla'ljo'yo' juu. ⁴⁴ 'O cwil'ue'yo' na nla't'maaⁿndye nc'ia'yo' 'o, saa tical'ue'yo' na ntseit'maaⁿñe nquii Ty'oots'om 'o. Ndo' na luaa' cwil'a'yo', tixocandaq nla'yuu'yo' ñ'e'ndyō. ⁴⁵ Saa ticala'tiuu'yo' na manncōtyā nnts'oo jnaⁿyo' nnom Tsotyā. M'aaⁿ cwiicheⁿ na mañequiaa jnaⁿyo', manquiiiti Moisés, tsaⁿ na jeeⁿ cwicantyyaa' n'om'yo'. ⁴⁶ Xeⁿ cwila'yuu'yo' ñequio Moisés, quia jo' mati nla'yuu'yo' ñ'e'ndyō, ee seiljeiⁿ cantyja 'naⁿya. ⁴⁷ Saa xeⁿ 'o tiñe'cala'yuu'yo' ñ'oom na seiljeiⁿ, quia jo' ¿chiuu ya nla'yo' na nla'yuu'yo' ñ'oom na matseināⁿ?

6

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ nn'aⁿ (Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Jndā teinom na nmeiiⁿ, teity'iōō'ā ndaaluee Galilea ñ'eⁿ Jesús na mati jndy juuna' Tiberias. ² Ndo' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye ty'entyjona naxeeⁿeⁿ ee jndā nty'iaandaqna ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ na tyotsein'maaⁿ nn'aⁿwii. ³ Quia jo' jā nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyō ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ,

saawaayâ cwii sjô ñ'e'nñê. Jo' jo' saawindyuaandyô. ⁴ Ndo' quia ljo' mandyoo' nncuee' xuee pascua na jaa nn'a'n judíos cwilacwjaaya canma'n. ⁵ Ndo' Jesús jleity'iom nnoom, manty'iaa'n'a'n jnda manquioquie cwii tmaa'n' nn'a'n na jndyendye. Quia jo' matsoom nnom Felipe:

—¿Yuu nla'jndaaya nantquie cha nndaq nlcwa' cha'tsondye na'm'a'n'?

⁶ Luaa' matsoom cha nleitquioo' chiuu m'aa'n' ts'om Felipe. Ee nque' mantyjiichee' ljo' nnts'aa'n. ⁷ T'o Felipe nnoom, matso:

—Mei' xe' we sia'nto s'om denarios na nlacatsuuya na nla'jndaaya ntyoo', saq maxje' xocwijndei' juuna' na nlcwa' cwii cwii joona mei'n' ñe'chjoowi'.

⁸ Cwii ncjoondyô nn'a'n na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaa'n, tsa'n na jndyu Andrés, tyjee Simón Pedro, matso nnom Jesús:

⁹ —Ñjaa' m'aa'n cwii tyochjoo na maleiñ'oom 'om ta'n' tyoo' na tuina' ñequio jndaatyoo' lquee'n cebada ñ'e'n we catscaa chjoo na jnda jnei'n' saq ¿cwaan' nndaq' nmei'n' na jndyendye nn'a'n'?

¹⁰ T'o Jesús, matsoom ndaayâ:

—Candu'yo' ndaa' nn'a'n na cwindyuaandyena.

Ndo' jo' jo' jndye jnda nch'u niom. Quia jo' teindyuaandye nn'a'n, ndo' tuee' cha'na 'om mei'ndye na'nom. ¹¹ Quia jo' to'ñom Jesús ntyoo'ñee'n. Tquiaa' na quian'uaa' Tsotyee' cantyja' naa' joona'. Jnda jo' tyoc'oom joona' ndaa' já nn'a'n na t'maa'n na cala'jomndyô ñ'e'nñê. Ndo' já t'oo'yâ joona' ndaa' nn'a'n na meindyuaandye. Ndo' malaa'ti' s'aa'n ñequio calcaa nch'u, cwanti na ñe'catquiina na cwii cwiindyena. ¹² Jnda na tjacjoona, quia jo' ndaa' já na cwila'jomndyô ñ'e'nñê tsoom:

—Cala'tjom'yo' nta'n' cajndaq na 'ndiina' cha tints'aana' na cwe' nlei'ndaa'na'.

¹³ Ndo' jlatjoo'yâ nta'n' ntyoo' na 'ndiina' na tcwa' na'ñee'n na tuina' ñ'e'n jndaatyoo' cebada. Jla'catoo'â canchoo'we tsquiee' ñ'e'n joona'. ¹⁴ Ndo' na'ñee'n, jnda na nty'iaana ts'iaa'ñee'n na s'aa'n na ma'mo'na' na waa najndei' na cwiluiñê, tyoluena:

—Mayuu'che' tsa'n's'am'aa'n' cwiluiñê nquii profeta na mawaa ljei' na matsona' na nncwje'cañoom tsjoomnancue na ñnequiaa' ñ'oom' Ty'ooots'om.

¹⁵ Ndo' sei'no' Jesús na mawaa xje' na nnuic'om na'ñee'n jom ndo' ñequio najndei'na' na nlque'na jom na nluiñê rey. Cwe' jo' cwiiche' cwii ndii' tjannaa'n'a'n na ñenque' jo sjô.

Tjaca Jesús nnom ndaaluee

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Ndo' quia na tuee' na jnda tmaa'n, já nn'a'n na t'ma' Jesús na cala'jomndyô ñ'e'nñê, saacuaayâ, squiaayâ 'ndyoo ndaaluee. ¹⁷ Jo' jo' tuogyâ cwii w'aandaa, na nncwity'ioo'â ndaaluee na nntsquiaayâ Capernaum. Ndo' quia tuee' na teijaa'n, ticando' na nncwje'cañoom já. ¹⁸ Ndo' nc'e na jndei' tioo jndye tyotseiwena' ndaaluee'ñee'n. ¹⁹ Jo' chii ñe'om oo yom kilómetros jnda tjaca w'aandaa'ñee'n na cwicantyaandyô n'oom pala'. Xje'ñee'n nty'iaayâ na mandyocaa Jesús nnom ndaaluee na matseicandyoo'ñê na m'aa'yâ. Jee' ndya' jla'catyuendyô. ²⁰ Tsoom ndaayâ:

—Mannco luaañe, tilacatyuendyo'.

²¹ Jee' ndya' neii'yâ s'aana' na to'ñoo'yâ jom ts'om w'aandaa. Ndo' mantyjache' tue'cañoom juuna' yuu na cwitsaayâ.

Cwil'uee nn'a'n Jesús

²² Ndo' teincoo cwiiche' xuee, nn'a'n na jndyendye na ljoo'ndye xndyaa' ndaaluee yuu na tquiaa Jesús na tcwa'na, tyoque'na cwenta na ñe'cwii

w'aandaa chjoo ñetuaa. Tjañjoom' n'omna na tícuq̄n juuna' ñequiondyô já nn'a' na cwila'jomndyô ts'iaa' na mach'ee'. ²³ Saa nt'omche' n'omna nch'u na jna' Tiberias, tquie'cañomna' yuu na tcwa' na'ñee' ntyoo'ñee' na jndā tquiaa Ta Jesús na quianl'uaa' Tsotyee'. ²⁴ Quia jo' tuq̄ na'ñee' n'omna nch'u'ñee'. Ty'ena tquiena Capernaum na ty'ecal'ueena Jesús. Ee jla'no'na na tac'oomñe yuu na tquiaa' na tcwa'na, mei' já nn'a' na t'maa' na cala'jomndyô ñ'e'ñe' ts'iaa' na mach'ee'.

Jesús cwiluiñe tyoo' na cwita'ndo' nn'a'

²⁵ Ndo' quia na jndā jliuna Jesús cwíiche' xndyaa' ndaaluee, tyoluena nnoom:

—Maestro, ¿ljo' xje' jndy' luaa'?

²⁶ T'oo' ndaana, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'che' na matsjoo ndaa'yo'. 'O cwil'ue'ya'yo' ja nchii nc'e na nty'ia'yo' ts'iaa' na s'aa na tixocandaa nts'aa cwe' mei'quia ts'a'na saa cwe' nc'e na tcwa'yo' tyoo' na tquiaana' na tjacjo'yo'. ²⁷ 'O cwijoo' n'om'yo' na nleijndaa' nantquie, ndo' joona' 'na' na cwile'ndaa'. Saa ticaty'iomna' na cwil'a'yo' na ljo'. Calajnda'yo' na nliu'yo' cwii na cha'cwijom nantquie na cantyja 'naa' juu jo' nla'xma'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'. Ja na cwiluiindyô ts'a'na na jna' n'om' cañoom'luee ñequia juu na matseijomna' nantquie naquii' n'om'yo' ee Tsotyaya Ty'oots'om ma'moo' na jndā tquee' ja ts'iaa'mei'.

²⁸ Quia jo' nt'omndyena jluena nnoom:

—¿Ljo' maca'na' na cal'aayâ cha na nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om já?

²⁹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Luuu waa na l'ue ts'oom ñ'e'ndyoo' na cala'yuu'yo' ñequio ja na jñoom.

³⁰ Jo' chii t'oo'na nnoom:

—¿Cwaa' cwii nnom na nnts'a' nnty'iaayâ na tixocaluii na cwe' ts'a'na nnts'aa cha m'mo'na' ndaayâ na waa na cwiluiindyoo' ndo' cha na nla'yuu'â ñ'e'ndyoo'? ³¹ Nquiee weloo weloo'ya tyocwa'na maná quia tyom'a'na ndyuaa yuu na tjaá nn'a' c'om, cha'xje' na matso ljeii ñ'oom' Ty'oots'om na teyio teiljeii: “Tquiaa Ty'oots'om tyoo' na jna' cañoom'luee na tcwa'na.”

³² T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'che' matsjoo ndaa'yo'. Juu maná na tquiaa Moisés nchii cwiluiñena' tyoo' na jna' na m'aa' Ty'oots'om. Saa nquii Tsotyaya mañequiaa' juu na mayuu' na jna' na m'aa' cañoom'luee na matseijomna' juu cha'na tyoo'. ³³ Juu na cwiluiñe tyoo' na mañequiaa Ty'oots'om, cañoom'luee jna' jndyocue. Juu mañequiaa na la'xma' nn'a' na ticantycwii na cwita'ndo'na.

³⁴ Quia jo' tyoluena nnoom:

—Jee' 'u Ta, ñenquii'che' quiaa' tyoo'mei' ndaayâ.

³⁵ Ndo' t'o Jesús ndaana, matsoom:

—Ja cwiluiindyô tyoo' na mañequiaa na la'xma' nn'a' na ticantycwii na cwita'ndo'na. 'Ñee' juu ts'a'na na nntioñe l'oo, matseijomna' juu cha'cwijom ts'a'na na jndā tjacjoo' na macwa'. Ndo' ñee' ts'a'na na matseyiu' ñ'e'ndyoo' nquioo na teii' naquii' ts'om cha'na quia ma'uu ts'a'na ndaa. ³⁶ Saa cha'na ñ'oom na jndā tsjoo'ya ndaa'yo', mei' na jndā nty'ia'nda'yo' ts'iaa' na mats'aa, maxje' ticala'yuu'yo'. ³⁷ Cha'tso nn'a' na mañequiaa Tsotyaya l'oo, nntioondyena l'oo. Ndo' ñee' juu ts'a'na na nntioñe l'oo'ya tijoom nnts'aa na tico'ño' juu. ³⁸ Ee ja na jnaa'ya cañoom'luee nchii na jndyoo' na cats'aa ljo' na l'ue ts'oo'. Saa jndyoo' na cats'aaya yuu na l'ue ts'om nque' na jñoom

ja. ³⁹ Ndo' Tsotyaya na jñoom ja luaa waa na l'ue ts'oom na cats'aa, na cha'tsondye nn'aⁿ na jnda tquiaaⁿ l'oqya, mei'cwiindye joona ticatsuuñe añmaaⁿ. Ndo' xuee na macanda ñnequia na nnta'ndo'xco cha'tsondye joona. ⁴⁰ Ee Tsotyaya l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'aⁿ na cwinty'iaa ja na cwiluiindyjo jnaaⁿ na cwila'yu' ñ'e'ndyo nnto'ñoomna na ticantycwii na cwita'ndo'na. Ndo' xuee na macanda ja ñnequia na nnta'ndo'xco joo nn'aⁿ na jnda tja.

⁴¹ Jnda na tso Jesús ñ'oomwaa', tyola'ncjoo'ndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ ñ'oom na tsoom: "Ja cwiluiindyjo tyoo' na jnaa'ya cañoom'luee."

⁴² Ee tyoluena:

—Jesús'm'aaⁿ ¿aa nchii jnda José jom? Cwita'jnaaⁿa tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ. ¿Chiuu na tsoom na jnaa'ñ cañoom'luee, jndyocueeⁿ?

⁴³ T'o Jesús, matsoom ndaa na m'ñeeⁿ:

—Tala'ncjoo'ndyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. ⁴⁴ Ee tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na nndañ nntioñe l'oq xeⁿ nchii Tsotyaya na jñoom ja nnts'aaⁿ na cats'aa tsaⁿñeeⁿ na ljo'. Ndo' xuee na macanda ja nnts'aa na nncwando'xco tsaⁿñeeⁿ. ⁴⁵ Ee profetas, waa ñ'oom na jla'ljeiina na matsona': "M'moⁿ Ty'oots'om ndaa cha'tso nn'aⁿ." Luaa' ñe'catsona' na ticwii cwii ts'aⁿ na jnda jndii ñ'oom na ma'tsoⁿ Ty'oots'om ndo' jnda sei'noⁿ juuna', tsaⁿñeeⁿ nntioñe l'oqya.

⁴⁶ Ñ'oomwaa' tica'moⁿna na jnda nty'iaa' ts'aⁿ Tsotyaya Ty'oots'om. Macanda ja na jñoom quii'ntaa'yo', ja jnda tsy'ianoo'ya jom. ⁴⁷ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', ñeeⁿ juu na matseyu' ñ'e'ndyo juu matseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ. ⁴⁸ Ja cwiluiindyjo tyoo' na mañequiaya na cwita'ndo' nn'aⁿ. ⁴⁹ Weloo weloo'yo' tcwa'na maná jo ndyuaa yuu na tjaa nn'aⁿ c'om, ndo' tjana. ⁵⁰ Ja cwiluiindyjo tyoo' na jnaa'ya cañoom'luee. Mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nlcwa', tixocatsuuñe. ⁵¹ Ja na jnaa'ya cañoom'luee cwiluiindyjo tyoo' na mañequiaya na cwita'ndo' nn'aⁿ. Mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nlcwa' tyoo'waa mamatseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. Ndo' juu tyoo' na mañequiaya cha na nnta'ndo'na jo nnom Ty'oots'om, seii'a cwiluiñe jo'.

⁵² Ñ'oomwaa' s'aana' na jla'ncjoo'ndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ ñequio nc'iaana. Tyoluena:

—Manquiuuya na xocandañ ñnequiaa tsaⁿm'aaⁿ seii'eⁿ na nntquiañ.

⁵³ Quia jo' tsoticheⁿ Jesús ndaana:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', xeⁿ ticatque'yo' seii' ja na cwiluiindyjo ts'aⁿ na jna' cañoom'luee ndo' na cwe'yo' nioom'a, ticala'xmaⁿyo' nn'aⁿ na tando' añmaaⁿ. ⁵⁴ Nquii ts'aⁿ na jnda tquii seii'a ndo' jnda t'uu nioom'a tseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. Ndo' xuee na macanda nnts'aaya na nncwando'xcoom. ⁵⁵ Ee seii'a matseixmaⁿna' nantque na tjacantya naya ndo' nioom'a matseixmaⁿna' juu na nnc'uu ts'aⁿ na tjacantya naya. ⁵⁶ Mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maquii seii'a ndo' ma'uu nioom'a, tyeⁿ matsetjoom'na' tsaⁿñeeⁿ ñ'e'ndyo, ndo' tyeⁿ matsetjoom'na' ja ñ'eⁿñe. ⁵⁷ Nquii Tsotyaya na jñoom ja quii'ntaa'yo', jom wanoom'm ndo' cantyja 'naa'naⁿ mati wando'a. Maluaa' matseijomna' ñ'eⁿ ts'aⁿ na maquii seii'a, nncwando' añmaaⁿ cantyja 'na'ya. ⁵⁸ Matseing'ya cantyja 'naaⁿ nquii na cwiluiñe tyoo' na jna' cañoom'luee. Tyoo'waa titseixmaⁿna' cha'na maná na tcwa' weloo welo'yo' ndo' tjana. Sañ ticatseijomna' cantyja 'na'ya cha'na maná'ñeeⁿ. Ee mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nlcwa' tyoo' na matseixma'ya, tijoom nncue', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ na wando'.

59 Ñ'oommei^{nl} seiineiⁿ Jesús yocheⁿ na tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ quii' wats'om' naaⁿ nn'aⁿ judíos tsjoom Capernaum.

Ñ'oom na ticantycwii na wando' añmaaⁿ ts'aⁿ.

60 Majndye nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, quia jndyena ñ'oomwaa' jluena:

—Jeeⁿ jndei'na' ñ'oom na matseineiⁿ, tixocandaⁿ nla'jomndyo juuna'.

61 Ntyjii Jesús naquii' ts'oom na cwila'ncjoo'ndye na ñ'neeⁿ cantyja ñ'oom na seiineiⁿ ndaana. Jo' chii tsoom ndaana:

—¿Aa cwila'lcwe' ñ'oommei^{nl} 'o? 62 Quia jo' c'oom'yaya n'om'yo' chiuu nnts'aana' 'o quia nnty'ia'ndaⁿyo' ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nncjowaannda'a nandy^e yuu na ñet'oo'jndyaa. 63 Macanda nquii Espíritu mañequiaaⁿ na cwita'ndo' nn'aⁿ jo nnom Ty'oots'om. Nchii cantyja 'naaⁿ seiina na la'xmaⁿ na ljo'. Ñ'oom na mañequiaya cwiluiñena' cantyja 'naaⁿ Espíritu ndo' nc'e juuna' jo' na wando' ts'aⁿ. 64 Saⁿ ndicwaaⁿ ñ'eeⁿndyo' na ticalayu'yo' ñ'e'ndyo.

Luaa' matsoom ndaana ee cantyjati na tooⁿo' na mañequiaaⁿ ñ'oom, mantyjeeⁿ 'ñeeⁿ joo na ticala'yuu' ñ'e'ñê, ndo' 'ñeeⁿ juu na ññequiaa cwenta jom. 65 Matsotyeⁿcheⁿ:

—Cwe' nc'e jo' na jnda tsjoo ndaa'yo' macanda nndaⁿ ntseijomñe ts'aⁿ ñ'e'ndyo quia mañequiaa Tsotyaya na calui na ljo'.

66 Ndo' nc'e ñ'oomwaa', majndye nn'aⁿ na tyondyejndyena ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, ty'elcwee'na. Taticala'jomndyeta ñ'e'ñê. 67 Jo' na tax'eeñê ndaaⁿ ja nn'aⁿ na canchoo'we na t'maaⁿ na cala'jomndyo ñ'e'ñê, matsoom:

—Ndo' 'o je! ¿aa mati nnto'ndyo' ñ'e'ndyo?

68 Simón Pedro t'ooⁿ, matsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ticatsona' na nla'jomndyo ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, ee ñ'oom na matseineiⁿ mañequiaana' na ticantycwii na cwitandoo'â. 69 Ndo' ja jnda macwila'yuu'â ndo' jnda macwila'noo'â na 'u cwiluiindyu' Cristo, Jnda Ty'oots'om na wando'.

70 T'o Jesús, matsoom ndaaya:

—Ja tjeii'a 'o na canchoo'wendyo'. Ndo' cwii 'o m'aa'ñe cantyja 'naaⁿ tsa'jndii.

71 Luaa' matsoom na ma'mooⁿ Judas Iscariote, jnda Simón. Ee tsa'ñeeⁿ ññequiaa cwenta jom. Mati juu cwii ja na canchoo'wendyo'.

7

Tiñcala'yuu' ntyjee Jesús ñ'e'ñê

1 Jnda tuui na nmeii^{nl} tyoma'nooⁿya ts'ondaa Galilea ñ'eⁿ Jesús. Ee jnaaⁿ na tyoqueⁿndye nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na ñe'cala'cuae'na jom, jo' chii tiñe'cjaⁿ Judea. 2 Ndo' jaawindyoo' na nncuae' ncuae' na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ judíos quia na quil'ana xe'nquie' ncwaⁿ na cwijaañjoom' n'omna chiuu ñet'om weloo weloona ndyu'ñeeⁿcheⁿ. 3 Ndo' na manncuae' xuee'ñeeⁿ tyolue ntyjeeⁿ nnoom:

—Cwa sa, calui' ñjaa'ñe. Cja' Judea cha nn'aⁿ na m'aⁿ la'ñeⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa' mati nnty'iaana ts'iaaⁿ na mache'. 4 Ee ts'aⁿ na matseicantyyaa' ts'om na cala'yuu' nn'aⁿ ñ'e'ñê, ticatsona' na nljoo'ñe jo jnda. Quiaandyu' na caliu cha'tso nn'aⁿ ts'iaaⁿ na mache'.

5 Nmeii^{nl} jluena nnoom ee meiⁿ joona tícala'yuu'na ñ'e'ñê. 6 Quia jo' matsoom ndaana:

—Tyoowe'ntyjo xjeⁿ na ca'mooⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye na cwiluiindyō nquii na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. Saaⁿ 'o meiⁿquia xjeⁿ na ñe'conom'yo', tjaa'naⁿ na teincuu'. ⁷ Joo nn'aⁿ tsjoomancue tijndooⁿ 'o. Saaⁿ cantya 'naⁿ ja luaañe, ñequii'cheⁿ m'aⁿna na jndooⁿna ja, cwe' nc'e na macwji'yuu'ndyo cantya 'naaⁿ natia na cwil'ana. ⁸ Tsa'yo' na ñencjo'yo' xueewaa', ja tjoocheⁿ na nncjoⁿ xuee. Ee tjoocheⁿ na nntseica'moⁿndyo na cwiluiindyō nquii na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

⁹ Ndo' jndā na tsoom na luaa' ndaaⁿna, ljoo'ñetyeeⁿ we ndyee xuee Galilea.

Tja Jesús na tuee' xuee xeⁿnquie' ncwaⁿ'

¹⁰ Ndo' jndā na ty'e ntyjeeⁿ na tuee' xuee, quia jo' mati jom tjantyjoōⁿ, saaⁿ títseica'moⁿñe ndaaⁿ nn'aⁿ. Tjaaⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na tical'ue ts'om na caliu nn'aⁿ na m'aaⁿ. ¹¹ Ndo' nn'aⁿ judíos na ticuee' n'omna jom jeeⁿ tyol'ueena jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tqio ncuee. Tyota'x'eena, tyoluena:

—¿Yuu m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ?

¹² Ndo' t'maⁿ waa na ticatjoom' na jla'neiⁿ nn'aⁿ na jndyendye cantya 'naaⁿaⁿ. Ee cwantindye joona tyolue: “Ya ts'aⁿñe tsaⁿm'aaⁿ.” Saaⁿ nt'omcheⁿ tyolue: “Tiyuu', ee manquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ.”

¹³ Saaⁿ cwe' nc'e na nquiaana nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye ndaaⁿna, jo' na ticala'neiⁿndyeyuna cantya 'naaⁿaⁿ.

¹⁴ Jndā na tuee' xcwe ncuee, tjaqueⁿen naquii' wats'om t'maⁿ ndo' jo' jo' tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁵ Saaⁿ tileicala'noⁿ nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye. Tyoluena:

—Nchaa' l'uu na tja tsaⁿm'aaⁿ scwela. Quia jo' ¿chiiu na jeeⁿ ya matseijoom'm ñ'oom?

¹⁶ T'o Jesús ndaaⁿna, matsoom:

—Nchii nncō matseijndaa'ndyo ñ'oom na ma'mooⁿya. Nqueⁿ na jñoom ja seijndaa'ñe chiiu catsjooya. ¹⁷ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cats'aa cantya na matsa'ntjom Ty'oots'om, juu nntsei'noⁿ aa Ty'oots'om seijndaa'ñe ñ'oom na ma'mooⁿya, oo aa cwe' ñ'oom na seitiu nncō na mañequiaya.

¹⁸ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na macwji' ñ'oom cantya 'naaⁿ nquii, matseijndeiⁿ tsaⁿñeeⁿ na caluiit'maⁿñe ndaaⁿ nc'iaaⁿaⁿ. Saaⁿ ts'aⁿ na matseijndeiⁿ na catseit'maaⁿñena' nquii na jñom jom, tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñe na mayom'm. Tiquinquiu'nn'aaⁿ.

¹⁹ Moisés seijjeiⁿ ñ'oom na tqueⁿ Ty'oots'om ndaaⁿ'yo' na matsa'ntjomna'. Saaⁿ meiiⁿ na ljo', meiⁿcwi'ndyo' 'o tyoola'candaa'ndyo' juuna'. Ee xeⁿ cwila'canda'yo' juuna' xoqueⁿndyo' na nlacue'yo' ja.

²⁰ Nn'aⁿ na jndyendye t'oōna nnoom, jlueⁿa:

—U tsaⁿjndii matseixmaⁿ. ¿Ñeeⁿ ts'aⁿ maqueⁿñe na nntseicuee' 'u?

²¹ T'o Jesús ndaaⁿna, matsoom:

—Xuee na cwita'jndyaaya sein'maⁿya ts'aⁿ na leicjacaⁿ, ndo' s'aana' na tjoom' ticala'noⁿ'yo'. ²² Saaⁿ cala'noⁿ'yo' ñ'oom na nntsjoō. Tso Moisés na cal'a'yo' costumbre yonom nda'yo' na 'ndaandye. Ndo' cwila'candaa'ndyo' ñ'oom'ñeeⁿ meiiⁿ xuee na cwita'jndyaaya. Saaⁿ nchii jom seicatōⁿoⁿ costumbre'ñeeⁿ. Nquiee weloo welooya jla'catōⁿna juuna'. ²³ Nquiu'yo' na mañequiaa ljeii na tqueeⁿ na wanaaⁿ na cwil'a'yo' costumbre'ñeeⁿ meiiⁿ xuee na cwita'jndyaaya. Ndo' na luaa' waa, chiiu na cwila'wjee'yo' ja nc'e na juu xuee na cwita'jndyaaya sein'maⁿya cwii ts'aⁿ na wii'. ²⁴ Jo' chii tintjei'yo' cwenta na cwe' tomti cantya na cwiwitquioo'. Catjei'yo' cwenta cantya na matyi'omyana'.

Jesús ¿aa Cristo cwiluiiñe?

²⁵ Quia jo' nt'om nn'aⁿ Jerusalén tyota'x'eena ndaa nc'iaana:

—¿Aa nchii tsa's'am'aaⁿ ts'aⁿ na cwil'uee naⁿmaⁿn'iaaⁿ na nla'cuee'na? ²⁶ Saa canty'ia'yo' ñequio na jndoo' jndye nn'aⁿ matseineiⁿ, meiⁿ tjaa ljo' coluena nnoom. ¿Aa nnts'aache'na' na cwila'tiuu naⁿmaⁿn'iaaⁿ cwentaaⁿ na tsa'm'aaⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiiñê Cristo? ²⁷ Saa nqueⁿ quia nncwjeeⁿeⁿ tjaa ñeeⁿ juu nntsei'noⁿ yuu jna'yom. Saa tsa'm'aaⁿ manquiuuyaaya yuu jnaaⁿ.

²⁸ Jnda jndii Jesús na jluena ñ'oomwaa', seiweeⁿ jñeeⁿeⁿ. Matsoom:

—Mach'eena' na cwita'jna'yo' ja ndo' manquiu'ya'yo' yuu ts'aⁿ ja. Saa nchii na jndyoo cantyja 'naⁿ nncq. Nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaaⁿyo' cwiluiiñê na mayom'm, saa jom ticata'na'yo'. ²⁹ Saa ja mawajna'na jom, ee jnaa'ya jnnoom, ndo' manquiiyeeⁿ jñoom ja quii'ntaaⁿyo'.

³⁰ Cwe' nc'e na tsoom ñ'oomwaa', tyoqueⁿndye naⁿmaⁿn'iaaⁿ na nnt'uena jom. Saa nc'e na tyoowe'ntyjo na ntyjii Ty'oots'om na nncwinoom nawi' t'maⁿ, jo' chii mei'cwiindyena ticat'uii jom. ³¹ Ndo' jndyendye nn'aⁿ na tyom'a'na jo' jo', jla'yu'na ñ'e'ñê. Ndo' tyoluena ndaa nc'iaana:

—Quia nncwjeeⁿ nquii Cristo, ¿aa nnts'aache'na' jndyeti ts'iaaⁿ nnts'aaⁿ na tixocandaq na nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa nchiiti na mach'ee tsa'm'aaⁿ?

Ty'ecat'uena Jesús

³² Nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos tyondyena na nmeiiⁿ ñ'oom tyola'neiⁿ nn'aⁿ na jndyendye cantyja 'naaⁿ Jesús. Jo' chii jla'jomndyena ñequio ntyee na cwiluiitquiendye ndaa nc'iaana nn'aⁿ judíos. Jñoomna nn'aⁿ na cwil'a cwentaa wats'om na c'oocat'ue naⁿñeeⁿ jom. ³³ Matso Jesús ndaa nn'aⁿ na jndyendye:

—Chjootindyoo cwii m'aaⁿtya ñ'e'ndyo'. Ndo' ndanquia nncjolcwa'nda'a na m'aaⁿ nqueⁿ na jñoom ja na m'a'yo'. ³⁴ Quia ljo'cheⁿ nl'ue'yo' ja saa taxocaliu'yo' ja. Ndo' yuu na nnc'ooⁿya, 'o xocandaq nntsquie'cañom'yo'.

³⁵ Quia jo' nt'om nn'aa'ya nn'aⁿ judíos tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Yuu nncjaayuu tsa'm'aaⁿ na xocandaq nliuuya jom? ¿Aa nnc'oomñê quii'ntaaⁿ nc'iaaya nn'aⁿ judíos na jnda t'oom'ndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ griegos, cha ndaaq m'mooⁿ ndaana? ³⁶ ¿Ljo' ñe'catso ñ'oom na matseineiⁿ luaa' na nl'uaaya jom saa xocaliuuya jom? Ndo' na matsoom yuu na wjaⁿ jaa xocandaq nntsquiacañooⁿya jom.

Candaa na cwiñe'quiana' na cwita'ndo' nn'aⁿ

³⁷ Xuee na cwintycwii ncuee cwil'ana na t'maⁿti xuee juuna' na cwila't'maaⁿndyena. Juu xuee'ñeeⁿ tjameintyjee' Jesús, seiweeⁿ jñeeⁿeⁿ. Tsoom:

—Ñeeⁿ juu na matseiquee'na' ts'om na ñec'oomñê nacje 'naaⁿ Ty'oots'om, candyontyjo naxaⁿa, ndo' catseyiu' ñ'e'ndyo. ³⁸ Nnts'aana' ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ cha'xjeⁿ matso ñ'oom' Ty'oots'om na jnda teiljei. Juu ts'aⁿ na matseyiu' ñ'e'ndyo, nnaaⁿ quii' ts'oom cha'cwijom candaa na cwiñe'quia na ticanty-cwii na wando' ts'aⁿ.

³⁹ Luaa' matsoom na ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo na juu nnto'ñoom nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'e'ñê. Ee xjeⁿñeeⁿ tjoocheⁿ na ñnequiaa Ty'oots'om juu naquii' n'om nn'aⁿ, ee tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntseit'maaⁿñê Jesús.

Tiñecwii na cwilue nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús

⁴⁰ Ndo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye quia tyondyena ñ'oommeiⁿ, tyoluena:

—Mayuu'cheⁿ tsa's'am'aaⁿ cwiluiiñê nquii ts'aⁿ na waa ñ'oom na nncwje'cañoom tsjoomnancue na ñnequiaa ñ'oom' Ty'oots'om ndaaya.

⁴¹ Ndo' jlue nt'omcheⁿ:

–Tsa^m'aaⁿ cwiluiiñê Cristo.

Ndo' nt'om jlue:

–Chiuu sa 'o, juu Cristo ticatsona' na nnaaⁿ Galilea. ⁴² Ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona' na juu Cristo cwiluiiñê tsjaaⁿ David na jdyowicantyyoo'. Ndo' mati jom ts'aⁿ tsjoom chjoo Belén yuu na jnaⁿ David.

⁴³ Ñ'oomwaa' toⁿ'na' nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús. ⁴⁴ Ee cwantindye jooa ñe'cat'uena jom, saaⁿ meiⁿcwii ts'aⁿ t'icat'uui jom.

Naⁿmaⁿ'iaaⁿ ticala'yuna na Jesús cwiluiiñê Cristo

⁴⁵ Quia jo' nquiee nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om ty'elcwee'na na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos. Tax'ee naⁿñeeⁿ ndaaⁿ nn'a na cwil'a cwenta wats'om:

–¿Chiuu na t'inqui'ñ'om'yo' jom?

⁴⁶ T'ooⁿ naⁿñeeⁿ na cwil'a cwenta wats'om, jluea:

–Meiⁿjom ndii' tyoondyaayâ na nntseineiⁿ cwii ts'aⁿ cha'na na matseineiⁿ tsa^m'aaⁿ.

⁴⁷ Quia jo' fariseos'ñeeⁿ t'ooⁿ na ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, jluea:

–¿Aa cha' mati 'o manquiu'nn'aⁿna'? ⁴⁸ Tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na matseixmaⁿ n'iaaⁿ oo cwii fariseo na matseyu' ñ'eⁿñê. ⁴⁹ Saaⁿ na^m'aⁿ na cje cwil'a, ticala'noⁿ'na ljeii na matsa'ntjom Ty'oots'om. Jooa la'xma'na na catsu-undyena.

⁵⁰ T'o Nicodemo, tsaⁿ na tyje'cañoom na m'aaⁿ Jesús cwii teijaaⁿ. Jom macañ'eeⁿ ñ'eⁿ na maⁿ'iaaⁿñeeⁿ. ⁵¹ Tsoom:

–Ñ'oom na matsa'ntjom Ty'oots'om na teiljeiina' na cwileiñ'ooⁿya, manquiuuya na matsona' na ticaty'iomyana' na nntu'xaaⁿya cwii ts'aⁿ cwii t'oocheⁿ na ndyaaya jnaaⁿ, ndo' na nliuuya ljo' s'aa.

⁵² T'ooⁿ naⁿñeeⁿ nnoom, jluea:

–¿Aa maxjeⁿ mati 'u ts'aⁿ na jnaⁿ Galilea? Tcuu tcuu catsei'naⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, quia jo' nljei' tjaa'naⁿ cwii profeta na nnaⁿ Galilea.

Jnooⁿ na seitjooñe cwii yuscu

⁵³ Ndo' cwii ndo' cwiindyena ty'ena w'aana.

8

¹ Saa Jesús tjaaⁿ ta na jndyu Olivos. ² Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee, lcweeⁿeⁿ, tjaquiee'nnaaⁿ'a wats'om t'maⁿ. Ndo' jndyendye nn'aⁿ t'quie'cañomna jom.

Quia na jndaⁿ tjacjom, tyo'mooⁿ ndaana. ³ Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ joo nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés na matsa'ntjomna' ñequio nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos tqoiñ'omna cwii yuscu na m'aaⁿ. Yuscu'ñeeⁿ jliuna juu xcwe na matseitjooñe na m'aaⁿ ñ'eⁿ cwii tsaⁿs'a. Tquioqueⁿ na juu xcwe quii'ntaa'na.

⁴ Ndo' jluea nnom Jesús:

–'U na ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, jliuuyâ yuscum'aaⁿ xcwe na matseitjooñê ñ'eⁿ cwii tsaⁿs'a. ⁵ Ndo' naquii' ljeii na tqeⁿ Moisés matsa'ntjomna' na catuaa'a ljo' cjoo yolcu na cwil'a na luaa'. Saaⁿ 'u je', ¿chiuu matsu'?

⁶ Luaa' jluea nnoom cwe' ee cwil'ueena na cat'uiina' jom. Saaⁿ jom je', seintquie'ñê, seiljeiⁿ nomtyuaa ñequio nomts'ooⁿ. ⁷ Ndo' cwe' n'c'e na tic'ooowintyjee'na na cwita'x'eena ñ'oomwaa' nnoom, teintyjee'yuiñê. Matsoom ndaana:

–Ñ'eeⁿ cwiindyoyo' 'o na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ, juu cju'jndyee tsjo' nacjoo' yuscum'aaⁿ.

8 Jnda jo' seintquie'ñienna^a nomtyuaa, seiljeiityeeⁿ. 9 Saa quia jndye naⁿñeeⁿ ñ'oomwaa', jnaⁿna' na maco'tiana' nquiuna. Quia jo' to'na na cwii ndo' cwiindyena jlui'na jo' jo'. Nn'aⁿ na tquiendye jlui'jndyeena, jnda jo' nn'aⁿ na cjeti m'aⁿ. Na macanda 'ndiina' nquii Jesús ñequio yuscu'ñeeⁿ na meintyjee' jo nnoom. 10 Jnda jo' teintyjee'yuu Jesús, ndo' cwe' nc'e meiⁿcwiindyena naⁿñeeⁿ tac'oomndyena, macanda juu yuscu'ñeeⁿ cwii m'aaⁿ, jo' chii tsoom nnom:

—'U yuscu, ¿yuu m'aⁿ nn'aⁿ na tquiocalue jnaⁿ? ¿Aa meiⁿncwii ts'aⁿ ticatseijndaa'ñe jnaⁿ?

11 T'o nnoom, matso:

—Mayuu' Ta, meiⁿcwii ts'aⁿ tjaljo' s'aa.

Matso Jesús nnom:

—Meiⁿ ja ticats'aaya na cat'uiina' 'u. Cja'to', tantsa'nnda' jnaⁿ.

Jesús cwiluiñê naxuee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ

12 Ndo' seinei'nnda' Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ. Matsoom:

—Ja cwiluiindyö naxueeñe na mañequia naxuee jo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnan-cue. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿndyo, nntseixmaⁿ naxuee na mañequia na ticantycwii na wando' ts'aⁿ. Tijoom nntseixmaⁿ cantyja 'naaⁿ najaaⁿ.

13 Quia jo' nn'aⁿ fariseos jluena nnoom:

—'U macwji'yuu'ndyu' che'nncu' cantyja 'naⁿ. Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ meiⁿ tiyuu' jonaⁿ.

14 T'o Jesús ndaana:

—Meiⁿ na macwji'yuu'ndyo cantyja 'naⁿya, saa ñ'oom na mayuu' juuna', nc'e ntyjiiya yuu jnaaⁿya, ndo' ntyjiiya yuu joyö. Saa 'o ticaliu'yo' yuu jnaaⁿya, meiⁿ yuu na jo'. 15 'O cwilajndaa'ndyo' jnaaⁿ nn'aⁿ cantyjati na jndo' n'om nn'aⁿ saa ja meiⁿcwii ts'aⁿ ticat'uiya juu cantyja jnaaⁿ. 16 Saa quia nncue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xaⁿ, nncu'xaⁿ cha'xjeⁿ na maty'iomyana'. Ëe nchii m'aaⁿtya na ñenco na nnts'aa ts'iaaⁿñeeⁿ. Nquii Tsotyā na jñoom ja, m'aaⁿñê ñ'eⁿndyo. 17 Naquii' ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om na teiljeiina' na cwileiñ'om'yo', waa ñ'oom na matsona': "Quia na cwitjoom' ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye we nn'aⁿ, maxjeⁿ cwicalui'yuu' ñ'oom'ñeeⁿ." 18 Jo' chii nc'e na luaa' matsona', ja cwiluiindyö cwii ts'aⁿ na macwji'yuu'ndyo cantyja 'naⁿya, ndo' Tsotyaya cwiluiñê cwiicheⁿ na jnda we.

19 Quia jo' tax'eena nnoom:

—¿Yuu m'aaⁿ Tsotyē'?

T'o Jesús matsoom:

—'O ticala'noⁿ'yo' cantyja 'naⁿya meiⁿ cantyja 'naaⁿ Tsotyaya. Ee xeⁿ cwila'noⁿ'yo' cantyja 'naⁿya mati nla'noⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ jom.

20 Ñ'oommeiiⁿ seineiⁿ Jesús yocheⁿ na tyo'mooⁿ naquii' wats'om t'maⁿ'naaⁿ nn'aⁿ judíos, yuu cwituee' nn'aⁿ s'om cwentaa' Ty'oots'om. Ndo' meiⁿcwii ts'aⁿ ticat'uii jom, ee tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntjoom nawi' t'maⁿ.

"Yuu na jo xondaq nntsquie'yo"

21 Cwiicheⁿ cwii ndii' matso Jesús ndaana:

—Ja majo, ndo' 'o nl'ue'yo' ja, saa ndicwaⁿ cho'nqueⁿ'yo' jnaⁿ ndo' nncwje'yo'. Ndo' yuu na jo' 'o xocandaq nntsquie'cañom'yo'.

22 Cwe' nc'e ñ'oomwaa', jlue nn'aⁿ judíos:

—¿Aa nnts'aacheⁿna' na nntseicuee'ñe che'nqueⁿ, na matsoom yuu na mawjaⁿ jaa xocandaq nntsquie'cañooⁿ'ya?

23 Jo' chii t'ooⁿ ndaana, tsoom:

—'O ticalaxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ cañoom'luee saā ja tseixmaⁿya jo'. 'O laxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancuewaañe, saā ja nchii jo' tseixmaⁿya. ²⁴ Cwe' nc'e ñ'oomwaa' jo' na tsjooⁿya ndaa'yo' na ndicwaⁿ cho'nqueⁿyo' jnaⁿyo' ndo' nncwje'yo'. Ee xeⁿ ticalayu'yo' na ja cwiluiindyō nquii na jñom Ty'oōts'om, quia jo' meiⁿchiuucheⁿ ndicwaⁿ cho'nqueⁿyo' jnaⁿyo' quia na nncwje'yo'.

²⁵ Quia jo' tax'eennda'na nnoom, jluena:

—'Ū je!, ¿ñeeⁿ cwiluiindyū'?

Matso Jesús ndaana:

—Majo' cha'xjeⁿ na jnda ñetsjoo ndaa'yo' xjeⁿ na to'a na mañequiaya ñ'oom naya. ²⁶ Nqueⁿ na jñoom ja cwiluiñe na mayom'm. Jndye ñ'oom tsoom nooⁿ na catsjooⁿya ndaa'yo'. Ndo' ñequii'cheⁿ matseiteincō'a joo ñ'oom'ñeeⁿ ndaa nn'aⁿ. Saā jndye ñiom na ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo' na macaⁿna' na cu'xaⁿya.

²⁷ Saā naⁿñeeⁿ ticalaⁿnoⁿna na ma'mooⁿ ndaana na Ty'oōts'om cwiluiñe Tsotyeeⁿ. ²⁸ Quia jo' matsoom ndaana:

—Ja cwiluiindyō nquii ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Quia na jnda jla'we'yo' ja na nlacue'yo', quia ljō'cheⁿ nla'noⁿyo' na jo' cwiluiindyō, ndo' nncjaantyjoō' n'om'yo' na tjaa'naⁿ cwii na mats'aa cantyja na matseixmaⁿ nncō. Cantyjaⁿ na t'moⁿ Tsotyā nooⁿ, ntyjati jo'ndyo na mats'aa. ²⁹ Ndo' Tsotyā na jñoom ja m'aaⁿñe ñ'eⁿndyo. Tica'ñeeⁿ ja na ñencō, ee ñequii'cheⁿ mats'aa yuu na cjaweeⁿ ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo.

³⁰ Jnda na seineii ñ'oommeiⁿ, jndye nn'aⁿ jla'yu' ñ'eⁿñe.

Ñ'oom na mayuu' nntseicandyaañena' 'o

³¹ Ndo' matso Jesús ndaa nn'aⁿ judios na jnda macwila'yu' ñ'eⁿñe:

—Xeⁿ cwiljoo'ndyo'tyeⁿyo' ñequio ñ'oom naya quia jo' mayuu'cheⁿ na cwiluiindyō' nn'aⁿ na cwilajomndyo' ñ'oom na mañequiaya. ³² Ndo' nla'noⁿyo' cwaaⁿ ñ'oom tseixmaⁿna' ñ'oom na mayuu', ndo' juu ñ'oom na mayuu'ñeeⁿ nntseicandyaañena' 'o.

³³ Joo naⁿñeeⁿ t'oōna nnoom, jluena:

—Jā cwiluiindyō tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyjoō'. Meiⁿjom ndii' tyoom'aaⁿyā moso ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¿Chiuu na matsū' na nnc'oōⁿcandyaⁿndyō na m'aaⁿyā nacje 'naaⁿ cwiicheⁿ?

³⁴ T'o Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooⁿya ndaa'yo'. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseitjooñe nnom Ty'oōts'om m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ jnaⁿ. ³⁵ Ndo' ts'aⁿ na cwe' moso m'aaⁿ ndaa nnts'aana' na tixocaljoo'ñetyeⁿ na m'aaⁿ patrom 'naaⁿ, saā nquii jnda patrom ñenquiiⁿcheⁿ m'aaⁿ. ³⁶ Ja na cwiluiindyō Jnda Ty'oōts'om, ja nntseicandyaandyō 'o. Macwe' nc'e jo' nnc'om'yo' na candaa'ya na jnda jndyaandyō'. ³⁷ Mantyjiiya na 'o cwiluiindyō' tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyjoō', saā cwiqueⁿndyo' na nlacue'yo' ja jnaaⁿ na tileicjo ñ'oom 'naⁿya nquii' n'om'yo'. ³⁸ Ljo' na jnda ñenty'iaya na ñet'oōⁿya ñequio Tsotyā, jo' matseinaⁿya ndaa'yo'. Saā 'o je', cantyja na jnda ñejndye'yo' ñ'oom 'ndyoo tsotyeyo', jo' cwil'a'yo'.

³⁹ T'oō naⁿñeeⁿ nnoom, jluena:

—Abraham cwiluiñe tsotyāya.

Matso Jesús ndaana:

—Xeⁿ 'o na mayuu'cheⁿ cwiluiindyō' ntseinda Abraham na jndyowicantyjoō', quia jo' nla'yo' cha'xjeⁿ s'aaⁿ. ⁴⁰ Saā je' cwijoo' n'om'yo' na ñe'calacue'yo' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na matseinaⁿya ñ'oom na mayuu' ndaa'yo'. Ndo' joo ñ'oom'ñeeⁿ ñequii'cheⁿ ñ'oom na jndiia 'ndyoo

Ty'oots'om. Nquii Abraham tícats'aa'n cha'na ñe'cal'a' o' ñ'e'ndyo. ⁴¹ 'O cwil'a'yo' cha'xje'n na mach'ee nquii tsotyeyo'.

Jluena nnoom:

—Jâ nchii na tuiindyô na tijndaa' tsotyayâ. Jâ la'xmaa'nyâ na ñecwii tsotyayâ, nquii Ty'oots'om.

⁴² T'ô Jesús ndaana, matsoom:

—Xe'n na mayuu'che'n Ty'oots'om cwiluiiñê tsotyeyo', quia jo' mati nnc'om'yo' na jnda nquii'yo' ja ee jnaa'ya na m'aa'n ndo' jndyooya na m'a'nyo'. Nchii jndyoô cantyja 'na'n nncô, nque'n jñoom ja. ⁴³ ¿Chiuu na tilecala'no'yo' ñ'oom na matseina'? Maxje'n cwitjom'yo' na nmeii' nc'e na tiñe'calañ'o'om'ndyo' ja. ⁴⁴ 'O laxma'nyo' cantyja 'naa'ñ' tsotyeyo', juu tsa'jndii. Yuu na l'ue ts'om jom, jo' ñe'calacandaa'ndyo'. Jom cwiluiiñê na matseicwje'n nn'a'n cantyjati xje'n na tuii tsjoomnancue. Jom tjaa'na'n ñ'oom na mayuu' catseixmaa'n, ee tjaa'na'n ñ'oom na mayuu' naquii' ts'oom. Quia matseinei'n cantu, matseinei'n cantyjati na matseixmaa'n, cwe' nc'e tsa'cantu jom, ndo' cwiluiiñê tsotyeyo' cha'tso ñ'oom na cantu. ⁴⁵ Saa ja meii'n na matseina'nyâ ñ'oom na mayuu' maxje'n tiñe'calayu'yo' ñ'e'ndyo. ⁴⁶ Tjaa 'ñee'n cwiindyô' 'o nndaã nncju' jna'n nacjoya. Ñ'oom na matsjoo ndaa'yo' cwiluiiñena' ñ'oom na mayuu', quia jo' ¿chiuu na tiñe'calayu'yo' ñ'e'ndyo? ⁴⁷ Mei'ncwi'ñee'che'n ts'a'n na m'aa'ñe cantyja 'naa'ñ' Ty'oots'om mandii ñ'oom ñ'om. Saa cwe' nc'e na ticaluiindyô' cantyja 'naa'ñ'a', jo' chii tiñe'candyeyo'.

Mam'aa' Jesús cwii tjoqche' na nnc'oom Abraham

⁴⁸ Quia jo' t'oo nn'a'n judíos nnoom. Jluena:

—Jee'n xcwe cwil'uuyâ na 'u cwiluiindy' ts'a'n Samaria. Mati m'aa'n tsa'jndii quii' ts'om' jo' na matseintjei'na' 'u.

⁴⁹ Jesús t'oo'n ndaana. Matsoom:

—Ja tic'oom tsa'jndii quii' ts'oo'n. Ja Tsotyaya matseit'maa'ndyo, saa 'o cwilajna'nyo' ja. ⁵⁰ Saa nchii mal'uee'ndyo na calat'maa'ndyo' ja. M'aa'n cwiiche' na mach'ee na nluuit'maa'ndyo, ndo' manquii nncu'xe'n aa cwilui na ljo'. ⁵¹ Ñ'oom na mayuu'che'n na matsjoo ndaa'yo'. Mei'ncwi'ñee'che'n ts'a'n na matseñ'oom'ñe ñ'oom 'na'nyâ, tijoom nntsuuñe.

⁵² T'oo nn'a'n judíos, jluena:

—Je' manquiu jndaa'ndyo na matsei'xma'ñ' tsa'jndii quii' ts'om'. Tue' Abraham, ndo' mati profetas. Saa 'u matsu': "Xee'n m'aa'n 'ñee'n juu na matseñ'oom'ñe ñ'oom 'na'ñ', tijoom cue'." ⁵³ Chaa l'uu na cwiluiit'ma'ndyu'ti', nchiiti weloo welooya Abraham tsa'n na teiyo tue' ndo' mati jnda tja profetas. ¿Ñee'n juu mache' che'nncu' na cwiluiindy'?

⁵⁴ T'ô Jesús, matsoom:

—Xe'n ñequii'che'n na matseit'maa'ndyo che'nncô, maxje'n cwe' ts'iaa'ndyo. Juu Tsotyaya cwiluiiñê na matseit'maa'ñê ja, nque'n na cwiluiiñê Ty'oots'om na cwila't'maa'ndyo'. ⁵⁵ Mei'n ticata'jnaa'nyo' jom. Ja mayuu' mawajna'a jom, ndo' xe'n nntsjoô na ticwajna'a jom, quia jo' nnts'aa che'nncô na cantundyô cha'xje'n 'o. Saa mayuu'che'n mawajna'a jom, ndo' matseicandaa'ndyo ñ'oom'm. ⁵⁶ Tioo na neiin' ts'om weloo'yo' Abraham tsa'n na ñe't'oom teiyo na sei'noq'o' na nncuee' xje'n na nluindyô na ts'a'n ja. Nty'iaa'a' jo', ndo' tquiaana' na jee'n neiin' cantyja 'naa'ñ' na ljo'.

⁵⁷ Ndo' jlue nn'a'n judíos nnoom:

—Nchaa l'uu mayuu' na jnda nty'ia' Abraham ee 'u mei'n cwe' wen'aa'n nchoo' nqui chu' tyoowee'.

⁵⁸ T'ô Jesús ndaa' na ñee'n, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', cwii tjocheⁿ na nluiñe Abraham, saa ja maxjeⁿ mam'aa'ya.

⁵⁹ Quia jo' jla'xcwiina ljo' na njñomna jom. Meiⁿ tiqueⁿ na cwenta teiñooⁿ xcwe quii'ntaaⁿ na. Mana jlueeⁿ eⁿ wats'om t'maⁿ 'naaⁿ na.

9

Sein'maⁿ Jesús tsaⁿnchjaaⁿ

¹ Já nn'aⁿ na canchoo'we na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê ty-oma'nooⁿyâ ñ'eⁿñê. Yocheⁿ na saawi'nooⁿyâ cwii joo, nty'iaayâ cwii tsaⁿs'a xjeⁿ na tuiñe na nchjaaⁿ. ² Ndo' tax'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—U Maestro, ¿ñeeⁿ juu seitjooneⁿ nom Ty'oots'om, jo' na tuiñe tsaⁿm'aaⁿ na nchjaaⁿa? ¿Aa nqueⁿ oo aa nn'aⁿ na nda jom?

³ T'ô Jesús ndaayâ, matsoom:

—Meiⁿ nchii jnaaⁿ nquii na tuiñe na nchjaaⁿ, meiⁿ nchii jnaaⁿ nn'aⁿ na nda juu. Luuaⁿ tjom cha cantya 'naaⁿ ca'moⁿna' na nquii Ty'oots'om waa najndei na matseixmaaⁿ. ⁴ Tseixmaⁿya na cats'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ nqueⁿ na jñoom ja yocheⁿ na ndicwaⁿ wand'o'a. Ee quia nncue'ntyjo xjeⁿ na nncwjaaya, quia jo' xondaqⁿ n'aatyaaⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ⁵ Yocheⁿ na m'aaⁿya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, cwiluiindyô chom na mañequiaa naxuee jo ndaana.

⁶ Jnda na tsoom na luuaⁿ, tjoom'm ndajnaⁿ nomtyuaa. S'aaⁿ tsoo' ñequio juuna, jnda jo' ty'oomñê tsoo'ñeeⁿ lua'nnom tsaⁿnchjaaⁿ. ⁷ Ndo' tsoom nnom:

—Cja' peila na jndyu Siloé, camaⁿ n'omnjom'. Ñ'oom Siloé matsona' jñom ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ.

Ndo' tja tsaⁿñeeⁿ, tmaaⁿ nnoom. Ndo' quia jndyolcweeⁿeⁿ xuee manty'iaaⁿaⁿ. ⁸ Ndo' nn'aⁿ na nndyoo' m'aⁿ yuu na mac'eeⁿ ñequio nn'aⁿ na ñenty'iaana jom na ñetcaaⁿ ljo' tjoñê, ta'x'eena ndaaⁿ ntyjeena:

—¿Aa nchii luuaⁿ tsaⁿnchjaaⁿ na tacatyeⁿ na tcaⁿ ljo' tjooneⁿ?

⁹ Nt'omndye joona jluena:

—Majom luuaⁿ.

Saa nt'omcheⁿ jlue:

—Nchii jom, cwe' na jeeⁿ tseijomna'.

Saa nqueⁿ matsoom:

—Maja luua.

¹⁰ Jo' na ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Chiuu tuiyuu na ya teitquio' je'?

¹¹ T'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Juu ts'aⁿ na jndyu Jesús s'aaⁿ tsoo', ty'oomñê juuna' lua'nooⁿ. Jnda jo' matso na cjoya Siloé na cjocamaaⁿ nooⁿ. Ndo' tjo jo', tmaaⁿ nooⁿ, ndo' je' xuee manty'iaaya.

¹² Quia jo' ta'x'eetina nnoom, jluena:

—¿Ndo' juu tsaⁿñeeⁿ, yuu m'aaⁿ?

T'ooⁿ ndaana:

—Ticaljeiia.

Fariseos ñe'caliuna chiuu tuii na n'maⁿ tsaⁿnchjaaⁿ

¹³ Quia jo' ty'eñ'omna juu ts'aⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na la'xmaⁿ tmaaⁿ fariseos. ¹⁴ Ee xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ quia s'aa Jesús tsoo' na s'aaⁿ na ya manty'iaa' tsaⁿñeeⁿ. ¹⁵ Ndo' mati nn'aⁿ fariseos'ñeeⁿ tyota'x'eena nnoom. Tyoluena:

—¿Chiuu tuiyuu na ya manty'ia'?

T'ooⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Juu tsaⁿñeeⁿ ty'oomñê tsoo' lua'nqooⁿ, jndaⁿ chii tmaaⁿya lua'nqooⁿ, ndo' je' ya manty'iaaya.

¹⁶ Saa nt'om fariseos'ñeeⁿ tyoluena:

—Tsaⁿs'am'aaⁿ nchii m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om, ee ticatseit'maaⁿñê xuee na cwita'jndyaaya.

Ndo' nt'om nc'iaana jlue:

—Ts'aⁿ na tseixmaⁿ jnaⁿ tixocandaⁿ nnts'aaⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ cha'na luaa'.

Ndo' laa'ti' ticwijom ñ'oom na jla'neiⁿna. ¹⁷ Jo' chii ta'x'eennda'na nnom ts'aⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿ. Jluena nnoom:

—Ndo' 'u je', ¿ljo' matsu' cantyja 'naaⁿaⁿ na s'aaⁿ na ya manty'ia'?

T'oqoⁿ, matsoom:

—Tsaⁿñeeⁿ cwiluiñê profeta.

¹⁸ Saa nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ maxjeⁿ tiñe'cala'yu'na na ñet'oom na nchjaaⁿaⁿ ndo' je' jndaⁿ ljoya manty'iaaⁿaⁿ. Jo' chii tqueeⁿndyena nn'aⁿ na nda jom.

¹⁹ Ndo' ta'x'eena ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ, ¿aa nda'yo' jom? Chiuu cwindu'yo', ¿aa mayuu' na tuiñê na nchjaaⁿaⁿ?

²⁰ Ndo' t'oqoⁿ nn'aⁿ na nda jom. Jluena:

—Manquiuyâ na ndaayâ jom, ndo' manquiuyâ na tuiñê na nchjaaⁿaⁿ.

²¹ Saa cantyja chiuu tuiyuu na ya manty'iaaⁿaⁿ je', jo' ticaliuuyâ. Meiⁿ ticaliuuyâ 'ñeeⁿ s'aa na ya manty'iaaⁿaⁿ. Saa jndaⁿ tue'ntyjo choom'm. Jo' chii cata'x'ee'yo' 'ñom chiuu waa. Manquiityeeⁿ nntsoom chiuu tui.

²² Luaa' ñ'oom t'oqoⁿ joo nn'aⁿ na nda jom, ee nquiaana nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaaⁿ nn'aaⁿna. Ee jndaⁿ jla'jomndyena xeⁿ na ncwji'yuu'ñe meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na Jesús cwiluiñê Cristo, tixonquiana na wanaaⁿ na nntseijomñe tsaⁿñeeⁿ xjeⁿ na cwitjomndye nn'aⁿ na nla't'maaⁿndyena Ty'oqots'om. ²³ Cwe' na luaa' waa, jo' na jlue nn'aⁿ na nda jom: “Jndaⁿ tue'ntyjo ñoom'm. Cata'x'ee'yo' 'ñom.”

²⁴ Quia jo' jndaⁿ we ndii' tqueeⁿ nn'aⁿ judíos juu tsaⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿ. Tyoluena nnoom:

—Ñequio na ndo' Ty'oqots'om catseineiⁿ ñ'oom na mayuu'cheⁿ. Já cwila'nqooⁿâ na juu tsaⁿs'am'aaⁿ matseixmaaⁿ jnaⁿ.

²⁵ Ndo' t'oqoⁿ ndaaⁿna, matsoom:

—Ticaljeliya, aa jom ts'aⁿ na matseixmaⁿ jnaⁿ. Ñe'cwii waa na matsei'nqoⁿa, meiⁿ na ñet'oqoⁿ na nchjaⁿya, saa je' ya manty'iaaya.

²⁶ Quia jo' ta'x'eennda'na nnoom. Jluena:

—¿ljo' s'aaⁿ 'u? ¿Chiuu s'aayom na ya manty'ia'?

²⁷ T'oqoⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, matsoom:

—Majnda tsjooya ndaa'yo', saa ticalañ'oom'ndyo'. Ndo' je' ¿chiiu na ñe'candy'e'ndda'yo'? ¿Aa mati 'o ñe'calajomndyo' ñ'oom na mañequiaaⁿ?

²⁸ Ndo' jla'jnaaⁿ naⁿñeeⁿ ts'aⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿ. Jluena:

—'U cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na matseijomñe ñ'oom'm, saa já cwilajomndyô ñ'oom na tyoñequiaa Moisés. ²⁹ Já manquiuyayâ na seiñeⁿ Ty'oqots'om nnom Moisés, saa tsaⁿm'aaⁿñe jom ndo' na mach'ee yuu na l'ue ts'oom, tsaⁿñeeⁿ ñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo. ³² Cantyjati xuee na jnaⁿ tsjoomnancue, meiⁿjom ndii' tyoondye nn'aⁿ na ñet'oom cwii ts'aⁿ na s'aa na ya manty'iaa' cwii ts'aⁿ na

³⁰ T'o tsaⁿñeeⁿ ndaaⁿna, matsoom:

—Jeeⁿcheⁿ ndya' cjaawee' ts'oqoⁿ na luaa', na 'o ticaliu'yo' yuu jnaⁿyom, ndo' jndaⁿ tquiaaⁿ na ya manty'iaaya. ³¹ Cha'tsondyo manquiuyuu na Ty'oqots'om xocañeeⁿ ñ'oom ndyuee nn'aⁿ na laxmaⁿ yuaⁿ. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matsei'maaⁿñe jom ndo' na mach'ee yuu na l'ue ts'oom, tsaⁿñeeⁿ ñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo. ³² Cantyjati xuee na jnaⁿ tsjoomnancue, meiⁿjom ndii' tyoondye nn'aⁿ na ñet'oom cwii ts'aⁿ na s'aa na ya manty'iaa' cwii ts'aⁿ na

tuiñe na nchjaaⁿⁱ. ³³Xeⁿ nchii Ty'oots'om m'aaⁿ ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿl, tjaa na ndaaⁿⁱ nnts'aaⁿ.

³⁴T'oo^{na} nnoom, jlue^{na}:

—U cha'tso na cha'tso cantyja na tuiindy^ul matsei'xmaⁿl jnaⁿ. Ndo' ¿aa matseijndu' na m'moⁿl ndaaⁿⁱ já?

Quia jo' tjeii'na jom wats'om chjoo 'naaⁿna yuu cwtjomndyena.

La'xmaⁿna cha'na nn'aⁿ nchjaaⁿ jo nnoom Ty'oots'om

³⁵Jndii Jesús na tjeii'na tsaⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna. Quia ljeiiⁿ juu, matsoom nnoom:

—¿Aa matseyu' ñequio Jnda Ty'oots'om?

³⁶T'oo tsaⁿñeeⁿ, matsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ¿cwaan ts'aⁿ jom cha ya nntseyu'a ñ'eⁿñê?

³⁷Matso Jesús nnoom:

—Majnda nty'ia' jom. Mannco na matseinaⁿya njom' cwiluiindy^o nqueⁿ.

³⁸Quia jo'cheⁿ matsoom:

—U Ta, matseyu'a ñ'eⁿndyu'.

Ndo' seit'maaⁿñê Jesús.

³⁹Ndo' Jesús matsotyeⁿcheⁿ:

—Ja jndyoo tsjoomnancuewaañe na nntoⁿa nn'aⁿ. Nquiee nn'aⁿ na ndoo' nquiuna na cwila'noⁿna chiuu waa cantyja 'naaⁿl Ty'oots'om nnts'aa na nnc'omna cha'cwijom ts'aⁿ na nchjaaⁿl. Ndo' joo nn'aⁿ na ndoo' nquiuna na m'aⁿna na nchjaaⁿna cantyja 'naaⁿl Ty'oots'om, joona ñnequiaya na candaⁿⁱya nla'noⁿna cantyja 'naaⁿaⁿ.

⁴⁰Ndyoo' meintyjee' cwantindye nn'aⁿ tmaaⁿl fariseos, ndo' jndyena na luaa' tso Jesús. Quia jo' ta'x'eena nnoom, jlue^{na}:

—¿Aa mati já mach'eena' na nchjaaⁿyâ?

⁴¹T'oo Jesús ndaa^{na}, matsoom:

—Xeⁿ na je' laxmaⁿyo' cha'na nn'aⁿ na ticala'noⁿl cantyja 'naaⁿl Ty'oots'om quia jo' tjaa'naⁿ jnaⁿ na cwilaxmaⁿyo'. Saaⁿ nc'e na cwindu'yo' na 'o laxmaⁿyo' nn'aⁿ na candaⁿⁱya cwila'noⁿl cantyja 'naaⁿl Ty'oots'om, jo' chii cwilaxmaⁿyo' na cho'nqueⁿyo' jnaⁿyo'.

10

Ñ'oom na tjañoom' cantyja 'naaⁿl tiom canmaⁿ

¹Ñ'oom na mayuu'cheⁿ na matsjoo ndaaⁿⁱyo', juu ts'aⁿ na nchii 'ndyoots'a tiom wjaaquee' yuu na ñjomndye canmaⁿ, saaⁿ cwicheⁿ joo wjaawaaⁿ juu tiom'ñeeⁿ na nncwincjeeⁿen juuna', tsaⁿñeeⁿ cwiluiñê tsaⁿcanch'ue ndo' tsaⁿ na mawincje' tiom. ²Saaⁿ nquii ts'aⁿ na cwiluiñe na mateix'ee canmaⁿ, xcwe 'ndyoots'a tiom nncjaaqueⁿen. ³Ts'aⁿ na mach'ee cwenta 'ndyoots'a tiom'ñeeⁿ, matseicanaaⁿñe na nncwinoom. Ndo' joo canmaⁿñeeⁿ na mateix'eeⁿ cwita'jnaaⁿyo' jñeeⁿen. Macwjeeⁿen ncueeyo', wjaachom jooyo'. ⁴Ndo' quia na jnda tjeiiⁿen cha'tso canmaⁿ na mach'eeⁿ cwenta, wjaajñeeⁿ jo ndaaⁿⁱyo', 'oontyjoyo' naxeeⁿen ee cwita'jnaaⁿyo' jñeeⁿen. ⁵Cwii ts'aⁿ na ticata'jnaaⁿyo' na nchii ty'oyo', xoc'oontyjoyo' naxeeⁿ, hasta nlei'nomyo' juu. Ee ticata'jnaaⁿyo' jndyee' cwiiⁿen ts'aⁿ na nchii ty'oyo'.

⁶Luaa' ñ'oom na cwe' tjañoom' na seineⁿ Jesús ndaa^{na}. Saaⁿ ticala'noⁿna ljo' ñe'catsona'.

Jesús cwiluiñê ts'aⁿ na candaⁿⁱya mateix'ee canmaⁿ

⁷Ndo' seineⁿticheⁿ Jesús ndaaⁿⁱ naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoō ndaa'yo', ja cwiluiindyō 'ndyoots'a tiom na cwi'looque' canmaⁿ. ⁸ Cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda tquiocalue na cwiluiindyē na nntei'x'ee canmaⁿ cwii tjoōcheⁿ na jndyōō, joo naⁿ'ñeeⁿ la'xmaⁿ na naⁿcanty'ue ndo' nn'aⁿ na cwiwincje' tiom. Saa joo canmaⁿ na mayuu'cheⁿ cwiluiindyē cwentaya tinquiandyena cantya 'naaⁿ naⁿ'ñeeⁿ. ⁹ Ja 'ndyoots'a tiom cwiluiindyō. Mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncjaaquiee' cantya 'naⁿya, tsaⁿ'ñeeⁿ nlui'n'maaⁿñē. Nntseijomna' jom cha'cwijom cwii catsmaⁿ na maljeiyo' na nlcwa' na macalui'yo' tiom'ñeeⁿ ndo' na macwjee'nnda'yo'.

¹⁰ Tsa'canch'ue ñequii'cheⁿ na macwjeeⁿeⁿ na nnc'h'ueeⁿ nntseicueⁿeⁿ ndo' na nntsei'naⁿ'aⁿ. Ja jndyōō na ñequia na ticantycwii na cwita'ndo' nn'aⁿ, ndo' cha na candaā'ya na nla'xmaⁿ na joo jo'. ¹¹ Ja cwiluiindyō ts'aⁿ na candaā'ya mateix'ee canmaⁿ. Juu ts'aⁿ na candaā'ya na mateix'ee canmaⁿ ntsmeiⁿ, mañequiaañe na cue' cwentayo'. ¹² Saa juu tsa'ntjom na nchii cwiluiñē ty'oyo' ee cwe' mach'eeⁿ cwenta jooyo', noom'm na ndyocwjee'cañoom lobo. Quia jo' ma'ñeeⁿ canmaⁿ'ñeeⁿ, maleinoom. Ndo' juu lobo'ñeeⁿ mantyo' ndo' mat'uii jooyo'. ¹³ Maleinom tsaⁿ'ñeeⁿ ee cwe' tsa'ntjom jom, jo' chii ticajnda ntyjeeⁿ canmaⁿ'ñeeⁿ.

¹⁴⁻¹⁵ Ja cwiluiindyō ts'aⁿ na candaā'ya mateix'aya canmaⁿ. Ndo' cha'xjeⁿ wajnaaⁿ! Tsotyā ja, mati ja mawajnaⁿ'a jom. Maluaa' matseijomna' na wajnaⁿ'a canmaⁿ ntsmaaⁿ'a, ndo' quioo' ntsmaaⁿ'a cweitajnaaⁿ'yo' ja. Ndo' mañequiaandyō na c'iō cwentaa canmaⁿ ntsmaaⁿ'a. ¹⁶ Mati mam'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena canmaⁿ ntsmaaⁿ'a na tic'omna tmaaⁿ'waa. Mati joona cwiluiindyō na cjočachoōya, ndo' nncwaw'yoona na nncwaw'yoona. Ndo' nncuaa na ñe'cwii tmaaⁿ, ndo' ñe'cwii ts'aⁿ na nntei'x'ee joona.

¹⁷ Nquii Tsotyā jeeⁿ candya' ts'oom ja, ee mañequiaandyō na c'iō cwentaa nn'aⁿ na cwiluiindyē canmaⁿ ntsmaaⁿ'a cha ñequiaaⁿ na nncwando'nnda'a. ¹⁸ Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ juu na ndaañ nntseicuee' ja na nchii ñ'oomya. Manncoṭya mañequiaandyō na ljo' catjoⁿ. Waa najndo na cwiluiindyō na cats'aa na ljo', ndo' mati waa na jndo na nncwando'xcō. Luaa' ñ'oom na sa'ntjom Tsotyā na catseixmaⁿ'ya.

¹⁹ Jnda na jndye nn'aⁿ judíos ñ'oommeiⁿ s'aana' na ticatjoom'nnda' na jla'neiⁿ na cantya 'naaⁿ'aⁿ. ²⁰ Ee jndyendye joona jluea:

—Tsaⁿ'jndii matseixmaaⁿ, ndo' jnda teintjeiⁿñē. ¿Chiuu na cwindye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ?

²¹ Saa nt'omndye joona jlue:

—Nchaa l'uu ñ'oommeiⁿ la'xmaⁿ'na' ñ'oom na nntseineiⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ nacje 'naaⁿ tsaⁿ'jndii. ¿Aa nnts'aacheⁿ'na' cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ nacje 'naaⁿ tsaⁿ'jndii ndaañ nnts'aa na nnty'iaa' ts'aⁿ na nchjaaⁿ'?

Tinquiandyē nn'aⁿ judíos cantya 'naaⁿ Jesús

²² Tsjoom Jerusalén tuee' xuee quia cwila't'maaⁿ'ndye nn'aⁿ judíos na cwijaañjoom' n'omna xjeⁿ na tiooxconnda' weloo weloona cwenta wats'om t'maⁿ l'ō Ty'oōts'om. ²³ Ndo' xcwe ncueesua' quia tuee' xuee'ñeeⁿ. Jesús m'aaⁿ wats'om t'maⁿ 'naaⁿ'na. Manoom naquii' cwii w'aa cwentaa' wats'om'ñeeⁿ na cwe' wanaaⁿ ndiocheⁿ na s'aa Salomón. ²⁴ Quia jo' nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaañ nn'aⁿ judíos tjaa'ndyena tsei Jesús. Ta'x'eena nnoom jluea:

—¿Cwanti yo na maleichu' jā na matseiñ'eeⁿ'ndyu' jā? Xeⁿ na mayuu' cwiluiindyū' Cristo, ntyjayu catsu' ndaayā.

²⁵ Matso Jesús ndaaⁿ:

—Jnda tsjoō na ljo' ndaa'yo', saa maxjeⁿ ticalayu'yo'. Majoo ts'iaaⁿ na mats'aa ñequio najndeii na matseixmaⁿ Tsotyā, joona cwiitjei'yuu'ndyena'

cantyja 'na'ya. ²⁶ Saa 'o tiñe'calayu'yo' ñ'e'ndyo cwe' nc'e nchii cwiluiindyoy' canma' ntsmaa'na. ²⁷ Ee nn'a' na cwiluiindyey canma' ntsmaa'na cwindyena jndyeya, ndo' ja mawajna'na joona, ndo' joona cwinquiomyjona naxa'na. ²⁸ Ja mañequia na ticantycwii na cwita'ndo'na, mei' tajom catsuundyena. Ndo' tjaa mei'cwii ts'a' na nndaā nncwji' joona l'oo. ²⁹ Ee nquii Tsotyā na tquiāa' joona l'oo, jom cwiluii'tma'ñetyee' na cha'tso, ndo' mei'cwii tjaa 'ñee' juu nndaā nncwji' joona l'oo'. ³⁰ Ja ñequio Tsotyā ñe'cwii cwiluiindyoy' ñ'e'ñê.

³¹ Jnda' na jndye nn'a' judíos'ñee' na luaa' ñ'oom tso Jesús, jla'xcwiinnda'na ljo' na nntuee'na nacjoom'm. ³² Quia jo' tsoom ndaāna:

—Majndye ts'iaa' na ya jnda' s'aaya jo ndaa'yo' ñequio najndei' na matseixma' Tsotyāya. ¿Cwaa' cwii juuna' na mach'eenā' na ñe'cajñom'yo' ljo' ja?

³³ Ndo' t'oo judíos'ñee' nnoom, jlueña:

—Nchii ñe'cajñoo'yā ljo' 'u cwe' cwii ts'iaa' na ya mache'. Nl'aayā na luaa' 'u ee matseijna' Ty'oots'om. Ee 'u cwe' ts'a' 'u, saa' mache' na cwiluiindyuy' Ty'oots'om.

³⁴ Jesús t'oo' ndaāna, tsoom:

—Naquii' ljeii ñ'oom' Ty'oots'om na cwileiñ'om'yo', manquii'yo' na nquii Ty'oots'om matsoom: “Ndaā' 'o na cwiluiitquiendyo' jo ndaa' nn'a' matsjoo' na matseijomna' 'o cha'na nncq.”

³⁵ Matsotiche' Jesús:

—Tso Ty'oots'om ndaa' nn'a' na cwiluiitquiendye ndaa' nn'a' judíos na matseijomna' joona cha'na nque'. Ndo' manquiiuuya na tixocats'aana' na cwe' cantu ñ'oom na tsoom. ³⁶ Jo' chii tixcwe na cwindu'yo' na matseijnaa'na jom nc'e na tsjoo' na cwiluiindyoy' jnaa'. Ee nque' ty'ioom ts'iaa' ja, ndo' sa'ntjoom ja na candyoc'oo'ndyo quii'ntaa' 'o nn'a' tsjoomnancue. ³⁷ Jo' chii xe' nchii ts'iaa' 'naa' Tsotyā mats'aa, ticalayu'yo' ñ'e'ndyo. ³⁸ Saa' nc'e na mats'aa ts'iaa' 'naa'na', jo' chii calayu'yo' cantyja 'naa' mañejoo ts'iaa'ñee' meii' na tiñe'calayu'yo' ñ'e'ndyo ja. Ee cantyja 'naa' joona' nliu'yo' ndo' nla'no'yo' na nquii Tsotyā ñe'cwii cwiluiiñê ñ'e'ndyo, ndo' ja ñe'cwii cwiluiindyoy' ñ'e'ñê.

³⁹ Quia jo' cwiiche' cwii ndii' jla'jndaa'ndyena na nnt'uena jom, saa' tícandaa' l'ana, tjaa'.

⁴⁰ Quia jo' tei'ty'ioonndaā'â jndaa' Jordán ñ'e' Jesús yuu ñet'oomjndyee Juan na tyotseits'oomñê nn'a'. Ndo' majndye xuee ñet'oo'yā jo' jo' ñ'e' Jesús. ⁴¹ Ndo' jndye nn'a' tquei'cañom na m'aa'yā na ñe'candyena ñ'oom na tyoñequiaa'. Tyoluena ndaa' nc'iaana:

—Juan mei'cwii ts'iaa' tyooch'ee' na xocandaa' nluuina' na cwe' ts'a' nnts'aa. Saa' cha'tso ñ'oom na tyoñequiaa' cantyja 'naa' tsa'm'aa', ñequii'che' na mayuu' joona'.

⁴² Ndo' majndye nn'a' tyola'yuu' ñ'e' Jesús jo' jo'.

11

Na tue' Lázaro

¹ Tyom'aa' cwii ts'a' wii' na jndy Lázaro. Juu tsa'ñee' tyom'aa' tsjoom Betania ñequio María ñequio xjoom Marta. ² Majuu María, xjo Lázaro'ñee', tsa' na tu'nquio nche' nc'ee Jesús, ndo' ñequio sooxquee' tyuee'ñê nc'ee. ³ Ndo' joo yolcu'ñee' jla'cwanomna ñ'oom na m'aa' Jesús. Jluena:

—U Ta, juu ts'a' na jee' candyā' ts'om', wee'ne'.

⁴ Jnda' na jndii Jesús ñ'oomwaa', matsoom:

—Tycuwaa' nchii macandā na cwe' nntseicuee'na' jom. Matjoom na luaa' cha caluiit'maa'ñe Ty'oots'om cantyja 'naa'a'. Ndo' mati nntseit'maa'ñe ja na cwiluiindyō Jnaa'.

⁵ Jee' wi' ts'om Jesús Marta ñequio tyjee tsa'ñeeñ ñequio nquii Lázaro. ⁶ Jnda na ñeeñ na wii' Lázaro'ñeeñ, ljoo'ñetyeeñ we xuee jo' jo' yuu na m'aa'. ⁷ Jnda teinom we xuee'ñeeñ, já nn'a' na t'maa' na calajomndyō ñ'e'ñe ts'iaa' na mach'eeñ, matsoom ndaayā:

—Tsaanndaa'a Judea.

⁸ Jo' chii l'uuyā nnoom:

—'U ta na ma'moo'ñ' ñ'oom' Ty'oots'om ndaayā, tyoowijndye xuee na jla'jndaa'ndye nn'a' judíos na njñomna ljo' 'u, ndo' 'aa jo' wja'nnda'?

⁹ T'o Jesús ndaayā, matsoom:

—Ndicwa' waa xje' na nnts'aatyā ts'iaa' cwii tjoche' na nnt'ue nn'a' judíos ja. Ndo' na luaa' waa matseijomna' cha'cwijom na cwii xuee na candaayā canchoo'we horas na nnts'aa ts'a' ts'iaa'. Quia naxuee manom ts'a', xocwity'uee', ee ya tquioom'm nc'e na manty'iaa' ñe'quoom' tsjoom-nancuewaañe. ¹⁰ Saa tixocandā nnts'aa ts'a' ts'iaa' natsjom. Xe' nnts'aa' na ljo' nncwity'uee', ee tjaa'na' naxuee c'oom ñ'e'ñe.

¹¹ Jnda toom na luaa' ndaayā, tsotyee'che':

—Juu ti'x'iaaya Lázaro watsom, saa jō na nntseilcwiya jom.

¹² Quia jo' t'ooyā, l'uuyā:

—Jee' 'u Ta, xe' na cwe' watsom, maxje' nlc'o'yana' jom.

¹³ Seineñ Jesús ñ'oomwaa' ee na m'aa' ts'ooñe Lázaro, saa já jlatiuyā na ma'moo'ñ' na watsoo tsa'ñeeñ. ¹⁴ Quia jo' tsondyeyoom ndaayā:

—Jnda tue' Lázaro. ¹⁵ Ndo' nei'ya na tic'oo'ya jo' jo' quia na tuee'ñ' cha na nlayo'yo'. Je' cjaaya na m'aa'.

¹⁶ Tomás, tsa' na cwilacajndyuyā catye'nquiee, juu cwii já nn'a' na canchoo'wendyō na t'ma' Jesús na calajomndyō ñ'e'ñe, matso ti'ñeeñ ndaayā:

—Mati cjaaya cha mañejom cwjaaya ñ'e'ñe.

Tseixma' Jesús na cwita'ndo'nnda' nn'a' na jnda tja

¹⁷ Quia jo' saayā, squiaayā Betania. Jnda na squiaayā jo' jo' tyolue nn'a' nnom Jesús na jnda ñequiee xuee na ndii' Lázaro tsei'tsuuaa.

¹⁸ Tsjoom'ñeeñ cha'na we kilómetros waljoo' xcwe na tquia m'aa'na' ñ'e'ñ Jerusalén. ¹⁹ Ndo' majndye nn'a' judíos jnda tquie'cañom Marta ñequio María. Tquiola'jomndyena na cwiñe'quiiana na t'ma' n'om na'ñeeñ na tue' Lázaro. ²⁰ Jnda na jndii Marta na jnda wjaawindyō'á ñ'e'ñ Jesús, jluee'ñ' na jndyocatjomñe juu yuu na m'aa'yā. Saa María ljoo'ñe na waa w'aa. ²¹ Matso Marta nnom Jesús:

—'U Ta, toom cwe' m'aa'ñ' ñjaa', tícue' ñetyjo. ²² Saa meii' na jnda tuee'ñ' ntyjiiyaya na mei'cwi'ñee'che' ñ'oom na nlca'ñ' nnom Ty'oots'om, ñnequiaa'.

²³ T'o Jesús, matsoom nnom:

—Ncwando'nnda' ti'ty'iu' meii' na jnda tuee'ñ'.

²⁴ T'o Marta nnoom, matso:

—Ntyjiiya na nncwando'nnda' ñetyjo xuee na macandā quia na nntseinlcwi Ty'oots'om nn'a' na jnda tja.

²⁵ Matso Jesús nnom:

—Ja cwiluiindyō na mañequia na cwita'ndo'xco nn'a', ndo' ja mañequia na ticantycwii na mawando' ts'a'. 'Ñee' juu na matseyiu' ñ'e'ndyō, meii' na

cue', maxjeⁿ nncwando'xco. ²⁶ Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na matseyiu' ñ'eⁿndyo, ticantycwii na nncwando', ndo' meiⁿ tijoom nntsuuñe. ¿Aa matseyiu' na ljo'?

²⁷ Matsoom nnom Jesús:

—Mayuu' Ta, matseyiu'a na 'u cwiluiindyu' Cristo, Jnda Ty'oots'om. Ma'u jo' na tseixmaⁿ na nncwje'cañoom' tsjoomnancue.

Seichjoo'na' ts'om Jesús, ty'ioom

²⁸ Jnda na tso Marta na luaa', quia jo' tjaaⁿ, tjacwaaⁿ tyjeeⁿ María. Ñemaaⁿ matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Jnda tyjee' nquii Maestro ndo' maqueeⁿñê 'u.

²⁹ Quia na jndii María na ljo', seityuaaⁿaⁿ, jndyocatjomñê Jesús yuu na m'aaⁿyâ. ³⁰ Ee xjeⁿñeeⁿ tyootsaaquiaa'â quii' tsjoom ñ'eⁿ Jesús. Ndi m'aaⁿyâ ñ'eⁿñê yuu na tjacatjomñê Marta já. ³¹ Ndo' joo nn'aⁿ judíos na cwila'jomndye ñ'eⁿ María na cwiñe'quia na t'maⁿ ts'oom, quia nty'iaana na seityuaaⁿaⁿ, teicantyjaaⁿ, jlueeⁿeⁿ quii' w'aa, ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. Ee jla'tiuna na wjaacaty'ioom yuu waa tsei'tsuaa.

³² Quia na tueⁿeⁿ na m'aaⁿyâ ñ'eⁿ Jesús, tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee. Matsoom nnom:

—Jeeⁿ 'u Ta, toom cwe' m'aaⁿ ñjaaⁿñe, quia jo' tícue' ñetyjo.

³³ Nty'iaa' Jesús na jeeⁿ maty'ioo María, ndo' jeeⁿ cwityuee nn'aⁿ judíos na tquiontyjo naxeeⁿeⁿ. Quia jo' jeeⁿ seichjoo'na' ts'om Jesús, ndo' sei'ndaa'na ntyjeeⁿ. ³⁴ Tax'eeⁿ ndaana, matsoom:

—¿Yuu cwijom ty'iu'yo' jom?

Jluena nnoom:

—Ta, candyo' canty'ia'.

³⁵ Ndo' Jesús ty'ioom. ³⁶ Quia jo' joo nn'aⁿ judíos jlue:

—Queⁿ'yo' cwenta na jeeⁿ wi' ts'oom ti'ts'oo.

³⁷ Saqⁿ cwantindyee joona jluena:

—Tsaⁿs'am'aaⁿ s'aaⁿ na ya nty'iaa' tsaⁿnchjaaⁿ. ¿Aa nchii mati nndaqⁿ nnts'aaⁿ na tícue' Lázaro?

Tquiaa Jesús na ta'ndo'xco Lázaro

³⁸ Sei'ndaa'nnda'na' ntyjii Jesús. Saayâ ñ'eⁿñê yuu na waa tsue'tsjo' na tuii tsei'tsuaa juuna'. Cwita' tsjo' 'ndyoots'aa'na'. ³⁹ Tso Jesús ndaana:

—Quindyo'yo' tsjo'waa.

Juu Marta, xjo ts'oo, matsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, je' jnda teic'eeñê ee jnda jndaqⁿ ñequiee xuee na tueeⁿeⁿ.

⁴⁰ Matso Jesús nnom:

—¿Aa nchii jnda tsjoo njom', xeⁿ nntseyiu' nnty'ia'njom' na nntseit'maaⁿñena' Ty'oots'om?

⁴¹ Quia ljo'cheⁿ tei'ndyoona tsjo' yuu na tjaa'ndyena ts'oo. Ndo' jlundaqⁿñê, matsoom:

—Jeeⁿ quianl'ua' 'u Tsotyaya na mandí' ñ'oom 'ndyoya. ⁴² Ee mantyjiiya na ñequii'cheⁿ mandí' ñ'oom na matseina'ya njom'. Saqⁿ cwe' nc'e nn'aⁿ na jndyendye na m'aⁿna na cañomya jo' chii tsjooya ñ'oomwaa' cha cala'yuna na 'u jñom' ja.

⁴³ Ndo' quia na jnda tsoom na luaa', seiweeⁿ jñeeⁿeⁿ, tsoom:

—Lázaro, calui'.

⁴⁴ Ndo' juu ts'oo Lázaro, jlueeⁿeⁿ na chu'tyjoo liaa na tintmeiⁿ nc'eeⁿ ndo' l'ooⁿ. Ndo' tq' nnoom payom. Matso Jesús ndaqaⁿ nañ'ñeeⁿ:

—Calacanⁿ'yo' liaameiⁿ cha nndaqⁿ nncjaⁿ.

Jla'jndaa'ndye nn'a'n judíos na nnt'uena Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Ndo' majndye nn'a'n judíos'ñeeⁿ quia na nty'iaana na luaa' s'aa Jesús, jla'yu'na ñ'eⁿñê. ⁴⁶ Saá nt'omndye joona ty'entyjaa'na nn'a'n fariseos. Tyoluena chiuu nty'iaana na s'aa Jesús. ⁴⁷ Jo' chii tjomndye nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a'n fariseos ñequio nt'omcheⁿ nc'iaana na m'a'n n'iaaⁿ. Tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Chiuu nl'aayoo? Ee teijndye ts'iaaⁿ t'maⁿ mach'ee tsaⁿm'aaⁿ na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. ⁴⁸ Ndo' xeⁿ cwe' n'ndyaatoo na ncjaach'eetyeeⁿ na luaa', quia jo' cha'tso nn'a'n nla'yu' ñ'eⁿñê. Ndo' na ljo' nquiee na'ma'n'iaaⁿ nn'a'n romanos nla'tyuii'na wats'om 'naaⁿ jaa nn'a'n judíos ñequio ndaandyuaa 'naaⁿya.

⁴⁹ Caifás jndyu cwiindye joo naⁿñeeⁿ na luaa' tso. Juu cwiluiitquieñê chu'ñeeⁿ ndaa ntyee cwentaa jaa nn'a'n judíos. Matsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—'O meiⁿchjoo ticala'ng'nyo'. ⁵⁰ Meiⁿ ticaliu'yo' na yati xeⁿ na cue' cwii tsaⁿs'a cwentaa cha'tsondye nn'a'n ndyuaaya, cha tints'aa gobiernom na cwjaaya na cha'tsondyo.

⁵¹ Saá nchii cantyja na jndo' ts'om nqueⁿ na luaa' ñ'oom tjeiiⁿeⁿ. Jom nc'e na cwiluiiñê tyee na cwiluii'tmaⁿñê ndaa jaa nn'a'n judíos chu'ñeeⁿ, jo' chii seijndo' Ty'oots'om ts'oom na nncue' Jesús cwentaa nn'a'n judíos.

⁵² Ndo' nchii macandá cwe' cantyja 'naaⁿ nn'a'n judíos, mati nntjoom na ljo' cha cha'tsondye nn'a'n na meiⁿquaiyuucheⁿ na m'a' na quit'maⁿ n'om jom nntseitjom Ty'oots'om joona cantyja 'naaⁿaⁿ. ⁵³ Jo' chii nc'e na luaa' tso Caifás, cantyjati xuee'ñeeⁿ jnaⁿ'na' na jla'jomndye na'ma'n'iaaⁿñeeⁿ na nla'cuee'na Jesús.

⁵⁴ Cwe' nc'e jo', ticonom xcweyaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'a'n judíos. Jo' chii jluii'â ts'ondaa Judea ñ'eⁿñê, saayâ cwii tsjoom chjoo na jndyu Efraín. Tsjoom'ñeeⁿ candyoo' m'aaⁿna' ñequio ndyuaa na tjaa nn'a'n c'oom. T'ooⁿyâ ñ'eⁿñê jo' jo' cwantindyo xuee.

⁵⁵ Ndo' jndá jaawindyoo' na nncuee' xuee pascua na jaa nn'a'n judíos cwilacwjaaya canmaⁿ. Cwii tjoocheⁿ na nncuee' xuee pascua'ñeeⁿ, jndyendye nn'a'n jlui'na njoomna, ty'ena Jerusalén cha nndaa nntjei'ljuu'ndyena cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila't'maaⁿndyo Ty'oots'om.

⁵⁶ Joo nn'a'n na ty'e xuee tyol'ueena Jesús. Yocheⁿ na tyom'aⁿna wats'om, tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Chiuu m'aaⁿ n'om'yo', aa nnts'aacheⁿna' na ticañoom ncuee'?

⁵⁷ Ntyee na cwiluiitquiendye ndaa jaa nn'a'n judíos ñequio nn'a'n tmaaⁿ'n fariseos tqeeⁿna ñ'oom na jndei'na'. Saⁿntjomna xeⁿ m'aaⁿ meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ntyjii yuu m'aaⁿ Jesús, catseicandii tsaⁿñeeⁿ joona, cha na nndaa nnt'uena jom.

12

Tu'nquio María ncheⁿ cjoo' nc'ee Jesús

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Yom xuee cwii tjoo na nla'tyeⁿ nn'a'n judíos xuee pascua quia cwila'cwjeena canmaⁿ, ndo' squiaayâ tsjoom Betania ñ'eⁿ Jesús. Squiaayâ na m'aaⁿ Lázaro, tsaⁿ na tquiaaⁿ na wando' xco jndá na tue'.

² Tyola't'maaⁿndyena Jesús jo' jo'. Jla'jndaa'ndyena cwii nantquie na tcwaa'â. Marta tyondi'ntjoom ndaayâ ndo' juu Lázaro'ñeeⁿ tacatyeeⁿ ñ'eⁿndyô na meindyuaandyô nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿ Jesús. ³ Ndo' juu

María maleiñ'oom cwii tsua' xjo ncheⁿ na ñequii'cheⁿ nardo. Juuna' jeeⁿ jndana'. Tu'nquoom ncheⁿñeeⁿ nc'ee Jesús, jnda' jo' tyowee'ñê nc'ee ñequio sooxqueeⁿ. Na s'aaⁿ na ljo' tju'na' jndye cachi cha'waa quii' w'aa. ⁴ Mañ'eⁿ Judas Iscariote, jnda Simón, juu mawaa xjeⁿ na ñequiaa cwenta Jesús. Tsaⁿñeeⁿ cwii já na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê. ⁵ Matso:

—Cwa nchii na teil'ua ncheⁿwaa' na cwii ndyee siaⁿnto s'om denario. Ñequio s'om'ñeeⁿ nndaq̄ nnteijndeiî ts'aⁿ ndyeeñeeⁿ.

⁶ Saq̄ nchii tsoom na luaa' nc'e na jeeⁿ wi' ts'oom ndyeeñeeⁿ saq̄ ee na jeeⁿ canch'ueñe ndo' nc'e na jom maleiñ'oom tjaⁿche na ñjom s'om na cwileil'uee'ndyô na cha'tsondyô, ndo' xjeⁿto jom macwjeeⁿeⁿ s'om jo' jo'.

⁷ Saq̄ matso Jesús:

—Ca'ndii' yuscum'aaⁿ na luaa' mach'eeⁿ. Matseijndaa'ñê cantyja 'naaⁿ xuee na nncjaanty'juu'ndyô. ⁸ Ee ndyeeñeeⁿ ñequii'cheⁿ na m'aⁿna ñ'eⁿndyô', saq̄ ja nchii ñequii'cheⁿ na nnc'oq̄'nyá ñ'eⁿndyô'.

Jla'jndaa'ndye ntyee na nla'cuee'na Lázaro

⁹ Jo' chii quia na jndye nn'aⁿ na jndyendye na jo' jo' m'aaⁿ Jesús, tqúie'cañomna na m'aaⁿnyâ. Ee nchii macandá nc'e na ñe'canty'iaana Jesús, saq̄ mati ñe'canty'iaana Lázaro, ts'aⁿ na tue' na tqúiaa Jesús na tando'xco. ¹⁰ Cwe' nc'e jo', ntyee na cwiluiitquiendye ndaq̄ nn'aⁿ judíos, mati jla'jndaa'ndyena na nla'cuee'na Lázaro. ¹¹ Ee cwe' cantyja 'naaⁿ jom majndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ toⁿndye cantyja 'naaⁿ ntyee, jla'yu'na ñ'eⁿ Jesús.

Jla't'maaⁿndye nn'aⁿ Jesús quia squiaq̄yâ Jerusalén (Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Teincoo cwiicheⁿ xuee nn'aⁿ na jndyendye na tqúio ncúee, jndyena na manndyoo' na nntsquiaq̄yâ Jerusalén ñ'eⁿ Jesús. ¹³ Jo' chii ty'echona njom, ty'ecatjomndyena já ñ'eⁿñê. Tyola'xuaana tyoluena:

—Caluiit'maⁿñe Ty'oq̄ts'om. Catio'naaⁿñê nquii ts'aⁿ na mandyô ñequio xuee' nquii na cwiluiiñe Rey cwentaa jaa nn'aⁿ Ísrael.

¹⁴ Ndo' ljeii Jesús cwii snom chjoo. Tjaljoom juuyo'. Ndo' na ljo' s'aaⁿ seicandaq̄'ñena' ñ'oom' Ty'oq̄ts'om na teiyo teiljeii. ¹⁵ Matsona':

'O nn'aⁿ tsjoom Jerusalén, tila'catyuendyô'.

Canty'ia'yo' macwjee'cañoom nqueⁿ na cwiluiiñê Rey cwenta' 'o, na waljoom snom.

¹⁶ Já nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na cala'jomndyô ñ'eⁿñê t'cala'noq̄'ñâ ñ'oommeiⁿ najndyee. Saq̄ ndanquia quia na jnda' seit'maaⁿñe Ty'oq̄ts'om jom, tjañjoom' n'oq̄'nyâ na teiljeii ñ'oommeiⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ, ndo' maxjeⁿ tuii na ljo'.

¹⁷ M'aⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ judíos quia t'maⁿ Jesús Lázaro na ñejndii' quii' tsei'tsuaa. Jnda' na tqúiaaⁿ na wando'xco Lázaro'ñeeⁿ, quia jo' tyot-jeii'yuu'ndye naⁿñeeⁿ chiuu nty'iaana na tuii. ¹⁸ Macwe' juu ts'iaaⁿñeeⁿ na s'aa Jesús na tixocandaq̄ nluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, jo' na ty'ecatjomndyee nn'aⁿ na jndyendye jom quia jnda' jndyena na ljo' s'aaⁿ. ¹⁹ Saq̄ joo fariseos'ñeeⁿ tyoluena ndaq̄ nc'iaana:

—¿Aa jndo'yo' je'? Maxjeⁿ tjaa na nndaq̄ nla'aya. Cha'tsondye nn'aⁿ cwilajomndye ñ'eⁿñê.

Nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego cwil'ueena Jesús

²⁰ Ndo' tyom'aⁿ cwantindye nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na ty'e ncúee quia cwila'cwjee nn'aⁿ judíos canmaⁿ. ²¹ Tqúie'cañom

na^mñeeⁿ Felipe. Jom ts'aⁿ tsjoom Betsaida, ts'ondaa Galilea. Nn'aⁿ griegosⁿñeeⁿ ty'ecatana cwii nayaⁿñeeⁿ nnoom, jluea:

—Aa re sa, l'ue n'ooⁿya na nlanaaⁿya ñ^en Jesús.

²² Quia jo' tja Felipe, matsoom na ljo' nnom Andrés, ndo' wendye jooa ty'ecaluena na ljo' nnom Jesús. ²³ Tso Jesús ndaana:

—Ja cwiliindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Jnda tue'ntyjo xjeⁿ na t'maⁿ nlco'wi'na' ja, ndo' cantyja 'naaⁿ jo' Ty'oots'om nntseit'maaⁿñê ja.

²⁴ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya ndaaⁿyo', cwii lqueeⁿ na cwiquioo, xeⁿ ticjaaquiee'na' quii' ts'o yuu na nntseijomna' cha'cwijom na nncue'na', cwiljona' na ñenquiina'. Saa xeⁿ nnom' ts'aⁿ juuna' quii' ts'o yuu na matseijomna' na nncue'na', quia jo' majndye nncue' nnts'aana'. ²⁵ Ñ'eeⁿ juu na matseicandya' ts'om cantyja na matseijndaaⁿñe nquii na nncwando', jnaaⁿ jo' nntsuuñe. Saa juu ts'aⁿ na mach'ee na jndoo' cantyja na wjaam'aaⁿ, nndaa' tsaⁿñeeⁿ na ticantycwii na nncwanoom'm. ²⁶ Ñ'eeⁿ juu ts'aⁿ na ñe'candi'ntjom nooⁿ, candyontyjoⁿ naxaⁿa. Ndo' yuu na nnc'ooⁿya majo' jo' nnc'oom ts'aⁿ na mandi'ntjom nooⁿ. Ndo' ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nndi'ntjom nooⁿ nntseit'maaⁿñe Tsoyaya tsaⁿñeeⁿ.

Matseineiⁿ Jesús na nla'cuee' nn'aⁿ jom

²⁷ Je' mamatseijndaa'na' ts'ooⁿ, ndo' ¿chiiu nntsjoö cantyja 'naaⁿ jo'? ¿Aa nntsjoö: “Tsoyaya, cwji'n'maaⁿndyu' ja juu xjeⁿ na nntjoⁿya nawi'waañe”? Saa xocatsjoö na ljo' ee jnda jndyöo cha na nnc'io cwentaa nn'aⁿ. ²⁸ 'U Tsoyaya, quiaa' na catseit'maaⁿñena' 'u.

Xjeⁿñeeⁿ teic'uaa jndyee' Tsoyeeⁿ cañoom'luee. T'ö:

—Jnda tqüia na matseit'maaⁿñena' ja ndo' wjaatseit'maaⁿñetina' ja.

²⁹ Nn'aⁿ na jndyendye na meintyjee' nacañoomyâ jo' jo', jndyena na ljo'. Jluena ndaaⁿ ntyjeena na seixuaa tsuee. Saa nt'om nn'aⁿ jlue:

—Cwii ängel seineiⁿ nnoom.

³⁰ Tso Jesús ndaana:

—Jndyeyo' na teic'uaa na seineiⁿ cha cateijndeina' 'o, nchii cha cateijndeina' ja. ³¹ Ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xe'na' nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' mati nntyuii' na matseixmaⁿ tsaⁿjndii na matsaⁿntjom quii' n'om nn'aⁿ.

³² Ndo' quia na jnda jla'we nn'aⁿ ja na nla'cuee'na' ja, quia jo' nnts'aa na nntseitjomna' nn'aⁿ cantyja 'naⁿya.

³³ Ñ'oomwaa' matsoom cha ca'moⁿna' cwaan' cwii nnom na nntjoom na nncueeⁿeⁿ. ³⁴ T'ooⁿ nn'aⁿ na jndyendye, jluea:

—Majnda macwindyaaya na matso ñ'oom na saⁿntjom Ty'oots'om na teiljeina' na juu Cristo xocantycwii na m'aaⁿñê. Quia jo' ¿chiiu na matsu' na matsona' na nla'we nn'aⁿ juu na cwiluiiñe ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nla'cuee'na' juu? ¿Ñ'eeⁿ juu luua' na matsu' na cwiluiiñe ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee?

³⁵ Quia jo' matso Jesús ndaana:

—Ja na cwiliindyö naxuee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ndicwaⁿ m'aaⁿtyaya quii'ntaaⁿyo'. Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'yo' cantyja 'naⁿya yocheⁿ na cwii m'aaⁿtyaya ñ'eⁿndyo', cha tincwinom' natia 'o. Ee ts'aⁿ na m'aaⁿñe nacje 'naaⁿ natia, ticaljeii yuu wjaañ'oomna' juu. ³⁶ Yocheⁿ na m'aaⁿya na mañequia naxuee quii' n'om'yo', calayu'yo' ñequiondyö ja na cwiliindyö naxueeñe. Ee na nl'a'yo' na ljo' nlaxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om na nqueⁿ cwiluiiñe naxueeñe.

Jnda na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ!, tjaaⁿ yuu na xocaliu naⁿñeeⁿ jom.

Tiñe'calayu' nn'aⁿ jndíos ñ'eⁿ Jesús

³⁷ Meiiⁿ jndye ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ jo ndaaⁿ na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, saaⁿ tiñe'cala'yu'na ñ'eⁿñê. ³⁸ Luaa' tuii cha catseicandaⁿ ñena' ñ'oom na tyotseiljeii profeta Isaías, matso:

Ta, ¿ñeeⁿ juu na matseyiu' ñ'oom na cwiñe'quiaayá?
Ndo' tsotyeeⁿ cwiicheⁿ ñ'oom:

¿Ñeeⁿ juu na jnda' t'moⁿ Ty'oots'om nnom najndeii na matseixmaaⁿ?

³⁹ T'moⁿ Isaías chiuu waa na tileicandaⁿ nla'yu' nn'aⁿ judíos, ee waa cwiicheⁿ ñ'oom na matsoom:

⁴⁰ Cha'xjeⁿ tileicanty'iaa' ts'aⁿ na nchjaaⁿ, maluaa' s'aa Ty'oots'om quii' n'omna, ndo' tquiaaⁿ na jla'quie' n'omna jo nnoom.

Nmeiiⁿ tuii cha tixocaliuna chiuu l'ue ts'oom ñ'eⁿndyena, meiⁿ na nla'noⁿ na quii' n'omna.

Ee xeⁿ nnc'ooliuna chiuu l'ue ts'oom ndo' nla'noⁿ na, maxjeⁿ nlcwe' n'omna ndo' nncwji'n'maaⁿñê joona.

⁴¹ Seineiⁿ Isaías ñ'oommeiⁿ quia na tco'na' nnoom na seit'maaⁿñê Ty'oots'om Jesús, ndo' seineiⁿ cantya' naaⁿ juu.

⁴² Saaⁿ meiiⁿ na luaa' tso Isaías, majndyendye nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ judíos, tyola'yu'na ñ'eⁿ Jesús. Saaⁿ jnaaⁿ na nquiaana nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos, jo' chii ticatjei'yuu'ndyena na ljo'. Ee xeⁿ nl'ana na ljo' tixonquia fariseos'ñeeⁿ na wanaaⁿ na nla'jomndyena xjeⁿ na cwi'oona wats'om. ⁴³ Ee joona neiiⁿtina na calue nc'iaana na ya cwil'ana, nchiiti na ntyjaa' n'omna na catso Ty'oots'om na ya ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyena.

Ñ'oom na mañequiaa Jesús macu'xe'na' nn'aⁿ

⁴⁴ Jndeiⁿ seineiⁿ Jesús. Matsoom:

—Ñeeⁿ juu na matseyiu' ñ'eⁿndyo, nchii macandaⁿ ñequio ja matseyiu' ts'aⁿñeeⁿ. Mati matseyiu' ñequio nquii Tsotyá na jñom ja quii'ntaa'yo'.

⁴⁵ Ndo' ñeeⁿ juu na manty'iaa' ja, mati manty'iaa' tsaⁿñeeⁿ nquii na jñom ja quii'ntaa'yo'. ⁴⁶ Ja na cwiluiindyö naxuee, jndyöo tsjoomnancue, cha meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyiu' ñ'eⁿndyo nncwji'na' juu naquii' natia.

⁴⁷ Saaⁿ xeⁿ cwe' na mandii ts'aⁿ ñ'oom na mañequiaya, meiⁿ ticatseindaⁿ joona', nchii ja tseixmaⁿya na nncu'xaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Ee nchii ty'iom Tsotyá ts'iaaⁿ ja na nncu'xaⁿya nn'aⁿ, ty'ioom ts'iaaⁿ ja na cwji'n'maaⁿndyo joona. ⁴⁸ Ñeeⁿ juu na ticuee' ts'om ja, meiⁿ tico'ñom ñ'oom na mañequiaya, waa cwii na nncu'xe'na' tsaⁿñeeⁿ. Ee xuee na macandaⁿ majooti ñ'oom na jndaⁿ seináⁿya, joona' nntu'xe'na' jom. ⁴⁹ Ticalatiuu'yo' na cwe' na jndeiⁿ 'ndyo nncö ñ'oommeiⁿ na matseinaⁿ. Nquii Tsotyá na jñom ja, nqueⁿ sa'ntjoom na nmeiiⁿ catseinaⁿya ndo' na ca'mooⁿya joona' ndaa'yo'. ⁵⁰ Ndo' ntyjiiya ñ'oom na matsa'ntjoom mañequiaana' na nntseixmaⁿ ts'aⁿ na ticantycwii na wando'. Jo' chii matseinaⁿya cha'xjeⁿ ñ'oom na jndaⁿ tsoom nqoⁿ.

13

Tma' Jesús nc'ee' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê

¹ Cantyati na jna'na' na t'maⁿ Jesús já na cwilajomndyö ñ'eⁿñê, t'mooⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom já. Ntyjeeⁿ na jndaⁿ jaawe'ntyjo xjeⁿ na nlueeⁿeⁿ tsjoomnancuewaañe na nncjaalcwe'nnaaⁿaⁿ na m'aaⁿ Tsotyeeⁿ. Jo' chii quia majaawe'ntyjo xjeⁿ na nlatyaaⁿ jaa nn'aⁿ judíos xuee pascua quia cwilacwajaⁿya canmaⁿ, t'moⁿtyeeⁿ na jeeⁿ t'maⁿ waa na candya' ts'oom já.

² Cwicwaa'á ñ'eⁿ Jesús natmaaⁿ. Xjeⁿñeeⁿ jndaⁿ seijndo' tsaⁿjndii ts'om x'iaayá Judas Iscariote, jnda Simón, na quiaa tsaⁿñeeⁿ cwenta jom. ³ Ndo'

jom majndaa'ya ntyjeeⁿ na l'ooⁿ jnda tquiaa Tsotyeeⁿ na meiⁿcwii tintjoom na nchii ñ'oom' nquii. Mantyjeeⁿ na jnaaⁿ na m'aaⁿ Ty'oots'om, ndo' na majo' wjaalcweeⁿeⁿ. ⁴ Teicantyyaaⁿ yocheⁿ na cwicwaa'â natmaaⁿ. Tjeiiⁿeⁿ liaatco na cweⁿ, to'ñoom cwii liaa na cwityuee' luaaⁿyâ, seityeeⁿ juuna' tsiaⁿ'aⁿ. ⁵ Jnda jo' tiom ndaatoo ts'om 'na' na cwicandyuu'â. Toⁿ'ooⁿ na maaaa' nc'aa'â na t'maaⁿ na calajomndyô ñ'eⁿñê, jnda chii mawee'ñê nc'aa'â ñequio liaa'ñeeⁿ.

⁶ Ndo' quia na tue'cañoom yuu na wacatyeeⁿ Simón Pedro, matso tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom:

—Ta, ¿aa mmaⁿ! nc'aya?

⁷ T'ooⁿ nnom, matsoom:

—Ts'iaaⁿ na mats'aa tileicatsei'noⁿ! na maje'ndyo, saa ndaquiacheⁿ nntsei'noⁿ!

⁸ Matso Pedro nnoom:

—Xoya na mmaⁿ! nc'aya.

T'ô Jesús, matsoom nnom:

—Xeⁿ ticamaaⁿya nc'e' ticatseixmaⁿ! cantyya 'na'nyya.

⁹ Matso Simón Pedro nnoom:

—Xeⁿ luaa'waa Ta, nchii macandâ nc'â. Mati camaⁿ! l'ooⁿya ñequio xquaaⁿya.

¹⁰ Matso Jesús nnom:

—Cwii ts'aⁿ na jnda jndaa', ticaⁿ'na' na nntmaⁿñê na cha'waañe ee jnda lju'ñe, mandâ nc'ee macaⁿ'na' na nntmaⁿ. 'O laxmaⁿ'yo' na lju' n'om'yo' saa ticha'tsondyo'.

¹¹ Ee ntyjeeⁿ ñ'eeⁿ juu ññequiaa cwenta jom luee ntyee. Macwe' jo' na matsoom: “Saa ticha'tsondyo' laxmaⁿ'yo' na lju' n'om'yo'!”

¹² Quia na jnda tmaaⁿ nc'aa'â, ndo' tcweennaaⁿ'aⁿ liaatco 'naaⁿ'aⁿ, jnda jo' tjacjoonnaaⁿ'aⁿ nacañoom' meiⁿsa. Matsoom ndaaⁿyâ:

—¿Aa cwila'noⁿ'yo' cantyya na s'aaya 'o? ¹³ 'O cwilacajndyuo' ja Maestro ndo' na cwiluiindyo' na matsa'ntjoⁿ'ya 'o. Ndo' maty'iomyana' na ljo' cwindu'yo', ee maxjeⁿ jo' ja. ¹⁴ Ndo' na jnda tmaaⁿya nc'ee'yo' na cwiluiindyo' na matsa'ntjoⁿ'ya 'o ndo' na ma'mooⁿ'ya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om ndaaⁿ'yo', mati 'o matsona' na nntue'ndyo'cje'yo' na ndye'ntjom'yo' ndaaⁿ nc'iaa'yo'. ¹⁵ Ee jnda s'aaya cwii nnom na ma'moⁿ'na' ndaaⁿ'yo' cha mati cal'a'yo' ñequio nt'omcheⁿ cha'xjeⁿ jnda s'aaya 'o. ¹⁶ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya ndaaⁿ'yo', juu ts'aⁿ na m'aaⁿ moso ticaluii'tmaⁿñê cha'na nquii ts'aⁿ na matsa'ntjom juu. Mati ts'aⁿ na mawjaa ts'iaaⁿ na jñom ts'aⁿ juu, ticaluii'tmaⁿñeti cha'xjeⁿ nquii ts'aⁿ na jñom juu. ¹⁷ Xeⁿ cwila'noⁿ'yo' ñ'oommeiⁿ ndo' cwil'a'yo' na ljo', nntio'naaⁿñê Ty'oots'om 'o.

¹⁸ 'Nchii matsjoo ñ'oomwaa' cantyya 'naⁿ'yo' na cha'tsondyo'. Mantyyiia chiuu n'om' 'o na jnda tjeii'ndyo. Ee maxjeⁿ macaⁿ'na' na catseicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii. Matsona': “Manquii na macwa' ñ'eⁿndyo malcwe' nacjoya.” ¹⁹ Je' matsjooya ñ'oomwaa' ndaaⁿ'yo' cwii tjoocheⁿ na nluii na ljo', cha quia na nntseicandaa'ñena' nlayu'yo' na ja cwiluiindyo manquiiiti na jnda tsjoo ndaaⁿ'yo'. ²⁰ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaaⁿ'yo'. 'Ñeeⁿ juu na matseiljo ts'aⁿ na majñooⁿ'ya, ja matseiljo tsaⁿ'ñeeⁿ. Ndo' ñ'eeⁿ juu na matseiljo ja, matseiljo tsaⁿ'ñeeⁿ nqueⁿ na jñom ja.

Matso Jesús na ññequiaa Judas cwenta jom

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Jnda na tso Jesús ñ'oomwaa', sei'ndaa'na' ntyjeeⁿ, ndo' ndeyeyu tjei'yuu'ñê ndaaⁿyâ. Tsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaaⁿ'yo', cwiindyo' 'o ññequiaa cwenta ja.

²² Quia jo' já nn'a'n na cwilajomndyô ñ'e'ñê tyonty'iaa ntyjaayâ ndaayâ. Ee ticala'noo'ñâ ñ'ee'n cwiindyô já na matsoom na luaa' nnts'aa. ²³ Xje'ñee'n ja Juan na jee'n candya' ts'om Jesús, mawacatyã nacañom'm na cwicwaa'â. ²⁴ Ndo' Simón Pedro s'oo' l'oo'n noo'n na cwax'la' ndyoo Jesús cwaa'n cwiindyô já na ñ'equiaa cwenta jom. ²⁵ Jo' chii seintyjondyô jo ndo' jndya Jesús, tax'aya nnoom, tsjoo:

—Aa ndi' Ta, ¿ñ'ee'n cwii já na nnts'aa na ljo'?

²⁶ T'oo'n noo'n, tsoom:

—Majuu ts'a'n na nnom ñ'equiaya cwii ta' tyoo' xje'n na jndã seicanda'a juuna'.

Ndo' quia na jndã seicana'a'n tyoo'ñee'n tquiaa'n juuna' nnom Judas Iscariote, jndã Simón. ²⁷ Ndo' Judas, jndã na to'ñoom ta' tyoo'ñee'n, mana tuq Satanás quii' ts'oom. Ndo' tso Jesús nnoom:

—Que'ndyu' ts'iaa'n na nnts'a'.

²⁸ Saã mei'n cwiindyô já na meindyuaandyô nacañoom' mei'sa ñ'e'ñê tícala'noo'ñâ chiuu na luaa' ñ'oom tsoom. ²⁹ Ndo' ee na manquiuyuá na Judas maleiñ'oom tja'che na ñjom s'om na cwiwil'uee'ndyô, jo' chii nt'omndyô já jla'tiuyuá na ñ'e'catso Jesús nnoom na catseijnaa'n ljo'tindyô na maca'na' na nleil'uee'ndyô na waa xuee, oo quiaa'n cwantindyô ndaa ndyeñee'n. ³⁰ Ndo' jndã na tcwa' Judas tyoo'ñee'n, mañoom' jluee'n'e. Juu xje'ñee'n jndã teijaa'n.

Ñ'oom xco na matsã'ntjomna'

³¹ Jndã na jlui' Judas quii'ntaa'yâ, matso Jesús ndaayâ:

—Je' ja na cwiluiindyô ts'a'n na jna' cañoom'luee, manntseit'maa'ñena' ja. Ndo' cantya' naa'ñ ljo' na manntjo'ya nntseit'maa'ñena' Ty'oots'om.

³² Ndo' xe'n nntseit'maa'ñena' jom cantya na manntjo'n, quia jo' mati cantya 'naa'ñ jo' nntseit'maa'ñê ja na cwiluiindyô ts'a'n na jna' cañoom'luee, ndo' tyuaa' nnts'aa'n na ljo'. ³³ 'O ntseindaaya na jee'n wi' ts'oo'ya, chjootindyô cwii m'aa'ya ñ'e'ndyô'. Nl'ue'yo' ja, ndo' cha'xje'n tsjoo'ya ndaa'ñ n'iaa'yo' nn'a'n judíos, je' mati matsjoo' ndaa'ñ 'o: 'O xocandaa' nntsquie'caño'm'yo' yuu na nncjo'. ³⁴ Cwii ñ'oom xco na matsã'ntjomna' mañequiaya ndaa'yo', na c'om'yo' na wi' n'om'yo' n'iaa'yo'. Cha'xje'n na m'aa'ya na candya' ts'oo'ya 'o, malaa'ti' c'om' 'o na wi' n'om' n'iaa'yo'. ³⁵ Na nl'a'yo' na ljo' nla'no'ñ cha'tsondye nn'a'n na 'o cwiluiindyô' nn'a'n na cwilajomndyô' ñ'e'ndyô, xe' m'a'yo' na wi' n'om' n'iaa'yo'.

Matso Jesús na nncwji'ñe Pedro

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Tax'eeñe Simón Pedro nnoom. Matso:

—Ta, ¿yuu wja'yu'?

T'ô Jesús, matsoom nnom:

—Cantya na nntjo'n je' 'u xocandaa' nntseijomndyu', saã mati 'u nncue'ntyô nntjom' na ljo'.

³⁷ Matso Pedro nnoom:

—Ta, ¿chiuu na xocandaa' nntseijomndyô je' ljo' na nntjom'? Tints'aa meii' quio jo' c'io.

³⁸ T'ô Jesús, matsoom nnom: 'U matsei'tiuu' na ñ'equiaandyu' na nnc'io' cantya 'na'ya. Ñ'oom na mayuu'che'n matsjoo' njom', cwii tjooc'he'n na nntseixuaa caxtijindyô na jaawixuee, saã 'u jndã ndyee ndii' macwji'ndyu' cantya 'na'ya.

14

Jesús cwiluiñê nato

¹ Tiñe'quiandyo' na nntseñ'eeñ'ñena' n'om'yo'. Cala'yuyoyo' ñ'eñ Ty'ooots'om ndo' mati cala'yuyoyo' ñ'eñdyo ja. ² Naquii' waa' Tsotyaya jndye joo niom yuu na ya nnc'om nn'añ. Xeñ nchii' na luaa' waa, jndā tsjoō ndāa'yoyo'. Mannçjō na nntsejndaa'ndyo jooñ' na nleil'uee'ndyo'. ³ Ndo' na jō na nntsejndaa'ndyo yuu na nnc'om'yo', nndyolcwa'ñnda'a na nncjōcho 'o yuu na m'aa'ya, cha yuu na mac'a'ya, majo' nnc'om'yo'. ⁴ Ndo' 'o manquiu'yoyo' yuu na majo ndo' mati cwita'jna'yoyo' nato.

⁵ Matso Tomás nnoom:

—'U Ta, ticaliuyyā yuu wja', jo' chii' ¿chiiu ya na nla'nooñ'ā yuu waa nato'ñee'?

⁶ T'o Jesús, matsoom nnom:

—Ja cwiluiindyō nato, ndo' ñ'oom na mayuu', ndo' na tijoom cwintycwii na wando' ts'añ. Ñequii'cheñ cantyja 'nañ ja jo' na nndaā nncuee' ts'añ na m'aañ Tsotyaya. ⁷ Xeñ na cwila'no'yoyo' ñeeñ cwiluiindyō, quia jo' mati nla'no'yoyo' cantyja 'naañ Tsotyā. Na je' na cwii wjaatina' nc'e na cwita'jna'yoyo' ja, mati cwita'jna'yoyo' jom, ndo' jndā nty'ia'ndaā'yoyo' jom.

⁸ Matso Felipe nnoom:

—Ta, quiaa' na nnty'iaandaayā Tsotyey', quialjo'cheñ nljoya n'ooyā.

⁹ T'o Jesús nnom:

—Chiiu sa 'u Felipe, jaach'ee xuee m'aa'ya ñ'eñdyo', ¿aa maxjeñ ticwa-jnañ ja? Ts'añ na jndā nty'iaa' ja, mati jndā nty'iaa'ñ Tsotyā. ¿Chiiu na matsu': "Quiaa' na nnty'iaandaayā Tsotyey'?" ¹⁰ ¿Aa ticatseyiu' na ljo'yuy cwiluiindyō ñequio Tsotyaya, ndo' jom ljo'yuy cwiluiñê ñ'eñdyo ja? Ñ'oom na matseina'ya ndāa'yoyo', nchii matseina'ya jooñ' cantyja 'naañ na jndō' ts'ooñ nncō. Nquii Tsotyā na ñequii'cheñ m'aañê ñ'eñdyo, nqueñ mach'eeñ ts'iaañ 'naañ'añ cantyja 'na'ya. ¹¹ Cala'yuyoyo' na ljo'yuy cwiluiindyō ñequio Tsotyā, ndo' Tsotyaya ljo'yuy cwiluiñê ñ'eñdyo ja. Xeñ tileicala'yuyoyo' na ljo', saā quiandyo' na nla'yuyoyo' ñ'eñdyo cantyja 'naañ mañejoo ts'iaañmeiñ na mats'aa. ¹² Ñ'oom na mayuu'cheñ matsjoo ndāa'yoyo', ñeeñ juu ts'añ na matseyiu' ñ'eñdyo, mañejoo ts'iaañ na mats'aa nnts'aañ. Hasta jndatichēñ ts'iaañ nnts'aañ, nc'e na majo na m'aañ Tsotyaya. ¹³ Ndo' meiñcwiñeeñcheñ ñ'oom na nnta'yoyo' nnom Tsotyā ñequio xueya, jo' jo' ñequia cha na catseit'maaññena' jom cantyja 'nañ ja na cwiluiindyō Jnaañ. ¹⁴ Cha'tso na cwita'yoyo' ñequio xueya, jo' jo' nnts'aa.

Njñom Jesús Espiritu Santo

¹⁵ Xeñ m'añyoyo' na jnda nquiu'yoyo' ja, quia jo' cala'canda'yoyo' ñ'oom na matsa'ntjoñ. ¹⁶ Ndo' ja nlcaa'ñ nnom Tsotyaya na ññequiaañ cwii'cheñ na nntejñdeii 'o, nquii Espiritu na cwiluiñê na mayuu' na ñequii'cheñ nnc'oomñê ñ'eñdyo'. ¹⁷ Nñ'añ na m'añ cantyja 'naañ tsjoomnancue xocandaā nnto'ñoomna jom, ee tyoonty'iaana jom, meiñ ticata'jnaañ na jom. Saā 'o cwita'jna'yoyo' jom, ee m'aañê naquii' n'om'yo', ndo' ñequii'cheñ nnc'oomñê ñ'eñdyo'. ¹⁸ Tixocañdiya 'o na macanda, maxjeñ nncwjannda'a na m'añyoyo'. ¹⁹ Mawaa xjeñ na nla'cuee' nn'añ ja, ndo' jndā jo' taxocanty'iaana ja. Saā ñ'eñdyo' 'o ñequii'cheñ na nnc'ooñya, ee nc'e na nncwando'xco, jo' chii mati 'o nlxama'yoyo' na ticantycwii na nntando'yoyo'. ²⁰ Quia na jndā tueñtyjō xjeññeeñ nla'no'yoyo' na m'aa'ya ñ'eñ Tsotyā, ndo' 'o m'añyoyo' ñ'eñdyo, ndo' ja m'aa'ya ñ'eñdyo'. ²¹ Ñeeñ juu na matseiljo ñ'oom na matsa'ntjoñ ndo' matseicanda jooñ', tsaññeeñ jnda ntyjeeñ ja. Ndo' ñeeñ juu na jnda ntyjii

ja, nquii Tsotyaya candya' ts'oom juu. Ndo' mati ja candya' ts'oo'ya juu, ndo' m'moo'ya cantyja 'na'ya nnom.

²² Tsa' na jndyu Judas, saq nchii Judas Iscariote, matso:

—Ta, ¿chiiu na cwe' ndaa já m'mo'ni cantyja 'na'ni saq ndaa nn'a'ni tsjoomnancue xocatsa' na ljo'?

²³ T'o Jesús nnom, matsoom:

—Ñee' juu na jnda ntyjii ja maxje' nntseiñ'oom'ñe ñ'oom na maqua'. Nnc'oom Tsotyá na candya' ts'oom tsa'ñee', ndo' nntsquiaacaño'ya juu. Nnc'oo'ya ñ'e'ñe. ²⁴ Ñee' juu na ticajnda ntyjii ja, tsa'ñee' tiñe'catseicanaa' ñ'oom na mañequiaya. Ndo' ñ'oom na matseina' ndaa'yo' nchii ñ'oom 'ndyo nncoya. Matseixma'na' ñ'oom 'ndyoo Tsotyaya ee jom ñoom ja quii'ntaa'yo'.

²⁵ 'N'oommei' matseina' ndaa'yo' yoche' na ndicwa' m'aa'ndyo ñ'e'ndyo'. ²⁶ Saq ja nlcaa'na nnom Tsotyaya na njoom Espíritu Santo na nnteijndei' o. Juu m'mo'ni ñ'oom ndaa'yo' na maca'na' na nliu'yo'. Ndo' nnts'aa na nncjaañjoom' n'om'yo' cha'tso ñ'oom na jnda ñetsjoo ndaa'yo'.

²⁷ 'Ja tjaa'na' ñomtiuu tseixma'ya. Mañequiaya na cala'xma'yo' juuna' naquii' n'om'yo'. Juu na mañequia na cwicanda'yo' t'ma'ti tseixma'na', nchiiti juu na tjaa ñomtiuu c'om nn'a'na na mañequiaa tsjoomnancue. Tiñe'quiandyo' na nntseiñ'ee'ñena' n'om'yo' ljo' cwii nntjom'yo' mei' tila'catyuendyo'. ²⁸ Jnda jndye'yo' na tsjoo ndaa'yo', majo, saq ndyonna'da' na m'a'yo'. Xe' na mayuu' jnda nqiu'yo' ja, quia jo' ñeiquiaana' na nei'yo' mei' na tsjoo na majo ee na m'aa' Tsotyaya jo. Jom t'ma'ti cwiluiñe', nchiiti ja. ²⁹ Ndo' je' cwiťjooche' na nliui na ljo' matsjoo'ya ndaa'yo', cha quia na jnda tue'ntyjo juuna' quia jo' nla'yu'yo'.

³⁰ 'Tajndye cwimatseina'ntyaya ñ'e'ndyo', ee mandyo nquii na cwilui- itquiñe quii' n'om nn'a'ni tsjoomnancuewaañe. Saq tjaa mei'cwii na matseixma'ya na juu jo' nndaq nleil'uee'ñe na cat'uiina' ja. ³¹ Saq cha nnc'ooliu nn'a'ni tsjoomnancue na m'aa'ya na candya' ts'oo'ya Tsotyá, ndo' na matseicandaq'ndyo cha'tso na matsa'ntjoom ja, mañequiaandyo na nnc'io. Quicantya'yo', cjaaya, calui'a ñjaa'ñe.

15

Jesús cwiluiñe' ts'oo ntjom na mayuu'che'

¹ 'Ja cwiluiindyó ts'oo ntjom na mayuu' ndo' Tsotyaya cwiluiñe' ts'a'na mateix'ee juuna'. ² Matyjee' mei'nquia' l'ó ts'oo'ñee' na tyool'ana' tã. Saq tcwii l'ó ts'oo'ñee' na cwil'ana' tã, matyjee' nque'na' cha majndyefi tã cal'ana'. ³ Mati joo ñ'oom na ma'moo'ni ndaa'yo' maque'lju'na' n'om'yo' cha ya nl'a'yo' ts'iaa' na'ya. ⁴ Jo' chii caljoo'ndyo'tye'yo' cantyja 'na'ya, cha'xe' macwiljoo'ndyoty'ya ñ'e'ndyo'. Ee cha'xe' ts'ó ts'oo xondaq nnts'aa che'nquiina' tã xe' ticat'uiina' nquii ts'oo, majo'ti cantyja 'na'yo', mei' xocats'aa'na na nncue' tã nl'a'yo' xe' ticaljoo'ndyo' cantyja 'na'ya.

⁵ 'Ja cwiluiindyó x'ee ts'oo, ndo' l'ó cwiluiindyó l'ó ts'oo. Ñee' cwii 'o na tye' matseijomñe cantyja 'na'ya, ndo' na cwiljoo'ndyo ñ'e'ñe, tsa'ñee' jndye cha'cwijom tã nncue' cantyja 'naa'na'. Saq xe' na nnto'ñe cantyja 'na'ya, tjaa'na' ljo' cwii nndaq nnts'aa. ⁶ Ñee' juu na ticaljoo'ñe cantyja 'na'ya, nntquie'na' juu cha'xe' cwyte'nquie' l'ó ts'oo, ndo' jo' jo' cwica'na'. Jnda chii cwica'ñee' nn'a'ni l'oo'ñee', cwitioomna joona' quii' chom.

⁷ 'Xe' cwila'jomndyo'tye'yo' cantyja 'na'ya, mei' ticatsuu' n'om'yo' ñ'oom na mañequiaya, quia jo' cata'yo' nnom Ty'oots'om cha'tso na l'ue n'om'yo',

ndo' nñequiaaⁿ. ⁸ Luaa waa na matseit'maaⁿñena' Tsotyaya, na cantyja 'naⁿyo' jndye tã nncue'. Ee laa'ti' m'moⁿ'na' na mayuu'cheⁿ cwila'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na cwila'jomndyo' ñequio ñ'oom na mañequia. ⁹ Cha'xjeⁿ juu Tsotyaya candya' ts'oom ja, mati ja candya' ts'o^o'nya 'o. Jo' chii caljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' cantyja na m'aaⁿya na candya' ts'o^o'nya 'o. ¹⁰ Ja matseicandaa'ndyo ñ'oom na matsa'ntjom Tsotyā, ndo' cwiljoo'ndyo cantyja na candya' ts'oom ja. Ñequii'cheⁿ cala'candā'yo' ñ'oom na matsa'ntjoⁿ'ya 'o, ee na nl'a'yo' na ljo', nljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' cantyja na candya' ts'o^o'nya 'o.

¹¹ Ñ'oommeiiⁿ matseinaⁿya ndaa'yo' cha nla'xmaⁿ'yo' na neiⁿ'yo' ñ'eⁿndyo ndo' cha candā'ya nnc'om'yo' na neiⁿ'yo'. Hasta quiaana' na waljoo'cheⁿ na neiⁿ'yo' na cwila'candaa'ndyo' yuu na matsa'ntjoⁿ'ya. ¹² Luaa waa ñ'oom na matsa'ntjoⁿ': C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo', cha'xjeⁿ m'aaⁿya na candya' ts'o^o'nya 'o. ¹³ Tjaa'naⁿ cwii na t'maⁿ'ti na m'moⁿ'na' na wi' ts'om ts'aⁿ nc'iaa' cha'na juu ts'aⁿ na nñequiaañe na cue' cwentaa nc'iaa'. ¹⁴ 'O cwiluiindyo' nc'iaaⁿ xeⁿ cwila'candaa'ndyo' na matsa'ntjoⁿ'ya 'o. ¹⁵ Je' tacatsjootyaya na 'o cwiluiindyo' moso. Ee ts'aⁿ na m'aaⁿ moso ticaljeiiⁿ ljo' matseijndaa'ñe patrom 'naaⁿ'aⁿ. Je' matsjooⁿya na 'o cwiluiindyo' nn'aⁿ na ya ñ'oom ñ'eⁿndyo ee jndā tquiaya na caliu'yo' cha'tso ñ'oom na jndā jndiiaⁿ 'ndyoo Tsotyaya. ¹⁶ 'O nchii tjeii'ndyo' na nla'xmaⁿ'yo' cantyja 'naⁿya, nncō tjeii'ndyo 'o, ndo' jndā ty'ioⁿ'ya ts'iaaⁿ 'o na catsa'yo' ndo' cal'a'yo' yuu na ñenquii'cheⁿ nntseit'maaⁿñena' Ty'oots'om. Ee na ljo' nl'a'yo' meiⁿ'quia ñ'oom na ntaⁿ'yo' nnom Tsotyā ñequio xueya, jom nñequiaaⁿ. ¹⁷ Luaa ñ'oom na matsa'ntjoⁿ'ya 'o: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo'.

Ticuee' n'om nn'aⁿ Jesús

¹⁸ 'Quia ticuee' n'om nn'aⁿ tsjoomnancue 'o, cala'noⁿ'yo' na ja tyuaa'ti t'omna na ticuee' n'omna. ¹⁹ Xeⁿ cwila'xmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, nn'aⁿ cwentaa'na' nnc'omna na neiiⁿ'na 'o cha'xjeⁿ na neiiⁿ'na nc'iaana, sãã nc'e jndā tjeii'a 'o quii'ntaaⁿ, jo' chii ticala'xmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, ndo' jo' na jndoo nn'aⁿ 'o. ²⁰ Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na jndā ñetsjoo ndaa'yo', na juu ts'aⁿ na m'aaⁿ moso ticaluiit'maññe cha'xjeⁿ nquii ts'aⁿ na matsa'ntjom jom. Nc'e na cwita'wi' nn'aⁿ ja, mati nnta'wi'na 'o. Ndo' xeⁿ cwila'candaa'ndyena ñ'oom na mañequiaa, quia jo' mati nla'candaa'ndyena ñ'oom na nñe'quia'yo'. ²¹ Cha'tso nmeiⁿ' nl'ana 'o cwe' nc'e na la'xmaⁿ'yo' cwentaya ee ticata'jnaaⁿ na nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaaⁿ.

²² Xeⁿ nchii na jndyotseinaⁿya ndaana, quia jo' tixocwijndaa' na la'xmaⁿ'na jnaⁿ. Sãã je' tixocandaaⁿ nluena na ticaliuna na cwila'tjoondyena nnom. ²³ Ee ñ'eeⁿ juu na jndoo' ja, mati jndoo' tsaⁿ'ñeeⁿ nqueⁿ na cwiluiiñe Tsotyā. ²⁴ Tijoom ñes'aa cwiicheⁿ ts'aⁿ ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na mats'aa. Xeⁿ na nchii ts'iaaⁿmeiⁿ' mats'aa, quia jo' tixocwijndaa' na cwila'tjoondyena nnom, sãã je' meiⁿ' na jndā ñenty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa cantyjati xjeⁿ na to'a, m'aⁿ'na na jndooⁿ ja ndo' mati nqueⁿ na cwiluiiñe Tsotyā. ²⁵ Sãã luaa' waa cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na teiljeii naquii' ljeii na cwilei'ñ'omna na matsa'ntjomna', na matsona': "Jndooⁿ ja meiⁿ' tjaa'naⁿ cwii nnom cantyja 'naⁿya na matseijndaa'ñena' na nl'ana na ljo'."

²⁶ 'Ja nlcaaⁿ'a nnom Tsotyā na cajñoom Espíritu na cwiluiiñe na mayuu' naquii' n'om'yo'. Quia na jndā tjjeeⁿ'eⁿ nncwiji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya. ²⁷ Ndo' mati 'o nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿya, ee m'aⁿ'yo' ñ'eⁿndyo xjeⁿ na to'jndyaa ts'iaaⁿmeiiⁿ.

16

¹ Matso Jesús:

—Ñ'oommeiⁿ jnda seinaⁿ cantyja 'naⁿya ndaaⁿ'yo' cha tintseiquiaanaⁿ 'o. ² Ee nntjeiⁿ nn'aⁿ judíos 'o naquiiⁿ lan'om 'naaⁿna. Ndo' mancueⁿntyjo xjeⁿ na meiⁿquiandyo ts'aⁿ nã nntseicueeⁿ cwiiⁿ 'o nntseitiuutoom na mand'iⁿtjoom nnom Ty'oots'om na ljo' nnts'aaⁿ. ³ Nmeiⁿ n'l'ana cweⁿ nc'e ticalaⁿ'noⁿna cantyja 'naaⁿ Tsotyã, meiⁿ cantyja 'naⁿ ja. ⁴ Saa jnda tsjooya ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ'yo' cha quia na nncueⁿntyjo xjeⁿñeeⁿ nncjaañjoomⁿ n'om'yo' ñ'oom na jnda tsjoõ ndaaⁿ'yo'.

Ts'iaaⁿ na nnts'aa Espiritu Santo

'Ticatsjoõ ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ'yo' quia na toⁿjndyaa ts'iaaⁿ na maleiⁿ'oⁿya nc'e m'aaⁿya ñ'eⁿndyo'. ⁵ Saa je' majolcwa'a na m'aaⁿ nqueⁿ na jñoom ja quiiⁿ'ntaaⁿ'yo', ndo' meiⁿ'cwiiⁿ 'o tyoowaxeⁿ nqoⁿ yuu jo. ⁶ Saa cweⁿ ee na tsjoõ ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ'yo', jo' na jeeⁿ ndyaⁿ chjooⁿ n'om'yo'. ⁷ Saa ñ'oom na mayuuⁿ matsjooya ndaaⁿ'yo', maxjeⁿ nnteijndeitinaⁿ 'o xeⁿ joya. Ee xeⁿ ticjo, nqueⁿ na nnteijneiⁿ 'o ndo' na ñnequiaaⁿ na t'maⁿ n'om'yo' tixocwjeeⁿcañoom 'o. Ndo' na nncjo, njñooⁿya jom na ñoom na m'aⁿ'yo'. ⁸ Ee quia na jnda tyjeeⁿcañoom, nnts'aaⁿ na nlco'tianaⁿ nquiiⁿ nn'aⁿ na la'xmaⁿna jnaⁿ ndo' na calaⁿ'noⁿna na c'omna cantyja na maty'iomyanaⁿ ndo' na nncuⁿ'xeⁿ Ty'oots'om jona. ⁹ M'mqoⁿ na la'xmaⁿ nn'aⁿ jnaⁿ cweⁿ nc'e na tiñeⁿ'calaⁿ'yuⁿna ñ'eⁿndyo. ¹⁰ Ndo' m'mqoⁿ chiuu waa na maty'iomyanaⁿ na c'omna nc'e jo na m'aaⁿ Tsotyã ndo' taxocanty'iaatina ja. ¹¹ M'mqoⁿ chiuu na nncuⁿ'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ ee na jnda tuⁿ'xeⁿñe nquiiⁿ na cwiluiitqueiñe tsjoomnancuewaañe.

¹² Ndo' niom jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na macaⁿ'na na catsjooya ndaaⁿ'yo', saa tileicalaⁿ'noⁿ'yo' joo ñ'oom'ñeeⁿ je'. ¹³ Saa quia na nncwjeeⁿcañoom juu Espiritu na cwiluiiñe na mayuuⁿ, juu nncjaaⁿ'moⁿ ndaaⁿ'yo' cha'tso ñ'oom na mayuuⁿ ee nchiiⁿ nntseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nquiiⁿ, nntseineiⁿ ticwii cwii ñ'oom na mandii na matseineiⁿ Ty'oots'om. Ndo' m'moⁿ ndaaⁿ'yo' 'naⁿ na quia nluii. ¹⁴ Juu nntseitⁿ'maaⁿ'ñe ja, ee nnc'oñom cha'tso ñ'oom na ñe'catseicandiyya 'o, ndo' m'moⁿ jona' ndaaⁿ'yo'. ¹⁵ Cha'tso na matseixmaⁿ cwentaaⁿ Tsotyã macwentaya jona'. Cweⁿ nc'e jo' na tsjoõ na nnc'oñom juu Espiritu cha'tso ñ'oom na ñe'catseicandiyya 'o ndo' m'moⁿ jona' ndaaⁿ'yo'.

Juu na chjooⁿ n'om'yo' nntseicwaqueⁿ'na' na neiⁿ'yo'

¹⁶ 'Chjootindyo cwii ñ'aⁿtyã ñ'eⁿndyo', ndo' jnda jo' taxocanty'iaⁿ'yo' ja. Ndo' ndanquia chjootindyo cwii nnty'iaⁿ'tiⁿ'yo' ja, cweⁿ nc'e nncjo na m'aaⁿ Tsotyã.

¹⁷ Jnda tsoom ñ'oommeiⁿ cwantindyô já nn'aⁿ na cwilaⁿ'jomndyô ñ'eⁿñe ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ l'uuyã ndaaⁿ ntyjaayã:

—¿Chiuu ñecaⁿ'moⁿ ñ'oomwaaⁿ na matseineiⁿ ndaayã, na chjootindyo cwii ñ'eⁿ'tyeeⁿ ñ'eⁿndyo, ndo' xeⁿ jndacheⁿ taxocanty'iaaⁿ'ya jom, ndo' ndanquia jo' chjootindyo cwii nnty'ianndaⁿ'a jom? Ndo' na tsoom cweⁿ nc'e na wjaⁿ na m'aaⁿ Tsotyeeⁿ.

¹⁸ L'uutyayã:

—Juu ñ'oomwaaⁿ na chjootindyo na tsoom, ¿jjo' ñeⁿ'caⁿ'moⁿ'na'? Ticalaⁿ'nooⁿ'ã ñ'oom na matseineiⁿ.

¹⁹ Ndo' seiⁿ'noⁿ Jesús na ñe'cataⁿ'x'eendyotyayã ñ'oomwaaⁿ nnoom. Quia jo' matsom ndaayã:

—¿Aa cwitaⁿ'xeⁿ'yo' ndaaⁿ ntyjeeⁿ'yo' cantyja ñ'oommeiⁿ na matsjoõ na chjootindyo meiⁿ taxocanty'iaⁿ'yo' ja, ndo' ndanquiacheⁿ na chjootindyo quia jo' nnty'iaⁿ'ndaⁿ'yo' ja? ²⁰ Ñ'oom na mayuuⁿ'cheⁿ matsjooya ndaaⁿ'yo', joo

nn^a na m^a cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, ñequio na neiiⁿ na nnty'iaana ljo' nntjoⁿ. 'Naⁿ na nntjoⁿ nnts'aana' na 'o nntyuee'yo' na matseichjoo'na' n'om'yo', saa juu na chjoo' n'om'yo', xeⁿ jndacheⁿ nntseicwaqueⁿna' na nnc'oom'yo' na neiⁿyo'. ²¹ Manquiu'yo' cwii yuscu quia manntseincuii, maquiina' juu, cwe' ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nntseincuii. Saa quia na jnda tuiñe yu'ndaa, cwitsuu' ts'oom na tquina' jom, ee m'aaⁿ na neiⁿeⁿ na jnda tuiñe yu'ndaa. ²² Maluaa' matseijomna' 'o. Je' m'aⁿyo' na chjoo' n'om'yo', saa quia na nnty'iannda'a 'o, quia ljo'cheⁿ ññequiaana' na neiⁿyo'. Ndo' xjeⁿñeeⁿ meiⁿcwii ts'aⁿ xocandaã nncwji' na neiⁿyo'.

²³ 'Juu xuee'ñeeⁿ, taxocaⁿna' na nnta'xe'ti'yo' ñ'oom nooⁿ. Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', cha'tso na ntaⁿyo' nnom Tsotyaya cha catseit'maaⁿñena' ja, jo' ññequiaaⁿ na nda'yo'. ²⁴ Hasta xjeⁿ je'cheⁿ tyoocaⁿna' na candu'yo' na catseit'maaⁿñena' ja joo ñ'oom na nntaⁿyo' nnoom. Saa je' cal'a'yo' na ljo' quia jo' nnto'ñoom'yo' ñ'oom na cwilatyo'ondyo', cha ññequiaana' na candaã'ya na neiⁿyo'.

Jnda jna'ndyo ñequio na matseixmaⁿ tsjoomnancue

²⁵ 'Jnda seinãⁿ ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' na cwe' tjañoom'. Saa manncue'ntyjo xjeⁿ na taxocatseinãⁿ ndaa'yo' ñ'oom na cwe' wjaañoom', ee nntseinãⁿ ndaa'yo' ñ'oom na ndyeyu cantyja 'naaⁿ Tsotyã. ²⁶ Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ, nntaⁿyo' nnoom ñequio xueya cha catseit'maaⁿñena' ja. Ndo' quia ljo'cheⁿ meiⁿ taxocaⁿna' na nntseity'oondyoⁿ nnom jom na ññequiaaⁿ ñ'oom na cwitaⁿyo', ²⁷ ee manquiti Tsotyaya m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o, nc'e na jnda nquiu'yo' ja ndo' jnda macwilayu'yo' na jnaaⁿya na m'aaⁿ. ²⁸ Ja jnaaⁿya na m'aaⁿ, tyja'cañoⁿya tsjoomnancuewaa. Ndo' je' je' ma'ndiya juuna' na manncjocwã'a na m'aaⁿ.

²⁹ Quia jo' já nn^a na cwilajomndyo ñ'eⁿñê l'uuyã:

–Je' ndyeyu matsei'neiⁿ, nchii cwe' ñ'oom na wjaañoom'. ³⁰ Je' macwila'nooⁿã na 'u cha'tso ntyji' meiⁿ ticaⁿna' na nnta'x'aãtyayã njom'. Jo' chii cwilayu'ã na mayuu' na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'oots'om.

³¹ T'o Jesús ndaãyã, matsoom:

–Je' cwila'tiuu'yo' na cwilayu'yo'. ³² Saa manncue'ntyjo xjeⁿ, ndo' je' cwiwe'ntyjona' na nnt'oom'ndyo'. Cwii ndo' cwiindyo' nntsa'yo' na waa w'a'yo' ndo' n'ndye'yo' ja na ñenco. Saa tiñenco m'aaⁿya, ee nquii Tsotyaya m'aaⁿñê ñ'eⁿndyo. ³³ Jnda seinãⁿya ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' cha cantyja na cwilajomndyo' ñ'eⁿndyo meiⁿcwii ñomtiu tanc'oom. Ñequii' nawl' nntjom'yo' na m'aⁿyo' tsjoomnancue, saa c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo', ee jnda jna'ndyo ñequio juu na matseixmaⁿ tsjoomnancue.

17

Mateijndei Ty'oots'om nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús

¹ Jnda na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, jlundaãñê cañoom'luee. Matsoom:

–Tsotyaya, jnda tue'ntyjo na nluui cha'tso na teijndaa' cantyja 'na'ya. Je' catseit'maaⁿndyu' ja na cwiluiindyo Jnda', cha mati ja nntseit'maaⁿndyo 'u. ² Ee 'u jnda tqeⁿ na waa na jndo na matseixmaⁿya jo ndaa cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue na ticwii cwii ts'aⁿ na mañequiaa' l'ooya na ññequiaa na tseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. ³ Luaa waa na nntseixmaⁿ ts'aⁿ na ticantycwii na wando' aĩmaaⁿaⁿ, na catsei'nooⁿo' na ñennu'cheⁿ cwiluiindyu' Ty'oots'om na mayuu' ndo' mati na ja Jesús cwiluiindyo Cristo na ñjom' ja quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue.

⁴ Ja jndā seit'maaⁿndyo 'u quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' majndā mamañequiaandyo na c'io cwentaa nn'aⁿ, mañejuu ts'iaaⁿñeeⁿ na tquiaa' nōoⁿ na cats'aa. ⁵ Ndo' je' je' 'u Tsotyāya, catseit'maaⁿndyu' ja cha'xjeⁿ na cwiluiit'maⁿndyu' yuu na m'aaⁿ, na juu jo' matseixmaⁿya ñ'eⁿndyu' cwii tjocheⁿ na nncuaa tsjoomnancue.

⁶ Ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue na tquiaa' joona l'oo, jndā t'mooⁿya chiuu cwiluiindyū'. Tyom'aⁿna cwentā', ndo' tquiaa' na cwila'xmaⁿna cwentaya. Joonā cwila'wena ñ'oom naya 'naⁿ ndo' cwila'candāna juuna'.

⁷ Ndo' macwila'noⁿna na cha'tso na cwicandāa mats'aa, ñennuⁿ tquiaa' na matseixmaⁿya na ljo'. ⁸ Ee ñ'oom na tsu' nōoⁿya, jndā tquiaa' joona' ndaana. Ndo' joonā jndā to'ñoomna ñ'oom'ñeeⁿ. Cwila'noⁿna na mayuu'cheⁿ jnaaⁿya na m'aaⁿ, ndo' cwila'yū'na na 'u jñom' ja quii'ntaaⁿ nn'aⁿ.

⁹ Macaⁿa naya njom' cantyja 'naaⁿna, nchii cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Ja macaⁿa na catejindei' joo na jndā tquiaa' l'ooⁿya, ee cwila'xmaⁿna cwentā'. ¹⁰ Cha'tsondye joonā na la'xmaⁿna cwentaya, mati la'xmaⁿna cwentā'. Ndo' joonā na la'xmaⁿna cwentā', mati la'xmaⁿna cwentaya, ndo' matseit'maaⁿñena' ja cantyja 'naaⁿna.

¹¹ Je' taxoc'ooⁿtya tsjoomnancue, saa joo na m'aⁿ cwiljooⁿndyena juuna', ee ja jonlcwā'a na m'aaⁿ. 'U Tsotyāya na lju' cwiluiindyū', catsa' cwentā na m'aⁿ na jndā tquiaa' l'oo ñequio juu najndeiⁿ na matsei'xmaⁿ cha nnts'aana' ñe'cwii nla'xmaⁿna cha'xjeⁿ jaa ñe'cwii cwilaxmaaⁿya.

¹² Yocheⁿ na tyom'aaⁿya naquii'ntaaⁿ na m'aⁿ na jndā tquiaa' l'oo, tyots'aa cwentā joonā ñequio najndeiⁿ na matsei'xmaⁿ nncu'. Ndo' mei'cwiindyena ticatsuuñe, macandā tsuñe juu ts'aⁿ na matseixmaⁿ na catsuuñe, cha na catseicandāñena' ñ'om' na teiljei.

¹³ Saa je' na nncjolcwā'a na m'aaⁿ. Ndo' matseinaⁿya ñ'oommeiiⁿ yocheⁿ na ndi m'aaⁿya tsjoomnancuewaañe, cha juu na m'aaⁿya na neiⁿya, candāa' nla'xmaⁿna juuna'.

¹⁴ Jndā tquiaa' ñ'oom naya 'naⁿ ndaana, saa nn'aⁿ tsjoomnancue ticuee' l'om joonā ee ticala'xmaⁿna cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, cha'xjeⁿ ja meiⁿ ticatseixmaⁿya cantyja 'naaⁿna'. ¹⁵ Nchii macaⁿa na cwji' joonā tsjoomnancue, saa na cwañom' joonā ljo' na ñe'cats'aa tsaⁿjndii ñ'eⁿndyena. ¹⁶ Joonā ticalaxmaⁿna cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue cha'xjeⁿ ja meiⁿ ticatseixmaⁿya cantyja 'naaⁿna'. ¹⁷ Queⁿ joonā na cwiluiindyena na lju' n'omna nc'e ñ'oom na mayuu'. Juunā cwiluiñeⁿ na mayuu'.

¹⁸ Cha'xjeⁿ na jñom' ja na jndyoⁿ tsjoomnancue, mati majñooⁿya joonā na c'oocatjei'yuuⁿndyena ndāaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. ¹⁹ Ee nc'e joonā maquaⁿ cheⁿnncō na lju' ts'ooⁿ jo njom' cha mati nlqueⁿlju'na' n'omna nc'e ñ'oom na mayuu'.

²⁰ Ndo' nchii macandā macaⁿa cantyja 'naaⁿ joo na m'aⁿ. Mati macaⁿa na catejindei' joo nn'aⁿ na quia nla'yū' ñ'eⁿndyo nc'e ñ'oom na quia nntjei'yuuⁿndyena ²¹ cha ñe'cwii nla'xmaⁿna, cha'xjeⁿ 'u Tsotyāya ñe'cwii cwiluiindyū' ñ'eⁿndyo, ndo' ja ñe'cwii cwiluiindyū' ñ'eⁿndyu'. Ee na ljo' mati joonā ndāa nla'xmaⁿna na ñe'cwii cwiluiindyena ñequiondyo jaa. Quia jo' nla'yū' nn'aⁿ tsjoomnancue na 'u jñom' ja. ²² Juu na tquiaa' na matseit'maaⁿñena' ja, mati tquiaa' jo' na cala'xmaⁿna, cha na ñe'cwii cala'xmaⁿna cha'xjeⁿ jaa ñe'cwii cwila'xmaaⁿya. ²³ Ja m'aaⁿya ñ'eⁿndye joonā, ndo' 'u m'aaⁿ ñ'eⁿndyo ja cha nnts'aana' na ñe'cwii cwila'xmaⁿna. Ndo' na ljo' nla'noⁿ nn'aⁿ na 'u jñom' ja, ndo' na candya' ts'om' joonā cha'xjeⁿ na candya' ts'om' ja.

²⁴ 'U Tsotyāya m'aaⁿ na candya' ts'om' ja cwii tjocheⁿ na tqeeⁿ tsjoomnancue. L'ue ts'ooⁿ na na m'aⁿ na jndā tquiaa' l'ooⁿya, c'omna yuu na m'aaⁿya ñ'eⁿndyu'. Ee quia ljo'cheⁿ ndāa juu na matseit'maaⁿñena' ja na tquiaa' na matseixmaⁿya. ²⁵ Tsotyāya 'u na cwiluiindyū' na maty'iomyana',

nn'aⁿ na la'xmaⁿna cantyja 'naa^m tsjoomnancue ticala'noⁿna cantyja 'na^m,
saa ja mawajnaⁿa 'u ndo' na^ma^m cwila'noⁿna na 'u jñom' ja. ²⁶ Jnda
t'moo^oya cantyja 'naⁿ ndaana, ndo' m'moo^otyaya jo' ndaana. Luaa' nnts'aa
cha juu na m'aaⁿ na candya' ts'om' ja, mati nlxmaⁿna juuna'. Ndo' mati
nnc'oo^oya ñ'eⁿndye joona.

18

Ooñ'omna Jesús na praso

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Jnda na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ nnom Ty'oots'om, mana jlueeⁿeⁿ jo' jo'
ñ'eⁿndyô ja na cwilajomndyô ñ'eⁿñê. Tei'ty'ioo^oâ tsjo' Cedrón. Squiaayâ cwii
joo yuu waa cwii ntjom, jo' jo' santyjoo^yâ na tjaqueⁿeⁿ. ² Ndo' Judas, juu
x'iaayâ na tquiaa cwenta jom, mati mantyjii jo' jo', ee majndye ndii' ñesaayâ
jo' jo' ñ'eⁿ Jesús. ³ Quia jo' Judas'ñeeⁿ, to'ñoom cwii tmaaⁿ sondaro ñ'eⁿ nt'om
nn'aⁿ na cwindye'ntjom ndaa ntyee na cwiluitquiendye, ndo' mañ'eeⁿ nt'om
nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos. Tjachom naⁿñeeⁿ jo' jo'. Ty'echona lioochom ndo'
chom nlca ñ'eⁿ l'o ts'iaaⁿ ntia'. ⁴ Ndo' Jesús, nc'e na mantyjeeⁿ cha'tso na
mawaa xjeⁿ na nntjom, tjacatjomñê naⁿñeeⁿ. Tax'eeⁿ ndaana, matsoom:

—¿Ñeeⁿ juu cwil'ue'yo'?

⁵ T'oona, jlueⁿa:

—Cwil'uaayâ Jesús na jnaⁿ Nazaret.

Matsoom:

—Maja luaa jo'.

Ndo' mati Judas na tquiaa cwenta jom, mañ'eⁿ ñequio naⁿñeeⁿ. ⁶ Ndo' quia
tso Jesús: “Maja luaa jo'”, seilcwe'ntyana'na' joona hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ
tquiaandyena. ⁷ Quia jo' tax'eeñenda' Jesús ndaana:

—¿Ñeeⁿ juu cwil'ue'yo'?

Ndo' joona t'oonda'na nnoom:

—Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret.

⁸ T'o Jesús ndaana:

—Jnda tsjoo^ya, maja luaa jo'. Jo' chii xeⁿ ja cwil'ue'yo', ca'ndye'yo' na^maⁿ
na nnc'oona.

⁹ Luaa' tuii cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na tsoom quia seineiiⁿ nnom
Tsoyeeⁿ. Tsoom: “Nn'aⁿ na jnda tquiaa' l'ooya, meiⁿcwiindye joona
títseicatsuuya.” ¹⁰ Quia jo' Simón Pedro tjei'ñoomñê xjo na maleiñ'oom.
Seiquieñê ts'aⁿ na jndy Malco. Tyjeeⁿ tsua'qui tsaⁿñeeⁿ ntjyaya. Juu
tsaⁿñeeⁿ mosoo' tyee na cwiluitquieñe. ¹¹ Matso Jesús nnom Pedro:

—Cwja'ndyu'nnda' xjo' quii' tjaⁿwaa'na'. ¿Aa matseitiuu' na
ticaty'iomyana' na catjo^oya nawi' t'maⁿ na seijndaa'ñe Tsoyaya na nntjo^o?

Ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ tyee na cwiluitquieñe

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Quia jo' sondaro'ñeeⁿ ñequio capeitaⁿ na cwiluitquieñe ndaana ñequio
naⁿñeeⁿ na cwindye'ntjom ndaa ntyee na cwiluitquiendye ndaa nn'aⁿ
judíos, t'uena Jesús, jla'tyeⁿna jom. ¹³ Ty'eñ'omjndyeena jom na m'aaⁿ Anás,
xeeⁿ tyee na jndy Caifás na cwiluitquieñe chu'ñeeⁿ. ¹⁴ Majuu Caifás'ñeeⁿ
jnda seijnoo^on' n'om nc'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ na yaticheⁿ na cwii ts'aⁿ cue'
cwentaa cha'tsondye joona.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

15 Wendyô já, nquii Simón Pedro ñ'eⁿ ja Juan saantyjooyâ nanqueⁿ naⁿñeeⁿ. Juu tyee na cwiluitquieñe mawajnaⁿaⁿ ja. Macwe' jo' tjoquia^a tach'eⁿ waa' tyee'ñeeⁿ xjeⁿ na ty'eñ'omna Jesús jo' jo'. 16 Saa Pedro tjawintyjeeⁿeⁿ 'ndyoots'a tatiom. Jo' chii ja na mawajnaaⁿ tyee na cwiluitquieñe, jluii'a ch'eⁿ, seinaⁿ nnom yuscu na mach'ee cwenta 'ndyoots'a'ñeeⁿ. Ndo' juu tquiaa ñ'oom' na jndyoquiee' Pedro tach'eⁿ w'aa. 17 Ndo' tax'ee yuscu'ñeeⁿ nnom Pedro:

—¿Aa nchii 'u cwii joona na matseijomñe ñ'oom na mañequiaa tsaⁿm'aaⁿ?
T'o Pedro matsoom:

—Nchii jo' ja.

18 Ndo' nn'aⁿ na cwindye'ntjom w'aa'ñeeⁿ, ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om, jnda jla'cw'aana ñoom. Meintyjee'na na cwila'windyena, ee jeeⁿ teiⁿ. Ndo' mati meintyjee' Pedro quii'ntaaⁿna, matseiwñe ñ'eⁿndyena.

Mawax'ee tyee na cwiluitquieñe ñ'oom nnom Jesús

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

19 Ndo' nquii tyee na cwiluitquieñe ndaa ntyee, tax'eeñe nnom Jesús 'ñeeⁿ já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ, ndo' mati chiuu waa ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. 20 T'o Jesús matsoom:

—Ñequii'cheⁿ ñequio na jndoo' nn'aⁿ tyotseinaⁿya. Ndo' na tyo'mooⁿya ndaa nn'aⁿ judíos naquii' lan'om 'naaⁿna ñequio wats'om t'maⁿ yuu na cwitjomndyena. Mei'cwii ñ'oom tyootseinaⁿ na cwe' ñe'we ndyee ts'aⁿ ndii.

21 Na mawaxe' nooⁿ, ¿chiuu na ticwaxe' ndaa nn'aⁿ na jnda ñejndyena ñ'oom na mañequiaya ljo' ñetsjoq? Na'ñeeⁿ nquijndaa'ndyena ñ'oom na ñet'mooⁿ.

22 Ndo' quia na jnda tso Jesús ñ'oomwaa', cwii na'ñeeⁿ na cwil'a cwenta wats'om na tyom'aⁿ jo' jo' tquiaa tsaⁿñeeⁿ nda' watmeiⁿ jom. Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Aa laa'ti' maw'o' 'ndyoo nquii ts'aⁿ na cwiluitquieñe ndaa ntyee cwen-taaya?

23 T'o Jesús, matsoom:

—Xeⁿ tia ñ'oom na matsjoq, cwii'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿ ñ'omtia'ñeeⁿ, saa xeⁿ ñ'oom na maty'iomyana' matseinaⁿ, tís'a na macwja' ja.

24 Quia jo' seicwanom Anás Jesús na ndi chu'tyeⁿñê l'o Caifás, tyee na cwiluitquieñe ndaa nn'aⁿ judíos.

Macwji'ñennda' Pedro cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

25 Yocheⁿ na meintyjee' Pedro 'ndyoo chom na matseiwñe, ta'x'eena nnoom:

—Ndo' 'u je', ¿aa nchii macwii nquiee na'ñeeⁿ na cwilajomndyo' ñ'eⁿñê?

Saa jom tjei'ñê, tsoom:

—Nchii jo' ja.

26 Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ 'naaⁿ tyee na cwiluitquieñe ndaa ntyee. Juu tsaⁿñeeⁿ mann'aaⁿaⁿ ts'aⁿ na tyee Pedro tsua'qui. Matso tsaⁿñeeⁿ nnom Pedro:

—¿Aa nchii nty'iaya 'u na ñ'eⁿ ñ'eⁿñê yuu waa ntjom?

27 Saa Pedro tjei'ñennaⁿaⁿ. Ndo' mañoom' seixuaa caxtijndyo.

Nn'aⁿ judíos tioona cwenta Jesús l'o Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

28 Quia jo' ty'eñ'om nn'aⁿ judíos Jesús, jnaⁿna waa' Caifás, tquiena w'aa yuu na mac'eⁿ gobiernom. Ndo' ndicwaⁿ cwitsjoom xjeⁿñeeⁿ. Saa tic'ooquie'

nn'aⁿ judíos naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿ gobiernom cha tints'aana' na tilju' laxmaⁿna, ee xeⁿ na ljo' tixonquiaana' na wanaaⁿ na nla'jomndyena xuee na cwitzuina catsmaⁿ chjoo. ²⁹ Jo' chii jlui' Pilato quii' w'aa'ñeeⁿ tjatseineiiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Tsoom:

—¿Ljo' ñ'oom cwiqeeⁿ'yo' nacjoo' tsaⁿs'am'aaⁿ?

³⁰ Joona t'ooⁿna nnoom:

—Xeⁿ nchii ts'aⁿ na tia ts'aⁿñeeⁿ jom, xonquiooñ'ooⁿyâ jom na m'aaⁿl.

³¹ Ndo' tso Pilato ndaaⁿ judíos'ñeeⁿ:

—Ncjo'yo' catsaañ'om'yo' jom. Catu'xeⁿ'yo' jom cantyja 'naaⁿl jeei 'naⁿ'yo' na waa.

T'ooⁿ naⁿ'ñeeⁿ nnoom:

—Tjaa'naⁿ najndaaya na nlacuaa'â ts'aⁿ.

³² Luaa' tuii cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na seineiⁿ Jesús na t'mooⁿ cwaan' cwii nnom na nntseicuee'na' jom. ³³ Ndo' tjaquiee'nnda' Pilato quii' wats'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ. Tax'eeñeⁿ nnom Jesús:

—¿Aa 'u cwiluiindyu' Rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

³⁴ T'o Jesús, matsoom nnom:

—¿Aa luaa' matsu' ee na matsei'noⁿl cheⁿnncu'? Oo, ¿aa m'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilue na ljo' cantyja 'naⁿya njom'?

³⁵ T'o Pilato, matsoom:

—Ja nchii ts'aⁿ judío ja. Manquiee nn'aⁿ ndyua' ñeequio nn'aⁿ na cwiluitiquiendye ndaaⁿ ntyee 'naⁿ'yo', joona tquiiana cwentaa 'u l'ooⁿya. ¿Ljo' sa'?

³⁶ T'o Jesús nnoom:

—Juu na cwiluiindyoo na catsaⁿ'ntjooⁿya, nchii cantyja 'naaⁿl tsjoomnancue-waañe na matseixmaⁿ'na'. Ee xeⁿ cwiluiiñena' na ljo', quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyoo nl'ana tia' cha na tiñequiaa ts'aⁿ cwentaa ja luee nn'aⁿya nn'aⁿ judíos, saaⁿ nchii cantyja 'naaⁿl tsjoomnancue tseixmaⁿ'ya na catsaⁿ'ntjooⁿ.

³⁷ Ndo' tax'ee Pilato nnoom:

—Quia jo', ¿Aa cwiluiindyu' rey?

T'o Jesús, matsoom nnom:

—Maxjeⁿ jo' cwiluiindyoo. Macwe' jo' na tuiindyoo na jndyoo tsjoomnancue, cha cwji'yuu'ndyoo ñ'oom na mayuu'. Ticwii cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'oom na mayuu'ñeeⁿ, tsaⁿ'ñeeⁿ mandii ñ'oom na mañequiaya.

³⁸ Tax'eeñe Pilato nnom Jesús:

—¿Ljo' jo' na cwiluiiñena' na mayuu'?

Teijndaa'tyeⁿ na cue' Jesús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Ndo' jndaⁿ na tso Pilato na luaa', jlui'nnaaⁿ'aⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ judíos. Tsoom ndaana:

—Tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ tsaⁿ'm'aaⁿl. ³⁹ Saaⁿ mawaa costumbre quii'ntaaⁿ'yo' na catseicandyaandyoo cwii praso na nntiooⁿ juu luee'yo' xuee na cwitzuie'yo' catsmaⁿ chjoo. Quia jo' ¿aa l'ue n'om'yo' na nntseicandyaandyoo juu rey na matseixmaⁿ na catsaⁿ'ntjom 'o?

⁴⁰ Ndo' jla'xuaana, jluena:

—Nchii tsaⁿ'm'aaⁿl. Catseicandyaandyu' Barrabás.

Luaa' ñ'oom taⁿ naⁿ'ñeeⁿ. Ndo' juu Barrabás'ñeeⁿ, tsaⁿ'canch'ue jo'.

19

¹ Quia jo' saⁿ'ntjom Pilato na catjaa' sondaro Jesús. ² Ndo' sondaro'ñeeⁿ l'ana tsei nioom, jndaⁿ chii tiomna juuna' xqueⁿ Jesús, ndo' jla'cweena jom

cwii liaatco colo catsioo'. ³ Ndo' ty'entyjaa' nt'om sondaro'ñeeⁿ jom. Cwe' tyoncona, jluena:

—Caluit'ma'ndyu' 'u Rey na cwiluiindy' na catsa'ntjom' nn'aⁿ judíos. Ndo' tyotmeiⁿ na nda' watmeiⁿ nnoom.

⁴ Jnda' jo' jlui'nnda' Pilato jo ndaana. Matsoom:

—Canty'ia'yo', macwji'a jom jo ndaa'yo' cha queⁿyo' cwenta meiⁿ cwii jna' ticatseixmaaⁿ.

⁵ Xjeⁿñeeⁿ jlui' Jesús jo ndaana na ñjom tsei nioom xqueeⁿ, ndo' cweⁿ liaatco colo catsioo'. Tso Pilato ndaana:

—Luaañe tsaⁿs'am'aaⁿ.

⁶ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om, quia nty'iaana Jesús, jla'xuaana:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ. Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

T'o Pilato ndaana, matsoom:

—Ñcjo'yo' cato'ñoom'yo' jom ndo' caty'iom'yo' jom ts'oom'naaⁿ ee jnda' ljeiya na meiⁿ cwii jna' ticatseixmaaⁿ.

⁷ T'oqonnda' nn'aⁿ judíos nnoom, jluena:

—Mawaa ljeii na cwileiñ'oq^oyâ, ndo' cantyja 'naaⁿ juuna' matsa'ntjomna' na cueeⁿ ee na tsoom na Jnda Ty'oqots'om cwiluiiñe.

⁸ Jnda' na jndii Pilato ñ'oommeiⁿ, seicaty'uetina' jom. ⁹ Ndo' tjaquiee'naaⁿ a' wats'iaaⁿ 'naaⁿ a'. Tax'eeñe' ndyoo Jesús:

—¿U yuu jna'yu'?

Saa Jesús meiⁿ cwii ñ'oom tíc'oq^o.

¹⁰ Jo' chii matso Pilato nnoom:

—¿Chiuu na tic'o' ndyo? Ja waa na jndō na nntseicandyaandyō 'u, oo na nnty'ioⁿya 'u ts'oom'naaⁿ.

¹¹ T'o Jesús, matsoom:

—Xeⁿ nchii Ty'oqots'om tquiaa na jndu' tjaa meiⁿ cwii na ndaa' nntsa' ñ'eⁿ ndyo. Macwe' jo' juu ts'aⁿ na tio ja l'o' mat'maⁿti jnaaⁿ mawaa.

¹² Quia na jndii Pilato ñ'oomwaa', seijneiⁿ na nntseicandyaañe Jesús. Saa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa' nn'aⁿ judíos jla'xuaana:

—Xeⁿ nntseicandyaandyu' tsaⁿm'aaⁿ, tiñe'catseix'iaa'ndyu' ñequio César, tsaⁿma'ts'iaaⁿ t'maⁿ, ee meiⁿ cwi'ñeeⁿ cheⁿ ts'aⁿ na ñe'caluiiñe rey cha'na tsaⁿm'aaⁿ, mawjaa nacjoo' César.

¹³ Ndo' jnda' na jndii Pilato ñ'oommeiⁿ, tjeiiⁿ eⁿ Jesús jo ndaana. Tjacjom ntio 'naaⁿ a' cwii joo na jndyu Nataa Ljo' yuu quicu'xeeⁿ ñ'oom. Ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos jndyuna' Gabata. ¹⁴ Ndo' juu xuee'ñeeⁿ, xuee na cwilajndaa'ndyo jaa nn'aⁿ judíos na nntquiaa'ya catsmaⁿ chjoo. Tuii na luua' cha'na quiajmeiⁿ. Quia jo' matso Pilato ndaa' nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ:

—Canty'ia'yo', luaañe rey na tseixmaⁿ na nntsa'ntjom' lo.

¹⁵ Saa naⁿ ñeeⁿ jla'xuaana:

—Catseicue' jom. Catseicue' jom. Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

Matso Pilato ndaana:

—Ñquii rey na nntsa'ntjom' lo, ¿aa maxjeⁿ caty'ioⁿya jom ts'oom'naaⁿ?

Ntyee na cwiluiitquiendye t'oqna, jluena:

—Jâ tjaa'naⁿ cwiicheⁿ rey na catsa'ntjom' jâ, macanda' nquii César.

¹⁶ Quia jo'cheⁿ tquiaa Pilato Jesús ndaa' naⁿ ñeeⁿ na caty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Ndo' mana ty'eñ'omna jom.

Ty'ioom sondaro Jesús ts'oom'naaⁿ
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

17 Quia jo' tjachuu Jesús ts'oom'naa' cwentaa'n'a' cwii joo na jndyuna' Tsei'xque'n Ts'oo. Ñequio ñ'oom na cwila'nei'n nn'a'n judíos jndyuna' Gólgota. 18 Ndo' jo' jo' ty'ioomna jom ts'oom'naa'n. Ndo' mati ty'ioomna cwiiche'n we ts'a'n noom'naa'n. Cwii cwii ts'a'n ñoom ts'oom'naa'n na cwii ntyjaa'n'a', ndo' m'aa'ñê xcwe. 19 Ndo' sa'ntjom Pilato na teiljeii cwii ñ'oom na ty'iom sondaro xque'n ts'oom'naa'n. Ñ'oom'ñee'n matsona': "Luaa Jesús, ts'a'n Nazaret na cwiluiñee rey na matsa'ntjom nn'a'n judíos." 20 Jndye nn'a'n judíos jla'naa'n na ljeiiwaa', ee yuu na ty'ioomna Jesús ts'oom'naa'n manndyoo' nnom tsjoom. Juu ñ'oom'ñee'n teiljeiina' ñequio ñ'oom na cwila'nei'n nn'a'n judíos, nn'a'n romanos, ndo' nn'a'n griegos. 21 Quia jo' jla'nei'n ntyee na cwiluiitquiendye cwentaa nn'a'n judíos nnom Pilato. Jluena:

–Tintseiljei' na tsa'm'aa'n' cwiluiiñê rey na nntsã'ntjoom já. Luaa catseiljei': "Tsa'm'aa'n' matsoom: Ja cwiluiindyõ Rey na ctsã'ntjõ'ya nn'a'n judíos."

22 T'õ Pilato ndaãna, matsoom:

–Cantyja na jnda seiljeiya, mantyjati jo'ndyo.

23 Jnda na ty'ioom sondaro Jesús ts'oom'naa'n, quia jo' ñequieendye joona to'ñoomna cwii cwii lia'n'a'. Mati to'ñoomna liaatco 'naa'n'a' na tuiina' na tjaa yuu ñjoom'na'. 24 Jluena ndaã nc'iaana:

–Ticajndii'ndyo juuna', x'iaa nncjaaya na nnty'iaaya 'ñee'n cwii jaa nncwantjom juuna'.

Luaa' l'ana cha catseicandaã'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii nacjoo' libro Salmos. Matsona': "Tquiiana cwii cwii liaya ndaã nc'iaana, ndo' ty'ena x'iaa na ta'ntjomna liaya." Nc'e na luaa' matso ljeii'ñee, jo' chii l'a sondaro na ljo'.

25 Ndo' macañoom' ts'oom'naa'n na ñoom Jesús meintyjee' tsoñee'n. Mati jo' jo' m'aa'n María tyjee tsoñee'n, scuu' Cleofas, ñequio María Magdalena. 26 Jnda na nty'iaa' Jesús na jo' jo' meintyjee' tsoñee'n na cañom ja na jee'n candya' ts'oom, tsoom nnom:

–'U na', tsa'm'aa'n' nntseixmaa'n ti'jnda'.

27 Jnda jo' matso Jesús nõõ'n:

–Luaañee tso'ndyo'.

Ndo' majuu xje'ñee'n to'ñõ'ya tsoñee'n. Teix'aya juu cha'cwijom cwii ts'a'n w'aya.

Na tue' Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

28 Jnda tuui na luaa', ntyjii Jesús na jnda jndaã' cha'tso cantyja 'naa'n'a'. Jo' chii cha na nntseicandaã'ñena' cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, matsoom:

–Ñe'c'ua ndaa.

29 Ndo' jo' jo' waa cwii xuaa na cwicañjom winom na ta. Quia jo' ncheendye sondaro'ñee'n cwii 'na' na ya maw'ana' winom'ñee'n. Chii tioona juuna' nnom cwii ts'oom hisopo, jnda chii ty'ioomna juuna' 'ndyoo Jesús.

30 Ndo' jnda na tjawe'na' 'ñom, matsoom:

–Jnda seicandaã'ñena' cha'tso cantyja 'na'ya. Jnda chii seintyanquiooñê xquee'n.

Tioom cantyja na wanoom'm l'õ Ty'õõts'om.

Seicjooñee cwii sondaro tsei'ntsquiee' Jesús

31 Xuee na cwila'tye'n nn'a'n judíos xuee pascua quia ty'ioomna Jesús ts'oom'naa'n. Nn'a'n na m'a'n n'iaa'n quii'ntaa'n nn'a'n judíos, tical'ue n'omna na ñom ndyee na'ñee'n noom'naa'n xuee na cwita'jndyeena. Ee juu xuee'ñee'n

jeeⁿ t'maⁿ xuee tseixmaⁿna' quia cwila'cuee'na catsmaⁿ chjoo. Jo' chii ty'ecatana' nnom Pilato na catsa'ntjoom na catom ndei'nc'ee' naⁿñeeⁿ cha catseityuaa'na' na nncwjena, ndo' cha tyuaa' nntaa'ndyena naⁿñeeⁿ nna'naaⁿ. ³² Jo' chii sondaro'ñeeⁿ ty'ecatomma ndei'nc'ee' ts'aⁿ najndyee, ndo' majo'ti l'ana cwiicheⁿ tsa'ñeeⁿ na ty'ioomna jom ts'oom'naa' cwiicheⁿ ntyjaa' Jesús. ³³ Saꝓ quia na ty'entyjaa'na Jesús, jliuna na jnda' tueeⁿeⁿ. Taficatomma ndei'nc'ee'.

³⁴ Saꝓ meiiⁿ na ljo' cwii sondaro'ñeeⁿ tjaa'ñe lantsa tsei'ntsqueeⁿeⁿ. Mañoom' jlui' niom' ñequio ndaa. ³⁵ Ja nty'ia na ljo' tuii, ndo' macwji'yuu'ndyo. Cala'no'yo' na mayu'a ñ'oom matseinaⁿ cha mati nndaꝓ nla'yuo'yo'. ³⁶ Ee nmeiiⁿ tuii cha na catseicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'ooots'om na teiyo teiljeiina' nacjoo' libro Salmos. Matsona': "Mei'cwii tseiiⁿeⁿ t'icatom." ³⁷ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeiina' na matsona': "Nnty'iaana nquii ts'aⁿ na jla'cjoondyena tsei'ntsquiee'."

Tjacanty'iuu'ñe Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Jnda' teinom nmeiiⁿ, José ts'aⁿ na jnaⁿ Arimatea, tjacaaⁿ nnom Pilato na ñnequiaa tsa'ñeeⁿ sei'ts'o' naaⁿ Jesús. José'ñeeⁿ matseijomñê ñ'oom na mañequiaa Jesús saꝓ cwe' nty'iu ee nquiaⁿaⁿ nn'aⁿ judíos. Pilato tquiaaⁿ ñ'oom'm. Jo' chii José tjaaⁿ, tjac'oom sei'ts'o' naaⁿ Jesús. ³⁹ Ñ'eⁿ Nicodemo, tsaⁿ na tja na m'aaⁿ Jesús cwii teijaaⁿ. Jom tjañ'oom cha'na ntquiuu nchoo' nqui kilos ncheⁿ na tjoom'na' mirra ñequio áloes na nnty'oomndyena juuna' sei'ts'o' naaⁿ Jesús. ⁴⁰ Quia jo' to'ñoomna ts'oo Jesús, ty'oomndyena ncheⁿ cachi'ñeeⁿ liaa na jndyuna' lino. Jnda' chii jla'tyjoondyena liaa'ñeeⁿ jom. Ee luua' waa costumbre 'naaⁿ nn'aⁿ judíos na cwity'iuuna l'oo. ⁴¹ Yuu na ty'ioom nn'aⁿ Jesús ts'oom'naaⁿ waa cwii ntjom. Naquii' ntjom'ñeeⁿ waa cwii tsei'tsuua xco, na mei'jom ndii' tyoojaanty'iuu'ñe ts'oo. ⁴² Ndo' nc'e na mawaa xjeⁿ na nnc'ooquie' nn'aⁿ judíos xuee sauro', jo' chii jo' jo' ty'ecatjaa'ndyena ts'oo Jesús. Ee tsei'tsuua'ñeeⁿ nndyoo' waana' yuu na ty'ioom nn'aⁿ Jesús ts'oom'naaⁿ.

20

Tquiaa Ty'ooots'om na wando'xco Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Jaancoo xuee nei'nc'o', xuee najndyee smaⁿna, tyjee'cañoom María Magdalena tsei'tsuua'ñeeⁿ, ndicwaⁿ jaa'cheⁿ. Nty'iaa'na' na jnda' teindyö tsjo' na ñejñoom 'ndyoo juuna'. ² Quia jo' jleinoom, tjaaⁿ yuu na m'aaⁿ ja na jeeⁿ candya' ts'om Jesús ñ'eⁿ Simón Pedro. Matsoom ndaꝓyâ:

—Jnda' tjeii'na sei'ts'o' naaⁿ Ta Jesús tsei'tsuua, mei' ticaliuuyâ yuu tqueⁿna juuna'.

³ Quia jo' ja ñequio Pedro saayâ, squiaꝓyâ yuu waa tsei'tsuua. ⁴ Ñ'e'cwi saayâ, jleinooⁿyâ, saꝓ jndeiti jleinooⁿ, nchiiti Pedro. Jo' chii ja tuajndyaaya yuu waa tsei'tsuua. ⁵ Seintyanquiondyo, nty'iaya liaa na ñechu'tyjoonê Jesús meindyuaana' naquii' tsei'tsuua, saꝓ ticjoquia'a. ⁶ Ndo' quia na tuee'cañoom Simón Pedro jo' jo', na cwijndyontyooⁿ naxa'na, jom tjaqueⁿeⁿ hasta naquii'cheⁿ tsei'tsuua. Mati nty'iaa'na' joo liaa'ñeeⁿ na ñechu'tyjoonê Jesús meindyuaana' jo' jo'. ⁷ Ndo' juu liaa na ñeta' xqueⁿ Jesús ljeiiⁿ na ticwacatyeeⁿna' ñequio nt'omcheⁿ liaa na ñechu'tyjoonê. Wacatyeeⁿna' na ñenquiina', chi'lciwiina'. ⁸ Quia jo' mati ja na matseijomndyö ñ'eⁿ Jesús,

tjoquia'a naquii'cheⁿ tsei'tsuua. Nty'iaya na ljo' waa, ndo' quia ljo'cheⁿ seiyu'a. Ee meiiⁿ na ja tuajndyaa jo' jo', saa tícjocquia'a na mandíoom'.
 9 Ee xjeⁿñeeⁿ ndicwaⁿ tjoqcheⁿ nla'nooⁿâ ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii na matsona' maxjeⁿ ñnequiaa Ty'oqots'om na nncwando'xco Jesús xeⁿ jndâ tue'.
 10 Quia jo' wendyô já na cwilajomndyô ñ'eⁿñê jluii'â tsei'tsuua. Saalcwaa'â na waa w'aayâ.

Teitquioo'ñe Jesús nnom María Magdalena

(Mr. 16:9-11)

11 Saa María meintyjee'cheeⁿ nacañoom' tsei'tsuua, maty'ioom. Yocheⁿ na maty'ioom jo' jo', seintyjanquioñê na nty'iaaⁿ'aⁿ naquii'cheⁿ tsei'tsuua. 12 Jo' jo' nty'iaaⁿ'aⁿ we ángeles, jeeⁿ canchii' liaa cwee'na. Cwii tsaⁿñeeⁿ wacatyeeⁿ jo yuu na ñet'oom xqueⁿ Jesús, ndo' x'iaaⁿ'aⁿ wacatyeeⁿ jo yuu ñet'om n'ee Jesús. 13 Ndo' ta'x'eena nnoom:

—¿Chiuu 'u ts'aⁿ na maty'ioo'?

Tsoom ndaana:

—Jndâ ty'eñ'omna nqueⁿ na cwiluiiñê na matsa'ntjoom ja, meiⁿ ticaljeiia yuu ty'equeⁿna jom.

14 Jndâ ncuⁿ na tsoom na luaa', quia jo' teiqueeⁿ, nty'iaaⁿ'aⁿ na meintyjee' Jesús jo' jo', saa ticwajnaⁿ'aⁿ na nquii Jesús jo'. 15 Tso Jesús nnoom:

—'U yuscu, ¿chiuu na jeeⁿ maty'ioo'?' ¿'Ñeeⁿ juu mal'ue'?

Ndoo' ntyjeeⁿ ts'aⁿ na mach'ee cwenta ntjom'ñeeⁿ juu Jesús. Jo' chii matsoom nnom:

—Aa ndi' ta, xeⁿ 'u tjañ'oom' jom, catsu' nooⁿ yuu tja'queⁿ jom, quia jo' nncjoc'oⁿ'ya jom.

16 Quia jo' matso Jesús:

—María.

Jndâ na ññeeⁿ na tjei' Jesús xueⁿ'eⁿ, quia jo' teiqueeⁿ. T'oqoⁿ ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos. Matsoom:

—Raboni.

Ñ'oom'ñeeⁿ matsona' ts'aⁿ na ma'moⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om ndaaⁿ nc'iaa'.

17 Matso Jesús nnoom:

—Tint'uii'tyeⁿ ja, ee tyoocjowaa na m'aaⁿ Tsotyaya. Saa cja' na m'aⁿ ti'nc'iaya na witeijndeiiⁿ ja, catseicandii' na majowaa na m'aaⁿ Tsotyaya na mati cwiluiiñê Tsotyeyo', na m'aaⁿ Ty'oqots'omya ndo' Ty'oqots'om cwenta'yo'.

18 Quia jo' tja María Magdalena, tjatseicañeeⁿ já na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús. Juu María t'mooⁿ ndaayâ ñ'oom na jndâ seineiⁿ Jesús nnoom, ndo' na jndâ nty'iaaⁿ'aⁿ juu.

Teitquioo'ñe Jesús ndaa já nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

19 Ndo' mañejuu tmaaⁿ xuee neiⁿnc'o'ñeeⁿ, já nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús tjomndyô na ñe'naaⁿ. Jla'cata'tyaaⁿyâ ndyueel'a n'ee na nquiaayâ nc'iaaya nn'aⁿ judíos. Xjeⁿñeeⁿ tyjee'cañoom na m'aaⁿyâ, teintyjeeⁿ'eⁿ xcwe quii'ntaaⁿyâ. Matsoom:

—C'oom'yo' na tjaa ñomtiuu.

20 Ndo' jndâ tsoom na luaa', t'mooⁿ l'oqoⁿ ñequio tsei'ntsqueeⁿ'eⁿ ndaayâ. Ndo' tquaanaⁿ na jeeⁿ neiⁿyâ na nty'iaannⁿdaa'â jom. 21 Ndo' tsoom ndaayâ:

—Quiaa Ty'oqots'om na tjaa ñomtiuu laxmaⁿ'yo'. Cha'xjeⁿ jndâ jñoom ja ñequio ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ malaa'ti' majñooⁿ'ya 'o.

22 Ndo' quia na jndâ tsoom na luaa', tjoom'm jndye ndaayâ. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo' Espíritu Santo. ²³ Ñeeⁿ joo na cwilat'maⁿ n'om'yo' jnaaⁿ, mati Ty'oots'om matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿna. Saa 'ñeeⁿ joo na ticalacandyaandyo' cantyja 'naaⁿ jnaaⁿ, maxjeⁿ tyeⁿ jnda' t'uii jnaaⁿna joona.

Nty'iaa' Tomás na mawando'xco Jesús

²⁴ Xjeⁿ na jndyojndyee Jesús, juu Tomás, cwii já na cwilajomndyô ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ tic'oomñê, jom tsaⁿ na cwil'uuyâ catyeⁿnquiee. ²⁵ Jo' chii nt'omndyô já l'uuyâ nnom Tomás:

—Jnda nty'iaayâ nquii Jesús.

Saa t'ooⁿ ndaayâ:

—Ja xeⁿ ticanty'ianooⁿ 'naaⁿ yuu na tjaa clavos n'oml'ooⁿ, ndo' na nncw-jaa'ndyo' nnomts'ooⁿ yuu na jla'cjoondye clavos, ndo' xeⁿ ticantquieendyo jnda'ts'oo tsei'ntsquieeⁿeⁿ maxjeⁿ xocatseyu'a na wando'xcoom.

²⁶ Jnda ñeeⁿ xuee na tuii na luaa' quia jo' já nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê tyom'aaⁿndaa'â w'aa'ñeeⁿ, ndo' quia ljo'cheⁿ mati ñ'eⁿ Tomás. Ndo' tyjee'cañoom Jesús naquii' ntaaⁿyâ na ndi ta' ndyueel'a. Tsonnaaⁿaⁿ ndaayâ:

—C'om'yo' na tjaa ñomtiuu.

²⁷ Mañoom' matsoom nnom Tomás:

—Caty'iom' nnomts'o' ts'om ts'ooⁿya, ndo' canty'ia' l'ooⁿya. Ndo' cw-jaa'ndyu' jnda'ts'o' tsei'ntsquieeya. Tantsa' na tiñe'catseyu'.

²⁸ T'o Tomás nnoom, tso:

—Jeeⁿ 'u Ta, 'u cwiluiindy' Ty'oots'omya ndo' nquii na matsa'ntjom ja.

²⁹ Matso Jesús nnoom:

—'U Tomás, cwe' na je' jnda nty'ia'njom' ja, jo' na matsei'yu'. Matio'naaⁿñê Ty'oots'om nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿndyô meii' tyoonty'iaandaana ja.

Jndaa' ts'iaaⁿ na teiljei librowaañe

³⁰ Já nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê jndoo'ndaayâ na jndye nt'omcheⁿ ts'iaaⁿ s'aaⁿ na tixocaluii na cwe' meir'quia ts'aⁿ nnts'aa. Joona' t'icwiljeii nacjoo' librowaa. ³¹ Saa nmeiiⁿ matseiljeiya cha na calayu'yo' na juu Jesús cwiluiiñê Cristo, ndo' Jnda Ty'oots'om. Matseiljeiya nmeiiⁿ cha cantyja na cwilayu'yo' ñ'eⁿñê nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'.

21

Teitquioo'ñe Jesús ndaa ntquiee'ndyô já

¹ Jnda tuii nmeiⁿ, Jesús seica'moⁿñennaⁿaⁿ ndaa já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê. S'aaⁿ na ljo' yocheⁿ na m'aaⁿyâ xndyaa' ndaaluae Tiberias. Luaa waa na seica'moⁿñê ndaayâ. ² Ñe'naaⁿ m'aaⁿ Simón Pedro ñequio Tomás tsaⁿ na cwil'uuyâ catyeⁿnquiee, ñequio Natanael na jnaⁿ Caná ts'ondaa Galilea, ñequio wendyô já ntseinda Zebedeo ñequio nt'omcheⁿ nc'iaayâ na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê. ³ Tso Simón Pedro ndaayâ:

Jocwjii'a catscaa.

L'uuyâ nnoom:

—Cwitsaayâ ñ'eⁿndyu'.

Quia jo' saayâ, tuooⁿyâ ts'om w'aandaa. Saa juu tsjom'ñeeⁿ meiⁿcwii catscaa t'icatjeii'â. ⁴ Ndo' jnda wjaawixuee, quia jo' tyjee'cañoom Jesús já. Meintyjeeⁿeⁿ ndyoo ndaaluae, saa t'icala'nooⁿâ na manqueⁿ jo'. ⁵ Quia jo' tax'eeñê ndaayâ:

—'O tyjanooⁿ, ¿aa jnda tjei'yo' calcaa?

T'ooⁿyâ nnoom:

—Tjaa'naⁿ.

⁶ Matsoom ndaayâ:

—Catue'yo' tsqui' 'na'nyo' ntyjaa' w'aandaa ntyjaya, quia ljo'cheⁿ nliu'yo' calcaa.

Ndo' tuagâ juuna' jo' jo', jnda jo' tileicandaa nntjeii'â juuna' cwe' ee jee'cheⁿ ndya' jndye calcaa chuuna'. ⁷ Quia jo' ja na jeeⁿ wi' ts'om Jesús, tsjooya nnom Pedro:

—Juu Ta Jesús luaa'.

Quia jñeeⁿ na ljo' tsjo, tcweeⁿ liaa maseta, ee jnda tjeii'ⁿeⁿ juuna' na mach'eeⁿ ts'iaaⁿ. Jnda jo' tju'ñê ts'om ndaaluee, mana tue'ⁿeⁿ tyuaatcwii.

⁸ Ndo' nt'omndyô jâ tquiontyjooyâ cha'na wen'aaⁿ nchoo' nqui nc'aa ñ'eⁿ w'aandaa chjoo, chii squiaayâ tyuaatcwii. Ndo' saantyaandyô tsqui' na too' ñjom calcaa. ⁹ Quia na jnda squiaayâ tyuaatcwii, nty'iaayâ ñoom na cwico, ndo' ljo catscaa ñ'eⁿ tyoo' cjoo ñoom'ñeeⁿ, cwineii'na'. ¹⁰ Matso Jesús ndaayâ:

—Quiocho'yo' nt'om calcaa na jnda tjei'yo' je'.

¹¹ Quia jo' tuo Simón Pedro ts'om w'aandaa chjoo. Jndyoñ'oom tsqui' tyuaatcwii na too'na' ñjom calcaa nt'maⁿ. Tue'ntyjo jooyoo' cwii sia'nto waljoo' wen'aaⁿ nchoo' nqui nchoo' ndyeeyo'. Ndo' meiiⁿ na jeeⁿ ndya' jndye calcaa'ñeeⁿ, saã t'icaty'ioo' tsqui'. ¹² Matso Jesús ndaayâ:

—Quio'yo' nlcwa'yo'.

Saã meii'ⁿcwiindyô jâ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, tic'oom na t'maⁿ ts'om na nncwax'ee nnoom, ¿Ñeeⁿ 'u? Ee manquiuuyaayâ na manquii Ta Jesús jo'.

¹³ Quia jo' seicandyoo'ñe Jesús nacañoomyâ. To'ñoom tyoo' ñ'eⁿ catscaa. Tquiaaⁿ joona' ndaayâ.

¹⁴ Cantyjati na tquiaa Ty'oots'om na tando'xoom na tuee'ⁿeⁿ, luaa' jnda ndyee ndii' na seica'mo'ñê ndaa jâ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ.

Ñ'oom na sq'ntjom Jesús Simón Pedro

¹⁵ Ndo' quia na jnda tcwaa'â tax'ee Jesús 'ndyoo Simón Pedro. Tsoom:

—'U Simón jnda Jonás, ¿aa ja jndati ntyji' nchiiti ts'iaa'mei'ⁿ na mache'?

T'ooⁿ, matsoom:

—Mayuu' Ta, ntyji' na 'u wi' ts'ooⁿya.

Matso Jesús nnoom ñ'oom na wjaañoom':

—Quiaa' na nlcwa' canmaⁿ nch' u cwentaya.

¹⁶ Jnda we ndii' tax'eennaa'ⁿ nnom Pedro:

—'U Simón, jnda Jonás, ¿aa mayuu' na jndati ntyji' ja?

T'o Pedro:

—Mayuu' Ta, ntyji' na wi' ts'ooⁿya 'u.

Tsonnda' Jesús ñ'oom na wjaañoom':

—Cateixe' canmaⁿ cwentaya.

¹⁷ Na jnda ndyee ndii' tax'eeñê nnom Pedro. Tsoom:

—'U Simón, jnda Jonás, ¿aa wi' ts'om' ja?

Seichjoo'na' ts'om Pedro na jnda ndyee ndii' mawax'eeñe Jesús: “¿Aa wi' ts'om' ja?” Quia jo' t'ooⁿ, tsoom:

—Ta, cha'tso matsei'noⁿ. Ndo' manty'ia'nchaa'ndyu' na wi' ts'ooⁿya 'u.

Matso Jesús nnoom:

—Cateixe' canmaⁿ cwentaya. ¹⁸ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matseicandiiya 'u. Quia ñet'oom' na xcwe ts'a'ndyu', seijndaa'ndyu' na nntsa' meii'ljo'cheⁿ na l'ue ts'om', ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu na nntseitsaa'ñe 'u yuu na ñe'cja'. Saã quia

na jnda teinc'uaa'ndyu' nntseiliuu' l'o' ndo' nntseitye' cwiiche' ts'a' 'u na nncjaañ'oom 'u yuu na tiñe'cja'.

¹⁹ Luaa' ñ'oom na tso Jesús na ma'moo' ljo' cwii nnom na nnts'aana' na nncue' Pedro, na cantyja 'naa' jo' nntseit'maa'ñena' Ty'oqts'om. Quia na jnda seineii' ñ'oommei', matsoom:

—'U candyo'ntyjo' naxa'na.

Ñ'oom na seinei' Jesús cantyja 'naa' Juan

²⁰ Teique' Pedro ndo' nty'iaa'na' na jontyjo ja na candya' ts'om Jesús ja, ndo' maja na seintyondyo jo ndo' jñaan quia na tcwaa'â teijaa'ñee' ñ'eñê juu xje' na tax'aya 'ñom: “Ta, ¿ñee' juu ts'a' na ñnequiaa cwenta 'u?” ²¹ Ndo' quia nty'iaa' Pedro na jontyjo, tax'eeñê 'ndyoo Jesús. Tsoom:

—Ta, ndo' tsa'm'aa' je', ¿ljo' cwii nnom na nntjoom?

²² T'o Jesús nnoom:

—Xe' l'ue ts'oq' na ñec'oom hasta quia nndyoqñnda'a, ¿ljo' mach'eena' 'u? 'U candyo'ntyjo' naxa'na.

²³ Quia jo' t'om ñ'oom quii'ntaa' nn'a' na cwila'yu' na tso Jesús na xoc'ioya. Saa' nchii matsoom na xoc'io. Tomti tsoom: “Xe' l'ue ts'oq' na ñec'oom hasta quia nndyoqñnda'a, ¿ljo' mach'eena' 'u, Pedro?”

²⁴ Maja luaa jo'. Maja matseiljeiya ñ'oommei'. Ndo' joo ñ'oom na macwji'yuu'ndyo, ñ'oom na mayuu' jo', nchii cwe' na maquiun'na'ya.

²⁵ Ndo' jndye nt'omche' ts'iaa' maniom na s'aa Jesús. M'aa' ts'oq' xe' nleiljeii cwii ndo' cwii joona', mach'eena' ntyjii na xocwijndei' tsjoomnancue libros na nluui na nleiljeii joo jo'. Mantyjati luaa'ndyo.

Ts'iaaⁿ na l'a Apóstoles

Ñ'oomtyeⁿ na nndyo Espíritu Santo

1-2 'U ta Teófilo, tsom na seiljeijndyaa na seicwanoⁿ na m'aaⁿ seicandiyaa 'u cantyja cha'tso na tyoch'ee Jesús ndo' na tyo'mooⁿ hasta xuee na tjawaaⁿ cañoom'luee. Cwii tjoqcheⁿ na nncjaawaaⁿ tjeii'ñê apóstoles. Ndo' cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo t'mooⁿ ndaa naⁿ ñeeⁿ chiuu nl'ana. ³ Jnda na tueeⁿ, tando'nnaaⁿ'a, teitquioo'ñê ndaana ñequio jndye nnom na t'moⁿ'na' na wando'xoom. Wen'aaⁿ xuee tyom'aaⁿ na nty'iaana jom. Ndo' seineiiⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oqots'om.

⁴ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ ñ'eⁿ ndyena sa'ntjoom na ticalui'na tsjoom Jerusalén. Tsom ndaana:

—Cwindo'yo' hasta xeⁿ jnda seicandaq'ñena' ñ'oom na tqeⁿ'tyeⁿ Tsotyaya na tsoom na nndyo Espíritu Santo cha'xjeⁿ jnda ñejndye'yo' na tsjoq ndaa'yo'.

⁵ Ee Juan tyotseits'oomñê nn'aⁿ ñequio ndaatioo, saa 'o tajndye xuee ndo' njñom Ty'oqots'om Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Luaa' waa na nleits'oomndyo'.

Cantyja na tjawa Jesús cañoom'luee

⁶ Quia na tyom'aⁿ naⁿ ñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús ta'x'eena nnoom, jluea:

—Ta, ¿aa je' na nntsa' na catsa'ntjomndyennda' nn'aⁿ Israel?

⁷ Tsom ndaana:

—Tsotyaya waa najndeii na matseixmaaⁿ na matseijndaa'ñê cwaaⁿ xuee oo ljo' xjeⁿ ntyjeeⁿ na nluii cwii cwii nnom na matseijndaa'ñê. ⁸ Saa quia na jnda jndyo Espíritu Santo naquii' n'om'yo', quia jo' ñnequiaaⁿ na nlaxma'yo' najndeii na cwiluiiñê. Ndo' nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'na' ja naquii' tsjoom Jerusalén, ñ'eⁿ cha'waa ts'onda Judea ñ'eⁿ ndyuaa Samaria, ndo' hasta cha'waa nnom tsjoomnancue.

⁹ Jnda na tsoom na luua' jndoo'cheⁿ na tjawaaⁿ. Ndo' jndyo cwii nchquiu, mana seicu'na' na cwinty'iaana jom. ¹⁰ Nquiee cwinty'iaana jo nandye tsjo'luee xjeⁿ na mawjaaⁿ, ndo' mats'iaa jo' teitquioo'ndye we yonom nacañoomna na jeeⁿ canchii' liaa cwee'. ¹¹ Jluue naⁿ ñeeⁿ ndaana:

—O nn'aⁿ Galilea, ¿chiuu na jeeⁿ cwinty'ia'yo' jo nandye tsjo'luee? Jesúsm'aaⁿ na jnaaⁿ jo ndaa'yo' xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ tjaaⁿ. Ndo' cha'xjeⁿ na tjawaaⁿ maluaa' nndyonnaaⁿ'aⁿ.

Matías nntseinoomñê cantyja na 'ndiina' Judas

¹² Quia jo' ty'elcweeⁿ na Jerusalén na ñet'omna ta na jndyu Olivos. Juu ta'ñeeⁿ tquia m'aaⁿ'na' ñequio tsjoom Jerusalén cha'na tquia na wanaaⁿ na nntseicaañe ts'aⁿ judío xuee na cwita'jndyeena. ¹³ Jnda na ty'equie'na quii' tsjoom, tquiena yuu waa w'aa. Ty'ewana cuarto nandye w'aa yuu cwic'ee'yana. Ndo' ñ'eⁿ Pedro ñequio Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo jnda Alfeo, Simón ts'aⁿ na cwilue nn'aⁿ cananista ndo' ñ'eⁿ Judas tyjee Jacobo. ¹⁴ Cha'tsondyena ñecwii jla'jomndyena na 'io ndi 'io tyolaneⁿ'na nnom Ty'oqots'om. Mati jla'jomndye nt'om yolcu, ndo' ñ'eeⁿ ti'ntyjee Jesús ñ'eⁿ tsoñeeⁿ María.

¹⁵ Cwii xuee'ñeeⁿ teicantyja Pedro quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Joo naⁿ ñeeⁿ cha'na cwii siaⁿ'nto waljoo' ntquiuundyena. ¹⁶ Matsoom ndaana:

—'O nn'a'ya na cwilayu'yo', jndei'na' na seicandaq'ñena' ñ'oom na seiljeii David cantyja 'naa' Judas cha'xje' tso Espíritu Santo nnoom cantyja 'naa' Judas'ñee' tsa' na tjaca'mo' Jesús ndaq' nn'a' na t'ue jom. ¹⁷ Judas'ñee' tyocañ'ee' ñ'e'ndyô já ndo' ñeseijomñê ts'iaa' na cwilaxmaa'ya. ¹⁸ Ñequio s'om na tantjoom cantyja natia na s'aa', tioml'uaa' cwii ta'ni tyuaa. Jo' jo' tioonê meintyjee' xquee', t'ioo'ñexwee'. Jlu' cha'tso tsia'a'. ¹⁹ Ndo' cha'tso nn'a' Jerusalén nquiuna na luaa' s'aa'. Quia jo' ñequio ñ'oom na cwila'nei'na jla'cajndyuna tyuaa'ñee' Acéldama. Ñ'oomwaa' matsona' Tyuaa Niom'. ²⁰ Ee waa ñ'oom nacjoo' libro Salmos na matsona':

Caljo wa'n'a' na ñe'nquiina'.

Tinc'om nn'a' juuna'.

Mati matsona':

Cwii'che' ts'a' coñom ts'iaa' na ñeseixmaa'.

²¹ 'Quia jo' cwii ts'a' na maxje' ñ'ee' ñ'e'ndyô cha'waati xuee na tyocañ'aa'yâ ñ'e' nqui Ta Jesús na tjawa tjacuee' tyomanoom naquii' njoom, ²² ts'a' na maxje' ñ'ee' ñ'e'ndyô cantyjati xuee na teits'oomñe Jesús s'aa Juan hasta xuee quia na tjawaa'. Maca'na' na nntseijomñê tsa'ñee' ñ'e'ndyô na nntjei'yuu'ndyô na jndâ tando'xco Jesús.

²³ Quia jo' tyot'mo'o'na we ts'a', José ñequio Matías. José'ñee' mati cwila'cajndyuna jom Barsabás, ndo' xque' xue'e' Justo. ²⁴⁻²⁵ Tyolane'na nnom Ty'oqots'om, tyoluena:

—'U Ta na mawa'na' naquii' n'om cha'tsondye nn'a', ca'mo'ni cwaan' cwii na wendye na'm'a' na nncwji'ndyu' na nntseijomñe ñequio nn'a' na ma'ñoom' ts'iaa' na'. Nntseinoomñe tsa'ñee' ts'iaa' na ñeseixma' Judas na jndâ tjei'ñe, ndo' jndâ tja yuu tseixma' na nncjaa cantyja 'naa' jnaa'.

²⁶ Quia jo' ty'ena x'iaa cha m'mo'na' ñee' nleijoom' ts'iaa'ñee'. Ndo' teijoom' Matías. Jo' chii ty'oomna' jom ts'iaa' cha'xje' ts'iaa' na m'a' canchoo'cwii apóstoles.

2

Jndyo Espíritu Santo

¹ Quia na tuee' xuee Pentecostés, cha'tsondye nn'a' na cwila'yuu' ñe'cwii tmaa'ni tjomndyena. ² Mats'ia jo' jna' na teic'uaa jo nandy cañoom'luee cha'cwijom quia na jndei mandyo jndye. Ndo' s'aana' na c'uaa cha'waa naquii' w'aa yuu na meindyuaandyena. ³ Teitquioo' nty'iaana nacjoo cha'tsondyena ntyjo cha'cwijom ntsaachom. ⁴ Ndo' cha'tsondyena t'omna na too' Espíritu Santo cha'waañ'e' naquii' n'omna. Tquiaa' na la'xma'na cantyja najnei'. Ndo' jna'na' na jla'nei'na nt'omche' nnom ñ'oom na nchii ñ'oom na maxje' cwila'nei'na.

⁵ Joo ncu'e'ñee' m'a'ya nn'a' judíos naquii' tsjoom Jerusalén na jee' quee' n'om ts'iaa' naa'ni Ty'oqots'om. Na'ñee' jna'na cha'waa nnom tsjoomnancue.

⁶ Quia na teic'uaa na luaa', quia jo' ty'ecanty'iaana. Mei' leicala'no'na ee cha'tsondyena tyondyena na tyola'nei'na na'ñee' cwii cwii nnom ñ'oom na cwila'nei' nqui'eena. ⁷ Jee' ndya' tyuenei'na, ndo' tyom'aa'ni n'omna. Tyoluena ndaq' ntyjeena:

—Cha'tsondye na'm'a' na cwila'nei'na ñequii'che' nn'a' ts'ondaa Galilea joona, ⁸ quia jo' çchuu waayuu na cwindaaya na quia cwila'nei'na cwii cwii nnom ñ'oom na cwilanaa'ya xje' na tquiowijndaaya? ⁹ Ee jaa tiñe'cwii ndyuua jnaa'ya. Nt'omndyo jnaa' ndyuua Partia, nt'omndyo Media, Elam ñ'e' Mesopotamia, ts'ondaa Judea ñ'e' Capadocia, mati Ponto ñ'e' ndyuua

Asia. ¹⁰ Ndo' nt'omndyo jaa jnaa^aya ndyuaa Frigia ñ^en Panfilia, Egipto ñ^en nt'omcheⁿ l'ondaa África na manndyoo' Cirene. Ndo' nt'omndyo jnaa^aya tsjoom Roma, na tuiindyō nn'aⁿ judíos ndo' mati ñ^en nn'aⁿ meiⁿ nchii tuiindyena nn'aⁿ tsjaaⁿ jaa, saa macwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om cha'xjeⁿ na jaa nn'aⁿ judíos cwilat'maaⁿndyo jom. ¹¹ Ndo' nt'omndyo jaa jnaa^aya Creta ñ^en Arabia. Saa cha'tsondyo cwindyaa na ya cwila'neiⁿ na m'aaⁿ ñ^eoomya. Cwiluena cantyja na jeeⁿ t'maⁿ mach'ee Ty'oots'om.

¹² Cha'tsondye na ñ^eeⁿ na jnaⁿ cwii cwii joo, jeeⁿ ndya' tyojaawee' n'omna ndo' seiñ'eeⁿna' jooa. Tyoluena ndaaⁿ nc'iaana:

—¿Ljo' ñeca'moⁿna' na luaa' cwiluii?

¹³ Saa nt'omcheⁿ cwe' tyonco, tyolue:

—Na^m'aⁿ! jnda jndyeena.

Ñ'oom na tso Pedro ndaa nn'aⁿ

¹⁴ Quia jo' Pedro teintyjeeⁿeⁿ ñequio canchoo'cwii apóstoles. Jndei seineiⁿ, tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ:

—O nn'aⁿya ntyjañ^eoⁿya nn'aⁿ judíos ñequiondyo' 'o na tsjom'yo' ñjaaⁿ Jerusalén, queⁿ'yo' cwenya ndo' candye'yo' ñ'oom na nntsjoō. ¹⁵ Ee na^m'aⁿ nchii na candyeena cha'xjeⁿ na cwila'tiuu'yo', ee je' quia tuee'cheⁿ na ñjeeⁿ na cwijsjoom. ¹⁶ Saa juu na cwinty'ia'yo' na cwiluii matseicandaaⁿñena' ñ'oom na tyoñequiaa profeta Joel, tsoom:

¹⁷ Ncuae na macanda, matso Ty'oots'om,

nñooⁿya Espiritu na cwiluiindyō naquii' n'om jndye nn'aⁿ.

Nda'yo' na naⁿnom ñequio nda'yo' na naⁿlcu nla'neiⁿna ñ'oom na nntsjoō ndaana.

Naⁿnom na titquiendye waa na nlco'na' ndaana na nnty'iaana.

Ndo' naⁿnom na tquiendye ndaa nntsoona.

¹⁸ Ncuae'ñeeⁿ nñooⁿya Espiritu na cwiluiindyō naquii' n'om nn'aⁿ na cwindye'ntjom nooⁿ meiiⁿ naⁿnom ndo' meiiⁿ naⁿlcu.

Nñequia naⁿñeeⁿ ñ'oom na nntsjoō ndaana.

¹⁹ Ndo' nnts'aaya na nleitquioo' jndye nnom 'naa' jo nandye tsjo'luee na nla'catyuendye nn'aⁿ quia na nnty'iaana.

Ndo' nnts'aaya 'naa' na nleitquioo' jo nacje nnom tsjoomnancue, cha'na niom' ñequio chom ñequio ndoom.

²⁰ Ñe'quoom' nntseicwaqueⁿna' na jooⁿñe nnom,

ndo' chi' nntseicwaqueⁿna' cha'cwijom niom'.

Nmeiⁿ nluui cwii tjoocheⁿ na nncuae' xuee cantyja 'na' ja na cwiluiindyō na matsa'ntjoⁿ.

Juu xuee'ñeeⁿ t'maⁿticheⁿ matseixmaⁿna' na nleitquioo' najndei na matseixmaⁿya.

²¹ Saa cwii cwii ts'aⁿ na nncwji' xueya na cwiluiindyō na matsa'ntjoⁿ, juu tsaⁿñeeⁿ nluuiⁿmaaⁿñe."

Luaa' ñ'oom na tso Ty'oots'om ñequio 'ndyoo Joel.

²² Tsoti Pedro:

—O nn'aⁿya Israel, candyeya'yo' na nntsjoō cantyja 'naaⁿ! Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret. Tquioo' na nquii Ty'oots'om jñom jom ee jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aaⁿ quii'ntaaⁿ'yo' na nchii na ndaaⁿ nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, meiⁿ xocjaantyyjo' n'om nn'aⁿ chiuu tuiyuu. Ndo' 'o manquiu'yo' na ljo' ee cantyja najndei na matseixmaⁿ nquii Ty'oots'om, jo' na tyoch'ee Jesús 'naaⁿ t'maⁿ quii'ntaaⁿ'yo'. ²³ Maxjeⁿ teiyo ntyjii Ty'oots'om na nnc'oom Jesús luee'yo' ee seijndaa'ñe na tuii na ljo'. Jo' na tio'yo' Jesús luee nn'aⁿ romanos. 'O l'a'yo' na ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ na jlacuee'na jom. ²⁴ Saa Ty'oots'om

tquiaa na tando'xcoom na tuee^meⁿ. Seicandyaañe jom na ñet'omts'ooñê ee tijoom jndaa caljoo'ñê nacje 'naa^m na cwiwje nn'aⁿ. ²⁵ Seineiⁿ rey David na ndoo' matseineiⁿ nquii Jesús. Matsoom:

Manty'iaa Ty'oots'om na ñequii'cheⁿ m'aaⁿñê jo nooⁿya.

Nc'e na m'aaⁿñê ñ'eⁿndyo, jo' chii xocju'cjena' ja.

²⁶ Jo' na jeeⁿ neiⁿnc^o ts'o^oya,

ndo' ñequio na neiⁿya mataya.

Ndo' cwe' nc'e meindo^onty'iaandyo,

jo' na mach'eena' na mawajndyaya.

²⁷ Ee xonquiaa' na nljoo'ndyo tsei'tsuua

meiⁿ xonquiaa' na nnto'ndyo ee cwiluiindy^o na lju' ts'o^o na mandi'ntjoⁿya njom'.

²⁸ U t'moⁿ nooⁿya nato cantyja na nncwando'xco ts'aⁿ.

Ndo' na nnc'o^oya ñ'eⁿndyu' nnts'aana' na neiⁿtyaya.

Luaa' ñ'oom na seineiⁿ David.

²⁹ Tsoti Pedro:

—O nn'aⁿya, ndyeyu nntsjo^o ndye'yo' na tue' welooya David na ñet'oom teiy. Ty'ecat'iuuna jom, ndo' tsei'tsuuaⁿaⁿ ndicwaⁿ waana' tsjoom ñjaaⁿ hasta xuee je'.

³⁰ Jom tyoluiiñê profeta, ndo' ntyjiiyaaⁿ na tso Ty'oots'om ñ'oomtyeⁿ nnoom na nluiiñe Cristo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ na ndyowicantyjoo'

ndo' juu tsaⁿñeeⁿ nncjaacjoo ntio na ñetacatyeeⁿ. ³¹ Ndo' cha'cwijom na nnty'iaa' nnoom najndaⁿ tuiina', jo' na tsoom na xocaljoo'ñe añmaaⁿ yuu na cwiljoo'ndye añmaaⁿ nn'aⁿ na jndaⁿ tja ndo' meiⁿ seii' xocatoo'.

³² Ñ'oommeiⁿ seineiⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús. Ndo' cha'tsondyoⁿ cwitjei'yuu'ndyoⁿ na mayuu' na tquiaa Ty'oots'om na tando'xco juu.

³³ Je' m'aaⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' jom. Jo' na jndaⁿ jñom Tsotyeeⁿ Espiritu Santo naquii' n'om nn'aⁿ cha'xjeⁿ ñ'oomtyeⁿ na tqueⁿ ndo' na cwiluii cha'tso na cwinty'ia'yo' je' ndo' na cwindye'yo'.

³⁴ Ee nchii nquii David tja cañoom'luee. Jo' chii ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ Jesús seneiiⁿ. Ee tso David:

Seineiⁿ Ta Ty'oots'om nnom Ta na matsa'ntjom ja.

Matsoom nnom:

“Cajmaⁿ jo ntyjaa' ts'o^oya ntyjaya

³⁵ hasta xjeⁿ na jndaⁿ tsa'a nn'aⁿ na jndoo 'u cjee' nc'e'.”

³⁶ Tsoti Pedro:

—Quia jo' cha'tsondyo' 'o nn'aⁿ Israel cala'noⁿyo' na mayuu' na juu Jesús na ty'iom'yo' ts'oom'naaⁿ, tqueⁿ Ty'oots'om na Ta jom na matsa'ntjoom jaa ndo' na Cristo jom na macwji'n'maaⁿñê jaa.

³⁷ Ndo' quia jndye nn'aⁿ Israel na luaa', jeeⁿ sei'ndaa'na' nquiuna. Jluena nnom Pedro ñequio ndaaⁿ nt'omcheⁿ apóstoles:

—'O nn'aaⁿya, ¿chiiu macaⁿna' na cal'aayâ?

³⁸ Quia jo' t'o Pedro ndaana:

—Ticwiindyo' 'o calcwe' n'om'yo' ndo' cwits'oomndyo' ñequio xuee' Jesu-cristo, cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaⁿyo'. Quia jo' nnto'ñoom'yo' Espiritu Santo naquii' n'om'yo'.

³⁹ Ee ñ'oomtyeⁿwaa' tseixmaⁿna' cwenta' 'o ñ'eⁿ nda'yo', ndo' cwentaa cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ na tquia, ndo' mati ticwii cwii ts'aⁿ na ma'maⁿ Ta Ty'oots'om cwentaaya.

⁴⁰ Pedro jndye nt'omcheⁿ ñ'oom tyocwji'yuu'ñetyeeⁿ ndaana. Ndo' tyotsei-jndo'tyeeⁿ n'omna. Tsoom:

—Catjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quie' n'om cha ndaaⁿ nlui'n'maaⁿndyo'.

⁴¹ Quia jo' nn'aⁿ na jla'yu' ñ'oom na tsoom teits'oomndyena. Juu xuee'ñeeⁿ, cha'na ndyee mei'ndyena jla'yu'na. ⁴² Tyoque'ndyena na tyondyena ñ'oom na tyot'mooⁿ apóstoles'ñeeⁿ. Tjoom' tyom'aⁿna ñequio na'ñeeⁿ. Tyotjom'ndyena na tyotyjena tyoo' na tyocañjom n'omna Jesús. Ndo' tyola'nei'na nnom Ty'oots'om.

Luaa tyom'aⁿ nn'aⁿ na tyola'yu'jndyee

⁴³ Cha'tsondye nn'aⁿ tyotseitsaⁿna' jooⁿ ee na tyonty'iaana jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyol'a apóstoles na xocandaq nluui na cwe' na jnda nqueena mei' xocjaantyoo' n'om nn'aⁿ 'naaⁿ na tuui. ⁴⁴ Cha'tsondye nn'aⁿ na jnda jla'yu', ñe'cwii n'omna. Ndo' cha'tso 'naⁿ na tyowil'uee'ndyena tjom na 'naaⁿna jooⁿa'. ⁴⁵ Tyondaqana ndyuaana ñequio nt'omcheⁿ 'naaⁿna na waa. Ndo' s'om na tyoto'ñoomna tyotqⁿna jooⁿa', tyoñequiana ndaq nn'aⁿ na tyotseitjooⁿa' joo. ⁴⁶ 'Io ndi 'io tyotjomndyena wats'om t'maⁿ. Mati naquii' laana tyola'jomndyena na tyotyjena tyoo' na tyocañjom n'omna Jesús. Tyocwa'na ñequio na neii'na ndo' na xcwee' n'omna. ⁴⁷ Tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om ndo' cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyotjeii'ya jooⁿa. Ndo' 'io ndi 'io tyocwji'n'maa'ñeticeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ. Jo' chii tjawit'ma'ti tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ.

3

Tco'yana' cwii ts'aⁿ na ntjei' nc'ee

¹ Cwii xuee Pedro ñ'eⁿ Juan ljo'yu ty'ena wats'om t'maⁿ na ndyee na matmaaⁿ xjeⁿ na cwi'oola'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om. ² Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na tuuife na ntjei' nc'ee. Juu tsaⁿñeeⁿ 'io ndi 'io tyo'ooñ'om nn'aⁿ jom wats'om t'maⁿ, tyoqueⁿna jom 'ndyoots'a na jndyuna' Jeeⁿ Nei'ncoo' cha ndaq nlcaaⁿ ljo' na matseitjooⁿa' jom ndaq nn'aⁿ na cwi'ooque' jo' jo'. ³ Quia na nty'iaaⁿaⁿ Pedro ñ'eⁿ Juan na macwi'ooque'na naquii' wats'om'ñeeⁿ tcaaⁿ s'om ndaqana. ⁴ Ndo' nty'iaa' Pedro ñequio Juan jom. Tso Pedro nnoom:

—Aa re sa, canty'ia' ndaqayâ.

⁵ Quia jo' nty'iaaⁿaⁿ ndaqana ee seitiom waa na ñequiana na nnco'ñoom.

⁶ Saq matso Pedro nnoom:

—Ja meiⁿ s'om xuee meiⁿ s'om cajaⁿ tjaa'naⁿ na maleiñ'oⁿyya, saq cantyja na maleiñ'oⁿtya ñequiaya na nnco'ñoom'. Ñequio xuee' Jesucristo, tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret, quicantya' ndo' cja'ca'.

⁷ Jnda chii t'uii Pedro ts'oqⁿ ntyjaya seiwe tsaⁿñeeⁿ jom. Mañoom' tco'yana' nda'nc'eeⁿ ñequio candyo'nc'eeⁿ. ⁸ Jo' na ñejomto teicantyaⁿ. Teintyjeeⁿeⁿ ndo' toqⁿ na tjacaⁿ. Tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ ñ'eⁿndyena. Tyojaacaⁿ ndo' tyowantyaⁿ ndo' tyotseit'maaⁿñe Ty'oots'om. ⁹ Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na too'ndye naquii' wats'om tyonty'iaana na tyojaacaⁿ ndo' tyotseit'maaⁿñe Ty'oots'om. ¹⁰ Ee tajnaaⁿna na jom ts'aⁿ na ñetacatyeeⁿ 'ndyoots'a wats'om t'maⁿñeeⁿ na jndyuna' Jeeⁿ Nei'ncoo'. Majom na tyocaaⁿ ljo' na matseitjooⁿa' jom ndaq nn'aⁿ. Jo' na jeeⁿ tyotseitsaⁿna' jooⁿa ndo' jeeⁿ tjawee' n'omna na jnda tco'yana' nc'eeⁿ.

Ñ'oom na seinei' Pedro leiroom' wats'om t'maⁿ

¹¹ Wats'om'ñeeⁿ waa cwii leiroom'na' na jndyuna' Salomón. Jo' jo' tquiontyjaa' cha'tsondye nn'aⁿ na cwityueneii'na. Ee ts'aⁿ na tco'yana' nc'ee jo' jo' tiñe'ca'ñeeⁿ Pedro ñequio Juan. ¹² Quia na nty'iaa' Pedro na cha'tsondye nn'aⁿ jnda jla'candyoo'ndyena, matsoom ndaqana:

—'O re nn'a^{ny}a Israel, ¿chiiu na jeeⁿ matseitsaⁿ'na' 'o? ¿Chiiu na jeeⁿ cwinty'ia'yo' nda^yá na chacwijom cwila'tiuu'yo' na cwe' na jnda^q ncjo^yá oo cwe' nc'e na jeeⁿ cwila't'maaⁿ'ndyô Ty'oots'om jo' na majaacaa tsaⁿ'maaⁿ? Meiⁿ'chjoo nchii^jo'. ¹³ Ee nquii Ty'oots'om na tyotseit'maaⁿ'ñe welooya Abraham na ñet'oom teiyo, na tyotseit'maaⁿ'ñe welooya Isaac, ndo' welooya Jacob, ndo' tyola't'maaⁿ'ndye nt'omcheⁿ welooya na jndyowiⁿ'cantlyoo', jom seit'maaⁿ'ñe Jnaaⁿ Jesús, na jla'quiuo'yo' luee naⁿ'maⁿ'iaaⁿ cha cue'. Ndo' meiiⁿ Pilato ñe'catseicandyaañe jom, sa^q títancue'yo'. Sa'yo' nacjoom'm meiiⁿ juu ñe'catseicandyaañe jom. ¹⁴ 'O nchii taⁿ'yo' na ndyaañe nquii na cwiluiñe na lju' ts'om ndo' na tyoch'ee yuu na maty'iomyana'. 'O taⁿ'yo'yo' na ndyaañe ts'aⁿ na ñeseicwjee nn'aⁿ. ¹⁵ Jla'cue'yo' nqueⁿ na mañequiaaⁿ na cwitando' nn'aⁿ. Sa^q Ty'oots'om tquiaa na tando'xcoom na tueeⁿ'leⁿ ndo' já cwitjei'yuu'ndyô na ljo'. ¹⁶ Nc'e na cwilayu'ya cwii n'oo^yá ñ'eⁿ xuee' Jesús, jo' na tquiaana' najnda^q nc'ee tsaⁿ'maaⁿ na cwinty'ia'yo' ndo' na cwita'jnaⁿ'yo'. Ee nc'e juu na cwilayu'ya n'oo^yá ñequio Jesús, jo' na cha'tsondyo' cwinty'ia'yo' na canda^q tco'yana' tsaⁿ'maaⁿ'.

¹⁷ Ndo' ntyjiia, 'o nn'a^{ny}a, na ticala'noⁿ'yo' ljo' l'a'yo' ñequio naⁿ'maⁿ'iaaⁿ 'naⁿ'yo' jla'cue'yo' Jesús. ¹⁸ Sa^q laa'ti' waa na seicanda^q'ñe Ty'oots'om ñ'oom na seineiiⁿ ñequio ndyuee profetas na maxjeⁿ nncue' Cristo tsaⁿ na jñoom. ¹⁹ Jo' chii calcwe' n'om'yo' ndo' cata'ndyo'xcwe'yo' nnom Ty'oots'om cha nntseicanoom'm jnaⁿ'yo' ndo' na ñequiaaⁿ na ntseixcona' cantyja na cwitsaam'aⁿ'yo' joo nnoom. ²⁰ Ndo' na ljo' njñomnaaⁿ'aⁿ Jesucristo, tsaⁿ na nncwji'n'maaⁿ'ñe 'o, ee teiyo seijndaa'ñe na luaa' nnts'aaⁿ. ²¹ Sa^q macaⁿ'na' na caljoo'ñe Jesucristo cañoom'luee hasta quia na jnda^q seicanda^q'ñena' cha'tso ñ'oom na seineiiⁿ ñequio ndyuee profetas na tyoñequia ñ'oom'm tandyo xuee. ²² Ee tyotso Moisés nda^q welooya na ñet'om teiyo: “Nquii Ta Ty'oots'om njñoom cwii nn'aⁿ'yo' na m'aⁿ'yo' na ñequiaa ñ'oom'm cha'xjeⁿ na jñoom ja. Queⁿ'yo' cwenta cha'tso ñ'oom na nntseineiⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ nda^q'yo'. ²³ Ee meiⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na tiqueⁿ cwenta ñ'oom na nntso tsaⁿ'ñeeⁿ nncwji'ndyona' juu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ Israel.”

²⁴ Tsoti Pedro:

—Cha'tsondye profetas cha'na Samuel ñequio nn'aⁿ na cwiñet'om jnda^q na tue' tsaⁿ'ñeeⁿ, tyoluena na nluui cha'xjeⁿ na cwilui je'. ²⁵ Ñequio ndyuee profetas tquiaa Ty'oots'om ñ'oomtyeⁿ ndo' 'o laxmaⁿ'yo' na nnda'yo' naya na cwit'mooⁿ joona' ndo' cha'xjeⁿ ñ'oom na seijndaa'ñetyeⁿ Ty'oots'om nda^q welooya na ñet'om teiyo quia tsoom nnom welooya Abraham: “Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naⁿ na nncjaawiⁿ'cantlyoo' nluuiñe ts'aⁿ na njñoo^ya na m'aⁿ'yo'. Ndo' nc'e juu nntio'naaⁿ'ndyô cha'tsondye nn'aⁿ tsjoomnancue.” ²⁶ Jo' chii quia na s'aa Ty'oots'om na ta'ndo'xco Jnaaⁿ na tue', najndyee tio'naaⁿ'ñe 'o na jñoom juu na m'aⁿ'yo' cha tincwiindyo' 'o nlcwe' n'om'yo' natia na cwil'a'yo'.

4

Pedro ñ'eⁿ Juan jo nda^q naⁿ'maⁿ'iaaⁿ

¹ Pedro ñ'eⁿ Juan xcwe na cwila'neiⁿ'na nda^q nn'aⁿ, ndo' tqie ntyee na m'aⁿ'na ñequio ts'aⁿ na matsaⁿ'ntjom nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om t'maⁿ. Mati nt'om nn'aⁿ judíos na laxmaⁿ'na tmaaⁿ' saduceos tquiena. ² Jnda^q teilioo naⁿ'ñeeⁿ ee Pedro ñ'eⁿ Juan cwit'mooⁿ'na nda^q nn'aⁿ na jnda^q mawando'xco Jesús, jo' chii mati nn'aⁿ na jnda^q tja maxjeⁿ ntando'xcona. ³ Quia jo' t'ue naⁿ'ñeeⁿ joona. Ndo' cwe' nc'e na jnda^q tmaaⁿ, jo' chii tiomya naⁿ'ñeeⁿ joona w'aancjo hasta quia nneiⁿ'ncoo cwiicheⁿ xuee. ⁴ Sa^q nn'aⁿ na tyondye ñ'oom'

Ty'oots'om na tyoñe'quiaana, jndyendye naⁿñeeⁿ jla'yuna. Ndo' cha'tsoñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' tue'ntyjo cha'na 'om mei'ndyena na cwe' naⁿnom.

⁵ Teincoo cwicheⁿ xuee naquii' Jerusalén tjomndye nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁶ Ñ'eⁿ Anás, tyee na cwiluiitquieñe, ñequio Caifás, ñ'eⁿ Juan ñequio Alejandro, ndo' ñ'eeⁿ cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nn'aaⁿ na ntyee na cwiluiitquiendye. ⁷ Tqueeⁿndyena Pedro ñ'eⁿ Juan ndo' tsá'na na n'ñeeⁿ quii'ntaaⁿna. Jluena:

—¿Ñeeⁿ tquiaa na jnda'yo', ndo' ñ'eeⁿ ts'aⁿ xuee' cwilei'ñ'om'yo' na luaa' cwil'a'yo'?

⁸ Ndo' Pedro too' quii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo, matsoom ndaana:

—O re nn'aⁿ na m'aⁿyo' n'iaaⁿ ñequio 'o nn'aⁿ na cwiluiitquiendyo' joo ndaa jaa nn'aⁿ Israel, ⁹ na cwita'x'ee'yo' ndaayâ cantyja naya na tuii ñ'eⁿ ts'aⁿ na ñet'oom na ntjeiⁿ nc'ee, ¿aa ñe'candy'e'yo' chiuu tuiiyuu na jnda tco'yana' jom? ¹⁰ Xeⁿ na ljo', quia jo' cha'tsondyo' 'o ñequio cha'tsondye nn'aⁿ Israel cala'noⁿyo' chiuu waa. Nquii Jesucristo, ts'aⁿ na jnaⁿ Nazaret na ty'iom'yo' ts'oom'naaⁿ, tquiaa Ty'oots'om na tando'xoom jnda na tueeⁿeⁿ. Ñequio xuee' jom jo' na jnda n'maⁿ tsa'ns'am'aaⁿ na cwinty'ia'yo' na meintyeeⁿeⁿ jo ndaa'yo'. ¹¹ Juu Jesús cwiluine tsjo' na 'o na cwiluiitquiendyo' jo ndaaya jnda tquie'yo'. Saa jnda tacatyeeⁿtyeⁿ tsjo'ñeeⁿ nquii tsiaⁿtsjo' yuu na t'maⁿti matseixmaⁿna' na cha'tso ljo'. ¹² Tjaa'naⁿ ñ'eeⁿ cwicheⁿ na nndaqⁿ nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ macanda nquii Jesús. Ee cha'waa nnom tsjoomnancue tjaaⁿ xuee' cwicheⁿ na tqueⁿ Ty'oots'om na juu nndaqⁿ nncwji'n'maaⁿñe jaa.

¹³ Jnda na nty'iaa na m'aⁿn'iaaⁿ na tinquiaa' Pedro ñ'eⁿ Juan, ndo' jla'noⁿna na tyoola'naaⁿ na ñ'eeⁿ cha'xjeⁿ na nquiuna, ee cwe' nn'aⁿ mei'quiandye joona, quia jo' jeeⁿ tyotseitsaⁿna' joona, ndo' tjañjoom' n'omna na tyocañ'eeⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Jesús. ¹⁴ Ndo' majndeii ti quia na nty'iaana nacañoom na ñ'eeⁿ meintyee' ts'aⁿ na jnda tco'yana', jo' chii seicu'ñ'eⁿna' na nluena ñ'oom nacjoo na ñ'eeⁿ. ¹⁵ Quia jo' tjeii'yana na ñ'eeⁿ quii'ntaaⁿna. Jnda chii tyola'neiⁿ cheⁿnquieena. ¹⁶ Tyoluena:

—¿Chiuu nl'aayoo ñequio ti'm'aⁿ? Ee cha'tsondye nn'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ Jerusalén manquiuyana na jnda l'a na n'm'aⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ na xocandaqⁿ nnts'aⁿ na cwe' na jndeiⁿ nquii ts'aⁿ ndo' jaa xondaqⁿ nl'uuya na tiyuu na ljo'. ¹⁷ Jo' chii yati cal'uuya ndaa na m'aⁿ ñequio na jndei'na' mei'cwii nnom ts'aⁿ tala'neiⁿtina ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús, cha tant'omti ñ'oommeiⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ.

¹⁸ Quia jo' t'maⁿna na ñ'eeⁿ. Sa'ntjomna na mei'cwii ñ'oom tala'neiⁿti na ñ'eeⁿ, tant'moqⁿna ñequio xuee' Jesús. ¹⁹ Saa Pedro ñequio Juan, jluena:

—Ncjo'yo' calatiuu'ya'yo' aa maty'iomna' jo nnom Ty'oots'om na calacandaayâ ñ'oom na cwindu' 'o, nchii ñ'oom na matso jom. ²⁰ Ee já tijoom jndaa ca'ndyaayâ na nlanaa'yâ ljo' na ñenty'iaayâ na tyoch'ee Jesús ndo' na tyondyaayâ na tyotseineiⁿ.

²¹ Saa joo na m'aⁿn'iaaⁿ jndeiⁿti ñ'oom tyoluena ndaa na ñ'eeⁿ. Jnda chii jñoomna na ñ'eeⁿ, ee tilecaliuna chiuu ya nnta'wi'na na ñ'eeⁿ ee nquiaana nn'aⁿ quii' tsjoom, ee cha'tsondye nn'aⁿ tyolat'maaⁿndyena Ty'oots'om cantyja na nty'iaana na tco'yana' ts'aⁿ na ñet'oom na ntjeiⁿ nc'ee. ²² Ee tsa's'a'ñeeⁿ, na jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ s'aa Ty'oots'om na tco'yana' jom, jnda teinom wen'aaⁿ choom'm.

Nn'aⁿ na cwila'yu' ñe'cwii t'maⁿ jla'neiⁿna nnom Ty'oots'om

²³ Pedro ñ'eⁿ Juan, jnda na jndyaandyena, ty'ena na m'aⁿ n'c'iaana. Jla'candiina naⁿñ'eeⁿ cha'tso ñ'oom na tyolue ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. ²⁴ Ndo' joo naⁿñ'eeⁿ, quia na jndyena ñ'oom'ñ'eeⁿ, ñ'e'cwii t'maⁿ jla'neiⁿ na nnom Ty'oots'om, jlüena:

—'U Ta Ty'oots'om, macanda 'U na mayuu'cheⁿ na matsa'ntjom'. 'U tqueⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, ñequio ndaaluee, ndo' ñequio cha'tso na niom. ²⁵ Ñequio Espíritu Santo seijndo' ts'om moso' David. Jo' na seiljeiⁿ ñ'oom na tsu'. Tsoom:

¿Chiuu na cwila'wjee nn'aⁿ na nchii judíos?

Ndo' ¿chiuu na cwila'tiuu nn'aⁿ judíos cwii na cwe' ts'iaaⁿndyo?

²⁶ Nn'aⁿ tsjoomnancue na cwiṣa'ntjom jla'wendyena.

Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ jla'jomndyena.

Ñ'e'cwii ty'ena nacjoo' nquii Ty'oots'om, ñequio Cristo tsaⁿ na jñoom.

²⁷ Jlueti naⁿñ'eeⁿ nnom Ty'oots'om:

—Mayuu' ñ'oom'ñ'eeⁿ na tso David ee Herodes ñequio Poncio Pilato jla'jomndyena naquii' tsjoomwaa ñequio nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos. Ty'ena nacjoo' Jnda' na lju' tseixmaaⁿ ndo' na majndaa' ts'iaaⁿ na tqueⁿ jom. ²⁸ Tandyo xuee seijndaa'ndyu' ljo' n'ana. Ndo' majo' jnda' l'ana je'. ²⁹ Ndo' je' je' 'u Ta, queⁿ cwentá ñ'oom wi' na jndei'na' na cwiluena ndaayâ, ndo' cateijnde' jâ na cwindya'ntjooⁿyâ njom' na calanaqayâ ñ'oom naya 'naⁿ ñequio na t'maⁿ n'ooⁿyâ. ³⁰ Ndo' catseintjoo' ts'q' nacjoo nn'aⁿwii. Catsein'maⁿ joona. Catsa' 'naaⁿ t'maⁿ ñequio 'naaⁿ na xocjaantjoo' n'om nn'aⁿ chiuu tuiyyuu. Nmeiⁿ catsa' ee cwilcwii'â xuee' Jnda' Jesús na lju' tseixmaⁿ.

³¹ Jnda' na jla'neiⁿ na nnom Ty'oots'om tei'ncwii' w'aa yuu na cwitjomndyena. Ndo' joona too' m'aaⁿ Espíritu Santo naquii' n'omna. Ndo' tyola'neiⁿ na ñ'oom' Ty'oots'om ñequio na t'maⁿ n'omna.

Cha'tso 'na' tjom na 'naa'na joona'

³² Cha'tsondey nn'aⁿ na cwila'yu' tyom'aⁿ na ñ'e'cwii n'omna, ndo' ñ'e'cwii tyola'tiuuna. Meicwiindye joona ticatso na joo 'na' na maleiñ'oom macanda juu 'naaⁿ jo', ee cha'tso 'na' na toyleichona tyol'ana na tjom na 'naa'na joona'. ³³ Ndo' nquiee apóstoles tyotjeii'yuu'ndyena ñequio najndeiⁿ na matseixmaaⁿ na jnda' mawando'xco Ta Jesús. Ndo' t'maⁿ tio'naaⁿñe Ty'oots'om joona. ³⁴ Ndo' quii'ntaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwila'yu' tjaa'naⁿ ñ'eeⁿ c'oom na matseitjooⁿ juu ee nn'aⁿ na niom ndyuua ndo' niom l'aa tyondaana joona' ndo' cantyjati s'om na to'ñoomna na ndaana joona' tquion'omna. ³⁵ Tquiana s'om'ñ'eeⁿ ndaaⁿ apóstoles. Ndo' naⁿñ'eeⁿ tyoñequiana joona' nnom ticwii cwii ts'aⁿ na matseitjooⁿ 'na' na maca'na' juu. ³⁶ Quii'ntaaⁿ na tyom'aaⁿ ts'aⁿ na jndyu José. Jom ts'aⁿ tsjaaⁿ Leví na jndyowicantjoo', tuiiñe tyuaaxeⁿncwe Chipre. Apóstoles tqueⁿ na xueeⁿeⁿ Bernabé. Ñ'oomwaa' matsona' ts'aⁿ na mañequiaa na t'maⁿ ts'om x'iaa'. ³⁷ Jom waa tyuaaⁿaⁿ. Jnaaⁿ juuna', jnda' chii jndyoñ'oom s'om na to'ñoom, tquiaaⁿ s'om'ñ'eeⁿ ndaaⁿ apóstoles.

5

Seitjooñe Ananías ñ'eⁿ Safira

¹ Saq cwii tsaⁿs'a na jndyu Ananías ñequio scoom'm Safira ndaana cwii tyuaana. ² Ananías'ñ'eeⁿ seitjooⁿ cantyja na jnaaⁿ juuna', ndo' mati ntyjii

scoom'm na ljo'. Jndyochom meiⁿ ndyee s'om'ñeeⁿ tquiaaⁿ joona' ndaa' apóstoles. ³ Quia jo' matso Pedro nnoom:

—'U re Ananías, ¿chiiu na tquiaandyu' na seicattoo' Satanás naquii' ts'om' na tsu' cantu nnom Espíritu Santo na seitjoo' s'om cantyja na jndaa' tyua'?

⁴ Yocheⁿ na tyoojndaa' juuna' tseixmaⁿna' cwenta'. Ndo' mati meiiⁿ na jnda' jndaa' juuna' wanaaⁿ na nntsa' yuu na l'ue ts'om' ñequio s'om'ñeeⁿ. 'U je' ¿chiiu na luaa' seitiuu' naquii' ts'om'? Ee nchii ndaa' nn'aⁿ sa' cantu, nnom nquii Ty'oots'om waa jnaⁿ.

⁵ Jnda' na jndii Ananías ñ'oommeiⁿ cwe' tiooñetoom na ts'oo jom. Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na nquiuna na luaa' tuii, jeeⁿ ndya' niom tyuena.

⁶ Teicantya naⁿnom na titquiendye. Jla'tyjoondyena liaa jom. Jnda' chii tjeii'na jom, mana ty'ecat'iuuna jom.

⁷ Jnda' teinom cha'na ndyee hora na tuii na ljo' ndo' tyjee' scuu' Ananías. Meiⁿchjoo ticaljeiiⁿ aa waa ljo' tuii. ⁸ Quia jo' Pedro matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Catsu' nooⁿ, ¿aa mayuu' na laa'ti'ndyo ndaa'yo' tyuaa'yo'?

Ndo' matso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Mayuu' na laa'ti'.

⁹ Matso Pedro nnoom:

—Chiiu na jla'tjom'yo' ñ'oom na tquiⁿnn'aⁿyo' Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om. Aa ndi', je' cwiquie nn'aⁿ na ty'ecat'iuu sa'. Mati 'u maje'ndyo nnc'oocat'iuuna 'u.

¹⁰ Mantyjacheⁿ cwe' tiooñetoom jo nc'ee Pedro, mana tueeⁿeⁿ. Quia na ty'equie' naⁿnom na titquiendye jliuna na jnda' tueeⁿeⁿ. Mati tjeii'na jom, ty'ecat'iuuna jom nacañoom' saaⁿaⁿ. ¹¹ Quia jo', tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, jeeⁿ t'maⁿ seicaty'uená' ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tyondye na luaa' tuii.

Ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyol'a apóstoles

¹² Nn'aⁿ na cwiluiindyena apóstoles jndye nnom 'naaⁿ l'ana ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na xondaq' nluui na cwe' najndeiⁿ nquii ts'aⁿ. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na jnda' cwila'yu' tjoom' t'maⁿna na tyotjomndyena wats'om t'maⁿ na jndyu leiroo'na' Salomón. ¹³ Saa' nt'omcheⁿ nn'aⁿ nquiaana na nla'jomndyena, meiiⁿ na ljo' tyotjeii'yana nn'aⁿ na cwila'yu'. ¹⁴ Ndo' tjawijjndyendyeti nn'aⁿ na tyola'yu' ñequio Ta Jesús, naⁿnom ndo' naⁿlcu. ¹⁵ Tyotsa'na nn'aⁿwii ndyuee nantaa, cjoo' nduu ndo' cjoo' luee, cha quia na wjaawinom Pedro nnc'uiⁿoo ncwaaⁿaⁿ nacjoo cwantindye joona cha nn'maaⁿna. ¹⁶ Mati nn'aⁿ na m'aⁿ njoom na nndyoo' Jerusalén tquiochona nn'aⁿwii ñ'eⁿ nn'aⁿ na tyoleichuu jndyeta. Ndo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ n'maaⁿna.

Naⁿmaⁿn'iaaⁿ tyota'wi'na Pedro ñ'eⁿ Juan

¹⁷ Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê na jndyu saduceos, jlawendyena nacjoo apóstoles ee jeeⁿ lioona naⁿñeeⁿ. ¹⁸ Jo' chii t'uena naⁿñeeⁿ. Tioomna joo w'aancjo. ¹⁹ Saa' teijaaⁿ tyjee' cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oots'om. Seicanaaⁿñê ndyueel'a w'aancjo. Tjeiiⁿeⁿ naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. ²⁰ Matsoom ndaana:

—Catsa'yo' wats'om t'maⁿ. Calaneiⁿyo' ndaa' nn'aⁿ ñ'oomwaa' cantyja 'naaⁿ na nncwando' añaⁿnaⁿ ts'aⁿ.

²¹ Jnda' na jndyena ñ'oomwaa' ty'ena. Ndo' cwitsjoom ty'equie'na wats'om t'maⁿ. Tyot'mooⁿna ndaa' nn'aⁿ.

Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, jnda' na tjomndyena ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyena naⁿmaⁿn'iaaⁿ ndaa' nn'aⁿ Israel, sa'ntjomna na cjaacandyoo'ndye apóstoles na tioomna w'aancjo. ²² Saa'

quia na jndā tquie sondaro 'ndyoots'a w'aancjo jliuna na tac'om na^mñeeⁿ jo' jo'. Jo' chii ty'elcwee'na. Ty'ela'candiina na tac'om na^mñeeⁿ. ²³ Jluena:

—Quia na squiaayā 'ndyoots'a w'aancjo tyeⁿ tã'na' ndo' m'aⁿ sondaro na cwil'a cwenta, saā quia na jla'canaaⁿndyô jo' jliuyâ tjaa'ñeeⁿ c'oom.

²⁴ Ndo' tye^e na cwiluitquieñe ñequio ts'aⁿ na matsa'ntjom nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om t'maⁿ ñequio nt'omcheⁿ ntyee na cwiluitquindy^e, quia na jndyena na luaa', tyom'aaⁿ n'omna chiuu ya nluui cha nleicheⁿ ñ'oomwaa'.

²⁵ Ndo' mañeejuu xjeⁿñeeⁿ tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ, seicandii jooa, matso:

—Nn'aⁿ na tiom'yo' w'aancjo, naquii' wats'om t'maⁿ meintyjee'na je'. Cwit'moqⁿna ndaaⁿ nn'aⁿ.

²⁶ Quia jo' ts'aⁿ na matsa'ntjom tjaaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ. Ty'ecachona na^mñeeⁿ saā nchii ñequio na jndei'na' ee nquiaana xeⁿ nn'aⁿ na cwindye ñ'oomñeeⁿ nñom ljo' jooa. ²⁷ Ndo' quia na jndā tquiennnda'na yuu cwitjom-ndye na^mman'iaaⁿ, tquiana cwenta praso ndaaⁿ na^mñeeⁿ. Ndo' tye^e na cwiluitquieñe, seilcwiiñê ndaaⁿ praso'ñeeⁿ. ²⁸ Matsoom:

—Mandyeyo' na tyol'uuyâ ndaaⁿyo' ñequio ñ'oom na jndei'na' na tant'moⁿyo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús. Saā 'o je' cha'waa naquii' Jerusalén jndā manquiu nn'aⁿ ñ'oom na cwit'moⁿyo' ndaaⁿ. Mati cwindu'yo' na já chooyâ jnaⁿ na tue' Jesús.

²⁹ Quia jo' Pedro ñequio nt'omcheⁿ apóstoles, t'oona, jluena:

—Jndei'tina' na calacandaayâ ñ'oom na matso Ty'oqots'om nchiiti ñ'oom na cwilue nn'aⁿ. ³⁰ Manqueⁿ na tyola't'maaⁿndye welooya na ñet'om teiyo, tquiaaⁿ na wando'xco Jesús na jla'cue'yo' na tyi'om'yo' nacjoo' ts'oom'naaⁿ.

³¹ Seit'maaⁿñê juu. Tqueeⁿ juu ntyjaa' ts'oqⁿ ntyjaya. Tqueeⁿ juu na cwiluiit'maaⁿñê ndo' na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ cha calcwe' n'om nn'aⁿ Israel ndo' na nntseit'maⁿ ts'om jnaaⁿ. ³² Já cwitjei'yuu'ndyô cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiiⁿ, ndo' majo'ti mach'ee Espíritu Santo, nquii na mañequiaa Ty'oqots'om naquii' n'om nn'aⁿ na cwila'candâ ñ'oom na matsoom.

³³ Jndā na jndye na^mmaⁿiaaⁿ ñ'oommeiⁿ jeeⁿ ndya' lioona hasta ñe'cala'cwjeena na^mñeeⁿ. ³⁴ Saā teicantya cwindye jooa, ts'aⁿ na jndyu Gamaliel. Jom ts'aⁿ tmaaⁿ fariseos ndo' ma'moqⁿ chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, cha'tsondye nn'aⁿ ya ñ'oom nquiuna cantyja 'naaⁿaⁿ. Teintyjeeⁿeⁿ ndo' sa'ntjoom na calui'ya apóstoles ch'eⁿ chjoowi' taⁿndyo.

³⁵ Tsoom ndaaⁿ nc'iaaⁿaⁿ:

—O ntyjañôⁿ nn'aⁿ Israel, cal'a'yo' cwenta ljo' na cwilatuu'yo' na ñe'cal'a'yo' ñ'eⁿ naⁿomm'aⁿ. ³⁶ Ee cjañjoom' n'om'yo' jaach'eeti xuee tyom'aaⁿ Teudas. Tyotsoom na jom ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiñe, ndo' cha'na ñequiee siaⁿnto naⁿnom jla'jomndyena ñ'eⁿñê. Saā jla'cuee' nn'aⁿ jom, ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'eⁿñê t'oom'ndyena. Mana ntycwii cantyja 'naaⁿaⁿ. ³⁷ Jndā teinom na ljo', xcwe na cwiwiljeiixco ncuee nn'aⁿ, mati seis'añe Judas ts'aⁿ Galileo. Ndo' jndye nn'aⁿ jla'jomndyena ñ'eⁿñê. Saā mati jla'cuee' nn'aⁿ jom, ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'eⁿñê majo'ti t'oom'ndyena. ³⁸ Jo' chii matseijndo' n'om'yo', ca'ndye'yo' ti'm'aⁿ. Cajndoo' nquieena, ee xeⁿ ñ'oommeiⁿ ñequio ts'iaaⁿmeiⁿ cwila'xmaⁿna' cwe' ts'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ quia jo' nncjaandyue cheⁿnquieena'. ³⁹ Saā xeⁿ cwila'xmaⁿna' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om, quia jo' tijoom candaā na nlatyui'yo' jooaⁿ. Nleitjuoo'to na cwitsa'yo' nacjoo' Ty'oqots'om.

⁴⁰ Ndo' jla'jomndye nc'iaa' Gamaliel ñ'oom na tsoom ndaaⁿ. Jo' chii tqueeⁿnnda'na apóstoles. Cwe' tyotjaa'na na^mñeeⁿ. Ndo' ñequio na jndei'na' tyoluena na tant'moqⁿ na^mñeeⁿ ñ'oom ñequio xuee' Jesús. Jndā chii jñoomna

na^mñeeⁿ. ⁴¹ Ndo' na^mñeeⁿ je', jlui'na quii'ntaaⁿ na^mmaⁿn'iaaⁿ ñequio na neii'na na tquiaa Ty'oots'om na cwila'xmaⁿna na co'wi'na' jooa nc'e na cwit-jei'yuu'ndyena ñ'oom ñequio xuee' Jesús. ⁴² Ndo' 'io ndi 'io tic'oomeintyjee'na na tyot'mooⁿna naquii' wats'om t'maⁿ ndo' mati l'aa nn'aⁿ. Tyot'mooⁿna ndo' tyola'nei'na ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús na cwiluiiñe Cristo.

6

Tjeii'ndyena ntquiee' nn'a' na ndye'ntjom naquii' ntaa'na

¹ Majoo ncuue'ñeeⁿ tjawijndyendye nn'aⁿ na cwila'yui'. Saa we ndi'ndyena. Nt'omndyena nn'aⁿ judíos na cwila'neiⁿ griego ndo' nt'om nc'iaana cwila'neiⁿ hebreo. Ndo' na^mñeeⁿ na cwila'neiⁿna griego to'na na jla'ncjoo'ndyena nacjoo' nn'aⁿ na cwilayu' na cwila'neiⁿ hebreo. Ee cha'tso yolcu na cwila'yui' na jnda tja noom ticwii xuee cwito'ñoomna nantquie. Saa joo yolcu na cwila'neiⁿ griego tijndyeti cwito'ñoomna cha'xje' cwito'ñoom nc'iaana na cwila'neiⁿ hebreo. Jo' na to'na na jla'ncjoo'ndyena. ² Jo' chii canchoo'we apóstoles jla'tjomna cha'tso nn'aⁿ na cwila'yui'. Jluena ndaa na^mñeeⁿ:

—Ticatsa'ntjomna na n'ndyaayâ na cwiñe'quiaayâ ñ'oom' Ty'oots'om na njndoo'â cantyja 'naaⁿ nantquie. ³ Jo' chii 'o nn'aa'ya, catjeii'ndyo' ntquiee' tsaⁿs'a quii'ntaa'yo' na waa ñ'oom ya cantyja 'naaⁿna, na too' m'aaⁿ Espiritu Santo naquii' n'omna, ndo' na jndo' n'omna. Jooa nnt'ioo'ya ts'iaaⁿ na njndoo'na cantyja 'naaⁿ nantquie na nnto'ñoom yolcu na jnda tja noom. ⁴ Saa já ñecwitco nlanaa'yâ nnom Ty'oots'om ndo' na ñequiaayâ ñ'oom'm ndaa nn'aⁿ.

⁵ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na cwila'yui' jla'jomndyena na ljo'. Jo' tjeii'ndyena Esteban, ts'aⁿ na matseyi'ya ts'om ndo' too' naquii' ts'oom m'aaⁿ Espiritu Santo. Ndo' mati Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón ñequio Parmenas. Mati tjeii'ndyena Nicolás, ts'aⁿ tsjoom Antioquía. Jom nchii ts'aⁿ judío saa jaach'ee xuee matseijomñe ñ'oom na cwila't'maa'ndye nn'aⁿ judíos. ⁶ Jnda na tjeii'ndyena na^mñeeⁿ chii tquiochona joo na m'aⁿ apóstoles. Ndo' jooa jla'nei'na nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ na^mñeeⁿ. Jnda chii tiona lueena nacjoo na^mñeeⁿ na cwito'ñoom ts'iaaⁿ.

⁷ Ndo' ñ'oom' Ty'oots'om jndyeti tjanty'eena'. Ndo' ty'ewijndyendyeti nn'aⁿ na cwila'yui' naquii' Jerusalén hasta mati jndye ntyee cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos tyola'yui'ya cwii l'om.

Cwita'wi'na Esteban

⁸ Esteban t'maⁿ najndei Ty'oots'om tyotseixmaaⁿ. Jndye 'naaⁿ s'aaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na xocandaa nluii na cwe' najndei nquii ts'aⁿ. ⁹ Tyowaa cwii wats'om cwentaa nn'aⁿ judíos na jndyu tmaaⁿ nn'aⁿ m'aⁿcandyaa'ndye. Na^mñeeⁿ jnaⁿna tsjoom Cirene ñequio tsjoom Alejandría ndo' ndyuuaa Cilicia ñequio ndyuuaa Asia. Nt'omndye na^mñeeⁿ to'na tjawa ñ'oom na tyola'nei'na ñ'eⁿ Esteban. ¹⁰ Saa tileicana'ndyena na ncw'nom'na jom ñ'oom na matseineiⁿ ee jom matseineiⁿ ñequio na jndo'ya ts'oom nc'e matseixmaaⁿ Espiritu Santo. ¹¹ Quia jo' cwe' nt'iu tyotsa'ntjomna nn'aⁿ na calue cantu nacjoo' Esteban, na jnda jndyena na tyotseineiⁿ ñ'oom tia nacjoo' Moisés ndo' nacjoo' Ty'oots'om. ¹² Jnda na jlue na^mñeeⁿ cantu jee' seijmei'na' nn'aⁿ quii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquieendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tque' Moisés. Ndo' ty'ena nacjoo' Esteban. T'uena jom. Ty'eñ'omna jom jo ndaa na^mmaⁿn'iaaⁿ. ¹³ Ndo' tquee'ndyena nt'omcheⁿ nn'aⁿ na calue cantu nacjoom'm. Tyolue na^mñeeⁿ:

–Tsa'n's'am'aaⁿ ñequii'cheⁿ matseineiⁿ ñ'oom tia nacjoo' wats'om t'maⁿ na matseixma'na' cwentaa' Ty'oots'om ndo' nacjoo' ljeii na tqueⁿ Moisés. ¹⁴ Ee jndā jndyāyā na tyotsoom na Jesús na jnaⁿ Nazaret nntseyuii' wats'omwaañe ndo' nntseichuii' costumbre na tquiaa Moisés ndāyaa.

¹⁵ Ndo' cha'tso naⁿma'n'iaaⁿ na meindyuaandye nty'iaana Esteban. Jliuna seichuii'na' nnoom, s'aana' cha'cwijom nnom ángel.

7

Ñ'oom na seilcwe' Esteban ndāq nn'aⁿ na t'ue jom

¹ Quia jo' tye^e na cwiluiitquieñe tax'eeⁿ nnom Esteban, matsoom:

–¿Aa mayuu' na ljo' tsu'?

² T'o Esteban matsoom:

–O ta na cwiluiitquiendyo' ñequio 'o nn'aⁿya, candye'yo' ñ'oom na nntsjoō.

Nquii Taya Ty'oots'om na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñê, jom seica'moⁿñê nnom welooya Abraham tsia na tyom'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ ndyuaa Mesopotamia cwii tjoocheⁿ na nnc'oom tjoom Harán. ³ Tsoom nnom: “Calui' ñjaaⁿñe ndyuaa tsjom'. Ca'ndii' nn'aⁿ, cja' ndyuaa yuu na m'mooⁿya njom!” ⁴ Quia jo' jlueeⁿ ndyuaa tsjom'm, ndyuaa Caldea. Tjaaⁿ ndyuaa Harán, tyom'aaⁿñê jo' jo'. Ndo' jndā na tue' tsotyeeⁿ, jndyooñ'oom Ty'oots'om jom ndyuaameiiⁿ yuu na m'aⁿyo' je'. ⁵ Saa tñquiaa Ty'oots'om na nnaaⁿaⁿ ndyuaameiiⁿñe meiⁿ cwe' yuu na nncwintyjeeⁿleⁿ. Saa tyeⁿ 'ndii Ty'oots'om ñ'oom nnoom na maxjeⁿ nnaaⁿaⁿ ndyuaameiiⁿ. Nncuaana' cwentaa nn'aⁿ na nluindyena tsjaaⁿ 'naaⁿ jom xeⁿ jndā tueeⁿleⁿ meiiⁿ xjeⁿñeeⁿ tjaaⁿna' ntseinaaⁿ. ⁶ Tso Ty'oots'om na joo nn'aⁿ na nluindyena tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham cwicheⁿ ndyuaa na nnc'omna na nchii ndyuaana. Tyeⁿ nndye'ntjomna ndāq nn'aⁿ ndyuaaⁿñeeⁿ ndo' wi' nntjoomna nl'a naⁿñeeⁿ cwii ñequiee siaⁿnto ntyu.

⁷ Ndo' tso Ty'oots'om nnoom: “Ja nncu'xaⁿ nn'aⁿ ndyuaaⁿñeeⁿ yuu na nndye'ntjomtyeⁿ nn'aⁿ na nluindyena tsjaaⁿ 'naⁿ na wjaawicantyjoo', jndā chii nlu'na jo' jo'. Tyuaawaañe nnc'omna nlat'maaⁿndyena ja.” ⁸ Tqueⁿtyeⁿ Ty'oots'om ñ'oom nnom Abraham na cats'aaⁿ 'naaⁿ tjaaⁿ yu'ndaa na nluñe na tsaⁿs'a. Jo' chii quia na tuiñe jnaaⁿ Isaac, s'aaⁿ na ljo' juu jndā na jndāqⁿ ñeeⁿ xuee na tuiñe. Majo'ti s'aa Isaac ñequio jnaaⁿ Jacob. Ndo' Jacob ñecwii xjeⁿ s'aaⁿ ñequio canchoo'we ntseinaaⁿ na yonom, nn'aⁿ na cwiluiindy^e weloo jaa na canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ Israel.

⁹ Saa joo ntseinda Jacob, jo' welooya na ñet'om teiyo, jeeⁿ taaⁿ n'omna tyjeena José. Ndaña jom ndāq nn'aⁿ na ty'eñ'om jom ndyuaa Egipto. Saa Ty'oots'om tyom'aaⁿ ñ'eⁿñê ndyuaaⁿñeeⁿ. ¹⁰ Seicandyaañe jom naquii' cha'tso nawi' na tyotjoom. Tquiaa na jndo' ts'oom ndo' s'aa na neiiⁿ ts'om Faraón jom. Faraónⁿñeeⁿ cwiluiiñê tsaⁿma'ts'iaaⁿ t'maⁿ ndyuaa Egipto, ndo' jom ty'ioom ts'iaaⁿ José na catsaⁿntjom tsaⁿñeeⁿ cha'waa ndyuaa Egipto hasta mati catsaⁿntjom naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ.

¹¹ Xjeⁿñeeⁿ jnaⁿna' na jndyo cwii jndo' t'maⁿ cha'waa ndyuaa Egipto ñequio ndyuaa Canaán. T'maⁿ nawi' tyotjoom nn'aⁿ. Ndo' welooya taticaliuna ljo' na nlcwa'na. ¹² Saa jndā na jndii Jacob na niom nantquie ndyuaa Egipto, jñoom ntseinaaⁿ welooya najndyee ty'ena jo' jo'. ¹³ Jndā chii ty'ennda'na na jndā we. Jo' na secañooⁿ José na tyjeena jom. Ndo' tsaⁿma'ts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ tajnaⁿaⁿ na nn'aaⁿ José naⁿñeeⁿ. ¹⁴ Ndanquia seijndaañe José na quiona ñequio tsotena Jacob ñequio cha'tso nn'aⁿ w'aana. Jooa jndāqⁿ ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' 'omndyena. ¹⁵ Quia jo' tja Jacob ndyuaa Egipto. Jo' jo' m'aaⁿ ndo' tueeⁿleⁿ ndo' mati jo' jo' tja ntseinaaⁿ, joo welooya na ñet'om teiyo.

16 Jndā chii ty'eñ'omlcwe' ntseinda Jacob sei'ts'o 'naa'n'a' tsjoom Siquem ndyuaa yuu na jna'na. Jo' jo' tjacant'iuu'ñê naquii' tsei'tsuaa na seijnda Abraham ñequio s'om xuee ndāā ntseinda Hamor.

17 Tsoti Esteban:

—Welooya nn'a'n Israel na ñet'om teiyo, tyom'a'n'tina ndyuaa Egipto. Ndo' yoche' na tjatseicandāā'ñena' ñ'oom na tso Ty'ooots'om nnom Abraham na nnts'aa'n, yache' njawijndyendyena. 18 Jndye nn'a'n ñet'om ts'iaa'n t'ma'n ndyuaa Egipto. Ndo' tuee'ntyjo na tjaquiee' cwii ts'a'n ts'iaa'n'ñee'n na ticaljeii cantyja 'naa'n' ts'oo José. 19 Cwajndii s'aa'n. Tco'wee'n'e' welooya. Sa'ntjoom na ca'ndyeta na yo'ndaa ndana na cwjeto. 20 Joo ncuee'ñee'n tuiiñe Moisés. Tjawee' ts'om Ty'ooots'om yu'ndaa. Tyom'aa'n'ñê waa' tsotyee'n cha'na ndyee chi' na teix'etina jom. 21 Jndā chii 'ndyena jom na cuee'n'e' saā majuuuto yuscu jnda tsa'n'ma'nts'iaa'n t'ma'n'ñee'n ljeii jom. S'aa cha'na jnda jom. 22 Jo' chii tyotsei'na'n'a' cha'tso na jndo' n'om nn'a'n ndyuaa Egipto. T'oom na jndo' ts'oom na tyotseinei' ndo' na tyoch'ee'.

23 'Ndo' Moisés, quia na tuee' cha'na wen'aa'n choom'm s'aana' ts'oom na ñe'cjaacanoom'm nn'a'n tsjaa'n na tuiiñe ntseindacantyjo Israel. 24 Tjaa'n ndo' nty'iaa'n'a'n na maco'wi' cwii ts'a'n Egipto cwii ts'a'n tsjaa'n na tuiiñe. Jo' chii tjacwañom'm tsa'n'ñee'n. Tjeii'ñê juu nawi' na matjom. Seicue'n'e' ts'a'n Egipto. 25 Ee seitoom na nla'n'og'nn' nn'aa'n'a'n nn'a'n Israel na Ty'ooots'om nntseicandyaañe joona ñequio l'og'jom, saā tical'n'og'na. 26 Ndo' cwiiche' xuee ljeii'n we nn'a'n Israel na cwilantja'ndye. Ndo' na l'ue ts'oom na caljoyaandyena, jo' chii tsoom ndāāna: “O re mann'aa'ndyo'. ¿Chiuu na cwilantja'ndyo'?” 27 Quia jo' juu ts'a'n na mal'ue tia' ñ'e'n x'iaa', nntquee'n Moisés. Matsoom nnom: “¿'Ñee'n juu tque'n 'u na nnts'a'ntjom' jâ, ndo' na nncu'xe'n' jâ? 28 ¿Aa ñe'catseicue' ja, cha'na seicue' ts'a'n Egipto wja?” 29 Jndā na jndii Moisés ñ'oomwaa', jleinoom. Tjaa'n ndyuaa Madián. Mana ljoo'ñeyaa'n jo' jo'. Ndo' jo' jo' tocoom, tuiindywe we ntseinaa'n na'nnom.

30 'Quia na jndā teinom wen'aa'n ntyu na m'aa'n jo' jo' seijomna' na m'aa'n cwii joo quii' jndāā na nndyoo' sjo Sinaí ndo' teitquioo'ñe cwii ángel nnoom naquii' ntsaachom na cwico tsa' ts'oo n'ioom. 31 T'ma'n seitsa'n'a' jom na nty'iaa'n'a'n na ljo'. Ndo' seicandyoo'ñê na nnty'iaa'yaa'n ndo' jñee'n na matseinei'n Ta Ty'ooots'om. 32 Matso: “Ja cwiluiindyō Ty'ooots'om cwentaa' welo' Abraham tsa'n na ñet'oom teiyotiche'n, ñ'e'n Isaac, ñ'e'n Jacob.” Quia na jndii Moisés na ljo', teiñe na macaty'uee'n. Mei'n tíc'oom't'maa'n'ñê ts'oom na nnty'iaa'n'a'n. 33 Ndo' matso Ty'ooots'om nnom: “Cwji' lcom' na ñjom' ee yujo' yuu na meintyje' matseixma'na' tyuaa na lju'e ñjaa' tyje'cañoo'ya. 34 Ja jndā nty'iayaya na cwita'wi' nn'a'n ndyuaa Egipto nn'a'n'ya nn'a'n Israel ndo' jndā jndiiya na cwitcweena. Ndo' jndā jndyocuaya na nntseicandyaandyō joona. Jo' chii majñoo'ya 'u na cja'lcwe' ndyuaa Egipto.”

35 Tsotiche' Esteban:

—Moisés'ñee'n, ñel'a nn'a'n Israel na ticuee' n'omna jom. Jluena nnom: “¿'Ñee'n tque'n 'u na nnts'a'ntjom' jâ ndo' na nncu'xe'n' jâ?” Saā majuu-toom ty'iom Ty'ooots'om ts'iaa'n jom na catsa'ntjoom joona ndo' cantyja 'naa'n' na nndyaandyena nawi' na tyom'a'na. Luaa' s'aa Ty'ooots'om xje'n na teitquioo'ñe ángel nnoom naquii' tsa' ts'oo nioom na cwico. 36 Majuu Moisés'ñee'n tjeii'n'e' welooya nn'a'n Israel na ñet'om ndyuaa Egipto. Jndye 'naa'n t'ma'n tyoch'ee' ndyuaa'ñee'n na tjaa' ñee'n juu nndāā nnts'aa'na cwe' na jndei' nguii. Mati tyoch'ee' ts'iaa'n t'ma'n quia na tei'nomna Ndaaluee Wee ndo' quia na tyom'a'na ndyuaa yuu tjaa nn'a'n c'oom wen'aa'n ntyu.

³⁷ Manqueⁿ na tsoom ndaa nn'aⁿ Israel: "Ty'oots'om nlqueeⁿ cwii nn'aⁿ'yo' na ñequiaa ñ'oom'm ndaa'yo' cha'xjeⁿ na tqueeⁿ ja." ³⁸ Majom na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena quia na tyotjomndyena ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. Jo' jo' seineiⁿ ángel ñ'eⁿñê sjo Sináí. Jndaⁿ chii jom seineiⁿ ndaaⁿ welooya nn'aⁿ Israel. Jom to'ñoom ñ'oom na mañequiaanaⁿ na tseixmaⁿ ts'aⁿ na wando' añmaaⁿ na jdyoteincooⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ndaaⁿ jaa.

³⁹ 'Saaⁿ welooya tiñe'calacandana ñ'oom na tsoom ndaana. Tiñe'calañ'oom'ndyena jom ndo' l'ana na ñe'c'oolcwee'na ndyuaa Egipto.

⁴⁰ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ xqueⁿ sjo Sináí jluena nnom Aarón: "Catsa' 'naⁿ na nlat'maaⁿ'ndyo na nnc'oojndyena' jo ndaaya na nntsaalcwaa' Egipto ee ticaliuyya ljo' tjom Moisés ts'aⁿ na tjei' jaa jo' jo'." ⁴¹ Ndo' l'ana cwii 'naⁿ cha'cwijom quioo'jndyo chjoo. Ndo' nnom juuna' tyola'cwjeena quioo' na tyola't'maaⁿ'ndyena na l'ana xuee. Jeeⁿ neiiⁿna ñequio juuna', ndo' cwe' 'naⁿ na l'a nqueena. ⁴² Jo' chii 'ndii Ty'oots'om joona. 'Ndiitoom na calat'maaⁿ'ndyetoña meiiⁿ cwe' cancjuu na m'aⁿ tsjo'luee. Ee naquii' libro na teiljeii ñ'oom ndyuee profetas, matsona':

'O nn'aⁿ Israel, ¿aa nooⁿ'ya tyoñequia'yo' quioo' na tyolacwje'yo' wen'aaⁿ ntyu'ñeeⁿ na tyom'aⁿ'yo' ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom?

⁴³ Nchii jo' l'a'yo' ee ñejleñ'om'yo' w'aaliaa na ndii' juu na tyolat'maaⁿ'ndyo' na jndyu Moloc.

Ndo' ñejleñ'om'yo' caxjuu cwentaa' juu na tyolat'maaⁿ'ndyo' na jndyu Renfán.

Ñequii'cheⁿ 'naⁿ na ñel'a' ncjo'yo' ñejlat'maaⁿ'ndyo'.

Jo' chii je' nncwjii'a 'o ndyuaa tsjom'yo', nntsa'yo' hasta cwiicheⁿ na ntyjaa' tsjom Babilonia.

44 Tsoti Esteban:

—Juu ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom, tyoleiñ'om welooya w'aaliaa yuu tyolawena ljo' lcaa' na chuu' ljeii na tqueeⁿ Ty'oots'om na matsa'ntjomna'. W'aaliaa'ñeeⁿ tuina' cha'xjeⁿ na sa'ntjom Ty'oots'om Moisés na cats'aaⁿ juuna' cha'xjeⁿ na jnda' t'mooⁿ nnom. ⁴⁵ Juuna' tquioñ'om ndacantyjo welooya quia na jndyochuu Josué joona ndyuaameiiⁿñe, ndyuaa na seijndaa'ñe Ty'oots'om na ndaana. Jo' chii tjeiiⁿ'eⁿ nn'aⁿ na ñet'om ndyuaameiiⁿñe cha ljoo'ndye welooya juuna'. Ndo' ljooñe tyoleiñ'omtina w'aaliaa'ñeeⁿ hasta quia na tyom'aaⁿ David. ⁴⁶ Tjawee' ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿ David. Ñe'cats'aaⁿ w'aa yuu na nnc'oom Ty'oots'om na tyotseit'maaⁿñe weloom'm Jacob tsaⁿ na ñet'oom teiyochéⁿ. ⁴⁷ Saaⁿ jnaaⁿ Salomón juu s'aa w'aa'ñeeⁿ cwentaa' Ty'oots'om. ⁴⁸ Saaⁿ naquii Ty'oots'om na m'aaⁿ na ndyeticheⁿ, nchii cwe' naquii' l'aa na cwil'a nn'aⁿ mac'eeⁿ. Ee luaa' tyotso profeta. Seineiⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ ñ'oom na seijnooⁿ'oⁿ ts'om. Matsoom:

⁴⁹ Cañoom'luee matseixmaⁿ'na' ndio 'naⁿ'ya yuu na mawacatyāⁿ na matsa'ntjoⁿ'ya.

Ndo' tsjoomnancue matseixmaⁿ'na' cwe' cha'na 'naⁿ yuu na cwiquie' nc'ā. Nc'e na ljo', ¿cwaaⁿ w'aa na nl'a'yo' cwentaya?

Ndo' ¿yuu waa cwii joo na ya na nncwajndyaya?

⁵⁰ ¿Aa nchii nncō s'aa cañoom'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue?

51 Tsoti Esteban:

—'O maxjeⁿ quie' n'om'yo'. Matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na tyolat'maaⁿ'ndye Ty'oots'om ee tiñe'candy'e'yo' meiiⁿ tiñe'calacanda'yo'. Ñequii' na cwitsa'yo' nacjoo' Espíritu Santo. Cha'na tyol'a welo'yo' na ñet'om teiyu majo'ti cwil'a' 'o. ⁵² Welo'yo' na ñet'om teiyu, ¿Aa tyom'aaⁿ 'ñeeⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'oots'om na tícata'wi'na juu? Maxjeⁿ tjaa'naⁿ.

Jla'cwjee welo'yo' nn'aⁿ na tyola'candii na nndyo nquii Cristo na cwiluiiñe na maty'iomyana'. Ndo' 'o je' jndā tquia'yo' cwenta jom ndo' jndā jla'cue'yo' jom. ⁵³ Mancjo'to'yo' na to'ñoom'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés na tquia ángeles. Saa tícalacanda'yo' juuna'.

Jla'cuee'na Esteban

⁵⁴ Jndā na jndye naⁿñeeⁿ ñ'oommeiⁿ jla'jmeiⁿndyena. Tyoteinquiena ndei'n'omna na jeeⁿ lioona Esteban. ⁵⁵ Saa jom na too' naquii' ts'oom m'aaⁿ Espiritu Santo, jlundaññe nty'iaaⁿaⁿ cañoom'luee. Nty'iaaⁿaⁿ na nei'coo' caxuee yuu na m'aaⁿ nquii Ty'oqots'om ndo' nty'iaaⁿaⁿ Jesús na meintyjee' jo ntyjaa' Ty'oqots'om ntyjaya. ⁵⁶ Ndo' matsoom:

–Canty'ia'yo'. Manty'iaaya na jndā jnaaⁿ cañoom'luee, ndo' nquii Jesús na jnaⁿ jo' jo', meintyjee' ntyjaa' Ty'oqots'om ntyjaya.

⁵⁷ Quia jo' jndei tyolaxuaana na jmeiⁿndyena. Jlacu'na lua'quina ndo' ñejom ty'enomna nacjoom'm. ⁵⁸ Ndo' jndei ty'entquieena jom nnom tsjoom. Jndā chii nn'aⁿ na tyolue na waa jnaaⁿaⁿ tjeii'na liaa na teincoo na cwee'na. Tsā'na joona', ndo' cwii ts'aⁿ na titquieñe na jndyu Saulo jom s'aa' cwenta joona'. Jndā chii tyotmeiiⁿ na ljo' Esteban. ⁵⁹ Ndo' yocheⁿ na cwitmeiiⁿ na ljo' jom, seineiⁿ nnom Ty'oqots'om, matsoom:

–Ta Jesús, coñom' añmaⁿ na'ya.

⁶⁰ Jndā chii tcoom'm xtyeeⁿ. Jndei seixuaⁿ, matsoom:

–Ta, tincwjaa'ndyu' cwenta jnaaⁿ na cwila'cuee'na ja.

Jndā tsoom na luaa' mana tueeⁿeⁿ.

8

¹ Ndo' tyom'aaⁿ Saulo jo' jo', seijomñe na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban.

Tyoco'wi' Saulo nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om

Majuu xuee na jlacuee'na Esteban jnaⁿna' cwajndii tyontyjo nn'aⁿ Jerusalén tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ jo' jo'. Jo' chii cha'tsondyena tyot'oom'ndyena cha'waa ts'ondaa Judea ñequio ts'ondaa Samaria. Macandā nquiee apóstoles tícat'oom'ndyena. ² Nt'om naⁿnom na jeeⁿ xcwee' n'om ñ'eⁿ Ty'oqots'om ty'ecat'iuuna Esteban. Jeeⁿ tyotyueena na jnda nquiuna jom. ³ Ndo' Saulo cwajndii tyoco'weeⁿeⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ. Tyojaaqueⁿeⁿ meiiⁿ quii' l'aa ndo' ñequio na jndei'na' tyocwjeeⁿeⁿ naⁿnom ndo' naⁿlcu. Tyocjaachom joona. Tyotioom joona w'aancjo.

Tyoiñe'quia nn'aⁿ ñ'oom naya ndyuaa Samaria

⁴ Saa naⁿñeeⁿ na t'oom'ndye tyomaⁿnomna. Meiⁿyuucheⁿ na tquiena tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'oqots'om ndaa nn'aⁿ. ⁵ Cwii joona, ts'aⁿ na jndyu Felipe, tjacueeⁿ cwii tsjoom ts'ondaa Samaria. Tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo ndaa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. ⁶ Cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ ya tqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ ndo' nty'iaana 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ na xocandaa nnts'aa na cwe' najndei nquii ts'aⁿ. ⁷ Jndye nn'aⁿ na tyoleichuu jndyeta n'maaⁿna s'aaⁿ. Quia na jlui' jndyeta'ñeeⁿ quii' n'omna jndei jla'xuaana'. Ndo' jndye nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee' ndo' ntjeiⁿ luee tco'yana' joona s'aa Felipe. ⁸ Nc'e na ljo', jndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyom'aⁿna na jeeⁿ neiⁿna.

⁹ Jndā jaach'ee xuee m'aaⁿ cwii ts'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na calua'ñe na jndyu Simón. Tyonquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Samaria, na tyotsoom ndaana na jom jeeⁿ t'maⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁰ Cha'tsondye nn'aⁿ meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiⁿndye meiiⁿ nn'aⁿ na cje laxmaⁿ jeeⁿ tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ. Tyoluena:

—Simónm'aa^m, juu najndeii na matseixmaⁿ Ty'o^oots'om, t'maⁿ matseixmaaⁿ jo'.

¹¹ Nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ ee teiyo manquiu'nn'aaⁿ joona ñequio ts'iaaⁿ calua' na mach'eeⁿ. ¹² Saa quia na jndā jla'y^u'na ñ'oom na tyotseineiⁿ Felipe cantyja na matsa'ntjom Ty'o^oots'om ndo' cantyja 'naaⁿ xueeⁿ Jesucristo, quia jo' naⁿnom ndo' naⁿlcu teits'oomndyena. ¹³ Ndo' manquiiⁿ Simón seiyo^om'm ndo' teits'oomñê. Ndo' ñequii'cheⁿ na ñ'eⁿñ'eeⁿ ñ'eⁿ Felipe. Jeeⁿ tyocjaaweeⁿ ts'oom 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'ee Felipe na xocandaā nnts'aa na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ meiⁿ xocjaantjyoo' ts'om ts'aⁿ chiuu tuiiyuu.

¹⁴ Ndo' Jerusalén m'aⁿ apóstoles, jndā na jndyena na mati nn'aⁿ ts'ondaa Samaria macwila'y^u'na ñ'oom' Ty'o^oots'om, jo' chii jñoomna we x'iaana, Pedro ñ'eⁿ Juan, na c'oo naⁿñeeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuaa Samaria. ¹⁵ Ndo' jndā na tq^uie naⁿñeeⁿ jo' jo', tyola'neiⁿna nnom Ty'o^oots'om. Taⁿna nnoom na quiaaⁿ Espíritu Santo naquiiⁿ n'om naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Ee meiⁿcwiindye naⁿñeeⁿ tyooto'ñoomna Espíritu Santo, macandā na jndā teits'oomndyena ñequio xuee' Ta Jesús. ¹⁷ Quia jo' Pedro ñ'eⁿ Juan tioona lueena nacjoo naⁿñeeⁿ. Mana to'ñoomna Espíritu Santo naquiiⁿ n'omna.

¹⁸ Jndā na nty'iaa' Simón na joo nn'aⁿ na jñom Ty'o^oots'om tioona lueena nacjoo naⁿñeeⁿ, to'ñoomna Espíritu Santo naquiiⁿ n'omna, quia jo' seiqueeⁿna' ts'oom na mati jom ñe'cats'aaⁿ na ljo'. Jo' chii tsoom ndāana na s'om ñequiaaⁿ. ¹⁹ Matsoom:

—Quia'yo' na ntseixmaⁿya najndeii na cwilaxmaⁿyo' cha mati ja meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntioo l'oo nacjoo' maxjeⁿ nnc'oñom Espíritu Santo naquiiⁿ ts'om.

²⁰ Saa matso Pedro nnoom:

—S'om 'naⁿ catsuuna' ñ'eⁿndy^u!', 'u matsei'tiuu' na cwe' ñequio s'om nnc'oñom' naya na mañequiaa Ty'o^oots'om na cwicandaⁿ nn'aⁿ na cwe'y^u. ²¹ U ticatona' na nntseijomndy^u' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^oots'om na cwil'aayā ee tiyuu' na xcwee' ts'om' jo nnoom. ²² Calcwee' ts'om' jnaⁿ luaa', ndo' catseyt'ooⁿdyu' nnom Ty'o^oots'om nts'aacheⁿndy^o ndya' nntseit'maⁿ ts'oom 'u na luaa' m'aaⁿ ts'om'. ²³ Ee manty'iaya juu jnaⁿ matseijomna' cha'cwijom 'na' ja na nnc'uu ts'aⁿ ndo' cha'cwijom l'uaancjo na chu'tyeⁿndy^u'!

²⁴ Quia jo' tso Simón ndāana:

—Cata'yo' nnom Ty'o^oots'om na meiⁿcwii ticatjoⁿya cha'na cwindu'yo'.

²⁵ Pedro ñ'eⁿ Juan jla'neiⁿna ñ'oom' Ty'o^oots'om ndo' tjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿ Jesús. Jndā chii jnaⁿna tsjoom'ñeeⁿ ndyuaa Samaria na nnc'oolcwee'na Jerusalén. Jndye njoom nch' u tyo'oowi'nomna ndyuaa'ñeeⁿ. Tyoñequiana ñ'oom naya ndāā nn'aⁿ.

Felipe ñequio ts'aⁿ ndyuaa Etiopía

²⁶ Ndo' seineiⁿ ángel 'naaⁿ Ty'o^oots'om nnom Felipe. Tso: “Cja' nato Jerusalén na wjaana' tsjoom Gaza jo ntyja na macalui' caxjuu tsoom'naaⁿ.” Juu nato'ñeeⁿ mawinomna' ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. ²⁷ Quia jo' teicantyjaaⁿ tjaaⁿ. Ndo' nato'ñeeⁿ teincwiñê ñ'eⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ ndyuaa Etiopía. Tsaⁿñeeⁿ tsaⁿs'a eunuco na mand'iⁿtjom nnom Candace tsaⁿscu na matsa'ntjom ndyuaa Etiopía. Tyom'aaⁿ ts'iaaⁿ na tyotseiw^eeeⁿ s'om naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿ tsaⁿscu'ñeeⁿ. Tjatseit'maaⁿñê Ty'o^oots'om Jerusalén. ²⁸ Ndo' je' majaalcweeⁿeⁿ. Ñjoom ts'om tornom 'naaⁿaⁿ. Matsei'naⁿaⁿ tsoom na chuu' ñ'oom' Ty'o^oots'om na seiljeii Isaías. ²⁹ Ndo' tso Espíritu nnom Felipe:

—Catseicandyoo'ndyu' nacañoom' tornomwaa'. Catseijomndyu' ñ'e'n ts'a'n na maleiñ'oom juuna'.

³⁰ Quia jo' tjantyjaa' Felipe tsa'nñee'n. Jñee'n na matsei'naa'm' tsa'nñee'n ñ'oom' Ty'oqts'om na seiñjei Isaiás. Tax'eeñe' nnom, matsoom:

—¿Aa matsei'no'ñ' ñ'oom na matsei'na'?

³¹ Matso tsa'nñee'n nnoom:

—¿Chiuu nnts'aayo na nntsei'no'ña ee tjaa 'ñee'n juu m'mo'ño'o?

Ndo' tca'ñ' tsa'nñee'n na cjawa Felipe tornom 'naa'ña' na nncwacatyee'n na cañoom'm.

³² Luaa matso ñ'oom' Ty'oqts'om na matsei'naa'm' tsa'nñee'n:

Quia na wjaañ'oom ts'a'n catsma'n na nntseicue'ñ'e'n juuyo' meir'chjoo ticatseix-uaayo'.

Mati cha'ña catsma'n chjoo quia na matyjee ts'a'n som'm ñeema'ñ' ñ'om, malaa'ti' tjaa ljo' tso ts'a'n na cwiluiñe catsma'n cwentaa' Ty'oqts'om meii'n na wi' tyotjoom.

³³ Jla'jnaa'm' nn'a'n jom meir' t'catu'xe'nyana ñ'oom cantyja 'naa'ña'.

Ndo' 'ñee'n juu nndaq nntseinei'n cantyja 'naa' nn'aa'ña' na tjawicantyjoo', maxje'n tjaa'ña' ee tyuaa' jla'cuae'ña jom.

³⁴ Quia jo' tax'ee ts'a'n Etiopía nnom Felipe, matsoom:

—Cwii naya'ñee'n, catsu'ya' ñoo'n, ts'a'n na tyoñequiaa ñ'oommeii'ñe ¿aa matseinei'n cantyja 'naa'm' nque'n oo aa cantyja 'naa'm' cwiiche'n?

³⁵ Quia jo' Felipe too'o'n na tyotseinei'n cantyja 'naa'm' juu ñ'oom'ñee'n na teiljeii' naquii' ñ'oom' Ty'oqts'om na sei'naa'm' tsa'nñee'n. Tyotseinei'n nnom tsa'nñee'n ñ'oom naya cantyja 'naa'm' Jesús. ³⁶ Ndo' yoche'n na cwi'oona nato, tquiena cwii joo yuu waa ndaatioo. Quia jo' matso ts'a'n Etiopía nnoom:

—Canty'ia', ñjaa'n waa ndaatioo. ¿Aa waa na nntseicu'ña' na nnleits'oomndyo'?

³⁷ Quia jo' matso Felipe nnoom:

—Xe'n matsei'yuu' ñequio na xcwee' ts'om' nndaq nleits'oomndyu'.

T'o tsa'nñee'n matsoom:

—Matseyuu'a na Jesucristo cwiluiñe Jnda Ty'oqts'om.

³⁸ Quia jo' ts'a'n Etiopía sa'ntjoom na cjaameintyjee' tornom. Jnda chii wendyena tqiuocuenta, ty'ecuona quii' ndaatioo, mana seits'oomñe Felipe jom. ³⁹ Jnda na jlui'na quii' ndaatioo, nquii' Espíritu na cwiluiñe Ty'oqts'om tjañ'oom Felipe. Ndo' ts'a'n Etiopía'ñee'n taticanty'iaa'tyee'n Felipe, saq tjaa'n nato na mawja'n ñequio na neii' ts'oom. ⁴⁰ Ndo' Felipe je', teitquioo'ñe tsjoom Azoto, ndo' jndye njoom tyomanoom tyoñequiaa' ñ'oom naya hasta tuee'nnaa'ña' tsjoom Cesarea.

9

Lcwe' ts'om Saulo jnaa'ña'

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ndo' Saulo ticando' nncjaameintyjee'ñ'e'n na matseicaty'uee'n nn'a'n na cwila'yuu' ñequio Ta Jesús. Ndicwa' macantyjaa'ñe na nntseicwje'n joona. Jo' chii tjaa'n na m'aa'n tyee na cwiluiitquieñe. ² Tcaa'n ljeii' nnom juu na nncjaañ'oom tsjoom Damasco na m'a'n nn'a'n judíos lan'om 'naa'ña. Ljeii'ñee'n tqúaana' najnei'n na nncjaacwjaa'n na'nom ndo' na'lcu nn'a'n na m'a'n nato' Jesús, na nncjaachom joona praso Jerusalén. ³ Njoom nato na jnda jaawinoom'm tsjoom Damasco ndo' mats'ia jo' tioo cwii chom ndioche'n nacañoom'm na jna'ña' cañoom'luee. ⁴ Ndo' tiooñe nomtyuaa ndo' jñee'n na seinei'n ts'a'n. Matso nnoom:

—Aa ndi', Saulo, ¿chiuu na jee'n mantyjoo' ja?

⁵ Ndo' t'ooⁿ:

—¿Ñeeⁿ 'u Ta?

Matso nnoom:

—Ja Jesús ts'aⁿ na mantyo'!

⁶ Ndo' Saulo cwiteiñê na macaty'ueeⁿ. Matsoom:

—¿Chiuu l'ue ts'om' Ta na cats'aa?

Quia jo' matso Jesús nnoom:

—Quicantya', cja'quie' quii' tsjoom. Jo' jo' nntso ts'aⁿ njom' ljo' macaⁿna' na nntsa'!

⁷ Ndo' naⁿnom na cwi'oo ñ'eⁿ Saulo, s'aana' na jeeⁿ tyuena ee jndyena na seineiⁿ ts'aⁿ saa titquioo'ñe. ⁸ Quia jo' teicantya' Saulo nomtyuaa. Sein'meiⁿ luaⁿnnoom saa tileicantya'iaaⁿaⁿ. Jo' chii t'uena ts'ooⁿ ty'eñ'omna jom tsjoom Damasco. ⁹ Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii ndyee xuee na tileicantya'iaaⁿaⁿ, ndo' t'icwaaⁿaⁿ meiⁿ na nnc'om ndaa tjaaⁿaⁿ.

¹⁰ Tsjoom ñeeⁿ tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseyu' na jndyu Ananías. Tsaⁿñeeⁿ tco'na' nty'iaaⁿaⁿ Ta Jesús. Seineiⁿ matso:

—Ananías.

T'ooⁿ, matsoom:

—Luua ja Ta.

¹¹ Quia jo' matso Ta Jesús nnoom:

—Quicantya' cja' nataa na jndyuena' na Ndyeyu tja. Waa' Judas cal'ue' ts'aⁿ na jndyu Saulo, ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Tarso. Tsaⁿñeeⁿ mamatseineiⁿ nooⁿ.

¹² Ndo' jndā tco'na' nty'iaaⁿaⁿ na 'u Ananías jndā jndyo'quie' na m'aaⁿ ndo' jndyo'catioo' l'o' nacjoom'm cha nndaā nnty'iaaⁿnnaaⁿaⁿ.

¹³ Jndā na jndii Ananías na luua', tsoom:

—Jndye ñ'oom jndā mandiiya, Ta, na cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantya' naaⁿ tsaⁿm'aaⁿ cwanti nawi' mach'eeⁿ nn'aⁿ cwenta' na m'aⁿ Jerusalén. ¹⁴ Ndo' je' ñjaaⁿ jndā tyjeeⁿ ñequio ljei na tquia ntyee na cwiluiitquiendye na mañequiaana' najneiⁿ cha na cha'tso nn'aⁿ na cwilcwii' xue' nncjaachom joona na chu'tyeⁿndyena na nntioom joona w'aancjo.

¹⁵ Saa matso Jesús nnoom:

—Cja' ee jndā tjeiⁿndyo jom na nntseineiⁿ cantya' naⁿya jo ndāā nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuua ñequio nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom joona, ndo' mati ndāā nn'aⁿ Israel. ¹⁶ Ndo' nnts'aa na nncjaaljeiⁿ na maxjeⁿ jndye nawi' macaⁿna' na nncwinoom cantya' na matseyoom'm ñ'eⁿndyo.

¹⁷ Quia jo' tja Ananías w'aa na m'aaⁿ Saulo ñeeⁿ. Jndā na tjaqueⁿeⁿ, tioom l'ooⁿ nacjoo' tsaⁿñeeⁿ. Matsoom:

—'U re nn'aⁿya Saulo, nquii Ta Jesús na teitquioo'ñê njom' nato na jndyo', jñoom ja na m'aaⁿ. L'ue ts'oom na nnty'iaⁿnda' ndo' na too' nntseixmaⁿ Espíritu Santo naquii' ts'om'.

¹⁸ Mañoom' tquiaa cha'cwijom lua'tsja n'om nnom Saulo. Jndāā na nty'iaaⁿnnaaⁿaⁿ. Quia jo' teicantya'jaaⁿ, teits'oomñê. ¹⁹ Jndā chii tcwaaⁿaⁿ ndo' tquiaannda'na' najneiⁿ. Ljoo'ñê cwantindyo xuee ñequio nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Damasco.

Saulo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om Damasco

²⁰ Mantya' tgoⁿqⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom quii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos na nquii Jesús cwiluiñê Jnda Ty'oqots'om. ²¹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tyondye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ seitsaⁿna' joona. Tyoluena:

—¿Aa nchii tsaⁿm'aaⁿ ts'aⁿ na tyoma'nom Jerusalén na tyoco'weeⁿeⁿ nn'aⁿ na cwilcwii' xuee' Jesús? Ndo' ¿aa nchii mati jndā jñoom ñjaaⁿ na nncjaachom nn'aⁿ na cwilayu' na chu'tyeⁿndye jo ndāā ntyee na cwiluiitquiendye?

²² Ndo' Saulo tjana'ndeitiyeeⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om. Tyo'mooⁿ na mayuu' na Jesús cwiluiñê Cristo. Jo' na tjatseñ'eeⁿ ñena' nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Damasco.

Jlui'n'maa'ñe Saulo luee nn'aⁿ judíos

²³ Jnda jaach'ee xuee na ma'mooⁿ Saulo ndo' jnda chii tjoom' ñ'oom t'maⁿ nn'aⁿ judíos na nlacuee'na jom. ²⁴ Saa ññeeⁿ na ljo'. Ndo' naⁿ ññeeⁿ naxuee ndo' natsjom tyondoona jom ndyueel'a tatiom nnom tsjoomna na nlacuee'na jom. ²⁵ Saa nn'aⁿ na cwilayu' teijndeiiina jom natsjom. Tuooⁿ ts'om cwii tsquiee l'oo. Jlac'oⁿ na jom mantana na waa na ndye 'ndyoo tatiom nnom tsjoom. Chii tjacueeⁿ cwiiicheⁿ na ntyja, mana tjaaⁿ.

Saulo tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om tsjoom Jerusalén

²⁶ Quia na jnda tueⁿen Jerusalén ñe'catseijomñê ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwilayu', saa cha'tsondye naⁿ ññeeⁿ nquiaana jom ee tiñe'calayu'na na ts'aⁿ na matseyiu' jom. ²⁷ Saa tjañ'oom Bernabé jom na m'aⁿ apóstoles. Tso tsaⁿ ññeeⁿ ndaa naⁿ ññeeⁿ chiiuu waa na nty'iaa' Saulo Ta Jesús na njoom nato, ndo' na seineiⁿ Ta Jesús nnoom ndo' chiiuu waa na meiⁿchjoo tinquiaⁿ aⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom ñequio xuee' Jesús Damasco. ²⁸ Ndo' ljoo'ñe Saulo Jerusalén na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ naⁿ ññeeⁿ. ²⁹ Meiⁿchjoo ti'maaⁿ ts'oom na tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. Tyotseineiⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ judíos na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, saa joona tyol'ueena chiiuu ya n'ana na nlacuee'na jom. ³⁰ Saa jnda na jndye nn'aⁿ na cwilayu' na ljo', ty'eñ'omna jom Cesarea, ndo' jo' jo' jla'cwanomtina jom tsjoom Tarso.

³¹ Quia jo' ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ aⁿ na m'aⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ñequio Galilea ñequio Samaria ya tyom'aⁿna. Tjaa na cwit'uitina' joona l'a nn'aⁿ ndo' ty'enajndana. Tyom'aⁿ na na nquiaana Ty'oqots'om ndo' ñequio na tyoteijndei Espíritu Santo tjawijndyendyetina.

Cantyja na n'maⁿ Eneas

³² Pedro tyomanoom tyojaacanoom'm nn'aⁿ na cwilayu'. Mati tsjoom Lida tjacanoom'm nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om. ³³ Jo' jo' ljeiⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Eneas. Jnda ñeeⁿ chu na ljo tsaⁿ ññeeⁿ cjo' jnduu na wii' na ntjeiⁿ nc'ee. ³⁴ Matso Pedro nnom:

—'U re Eneas, Jesucristo matsein'maaⁿ 'u. Quicantya'. Tseijndaa'ndyu'ya' jndu'.

Quia jo' mantya teicantyja tsaⁿ ññeeⁿ. Jnda na tco'yana' jom. ³⁵ Ndo' cha'tso nn'aⁿ tsjoom Lida ñequio ndyuua su Sarón tyonty'iaana tsaⁿ ññeeⁿ ndo' lcwe' n'omna, jlayu'na ñequio Ta Jesús.

Tando'nda' Dorcas na tueⁿen

³⁶ Tsjoom Jope tyom'aaⁿ cwii tsaⁿscu na matseyiu' na jndyu Tabita. Ñequio ñ'oom griego cwiluena jom Dorcas. Tsaⁿ ññeeⁿ ñequii'cheⁿ na ya tyoch'eeⁿ ndo' tyoteijneiⁿ ndyefñeeⁿ. ³⁷ Ncuaeⁿ ññeeⁿ teiweeⁿenⁿ ndo' tueeⁿenⁿ. Jnda tueeⁿenⁿ chii jlacandaaⁿ na jom, ndo' tqeⁿna jom w'aa na nda we teicantyyoo'.

³⁸ Tsjoom Jope ñeeⁿ manndyoo' m'aaⁿna' ñequio tsjoom Lida. Ndo' nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Jope ñeeⁿ jndyena na tsjoom Lida m'aaⁿ Pedro. Jo' chii jñoomna we tsaⁿs'a na c'oocataⁿna nnom Pedro na ntyjantyja cjaⁿ na m'aⁿna.

³⁹ Ndo' tjañ'eⁿ Pedro ñ'eⁿndyena. Ndo' jnda na tueⁿenⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na meindoo' jom chii ty'eñ'omna jom w'aa na jnda we teicantyyoo'. Cha'tso yolcu na jnda ljondye na tja noom tjaa'ndyena tsei jom. Tyotyueena ndo' tyot'mooⁿna nchuee ñequio cotom na tyoch'ee Dorcas xjeⁿ na ñetanoom'm.

⁴⁰ Saa Pedro jñoom cha'tso naⁿ ññeeⁿ ch'eⁿ. Jnda chii tcoom'm xtyeeⁿ, seineiⁿ

nnom Ty'oots'om. Jndā jo' taqueeⁿ jo ndo' yuu m'aaⁿ ts'oo, nty'iaaⁿaⁿ juu. Matsoom:

—Tabita, quicantya'!

Quia jo' tsaⁿñeeⁿ sein'meiⁿeⁿ lua'nnom. Nty'iaaⁿaⁿ Pedro, mana tacatyeⁿ. ⁴¹ Ndo' Pedro t'ueeⁿ ts'o tsaⁿñeeⁿ seiweeⁿ juu. Jndā chii t'maaⁿ yolcu na jndā ljondye ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu'. T'moⁿ Pedro yuscu'ñeeⁿ ndaana na mawando'. ⁴² Cha'tso nn'aⁿ tsjoom Jope jndyena na luaa' tuii, ndo' jndyendyena tyolayu'na ñequio Ta Jesús. ⁴³ Ndo' Pedro majndye xuee ljoo'ñē tsjoom'ñeeⁿ waa' ts'aⁿ na jndyu Simón ts'aⁿ na matseitqo'ñe ntjaⁿ.

10

Pedro ñequio Cornelio

¹ Tsjoom Cesarea tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Cornelio. Tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿ sondaro na jndyuna' Italiano. ² Tsaⁿñeeⁿ jeeⁿ xcwee' ts'oom tyotseit'maaⁿñē Ty'oots'om ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ. M'aaⁿ na nquiaⁿaⁿ Ty'oots'om. Mati jndye waa na tyoteijneiⁿ nn'aⁿ judíos na jñeeⁿndye. Ndo' ñequii'cheⁿ tyotseineiⁿ nnom Ty'oots'om. ³ Cwii xuee cha'na na ndyee na matmaaⁿ tco'na' ángel cwentaa' Ty'oots'om nnoom. Ndo'yaaⁿ na jndyoquiee' ángel'ñeeⁿ na m'aaⁿ. Matso nnoom:

—Aa ndi', Cornelio.

⁴ Ndo' jom cwe' nty'iaa'toom ángel na jeeⁿ nioom ty'ueeⁿ hasta seiquee'ñena' jom. Jndā chii matsoom:

—¿Ljo' nntsa' Ta?

T'o ángel nnoom matso:

—Mandii Ty'oots'om na matsei'neiⁿ nnoom. Ndo' maqueeⁿ cwenta na mateijndei' ndyēñeeⁿ ndo' macañjom ts'oom 'u. ⁵ Jo'chii cajñom' nn'aⁿ na c'oona tsjoom Jope na c'ooqueeⁿndyena Simón tsaⁿ na mati jndyu Pedro. ⁶ Tsaⁿñeeⁿ nntsoom ljo' catsa'. Jom cwe' mac'e'yaaⁿ waa' tcayoom'm Simón ts'aⁿ na matseicatqo' ntjaⁿ. Nndyoo' 'ndyoo ndaaluee waa waa' tsaⁿñeeⁿ.

⁷ Ndo' Cornelio quia na jndā tja ángel na seineiⁿ ñ'eⁿñē tcwaaⁿ we mosoom'm ndo' cwii sondaro. Sondaro'ñeeⁿ matseit'maaⁿñē Ty'oots'om ndo' mandii'ntjoom nnom Cornelio. ⁸ Cornelio tsoñ'eeⁿ ndāa na'ñeeⁿ chiuu waa na tco'na na nty'iaaⁿaⁿ. Jndā chii jñoom na'ñeeⁿ tsjoom Jope.

⁹ Ndo' cwiicheⁿ xuee manjomndye na'ñeeⁿ nato. Cha'na manndyoo' quiajmeiⁿ 'oowindyona tsjoom Jope. Majuu xjeⁿñeeⁿ tjawa Pedro xqueⁿ w'aa yuu su na nntseineiⁿ nnom Ty'oots'om. ¹⁰ M'aaⁿ jo' jo' ndo' tyjee' na ñe'j'noom'm, sqa yocheⁿ na cwila'ñ'oom'ndyena na nlcwaaⁿaⁿ waa na tco'na' nty'iaaⁿaⁿ. ¹¹ Nty'iaaⁿaⁿ na jnaaⁿ cañoom'luee. Jndyocue cwii 'naⁿ cha'cwijom cwii liaa tsa'ndyu' tmeiⁿ na chu'tyeⁿ ñequiee nquina'. Tioona' xjeⁿ yuu na m'aaⁿcheⁿ. ¹² Liaa'ñeeⁿ ñjom cha'tso nnom quioo' na cwi'ooca' ñequio quioo' na cwi'ootscoo'ndye ñequio cantasaa. ¹³ Ndo' jndii Pedro na teic'uaa, seineiⁿ, matso:

—Quicantya' Pedro. Catseicue' quioo' na nlqui'.

¹⁴ Ndo' t'o Pedro, matsoom:

—Xoquia Ta. Ee mei'jom tyooquia cwii nnom na cwe' cwantindyo oo na tilju' tseixma'na' jo njom' nncu'.

¹⁵ Teic'uaannda', matso nnoom:

—Naⁿ na jndā tqueⁿ Ty'oots'om na lju' tseixma'na', 'u tintsu' na cwe' na cwantindyo juuna'.

16 Ndyee ndii' teic'uaa seineiⁿ. Jnda chii juu 'naⁿ'ñeeⁿ tjalcwe'nnda'na' cañoom'luee. 17 Ndo' xcwe na m'aaⁿ' ts'om Pedro ljo' ñe'ca'moⁿ 'naaⁿ na tco'na' nty'iaaⁿ'aⁿ, ndo' nn'aⁿ na jñom Cornelio jnda tquiena tsjoom'ñeeⁿ, na tax'eendyena yuu waa waa! Simón na cwe' mac'eⁿ'ya Pedro. 18 Jnda na tquiena 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ, jluenta:

—¿Aa ljo m'aaⁿ Simón ts'aⁿ na mati jndyu Pedro?

19 Xjeⁿ'ñeeⁿ ndicwaⁿ m'aaⁿ' ts'om Pedro cantyja na tco'na' nty'iaaⁿ'aⁿ ndo' matso Espíritu Santo noom:

—Ndyee naⁿnom cwil'uee 'u. 20 Jo' chii quicantyja', cja'cue'. Cja' ñ'eⁿndyena. Tinc'oom' ñomtiuu' ee ja jñooⁿ'ya joona.

21 Quia jo' Pedro tjacueeⁿ na m'aⁿ'na. Matsoom ndaⁿna:

—Ja ts'aⁿ na cwil'ue'yo'. ¿Aa waa na nl'a'yo' ja?

22 Jluena noom:

—Já tqui^oo^yâ ts'iaaⁿ 'naaⁿ' ts'aⁿ na jndyu Cornelio, ts'aⁿ na matsaⁿ'ntjom cwii tmaaⁿ' sondaro. Jom ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyana' ndo' na matseit'maaⁿ'ñê Ty'o^ots'om. Cha'tsondye nn'aⁿ judíos ya ñ'oom cwilaneiⁿ'na cantyja 'naaⁿ'aⁿ ndo' jnda nquiuna jom. Cwii ángel cwentaa' Ty'o^ots'om tso noom na catsecañeeⁿ 'u na cja' waⁿ'aⁿ ndo' na ñeeⁿ ñ'oom na nntseineiⁿ'.

23 Quia jo' seiñ'oom'ñe Pedro joona na caljoo'ndyena jo' jo'. Ndo' teincoc cwii^{che}'n xuee tjaaⁿ ñ'eⁿndyena. Ndo' nt'om nn'aⁿ tsjoom Jope na cwilayu' tyeⁿ'ena ñ'eⁿ'ñê.

24 Cwii^{che}'n xuee tquiena tsjoom Cesarea. Mameindoo' Cornelio joona. Jnda seitjoom nn'aaⁿ'aⁿ ñequio nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye. 25 Jom jluiⁿ'oom naquii' waⁿ'aⁿ quia na ljeiiⁿ na jnda tyjee'cañoom Pedro, tjacatjomñê juu. Tcoom'm xtyeⁿ jo nnom na seit'maaⁿ'ñê juu. 26 Saⁿ seiwe tsaⁿ'ñeeⁿ jom. Matso noom:

—Quicantyja' sa, ee mats'aⁿ ja cha'na 'u.

27 Ndo' yocheⁿ na cwila'neiⁿ'na 'ooquie'na naquii' w'aa. Jo' jo' ljeii Pedro cwa jndye nn'aⁿ jnda tjomndye. 28 Quia jo' matsoom ndaⁿna:

—'O nquiⁿ'yo' juu ljeii na cwileiñ'ooⁿ'yâ matsona' na ticaty'iomyana' na cwii ts'aⁿ judío nncjaantyyaa' meiⁿ'nquia ts'aⁿ na nchii ts'aⁿ judío oo meiⁿ na nncjaaqueⁿ'eⁿ quii' waa'. Saⁿ Ty'o^ots'om jnda t'mooⁿ nqooⁿ na meiⁿ'cwii ts'aⁿ tantsjooⁿ na cwe' cwantindyo juu oo na tilju' tseixmaⁿ. 29 Jo' chii quia na tqeⁿ'yo' ja tjaa na seitsaaⁿ'ndyo, maxjeⁿ jndyo^o. Saⁿ je' ñecaljeiya chiuu na tqeⁿ'yo' ja.

30 Ndo' t'o Cornelio matsoom:

—Xuee je' jnda ñequiee xuee maxjeⁿ'meiiⁿ tyom'aaⁿ'ya naquii' w'aya. Matseicwejndo'ndyo ndo' matseinaⁿ'ya nnom Ty'o^ots'om cha'na quii'a' 'o nn'aⁿ judíos na ticwii xuee na ndyee na matmaaⁿ. Juu xjeⁿ'ñeeⁿ teitquioo'ñe cwii ts'aⁿ nqooⁿ na jeeⁿ caxuee liaa'. 31 Matso tsaⁿ'ñeeⁿ nqooⁿ: “U re Cornelio, mandii Ty'o^ots'om ñ'oom na matsei'neiⁿ' noom ndo' macañjom ts'oom na mateijndeiⁿ' nn'aⁿ ljo' na matseitjoona' joona. 32 Jo' chii cajñom' nn'aⁿ na c'ooⁿna tsjoom Jope na nnc'ooqueeⁿ'ndyena Simón ts'aⁿ na mati jndyu Pedro. Jom cwe' mac'eⁿ'yaaⁿ waa' tcayoom'm Simón ts'aⁿ na matseicatoo'ñe ntjaⁿ, ts'aⁿ na waa waa' 'ndyoo ndaaluee.” 33 Jo' chii mantyya jñooⁿ nn'aⁿ na c'ooⁿ'omna 'u. Ndo' 'u quianl'ua' na jndyo'. Je' je' cha'tsondyoⁿ ljo m'aaⁿ'yâ jo nnom Ty'o^ots'om na nndyaⁿ'yâ cha'tso na l'ue ts'oom na nntsu' ndaⁿ'yâ.

Ñ'oom na seineiⁿ Pedro waa' Cornelio

34 Quia jo' to' Pedro na matseineiⁿ, matsoom ndaⁿna:

–Je' quia matsei'noⁿchaⁿya, na mayuu' Ty'ooots'om tiquich'eeⁿ na cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na candya' ts'oom. ³⁵ Ee meiⁿquia ndyuua na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye jom ndo' na cwil'a yuu na maty'iomyaana' maxjeⁿ macjaawee' ts'oom ñ'eⁿndyena. ³⁶ Tyoñequiaaⁿ ñ'oom'm ndaaⁿ já nn'aⁿ Israel. Tyotseicañeeⁿ já ñ'oom naya na mañequiaana' na meiⁿcwii ñ'omtiu tic'oom naquii' n'ooⁿyá nc'e Jesucristo tsaⁿ na cwiluiñe na matsaⁿntjom cha'tsondye nn'aⁿ. ³⁷ 'O manquiu'yo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús. Jndaⁿ teinom na tyotseineiⁿ Juan ñ'oom na nleits'oomndye nn'aⁿ, to' Jesús tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Galilea ndo' t'oom'na' cha'waa ts'ondaa Judea. ³⁸ Cantyja 'naaⁿ Jesús'ñeeⁿ na jnaⁿ Nazaret, tquiaa Ty'ooots'om na jom matseixmaaⁿ najndeii Espíritu Santo. Tyomanoom, tyoch'eeⁿ naya ndo' tyotsein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿ na ñenchje tsaⁿjndii ee maxjeⁿ ñ'eⁿñ'eⁿ Ty'ooots'om ñ'eⁿñê. ³⁹ Já cwitje'yuundyô cantyja 'naaⁿ cha'tso na tyoch'eeⁿ ts'ondaa Judea, ndo' mati naquii' tsjoom Jerusalén. Jla'cuee' na ñ'eeⁿ jom na ty'ioomna jom cjoo' ts'oom'naaⁿ, ⁴⁰ saaⁿ xuee jndaⁿ ndyee na tueeⁿeⁿ s'aa Ty'ooots'om na tando'xcoom, ndo' na teitquioo'ñennaⁿaⁿ ndaaⁿ já. ⁴¹ Ticwitquioo'ñê ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ, macandá ndaaⁿ já. Ee jndaⁿ tjei'ñe Ty'ooots'om já na cwilax-maaⁿyá na catjei'yuu'ndyô cantyja 'naaⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ. Já tyocwaa'á ndo' tyowaayá ñ'eⁿñê jndaⁿ na tando'xcoom. ⁴² Saⁿntjom Ty'ooots'om já na ñnequiaayá ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ ndo' na catjei'yuu'ndyô na tquteeⁿ Jesús na cu'xeⁿ nn'aⁿ na ta'ndo' ñequio nn'aⁿ na jndaⁿ tja. ⁴³ Mati profetas tyola'neiⁿna cantyja 'naaⁿ Jesús. Tyoluena na cha'tsondye nn'aⁿ na nlayu' ñ'eⁿñê maxjeⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'ooots'om jnaaⁿna nc'e xuee' jom.

Nn'aⁿ na nchii judíos cwito'ñoomna Espíritu Santo

⁴⁴ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Pedro ndaaⁿna ndo' to'ñoom na ñ'eeⁿ Espíritu Santo naquii' n'om. ⁴⁵ Ndo' nn'aⁿ judíos na cwilayu' na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Pedro jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' joona na mati nn'aⁿ na nchii judíos to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'om. ⁴⁶ Ee nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ jndyena na xuii' ñ'oom jla'neiⁿ na ñ'eeⁿ na lcwii'na Ty'ooots'om. ⁴⁷ Jo' chii matso Pedro:

–Aa tiyuu' tjaa 'ñeeⁿ nntso na ticwits'oomndye na m'aⁿ ee jndaⁿ to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna majo'ti cha'xjeⁿ to'ñooⁿ jaa jom naquii' n'ooⁿya.

⁴⁸ Quia jo' seijndaa'ñê na cwits'oomndye na ñ'eeⁿ ñequio xuee' Jesucristo. Jndaⁿ chii taⁿ na ñ'eeⁿ nnoom na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena cwantindyo xuee.

11

Tso Pedro chiuu s'aaⁿ

¹ Nquiee apóstoles ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' ts'ondaa Judea, jndyena na mati nn'aⁿ na nchii judíos jndaⁿ to'ñoomna ñ'oom' Ty'ooots'om. ² Saaⁿ jndaⁿ na tjalcwe' Pedro Jerusalén, nt'om nn'aⁿ judíos na cwilayu' jla'tia'na jom. ³ Tyoluena nnoom:

–¿Chiuu na tja' na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos ndo' chiuu na tcwa' ñ'eⁿndyena?

⁴ Quia jo' Pedro tooⁿoⁿ na tcuu tcuu tsoom ndaaⁿna cha'tso na tuii. ⁵ Tsoom: –Tyom'aaⁿya tsjoom Jope. Yocheⁿ na matseinaⁿya nnom Ty'ooots'om waa na tco'na' nooⁿya. Nty'iaya cwii' na' cha'cwijom cwii liaa tsca'ndyu' tmeiⁿ na chu'tyeⁿ ñequiee nquina'. Cañoom'luee jnaⁿna', tioona' xjeⁿ yuu na m'aaⁿya. ⁶ Quia na nty'iayaya ljo' njom, jo' na ndooⁿ na njom quioo' xiom' ñequio quioo' jndaⁿ ndo' quioo' na cwi'ootscooⁿndye ñequio cantsaa. ⁷ Ndo' jndii na seiineiⁿ Ty'ooots'om nooⁿ, matsoom: “Quicantya' Pedro. Catseicue' quioo'

nlqui'." ⁸ Saa tsjoq: "Xoquia Ta, ee ja tijoom ñetquiaa mei'nquia nnom na cwe' cwantindyo oo na tilju' tseixma'na'." ⁹ Na jnda we t'onnda' Ty'oots'om na m'aa' cañoom'luee, matsoom nqo'ya: "'Na' na jnda tquaa'ya na lju' tseixma'na' 'u tintsu' na cwajndiina'." ¹⁰ Cwii ndyee ndii' seinei'n Ty'oots'om. Jnda chii cha'waa juuna' tjalcwe'nnda'na' cañoom'luee. ¹¹ Majuu xje'ñee'n tyjee' ndyee ts'a'n w'aa yuu na tyom'aa'yaya. Jna' na'ñee'n tsjoom Cesarea na ñnom ts'a'n joona na quical'ueena ja. ¹² Ndo' tso Espíritu nqo' na cjo ñ'e'ndyena na mei'cwii ñomtiuu tic'oq'. Mati yom nn'aa'ya nmei'n na cwilayu' ty'eñ'ee'na ñ'e'ndyo. Cha'tsondyô saquiaa'â naquii' waa' tsa'ñee'n. ¹³ Ndo' tso tsa'ñee'n ndaayâ na nty'iaa'n'a' cwii ángel na meintyjee' quii' wa'a'n. Matsom nroom: "Cajñom' nn'a'n na c'oona Jope na nnc'oc'omna Simón tsa'n na mati jndyu Pedro. ¹⁴ Jom nntsoom njom' chiuu waa na nntsa' cha nlui'n'maa'ndyu' nncu' ndo' mati cha'tso nn'a'n wa'." ¹⁵ Ndo' quia jnda to'a na matseina'ya ndaana to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna cha'xje' na to'ñoo' jaa jom xuee'ñee'che'. ¹⁶ Xje'ñee'n tjañjoom' ts'oq' ñ'oom na seinei'n Ta Jesús na matsoom: "Juan tyotseits'oomñê nn'a'n ñequio ndaatioo saa 'o xuii' na nleits'oomndyo'. Ee ññom Ty'oots'om Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Luaa' waa na nleits'oomndyo'." ¹⁷ Quia jo' mañecwii xje' tquiaa' Ty'oots'om na to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna cha'xje' tquiaa' na to'ñoo' jaa jom quia na jlayuu'a ñequio Ta Jesucristo. Quia jo' z'ñee'n cwiluiindyö ja na nntseitsaa'ndyo Ty'oots'om?

¹⁸ Nn'a'n na cwilayu' tsjoom Jerusalén quia na jndyena ñ'oommei'n jla'che'na. Tyolat'maa'ndyena Ty'oots'om. Tyoluena:

—Cwa mati nn'a'n na nchii judíos mañequiaa Ty'oots'om na ticantycwii na cwitando' añmaa'na quia cwilcwe' n'omna.

Tmaa' nn'a'n na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a'n tsjoom Antioquía

¹⁹ Jnda na jla'cuee' nn'a'n Esteban jna'na' na tyoco'wi'na' nn'a'n na cwilayu'. Jo' chii jndyendye na'ñee'n t'oom'ndyena, jleinomna. N'om ty'e hasta ndyuaa Fenicia ñequio ndyuaaxe'ncwe Chipre ñequio tsjoom Antioquía. Jo' jo' tyola'nei'na ñ'oom' Ty'oots'om saa ñequii'che' ndaa' nc'iaana nn'a'n judíos, ²⁰ quii'ntaa'na ñ'ee'ndye nt'om nn'a'n na jna' ndyuaaxe'ncwe Chipre ñequio nn'a'n na jna' tsjoom Cirene. Na'ñee'n jnda na tquiena tsjoom Antioquía, mati tyola'nei'na ñ'oom naya cantyja 'naa' Ta Jesús ndaa' nn'a'n na nchii judíos. ²¹ Tyoteijndei' Ty'oots'om joona. Jo' chii jndye nn'a'n lcwe' n'om, jlayu' ñequio Ta Jesús.

²² Ndo' tmaa' nn'a'n na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a'n na m'a'n Jerusalén, jnda na jndyena na ljo', ññoomna Bernabé tsjoom Antioquía. ²³ Jnda na tue'e'n nty'iaa'n'a' na t'ma' matio'naa'ñe Ty'oots'om nn'a'n na jnda jlayu'. Quia jo' sa'ana' na jee' neii'e'n. Ndo' cha'tsondyena tyotseijnqo'o' n'omna na ñ'e'cwii cala'tiuna na caljoo'ndyetye'na cantyja 'naa' Ta Jesús. ²⁴ Jee' ya ts'a'ñe Bernabé, too' naquii' ts'oom m'aa' Espíritu Santo ndo' na matseiyu'ya ts'oom. Jo' chii majndyendyeti nn'a'n tyolayu' ñequio Ta Jesús.

²⁵ Jnda jo' tjaa' tsjoom Tarso na tjacal'uee'n Saulo. ²⁶ Jnda na ljeii' tsa'ñee'n jndyof'oom juu Antioquía. Cha'waa cwii chu tyotjomndyena jo' jo' ñequio tmaa' nn'a'n na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a'n. Jndye nn'a'n tyot'moo'na ndaa'. Ndo' nn'a'n tsjoom Antioquía'ñee'n, joona najndyee jla'cajndyuuna cristianos joo nn'a'n na cwilayu' ñequio Cristo.

²⁷ Ncuae'ñee'n nt'om nn'a'n na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om jlui'na Jerusalén, ty'ena Antioquía. ²⁸ Cwiindyö joona, ts'a'n na jndyu Agabo,

teicantyjaaⁿ ndo' nc'e na seijndo' Espíritu ts'oom tsoom na cwajndii nleijndo' cha'waa ndyuuaa'ñeeⁿ. Ndo' ñ'oom na tsoom seicandaq̄'ñena' quia tyom'aaⁿ Claudio tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. ²⁹Jo' chii nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Antioquia jla'jndaa'ndyena na nl'ana naya tsjo'ñjeeⁿ nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ ndyuuaa Judea nc'e na matseitjoona' naⁿñeeⁿ. Cwii cwii ts'aⁿ nnteijneiⁿ cantyjtati na ndaq̄ nnts'aaⁿ. ³⁰Luaa' tyol'ana. Ndo' tsjo'ñjeeⁿ na tyola'tjomna tquiiana joona' l'õ Bernabé ñ'eⁿ Saulo. Ty'echo naⁿñeeⁿ s'om'ñeeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' ts'õndaa Judea.

12

Tue' Jacobo ndo' na tyocanjom Pedro w'aancjo

¹ Ncuee'ñeeⁿ nquii rey Herodes, cwajndii tyoco'weeⁿ nt'om nn'aⁿ na cwilaxmaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ. ² Sa'ntjoom na cue' Jacobo xio Juan ñ'eⁿ xjo espada. ³ Ndo' quia na nty'iaaⁿ na tjawee' n'om nn'aⁿ judíos na tue' Jacobo mati t'ueeⁿ Pedro. Luaa' tuui xcwe ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa'naⁿ ndaaljo' tjaquiee'. ⁴ Ndo' jndā na t'ueeⁿ Pedro tjoom'm tsaⁿñeeⁿ w'aancjo. Tquiaaⁿ cwenta tsaⁿñeeⁿ luee quin'oom nchoo' cwii sondaro na jom jom ndii' ñequiee ñequieendye naⁿñeeⁿ na cal'ana cwenta tsaⁿñeeⁿ. Ee seitiom xeⁿ jndā teinom ncuee pascu nncwjeeⁿ juu na nntu'xeⁿñe joo ndaq̄ nn'aⁿ. ⁵ Jo' chii tyol'ana cwenta tsaⁿñeeⁿ naquii' w'aancjo, saq̄ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ tic'oomeintyjee'na na tyola'neiⁿna nnom Ty'oqots'om na cateijneiⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Ty'oqots'om tjei'n'maa'ñê Pedro

⁶ Ndo' Pedro, majuu tsjom'ñeeⁿ na neiⁿncoo nncwji' Herodes jom jo ndaq̄ nn'aⁿ, watsom quii'ntaaⁿ we sondaro na chu'tyeⁿñê we l'uaancjo. Ndo' nt'om sondaro m'aⁿ 'ndyoots'a na cwil'a cwenta. ⁷ Mats'ia jo' tyjee' cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oqots'om ndo' teixueeñe naquii' w'aancjo. Ángel'ñeeⁿ tii' l'õoⁿ tsei'ntsquiee' Pedro, seilcweeⁿ juu. Matsoom nnom:

—Maje' maje'ndyo quicantyja'.

Quia jo' mana tquiaa l'uaancjo na chu'tyeⁿ l'õ Pedro. ⁸ Tso ángel'ñeeⁿ nnoom:

—Cwe' lia' ndo' cañjom' lcom'.

Jndā s'aaⁿ na ljo' tso ángel nnoom:

—Cwe' liaatco 'naⁿ ndo' candyo'ntyjo' naxaⁿla.

⁹ Jluí' Pedro, tjantjooⁿ naxeⁿ ángel, saq̄ ticaljeiiⁿ aa mayuu'cheⁿ na jndyaañê s'aa ángel. Ndo' s'ana' ntyjeeⁿ na cwe' tsoom'm ndaa. ¹⁰ Tei'nomna yuu m'aaⁿ sondaro najndyee. Jndā chii yuu m'aaⁿ sondaro na jndā we. Mana tquiena 'ndyoots'a xjo yuu na nlui' ts'aⁿ na nncuooⁿ nataa quii' tsjoom. 'Ndyoots'a'ñeeⁿ jnaaⁿ cheⁿnquina'. Jo' chii tei'nomna. Ty'ena cwii nataa, mana 'ndii ángel jom na ñeⁿnqueⁿ. ¹¹ Quia jo' sei'noⁿyaaⁿ, matsoom:

—Cwa mayuu'cheⁿ na Ty'oqots'om jñoom ángel 'naaⁿ na catseicandyaañe ja l'õ Herodes ñequio luee nn'aⁿ judíos cha'tso na cwiqueⁿ n'omna na nl'ana ñ'eⁿndyo.

¹² Jndā na ljeiiyaaⁿ na mayuu' na jndyaañê, tjaaⁿ waa' María tsondyee Juan ts'aⁿ na mati jndyu Marcos. Ee jo' jo' jndye nn'aⁿ jndā tjomndye na cwila'neiⁿ nnom Ty'oqots'om cwentaaⁿ. ¹³ Tjo' Pedro 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ. Cwii yuscu na mand'i'ntjom na jndyu Rode tjacanty'iaa' ñeeⁿ cacjo'. ¹⁴ Tajnaⁿ na jndyee' Pedro, jo' na tquiana' na jeeⁿ neiⁿleⁿ. Meiⁿ na nntseicanaaⁿñê

'ndyoots'a tîcatseicanaa"ñê. Seityuaa'toom tjaa" naquii' w'aa tjatseicañee" nn'a" cwa Pedro luaa' jndâ tyjee', macjo' 'ndyoots'a.

¹⁵ Saa jluena nnoom:

—Jee"che" ntjei" xque".

Saa jom ñe'cwii ñ'oom matsoom na mayuu'che" na Pedro luaa'. Quia jo' jluena:

—Luaa' ángel na mach'ee cwenta jom. Cwe' na mach'eeyana' ntyji' na jom.

¹⁶ Yoche" na luaa', tîcjaamei"ntyjee' Pedro na macjo'o"n 'ndyoots'a hasta quia na jlacanaa"ndyena. Ndo' quia nty'iaana jom jee" seicaty'ueneii"na' joona. ¹⁷ Saa s'oo l'oo" na calache"na. Tsoom ndaana chiuu s'aa Ta Ty'oqts'om na tjei' jom naquii' w'aancjo. Ndo' matsoom:

—Ñ'oomwaa' calacandii'yo' Jacobo ñequio nt'omche" nn'aa"ya na cwilayu'.

Jndâ jo' jluee"e", tjaa" cwiiche" joo.

¹⁸ Jndâ teixuee jee" ndyaa' tyolañ'ee" ndyuee sondaro ee tîleicaliuna ljo' tuii ñequio Pedro. ¹⁹ Herodes tcuu tcuu tyol'uee" tsa"ñee" saa tîcaljeii' juu, Jndâ jo' chii tyowajndooñê sondaro ndo' sa'ntjoom na cwje na"ñee". Jndâ jo' jluee"e" ndyuaa Judea. Tjaa" Cesarea na nnc'oomñê jo' jo'.

Tue' Herodes

²⁰ Herodes jee" lioom'm nn'a" tsjoom Tiro ñequio tsjoom Sidón. Jo' chii joona jlajndaa'ndyena na nnc'oona na m'aa". Saa ty'ecal'ueendye jndyena ñ'oom nnom Blasto ts'a" na wjaañoom'ñe nacañom'm. Tyol'ana ty'oo nnom tsa"ñee" na cateijnei' joona na cantycwii tia'ñee" na lioo' Herodes ñ'e"ndyena ee nantquie na maca"na' joona cwina"na' yuu na matsa'ntjoom tsa"ñee". ²¹ Quia jo' tqee" Herodes cwii xuee ndo' quia na tue'ntyjo xuee'ñee" tcwee' liaa na ya cantya na matsa'ntjoom ndo' tjawacatyee" sulâ yuu na maxje" mawacatyee" quia na matseijndaa'ñê ñ'oom. Jndâ jo' tyoñequiaa" ñ'oom ndaa nn'a". ²² Quia jo' jlat'maa"ndye nn'a" jom. Jlxuaana, jluena:

—Luaa' cwii ty'oqts'om matseinei" nchii cwe' ts'a".

²³ Ndo' ángel cwentaa' nquii Ty'oqts'om mañoom' s'aa na teiwii' Herodes ee tîcatseit'maa"ñê Ty'oqts'om. Tuee"e" na tcwa' canti jom.

²⁴ Saa ñ'oom' Ty'oqts'om tjanty'etina', tjawijndyendyeti nn'a" tyolayu'.

²⁵ Ndo' Bernabé ñ'e" Saulo, jndâ na jndaa' ts'iaa" na ty'ena Jerusalén, quia jo' ty'elcwee'na Antioquía. Ty'eñ'omna Juan ts'a" na mati jndyu Marcos.

13

Bernabé ñ'e" Saulo cwi'oonquiana ñ'oom' Ty'oqts'om

¹ Tmaa" nn'a" na macwji' Ty'oqts'om cwentaa"na" tsjoom Antioquía, quii'ntaa"na tyom'a" profetas ndo' ñ'ee" nn'a" na tyot'moo". Joo na"ñee" Bernabé ñ'e" Simón, tsa" na cwiluena negro juu, ndo' Lucio ts'a" tsjoom Cirene ñ'e" Manaén ndo' Saulo. Ndo' juu Manaén ñecwii ty'ewijndana ñ'e" Herodes tsa" na tyotsa'ntjoom ts'ondaa Galilea. ² Cwii xuee na cwila't'maa"ndye na"ñee" Ty'oqts'om, ndo' cwilacwe'jndo'ndyena, juu xje"ñee" tso Espíritu Santo ndaana:

—Catjeii'ndyo'yo' Bernabé ñ'e" Saulo na nnc'oona ts'iaa" na t'iq'ya joona.

³ Quia jo' jlacwe'jndo'ndyetyina, ndo' tyola'nei"tina nnom Ty'oqts'om. Jndâ chii tioona lueena nacjoo na"ñee" ndo' jñoomna joo na c'oo ts'iaa' 'naa" Ty'oqts'om.

Bernabé ñ'e" Saulo cwiñe'quiana ñ'oom Chipre

4 Jo' chii Bernabé ñ'eⁿ Saulo ty'ena yuu na jñom Espíritu Santo jooⁿa. Ty'ecuena tsjoom Seleucia. Jo' jo' jnaⁿa ty'ena ñ'eⁿ w'aandaa na nliquiena ndyuaaxeⁿncwe Chipre. 5 Ndo' jndā na tquiena tsjoom Salamina, quia jo' tyoñeⁿquiana ñ'oomⁿ Ty'o^ots'om naquiiⁿ lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Ndo' Juan, ts'aⁿ na mati jndyu Marcos, tyocañ'eⁿ ñ'eⁿndyena na tyotejineiⁿ jooⁿa. 6 Teiⁿnomna chaⁿwaa ndyuaaxeⁿncweⁿñeeⁿ. Tquiena hasta tsjoom Pafos. Jo' jo' jliuna cwii tsaⁿcaluaⁿ, ts'aⁿ judío na tyoch'ee na profeta juu saāⁿ tiyuuⁿ ñ'oom tyoñequiaa. Jndyu tsaⁿñeeⁿ Barjesús. 7 Tyocañ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿ tsaⁿ na tyotsaⁿntjom na jndyu Sergio Paulo ts'aⁿ na jeeⁿ jndoⁿ ts'om. Ndo' Sergioⁿñeeⁿ tqueeⁿñê Bernabé ñ'eⁿ Saulo ee ñ'eⁿcañeeⁿ ñ'oomⁿ Ty'o^ots'om. 8 Tsaⁿcaluaⁿñeeⁿ waa cwiicheⁿ xueⁿñeeⁿ na jñoom Elimas. Jom ñeⁿcatseitsaaⁿñê naⁿñeeⁿ na tacalaⁿneiⁿna nnom ts'aⁿ na matsaⁿntjom ndo' seijneiⁿ na tint-seiñ'oomⁿñe tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na cwitⁿmooⁿ naⁿñeeⁿ, ee ticalⁿue ts'oom na nntseyiuⁿ juu. 9 Jo' chii Saulo na mati jndyu Pablo, chaⁿwaañ'eⁿ naquiiⁿ ts'oom tooⁿ Espíritu Santo, nquiee nty'iaaⁿaⁿ tsaⁿcaluaⁿñeeⁿ. 10 Matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—U ts'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ manquiuⁿnn'aⁿ ndo' na jeeⁿ tia ts'aⁿndyuⁿ, 'u jnda tsaⁿjndii. 'U na jndooⁿ chaⁿtso nnom na ya, ¿Aa tixocjaⁿmeintyjeⁿ na matseiⁿcuⁿ na nnc'ooquieⁿ nn'aⁿ nato na yuu cantyja 'naaⁿ Ty'o^ots'om? 11 Na nmeiiⁿ macheⁿ m'aaⁿ Ty'o^ots'om nacjo'. Jo' chii nnc'oomⁿ na nchjaⁿ. Ndo' cwantindyo xuee taxocantyⁿiaⁿ naxueeñe ñeⁿquioomⁿ.

Ndo' mañoomⁿ s'aanaⁿ chaⁿcwijom tío nchquiuts'o nacjoomⁿ mndo' s'aanaⁿ ntyjeeⁿ najaaⁿñe. Tyolⁿueeⁿ ts'aⁿ na nntⁿuii ts'o^o na wjaañ'oom jom ee na titquioomⁿ. 12 Ndo' ts'aⁿ na matsaⁿntjom, quia na nty'iaaⁿaⁿ na luaaⁿ tuii seiyoomⁿ ee jeeⁿ tjaweeⁿ ts'oom ñ'oom na cwitⁿmooⁿna cantyja 'naaⁿ Ta Ty'o^ots'om.

Pablo ñ'eⁿ Bernabé cwiñequiana ñ'oomⁿ Ty'o^ots'om tsjoom Antioquía ndyuaa Pisidia

13 Quia jo' Pablo ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê jluina tsjoom Pafos. Tuona w'aandaa. Ty'ena, tquiena tsjoom Perge ndyuaa Panfilia. Jo' jo' 'ndii Juan jooⁿa, tjalcweeⁿ Jerusalén. 14 Jndā jo' jluina Perge, ty'etyetina. Tquiena tsjoom Antioquía ndyuaa Pisidia. Ndo' xuee na cwitaⁿjndyee nn'aⁿ judíos ty'equieⁿna naquiiⁿ wats'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ ndo' ty'emeindyuaandyena. 15 Jndā jo' seiⁿnaaⁿ ts'aⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oom na tyolaⁿljeii profetas, jndā chii nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cantyja 'naaⁿ wats'omⁿñeeⁿ jluena nnom Pablo ñ'eⁿ Bernabé:

—O nn'aaⁿya xeⁿ waa na ñeⁿcalajndoⁿyoⁿ n'ooⁿnyâ, canduⁿyoⁿ ndyaaⁿyâ.

16 Jo' chii teicantya Pablo, seintyjaaⁿ ts'o^o na calaⁿcheⁿna. Matsoom:

—O nn'aaⁿya tsjaaⁿ Israel ñ'eⁿ nt'omndyoⁿ 'o na mati cwilaⁿt'maaⁿndyoⁿ Ty'o^ots'om, candyeⁿyoⁿ ñ'oom na nntsjo^o: 17 Nquii Ty'o^ots'om cwentaa jaa nn'aⁿ Israel tjeiiⁿñê welooya na ñet'om teiyo cwentaaⁿaⁿ. S'aaⁿ na teitⁿmaⁿ tmaaⁿ jooⁿa yocheⁿ na tyomⁿaⁿyana ndyuaa Egipto, ndo' jndanquiacheⁿ ñequio najneiⁿ tañomⁿ jooⁿa, tjeiiⁿeⁿ jooⁿa ndyuaaⁿñeeⁿ. 18 Tyotseiⁿquii ts'oom ñ'eⁿndyena chaⁿna wenⁿaaⁿ ntyu quia tyomⁿaⁿna ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. 19 Jndā chii tquiaaⁿ na jndaana ndyuaa Canaán ee seityueeⁿeⁿ ntquieeⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na ñet'om ndyuaaⁿñeeⁿ cha jo' jo' nnc'om jooⁿa. 20 Jndā jo' tqueeⁿ na tyotsaⁿntjom jwe jooⁿa chaⁿna cwii ñequiee siaⁿnto waljooⁿ wenⁿaaⁿ nchooⁿ qui ntyu. Tyotsaⁿntjom naⁿñeeⁿ jooⁿa hasta na macandā cwii t'oom profeta Samuel. 21 Xjeⁿñeeⁿ tyotaⁿna nnom Ty'o^ots'om na nñequiaaⁿ cwii rey na nntsāⁿntjom jooⁿa. Ndo' ty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ Saúl jnda Cis, tsjaaⁿ 'naaⁿ Benjamín, na tsaⁿñeeⁿ saⁿntjom jooⁿa cwii wenⁿaaⁿ

ntyu. ²² Jnda jo' tjeiiⁿeⁿ tsaⁿñeeⁿ ndo' ty'oom ts'iaaⁿñeeⁿ David. Tyotsoom cantyja 'naaⁿ juu: "Juu David jnda Isai, nts'aaⁿ cha'xjeⁿ cjaawee' ts'ooⁿ. Cha'tso na l'ue ts'ooⁿ nntseicanaⁿ." ²³ Nquii David'ñeeⁿ, matsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ Jesús, tsaⁿ na macwjiⁿ'n'maaⁿñeⁿ nn'aⁿ Israel cha'xjeⁿ ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ. ²⁴ Cwii tjoocheⁿ na nnto' Jesús ts'iaaⁿ na ty'iom Ty'oots'om jom tyom'aaⁿ Juan, tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ Israel. Tyotsoom ndaana na calcweⁿ n'omna ndo' cwits'oomndyena. ²⁵ Quia na jnda majaatse-icandaⁿñeⁿ Juan ts'iaaⁿ na tyotseixmaaⁿ, tsoom: "'O m'aaⁿ n'om'yo' na ja ts'aⁿ na nndyocwjiⁿ'n'maaⁿñeⁿ 'o saaⁿ nchii jom ja. Jom manncwjeeⁿeⁿ ndo' t'maⁿ tseixmaaⁿ. Ja meiⁿ cwe' l'oom'm ticatseixmaⁿya na nntseicanaⁿ."a."

²⁶ Tsoti Pablo ndaana:

—'O nn'aaⁿya, nt'omndyo jaa cwiluiindy^o tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham ndo' nt'omndyo' 'o nchii jo' saaⁿ mati cwila't'maaⁿndyo' Ty'oots'om. Ndaaⁿ jaa na cha'tsondyo seicwanom Ty'oots'om ñ'oomwaa na ma'moⁿna' ndaaya chiuu cal'aaya cha nluiⁿ'n'maaⁿndyo. ²⁷ Nn'aⁿ na m'aⁿ Jerusalén ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye jo ndaana ticala'noⁿ'na 'ñeeⁿ cwiluiñeⁿ Jesús. Ee meiiⁿ ticwii cwii xuee na cwita'jndyena cwila'naaⁿ'na ñ'oom na tyola'ljeii profetas saaⁿ ticala'noⁿ'na na matseineiⁿ ñ'oom'ñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús. Jo' na manquieetona tquiana jnaaⁿ'na cha'xjeⁿ tso ñ'oom'ñeeⁿ na nntjoom. ²⁸ Meiⁿ t'icatseixmaaⁿ na nncueeⁿ'eⁿ ee meiⁿ'cwii jnaaⁿ'na tjaaⁿ'na, saaⁿ tyotaⁿ'na nom Pilato na cueeⁿ'eⁿ. ²⁹ Jnda na jlacandaⁿ'ndyeñeⁿ'na cha'tso ñ'oom cha'xjeⁿ na matso ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na nntjom Jesús, tyjeendye nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ. Chii ty'ecat'iuuna jom quii' tsei'tsuaa. ³⁰ Saaⁿ s'aa Ty'oots'om na tando'xcoom. Je' tac'oomñeⁿ quii'ntaaⁿ 'l'oo. ³¹ Ndo' nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿñeⁿ na jnaⁿ'na Galilea na ty'ewana Jerusalén jndye xuee tyonty'iaatina jom jnda na wando'xcoom. Je' majoona cwitjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿ'na ndaaⁿ nn'aⁿ.

³² Jo' chii cwiñequiaayâ ñ'oom naya ndaaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tso Ty'oots'om ndaaⁿ welooya na ñet'om teiyo na nnts'aaⁿ. ³³ Ndo' je' ndaaⁿ jaa nn'aⁿ tsjaaⁿ jooa jnda seicandaⁿñeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ee wando'xco Jesús jnda na tue'. Teiyo teiljeii ñ'oom naquii' salmo jnda we na matsona': "'U cwiluiindy^o t'i'jndaaya ndo' xuee je' ma'moⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiindy^o tsotye!'." ³⁴ Jnda t'moⁿ Ty'oots'om na nnts'aaⁿ na nncwando'xco Jesús jnda na tueeⁿ'eⁿ, meiⁿ xocatoo' sei'ts'o 'naaⁿ'na cha'xjeⁿ matso salmo jnda we. Matsona': "Ntio'naaⁿndyo 'o cha'xjeⁿ ñ'om na tsjooⁿ nom David na nnts'aaⁿ."

³⁵ Mati teiljeii ñ'oom naquii' cwiñeⁿ salmo na ndoo' matseineiⁿ nquii Jesús. Matsona': "'U xonquiaaⁿ na nnto'ndyo ee na cwiluiindy^o t'i'jnda na lju' ts'ooⁿya jo njom!'." ³⁶ David, tsaⁿ na seiljeii ñ'oom'ñeeⁿ ñejndi'ntjoom ndaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'oots'om. Jnda chii tueeⁿ'eⁿ. Ty'ecat'iuu nn'aⁿ jom yuu tjacant'iuu'ndye weloom'm na ñet'om teiyocheⁿ ndo' to'ñeⁿ. ³⁷ Saaⁿ Jesús ticatoo'ñeⁿ. S'aa Ty'oots'om na tando'xcoom. ³⁸ Jo' chii 'o nn'aaⁿya, cala'noⁿ'yo' ñ'oom na cwiñequiaayâ ndaaⁿ'yo', ee cantyja 'naaⁿ jom jo' na matsei'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaⁿ'yo'. ³⁹ Cantyja 'naaⁿ ljeii na tqeⁿ'na Moisés xocaluiⁿ'maaⁿñeⁿ ts'aⁿ. Saaⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús meiⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na nntseiyu' ñ'eⁿñeⁿ nluiⁿ'n'maaⁿñeⁿ. ⁴⁰ Jo' chii queⁿ queⁿ'yo' cwenta cha tintjom'yo' cha'xjeⁿ matso ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ⁴¹ Tyoluena:

Queⁿ'yo' cwenta 'o nn'aⁿ na ticueeⁿ n'om'yo' ñ'oom na mayuu'.

Catseicaty'uena' 'o. Ndo' na nntsuundy^o'.

Ee ncuee na cwitand'yo' ja Ty'oots'om nnts'aa ts'iaaⁿ t'maⁿ na nntse-icaty'uena' 'o, na xocala'yuu'yo' ñ'eⁿndyo meiiⁿ na nntso ts'aⁿ ndaaⁿ'yo' na cal'a'yo' na ljo'.

⁴² Jnda na seinein Pablo jlueen^e naquii' wats'om'ñeeⁿ ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'e'ñé. Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos tyol'ana ty'oo ndaaⁿ nañ'eeⁿ na cala'nei'tina ñ'oom'ñeeⁿ ndaana cwicheⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos.

⁴³ Quia na jnda t'oom'ndye nn'aⁿ na tyotjomndye wats'om'ñeeⁿ jndye nn'aⁿ ty'elajomndyena ñ'eⁿ Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ judíos ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na nchii judíos saaⁿ ñequio na xcwee' n'omna cwila't'maa'ndyena Ty'oots'om cha'xeⁿ nn'aⁿ judíos. Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolajndo'na n'om nañ'eeⁿ na tyeⁿ c'omna na quit'maⁿ n'omna Ty'oots'om ee jom matseixmaaⁿ naya.

⁴⁴ Quia na tue'ntyjonnda' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos manndyo ndyendye nn'aⁿ quii' tsjoom tjomndyena na nndyena ñ'oom' Ty'oots'om.

⁴⁵ Saaⁿ nn'aⁿ judíos, quia na nty'iaana na jndyendye nn'aⁿ jnda tjomndye, tyola'taaⁿ n'omna. Tyoluena na tyuu' ñ'oom na tyotseineiⁿ Pablo ndo' tyoluena ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm. ⁴⁶ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolaneinⁿ na ñequio na t'maⁿya n'omna. Jluena:

—Matsa'ntjomna' na nleineiⁿjndyee ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ 'o nn'aⁿ judíos, saaⁿ tiñe'cato'ñoom'yo' juuna'. Cwil'a'yo' cha'cwijom ticalaxmaⁿ'yo' na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'. Jo' chii je' ñ'equiaayâ ñ'oom nayawaa ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ⁴⁷ Ee luaa sa'ntjom Ta Ty'oots'om já, tsoom:

Ja jnda tquaaⁿya 'o na nlxmaⁿ'yo' cha'cwijom chom na nntseixueeñaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.

Hasta cha'waa nnom tsjoomnancue ñ'equia'yo' ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ cantyja na nlui'n'maa'ndyena.

⁴⁸ Quia na jndye nn'aⁿ na nchii judíos ñ'oomwaa' tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿ n'omna. Tyolat'maa'ndyena ñ'oom' Ty'oots'om. Ndo' jlayu' cha'tsondye nn'aⁿ na maxjeⁿ ntyjii Ty'oots'om na nnto'ñoomna na ticantycwii na nntando'na. ⁴⁹ Ndo' t'oom' ñ'oom' Ta Ty'oots'om cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ.

⁵⁰ Saaⁿ nn'aⁿ judíos tyolajndo'na n'om na'lcu na t'maⁿ cwilaxmaⁿ ndo' na cwilacandá cantyja na cwi'oo wats'om 'naa'na. Mati tyolajndo'na n'om naⁿnom na cwiluiitquiendye tsjoom Antioquia'ñeeⁿ. Jo' na jla'jomndye nn'aⁿ na tyota'wi'na Pablo ñ'eⁿ Bernabé hasta tjeii'na nañ'eeⁿ ndyuaana. ⁵¹ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé jla'teincwii'na nc'ee'na chii tquiaa ts'ojndaⁿ na chuu' na t'moⁿna' na tis'a l'a nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Jnda chii ty'ena tsjoom Iconio. ⁵² Saaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Antioquia'ñeeⁿ neii'na ndo' too' naquii' n'omna m'aaⁿ Espíritu Santo.

14

Cwiñequiana ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Iconio

¹ Ndo' Pablo ñ'eⁿ Bernabé majo'ti l'ana tsjoom Iconio. Ty'equie'na naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyoñequiana ñ'oom' Ty'oots'om. Jeeⁿ ya tyola'nei'na. Jo' chii jndyendye nn'aⁿ judíos jlayu' ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ² Saaⁿ nn'aⁿ judíos na tyolayu' tyola'ndaa'na n'om nn'aⁿ na nchii judíos. Tyol'ana na calancjoo'ndye nañ'eeⁿ nacjoo nn'aⁿ na cwilayu'. ³ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé majndye xuee ljoo'ndyena tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' ñequio na t'maⁿya n'omna tyoñequiana ñ'oom cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om ee nquiuna na ñ'e'ñ'eeⁿ ñ'e'ndyena. Ndo' jom t'moⁿ na mayuu' ñ'oom na tyoñequiana ee s'aaⁿ na tyol'ana 'naaⁿ t'maⁿ na xocandaⁿ nnts'aa na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ meiⁿ xocatsei'noⁿ ts'aⁿ chiuu tuiyyuu. ⁴ Saaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ toⁿ'na' jooa. Ee nt'omndyena tyola'jomndyena ñequio nn'aⁿ judíos ndo' nt'omcheⁿ tyola'jomndye ñequio apóstoles. ⁵ Quia jo' nn'aⁿ judíos

ñequio nn'aⁿ na nchii jo' jla'jomndyena ñequio naⁿmaⁿ'iaaⁿ tsjoomna na tyol'ueendyena chiuu nnta'wi'na naⁿ'ñeeⁿ ndo' na njñomna ljo'. ⁶ Saq Pablo ñ'eⁿ Bernabé jndyena na ljo'. Jo' chii jleinomna. Ty'ena tsjoom Listra ñequio tsjoom Derbe, jo' jo' ndyuaa Licaonia. Ndo' ty'ena ndyuaa na mat'uiina' ñ'eⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. ⁷ Jo' jo' tyoñequiana ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oqots'om.

Nn'aⁿ tsjoom Listra cwijñomna ljo' Pablo

⁸ Tsjoom Listra tyowacatyeeⁿ cwii tsaⁿ's'a na tileicjaacaa ee maxjeⁿ ntjeiⁿ nc'eeⁿ tuiiñê. Meiⁿjom ndii' tyoojaacaⁿ. ⁹ Jndii tsaⁿ'ñeeⁿ na seineiⁿ Pablo. Ndo' nquiee nty'iaaⁿ'aⁿ juu, ee sei'nqooⁿ'oⁿ na tseixmaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ na matseyu'ya ts'om na nlco'yana' juu. ¹⁰ Quia jo' jndeiⁿ seineiⁿ, matsoom:

—Quintya', cwintyje'.

Quia jo' mañoom' teintyjee', to' tjacaa. ¹¹ Ndo' nn'aⁿ ndyuaa Licaonia, quia na nty'iaana na luaa' s'aa Pablo, to'na tyola'xuaana ñequio ñ'oomna. Tyoluena:

—Cwa wee nty'oq cha'na nn'aⁿ jnda tquiecañomna jaa.

¹² Jo' chii jluena na Bernabé ty'oq Júpiter jom, ndo' Pablo je' jluena na jom ty'oq Mercurio ee jom mañequiaaⁿ ñ'oom ndaana. ¹³ Nnom tsjoom meintyjee' wats'om cwentaa' ty'oq Júpiter. Ndo' tyee cwentaa' Júpiter'ñeeⁿ jndyochom quioo'ndyo na ta'njoom' l'uaaljaa' cantyo'yo' hasta 'ndyoots'atoom' tsjoom ee jom ñequio nn'aⁿ quii' tsjoom ñe'cala'cweena quioo'ñeeⁿ na nla't'maaⁿndyena Bernabé ñ'eⁿ Pablo. ¹⁴ Saq apóstoles, quia na nty'iaana na luaa' nl'a nn'aⁿ, to'na tyojndii'ndyena liaana na matsei'ndaa'na' nquiuna na luaa' cwil'a naⁿ'ñeeⁿ. Jndeiⁿ ty'equeie'na quii'ntaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁵ Tyolaxuaana tyoluena:

—Chiuu sa 'o nn'aⁿ na luaa' ñe'cal'a'yo'. Mann'aⁿ já cha'na 'o. Tquioñ'ooⁿ'yá ñ'oom naya na ndyeyo' cha ca'ndye'yo' nmeiⁿ na cwe' ts'iaaⁿndyo. Calat'maaⁿndyo' nquii Ty'oqots'om na wando' ee jom tqueeⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue ñequio ndaaluae ndo' cha'tso nnom na cwilaxmaⁿ'na'. ¹⁶ Ncuae na ñejndyowaana' ñe'ndiitoom na cal'a cha'tso nn'aⁿ mei'ljo'cheⁿ na l'ue n'omna. ¹⁷ Saq tíca'ñeeⁿ na ticwji'yuu'ñê cantya 'naaⁿ nqueⁿ, ee mach'eeⁿ naya cha'tsondyee nn'aⁿ. Mañequiaaⁿ ndaaluaa' na cwinaⁿ'na' tsjo'luee. Ndo' mach'eeⁿ na cwique ntjom. Mach'eeⁿ na cwijaacjooya ñ'eⁿ nantquie na mañequiaaⁿ ndo' mach'eena' na neii'ya.

¹⁸ Saq meiiⁿ na jluena ñ'oommeiⁿ jeeⁿ nc'uaa' tjawitsaaⁿ na ñe'calacwjee nn'aⁿ quioo' jo ndaana na nlat'maaⁿndyee naⁿ'ñeeⁿ joona.

¹⁹ Juu xjeⁿ'ñeeⁿ tquiecañom nn'aⁿ judíos na jnaⁿ tsjoom Antioquía ñequio Iconio. L'ana na ñe'cwii ñ'oom t'maⁿ'na ñequio Iconio ñequio Listra. Jo' chii tyojñomna ljo' Pablo. Jnda chii ty'eñ'omtscoq'ndyena jom nnom tsjoom ee jla'tiuuna na jnda tueeⁿ'eⁿ. ²⁰ Saq nn'aⁿ na cwilayu' ty'ecwintyjee'na ndiocheⁿ nacañom'm. Quia jo' teicantyaⁿ, tjaquie'nnaaⁿ'aⁿ quii' tsjoom. Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee jlueeⁿ'eⁿ tjaaⁿ ñ'eⁿ Bernabé tsjoom Derbe.

²¹ Tyoñequiana ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, ndo' jndye nn'aⁿ jlayu'. Jnda chii ty'elcwee'nda'na Listra ñequio Iconio ñequio Antioquía. ²² Njoom'ñeeⁿ tyoteijndeiitina nn'aⁿ na cwilayu' na c'omt'maaⁿndyeti naⁿ'ñeeⁿ n'omna. Tyola'jndo'na n'om naⁿ'ñeeⁿ na cwintyjee'tye'na na cwilayu'na. Ndo' tyoluena:

—Maxjeⁿ cwilaxmaaⁿ'ya na jndye nawi' nntjooⁿ'ya na cwitsaaquiaⁿ'a cantya 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oqots'om.

²³ Mati tjeii'ndyena nn'aⁿ na nntioona ts'iaaⁿ na nluiitquiendye cwentaa' cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'aⁿ. Tyola'nei'na

nnoom Ty'ootts'om ndo' tyola'cwejndo'ndyena. Ndo' tioona naⁿñeeⁿ l'ooⁿ ee na ñ'eⁿ jom jndā jlayu'na.

Cwi'oolcwee'nda'na tsjoom Antioquía ndyuua Siria

²⁴ Jndā jo' tei'nomna ndyuua Pisidia, tquiena ndyuua Panfilia. ²⁵ Jo' jo' tyoñequiana ñ'oom tsjoom Perge. Jndā chii ty'ena tsjoom Atalia. ²⁶ Tsjoom'ñeeⁿ tuona w'aandaa. Ty'elcwee'nda'na tsjoom Antioquía yuu na jnaⁿna jndā na tío nn'aⁿ joona l'o Ty'ootts'om ndo' je' jndā jlacandana ts'iaaⁿñeeⁿ. ²⁷ Ndo' jndā na tquiena Antioquía jla'tjomna nn'aⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ootts'om cwentaaⁿaⁿ. Tyoluena ndaaⁿ naⁿñeeⁿ cha'tso na tyoteijndei' Ty'ootts'om na tyol'ana ndo' na mati s'aaⁿ na cwilayu' nn'aⁿ na nchii judíos. ²⁸ Jndye xuee ljoo'ndyena ñequio nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo'.

15

Tjomndye nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Jerusalén

¹ Xjeⁿñeeⁿ nt'om nn'aⁿ jnaⁿna ts'ondaa Judea, tquiocuena Antioquía. Tyot'mooⁿna ndaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo'. Tyoluena na jndei'na' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre cha'xjeⁿ ñ'oom na sa'ntjom Moisés na cal'a nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿnom. Ee xeⁿ ticalacandā naⁿñeeⁿ jo', jlueña na xocalui'n'maaⁿndye naⁿñeeⁿ. ² Ndo' Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolañ'eeⁿ ndyueena ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ na tqeie Antioquía. Tyoluena na tiyuu' na macaⁿna' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre'ñeeⁿ. Jndā chii teijndaa' na wendye joona ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' nnc'oona Jerusalén. Nnc'oontyjaa'na nquie apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ootts'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Jo ndaaⁿ naⁿñeeⁿ nleijndaa' ñ'oomwaa'.

³ Quia jo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ootts'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Antioquía ty'ioomna ts'iaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jo' chii ty'ena. Teinomma ndyuua Fenicia ñequio Samaria. Tyolacandiina nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo' na mati nn'aⁿ na nchii judíos macwilcwe' n'om, macwilayu'na. Ndo' quia na jndye naⁿñeeⁿ na ljo', cha'tsondyena tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿna.

⁴ Quia tuee' Pablo ñ'eⁿ Bernabé Jerusalén, cha'waa tmaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿna ñequio apóstoles to'ñoomna naⁿñeeⁿ ñequio na neiiⁿna. Quia jo' naⁿñeeⁿ tyoluena cha'tso na jndā s'aa Ty'ootts'om ñ'eⁿndyena. ⁵ Saaⁿ nt'om nn'aⁿ na cwilayu' na cwilaxmaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na jndyu fariseos teicantyjana. Tyoluena:

—Jndei'na' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre na cwil'aa jaa nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿnom ndo' cal'uuya ndaana na calacandaaⁿndyena cha'tso ljeii na tqeieⁿ Moisés.

⁶ Ndo' apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye tjomndyena na m'maⁿna ñ'oomwaa'. ⁷ Mayo tyol'uee'ndyena chiuu nl'ayoona na nlajndaa'ndyena ñ'oom'ñeeⁿ. Jndā chii teicantyja Pedro. Tsoom ndaana:

—O re nn'aⁿya na cwilayu'yo' manquiuy'yo' na jaach'ee xuee tjeii'ñe Ty'ootts'om ja quii'ntaaⁿyo' na ñnequiaya ñ'oom naya chiuu na nluin'maaⁿndye nn'aⁿ na nchii judíos cha nlayu'na. ⁸ Ee nqueⁿ mantyjeeⁿ chiuu cwila'xmaⁿ nn'aⁿ naquii' n'om. Ndo' jndā t'mooⁿ na mati maco'ñoom nn'aⁿ na nchii judíos laxmaⁿ ee tquiaaⁿ Espíritu Santo na nnc'oomñe naquii' n'omna cha'xjeⁿ tquiaaⁿ juu na nnc'oomñe naquii' n'ooⁿ jaa. ⁹ Meiⁿ tiquich'eeⁿ na we waa ñ'eⁿndye joona ndo' ñ'eⁿndyo jaa ee seiljoom'm n'omna nc'e na cwilayu'ya n'omna ñ'eⁿñe. ¹⁰ Quia jo' je' je' zchiiu na ñe'cal'a'yo' xjeⁿ Ty'ootts'om? 'O cwil'a'yo' na jndei'na' na joo nn'aⁿ na cwilayu' na nchii judíos calacandāna ñ'oom na matsā'ntjomna' jaa nn'aⁿ

judíos na juuna' matseijomna' cwii xuu, ndo' xuu'ñee" mei" welooya na ñet'om teiyo tícana'ndyena mei" jaa. ¹¹ Saꝓ tiyuu' na ljo' maca'na' ee cwilayuu'a na macandꝓ juu naya na matseixma" Ta Jesús na cwe' yu jo' na cwilui'n'maa'ndyꝓ jaa ndo' mati joona.

¹² Quia jo' cha'tsondye nn'a" na tjomndye jla'che"na. Tyoque"na cwenta ñ'oom na tyotseinei" Bernabé ñequio Pablo cantyja 'naa" ts'iaa" t'ma" ñequio 'naa" na tyol'ana quii'ntaa" nn'a" na nchii judíos na xocandꝓ nluuina' na cwe' najndeii nquii ts'a". ¹³ Jnda na jla'nei" na"ñee" quia jo' t'o Jacobo, matsoom:

—'O re nn'a"ya na cwilayu'yo' candye'yo' ñ'oom na nntsꝓꝓ. ¹⁴ Juu Simón Pedro jnda tsoom ndꝓꝓya chiuu waa na jna'jndyeena' na tio'naa'ñe Ty'oots'om nn'a" na nchii judíos na macwji'ñe nn'a" quii'ntaa" na"ñee" na nlxama" tmaa" cwentaa"na. ¹⁵ Juu ñ'oomwaa' ljo'yu tseixma"na' ñequio ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ¹⁶ Luaa matsona':

Quia na jnda tui cha'tso nmei", nnc'ꝓꝓ'nda'a na wi' ts'ꝓꝓ'ya tsjaa' 'naa" David na jndyowicantyꝓꝓ'. Matseijndaa'ndyꝓ na cwii joona nntsꝓ'ntjom.

¹⁷ Luaa' matseijndaa'ndyꝓ cha mati nn'a" na nchii judíos nl'ueena ja na cwiluiindyꝓ na matsꝓ'ntjꝓ'ya.

Cha'tsondye na"ñee" na quia nlxama" cwentaya nl'ueena ja.

¹⁸ Ñ'oom'ñee" tsotina':

Luaa' ñ'oom na teiyo t'mꝓ Ty'oots'om ndꝓꝓya ñequio ts'iaa"meii" na mach'ee".

¹⁹ Tsoti Jacobo:

—Nc'e ñ'oom'ñee", jo' chii matseitiuuya cantyja 'naa" nn'a" na nchii judíos na cwilcwe' n'om na cwilayu', mei" ticatsona' na nlcachuuya xuu joona joo ñ'oom na matsꝓ'ntjomna' jaa. ²⁰ Malei'tye" xe" cwe' nlaljeiia ñ'oom na nlcwanꝓ'ya na m'a"na na tacwa'na nantquie na jnda tsꝓ' nn'a" jo ndꝓꝓ 'na" na cwila't'maa'ndyena na nchii Ty'oots'om. Ndo' tanc'omna na cwe' nnc'omyana ñ'e" nc'iaana. Tantquuina seii quioo' na cwe' cwi'uꝓꝓ cantyꝓ'. Ndo' tantquuina niom'. ²¹ Ee teiyo maxje" cwit'mꝓꝓ" nn'a" ljeii na tque" Moisés. Ndo' cha'tso njoom cwila'naa" nn'a" judíos ñ'oom'ñee" naquii' lan'om 'naa"na ticwii cwii xuee na cwita'jndyeena.

Carta na tja na m'a" nn'a" na nchii judíos

²² Quia jo' apóstoles ñequio nn'a" na cwiluiitquiendye ñequio cha'waa tmaa" nn'a" na macwji' Ty'oots'om cwentaa"na tsjoom Jerusalén t'ma"na na ya na nntjeii'ndyena nn'a" quii'ntaa"na na nnc'oo tsjoom Antioquia ñequio Pablo ñ'e" Bernabé. Ty'ioomna ts'iaa"ñee" Judas ts'a" na jnda we xuee' Barsabás, ñequio Silas. Na"nomm'a" cwiluiitquiendye quii'ntaa"na. ²³ Ndo' jla'cwanomna cwii carta ñequio na"ñee". Carta'ñee" matsona':

“Já apóstoles ñequiondyꝓ já nn'a" na cwiluiitquiendyꝓ quii'ntaa" tmaa" nn'a" na macwji' Ty'oots'om cwentaa"na tsjoom Jerusalén, cwilacwanꝓ'yâ cartawaa na m'a" 'o nn'a" na nchii judíos na m'a"yo' tsjoom Antioquia ñequio ndyuua Siria ñ'e" Cilicia. Cwil'uuyâ na xma'ndyꝓ' 'o nn'aa"ya na cwilayu'yo'. ²⁴ Já jnda jndyaayâ na ljo jna" nt'om nn'a" na ty'e na m'a"yo' ndo' tyolañ'ee"ndyena 'o ñ'e" ñ'oom na tyoluena. Tyola'ndaa'na n'om'yo' ñequio ñ'oom'ñee". Saꝓ nchii já l'uuyâ na caluena na ljo'. ²⁵ Jo' chii já tjomndyꝓ ndo' ñe'cwii jnda t'maa'yâ na ya na nntjeii'ndyꝓ nt'om nn'a" quii'ntaa'yâ na nnc'oona na m'a"yo' ñequio Bernabé ñ'e" Pablo, nquiee nn'aa"ya na jee" jnda nquiuuya. ²⁶ Ee na"m'a" ti'maa" n'omna mei" cwjena

na m'aⁿna cantyja 'naa^m Taya Jesucristo. ²⁷ Jo' chii cwijñooⁿyâ Judas ñequio Silas na m'aⁿyo'. Joonâ nluê jndaa'ndyena ndaa^yyo' ñ'oom na cwil'uuyâ. ²⁸ Ee nquii Espîritu Santo jndâ t'mooⁿ ndaa^yyâ na tilacachuutyaa^yyâ xuu 'o, macandâ nmeiiⁿ laxma^myo' na calacandâ^yyo': ²⁹ Tacwa'yo' nantquie na jndâ tsaⁿ nn'aⁿ jo ndaaⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a. Tantquie'yo' niom' meiiⁿ seii quioo' na cwe' cwî'uooⁿ cantyo'. Ndo' meiiⁿ tanc'om'yo' na cwe' nnc'om'ya'yo' ñ'eⁿ nn'aⁿ. Xeⁿ cwîlacandâ^yyo' nmeiⁿ quia jo' malei'tyeⁿ, ya cwil'a'yo'. Macandâ ñ'oommeiiⁿ cwil'uuyâ ndaa^yyo'. Xmaⁿndyo' na cha'tsondyo'."

³⁰ Quia jo' jlui' Judas ñ'eⁿ Silas. Ty'ena tsjoom Antioquía ñ'eⁿ Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Quia na tqienua jo' jo' jla'tjomna nn'aⁿ na cwilayu' ndo' tqienua cartâ na cwileiñ'omna ndaaⁿ ñeeⁿ. ³¹ Ndo' jndâ na jla'naa' na ñeeⁿ juuna' tqiuaana' na neiiⁿna, ty'omt'maaⁿndyena n'omna. ³² Ndo' Judas ñequio Silas, mati cwiluiindyena profetas. Jo' chii jndye ñ'oom tyola'neiⁿna ndaaⁿ ñeeⁿ, tqiuaana na t'maⁿ n'om na ñeeⁿ ndo' ty'enajndana na cwilayu'na. ³³ Judas ñ'eⁿ Silas tyom'aⁿna jo' jo' cwantindyo xuee. Xjeⁿ na macwi'oolcwee'na Jerusalén yuu m'aⁿ nn'aⁿ na jñoom joonâ, nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Antioquía tío joonâ l'ô Ty'oqots'om na c'oona na tjaâ ñomtiuu c'omna. ³⁴ Saa Silas seitoom na nljoo'ñetyeeⁿ jo' jo'. ³⁵ Mati Pablo ñ'eⁿ Bernabé l'joo'ndyena. Joonâ ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyot'mooⁿna ndo' tyoñequiana ñ'oom naya 'naa^m Ty'oqots'om ndaaⁿ nn'aⁿ.

Pablo na ndâ we ndii' wjaanquiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om

³⁶ Jndâ na teinom cwanti xuee na ñet'omna jo' jo', tso Pablo nnom Bernabé: —Cwa nntsaalcwaaⁿndaa'a nntsacanty'iaaya chiuu cwil'oom'aⁿ nn'aaⁿya na cwilayu' cwii cwii tsjoom yuu na tyoñequiaaya ñ'oom 'naa^m Ta Ty'oqots'om.

³⁷ Ndo' Bernabé l'ue ts'oom na nncjaañ'eⁿ Juan ñ'eⁿndyena, ts'aⁿ na ndâ we xuee' Marcos. ³⁸ Saa Pablo tiljoya ts'oom na nncjaa tsaⁿ ñeeⁿ ee ñeeⁿ joonâ ndyuaa Panfilia ts'iaaⁿ na ty'ena. ³⁹ Jo' chii Pablo ñequio Bernabé ticjaañ'oom' t'maⁿna hasta toⁿndyena. Bernabé tjañ'oom Marcos. Tuona ts'om w'aandaa. Ty'ena ndyuaaxeⁿncwe Chipre. ⁴⁰ Saa Pablo, tjeii'ñê Silas. Cwii tjoocheⁿ na nnc'oona tío nn'aⁿ na cwilayu' joonâ l'ô Ty'oqots'om na catio'naaⁿñê joonâ. Jndâ chii ty'ena. ⁴¹ Tyowwi'nomna ndyuaa Siria ñequio Cilicia. Tyotei'jndeina na ty'enajndâ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ.

16

Pablo ñequio Silas ty'eñ'omna Timoteo

¹ Quia jo' Pablo ñ'eⁿ Silas tqienua tsjoom Derbe. Jndâ chii ty'ena tsjoom Lистра. Jo' jo' tajnaaⁿna cwil ts'aⁿ na matseyiu' na jndyu Timoteo. Jom jndâ yuscu ts'aⁿ judía na matseyiu' saa tsotyeeⁿ nchii ts'aⁿ judío juu. ² Nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Lистра ñ'eⁿ tsjoom Iconio tyotjeii'yana Timoteo. ³ L'ue ts'om Pablo na nncjaañ'eⁿ Timoteo ñ'eⁿñê. Jo' chii seijndaa'ñê na tuii ñ'eⁿ tsaⁿ ñeeⁿ cha'xeⁿ costumbre na cwil'a nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿnom. S'aaⁿ na l'jo' cha nn'aⁿ judíos na m'aⁿ ndyuaa na cwil'oona til'ana na tila'ñoom'ndyena ñ'oom na cwîñequiana ee nquiu na ñeeⁿ na Timoteo nchii ts'aⁿ judío tsotyeeⁿ. ⁴ Pablo ñequio Silas ñ'eⁿ Timoteo tyoma'nomna. Ndo' ticwii cwii tsjoom yuu na tyoquiena tyola'candiina nn'aⁿ na cwila'yuu' ñ'oom na jla'jndaa'ndye apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Jerusalén. ⁵ Jo' chii cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ tyo'oonajndana na cwila'yuya n'omna ndo' 'io ndii' 'io ty'ewijndyendyetina.

Tco'na' nnom Pablo cwii ts'a' ndyuua Macedonia

⁶ Pablo ñequio nn'a' na ñ'ee' ñ'e'ñê, seicu' Espíritu Santo na nnc'oola'nei'na ñ'oom' Ty'oots'om ndyuua Asia. Jo' chii tei'nomna ndyuua Frigia ñequio ndyuua Galacia. ⁷ Quia na tquiena tye'ncoo ndyuua Misia jla'tiuuna na nnc'ooquie'na ndyuua Bitinia saa tinquiaa Espíritu Santo na nnc'oono jo'. ⁸ Jo' chii cwe' tei'nomna ndyuua Misia. Ty'eucena hasta tquiena tsjom Troas, nndyoo' 'ndyoo ndaaluee. ⁹ Jo' jo' waa na tco'na' nty'iaa' Pablo natsjom. Nty'iaa'na' meintyjee' cwii tsa'ns'a ts'a' ndyuua Macedonia. S'aa tsa'ñee' ty'oo nnoom, tso: "Cwinoom' ntyjawaa ndyuua Macedonia. Candyo'tei'jnde' jâ." ¹⁰ Jnda na nty'iaa' Pablo na tco'na' nnoom, mantya jla'jnda'ndyô na nncwit'ioô'â ndaaluee nntsaayâ ndyuua Macedonia. Ee jla'noô'â na majñom Ty'oots'om jâ na nntsaanquiaayâ ñ'oom naya ndaa nn'a' ndyuua'ñee'.

Tyjee' Pablo ñ'e' Silas tsjom Filipos

¹¹ Jo' chii tuqoyâ ts'om w'aandaa tsjom Troas. Saandyeyuuyâ squiaayâ ndyuuaaxen'cwe Samotracia. Teincoo cwiiche' xuee saayâ squiaayâ tsjom Neápolis. ¹² Jo' jlui'â ñ'e' w'aandaa, saayâ squiaayâ tsjom Filipos. Tsjom'ñee' m'aa'na' nacje' naa' nn'a' romanos ndo' t'ma'ti matseixma'na' na cha'tso njoom cha'waa ndyuua Macedonia. Tsjom Filipos'ñee' ljoo'ndyoyayâ cwantindyo xuee. ¹³ Xuee na cwita'jndyee nn'a' judíos jlui'â nnom tsjom 'ndyoo jndaa. Ee jla'tiuuyâ aa nchii nliuuyâ yuu cwila'nei' nn'a' nnom Ty'oots'om, nlajomndyô ñ'e'ndyena. Jo' jo' jliuuyâ nt'om yolcu. Saacwindyuuaandyô jlanag'ya ñ'oom' Ty'oots'om ndaa na'ñee'. ¹⁴ Quii'ntaa' yolcu'ñee' ñ'e' ts'a' na jndyu Lidia. Jom ts'a' na jna' tsjom Tiatura na majnda' liaa ya, liaa colo catsioo'. Jom ts'a' na matseit'maa'ñê Ty'oots'om. S'aa Ta Ty'oots'om naquii' ts'oom na ya tquee' cwenta ñ'oom na tyoñee' na seinei' Pablo. ¹⁵ Ndo' teits'oomñê ñ'e' nn'a' wa'a'. Jnda chii seity'oofñê ndaayâ, toom:

—Xe' cwindy'ia'yo' na matseicandaya na matseyu'a ñequio Ta Jesús cwa caljoo'ndyo' w'aya.

Ndo' s'aa' na caljoo'ndyô wa'a'.

Pablo ñ'e' Silas ñjomndyena w'aancjo tsjom Filipos

¹⁶ Cwii xuee'ñee' saayâ yuu cwila'nei' nn'a' nnom Ty'oots'om ndo' tjomndyô cwii yuscuchjoo na macjawee' 'ndyoo nc'e na m'aa' jndyeta naquii' ts'om. Tsa'ñee' m'aa'ntyee' luee nn'a' na cwita'ntjom cantyja 'naa'na'. T'maa' s'om cwiqiuoo luee na'ñee' nc'e na macjawee' 'ñom. ¹⁷ Toq'o' na tyojaantjoo' nanquaa'ñâ ñ'e' Pablo. Tacwaxua 'ñom, tyotsoom:

—Na'nomm'a' cwindye'ntjomna nnom Ty'oots'om na m'aa' nandyetice'. Cwila'candiina 'o cantya nato na cwicalui'n'maa'ndye nn'a'.

¹⁸ Jndye xuee tyoch'ee yuscuchjoo'ñee' na ljo'. Jo' chii seiloo'ñe Pablo, taqee' seinei' nnom jndyeta na m'aa' naquii' ts'om yuscuchjoo'ñee'. Ts'oom:

—U jndyeta, ñequio xuee' Jesucristo matsa'ntjo'ya, calui' naquii' ts'om yuscuchjoom'aa'.

Ndo' mantyjache' jlui' jndyeta'ñee'.

¹⁹ Ndo' nn'a' na cwita'ntjom cantyja 'naa' juu, quia na nty'iaana na jnda jlui' jndyeta'ñee' naquii' ts'oom jla'no'na na jnda tsuundyena s'om na cwiquioo lueena cantya na macjawee' 'ñom. Jo' chii t'uena Pablo ñ'e' Silas. Ty'e'hona na'ñee' jo ndaa na'ma'n'iaa' naquii' ts'ua t'ma'. ²⁰ Quia na tquiena ndaa na'ma'n'iaa' jluena:

—Nn'aⁿ judíos m'aⁿ, cwitjaa'ndyena tia' nn'aⁿ tsjoomya. ²¹ Ee cwit'mooⁿ na ñ'oom na jaa na cwilaxmaa'ya nn'aⁿ romanos, ticaty'iomna' na nnto'ñooⁿya meiⁿ na nl'aaya chiuu na cwiluena.

²² Quia jo' jla'wendye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ nacjoo' Pablo ñ'eⁿ Silas ndo' na'ma'n'iaaⁿ sa'ntjomna na calui' liaa na'ñeeⁿ ndo' cacho'na n'oomjneiⁿ.

²³ Jndye tjaa'na na'ñeeⁿ. Jndaⁿ chii tiomna joo w'aancjo. Jluena nnom ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo na ya ya cats'aaⁿ cwenta joona. ²⁴ Ndo' tsa'ñeeⁿ, jndaⁿ na jñeeⁿ ñ'oomwaa' tjaa'ñe na'ñeeⁿ w'aancjo naquii'cheⁿ ndo' seityeeⁿ joona na tyeⁿ ñjoom' nc'ee'na ts'oom tscaa'.

²⁵ Ndo' Pablo ñ'eⁿ Silas, cha'na xcwe tsjom to'na tyola'neiⁿna nnom Ty'oots'om, tyotana luantsa, ndo' praso na too'ndye ñ'e'ndyena naquii' w'aancjo, tyondyeendye na'ñeeⁿ. ²⁶ Ndo' mats'ia jo' jndeiⁿ s'eii, teincwii' tsia'tsjo' w'aancjo. Xje'ñeeⁿ cha'tso ndyueel'a w'aancjo'ñeeⁿ jnaaⁿ che'nquieena' ndo' mati l'uaancjo na ñjoom cha'tso praso jna'na'. ²⁷ Ndo' juu ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo l'weeⁿ, nty'iaa'aⁿ na mei'naaⁿ ndyueel'a w'aancjo. Jo' chii tjeii'ñe espada 'naa'aⁿ na nntseicuee'ñe che'nqueⁿ ee seitiom na jndaⁿ jleinom praso. ²⁸ Saa Pablo jndeiⁿ seixuaⁿ nnom tsa'ñeeⁿ tsoom:

—Aa ndi' re, tintseicuee'ndyu' ee cha'tsondyoⁿ ndi m'aa'yaⁿ.

²⁹ Quia jo' tca' tsa'ñeeⁿ chom. Jndeiⁿ tjaque'eⁿ naquii' w'aancjo. Cwiteiñe na ty'ueeⁿ. Cwe' seiquiooñetoom jo nnom Pablo ñ'eⁿ Silas. ³⁰ Jndaⁿ chii tjeii'eⁿ joona ch'eⁿ. Matsoom ndaana:

—O ta, ¿jo' maca'na' na cats'aaya cha nlui'n'maa'ndyo?

³¹ Jluena nnoom:

—Catseyu' ñequio Ta Jesucristo, quia jo' nlui'n'maa'ndyu' 'u ndo' mati nn'aⁿ wa'.

³² Quia jo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'oots'om nnom tsa'ñeeⁿ ñequio cha'tso nn'aⁿ wa'm'aⁿ. ³³ Juu xje'ñeeⁿ na ndicwaⁿ jaa'cheⁿ tjachom joona ndo' tmaaⁿ yuu na tqiee'ndyena na cho'na. Jndaⁿ chii teits'oomñe ndo' mati cha'tso nn'aⁿ wa'm'aⁿ. ³⁴ Jndaⁿ jo' tjañ'oom Pablo ñequio Silas wa'aⁿ, tquiaaⁿ na tcwa'na. Jom ndo' ñequio cha'tso nn'aⁿ wa'm'aⁿ neii'na na jndaⁿ macwilayu'na ñequio Ty'oots'om.

³⁵ Quia na jndaⁿ teixuee, na'ma'n'iaaⁿ jñoomna policia na m'aa' tsa' na mach'ee cwenta w'aancjo na candyaañe Pablo ñ'eⁿ Silas. ³⁶ Jo' chii ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo seicañeeⁿ Pablo, matsoom nnom:

—Na'ma'n'iaaⁿ jndaⁿ jla'cwanomna ñ'oom na nndyaandyo'. Wanaaⁿ na nlui'yo'. Catsa'yo', mei'cwii ñomtiuu tac'om'yo'.

³⁷ Saa Pablo matsoom ndaaⁿ policia:

—Jâ cwilaxmaa'ya cantyja 'naa' tsjoom Roma. Saa meiiⁿ na ljo' tjaa'na já na jndoo' cha'tso nn'aⁿ meiiⁿ na tyoowijndaa' aa waa na jla'tjoondyoⁿ. Jndaⁿ chii tiomna já w'aancjo. Nmeiiⁿ l'ana já meiiⁿ na mei'chjoo ticatsona' na nl'ana na ljo' nn'aⁿ romanos. Ndo' je' ¿aa cwe' nt'iu nntjeii'na já? Xoya na ljo'. Nquieena quicocatjeii'na já.

³⁸ Quia jo' policia'ñeeⁿ ty'elacandiina na'ma'n'iaa'ñeeⁿ ñ'oommeiⁿ. Ndo' na'ñeeⁿ quia jndyena na Pablo ñequio Silas cwilaxma'na nn'aⁿ romanos, jeeⁿ tyuena. ³⁹ Jo' chii na'ma'n'iaaⁿ ty'ecata'na ñ'oom t'ma' ts'om ndaaⁿ na'ñeeⁿ. Jndaⁿ chii tjeii'na joo w'aancjo. Jla'tyoondyena na calui' na'ñeeⁿ tsjoomna. ⁴⁰ Quia jo' jlui'na w'aancjo, ty'ena waa' Lidia. Jo' jo' tyola'neiⁿna ñequio nn'aⁿ na cwila'yu'. Tyoñe'quiiana na t'ma' n'om na'ñeeⁿ. Jndaⁿ jo' jlui'na tsjoom Filipos'ñeeⁿ.

17

Jlajmei'ndye nn'a' tsjoom Tesalónica

¹ Pablo ñ'e'n Silas ty'ena tei'nomna tsjoom Anfípolis ñ'e'n tsjoom Apolonia. Jnda' chii tquiena tsjoom Tesalónica yuu waa cwii wats'om 'naa' nn'a' judíos. ² Ndyee sma'na tyom'a'na tsjoom'ñee'n. Ñequii' quia xuee na cwita'jndyee nn'a' judíos, Pablo s'aa' cha'xje' quich'ee'n. Tjatseijomñê ñ'e'n na'ñee'n na cwitjomndyena wats'om 'naa'na. Tyotseinei' ndaana. ³ T'moo' na juu ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljei' matsona' na maxje' jndei'na' na cwajndii nntjom Cristo. Nnty'loom nn'a' jom ts'oom'naa', maxje' nncuee'ñe'n jnda' chii nncwando'xcoom. Tsoti Pablo:

—Jndyocwji'yuu'ndyo cantyja 'naa' Jesús ndaa'yo', jom cwiluiñê Cristo.

⁴ Quia jo' nt'om nn'a' judíos'ñee'n jla'yu'na, jla'jomndyena ñequio Pablo ñ'e'n Silas. Mati nn'a' na nchii judíos na cwila't'maa'ndye Ty'oots'om jndyendyena jla'yu'na. Mati jndye yolcu na cwiluiitquiendye jla'yu'na. ⁵ Saa joo nn'a' judíos na tyoola'yu' jee' ndya' taa' n'omna nn'a' na cwila'yu' ñ'oom na mañequiaa Pablo. Jo' chii jla'tjomna cwii tmaa' nn'a' na wi'ndye. Jnda' chii jla'jmei'na nn'a' tsjoomna. Ndo' ty'ena waa' ts'a' na jndyu Jasón. Ty'equei'na w'aa'ñee'n ñequio na jndei'na' na cwil'ueena Pablo ñequio Silas ee ñe'catsa'na na'ñee'n jo ndaa' nn'a' tsjoomna. ⁶ Saa ficaliuna na'ñee'n, jo' chii ty'eñ'omna Jasón ñequio nt'omche' nn'a' na cwila'yu'. Ñequio na jndei'na' ty'e'chona na'ñee'n jo ndaa' na'ma'n'iaa' tsjoomna. Jndei' tyolaxuaana, jlueña:

—Joo na'nom na cwila'ñ'ee'ndyena nn'a' na cha'waa tsjoomnancue, mati ñjaa' jnda' tquiena. ⁷ Ndo' Jasónm'aa' jnda' seiljoom joona wa'na. Ndo' cha'tso na'm'a'na cwil'ana na t'jaa yuu l'ue ñ'oom na maque' tsa'ma'ts'iaa' t'ma' tsjoom Roma, ee cwiluena cwíiche' ts'a' m'aa' na matsa'ntjom na jndyu Jesús.

⁸ Ndo' na'ma'n'iaa' ñequio nn'a' tsjoom'ñee'n, quia jndyena ñ'oommei'na' jla'jmei'ndyena. ⁹ Saa Jasón ñequio nt'omche' nn'a' na cwila'yu', jnda' na tiomna s'om, quia jo' jla'candyaandye na'ñee'n joona.

Pablo ñ'e'n Silas cwínequiana ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Berea

¹⁰ Jnda' na teijaa' xuee'ñee'n nn'a' na cwila'yu' mañoom' jñoomna Pablo ñ'e'n Silas na c'oo na'ñee'n tsjoom Berea. Quia na jnda' tquiena tsjoom'ñee'n ty'ena wats'om 'naa' nn'a' judíos. ¹¹ Nn'a' judíos tsjoom Berea'ñee'n ya nn'a'ndyetina nchiiti nc'iaana na m'a' tsjoom Tesalónica. Ñequio na xcwee' n'omna tyoque'na na cwenta ñ'oom na tyolue na'ñee'n. Ndo' 'io ndi 'io tyola'naa'na ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljei' na tyol'ueena aa mayuu' ñ'oom na cwilue na'ñee'n ndaana. ¹² Jo' chii jndyendye nn'a' judíos jla'yu'na. Mati nn'a' na cwilanei' ñ'oom griego, jndye yolcu na t'ma'ti cwiluiitquiendye ndo' mati na'nom na cwilanei' griego jndyendyena jla'yu'na. ¹³ Saa nn'a' judíos na m'a' Tesalónica jndyena na mañequiaa Pablo ñ'oom' Ty'oots'om ndaa' nn'a' Berea. Jo' chii ty'ena tsjoom'ñee'n, ty'ela'jmei'na na'ñee'n. ¹⁴ Jo' chii nn'a' na cwila'yu' jla'tyuua'na jñoomna Pablo na cja' ndyoo ndaalue. Saa Silas ñequio Timoteo ljoo'ndyena Berea'ñee'n. ¹⁵ Nn'a' na ty'ela'jomndye ñ'e'n Pablo ty'eca'ndyena jom tsjoom Atenas. Jnda' chii ty'elcwee'na tsjoomna Berea. Ty'eñ'omna ñ'oom na seintyaañe Pablo ndaana na catseyuua' Silas ñ'e'n Timoteo na nnc'oonty'ona naxee'ñe'n. Tila'yoo'ndyena.

Pablo matseinei' ndaa' nn'a' tsjoom Atenas

16 Yocheⁿ na meindoo' Pablo jooa tsjoom Atenas seiloo'ñê na nty'iaaⁿ'aⁿ na cha'waa quii' tsjoom'ñeeⁿ too' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a. 17 Jo' chii tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ judíos naquii' wats'om 'naaⁿna ñequio ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwitjomndye jo' jo' na cwila't'maaⁿndye Ty'oots'om. Mati 'io ndi 'io tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ua t'maⁿ. 18 Tyom'aⁿ nt'om nn'aⁿ naquii' tsjoom'ñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ epicúreos ndo' tyom'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ estoicos. To' naⁿ'ñeeⁿ na cwila'neiⁿna ñ'eⁿ Pablo. Nt'omndye jooa jlúena:

—¿Ljo' ñ'oom matseineiⁿ tsaⁿm'aaⁿ na jeeⁿ jndye ñ'oom ntyjeeⁿ?

Ndo' nt'omndyena jlúena:

—Ndo' lntyjii matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nty'oots'om xcondye.

Luaa' jlúena ee tyotseineiⁿ Pablo ndaana cantyja 'naaⁿ Jesús ndo' cantyja na nncwando'xco ts'aⁿ xeⁿ jndá tue'. 19 Quia jo' ty'eñ'omna jom cwii joo na jndyu Areópago yuu cwitjomndye nn'aⁿ na cwi'oocandye ñ'oom. Jlúena nnoom:

—Cwa catsu' ndaayâ chiuu waa ñ'oom xco na ma'mooⁿ ndaa nn'aⁿ. 20 Ee tijoom ñeindyayá ñ'oom na mañequiaa', jeeⁿ xuii' juuna'. Jo' chii ñe'caliuuyâ chiuu cwit'mooⁿ ñ'oommeiⁿ.

21 Ee nn'aⁿ tsjoom Atenas ñequio nn'aⁿ na jnaⁿ nt'omcheⁿ njoom na cwic'eeⁿya tsjoom'ñeeⁿ jeeⁿ ntyjaa' n'omna na ñe'candyena ndo' ñe'cala'neiⁿna meiⁿnquia nnom ñ'oom na xcoti.

22 Quia jo' tjameintyjee' Pablo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ yuu cwiwijndaa' ñ'oom. Tsoom:

—'O re nn'aⁿ tsjoom Atenas, ndiocheⁿ na manty'iaya, jndá ljeiya na 'o jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo'. 23 Ee quia na tjtoseicaandyo quii' tsjom'yo', jndye joo nty'iaya yuu cwila't'maaⁿndyo'. Jo' ljeiya cwii tio na chuna' ljeii: “Tiowaa' cwentaa' Ty'oots'om na ticata'jnaaⁿ'a.” Majuu Ty'oots'om na cwe' cwila't'maaⁿndyo'to'yo' meiⁿ ticata'jnaaⁿ'yo' jom, majom na matseinaⁿ'ya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ.

24 Jom s'aaⁿ tsjoomnancue ñequio cha'tso 'naⁿ na niom nnomna'. Cwiluiñê na matsa'ntjoom cha'waa cañoom'luee ñequio tsjoomnancue. Jo' chii ticaⁿ'na' w'aa na nl'a nn'aⁿ yuu na nnc'oomñê. 25 Meiⁿ ticaⁿ'na' nn'aⁿ na nntei'x'ee jom ee tjaaⁿ'na' ljo' na matsei'tjooⁿ'a' jom. Ee nqueⁿ mañequiaa' na cha'tsondyo cwitandoo'a, cwitjaaya jndye ñequio cha'tsofi 'naⁿ na macaⁿ'na' jaa.

26 Ñequio ñe'cwii ts'aⁿ s'aaⁿ tsjaaⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue meiⁿ na meinch'o ndyuaa na m'aaⁿya ee nqueⁿ s'aaⁿ na jndá t'oom'ndyo cha'waa nnom tsjoomnancue. Ndo' seijndaa'ñê cwaaⁿ xjeⁿ nncue'ntyjo na nnc'oom ts'aⁿ ndo' yuu na cwii cwii joo. 27 Luaa' s'aaⁿ cha cha'tsondyo jaa cal'uaaya jom, cal'aanc'uaa'ndyo na calacandyoo'ndyo na nnta'jnaaⁿ'a jom, meiⁿ na mayuu' titquia m'aaⁿ ñequio cwii cwiindyo. 28 Ee cantyja 'naaⁿ jom cwitandoo'a, cwima'nooⁿ'ya ndo' cwic'aaⁿ'ya cha'xjeⁿ tyolue nt'om nn'aⁿ'yo' na jndo' n'om. Tyoluena: “Jaa laxmaaⁿ'ya ntseinda Ty'oots'om.” 29 Jo' chii nc'e na cwilaxmaaⁿ'ya ntseinda Ty'oots'om ticaty'iomna' na nlajoom'ndyo jom cwe' cwii 'naⁿ na tuiina' ñequio s'om cajaⁿ, oo s'om xuee, oo ljo' na cwil'a nn'aⁿ cwe' cantyja na cwila'tiuu cheⁿnquieena. 30 Ncúee na jndá teinom, Ty'oots'om seiquii ts'oom ñequio nn'aⁿ cantyja na tijndo' n'omna, saá je' je' cha'tso nn'aⁿ meiⁿyuuⁿcheⁿ joo na m'aⁿ'na matsa'ntjoom na calcwe' n'omna.

31 Ee jndá seijndaa'ñê xuee na nncu'xeeⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue cantyja na maty'iomana'. Jnda tqueeⁿ na nquii Jesús nncu'xeeⁿ jaa. Ndo' jndá t'mooⁿ na mayuu' na nluii na ljo' ndaa' cha'tso nn'aⁿ ee s'aaⁿ na tando'xco joo jndá na tue'.

³² Ndo' nn'aⁿ tsjoom Atenas quia jndyena na matseineiⁿ Pablo cantyja na nntando'xco nn'aⁿ na jndā tja, cwantindyē joona cwe' tyoncona. Saa nt'omndye joona tyoluena:

—Io cha luaa' nndyaayaayā ñ'oomwaa'.

³³ Quia jo' jlui' Pablo quii'ntaaⁿna. ³⁴ Saa cwantindyē nn'aⁿ jla'jomndyena ñequio Pablo ndo' jla'yu'na, mandin'ēⁿ Dionisio. Jom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe Areópago yuu cwiwijndaa' ñ'oom. Mati yuscu na jndyu Dámaris ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ jla'yu'na.

18

Pablo mañequiaa' ñ'oom' Ty'oqts'om tsjoom Corinto

¹ Jndā tuui na nmeii' jlui' Pablo Atenas, tjaaⁿ tsjoom Corinto. ² Jo' jo' ljeii' cwii' ts'aⁿ judío na jndyu Aquila. Tsaⁿñeeⁿ tuiiñē ndyuaa Ponto. Nmeii'ndyo ñejnaaⁿ ndyuaa Italia ñequio scoom'm Priscila. Saa jlui'na jo' jo' ee Claudio, tsaⁿma'ts'iaa' t'maⁿ tsjoom Roma na matsa'ntjom ndyuaa Italia tqueⁿ ñ'oom na calui' cha'tso nn'aⁿ judíos tsjoom'ñeeⁿ. Jo' na tja Aquila ñequio scoom'm jlui'na jo' jo', ty'ena tsjoom Corinto. Tjacando' Pablo joona. ³ Ndo' na ñe'cwii' ts'iaaⁿ 'naaⁿna ñ'eⁿ Pablo na cwil'ana l'aaliaa, jo' chii' ljoo'ñē ñ'eⁿndyena. Ñe'naaⁿ tyol'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. ⁴ Ticwii' cwii' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos tyocaa Pablo wats'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. Tyotseineiⁿ ndaana ñequio ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii' judíos ee na l'ue ts'oom na nla'yu'na ñ'eⁿ Cristo.

⁵ Silas ñequio Timoteo jndā tquiena na m'aaⁿ Pablo na jnaⁿna ndyuaa Macedonia. Quia jo' Pablo, macandā ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqts'om na tyoqueⁿñē. Tyocwji'yuu'ñē ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na Jesús cwiluiiñē Cristo tsaⁿ na meindoo'na na nndyocwji'n'maaⁿñē joona. ⁶ Saa joona ty'ena nacjoom'm, tyola'jmeiⁿndyena nnoom. Jo' chii' seitei'ncweeⁿēⁿ liaⁿaⁿ ndaana na ma'mooⁿ na nts'ooⁿ joona, je' nncjaⁿ cwii'cheⁿ ntyja. Matsoom ndaana:

—Je' meiiⁿ na nntsuundyoy' saa jnaⁿ ncjo'yo' nchii' jnaⁿ ja. Na je' xuee na cwii' wjaana' nncjoⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii' laxmaⁿna nn'aⁿ judíos.

⁷ Quia jo' jlueeⁿēⁿ quii' wats'om'ñeeⁿ, tjaaⁿ waa' ts'aⁿ na jndyu Justo, tsaⁿ na matseit'maaⁿñē Ty'oqts'om. Waa' tsaⁿñeeⁿ ñe'cwii' t'uii' ñequio wats'om'ñeeⁿ. ⁸ Tyom'aaⁿ cwii' ts'aⁿ na jndyu Crispo na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ wats'om'ñeeⁿ. Jom ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ jla'yu'na ñequio Ta Jesús. Ndo' jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tsjoom Corinto, quia na jndyena ñ'oom na tyoñequiaa Pablo, jla'yu'na ndo' teits'oomndyena. ⁹ Pablo waa na tco'na' nnoom cwii' teijaaⁿ. Jñeeⁿ na seineiⁿ Ta Jesús. Matso nnoom:

—Tinty'ue'. Tincjaameintyje' na matsei'neiⁿ ñ'oom 'naⁿya. Tintseicheⁿ'.

¹⁰ Ee ja m'aaⁿya ñ'eⁿndyu' ndo' meiⁿcwii' ts'aⁿ tixocats'aa wi' ñ'eⁿndyu'. Ee ja jndye nn'aⁿ m'aⁿ tsjoomwaañe quia nla'xmaⁿ cwentaya.

¹¹ Jo' chii' ljoo'ñē Pablo tsjoom Corinto cwii' chu waljoo' xcwe na tyo'mooⁿ ñ'oom' Ty'oqts'om ndaaⁿ naⁿñeeⁿ.

¹² Jndā chii' t'oom Galión gobiernom tsjoom Corinto na matsa'ntjoom cha'waa ndyuaa Acaya. Quia jo' nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ñe'cwii' jla'jomndyena na jla'wendyena nacjoo' Pablo. Ty'eñ'omna jom wats'iaaⁿ. ¹³ Ty'enquiána jnaaⁿaⁿ nnom gobiernom. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ matseijnooⁿoⁿ n'om nn'aⁿ na xuii' calat'maaⁿndyena Ty'oqts'om, tachii' cha'xjeⁿ na matso ljeii' na tqueⁿ Moisés.

¹⁴ Xjeⁿ na manntseineiⁿ Pablo, seityuaa'ti Galión. Tso tsaⁿñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ judíos:

—'O nn'aⁿ judíos, xeⁿ waa ljo' mach'ee tsa^m'aa^m oo xeⁿ t'maⁿ jnaaⁿ'aⁿ waa quia jo' maty'iomna' na nntseicachjuundyo na nndii ñ'oom na cwindu'yo'. ¹⁵ Saa 'o cwe' jnaaⁿ ñ'oom na mañequiaa tsa^m'aa^m ndo' xuee' ts'aⁿ na maleiñ'oom, jo' cwilancjoo'ndyo', ndo' cwe' cantyja 'naaⁿ ljeii na cwileiñ'om' 'o nn'aⁿ judíos nchii ljeii cantyja 'naaⁿ wats'iaaⁿ. Jo' chii cajndo'to' ncjo'yo', ee ja tiñe'cu'xãⁿya ñ'oommeiⁿ.

¹⁶ Ndo' tjeiiⁿ'eⁿ naⁿ'ñeeⁿ naquii' wats'iaaⁿ. ¹⁷ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ na tyoolayu' na nchii judíos t'uena Sóstenes, ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyotjaa'na jom tach'eⁿ wats'iaaⁿ. Saa Galión t'icatseiñ'oom'ñe naⁿ'ñeeⁿ.

Tjalcwe' Pablo Antioquía, jndã chii wjaanquiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om na jndã ndyee ndii'

¹⁸ Pablo, jndyeti xuee tyoljoo'ñetyeeⁿ Corinto. Jndã jo' tsoom ndãã nn'aⁿ na cwila'yul' na mawjaⁿ. Jndã chii mana tjaaⁿ. Ndo' Priscila ñ'eⁿ Aquila ty'ena ñ'eⁿ'ñe. Tquiena tsjoom Cencrea. Jo' jo' teinqui' xqueeⁿ na ma'moⁿ'na' na matseicandã'ñe ñ'oom na jndã tsoom nnom Ty'oqots'om na nnts'aⁿ. Jndã jo' tuona w'aandaa na wjaana' ndyuaa Siria. ¹⁹ Tquiena tsjoom Éfeso. Priscila ñ'eⁿ Aquila ljoo'ndyena jo' jo'. Pablo tjaaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tjaqueⁿ'eⁿ tyotseineiⁿ ndãã naⁿ'ñeeⁿ. ²⁰ Ndo' naⁿ'ñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnoom na majndyeti xuee caljoo'ñe ñ'eⁿ'ndyena, saa ticwancueⁿ'eⁿ. ²¹ Jndã chii t'maaⁿ joona na mawjaⁿ. Tsoom ndããna:

—Jndei'na' na jo' Jerusalén na manndyoo' na nncuee' xuee saa xeⁿ Ty'oqots'om l'ue ts'oom nndyõnnda'a na m'aⁿ'yo'.

Jndã jo' jlueeⁿ'eⁿ Éfeso ñ'eⁿ w'aandaa. ²² Ndo' quia na jndã tueⁿ'eⁿ tsjoom Cesarea, tjawaaⁿ Jerusalén yuu na tjanquiaaⁿ na xmaⁿ'ndye tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'aⁿ. Jndã chii jlueeⁿ'eⁿ jo' tueⁿ'eⁿ tsjoom Antioquía. ²³ Ndo' quia na jndã teinom cwantindyo xuee na tyom'aaⁿ tsjoom'ñeeⁿ jlueeⁿ'eⁿ jo' jo'. Tcuu tcuu tyomanoom ndyuaa Galacia ñequio ndyuaa Frigia, ndo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, tquiaana' na ty'enajndati cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yul'.

Apolos mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om tsjoom Éfeso

²⁴ Tsjoom Éfeso tuee' cwii ts'aⁿ judío na jndyu Apolos, ts'aⁿ tsjoom Alejandría. Jom ts'aⁿ na mawajnaaⁿ'ya ñ'oom' Ty'oqots'om na teiyo teiljeii, ndo' jeeⁿ ya matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ'na'. ²⁵ Jndã ñet'mooⁿ nn'aⁿ nnoom cantyja 'naaⁿ natoo' nquii na nndyocwji'n'maaⁿ'ñe nn'aⁿ. Jo' chii ñequio na ntjyaa' ts'oom tyotseineiⁿ ndãã nn'aⁿ. Xcwe tyo'mooⁿ cha'waa na ntjjiityeeⁿ cantyja 'naaⁿ na nndyocwji'n'maaⁿ'ñe Jesús nn'aⁿ, saa cantyja 'naaⁿ na nleits'oomndye nn'aⁿ, macandã ntyjeeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyoñequia Juan. ²⁶ Tõoⁿ'õⁿ na tyotseineiⁿ naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Meiⁿ'chjoo tí'maaⁿ ts'oom. Ndo' Priscila ñ'eⁿ Aquila, quia na jndyena ñ'oom na seineiⁿ, quia jo' ty'eñ'omna jom w'aana. T'mooⁿ'tina nnoom cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'oqots'om. ²⁷ Ndo' quia s'aana' ts'oom na ñe'cjaⁿ ndyuaa Acaya, quia jo' nn'aⁿ na cwila'yul' tyoluena na ya. Tyola'ljeiina ñ'oom na tjañ'oom na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'yul' ndyuaa'ñeeⁿ na cala'ljo naⁿ'ñeeⁿ jom. Naⁿ'ñeeⁿ jndã jla'yul'na nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'oqots'om. Jo' chii quia na tue' Apolos na m'aⁿna t'maⁿ tyoteiñdeii tsaⁿ'ñeeⁿ joona. ²⁸ Ndo' tyo'mooⁿ ndãã nn'aⁿ judíos chiuu waa na tixcwe cwila'yul'na. Ndo' na jeeⁿ jndã ñ'oom tyotseineiⁿ t'icandã nluena na tiyuu'. Ee ñequio ñ'oom' Ty'oqots'om na teiyo

teiljeii tyo'mooⁿ ndaana na Jesús tseixmaⁿ Cristo tsaⁿ na meindoo'na na nndyocwji'n'maaⁿñe joona.

19

Pablo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om tsjoom Éfeso

¹Yocheⁿ na m'aaⁿ Apolos tsjoom Corinto ndyuaa Acaya, Pablo tyomanoom njoom nch'uu quii' ntsjo. Jnda chii tueⁿeⁿ tsjoom Éfeso yuu na ljeiiⁿ cwanti nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan. ²Matsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—¿Aa tjaquiee' Espíritu Santo naquii' n'om'yo' quia na jlayu'yo'?

Jluena nnoom:

—Tjaa'naⁿ. Mei'chjoo tyoondyaayâ aa m'aaⁿ Espíritu Santo.

³Quia jo' matsoom ndaana:

—¿Cwaaⁿ ñ'oom t'mooⁿ nn'aⁿ ndaa'yo' na teits'oomndyo'?

Jluena nnoom:

—Aa já cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyo'moⁿ Juan, jo' na teits'oomndyô.

⁴Quia jo' tsoom ndaana:

—Juan tyotseits'oomñe nn'aⁿ quia na tyolcwe' n'omna. Ndo' tyotsoom ndaa naⁿñeeⁿ na cala'yu'na ñequio Jesús tsaⁿ na nndyontyjo naxeeⁿeⁿ. Juu tseixmaⁿ Cristo.

⁵Ndo' jnda na jndyena ñ'oommeiⁿ quia jo' teits'oomndyena ñequio xuee' Ta Jesús. ⁶Ndo' quia na jnda tio Pablo l'ooⁿ nacjoona quia jo' tjaquiee' Espíritu Santo naquii' n'omna. Mana to'na tyola'nei'na nt'omche' nnom ñ'oom na nchii ñ'oom na maxje' cwila'nei'na. Tyoñe'quiana ñ'oom na t'moⁿ Ty'ooots'om ndaana. ⁷Naⁿnom'ñeeⁿ cha'na canchoo'wendyena.

⁸Cha'na ndyee chi' tyom'aaⁿñe Pablo tsjoom Éfeso ndo' ñequii'cheⁿ tyocaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyotseineiⁿ ndaa naⁿñeeⁿ ñequio na t'maⁿ ts'oom. Tyoqueⁿñe tyo'mooⁿ ndaana cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om na mal'uee'ñe na nla'yu'na. ⁹Saaⁿ cwantindye naⁿñeeⁿ tyola'quie' n'omna, tiñe'cala'yu'na. Ndo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jnda tjomndye tyoluena ñ'oom ntjeiⁿ cantyja 'naaⁿ nafoo' Ty'ooots'om. Quia jo' Pablo 'ñeeⁿ joona, tjachom nn'aⁿ na cwila'yu' w'aa scwela cwentaa' ts'aⁿ na jndyú Tirano. Jo' jo' ticwii xuee tyo'mooⁿ ndaana. ¹⁰We chu tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ hasta cha'tsondye nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos na tyom'aⁿ ndyuaa Asia jndyena ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. ¹¹S'aa Ty'ooots'om na tyoch'ee Pablo 'naaⁿ t'maⁿ na xocandaⁿ nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nguii ts'aⁿ. ¹²Ee liaa ñequio payom 'naaⁿ nn'aⁿwii, jnda na ty'loom nn'aⁿ joona' Pablo, n'maaⁿ naⁿwii'ñeeⁿ. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ jndyeta naquii' n'om tjei'na' jndyeta'ñeeⁿ.

¹³Nt'om nn'aⁿ judíos na calua'ndye tyoma'nomna, tyotjeii'na jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ. Jnda chii jla'tiuuna na nntjeii'na jndyeta ñequio xuee' Ta Jesús. Jo' chii cwii cwiindyena tyoluena ndaa jndyeta:

—Matsa'ntjonyá na calui'yo' ñequio xuee' Jesús, tsaⁿ na matseineiⁿ Pablo cantyja 'naaⁿ.

¹⁴Maljo' tyol'a cha'tso ntquiee' ntseinda cwii ts'aⁿ judío na jndyú Esceva. Tsaⁿñeeⁿ tyee na cwiluiitquieñe. ¹⁵Saa t'o jndyeta, matsoom ndaana:

—Jesús mawajnaⁿa, ndo' mati Pablo, saa 'o je' ¿'ñeeⁿ cwiluiindyoy'?

¹⁶Ndo' juu tsa'sa'ñeeⁿ na maleiñ'oom jndyeta, tju'ñe nacjoona. Jnaaⁿ joona. Cwajndii s'aaⁿ hasta 'ñeeⁿ joona na ñecantsei'ndyena ndo' tquiee'ndyena. Jndeiⁿ jlui'na naquii' w'aa na jlei'nomna jom. ¹⁷Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos na tyom'aⁿ tsjoom Éfeso'ñeeⁿ jliuna

na ljo' tuii. Jo' chii cha'tsondyena tyuena, ndo' tyola't'maaⁿndyena xuee' Ta Jesús.

¹⁸ Mati nn'aⁿ na jnda jla'yu' jndyendyena tquionquiana jnaaⁿna, tjei'yuu'ndyena ljo' ñel'ana na ticatsa'ntjomna'. ¹⁹ Jndye nn'aⁿ na ñet'om na calua'ndye, tquiochona nom 'naaⁿna na quio cwil'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. Jla'cona jona' jo ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ. Ndo' quia na tjeii'na cwenta cwanti na jnda nom'ñeeⁿ jliuna na jdana' wen'aaⁿ nchoo' qui meiⁿ s'om xuee. ²⁰ Maxjeⁿ tjawit'maaⁿ ñ'oom 'naaⁿ Ta Ty'oqots'om. Tjawijndyendyeti nn'aⁿ tyola'yu'.

²¹ Jndaⁿquia seitiuu Pablo na nncjaawinoom ndyuua Macedonia ñequio ndyuua Acaya. Jnda chii nncjaⁿ tsjoom Jerusalén. Xeⁿ jnda tjaaⁿ Jerusalén maxjeⁿ jndei'na' na cjaⁿ tsjoom Roma. ²² Quia jo' we nn'aⁿ na cwitei'jndeiⁿ jom, juu Timoteo ñequio Erasto, jñoom jona, ty'eñetina ndyuua Macedonia, saaⁿ nqueⁿ ljoo'ñetyeeⁿ ndyuua Asia.

Jla'jmeiⁿndye nn'aⁿ tsjoom Éfeso

²³ Ncuae'ñeeⁿ jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom s'aana' tsjoom Éfeso na tyotseineiⁿ Pablo cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'oqots'om. ²⁴ Ee jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Demetrio na tyotseindo s'om. Ñequio s'om xuee tyoch'eeⁿ na jlui'tsjaaⁿ wats'om cwentaa' ndyoo Diana. T'maaⁿ tantjoom ñequio nc'iaaⁿa na tyol'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. ²⁵ Seitjoom naⁿñeeⁿ ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na majo' ts'iaaⁿ cwil'a. Matsoom ndaana:

—O re nn'aⁿya manquiu'yo' cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿwaa jeeⁿ ya cwitantjooⁿya. ²⁶ Saaⁿ cwindye'yo' ndo' cwinty'ia'yo' na manom Pablo. Matsoom ts'iaaⁿ na cwil'a nn'aⁿ ñequio lueena, tiyuu' na Ty'oqots'om jona'. Ndo' nchii macanda nn'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ Éfeso saⁿ manntycwii ndyuua Asia jnda s'aaⁿ na cwifñequiandye nn'aⁿ ñequio ñ'oomwaa' na matseineiⁿ. ²⁷ Jo' na jeeⁿ teincuu' ee ts'iaaⁿ na cwil'aaya jaach'eetona' na cwe' ts'iaaⁿndyoo. Ndo' mati wats'om t'maⁿ na ndii' Diana, ndyoo na nguii cha'tso nn'aⁿ na t'maⁿti ñ'oom tseixmaⁿ, jaach'eetona' tjaaⁿ ñeeⁿ cwitjooⁿne wats'om'ñeeⁿ. Je' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ndyuua Asia ñequio cha'waa tsjoomnancue cwila't'maaⁿndyena juu saaⁿ cwe' ts'iaaⁿ na mach'ee Pablo nntycwii na jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom juu nquiuna.

²⁸ Quia jndyena ñ'oommeiⁿ jeeⁿcheⁿ ndya' jla'wjeena. Jndeiⁿ tyola'xuaana, tyoluena:

—Nquii Diana cwentaa jaa nn'aⁿ Éfeso, jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom.

²⁹ Quia jo' cwe' seiñ'eeⁿtona' nn'aⁿ cha'waa naquii' tsjoom'ñeeⁿ. Mantyja t'uena Gayo ñequio Aristarco, nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Pablo na jnaⁿ ndyuua Macedonia. Ty'e'chona naⁿñeeⁿ, ty'e'quie'na naquii' w'aa yuu cwitjomndye nn'aⁿ quia na waa jomta. ³⁰ Pablo ñe'cjaaqueⁿeⁿ w'aa'ñeeⁿ saaⁿ tinquia nn'aⁿ na cwila'yu' na nncjaⁿ. ³¹ Mati cwanti nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ ndyuua Asia na ya ñ'oom ñ'eⁿ Pablo, jla'cwanomna ñ'oom na m'aaⁿ na tincjaaqueⁿeⁿ w'aa'ñeeⁿ. ³² Nn'aⁿ na jnda tjomndye naquii' w'aa'ñeeⁿ nchii na ndi' ljo' cwiluena, cwe' c'uaato m'aⁿna. Nt'omndye naⁿñeeⁿ cwii ñ'oom cwila'xuaana, ndo' nt'omndyena cwiicheⁿ ñ'oom cwila'xuaana. Ee majndyendyetina ticaliuna ljo ts'iaaⁿ na tjomndyena. ³³ Saaⁿ nn'aⁿ judíos l'ana na cjaatseineiⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Alejandro ndaaⁿ nn'aⁿ. Ee nt'om nn'aⁿ majnda jlueña nnoom ljo' ts'iaaⁿ na tjomndyena. Jo' chii seiweeⁿ ts'ooⁿ na cala'cheⁿ nn'aⁿ ee na ñe'catseineiⁿ ñ'oom ndaana ñ'oom na ncwaañoom'na' nn'aⁿ judíos. ³⁴ Saaⁿ quia na tqeeⁿna cwenta na jom ts'aⁿ judío, cha'tsondyena jla'tjoom'na jndyena. Cha'na cwii we hora ñe'cwii tyola'xuaana, tyoluena:

—Jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom tseixmaⁿ Diana cwentaa jaa nn'aⁿ Éfeso.

³⁵ Quia jo' tsaⁿtseiljeii tsjoom'ñeeⁿ, quia na jndā jndā s'aaⁿ na seicheeⁿ joona, tsoom:

–'O nn'aⁿ Éfeso, nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue manquiuna na jaa nn'aⁿ tsjoomwaa teijnoomya na nntei'x'aaya wats'oom' ndyoo Diana na nquiuyu na t'maⁿti ñ'oom tseixmaⁿ. Mati cwitei'x'aaya tsjo' na tuina' cha'xjeⁿ nqueⁿ na jnaⁿna' cañoom'luee jndyocuena' na m'aaⁿya. ³⁶ Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ nntso na tiyuu' na ljo'. Jo' chii cala'cheⁿndyo'. Tacal'a'yo' na ñoomñoom ljo' nl'a'yo'. ³⁷ Ee ti'm'aⁿ na tquio'cho'yo' ñjaaⁿ chaa' l'uu jndā nty'ueena 'na' na tseixmaⁿ ndyoo Diana na cwila't'maaⁿndyo, meiⁿ tyooluena ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm. ³⁸ Jo' chii Demetrio ñequio nn'aⁿ na ñe'cwii ts'iaaⁿ cwil'ana ñ'eⁿñê, xeⁿ waa ñ'oom na ñe'queⁿna nacjoo' ts'aⁿ quia jo' c'oona na m'aaⁿ jwe. Ee na m'aaⁿ jom cwiwijnadaa' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ nacjoo nc'iaana. ³⁹ Ndo' xeⁿ waa cwiiⁿcheⁿ ñ'oom na l'ue n'om'yo' na nleijnadaa', nleijnadaa'na' quia na nncuaa jomta. ⁴⁰ Ee teincuu' na luaa' cwil'a'yo' xuee je' ee nndā nntso gobiernom na cwilawendyo nacjoom'm ee xeⁿ nncwax'eeⁿ ndāya tjaa'na' ljo' ñ'oom ya nnt'ooya nnoom.

⁴¹ Quia na jndā seineiⁿ ñ'oomwaa', tsoom na cat'oom'ndyena.

20

Tja Pablo ndyuaa Macedonia ñ'eⁿ ndyuaa Grecia

¹ Jndā na teicheⁿ tia' t'maⁿñeeⁿ, Pablo tqueeⁿeⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Tyotseineiⁿ ndāna ñ'oom na ñequeiaana' na t'maⁿ n'omna. Ndo' t'maⁿndye ntjeena. Jndā chii jlueeⁿeⁿ tjaaⁿ ndyuaa Macedonia. ² Tyomanoom cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. Tyotseineiⁿ ndā nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'oom na tquiaatina' na t'maⁿ n'omna. Jndā chii tjaaⁿ, tueⁿeⁿ ndyuaa Grecia. ³ Ndyee chi' t'oomñê jo' jo'. Jndā chii mancuooⁿ w'aandaa na wjaⁿ ndyuaa Siria, ndo' ljeiⁿ ñ'oom na cwindoo nn'aⁿ judios jom. Jo' chii seitoom na nomtyuaa nncjaalweeⁿeⁿ, nncwinomnnaaⁿndyuaa Macedonia. ⁴ Tyom'aⁿ nt'om nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Tyocañ'eeⁿ Sópater ts'aⁿ tsjoom Berea. Mati ñ'eⁿ Aristarco ñequio Segundo, joona nn'aⁿ tsjoom Tesalónica. Ndo' tyoñ'eeⁿ Gayo ts'aⁿ tsjoom Derbe. Tyoñ'eeⁿ Timoteo. Mati Tíquico ñequio Trófilo nn'aⁿ ndyuaa Asia tyocañ'eeⁿna ñ'eⁿ Pablo. ⁵ Joo naⁿñeeⁿ ty'eñetina. Tquiena tsjoom Troas. Jo' jo' tyomei'ndoo'na Pablo ñ'eⁿ ja Lucas. ⁶ Já tyom'aa'yá tsjoom Filipos ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judios tyoo' na tjaa'na' ndaaljo' tjaquiee'. Quia na jndā teinom ncuee'ñeeⁿ tuooyá w'aandaa. Saayá squiaaçañoⁿya naⁿñeeⁿ tsjoom Troas xuee jndā 'om. Jo' jo' ljoo'ndyô cwii ntquiee' xuee.

Tyotseineiⁿ Pablo ndā nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Troas

⁷ Xuee najndyee smaⁿna, nn'aⁿ na cwila'yu' tjomndyena na nl'ana xeⁿntaⁿ tyoo' na nlcwa'na na cwicañjom n'omna Jesús. Ndo' tyotseineiⁿ Pablo ndāna. Na nncw'ncoo cwiiⁿcheⁿ xuee mawjaⁿ, jo' chii tyotseineiⁿ tyotseineiⁿ ndāna hasta tuee' xcwe tsjom. ⁸ Jeeⁿ jndye ncjocandi na niom chom cuarto nandyee yuu tyom'aⁿna. ⁹ Ndo' cwii tsaⁿs'a na titquieñe na jndy Eutico wacatyeeⁿ mantana cuarto'ñeeⁿ na jndā ndyee na teicantyoo'na'. Tyjee' na ñe'catsom ee teincoo ñ'oom tyoñequiaa Pablo. Jo' chii jnaⁿjndeiⁿ tsaⁿtsjom ñ'eⁿñê. Mana tiooñê xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Ty'ela'we nn'aⁿ jom, jndā tueeⁿeⁿ. ¹⁰ Quia jo' Pablo tjacueeⁿ. Tcoom'm xtyeeⁿ nacañoom' tsaⁿñeeⁿ, taxcweeñê juu. Matsoom ndā nn'aⁿ na cwila'yu':

–C'om't'maaⁿndyo' n'om'yo'. Mawando'nnda' tsaⁿm'aaⁿ.

¹¹ Jndā tsoom na ljo' tjawannaaⁿaⁿ naquii' w'aa. Tyoch'eeⁿ xeⁿntaⁿ tyoo' tcwa'na na tyocañjom n'omna Jesús. Jndā chii tyotseineintyeeⁿ hasta na tjawixueecheⁿ. Jndā jo' mana tjaaⁿ. ¹² Ndo' tsaⁿs'a'ñeeⁿ na titquieñe nchii cwe' cwantindyō tquaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na wando'nnaaⁿaⁿ.

Tjanty'iaa' Pablo nn'aⁿ tsjoom Troas ñ'eⁿ Mileto

¹³ Jā saañetyaayâ ñ'eⁿ w'aandaa hasta tsjoom Asón. Jndā t'maa'yâ na jo' jo' nleincwindyô ñ'eⁿ Pablo ee jom nomtyuaa wjaⁿ. ¹⁴ Jndā na teincwindyô tsjoom Asón ñ'eⁿ cwi saayâ ñ'eⁿ w'aandaa. Squiaayâ tsjoom Mitilene. ¹⁵ Jluu'â jo' jo' ndo' cwiicheⁿ xuee tei'nooⁿyâ ndyuaaxeⁿncwe na jndyu Quío. Cwiicheⁿ xuee squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe Samos. Jndā chii saayâ ta'jndyaayâ ndyuaa Trogilio. Cwiicheⁿ xuee saatyayâ squiaayâ tsjoom Mileto. ¹⁶ Ee jndā seitiuu Pablo na ticjaameintyjeeⁿeⁿ tsjoom Éfeso ndyuaa Asia ee ntyjeeⁿ xeⁿ nncwinoom jo' jo' nntseyooⁿ'na' jom ndo' matseytuaaⁿaⁿ cha xeⁿ na a nndaā mam'aa' Jerusalén ndo' nncuee' xuee Pentecostés.

Seineiⁿ Pablo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluitquiendye wats'om tsjoom Éfeso

¹⁷ M'aa'yâ tsjoom Mileto'ñeeⁿ ndo' jñoom nn'aⁿ na nnc'ooqueeⁿndyena nn'aⁿ Éfeso na cwiluitquiendye naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yuu' tsjoom'ñeeⁿ. ¹⁸ Ndo' jndā na tquie'cañom naⁿ'ñeeⁿ, matsoom ndaāna:

—O manquiu'yo' chiuu tyom'aa'ya quii'ntaaⁿ'yo' cantyjati xuee na tyajndyaaya ndyuaa Asiawaa. ¹⁹ Tyondi'ntjoⁿ'ya nnom Ta Ty'oots'om ñequio na tyoju'ndyocjaya. Ndo' tyot'iqooya na jnda ntyjiya ndo' wi' tyotjoⁿ'ya na tyondooⁿ nn'aⁿ judíos ja. ²⁰ Saa tícjomeintyjaa'a na tyotseinaⁿ'ya ndaaⁿ'yo' na tyotsjoo cha'tso ñ'oom na mateijndeina' 'o. Tyo'mooⁿ ndaaⁿ'yo' quia na tyotjomndyo' ndo' mati naquii' l'a'yo'. ²¹ Cha'tsondyo' tyocwji'yuu'ndyo ndaaⁿ'yo', meiiⁿ nn'aⁿ judíos meiiⁿ nchii nn'aⁿ judíos. Tsjoō na calcwe' n'om'yo' nnom Ty'oots'om ndo' cala'yuu'yo' ñequio Taya Jesucristo. ²² Ndo' je', majo Jerusalén ee luaa' matsa'ntjom Espíritu Santo ja, meiⁿ ticaljeiyya ljo' nntjoⁿ'ya la'ñeⁿ. ²³ Macandā ntyjii ticwii tsjoom na mawinooⁿ'ya ma'moⁿ Espíritu Santo nooⁿ na maxjeⁿ nnta'wi' nn'aⁿ ja la'ñeⁿ ndo' nntuee'na ja w'aancjo. ²⁴ Saa tjaa na coch'eena' ja na ljo' catjoⁿ meiⁿ ticajnda ntyjii meiiⁿ xeⁿ na nlcuee' nn'aⁿ ja. Ñe'cwii ntyjaa' ts'oⁿ'ya na ñequio na neiⁿ'ya nntseicandaaⁿndyo ts'iaaⁿ na tquiaa Ta Jesús nooⁿ na nncwji'yuu'ndyo ñ'oom naya cantyja na wi' ts'om Ty'oots'om nn'aⁿ. Ee jo' na macwji'n'maaⁿ'ñeⁿ nn'aⁿ na cwila'yuu'.

²⁵ 'Ndo' je' je' canty'ia'yo', cha'tsondyo' na tyoñequiaya ñ'oom ndaaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om, ntyjii na taxocanty'ia'nda'yo' ja. ²⁶ Jo' chii xuee je' macwji'yuu'ndyo ndaaⁿ'yo' na meiiⁿ na nntsuuñe cwii ts'aⁿ saa ja tatjaa'na' jnaⁿ cwii cachooⁿya ndaaⁿ'yo'. ²⁷ Ee cha'tso ñ'oom na l'ue ts'om Ty'oots'om na catsjoo ndaaⁿ'yo' jndā tsjoō. Meiⁿcwii ñ'oom tíc'at'iuu'ndyo ndaaⁿ'yo'. ²⁸ Quia jo' cal'a'ndyo'cheⁿncjo'yo' cwenta ndo' mati cha'tso nn'aⁿ na cwila'yuu', ee jndā ty'iom Espíritu Santo ts'iaaⁿ 'o na catei'x'e'yo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ na tue' Jesús cwentaana. ²⁹ Ee ntyjii quia na tac'ooⁿndyo ñ'eⁿndyo', nlquie nn'aⁿ naquii' ntaaⁿ'yo' na nla'ndaa'na n'om'yo' na cwila'yuu' cha'na cweitjoom cannaⁿ. Ee quia na cwiquie lowo quii'ntaaⁿ'yo' cwila'cwjee lowo'ñeeⁿ jooyo'. ³⁰ Hasta quii'ntaaⁿ ncjo'yo' nnto' nt'om nc'iaa'yo' nnt'mooⁿ'na ndaaⁿ'yo' saa taxcwe cha'xjeⁿ ñ'oom na mayuu'. Laa'ti' nnt'mooⁿ'na cha nt'omndyo' 'o ñequio nc'iaa'yo' na mati cwila'yuu' nlaajomndyo' ñ'eⁿndyena. ³¹ Jo' chii c'omc'eendyo', ndo' cjaañjoom' n'om'yo'

cwii ndyee chu naxuee ndo' natsjom t'icjomeintyja'a na tyoteijndeityaya 'o cha nntsaala'no'nti'yo' ñ'oom' Ty'oots'om. Ñes'aa na ljo' ñequio na tyot'ioqya na jnda ntyjiia.

³² Ndo' je' je' 'o nn'a'ya ma'ndiya 'o ñequio l'o Ty'oots'om ñequio juu ñ'oom naya na matseixmaa'. Cantya 'naa' juuna' nntsaanajnda'yo' ndo' tjom nnto'ñoom'yo' naya na mañequiaa' ndaa cha'tsondye nn'a' na cwiliuindyewentaa'a'. ³³ Ja tyootseiquee' ts'oq' me' s'om xuee, me' s'om cajan, me' liaa' ts'a'. ³⁴ 'O nquiu'yo' nncq tyots'aa ts'iaa' ñequio l'oq na tyowantyjo' 'na' na tyoca'na' ja ñequio nn'a' na ñe'ñ'ee' ñ'e'ndyo. ³⁵ Cantya na tyots'aa ñequi'che' tyo'mqo'ya ndaa'yo' na ts'iaa' cal'a'yo' cha ndaa' nntei'jnde'yo' nn'a' na matsei'tjoona'. Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na tyotseinei' Ta Jesús. Tyotsoom: "Mat'ma'ti matio'naa'ñena' ts'a' na mañequiaa nchiiti ts'a' na maco'ñom."

³⁶ Quia na jnda seinei' Pablo ñ'oommei', quia jo' tcoom'm xtyee'. Ndo' ñequio cha'tsondye na'ñee' tyola'nei'na nnom Ty'oots'om. ³⁷ Cha'tsondyena tyotyueena, tyota'xcweendyena Pablo, ndo' tyot'uena ts'oq'. ³⁸ Ee jee' jnda nquiuna na tsoom ndaana na taxocanty'iaannda'na jom. Jnda chii ty'eca'ndyena jom yuu waa w'aandaa.

21

Tja Pablo Jerusalén

¹ Jnda tq'ndyô ñequio na'ñee', tuqoyâ w'aandaa, saandyeyuuyâ, squiaayâ ndyuaaxen'cwe Cos. Cwiiche' xuee saatyayâ wasta tsjoom Rodas. Jluu'â jo' jo' saayâ squiaayâ tsjoom Pátara. ² Jo' jo' jliuuyâ cwii w'aandaa na ncwit'iona' na wjaana' ndyuaa Fenicia. Jo' chii tuqoyâ juuna', mana saayâ. ³ Quia na jnda teitquioo' ndyuaaxen'cwe Chipre, 'ndyaayâ ndyuaa'ñee' jo ntyja tymaa'. Saayâ, squiaayâ tsjoom Tiro ndyuaa Siria. Jo' jo' jluu'â w'aandaa ee tsjoom'ñee' tjameintyjee'na' na nlui' canchuu na ñjom ts'omna'. ⁴ Tyol'uaayâ nn'a' na cwila'yu' tsjoom'ñee' ndo' quia jliuuyâ joona ljoo'ndyô ñ'e'ndyena cwii ntquiee' xuee. Joona jnda t'mo' Espíritu Santo ndaana ljo' nntjom Pablo, jo' chii tyoluenaa nnoom na tincja' Jerusalén. ⁵ Jnda na teinom ntquiee' xuee na ljoo'ndyô tsjoom'ñee', cha'tsondye nn'a' na cwila'yu' ñequio lcuuna, ndana ty'eca'ndyena já nnom tsjoom. Squiaayâ su ts'otei' 'ndyoo ndaaluee. Jo' jo' taa'â cantyaayâ jlanaayâ nnom Ty'oots'om. ⁶ Jnda jo' t'ma'ndyô ntyjaayâ ndo' tyota'xcweendyô. Jnda chii tuqoyâ ts'om w'aandaa. Ndo' na'ñee' ty'elcwee'na l'aana.

⁷ Jluu'â tsjoom Tiro'ñee', saayâ squiaayâ tsjoom Tolemaida. Jo' jo' jluu'â w'aandaa. Saanquiaayâ na xma'ndye nn'a' na cwila'yu' tsjoom'ñee' ndo' ljoo'ndyô ñ'e'ndyena cwii xuee. ⁸ Teincoo cwiiche' xuee jluu'â tsjoom'ñee', saayâ squiaayâ tsjoom Cesarea. Squiaayâ waa' Felipe ts'a' na quijaanquiaa ñ'oom naya cantya 'naa' Jesucristo. Jom cwii joo nn'a' na ntquiee'ndye na tyoty'oom nn'a' ts'iaa' joona na nndye'ntjomna naquii' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' Jerusalén. Jo' ljoo'ndyô na m'aa' jom. ⁹ M'a' ñequiee yolcu ntseinaa' na tyooma'co. Joona tyoñequiana ñ'oom' Ty'oots'om. ¹⁰ Cwantindyo xuee na m'aa'yâ jo' jo' ndo' tyjee' cwii ts'a' na jndyu Agabo na jna' ts'ondaa Judea. Jom profeta. ¹¹ Na m'aa' já tyjee'e'. Seityee' nc'ee' l'oq' ñequio 'na' na chu'tye' ts'iaa' Pablo. Matsoom:

—Luaa matso Espíritu Santo na n'l'a nn'a' judíos na m'a' Jerusalén. Malaa'ti nla'tye'na ts'a' na 'naa' 'na'waa ndo' nntioona jom luee nn'a' na nchii nn'a' judíos.

¹² Quia na jndyaayâ ñ'oommeiⁿ, jâ ndo' mati nn'aⁿ na cwila'y^u tsjoom Ceseareaⁿ ñeeⁿ tyola'ty'oondyô nnom Pablo na ticjaⁿ Jerusalén. ¹³ Saã matsoom: —¿Chiuu na cwityuee'yo'? Na nmeiiⁿ cwil'a'yo' yacheⁿ ññe'quia'yo' na chjoo' ts'ooⁿya. Ee ja mañequiaandyô ljo'cheⁿ na ñe'cal'a nn'aⁿ Jerusalén ñ'e'ndyô. Meiiⁿ na nlatyeⁿ na ja oo meiiⁿ na nlacuee'na ja cantyja 'naaⁿ xuee' Ta Jesús maxjeⁿ ñecuaato.

¹⁴ Tīcandaa n'laayâ n'alcwaa'â jom na wjaⁿ Jerusalén. Jo' chii 'ndyaatooyâ, ndo' l'uuyâ:

—Cats'aa Ta Ty'oots'om yuu na l'ue ts'oom ñ'eⁿ Pablo.

¹⁵ Jndâ jo' mana jla'jndaa'ndyô saawaayâ Jerusalén. ¹⁶ Ndo' cwantindye nn'aⁿ na cwila'y^u tsjoom Cesarea ty'eñ'eeⁿ na ñ'e'ndyô. Squiaayâ na m'aaⁿ Mnasón. Jom ts'aⁿ na jnaⁿ ndyuaaxeⁿncwe Chipre ndo' jaach'ee xuee na matseiyoom'm. Waa' jom ljo'ndyô.

Pablo tjacanoom'm Jacobo

¹⁷ Quia na jndâ squiaayâ Jerusalén, nn'aⁿ na cwila'y^u to'ñoomna jâ ñequio na neiiⁿna. ¹⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee saayâ ñ'eⁿ Pablo na m'aaⁿ Jacobo. Jo' jo' jndâ tjomndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. ¹⁹ Pablo tquiaaⁿ na xma'ndye na'ñeeⁿ. Jndâ chii tcuu tcuu tyotseineiiⁿ cha'tso na tyoteijndei Ty'oots'om jom ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ²⁰ Ndo' joona jndâ na jndyena na tyotseineiiⁿ tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Tyoluena nnoom:

—Mayuu' re nn'aaⁿya saã mantyi' cwanti meiⁿ nn'aⁿ judíos jndâ jla'y^una tsjoom ñjaaⁿ, ndo' cha'tsondyena cwiluena na jndei'na' na catseicandâ ts'aⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ²¹ Saã jndâ jndyena cantyja 'naⁿ na 'u xuii' ma'mooⁿ ndaa' cha'tso nn'aⁿ judíos na cwic'eeⁿ nt'omcheⁿ njoom naquii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Jndâ jndyena na mats^u' na tacalan'oom'ndye na'ñeeⁿ ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Mati jndâ jndyena na matseijndo' n'om na'ñeeⁿ na tacal'ana costumbre na cwil'aaya ñequio yo'ndaa na na'nom, meiⁿ tacalacandaa'ndyena nt'omcheⁿ costumbre 'naaⁿ welooya na ñet'om teiyo. ²² Quia jo' ¿chiuu ya n'laayooⁿya? Ee nn'aaⁿya na cwila'y^u na m'aⁿ tsjoomwaa, maxjeⁿ nntjomndyena quia na jndâ jndyena na mam'aa'ndy^u.

²³ Cwa sa luua catsa' cha'xjeⁿ na n'l'uuyâ njom'. Quii'ntaaⁿyâ m'aⁿ ñequiee na'nom na jndei'na' na cala'candaa'ndyena cwii ñ'oomtyeⁿ na jndâ tqueⁿna nnom Ty'oots'om. ²⁴ Catseijomndy^u ñ'e'ndyena, na nlque' lju'na' 'o nnom Ty'oots'om. Ndo' cation' l'ua' cantyja na maca'na' 'o na nlque' lju'na' 'o. Quia na jndâ t'ioo' ñ'oom 'naaⁿna quia jo' ya nnteinqui' nqueⁿna. Luua' catsa' cha nla'noⁿ cha'tso nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na jndâ jndyena cantyja 'naⁿ. Nliuna na mati 'u matseicandaa'ndy^u ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁵ Saã cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'y^u na nchii nn'aⁿ judíos, jndâ jla'cwanooⁿyâ ljeii na m'aⁿna na tanc'oom' n'omna cantyja 'naaⁿ costumbre 'naaⁿ jâ nn'aⁿ judíos. Macandâ t'maaⁿyâ na tacwa'na nantquie na jndâ tsã' nn'aⁿ ndaa' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ n'l'a. Tantquina niom' meiⁿ seiⁿ quioo' na cwe' cwi'uoo canty^o'. Ndo' tanc'omna na cwe' nnc'omyana ñ'eⁿ nc'iaana.

T'uena nawi' Pablo naquii' wats'om t'maⁿ

²⁶ Quia jo' Pablo seijomñe ñequio ñequiee na'nom'ñeeⁿ. Teincoo cwiicheⁿ xuee s'aaⁿ ts'iaaⁿ na tqueⁿ lju'na' joona jo nnom Ty'oots'om. Jndâ chii tjaqueⁿ'eⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Tjatseicañeeⁿ ntyee cwaaⁿ xuee na nla'candaa'ndyena ñ'oom na waa ndaana ndo' na ñnequiana quioo' na nncwje cwentaa' Ty'oots'om.

²⁷ Quia na wjaacandaa' ntquiee' xuee'ñee' cantyja na nla'candaa'ndyena, nt'om nn'a' judíos na jna' ndyuaa Asia nty'iaana Pablo naquii' wats'om t'ma'. Jo' chii tyola'jmei'na cha'tso nn'a' ndo' t'uena Pablo. ²⁸ Jee' jndei tyola'xuaana jluena:

—O re nn'aa'ya Israel catei'jndei'yo' já ee luaa ts'a' na ñetonom cha'tso njoom. Tyotseinei' ñ'oom nacjoo cha'tsondyo ñequio nacjoo' ljeii na tque' Moisés, ndo' nacjoo' wats'om t'ma'waa. Ndo' nchii macandā luaa', mati jndā jndyochom nt'om nn'a' na nchii judíos naquii' wats'om t'ma'waa. Jo' na jndā seits'iaa'ñē juuna' na matseixma'na' cwentaa' Ty'oqts'om.

²⁹ Luaa' tyoluena ee cwe' na nty'iaana Pablo naquii' tsjoom ñequio ts'a' na nchii judío na jndy Tróximo, jom ts'a' Éfeso, jo' chii jla'tiuuna na tjañ'oom Pablo tsa'ñee'na' naquii' wats'om t'ma'.

³⁰ Quia jo' cha'tso nn'a' quii' tsjoom jla'jmei'ndyena. Maje' maje'ndyo jla'tjomndyena. T'uena Pablo, ty'eñ'omtscoo'ndyena jom, tjeii'na jom tach'e' wats'om t'ma'. Jndā jo' ntyja ntyja jla'cu'na ndyueel'a juuna'.

³¹ Manla'cuee'na jom saā majuu xje'ñee' tuee' ñ'oom na m'aa' ts'a' na cwiluiitquieñe ndāa sondaro na cha'tsondye nn'a' quii' tsjoom Jerusalén cwila'jmei'ndyena. ³² Jo' chii tsa'ñee' mantya tjachom sondaro ñequio capeita' na cwitsa'ntjom cwii cwii sia'nto sondaro'ñee'. Jndei ty'ena yuu m'a' nn'a' na cwila'jmei'ndye. Quia na nty'iaa na'ñee' ts'a' na cwiluiitquieñe ñequio sondaro 'naa'a', quia jo' mañoom' ndyena na cwitjaa'na Pablo. ³³ Ndo' ts'a' na cwiluiitquieñe ndāa sondaro, quia na jndā ty-jeecañoom, sa'ntjoom sondaro na cat'uena Pablo, cala'tye'na tsa'ñee' ñequio we l'uaancjo. Jndā chii tax'ee' ñee' ts'a' Pablo ndo' ljo' s'aa tsa'ñee'.

³⁴ Saā nn'a' na cwila'jmei'ndye tiñe'cwii ñ'oom tyola'xuaana. Cwe' c'uaato ndyueena. Ndo' na luaa' tileicaljeii' ñ'oom na mayuu'. Yati sa'ntjoom sondaro na c'ooñ'omna Pablo w'aa yuu na cwic'ee'na. ³⁵ Quia na jndā tqiuna tioo' yuu na jaawa ts'a' na wjaaqueiee' naquii' w'aa'ñee' jla'wena Pablo ee manchjena' jom na cwajndii cwil'a nn'a' na jndyendye. ³⁶ Ee cha'tsondye na'ñee' ty'entyjona. Tacwaxua ndyueena, tyoluena:

—Calacue'yo' jom.

Pablo macaa' na nntseinei' ndāa nn'a'

³⁷ Mann'ooñ'om sondaro Pablo naquii' w'aa ndo' tsoom nnom ts'a' na cwiluiitquieñe ndāa sondaro:

—¿Aa wanaa' na nntsjoō cwii ñ'oom njom'?

Matso tsa'ñee':

—¿Aa 'na' ñ'oom griego? ³⁸ Quia jo' aa nchii ts'a' egipto 'u na nmeii'ndyo ñeseiweñe nacjoo' gobiernom na seitjoom cwii ñequiee' mei' nn'a' na tia nn'a'ndye na tjachom joona ndyuaa yuu tjaan nn'a' c'oom.

³⁹ Ndo' t'ō Pablo nnom tyo na cwiluiitquieñe:

—Ja ts'a' judío. Ja tuiindyō tsjoom Tarso, tsjoom t'ma' na matsa'ntjom ndyuaa Cilicia. Saā mats'aaya ty'oo njom' quiaa' ñ'om' na nntseina' ndāa nn'a'.

⁴⁰ Tquiaa tsa'ñee' ñ'oom'm. Quia jo' teintyjee' Pablo cjoo' ntioo' yuu na jaawa ts'a' na wjaaqueiee' naquii' w'aa'ñee'. Seiwee' ts'oo' ndāa nn'a' na waa na nntsoom. Quia jo' jla'che'na, seinei' ndāana ñequio ñ'oomna ñ'oom hebreo.

22

¹ Matsoom:

—O ta ñequio 'o re nn'a'ya, candye'yo' nntseina'ya ndāa'yo' cantyja 'na'ya.

² Quia na jndyena na seineiiⁿ ndaana ñequio ñ'oomna ñ'oom hebreo, jla'cheⁿna, tyoqueⁿtina cwenta. ³ Matsoom ndaana:

—Ja ts'aⁿ judío. Tuiindyō tsjoom Tarso ndyuaa Cilicia, saā tjowijndoya tsjoom Jerusalénwaa na tyotsei'na^{ny}a na tyo'mōⁿ maestro Gamaliel noōⁿ. Jom tcuu tyo'mōōⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés na tyoleiñ'om welooya na ñet'om teiyo. Ñequio na xcwee' ts'ōō^{ny}a mand'i'ntjōⁿ nnom Ty'ōots'om majo'ti cha'xjeⁿ na xcwee' n'om' 'o na cwindyē'ntjom'yo' nnoom. ⁴ Ja ñetco'wi'a nn'aⁿ na m'aⁿ natoo' Jesús, hasta s'a na tja joona. Tyowjaya naⁿnom ndo' naⁿlcu, tyotiōō^{ny}a joona w'aancjo. ⁵ Nquii tyee na cwiluiitquieñe ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa'yo' manquiuna na to'ñōⁿ carta lueena na nncjoñ'ō^{ny}a na m'aⁿ nn'aa^{ny}a nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom Damasco. Tjocachōōya nn'aⁿ na cwila'yū' na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na ññequiona w'aancjo ñjaaⁿñe Jerusalén na nntioomna cantya na cwila'yū'na ñ'eⁿ Jesús.

Pablo matseineiⁿ cantya na nlcwe' ts'oom jnaaⁿaⁿ
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Tsoti Pablo:

—Xcwe na wa'njōōⁿ nato na jō Damasco na manndyoo' nncuaya, ndo' cha'na quiajmeiⁿ ñejomto tíoō chom ndiocheⁿ nacañomya. Jnaⁿna' cañoom'luee ndo' jeeⁿ ndya' xueena'. ⁷ Quia jo' tíoōndyō nomtyuaa ndo' jndiyya na matseineiⁿ ts'aⁿ noōⁿ, matso: “Aa ndi' Saulo, ¿chiiu na maco'wi' ja?” ⁸ Ndo' t'oya: “¿Ñeeⁿ 'u Ta?” Quia jo' tso noōⁿ: “Ja Jesús ts'aⁿ Nazaret na maco'wi'.” ⁹ Ndo' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyō nty'iaana chom'ñeeⁿ ndo' tyuena, saā tícandyena ñ'oom na seineiⁿ ts'aⁿ ñ'eⁿndyō. ¹⁰ Ndo' tsjōōya: “¿Chiiu nnts'aayo Ta?” Quia jo' matsoom noōⁿ: “Quicantya'na, cja' quii' tsjoom Damasco. Jo' jo' nndi' cha'tso ts'iaaⁿ na matsa'ntjō^{ny}a na nntsa'.” ¹¹ Seinchjaaⁿna' ja na jeeⁿ ndya' xuee chom'ñeeⁿ. Jo' chii nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyō cwe' ts'ōō ty'et'uena chii tuaya Damasco.

¹² Jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyū Ananías. Jom ñequio na xcwee' ts'oom matseicanaāⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyotjeii'yana jom. ¹³ Tueⁿeⁿ na m'aa^{ny}a. Matsoom noōⁿ: “U re nn'a^{ny}a Saulo canty'ia'nnada'.” Ndo' majuu xjeⁿñeeⁿ teitquionnda'a, mana teitquioñe nty'ia. ¹⁴ Tsotyeeⁿ noōⁿ: “Nquii Ty'ōots'om cwentaa welooya na ñet'om teiyo majnda seijndaa'ñe na 'u nljei' chiiu waa na l'ue ts'oom. 'U nnty'ia' nquii Jnaaⁿ tsaⁿ na tja jnaⁿ tseixmaⁿ, ndo' na nndi' ñ'oom na nntseineiⁿ njom'.” ¹⁵ Ee nncwji'yuu'ndyū' cantya 'naaⁿaⁿ ndaa' cha'tso nn'aⁿ. Nntsu'ndaana cantya na jnda nty'ia' jom ndo' na jnda jndi' ñ'oom na seineiⁿ njom'. ¹⁶ Quia jo' ¿jō' meindo' je'? Quicantya' ndo' cwits'oomndyū'. Caⁿ nnom Ta Jesús na catseiljoom'm 'u jnaⁿ na matsei'xmaⁿ.”

Matseineiⁿ Pablo na jñom Ty'ōots'om jom na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos

¹⁷ Tsoti Pablo:

—Quia na jnda jndyoolcwa'a ñjaaⁿñe Jerusalén waa na tco'na' noōⁿ naquii' wats'om t'maⁿ xcwe na matseina^{ny}a nnom Ty'ōots'om. ¹⁸ Nty'iaaya Jesús. Matsoom noōⁿ: “Catseityua' calui' quii' tsjoomwaa ee xocandyē nn'aⁿ ñ'oom na nncwji'yuu'ndyū' cantya 'na^{ny}a.” ¹⁹ Quia jo' tsjōō nnoom: “Nquieena, Ta, nquiuna na ja tyojoquia' naquii' cha'tso lan'om 'naaⁿna. Nquiuna na tyocwjaa'a nn'aⁿ na cwila'yū' ñ'eⁿndyū' ndo' tyotiōō^{ny}a joona w'aancjo. ²⁰ Ndo' quia na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban, ts'aⁿ na tyocwji'yuu'ñe cantya 'naⁿ, ja ñ'a^{ny}a. Seijomndyō na cal'ana na ljo' jom, ndo' tyots'aa cwenta liaa naⁿñeeⁿ

xjeⁿ na jla'cuaeⁿ na jom." ²¹ Saa matso Ta Jesús nooⁿ: "Cja', ee tquia majñooⁿ ya 'u na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos."

Pablo m'aaⁿ l'o ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro

²² Tyotqueⁿ nn'aⁿ cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ Pablo, saa quia na tsoom ñ'oomwaa' taticandyetina. To'na tyolaxuaana. Tyoluena ndaa sondaro:

—Calacue'yo' tsa'm'aaⁿ ee tacatseixmaaⁿ na nncwanoom'm.

²³ Jndeiⁿ tyola'xuaana. Tjeii'na liaana, tyola'caandyena jooⁿ na jeeⁿ ndya' lioona. Ndo' tyotju'ndyeendyena ts'oⁿndaa na ticuee' n'omna. ²⁴ Jo' chii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro sa'ntjoom na c'ooñ'om na'ñeeⁿ Pablo naquii' w'aa yuu cwic'eeⁿna. Matsoom:

—Catja'yo' tsa'm'aaⁿ cha nntsoom ljo' s'aaⁿ ee ñe'caljeiⁿ chiuu na jeeⁿ jla'xuaa nn'aⁿ nacjoom'm.

²⁵ Quia jo' jla'tyeⁿ na jom na nntjaa'na jom. Saa tsoom nnom capeitaⁿ na meintyjee' jo' jo':

—¿Aa wanaaⁿ na nntja'yo' ts'aⁿ meiiⁿ na matseixmaaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma ndo' tyoowijndaa' jnaa'naⁿ?

²⁶ Ndo' capeitaⁿñeeⁿ quia na jñeeⁿ ñ'oomwaa' tjaaⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa cha'tso sondaro. Matsoom nnom tsa'ñeeⁿ:

—Catsa' cwenta na luaa' ñe'catsa' ñ'eⁿ tsa'm'aaⁿ ee tseixmaaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma.

²⁷ Quia jo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro tjaaⁿ na m'aaⁿ Pablo. Matsoom:

—Catsu' nooⁿ ¿aa ts'aⁿ tsjoom Roma matsei'xmaⁿ?

Ndo' t'ooⁿ matsoom:

—Mayuu' na jo' ja.

²⁸ Quia jo' tso ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro:

—Ja t'maaⁿ s'om tquiaya chii tseixmaⁿya ts'aⁿ tsjoom Roma.

Matso Pablo nnom:

—Saa ja cantyja na tuiindyⁿ tseixmaⁿya jo'.

²⁹ Jo' chii sondaro na manntjaa' Pablo mana 'ndyena jom, tei'ndyona nacañom'm. Ndo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaana quia na jñeeⁿ na ts'aⁿ tsjoom Roma matseixmaⁿ Pablo ty'ueeⁿ ee nqueⁿ sa'ntjoom na cwityeⁿñe tsa'ñeeⁿ.

Pablo m'aaⁿ jo ndaa na'maⁿ'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos

³⁰ Saa juu tsaⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro ñe'caljeiiⁿ chiuu na cwiqueⁿ nn'aⁿ judíos ñ'oom nacjoo' Pablo. Jo' chii teincoo cwiicheⁿ xuee sa'ntjoom na catjomndye ntyee na cwiluiitquiendye ñequio cha'tso na'maⁿ'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Jnda chii seicanaa'na l'uaancjo na chu'tyeⁿñe Pablo, tjañ'oom tsa'ñeeⁿ jo ndaa na'maⁿ'iaaⁿñeeⁿ.

23

¹ Pablo nty'iaaⁿ na ndaa na'maⁿ'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Matsoom ndaana: —Ja ntyjii, 'o re nn'aⁿya, cha'tso xuee na jnda jndyowana' ñequii'cheⁿ mats'aaya cantyja na matsei'noⁿ'a na maty'iomna' jo nnom Ty'oots'om.

² Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe, tsaⁿ na jndyu Ananías, sa'ntjoom nn'aⁿ na meintyjee' nacañoom' Pablo na catmeiiⁿ na nda' 'ndyoo tsa'ñeeⁿ. ³ Ndo' jo' matso Pablo nnom tyee'ñeeⁿ:

—Ty'oots'om nlc'o'weeⁿ 'u ee 'u ts'aⁿ na we waa mache'. 'U matsei'xmaⁿ na nncu'xeⁿ ja cha'xjeⁿ na matso ljeii na tqueⁿ Moisés saa matsu' na catjaa' nn'aⁿ ja meiiⁿ ljeii'ñeeⁿ matsona' na ticwanaaⁿ.

⁴ Ndo' nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' tyoluena nnom Pablo:

—¿Chiuu na matsei'neiⁿl ñ'oom na matseijnⁿaaⁿna' tyee na cwiluiitquieñe na mandí'ntjom nnom Ty'oots'om?

⁵ Matso Pablo:

“O re nn'aⁿya, ticaljeiⁿya na jom tyee na cwiluiitquieñe. Ee mayuu' ñ'oom' Ty'oots'om na maxjeⁿ waa na jndā teiljeiⁿna' matsona' na tintseineiⁿ ts'aⁿ ñ'oom na matseijnⁿaaⁿna' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndāā nn'aⁿ tsjom'm.”

⁶ Pablo ntyjeeⁿ na we ndiiⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ na matseineiⁿ ndāā. Nt'omndye jooⁿa cwilaxmaⁿna tmaaⁿl nn'aⁿ judíos na jndyu saduceos. Ndo' nt'omndye jooⁿa cwilaxmaⁿna tmaaⁿl fariseos. Jo' chii jndeiⁿ seineiⁿ, tsoom:

—O re nn'aⁿya ja tseixmaⁿya fariseo. Mati tsotyā majo' jom. Sāā 'o cwitu'xeⁿyo' ja cwe' nc'e na matseyu'a na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndā tja.

⁷ Quia na jndā tsoom na nmeiiⁿl, jla'ntja'ndye nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ saduceos. Taticatjoom' jla'neiⁿna. ⁸ Ee nn'aⁿ saduceos cwilena xocatando'nnda' nn'aⁿ na jndā tja, meiⁿ ángel meiⁿ espíritu, tjaa'naⁿ. Sāā nn'aⁿ fariseos cwilayu'na na m'aⁿ ángel, ndo' na m'aaⁿ espíritu ndo' na nntando'nnda' nn'aⁿ na jndā tja. ⁹ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye tacwaxua ndyueena na tyolantja'ndyena. Ndo' nt'om nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés na laxmaⁿ nn'aⁿ fariseos tei'canyjana, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿl tjaa jnaaⁿaⁿ coliuuyā. Ndo' xeⁿ mayuu' na seineiⁿ cwii espíritu oo cwii ángel nnoom, quia jo' tantsaaya xacoo' Ty'oots'om.

¹⁰ Jeeⁿ cwajndii tyolantja'ndyena hasta ty'ue ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndāā sondaro. Nty'iaaⁿaⁿ maxjeⁿ nla'cuee'na Pablo. Jo' chii sa'ntjoom na c'oocatjeii'ndye sondaro tsaⁿñeeⁿ naquii' luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, c'oõñ'omnda'na jom naquii' w'aa yuu cwic'ee'na.

¹¹ Quia na jndā teijjaaⁿ teitquioo'ñe Ta Jesús nnom Pablo, matso nnoom:

—C'om't'maaⁿndyu' ts'om'l, ee cha'na jndā tjei'yuu'ndyu' cantyja 'na'ya naquii' tsjoom Jerusalénwaa, malaa'ti' nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'na'ya tsjoom Roma.

Cantyja na cwiwijndaa' chiuu nla'cuee'na Pablo

¹² Teincoo cwiicheⁿ xuee nt'om nn'aⁿ judíos jla'jomndyena. Tqueⁿtyeⁿna cwii ñ'oom na w'ii nacjooⁿa na tacwa'na tacwena ndaa hasta xeⁿ jndā jla'cuee'na Pablo. ¹³ Teinom wen'aaⁿ ts'aⁿ na tqeⁿtyeⁿ ñ'oomwaa' cjo'o'.

¹⁴ Ty'e naⁿñeeⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndāā nn'aⁿ judíos. Jluena ndāā naⁿñeeⁿ:

—Jā jndā tquaⁿtyaaⁿya ñ'oom na w'ii nacjooyā na tacwaa'ā hasta cuee'jndyee Pablo nl'aayā. ¹⁵ Ndo' je' je' 'o ñequio cha'tso naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿ jaa nn'aⁿ judíos, cataⁿyo' nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndāā sondaro na 'io catseicwanoom tsaⁿñeeⁿ na m'aⁿyo'. Cal'a'yo' na ndoo' na tcuuti ñe'cata'x'eendyo' cantyja 'naaⁿaⁿ. Ndo' jā m'aaⁿc'eendyo' na nlcuaā'ā jom cwii tjoocheⁿ na nlquie'ñ'omna jom na m'aⁿyo'.

¹⁶ Sāā tyochjoo jnda yuscu tyjee Pablo jndii na ljo' nl'ana. Jo' chii tjaaⁿ w'aa yuu cwic'eeⁿ sondaro. Tjaqueⁿeⁿ seicañeeⁿ Pablo na ljo'. ¹⁷ Quia jo' Pablo t'maaⁿ cwii capeitaⁿ. Matsoom nnom:

—Cja'ñ'oom'ya' tyochjoom'aaⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndāā'yo' ee waa ñ'oom na nntsoom nnom tsaⁿñeeⁿ.

¹⁸ Quia jo' capeitaⁿñeeⁿ tjañ'om tyochjoo yuu na m'aaⁿ nquii ts'aⁿ na cwiluiitquieñeti ndāāna. Matsoom:

—Nquii praso Pablo t'maaⁿ ja. Tcaaⁿ na candyoñ'oⁿ tyochjoom'aaⁿ na m'aaⁿl, ee waa na nntsoom njom'.

19 Quia jo' ts'a'n na cwiluiitquieñe ndaana t'uee'n ts'o tyochjoo, tjañ'oom juu yuu na ñe'wendyena. Tax'eeñe nnom, matsoom:

—¿Cwaa'n ñ'oom na ñe'catsu' nqo'n?

20 Quia jo' matso tyochjoo'ñee'n:

—Nn'a'n judíos jndā t'ma'na na nta'na njom' na 'io nntseicwanom' Pablo na m'a'n na'ma'n'iaa'n 'naa'na. Nl'ana na ndoo' ñe'cata'x'eeti na'ma'n'iaa'n cantyja 'naa'a'n. 21 Saa 'u tintseyu' na ljo' ee joona teinom wen'aa'ndyena na m'a'c'eendyena na nla'cuee'na jom. Jndā ta'wi'ndye che'nquieena na tacwa'na ndo' tacwena hasta xje'n na nla'cuee'che'na jom. Je' macandā cwii meindoo'na xe'n chiuu nntsu' 'u.

22 Ndo' ts'a'n na cwiluiitquieñe ndaa sondaro seicoom'm 'ndyoo tyochjoo'ñee'n na tintseinei'n nnom mei'ncwii ts'a'n na jndā seicandii jom ñ'oomwaa'. Jndā chii jñoom tyochjoo'ñee'n.

Cwilacwanomna Pablo na m'aa'n gobiernom Félix

23 Quia jo' ts'a'n na cwiluiitquieñe ndaa sondaro t'maa'n we capeita'n. Sa'ntjoom na cala'jndaa'ndyena we sia'nto sondaro na cwi'ooca' n'cee' ñequio ndyee'aa'n nchoo' qui sondaro na ntyjondye catso ndo' we sia'nto sondaro na cwileicho ncjo lantsa. Sa'ntjoom na ñjee'n na teijaa'n nlui' na'ñee'n na nnc'oona tsjoom Cesarea. 24 Mati tsoom na calajndaa'ndyena quioo' na nncjaawa'ljoo Pablo, ndo' ya ya cal'ana cwenta jom cha mati ya nncue'e'n na m'aa'n Félix ts'a'n na m'aa'n gobiernom. 25 Ndo' seiljei' cwii carta na 'ooñ'omna na m'aa'n tsa'ñee'n.

26 Matsona': "Ja Claudio Lisias matseicwano'n na xma'ndyu' 'u ta gobiernom Félix. 27 Tsa'ns'am'aa'n t'ue nn'a'n judíos jom ndo' mawaa na nla'cuee'na jom. Saa quia na jndiia na jom matseixmaa' ts'a'n tsjoom Roma jo' na saayā ñ'e'n sondaro 'na'ya. Tjeii'ndyo jom luee na'ñee'n. 28 Ee l'ue ts'o'o'n na nleijndaa'ya chiuu na cwique'na ñ'oom nacjoom'm. Jo' chii yati tjoñ'o'n jom jo ndaa na'ma'n'iaa'n 'naa' na'ñee'n. 29 Ndo' ljeiya na cwe' cwique'ntona ñ'oom nacjoom'm cantyja 'naa' ljeii na cwileiñ'om nquieena. Saa nchaa l'uu waa ljo' s'aa'n na tseixmaa' na nncue'e'n oo na nljoo'ñe' waancjo. 30 Saa jndiia na cwindoo nn'a'n jom. Jo' chii matseicwano'ya jom na m'aa'n. Ndo' mati matsjoo ndaa nn'a'n na cwique' ñ'oom nacjoom'm na c'oona na m'aa'n na cala'jndaa'ndyeyana ñ'oom'ñee'n. Cwe' la'ti' waa na matsjoo."

31 Ndo' sondaro'ñee'n jla'candana ñ'oom na sa'ntjom ts'a'n na cwiluiitquieñe ndaana. Ty'eñ'omna Pablo natsjom hasta na tqiiena tsjoom Antipatris. 32 Teincoo cwiiche' xuee sondaro na cwi'ooca' n'cee' ty'elcwee'na w'aa yuu cwic'ee'na. Ndo' sondaro na ntyjondye catso ty'eca'ndyena Pablo. 33 Jndā na tqiiena Cesarea, tqiiana carta na ñ'omna nnom gobiernom ndo' tioonā cwenta Pablo l'oo'n. 34 Quia sei'naa' gobiernom carta'ñee'n, ta'x'ee'n 'ndyoo Pablo cwaa' ts'ondaa jna'n. Ndo' ljeii' na jna' tsa'ñee'n ts'ondaa Cilicia. 35 Jo' chii matsoom nnom tsa'ñee'n:

—Queejndyee nn'a'n na cwique' ñ'oom cjo' quia jo' nndiia ñ'oom 'ndyo' ndo' nleijndaa'ya.

Ndo' sa'ntjoom na cal'a sondaro cwenta tsa'ñee'n naquii' wats'iaa' na jndo' Herodes na tuii.

24

Pablo matseinei' cantyja 'naa'n nque'n jo nnom Félix

1 Xuee jndā 'om tjacue Ananías tsjoom Cesarea. Jom tyee na cwiluiitquieñe. Mati nt'omche' nn'a'n na cwiluiitquiendye quii'ntaa' nn'a'n judíos tsjoom Jerusalén ty'ena ñ'e'ñe. Jndā na tqiiena Cesarea ty'entyjaa'na gobiernom

na nñe'quiiana jnaaⁿ Pablo. Mati Tértulo, ts'aⁿ na 'naa^mti na nntseitjoom' ñ'oom, tjañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena. ² Quia jo' tqueeⁿñe gobiernom Pablo. Jndaⁿ chii to' Tértulo tyoñequiaaⁿ jnaaⁿ Pablo. Tsoom nnom gobiernom:

—Cwe' cantyja na jndo' ts'om' 'u ta Félix cwic'aaⁿyâ na tjaa'naⁿ ntia' quii'ntaa'yâ. Ndo' t'maⁿ waa na matsei'jndaa'ndyu'ti' naquii' njoommeiⁿ. ³ Jo' chii jâ cwila't'maaⁿndyô 'u. Ndo' ñequii'cheⁿ cwil'uuyâ na quianl'ua' cha'tso naya na mache'. ⁴ Saa tica'na' na jeeⁿ jndye ñ'oom nla'cachjuuyâ 'u. Macaⁿa cwii naya'ñeeⁿ njom' na catsei't'maⁿ ts'om' na nndi' ljo' nl'uuyâ meiiⁿ na tiyo. ⁵ Jâ jndaⁿ jliuuyâ Pablom'aaⁿ jeeⁿcheⁿ ndya' tia ljo' mach'eeⁿ. Tia' macwjaa'ñê jâ nn'aⁿ judíos cha'waa tsjoomnancue. Ndo' majuutyeeⁿ cwiluiiñê xqueⁿ ñ'oom quii'ntaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yuu' ñ'eⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Nazaret. ⁶ Ñe'cjaachom nn'aⁿ na nchii judíos naquii' wats'om t'maⁿ 'naa'yâ. Ndo' na luaa' nnts'aaⁿ nntseits'iaaⁿñê juuna'. Jo' chii jâ t'uaayâ jom na ñe'catu'xaaⁿyâ jom ñequio ljeii na tqueⁿ Moisés na cwileiñ'oo'yâ. ⁷ Saa tjacatii'ñe nquii Claudio Lisias, tsaⁿ na cwiluittquieñe ndaaⁿ jndaⁿ. Ndo' ñequio na jndei'na' tjacwjii'ñê Pablom'aaⁿ luagayâ. ⁸ Tsoom na sâ nn'aⁿ na cwiquaaⁿyâ ñ'oom nacjoo' tsaⁿm'aaⁿ quiooyâ na m'aaⁿ. Quia jo' 'u nddaaⁿ nncwax'e' nnom tsaⁿm'aaⁿ ndo' nljei' na mayuu' cha'tso ñ'oom na cwiquaaⁿyâ nacjoom'm.

⁹ Ndo' mati nn'aⁿ judíos na ñ'eeⁿna ñ'eⁿ Tértulo jla'jomndyena. Jluena na mayuu' na luaa' waa. ¹⁰ Quia jo' gobiernom s'oo l'ooⁿ na catseineiⁿ Pablo. Jo' chii t'o Pablo matsoom:

—Ntyjiyaya 'u ta na jndye ndyu macu'xeⁿ ndyuua njoomyâ. Jo' chii t'maⁿya ts'ooⁿya na nnc'oya 'ndyo'. ¹¹ Ja cwe' jnda'ti canchoo'we xuee na tjowaa Jerusalén na tjocatsei't'maaⁿndyô Ty'ooots'om, ndo' 'u ta nndaⁿ nljei' na mayuu' na ljo'. ¹² Ja meiⁿcwii ticatseintja'ndyô ñ'eⁿ nn'aⁿ meiⁿ ticwjaa'ndyô tia' nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ meiⁿ naquii' lan'om nch'uu oo meiⁿquia joo naquii' tsjoom. ¹³ Jo' chii na^maⁿ xocalui'yuu' ñ'oom na cwiluena nacjoya. ¹⁴ Saa xonquiu'nn'aⁿya 'u ta. Ja maxjeⁿ matsei't'maaⁿndyô Ty'ooots'om na tyola't'maaⁿndye welyo na ñet'om teiyo. M'aaⁿya na matseijomndyo majuu nato xco na cwilue na^maⁿ na tachii jo'ndyo. Saa tiyuu' na tachii jo'ndyo ee matseyiu'a cha'tso ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio cha'tso ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ¹⁵ Ja ljo'waayu ntyjaa'ya ts'ooⁿya cantyja 'naaⁿ Ty'ooots'om cha'xeⁿ na ntyjaa'ya n'om na^maⁿ. Ntyjaa'ya ts'ooⁿya na cha'tso nn'aⁿ na jndaⁿ tjâ nnta'ndo'nnda' meiⁿ laxmaⁿ na nn'aⁿ na jndaⁿ jlui'ya oo meiiⁿ nn'aⁿ na waa jnaaⁿ. ¹⁶ Jo' chii maqueⁿndyô na ñequii'cheⁿ nnc'ooⁿya na tico'tiana' ntyjiyaya jo nnom Ty'ooots'om ndo' ticatsei'tjoondyô meiⁿ nnom jom meiⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ.

¹⁷ Je' jndaⁿ s'aa xuee na tacoca ndyuua tsjomya Jerusalén. Jo' chii tjolcwa'a na nñe'quiaya cwentaa' Ty'ooots'om ndo' mati na nnts'aaya naya nn'aⁿ ndyuuaaya. ¹⁸ Majo' mats'aaya naquii' wats'om t'maⁿ. Jndaⁿ tqueⁿlju'ndyô cha'xeⁿ costumbre na cwil'aayâ nnom Ty'ooots'om. Nchii na jeeⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ ñ'eⁿndyô ndo' meiⁿ nchii c'uaa ndyuena na cwila'ntja'ndyena. Saa jndaⁿ na tqueⁿlju'ndyô cwanti nn'aⁿ judíos na jnaⁿ ndyuua Asia jliuna ja jo' jo'. ¹⁹ Maty'iomna' na nquiee naⁿñeeⁿ quicaluena njom' xeⁿ na mayuu' waa ñ'oom na cwituee'na nacjoya. ²⁰ Oo xeⁿ tinquio naⁿñeeⁿ quia jo' calue na^maⁿ ljo' waa na tis'a jliuna na s'aaya quia na tyom'aaⁿya jo ndaaⁿ na^man'iaaⁿ cwentaaⁿ jâ nn'aⁿ judíos. ²¹ Macandâ cwii waa na c'uaa seiñaⁿya quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ. Tsjooya ndaana: “Meintyjaa'a jo ndaa'yo' xuee je' na cwitu'xeⁿyo' ja cwe' nc'e na matseyiu'a na nta'ndo'nnda' nn'aⁿ xeⁿ jndaⁿ tjâ.”

²² Ndo' Félix mantyjiitcuuñê chiuu waa ñ'oom cantyja 'naa' nn'a' na cwila'jomndyena cantyja 'naa' Cristo. Jo' chii t'icatsein'oom'ñê nn'a' na tqiionquia jnaa' Pablo. Matsoom:

—Quia na nncwjee' nguii Lisias, tsa' na cwiluiitquieñe ndaa sondaro, nncwax'atya' ñom cha nljeijndaa'ndyo ñ'oom na cwindu'yo'.

²³ Ndo' jo' sa'ntjom Félix capeita' na cal'ana cwenta Pablo na cwe' nnc'oomjna'yaa' ndo' nchii na nla'cu'na na nnguicajndoo' nc'iaa'a' jom.

²⁴ Tyoowijndyee' xuee matyjee'nnda' Félix ndi ñ'e' scoom'm Drusila, ts'a' judía. Tquee'ñê Pablo na ndyena nntseinei' cantyja na nntseyu' ts'a' ñequio Jesucristo. ²⁵ Quia jo' Pablo tyotseinei' na cats'aa ts'a' cantyja na maty'iomyana' ndo' na tiñequiaañe ts'a' na nnts'aa' yuu na tis'a. Mati tyotseinei' na maxje' nncuee' xuee na nncu'xe' Ty'oots'om nn'a'. Quia na jndii Félix ñ'oommei', ty'uee', Mana tsoom nnom Pablo:

—Cja'nnda' je'. Nnty'iaa cwaa' na nncju'naa'ñena' ja, nlquee'ndyondnda'a'u.

²⁶ Mati macantyyaa' ts'om Félix na nntso Pablo nnoom aa xoquiñoom s'om cha nntseicandyaañê tsa'ñee'. Jo' chii jndye ndii' tyoquee'ñê Pablo na tyola'nei'na. ²⁷ Jnda teinom we chu na m'aa' Pablo jo' jo' teijndyooñe gobiernom Félix, to'ñom Porcio Festo. Ndo' cwe' na jee' l'ue ts'om Félix na cala'tiuu nn'a' judíos na jom ya ts'a'ñê, ñee' Pablo na ndicwa' m'aa' tsa'ñee' na praso.

25

Pablo matseinei' jo nnom Festo

¹ Jnda'ti ndyee xuee na mam'aa' Festo ts'iaa' quia jo' jluee'e' Cesarea tjaa' Jerusalén. ² Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a' na cwiluiitquiendye ndaa' nn'a' judíos ty'enquiiana jnaa' Pablo nnom tsa'ñee'. ³ Tyota'na na cats'aa' cwii naya'ñee' na cjaacandyoo'ñe Pablo. Ta'na na ljo' ee jnda jla'tiuuna na ndo'ona tsa'ñee' nato na nla'cuee'na juu. ⁴ Saa' Festo tinquiaa' ñ'oom'm. Tsoom ndaana:

—Pablo maxje' m'aa' praso Cesarea ndo' ja tajndye cwii tjoo' na nncjolcwa'a jo' jo'. ⁵ Jo' chii 'o nn'a' na cwiluiitquiendyo' tsa'yo' Cesarea ñ'e'ndyo. Jo' jo' ñe'quia'yo' jnaa' tsa'ñee' x'e' waa ljo' s'aa'.

⁶ Ñe'ñee' ñe'qui xuee ljoo'ñe Festo Jerusalén. Jnda chii tjalcwee'e' Cesarea. Teincoo cwiiche' xuee tjawacatyee' yuu na maxje' quiwacatyee' na m'aa' gobiernom. Sa'ntjoom na quioñ'omna Pablo. ⁷ Quia na jnda tyjee' Pablo, mam'a' nn'a' judíos na tqiiona Cesarea na jna'na Jerusalén. Ty'ela'candyoo'ndyena nacañom'm. Ndo' t'ma' jnaa'a' tyol'ana saa' ticalui'yuu' ñ'oom na cwiluena nacjoom'm. ⁸ Quia jo' tso Pablo na tiyuu' ñ'oom na cwiluena. Tsoom:

—Ja mei'chjoo tjaa na cotseitjoondyo mei' na cjoo' ljei' na tque' Moisés na cwilei'ño' ja' nn'a' judíos, mei' na cjoo' wats'om t'ma', mei' nnom tsa'ma'ts'iaa' t'ma' tsjoom Roma.

⁹ Saa' Festo l'ue ts'oom na c'om nn'a' judíos na ya ñ'oom ñ'e'ñê. Jo' chii tsoom nnom Pablo:

—¿Aa ñe'cja' Jerusalén na jo' jo' nleijndaa'ya ñ'oom 'na' na nncu'xa'ya 'u?

¹⁰ Matso Pablo nnoom:

—Je' mameintyyaa'a jo njom' 'u ta yuu na maty'iomna' na nntu'xe'ndyo ee 'u waa na mats'e'xma' cantyja 'naa' tsa'ma'ts'iaa' t'ma' tsjoom Roma. Ee nn'a' judíos tjaa na cotseitjoondyo ndaana ndo' mantyyi'ya' na ljo'. ¹¹ Ja ñe'quiaandyo na nnc'io' x'e' waa ljo' s'aa na maty'iomna' na c'io' na nntio'ya

jnaⁿya. Saaⁿ tiyuuⁿ ñ'oom na cwiqueⁿ naⁿm'aⁿ nacjoya. Jo' chii ticwanaaⁿ na ñeiquiaaⁿ ts'aⁿ ja lueena. Ja macaⁿ'a na nquii tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma nncuⁿ'xeⁿ ja.

12 Quia jo' seineiⁿ Festo ñequio naⁿtquie. Jndaⁿ chii toom nnom Pablo:

—Jndaⁿ tcaⁿ'ñ'oom na tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma nncuⁿ'xeⁿ 'u. Jo' chii maxjeⁿ wjaⁿ na m'aaⁿ jom.

Matseineiⁿ Festo cantyja 'naaⁿ' Pablo nnom Agripa

13 Jndaⁿ teinom cwantindyo xuee ndo' tuee' Agripa tsjoom Cesarea ñequio tyjeeⁿ Berenice. Ty'enquiana na xmaⁿ'ñe Festo. Agripaⁿ'ñeeⁿ cwiluiñê tsaⁿ na matsaⁿ'ntjom nn'aⁿ judíos. 14 Jndye xuee ljoonⁿdyena jo' jo'. Jo' chii seineiⁿ Festo cantyja 'naaⁿ' Pablo nnom Agripaⁿ'ñeeⁿ. Matsoom:

—Ljoo m'aaⁿ cwii tsaⁿ's'a na 'ndii Félix na praso juu. 15 Quia na tjoya Jerusalén, ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos tyoñeⁿquiana jnaaⁿ'aⁿ nooⁿ'ya. Tyotaⁿ na na catsaⁿ'ntjooⁿya na cueeⁿ'eⁿ. 16 Saaⁿ tsjooⁿ ndaana na tiquil'a nn'aⁿ romanos na cwe' nncueⁿ'to ts'aⁿ. Najndyee nntjomndye nn'aⁿ wats'iaaⁿ nluena ljo' s'aa ts'aⁿ. Ndo' mati nquii ts'aⁿ nntsoom ljo' s'aaⁿ. 17 Jo' chii quia na jndaⁿ tquie naⁿ'ñeeⁿ ñjaaⁿ ticatseyooⁿndyo. Teincoo cwiicheⁿ xuee mana tjowaⁿ'catyaⁿya yuu na maxjeⁿ quiwaⁿ'catyaⁿya na m'aaⁿ'ya ts'iaaⁿ. Saⁿ'ntjooⁿ na cjaacandyooⁿ'ñe Pablo. 18 Seitiuuya aa nchii t'maⁿ jnaaⁿ'aⁿ. Saaⁿ quia na jlue naⁿ'ñeeⁿ jnaaⁿ'aⁿ seiⁿ'noⁿ'a tiyuu' na waa ljo' s'aaⁿ. 19 Macandaⁿ cwilaⁿ'ncjooⁿndyena ñ'eⁿ'ñê cantyja ñ'oom na cwilaⁿ't'maaⁿ'ndyena ndo' cantyja 'naaⁿ' Jesús. Ee jndaⁿ tue' tsaⁿ'ñeeⁿ saaⁿ Pablo matsoom na mawandoⁿ'xco tsaⁿ'ñeeⁿ. 20 Saaⁿ ja ticaljeii chiuu nnts'aayo na nntseijndaaⁿ'ndyo ñ'oom'ñeeⁿ. Jo' chii tax'ayaⁿ 'ndyoo Pablo aa ya na wjaⁿ Jerusalén na jo' jo' nncuⁿ'xaⁿ'ya jom cantyja 'naaⁿ' ñ'oom'ñeeⁿ. 21 Saaⁿ jom tcaaⁿ na nquii Augusto, tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, nncuⁿ'xeⁿ jom. Jo' chii saⁿ'ntjooⁿya na caljooⁿ'ñê na praso jom hasta xjeⁿ na nndaⁿ njñoⁿ'ya jom na m'aaⁿ tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ'ñeeⁿ.

22 Quia jo' matso Agripa nnom Festo:

—Mati ja ñe'candiya na nntseineiⁿ.

Matso Festo nnoom:

—'Iocheⁿ nndi' nntseineiⁿ.

23 Teincoo, quia ljo' Agripa ñequio Berenice tcwee'na liaa na jeeⁿ ndyaⁿ ya. Ty'ena na m'aaⁿ Festo. Ty'equie'na naquii' w'aa ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ sondaro ndo' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. Quia jo' saⁿ'ntjom Festo na c'ooⁿ'omna Pablo. 24 Ndo' matso Festo:

—'U ta Agripa ñequio 'o na m'aⁿ'yo' ñjaaⁿ, macwinty'iaⁿ'yo' tsaⁿ's'am'aaⁿ'. Cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Jerusalén ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ Cesarea cwiqueⁿ na ñ'oom nacjoom'm. Jndeiⁿ' ndyueena cwiluena na tseixmaaⁿ na cueeⁿ'eⁿ. 25 Saaⁿ ja jndaⁿ ljeiya na tjaa ljo' mach'eeⁿ na tseixmaaⁿ na cueeⁿ'eⁿ. Ndo' jndaⁿ tcaaⁿ na nquii Augusto, tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, nncuⁿ'xeⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ jom. Jo' chii jndaⁿ seitiuuya na nntseicwanoⁿ'ya jom na m'aaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ. 26 Saaⁿ tjaaⁿ'naⁿ jnaaⁿ'aⁿ na majndaaⁿ na nntseiljeiya na m'aaⁿ ta tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ'ñeeⁿ. Jo' na jndaⁿ jndyoñ'oⁿ'ya jom jo ndaaⁿ'yo', ndo' majndeiiticheⁿ t' njom 'u ta Agripa. L'ue ts'ooⁿ'ya na nncwaxeⁿ nnoom. Aa nchii nlejndaaⁿ jnaaⁿ'aⁿ na nntseiljeiya. 27 Ee ja matsjooⁿ cwe' ts'iaaⁿ'ndyo na nntseicwanoⁿ'ya cwii praso ndo' ticatsjooⁿya chiuu waa jnaaⁿ'aⁿ.

¹ Quia jo' matso Agripa nnom Pablo:

—Wanaaⁿ na catseineiⁿ cantyja 'naⁿ.

Seintyja Pablo ts'ooⁿ. Tqoⁿoⁿ na tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. ² Matsoom:

—Mañequiaanaⁿ na neiⁿya, 'u rey Agripa, na nndi' ñ'oom ndyō nncō xuee je'. Nntsjooya cantyja na ntyjiya na meiⁿchjoo tiyuu' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ judíos nacjoya. ³ Ee 'u mantyjiaⁿ cha'tso costumbre na cwil'aa jā nn'aⁿ judíos ñequio cha'tso ñ'oom na tileicatjoom' m'maaⁿyâ. Jo' chii mats'aa ty'oo njom' na c'oom' na t'maⁿ ts'om' na nndi' ñ'oom na nntsjoō.

Chiuu tyom'aaⁿ Pablo cwii tjoqcheⁿ na nlcwe' ts'oom jnaaⁿ'aⁿ

⁴ Tsoti Pablo:

—Cha'tsondye nc'iaaya nn'aⁿ judíos manquiuyana chiuu na ñet'ooⁿya quii'ntaaⁿ na xjeⁿ na cachjoondyō ndyuaa tsjomya ndo' mati na ñet'ooⁿya tsjom Jerusalén. ⁵ Toom cwe' nla'tiuna na nntjei'yuu'ndyena na mats'aⁿ fariseo ja ee jnda jaach'ee xuee manquiuna na ljo'. Manquiuna na mats'aa cha'na cwil'a nn'aⁿ fariseo'ñeeⁿ na cwila'candatina chiuu na t'maⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. ⁶ Je' m'aaⁿya ljoō na nntu'xe'ndyō cwe' ee ntyjiyaya naquii' ts'ooⁿya na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. Ee luua' ñ'oom na tso Ty'oots'om ndāa welooyā na ñet'om teiyo na nnts'aaⁿ. Ja ntyjaa'ya ts'ooⁿya na nncue'ntyjō ñ'oom'ñeeⁿ. ⁷ Ndo' cha'tso na canchoo'we ntmaaⁿ nc'iaayâ nn'aⁿ Israel majo'ti ntyjaa'ya n'omna na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. Jo' na tic'oomeintyjee'na na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om ñequio na xcwee' n'omna. Ndo' ja, nc'e na maluaa' ntyjaa'ya ts'ooⁿya, 'u ta Agripa, jo' na jnda tqeⁿ nt'om nc'iaaya nn'aⁿ judíos ñ'oom nacjoya. ⁸ Ticatsona' na cwila'tiuu'yo' na tiyuu' na matseilcwinnda' Ty'oots'om nn'aⁿ xeⁿ jnda tja.

Ñetco'wi' Pablo nn'aⁿ na cwilayu'

⁹ Tsoti Pablo:

—Nncō tyotseitiuuya na maxjeⁿ jndei'na' na nlcōo'wi'a nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿ Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret. ¹⁰ Ndo' mayuu' na tcoo'wi'a nn'aⁿ naquii' tsjom Jerusalén. Jndye nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om tiqōⁿya w'aancjo ñ'oom ndyuee ntyee na cwiluiitquiendye. Ndo' mati seijomndyō na tja na ñ'eeⁿ. ¹¹ Jndye ndii' tyoco'wi'a nn'aⁿ cha'tso lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyol'uee'ndyō chiuu nnts'aa cha catjeii'ndye nn'aⁿ cantyja na cwila'yu'. Mayuu'cheⁿ na seijmei'na' ja hasta mati nt'omcheⁿ njoom na tqia tjo na tyoco'wi'a nn'aⁿ na cwila'yu'.

Matseinei'nnda' Pablo na nlcwe' ts'oom jnaaⁿ'aⁿ

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Tsoti Pablo:

—Majo' ts'iaaⁿ na tjo tsjom Damasco ñequio ljeii na tqia ntyee na cwiluiitquiendye na mañequiaana' na jndoya ee ty'ioomna ts'iaaⁿñeeⁿ ja. ¹³ 'U ta, wa'njooⁿya nato, ndo' cha'na quiajmeiⁿ nty'iaaya chom na jna'na' cañoom'luee na xueetina' nchiiti ñe'quioom'. Seixueena' ndiocheⁿ yuu m'aaⁿya ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'e'ndyō. ¹⁴ Cha'tsondyō tqiaandyō nomtyuaa, ndo' jndiia na seineiⁿ ts'aⁿ nqōⁿ ñequio ñ'oom hebreo. Matso: “Aa ndi' Saulo, ¿chiuu na maco'wi' ja? 'U maco'wi'ndyu' che'nncu' cha'na matjom quioo'jndyo na mameiⁿ ntsio' nnom ts'oom tā na ñ'eⁿ matseityuaa' ts'aⁿ juuyo'.” ¹⁵ Quia jo' tsjō: “¿Ñeeⁿ 'u Ta?” Ndo' matsoom nqōⁿ: “Ja Jesús tsaⁿ na maco'wi'.” ¹⁶ Saa quicantja', cwintyje', ee ja jnda teitquioo'ndyō njom' na nnt'io' ts'iaaⁿ 'u na nndi'ntjom' nqōⁿ. Nncwji'yuu'ndyu' ljo' na jnda nty'ia' je' ndo' mati na quia nnty'ia'ti' ja. ¹⁷ Nncwañqōⁿ'a 'u ljo' na ñe'cal'a nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos. Ee majñqōⁿya 'u na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii

judíos. ¹⁸ 'U nntei'jndei' naⁿñeeⁿ na nla'noⁿna cha tacal'ana yuu na tia ee jo' matseijomna' cha'cwijom mac'eⁿ ts'aⁿ yuu na jooⁿñe. Saa n'ana yuu na l'ue ts'om Ty'oqots'om ee jo' matseijomna' cha'na mac'eⁿ ts'aⁿ yuu na xueeñe. Ndo' nnc'oomeintyjee'na na m'aⁿna nacje 'naaⁿ Satanás, nnc'omna nacje 'naaⁿ Ty'oqots'om. Cantyja na nla'yua'na ñ'eⁿndyo jo' na nntseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaaⁿna ndo' maxjeⁿ matjom nndaana cha'xeⁿ cwicandaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jndā lju' naquii' n'om."

Pablo matseicanaqⁿ ñ'oom na tso Jesús nnoom

¹⁹ Tsoti Pablo:

—Jo' chii seicandaya, 'u rey Agripa, ñ'oom na tso Jesús quia na teitquioo'ñe noqⁿ. ²⁰ Najndyee seināⁿya ndāⁿ nn'aⁿ tsjoom Damasco. Tsjoq na calcwe' n'omna jnaaⁿna, c'oontyjonā naxeⁿ Ty'oqots'om. Mati tsjoq na cal'ana yuu na maty'iomyana' cha ca'moⁿna' na mayuu' na jndā lcwe' n'omna. Jndā jo' majo'ti seināⁿya ndāⁿ nn'aⁿ Jerusalén ñequio cha'waa ts'ondaa Judea. Mati seināⁿya ndāⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ²¹ Cwe' jnaaⁿ na tyotseināⁿya ñ'oommeiⁿ jo' na t'ue nn'aⁿ judíos ja naquii' wats'om t'maⁿ na nla'cuee'na ja. ²² Saa mateijndei Ty'oqots'om ja. Jo' chii hasta je' ndicwaⁿ mañequiaya ñ'oom ndāⁿ cha'tso nn'aⁿ meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindyē ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na tjaa ljo' coluiindyē. Ñ'oom na matseināⁿya mei'chjoo tjaa na matseicwaljoo'a ntyjati cha'xeⁿ ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas na jluena chiuu waa na quia nluii. ²³ Naⁿñeeⁿ tyoluena na maxjeⁿ wi' nntjom Cristo, nquii na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. Nncueeⁿeⁿ ndo' nncwando'xcoom. Jom ts'oo najndyee na nncwando'xco na cha'tso nn'aⁿ na jndā tjā. Cantyja na nncwando'xcoom m'moⁿna' ndāⁿ jā nn'aⁿ judíos ndo' ndāⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na nquii Cristo, tsaⁿ na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ, jndā jndyo.

Pablo mal'uee'ñe chiuu ndāq nnts'aaⁿ na nntseyiu' Agripa

²⁴ Xcwe na matseinei' Pablo ñ'oommeiiⁿ ndo' majndeiiⁿ t'o Festo. Jndeiⁿ seineiⁿ matsoom:

—Xqueⁿ 'u Pablo, matseintjei'na', cwe' na jeeⁿ jndye sei'na', jo' na luaa' matjom'.

²⁵ Saa tso Pablo:

—'U ta, ja tjaa'naⁿ na matsei'ndaa'na' xquaaⁿ. Matseitiuuyaya naquii' xquaaⁿ ndo' matseināⁿya ñ'oom na mayuu'. ²⁶ Luaa m'aaⁿ Agripa, ts'aⁿ na matsaⁿntjom. Jom tcuu ntyjeeⁿ ñ'oommeiⁿ. Jo' chii ja ñequio na t'maⁿ ts'ooⁿ matseinaⁿya jo nnoom ee ntyjiya na jom cha'tso ñ'oommeiⁿ mantyjeeⁿ cantyja na jndā tuii, ee nchii na tuii jo' na cwe' wanty'iuu'. ²⁷ 'U ta Agripa, ¿aa matsei'yu' ñ'oom na tyola'ljeii profetas? Ja ntyjii na matsei'yu' ñ'oom na tyolue naⁿñeeⁿ.

²⁸ Matso Agripa nnoom:

—'U cwaaⁿti matsei'tiuu' na cwe' chjoowi' ñ'oom na jndā tsu' luaa', manntseyiu'ya ja ñequio Cristo.

²⁹ Matso Pablo nnom:

—Meiiⁿ na jndye oo meiiⁿ na tijndye ñ'oom na jndā jndi' tsjoq ñequio cha'tsondyē nn'aⁿ na cwindye na matseināⁿya, toom cwe' na nnts'aa Ty'oqots'om na nc'om'yo' cha'na m'aaⁿ ja cwe' na nchii na chu'tye'ndyo' cha'na chu'tye'ndyo' ja, saa na nlayu'yo' cha'xeⁿ na matseyiu'a.

³⁰ Jndā seinei' Pablo ñ'oommeiⁿ teintyjee' rey'ñeeⁿ ñequio gobiernom, ñ'eⁿ Berenice, ñequio cha'tso nn'aⁿ na meindyuaandyē ñ'eⁿndyena. ³¹ Jluu'na ch'eⁿ. Tyola'neiⁿ ntyjeena ndāqna. Jluena:

—Tjaa ljo' s'aa tsa^m'aaⁿ na tseixmaaⁿ na nncueeⁿeⁿ oo na nljoo'ñê w'aancjo.

³² Tso Agripa nnom Festo:

—Nndaã na nndyaañê tsa^m'aaⁿ xeⁿ nchii na tcaaⁿ na nncu'xeⁿ nquii tsa^m'maⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma jom.

27

Pablo cwilacwanomna jom tsjoom Roma

¹ Jla'tiuuna na nñoomna Pablo ndyuaa Italia. Jo' chii tioona cwenta jom ñequio nt'omcheⁿ praso l'õ capeitaⁿ na jndyu Julio, ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿ sondaro na jndyuna' Augusto. Ndo' ja Lucas, tjoñ'aⁿ ñ'eⁿ Pablo.

² Saacuõõyâ w'aandaa. Ndo' tjañ'eⁿ Aristarco ñ'eⁿndyõ. Jom ts'aⁿ tsjoom Tesalónica ndyuaa Macedonia. Ndo' w'aandaa'ñeeⁿ jnaⁿ'na' tsjoom Adramitio na wjaana' njoom na m'aⁿ 'ndyoo ndaaluee ndyuaa Asia. Jnda tuõõyâ, mana saayâ. ³ Cwiicheⁿ xuee squiaayâ tsjoom Sidón. Ndo' Pablo, s'aa Julio na wi' ts'om jom. Tquiaa ts'aⁿ'ñeeⁿ ñ'oom' na nncjaacando'yaaⁿ nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye ndo' na nntei'x'eeyana jom. ⁴ Jnda chii saacuõõndaa'â w'aandaa. Jnaa'yâ tsjoom Sidón. Saanquiandyõ nandyee' ndyuaaxeⁿncwe Chipre ee jo' jo' tijndeiti maqui'caljoo jndye sta w'aandaa cantyja na tsaayâ. ⁵ Saawi'noõ'yâ ñ'eⁿ w'aandaa nacjee' ndyuaa Cilicia ñequio ndyuaa Panfilia. Squiaayâ tsjoom Mira ndyuaa Licia.

⁶ Jo' jo' ljeii capeitaⁿ w'aandaa na jnaⁿ'na' tsjoom Alejandria na wjaana' ndyuaa Italia. Tsoom na jo' cuõõyâ. Jo' chii tuõõyâ juuna'. ⁷ Jndye xuee niom tyotsaayâ. Nc'uaa' chii saacatsquiaayâ ndyeyu yuu na waa tsjoom Gnido. Ndo' na taleicandã nntsaandyeyuuyâ na ndicwaⁿ maqui'caljoo jndye sta w'aandaa, jo' chii saanquiandyõ tei'noõ'yâ ndyuaa Salmón, saawi'noõ'yâ nacjee' ndyuaaxeⁿncwe Creta. ⁸ Jeeⁿ ndyaa' nc'uaa' saawi'noõ'yâ nacañoom'wi' tyuaa'ñeeⁿ. Chii squiaayâ cwii joo na nndyoo' tsjoom Lasea na jndyuna' Buenos Puertos yuu na tjaquiee'ndii'ñe ndaaluee.

⁹ Jndye xuee t'õõ'yâ nato ñ'eⁿ w'aandaa nc'e na tis'a m'aaⁿ jndye. Ndo' je' jnda tue'ntyjo ncuee na teincuu' na cwii nncjaati w'aandaa ee jnda macwit-saquiãã'â ncueesua'. Jo' chii Pablo seijnõõ'õⁿ n'om nn'aⁿ. ¹⁰ Matsoom:

—Laaa matsei'noⁿ'a 'o re, xeⁿ nntsaatyãaya nntjooⁿ'ya nata', ndo' t'maⁿ nntsuundyõ. Nchii macandã canchuu ñequio w'aandaa, saã mati ncjooya nncwjaaya.

¹¹ Saã capeitaⁿ seiyoom'm ñ'oom na tso ts'aⁿ na maleiñ'oom w'aandaa ñequio ts'aⁿ na 'naaⁿ juuna'. Ñ'oom na tso Pablo tícatseiñ'oom'ñê.

¹² W'aandaa'ñeeⁿ meintyjee'na' yuu na maxjeⁿ cwí'oomeintyjee' l'aandaa. Saã ticuee'cheⁿ na ya na jo' jo' nncwintyjee'na' naquii' ncueesua'. Ndo' majndyendyetina cwiluena na tsaatsaatyãayâ. Jluena aa nchii nnts'aana' na nntsquiaããõõ'yâ yuu na cwí'oomeintyjee' l'aandaa tsjoom Fenice majuu ndyuaaxeⁿncwe Creta. Ee jo' jo' ya nljoo'ndyõ ncueesua' ee tijndei mawinom jndye.

Jndei tío jndye ts'om ndaaluee

¹³ Jndyo jndye tijndei tijndei. Tjantquiena' w'aandaa jo ntyja na cwit-saayâ. Jo' chii jla'tiuuna na ya na nntsaayâ. Quia jo' xjo na majaacue quii' ndaaluee cha nncwintyjee'cheⁿ w'aandaa, jla'wena juuna'. Chii saayâ saawi'noõ'yâ cañoom'wi' tyuaaxeⁿncwe Creta. ¹⁴ Tyoowijndye na saayâ ndo' tei'caljoo jndye t'maⁿ w'aandaa. Majuu ndyuaaxeⁿncwe Creta jnaⁿ'na' jondo'

cantyja na cwicalui' cancjoo ntquiee'. ¹⁵ Jndye'ñeeⁿ tjomñe w'aandaa. Tyotseilcwe'na' juuna'. Jo' chii 'ndyaatoo^{yâ}, cjaañ'oomto jndye juuna' yuu na ñe'cjaañ'oomna'. ¹⁶ Tei'noo^{yâ} cwii ndyuaaxeⁿncwe chjoo na jndyu Clauda. Jo' jo' ticuee'cheⁿ na jee'cheⁿ jndeiⁿ m'aaⁿ jndye. Tyolajndaayâ ndo' juu xuljoo na tsaacantyjaandyô, nc'uaa' chii jnda^y tuaa'â juuna' ts'om w'aandaa. ¹⁷ Jnda tuaa'â xuljoo ts'om w'aandaa jla'tyeⁿna w'aandaa ñequio l'uaa cha tintyuii'na'. Nquiaana xeⁿ nncjaac'oo' w'aandaa cwii joo na jndyuna' Sirte yuu na jndye tei' ñjom. Jo' chii to'ñoomna liaa ntmeiⁿ na macwjaa'ñena' jndye ee ñe'cala'xjeeⁿndyena na jndeiⁿ mantquie jndye w'aandaa. Jnda jo' 'ndyetaona tjantquie jndye juuna'. ¹⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee ndicwaⁿ jndeiⁿ maqui'caljoo jndye w'aandaa. Jo' chii to'na tyotjeii'na canchuu ts'omna'. Tyotuee'na joona' ts'om ndaaluee cha na nntseixjeeⁿñena' na jaa' w'aandaa. ¹⁹ Ndo' xuee jnda ndyee cha'tso l'oo ts'iaaⁿ cwentaa' w'aandaa ncjoo^{yâ} tyotjeii'â joona' ñequio luaayâ, tyotuaa'â joona' ts'om ndaaluee. ²⁰ Jndye xuee taticanty'iaayâ ñe'quioom' meiⁿ cancjoo. Ndo' jeeⁿ ndya' jndeiⁿ tyoqui'caljoo jndye t'maⁿ w'aandaa hasta tyolatiuu^{yâ} tjaa chiuu cwii ya, maxjeⁿ nncwjaayâ.

²¹ Jnda jaach'ee xuee tacocwaa'â. Jo' chii teintyjee' Pablo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ. Matsoom:

—O re, yati xeⁿ cwe' jndye'yo' ñ'oom na tsjoo xjeⁿ na m'aaⁿya Creta na tinqiiooya. Quia jo' xocatjoo^{yâ} na nmeiiⁿ, ndo' meiiⁿ canchuu xocatsuuna'. ²² Saa je' matsjoo c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ee meiⁿcwiindyoo xocwjaaya macandâ nquii' w'aandaa nntsuuna'. ²³ Ee ja matseixmaⁿya cwentaa' Ty'oots'om ndo' mandiantjoⁿya nnoom. Tsjom teincoo je' ñoom cwii ángel cwentaa'aⁿ na m'aaⁿya. ²⁴ Matso ángel'ñeeⁿ nooⁿ: “Tinc'oom' 'u Pablo na nquia' ee maxjeⁿ nncue' na m'aaⁿ tsa'ma'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. Ndo' cantyja 'naⁿ 'u cha'tso nn'aⁿ na quio ñ'eⁿ, Ty'oots'om nnts'aa na ticwjena.” ²⁵ Jo' chii 'o re c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ee ja matseyu'a na nnts'aa Ty'oots'om cha'xjeⁿ na tso ángel nooⁿ. ²⁶ Saa nncjaaju'yuuana' jaa cwii ndyuaaxeⁿncwe.

²⁷ Teinom cha'na quin'oom xuee na tyotsaayâ chii squiaayâ ndaaluee Adria. Lomañjaaⁿ maju' jndye w'aandaa na wjaana'. Cha'na xcwe tsjom ndo' jla'noⁿ nn'aⁿ na cwileiñ'om w'aandaa na manndyoo' nntsquiaayâ yuu m'aaⁿ tyuaa. ²⁸ Tuee'na 'naⁿ na nnty'iaana cwanti njoom naquii' ndaatioo ndo' jliuna njoom cha'na ntquiuu nc'aa. Ty'ety'etina chii jliuna njoom cha'na quin'oom nc'aa. ²⁹ Nquiaana na nnqui'ljoo w'aandaa ljo'. Jo' chii tuee'na ñequiee xjo quii' ndaaluee na ñjoomna' jo ts'aaⁿ w'aandaa na nl'ana' na nncjaawintyjee'che'na'. Jnda jo' ñequio na chjoo' n'omna cwii tyomeindo'tina na nleixuee. ³⁰ Jnda jo' nn'aⁿ na cwileiñ'om w'aandaa jla'tiuuna na nlei'nomna. Jo' chii ty'ena sta w'aandaa. Cwe' l'ayana na ndoo' cwituee'na ncjo naquii' ndaaluee na nl'ana' na nncjaameintyje'cheⁿ w'aandaa. Saa tiyuu', ee xuljoo cwituee'na quii' ndaaluee na nlei'nomna. ³¹ Saa Pablo matsoom nnom capeitana' ñequio sondaro 'naaⁿ:

—Xeⁿ na'm'aⁿ ticaljoo'ndye ts'om w'aandaa quia jo' 'o xocanda^y nlui'n'maaⁿndyo' ñjjaaⁿ.

³² Jo' chii tyjee sondaro ts'uaa na chu'tyeⁿ xuljoo. Mana 'ndyena na tjawjaana'.

³³ Quia na jaawindyoo' nleixuee seineiⁿ Pablo ndaa^y nn'aⁿ na cwa'na. Matsoom:

—Je' jndā quin'oom xuee na m'a^myo' na chjoo' n'om'yo', tyoocwa'yo', ndo' tyoonda'yo'. ³⁴ Jo' chii mats'aa ty'oo ndaa'yo' na nlcwa'yo' cha nnc'omjndei' n'om'yo' ee mei'cwiindyo' xocwje'yo'. Cha'tsondyo' nlu'i'n'maa^mndyo'.

³⁵ Jndā tsoom na luaa' to'ñoom tyoo'. Tquiaa^m na quian'l'uaa' Ty'oots'om jo ndāā cha'tso na^mñee^m. Jndā jo' tyjee^m juuna', tōō^mo' na macwaa^ma^m.

³⁶ Ndo' na luaa' s'aa^m cha'tsondyena ty'omt'maa^mndyena n'omna. Matijoonā to'na tcwa'na. ³⁷ Na cha'tsondyō na m'aa^myā ts'om w'aandaa, we sia^mnto waljoo' ndyee^maa^m nchoo' nqui nchoo' yomndyō. ³⁸ Jndā na tjacjoona na tcwa'na, quia jo' tyotioomna canchuu lqee^m trigo ts'om ndaaluee cha nntseixjee^mñena' na jaa' w'aandaa.

Tjac'oo' w'aandaa ndo' na tei'ndaa'na'

³⁹ Quia na jndā teixuee, nn'a^m na cwilei'ñ'om w'aandaa t̄cata'naa^mna ndyuaa'ñee^m. Sāā jliuna cwii joo yuu na tjaquiee'ndii' na m'aa^m ndaaluee yuu ñequii' ts'otei'. Jla'tiuna ya xe^m nndāā n'ana na nncjaaquiee' w'aandaa jo' jo'. ⁴⁰ Quia jo' ncjo na tuee'na ts'om ndaaluee na nncjaawintyjee'che^m w'aandaa, tyjena l'uaa na ñjoomna'. 'Ndyena ncjo'ñee^m ts'om ndaaluee. Ndo' jla'cana^mna n'oom pala' na jla'tye^mna ee joonā' cwilei'uee'ndyena na wjaantquiēna' w'aandaa. Ndo' jla'ntyjana liaa jo sta w'aandaa na macwjaa'ñena' jndye cha wjaantquiēna' w'aandaa. Jndā chii to' w'aandaa na wjaana' jo yuu tjaquiee'ndii' na m'aa^m ndaaluee. ⁴¹ Sāā squiaāyā cwii joo yuu cwitjom we tsei' ndaa. Mana tjac'oo' sta w'aandaa naquii' tei' yuu na cañjeii^m m'aa^m ndaa. Mana taticandāā nntjeii'ndyena juuna'. Ndo' ts'aa^mna' jna^mna' na tjatyuii' s'ana nmo^m t'ma^m. ⁴² Quia jo' jla'tiuu sondaro na nla'cwjeena praso cha tinc'oota'l'joo' na^mñee^m na mana nlei'nomna. ⁴³ Sāā capeita^m ñe'cwañom'm Pablo. Jo' chii tinquiaa^m na nla'cwjee sondaro praso. Ndo' praso na 'naa^m na nnta'l'joo' sa'ntjoom na joonā najndyee catuee'ndyena ts'om ndaaluee, c'oota'l'joo'na cha nlcwiēna tyuaatcwii. ⁴⁴ Ndo' nt'omche^m c'oontyjon dyē cjoo' lcaa' oo cjoo' lcaa'nta^m na tyuii' w'aandaa. Jo' na cha'tsondyō ya squiaāyā tyuaatcwii.

28

'Naa' na tyoch'ee Pablo na tyom'aa' ndyuaaxe^mncwe Malta

¹ Jndā na jlui'n'maa^mndyō nawi'ñee^m chii jliuyā na Malta jndyū ndyuaaxe^mncwe yuu squiaāyā. ² Nn'a^m ndyuaa'ñee^m l'ana na ya nn'a^mndyena ñe'ndyō. Jla'canaa^mndyena chom. Jluena na calawiindyō, ee jee^m tei^m ndo' jndā macwiwa'. ³ Pablo seixwee^m cwii sāā' n'oom teincwe. Ndo' quia na tiom joonā' naquii' chom jlui'nom cwii catsuu na maleinomyo' chom. Mana t'uiiyo' ts'oo^m tye^m. ⁴ Ndo' nn'a^m ndyuaa'ñee^m quia na ntyiaana na tiñe'ca'ndiyo' ts'oo^m tyola'nei^m che'nquieena ndāā nlc'iaana. Jluena:

—Tsa^mm'aa^m! ¿aa nchii maxje^m ts'a^m na ñeseicwjee nn'a^m jom? Ee meii^m na jlui'n'maa^mñē ts'om ndaaluee sāā je' maxje^m nntioom cantyja na tis'a ñes'aa^m nncuee^me^m.

⁵ Sāā Pablo seitei'ncwee^me^m ts'oo^m. Mana tiooñeyo' naquii' chom. Tjaa na teinoom'm. ⁶ Na^mñee^m tyomeindoo'na, jla'tiuuna na nncwjaa'ñena' tcoo' Pablo oo na mats'ia jo' cwe' nnquiooñetoom mana nncuee^me^m. Sāā jndā tjawiquiuu' na meindoo'na, cwinty'iaana na tjaa na teinoom'm, jo' chii cwii che^m ljo jla'tiuna. Jluena na jom cwii ty'oots'om.

⁷ Ndyoo' yuu tyolawindyō waa tyuaa cwentaa' ts'a^m na cwiluiitquieeñeti tyuaaxe^mncwe'ñee^m. Publio jndyū tsa^mñee^m. Tsoom na caljoo'ndygyaayā wa^ma^m. Quia jo' l'joo'ndyō jo' jo' cwii ndyee xuee. Seiñ'oom'ñē jā tquiaa^m

na tcwaa'â. ⁸ Ndo' seijomna' na wii' tsotyeeⁿ. Matseicona' juu ndo' mateii' ndaanom'. Tjantyjaa' Pablo tsaⁿ'ñeeⁿ. Seineiⁿ' nnom Ty'o^oots'om. Jndâ chii toom l'o^on nacjoo' tsaⁿ'ñeeⁿ, sein'maaⁿ juu. ⁹ Jndâ tuui na luua', nt'omcheⁿ nn'aⁿwii ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ ty'entyjaa'na Pablo, ndo' n'maaⁿna. ¹⁰ Jndye naya l'a naⁿ'ñeeⁿ jâ. Ndo' quia na saacuogyâ w'aandaa na macwitsaayâ, tquiana cha'tso 'naⁿ na nleil'uee'ndyô yochēⁿ na cwitsaayâ.

Na tuee' Pablo tsjoom Roma

¹¹ Jndâ teinom ndyee chi' na squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ ndo' saacuogyâ w'aandaa'ñeeⁿ. Juuna' jnaⁿ'na' tsjoom Alejandria, saâ tjameintyjee'yana' ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ cha'waa ncuuesua'. Juuna' ñoom 'ndyoonnom Cástor ñequio Pólux. ¹² Saayâ squiaayâ tsjoom Siracusa yuu na cwi'oomeintyjee' l'aandaa. Jo' jo' l'joo'ndyoyayâ cwii ndyee xuee. ¹³ Jluui'â jo' jo'. Saasaatyayâ saawi'nooⁿ'yâ cañoom'wi' ndyuaa hasta xjeⁿ na squiaayâ tsjoom Regio. Teincoo cwiicheⁿ xuee jndyo jndye na jnaⁿ'na' jo ndo' cantyja na macalul' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Tjantquie jndye'ñeeⁿ w'aandaa jo cantyja na cwitsaayâ. Ndo' xuee jndâ we squiaayâ tsjoom Puteoli. Jo' jo' jluui'â w'aandaa na macanda. ¹⁴ Tsjoom'ñeeⁿ jliuuyâ nt'om nn'aⁿ na cwila'yu'. Jluue naⁿ'ñeeⁿ na caljoo'ndyô ñ'eⁿndyena cwii ntquiee' xuee. Jo' na l'joo'ndyô. Jndâ chii saayâ tsjoom Roma. ¹⁵ Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Roma, quia na jndyena na mañjomndyô nato, quia jo' nt'omndye joona tquiocatjomndyena jâ xjeⁿ tsjoom Foro de Apio ndo' nt'omndye joona tquiocatjomndye jâ cwii joo na jndyu Tres Tabernas. Jndâ na nty'iaa' Pablo naⁿ'ñeeⁿ tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Ty'o^oots'om ndo' ty'o^oomt'maaⁿ'ñê ts'oom. ¹⁶ Quia na jndâ squiaayâ tsjoom Roma, capeitaⁿ tquiaaⁿ cwenta praso l'o^o ts'aⁿ'na na cwiluiitquieñe cantyja 'naa' sondaro. Saâ Pablo tquiana na wandyo^o nn'oom ñequio cwii sondaro na nnts'aa cwenta jom.

Pablo mañequiaa' ñ'oom' Ty'o^oots'om tsjoom Roma

¹⁷ Jndâ ndyee xuee na squiaayâ, tqueeⁿ Pablo nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' lan'om cwentaa nn'aⁿ judíos tsjoom'ñeeⁿ. Quia na jndâ tjomndyena seineiⁿ' ndaana. Matsoom:

—O nn'aⁿya mei'chjoo tjaa l'jo' s'aaya nacjoo nc'iaaya nn'aⁿ judíos, meiⁿ nacjoo' costumbre 'naa' welooya na ñet'om teiyo. Saâ meiⁿ na l'jo' t'uena ja na praso tsjoom Jerusalén. Tioona ja luee nn'aⁿ romanos. ¹⁸ Ndo' naⁿ'ñeeⁿ taⁿ'na na catsjoo nnc^o chiuu waa. Jndâ jndyena ñ'oom'ñeeⁿ ñe'cala'candyaandyena ja ee jla'noⁿ'na tjaa l'jo' s'aa na tseixmaⁿ na c'iq. ¹⁹ Saâ tical'ue' nom nn'aⁿ judíos na l'jo'. Jo' na jndei'na' s'aa ty'oo na nquii ts'aⁿ'ma'ts'iaaⁿ t'ma' tsjomwaañe nncu'xeeⁿ ja. Saâ ja nchii na maquaaⁿ'ya ñ'oom nacjoo nn'aⁿ ndyuaa tsjomya na jndyoo ñ'jaaⁿ. ²⁰ Tqueeⁿ'ndyô 'o na nnty'iaaya 'o ndo' na nntseinaⁿ'ya ñ'eⁿndyô'. Ee cantyja 'naaⁿ' na matseyu'a na jndâ jndyo nqueⁿ na nty'jaa' n'o^o'na jaa nn'aⁿ judíos na nncwji'n'maaⁿ'ñe jaa, jo' na chu'tyeⁿ'ndyô ñequio l'uaancjomeiiⁿ'ñe.

²¹ Quia jo' jluena nnoom:

—Jâ meiⁿ'cwii carta tyoocwjee' na m'aaⁿ'yâ na nnaⁿ'na' ts'ondaa Judea na matseineiⁿ'na' cantyja 'naⁿ'. Ndo' mati nc'iaaya nn'aⁿ judíos na cwiquie ñ'jaaⁿ tjaa'na' ñ'oom cotuee'na nacjo'. ²² Saâ ñe'candyaayayâ chiuu waa na matseinoⁿ' cantyja 'naaⁿ' ñ'oom xco na cwilayu'yo' ee manquiuyuâ na cha'tso nn'aⁿ cwiluena na tis'a' ñ'oom'ñeeⁿ.

²³ Jo' chii jla'jndaa'ndyena cwaaⁿ cwii xuee na nntjomndyennnda'na. Quia na tue'ntyjo xuee'ñeeⁿ jndyendye nn'aⁿ tjomndye yuu mac'eⁿ Pablo. Cwit-sjoom tqoⁿ'oⁿ tyotseineiⁿ' ndaana hasta xjeⁿ na tmaa'cheⁿ. Tyotseineiⁿ'

cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. L'ue ts'oom na nla'noⁿna cantyja 'naaⁿ Jesús. Jo' chii tjac'oomna' na seineiiⁿ cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ndo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ²⁴ Nt'om naⁿñeeⁿ jla'yu'na ñ'oom na seineiiⁿ, ndo' nt'om naⁿñeeⁿ t'cala'yu'na. ²⁵ Ticatjoom' jla'tiuuna ñ'oom na jndyena. Jo' chii t'oom'ndyena. Saaⁿ tsojndyee Pablo cwii ñ'oom ndaⁿana. Matsoom:

—Mayuu' ñ'oom na seijndo' Espíritu Santo ts'om profeta Isaías. Juu ñ'oom'ñeeⁿ seineiiⁿ ndaaⁿ welooya na ñet'om teiyo. ²⁶ Matsoom:

Cja' na m'aⁿ naⁿm'aⁿ. Catsu' ndaⁿana:

Luaa matseicandii Ty'oots'om 'o:

'O mayuu' nndye'yo' saaⁿ xocala'noⁿyo'.

Ndo' mayuu' na nnty'ia'ndaⁿyo' saaⁿ xoqueⁿyo' cwenta.

²⁷ Ee jndaⁿ teiquie' n'om'yo'.

Jndaⁿ s'aana' ñ'eⁿndyo' cha'cwijom na candaa'yo'.

Ndo' jndaⁿ s'aana' cha'cwijom na nchjaaⁿyo'.

Jeeⁿ cachjoo cwila'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om.

Jo' na matseijomna' 'o na ndoo' nchjaaⁿyo' ndo' na candaa'yo'.

Jo' chii xolcwe' n'om'yo' ndo' na luaa' waa xocatseit'maⁿ ts'oⁿya jnaⁿyo'.

²⁸ Tsoti Pablo:

—Saaⁿ cala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. Na je' xuee na cwii wjaana', nncjaa ñ'oomwaa na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Joonaa nndyena juuna'.

²⁹ Jndaⁿ na tso Pablo ñ'oomwaa' mana t'oom'ndye nn'aⁿ judíos. Jndye ñ'oom cwityola'neiⁿ cheⁿnquieena ndaaⁿ nc'iaana.

³⁰ Candaⁿ we chu ljoo'ñe Pablo cwii w'aa na cwe' tyotiomi'uaaⁿ na tyom'aaⁿyaaⁿ. Ndo' neiiⁿ ts'oom cha'tso nn'aⁿ na tyo'oocajndoo' jom.

³¹ Tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om ndo' tyo'mgoⁿ cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo. T'maⁿ waa na tju'naaⁿñena' na tyotseineiⁿ. Meiⁿcwii tjaaⁿ 'ñeeⁿ seitsaaⁿñe jom.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Roma

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Roma

¹ Ja Pablo cwiluindyō apóstol cwentaa' Jesucristo. Jom ty'ioom ts'iaaⁿ ja na matseixmaⁿya ts'aⁿ na majñom Ty'oots'om jo ndaaⁿ nn'aⁿ na nñequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ cantyja na macwji'n'maaⁿñê joona.

² Matseicwanom Ty'oots'om ñ'oom na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. Tandyo xuee t'mooⁿ na ljo' nnts'aaⁿ ñequio ñ'omndyuee profetas. Jla'ljeina ñ'oom'ñeeⁿ na lju' la'xmaⁿ'na'. ³ Juu ñ'oom naya'ñeeⁿ mat'uiina' cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ, nquii Ta Jesucristo. Cantyja na ts'aⁿ jom, tuiiñê tsjaaⁿ 'naaⁿ' rey David na jndyowicantyyoo'. ⁴ Jndaⁿ chii t'moⁿ Espíritu Santo na Jnda Ty'oots'om juu ndo' waa najndei. Teitquioo' naljo' ee jndaⁿ na tue' tando'xco quii'ntaaⁿ l'oo. ⁵ Ndo' cantyja 'naaⁿ' jom macandaya naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na majñoom ja ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Ee l'ue ts'oom na meinquaiyuucheⁿ caliu nn'aⁿ na t'maⁿ waa na jndaⁿ s'aaⁿ, cha cala'yu'ya n'omma ndo' cala'candana jo nnoom. ⁶ Mati mañ'oomna' 'o, ee maqueeⁿñê 'o na cala'xmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' Jesucristo.

⁷ Matseicwanoⁿ cartawaa na m'aⁿ' cha'tsondyo' 'o na candya' ts'om Ty'oots'om na m'aⁿ'yo' Roma, na maqueeⁿñê na cwiluindyo' cwentaaⁿ'aⁿ. Nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaana ñequio naya na laxmaⁿ'na.

Ñe'cjaacando' Pablo nn'aⁿ na cwila'yu' Roma

⁸ Najndyee nc'e Jesucristo, mañequiaya na quianl'uaa' Ty'oots'omya cantyja 'naⁿ'yo'. Ee mei'yuucheⁿ na mawaya, ya ñ'oom cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantyja na cwila'yu'ya ñ'om'yo' ñ'eⁿñê. ⁹ Manoom'm na mayu'a na ticjomeintyaa'a na macaⁿ'a nnoom na cateijneiⁿ 'o. M'aaⁿya na xcwee' ts'ooⁿya na mandí'ntjoⁿya nnoom. Ndo' ñequi'cheⁿ matseinaⁿ'ya ndaaⁿ nn'aⁿ ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ Jesucristo. ¹⁰ Ñequi'cheⁿ na macaⁿ'a nnom Ty'oots'om cha xeⁿ na jom l'ue ts'oom nncue'ntyjoⁿ na ndaaⁿ nncjocandoo'a 'o. ¹¹ Ee ntyjaa'ya ts'ooⁿya na nncua'cañoⁿya na nnteijndeiya 'o ñequio ñ'oom' Ty'oots'om cha nntsana'jnda'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ¹² Luaa' l'ue ts'ooⁿ cha juu na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê ñequio juu na matseyu'ya ts'ooⁿya tjoom' nnteijndeiina' 'o ndo' nnteijndeiina' ja.

¹³ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, l'ue ts'ooⁿ na caliu'yo' na jndye ndii' tyotseijndaa'ndyo na nncua'cañoⁿya 'o, saq ñeseicu'na' ja. Luaa' waa na ñetqueⁿ ts'ooⁿ, cha cantyja 'naaⁿ' ts'iaaⁿ na nnts'aaya majndyeti nn'aⁿ nntioondye l'ooⁿ, ndo' mati 'o nntsala'noⁿ'ti'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ quiluii quii'ntaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁴ Ee matseijomna' ja cha'cwijom cwii ts'aⁿ na t'maⁿ chujna', tseixmaⁿya na ljo' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, ndo' mati ndaaⁿ mei'quia nn'aⁿ na tjachuii' ñ'oom na cwila'neiⁿ. Oo ndaaⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om cantyja 'naaⁿ' ljeii, ndo' mati ndaaⁿ nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿ ljeii. ¹⁵ Jo' chii jeeⁿ queeⁿ ts'ooⁿya na mati nñequiaya ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ ndaaⁿ 'o quia na nncuaya na m'aⁿ'yo' Roma.

Waa najndei ñ'oom naya

16 Tijnaa^a cantyja 'naa^m ñ'oom naya 'naa^m Ty'oqots'om, ee juuna' cwiluiñena' najneiⁿ na macwji'n'maaⁿñeⁿ meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñ'oom naya'ñeeⁿ. Najndyee mach'eeⁿ na ljo' ñequio nn'aⁿ judíos ndo' mati ñequio meiⁿquia nn'aⁿ. 17 Juu ñ'oom naya'ñeeⁿ matseicandiina' chiuu mach'ee Ty'oqots'om na maqueeⁿ jaa na tjaa jnaⁿ laxmaaⁿya jo nnoom nc'e na cwila'yua n'ooⁿya ñ'eⁿ Jesucristo. Ee waa ñ'oom^m na teiljei na matsona' na ljo': "Nquii ts'aⁿ na maqueeⁿ Ty'oqots'om na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ, catseyu'ya ts'om tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿñe."

Cha'tsondye nn'aⁿ jnda jla'tjoondyena

18 Ee xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ matseicanooⁿ Ty'oqots'om na matseiweeⁿ nacjoo nn'aⁿ na cwil'a cha'tso nnom na cwajndii ñequio natia. Na nmeiiⁿ cwil'ana, cwila'lcwe'na nt'om nn'aⁿ na ñe'caliu ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿa. 19 Ee naquiiⁿ n'omna maxjeⁿ manquiiyana ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om ee manquiiyeeⁿ jnda t'mooⁿ chiuu matseixmaaⁿ ndaaⁿ. 20 Ee ljo' na titquoo' na matseixmaⁿ Ty'oqots'om nndaⁿ nncwajnaaⁿ ts'aⁿ jo' quia na manty'iaa' cha'tso na s'aaⁿ. Ee xjeⁿ na tuiicheⁿ tsjoomnancue cwitwiquoo'ya na jom cwiluiñe Ty'oqots'om ndo' cha'waa xuee waa na jneiⁿ. Jo' chii nn'aⁿ natia ljo' cwil'a xocandaⁿ nluena na tjaa'naⁿ jnaⁿ cachona, meiⁿ xocandaⁿ nta'ñoom'ndyena. 21 Ee meiiⁿ na cwila'noⁿ na cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om saa maxjeⁿ ticala't'maaⁿndyena jom cha'xjeⁿ na maca'na'. Meiⁿ na quian'l'uaaⁿaⁿ tiñe'nquiiana. Ndo' joo ñ'oom na tyom'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ chiuu cwiluiñe jeeⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo jooⁿ. Jo' chii s'aana' ntjeiⁿ naquiiⁿ n'omna, ndo' na ljo' cwiljo na jaaⁿñe naquiiⁿ n'omna. 22 Meiiⁿ na cwiluena na la'xmaⁿna nn'aⁿ na jeeⁿ jndo' n'om, saa cwinooⁿ na cwe' ntjeiⁿndyeton. 23 'Ndyena na cwila't'maaⁿndyena Ty'oqots'om na ticantycwii na wando' na m'aaⁿ yuu na jeeⁿ neiⁿncoo'. To'yooⁿ na cwila't'maaⁿndyena ndyueendaⁿ nn'aⁿ na cwintycwii na ta'ndo', ñequio cantsaa ñequio quioo' na cwi'ooⁿ ñequio quioo' na tjaa'naⁿ nc'ee'.

24 Jo' chii 'ndiito Ty'oqots'om na cal'atona meiⁿquia na ntjeiⁿ na ñe'cal'ana na cwajndii na queeⁿ n'om seiina na cantyja 'naaⁿ jooⁿ ñe'l'ana cwii na jeeⁿ jnaaⁿ ñequio ntyjeena. 25 Ticala'yua'na ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om. Yacheⁿ jla'yua'na ñ'oom na cwe' cantu. Ee tyola't'maaⁿndyena 'naⁿ na s'aaⁿ nchii nqueⁿ na s'aaⁿ cha'tso nnom. Ndo' matsona' na ñequii'cheⁿ cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom cha'waati xuee. Cal'a cha'tsondye nn'aⁿ naljo'.

26 Macwe' nc'e jo' chii 'ndiito Ty'oqots'om jooⁿ na cal'ana ljo' na mach'eena' nquiuna na ñe'cal'ana. Hasta yolcu tquiandye ndaaⁿ ntjelcu ndo' nchii ljo' teincoondyena. 27 Ndo' mati naⁿnom nchii macandaⁿ cwe' ñequio yolcu tyom'aⁿna. Seijmeiⁿtina' jooⁿ na queeⁿ n'omna nc'iaana. Tyom'aⁿna meiiⁿ ñ'eⁿ ntyjenomna, ndo' nchii ljo' feincoondyena, cwii na jnaaⁿticheⁿ. Ndo' na ljo' l'ana, tyota'wi'ndye cheⁿnquiieena, tiomndyena ñequio seiina na ntjeiⁿ ljo' ñe'l'ana.

28 Ndo' nc'e na l'ayana na tsuu' n'omna Ty'oqots'om, jo' chii mati 'ndiitoom na cal'atona meiⁿljo'cheⁿ natia na ñe'cal'ana. 29 M'aⁿna na cwil'ana cha'tso nnom na ticaty'iomyana'. Cha'na ts'aⁿ na cwe' m'aaⁿya ñ'eⁿ x'iaa', oo ts'aⁿ na ntjeiⁿ ljo' mach'ee ñ'eⁿ x'iaa' oo ts'aⁿ na matseiqueeⁿ ts'om 'naaⁿ x'iaa', ts'aⁿ na ticatseiñ'oom'ñe yuu na maty'iomyana', ts'aⁿ na taa' ts'om x'iaa', ts'aⁿ na matseicjee nn'aⁿ, ts'aⁿ na matseintja'ñe ñequio x'iaa', ts'aⁿ na manquii'nn'aⁿ x'iaa', ts'aⁿ na matsei'ndaa' ts'om x'iaa', ts'aⁿ na cwe' matseineiⁿto chiuu waa ñ'oom na mandii cantyja 'naaⁿ x'iaa', 30 ts'aⁿ na mation'oom x'iaa', ts'aⁿ na ticuee' ts'om Ty'oqots'om, ts'aⁿ na wi'ñe ñequio x'iaa', ts'aⁿ na sañe scuñe, ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, ts'aⁿ na

matseijndaa'ñexco natia, ts'aⁿ na ticatseit'maaⁿñe nn'aⁿ na nda juu, ³¹ ts'aⁿ na tiñequiaaⁿñe na nntsei'noⁿ yuu na ya oo yuu na tia, ts'aⁿ na meiiⁿ na ñ'oom 'ndyoo saa xocatseicandā, ts'aⁿ na ticajnda ntyjii ljo' cwtijoom nc'iaa', ts'aⁿ na tixocatseit'maⁿ ts'om x'iaa', ts'aⁿ na tic'oom na wi' ts'om nn'aⁿ, ³² joona manquiujndaa'ndyena na jnda seijndaa'ñe Ty'oots'om na nntsuundyee nn'aⁿ na nmeiiⁿ cwil'a, saa meiiⁿ na ljo', wjaana' na 'ool'ana na ljo', ndo' yacheⁿ ya nquiuna quia na cwinty'iaana na majo'ti cwil'a nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

2

Xcwe macu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ

¹ Cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, catsei'noⁿ na tjaa'naⁿ yuu cowañoom'na' 'u, nts'oona' 'ñeeⁿ cwiluiindyū, maco'wi'ndyū' cheⁿnncu' quia na jeeⁿ matsū' na nt'omcheⁿ nn'aⁿ jeeⁿ tiann'a'ndye ndo' majo'to ljo' na cwil'ana mache' 'u. ² Ee manquiuyaaya quia na nt'uiityeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ na cwil'a na nmeiiⁿ, nncu'xeeⁿ joona cantyjati na mayū' na l'ana. ³ 'U na matseitiū' na cats'aaⁿ na cat'uiina' nn'aⁿ na cwil'a na nmeiiⁿ, ¿aa ndya' matseitiū' na tixocat'uiina' 'u ndo' ljo'waayu mache' cha'xjeⁿ naⁿñeeⁿ? ⁴ Cwa ndya' candaā' ts'om' na ntso' na cajnda ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyū'. Jom na jeeⁿ t'maⁿ ts'oom ñ'eⁿndyū', ndo' waljoo'cheⁿ na wi' ts'oom 'u. ¿Aa ticatsei'noⁿ na luaa' mach'eeⁿ cha cjaañ'oomna' 'u na calcwe' ts'om' jnaⁿ? ⁵ Saa 'u nchii jo' ñe'catsa', 'u maxjeⁿ quie' ts'om', tiñe'calcwe' ts'om'. Maty'iomna' cantyja 'naⁿ na matseit'ue'ya' na cat'uiina' 'u. Ee nncue'ntyjo xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om cha'tso nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ na maty'iomyana'. ⁶ Maquialjo'cheⁿ manquiityeeⁿ ñequeiaaⁿ na ticwii cwii ts'aⁿ nncwantjom cantyjati na jnda ñes'aa. ⁷ Ndaa joo nn'aⁿ na cwijoo' n'om na cwil'a yuu na maty'iomyana' na cantyja 'naaⁿ jo' cwil'uee na nla' yuu na matseit'maa'ñena' jom, ñequeiaaⁿ na nla'xmaⁿna na ticantycwii na cwita'ndo' añaⁿna. ⁸ Saa t'maⁿ waa na nntseiw'eeⁿ nn'aⁿ na ticatuee'ndyecje nnoom, na cwi'oo nacjoo' ñ'oom na mayū' cantyja 'naaⁿa', na cwil'a cha'tso nnom natia. ⁹ Jeeⁿ t'maⁿ nawi' nntseiquioom nacjoo cha'tsondye nn'aⁿ na cwil'a natia ndo' t'maⁿ nntsei'ndaa'na' nquiuna. Najndyee nntjoom nn'aⁿ judíos na ljo', ndo' majo'ti nntjoom nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁰ Saa cha'tso nn'aⁿ na cwil'a yuu na ya, tjoom' nntseit'maaⁿñe Ty'oots'om joona, nnts'aaⁿ na nluuit'maⁿndyena ndo' ñequeiaaⁿ na meiiⁿcwii ñomtiū' tic'omna jo nnoom. Najndyee nnts'aaⁿ na ljo' ñequio nn'aⁿ judíos, ndo' mati nn'aⁿ na nchii judíos.

¹¹ Ee Ty'oots'om nchii na nncjaañ'oom'ñe ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ, saa cwiicheⁿ tineiiⁿeⁿ. ¹² Cha'tso nn'aⁿ na nchii judíos na la'xmaⁿ jnaⁿ na tyoondye chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, maxjeⁿ nntsuundyena nc'e na jnda jla'tjoondyena cantyja 'naaⁿ'na' meiiⁿ tyoondyena juuna'. Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ nacje 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ na la'xmaⁿ jnaⁿ, majuuna' nnt'uiityeⁿ'na' joona. ¹³ Ee cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, nchii nn'aⁿ na cwe' cwindye chiuu matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ maqueeⁿ joona na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna, macandaⁿ nn'aⁿ na cwil'a chiuu na matsa'ntjomna'. ¹⁴ Saa nn'aⁿ na nchii judíos na ticuaa ljeii lueena na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés, saa cwil'ana cha'xjeⁿ na ma'moⁿ'na' ndo' na ljo' nquieena laxmaⁿ'na' cha'cwijom ljeii na maqueeⁿ'na' xjeⁿ joona. ¹⁵ Ee cantyja na cwil'a naⁿñeeⁿ cwti'mooⁿ'na na juu ljeii'ñeeⁿ teiljeiina' naquii' n'omna ee juu na m'aaⁿ n'omna ma'moⁿ'na' na ljo'. Juu jo' macwji'yuu'ñena' na manquiuna quia cwil'ana yuu na ya, ndo' yuu na tia. ¹⁶ Ee maxjeⁿ nleitquioo' na ljo' juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om cha'tso na cwe' wanty'iuu' tyol'ana. Maty'ioom ts'iaaⁿ Jesucristo na cu'xeeⁿ nn'aⁿ

cantyja na jla'tjoondyena cha'xjeⁿ ma'moⁿ ñ'oom naya na mañequiaya ndaa nn'aⁿ.

Nn'aⁿ judíos ndo' ljeii na tqueⁿ Moisés

17 'U je' na cwiluiindy^u' ts'aⁿ judío. 'U quit'maⁿ ts'om' ljeii na tqueⁿ Moisés, ndo' macwji's'andyu' cheⁿnncu' na tseixmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om. 18 Jndaa'ya ntyji' chiuu l'ue ts'oom. Ndo' ma'moⁿ ljeiiⁿñeeⁿ njom' cwaaⁿ na yati nncwjii'ndy^u'. 19 Jndaa'ya ntyji' na ndaa nntsa' na nncja'chuundy^u' nn'aⁿ na laxmaⁿ na nchjaaⁿ, ndo' na cwiluiindy^u' chom na matseixueñena' ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ na jaaⁿñe. 20 'U matseitiuu' na jeeⁿ 'naⁿ na m'moⁿ ndaa nn'aⁿ na tijndo' n'om cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' na cwiluiindy^u' cha'cwijom maestro 'naaⁿ nn'aⁿ na tijndye nquiu cantyja 'naaⁿ ee ñequio ljeii na matsa'ntjomna' na maleiñ'oom', waa ñ'oom na matsona' chiuu na nluii ndo' tseixmaⁿ ñ'oom na mayuu'. 21 'U na ma'moⁿ ndaa nt'omcheⁿ, ¿chiuu na tiñe'ca'moⁿ njom' nncu'? Xeⁿ ma'moⁿ na tinch'uee ts'aⁿ, ¿chiuu na mach'uee'? 22 Xeⁿ ma'moⁿ na tinc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, quia jo' ¿chiuu na majo' mache'? 'U na jndo' na na cwe' nn'aⁿ l'a, quia jo' ¿chiuu na mach'uee' 'naⁿ na cwiñequia nn'aⁿ ndaa jooⁿ? 23 Matseis'andyu' na maleiñ'oom' ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés, saa quia matsei'tjoondy^u' jo nom juuna', ¿aa nchii majucje' Ty'oots'om? 24 Ndo' na luaa', jeeⁿ xcwe ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': "Nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyena cwitio'ñ'oomna Ty'oots'om nc'e natia na cwil'a' l'o nn'aⁿ judíos."

25 'Naaⁿ na cwiluii ntjaaⁿ yo'ndaa naⁿnom nda nn'aⁿ judíos jnda tseixmaⁿna' xeⁿ matseicanda' ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés. Saa xeⁿ matsei'tjoondy^u' nnom ljeiiⁿñeeⁿ maty'iomna' cantyja 'naⁿ cha'cwijom na ticaluii 'naaⁿñeeⁿ 'u. 26 Ndo' ts'aⁿ na quich'ee cha'xjeⁿ matsa'ntjom ljeiiⁿñeeⁿ meiiⁿ tyooluii 'naaⁿñeeⁿ juu, naljo' mach'ee tsaⁿñeeⁿ matseijndaa'ñena' cantyja 'naaⁿ na cha'cwijom jnda tuii 'naaⁿñeeⁿ juu meiiⁿ ticaluii. 27 Juu ts'aⁿ na tyooluii 'naaⁿñeeⁿ, saa mach'ee chiuu t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, nñequiaa jnaⁿ 'u ts'aⁿ judío ee meiiⁿ na waa ljeiiⁿñeeⁿ l'o', saa tyootseicanda' juuna' ndo' 'u ts'aⁿ na jnda tuii 'naaⁿ tjaaⁿ. 28 Ee nchii cwe' tsjaaⁿ na tuiiñe ts'aⁿ, jo' na cwiluiiñe judío, meiiⁿ nchii cwe' 'naaⁿ na cwil'ana ndana na naⁿnom. 29 Cwiwitquioo' na cwiluiiñe ts'aⁿ cwii judío quia na m'aaⁿ na xcwee' ts'om jo nnom Ty'oots'om. Juu 'naaⁿ na cwiluii tjaaⁿ ts'aⁿ matseicandaa'ñena' quia nquii Espiritu Santo maqueⁿ xcom naquii' ts'om ts'aⁿ. Ts'aⁿ na luaa' matseixmaⁿ, mal'ueeⁿ yuu na nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿñê, tints'aa meiiⁿ nn'aⁿ ticjaawee' nquiuna ñ'eⁿñê.

3

1 Quia jo' ¿aa waa yuu mateijndeitina' ts'aⁿ nc'e cwiluiiñê ts'aⁿ judío oo aa jndati cwiluiiñê nc'e na tuii 'naaⁿ tjaaⁿaⁿ? 2 Mayuu' na ljo'. Ndo' jndye nnom niom na cwit'moⁿna' na ljo'. Najndyee nc'e na tquiaa Ty'oots'om ñ'oom'm ndaaⁿ. 3 Saa je' je', xeⁿ na nt'omndye naⁿñeeⁿ ticala'yu'ya n'omna, ¿aa jo' chii mati jom taxotseicanaaⁿ ñ'oom 'ñom? 4 Majndaa'ya na nchii ljo' ee jom mach'eeⁿ cantyja na maty'iomyana' meiiⁿ na cha'tso nn'aⁿ cwiluiindyena na cantundyena. Ee ñ'oom'm na teilejii matsona':

Ñequio ñ'om'ndyo' nleitquioo' na cwiluiindy^u' na maty'iomyana'.
Meiⁿ xoca'moⁿna' na matsei'tjoondy^u' quia cwilue nn'aⁿ na tixcwe mache'.

5 Saa xeⁿ joo na ticaty'iomyana' na cwil'aaya cwit'moⁿna' na Ty'oots'om cwiluiiñê na maty'iomyana', ¿chiuu nl'uuyoo^{ya}? ¿Aa nnts'aacheⁿna' na

tixcwe ljo' mach'eeⁿ quia na matseijndaa'ñê na nntiooⁿya jnaaⁿya? Matseinchu'a ñ'oommeiiⁿ cha'xjeⁿ na cwila'nchu' nn'aⁿ ñ'oom. ⁶ Saa meinchjoo nchii ljo', ee xeⁿ Ty'oots'om tixcwe ljo' mach'eeⁿ quia jo' çchiiu nnts'aayom na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue?

⁷ Saa xeⁿ juu na cantu na matseixmaⁿya matseit'maaⁿñena' Ty'oots'om na cwiluiñê na mayom'm, quia jo' çchiiu na macu'xeⁿna' ja na cwiluiindyö ts'aⁿ jnaⁿ? ⁸ Xeⁿ na luua' waa quia jo' chiiu tical'aayaaya natia cha cantyja 'naaⁿl jo' cats'aana' yuu na ya, cha'xjeⁿ cantu na cwila'neiⁿ nt'om nn'aⁿ na cwilue na ljo' cwil'uuyâ. Maxjeⁿ maty'iomyana' na cat'uiityeⁿ Ty'oots'om naⁿñeeⁿ na nmeiiⁿ cwiluena.

Tjaa 'ñeeⁿ c'oom na tyootseitjooñe

⁹ Quia jo' jaa nn'aⁿ judíos, çaa waa cwii nnom na mach'eeⁿna' na yati cantyja 'naaⁿya jo nnom Ty'oots'om, nchiiti nn'aⁿ na nchii judíos? Meiⁿchjoo nchii jo', ee jndâ macwil'uuya na cha'tso nn'aⁿ m'aⁿna nacje 'naaⁿl jnaⁿ, meiiⁿ nn'aⁿ judíos, ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁰ Cha'xjeⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei na matsona':

Meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ juu c'oom na mach'ee na maty'iomyana'.

¹¹ Meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ c'oom na matsei'noⁿl cantyja 'naaⁿl Ty'oots'om. Tjaa 'neeⁿ juu na mal'ue jom.

¹² Cha'tsondyena jndâ macwila'jomndyena nato na tis'a.

Tjaa yuu nndaq na nleil'uee'ñê joona.

Meiⁿcwiindye joona tic'oom na mach'ee yuu na ya, meiⁿcwii, meiⁿcwii.

¹³ Cantyja na cwila'neiⁿna ñ'oom cwajndii, matseijomna' joona cha'cwijom cwii tsei'tsuua na ticatâ' na maju'na' jndye c'lee.

Jeeⁿ yoo' ndyueena ñ'eⁿ cantu.

Ñ'oom wi' na cwila'neiⁿna matseijomna' cha'cwijom ndaa ndyuee canduu na wjeena'.

¹⁴ Ñequii'cheⁿ cwila'neiⁿna ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo nc'iaana.

Ñ'oom na cwila'ndaa'na' naⁿñeeⁿ.

¹⁵ Cwii ñ'oom na tit'maⁿ saa nla'cuaeⁿna x'iaana.

¹⁶ Meiⁿyuuucheⁿ na cwiquiena, cwila'ndaa'na n'om nn'aⁿ, ndo' cwe' nc'e jnaaⁿ joona maco'wi'na' naⁿñeeⁿ.

¹⁷ Ndo' ticaliuena chiiu waa na nnc'oom ts'aⁿ na tjaa tia' ñ'eⁿ nn'aⁿ.

¹⁸ Meiⁿ cwe' tic'oom' n'omna na nnc'omna na nquiaana Ty'oots'om.

¹⁹ Jaa manquiuuya na tquiaa Ty'oots'om ljei na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés ndaq jaa nn'aⁿ judíos. S'aaⁿ na ljo' cha catseicheⁿna' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ nacje 'naaⁿl ljeii'ñeeⁿ na ñe'catso na tjaa jnaaⁿl. Ee cantyja 'naaⁿl juuna' matseijndaa'ñê na cha'tsondye nn'aⁿ la'xmaⁿna jnaⁿ. ²⁰ Ee nchii nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿl jo nnom Ty'oots'om nc'e na mach'ee yuu na matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ. Ee juuna' ts'iaaⁿna' tomti na matseijndaa'ñena' na cwiluiindyö nn'aⁿjnaⁿ jo nnoom.

Nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ nc'e na matseyu'ya ts'om

²¹ Saa je' jndâ t'moⁿ Ty'oots'om chiiu ya yuu na tseixmaⁿ ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿl jo nnoom, taxocwil'ue meiiⁿ na ñe'tseicandâ ts'aⁿ ljei na tquiaaⁿ nnom Moisés ñequio nt'om ñ'oom na tandyo xuee jla'ljeii profetas, cwit'mooⁿna' na ljo'. ²² Je' tomti matsa' Ty'oots'om nn'aⁿ na meiⁿcwii jnaⁿ tacola'xmaⁿna, quia na cwila'yuya n'omna ñ'eⁿ Jesucristo. Meiⁿ tyooch'eeⁿ na cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na matseiñ'oom'ñê. ²³ Ee cha'tsondyeñ'eⁿ nn'aⁿ tjom la'xmaⁿna jnaⁿ, ndo' meiⁿcwii ticuaa cantyja 'naaⁿna na nlquiena jo nnom Ty'oots'om na nncwji'n'maaⁿñê añmaaⁿna. ²⁴ Saa nc'e naya na matseixmaaⁿ na cwe'yuu

cwicandaaya, jo' chii maqueeⁿ nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ laxmaⁿna jo nnoom. Mach'eeⁿ na ljo' nc'e tioml'ua Jesucristo jnaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ. ²⁵ Tqueⁿ Ty'oqots'om jom na cueueⁿeⁿ cwentaa jnaaⁿ jaa cha mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyiyu'ya ts'om ñ'eⁿñê matseicanduu'na' jnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Laa'ti' seijn-daañê Ty'oqots'om cha ca'moⁿna' na mach'eeⁿ yuu na maty'iomyana'. Ee teiyoticheⁿ cwii tjoocheⁿ na nncue'ntyjo xjeⁿ na nncue' Cristo, nc'e na m'aaⁿ nioomcheeⁿ, ticwjaa'ñê cwenta jnaaⁿ nn'aⁿ. ²⁶ Maluaa' ma'moⁿna' je', na Ty'oqots'om xcwe mach'eeⁿ quia na mañequiaaⁿ na caliu nn'aⁿ na matsaⁿaⁿ jooⁿa na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna jo nnoom, nc'e na cwila'yuy'ya n'omna ñequio Jesús.

²⁷ ¿Yuu waa je' na nndaⁿ nntseis'añe cheⁿnquii ts'aⁿ? Tquia jnda tquie'na' jo'. ¿Chiuu na ljo'? ¿Aa ee cwila'candaⁿndyo ljo' na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés? Mei'chjoo nchii jo', tomti ee na cwila'yuy'ya cwii n'oqⁿya ñequio Jesucristo. ²⁸ Quia jo' cwiwitquioo'ndyeyu na maqueⁿ Ty'oqots'om ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ jo nnoom nc'e na matseyiyu'ya ts'om, meiⁿ ticwjaa'ñê cwenta aa matseicandaⁿ chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ oo aa tyootseicandaⁿ juuna'. ²⁹ Ndo' Ty'oqots'om je', ¿aa ñequiicheⁿ m'aaⁿñê cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos? ¿Aa nchii mati ñequio nn'aⁿ na nchii judíos? Mayuu' na ljo'. ³⁰ Ee ñecwii Ty'oqots'om m'aaⁿ na juu matsaⁿ nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwii cola'xmaⁿ ee na cwila'yuy'ya n'omna ñ'eⁿ Jesucristo. Ticwjaa'ñê cwenta aa jndaⁿ tuii 'naaⁿ tjaaⁿ ts'aⁿ oo aa tyooluii. ³¹ Quia jo', ¿aa nc'e na cwila'yuy'ya n'oqⁿya ñ'eⁿ Jesucristo jo' chii mach'eeⁿna' na tjaa yuu cwil'ue ljeii na tqueⁿ Moisés? Mei'chjoo nchii jo', ee mañequio na cwila'yuy'ya cwii n'oqⁿya ñ'eⁿ Jesucristo cwitjei'yuu'ndyo na l'ue ljeii'ñeeⁿ.

4

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ Abraham

¹ Ndo' na luaa' waa, ¿cwaaⁿ cwii nnom na jndaⁿ tue'ntyjo s'aa weloo welooya Abraham cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'? ² Ee xeⁿ mayuu' tqueⁿ Ty'oqots'om jom na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ cwe' ee cwii nnom na s'aaⁿ, nndaⁿ nntseis'añe cheⁿnqueⁿ, saaⁿ nchii cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om na nluii na ljo'. ³ Ee ¿ljo' matso ljeii 'naaⁿ Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿa'? Matsona': "Tyotseyiyu'ya ts'om Abraham ñequio Ty'oqots'om, ndo' na s'aaⁿ naljo', Ty'oqots'om tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ." ⁴ Quia na mach'ee ts'aⁿ ts'iaaⁿ, s'om na nnjoml'uañê, nchii cwe' na macanaaⁿaⁿ jo', macoñoom ee jndaⁿ tantjoom. ⁵ Saaⁿ nchii cantyja ljo' na mach'ee ts'aⁿ, jo' chii maqueⁿ Ty'oqots'om juu na swiluiiñe na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ. Maqueeⁿ nn'aⁿjnaⁿ na tjaa jnaⁿ cwicalaxmaⁿna nc'e na cwilayuy'ya n'omna ñ'eⁿ Cristo. ⁶ Nquii David, seineiⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. Tsoom na t'maⁿ mañequiaana' na neiⁿ cwii ts'aⁿjnaⁿ quia maqueⁿ Ty'oqots'om jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ, meiⁿ ticwjaa'ñê cwenta cantyja na mach'ee. ⁷ Tsoom: Jeeⁿ neiⁿ nn'aⁿ na cha'tso jnaaⁿ na jndaⁿ seit'maⁿ ts'om Ty'oqots'om, ndo' jndaⁿ seicanoom'm jooⁿa'.

⁸ Jeeⁿ neiⁿ ts'aⁿ na tajom catso Ty'oqots'om na chujnaⁿti nnoom.

⁹ Quia jo' juu na luaa' matsona' nnc'om ts'aⁿ na neiⁿeⁿ ¿aa cwe' tomti ncjoo nn'aⁿ judíos cwicandaaya jo' oo aa mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ? Ee jndaⁿ l'uuya quia na seiyuy'ya ts'om Abraham ñ'eⁿ Ty'oqots'om, xjeⁿñeeⁿ tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁰ ¿Ljo' xjeⁿ tqueⁿ Ty'oqots'om jom na ljo'? ¿Aa quia jndaⁿ na s'aañe cheⁿnqueⁿ 'naaⁿ na seicatooⁿoⁿ na cwil'aa jaa nn'aⁿ judíos ndaaya na naⁿnom, oo aa xjeⁿ na tyooch'eeⁿ na ljo'? Tuii na ljo' xjeⁿ na tyooch'eeⁿ

'naaⁿñeeⁿ. ¹¹ Jndanquia chii sa'ntjom Ty'oots'om jom na cats'aañe cheⁿnqueⁿ 'naaⁿ tjaaⁿ'aⁿ. Juu 'naaⁿñeeⁿ ma'moⁿ'naⁿ na jnda tqueⁿ Ty'oots'om jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ jo nnom nc'e na matseyuⁿ'ya ts'oom ñ'eⁿñe. Quia ljo'cheⁿ tso Ty'oots'om nnoom na nntseixmaaⁿ tsotye cha'tsonde nn'aⁿ na cwilayuⁿ ñ'eⁿñe meiiⁿ ticaluii 'naaⁿ jooⁿa. Ndo' nc'e na cwila'yⁿ'ya n'omna ñ'eⁿñe, jo' na maqueⁿ jooⁿa na ticala'xmaⁿ'na jnaⁿ. ¹² Mayuu' cwiluiiñe Abraham tsotye nn'aⁿ na jnda tuii 'naaⁿ ntjaaⁿ'na, saq nchii macanda cwiluiiñe na ljo' ndaa nn'aⁿ na jnda tuii 'naaⁿ ntjaaⁿ' xⁿeⁿ nchii mati ndaa nn'aⁿ na majo'ti cwila'yⁿ'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om cha'xjeⁿ na s'aaⁿ cwitjoⁿocheⁿ na s'aaⁿ 'naaⁿ nqueⁿ.

Seicandaqñe Ty'oots'om ñ'oom'm nnon Abraham nc'e na tyotseyuⁿ'ya tsoⁿ ñ'eⁿñe

¹³ Ee nnom Abraham ñequio tsjaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ na jndyowicantyjoⁿ' tso Ty'oots'om ñ'oom na nnts'aaⁿ na ndaana tsjoomnancue. Nchii cwe' nc'e na seicandaqñe Abraham ljeii na matsa'ntjomna', jo' na tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ na ljo', saq nc'e seiyuⁿ'ya ts'om ñ'eⁿñe, jo' na tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁴ Ee xⁿeⁿ na mayuu' na joo nn'aⁿ na cwila'canda ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés ndaana tsjoomnancue, quia jo' cwe' ts'iaaⁿ'ndyo na cwila'yⁿ'ya n'omna, ndo' mati juu ñ'oom na tsoom nnom Abraham na nnts'aaⁿ jnda tyuii'na'. ¹⁵ Ee ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés, matsejndaañena' na nnt'ueeⁿ nn'aⁿ. Macanda xⁿeⁿ ticuaa ljeiiñeeⁿ ndaana, quia jo' xocatsona' na cwila'tjoondyena nnomna'.

¹⁶ Jo' chii ñ'oom na tju' Ty'oots'om nacjoom'm na nnts'aaⁿ ñequio Abraham waana' jo ndaa nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ na jndyowicantyjoⁿ'. Ñ'oom na tsoom na nnts'aaⁿ na ljo', cwiluiiñena' cwii naya na cwe'yⁿ jnaaⁿ'aⁿ ee na seiyuⁿ'ya ts'oom ñ'eⁿñe. Jo' chii ñ'oom'ñeeⁿ nchii macanda cwentaa nn'aⁿ na cwi'oontyjoⁿ chiuu matsa'ntjom ljeii, xⁿeⁿ nchii mati cwentaa cha'tsonde nn'aⁿ na cwila'yⁿ'ya n'omna cha'xjeⁿ na tyotseyuⁿ' cwii ts'om jom. Luua' waa na maqueⁿ'na' Abraham na cwiluiiñe tsotyagya na cha'tsondyo ¹⁷ jo nnom Ty'oots'om na ñ'eⁿ seiyoom'm. Mañejuuti na mañequiaa na cwitando'xco l'oo, ndo' mach'ee na cuaa 'naⁿ na tijoom ñetuaa. Luua' matseicandaqñena' cha'xjeⁿ matso ñ'oom'm na teiljeii na matsona': "Ja maquiaⁿ'ya 'u na cwiluiindyⁿ' tsotye cha'tsondye nn'aⁿ."

¹⁸ Ndo' meiiⁿ na tjaa'na' cwii nnom na m'moⁿ'na' na juu ñ'oom na tso Ty'oots'om nnom Abraham na nnts'aaⁿ nntseicandaqñena', saq tyotseyoom'm ndo' tyocantjyaa' ts'oom na nluui cha'xjeⁿ na tso nnoom. Ndo' na ljo' tue'ntyjo na cwiluiiñe tsotye jndyendye nn'aⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom na tso Ty'oots'om nnoom: "Maluaa' nncue'ntyjo na jndye nncjaawicantyjoⁿ' tsjaaⁿ 'naⁿ.'" ¹⁹ Meiiⁿ na manndyoo' ndaaq' cwii sianto chuu' Abraham, ndo' ntyjeeⁿ na manndyoo' na nncwjena ñequio scoom'm Sara ndo' jeeⁿ jnda tquiendyena na nnc'oomya ndana, saq maxjeⁿ ticantycwii na tyotseyuⁿ'ya cwii ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. ²⁰ Tícats'aana' na we waa nnc'oom' ts'om Abraham meiiⁿ na n'ñeeⁿ na ntyjaa' ts'oom ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ. Yacheⁿ tyotseyuⁿ'ya ts'oom ndo' tyocantjyaa' ts'oom juu ndo' tyotseit'maaⁿ'ñe juu, ²¹ ee majndaa'ya ntyjeeⁿ na Ty'oots'om waa najndei na nntseicandaqñe ñ'oom'ndyoo. ²² Ndo' nc'e na tyotseyuⁿ'ya ts'oom, jo' chii tqueⁿ Ty'oots'om jom na cwiluiiñe na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ.

²³ Ndo' juu ñ'oom na teiljeii na tqueⁿ Ty'oots'om juu na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaⁿ' nc'e na tyotseyuⁿ'ya ts'om, nchii macanda waana' cantyja 'naaⁿ' Abraham. ²⁴ Mati teiljeina' cwentaa jaa. Ee na cwila'yⁿ'ya n'ooⁿ'ya ñ'eⁿ Ty'oots'om, jo' chii mati jaa maw'ana' na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿ'ya, ee na cwila'yuu'a ñ'eⁿ nqueⁿ na s'aaⁿ na tando'xco Jesús jnda na tue', nquii na

cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa, ²⁵ manquiti tsaⁿ na tquia nn'aⁿ cwenta na cue' cwentaa' jnaaⁿya ndo' na tquiaaⁿ na tando'xco cha nncwji'n'maaⁿñe jaa.

5

Tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya

¹ Jo' chii nc'e na jnda tqueⁿna' na cwiluiindyö nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicolaⁿxaaⁿya nc'e na cwila'yü'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oöts'om, jnda ljoya ts'om Ty'oöts'om ñ'eⁿndyö nc'e nquii Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa. ² Macantya 'naaⁿ jom, jo' na macwjaa'ñena' jaa naquii' nayawaañe na matseixmaⁿ Ty'oöts'om na cwicalui'n'maaⁿndye nn'aⁿ, na cwila'yü'ya n'om ñ'eⁿñe. Ndo' tyeⁿ m'aaⁿya naquii' ñ'oomwaa' ndo' mañequiaana' na jeeⁿ neiiⁿya, ee ntyjaa'ya n'ooⁿya na nla'jomndyö na matseit'maaⁿñena' Ty'oöts'om. ³ Ndo' nchii macanda jo', mati mañequiaana' na neiiⁿya naquii' nawi' na cwiitjooⁿya. Ee nquiuuya na joo nawi'ñeeⁿ oon'omna' jaa na c'ooⁿya na t'maⁿ n'ooⁿ. ⁴ Ndo' juu na m'aaⁿya na t'maⁿ n'ooⁿya mach'eena' na cwinaⁿndyö quia cwiwinooⁿya nawi', ndo' juu na cwinaⁿndyö mañequiaana' na tyeⁿ cwicantyaⁿ n'ooⁿya Ty'oöts'om. ⁵ Ndo' juu na cwicantyaⁿya n'ooⁿya Ty'oöts'om, tacats'aana' nquiuuya na cwe' ts'iaaⁿndyö jo', ee jnda seicattoo' Ty'oöts'om naquii' n'ooⁿya ñequio juu na candya' ts'oom jaa ee jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'ooⁿya.

⁶ Juu xjeⁿ na ñet'ooⁿya na tjaa chiuuya na nl'aaya na nntjei'n'maaⁿndyö cheⁿncjoo, majuuto xjeⁿñeeⁿ tquiaaⁿñe Cristo na cueeⁿeⁿ cwentaa jaa nn'aⁿ na tia nn'aⁿndyö. ⁷ Jeeⁿ jndei'na' na ññequiaaⁿñe ts'aⁿ na cue' cwentaa' x'iaa' meiiⁿ cwiluiiñe tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na mach'ee na maty'iomyana'. Saa nndaⁿ nnts'aana' na m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na nljoya ts'om na cue' cwentaa' cwii ts'aⁿ na mayuu'cheⁿ ya ts'aⁿñe. ⁸ Saa Ty'oöts'om ma'mooⁿ na candya' ts'oom jaa, ee xjeⁿ na ndicwaⁿ cwiluiindyö nn'aⁿ jnaⁿ jñoom Cristo na cue' cwentaaya. ⁹ Je' je' na jnda tue' Cristo, jnda tqueⁿna' jaa na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya jo nnom Ty'oöts'om, jo' chii cantyaⁿ 'naaⁿ Cristo, majndaa'ya na taxocat'uiina' jaa quia na nncu'xeⁿ Ty'oöts'om nn'aⁿ xuee na macanda. ¹⁰ Ee xeⁿ juu xjeⁿ na ñet'ooⁿ ndiaaⁿndyö ñ'eⁿ Ty'oöts'om tqueeⁿ jaa na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyö nc'e na tue' Jnaaⁿ, majndeiticheⁿ je' na nlui'n'maaⁿndyö nc'e na wanoom'm. ¹¹ Ndo' nchii macanda jo', xeⁿ nchii mati mañequiaana' na jeeⁿ neiiⁿya na matseitjoom'na' jaa ñ'eⁿ Ty'oöts'om nc'e Taya Jesucristo jo' na cwiljoya ts'om Ty'oöts'om ñ'eⁿndyö.

Xuii' cantyaⁿ 'naaⁿ Adán ñequio Cristo

¹² Luaa waa cantyaⁿ 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Jnaaⁿ cwii ts'aⁿ, jo' na jndyoquiee' jnaⁿ tsjoomnancue ndo' jnaaⁿ jnaⁿñeeⁿ jo' na cwiwje nn'aⁿ ndo' na cwiwje nn'aⁿ, luaa' ty'oomna' cha'tsondye nn'aⁿ ee cha'tsondyena laxmaⁿna jnaⁿ.

¹³ Cwiitjoocheⁿ na nncuaa ljeii na matsa'ntjomna', maxjeⁿ cwila'tjooⁿndye nn'aⁿ jo nnom Ty'oöts'om, saa t'icatsoom na waa jnaaⁿ ts'aⁿ quia na tjaa'naⁿ ljeii na maqueⁿna' xjeⁿ. ¹⁴ Saa meiiⁿ na ljo', xjeⁿ na t'oomcheⁿ Adán hasta xjeⁿ na t'oom Moisés, maxjeⁿ tyowje nn'aⁿ na tyola'tjooⁿndyena meiiⁿ na nchii tyola'tjooⁿndyena nnom cwii ñ'oom na jnda sa'ntjom Ty'oöts'om, cha'xjeⁿ s'aa Adán, juu na cwiluiiñe cwii na matseijomna' nquii na quia nndyö.

¹⁵ Juu na seitjooñe Adán, meiⁿchjoo titseijomna' ñequio juu naya na mañequiaa Ty'oöts'om na cwito'ñooⁿya. Ee cwe' na seitjooñe cwii ts'aⁿ, jo' na cwiwje nn'aⁿ, saa juu naya na cwe'ya na mañequiaa Ty'oöts'om na cwito'ñooⁿ cantyaⁿ 'naaⁿ ñecwii ts'aⁿ, majuu Jesucristo, juuna' jndati tseixmaⁿna' ndo' mañ'omna' jndyendye nn'aⁿ. ¹⁶ Juu na seitjooñe Adán, meiⁿchjoo ticatseijomna' ñequio na macwji'n'maaⁿñe Ty'oöts'om añmaaⁿya.

Ee cantyja 'naaⁿl jnaaⁿl ñecwii ts'aⁿ mat'uiiⁿtyeⁿna' cha'tsonⁿdye nn'aⁿ. Saaⁿ cantyja 'naaⁿl juu na macwji'n'maaⁿñe Ty'oⁿots'om nn'aⁿ, cwe'yⁿu matsaaⁿl'aⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna jo nnoom meiiⁿ na jndye nnom jnda jla'tjoondyena. ¹⁷ Ee xeⁿ cantyja na seitjooⁿñe Adán, teijndaaⁿ na maxjeⁿ nncwje cha'tso nn'aⁿ, majndeitiicheⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oⁿots'om na cwe'yⁿu, maqueⁿna' nn'aⁿ na cwilaljo Jesucristo na tjaa jnaⁿ cwila'xmaⁿna jo nnom Ty'oⁿots'om. Cantyja 'naaⁿl juu jndyendye nn'aⁿ nluixcondyena.

¹⁸ Ee cha'xjeⁿ juu na seitjooⁿñe Adán seiⁿndaa'ñena' na mat'uiiⁿna' cha'tsonⁿdye nn'aⁿ, maluaa' cantyja 'naaⁿl juu na seicandaa'ñe Jesucristo, maqueⁿna' jndye nn'aⁿ na cwiluiindyena nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿ.

¹⁹ Ñe'ca'moⁿna' cwe' n'e na títseicandaa Adán jo nnom Ty'oⁿots'om jo' na s'aana' na cha'tsonⁿdye nn'aⁿ la'xmaⁿna jnaⁿ, maluaa' matseijomna' cantyja 'naaⁿl Cristo seicanaⁿ jo nnom Ty'oⁿots'om, jo' na jndyendye nn'aⁿ maqueⁿ Ty'oⁿots'om na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿna jo nnoom.

²⁰ Saaⁿ quia na teitquioo' ljeii na tqueⁿ Moisés seicanto'tina' jnaaⁿ nn'aⁿ, ndo' jnda na tjawijndyeti jnaaⁿ nn'aⁿ, Ty'oⁿots'om seicwaljoo'tyeeⁿ na ya ts'aⁿñe ñequio nn'aⁿ. ²¹ Ndo' cha'xjeⁿ juu jnaⁿ waa najndeii na tseixmaⁿna' na cwje nn'aⁿ, malaa'ti' juu naya na matseixmaⁿ Ty'oⁿots'om na maqueⁿna' jaa na tjaa jnaⁿ la'xmaaⁿya waaticheⁿ najndeii na matseixmaⁿna' na ñequiaana' na ticantycwii na cwitandoo'a n'e nquii Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa.

6

L'oo jaa cantyja 'naaⁿl jnaⁿl saaⁿ cwitandoo'a n'e Cristo

¹ ¿Quia jo' ¿chiiu n'l'uuyoo cantyja 'naaⁿl ñ'oommeiⁿ? ¿Aa tsal'aatyaaⁿya jnaⁿ cha na nnto'ñoⁿtyaaⁿ naya na matseixmaaⁿ? ² Tijoom jndaa. Ee juu ts'aⁿ na jnda tue' xocandaa nntsa'ntjomti natia jom. Ndo' jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ñ'eⁿ Cristo cwiluiindyoo l'oo jo nnom jnaⁿ. Jo' chii ¿chiiu nluuyuu na n'l'aatyaaⁿya natia? ³ ¿Aa ticala'noⁿ'yo' quia na teits'oomndyo, tjaa'ñena' jaa cantyja na tue' Cristo Jesús? ⁴ Ee quia na teits'oomndyo tjoom' tjacanty'iuu'ndyo ñequio Cristo jo' na tqueⁿna' na l'oo jaa, cha na nnts'aana' na la'xmaaⁿya nn'aⁿ na cwita'ndo'xco cha'xjeⁿ na tando'xco Cristo cantyja 'naaⁿl juu na t'maⁿ najndeii na matseixmaⁿ Tsotyaaⁿya Ty'oⁿots'om.

⁵ Ndo' xeⁿ seitjoom'na jaa ñ'eⁿñe cantyja na tueeⁿeⁿ, mati matseitjoom'na' jaa ñ'eⁿñe cantyja na tando'xcoom. ⁶ Manquiuyua juu na ñejla'xmaaⁿya na tyol'aaya jnaⁿ, ty'ioomna' jo' ts'oom'naaⁿ ñ'eⁿ Cristo, cha juu na mach'eena' na cwila'tjoondyo nnom Ty'oⁿots'om, catyuii' najndeii na matseixmaⁿna' na nndyaandyoo na cwindya'ntjooⁿya nnom jnaⁿ cha'xjeⁿ mand'i'ntjomtyeⁿ cwii ts'aⁿ nnom ts'aⁿ na seiⁿnda jom. ⁷ Ee ts'aⁿ na jnda tue' jnda jndyaañe na maqueⁿ jnaⁿ xjeⁿ jom. ⁸ Ndo' n'e na cwila'jomndyo ñ'eⁿ Cristo na tueeⁿeⁿ, mati cwila'yuu'a na nntandoo'a ñ'eⁿñe. ⁹ Ee manquiuyua na Cristo cwii ndii' na jnda tando'xcoom na tueeⁿeⁿ, tacuaa cwii xuee na nncue'nnaaⁿan ee juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ tatjaa'naⁿ ljo' cwiya nndaⁿ nnts'aana' ñ'eⁿñe.

¹⁰ Quia na tue' Cristo, ñejom ndii' tueeⁿeⁿ cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ, meiⁿ tacaⁿna' na cue'nnaaⁿan. Ndo' je' na wanoom'm, wanoom'm cwentaa' Ty'oⁿots'om.

¹¹ Jo' chii mati 'o, c'oom'ya n'om'yo' na mayuu'cheⁿ na jnda tja'yo' cantyja 'naaⁿl jnaⁿ, ndo' na tando'yo' cantyja 'naaⁿl Ty'oⁿots'om ee na matseitjoom'na' 'o ñequio Cristo Jesús na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa.

¹² Jo' chii tañequiandyoo na nna'jndeii jnaⁿ na nntsa'ntjomna' sei'yo' na cwiwje, na nlqueⁿna' xjeⁿ 'o na nla'candaa'ndyo' chiiu l'ue ts'omna'. ¹³ Meiⁿ tintio'yo' sei'yo' l'o jnaⁿ, na nleil'uena' cha'na l'ots'iaaⁿ na ñ'eⁿ nluui yuu na

ticaty'iomiana'. Je' je' quiandyo' che^{ncjo}'yo' l'ò Ty'oòts'om cha'xjeⁿ nn'aⁿ na tando'xco na tja, ndo' catio'yo' seii'yo' l'òoⁿ na nleil'uena' cha'na l'òts'iaaⁿ na ñeⁿ nluui yuu na maty'iomiana'. ¹⁴ Ee ticatsona' na nlqueⁿ jnaⁿ xjeⁿ 'o, ee nchii m'aⁿ'yo' nacje 'naaⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, 'o m'aⁿ'yo' nacje 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oòts'om.

Matseijomna' jaa cha'cwijom ts'aⁿ na teijdañe

¹⁵ Quia jo' ¿chiiu nncuaa? ¿Aa nc'e na tic'ooⁿya xjeⁿ 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ, jo' chii nla'tjoondyotya^a nnom Ty'oòts'om? ¿Aa nl'aa na ljo' nc'e na cwicandaaya naya na matseixmaaⁿ? Jeeⁿ tic'oom'na' jo'. ¹⁶ 'O manquiujndaa'ndyo' quia mañequiaañe ts'aⁿ na nndi'ntjomtyeeⁿ nnom cwiicheⁿ na nntseicana^a ljo' na matsa'ntjom, cwiluiñe tsaⁿ'ñeeⁿ ts'aⁿ na tyeⁿ mandi'ntjom nnom patrom 'naaⁿ ndo' jndei'na' na catseicana^a ljo' na matsa'ntjom tsaⁿ'ñeeⁿ. Jo' chii xeⁿ mandi'ntjom ts'aⁿ nnom jnaⁿ, wjaan'omna' juu na nntsuuñe, oo aa nntseicana^a nnom Ty'oòts'om, na cantyja 'naaⁿ jo' nnc'oom cha'xjeⁿ na ma'moⁿ'na'. ¹⁷ Saa jeeⁿ ndya' quian'uaa' Ty'oòts'om, na 'o meiiⁿ na tyeⁿ ñejndye'ntjom'yo' nnom jnaⁿ, saa je' ñequio na xcwee'ya n'om'yo' cwila'ñoom'ndyo' ñoom na t'mooⁿ nn'aⁿ ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ'na'. ¹⁸ Ndo' je' na jnda seicandyaañe 'o nnom jnaⁿ, jo' chii cwiluiindy^o' nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ cantyja na maty'iomiana'. ¹⁹ Matseinaⁿ ñoommeiⁿ ndaa'yo' cha'xjeⁿ ñoom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nc'e 'o ticala'noⁿ'ya'yo' jona'. Quia jo' cha'xjeⁿ na jnda tquia'ñeⁿ'yo' seii'yo' na ñejndye'ntjom'tyeⁿ'yo' nnom jnaⁿ ñequio ndaa' cha'tso nnom natia, ndo' na ñel'a'yo' yuu na matso ljeii na matsa'ntjomna' na tal'a'yo', maluaa' je' quiandyo'ñeⁿ'yo' na nndye'ntjom'yo' cha'xjeⁿ na maty'iomiana' na cantyja 'naaⁿ jo' xcwe nc'om'yo' jo nnom Ty'oòts'om.

²⁰ Xjeⁿ na ñejndye'ntjom'tyeⁿ'yo' nnom jnaⁿ, tic'oom' n'om'yo' na nl'a'yo' yuu na ya. ²¹ Ndo' na luua' tyol'a'yo', ¿yuu waa na teijndeina' 'o? Je' cantyja na nmeiiⁿ ñel'a'yo', yacheⁿ mach'ena' jnaaⁿ'yo', ee jona' 'oochona' 'o na nntsuundy^o'. ²² Saa je' je' jnda jndyaandyo' na ñejndye'ntjom'tyeⁿ'yo' nnom jnaⁿ, ndo' jnda saaquee'ndyo' na cwindye'ntjom'tyeⁿ'yo' nnom Ty'oòts'om, ndo' cantyja 'naaⁿ jo' waa naya 'naⁿ'yo' na maque'lju'na' 'o jo nnoom, ndo' na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'. ²³ Ee nquii jnaⁿ matiom'l'uana' jaa na cwiwjaaya, saa naya na cwicandaaya nnom Ty'oòts'om mañequiaana' na ticantycwii na cwita'ndo'a nc'e Jesucristo na cwiluiñe na matsa'ntjom jaa.

7

Matseijomna' jaa cha'cwijom ts'aⁿ na jnda toco

¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñeⁿ Cristo, manqui'yo' chiiu waa na matsa'ntjom ljeii na tquiaa Ty'oòts'om nnom Moisés, na juu ljeii'ñeeⁿ taxoqueⁿtina' xjeⁿ ts'aⁿ na jnda tue'. ² Ee matseijomna' cha'xjeⁿ cwii yuscu na jnda toco, matseityeⁿ ljeii jom ñequio saaⁿ'na' yocheⁿ na wando'. Saa xeⁿ nncue' quia jo' cwindyaañe l'ò ljeii 'naaⁿ'na. ³ Jo' chii xeⁿ ndicwaⁿ wando' saaⁿ'na' ndo' nnc'ooⁿ' ndyoo cwiicheⁿ tsaⁿ's'a quia jo' matsona' na jom yuscu na cwe' m'aaⁿ'ya ñeⁿ tsaⁿ's'a'ñeeⁿ. Saa xeⁿ na jnda tue' saaⁿ'na' quia jo' wanaaⁿ na nncoconnaaⁿ'na' ndo' xocatsona' na cwe' m'aaⁿ'yaaⁿ ñeⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ.

⁴ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', mati 'o cwiluiindy^o' l'oo cantyja 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna' na tqeⁿ Moisés nc'e ts'oom'naaⁿ ty'ioom nn'aⁿ Cristo, cha na nnda^a nla'xmaⁿ'yo' cwenta^a cwiicheⁿ, manqueⁿ na wando'xcoom jnda na tueeⁿ'e. Maluaa' waa cha nnda^a nleil'uee'ñe 'o. ⁵ Ee quia na

ñet'oo'ya xje' 'naa' na teincoondyo na nn'a' jna' jaa, ljeii'ñee' tyotseil-cwii'ñena' ndaaya na cwil'aaya cha'tso nnom natia na quee' ts'om sei'a, jo' na tjachuuna' jaa na nntsuundyo. ⁶ Saa je' je' jnda tjaaya cantyja 'naa' ljeii na ñetque'na' xje' jaa, jo' chii je' mam'a'candyaandyo na ndya'ntjoo'ya nnom Ty'oots'om nc'e cwaitandoo'xcoo'ya na m'aa'ya nacje 'naa' Espiritu, tachii cantyja 'naa' ñ'oom tqeiee na ñesa'ntjom.

Jna' ñe'que'na' xje' 'naa'na' ja

⁷ Quia jo' çchuu nl'uuyoo'ya je' cantyja 'naa' ljeii na tqeue' Moisés, aa jna' matseixma'na'? Mei'chjoo nchii jo' ee xe' nchii juuna', xocatsei'no'na na ticatsa'ntjomna' na matseiquee' ts'oo' 'naa' cwiche' ts'a' hasta quia ljeiya na tso ljeii'ñee': "Tintseiquee' ts'om' 'naa' x'ia'". ⁸ Saa juu ljeii'ñee' teil'uee'ñe jna' na s'aana' na tyotseiquee'na' ts'oo' jndye nnom natia. Ee yuu na ticuaa ljeii'ñee' m'aa' ts'oo'ñe jna'. ⁹ Tyowaa xje' na ticaljeii chiuu matsa'ntjom ljeii na tqeue' Moisés, xje'ñee' t'icatsei'ndaa'na' ntyjiiya na ñeseitjoondyo nnomna', saa quia na sei'no'na chiuu matsa'ntjomna', quia jo' ljeiya na wando' jna', na wjaañ'oomna' ja na nntsuundyo. ¹⁰ Ndo' juu ljeii'ñee' na ts'iaa'na' na ñeiquiaana' na ndaya na ticantycwii na wando'a, teijndaa'yuu na nntsuundyo cantyja 'naa'na'. ¹¹ Ee juu jna' teil'uee'ñena' ljeii'ñee' na tquiu'nn'a'na' ja ndo' tqeue'na' na nntsuundyo.

¹² Jo' chii nquii ljeii'ñee' lju' cwiluii'ñena' cantyja 'naa'na', ndo' ñ'oom na matsa'ntjom cwiluii'ñena' na lju', mati xcwe ndo' jee' yana'. ¹³ Quia jo' çaa ñe'catsona' na ljeii na cwiluii'ñe na yana' tjañ'oomna' ja na nntsuundyo? Mei'chjoo nchii ljo'. Juu jna' na waana' quii' ts'oo', sei'ndaa'ñena' na nntsuundyo ndo' t'mo' jndaa'ñena' na jna' jo', juu jo' teil'uee'ñena' cwii na jee' ya ndo' laa'ti waa na juu ñ'oom na matsa'ntjomna' t'mo'na' na jee' tia tseixma' jna'.

¹⁴ Manquiuuya na tquiaa Espiritu ljeii na matsa'ntjomna'. Saa nc'e na ts'a' ja matseijomna' cantyja 'na'ya na cwiluiindyoo ts'a' na sei'nda jna', na tye' mand'i'ntjo'ya nnomna'. ¹⁵ Tileicats'e'no'na chiuu na matjo'ya na tileicats'aaya ljo' na ñe'cats'aa, yache' mats'aayoya majo'to ljo' na jee' jndoya. ¹⁶ Saa quia na mats'aa yuu na tiñe'cats'aa, matsei'no'na na jee' ya juu ljeii na matsa'ntjomna'. ¹⁷ Ndo' na ljo', ma'mo'na' na nchii nncjo mats'aa. Juu jna' na m'aa' naquii' ts'oo' mach'eena' na ljo'. ¹⁸ Ndo' ntyjiiya nc'e na ts'a' ja, tjaa'na' cwii na matseixma'ya na nts'aa yuu na ya. L'ue ts'oo' na nnts'aa yuu na ya saa leicandaā nnts'aa. ¹⁹ Juu na ya na ñe'cats'aa, ticats'aa jo', ñequii'che' natia na tiñe'cats'aa, juu jo' mats'aa. ²⁰ Quia jo' xe' juu na tiñe'cats'aa mats'aa, nchii manncotyā mats'aa jo'. Juu jna' na m'aa' quii' ts'oo', juuna' mach'eena' na ljo'.

²¹ Jo' chii luaa waa na maljeiya cantyja 'na'ya. Quia na matseijndo na nnts'aa yuu na ya na l'ue ts'oo', yache' maljeiya na m'aa' natia naquii' ts'oo'. ²² Ee nncjo jee' nei'ncoo' ntyjii ljeii 'naa' Ty'oots'om na tquiaa' nnom Moisés, ²³ saa maqua' cwenta naquii' sei'a m'aa' cwii na matseiwēñe nacjoo' juu na m'aa' ts'oo' na ma'mo'na' na cats'aa, majuu jna' na matsa'ntjomna' sei'a, na maleiñ'oomna' ja prašo.

²⁴ Jee' ndya' nty'iaa'ndyo. ç'Ñee' nndaā nntseicandyaañe ja ñequio sei'a na wjaañ'oomna' ja na nntsuundyo? ²⁵ Jee' ndya' quian'l'uaa' Ty'oots'om na macanda jom ndaaā nncwji'n'maa'ñe ja nc'e Taya Jesucristo. Je' je' matsei'no'na na tseixma'ya na cju'ndyo cja jo nnom ljeii 'naa' Ty'oots'om na matsa'ntjomna'. Saa cantyja 'naa' na ts'a' jna' ja ndicwa' m'aa'ya nacje 'naa' jna'.

8

C'oo'ya cha'xjeⁿ matsa'ntjom Espíritu cwiluiñe Ty'oots'om

¹ Jo chii jaa nn'aⁿ na cwilajomndyo ñequio Jesucristo, ticat'uii Ty'oots'om jaa cantyja 'naaⁿ jnaa'ya. Luaa' waa nc'e na cwil'aaya yuu na l'ue ts'om Espíritu Santo, nchii yuu na l'ue n'ooⁿ ncjoo. ² Ee juu ljeii na matsa'ntjomna' cantyja 'naaⁿ Espíritu na mañequiaa na wando'a jo nnom Ty'oots'om nc'e na matseijomndyo ñequio Cristo Jesús, ljeii'ñeeⁿ jnda seicandyaañena' ja jo nnom ljeii na ma'moⁿna' na matseixma'ya jnaⁿ na cantyja 'naaⁿ jo' nntsuundyoy. ³ Ee ljeii na tqeⁿ Moisés, tícandaq nlqueⁿna' na tjaa jnaⁿ laxmaa'ya ee tjaa'naⁿ najndeii na matseixmaⁿna' cha nla'candaqaya juuna' ee la'xmaa'ya nn'aⁿ na cwila'tjoondye. Saa yuu na tícandaq nnts'aa juuna', nquii Ty'oots'om jnda s'aaⁿ. Ee jñoom jnaaⁿ na ts'aⁿ cha'na jaa nmeiiⁿ, na juu nncue' cwentaa jnaa'ya. Ndo' na ljo' seijndaa'ñe na cwintycwii najndeii na matseixmaⁿ jnaⁿ na c'oo'ya nacje 'naaⁿna'. ⁴ Luaa' s'aaⁿ cha nndaq nla'candaqaya ljo' na matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ. Ee jaa tac'o'ntyaqaya cantyja 'naaⁿ natia na cwila'queeⁿ n'oo'ya. Jaa cwitsaam'aa'ya nacje 'naaⁿ na l'ue ts'om Espíritu Santo.

⁵ Nn'aⁿ na cwiñe'quiandy e na cwil'a yuu na l'ue ts'om seii macanda tomti jo' cwijoo' n'omna. Saa nn'aⁿ na cwil'a ljo' na l'ue ts'om Espíritu Santo macanda cwijoo' n'omna ljo' na l'ue ts'om Ty'oots'om. ⁶ Quia na macanda tomti nnc'oom' ts'om ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ ljo' na l'ue ts'om seii'eⁿ, wjaañ'omna' jom na nntsuuñe. Saa quia na nnc'oom' ts'om ts'aⁿ ljo' na l'ue ts'om Espíritu Santo wjaañ'oomna' jom na ticantycwii na nncwanoom'm ndo' tjaa ljo' chjoo' ts'om. ⁷ Saa nn'aⁿ na cwiñequiandy cantyja 'naaⁿ jnaⁿ, m'a'wjeena nacjoo' Ty'oots'om, ee tiñe'catue'ndyecjena jo nnom ljeii na matsa'ntjomna', meiⁿ xondaq n'ana. ⁸ Jo' chii nn'aⁿ na 'oom'aⁿ cantyja 'naaⁿ jnaⁿ, xocandaq n'ana yuu na cjaawee' ntyjii Ty'oots'om.

⁹ Saa 'o tac'om'yo' cantyja 'naaⁿ na teincoondyo' na nn'aⁿ, 'o tsaam'a'nyo' nacje 'naaⁿ Espíritu na cwiluiñe Ty'oots'om, xeⁿ na mayuu'cheⁿ Espíritu na cwiluiñe m'aa'ñe naquii' n'om'yo'. Ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ Espíritu na cwiluiñe Cristo tyooluiñe cwentaaⁿa'. ¹⁰ Ndo' xeⁿ Cristo wanoom'm naquii' n'om'yo' meiiⁿ na mayuu' seii'yo' m'a'l'oondyena' nc'e jnaⁿ, nquii espíritu na la'xma'nyo' m'aaⁿ na wando' ee jnda seicandyaañe Ty'oots'om 'o cantyja 'naaⁿ jna'nyo'. ¹¹ Ndo' xeⁿ Ty'oots'om na tquiaaⁿ na tando'xco Cristo m'aaⁿ Espíritu na cwiluiñe naquii' n'om'yo', majom ñequiaaⁿ na nnta'ndo'nda' seii'yo' ñequio mañejuuti Espíritu na cwiluiñe m'aa'ñe naquii' n'om'yo'.

¹² Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yu'yo', waa cwii na jeeⁿ matsona' na cal'aaya, saa nchii n'l'aya yuu na l'ue n'ooⁿ ncjoo. ¹³ Ee xeⁿ na cwiñequiandyoy joo na teincoondyo' ñequio seii'yo' nntsuundyoy, saa xeⁿ ñequio Espíritu Santo cwil'a'yo' na joo na teincoondyo' ñequio seii'yo' cwjena', quia jo' nlui'n'maa'ndyo'.

¹⁴ Cha'tsondey nn'aⁿ na 'oontyjo ljo' na ma'moⁿ Espíritu na cwiluiñe Ty'oots'om, na'ñeeⁿ cwiluiindyena ntseinaaⁿ. ¹⁵ 'O nchii to'ñoom'yo' cwii espíritu na nnts'aayuuna' nquiu'yo' na ndicwaⁿ la'xma'nyo' moso ndaq joo na l'ue n'om seii'yo', na jo' jo' cwiicheⁿ cwiindii' nnc'om'yo' na nquia'yo' na nnt'uii Ty'oots'om 'o. 'O jnda to'ñoom'yo' Espíritu Santo na macjwaa'ñe 'o na cwiluiindyoy ntseinaaⁿ. Jom mach'eeⁿ na cwil'uuya: "Ta Tsotyaa'ya." ¹⁶ Manquiti Espíritu Santo macwiji'yuu'ñe nnom espíritu na laxmaa'ya na matsoom na cwiluiindyoy ntseinda Ty'oots'om. ¹⁷ Ndo' na cwiluiindyoy ntseinaaⁿ, mati la'xmaa'ya na ndaaya cha'tso na jnda seijndaa'ñe na ndaa nn'aⁿ na cwiluiindyoy ntseinaaⁿ, mañejuuti na ndaa' Cristo, mati jo'

nndaaya xeⁿ cwilajomndyo nawi' na tjatjoom cha ndanquia nlajomndyo na cwiluiit'maⁿñê.

¹⁸ Ee ntyjiiyaya na nawi' na tsatjooⁿya je', meiⁿchjoo xocatseijomna' ñequio na nntseit'maaⁿñena' jaa xuee na macandã. ¹⁹ Cha'tso na tqueⁿ Ty'oots'om ñequio na ntyjaa' n'omna meiⁿndooⁿnty'iaandy xuee quia na m'mooⁿ 'ñeeⁿ joo cwiluindy na nntseinaaⁿ. ²⁰ Ee cha'tso na tqueⁿ Ty'oots'om tei'ndaa'na' saaⁿ nchii tjoomna' na luaa' ee na l'ue n'om nquieena', tjoomna' na ljo' ee luaa' l'ue ts'oom. Saaⁿ maxjeⁿ ntyjaa'ya n'omna' na nncueⁿntyjoⁿ cwii xuee na nlco'yannanda'na', ²¹ na nncueⁿntyjoⁿ xjeⁿ na nndyaandy joona' na tyeⁿ m'aⁿna' nacje 'naaⁿ na cwiwi'ndaa'na' ndo' cwiwjena', cha nla'jomndye joona' ñequio juu na cwindyaandy ntseinaaⁿ, cwii na jeeⁿ ndya' jnda tseixmaⁿna'. ²² Manquiuuya na cha'tso na tqueⁿ Ty'oots'om hasta xjeⁿ je'cheⁿ jeeⁿ cwiwcweena' nawi' cwiitjoom joona' cha'xjeⁿ maquuina' yuscu na matseincuii. ²³ Ndo' nchii macandã joo na tqueeⁿ cwiitjoomna' na wi', mati jaa na jnda to'ñooⁿya Espiritu Santo, cwii na cwe' tyuaa'ya na xeⁿ jnda nnto'ñooⁿñ'aaⁿ na jnda seijndaa'ñê na nndaaya, jaa t'maⁿ wi' cwiitjooⁿya yocheⁿ na cwimeⁿndooⁿa na nncwjaa'ñe Ty'oots'om jaa na cwiluindy ntseinaaⁿ, cha na nndaã nndyaandy sei'ia. ²⁴ Nc'e na luaa' waa na cwicanty-jaa' n'ooⁿya, jo' chii na cwilui'n'maaⁿndyo, saaⁿ quia jnda nty'iaa' ts'aⁿ cwii na macantyjaa' ts'oom, tacatsona' na ntyjaa'ti ts'oom ee cwii na mamanty'iaa' ts'aⁿ, ticatsona' na ntyjaa'ti ts'oom. ²⁵ Saaⁿ xeⁿ ljo' na meiⁿndooⁿa na nnty'iaaya ndicwaⁿ tyoonty'iaaya jo', macaⁿna' na c'oⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya yocheⁿ na meiⁿndooⁿa juuna'.

²⁶ Maluaa' mach'ee Espiritu, mateijneiⁿ jaa yuu na tixcwe cwil'uuya. Ee jaa ti'naaⁿya nlanaaⁿya nnom Ty'oots'om cha'xjeⁿ na macaⁿna', jo' chii manquiti Espiritu Santo matseity'ooñê nnom Ty'oots'om ñequio na cwicom ts'oom cwentaaⁿya ñequio ñ'oom na tileicatso ts'aⁿ. ²⁷ Ndo' Ty'oots'om tcuu mal'ueeⁿ chiuu waa naquii' ts'om ts'aⁿ, jo' chii ntyjeeⁿ ñ'oom na matseity'ooñê Espiritu nnom cwentaaⁿna' na cwiluindy cwentaaⁿaⁿ, ee juu matseity'ooñê cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom.

Nndaã nnaⁿñe ts'aⁿ nc'e Jesucristo

²⁸ Ee manquiuuya nn'aⁿ na jnda nquiu Ty'oots'om, cha'tso nnom na cwiwi'nomna cwitei'jndeiina' joona, nquiee nn'aⁿ na maqueeⁿñê cha'xjeⁿ na l'ue ts'om nqueⁿ. ²⁹ Ty'oots'om ntyjeeⁿ cwaaⁿ nn'aⁿ nla'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ cwiitjoocheⁿ na nluindyena. Ndo' teiyu tqueeⁿ na catseijomna' joona cha'xjeⁿ na Jnaaⁿ Jesucristo cha na juu nluitquieñe quii'ntaaⁿ cha'tsondye ntseinaaⁿ. ³⁰ Ndo' nn'aⁿ na tqueeⁿ na cwiluindy cwentaaⁿaⁿ, maqueeⁿñê joona. Ndo' joo nn'aⁿ na maqueeⁿñê, maqueeⁿ joona na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿna, ndo' na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿna, ññequiaaⁿ na nluui't'maⁿndyena ñ'eⁿñê.

³¹ Quia jo' ljo' cwii ya nl'uuya cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ? Xeⁿ Ty'oots'om m'aaⁿ cantyja 'naaⁿya, ¿ñeeⁿ nleichuu xjeⁿ 'naaⁿ jaa? ³² Ee Ty'oots'om t'icwañom'm Jnaaⁿ, tquiaaⁿ na tue' juu cwentaaⁿya. Ndo' na luaa' s'aaⁿ, ma'moⁿna' na mati ññequiaaⁿ na nnto'ñooⁿya cha'tso nnom na macaⁿna' jaa cha'xjeⁿ mañequiaaⁿ na tseixmaⁿ Jnaaⁿ. ³³ ¿Ñeeⁿ juu nndaã nncju' jna' cjoⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ? Tjaa 'ñeeⁿ juu ee manquityeeⁿ jnda tqueeⁿ jaa na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya jo nnoom. ³⁴ Ndo' na ljo' ¿ñeeⁿ joo nntueeⁿ jna' nacjoona? ¿Aa nnts'aa Cristo? Xocats'aaⁿ ee nqueⁿ tquiaañê na tueeⁿeⁿ cwentaaⁿya ndo' tando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ. Je' wacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya na macaaⁿ ñ'oom 'naaⁿya nnom. ³⁵ ¿Aa waa

cwii nnom nawi' na nndaꝯ nnts'aana' na nntseitsaa'ñēna' na Cristo m'aa' na candya' ts'oom jaa? Nawī' na cwiťjoo'ya, ꝯaa nndaꝯ nnts'aana' oo na cwiťjyo nn'a' jaa nc'e na m'aa'ya cantyja 'naa'a', ndo' na matsei'tjoo'na' na nlcwaa'a, oo na matsei'tjoo'na' liaaya? Oo, ꝯcwii nnom na jee' teincuu' na cwiťjoo'ya oo na cwila'jndaa'ndye nn'a' na nla'cwjeena jaa? Maxje' tjaa'na' mei'cwii nnom na nndaꝯ nntseitsaa'ñēna' na m'aa' Cristo na candya' ts'oom jaa. ³⁶ Ee ñ'oom na teijjeii naquii' libro Salmos, matsona':

Nc'e na cwiluiindyō nn'a' cwenta', jo' chii meincha' xuee na ñe'cala'cwjee nn'a' jâ.

Cwila'ana ñ'e'ndyō cha'na cwiťjoom canma' na jnda' teijndaa' na nncwje.

³⁷ Saa' meii' na luaa' waa cantyja 'naa' cha'tso nmei', waljoo'che' na tsanandyō nmei', nc'e Cristo m'aa' na candya' ts'oom jaa. ³⁸ Ee ntyjiiya tjaa mei'cwii na nndaꝯ nnto'na' jaa na m'aa' Ty'oots'om na candya' ts'oom jaa. Cantyja na cwiťjja, cantyja na cwiťandoo'a, mei' ángeles, mei' ljo' na t'ma' waa najnda, mei' nn'a' na t'ma' n'iaa' la'xma', mei' ljo'che' na matsecaty'uena' jaa na maje', ndo' mei' ljo' na wjaach'eena' jaa 'io cha, ³⁹ mei' ljo' na m'a' nandye, mei' ljo' na niom yuu na njoomti ts'om ndaaluee, mei' ljo' na s'aa Ty'oots'om. Mei'cwii na cha'tso nmei', xocandaꝯ nnto'na' jaa na t'moo' na m'aa' na candya' ts'oom jaa nc'e Cristo Jesús na cwiluiñē na catsa'ntjoom jaa.

9

Tjei'ñe Ty'oots'om nn'a' Israel na nla'xma'na cwenta'a'

¹ Ja Pablo, nc'e na matseyu'a ñ'e' Jesucristo, matseina'ya ñ'oom na mayuu', nchii cwe' cantu. Juu na m'aa' ts'oo', ma'mo' Espiritu Santo na mayuu' jo'. ² Ee t'ma' waa na matseichjoo'na' ts'oo' ndo' matseindaa'na ntyjiiya cantyja 'naa' nn'a'ya nn'a' judíos na ti'ñe'calayu' ñ'e' Cristo, ³ ee cwiljoya ts'oo' meii' na cato'na' ja ñ'e' Cristo, ndo' meii' nncju'wi'na' aña'ya xe' na cantyja 'naa' jo' nnteijndeiina' nn'a'ya na mañe'cwii tsjaa' cwiluiindyō ñ'e'ndyena. ⁴ Joo'na cwiluiindyena tsjaa' 'naa' nquii Israel na jndyowicantjoo'. Tjaa'ñe Ty'oots'om joo'na na ntseinaa'. Juu na tseixmaa' na caxueñē tyom'aa' quii'ntaa'na quia na tyocañ'ee' ñ'e'ndyena. Tquiaa' ljeii nnom Moisés na matsa'ntjomna' chiuu nnc'omna. Seijndaa'ñē chiuu l'ue ts'oom na nla't'maa'ndyena jom naquii' wats'om, ndo' jndye nnom nt'omche' ñ'oom tsoom ndaꝯana na nnts'aa'. ⁵ Cwiluiindyena ndacantjyo welooya ndo' cantyja 'naa' tsjaa' 'naa' joo'na tuiñe Cristo na ts'a' jom, na cha'tso na cha'tso cantyja 'naa'a' cwiluiñē Ty'oots'om. Ñequii'che' na cala't'maa'ndye nn'a' jom. Amén.

⁶ Ndo' mei' nchii ñ'oom na tso Ty'oots'om ndaa' nn'a' Israel na nnts'aa', t'atsecandaꝯ'ñēna'. Luaa' waa ee nn'a' na jndyowicantjoo' tsjaa' 'naa' nn'a' Israel, ticha'tsondyena na mayuu'che' cwiluiindyena nn'a' Israel.

⁷ Ee ticha'tsondye ntseindacantjyo Abraham mayuu'che' na cwiluiindyena ntseinaa', ee tso Ty'oots'om nnoom: "Ntseindacantjyo ti'jnda' Isaac, joo'na nncwja'ñēna' na nluindyena tsjaa' 'naa'." ⁸ Ñ'oommei' cwiñe'quiana' na caliuuya na nchii cwe' cantyja 'naa' tsjaa' na cwiluiindyena nn'a', jo' na macwja'ñēna' na cwiluiindyena ntseinda Ty'oots'om. Tomti cwiluiindyena ntseinaa' nc'e ñ'oom na tsoom ndaa' nn'a' Israel na nnts'aa'. ⁹ Ee tso Ty'oots'om nnom Abraham chiuu na nnts'aa', luaa' matsona': "Tiepmomeii' ndyōonnda'a na m'a'yo', ndo' nquii scu' Sara nnleñ'oom cwii tyochjoo'nda'yo'."

10 Ndo' nchii macandā luaa' waa na ma'moⁿ'na' chiuu na maqueⁿ Ty'o^ots'om nn'aⁿ na ntseinaaⁿ. Ee we ntseinda Rebeca ñecwii tsotyena majuu Isaac na cwiluiñe welooya. 11-13 Ee cwitzoocheⁿ na nluindyeyen cwyee'ñeeⁿ, meiⁿ na l'ana na tis'a oo ljo' na ya, ndo' tso Ty'o^ots'om nnom Rebeca: "Juu tsaⁿ na nluinejndyee nndi'ntjoom nnom tyjeeⁿ." Ñ'oomwaa' matseiljoyuna' ñequio ñ'oom'm na teiljeii na matsona': "T'ooⁿ'ya na wi' ts'ooⁿ'ya Jacob ndo' s'aaya na ticuee' ts'ooⁿ'ya Esaú." Luaa' ma'moⁿ'na' na Ty'o^ots'om wanaaⁿ na nncwjiñe nn'aⁿ na nluindyeyen cwentaaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ nqueⁿ na l'ue ts'oom, joo nn'aⁿ na macwaaⁿ na nluindyeyen cwentaaⁿ'aⁿ. Meiⁿ ticwjaañe cwentaa' ljo' cwii nnom na cwil'ana. 14 Ndo' na luua' waa, ¿chiuu ya nl'uu? ¿Aa ticwixcwe ljo' mach'ee Ty'o^ots'om? Jeeⁿ tic'oom'na'. 15 Ee tsoom nnom Moisés: "Ñeeⁿ juu na matseitiuuya na nnteijndeiya maxjeⁿ nnteijndeiya tsaⁿ'ñeeⁿ, ndo' 'ñeeⁿ juu na matseitiuuya na nnc'ooⁿ'ya na wi' ts'ooⁿ'ya maxjeⁿ jo' nnts'aaya." 16 Jo' chii Ty'o^ots'om nchii macwjeeⁿ'eⁿ ts'aⁿ na nntseixmaⁿ cwentaaⁿ'aⁿ cwe' ee na l'ue ts'om nquii, oo cwe' nc'e na jeeⁿ matseijndei ts'aⁿ na nncjaawee' ts'oom ñ'eⁿ'ñe. Jom macwjeeⁿ'eⁿ ts'aⁿ na nluine cwentaaⁿ'aⁿ ee na wi' ts'oom juu. 17 Ee naquii' ñ'oom'm na teiljeii matsona' chiuu tsoom nnom rey ndyuaa Egipto. Tsoom: "Ja tquiaya na cwiluiindyⁿ rey, cha cantyja 'naⁿ nleitquioo' na jndoya ndo' cha nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue caliuna chiuu t'maⁿ tseixmaⁿ xueya." 18 Ndo' na luua' waa, 'ñeeⁿ juu na l'ue ts'oom na nnc'oom na wi' ts'oom maxjeⁿ jo' nnts'aaⁿ, ndo' 'ñeeⁿ juu na nnts'aaⁿ na nntseiquei' ts'om, maxjeⁿ jo' nluui. 19 Nndaq nnts'aana' na m'aaⁿ ts'aⁿ na nntso nqooⁿ: "Xeⁿ na luua' waa quia jo' ¿chiuu na matseincjoo'ñe Ty'o^ots'om ljo' cwil'a nn'aⁿ? Ee tjaa'na' ts'aⁿ nndaq nncjaa nacjoo' ljo' na l'ue ts'oom." 20 'U na cwe' ts'aⁿ 'u, ¿ljo' ts'iaaⁿ na ñe'catesincjoo'ndyu' nacjoo' Ty'o^ots'om? ¿Aa maty'iomna' na xuaa na tuui ñ'eⁿ ts'ocachu nntsona' nnom ts'aⁿ na s'aa juuna': "¿Chiuu ts'iaaⁿ na luua' sa' ja?" 21 Ee ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ ñ'eⁿ ts'ocachu, nqueⁿ ntyjeeⁿ ljo' ts'iaaⁿ na ñe'cats'aaⁿ ñ'eⁿ joona'. Mañ'eⁿ ts'o'ñeeⁿ nnts'aaⁿ cwii xuaa na yaticheⁿ oo cwii na cwe' cwantindyo.

22 Ndo' nquii Ty'o^ots'om ¿ljo' mach'eena' xeⁿ seijndaañe na m'mooⁿ na matseiw'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'tjooⁿndyena nnoom, ndo' nnts'aaⁿ na nleitquioo' juu najndei na cwiluiñe? Jndyocaa xuee na tintycwii na mach'eeⁿ na wjaanoomñe ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ na nnt'ueeⁿ joona nc'e na ticalcwe' n'omna jnaaⁿ, na la'xmaⁿ na nntsuundyena. 23 S'aaⁿ na luua' cha cantyja 'naa' jaa nleitquioo' na juu na cwiluiit'mañe, jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿ'na', jaa na cwitzoocheⁿ na ncuua cha'tso, ty'oom na wi' ts'oom na seijndaañe na nla'jomndyo na matseit'maaⁿ'ñena' jom. 24 Ty'o^ots'om tqueeⁿ'ñe jaa na la'xmaaⁿ cwentaaⁿ'aⁿ. Nt'omndyo jaa tjeii'ñe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos ndo' nt'om tjeii'ñe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ gentiles. 25 Cha'xjeⁿ na matso ñ'oom naquii' libro na seiljeii Oseas:

Nn'aⁿ na nchii laxmaⁿ nn'aⁿya,

je' nntsjoq ndaana na mann'aⁿya joona.

Ndo' nn'aⁿ na ñet'om na tjaa 'ñeeⁿ wi' ts'om joo, je' la'xmaⁿ'na nn'aⁿ na wi' ts'ooⁿ'ya joona.

26 Matsoticheⁿ ljeii'ñeeⁿ:

"O na nchii cwiluiindyⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaya",

naⁿ'ñeeⁿ nntseicajndyu'na' na cwiluiindyena ntseinda Ty'o^ots'om na wando'.

27 Mati seineiⁿ Isaías cantyja 'naa' nn'aⁿ Israel, tsoom: "Nn'aⁿ na wjaaw-cantyjoo' nn'aⁿ Israel, meiiⁿ na nleijndyenyena cha'na jndye tei' 'ndyoo

ndaaluee, saꝯ cwe' cwantindye joona nlui'n'maa'ndyena." ²⁸ Ndo' tjat-sotiche'na': "Ta Ty'ootts'om maxje' nntseicandaa'ñê ñ'om ñ'om ñequio nn'a'n tsjoomnancue, na nncu'xee' joona cha'xje' na matsona' ndo' jndei m'aa'n na nnts'aa'n na ljo'."

²⁹ Cha'xje' na jnda tso Isaiás:

Nquii Ty'ootts'om na matsa'ntjoom cañoom'luee, xe'n nchii ñ'ee' cwantindyo tsjaa' jaa nn'a'n judíos, maxje' jnda ljoo'ndyo cha'xje' tjoom nn'a'n tsjoom Sodoma ñ'e'n Gomorra.

Luaa mañ'oomna' nn'a'n judíos cantyja 'naa'ñ'oom naya

³⁰ ¿Chiuu nl'uuyoo je' cantyja 'naa'ñ'oommei'? Joo nn'a'n na nchii judíos cwiluiindyena tque' Ty'ootts'om joona na tjaa jna' cwicola'xma'na, nc'e na cwila'yuy'a n'omna ñ'e'ñê. Ndo' majootona na nchii ñel'ueena na nlui'n'maa'ndyena. ³¹ Ndo' nn'a'n Israel je', na tyoque'ndyena na nla'candaa'ndyena chiuu t'ma'ñ'oom ljeii na tque' Moisés cha que'na' joona na tjaa jna' la'xma'na, tícandaa nla'candana juuna'. ³² ¿Ndo' chiuu na luaa' tjoomna? Luaa' tjoomna ee tyocantyyaa'y'a n'omna na nlui'n'maa'ndyena nc'e na tyola'candaa'ndyena ljo' na matsa'ntjom ljeii na tque' Moisés, ee nchii tyola'yuy'a n'omna ñ'e' Ty'ootts'om. Ndo' nc'e naljo', jo' chii matseijoom'na' cantyja 'naa'na na jnda tei'ty'uiina "Tsjo' na cwiwi'ty'uii nn'a'n" ³³ ee waa ñ'oom cantyja 'naa'na' naquii' ñ'oom' Ty'ootts'om na teiljeii na matsona': Ja maquiã'ya tsa' na nluiiñe tsjo' na nquiee nn'a'n tsjoom Sión nncwity'uiina cantyja 'naa'na',

jom nluiiñe tsjo'ty'a na cantyja 'naa'na' nntseiquiaana' nn'a'n, saꝯ ts'a' na nntseyiu' ñ'e'ñê, xocats'aana' ntyjee' ndoo' cwe' ts'iaa'ndyo na matseyioom'm.

10

¹ O nn'a'ny'a na cwila'yuy'o', maca'na' nnom Ty'ootts'om na nlui'n'maa'ndye nn'a'n Israel ndo' ntyjaa'y'a ts'oo'ny'a na nlui na ljo'. ² Ee macwji'yuu'ndyo cantyja 'naa'na na cwijoo' n'omna na nluii'ma'ñe Ty'ootts'om cantyja 'naa'na. Saꝯ ticwixcwe na cwindye'ntjomna nnoom cha'xje' na l'ue ts'oom. ³ Ee tícala'no'na chiuu waa na maquee' nn'a'n na tjaa jna' cwicola'xma' jo nnoom. Joona cwil'uee'ndye che'nquieena chiuu ya na nlque'na' joona na ljo'. Tícatuee'ndyecjena cha'xje' na seijndaa'ñê na maquee' nn'a'n na tjaa jna' laxma' jo nnoom. ⁴ Ee juu ljeii na tquiaa Ty'ootts'om nnom Moisés, cwinty-cwii najndei na matseixma'na' quia na matseyiu' ts'a'n ñequio Cristo. Jo' chii ts'a' na matseyiu' ñ'e'ñê, maquee'na' tsa'ñ'ee' na tjaa jna' cwiicatseixmaa'.

⁵ Ee cantyja 'naa'na' na nlque'na' ts'a'n na tjaa jna' cwiicatseixma' jo nnom ljeii na matsa'ntjomna', luaa seiljeii Moisés: "Juu ts'a'n na matseicandã ñ'oom na matsa'ntjomna', maxje' c'oom nacje 'naa'na'." ⁶ Saꝯ juu ñ'oom cantyja 'naa'na' na nlque'na' ts'a'n na tjaa jna' cwiicatseixma' nc'e na matseyiuy'a ts'om ñ'e'ñê, luaa matsona': "Tinc'oom' ts'om': ¿Ñee' nncjaawa cañoom'luee na juu ndyooñ'oom Cristo? ⁷ Oo mei' tintsu': 'Ñee' nncjaacue yuu na m'a'n añmaa' l'oo' cha na ndyooñ'oomlcwe' jom. ⁸ ¿Ljo' matso ñ'oomwaa'?: 'Matsona': "Juu ñ'oom' Ty'ootts'om candyoo' nacañom' waana', mati naquii' 'ndyo' ndo' naquii' ts'om'." Majuu ñ'oomwaa' na cwiñe'quiaayâ na c'oom ts'a'n na matseyiuy'a ts'oom ñ'e'ñê Cristo. ⁹ Xe' na macwji'yuu'ndyu' na Jesús cwiluiiñe na matsa'ntjoom 'u, ndo' ñequio na xcwwe' ts'om' matseyiu' na tquiaa Ty'ootts'om na tando'xcoom jnda na tuee'e'n, quia jo' nlui'n'maa'ndyu'. ¹⁰ Ee quia ñequio cha'waa ts'om ts'a'n matseyioom'm ñ'e'n

Ty'oots'om, jo' na maqueⁿna' jom na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ. Ndo' ñequio ñom macwji'yuu'ñê na cwilui'n'maaⁿñe nc'e Jesucristo.

11 Ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': "Xocats'aana' na cwe' ts'iaaⁿndyo na seiyu' ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om." 12 Ee jo nnoom meiiⁿ nn'aⁿ judíos, oo meiiⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ, jom ñecwii xjeⁿ ntyjeeⁿ ñ'eⁿndye joona. Ee manquiti na cwiluiñe na matsaⁿntjom, cwiluiñê na matsaⁿntjoom cha'tso nn'aⁿ. Ndo' ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwilcwii'na xueⁿeⁿ, candaⁿya mañequiaaⁿ na macaⁿna' joona. 13 Cha'xjeⁿ tso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii: "Nlui'n'maaⁿñe meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na malcwii' xuee' nquii na cwiluiñe na matsaⁿntjom jaa." 14 Saa çchiiu n'l'ayoona na nlcwii'na jom na cwji'n'maaⁿñê joona xeⁿ na tyoola'yu'na ñ'eⁿñê? çNdo' chiiu n'l'ayoona na nla'yu'na ñ'eⁿñê xeⁿ tyoondyena cantyja 'naaⁿaⁿ? Ndo' çchiiu n'l'ayoona na ndyena cantyja 'naaⁿaⁿ xeⁿ tjaa 'ñeeⁿ nñequiaa ñ'oom'm ndaana? 15 Ndo' çchiiu nluuiyuu na nnc'oonquia nn'aⁿ ñ'oom'm ndaa nt'omcheⁿ xeⁿ na tjaa 'ñeeⁿ majñom naⁿñeeⁿ? Cha'xjeⁿ matso ñ'oom'm na teiljeii: "Jeeⁿ neiⁿncoo' quia cwiquie'cañom nn'aⁿ na cwiñequia ñ'oom naya."

16 Saa ticha'tsondye nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om cwilañ'oom'ndyena juuna'. Ma'moⁿna' na ljo' ee tso Isaías: "Jeeⁿ 'u Ta, tijndye nn'aⁿ cwila'yu' ñ'oom na cwiñequiaayâ." 17 Jo' chii cwe' nc'e na mandii ts'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo, jo' na mawee'na' na matseyu'ya ts'om ñ'eⁿ Ty'oots'om.

18 Saa mawax'a: çAa nnts'aacheⁿna' na tyoondye nn'aⁿ Israel ñ'oom' Ty'oots'om? Maxjeⁿ jnda jndyena juuna', ee luaa matso ñ'oom'm na teiljeii: Jnda teineiⁿ ñ'oom' Ty'oots'om meiⁿyuucheⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, ee tcuu tcuu cwii cwii ndyuaa jnda tja ñ'oom'm.

19 Mawax'atya: çAa ndya' nnts'aacheⁿna' na nn'aⁿ Israel ticala'noⁿna na luaa' nnts'aa Ty'oots'om? Maxjeⁿ jla'noⁿna ee Moisés najndyee tsoom ñ'oom' ndyoo Ty'oots'om:

Ja nnts'aaya na nla'xueena quia na nntseiñ'oom'ndyo nn'aⁿ na nchii tsjaa' joona.

Ndo' nnts'aa na nla'líoo'ndyena cwe' jnaaⁿ nc'e nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿna cantyja 'na'ya.

20 Tícatseíwee ts'om Isaías quia na tsoom ñ'oom' ndyoo Ty'oots'om:

Nn'aⁿ na tical'uee ja joona jliuna ja.

Ndo' ndaa nn'aⁿ na tícata'x'e ja, seica'moⁿndyo ndaana.

21 Saa cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Israel seineiⁿ Isaías ñ'oom' ndyoo Ty'oots'om: "Tyooocjomeintyjaa'a na matseiliuuya l'ooyya ndaa'yo' na ñe'catejñdeiya 'o. Saa 'o jeeⁿ quie' n'om'yo' ndo' cwila'wendyo' nacjoya."

11

Nn'aⁿ Israel na cwicalui'n'maaⁿndye

1 Ñ'oomwaa ñe'cwax'a, çaa jnda tyeⁿnquie' Ty'oots'om nn'aaⁿaⁿ nn'aⁿ Israel? Tyooch'eeⁿ na ljo', ee mati ja luaañe cwii joona. Tuiindyoo na jndyowicantyjoo' tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham ñ'eⁿ jndacantyjoom Benjamín.

2 Xocats'aana' na cwii ndii' s'aa Ty'oots'om na jnda ntyjeeⁿ nn'aⁿ Israel ndo' je' tal'uendyena ntyjeeⁿ. çAa ticaliu'yo' ñ'oom'm na teiljeii na seineiⁿ Elías xjeⁿ na matseineiⁿ nnom Ty'oots'om na mañequiaaⁿ jnaaⁿ nc'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ Israel? Tsoom: 3 "Jeeⁿ 'u Ta, jnda jla'cwjeena nc'iaaya profetas ndo' jnda jla'tyuii'na ndio yuu na ñe'jla't'maaⁿndye nn'aⁿ 'u. Je' ñencç cwima'ndiina', ndo' mati ñe'cala'cuee'na ja." 4 Saa t'õ Ty'oots'om nnoom, tso: "Tiñencu'

cwima'ndiina', ee m'aⁿ ntquiee' meiⁿ nn'aⁿ na jnda tjeii'ndyo cwentaya na tyoota' cantye jo nnom ty'oo Baal." ⁵ Ndo' majo'ti je', nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, ma'ndiina' cwii tmaaⁿ hjoo na macwjiifîe cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Ndo' xeⁿ cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, jo' na cwicalui'n'maaⁿndyena, quia jo' nchii cwiluii na ljo' nc'e chiuu na cwil'a nquieena. Ee xeⁿ naljo', juu naya na matseixmaaⁿ na cwe' yu, tixocatseixmaⁿna' naya.

⁷ Luaa waa ñ'oomwaa'. Majndyendyeti nn'aⁿ Israel tîcato'ñoomna naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na tyol'ueena, macandã nt'omndye jooa na tjeii'ñe Ty'oots'om to'ñoomna jo'. Sã nt'omndye jooa s'aana' na quie' n'omna. ⁸ Tjaa chiuu xuii' cha'na matso Isaias: "Na Ty'oots'om tquiaaⁿ na tjoomna, s'aana' cha'na ts'aⁿ na ñe'catsoo cha meiiⁿ na niom n'om ndaana sã titquioona, ndo' meiiⁿ na niom lua'quina sã ticandyena ndo' luaa' cwi'tjoomna hasta xje' je'cheⁿ." ⁹ Mati seineiⁿ David cantyja 'naaⁿna, tsoom: Majoo nantquie na cwicwa'na catseicwaqueⁿna' tei'nc^o' na nntseyuu'na' jooa,

ndo' mañequio jooa' cwi'ty'uiina
cha na catioomndyena natia na cwil'ana.

¹⁰ Cats'aana' ñ'eⁿndyena cha'cwijom nn'aⁿ na 'oowinchjaaⁿ na tileicanty'iaa. Cats'aana' na ñequii'cheⁿ catseijomna' jooa cha'cwijom ts'aⁿ na jaa' xuu' na jnda'jom ntyj^o wjaa.

Waa chiuu ya na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ na nchii judíos

¹¹ Quia jo' ¿chiuu waa na cala'nooⁿa na luaa' waa? ¿Aa ñe'catsona' na ticjaañjoom' l'a nn'aⁿ judíos, jo' cha wjaachuuna' jooa na nntsuundyena? Jeeⁿ nchii jo'. Nc'e na jla'tjoondyena na tîcala'yu'na ñ'eⁿ Ty'oots'om, jo' chii tju'naaⁿñeyuuna' na nlui'n'maaⁿndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tachii judíos. Tuii na luaa' cha mati catseiqueeⁿna' n'omna na nla'xmaⁿna cha'na nn'aⁿ na cwiluiindy cwentaa' Ty'oots'om. ¹² Xeⁿ juu na jla'tjoondye nn'aⁿ judíos mañequiaana' na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ tsjoomnancue ndo' juu na ticjaa-cañjoom' na l'ana seijndaa'ñena' na waa naya 'naaⁿ nn'aⁿ na nchii tsjaaⁿ jooa, quia jo' juu xjeⁿ na nnc'ooquieⁿnda'na cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, cwanti t'maⁿti naya nntseixmaⁿna'.

¹³ Nc'e na maty'iom Ty'oots'om ts'iaaⁿ ja jo ndãã nn'aⁿ tsjaaⁿ na cwilui-indyo', macwjii'a cwentana jeeⁿ jnda tseixmaⁿ juuna'. ¹⁴ Queeⁿ ts'ooⁿya na cats'aana' na ticjaaⁿwee' n'om nn'aⁿya na ñe'cwii tsjaaⁿ quio tuiindy^o na macandã 'o cwicalui'n'maaⁿndyo' ndo' catseiqueeⁿna' n'omna na mati jooa cwjii'n'maaⁿñe Ty'oots'om. ¹⁵ Ee xeⁿ cantyja 'naaⁿ na 'ndiina' nn'aⁿ judíos, tju'naaⁿñena' na joo nn'aⁿ tsjoomnancue n'ljoaandyena jo nnom Ty'oots'om, c'oom' n'om'yo' chiuu nnts'aana' quia na jnda tju'na' na cwiluiindyenda'na cwentaaⁿaⁿ. Na nluii na luaa', nntseijomna' cantyja 'naaⁿna cha'cwijom ts'aⁿ na wando'xco na jnda tue'. ¹⁶ Ee xeⁿ juu tsqueeⁿtyoo' na cwineii'ndyee cwiluiiñena' na lju'na', ma'moⁿna' na mati cha'waa tsqueeⁿñeeⁿ lju'na'. Ndo' mati nch'ioo' ts'oom, xeⁿ maqueⁿ lju'na' jooa', mati chatso l'q ts'oom jnda tqueⁿlju'na'. ¹⁷ Sã xeⁿ nt'om l'q ts'oom olivo xiom', jnda jndii'na' ndo' 'u je' na matseijomna' 'u cha'na ts'oom olivo jndaã, jnda ñjoom'ndyu' quii'ntaaⁿ l'q ts'oom olivo xiom', ndo' na ljo' macwjaa'ñena' 'u cantyja 'naaⁿ nch'ioo' ts'oom'ñeeⁿ ndo' ndaa' juuna' mañequiaana' na wjaanajndu'. ¹⁸ Sã tinc'oom' ts'om' na 'u cwiluii't'maaⁿndyu'ti' nchiiti l'q nquii ts'oom. Ee xeⁿ na nnts'aana' na ljo' ntyji', cjaañjoom' ts'om' na nchii 'u cwiluiindy' nch'ioo' ts'oom na mañequiaa' na jnda l'ona', nch'ioo'na' cwiñequia na jnda l'ona'.

19 Nnts'aache^{na} na nnts'u': "Mayuu' na ljo', sãã nc'e na jndii' l'õ ts'oom olivo'ñeeⁿ, jo' chii ñjoom'ndyo ja." 20 Mayuu' na ljo'. Jndii'ñena' joona nc'e na ticala'yuy'a n'omna, ndo' 'u tyeⁿ meiⁿntyje' na matseyu'ya ts'om'. Jo' chii tintseis'andyu' ndo' tintseiscundyu', yati c'oom' na nquia'. 21 Ee xeⁿ tícatseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om l'õ nquii ts'oom'ñeeⁿ, majndeiticheⁿ cwe' 'u. 22 Cantya'ia' chiuu t'maⁿ ts'om Ty'oots'om ndo' mati jeeⁿ ñecwii ñ'oom jom. Cantya na ñecwii ñ'oom jom, jo' na seiquiaana' na'ñeeⁿ. Sãã ñequiondyu' 'u yats'a'ñê. Que'ndyu' na nnts'a' yuu na l'ue ts'oom ee xeⁿ tjaa jo' mati 'u nntseiquioona'. 23 Mati nn'aⁿ judíos na tiñe'cala'yuy' ñ'eⁿ Jesucristo, xeⁿ nncue'tnyjo na nla'yua'na ñ'e'ñê, nndaã nnts'aa Ty'oots'om na nntseicañjoom'nnaaⁿ joona, ee waa na jneiⁿ na nndaã nntseicañjoom'nnaaⁿ joona. 24 Ee 'u na nchii ts'aⁿ judío cwiluiindyu', xeⁿ na matseijomna' 'u cha'na ts'oom olivo jndaã, sãã jndaã ñjoom'ndyu' ts'oom olivo xiom', meiiⁿ na tiquilui na ljo', majndeiticheⁿ cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tijndeina' na ñjoom'ndyennda'na manquiti ts'oom olivo xiom' na la'xmaⁿna.

Na cwii macandã nluin'maa'ndye nn'aⁿ Israel

25 'O nn'aⁿya na cwila'yuy'yo', l'ue ts'õõ'ya na caliu'yo' ñ'oomwaa na wanty'iuu' waana', cha tints'aana' ndoo' nquii'yo' na jeeⁿ jndo' n'om'yo'. Nt'om nn'aⁿ judíos cwila'quie' n'omna cantyja 'naaⁿ Jesucristo hasta xjeⁿ na nntseicandaã'ñena' lojoo nn'aⁿ na cwila'yuy' ñ'eⁿ jom na nchii cwiluiindyena tsjaaⁿ nn'aⁿ judíos. 26 Quia na jndaã tuii nmeiⁿ, cha'tsondye nn'aⁿ judíos nluin'maa'ndyena cha'xjeⁿ na matso ñ'oom' Ty'oots'om na selljeii Isaiás: Naquii' tsjoom Sión nnaⁿ tsaⁿ na nntseicandyaañe nn'aⁿ ndo' nn'aⁿ na jndyowicantyyoo' tsjaaⁿ 'naaⁿ Jacob nquindyõ natia na la'xmaⁿna.

27 Quia na nntseicanduu'a jnaaⁿna quia jo' nntseicandaã'ñena' ñ'oom na t'maⁿtyaaⁿya ñ'eⁿndyena.

28 Nc'e ñ'oom naya na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om nn'aⁿ, jo' na m'aⁿntiaa'ndye nn'aⁿ judíos ñ'e'ñê, ndo' na l'uaa' s'aana', tju'naa'ñena' na cwitsaaquiee'ndyo' 'o. Sãã ndicwaⁿ m'aaⁿ na wi' ts'oom joona na tjeii'ñê weloona na nluindyewentaaⁿaⁿ. 29 Ee quia na jndaã tquiaa Ty'oots'om cwii nnom na macandaã' ts'aⁿ ndo' na maqueeⁿñê juu na nntseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ taxocatseichueeⁿ jo'. 30 Ee cha'xjeⁿ na ñet'om'yo' na ñe'la'quie' n'om'yo' nnom Ty'oots'om, je' mañ'oom na wi' ts'oom 'o, sãã je' je' nn'aⁿ judíos cwila'quie' n'omna nnoom. 31 Maluaa' matseijomna' cantyja 'naaⁿna. Je' cwila'quie' n'omna cha ndanquia nnc'oom Ty'oots'om na wi' ts'oom joona, cha'xjeⁿ je' m'aaⁿ na wi' ts'oom 'o. 32 Ee s'aa Ty'oots'om na cha'tsondyõ la'xmaaⁿya na tyoola'candaã'ndyo jo nnoom, cha na cha'tsondyõ nnc'oom na wi' ts'oom.

33 Joo na maqueⁿna' Ty'oots'om na tyañe, jeeⁿ jnda laxmaⁿna', jeeⁿ jndo' ts'oom, cha'tso matsei'noõⁿõⁿ. Tjaa 'ñeeⁿ nntseinchu'tcuuñe chiuu matseijndaa'ñê, tjaa 'ñeeⁿ nndaã nntsei'noõⁿ ljo' na mach'eeⁿ. 34 Cha'na teiljeii ñ'oom na tso Isaiás: "¿Ñeeⁿ cwii jaa nmeii'ñe nndaã nntseinoⁿ chiuu m'aaⁿ ts'om nqueⁿ na matsa'ntjoom? ¿Aa m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na jeeⁿcheⁿ jndo' ts'om cha na nndaã nntseijndo' ts'oom? 35 ¿'Ñeeⁿ teijndeiiindyee jom cha je' macaⁿna' na catseilcweeⁿleⁿ jo' nnom juu?" 36 Ee cha'tsoñeⁿ niom nc'e jom, ndo' tseixmaⁿñ'eeⁿ jo'. Jo' chii macandã jom caluii't'ma'ñê cha'waati xuee. Amén.

¹ Macwe' jo' 'o nn'a^{ny}a na cwila'y^u'yo', nc'e na m'aaⁿ Ty'o^ots'om na jeeⁿ wi' ts'oom jaa, macaⁿ'a ndaa'y^o' yocheⁿ na cwitsaam'aⁿ'ti'y^o' na nñequiandyo'ñ'eⁿ'yo' na nla'xmaⁿ'yo' cha'cwijom quioo' na cwila'cwjee nn'aⁿ judíos, cwii nnom na lju', na cjaawee' ts'oom. Na nl'a'y^o' na ljo' jeeⁿ xcwe nla't'maaⁿ'ndyo' jom. ² Tanc'om'yo' na mati 'o cwil'a'y^o' ljo' na cwinty'ia'y^o' na cwil'a nn'aⁿ tsjoomnancue, cala'chui'y^o' cantyja na cwila'tiuu'y^o' cha na luua' ntseixcona' cha'tso cantyja na cwitsaam'aⁿ'yo'. Ee na nl'a'y^o' naljo' nncue'ntyjo na nla'noⁿ'yo' chiuu waa na l'ue ts'om Ty'o^ots'om ñ'eⁿ'ndyo', na juu jo' tjacantyja naya tseixmaⁿ, ndo' cjaawee' ts'oom ndo' candaq' tseixmaⁿ'na.

³ Nc'e ts'iaaⁿ na jnda tquiaa Ty'o^ots'om na matseixma^{ny}a, jo' na matsjooya ndaa'y^o', meiⁿ'cwiindyo' 'o tincwinom' na nnc'oom' ts'om cantyja 'naaⁿ nquii cha'xjeⁿ na matsona' na nncwjeiiⁿ'eⁿ cwenta chiuu matseixmaaⁿ. Cwii ndo' cwiindyo' cwj'y^a cwenta cwanti na jnda tquiaa Ty'o^ots'om nnom na matseixmaⁿ na matseyu'y^a ts'om ñ'eⁿ'ñê. ⁴ Ts'aⁿ ñecwiñê saq jndye tjaacañjoom'ñê, ndo' cwii cwii joo na tjaacañjoom'ñê tiljo'y^u ts'iaaⁿ'na' ñ'eⁿ nc'iaana'. ⁵ Maluua' waa na matseijomna' jaa nn'aⁿ na cwila'y^u'u, meiiⁿ na jndyendo saq matseijoom'na' cantyja 'naa^{ny}a na ñ'e'cwii sei' cwiluiindyo cantyja 'naaⁿ Cristo. Ndo' ts'iaaⁿ na mañequiaa Ty'o^ots'om na cal'aaya cwentaaⁿ'aⁿ tjachuii'na' na cwii cwiindyo.

⁶ Ts'iaaⁿ na mañequiaa Ty'o^ots'om na cal'aaya, tiñecwii xjeⁿ joona'. Nqueⁿ matseijndaa'ñê cwaaⁿ ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ cwii cwiindyo. Saq macaⁿ'na' na calacandaq'ndyo cwii cwii nnom ts'iaaⁿ na mañequiaaⁿ. Xeⁿ na jnda tquiaaⁿ na 'naaⁿ ts'aⁿ na ndaaⁿ nntseiteincoo' ñ'oom'm ndaaⁿ nn'aⁿ, cwa catseicandaq'ñê tsaⁿ'ñeeⁿ juuna'. ⁷ Ndo' xeⁿ mañequiaaⁿ na macandaq' ts'aⁿ na candi'ntjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'y^u', cats'aa ts'iaaⁿ'ñeeⁿ ñequio na xcwee' ts'om. Ndo' juu ts'aⁿ na macandaq' na ma'moⁿ ndaaⁿ nc'iaa', queⁿ'ñê ts'iaaⁿ'ñeeⁿ. ⁸ Ts'aⁿ na macandaq' na mañequiaa na t'maⁿ n'om nn'aⁿ, ts'iaaⁿ'ñeeⁿ cats'aa. Ndo' juu ts'aⁿ na niom s'om l'o tintseintycwii' na nntei-jndeiⁿ nc'iaa' 'naⁿ na matsei'tjoona' joona. Ts'aⁿ na 'naaⁿ na nluuitquieñe cats'aa naljo' ñequio na mach'eeñe cwenta. Ndo' ts'aⁿ na mateijndeiⁿ nn'aⁿ na nty'iaandye cats'aa naljo' ñequio na neiiⁿ'.

Ñ'ooomeiiⁿ laxmaa^{ny}a na calacandaq'ndyo

⁹ C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'y^o' ñequio na mayo'cheⁿ'yo', nchii cwe' cwil'a'y^u'yo'. Catseiqueeⁿ'na' n'om'yo' cha'tso yuu na ya, saq yuu na tia c'om'yo' na jndoo'yo'. ¹⁰ C'om'yo' na jnda nquiu'y^o' nc'iaa'y^o' cha'xjeⁿ ñ'eⁿ'nquii ts'aⁿ ntseinda 'o, ñequii'cheⁿ cal'a'y^o' na joona t'maⁿ'ti caluiindy, ñecuaa meiiⁿ 'o tjaa 'ñeeⁿ catsei't'maaⁿ'ñe.

¹¹ Tila'nchqueeⁿ'ndyo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om na la'xmaⁿ'yo'. Cjoo' n'om'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom Jesucristo.

¹² C'om'yo' na neiⁿ'yo' cha'tso na matseijndaa'ñe Ty'o^ots'om na nñequiaaⁿ na nda'yo'. Quia maju'wi'na' 'o, c'om't'maaⁿ'ndyo' n'om'yo'. Ndo' ñequii'cheⁿ calaneiiⁿ'yo' nnoom.

¹³ Quia matseitjoona' 'naⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿ cwentaaⁿ'aⁿ, quia'y^o' cantyja na cwileiñ'om'yo' na nntei-jndeiina' naⁿ'ñeeⁿ. Catei'x'ee'y^o' nn'aⁿ na cwila'y^u' na cwe' cwiquieya na m'aⁿ'yo'.

¹⁴ Quia matseitaa' ts'om ts'aⁿ 'o, nchii mati nlcwe' 'o ñ'oom wi' cjoo' tsaⁿ'ñeeⁿ. 'O c'atany^o' na Ty'o^ots'om catio'naaⁿ'ñê juu.

¹⁵ Quia cwinty'ia'y^o' na neiiⁿ nc'iaa'y^o' na cwila'y^u', mati 'o c'om'yo' na neiⁿ'yo' ñ'eⁿ'ndyena. Saq quia cwitjoomna na matseichjoo'na' n'omna, mati 'o c'om'yo' na chjoo' n'om'yo' ñ'eⁿ'ndyena.

¹⁶ Tjoom' c'om'yo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo'. Tinc'om'yo' na s'andyo' ndo' lcundyo'. Catsañ'oomndyo' ñequio nn'aⁿ na nty'iaandye, tints'aana' nquiu'yo' na cwe' 'o jndo'ti n'om'yo'.

¹⁷ Natia na nnts'aa ts'aⁿ 'o, til'a'yo' na nnjoom. Ñequii'cheⁿ cala'jnda'yo' na cha'tso na cwil'a'yo' nla'xma'yo' na ya nn'a'ndyo' jo ndaa cha'tso nn'aⁿ.

¹⁸ 'O tacala'ntja'ndyo' ñequio nn'aⁿ. 'O cha'tso na ndaa nla'yo' ñequii'cheⁿ cal'a'yo' yuu na ya cha tincju'naa'ñena' na nl'uee'ndye nn'aⁿ tia' ñ'e'ndyo'.

¹⁹ 'O nn'a'ya na jeeⁿ wi' ts'oo'ya, til'a'yo' na canjoom. Quiandyo' na nquii Ty'oots'om nnts'aaⁿ na nnjoom, xeⁿ naljo' l'ue ts'oom. Ee waa ñ'oom'm na teiljeii na matsona': "Matso Ty'oots'om: Nncō nnts'aa na nnjoom. Ja nnts'aa na nntioomndye nn'aⁿ na cwila'tjoondye nōō."²⁰ Ndo' mati waa cwicheⁿ ñ'oom na teiljeii na matsona': "Juu ts'aⁿ na jndoo' 'u, xeⁿ na ñejnōom'm, quiaa' na nlcwaa'aⁿ. Xeⁿ na ñec'om ndaa, quiaa' ndaa na nnc'om ee na nnts'a' na luaa', nnts'aana' na jnaa'aⁿ chiuu waa na mach'eeⁿ ñ'e'ndyu'."

²¹ Tiñe'quiaandyu' na joo na ticatsa'ntjomna' nna'ndyena' ñ'e'ndyu'. Catsa' yuu na ya cha cana'ndyu' nacjoo' joo na ticatsa'ntjomna'.

13

Calan'oo'ndyo ñ'oom ntyuee na'ma'n'iaa'

¹ Cwii cwiindyo' 'o cju'ñecje ndaa na'ma'n'iaaⁿ, ee nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, Ty'oots'om maqueeⁿ joona ts'iaa'ñeeⁿ. Tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ ts'iaaⁿ na nchii jom tqueeⁿ juu. ² Quia jo' ñ'eeⁿ juu na wjaa nacjoo na'ma'n'iaaⁿ, mawjaa tsa'ñeeⁿ nacjoo' na seijndaa'ñe nquii Ty'oots'om. Ndo' maxjeⁿ nnt'uiina' jom na nntioomñe na ljo' mach'eeⁿ. ³ Jo' chii ts'aⁿ na mach'ee yuu na tia m'aaⁿ na nquia'aⁿ na'ma'n'iaaⁿ. Saa ts'aⁿ na mach'ee yuu na cwitsa'ntjom n'iaaⁿ, ya m'aaⁿ, tyoocaty'ueeⁿ na'ñeeⁿ. Jo' chii catsa' yuu na cwitsa'ntjomna' 'u, quia ljo'cheⁿ taxoc'oom' ts'om' aa nla'wjeena 'u. Maxjeⁿ nnc'omna na neiiⁿna 'u. ⁴ Ee na'ma'n'iaaⁿ la'xma'na na cwindye'ntjomna nnom Ty'oots'om cha catei'jndeiiina 'u. Saa xeⁿ mache' na til'uee ljeii na cwilein'omna, quia jo' c'oom' na nquia' joona, ee ticwe' ts'iaa'ndyo na la'xma'na sayo ee cwiluiindyena na cwindye'ntjomna nnom Ty'oots'om na cwita'wi'na nn'aⁿ na cwil'a yuu na tia. ⁵ Quia jo' we ndii' maca'na' na cala'canda'yo' jo ndaa na'ma'n'iaaⁿ. Najndyee nc'e na tical'ue n'om'yo' na cat'uii ljeii na cwileiñ'omna 'o. Ndo' na jnda we nc'e na nquiu'yo' naquii' n'om'yo' na matsona' na cal'a'yo' na ljo'. ⁶ Macwe' jo' na cwtiom'yo' ts'iaa'ndaa'yo', ee nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, ñequio ts'iaa'meiⁿ cwita'ntjomna cha nl'ana ts'iaaⁿ na maqueeⁿ Ty'oots'om joona. ⁷ Nnom cwii cwii ts'aⁿ na waa na matseixma' na nntseit'maa'ndyu' juu, catsa' naljo' ñ'e'ñe. Quia maca'na' na nntiom'yo' ndaa na'ma'n'iaaⁿ, catiom'yo', cha'na ts'iaaⁿ nnom tyuaa. Calacanda'yo' nnom ljeii na cwiqueⁿ na'ma'n'iaaⁿ, ndo' cala't'maa'ndyo' cha'tsondye joona na matsona' na cala't'maa'ndyo'. ⁸ Mei'ncwii ts'aⁿ tincho'jna'yo' nnom. C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' ee juuna' matseijomna' cha'cwijom na cho'jna'yo'. Juu ts'aⁿ na m'aaⁿ na wi' ts'om x'iaa', matseicañaⁿ chiuu t'maⁿ ljeii na matsa'ntjomna' na tqueeⁿ Moisés, ⁹ ee ljeii'ñeeⁿ matsa'ntjomna': "Tinc'om'ya' ñequio cwicheⁿ ts'aⁿ, tintseique' ts'aⁿ, tinch'uee' naaⁿ ts'aⁿ, tintseiqueeⁿ ts'om' naaⁿ ts'aⁿ." Ee cha'tso ñ'oommeiⁿ ñequio nt'omcheⁿ na sa'ntjom ljeii na tqueeⁿ Moisés, cwila'x'iaa'ndye joona' ñequio ñ'oomwaa na matsona': "C'oom' na jnda ntiji' tyjets'a'ndyu' cha'xjeⁿ na wi' ts'omndyu' che'ncu'." ¹⁰ Ee quia na m'aaⁿ ts'aⁿ na jnda ntyjii tyjets'a'ñe, xocats'aa na wi'ñe ñ'eⁿ tsa'ñeeⁿ. Ee ts'aⁿ na

jnda ntyjii ntyjenn'a'ñe, matseicandañ'ee' n ljeii na tquiaa Ty'oqots'om nnom Moisés.

¹¹ Cala'no'yo' naljo' ndo' c'oom' n'om'yo' cantyja 'naa' tiempo na m'aa'nya je'. Matseijomna' cantyja 'na'yo' cha'cwijom na cwinda'yo'. Jo' chii calcwi'yo' ee je' mandyoo'ti m'aa'na' na nlui'n'maa'ndyo, nchi-iti quia jlayuu'jndyaa ñ'oom'm. ¹² Juu na cwitsaam'aa'nya matseijomna' cha'cwijom natsjom, juuna' wjaawinomna'. Wjaawindyoo'ti xuee quia na nlui'n'maa'ndyo. Jo' chii ca'ndyaa na cwilajomndyo ts'iaa' na laxma'na' cantyja 'naa' najaa'. Cal'uee'ndyo l'o ts'iaa' ya na laxma'na' cantyja 'naa' naxuee. ¹³ C'oo'ya cha'xje' na maca'na' na cats'aa ts'a' quia naxuee. Nchii c'oo'ya na cwicwa'jndoo'ndyo mei' nchii na cwicandyaaya. Nchii c'oo' ñequio nn'a' na cwe' luua'ndyo ñequio nt'omche' nnom natia la'xma'. Tac'oo'ya na cwila'ntja'ndyo ñequio nn'a' mei' tala'taa' n'oo'ya joona. ¹⁴ Saa 'o wandyo' cal'a'yo', 'o cwee'yo' Jesucristo cha'xje' macwee ts'a' liaa. Tañe'quiandyo' na joo na nei'nc'o nquiu nn'a' na matseixma' ts'oomnancue nlque'na' xje' 'naa'na' 'o.

14

Tintio'ñ'oom' cwii nn'a' na matseyiu'

¹ Cato'ñoom'yo' meii' ts'a' na ticuee' na matseyiu'ya ts'om, saa nchii na nnto'yo' na nla'ñ'ee'ndyue'yo' ñ'e'ñe. ² Cal'uu, m'a' nn'a' nquiu na wanaa' na nlcwa' ts'a' cha'tso nnom 'na', saa m'a' nt'omche' na ticuee' na cwilayu'ya n'om ñ'e' Ty'oqots'om, joona cwe' tso cwicwa'na. ³ Luua maca'na': Juu ts'a' na ntyjii na mei'quia nantquie wanaa' na nlcwa', tints'aa na ticuee' ts'om ts'a' na cwe' jndaa' ljo' macwa'. Ndo' mati 'u ts'a' na cwe' jndaa' ljo' macwa' tincwjaa'ndyu' cwenta cwe' na cha'tso nnom macwa' x'ia', ee maco'ñom Ty'oqots'om jom. ⁴ ¿Ñee' cwiluiindyu' na matsei'ncjoo'ndyu' ljo' mach'ee cwiche' x'ia' na matseyiu'? Ee nquii na matsa'ntjom jom nntso na aa xcwe aa tixcwe mach'ee'. Nljoñeya tsa'ñ'ee' ee waa najndeii na matseixma' Jesús na matsa'ntjom jom.

⁵ M'a' nn'a' na cwitjeii'na cwenta na waa cwii xuee na t'ma'ti tseixma'na' ndo' m'a' nt'omche' nn'a' na cwila'tiuu na mei'nquia xuee ñecwii xje'. Saa cwii cwii ts'a' c'oom'tye' ts'om cantyja 'naa' ñ'oom'waa'. ⁶ Ts'a' na maque' na t'ma'ti cwii xuee, mach'ee' na ljo' ee na matseit'maa'ñe Nquii na matsa'ntjom jom. Ndo' ts'a' na mach'ee na ñe'cwii xje' tseixma'na', mach'ee na ljo' ee na matseit'maa'ñe Nquii na matsa'ntjom juu. Ndo' ts'a' na macwa' cha'tso nnom nantquie, macwaa'a' joona' ee na matseit'maa'ñe Nquii na matsa'ntjom jom, ndo' mañequiaa' na quian'uaa' Ty'oqots'om. Mati ts'a' na cwe' jndaa' nantquie na macwa' mach'ee' na ljo' ee na matseit'maa'ñe Ty'oqots'om ndo' mañequiaa' na quian'uaa'. ⁷ Ee tjaa 'ñee' jaa c'oom na wando' cwe' ee na l'ue ts'om nquii, ndo' tjaa 'ñee' jaa c'oom na nncue' ee na l'ue ts'om nquii. ⁸ Cantyja na tando'o'a, tando'o'a cwe' ee Jesucristo, ndo' cantyja na cwiwjaaya, ncwjaaya cantyja 'naa' jom. Jo' chii aa na tando'o'a oo aa na nncwjaaya, maxje' m'aa'ya cantyja 'naa' jom. ⁹ Manc'e jo' na tuee'ne' ndo' tando'xoom cha na nntseixmaa' na matsa'ntjom jaa cha que'na' jom na cwiluiñe na matsa'ntjom nn'a' na jnda' tja ndo' cwentaa' nn'a' na ta'ndo'.

¹⁰ Saa 'u je', ¿chiuu na xje'nto 'u ñe'cu'xe' cwii nn'a' na matseyiu' oo chiuu na m'aa' na ticuee' ts'om' jom? Ee cha'tsondyo nncwinoo' jo nnom Cristo na nncu'xee' jaa. ¹¹ Ee mawaa ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii na matsona': Ja wando'a, matso nquii Ty'oqots'om, nc'e naljo' jo' chii cha'tsondye nn'a' nnta'na cantyena jo noo'ya,

ndo' nla't'maa'ndyena Ty'oots'om ñequio na jndoo' cha'tsondye nn'a'n.

¹² Luaa waa cantyja 'naa'ñ'oom'ñee'n, cwii cwiindyö nñequiaaya cwenta nnoom cantyja 'naa'ya.

Tintsa' na nntseilcwe'na' x'ia' na matseyiyu'

¹³ Jo' chii tacatsona' na nntio'ñ'oo'ya cwii ndo' cwii nc'iaaya. 'O cala'jnda'yo' na til'a'yo' cwii nnom na jnaa'ñ' jo' nntseicwachuu'ñena' juu ndo' nnts'aana' na nntseitjoo'ñe. ¹⁴ Nc'e na matseixma'ya ts'a'n na matseyiyu'a ñ'e'n Jesucristo, jo' chii m'aa'ntye'n ts'oo'ñ na tjaa'na' cwii nnom 'na' na tilju' matseixma'na'. Saa' xe'n na m'aa'ñ ts'a'n na matseitiuu na niom 'na' na tilju', cantyja 'naa'ñ nquii ts'a'ñee'n mach'eena' na tilju'na'. ¹⁵ Ee xe'n cwe' cantyja 'naa'ñ ljo' na macwa' matsei'ndaa'na' ntyjii cwii nn'a'ñ na matseyiyu' ndo' na luua' mache', tic'oom' na jnda ntyji' jom. Jo' chii tantsa' cwii na ya ntyji' macwa' nntsei'ndaa'na' cwii nn'a'ñ na tue' Cristo cwentaa'ñ'a'n. ¹⁶ Tiñe'quia'yo' na nncju'naa'ñena' na nlanei'n nn'a'ñ ñ'oom na tijo'ndyo nacio'yo' ljo' na 'o nquii'yo' na ya. ¹⁷ Ee juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, nchii tomti waana' na nlejindaa' ljo' na wanaa'ñ na nntquia'ya oo na nncwaa'ya. Matsa'ntjoom jaa cha cantyja 'naa'ñ Espíritu Santo nnda'ñ nl'aaya juu na maty'iomya'na'. Ndo' mati na nnc'oo'ya na neii'ya ndo' na mei'cwii ñomtiuu tic'oo'ya jo nnoom. ¹⁸ Ts'a'n na luua' mand'ntjom nnom Cristo, cwijaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ñe, ndo' mati neii'ñ nn'a'ñ jom.

¹⁹ Cwe' nc'e jo' tsantjoo'ya mei'nquia nnom na nnda'ñ nl'aaya na tical'ua'ñ ndia' ñequio nn'aa'ya na cwila'yu'. Ee na nl'aaya na ljo' nntei'ndeindyo ntyjaa' na nntsanajnda'ya na cwila'yu'a. ²⁰ Jo' chii tintseyiyu' ts'iaa'ñ 'naa'ñ Ty'oots'om na cwe' jndaa' cwii nnom nantquie na macwa'. Mayuu' cha'tso nnom nantquie lju' la'xma'na', saa' tia matseixma'ñ xe'n cantyja 'naa'ñ cwii nnom na macwa' matsei'ndaa'na' ntyjii cwii x'ia' na matseyiyu'ya ts'oom ñ'e'n Ty'oots'om. ²¹ Yati na tirlqui' sei', tinc'ua' winom ndo' tintsa' cwii nnom na cantyja 'naa'ñ jo' nntseilcwe'tya'na' cwii x'ia' na matseyiyu', oo na nntseiquioona' jom na nnts'aa'ñ jna'ñ oo na nnts'aana' na titye'n matseyiyu'ya ts'oom ñ'e'n Ty'oots'om. ²² Juu na matseyiyu' cantyja 'naa'ñ ñ'oommei'ñ, matsa'ntjomna' na c'oom'tye'ñ cantyja 'naa'ñ na jo' nnom Ty'oots'om. Ee jee'ñ neii'ñ ts'a'ñ na m'aa'ñ ts'om na xcwe mach'ee cantyja 'naa'ñ ñ'oommei'ñ na tjaa' meii'cwii na maco'tia'na' ntyjii. ²³ Saa' ts'a'ñ na tijndaa'ya ntyjii aa mayuu' na ya na nlcwa' ts'a'ñ cwii nnom nantquie ndo' xe'n nlcwaa'ñ'a'ñ jo', nnts'aayuuna' jnaa'ñ'a'ñ waa, ee cha'tso ljo' na mach'ee ts'a'ñ ndo' ticaljeiiyaa'ñ aa mayuu' na ya jo', maxje'ñ jna'ñ jo' mach'eena'.

15

Cal'aaya cha'tso na cateijndeindyo ntyjaa'

¹ Jaa na tye'n la'xmaa'ya na cwila'yu'ya n'oo'ya ñ'e'n Ty'oots'om cantyja 'naa'ñ ñ'oommei'ñ, joo nn'a'ñ na titye'n cwila'yu'na cantyja 'naa'ñ jo', lax-maa'ya na cacho'ya na cateijndei' jooona, nchii macanda' cwijndoo'a cantyja 'naa'ñ ncjoo'ya. ² Cwii cwiindyö cal'aaya yuu na nncjaawee'ñ n'om nc'iaaya, cha nntei'ndeina' jooona, ndo' cha na nnc'oonajndana na cwila'yu'ya n'omna ñ'e'n Ty'oots'om. ³ Ee mei'n nquii Cristo t'cats'aa'ñ yuu na cjaawee' ntyjee'. Jom tjoom cha'xje'ñ waa ljeii' naquii' libro Salmos na matsona': "Ñ'oomwi' na tyotue'ñ nn'a'ñ nacio', mati ty'oomna' ja." ⁴ Ee cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii' tandyo xuee, teiljeiina' cha ca'mo'na'ñ nda'ya chiuu na c'oo'ya jo nnoom. Teiljeiina' cha cantyja 'naa'ñ jooona' nnda'ñ nntsaantjoo'ya cantyja 'naa'ñ'a'ñ na ñecwii n'oo'ya ndo' na nnc'oo't'maa'ndyo n'oo'ya na nntyyaa' n'oo'ya na nluii cha'tso chiuu t'ma'ñ ljeii'ñee'. ⁵ Nquii Ty'oots'om

na mañequiaa^a ndaaya na cwicantyjaa' n'oo^onya jom, cateijneiⁿ 'o na ya c'om'yo' ñequio nc'iaa'yo' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Cristo Jesús, ⁶ cha na cha'tsondyo'ñ'eⁿyo' ñequio ñecwii jndyee'yo' na nla't'maaⁿndyo' Ty'o^ots'om Tsotye nquii Ta Jesucristo.

Cwindye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ñ'oom naya

⁷ Jo' chii cato'ñoom'yo' nc'iaa'yo' cha'xjeⁿ Cristo maco'ñoom 'o, cha na nluitt'mañe Ty'o^ots'om. ⁸ Luaa matsjoo ndaa'yo', Cristo jñoom na jndyondi'ntjoom ndaaⁿ nn'aⁿ judíos cha na nntseicandaa'ñê ñ'oom na tso Ty'o^ots'om ndaaⁿ welooya na nnts'aaⁿ ndo' mati cha m'moⁿna' na mayom'm.

⁹ Mati jndyo Cristo cha nn'aⁿ na nchii judíos nndaⁿ nla't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om na m'aaⁿ na wi' ts'oom joona. Ee matso ñ'oom'm na teiljeii:

Maxjeⁿ nntseit'maaⁿndyo 'u quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.

Nntaya luantsa na nntseit'maaⁿñena' 'u.

¹⁰ Ndo' cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii matsona':

'O nn'aⁿ na nchii judíos, c'om'yo' na neiⁿyo' ñequio nn'aⁿ na maqueⁿ Ty'o^ots'om na cwiliindye cwentaaⁿaⁿ.

¹¹ Mati mawaa cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii na matsona':

Cha'tsondyo' 'o nn'aⁿ na nchii judíos cwiliindyo',

cala't'maaⁿndyo' Ta Ty'o^ots'om.

¹² Ndo' mati teiljeii ñ'oom na tso Isaías:

Nch'ioo' Isai nndeⁱ ts'oom'ndaa,

jom nntseiwena' na nnts'aⁿntjoom nn'aⁿ na nchii judíos cwiliindye.

Joon nla'cantyjaa' n'omna jom.

¹³ Nquii Ty'o^ots'om mañequiaaⁿ na cwicantyjaa' n'oo^onya. Macaⁿa na ñequiaaⁿ na nla'xmaⁿñ'eⁿyo' na neiⁿyo' jo nnoom, ndo' na nnc'om'yo' na tjañomtiiu m'aⁿyo' nc'e na cwilayu'yo' ñ'eⁿñê, cha cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo nntseicwaljoo'tina' na laxmaⁿyo' na cwicantyjaa' n'om'yo' jom.

¹⁴ Cantyja 'naⁿ 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', matsei'noⁿa na cwila'xmaⁿyo' cha'tso nnom na nnteijndeina' nc'iaa'yo'. Ndo' mati cwila'noⁿya'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwilayuu'a, hasta mati nndaⁿ nnt'moⁿyo' joona' ndaaⁿ nc'iaa'yo'.

¹⁵ Saa ti'maaⁿ ts'oo^onya na matseiljeiya cartawaa na m'aⁿ 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo' cha tintsuu' n'om'yo' joona'. Mats'aa naljo' nc'e cha'cwijom cwii xuu na maju'na' nacjoya na cats'aaya. Mats'aa na ljo' ee naya na mañequiaa Ty'o^ots'om na matseixmaⁿ.

¹⁶ Ndo' naljo' majo' na tqeeⁿ ja na mandi'ntjoⁿya nnom Jesucristo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ na cwila'ljo Jesucristo naquii' n'om, cha ñequiaya joona nnom Ty'o^ots'om cha'xjeⁿ mañequiaa ts'aⁿ cwii ofrenda na nnc'o'ñoom, ee nquii Espíritu Santo jndaⁿ tqeeⁿ ljoom'm joona.

¹⁷ Nc'e na matseiyu'a ñ'eⁿ Cristo Jesús, mañequiaana' na neiⁿya na laa'ti' waa na mandi'ntjoⁿya nnom Ty'o^ots'om. ¹⁸ Ticats'aana' ntyjii na nncwjii'a cwenta cwanti ya ts'iaaⁿ na nl'a nt'omcheⁿ, macandã ntyjiiya na Ty'o^ots'om ñeteiil'uee'ñê ja na nncwantjoⁿya nn'aⁿ na nchii judíos cwentaaⁿaⁿ, cha nla'candaaⁿndyena jo nnoom.

Ñetantjoⁿya joona ñequio ñ'om'ndyoya, ndo' ñequio ljo' na ñenty'iaana chiuu waa na tyom'aaⁿya quii'ntaaⁿna.

¹⁹ Ndo' na luaa' waa, jndaⁿ seicandaaⁿndyo na mañequia ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Cristo nn'aⁿ, tyots'aa na ljo' Jerusalen ñequio cha'tso ntyja hasta tue'ñoomna' ndyuaa Ilírico. ²⁰ Luaa' waa na tyotsejindo na tyoñequiaya ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ na cwilui'n'maaⁿndyena, tyots'aa ts'iaaⁿ yuu na tijoom ñejndye nn'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo, cha nchii ts'iaaⁿ na

jndā tō' nt'omcheⁿ nntseicañjōōⁿa. ²¹ Ee waa ñ'oom 'ndyoo Isaías na teiljeii cantyja 'naaⁿ! Cristo, tsoom: Nn'aⁿ na tijoom ñenty'iaa jom nndyena cantyja 'naaⁿa. Ndo' joo nn'aⁿ na tijoom ñejndye cantyja 'naaⁿaⁿ, nla'noⁿna.

Ñe'cjaa Pablo Roma

²² Nc'e ts'iaaⁿmeiⁿ!, jndye xuee tyotseicu'na' ja na nncuacañōōⁿya 'o na m'aⁿ'yo' Roma. ²³ Saa je' ticaⁿna' na ñequii'cheⁿ nñ'aⁿ ñjaaⁿ. Ndo' nc'e na majndye ndyu matseiqueeⁿna' ts'ōōⁿya na ñe'cjoandōō'a 'o, ²⁴ jo' chii na matseitiuuya na nncwinōōⁿya na m'aⁿ'yo' quia na nncjōya ndyuua España, ndo' xeⁿ jndā tquiaana' na neiⁿya na mam'aaⁿtjōōⁿya cwantindyo xuee, quia jo' mancjo'ti'yo' nnteijndei'yo' na nncjō ncjōtya. ²⁵ Saa jōjndyaaya Jerusalén, ee jōn'ōⁿya cwii na nnteijndeiina' nn'aⁿya nn'aⁿ judíos na cwila'yū' na m'aⁿ'jo' jo'. ²⁶ Ee nn'aaⁿya na m'aⁿ ndyuua Macedonia ñequio Acaya jndā jla'tjomna tsjō'ñjeeⁿ na nla'cwanomna na matei'jndeiina' nn'aaⁿya na cwila'yū' na jeeⁿ jñeeⁿndye na m'aⁿ Jerusalén. ²⁷ Ee jla'tiuuna na nla' naya'ñeeⁿ nn'aⁿ jndíos na cwilayu', ndo' maty'iomna' na ljo' cal'ana ee cha'cwijom na cho'jnaⁿna ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, ee cwicandaana na cwicalui'n'maaⁿndyena nc'e nn'aⁿ judíos. Jo' chii matsona' na catei'jndeiina naⁿñeeⁿ 'naⁿ na macaⁿna'. ²⁸ Ndo' quia na jndā seicandaāⁿndyō ts'iaaⁿmeiⁿ!, ndo' xeⁿ jndā ljo tsjō'ñjeeⁿñeeⁿ lueena, quia ljo' nncwinōōⁿya na m'aⁿ'yo' na jō ndyuua España. ²⁹ Ee ntyjiyaya quia na nncuaya na m'aⁿ'yo', jeeⁿ ya nntio'naaⁿñe Cristo 'o na nñequiaya ñ'oom'm ndaaⁿ'yo'.

³⁰ 'O nn'aⁿ na cwila'yū'yo', nc'e Taya Jesucristo ndo' cantyja 'naaⁿ na mañequiaa Espíritu Santo na wi' n'ōōⁿya nc'iaaya, macaⁿna' na queⁿndyo' na calajomndyo' ñ'eⁿndyo' na nlanāāⁿya nnom Ty'ōots'om cantyja 'naⁿya. ³¹ Cataⁿ'yo' nnoom na nluin'maaⁿndyō luee joo nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ōndaa Judea na tiñe'cala'yū'. Ndo' mati joo nn'aⁿ cwentaⁿ'aⁿ na m'aⁿ Jerusalén nncjaawee' n'omna na nnto'ñoomna naya na jōñ'ōⁿ cwentaana. ³² Cha xeⁿ na Ty'ōots'om l'ue ts'om nncue'cañōōⁿya 'o ñequio na neiⁿya, ndo' na nnty'iaya 'o nnts'aana' jndaa'jom na nncwajndyaya. ³³ Nquii Ty'ōots'om na mañequiaa na tjaa'naⁿ ñomtiuu cwic'ōōⁿya jo nnoom, c'oomñē ñ'eⁿndyo' na cha'tsondyo'. Amén.

16

Mañequiaa Pablo na xmaⁿndye nn'aⁿ

¹ Cal'a'yo' cwii naya'ñeeⁿ na catei'jndei'yo' nomnn'aaⁿya Febe. Jom mandi'ntjom quii'ntaaⁿ tmaaⁿ! nn'aⁿ na macwji' Ty'ōots'om cwentaⁿ'aⁿ tsjoom Cencrea. ² Cato'ñoom'yo' jom ñequio xuee! Nquii na cwiluiñe na matsa'ntjom jaa cha'xjeⁿ na macaⁿna' na cal'aa jaa nn'aⁿ na cwilayu'ya n'ōōⁿya ñ'eⁿ Ty'ōots'om. Ndo' catei'jndei'yo' jom ñequio mei'nquia nnom na macaⁿna'. Ee jom jndye nn'aⁿ jndā ñeteijneiⁿ!, ndo' mati ja.

³ Quia'yo' na xmaⁿñe Priscila ñ'eⁿ ti'Aquila. Jona cwila'jomndyena ts'iaaⁿ 'naaⁿ! Cristo Jesús ñ'eⁿndyo'. ⁴ Ee seiteincuu'ñena' cantyja na m'aⁿ'na, cwe' cha calui'n'maaⁿndyō ja. Jo' chii cha'tso nntaaⁿ! nn'aⁿ na macwji' Ty'ōots'om cwentaⁿ'aⁿ na nchii judíos cwiñequia na quian'uaa' Ty'ōots'om cantyja 'naaⁿ'na, ndo' mati ja. ⁵ Mati quia'yo' na xmaⁿndye tmaaⁿ! nn'aⁿ na macwji' Ty'ōots'om cwentaⁿ'aⁿ na cwi'tjomndye w'aana. Xmaⁿñe Epeneto, tsaⁿ na jeeⁿ jnda ntyjiuya. Jom ts'aⁿ najndyee na seiyu' ñ'eⁿ Cristo ndyuua Acaya. ⁶ Candu'yo' xmaⁿñe María. Jom jeeⁿ jndye ts'iaaⁿ na s'aaⁿ quii'ntaaⁿ'yo'. ⁷ Candu'yo' na xmaⁿndye nn'aⁿ na ñecwii tsjaaⁿ ñ'eⁿndyo' juu Andrónico ñ'eⁿ

Junias. Maljoyu ñet'oo^{ny}a w'aancjo ñ'eⁿndyena. Jnda nquiü apóstoles joona. Joona tyuaa'ti jla'yu'na ñ'eⁿ Cristo, nchiiti ja.

⁸ Candu'yo' nnom ti'x'liaya Amplias xmaⁿñê. Ee na jnda ntyjeeⁿ Ta Jesús, mati na jeeⁿ wi' ts'oo^{ny}a jom. ⁹ Ndo' xmaⁿñê Urbano. Jom matseijomñê ts'iaaⁿ 'naaⁿ! Cristo ñ'eⁿndyo. Ndo' mati xmaⁿñê Estaquis, jom jeeⁿ wi' ts'oo^{ny}a. ¹⁰ Candu'yo' na xmaⁿñê Apeles. Cantya na mach'eeⁿ jnda teitquioo' na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Cristo. Ndo' mati xmaⁿndye nn'aaⁿ! Aristóbulo. ¹¹ Xmaⁿñê Herodión tsaⁿ na mañe'cwii tsjaaⁿ já ñ'eⁿñê. Ndo' xmaⁿndye nn'aaⁿ! Narciso na m'aⁿna cantya 'naaⁿ! Jesucristo. ¹² Xmaⁿñê nomnn'aa^{ny}a Trifena ñ'eⁿ Trifosa na cwil'ana ts'iaaⁿ 'naaⁿ! Ta Jesucristo. Ndo' xmaⁿñê nomnn'a^{ny}a Pérsida, jom jeeⁿ jnda ntyjiya. Jeeⁿ maqueⁿñê na mach'eeⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ! Ta Jesús. ¹³ Xmaⁿñê Rufo. Jom jeeⁿ t'maⁿ matseixmaaⁿ cantya 'naaⁿ! Ta Jesucristo. Ndo' mati xmaⁿñê tsoñeeⁿ. Juu jnda ntyjiya cha'cwijom ntyjii na tsondyo nncq. ¹⁴ Mati cal'a'yo' cwii naya'ñeeⁿ na candu'yo' na xmaⁿñê Asíncrito, Flegonte, Hermas, Patrobas, Hermes ñequio nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ ñ'eⁿndyena. ¹⁵ Candu'yo' na xmaⁿñê Filólogo, Julia, Nereo, ñequio nomtyjeeⁿ, ñequio Olimpas, ñequio cha'tso nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ aⁿ na m'aⁿ ñ'eⁿndyena.

¹⁶ Quia'yo' na xmaⁿndyo' ntyjee'yo' ñequio na xcwee' n'om'yo' na cwitaⁿ'yo' luee'yo'. Ticwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ aⁿ ñ'eⁿ Cristo ndyuaameiⁿ cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'.

¹⁷ 'O nn'a^{ny}a na cwila'yu'yo', mats'aa'yo'oo ndaa'yo' na queⁿndyo' cwenta cantya 'naaⁿ joo nn'aⁿ na cwil'a na cwitoⁿ'ndye nn'aⁿ tmaaⁿ 'o, na cwil'ana na cwila'tjoondye nc'iaa'yo' jo nnom Ty'oots'om. Ee ñ'oom na cwit'mooⁿ naⁿñeeⁿ tixcwe m'aⁿna' ñ'eⁿ ñ'oom na jnda t'mooⁿ'yâ ndaa'yo'. Catjei'ndyo' cantya 'naaⁿ naⁿñeeⁿ, ¹⁸ ee ticala'xmaⁿ na nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom nquiü Ta Jesucristo. Naⁿñeeⁿ ticatuee'ndyecjena cantya 'naaⁿa. Macanda na cwijndoo'na ljo' na macaⁿ'na' nquieena. Cwila'neiⁿna ñ'oom ca'naaⁿ na jeeⁿ neiⁿncoo' joona', saa joo ñ'oom'ñeeⁿ cwinquio'nn'aⁿna' joo nn'aⁿ na ticuee' na cwila'noⁿ. ¹⁹ Saa jnda t'om ñ'oom cantya 'naⁿ'yo' na 'o cwitue'ndyo'cje'yo' nnom ñ'oom na xcwe. Jo' na mañequiaana' na jeeⁿ neiⁿ'ya. Ndo' l'ue ts'ooⁿ na c'oom'c'eendyo' na nl'a'yo' ljo' na majo'ndyo', nchii nl'a'yo'yo' yuu na tis'a. ²⁰ Nquiü Ty'oots'om na mañequiaaⁿ na meiⁿ'cwii ñomtiuu tic'oo^{ny}a jo nnoom, mawaa xjeⁿ na nnts'aaⁿ na nntseicachquiaaⁿena' Satanás nacjee' nc'ee'yo'. Juu naya na tseixmaⁿ Jesucristo, c'omna' ñ'eⁿndyo'.

²¹ Timoteo na ñ'eⁿ cwil'aayâ ts'iaaⁿ 'naaⁿ! Ty'oots'om, matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Mati Lucio, Jasón, ndo' Sosípater, nn'aⁿ na mañecwii tsjaaⁿ ja ñ'eⁿndye cwilacwanomna na xmaⁿndyo'.

²² Maja Tercio matseicwanoⁿ na xmaⁿndyo' ñequio xuee' Ta Jesús. Cartawaañe matseiljeiya na matseicwanom Pablo na m'aⁿ'yo'.

²³ Matseicwanom Gayo na xmaⁿndyo'. Ja Pablo m'aa^{ny}a waⁿ'aⁿ na mateix'eeⁿ ja. Ndo' mañjaaⁿ cwitjomndye nn'aⁿ na cwila'yu'. Ndo' mati Erasto matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Jom tsaⁿ'coñom s'om tsjoomwaa. Mati juu nn'a^{ny}a Cuarto matseicwanoom na xmaⁿndyo'.

²⁴ Ty'oots'om quiaaⁿ na c'oom naya na matseixmaⁿ Ta Jesucristo ñ'eⁿ cha'tsondyo' 'o. Amén.

Pablo malcwii'naaⁿ'aⁿ Ty'oots'om

²⁵ Ndo' je', cwila't'maaⁿ'ndyo Ty'oots'om. Jom waa najneiⁿ na nnts'aaⁿ na nnc'om'jnda'ti'yo' cantya 'naaⁿ! ñ'oom naya na mañequiaya na cwilui'n'maaⁿ'ndye nn'aⁿ ndo' nc'e ñ'oom na ma'mooⁿ'ya cantya 'naaⁿ!

Jesucristo. Ndo' na luaa' waa, matseijomna' ñequio juu na cwe' wanty'iuu' tyom'aa'na' xje' cwitjooche' na ncuua tsjoomnancue. ²⁶ Saa je' je' cwiwitquioo' xcweyana' ndaa nn'a' ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na tyola'nei' profetas na tyondye'ntjom nnoom, cantyjati xje' na tyotsa'ntjom Nque' na ticantycwii na m'aa'. Juu ñ'oom waanty'iuu'ñee' jnda seicanoo' cha nn'a' mei'nquia ndyuaa nnda nla'yu'na ndo' nla'candana jo nnoom.

²⁷ Nnom nquii Ty'oots'om na ñecwiiñê, na tjacantyja na jndo' ts'oom, ñecwiitco caluiit'ma'ñê nc'e Jesucristo. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Corinto

Xmaⁿdye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Corinto

1 Maja Pablo, cwiluiindyō apóstol cwentaa' Jesucristo na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ nc'e na l'ue ts'om Ty'oots'om. Nquii nn'aaⁿya Sóstenes matseijomñê ñ'eⁿndyō na matseiljeiya cartawaañe. 2 Matseicwanoⁿya juuna' ndaaⁿ 'o nn'aⁿ na cwiluiindyō tmaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿyo' tsjoom Corinto, 'o na maqueⁿñooⁿ cwentaaⁿaⁿ nc'e Cristo Jesús, na jndaⁿ tqueeⁿñê na calajomndyō' ñ'eⁿñê, ndo' mati ñ'eⁿ nn'aⁿ meiⁿquiyuucheⁿ na cwilcwii'na xuee' Ta Jesucristo, na cwiluiñê na matsaⁿntjoom jooⁿa ndo' mati jaa. 3 Nquii Tsotyaⁿya Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo catio'naaⁿndyena 'o. Quiana na meiⁿcwii ñomtiuu tic'om'yo' jo ndaⁿana.

Matio'naaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ nc'e Cristo

4 Ñequii'cheⁿ mañequia na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naⁿyo' ee naya na matseixmaaⁿ na mañequiaaⁿ na cwito'ñoom'yo' cantyja 'naaⁿ Jesucristo. 5 Ndo' nc'e na matseijoom'naⁿ 'o ñ'eⁿñê, mañequiaa Ty'oots'om na la'xmaⁿyo' cha'tso nnom na mateijndeinaⁿ 'o jo nnoom, cha'tso na cwicandaaⁿ na cwila'teinco'yo' ñ'oom'm ndaaⁿ nn'aⁿ ndo' ñequio na cwila'noⁿya'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ. 6 Ndo' na luua', juu ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo teitquioo' na mayuu' juuna' cantyja 'naⁿyo'. 7 Ndo' na ljo', titseitjooⁿaⁿ 'o meiⁿcwii nnom na mañequiaa Ty'oots'om cha cwicandaaⁿ cwil'a'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ yocheⁿ na cwimeⁿndo'yo' na nncuee' xuee quia na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. 8 Nquii Ty'oots'om wjaañequiaaⁿ najndaⁿyo' na cwindyentjom'tyeⁿyo' nnoom. Ndo' wjaach'eeⁿ na ljo' hasta na nncue'ntyjo xuee na nncwjee'nnda' Jesucristo na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ. Quia jo' nleitquioo' na tatjaa'naⁿ jnaⁿ cwicwila'xmaⁿyo'. 9 Ty'oots'om ñequii'cheⁿ matseicañaⁿ ñ'oom na jndaⁿ tjoom'm na cjoom'm, ndo' manquiiyeeⁿ jndaⁿ tqueeⁿñê 'o na calajomndyō' ñequio Jnaaⁿ Jesucristo na cwiluiñe na matsaⁿntjom jaa.

Nn'aⁿ tsjoom Corinto na cwila'yu' titjoom' m'aⁿa

10 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñequio Jesucristo na cwiluiñê na matsaⁿntjom jaa, ñequio najndeiⁿ na cwiluiñê matseity'oondyō ndaaⁿyo' na c'om'yo' na tjoom' m'aⁿyo' ñequio nc'iaa'yo' na cwila'yu', tanc'om'yo' na meiⁿtoⁿl' ñ'eⁿndyena. C'om'yo' na ñecwiixjeⁿ nquii'yo' ñ'eⁿndyena. 11 Luua' matsjooⁿ ndaaⁿyo' 'o nn'aⁿya ee joo nn'aⁿ waa' Cloé jndaⁿ jluena nooⁿya na m'aⁿntiaaⁿndyō' ñequio ntyjee'yo' na cwilayu'. 12 Luua waa na ñe'catsjoo cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', ñ'eeⁿndyō' 'o na cwindu'yo': "Ja matseijomndyō cantyja 'naaⁿ Pablo"; nt'omndyō' 'o: "Ja ñ'eⁿ Apolos"; ndo' nt'omndyō': "Ja ñ'eⁿ Pedro"; ndo' nt'omndyō': "Ja ñ'eⁿ Cristo". 13 ¿Aa nts'aacheⁿna' na matōⁿñe Cristo? Ndo' ja Pablo, ¿aa ty'iroom nn'aⁿ ja ts'oom'naaⁿ cwent'a'yo'? Oo, ¿aa ñequio xueeya teits'oomndyō'? 14 Quianl'uaa' Ty'oots'om na macanda Crispo ñ'eⁿ Gayo na seits'oomndyō, tjaa'naⁿ nt'omndyō' 'o na seits'oomndyō, 15 cha tjaa' ñeeⁿ ndaaⁿ nntso na ñequio xueeya seits'oomndyō jom. 16 Ndo' je' macjaañjoom' ts'oqⁿ na mati seits'oomndyō Estéfanos ñequio nn'aⁿ waⁿaⁿ. Meiⁿ tileicjaañjoom'ti ts'oqⁿ aa m'aⁿ nt'omndyō' 'o na seits'oomndyō. 17 Ee nchii ty'iom Cristo ts'iaaⁿ ja na catseits'oomndyō nn'aⁿ. Jñoom ja

na catseicandiiya nn'aⁿ na macwji'n'maaⁿñê añaⁿna, meiⁿ nchii nts'aaya ts'iaaⁿñeeⁿ ñequio ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ, ee xeⁿ naljo', juu ñ'oom cantyja 'naaⁿ na ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ, tjaa'naⁿ najndeii na matseixmaⁿna'.

Cristo cwiluiñê najndeii Ty'oqts'om ñequio na jndo' ts'om

¹⁸ Ndaa nn'aⁿ na cwil'ootsuundy e añaⁿ, juu ñ'oom na ty'ioom nn'aⁿ Cristo ts'oom'naaⁿ, nquiuna ticajndana', saa jo ndaa jaa na matsaalui'n'maaⁿndyo, tseixmaⁿna' ñ'oom najndeii cantyja 'naaⁿ Ty'oqts'om.

¹⁹ Cha'xjeⁿ matseicandii ñ'oom'm na teiljeii:

Nn'aⁿ na jeeⁿ jndye nqui, nnts'aa na catyui' na jndo' n'omna,

ndo' juu na jeeⁿ cwila'noⁿna, nnts'aa na cwe' ts'iaaⁿndyo juu jo'.

²⁰ Nc'e luua' tso ljeii'ñeeⁿ, zyuu l'ueñe ts'aⁿ na jeeⁿ jndo' ts'om ndo' mati ts'aⁿ na jndye matsei'naaⁿ ndo' ñequio ts'aⁿ na jeeⁿ ya matseitjoom' ñ'oom? Ee jnda tqueⁿ Ty'oqts'om cha'tso na jndo' n'om nn'aⁿ, cwe' ts'iaaⁿndyo joona'.

²¹ Nc'e na jndo' ts'om Ty'oqts'om, sei'nooⁿoⁿ na nquiee nn'aⁿ tsjoomnancue tixocata'jnaaⁿna jom cantyja 'naaⁿ na jndo' n'omna, jo' chii majaawee' ts'oom na nncwji'n'maaⁿñê añaⁿna' nn'aⁿ cwe' cantyja 'naaⁿ ñ'oom'm na cwinequia nn'aⁿ, meiiⁿ cwitjeii'na cwenta na juuna' ñ'oom na ticajnda tseixmaⁿna'.

²² Nn'aⁿ judíos cwitaⁿna na nnty'iaandaaⁿna cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ na tixocalui-ina' na cwe' najndeii nqui ts'aⁿ cha nla'yu'na. Saa nn'aⁿ na nchii judíos, joona cwil'uee'ndyena ñ'oom na nntseijndo'tina' n'omna cha na nla'yu'na,

²³ saa já cwinequiaayâ ñ'oom na ty'ioom nn'aⁿ Cristo ts'oom'naaⁿ. Ñ'oom'ñeeⁿ tia nqui nn'aⁿ judíos ndo' nn'aⁿ na nchii judíos cwitjeii'na cwenta na jeeⁿ cje tseixmaⁿna'.

²⁴ Ndo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na ma'maⁿ Ty'oqts'om, meiiⁿ nn'aⁿ judíos oo meiiⁿ nn'aⁿ nt'omcheⁿ tsjaaⁿ, macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ, ndo' na cwiluiñe na jndo' ts'oom.

²⁵ Ee juu na ndoo' nqui nn'aⁿ na tseixmaⁿna' na tixcwe mach'ee Ty'oqts'om jndo'ti ts'oom na luua' mach'eeⁿ, nchiiti juu na jndo' n'om nn'aⁿ, ndo' juu na cwitjeii'na cwenta na tijneiⁿ na tquiaaⁿ na luua' tjom Cristo, juu jo' ma'moⁿna' na jndeityeeⁿ, nchiiti cha'tso n- jnda na la'xmaⁿ nn'aⁿ.

²⁶ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', queⁿyo' cwenta na ma'maⁿ Ty'oqts'om 'o meiⁿ tijndyendyo' cwitjeii' nn'aⁿ cwenta na la'xmaⁿyo' nn'aⁿ na jndo' n'om, tijndyendyo' cwiluiindyoy' nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindyey, tijndyendyo' tuiindyoy' nda nn'aⁿ na tyandyey.

²⁷ Ee macwjiñe Ty'oqts'om nn'aⁿ cwentaaⁿna' na tijndo' n'om cha catseijnaaⁿna' nn'aⁿ na ndoo' nquiuna na jndo' n'om nquieena. Ndo' macwjiñe cwentaaⁿna' nn'aⁿ na tit'maⁿ cwiluiindyey cha cantseijnaaⁿna' nn'aⁿ na waa na jnda la'xmaⁿ.

²⁸ Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue macwjiñe nn'aⁿ cwentaaⁿna' na cje la'xmaⁿ, macwjiñe nn'aⁿ na ticuee' n'om nt'omcheⁿ nn'aⁿ, nn'aⁿ na cwitjeii' nt'omcheⁿ cwenta na tjaa yuu l'uendyey. Nmeiiⁿ mach'eeⁿ cha' m'moⁿna' na joo nn'aⁿ na nqui na t'maⁿ la'xmaⁿ ticjaaquiee' cantyja 'naaⁿna.

²⁹ Cha'tso nmeiiⁿ mach'eeⁿ cha meiⁿcwii ts'aⁿ tincwji'sañe tincwji'scuñe cheⁿnqui jo nnoom.

³⁰ Manquityeeⁿ jnda s'aaⁿ na tjoom' cwiluiindyoy' cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, ndo' cantyja 'naaⁿ jom cwicanda'yo' na jndo' n'om'yo', ndo' na m'aⁿyo' na tjaa jnaⁿ cwila'xmaⁿyo', ndo' na maqueⁿñoⁿ 'o na lju' n'om'yo' jo nnoom, ndo' na cwilui'n'maaⁿndyo'.

³¹ Cha'xjeⁿ na matseicandii ñ'oom'm na teiljeii: "Xeⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na ñe'catseis'aañe cheⁿnqui, cwji's'aaⁿ Ty'oqts'om cantyja na mach'ee ñ'e'ñê."

2

¹ Saa 'o nn'a^{ny}a na cwila'y^u'yo', quia tuacañoo^{ny}a 'o na nñequiaya ñ'oom na mayuu' na ticaliu nn'aⁿ cantyja 'naaⁿl Ty'o^ots'om, nchii sein^a'ny^a ndaa'y^o' ñ'oom na jnd^o' n'om nn'aⁿ meiⁿ nchii ñ'oom na jeeⁿ ca'naaⁿ na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na jndye ñ'oom nquii. ² Xjeⁿñeeⁿ tyeⁿ tyom'aaⁿ ts'o^o' na ñe'cwii ñ'oom na nñequiaya ndaa'y^o', ndo' cantyja 'naaⁿ' nquii Jesucristo, saa ñequii'cheⁿ cantyja 'naaⁿ' na ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ. ³ Ñet'o^o'ny^a quii'ntaaⁿ'yo' na tñjnd^o, tyoteindy^o na tyocat'ua^o na aa nncjaacañjoom' ts'iaaⁿ na nnts'aa. ⁴ Saa quia tyoñequiaya ñ'oom' Ty'o^ots'om ndaa'y^o', nchii sein^a' ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ jnd^o' n'om, tqui^o' na nquii Espí^ritu ñequio najndeii na matseixmaaⁿ teil'uee'ñê ñ'oom'ñeeⁿ. ⁵ Luaa' tuii cha juu na cwila'y^u'ya n'om'yo' c'oomna' cantyja 'naaⁿ' najndeii na matseixmaⁿ Ty'o^ots'om, nchii cwe' nc'e juu na jnd^o' n'om nn'aⁿ.

Nc'e Espí^ritu Santo, cwijaantyjo^o' n'om nn'aⁿ cantyja 'naaⁿl Ty'o^ots'om

⁶ Saa jo ndaaⁿ nn'aⁿ na queeⁿ n'om na cwila'y^u'ya n'om, cwilanaaⁿ'yâ ñ'oom na jnd^o n'o^o'yâ, saa juuna' titseijomna' cha'na juu na jnd^o' n'om nn'aⁿ tsjoomnancue, meiⁿ nchii cha'na ñ'oom na jnd^o' n'om nn'aⁿ na la'xmaⁿ n'iaaⁿ, na juu jo' wjaantycwii cantyja 'naaⁿ'na. ⁷ Ee já cwilanaaⁿ'yâ ñ'oom na jnd^o' ts'om Ty'o^ots'om. Teiyoticheⁿ wanty'iuu' tyom'aaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ee tyooewentyjo xjeⁿ na ntyjeeⁿ na caliu nn'aⁿ juuna'. Ee cwtj^oocheⁿ na nlqueeⁿ tsjoomnancue saa jndâ sejndaa'ñê na nnto'ñoo^{ny}a na nlui'n'maaⁿndyo. ⁸ Nquiee nn'aⁿ na cwiluiindy^e n'iaaⁿ tsjoomnancue tícala'noⁿ'na cantyja 'naaⁿ' na luaa' sejndaa'ñe Ty'o^ots'om. Ee xeⁿ jla'noⁿ'na na Jesús cwiluiiñê nquii na matsa'ntjom yuu na tjacantya na jeeⁿ nei'ncoo', quia jo' tíxocaty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. ⁹ Naⁿ'ñeeⁿ tjoomna cha'xjeⁿ na matseineiⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii. Matsona': Joo nn'aⁿ na jnda nquii Ty'o^ots'om, jndâ sejndaa'ñê jndye nnom cwentaana na tjacantya na ya na meiⁿjom tyoonty'iaa nn'aⁿ.

Meiⁿ tyoondyena cantyja 'naaⁿ joo jo', majndeitiicheⁿ na nnc'oom' n'omna chiuu la'xmaⁿ'na'.

¹⁰ Nquii Espí^ritu Santo t'mooⁿ ñ'oommeiiⁿ ndaaya, ee jom mal'uetcuuñê cha'tso, hasta ñ'oom na t'maⁿ'ti na matsei'noⁿ' nquii Ty'o^ots'om.

¹¹ Cantyja 'naaⁿ' ts'aⁿ, ¿ñeeⁿ nntsei'noⁿ' chiuu m'aaⁿ' ts'om cwiicheⁿ ts'aⁿ? Macandâ nquii ntyjii. Maluaa' waa cantyja 'naaⁿ' Ty'o^ots'om, macandâ nquii Espí^ritu na cwiluiiñê ntyjii chiuu m'aaⁿ' ts'oom. ¹² Jaa tyooto'ñoo^{ny}a juu na m'aaⁿ' n'om nn'aⁿ na tyoola'xmaⁿ'na cantyja 'naaⁿ' Ty'o^ots'om. Jaa cwito'ñoo^{ny}a Espí^ritu na mañequiaaⁿ cha nnda^o nla'no^o'a cha'tso na cwe'y^u na mañequiaaⁿ na cwicandaaya. ¹³ Quia cwilanaaⁿ'yâ cantyja 'naaⁿ' ñ'oommeiⁿ, cwiwil'uee'ndy^o ñ'oom na ma'moⁿ Espí^ritu ndaayâ, nqueⁿ na cwiluiiñê Ty'o^ots'om, nchii ñequio ñ'oom na cwt'mooⁿ nn'aⁿ cantyja na jnd^o' n'om nquiee. Ndo' na luaa', cwiwil'uee'ndy^o ñ'oom na matseijndaa'ñe Espí^ritu na cwt'mooⁿ'yâ ndaaⁿ nn'aⁿ na la'xmaⁿ'na jom.

¹⁴ Saa ts'aⁿ na ticaluiiñê cwentaa' Ty'o^ots'om titseiñ'oom'ñe ñ'oom na matseijndaa'ñe Espí^ritu na cwiluiiñê ee ndoo' ntyjii tsaⁿ'ñeeⁿ na cwe' ñ'oom na til'ue joona'. Ee mandâ ts'aⁿ na matseixmaⁿ cantyja 'naaⁿ' Espí^ritu, juu nnda^o nntsei'noⁿ'.

¹⁵ Saa ts'aⁿ na matseixmaⁿ Espí^ritu nnda^o nntsei'noⁿ' ñ'oommeiⁿ, meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ ts'aⁿ na wanaaⁿ na nntso na tixcwe mach'eeⁿ.

¹⁶ Ee ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii matsona': “¿Ñeeⁿ ts'aⁿ jndâ sei'noⁿ' chiuu na m'aaⁿ' ts'om Nquii na cwiluiiñê na matsa'ntjom jaa? ¿Ñeeⁿ ts'aⁿ nnda^o nntseijnd^o' ts'oom?” Saa jaa laxmaaⁿ'ya juu na m'aaⁿ' ts'om Cristo.

3

Cwiluiindyô nn'a na cwila'x'iaa'ndye ñ'e'n Ty'oôts'om

1 Cautyja 'na'ya, 'o nn'a'ya na cwila'y'u'yo', tîcandaã nntseina'ya ñ'oom cautyja 'naa' Cristo ndaa'yo' cha'xje' na ma'mo' ts'a' juuna' ndaa' nn'a' na la'xma' Espîritu. Tca'na' na nntseina'ya juuna' ndaa'yo' na cha'cwijom cwiluiindyô' cautyja 'naa' tsjoomnancue, cha'cwijom ndaa' yonch'uu. 2 Ee yo'ndaa tileicandaã nntquiina sei'. Joonã macanda' ndaatsuu' tsondeyena cwiwena. Maluaa' matseijomna' cautyja 'na' 'o. 'O tileicala'no'nyo' ñ'oom' Ty'oôts'om na jndei'tina', ee tyooquiee n'om'yo' cautyja 'naa'a'. Ndo' mei' je' tileicala'no'nyo' ñ'oom'm na jndei'tina'. 3 'O ndicwa'na la'xma'nyo' cautyja 'naa' tsjoomnancue. Ee na cwila'taa' n'om'yo' nc'iaa'yo' ndo' cwila'ntja'ndyo' ñ'e'ndyena, ma'mo'na' na tjaa na matseichuii'na' 'o ñequio nn'a' na la'xma' cautyja 'naa'na'. 4 Ee quia cwiindyô' 'o nntso: "Ja matseijomndyo cautyja 'naa' Pablo", ndo' cwiiche' nntso: "Ja matseijomndyo cautyja 'naa' Apolos", ma'mo'na' na la'xma'nyo' cha'xje' nn'a' tsjoomnancue.

5 Ja Pablo ç'ñee' cwiluiindyô? Ndo' ç'ñee' cwiluiiñe Apolos? Ñequii'che' cwiluiindyô nn'a' na cwindya'ntjoo'yã nnom Jesucristo na cautyja 'naa'yã jla'y'u'yo' ñ'e'ñê. Cwii cwiindyô ñel'aayã ts'iaa' na tquiaa' ndaa'yã. 6 Ts'iaa' na s'aa matseijomna' cha'cwijom ts'a' na manom'. Ndo' ts'iaa' na s'aa Apolos matseijomna' cha'cwijom ts'a' na matseicandaã' ntjom. Saa nquii Ty'oôts'om mach'ee' na tjaanajndei' ts'iaa'ñee'. 7 Ndo' na luaa', mei' juu ts'a' na manom' tit'ma' cwiluiiñe, mei' ts'a' na matseicandaã'. Nquii Ty'oôts'om t'ma' cwiluiiñe ee jom mach'ee' na wjaana-jndei' ts'iaa'ñee'. 8 Juu ts'a' na manom' ñequio ts'a' na matseicandaã', ñe'cwii xje' cwiluiindyena. Ndo' nquii Ty'oôts'om nntioml'uaa' ts'a' cautyjati na jndã ñejndi'ntjom nnoom. 9 Ee jã cwe' cwila'xmaa'yã nn'a' na cwilajomndyo' ts'iaa' 'naa' Ty'oôts'om, ndo' 'o la'xma'nyo' tyuaa'a', la'xma'nyo' cha'cwijom w'aa na mach'ee'. 10 Cautyja 'naa'na', ja cwiluiindyô cha'cwijom luañetquiee na seijndaa'ñe Ty'oôts'om na maqua' tsia'ntsjô' ndo' cwiiche' ts'a' matseicandaã'ñe w'aa nacjoo' juuna'. Saa cwii cwii ts'a' que'ñe cwenta cautyja 'naa' ts'iaa' na mach'ee. 11 Ee tjaa 'ñee' ts'a' na ndaa' nlque'ndyo cwiiche' ts'iaa'ntsjô' ñequio tsia'ntsjô' na waa, na juu jo' tseixma'na' Jesucristo. 12 Saa tiñe'cwii nnom 'na' na cwileil'uee'ndye nn'a' na cwil'a ts'iaa' nacjoo' tsia'ntsjô'ñee'. Ee ts'a' na xcwee'ya ts'om na mandî'ntjom nnom Ty'oôts'om, matseijomna' ts'iaa' na mach'ee' cha'cwijom cwii w'aa na cwiluiina' ñ'e'n s'om caja', oo ñ'e'n s'om xuee, oo ñ'e'n ljo' na jee' jnda. Saa ts'a' na tixcwee' ts'om na mandî'ntjom nnom Ty'oôts'om, matseijomna' ts'iaa' na mach'ee' cha'cwijom cwii w'aa na cwiluiina' ñ'e'n n'oom, oo ñ'e'n nei'jnda, oo ñ'e'n n'oomljooto'. 13 Juu xuee quia na nncu'xe' Ty'oôts'om nn'a', nleitquoo'ya chiuu tseixma' ts'iaa' na tyoch'ee cwii cwii ts'a'. Juu xuee'ñee' t'ma' chom nncuaa, jo' jo' m'mo'na' chiuu tseixma' ts'iaa' na tyoch'ee cwii cwii ts'a'. 14 Jo' chii xe' tilco ts'iaa' na tyoch'ee ts'a', waa naya na nlo'ñoom cautyja 'naa' ts'iaa' na jndã ñes'aa'. 15 Saa xe' nlco ts'iaa'ñee', nntsuuñe cautyja 'naa' juuna'. Nque' nlu'na'maa'ñê, saa cwe' ñetomti jo'. Ndo' na luua' nntjoom nntseijomna' cautyja 'naa'a' cha'cwijom na nc'uaa' chii jluii'ñe naquii' chom.

16 Ça ticali'yo' na 'o cwiluiindyô' waa' Ty'oôts'om ndo' na m'aa' Espîritu Santo naquii' n'om'yo'? 17 Xe' na m'aa' ñee' juu na nntseyuii' waa' Ty'oôts'om, nntseyuee'ne' tsa'ñee' ee lju' cwiluiiñe juuna', ndo' mancjo'yo' cwiluiindyô' w'aa'ñee'.

18 Meiⁿcwiindyo' 'o tinguuiⁿnn'aⁿñe cheⁿnquii cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ ts'aⁿ quiiⁿntaaⁿ'yo' na matseitiuu na jndo' ts'om cha'xjeⁿ nquiee nn'aⁿ tsjoomnancue cwitzjeiiⁿna cwenta, c'oom juu cha'na ts'aⁿ na meiⁿchjoo tijndo' ts'om, cha mayuuⁿcheⁿ nntseixmaaⁿ ts'aⁿ na jndo' ts'om. 19 Ee juu na cwitzjeiiⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue cwenta na jndo' n'omna, Ty'oots'om macwjeeⁿeⁿ cwenta na ntjeiⁿ jo'. Ee waa ñ'oom'm na teiljeiinaⁿ na matsona': "Nnt'uii Ty'oots'om nn'aⁿ ñequio mañejuu na jndo' n'omna". 20 Ndo' waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljeii na matsona': "Nqueⁿ na cwiluiiñê na catsaⁿntjom jaa mantyjeeⁿ joo ñomtiiu 'naaⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ jndo' n'om, cwe' ts'iaaⁿndyoo jonaⁿ." 21 Nc'e na ljo', tintjei'sandyo' na majndaa' ts'aⁿ na cwilajomndyo' ñ'eⁿñe. Ee cha'tso na matseijndaa'ñe Ty'oots'om la'xmaⁿna' cwenta'yo'. 22 Meiiⁿ nncō Pablo, oo nquii Apolos, oo nquii Pedro, cha'tsondyō cwiluiindyō na cwindyaⁿntjooⁿyâ ndaa'yo'. Ee cha'tso na s'aa Ty'oots'om m'aaⁿna' cwentaaya. Cantyja na cwitandoo'a tsjoomnancuewaañe matseixmaⁿna' naya 'naaⁿya ee na cwito'ñooⁿya na cwitandoo'a ñ'eⁿñê. Mati cantyja na cwiwjaaya matseixmaⁿna' naya 'naaⁿya, nc'e cantyja 'naaⁿ jo' cwitsaaquiaa'a cañoom'luee. Cha'tso na cwiwinooⁿya je' ñequio na quia wjaawe'cañoomna' cwila'xmaⁿna' na nnteijndeiiina' jaa. 23 Ndo' 'o m'aⁿ'yo' cwentaa' Cristo ndo' jom cwiluiiñê cwentaa' Ty'oots'om.

4

Ts'iaaⁿ na maty'iom Jesucristo apóstoles

1 Jo' chii catjei'yo' cwenta cantyja 'naaⁿyâ na cwiluiindyō nn'aⁿ na cwindyeⁿntjom nnom Cristo, ndo' na cwit'mooⁿyâ ndaa' nn'aⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na wanty'iuu' tyom'aⁿna'. 2 Juu ts'aⁿ na waa cwii ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ, macaⁿna' na cwitquioo' cantyja 'naaⁿaⁿ na cwiluiiñê ts'aⁿ na matseicanda. 3 Saa cantyja 'naⁿya, ticwjaaⁿndyoo cwenta chiuu waa na 'o cwitzjei'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na matseixmaⁿya oo chiuu nquii nt'omcheⁿ. Meiⁿ ticu'xãⁿ cheⁿnncō cantyja 'naⁿya. 4 Juu na m'aaⁿ ts'ooⁿ tica'moⁿna' aa waa na matseitjooⁿndyoo, saa meiiⁿ na ljo' tica'moⁿna' na tjaa jnaⁿya. Nquii Ty'oots'om nncu'xeeⁿ ja. 5 Nc'e na luua', cwitzjoocheⁿ na nncwjeeⁿnda' Ta Jesús, tintjei'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwindyeⁿntjom ndaa'yo'. Ee xjeⁿñeeⁿ nnts'aaⁿ na nleitquioo'ya 'naⁿ na cwe' wanty'iuu' cwil'a nn'aⁿ ñequio joo 'naⁿ na cwila'jndaaⁿndyena naquiiⁿ n'omna. Quia jo' ñequiaa Ty'oots'om nnom cwii cwii ts'aⁿ cha'xjeⁿ na matsona'.

6 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', matseingⁿya ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' cantyja 'naⁿya ñ'eⁿ Apolos cha nnteijndeiiina' 'o, ndo' cha cantyja 'naaⁿyâ nntsaalaⁿngⁿ'yo' na tincwinom'yo' ñ'oom na teiljeii, ndo' cha meiⁿcwii ts'aⁿ tincwjiⁿs'aaⁿ cwii ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om cha nnts'aana' na ticwentyjo 'naaⁿ cwiicheⁿ. 7 Ee çchiuu waa cantyja 'naⁿ na mach'eena' ntjij' na jndandyu'ti' nchiiti cwiicheⁿ? Ndo' çcwaaⁿ cwii nnom na matsei'xmaⁿ na nchii nquii Ty'oots'om mañequiaaⁿ na matsei'xmaⁿ jo'? Ndo' xeⁿ cwe' jnda' naya'ñeeⁿ, çchiuu na matsei'sandyu' na cha'cwijom tyuu' na jnda' juuna'?

8 Mach'eena' na nquiu'yo' na la'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na tyandye. Cha'cwijom tjaa meiⁿcwii na maca'tina' 'o. Cha'cwijom na cwiluiindyo' nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom, meiiⁿ na ticañ'aaⁿyâ. Toom cwe' na mayuu' cwiluiindyo' nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom cha mati ja nla'jomndyō jo' ñ'eⁿndyō'. 9 Mach'eena' ntjij' na maqueⁿ Ty'oots'om já apóstoles na wanty'iaaⁿndyotyaaⁿ na cha'tsondye nn'aⁿ. Matseijomna' cantyja 'naaⁿyâ cha'cwijom nn'aⁿ na jnda' teijndaa' na nncwje na jndoo'cheⁿ nn'aⁿ ndo' nnty'iaa ángeles. 10 Cwitzjeiiⁿ nn'aⁿ cwenta na já na cwifnequiaayâ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo la'xmaaⁿyâ nn'aⁿ

na ntjeiⁿndye sãã 'o cwi'tjei' cheⁿncjo'yo' cwenta na la'xmaⁿyo' na jeeⁿ jndo' n'om'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ. Cwi'tjei'yo' cwenta na tileicjaanjoom' cwil'aayâ sãã 'o jeeⁿ cwijaanjoom' cwil'a'yo'. Cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ 'o sãã jâ tic-uee' n'omna. ¹¹ Hasta xjeⁿ je', waa xjeⁿ na matseitjoona' na nntquiaayâ ndo' na nncwaaayâ ñequio liaa na nlcwaãã'â. Jndye ndii' cwicachoo'â, ndo' meiⁿ tjaaⁿna' w'aaya. ¹² Cwiwijnnyaayâ na cwil'aayâ ts'iaaⁿ. Quia cwitioo nn'aⁿ ñ'oomwi' cjooyâ, cwitaa'yâ na catio'naaⁿñe Ty'oots'om jooa. Quia cwileintyjona jâ, cwila'quii n'ooⁿyâ. ¹³ Quia cwila'neiⁿ nn'aⁿ ñ'om tagã' ts'om nacjooyâ, cwila'joom'na jâ cha'cwijom to' na niom nnom tsjoomnancue sãã cwi't'ooyâ ñequio ñ'oom ya. Hasta xjeⁿ je' cwil'a nn'aⁿ na cwila'xmaa'yâ cwii na jeeⁿ ts'iaaⁿ.

¹⁴ Nchii cwe' matseiljeiya ñ'oommeiⁿ cha catseijnnaaⁿna 'o sãã cha na nntseijndo'na' n'om'yo' n'e na cwiluiindyoy' ntseindaaya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya 'o. ¹⁵ Ee meiiⁿ na aa m'aⁿ qui meiⁿ nn'aⁿ na cwi't'mooⁿna cantyja 'naaⁿ Cristo ndaa'yo', sãã tijndye lotye'yo' m'aⁿ. Cantyja 'naaⁿ na cwila'yuy'a n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, ja cwiluiindyoy' tsotye'yo' n'e ñ'oom naya na macwiji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. ¹⁶ Jo' chii matseijndo'a n'om'yo', cal'a'yo' cha'xjeⁿ na quits'aaya.

¹⁷ Jo' chii majñooⁿya Timoteo na m'aⁿyo', cwiluiiñe jndaaya na jeeⁿ matseicañããⁿ ndo' na jnda ntyjiya jom, jom nnts'aaⁿ na nncjaañjoom' n'om'yo' chiuu waa na jom'aaⁿ na matseixmaⁿya cwentaa' Cristo Jesús cha'xjeⁿ na ma'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwentaaⁿaⁿ. ¹⁸ Ñ'eeⁿndyo' 'o na cwilas'andyoy' cheⁿncjo'yo' na cwindu'yo' na tixocjonty'iannda'a 'o. ¹⁹ Sãã tyuaa' nncjocandoo'a 'o xeⁿ l'ue ts'om Ta Jesús, ndo' quia ljo'cheⁿ nljeiya chiuu n'om naⁿñeeⁿ na luaa' cwil'ana, nljeiya chiuu tseixmaⁿ ñ'oom na cwila's'andyena. ²⁰ Ee juu na ma'moⁿna' na matseixmaⁿ ts'aⁿ na matsã'ntjom Ty'oots'om jom, xocwitquioo' jo' cwe' n'e ñ'oom na matseineiⁿ ts'aⁿ, nleitquioo' jo' cantyja 'naaⁿ na aa matseixmaaⁿ najndeii na cwiluiiñe Ty'oots'om. ²¹ ¿Chiuu nl'ue n'om'yo' na cats'aa'? ¿Aa nncjocandoo'a 'o na nntseit'ia'a 'o, oo aa nnc'ooⁿya na wi' ts'ooⁿya 'o, ñequio na jeeⁿ jnda ntyjiya 'o?

5

Catjei'yo' ts'aⁿ na m'aaⁿya ñ'eⁿ cwicheⁿ yuscu

¹ Waa ñ'oom na cwiindyoy' 'o mañ'oom tsondyee t'maⁿ ndo' na ljo' meiⁿ nn'aⁿ na tyoola't'maaⁿndye Ty'oots'om tiquil'ana na luaa'. ² Ndo' 'o cwi'tjei' cheⁿncjo'yo' cwenta na jeeⁿ cwila'candaaⁿndyo' meiⁿ tatiato nquii'yo' na luaa' waa. Matsona' na catjei'yo' tsaⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿyo' na luaa' mach'eeⁿ. ³ Meiiⁿ na tic'ooⁿndyo' ñ'eⁿndyo', sãã cantyja 'naaⁿ espíritu 'naⁿya m'aaⁿya ñ'eⁿndyo', ñequio xuee' Ta Jesucristo jnda tu'xaⁿya ts'aⁿ na luaa' mach'ee. ⁴ Quia cwi'tjomndyo' na nla't'maaⁿndyo' Ty'oots'om ja nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyo' cwe' cantyja 'naaⁿ espíritu 'naⁿya ndo' mati ñequio juu najndeii na matseixmaⁿ Ta Jesús nnc'oomna' ñ'eⁿndyo'. ⁵ Ndo' na luaa', la'xmaⁿyo' na catio'yo' tsaⁿñeeⁿ l'o Satanás cha cwi'ndaa' seiiⁿeⁿ sãã nlui'n'maaⁿñe espíritu 'naaⁿaⁿ quia na nncwjee'nnda' Ta Jesús.

⁶ Tixcwe na cwi'tjei'yo' cwenta na jeeⁿ cwila'candaaⁿndyo' jo nnom Ty'oots'om ndo' na cwiljoya n'om'yo' na luaa' waa quii'ntaaⁿyo'. ¿Aa ticali'yo' na meiⁿ ñechjoowi' ndaaljo' matseicandeei'na' cha'waa tsqueeⁿtyoo'? ⁷ Jo' chii catjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ cha'tsoñ'eⁿ na la'xmaⁿna' ndaaljo' tquie na matsei'ndaa'na' 'o cha nntseijomna' 'o tyoo' na tuiina'

ñ'eⁿ tsqueeⁿtyoo^l xco na tjaa ndaaljo^l tjaquiee^l na cwicwa^l nn'aⁿ judíos xuee Pascua, na juu tyoo^lñeeⁿ cwiluiindyoo^l. Ee Cristo cwiluiñê Catsmaⁿ chjoo cwentaaya cantyja 'naaⁿ xuee Pascua 'naaⁿya. Jla'cuee^l nn'aⁿ jom ndo^l tueeⁿeⁿ cwentaaya. ⁸ Jo^l chii matsona^l na calajomndyo xuee Pascua ñequio na xcwee^l n'oo^lya ndo^l na mayuu'a, na joo jo^l la'xmaⁿ'na' cha'cwijom tyoo^l na tjaa ndaaljo^l tjaquiee^l. Nchii n'ajomndyo xuee Pascua ñeeⁿ ñequio ndaaljo^l tquie na tseixmaⁿ'na' na quie^l n'oo^lya ndo^l natia na cwil'aaya.

⁹ Ñequio cwiicheⁿ carta^lñeeⁿ tsjoo^lya na tilajomndyo^l ñequio nn'aⁿ na cwe^l m'aⁿya ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹⁰ Saa ñ'eⁿ carta^lñeeⁿ nchii ñe'catsjoo^lya na catjeiⁿndyo^lñ'eⁿyo^l ñequio nn'aⁿ tsjoomnancue na cwe^l m'aⁿya ñequio nn'aⁿ oo na m'aⁿna na cwila'queeⁿ n'omna 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, oo na jeeⁿ ya cwinquio^lnn'aⁿna n'iaana cha nnda^l ntjeiⁿ'na 'naaⁿ naⁿñeeⁿ oo ñ'eⁿ joo nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe^l nn'aⁿ l'a. Ee xeⁿ tilajomndyo^l ñequio nn'aⁿ na laxmaⁿ nmeiⁿ, n'caⁿ'na' na calui^lyo^l tsjoomnancue. ¹¹ Ñ'oom na l'ue ts'oo^l na cala'no^lyo^l cantyja 'naaⁿ carta^lñeeⁿ, ts'aⁿ na matso na matseyu^l ñ'eⁿ Jesucristo, meiⁿchjoo tilajomndyo^l ñ'eⁿñê xeⁿ m'aaⁿyaⁿ ñ'eⁿ ts'aⁿ na cwe^l luaaⁿndyo^l, oo queeⁿ ts'oom 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, oo matseit'maaⁿñê 'naⁿ na cwe^l nn'aⁿ l'a, oo cantuñê, oo tsaⁿ candii jom, oo mach'ueeⁿ. Meiⁿ na nlcwa^l ñequio ts'aⁿ na matseixmaⁿ nmeiⁿ til'a^lyo^l. ¹² Titseixmaⁿya na nncu'xaⁿya nn'aⁿ na tyoola^lyu^l. Ncjo^lyo^l la'xmaⁿ'yo^l na nntu'xeⁿ'yo^l nn'aⁿ na m'aⁿ quiiⁿ'ntaaⁿ'yo^l. ¹³ Nquii Ty'oots'om nncu'xeeⁿ nn'aⁿ na tyoola^lyu^l. Quia jo^l catjei^lyo^l ts'aⁿ jnaⁿñeeⁿ quiiⁿ'ntaaⁿ'yo^l.

6

Ticaty'iomiana' na n'luqaⁿya ñ'oom c'joo n'iaaya

¹ Quia cwiindyoo^l 'o waa ñ'oom na malein'oomna^l juu ñequio cwiicheⁿ x'iaa^l na matseyu^l, ¿chiiu na cwiqueⁿ'yo^l ñ'oom tsaⁿñeeⁿ jo nnom jwe na nchii ts'aⁿ na matseyu^l? Cwa nchii ncjo^lyo^l na cwila^lyu^lyo^l ñ'eⁿ Ty'oots'om nla^ljndaaⁿndyo^l ñ'oomñeeⁿ. ² ¿Aa ticaliu^lyo^l na joo nn'aⁿ na cwiluiindyoo^l cwentaa^l Ty'oots'om nntu'xeⁿ'na nn'aⁿ tsjoomnancue? Ndo^l nc'e na nntu'xeⁿ'yo^l nn'aⁿ tsjoomnancue, ¿chiiu na tileicandaa^l nntu'xeⁿ'yo^l ñ'oommeiⁿ na cwe^l cwantindyo^l joona^l? ³ ¿Aa ticaliu^lyo^l na nntu'xaⁿya ángeles? Ndo^l nc'e na l'jo^l, majndeiticheⁿ nnda^l nla^ljndaaⁿndyo^l ñ'oom na mat'uiina^l jaa yu^l na ticjaañjoom^l na cwil'aaya je^l. ⁴ Jo^l chii xeⁿ niom ñ'oom na maleichuuna^l 'o ñequio nn'aⁿ'yo^l na cwila^lyu^l, caty^liom^l'yo^l ts'iaaⁿñeeⁿ nn'aⁿ quiiⁿ'ntaaⁿ'yo^l na tit'maⁿ la'xmaⁿ na catu'xeⁿ'na ñ'oom 'naⁿ'yo^l. ⁵ Matsjoo na luua^l cha catseijnaaⁿ'na' o^l. ¿Aa nnts'aacheⁿ'na' na tjaa^l'na' meiⁿñecwiiⁿ ts'aⁿ quiiⁿ'ntaaⁿ'yo^l na jndo^l ts'om na nntseijndaaⁿñê ñ'oom na maleichuuna^l 'o? ⁶ ¿Aa maxjeⁿ maty'iomiana^l na cwiqueⁿ'yo^l ñ'oom c'joo^l cwiiⁿnn'aⁿ'yo^l na mati matseyu^l? Jo^l chii cwitjomndyo^l jo ndaa^l nn'aⁿ na cwitu'xeⁿ ñ'oom, meiⁿ na joona nchii nn'aⁿ na cwila^lyu^l.

⁷ Juu na cwila^lntjaⁿndyo^l ñequio nc'iaa^l'yo^l na cwila^lyu^l ma'moⁿ'na' na t'maⁿ waa na cwila^ltjooⁿndyo^l. Yati caljoya n'om^l'yo^l nawi^l na cwil'ana 'o, meiⁿ na cwinty'ueena 'naⁿ'yo^l. ⁸ Saa 'o xui^l na cwil'a^lyo^l, mancjooⁿndyo^l cwita^lwi^l'yo^l nn'aⁿ'yo^l na cwila^lyu^l hasta cwinty'ueeⁿ'yo^l 'naaⁿ'na. ⁹ ¿Aa ticaliu^lyo^l na joo nn'aⁿ na cwiñequiandyoo^l cantyja 'naaⁿ natia ticalaxmaⁿ'na cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om? Tiñeⁿquio^lnn'aⁿndyo^l cheⁿncjo^l'yo^l cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaañê. Nn'aⁿ na cwe^l cwitjomndyeyana ñ'eⁿ nn'aⁿ na tyoo^luncona, tixocalaⁿ'xmaⁿ'na cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om, meiⁿ nn'aⁿ na cwila^l'naaⁿndye 'naⁿ na cwe^l nn'aⁿ l'a, meiⁿ nn'aⁿ na cwe^l m'aⁿya ñ'eⁿ nn'aⁿ, meiⁿ naⁿnom na cwe^l ñ'eⁿ ntyjenom m'aⁿ, ¹⁰ meiⁿ

nn'aⁿ na cwinty'uee, meiⁿ nn'aⁿ na queeⁿ n'om 'naaⁿl cwiicheⁿ ts'aⁿ, meiⁿ naⁿcandyee, meiⁿ nn'aⁿ na cwitioñ'oom nn'aⁿ, meiⁿ nn'aⁿ na cwinquoio'nn'aⁿ ts'aⁿ cha nndaq ntjei'na 'naaⁿa'. ¹¹ Ñ'eeⁿndyo' 'o na ñeja'laxmaⁿ'yo' nmeiⁿl cwitjoqcheⁿ na nla'y'u'yo', saq je' jnda tmaⁿndyo', jnda tqeⁿndyo Ty'oqts'om 'o, jnda tqueeⁿ 'o na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿ'yo' ñequio xuee' Ta Jesucristo ndo' cantyja 'naaⁿl nqui Espiritu na cwiluiñe Ty'oqts'om cwentaaya.

Maque'lju' Ty'oqts'om sei' ts'aⁿ

¹² Waa ñ'oom na cwilue nn'aⁿ: “Wanaaⁿ na nnts'aa mei'ljo'cheⁿ na l'ue ts'ooⁿ”. Mayuu^l na ljo', saq ticha'tso mateijndeina^l ts'aⁿ. Ñ'oom na mayuu^l wanaaⁿ na nnts'aa yuu na l'ue ts'ooⁿ saq ticatsona^l na cwii na mats'aa nlqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' ja. ¹³ Mati cwilue nn'aⁿ: “Juu nantquie tseixmaⁿna' cwentaa' tsiaa^l ts'aⁿ, ndo' tsiaa^l ts'aⁿ tseixmaⁿna' cwentaa nantquie.” Ñ'oom na mayuu^l jo', saq we nnom nmeiⁿl nnts'aa Ty'oqts'om na ndyueⁿa'. Saq nchii tqeeⁿ sei' ts'aⁿ na cwe' luua^l nnc'oom ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, tqeeⁿ sei' a na laxmaⁿna' cwentaa' nqueⁿ na matsa'ntjoom, ndo' jom m'aaⁿ cwentaa' sei'a. ¹⁴ Ndo' cha'xjeⁿ na tquiaaⁿ na wando'xco Jesús mati ñequiaaⁿ na nntandoo'xcooya nc'e najndeiⁿ na cwiluiñe.

¹⁵ ¿Aa ticaliu'yo' na juu sei'yo' laxmaⁿna' cwii taⁿl sei' Cristo? ¿Aa maty'iomna^l na nntseitjoq'a juuna^l ñ'eⁿ cwii yuscu na cwe' luua^l m'aaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ? Meiⁿchjoo ticaly'iomna^l ¹⁶ ¿Aa ticala'noⁿ'yo' quia na matseitjoom'ñe ts'aⁿ ñequio sculjaa', ñe'cwii sei' laxmaⁿna? Ee ñ'oom' Ty'oqts'om na teiljei matsona^l: “Wendye joona, ñe'cwii sei' la'xmaⁿna.” ¹⁷ Ndo' na luua^l waa, quia na matseijomñe ts'aⁿ ñequio Ta Jesús, ñe'cwii cwiluiñe tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿñe.

¹⁸ Cha'cwijom na jndeiⁿ maleinom ts'aⁿ cha na ticat'uii cwii na teincuu' jom, maluaa^l cal'a'yo' na tic'om'ya'yo' ñ'eⁿ ts'aⁿ na cwe' luua^l. Ee nt'omcheⁿ jnaⁿ na mach'ee ts'aⁿ ticat'uiina^l seiⁿ'eⁿ, saq ts'aⁿ na matseitjoom'ñe ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ na cwe' luua^l, matseicw'aa'ñe jnaⁿ seiⁿ'eⁿ. ¹⁹ ¿Aa ticaliu'yo' na cwiluiñe sei'yo' wats'om cwentaa' Espiritu Santo na m'aaⁿ quii' n'om'yo' na jnda tquiaa Ty'oqts'om na c'oom ñ'eⁿndyo'? Jo' chii ticalaxmaⁿ'yo' na ñequiandyo' na nla' sei'yo' yuu na queeⁿ n'omna^l. ²⁰ Ee jnda seijnda Ty'oqts'om 'o ñequio cwii na jeeⁿcheⁿ ndya' jnda. Jo' chii laxmaⁿ'yo' na cala't'maaⁿndyo' jom ñequio sei'yo' ñequio espíritu 'naⁿ'yo' ee na we ndii' joona^l la'xmaⁿna' cwentaaⁿa'.

7

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na jnda t'unco

¹ Ndo' je' maw'o ñ'oom na cwita'x'e'yo' nqoⁿ nacjoo' carta na jla'cwanom'yo'. Ñecuaa meiiⁿ ticoco tsaⁿ's'a, ² saq jnaaⁿ na jeeⁿ cwe' luua^l cwic'eeⁿ nn'aⁿ ñ'eⁿ nc'iaana, jo' chii yati cwii cwii tsaⁿ's'a cocoom ndo' mati cwii cwii tsaⁿ'scu c'oom saaⁿaⁿ. ³ Nqui tsaⁿ's'a waa cwii nnom na matseixmaaⁿ na nnts'aaⁿ ñ'eⁿ scoom'm ndo' mati tsaⁿ'scu waa cwii nnom na matseixmaaⁿ na nnts'aaⁿ ñ'eⁿ saaⁿaⁿ. Wendyena quiandy ntyjeena ndaana na cala'candaⁿndyena ñ'oomwaa^l. ⁴ Tsaⁿ'scu titseixmaaⁿ na nntseintycwii'ñe nnom saaⁿaⁿ ee saaⁿaⁿ tseixmaⁿ cwenta jom, meiⁿ tsaⁿ's'a titseixmaaⁿ na nntseintycwii'ñe nnom scoom'm ee scoom'm tseixmaⁿ cwenta jom. ⁵ Cwe' jo' tintseintycwii'ñe ts'aⁿ nnom saaⁿaⁿ, nnom scoom'm saq ñequii'cheⁿ wanaaⁿ na nla'ljondyo' xeⁿ waa ñ'oom na jnda t'maⁿ'yo' na ñe'calaneiⁿ'yo' nnom Ty'oqts'om. Saq nchii na jndye xuee, tints'aana^l na tileicala'quii' n'om'yo' ndo' na ljo' nnts'aa Satanás na nla'tjoondyo'.

⁶ Luaa' waa na matsjoo cantyja 'naa' n'oomwaa', saa tintjei'yo' cwenta na tseixma'na' n'oom na matsa'ntjomna'. ⁷ Cantyja 'na'nya toom cwe' cha'tso na'nom laxma'na' cha'na ja, saa tiñe'cwii xje' na mañequiaa Ty'ooots'om na laxmaa'ya. Ee ñ'e' nn'a' waa cwii nnom na la'xma', ndo' nt'omche' cwiiche' ljo la'xma'.

⁸ Ndaa joo na'nom na tyoo'unco ndo' mati joo yolcu na jnda ljondye, matsjoo na yati caljoo'ndyena na ñenqueena cha'na m'aa' ja luaañe. ⁹ Saa xe' tileicwiqúi n'omna na m'a' ñenqueena, ñecuaa, c'uncona, ee yati na m'aa' ts'a' na we ca', nchiiti na cwe' matseiquee' ts'oom na ñe'c'oom ñ'e' ts'a'.

¹⁰ Saa ndaa 'o na jnda tma'co'yo', luua waa n'oom na matsa'ntjomna', nchii cwe' n'oom 'ndyo ja, n'oom 'ndyoo nquii Ta Jesús jo': juu scuu' ts'a' ticato'ñe ñequio saa'na'. ¹¹ Saa xe' ma'ñee' saa'na', ticwanaa' na ncoconnaa'na', matsona' na caljoyaandyennda'na. Ndo' mati juu saa'na', tintseyuyii' ljeii 'naa'na.

¹² Ndaa nt'omndyo' 'o na jnda t'unco'yo', luua matsjoo nncó, nchii matsa'ntjom Ta Jesús na caluii na ljo', xe' na m'aa' ts'a' na matseyu' saa scoom'm tyootseyu' ndo' tsa'ñee' cwiljoya ts'om na m'aa' ñ'e'ñe', tinto'ñe ñequio scoom'm. ¹³ Ndo' cwii yuscu na matseyu', xe' saa'na' tyootseyu', saa cwiljoya ts'om na cwiljoo'ñe ñ'e'ñe', tintseyuee' ljeii na tocoom ñ'e'ñe'. ¹⁴ Ee maque'ndyoo Ty'ooots'om saa' yuscu na tyootseyu' nc'e na cwiluiñe saa' yuscu na matseyu'. Ndo' mati maque'ñoo' scuu' ts'a' na tyootseyu' nc'e saa'na' tseixma' ts'a' na matseyu'. Ee xe' nchii na luua' waa, quia jo' nda jona nla'xma' cha'na nda nn'a' na tyoola'yu', saa na mayuu' maque'na' nda jona cantyja 'naa' tmaa' cwentaa' Ty'ooots'om. ¹⁵ Saa xe' juu ts'a' na tyootseyu' ñe'catseyuee' ljeii na tocoom ñ'e' saa'na' oo scoom'm, quia jo' ñecuaato na ca'ñee'. Quia na luua' waa maxje' til'aaya na jnde'na' na caljoo'ñe ts'a'. Ee Ty'ooots'om l'ue ts'oom na ticachooya tia' ñequio nn'a' w'aaya. ¹⁶ Ee ¿chiiu ntyji'yu' 'u tsa'scu na matseyu' na jnda tma'co' na xocatseyu' sa' ñ'e' Ty'ooots'om cantyja 'na'? Ndo' mati 'u tsa's'a na matseyu' na jnda tma'co', ¿chiiu ntyji'yu' na xocatseyu' scu' cantyja 'na'?

Tilajndaqya na nlachui'a na tyolaxmaa'ya

¹⁷ Ticwii cwiindy'o, caljoya ts'om chiuu waa na jnda tquiaa Ty'ooots'om na matseixma' quia na t'maa' juu. Luua' waa n'oom na mañequiaaya ndaa nn'a' cha'tso ntmaa' nn'a' na macwjee' cwentaa'na'. ¹⁸ Quia na t'maa' 'u, ¿aa jnda tuii 'naa' sei' cha'xje' cwil'a nn'a' judíos yonom ndana? Tintseichui' na luua' waa. Ndo' xe' aa tyooluii 'naa' sei' quia na t'maa' 'u, taca'na' na caluii na ljo'. ¹⁹ Ee ticateijndeina' ts'a' xe' na tuii 'naa'ñee' tjaa'na' meii' xe' ticaluiina'. N'oom na jndati na catseicanda' ts'a' n'oom na matsa'ntjom Ty'ooots'om. ²⁰ Jo' chii meiq' quia cwii nnom na matseixma' ts'a' quia na t'ma' Ty'ooots'om jom, jo' jo' caljoya ts'oom. ²¹ ¿Aa cwiluiindyu' ts'a' na mand'i'ntjomtye' quia na t'maa' 'u? Tinc'oom' ts'om' na ljo', saa xe' nncju'naa'ñena' na nndyaandyu', cwa catsa' na ljo'. ²² Ee ts'a' na m'aa' na mand'i'ntjomtye' quia na t'ma' Ty'ooots'om jom na catseyoom'm ñ'e' Ta Jesús, je' cwiluiñe ts'a' na jnda seicandyaañe'. Ndo' maljoyu cantyja 'naa' ts'a' na m'aa' xje' 'naa' quia na t'ma' Cristo jom, je' cwiluiñe ts'a' na mand'i'ntjomtye' nnoom. ²³ Juu ñequio na seijnda Ty'ooots'om 'o, jee' ndya' jnda jo'. Jo' chii tiñequiandyo' na laxma'yo' nn'a' na cwindye'ntjomtye' ndaa nn'a'. ²⁴ Quia jo' 'o nn'a'ya, cwii cwiindy'o caljoya ts'om chiuu waa na tyotseixma' xje' na t'ma' Ty'ooots'om juu.

Nn'a' na tyoonc'unco ndo' yolcu na jnda ljondye

²⁵ Ñ'oom na cwita'x'ee'yo' nqōn cantyja 'naa' yolcu na tyoo'unco, tjaa'na' ñ'oom na matsa'ntjom Ta Jesús ja cantyja 'naa' ñ'oomwaa'. Saa' nc'e na matseixma'ya ts'a' na wi' ts'oom, ntyjii na ndaa' nla'ñ'oom'ndyo' ñ'oom na matsjoo' cantyja 'naa' ñ'oomwaa'. ²⁶ Cwe' nc'e jndye nnom quich'een'a' tiempomeii', jo' chii macwjii'a cwenta na yatiche' caljoo'ñe ts'a' cha'xje' na jnda' teijnoom'm. ²⁷ Xe' m'aa' scu', tintseityuii' ljeii na tma'co' jom. Saa' xe' tjaa'na' scu', tical'ue' ts'a' na nluii'ñe scu'. ²⁸ Saa' xe' aa' mma'co', tjaa'na' jna' n'naljo'. Ndo' mati cwii yuscundyua, tjaa' jnaa' xe' ncoco. Ee jndye nnom nawi' quich'een'a' na nntjoom nn'a' na nnc'unco ndo' ñe'cateijndeiya 'o na tincwinom'yo' joona'.

²⁹ 'O nn'a'ya na cwila'y'u'yo', luua' waa na ñe'catsjoo'ya: Jnda' teitsjoo' xuee na nncwjee'nnda' Cristo. Nc'e na ljo' joo nn'a' na jnda' t'unco, c'omna cha'cwijom tjaa'na' lcuuna, tjaa'na' s'aana. ³⁰ Joo nn'a' na m'a' na chjoo' n'om, c'omna cha'xje' quia waa xuee. Ndo' joo nn'a' na m'a' ncuee, c'omna cha'cwijom m'a' na na chjoo' n'omna. Ndo' nn'a' na cwilajnda 'na' c'omna cha'cwijom nchii 'naa'na jo'. ³¹ Ndo' joo nn'a' na cwiwil'uee'ndye 'na' na cwila'xma' cantyja 'naa' tsjoomnancuewaañe, matsona' na c'omna cha'cwijom na tica'jnda nquiuna ljo' la'xma'na', ee juu na matseixma' tsjoomnancuewaañe mawjaantcwiina'.

³² Till'ue ts'oo' na jndye ñomtiuu nc'om'yo', ee ts'a' na tjaa'na' scuu', m'aa' ts'oom chiuu nnc'oom jo nnom Ta Jesús, na nncjaawee' ts'oom ñ'e'ñe, ³³ saa' ts'a' na m'aa' scuu', m'aa' ts'oom cantyja 'naa' 'na' na maca'na' cha neii' scoom'm ñ'e'ñe. ³⁴ Ndo' na luua' waa, tiñecwii m'aa' ts'oom. Ñecwii xje' mat'uiina' cantyja 'naa' yuscu na tjaa'na' saa' ñequio yuscu ndyua na tyoococo. Joona m'aa' n'omna cantyja 'naa' ts'iaa' 'naa' Ta Jesús, na ñeiquiandyen'e'na na la't'maa'ndyena jom cantyja 'naa' seiina ñequio espíritu 'naa'na. Saa' yuscu na jnda' mam'aa' saa', m'aa' ts'oom cantyja 'naa' 'na' na maca'na' ndo' ñequio chiuu na nnc'oom cha nncjaawee' ntyjii saa'na' ñ'e'ñe.

³⁵ Nchii matsjoo' ñ'oommei' ndaa'yo' ee tical'ue ts'oo' na nnc'unco'yo' saa' cha na nnteijndeina' 'o ndo' cha na xcwee' n'om'yo' na ndye'ntjom'yo' nnom Ta Jesús.

³⁶ Ñ'oom na jndu'yo' na m'aa' cwiindy'o' 'o na m'aa' nomjnda na jnda' jaawinom'na' na ndyuañe ndo' 'u na tsotyee' jnda' mamatseitiuu' na ya xe' nncocotom, maxje' ya na nluii na ljo'. Ee nchii jna' na nntsa' na ljo'. ³⁷ Saa' xe' m'aa' cwii ts'a' na jnda' seijndaa'ñe naquii' ts'om na xonquiaa na nncoco nomjnda, ee na manty'iaa' na tica'na', ya cats'aa na ljo'. ³⁸ Quia jo' ya mach'ee ts'a' na maw'o' ñomcaa' jnda, saa' yati mach'ee juu ts'a' na matseiljo nomjnda.

³⁹ Yuscu na m'aa' saa', mat'uiitye'na' juu ñ'e'ñe'yoche' na wando' tsa'ñee'. Saa' xe' nncue' tsa'ñee', wanaa' na ncoconaa'na' ñ'e' meij'quia ts'a' na l'ue ts'oom, macandā ñequii'che' ñ'e' ts'a' na matseyu'. ⁴⁰ Saa' matseitiuu yati mach'ee' xe' na nljoo'ñe na ñenque'. Luua' m'aa' ts'oo' cantyja 'naa' ñ'oomwaa' ndo' mantyjii na matseixma'ya Espíritu na cwiluii'ñe Ty'oqots'om.

8

Nantquie na cwila't'maa'ndye nn'a' 'na' na cwe' nn'a' nl'a

¹ Je' nnc'o'ya ñ'oom na cwita'xe'yo' cantyja 'naa' seii quioo' na cwila'cwjee nn'a' na cwila't'maa'ndyena 'na' na cwe' nn'a' l'a. Ñ'oom na mayuu' na cha'tsondyo' cwiluiindy'o' nn'a' na jndo' n'oo'ya cantyja 'naa' ñ'oomwaa',

ndo' juu jo' wjan'oomna' jaa na c'oo'ya na s'andyo, lcundyö. Saa juu na m'aa'ya na jnda nquiuyu nn'a'n, matejndeina' na tsaanajndaaya na cwila'yuu'a. ² Ts'a'n na matseitiu na jndye waa na jndo' ts'om, tyootsei'no' cha'xe'n na maca'na' na caljeii. ³ Saa nquii ts'a'n na jnda ntyjii ñequio Ty'oots'om, mawajna'a'n tsa'ñ'ee'n.

⁴ Cantya 'naa' aa wanaa'n na nntquie'yo' seii quioo' na cwiwil'uee'ndye nn'a'n na cwila't'maa'ndye 'na' na cwe' nn'a'n l'a, cwila'noo'na na mei'cwii tjaa ljo' la'xma'n joona' ee maxje'n macandā nque'n m'aa'n. ⁵ Ee cañoom'luee ñequio tsjoomnancue jndye nnom na maniom na cwila't'maa'ndye nn'a'n na cwilueña na t'ma' ñ'oom la'xma'n, saa joona' nchii nquii Ty'oots'om cwiluiindyena'. Ndo' na mayuu' na jndye 'na' maniom na cwilue nn'a'n "Ta" ndaana', ndo' cwituee'ndyecjena cantyja 'naa' joona'. ⁶ Saa cantyja 'naa' jaa nmeii' ñecwii Ty'oots'om m'aa'n, ndo' jom cwiluiñê Tsotyaaya. Cantyja 'naa' jom cha'tso na maniom, jom tquee' jo', ndo' nc'e jom, jo' na m'aa'ya. Ndo' mati ñecwii m'aa'n na cwiluiñê na matsa'ntjom jaa, nquii Jesucristo. Cha'tsoti na maniom, cwim'a'na' nc'e nque'n, mandii ñ'aa' jaa.

⁷ Saa ticha'tsondye nn'a'n cwila'no'na na ljo' ee jnda ljeii'na' na cwila't'maa'ndyena cwii na cwe' nn'a'n l'a, ndo' quia cwicwa'na nantquie'ñee'n, cwitjeii'na cwenta na cwila't'maa'ndyena juuna'. Ndo' nc'e na tyoowijndo' n'omna cantyja 'naa' ñ'oommei', jo' chii juu na m'aa'n n'omna tseixma'na' cwii na jnda t'aa'na' na cwajndii. ⁸ Ee nchii cwe' aa macwa' ts'a'n nantquie'ñee'n, oo, aa ticwaa'a'n joona', jo' na macjaawee' ntyjii Ty'oots'om jom. Mei' nchii na jee' ya nn'a'ndyotyaa' xe' cwicwaa'a' joona', oo nchii nn'a'n na tiann'a'ndyotyaa' xe' ticwaa'a' joona'. ⁹ Saa cal'andyo' cwenta na juu luua' na wanaa' na c'om'yo', tiseixma'na' cwii na nnts'aana' na nntseitjooñe cwii nn'a'nyo' na cachjoo matseyiu'. ¹⁰ Ee xe' 'u na ntyji' chiuu wanaa' na nntsa', mawacatyee' cwii joo yuu na cwila't'maa'ndye nn'a'n cwii na cwe' nn'a'n l'a, ndo' cwii ts'a'n na titye' na matseyiu' nty'iaa'a'n 'u jo', ndaa' nnts'aana' na mache' na luua', nnc'omt'maa'ñe ts'oom na mati lcwaa'a'n 'na' na cwila't'maa'ndye nn'a'n ty'oo'ñee'n. ¹¹ Ndo' na luua', juu na matsei'no' na wanaa' na ljo' mache', nntsei'ndaa'na' juu nn'a'n na titye' matseyiu', na mati tue' Cristo cwentaa'a'n. ¹² Quia laa'ti' cwil'a'yo' ñequio joo nn'a'nyo' na tit'ma' cwilayu'ya n'om, cwila'tjoondyo' ndaana' na cwila'ñ'ee'ndyo' n'omna. Ndo' mati cwilaxma'nyo' jna' jo nnom Cristo. ¹³ Jo' chii xe' cantyja 'naa' na macwa'a cwii nnom nantquie' na cwiwil'uee'ndye nn'a'n na cwila't'maa'ndye cwii na cwe' nn'a'n l'a, xe' jnaa' jo' matseitjooñe cwii nn'a'ya na matseyiu', quia jo' tajom cwilncwaa'nda'a' juuna' cha tintseilcwe'tya'na juu nn'a'ya.

9

Ts'a'n na cwiluiñê apóstol, waa najndeii na matseixmaa'n

¹ Joo na wanaa' na l'a apóstoles, mati ja tseixma' jo' ndo' chiuu waa na laxma'na, mati jo' matseixma'ya. Jnda nty'ianoo'ya Jesús na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa, ndo' 'o cwiluiindyö' cwentaa'a'n nc'e ts'iaa' 'naa'a'n na tyots'aaya quii'ntaa'nyo'. ² Ndaa' nnts'aana' na nt'omche' nn'a'n cwitjeii'na cwenta na ticaluiindyö apóstol, saa jo ndaa' 'o matsona' na cwiluiindyö na ljo' ee juu na cwila'yuyö' ma'mo'na' na ljo'.

³ Ndaa' joo nn'a'n na cwilue na nchii cwiluiindyö apóstol, luua waa ñ'oom na matseilcwa'a ndaana. ⁴ Waa na matseixma'ya na wanaa' na nnc'o'ñö' na maca'na' na nlcwaa'a ndo' na nlcwaya, ⁵ ndo' mati wanaa' na nnc-jaa'ñe' cwii yuscu na matseyiu' quia jonquiaya ñ'oom naya cha'xe'n cwil'a'

nt'omcheⁿ apóstoles, ñequio ntyjee nquii Ta Jesús ndo' mati Pedro. ⁶ Ndo' çaa m'aaⁿ n'om'yo' na cwe' macandā nquii Bernabé ñ'eⁿndyo ja na ticat-sona' na nnteixe'yo' já? ⁷ Ee ç'ñeeⁿ sondaro na cwe' nquii matseicatsuu 'na' na macaⁿna' juu na macaa ndia'? Ndo' ç'ñeeⁿ ts'aⁿ na manom' cwii ntjom l'oo' uva na tiquii taa'na'? Ndo' ç'ñeeⁿ ts'aⁿ na mateix'e canmaⁿ na tic'uu ndaatsuuyo'? ⁸ Meiⁿ ticala'tiuu'yo' na cwe' tomti ñ'oom na m'aaⁿ n'om nn'aⁿ na macwji'a. Ee ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés, majo'ti matsa'ntjomna'. ⁹ Ee naquii' libro'ñeeⁿ teiljeii: "Tintjaa'ndyo' bosa ndyuee quioo'ndyo yocheⁿ na cwil'a'yo' ts'iaaⁿ." Saa meiiⁿ na ljo' teiljeii, nchii macandā ma'moⁿna' na cwe' cantyja 'naaⁿ quioo'ndyo ñjom ts'om Ty'oots'om. ¹⁰ Nc'e na m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naa'ya, jo' chii teiljeii ñ'oomwaa'. Naya 'naa'ya na teiljeiina', ee juu ts'aⁿ na matseindyaa tyuaa ñequio juu ts'aⁿ na macwja' lqueeⁿ, cwil'ana ts'iaa'meiⁿ na ntyjaa' n'omna na nleil'uee'ndyena na cwiwe'. ¹¹ Jo' chii nc'e na jndā njoⁿâ tsjaaⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu naquii' ntaaⁿyo', ticwinom'na' na ñnequia'yo' na cwitaa'ya ndaayo' chjoowi' 'na'yo' cha'cwijom cwii na jndā tue'. ¹² Nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ndaa'yo' cwil'ana na cateijnde'iyo' jooa. Ndo' majndeitiicheⁿ já wanaaⁿ na cateijnde'iyo'.

Meiiⁿ na wanaaⁿ na ntaa'ya na cal'a'yo' na ljo', saa meiiⁿjom ndii' tyool'uuyâ. Ee cwila'quii n'oo'ya naquii' na cwitjoo'ya cha ticatseitsaaⁿñena' na ya tsandye'yo' ñ'oom' Ty'oots'om. ¹³ 'O manquii'yo' nquiee ntyee cwentaa nn'aⁿ judíos na cwindye'ntjom naquii' wats'om t'maⁿ cwitquiina seii quioo' na cwila'cwjeena na cwiñequia nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Wanaaⁿ na cwitquiina sei'ñeeⁿ ee jo' jo' waa tio t'maⁿ yuu cwindye'ntjomna nnoom. ¹⁴ Ndo' cha'xeⁿ cwicandaa na'ñeeⁿ 'na' na cwiwil'uee'ndyena, maluaa' sa'ntjom Ta Jesús na joo nn'aⁿ na cwiñe'quia ñ'oom naya 'naaⁿa' nnto'ñoomna ljo' na macaⁿna' jooa nc'e ñ'oom'm na cwiñe'quiiana. ¹⁵ Saa meiiⁿjom ndii' tyoocaⁿa na ñnequia'yo' ljo' na macaⁿna' ja, meiⁿ nchii matseiljeiya ñ'oomwaañe cha nnteiijnde'iyo' ja. Ee yati ntyjii meiiⁿ na aa nc'iō na tintsuu nayawaañe na cantyja 'naaⁿ jo' matseis'andyo.

¹⁶ Saa tyoocwji's'andyo na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om ndaa'yo' ee ts'iaaⁿñeeⁿ matseixma'ya. Ndo' jeeⁿ nty'iaa'ndyo xeeⁿ ticatseicandaya juuna'. ¹⁷ Jo' chii xeⁿ mañequiaya ñ'oom nc'e na l'ue ts'oⁿ nncō, mats'aa' na nncwantjōⁿ, saa xeⁿ mats'aa' na ljo' nc'e na maty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ ja, quia jo' cwe' matseicandaa'ndyo ts'iaaⁿ na ty'ioom ja. ¹⁸ Quia jo' juu na mawantjōⁿ, na m'aa'ya na nei'ya na mañequia ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na meiⁿcwii na chojnaⁿyo' nooⁿ, na nchii nncwantjōⁿya 'na' na macaⁿna' ja na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om.

¹⁹ Ja meiiⁿ nchii cwiluiindyō moso na mandi'ntjomtyeⁿ nnom patrom 'naaⁿ, saa jndā tque'ndyo cheⁿnncō na matseixma'ya na ljo' ndaa' cha'tso nn'aⁿ. Mats'aa' na ljo' cha majndyeti nn'aⁿ nncwantjōⁿ cwentaa' Cristo. ²⁰ Quia na m'aa'ya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, mats'aa' cha'na cwii jooa na m'aⁿna nacje 'naaⁿ ljeii na tquiaa Moisés cha nncwantjōⁿya jooa cwentaa' Cristo, meiiⁿ tic'oōⁿya nacje 'naaⁿna'. ²¹ Ndo' jo ndaa' nn'aⁿ na tic'omna nacje 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, mats'aa' cha'na cwii nquieena cha nncwantjōⁿya jooa, meiiⁿ na mayuu' m'aa'ya nacje 'naaⁿ ljeii 'naaⁿ nquii Ty'oots'om nc'e na m'aa'ya nacje 'naaⁿ Cristo. ²² Quia na m'aa'ya ñ'eⁿ nn'aⁿ na cachjoo na cwila'yu'ya n'om, mati mats'aa' na cachjoo matseyu'ya ts'oōⁿ cha mati nncwantjōⁿya jooa. Ndaa' cha'tso nn'aⁿ mats'aa' na matseixma'ya cha'xeⁿ jooa cha nt'omndye jooa nlui'n'maaⁿndyena. ²³ Mats'aa' cha'tso nmeiⁿ

nc'e ñ'oom naya na cantyja 'naa' jo' cwilui'n'maa'ndye nn'a' cha mati nntseijomndyo ñequio naya na cwito'ñoom nn'a' cantyja 'naa'na'.

²⁴ 'O manquiu'jndaa'ndyo' quia cwitjomndye nn'a' na nleinom, cha'tsondyena cwileinomna, saa macanda juu ts'a' na nncuee'jndyee nla't'maa'ndye nn'a' juu. Quia jo' cala'jnda'yo' cha'xje' matseijndei tsa'ñee'. Cjoo'yaya n'om'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom Ty'oots'om cha mati nntseit'maa'ñe' 'o. ²⁵ Saa cjaañjoom' n'om'yo' cantyja 'naa' joo nn'a' na cwileinom, jndye nnom na cwila'ljondyena, ee cwicantyyaa' n'omna na nnta'ntjomna, meii' juu 'na' na cwita'ntjomna tyuaa' cwiwi'ndaa'na'. Jo' chii mati jaa cjoo'yaya n'oo'ya na cwindya'ntjoo'tyaa'ya nnom Ty'oots'om nc'e juu na nnto'ñoo'ya na ñequiaa' ndaaya tijoom cwi'ndaa'na'. ²⁶ Cantyja 'na' ja luaa tyoots'aa cha'na mach'ee ts'a' na cwe' maleinomto na tijndaa' yuu wjaayuu. Cantyja na mand'i'ntjo'ya nnoom, mei' tyoots'aa cha' cwil'a nn'a' na cwe' cwituee'to nnda' naquii' jndye. ²⁷ Nchii nmeii' mats'aa. Ja ñequio na jndei'na' maju'cja seii'a na catseicandana' na matsa'ntjo'ya juuna', cha cwii na jnda' t'moo'ya ndaa' nt'omche' ticwji'ndyona' ja na ticwil'uendyo naquii' ts'iaa' 'naa' Cristo.

10

Ticala't'maa'ndyo mei'quia na cwe' nn'a' l'a

¹ 'O nn'a'ya na cwila'yuyoy', l'ue ts'oo' na cala'no'yo' quia jlui' welooya nn'a' judíos Egipto, cha'tsondyena tyotseintyo Ty'oots'om ncwaa' nchquiu nacjoona ndo' cha'tsondyena teinomna Ndaaluae Wee. ² Ndo' na luaa', cha'tsondyena teits'oomndyena na seitjoom'na' joona ñ'e' Moisés quia na tyotseintyona' nchquiu'ñee' cjoona ndo' na teinomna ndaaluae'ñee'. ³ Ndo' mati cha'tsondyena tyocwa'na maná na tquaa Ty'oots'om na jna'na' cañoom'luee, ⁴ ndo' cha'tsondyena tyowena ndaatoo na tyocalui'na' quii' tsjo' na ñ'e' ñ'e'na' ñ'e'ndyena. Nguii Cristo cwiluii'ñe' tsjo'ñee'. ⁵ Saa meii' na luaa' tyom'a'na, maxje' majndyendyetina ticjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ndyena ee tical'ana yuu na l'ue ts'oom. Macwe' jo' jndyendyena tjana ndyuaa yuu tja nn'a' c'oom.

⁶ Cha'tso nmei'na na tyotjoomna laxma'na' cwii na ma'mo'na' ndaaya na tila'quee' n'oo'ya cwii cwii nnom natia cha'xje' tyola'quee' n'omna. ⁷ Jo' chii tila't'maa'ndyo' cwii na cwe' nn'a' l'a cha'xje' ñel'a nt'omndye joona ee tso ñ'oom na teiljei: "Ty'ewindyuaandyee nn'a' na nlcwa' ndo' na nncwe, jnda jo' teicantyyana na l'ana cha'xje' nn'a' na tic'om nacje' 'naa' Ty'oots'om." ⁸ Mei' tanc'oo'ya na cwe' luaa'ndyo ñ'e' nt'omche' nn'a' cha'xje' na tyol'a joona ee jnaa' jo' na s'aa Ty'oots'om na ñecwii xuee tja ntquiuu nchoo' ndyee mei'ndyena. ⁹ Mei' tacal'aaya xje' Cristo cha'xje' ñel'a nt'omndye joona, ee jo' na tquii canduu joona ndo' tjana. ¹⁰ Mei' tilancjoo'ndyo' nnom Ty'oots'om cha'xje' ñel'a nt'omndye joona, ndo' jnaa' jo' na jñoom ángel na jndyotseicwjee joona.

¹¹ Cha'tso nmei'na na tyotjoom welloo welooya, laxma'na' cwii na ma'mo'ndyeyuna' ndaaya, ndo' teiljei joona' quii' ñ'oom' Ty'oots'om cwii na matseijndo'na' n'oo'ya chiuu maca'na' na c'oo'ya ncuemeii' na macanda. ¹² Jo' chii ts'a' na matseitiuu na meintyjee'tye' cantyja 'naa' Ty'oots'om, cats'aañe' cwenta na ticju'cjena' juu. ¹³ Ee joo na cwiwinom'yo' na maque'na' xje' 'o cha cala'tjoondyo' nnom Ty'oots'om, ticachuii'na' ñequio na cwi'tjoom nt'omche' nn'a'. Saa jom cwiluii'ñe' na mayoom'm, mei' tijoom quiaa' na juu na maque'na' xje' 'o nncwinom'na' juuna' na xocandaa nna'ndyo' ndo' mati ñequiaa' na ya nluii'ndyo' naquii' juuna'. ¹⁴ Jo' chii 'o

nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'o^ony^a, cantyja 'naaⁿ na nla't'maaⁿndyo' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ cwil'a, c'om'yo' cha'na ts'aⁿ na jndei maleinom na nquiaⁿ'aⁿ na nnt'uii nawi' jom. ¹⁵ Matsjoo na ljo' ndaa'yo' ee ntyjiia na 'o cwila'no'nyo'. Jo' chii queⁿya'yo' cwent^a ñ'oom na matsjoo. ¹⁶ Ee cwifnequiaaya na quianl'uaa' Ty'o^ots'om xjeⁿ na cwito'ño^ony^a waso, juu jo' ma'moⁿ'na' na cwilajomndyo cantyja 'naaⁿ nioom' Cristo. Ndo' quia cwityjaaya tyoo' ma'moⁿ'na' na cwilajomndyo cantyja 'naaⁿ seiiⁿ'eⁿ. ¹⁷ Ee meiiⁿ na jndyendyo saa ñe'cwii tyoo' cwicwaa'a ndo' nc'e na ljo' ñe'cwii sei' cwiluiindy^o.

¹⁸ Cala'no'nyo' cantyja 'naaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ Israel. Nn'aⁿ na cwitquiina seii quioo' na cwitioona nacjoo' tio wats'om t'maⁿ, xjeⁿ'ñeeⁿ cwilajomndyena cantyja 'naaⁿ quioo' na cwila'cwjeena. ¹⁹ Ndo' na matsjoo na luaa', tila'tiuu'yo' na ñe'catsjoo na juu 'naⁿ'ñeeⁿ na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ waa najndei na matseixmaⁿ'na' meiⁿ nchii na ñe'catsjoo na juu sei' na cwifnequia naⁿ'ñeeⁿ nnom juuna' jndati matseixmaⁿ'na' ñequio meiⁿ'quia sei'. ²⁰ Ñ'oom na matsjoo cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', joo nn'aⁿ na tic'omna cantyja 'naaⁿ Ty'o^ots'om, quia cwila'cjweena quioo', nchii nnom jom cwifnequiaana sei'ñeeⁿ, ndaaⁿ naⁿ'jndii cwifnequiaana joona'. ²¹ Ee ticatsona' na nncwe'yo' na njom waso na cwiwe nn'aⁿ na cwila'jomndye ñequio Cristo, ndo' mati nncwe'yo' cwii na matseixmaⁿ'na' cantyja 'naaⁿ naⁿ'jndii. Meiⁿ ticatsona' na nlcwa'yo' na cwila'jomndyo' ñequio Cristo, ndo' mati nlcwa'yo' cwii na matseixmaⁿ'na' cantyja 'naaⁿ naⁿ'jndii.

²² ¿Aa ñe'cal'aaya na jaa jndaq^atyaaya nchiiti jom ndo' jom jeeⁿ xueeⁿ jaa?

Ts'aⁿ na matseyiu' cats'aa' cha'tso ñequio na wi' ts'oom tyjenn'a'ñe

²³ Waa ñ'oom na cwilue nn'aⁿ: “Wanaaⁿ na nnts'aa ts'aⁿ meiⁿ'quia na ñe'cats'aa.” Ñ'oom na mayuu' jo', saa ticha'tso mateijndeiina' jom. Mayuu' wanaaⁿ na nnts'aa ts'aⁿ ljo' na l'ue ts'oom, saa ticha'tso mateijndeiina' na nncjaanajneiⁿ jo nnom Ty'o^ots'om. ²⁴ Ee nchii ñequii'cheⁿ nc'oom' ts'om ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ. C'oom' ts'oom cantyja 'naaⁿ nt'omcheⁿ nc'iaaⁿ'aⁿ na cwila'y^u', cwaan' cwii na nnts'aaⁿ na nnteijndeiina' joona na nnc'oonajndana cantyja na cwila'y^u'na.

²⁵ Wanaaⁿ na nntque'yo' cha'tso nnom sei' na cwileil'ua. Meiⁿ tinta'xe'yo' ¿aa cwiwil'uee'ndye nn'aⁿ sei'ñeeⁿ xjeⁿ na cwila't'maaⁿndyena cwii na cwe' nn'aⁿ cwil'a? Ee na nliu'yo' na ljo' ndaaⁿ nnts'aana' na nntsei'ndaa'na' nqui'yo'. ²⁶ Ee naquii' Salmos matsona': “Tsjoomnancue ñequio 'naⁿ na matseixmaⁿ'na', cha'tso jo' 'naaⁿ nquii Ta Ty'o^ots'om.”

²⁷ Cwii ts'aⁿ na nchii ts'aⁿ na matseyiu', xeⁿ maqueeⁿ'ñeⁿ cwii 'o waⁿ'aⁿ na nlcwa' ñ'eⁿ'ñeⁿ, wanaaⁿ na nncja' xeⁿ aa l'ue ts'om'. Cwa' meiⁿ'quia na mañequiaa ts'aⁿ'ñeeⁿ. Saa cha tintsei'ndaa'na' ntyji' tincwaxe' aa ts'iaaⁿ sei'ñeeⁿ na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ cwii na cwe' nn'aⁿ l'a. ²⁸ Saa xeⁿ nntso cwii ts'aⁿ njom': “Sei'waañe jndaⁿ tacatyeⁿ'na' cwentaa' cwii na cwe' nn'aⁿ l'a”, jo' chii 'u je' tinlqui' juuna'. Ee meiiⁿ na xocatsei'ndaa'na' 'u xeⁿ na nlqui' juuna' saa nntsei'ndaa'na' ts'om ts'aⁿ na t'moⁿ' njom' ee m'aaⁿ ts'oom na ticatsona' na nlqui' juuna'. ²⁹ Matseinaⁿ cantyja 'naaⁿ juu na m'aaⁿ ts'om ts'aⁿ'ñeeⁿ na seicandii 'u, nchii cantyja 'naaⁿ na m'aaⁿ ts'om' nncu'.

Saa ndaaⁿ nnts'aana' na nncwax'ee cwiindy^o 'o: “¿Chiuu na matsona' na ja catseiljondyoyo cwe' chiuu na m'aaⁿ ts'om cwiicheⁿ?” ³⁰ Ee xeⁿ mañequiaaya na quianl'uaa' Ty'o^ots'om cantyja 'naaⁿ juu na macwa'a, quia jo' ¿yuu waa na nncju'naaⁿ'ñena' na nntso ts'aⁿ na tixcwe mats'aa?” ³¹ Quia jo' na cwicwa'yo' ñequio na cwiwe'yo', ñequio meiⁿ'quia na cwil'a'yo', na cha'tso na cha'tso ñequii'cheⁿ cats'aana' na caluii'tmaⁿ'ñeti Ty'o^ots'om cantyja 'naaⁿ jo'. ³² Til'a'yo' cwii nnom na cantyja 'naaⁿ jo' nntseilcwe'na' ts'aⁿ cantyja

'naaⁿ Ta Jesús, meiiⁿ na ts'aⁿ judío, meiiⁿ nn'aⁿ na nchii judíos, ndo' meiiⁿ joo nn'aⁿ na laxmaⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'ooots'om. ³³ Malaa'ti' waa na quits'aaya, ee matseijndo na cha'tso cantyja 'naⁿya nncjaawee' n'om nn'aⁿ. Nchii mal'ueendyo na joo na mats'aa na cwe' ja cateijndeina', saa cateijndeina' na majndyetei nn'aⁿ nlu'n'maaⁿndyena.

11

¹ Jo' chii cw'aa'ndyo' ja cantyja na mats'aaya ee ja jom'aa'nya cha'xjeⁿ na tyoch'ee Cristo.

Luaa c'om'yalcu quia cwiitjomndye nn'aⁿ

² Matseit'maaⁿndyo 'o na ñequii'cheⁿ cwijaañjoom' n'om'yo' ja ndo' cwilawe'yo' ñ'oom na jnda tquaaⁿya ndaa'yo' ³ Saa l'ue ts'ooⁿ na nla'noⁿ'yo' na tseixmaⁿ Cristo xqueⁿ cwii cwii tsaⁿ's'a ndo' juu tsaⁿ's'a tseixmaaⁿ xqueⁿ scoom'm cha'xjeⁿ nquii Ty'ooots'om tseixmaaⁿ xqueⁿ Cristo. ⁴ Jo' chii xeⁿ matiom tsaⁿ's'a 'naⁿ xqueⁿ quia matseineiⁿ nnoom oo quia mañequiaa ñ'oom'm, matseijnaaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ Cristo na cwiluiiñe xqueⁿ. ⁵ Saa xuii' cantyja 'naaⁿ cwii yuscu, xeⁿ ticata' xqueⁿ quia na matseineiⁿ nnom Ty'ooots'om oo quia na mañequiaa ñ'oom'm matseijnaaⁿ'aⁿ saaⁿ'aⁿ. Xeⁿ na ljo' mach'eeⁿ matseijomna' cantyja 'naaⁿ'aⁿ cha'cwijom na jnda teinquí' caseii xqueⁿ. ⁶ Ndo' xeⁿ tical'ue ts'om yuscu na ñjom 'naⁿ xqueⁿ, quia jo' cateinquí' xqueⁿ. Saa nc'e na jeeⁿ t'maⁿ matseijnaaⁿ'na' jom na nnoⁿ soxqueeⁿ oo na nnteinquí' caseii, quia jo' cañjom 'naⁿ xqueⁿ. ⁷ Saa tsaⁿ's'a je', ticyat'iomna' na ñjom 'naⁿ xqueⁿ ee jluii'ñe Ty'ooots'om ndo' tqueeⁿ na cantyja 'naaⁿ juu na caluii'maaⁿ'ñe saa wandyoq' cantyja 'naaⁿ tsaⁿ'scu ee tsaⁿ's'a matseit'maaⁿ'ñena' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ⁸ Ee quia na s'aa Ty'ooots'om tsaⁿ's'a, nchii teil'uee'ñe tsaⁿ'scu na tuii na ljo', teil'uee'ñe tsaⁿ's'a na s'aaⁿ tsaⁿ'scu. ⁹ Meiⁿ nchii na s'aaⁿ tsaⁿ's'a cha cateijndeina' tsaⁿ'scu, s'aaⁿ tsaⁿ'scu cha cateijndeina' tsaⁿ's'a. ¹⁰ Manc'e na luaa' waa ndo' nc'e na cwiqueⁿ ángeles cwentá, jo' chii matsona' na cañjom 'naⁿ xqueⁿ yuscu cha m'moⁿ'na' na maju'ñecjeeⁿ nnom saaⁿ'aⁿ. ¹¹ Saa cantyja 'naaⁿ jaa nn'aⁿ na cwila'yu', waa naya 'naaⁿ tsaⁿ's'a nc'e tsaⁿ'scu, ndo' mati waa naya 'naaⁿ tsaⁿ'scu nc'e tsaⁿ's'a. ¹² Ee meiiⁿ na mayuu' najndyee s'aa Ty'ooots'om tsaⁿ'scu ee tsaⁿ's'a, saa mati na mayuu' na m'aaⁿ tsaⁿ's'a ee tsaⁿ'scu, ndo' cha'tsoñ'eⁿ cwinaⁿ na m'aaⁿ Ty'ooots'om.

¹³ C'oom'ya n'om'yo', ¿aa ndya' maty'iomana' na ticañjom 'naⁿ xqueⁿ yuscu na nntseineiⁿ nnom Ty'ooots'om? ¹⁴ Mati ma'moⁿ'yana' ndaaya na matseijnaaⁿ'na' tsaⁿ's'a quia na teincoo sooxqueeⁿ, ¹⁵ saa matseit'maaⁿ'ñena' yuscu quia na cwiwiteincoo soxqueeⁿ, ee joona' tseixmaⁿ'na' cwii na matseicu'na' xqueⁿ. ¹⁶ Saa xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na ticjaawee' ts'om ñ'oomwaa', macaⁿ'na' na catei'noo'ñoⁿ na meiⁿ jâ meiⁿ nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ' na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿ'aⁿ, tjaa'naⁿ cwicheⁿ nnom na cwil'aaya.

Tixcwe cwil'ana quia cwicwa'na Cena na tqueⁿ Jesucristo

¹⁷ Ñ'oom na matseiljeitya ndaa'yo' leicandaq nntsjoq na ya cwil'a'yo' ee mach'eena' quia cwiitjomndyo' juu na cwil'a'yo' matseilcwe'na' 'o nchii na mateijndeina' 'o. ¹⁸ Ee najndyee jnda mandiiya quia cwiitjomndyo' na nla't'maaⁿndyo' Ty'ooots'om, titjoom' m'aⁿ'yo', ndo' m'aaⁿ ts'ooⁿ na ljo'. ¹⁹ Ee maxjeⁿ nleitquioo'yuu na titjoom' m'aⁿ'yo' cha m'moⁿ'na' ñ'eeⁿ joo quii'ntaaⁿ'yo' m'aⁿ'na na xcwee' n'omna' jo nnom Ty'ooots'om. ²⁰ Ndo' nc'e na titjoom' m'aⁿ'yo', jo' chii juu na cwicwa'yo', tiyuu' na tseixmaⁿ'na' nquii Cena na seijndaa'ñe Ta Jesús. ²¹ Ee quia cwicwa'yo' cwii cwiindyo' matseiyuaa'ti na nlcwa' na jndyoñ'oom, meiⁿ tinquiaaⁿ na nntseijomñe cwiicheⁿ x'iaaⁿ'aⁿ

na matseyu', ndo' na ljo' nt'om jona ma'ndiina' na ñe'jndo' ndo' nt'om jnda jndyee. ²² ¿Chiuu 'o? ¿Aa maxjeⁿ tjaa'na' l'a'yo' yuu na nleiñ'oom' na nlcwa'yo' ndo' na nncwe'yo'? ¿Aa maxjeⁿ ticuee' n'om'yo' nc'iaa'yo' na mati cwiluiindyee tmaa' cwenta' Ty'oots'om? Ee na laa'ti' na cwil'a'yo' cwila'jna'yo' joo nc'iaa'yo' na wanty'iaa m'a'. ¿Aa cwila'tiuu'yo' na jee' xcwe na cwil'a'yo'? Leicandaq nntsjoq na ljo'.

Cantyja na seijndaa'ñe Jesucristo na cuaa Cena

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Ee nnom Ta Jesús to'ño'ya ñ'oom na t'moq'ya ndaa'yo', na mañejuu teijaa' na seiquioo Judas jom luee nn'a', to'ñoom tyoo' ²⁴ ndo' jnda na tquiaa' na quian'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naa'na', tyjee' juuna'. Tsoom: "Cato'ñoom'yo' tyoo'waa, cwa'yo' juuna'. Seii'a cwiluiñena'. Mañequiaandyq na nnc'iq cha nncwañoom'na' 'o. Ñequii'che' na luaa' nntsal'a'yo' cha cat'mo'nyo' na cwicañjom n'om'yo' ja." ²⁵ Ndo' mati jnda na tcwa'na, to'ñoom waso, tsoom: "Juu wasowaañe tseixma'na' ñ'oomxco na maqa'ya ñequio nioom'a. Cwii cwii ndii' na cwiwe'yo' juuna', cjaañjom'tye' n'om'yo' ja." ²⁶ Jo' chii ticwii cwii ndii' na cwicwa'yo' tyoo'waa ndo' na cwiwe'yo' na ñjom wasowaa, cwitsatjei'yuundyoy' ndaa' nn'a' cantyja na tue' Ta Jesús, hasta quia na ndyonnaa'na'.

Nchii cwe' nntseijomñeto ts'a'na quia cwicwa' nn'a'na Cena

²⁷ Jo' chii mei'quia ts'a'na na macwaa'na' tyoo'waa oo ma'om na ñjom wasowaa na tic'oom'ya ts'oom na jnda tseixma'na', waa jnaa'na' nacjoo' seii' ndo' nioom' Ta Jesús. ²⁸ Nc'e na ljo', matsona' na cwii cwii ts'a'na cwitjooche' na nlcwaa'na' tyoo'ñee' ndo' na nnc'om na ñjom waso'ñee', c'oom'ya ts'oom na aa tjaa'na' cwii nnom cantyja 'naa'na' na matseicu'na' na nntseijomñe juu jo'. ²⁹ Ee ts'a'na na cwe' macwa'to'ndo' cwe' ma'uuto mei' ticwjaa'ñe cwenta na la'xma'na' seii' Ta Jesús, juu na macwaa'na' ndo' ma'om, matseijndaa'ñena' na waa jnaa'na' cantyja 'naa'na'. ³⁰ Macwe' jnaa'na' nmeii' cwil'a'yo', jo' chii majndyendoy' 'o wii'yo' ndo' tijnda'yo', hasta nt'om nc'iaa'yo' jnda tja. ³¹ Saa xe' ñequii'che' na cwiquaa'yaaya cwenta aa cwil'a'ya yuu na maty'iomyana', quia jo' tixocana' na nnts'aa Ta Jesús xje'na' jaa, ³² ee quia mañequiaa Ta Jesús jaa, luaa' mach'ee' cha ntsaala'noq'na' ndo' cha tica'na' na nnt'uee'na' jaa cha'xje' nnt'uee'na' na la'xma'na' cantyja 'naa'na' tsjoomnancue.

³³ Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yu'yo', quia cwitjomndyo' na nlajomndyo' na nlcwa'yo' ndo' nncwe'yo' na cwicañjom n'om'yo' na tue' Ta Jesús, cwindo'yo' cwii ndo' cwii x'iaa'yo'. ³⁴ Ndo' xe' m'aa' cwiindyoy' 'o na ñe'jndo' cwa'ñee'na' na waa wa'na' cha' tica'na' na nnt'uii Ty'oots'om jom na matseijomñe quia cwilajomndyo' Cena. Nt'omche' ñ'oom na cwita'xee'yo' noq', cuajndyaa' na m'a'nyo' quia jo' nntseijndaa'ndyo' jona'.

12

Jndye nnom ts'iaa'na mañequiaa Espíritu Santo

¹ 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo', l'ue ts'oq'na' na caliu'yo' chiuu mach'ee Espíritu Santo na cwicandaaya cwii cwii nnom na l'ue ts'oom cha ndaa' nndya'ntjoo'ya nnom Ty'oots'om.

² 'O manquiuntjoo'ndyo' cwitjooche' na cwila'yu'yo', tyojaachuuna' 'o cha'cwijom na nchjaa'yo' na cwe' tyola't'maa'ndyo'to'yo' joo na cwe' nn'a'na' ñel'a na xondaq nla'nei'na'. ³ Jo' chii matsjoq ndaa'yo', ts'a'na na matseixma'na' Espíritu Santo, xocatso na cju'wi'na' Jesús. Ndo' mati xocatso ts'a'na na

cwiluiñe Jesús na matsa'ntjoom juu xeⁿ nchii m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ nacje 'naaⁿ Espíritu Santo.

⁴ Nquii Espíritu Santo jndye nnom mañequiaaⁿ na cwicandaaya cha cwicandaq cwil'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Saa manquiiyeeⁿ mañequiaaⁿ na cwilaxmaaⁿya joo jo'. ⁵ Jndye nnom niom na cwindya'ntjooⁿya nnom Ta Jesús, saa manquiiiti Espíritu matseijndaañê cha'tso joona'. ⁶ Jndye nnom maniom na tjachuii' na cwiwil'ue cha cwicandaq cwil'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Saa nqueⁿ ñe'cwii cwiluiñê na mateijneiⁿ cwii cwiindyó na cwil'aaya joona'. ⁷ Nnom cwii cwiindyó mañequiaa Ty'oots'om cwii nnom na ma'moⁿna' na laxmaaⁿya Espíritu cha nntei'jndeiina' nnc'iaaya na cwila'yu'. ⁸ Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na mañequiaaⁿ na cwiñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om ñequio na jndo'ya n'om. Ndo' ñ'eeⁿ nt'omndye joona manquiiiti Espíritu mañequiaaⁿ na nndaq nla'neiⁿna ñ'oom cha nla'noⁿ nn'aⁿ chiuu l'ue ts'om Ty'oots'om na nnc'omna. ⁹ Ñ'eeⁿndye joona na cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo la'xmaⁿna na cwila'yu'ya n'omna, ndo' nt'omndye joona cwicandaana na nla'n'maⁿna nn'aⁿwii. ¹⁰ Nt'omndye joona cwicandaana na nndaq nl'ana ts'iaaⁿ t'maⁿ na ticaluiina' cantyja 'naaⁿ najndei nquii ts'aⁿ. Ndo' nt'om joona cwicandaana na jeeⁿ ya cwiñequiana ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om ndaana. Nt'om joona cantyja 'naaⁿ Espíritu mañequiaa Ty'oots'om na nndaq ntjei'na cwenta quia tiyuu' cwii ñ'oom na cwiñequia nn'aⁿ ndo' quia na mayuu' juuna'. Nt'om cwicandaq cwila'neiⁿ nt'omcheⁿ nnom ñ'oom ndo' wandyoq' nn'aⁿ na mañequiaaⁿ na cwicandaq cwila'teincoo'na chiuu ma'moⁿ ñ'oom ñeeⁿ. ¹¹ Espíritu Santo ñecwii cwiluiñê. Manquiiyeeⁿ mañequiaaⁿ cwii cwii nnom ts'iaaⁿmeiⁿ ndaq nn'aⁿ cantyjati na l'ue ts'oom.

Luaa matseijomna' na tjat'uii'ndyo ñ'eⁿ Cristo

¹² Matseijomna' cantyja 'naaⁿ Cristo cha'cwijom ts'aⁿ na majndye tjat'uii' ndo' meiiⁿ jndyena' saa ñecwii ts'aⁿ tseixmaⁿ. ¹³ Ee cha'tsondyo meiiⁿ nn'aⁿ judíos jaa, meiiⁿ cwiluiindyó nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, oo meiiⁿ nn'aⁿ na cwindya'ntjooⁿtyaaⁿya ndaq patrom 'naaⁿya, oo meiiⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿya xjeⁿ 'naaⁿ ncjoo, cwii na jnda teits'oomndyo cwiluiindyó ñecwii seiⁿ Cristo nce' ñecwii cwiluiñe Espíritu, ndo' cha'tsondyo jnda to'ñooⁿya jom.

¹⁴ Ee seiⁿ ts'aⁿ nchii ñe'cwii nnom tseixmaⁿ, jndye nnom tjacañjoomñê. ¹⁵ Xeⁿ cwe' nntso x'ee ts'aⁿ: “Nc'e na titseixmaⁿya ts'o ts'aⁿ jo' chii ticatseixmaⁿya cantyja 'naaⁿ seiⁿ ts'aⁿ.” ¹⁶ Ndo' mati xeⁿ nntso tsua'qui ts'aⁿ: “Nc'e na nchii cwiluiindyó ts'omnno^m ts'aⁿ, jo' chii ticat'uii'ndyo cantyja 'naaⁿ seiⁿ ts'aⁿ.” Meiiⁿ na luaa' nntso tsua'qui ts'aⁿ, saa tiyuu' na ljo'. Maxjeⁿ t'uii'na' ts'aⁿ. ¹⁷ Ee xeⁿ cha'waañe ts'aⁿ ñequii'cheⁿ n'omnno^m cwiluiñê, ¿chiuu nnts'aayom na nñeeⁿ? Ndo' mati xeⁿ cha'waañe ts'aⁿ ñequii'cheⁿ lua'queeⁿ, ¿chiuu nnts'aayom na nncwjaaⁿ jndye? ¹⁸ Saa Ty'oots'om jnda seinchoom'm ticwii cwii nnom nmeiⁿ naquii' seiⁿ ts'aⁿ cha'xeⁿ na l'ue ts'oom. ¹⁹ Xeⁿ cha'waañe ts'aⁿ ñe'cwii nnom cwiluiñê, meiⁿchjoo ticandaq ñe seiⁿ ts'aⁿ. ²⁰ Saa meiiⁿ na jndye nnom na tqueⁿ Ty'oots'om na tjacat'uiiñe ts'aⁿ, maxjeⁿ ñ'eⁿ joo jo' candaq' cwiluiñe seiⁿ ts'aⁿ.

²¹ Ts'omnno^m ts'aⁿ tijoom nndaq nntsona' nnom ts'o ts'aⁿ: “Ja tjaa yuu l'uee'ndyo 'u.” Meiⁿ xqueⁿ ts'aⁿ tijoom nndaq nntsona' ndaq nce'ee ts'aⁿ: “Ja tjaa yuu l'uee'ndyo 'o.” ²² Saa jeeⁿ wandyo' waa cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Ee mañ'eeⁿ yuu na ñjoomñe ts'aⁿ na cwi'tjei'na cwenta na ndoo' nquiuuya na meiⁿ ticaⁿna' joona'. Saa jeeⁿ l'uena'. ²³ Ndo' cwii cwii nnom seiⁿna na nquiuuya na tit'maⁿ la'xmaⁿna', cwil'aatyaa cwenta joona', ndo' cwii cwii nnom seiⁿna na tia nquiuuya na nleitquioo'na' ndaq nn'aⁿ, cwita'nty'iuu'ndyotyaa joona'

24 *saa* joo na tjacañjoom'ndyo yuu na titia nquiuyu na nnty'iaa nn'a'n jooona' mei'n tica'na' na nla'cuu'ndyo. Jo' chii cwiwitquioo' na Ty'oots'om seicañjoom'm cha'waandyoñ'aa'n, ndo' joo na cwila'cuu'ndyo, jooona' t'ma'ti mañequiaa' na cwila'xma'na'. 25 Luaa' waa na s'aa'n na tjacañjoom'ñe ts'a'n cha tica'tseitiuu ts'a'n na ya nnc'oomñe meii' ticañ'e' cwii jooon'. Ee tquee'n nmei'n' cha catei'jndeindyena' cwii cwii nnom sei'a' na tjachuii'na'. 26 Manc'e jo' chii quia wi' mach'eena' cwii joo na tjacañjoom'ñe ts'a'n, wi' mach'eena' cha'waañê. Ndo' quia ya cwii jooona', cha'waañê yaa'n'a'n.

27 'O cwiluiindyoy' seii' Cristo, ee cwii cwiindyoy' matseixma' cwii cwii na tjacañjoom'ñê na matseicandaa'ñena' seii'e'n. 28 Maluaa' matseijomna' na jnda seijndaa'ñe Ty'oots'om quii'ntaa' nn'a'n na cwiluiindyena seii' Cristo. Najndyee tquee' apóstoles, nda we nn'a'n na cwit'moo'ñ' ñ'oom na jnda t'moo'ñ' ndaana, jnda ndyee nn'a'n na cwit'moo'ñ' ñ'oom naya 'naa'm'a'n, mati nn'a'n na nddaa nla'a 'naa' t'ma' na xocandaa nluina' cwe' najndei nquii ts'a'n, nda jo' nn'a'n na nddaa nla'n'ma'na nn'a'wii, nda jo' nquiee na cwila'jndaa'ndye ñ'oom, nda jo' joo nn'a'n na mats'ia jo' nddaa nla'nei'na nt'omche' nnom ñ'oom na tjachuii'. 29 Ticha'tsondye cwiluiindyey apóstoles, mei'n nchii cha'tsondye cwiluiindyey profetas. Ticha'tsondye laxma' nn'a'n na cwit'moo'ñ' chiuu ma'mo'ñ' ñ'oom'm. Mei'n nchii cha'tsondye cwil'a ts'iaa' t'ma' na tixocandaa nluina' cwe' cantyja 'naa' najndei na matseixma' nquii ts'a'n. 30 Mei'n ticha'tsondye nddaa nla'n'ma' nn'a'wii. Mati ticha'tsondye nddaa nla'nei'ñ'oom na tjachuii' ñequio ñ'oom na macwixje' cwila'nei'n, mei'n nchii cha'tsondye nddaa nla'teincoo' ljo' cwit'moo'ñ' ñ'oom'ñee'n. 31 Jo' chii jo nnom Ty'oots'om que'ndyoy' na nla'xma'nyo' nt'om ts'iaa'mei'n' na t'ma'tiche' la'xma'na'. Ndo' je' ñeca'moo'nyya ndaa'yo' cwii nnom na mañequiaa' quii' n'oo'nyya na cwiluii't'ma'ñeti juuna', nchiiti cha'tso nmei'n'.

13

C'oo'ya na wi' n'oo'nc'iaaya

1 Xe'n nddaa nntseina'nyya nt'omche' nnom ñ'oom na cwila'nei'n nn'a'n, meii'n ñ'oom na cwila'nei'n ángeles, *saa* tic'oo'ñ' na wi' ts'oo'nyya nn'a'n, matseijomna' cantyja 'na'nyya cha'cwijom na c'uua tsom' na cwitjo' oo cha'cwijom ncjo cañjee' na cantseii' jndyena'. 2 Ndo' xe'n nddaa nntseina'ñ' ñ'oom na ma'mo'ñ' Ty'oots'om noo'ñ' ndo' matsei'no'ñ'a cha'tso na wanty'iuu' na matseijndaa'ñê na mandii'ñ'ee' cha'tso na matsei'no'ñ'a, hasta nddaa nguindyoy' ntsjo' ncy'e na matseiyu'ya ts'oo'ñ', *saa* xe'n tic'oo'nyya nawi' ts'oo'nyya nn'a'n, mei'nchjoo tjayuu l'uendyo. 3 Ndo' xe'n cha'tso na malei'ñ'o'ñ' mañequia ndaa ndyeeñee'n' ndo' meii'n mañequiandyoy na nla'cuee' nn'a'n ja ñequio chom, *saa* xe'n tic'oo'ñ' na wi' ts'oo'ñ' nn'a'n, tjaa yuu l'uendyo.

4 Juu ts'a'n na jnda ntyjii nn'a'n, ticationm ts'om ñ'e'n na'ñee'n, mal'uee'n chiuu nnteijnei'n nn'a'n, titaa'ñ' ts'oom, titseis'añê titseiscuñê cantyja 'naa'm'a'n, 5 tintjei'ñê ñ'e'n nc'iaa', nchii ñequii'che' na m'aa'ñ' ts'om cantyja 'naa'ñ' nquii, nchii ntyja ntyja matseiw'ii. 6 Juu na cwil'a nn'a'n na cwila'tjoondyena, tineii'ñ'ee'n, *saa* quia na majo'ndyo cwil'a nn'a'n, m'aa'ñ' na neii'ñ'ee'n. 7 Ts'a'n na jnda ntyjii x'iaa' matseiquii ts'oom cha'tso na matjoom, ñequio na macantyyaa' ts'oom ndo' ñequio na ticationm ts'oom cantyja 'naa'ñ' jooona'.

8 Juu na m'aa'ñ' ts'a'n na wi' ts'om x'iaa' tijoom canticwina'. Nncue'ntyjyo xje'n na tixocala'nei'n nn'a'n ñ'oom cantyja 'naa'ñ' na'ñ' na quia nluui, mei'n xocala'nei'na ñ'oom na tjachuii', mei'n xoca'na'ñ' ñ'oom na jndo' n'om nn'a'n.

9 Ee ticandaa'ñ'e'n cwila'noo'ñ'á ndo' mati quia nla'noo'ñ'áayá ñ'oom'm na

cwiñequiaayâ, ¹⁰ saã quia nncwjee' juu na candaã'ñ'e'n quia jo' n'ndiina' nmei'n' na ticandaã' la'xma'n. ¹¹ Quia ñet'oo'n na tyochjoo ja, tyotseina'ya, tyotseitiuuya ndo' ñet'oom' ts'oo'n cha'xje'n cwii yucachjoo, saã quia na tue'ntyjo chuu'a' ndi na ñet'oo'n'ya cha'na joona. ¹² Ndo' maluaa' waa na matseijomna' cantyja 'naa'yâ, je' juu na cwila'noo'â cantyja 'naa' Ty'oots'om, matseijomna' juuna' cha'cwijom na manty'iaa' ts'a'n nnon tsjo'ñom na jnda teitsa nnomna'. Saã juu na candaã'ñ'e'n quia na jnda tyjee'cañoom juuna' quia jo' candaã'ñ'e'n nntsei'no'n'a. Je' cwe' xe'nta'n xe'nta'n matsei'no'n'a saã quia ljo'che'n nntsei'no'n'tcuundyö cha'xje'n nquii Ty'oots'om candaã'ñ'e'n mawajna'n'a ja.

¹³ Niom ndyee nnom na waa ndo' waana': na matseyu'ya ts'om ts'a'n ñ'e'n Ty'oots'om, na macantyyaa' ts'om ts'a'n ñ'e'n jom ndo' na m'aa'n na jee'n candya' ts'oom jaa, saã t'ma'ti naquii' ntaa'n ndyee nmeii'n, juu na m'aa'n na candya' ts'oom nn'a'n.

14

Nn'a'n na ndaaq nla'nei'n ñ'oom na tjachuii'

¹ Jo' chii cjoo' n'om'yo' na c'om'yo' na jnda nquii'yo' nn'a'n ndo' mati cantyyaa' n'om'yo' na nquii Espiritu Santo nñequiaa'n na nda'yo' na ndaaq nla'yo' ts'iaa'n 'naa'n Ty'oots'om, majndeitiiche'n na ndaaq nñequia'yo' ñ'oom'm. ² Ee ts'a'n na matseinei'n mei'nquia nt'omche'n nnom ñ'oom cwe' tomti nnom Ty'oots'om matseinei'n, nchii ndaaq nn'a'n nc'e tjaa 'ñee'n juu na matsei'no'n' ñ'oom'ñee'n. Cantyja 'naa' Espiritu Santo matseinei'n ñ'oom na wanty'iuu' m'aa'na', saã tjaa 'ñee'n juu nntsei'no'n' ñ'oom'ñee'n. ³ Saã ts'a'n na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om, 'oonajnda nc'iaa'n'a' na cwilayu' nc'e ts'iaa'n na mach'ee'n ndo' cantyja 'naa' na ljo' cwiñ'omt'maa'ndyena n'omna, ñ'oom'ñee'n matseijnoom'na' joona. ⁴ Juu ts'a'n na ndaaq nntseinei'n cwiiche'n nnom ñ'oom na tjachuii', jaawijndei che'nqnee' cantyja 'naa' Espiritu Santo saã juu ts'a'n na matseinei'n ñ'oom na m'oo'n nquii Ty'oots'om nnom, ts'iaa'ñee'n mach'ena' na 'oonajnda nn'a'n tmaa'n' cwentaa'n'a'. ⁵ Ya ntyjii xe'n cha'tsondyo' ya nlanei'nyo' nt'omche'n nnom ñ'oom na tjachuii' saã nei'tyaya na nñe'quia'yo' ñ'oom na ma'mo'n Ty'oots'om ndaa'yo' ee juuna' xcweti, nchiiti juu na matseinei'n ts'a'n mei'nquia nnom ñ'oom na tjachuii'. Macanda xe'n na matseitein-coo' ts'a'n ñ'oom'ñee'n cha joo nn'a'n tmaa'n' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'n'a'n nnc'oonajndana nc'e Espiritu Santo. ⁶ Jo' chii 'o nn'a'ya na cwilayu'yo', mei'chjoo xocateijndeina' 'o na nncjocandoo'a 'o xe'n na matseina' cwe' ñ'oom na tjachuii', saã xe'n na nntseina'ya ñ'oom na jnda t'mo'n Ty'oots'om noo'nyya, oo cwii ñ'oom na matsei'ño'n'a cantyja 'naa' ñ'oom'm, oo cwii ñ'oom cantyja 'naa' 'naa' na quia nluui, oo cwii ñ'oom na m'moo' ndaa'yo', nmei'n mayuu' nnteijndeina' 'o. ⁷ 'Na' na cwiitjo' cha'na tsmaa'n ñequio arpa, xe'n nchii tjachuii' jndyena', xotsei'ño'n' ts'a'n cwaan' cwii joona' macjo' ts'a'n. ⁸ Ndo' sondaro na mation jndye ntu, xe'n tijndaa' c'uaa jndye mach'ee'n, tixocola'ceendye nc'iaa'n'a' na n'l'ana ndia'. ⁹ Maluaa' matseijomna' cantyja 'na'yo', xe'n ñ'oom na cwilanei'nyo' tijndaa' joona' na cwindye nn'a'n, ¿chiiuuya na nla'no'n'na ljo' na cwindu'yo'? Nntseijomna' cantyja 'na'yo' cha'cwijom ts'a'n cwe' matseixuaato quii' jndye. ¹⁰ Nnts'aache'na' jndye nnom na tjachuii' na cwila'nei'n nn'a'n tsjoomnancue, ndo' cwii cwii joona' majndaa' ljo' ma'mo'na'. ¹¹ Saã xe'n tisei'no'n'a ljo' ma'mo' ñ'oom na matseinei'n ts'a'n cwii ñ'oom'ñee'n, nntseijomna' ja cha'cwijom ts'a'n cwiiche'n ndyuaa ndo' maljo'yu ntyjee'n ñ'e'n ja. ¹² Jo' chii nc'e na cwila'quee'n n'om'yo' na nñequiaa Espiritu Santo na nlxama'yo' ts'iaa'n 'naa'n'a', cjoo'ya n'om'yo' na jndye nnom

ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ na nla'xmaⁿ'yo' na ñeiquiaana' na nnc'oonajndann'aⁿ tmaaⁿ' cwentaa' Ty'ooots'om.

¹³ Jo' chii' ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom na tjachuii', caⁿ nnom Ty'ooots'om na nddaa nntseiteincoom'm juuna'. ¹⁴ Ee xeⁿ matseinaⁿ nnom Ty'ooots'om ñequio cwii' nnom ñ'oom na tjachuii' na nchii' ñ'oomya, na mayuu' matseinaⁿ'ya ñequio espíritu 'na'ya saa tic'oom' ts'ooⁿ cantya na mats'aa. ¹⁵ Quia jo' ¿chiiu macaⁿ'na' na cats'aa? Matsona' na catseinaⁿ'ya cantya 'naaⁿ espíritu 'na'ya ndo' mati ñequio na nla'ñoⁿ'ya nn'aⁿ ljo' na matseinaⁿ. Macaⁿ'na' na cataya ñequio espíritu 'na'ya ndo' mati ñequio na cwila'ñoⁿ'ya nn'aⁿ ljo' na mataya. ¹⁶ Xeⁿ quia na matseineiⁿ ñ'oom na tjachuii' matseit'maaⁿ'ndyu' Ty'ooots'om, 'u mañequiaa' na quianl'uuaⁿ'aⁿ ñequio na xcwee'ya ts'om', saa ts'aⁿ na ticatsei'ñoⁿ' ñ'oom na matseineiⁿ, ¿chiiu nnts'aayuu na nntso Amén? ee cha ntyjii ñ'oom na matseineiⁿ. ¹⁷ Nnts'aacheⁿ'na' na 'u xcwe mañequiaa' na quianl'uua' Ty'ooots'om saa ticatejndeina' ts'aⁿ'ñeeⁿ na nncjaanajneiⁿ na matseyoom'm. ¹⁸ Mañequia na quianl'uua' Ty'ooots'om na majndyeti ñ'oom na cwichuii' matseinaⁿ'ya, nchiiti 'o, ¹⁹ saa quia na m'aa'ya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ' na macwji Ty'ooots'om cwentaaⁿ'aⁿ, yati ntyjii na cwe' ñe'om ñ'oom nntseinaⁿ na ya nla'ñoⁿ' nn'aⁿ, nchiiti quii' meiiⁿ ñ'oom ñequio ñ'oom na tjachuii'.

²⁰ 'O nn'aⁿ'ya na cwilayu'yo', cantya 'naaⁿ' natia, cala'xmaⁿ'yo' cha'na yonch'u saa cantya 'naaⁿ' na m'aaⁿ' n'om'yo' ñ'oomwaa', cala'xmaⁿ'yo' cha'na nn'aⁿ na jnda tquiee n'om. ²¹ Ee naquii' ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljei matsona': "Ñequio ñ'oom na cwichuii' na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuuaa nntseinaⁿ'ya ndaa nn'aⁿ tyuaawaa saa meiiⁿ na luaa' tixocala'ñ'oom'ndyena chiiu matsjoo", luaa' matso nqueⁿ na tseixmaaⁿ na catsa'ntjoom. ²² Quia na nddaa nntseineiⁿ ts'aⁿ ñ'oom na tjachuii' ñequio ñ'oom na maxjeⁿ matseineiⁿ, juu jo' tseixmaⁿ'na' 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ na tyoola'yu'. Saa juu na nddaa nntseineiⁿ ts'aⁿ ñ'oom na jnda t'moⁿ Ty'ooots'om nnoom tseixmaⁿ'na' 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ na cwila'yu', nchii cwentaa nn'aⁿ na tyoola'yu'. ²³ Ee quia cwitjomndyo' na laxmaⁿ'yo' tmaaⁿ' na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿ'aⁿ, ndo' xeⁿ cha'tsondyo' cwilaneiⁿ'yo' ñ'oom na tjachuii', ndo' jo' jo' nncjaquiee' cwii' ts'aⁿ na quia mandiicheⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om oo ts'aⁿ na tyootseyu' jom, nntseitiuutoom na 'o jnda teintjeiⁿ'ndyo'. ²⁴ Saa xeⁿ cha'tsondyo' cwilaneiⁿ'yo' ñ'oom na ma'moⁿ Ty'ooots'om ndaa'yo' ndo' xeⁿ juu xjeⁿ'ñeeⁿ nncjaquiee' cwii' ts'aⁿ na tyootseyu' oo ts'aⁿ na quia mandiicheⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om, nlco'tiana' ntyjeeⁿ na waa jnaaⁿ'aⁿ ndo' nnc'oom' ts'oom cantya 'naaⁿ'aⁿ nc'e ñ'oom na cwilaneiⁿ'yo'. ²⁵ Ndo' na ljo' nleitquioo' cha'tso na wanty'iuu' na m'aaⁿ' ts'oom. Quia jo' lcoom'm xtyeeⁿ na nntseit'maaⁿ'ñe Ty'ooots'om ndo' nntsei'ñoⁿ'oⁿ na mayuu'cheⁿ m'aaⁿ Ty'ooots'om quii'ntaaⁿ'yo'.

Cha'tso candaq'ya caluii xjeⁿ na cwitjomndyena

²⁶ Quia jo' 'o nn'aⁿ'ya na cwila'yu'yo' quia cwitjomndyo' na cwila't'maaⁿ'ndyo' Ty'ooots'om, nt'omndyo' 'o cata'yo' salmos, nt'omndyo' 'o cat'moⁿ'yo' ñ'oom na jnda t'moⁿ Ty'ooots'om ndaa'yo', nt'omndyo' 'o ndaa nlaneiⁿ'yo' nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii' ñequio ñ'oom na maxjeⁿ cwilaneiⁿ'yo', ndo' nt'omcheⁿ nc'iaa'yo' cala'teincoo'na chiiu cwit'mooⁿ n'oom'ñeeⁿ. Saa cha'tso na cwil'a'yo' caluiina' na catejndeina' na nnc'oonajnda nn'aⁿ na cwila'yu'. ²⁷ Quia na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom na tjachuii', ñequii'cheⁿ ñe'wo oo ndyeendyena na nla'neiⁿ'na. Cwii' ndo' cwiindyena nla'neiⁿ'na ndo' mati ñeⁿ ts'aⁿ na nntseiteincoo' ñ'oom'ñeeⁿ. ²⁸ Ndo' xeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ' cwentaa' Ty'ooots'om tjaa'naⁿ ts'aⁿ na nddaa nntseiteincoo' ñ'oom'ñeeⁿ, yati na tintseineiⁿ ñ'oom na tjachuii' ndaa

nn'aⁿ na cwila'y^u!. Cwe' naquii' ts'om nquii catseineiⁿ ñequio Ty'o^oots'om.
 29 Ndo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'o^oots'om
 naquii' n'om, cala'neiⁿ meiiⁿ we oo ndyeendye jooⁿ na ndo' nt'om nc'iaana
 queⁿ cwenta aa xcwe n'oom'ñeeⁿ. 30 Saaⁿ xeⁿ waa na m'moⁿ Ty'o^oots'om nnom
 cwiicheⁿ ts'aⁿ na wacatyeeⁿ jo' jo', quia jo' juu ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom
 quiaaⁿ na wanaaⁿ na nntseineiⁿ tsaⁿñeeⁿ. 31 Ndo' na luaa' cwii ndo' cwii ts'aⁿ
 nndaⁿ nntseineiⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'o^oots'om naquii' ts'om cha nnc'ooliu
 nn'aⁿ na cwila'y^u! ndo' nnc'oola'ngⁿttina. 32 Juu ts'iaaⁿ na mañequiaa ts'aⁿ
 ñ'oom na ma'moⁿ Ty'o^oots'om naquii' ts'oom, matsona' na joo nn'aⁿ na
 cwifnequiaa ñ'oom c'omna xjeⁿ 'naaⁿ! x'iaana na tjom cwifnequiana ñ'oom.
 33 Ee Ty'o^oots'om nchii cañ'eeⁿ cwiluiiñê, jom cwiluiiñê na tjoom' m'aⁿ nn'aⁿ
 ñequio nc'iaana.

Cha'xjeⁿ cwiwijndaa' quii'ntaa' cha'tso ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwjeeⁿeⁿ
 cwentaaⁿaⁿ, 34 quia na cwitjomndye nn'aⁿ na nla't'maaⁿndyena Ty'o^oots'om,
 matsona' na joo yolcu ñema'cheeⁿndyo c'omna ee ticwanaaⁿ na nla'neiⁿna
 xjeⁿñeeⁿ. Macaⁿna' na c'omna nacje 'naaⁿ s'aana cha'xjeⁿ na matsaⁿntjom
 ljeii 'naaⁿ Ty'o^oots'om. 35 Xeⁿ waa ñ'oom na ñe'caliuna, quiejndyena w'aana,
 quia jo' cata'x'ena ñ'oom'ñeeⁿ ndaaⁿ s'aana. Ee tixcwe na mawax'ee yuscu
 cwii ñ'oom quia cwitjomndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'o^oots'om.

36 C'oom' n'om'yo' na nchii quii'ntaaⁿ! 'o jnaⁿndyee ñ'oom' Ty'o^oots'om,
 meiⁿ nchii macandá ñencjo'yo' na jnda to'ñoom'yo' juuna'. 37 Xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ
 cwiindy^o'o na matseitiuu na cwiluiiñê ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'o^oots'om
 oo na waa cwii nnom ts'iaaⁿ na mañequiaa Espiritu na matseixmaⁿ, cat-
 sei'ng^o'oⁿ na ñ'oomwaa' na matseiljeiya, ñ'oom na matsaⁿntjom Ta Jesús
 juuna'. 38 Saaⁿ xeⁿ titseñ'oom'ñe ñ'oomwaa', tila'ñ'oom'ndyo' jom.

39 Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'y^u!, cala'queeⁿ n'om'yo' na nndaⁿ ñequia'yo'
 ñ'oom' Ty'o^oots'om. Meiⁿ ticcala'cu'yo' nn'aⁿ na cwila'neiⁿ nt'omcheⁿ nnom
 ñ'oom na tjachuii'. 40 Saaⁿ cha'tso cantyja na cwitjomndyo', caluiina' cha'xjeⁿ
 na matsona' ndo' ñequio na xcweya m'aaⁿna'.

15

Cristo jnda mawando'xcoom

1 Ndo' je' je' 'o nn'aⁿya na cwila'y^uyo', matseilcwii'ndyongnda'a joo ñ'oom
 naya na jnda ñet'mooⁿya ndaaⁿ'yo'. Ñ'oom'ñeeⁿ jla'y^uyo' ndo' hasta xjeⁿ
 je'cheⁿ ndicwaⁿtyeⁿ m'aⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ juuna'. 2 Nc'e juu ñ'oom naya'ñeeⁿ
 cwilui'n'maaⁿndye añmaaⁿ'yo' xeⁿ cwiljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom
 na tyoñequiaa ndaaⁿ'yo', meiⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo na jla'y^uyo'. 3 Tyo'mooⁿ
 ndaaⁿ'yo' ñ'oom na to'ñogⁿya na t'maⁿti tseixmaⁿna', na tue' Cristo cwentaa'
 jnaaⁿya cha'xjeⁿ cwi't'mooⁿ ñ'oom' Ty'o^oots'om na teiljeii, 4 ndo' na ty'iuu
 nn'aⁿ jom, saaⁿ xuee na jnda ndyee tquiaa Ty'o^oots'om na tando'xcoom
 cha'xjeⁿ na matso ñ'oom'm na teiljeii, 5 ndo' teitquoo'ñê nnom Pedro
 ndaⁿ jo' ndaaⁿ cha'tso apóstoles. 6 Jnda jo', teinooⁿ 'om siaⁿnto nn'aⁿ na
 cwila'y^u!, ñejom teitquoo'ñê ndaana na majndyendyeti naⁿñeeⁿ ndicwaⁿ
 cwita'ndo'na je' saaⁿ nt'om jnda tja. 7 Jnda jo' teitquoo'ñê nnom Jacobo ndo'
 jnda jo' teitquoo'ñê ndaaⁿ cha'tsondye apóstoles. 8 Ndo' na macandá mati
 teitquoo'ñê ng^on ja. Matseijomna' cantyja 'naⁿya cha'cwijom cwii yu'ndaa
 na jnda teinom'na' xjeⁿ na nluñiñê. 9 Ee cha'tso nt'omcheⁿ apóstoles, t'maⁿti
 cwiluiindyena nchiiti ja, meiⁿ ticatseixmaⁿya na nntseicajndyu'na' ja cwii
 apóstol ee tyoco'wi'a tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ. 10 Saaⁿ
 na matseixmaⁿya apóstol je', matseixmaⁿya jo' nc'e naya na matseixmaⁿ

Ty'ooṭs'om, meiⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo juuna', ee seiṅdotyaya naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ, nchiiti nt'omcheⁿ apóstoles, meiⁿ nchii cwiluii ts'iaaⁿñeeⁿ cwe' cantyja 'naⁿ nncō, sã cwiluii juuna' nc'e naya'ñeeⁿ na matseixmaaⁿ. ¹¹ Quia jo' tints'aa aa ja oo aa jona. Ñ'oomwa' ñ'oom na cwiñequiaayâ, ndo' juuna' ñ'oom na jndâ jla'yu'yo'.

Nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndâ tja

¹² Cwiñequiaayâ ñ'oom na tando'xcoom jndâ na tueeⁿeⁿ, quia jo' çchiuu na ñ'eeⁿndyo' 'o na cwindu'yo' na taxocata'ndo'xco nn'aⁿ na jndâ tja? ¹³ Ee xeⁿ tiyuu' na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndâ tja, quia jo' meiⁿ nquii Cristo tîcwando'xcoom. ¹⁴ Ee xeⁿ tîcwando'xcoom quia jo' juu ñ'oom na cwiñequiaayâ cwe' ts'iaaⁿndyo juuna' ndo' mati juu na cwila'yu'ya n'om'yo' cwe' ts'iaaⁿndyo. ¹⁵ Ee xeⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' matseijndaa'ñena' cantyja 'naaⁿyâ na cwila'ayâ na cantuñe Ty'ooṭs'om ee jndâ macwil'uuyâ na tquiaaⁿ na tando'xco Cristo sã xeⁿ xocata'ndo'xco nn'aⁿ na jndâ tja meiⁿ xocats'aana' na mayuu' na tando'xcoom. ¹⁶ Ee joo nn'aⁿ na jndâ tja, xeⁿ xocata'ndo'xcona, quia jo' meiⁿ nquii Cristo tîcwando'xcoom, ¹⁷ ndo' xeⁿ tîcwando'xcoom cwe' ts'iaaⁿndyo juu na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê. Ndicwaⁿ cho' nqueⁿ'yo' jnaⁿ'yo'. ¹⁸ Ee xeⁿ luaa' waa mati nn'aⁿ na ñeja'yu' ñ'eⁿñê na jndâ tja, jndâ tsuundyee. ¹⁹ Ee juu na cwicantijaa' n'ooⁿya Cristo xeⁿ macandâ xjeⁿ na cwitandoo'a je' mawañoom'na' jaa, wanty'iaa'ndyotyayya na cha'tsondyee nn'aⁿ.

²⁰ Sã ñ'oom na mayuu'cheⁿ na tquiaa Ty'ooṭs'om na wando'xco Cristo. Matseijomna' cantyja 'naaⁿaⁿ cha'cwijom ntjom na cwiwe' jndyee ee quii'ntaa' l'oo jom ts'aⁿ najndyee na tando'xco. ²¹ Cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ, jnaⁿ'na' na cwiwje nn'aⁿ tsjoomnancue. Mati cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ jnaⁿ'na' na cwita'ndo'xco nn'aⁿ. ²² Ndo' cha'xjeⁿ cantyja 'naaⁿ Adán cha'tsondyee nn'aⁿ cwiwje, mati cantyja 'naaⁿ Cristo, cha'tsondyee nn'aⁿ nnta'ndo'xcona. ²³ Sã majndaa' na nluui na ljo': najndyee tando'xco Cristo, ndâ jo' quia na nncwjee'nnaaⁿ'aⁿ, nnta'ndo'xco nquiee nn'aⁿ na cwiliindyee cwentaaⁿ'aⁿ. ²⁴ Quia jndâ seityuii' Cristo cha'tsoñ'eⁿ na cwila'xmaⁿ na cwiwueⁿ xjeⁿ, ñequio cha'tso na cwitsantjom, quia jo' nntycwii cha'tsoñ'eⁿ. Ndâ jo' nquii na cwiluiiñê na matsa'ntjoom, ñequiaaⁿ cwentâ jo' l'o Tsotyeeⁿ Ta Ty'ooṭs'om. ²⁵ Ee tseixmaaⁿ na nntsa'ntjoom hasta xjeⁿ na jndâ tju'cje Tsotyeeⁿ nacjee' nc'eeⁿ cha'tso na cwi'oo nacjoom'm. ²⁶ Juu na macandâ na nntseityueeⁿeⁿ na matseiwêñe nacjoom'm, juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ. ²⁷ Ee jndâ tju'cje Ty'ooṭs'om cha'tso nacjee' nc'ee Cristo, jo' chii quia na matsona' naljo', cwiwitquioo'ya na tic'oomna' nquii Ty'ooṭs'om. Ee jom cha'tso jndâ tqueeⁿ nacje 'naaⁿ Cristo. ²⁸ Nquii Cristo cwiluiiñê Jnda Ty'ooṭs'om. Quia jndâ s'aaⁿ na cha'tso na niom cwitue'ndyecje jo nnoom, quialjo' manquityeeⁿ nncju'ñecjeeⁿ nnom Ty'ooṭs'om cha nntseixmaⁿ na tjacantyja na t'maⁿ cwiluiiñê jo ndâ ç cha'tsoñ'eⁿ.

²⁹ M'aⁿ nn'aⁿ na cwiwits'oomndyee cwentaa nn'aⁿ na jndâ tja. Sã xeⁿ na mayuu' tjaa'naⁿ na cwita'ndo'xco nn'aⁿ na jndâ tja, quia jo' çljo' ts'iaaⁿ na cwiwits'oomndyee cwentaa l'oo? ³⁰ Ndo' xeⁿ ticata'ndo'xco nn'aⁿ na jndâ tja çchiuu na já cha'tso xjeⁿ m'aa'yâ na teincuu' waa na cwitjoo'yâ? ³¹ Ee 'io ndi 'io m'aa'ya na teincuu' na ñe'catseicuee'na' ja. Ndo' na ljo', ñ'oom na mayuu' jo' cha'xjeⁿ mati na mayuu' na mañequiaana' na nei'ya na cwiluiindyoo' nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio Jesucristo na nqueⁿ cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa. ³² Tsjoom Éfeso seiṅdoya cwii ts'ooⁿ ñequio quioo' wje sã

meiiⁿ na ljo' çyuu waa na mawantjoⁿ? Ee xeⁿ na mayuu¹ na ticata'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja yati cal'aaya cha'xjeⁿ cwilue nn'aⁿ: “Cwa cwaa'a ndo' cwaaya ee 'iocha luua' nncwjaaya.”

³³ Tiñe'quiandyo' na ñe'nquiu'nn'aⁿna' 'o. Waa ñ'oom na matso ts'aⁿ: “Joo nn'aⁿ na tis'a la'xmaⁿ cwila'ndaa'na ts'iaaⁿ na ya na cwiluii.” ³⁴ C'oom'nnda' n'om'yo' cha'xjeⁿ na matsona' na cal'a'yo'. Tsacwi'ntyje'yo' na cwil'a'yo'jnaⁿ ee m'aⁿ nt'omndyo' 'o na ticalaxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om. Matsjoo na ljo' cha calui'jnaa'ndyo'.

Nmeiiⁿ nlxmaⁿ seiⁿ nn'aⁿ na nnta'ndo'xco

³⁵ Nnts'aache'na' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na nncwax'eeⁿ: “çChiuu nluuiyuu na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja? çChiuu mmaⁿ sei' na nla'xmaⁿna?” ³⁶ Tijndo' ts'om ts'aⁿ na luua' nncwax'ee, ee tsjaaⁿ na nnom' ts'aⁿ cha'cwijom nncue'na' cha nncwando' ntjom'ndaa. ³⁷ Quia na wjaacanom' ts'aⁿ, nchii ts'oomtsoo wjaacanoom'm, nnaⁿ wjaacanoom'm oo tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo oo cwicheⁿ nnom tsjaaⁿ. ³⁸ Jnda na jnom' ts'aⁿ tsjaaⁿñeeⁿ, nquii Ty'oots'om mañequiaaⁿ chiuu mmaⁿna' cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom. Cwii cwii nnom tsjaaⁿ mañequiaaⁿ na nntseixmaⁿ juuna' cha'xjeⁿ na maca'na'. ³⁹ Cha'tso sei' tiñecwii xjeⁿ la'xmaⁿna'. Nn'aⁿ la'xmaⁿna cwii nnom sei', quioo' wandyo' seiyo' ndo' cantaa ñequio calcaa cwicheⁿ nnom sei' la'xmaⁿyo'. ⁴⁰ Mati m'aⁿ cancjoo tsjo'luee ndo' m'aⁿ nt'om nnom na cwita'ndo' na tqueⁿ Ty'oots'om nnom tsjoomnancue, ndo' joo na m'aⁿ tsjo'luee cwichuii' na nei'ncoo' jooⁿ ñequio juu na nei'ncoo' joo na m'aⁿ nnom tsjoomnancue. ⁴¹ Juu na caxueeñe ñe'quioom' cwichuii'na' ñequio na xuee chi' ñequio juu na caxueendye cancjoo, ndo' joo cancjoo cwichuii' na xueena' ñequio nt'omcheⁿ cancjoo.

⁴² Maluaa' waa na matseijomna' na cwichuii' na nla'xmaa'nya quia na nntando'xcooya. Sei'ts'o na wjaanty'iuu'ñe ts'aⁿ tseixmaⁿna' cwii na nto' saã quia na nncwando'xcona', nntseixmaⁿna' cwii na tijoom cwii cue'. ⁴³ Juu ts'oo na nncjanty'iuu' tseixmaⁿna' cwii na tal'ue saã jeeⁿ nei'ncoo' tseixmaⁿna' quia na nncwando'xcoom. Quia na wjaanty'iuu'ñe ts'oo, mei'cwii tjaa na nndaã nnts'aaⁿ, saã quia na nncwando'xcoom jeeⁿ t'maⁿ najneiⁿ. ⁴⁴ Quia na wjaanty'iuu' sei'ts'o 'naaⁿ ts'aⁿ tseixmaⁿna' cantyja 'naaⁿ tyuaa, saã quia na nncwando'xcona' tseixmaⁿna' cantyja 'naaⁿ Espiritu Santo.

⁴⁵ Maluaa' waa na ma'moⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, matsona': “Adán ts'aⁿ najndyee, tuiñe ñ'eⁿ ts'o ndo' s'aaⁿ na tando'”, saã nquii Adán na macandã cwiluiiñe Espiritu, jom mañequiaaⁿ na cwita'ndo' nn'aⁿ. ⁴⁶ Nchii juu cantyja 'naaⁿ Espiritu tyowaajndyee, tyowaajndyee cantyja 'naaⁿ tyuaa, jnda jo' chii tuua cantyja 'naaⁿ Espiritu. ⁴⁷ Juu ts'aⁿ na t'oomjndyee s'aa Ty'oots'om juu ñ'eⁿ ts'o, tyotseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ tyuaa. Saã nquii ts'aⁿ na jnda we cwiluiiñe na matsã'ntjoom, tseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ cañoom'luee. ⁴⁸ Sei'i'a nmeiiⁿ la'xmaⁿna' cha'na ts'aⁿ na tuiiñejndyee ñequio ts'o. Saã sei'i'a na nlxmaa'nya quia na nntando'xcooya nlxmaa'nya cha'na sei'i' nqueⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee.

⁴⁹ Cha'xjeⁿ tyowaa Adán na s'aa Ty'oots'om maluaa' cwimaa'na. Mati xjeⁿ na nntando'xcooya mmaa'na cha'xjeⁿ waa Cristo na m'aaⁿ cañoom'luee.

⁵⁰ 'O nn'a'nya, ñe'catsjooya ndaa'yo' sei' ñequio ndei' leicandaã nntseijomna' jooⁿ yuu na matsã'ntjom Ty'oots'om mei' 'naⁿ na cwiwi'ndaa' xocandaã nntseijomna' jooⁿ ñequio joo na ticantycwii na m'aⁿ. ⁵¹ Saã l'ue ts'oqⁿ na nla'noⁿyo' cwii ñ'oom na wanty'iuu' m'a'na'. Ticha'tsondyo nncwjaaya saã cha'tsondyo nntseichuiina'. ⁵² Jeeⁿ cjee na nluii na ljo' cha'na cwii ndii' na nntseitsjã ts'aⁿ lua'nnom, xjeⁿ na nleic'uaa ndu na

macanda. Ee maxjeⁿ nleic'uaa ndu ndo' nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja na tajom cwjennda'na. Ndo' nntseichuii'na' jaa. ⁵³ Ee jaa seii'a nmeiiⁿ na teincoondyo na wjaawi'ndaa'na' nlcwee'na' cwii na tijoom cwi'ndaa'. Jaa seii'a na nncue'na' nlcwaa' cwii na tijoom ncue', m'aaⁿ ndo' m'aa'na'. ⁵⁴ Ee juu na laxmaa'ya na cwiwi'ndaa'na', quia na jnda tcweena' juu na tijoom cwi'ndaa' ndo' juu seii'a na jaawe'na' quia na jnda tcweena' na tijoom cue', xje'ⁿñeeⁿ nntseicanda'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': "Jnda seityuii' Ty'oots'om najndeii na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ. ⁵⁵ 'U na mache' na cwiwje nn'aⁿ, zje' je' yuu waa na cwii nnda' ntsa' ñ'eⁿndyo? Meiⁿchjoo tjaa yuu cwii cuaa na ncwantjom'." ⁵⁶ Juu jnaⁿ na laxmaa'ya waa najndeii na matseixma'na', jo' chii cwiwjaaya. Ndo' juu ljeii na tqeeⁿ Moisés waa najndeii na matseixma'na' na mañequiaana' na cat'uii jna' jaa. ⁵⁷ Saã jndye na quian'uaa' Ty'oots'om na mañequiaaⁿ na cwina'ndyoⁿ nc'e nquii Ta Jesucristo na matsa'ntjoom jaa.

⁵⁸ Nc'e na luaa', 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'oog'ya, caljoo'ndyo'tye'yo' ñequio Ty'oots'om, ñecwiitco titsawintye'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom Ta Jesús ee manquiu'jndaa'ndyo' na jeeⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo' juu ts'iaaⁿ nats'aⁿ nnoom.

16

Cwila'tjomna s'om na n'ana naya nc'iaana na m'aⁿ Jerusalén

¹ Cantyja 'naaⁿ ñ'oom na nla'tjom'yo' s'om na nla'yo' naya nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na wi' m'aⁿna Jerusalén, luua matseijndo'a n'om'yo'. Cal'a'yo' cha'xjeⁿ na tsjoo na cal'a ntnaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaa'naⁿ ndyuua Galacia. ² Ticwii xueenei'nc'o cwii cwiindy'o' 'o calat'ue'yo' cwanti na ñnequia'yo' cantyja na cwiitantjom'yo'. Quia jo' quia na nncuaya quii'ntaa'yo' nchii s'om quia nlat'ue'che'yo'. ³ Ndo' catjeii'ndyo' cwii oo we x'iaa'yo' na cwila'no'yo' na joona ya na nnc'ooñ'omna s'om'ñeeⁿ Jerusalén. Quia jo' quia na nncuaⁿ na m'aⁿyo', nntseiljeiya cwii tsom na nnc'ooñ'omna. ⁴ Ndo' xeⁿ maca'na' na nncjo jo' jo', quia jo' nnc'oonna ñ'eⁿndyo'.

Ñ'e'cjaacando' Pablo nn'aⁿ na cwila'yu' Corinto

⁵ Nncjo na m'aⁿyo' xeⁿ jnda tjowinooⁿ ts'oonda Macedonia ee maxjeⁿ matseijndaa'ndyo na jo' joindyaa. Jnda jo' nncuacañoⁿya 'o. ⁶ Nndaã nnts'aana' na nljoo'ndyo ñ'eⁿndyo' meiiⁿ ñe'cwantindyo xuee oo cha'waa ncueteiⁿ. Quia jo' 'o nndaã nntsalacwanom'yo' ja nato quia na nncjo xeⁿ yuu cwijoyo. ⁷ Ee ticaljaya ts'oogⁿ na cwe' cjee cjee m'aa'na' nncwinooⁿ na m'aⁿyo'. Ntyjaa'ya cwii ts'oogⁿ na majndye xuee nndaã nljoo'ndyo ñ'eⁿndyo', xeⁿ Ty'oots'om l'ue ts'oom. ⁸ Saã jnda seijndaa'ndyo na nljoo'ndyotyã ñjaaⁿ tsjoom Éfeso hasta na jnda teinom xuee Pentecostés. ⁹ Ee jeeⁿ t'maⁿ maju'naa'ñena' na mats'aa ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Jesús ndo' jeeⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo meiiⁿ jndye nnt'aⁿ m'aⁿ na jndoo ja.

¹⁰ Nndaã nnts'aana' na nncuee'cañoⁿo Timoteo 'o. Xeⁿ na ljo', cala'lui'yo' jom cha nljeii'na' na ya nnc'oomñe ñ'eⁿndyo'. Ee mati jom mañejuu ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Jesucristo mach'eeⁿ cha'xjeⁿ ja. ¹¹ Jo' chii meiⁿcwiindy'o' 'o tinc'om'yo' na tila'ñ'oom'ndyo' jom. Ñequio na xcwee' n'om'yo' cateijnde'i'yo' jom cha quia nlueeⁿ'e' quii'ntaa'yo' quia jo' nndyolcweeⁿ'e' ñequio na neiiⁿ'e'. Meiⁿndo'a jom ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'.

¹² Tyocaⁿ nnom nquii nn'aa'ya Apolos na cateijomñe ñequio nn'aa'ya na cwila'yu' na cwi'oocajndoo' na 'o. Saã na maje'ndyo ticats'aana' ts'oom na ñe'cjaⁿ. Majo' nncuee'cañoⁿo 'o quia na ñnequiaana' na wanaaⁿ.

Xma'ndyo' na cha'tsondyo'

13 Queⁿ queⁿyo' cwenta chiuu cwii tsam'aⁿti'yo'. C'om'tyeⁿyo' na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oqots'om. Catsanajnda'yo' cantyja na cwila'yu'yo' ñ'eⁿñê cha'na nn'aⁿ na 'ooquiendye na ñe'cwii waa na cwil'a.

14 Cha'tso na cwil'a'yo', cat'moⁿyo' na wi' n'om' nc'iaa'yo'.

15 'O nn'aⁿya, manqui'yo' na cha'waa ts'oondaa Acaya, juu Estéfanás ñequio nn'aⁿ waⁿaⁿ jla'yu'jndyeena ñ'eⁿ Ty'oqots'om. Jooná cwijoo' n'omna na cwindye'ntjomna ndaa nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê jo' jo'. 16 Macwe' jo' macaⁿa na catue'ndyo'cje'yo' ndaa nn'aⁿ na la'xmaⁿ cha'na joona. Ndo' malaa'ti' cal'a'yo' ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'eⁿndyena na cwiteijndeiⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om. 17 Jeeⁿ nei'ya na jnda tyjee'cañoom Estéfanás ja, ñequio Fortunato ñequio Acaico. Cha'cwijom manty'iaya ncjo'yo' na manty'iaya joona, ee jnda jla'noomndyena cantyja 'na'ya cwii na le-icandaa nl'a'yo' na tic'oomndyo'. 18 Na jnda tquiena na m'aa'ya, ñ'oom na jla'candiina ja tquiaana' na t'maⁿ ts'ooⁿ, majo'ti nnts'aana' ñ'eⁿndyo' 'o quia na nlquiennnda'na na m'aⁿyo'. Nn'aⁿ na cwindye'ntjomna cha'na joona matsona' na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ joo naⁿñeeⁿ.

19 Ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'aⁿ na m'aⁿ ts'oondaa Asiawaa cwila'cwanomna na xma'ndyo'. Majuu nn'aa'ya Aquila ñequio scoom'm Priscila cwiluena na xma'ndyo' ndo' majo'ti cwilue nn'aⁿ tmaaⁿ na cwitjomndye w'aana ñequio xuee' nqueⁿ na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa.

20 Cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñjaaⁿñe cwila'cwanomna na xma'ndyo'. Nc'e na cwiluiindyoy' ntseinda Ty'oqots'om, quia cwitjomndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' na tjoom' cwila'yu'yo' ñ'eⁿndyena, cata'yo' lueena na cwiñe'quia'yo' na xma'ndyena.

21 Nnc'o Pablo na matseiljei xueya na matsjooya na xma'ndyo'.

22 Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticajnda ntyjii nquii Ta Jesucristo, quiaa Ty'oqots'om na quioo ñ'oomwi' nacjoo' tsan'ñeeⁿ. Quiaaⁿ na matyuaa' cwjee'nnda' nquii Ta Jesucristo.

23 Nquii Ta Jesucristo quiaaⁿ na c'oom naya na matseixmaaⁿ ñ'eⁿndyo'.

24 Mañequiaana' na jeeⁿ jnda ntyjiiya 'o nc'e jom. Mantyjati luaa'ndyo. Amén.

Carta na jndá we cwentaa nn'aⁿ tsjoom Corinto

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'y^u tsjoom Corinto

¹ Mannco Pablo, cwiluiindyo apóstol, ts'aⁿ na maty'iom Jesucristo ts'iaaⁿ. Matseicwangoⁿya cartawaa ñequio Timoteo na m'aⁿ o' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿyo' tsjoom Corinto ndo' mati ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwilayu' ñ'eⁿñê na m'aⁿ ts'ondaa Acaya. ² Nquii Tsotyaaya Ty'oots'om ñequio Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa, quiana na nnto'ñoom'yo' naya na laxmaⁿna ñequio na tjaañomtiuu c'om'yo' jo ndaana.

Matseijoom' Ty'oots'om jaa na wi' na cwiitjooⁿya

³ Cwila't'maaⁿndyô Ty'oots'om na m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa ndo' na matseijoom'm jaa. Jom cwiluiñê Tsotye Jesucristo na matsa'ntjom jaa. ⁴ Manquiiyteeⁿ mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyô n'ooⁿyâ nawi' na cwiwinooⁿyâ. Luaa' mach'eeⁿ cha' nla'xmaaⁿyâ na ndaa ñequiaayâ na t'maⁿ n'om nn'aⁿ na cwiwinom nawi'. ⁵ Ee na matcuuti na cwilajomndyô ñequio Cristo nawi' na teinoom, juu nawi'ñeeⁿ matseijndaa'ñena' na t'maⁿti mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyô n'ooⁿyâ. ⁶ Ndo' nc'e na ljo', quia matseijaa'ñena' nawi' na cwiwinooⁿyâ, luaa' waa cha nntseijoom'na' 'o ndo' na nlui'n'maaⁿndyo' ee quia matseijoom' Ty'oots'om já, mach'eeⁿ na ljo' cha mati nntseijoom'na' 'o nawi' na cwiwinom'yo' ndo' na nlui'n'maaⁿndyo' ndo' nc'e jo' ñequio na t'maⁿ n'om'yo' ndaa nla'quii n'om'yo' na cwiitjom'yo' nawi' cha'xjeⁿ cwiwinooⁿyâ. ⁷ Ee tyeⁿ waa na cwicantyyaa' n'ooⁿyâ jo nnom Ty'oots'om cantyya 'na'yo', ee manquiyaaⁿ quia maleichuwi'na' 'o cha'xjeⁿ na cwiitjooⁿyâ, mati mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyo' n'om'yo' cha'xjeⁿ na mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyô n'ooⁿyâ.

⁸ 'O nn'aⁿya na cwila'y^uyo', l'ue n'ooⁿyâ na caliu'yo' cantyya 'naaⁿ nawi' na tyotseijaa'ñena' nacjooyâ xjeⁿ na tyom'aaⁿyâ ndyuua Asia. S'aana' na jeeⁿ jaa' juuna' hasta na ntycwii na m'aaⁿ n'ooⁿyâ na nlui'n'maaⁿndyô naquii' nawi'ñeeⁿ, ndo' na ljo' jla'tiuuyâ maxjeⁿ nntseicwjetona' já. ⁹ S'aana' nquiuuyâ na matseijomna' já cha'na nn'aⁿ na jndá teijndaa' na mañejom na cwje. Tuii na ljo' cha ca'moⁿyana' ndaayâ na ñequi'cheⁿ c'ooⁿyâ na quit'maⁿ n'ooⁿyâ Ty'oots'om na mañequiaaⁿ na cwiitjooⁿ na cwiitjooⁿ na jndá tja, meiⁿ tanc'ooⁿyâ na ntyjaa' n'ooⁿyâ chiuu cwilaxmaaⁿ nncjooyâ. ¹⁰ Jndá seicandyaañê já nawi' t'maⁿñeeⁿ. Ndo' ndicwaⁿ matseicandyaañê já. Jo' chii jom ntyjaa'tyeⁿ n'ooⁿyâ na mati xuee na wjaatina' nntseicandyaañetyeeⁿ já, ¹¹ xeⁿ 'o cwiiteijndei'yo' já na cwilanei'yo' nnoom cantyya 'naaⁿyâ. Ee quia majndye nn'aⁿ cwiitjeii'na ncuueyâ jo nnoom, nnts'aana' na majndyendyeti nn'aⁿ ñequiana na quian'l'uaaⁿaⁿ na matio'naañê já.

Waa na seitsaaⁿñena' na tñjaa Pablo Corinto

¹² Waa cwii nnom na mañequiaana' na neii'yâ cantyya 'naaⁿ juuna' na juu na m'aaⁿya n'ooⁿyâ matsona' na cwiitjooⁿaaⁿyâ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ macaⁿna' na c'oom ts'aⁿ na jndá tqueⁿ Ty'oots'om na cwiluiñê cwentaaⁿaⁿ na lju' ts'om ndo' mat'maⁿticheⁿ cwilaxmaaⁿyâ na ljo' jo ndaa 'yo' nc'e juu naya na matseixmaaⁿ, nchii cwe' na jndo' n'ooⁿ ncjooyâ. ¹³ Naquii' joo

cartas na cwila'cwanooⁿyâ na m'aⁿ'yo' tomti cwit'mooⁿ joona' cha'xjeⁿ ñ'oom na cwiwiljeii nacioona', ndo' cha'xjeⁿ na cwila'naⁿ'yo' ndo' na cwila'noⁿ'yo' ljo' cwila'candii joona'. Ntyjaa'ya cwii ts'ooⁿya na nncue'ntyjo na candaã' nla'noⁿ'ya'yo' cantyja 'naaⁿyâ, ¹⁴ cha meiiⁿ na cwe' cwantindyo cwila'noⁿ'yo' cantyja 'naaⁿyâ je', saa juu xuee quia na nncwjee'ndda' Ta Jesús na cwila't'maaⁿ'ndyo, 'o ndaaã nla't'maaⁿ'ndyo' jom cantyja 'naaⁿyâ cha'xjeⁿ jâ nla't'maaⁿ'ndyô jom cantyja 'naⁿ'yo'.

¹⁵ Nc'e na luua' waa na ntyjaa'ya cwii ts'ooⁿya cantyja 'naⁿ'yo', seitiuuya na wendii' nncwinooⁿ na m'aⁿ'yo' na nty'iaya 'o cha we ndii' ññequiaana' na neiⁿ'yo' na nty'ia'yo' ja, ¹⁶ ee seitiuuya na nty'iaya 'o na mawinooⁿya na majo ts'ondaa Macedonia, ndo' na nty'iannda'a 'o quia na ndyolcwa'a na nnaa'ya jo' jo', ndo' na ljo' 'o ndaaã nnteijndei'yo' ja na jojotyã na nncua ndyuua Judea. ¹⁷ Ndo' na luua' seijndaa'ndyo, ¿aa mach'eenã' nquiu'yo' na cwe' na s'aato na seijndaa'ndyo na luua'? ¿Aa cwitjei'yo' cwenta na mats'aa cha'na mach'ee ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ' tsjoomnancue quia matsjoo "majo'ndyo" cwii ñ'oom saa ndanquia cwiwitquioo' na ma'moⁿ'na' na "nchii jo'", ndo' xeⁿ matsjoo na nchii jo' cwii ñ'oom, saa ndanquia ma'moⁿ'na' na majo'ndyo juuna'? ¹⁸ Saa macwji'yuu'ñe Ty'oqots'om na nchii la'xmaa'yâ nn'aⁿ na mañejuu xjeⁿ cwil'uuyâ ndaa'yo' na waa na l'aayâ saa tical'aayâ. ¹⁹ Juu Silvano ñ'eⁿ Timoteo ñ'eeⁿ na ñ'eⁿ'ndyo na tñoñequiaayâ ñ'oom naya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ' Jesucristo Jnda Ty'oqots'om. Ñ'oom'ñeeⁿ nchii we ndii' tseixmaⁿ'na', na waa xjeⁿ na majo'ndyo ndo' waa xjeⁿ na nchii jo'ndyo juuna'. Cantyja 'naaⁿ' jom, ñequii'cheⁿ tseixmaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ñ'oom na mayuu'. ²⁰ Ee cantyja 'naaⁿ' jom, cha'tso ñ'oom na tso Ty'oqots'om na nnts'aaⁿ, laxmaⁿ joona' na majo'ndyo nc'e Cristo. Ndo' na ljo', quia cwila't'maaⁿ'ndyo Ty'oqots'om, cwil'uuya Amén cantyja 'naaⁿ' Cristo Jesús. ²¹ Ee ñequii'cheⁿ mañequiaa Ty'oqots'om na 'o ndo' jâ cwiljoo'ndyotyaa'ya cantyja 'naaⁿ' Cristo ndo' jnda tqueeⁿ na cwiluiindyô na lju' n'ooⁿya. ²² Ndo' cha m'moⁿ'na' na cwiluiindyô cwentaaⁿ'aⁿ, jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo quii' n'ooⁿya, cwii na matseicandiina' na nnto'ñooⁿ'ya cha'tso na matseijndaa'ñe.

²³ Macaⁿ'a nnom Ty'oqots'om na cwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿ'ya na matseinaⁿ'ya ñ'oom na mayuu'. Tícjô tsjom'yo' quia na seijndaa'ndyo na ncjo' jo' ee na wi' ts'ooⁿ'ya 'o ee xeⁿ tjo na m'aⁿ'yo' jndei'na na nntseitia' 'o. ²⁴ Ee nchii ñe'quaa'yâ xjeⁿ 'o cantyja na cwila'y'u'yo' ee 'o xcweti waa na cwila'y'u'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oqots'om. Saa nc'e na ñe'cateijndeiia'yâ 'o na c'om'yo' na neiⁿ'ti n'om'yo'.

2

¹ Jo' chii seijndaa'ndyo na maxjeⁿ tícjô na m'aⁿ'yo', tints'aa na nntseichjoo'na' n'om'yo'. ² Ee xeⁿ cantyja 'naaⁿ' na ljo', nnts'aa na nntseichjoo'na' n'om'yo' ndo' na ljo' ntjom'yo', ¿ñeeⁿ ññequiaa na nei'ya? Macanda 'o ee xeⁿ na maxjeⁿ tjo je' jnda s'aa cwii nnom na seichjoo'na' n'om'yo'. ³ Cwe' jo' na seiljeiya ñ'oom'ñeeⁿ na seicwanoⁿ'ya na m'aⁿ'yo' ee tiñe'cjonty'ia 'o na nla'yo' na chjoo' ts'ooⁿ ee matsona' na 'o ññequia'yo' na nei'ya. ⁴ Ee sei'ndaa'na' ntyjiiya quia seiljeiya carta'ñeeⁿ, s'aana' na jeeⁿ jnda ntyjiiya hasta ty'iooya. Nchii seiljeiya juuna' na catseichjoo'na' n'om'yo' saa cha cala'noⁿ'yo' na juu na jeeⁿ wi' ts'ooⁿ'ya 'o jeeⁿ t'maⁿ' tseixmaⁿ'na'.

Cala't'maⁿ n'omna ts'aⁿ na seitjooñe

⁵ Saa xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na s'aa na chjoo' n'om nn'aⁿ, nchii cwe' tomti ja na tquiaaⁿ na chjoo' ts'ooⁿ, s'aaⁿ na ljo' ñ'eⁿ cha'tsondyo' 'o, meiⁿ nchii

cwe' na mawingoⁿa na matsjoq na ljo'. ⁶ Saa je' malei'tyeⁿ jnda tuii chiuu na majndyendyo'ti'yo' jla'jndaa'ndyo' na catioom cantyja na seitjooñê. ⁷ Je' macaⁿna' na cala't'maⁿ n'om'yo' jom ndo' quia'yo' na t'maⁿ ts'oom, tints'aana' na juu na m'aaⁿ na chjoo' ts'oom na seitjooñê nncjan'oomna' jom na tacantyjaa' ts'oom Ty'oots'om. ⁸ Jo' chii macaⁿa ndaa'yo' na cat'moⁿyo' na jnda nquiu'yo' jom. ⁹ Seiljeiya carta'ñeeⁿ na seicwanoyⁿya na m'aⁿyo' cha nleitquioo' aa nla'canda'yo' ñ'oom na maquaⁿya ndaa'yo'. ¹⁰ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na cwila't'maⁿ n'om'yo' mati ja matseit'maⁿ ts'ooⁿ tsaⁿñeeⁿ, ndo' meiⁿnquia' ñeeⁿ na jnda seit'maⁿ ts'ooⁿ, jo nnom Cristo mats'aa na ljo' na cateijndeina' 'o, ¹¹ cha tincwantjom Satanás jaa ee manquiuu-uyaaya chiuu mayaaⁿaⁿ.

Waa na seitsaaⁿñena' Pablo tsjoom Troas

¹² Quia na tjo tsjoom Troas na ñnequiaya ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, t'maⁿ tju'naaⁿñena' na nndi'ntjonyⁿ nnoom jo' jo', ¹³ saa meiiⁿ na ljo' tileiquiaana' na ya ntyjii ee tic'oomñeeⁿ ti'nn'aaⁿya Tito. Nc'e na ljo', tsjooya ndaaⁿ na ñeeⁿ majoyⁿ, jluii'a na m'aⁿna, jndyoondyeyuya ñjaaⁿ ts'ondaa Macedonia.

Cwicandaq cwitantjooⁿya nc'e na m'aaⁿya nacje 'naaⁿ Cristo

¹⁴ Matseit'maaⁿndyo Ty'oots'om na jeeⁿ quianl'uaaⁿaⁿ. Ee nc'e na m'aaⁿya nacje 'naaⁿ Cristo, jo' na meiⁿyuucheⁿ na cwitsaayâ, ñequii'cheⁿ nqueⁿ wjaachom jâ na cwicandaq na nnaⁿndyô mei'ljo'cheⁿ na cwitjooⁿyâ. Jo' chii ñequii'cheⁿ mawil'uee'ñê jâ na 'oondye nn'aⁿ ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ. Juu ts'iaaⁿmeiiⁿ matseijomna' juuna' cha'cwijom na maju'na' jndye cachi ndaana. ¹⁵ Ee jaa nn'aⁿ na cwilayuu'a ñ'eⁿ Cristo matseijomna' cha'cwijom tsioom suu na mañequiaaⁿ nnom Ty'oots'om na cwi't'oom'na' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwicalui'n'maaⁿndye ndo' mati nn'aⁿ na 'ootsuundyena. ¹⁶ Jo ndaaⁿ nn'aⁿ na 'ootsuundy laxmaaⁿya cha'cwijom cwii jndye na matseicwjeena' jona saa jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwilui'n'maaⁿndye laxmaaⁿya cha'cwijom cwii jndye na mañequiaana' na cwita'ndo' añaⁿna. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ c'oom na cwe' cantyja 'naaⁿ nquii na nleinaaⁿ na nnts'aa ts'iaaⁿmeiⁿ. ¹⁷ Ee m'aⁿ nn'aⁿ na cwi't'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om cwe' cha ndaaⁿ nnta'ntjomna cantyja 'naaⁿna'. Saa jâ na cwiluiindyô apóstoles, ñequio na xcwee'ya n'ooⁿyâ cwiñe'quiaayâ ñ'oom'm ndo' cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Cristo.

3

Ñ'oom na tijoom cachuii' na matseijndaa'ñe Ty'oots'om

¹ Quia cwil'uuyâ na luaa', ¿aa m'aaⁿ n'om'yo' na cwi'tooⁿndaâ na cwila't'maaⁿndyo cheⁿncjooⁿyâ cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na cwil'aayâ? Oo ¿aa cwila'tiuu'yo' na macaⁿna' na nnts'añ'ooⁿyâ cartas na cwilue nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ candaqⁿ ts'iaaⁿ na cwil'aayâ? Oo ¿aa nntaaⁿyâ na quia'yo' carta na nndu'yo' na jeeⁿ candaqⁿ ts'iaaⁿ cwil'aayâ? Nt'omcheⁿ nn'aⁿ luaa' cwil'ana. ² Saa mancjo'ti'yo' cwiluiindyo' cha'cwijom cwii tsom na teiljeiina' naquii' n'ooⁿyâ na ma'moⁿna' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwijaacañjoom' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om na cwiluii quii'ntaaⁿyo'. Nc'e cantyja 'naaⁿ juuna' nndaq nljeii ts'aⁿ chiuu waa ts'iaaⁿ na tyots'aa quii'ntaaⁿyo' ndo' nndaq nndii na jla'ljo'yo' Jesu-cristo. ³ Cwiwitquioo'ya na 'o laxmaⁿyo' cwii carta na nquii Cristo seiljeiⁿ cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na jnda macwil'aayâ quii'ntaaⁿyo', na nchii teiljeii juuna' ñequio ndaantom, saa ñequio Espíritu Santo, meiⁿ nchii nacjoo' lcaa'ljo' saa teiljeiina' naquii' n'om'yo'.

4 Manquiuyuayâ na luaa' waa ee cwicantyyaa' n'oo'yâ Ty'oots'om n'e'le Cristo. 5 Mei'n nchii ncjoo'yâ waa cwii nnom na laxmaa'yâ na ndaa nl'uuyâ na jee' cwijaacañjoom' ts'iaa'n'naa'a'na cwil'aayâ, nquii Ty'oots'om mañequiaa' na cwijaacañjoom' cwil'aayâ juuna'. 6 Nque'n jnda ty'ioom ts'iaa' jâ na cwicandaa cwindya'ntjoo'yâ cantyya 'naa'ñ'oom na tijoom cachuii' na mañequiaana' na nluin'maa'ndye nn'a'. Juu ñ'oom'ñee' waa najndeina' na matseijndaa'ñena' na cwita'ndo'xco añmaa' nn'a' n'e'le Espíritu Santo. Nchii maque'na' xje' nn'a' cha'xje' mach'ee ljeii naqui. Ee ljeii'ñee' matseijn-daa'ñena' na cwje nn'a'.

7 Juu ljeii na tque' Moisés, teiljeina' cjoo' lcaa' ljo'. Ñeseixma'na' na caxueena' hasta tyoch'eena' na caxuee nnom Moisés, mei'n leicandaa nty'iaa nn'a' Israel nnoom ndo' juu na caxuee nnoom che'ndyoch'e' tjanduu'na'. Juu ljeii'ñee' na seijndaa'ñena' na cwiwje nn'a', tyjee'na' ñequio na caxuee na cwiluiñe Ty'oots'om, 8 n'e'le na luaa' tyotseixma' juu na caxuee'ñee', cwanti t'ma'ti tseixma'ñ'oom na tijoom cachuii' na cwito'ñoo'ya na matseijndaa'ñe Espíritu Santo. 9 Ee xe' juu ñ'oom na seijndaa'ñena' na nnt'uiitye'na' nn'a' tyotseixma'na' na caxuee na cwiluiñe Ty'oots'om, quia jo' juu ñ'oom na maquee'na' jaa na tjaa jna' laxmaa'ya, t'ma'ti na caxuee na tseixma'na', nchiti ñ'oom na tquee'ñee'. 10 Meii'n t'ma' na caxuee tyotseixma' ljeii na tque' Moisés, saa juu ñ'oom na maque' Ty'oots'om jaa na tjaa jna' laxmaa'ya, t'ma'tiche' nacaxuee na tseixma'na'. 11 Jo' chii xe' juu ñ'oom'ñee' na ticwiyoo' meii'n t'ma' tyotseixma'na' na caxuee na cwiluiñe Ty'oots'om, saa je' juu ñ'oom na cwiljotype' t'ma'tiche' na caxuee na cwiluiñe tseixma'na'.

12 N'e'le juu ñ'oomxcowaa' mañequiaana' na cwicantyyaa' n'oo'yâ, jo' jo' na cwilanaa'yâ juuna' ndaa' nn'a' ñequio na t'ma'ya n'oo'yâ. 13 Mei'n tiquil'aayâ cha'na tyoch'ee Moisés na tyotseicataa'a' nnoom ñequio liaa cha juu na caxuee nnoom na ñeya tjantycwiina', titquioo' juuna' ndaa' nn'a' Israel. 14 Saa na'ñee' ticala'no'na na luaa' tyoch'ee' ee xje' n'che' quia cwila'naa'na ñ'oom tquiie'ñee' na tquiaa Moisés ndaana waa cwii na cha'cwijom liaa na matseicu'na' na nla'no'na na juu jo' macandâ maquindyona' quia na matseyu' ts'a' ñequio Cristo. 15 Ee xje' n'che', quia na cwila'naa'na ñ'oom na tyoñequiaa Moisés, ticala'no'na juuna'. Matseijomna' cha'cwijom na ta' na nla'no'na juuna'. 16 Saa quia cwilcwe' ts'om ts'a' jnaa' na nntioñe l'q nquii na cwiluiñe na matsa'ntjom, matseicanaa'ñena' na nntsei'no'ñ'oom'ñee'. 17 Ee manquii na cwiluiñe na matsa'ntjom jaa, manquiityee' cwiluiñe Espíritu, ndo' mei'nquiayuuche' na m'aa' Espíritu na cwiluiñe, jo' cwindyaandye nn'a'. 18 Jo' chii cha'tsondyo jaa n'e'le na ticata' ndaaya ñequio cwii liaa, matseijomna' jaa cha'cwijom tsjo'jnom na majuna' na caxuee na cwiluiñe Jesús na matsa'ntjom jaa, ndo' 'io ndi 'io matseijomtina' jaa cha'na nque' na jaawijndyeti matseit'maa'ñena' jom na juu jo' cwina'na' cantyya 'naa' nque' na matsa'ntjoom jaa, na cwiluiñe Espíritu.

4

Macandâ Jesucristo cwiluiñe na matsa'ntjom

1 Jo' chii n'e'le na m'aa' Ty'oots'om na wi' ts'oom jâ na mañequiaa' na cwilax-maa'yâ ts'iaa'meii' na jee' cajndana', tica'ndyaanc'uaa'ndyô na cwil'aayâ juuna'. 2 Ndo' mei'nquia na jee' jnaa' na cwil'a' nn'a' na cwe' nty'iu, jnda tjei'ndyô cantyya 'naa'na'. Mei'n tjaa'na' cwii nnom na cwil'aayâ cha ñequi'nn'a'na' nn'a'. Mei'n tiquilachuii'â ljo' na ma'mo'ñ'oom' Ty'oots'om. Ñequi'che' cwilanaa'yâ ñ'oom na mayuu' ndo' n'e'le na ljo'

cwiñe'quiandyoñ'aa'yâ jo nnoom meiñ'lo'che' na m'aa' n'om nn'a' cantyja 'naa'nyâ. ³ Ee juu ñ'oom naya na cwiñe'quiaayâ, xe' tseixma'na' cha'cwijom cwii' na' na matseicu'na' ndaąna, macandâ ndaą nn'a' na 'ooutsuundy tseixma'na' na ljo'. ⁴ Ee nn'a' tsjoomnancue, cwe' nc'e na tyoola'yu'na, jo' chii juu na cwiluiñe Ty'oots'om cwentaana matseicoom'm na nla'no'na, jo' na tileique'na cwenta na juu ñ'oom naya cantyja 'naa' Cristo na jee' cajnda tseixma'na' na jom jluiñe' nquii Ty'oots'om. ⁵ Quia cwiñequiaayâ ñ'oom, nchii cwilanaa'yâ chiuu laxmaa' ncjooyâ, sâą cwilanaa'yâ na Jesucristo cwiluiñe' na catsa'ntjoom ndo' na luaa', jâ cwiluiindyô na cwindya'ntjooyâ ndaa'yo' nc'e na jnda nquiuuyâ Jesús. ⁶ Ee nquii Ty'oots'om na sa'ntjoom na cwixueeñe yuu na jaa'ñe, manquiiyee' jnda s'aa' na seixueeñena' naquii' n'oo'nyâ, cha cantyja 'naa' juu na caxuee'ñee' nndaą nnta'jnaa'ñâ na t'ma' cwiluiñe' nc'e mañejuu na xuee'ñee' matseixueeñena' nnom Jesucristo.

Jaa laxmaa'ya cha'cwijom ncuua ts'ocachu

⁷ Juu nayawaañe na jee' jndana', la'xmaa'yâ juuna' naquii' sei'â na joo sei'â matseijomna' cha'cwijom ncuua ts'ocachu. Luaa' waa cha nleitquioo'ya na cwicandaą cwil'aayâ ts'iaa'mei' nc'e Ty'oots'om mañequiaa' na jndaayâ, mei' nchii ncjooyâ waa na cwila'xmaa'yâ. ⁸ Jo' chii mei' na jndye nnom na ñe'catseic'oo'na' jâ, sâą cwina'ndyô, mei' niom na ñe'canchjena' jâ, sâą ndicwa' m'aa'yâ na quit'ma' n'oo'nyâ Ty'oots'om. ⁹ Jndye nn'a' cwintyo jâ sâą tyoo'ndii Ty'oots'om jâ. Cwitmei'ndyena jâ nnom tyuaa, sâą ndicwa' m'aa'tyaayâ. ¹⁰ Mei'yuu'che' na cwitsaayâ, ñequio sei'â nmei' cwitjooyâ na ñe'catseicwjeena' jâ cha'xje' seicuee'na' Ta Jesús. Luaa' waa cha mati m'mo'na' na la'xmaa'yâ juu na wando'xcoom. ¹¹ Ee yoche' na cwitando'â, 'io ndi 'io ñe'catseicwjeena' jâ nc'e na m'aa'nyâ cantyja 'naa' Jesús, cha mati cantyja 'naa'nyâ ñequio sei'â nleitquioo' na la'xmaa'yâ juu na wando'xcoom. ¹² Quia jo' mei' wi' cwitjooyâ na ñe'catseicwjeena' jâ sâą cantyja 'naa' jo', 'o la'xma'yo' na cwitando'yo' ñ'e' Ty'oots'om.

¹³ Naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei' matsona': "Matseiyu'a ñ'e' Ty'oots'om, jo' chii macwji'yuu'ndyo cantyja 'naa'a'." Mati jâ cwilayu'ya n'oo'nyâ ñ'e'ñe' ndo' cwilanaa'yâ cantyja 'naa' jo'. ¹⁴ Ee manquiuuyaayâ na nquii Ty'oots'om na tqúiaa' na tando'xco Jesús jnda na tue', nnts'aa na nntandoo'xcjooyâ ñ'e'ñe', ndo' ñecwii' tmaa' nncjachom 'o ñ'e'ndyo jâ yuu na m'aa'. ¹⁵ Cha'tso nawi'mei' na cwiwinooyâ ts'iaa'na' na cateijndeina' 'o, cha na majndye nn'a' nnto'ñoomna naya na matseixma' Ty'oots'om, ndo' na ljo' jndye joona nñequiana na quian'l'uaa'a' cha catseit'maa'ñena' jom.

¹⁶ Jo' chii tica'ndyenc'uaa'ndyô ee mei' na jaaju'cjena' sei'â sâą 'io ndi 'io cwiwitei'xco naquii' n'oo'yâ. ¹⁷ Ee joo nawi' na cwitjooyâ je' ñequio sei'â, cwe' chjootindyo joona', tiyoche' cwiwinooyâ joona' ndo' cantyja 'naa' jo' cwicandaaya cwii na tintycwii na matseif'maa'ñena' jaa na juu jo' t'ma'ti ndo' jndati tseixma'na', nchiiti cha'tso nmei'. ¹⁸ Ee tiquitjaa'ndyô cwenta na wi' na tqúioo' na cwitjooyâ. Cwiqúaa'yâ cwenta joo 'na' na tileicanty'iaaya, ee joo na cwinty'iaayâ, ticaljotype'na', sâą joo na titquioo' m'aa' ndo' m'aa'.

5

Nnto'ñoo'ya sei'a na xco

¹ Sei'a nmei' la'xma'na' cha'cwijom cwii w'aa na cwe' cwantindyo chu waana'. Ndo' manquiuuya xe' nntuyui' juuna' jnda seijndaa'ñe

Ty'oots'om w'aa na xcona' jo cañoom'luee na ticantycwii na waana', na nchii nn'a'n l'a juuna'. ² Ee mayuu' yocheⁿ na cwitandoo'a ñequio sei'a nmeii'ñe, cwila'ncjoo'ndyo ee queeⁿ n'oo'ya na nnc'oo'ya w'aaxco na waana' cañoom'luee, ³ ee na nla'xmaa'ya juuna', nntseijomna' jaa cha'cwijom ts'a'n na cwee liaa', nchii cha'na ts'a'n na ñecasei'ñe. ⁴ Sei'a nmeii' na laxma'na' cha'cwijom w'aa yuu na cwic'aa'ya, jaawi'ndaa'na', jo' cwilancjoo'ndyo ndo' matsei'ndaa'na' nquiuuya ee nchii cwe' na ñeca'ndyaaya sei'a na n'ndiina' jaa cha'cwijom ñecantsei'ndyo, saa nc'e na ñe'cwa'a sei'a na xcona', cha juu na laxmaa'ya na cwiwi'ndaa' ndo' na 'oowje' cwitsuuf'e'na' nc'e na laxmaa'ya na ticantycwii na cwitandoo'a. ⁵ Nquii Ty'oots'om jnda' sejindaa'ñe na nluii na luaa', ndo' cha na m'mo'na' na nntseicandaa'ñe juuna', jnda' tquiaa' Espíritu Santo naquii' n'oo'ya, cwii na ma'mo'na' na cwiljotyee' ñ'oom na jnda' tsoom.

⁶ Jo' chii cwiñ'omt'maa'ndyo n'oo'ya na yocheⁿ na ndicwa' tandoo'a ñequio sei'a nmeii', tyoto'ñoo'ya w'aaya, ñecatsona' na tic'oo'ya ñequio nqueⁿ na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa. ⁷ Ee cwitsam'aa'tyaaya nc'e na cwila'yuya cwii n'oo'ya ñ'e'ñe, nchii nc'e na cwinty'iaandaaya jom. ⁸ Saa m'aa'ya na quit'ma' n'oo'ya Ta Jesús ndo' nl'ueyaya n'oo'ya na tacatandoo'tyaaya ñequio sei'a nmeii' cha nndaq nntandoo'a yuu na m'aa'. ⁹ Jo' chii cha'tso na cha'tso na cwil'aaya, cwijoo' n'oo'ya na ñequii'che' cal'aaya yuu na cwijaawee'ntyjee', meii' na cwitsam'aa'tyaaya ñ'e' sei'a nmeii', oo meii' na jnda' 'ndyaaya juuna'. ¹⁰ Ee cha'tsondyo nncwintyjaa'a jo nnom Cristo na nncu'xee' jaa, cha cwii cwiindyo nnto'ñoo'ya cantyjati na jnda' ñel'aa xje' na ñet'oo'ya ñequio sei'a, aa na maty'iomyana' ndo' aa na tia.

Cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'e'ndyo nc'e Cristo

¹¹ Nc'e na nntu'xe'ndye nn'a'n, jo' chii cwijoo' n'oo'yâ na quiandyee nn'a'n cantyja 'naa'na'. Nquii Ty'oots'om ntyjii'ndaa'ñe chiuu n'oo'yâ ndo' ntyjaa' n'oo'yâ na mati 'o. ¹² Tinc'oom' n'om'yo' na ñe'calat'maa'ndyo che'ncjoo'yâ ndaa'yo'. Já cwe' cwiñequiaayâ na wanaa' na c'om'yo' na jnda nquiu'yo' já, cha nndaq nla'lcwe'yo' ñ'oom ndaa' nn'a'n na cwilas'andye cantyja chiuu na cwiwitquioo', nchii cantyja chiuu tseixma' ts'a'n naquii' ts'om. ¹³ Ee meii' cwiluee nn'a'n na jnda' teintjei'ndyô, luaa' laxmaa'yâ nc'e Ty'oots'om, ndo' xe' laxmaa'yâ ts'a'n na yaa', luaa' waa cha' cateijndeina' 'o. ¹⁴ Juu na m'aa' Cristo na candya' ts'oom já cwiluii'ena' cwii na matsa'ntjomna' ee nquiuuyaayâ na tuee'ew' cwentaa' cha'tsondyee nn'a'n, jo' chii cha'tsondyo cwiluiindyô l'oo. ¹⁵ Tuee'ew' cwentaa' cha'tsondyee nn'a'n cha joo nn'a'n na cwitandoo'na tic'omtina' cantyja na l'ue n'om nquieena, saa catando'na cantyja 'naa' nque' na tuee'ew' ndo' tando'xcoom cwentana. ¹⁶ Jo' chii je' tacotjeii'â cwentaa' chiuu tseixma' ts'a'n cha'xje' nn'a'n ts'oom nancuee' cwitjeii'na cwentaa' chiuu tseixma' cwii x'iaana. Tyowaa cwii tiempo maluaa' tyotjeii'â cwentaa' chiuu tseixma' Cristo saa je' tacol'aayâ na ljo'. ¹⁷ Jo' chii ts'a'n na matseijoom'na' juu ñequio Cristo, cwiluii'ne ts'a'n na jnda' tuii'ne xco. Cha'tso na tijo'ndyo na ñeseixmaa' jnda' teinom, cha'tso cantyja 'naa'na' laxma' xcona'.

¹⁸ Nquii Ty'oots'om mach'ee' ts'iaa'mei', majom maquee' jaa na cwiljoya ts'oom ñ'e'ndyô nc'e Cristo ndo' maty'ioom ts'iaa' jaa na quiandyee nn'a'n na caljoya ts'oom ñ'e'ndyena. ¹⁹ Luaa' matsona': Cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'e' nn'a'n nc'e Cristo, mei' ticwjaa'ñe cwentaa' na la'xma'na jna', ndo' ty'ioom ts'iaa' ndaayâ na ñequiaayâ ñ'oom ndaa' nn'a'n na cwiljoya ts'oom ñ'e'ndyena. ²⁰ Je' cwiluiindyô nn'a'n na cwila'candii 'o ñ'oom na matseicwanom Cristo na m'a'nyo'. Maty'iomna' na nquii Ty'oots'om matseity'ooñe

nda'a'yo' ñequio ñ'omndyu'aayâ. Jo' chii ñequio xuee' Cristo cwila'ty'oondyô ndaa'yo' na caljoya n'om'yo' ñ'e'n Ty'oots'om. ²¹ Cristo mei'cwii jna' t'icatseixmaa'n, saa' nc'e na candya' ts'om Ty'oots'om jaa, jo' na s'aa na matseixmaa'n jna' cha jaa na matseitjoom'na' ñ'e'nê ndaa' nla'xmaa'ya cantyja na maty'iomyana' cha'xje'n na maca'na'.

6

¹ Nc'e na cwiluiindyô nn'a'n na cwil'a ts'iaa'n ñ'e'n Ty'oots'om, cwil'aayâ ty'oo ndaa'yo' na til'a'yo' na ticato'ñoom'yo' naya na matseixmaa'n. ² Ee naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsoom:

Jndiia Ty'oom na tsu' noo'n juu xje'n na tjawee' ts'oo'n ñ'e'ndyu'.

Teijndeiya 'u juu xuee na seijndaa'ndyo na nncwji'n'maa'ndyo 'u.

Cala'no'yo' ñ'oomwaa' na tso Ty'oots'om. Je' cwiwee' xje'n na ñecateijnei' 'o. Je' xcwe xje'n na jee' ñe'cwji'n'maa'ñê 'o.

³ Mei'cwii tiquil'aayaayâ cha catseilcwe'na' ts'om ts'a'n, tints'aana' na tia ñ'oom cwiwinei' cantyja 'naa' ts'iaa' na cwil'aayâ. ⁴ Na cha'tso na cwil'aayâ cwijoo'ya n'oo'nyâ na m'mo'na' na cwiluiindyô nn'a'n na cwindye'ntjomtye'n nnom Ty'oots'om, na jndye nnom nawi' na cwiwinoo'nyâ, m'aa'nyâ na t'ma'ya n'oo'nyâ, ñequio na matseitjoona' na nleil'uee'ndyô ndo' cantyja 'naa' cwii cwii nnom najndei'na' na mat'uiina' jâ, ⁵ cwiwo'nyâ na cwicachoo'â cwil'a nn'a'n, ndo' na cwitioomna' jâ l'aancjo. Quia waa tacwaxua ndyueena cjooyâ. Ndo' mati m'aa'nyâ na jndei'na' na cwil'aayâ ts'iaa' cha'na mei'quiandyo ts'a' na m'aa'n moso. Ndo' na macwji'na' tsa'tsjom ndaa'nyâ ndo' mati cwiwo'nyâ na matseitjoona' ljo' nntquiaayâ, ⁶ mati cwit'moo'nyâ na cwiluiindyô nn'a'n na cwindye'ntjomtye'n nnom Ty'oots'om cantyja 'naa' na lju' na cwitsaam'aa'nyâ ndo' mati na cwila'no'ñâ ñ'oom na mayuu' ndo' na m'aa'nyâ na nioom' n'oo'nyâ ñequio nn'a'n, ndo' na ya nn'a'ndyô quio joona, ma'mo'na' na ljo' nc'e m'aa' Espíritu Santo ñ'e'ndyô, ndo' cantyja 'naa' na xcwee'ya n'oo'nyâ na wi' n'oo'nyâ nn'a'n, ⁷ ma'mo'na' na ljo' nc'e xcwee' n'oo'nyâ na cwiñequiaayâ ñ'oom na mayuu', cwilui na ljo' ñequio najndei' na matseixma' Ty'oots'om. Ntyjaya ndo' ntyjatyma' cwiwil'uee'ndyô l'ots'iaa' na maty'iomyana'. ⁸ Quia waa cwila't'maa'ndye nn'a'n jâ, quia waa ticuee' n'omna' jâ. Quia waa cwiluena na ya nn'a'ndyô, ndo' quia waa cwiluena na tia nn'a'ndyô. Quia waa cwiluena na cantundyô meii' ñ'oom na mayuu' cwilanaayâ. ⁹ Waa xje'n na cwil'a nn'a'n ñ'e'ndyô cha'cwijom la'xmaa'ya nn'a'n na tjaa ñ'ee' cwajnaa' meii' jndye nn'a'n m'a'n na cwita'jnaa'na' jâ. Waa xje' teincuu' m'aa'nyâ na ñe'cala'cwienea jâ saa' ndicwa' wandandoo'â, cwicachoo'â saa' tyoowjaayâ. ¹⁰ Meii' na maniom na matseichjoo'na' n'oo'nyâ saa' m'aa'nyâ na neiinyâ. Meii' na jnee'ndyô saa' cantyja 'naa'nyâ maque'na' jndye nn'a'n na tyandyena jo nnom Ty'oots'om. Meii' na mei'chjoo' tjaa na cwilei'ñ'oo'nyâ, saa' cha'tsoñ'e' la'xma'na' cwentaayâ.

¹¹ 'O nn'a'nyâ na cwila'yu'yo' na m'a'nyo' tsjoom Corinto, tyoonquio'nn'aa'nyâ 'o, ndyeyu cwilanaayâ ndaa'yo'. Tyoola'cuu'â ndaa'yo' chiuu m'aa' n'oo'nyâ ñ'e'ndyô'. ¹² Mei'cwii tyooch'eena' na wandii' n'oo'nyâ ñ'e'ndyô'. Saa' xe'n laxma'nyo' na wandii' n'om'yo' ñ'e'ndyô quia jo' ncjo'yo' waa chiuu cantyja 'na'nyo'. ¹³ Cha'xje'n nquii' tquie ts'a'n matseinei' ndaa' nteinda, mats'aa ty'oo ndaa'yo', c'om'yo' na jnda nquii'yo' ja cha'xje'n jnda ntyjiia 'o.

Cwiluiindyô wa'ts'om 'naa' Ty'oots'om na wando'

14 Tilax'iaa'ndyo' ñequio nn'aⁿ na tyoolayu', ee xeⁿ luua' cwil'a'yo' tixot-seiljoyuna' 'o ñ'e'ndyena. Ee nn'aⁿ na cwil'a yuu na maty'iomyana' xondaã nlayomndyena ñequio juu na matseixmaⁿ natia. Meiⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñequio na cwiluiiñe naxuee xondaã nlla'x'iaa'ndye ñequio na tseixmaⁿ najaⁿ. 15 Ee xotseitjoom'na Cristo ñequio Satanás. Ndo' mati ts'aⁿ na matseyiu', xondaã nntseitjoom'na' jom ñequio cwii ts'aⁿ na tyootseyiu'. 16 Nn'aⁿ na cwiluiindyee waa' Ty'oqots'om, ¿aa nndaã nleijom ñ'oom joona ñequio nn'aⁿ na cwila't'maa'ndye 'na' na nchii jom cwiluiindyena'? Ee 'o cwiluiindyoy' wats'om 'naa' Ty'oqots'om na wando', cha'xeⁿ tsoom: Ja nnc'ooⁿ naquii' n'omna, ndo' nnconoo^{ny}a quii'ntaa'na. Ja nntseixma^{ny}a Ty'oqots'om cwentaana, ndo' joona nluiindyena tmaaⁿ cwentaya.

17 Ndo' na luua' waa, mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljei na matso nqueⁿ na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa. Matsoom: 'O je', calui'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tia nn'a'ndye. Catjei'ndyo' cantyja ljo' laxmaⁿ na ñ'eeⁿ. Meiⁿ tant'ue'yo' 'na' na tilju' tseixmaⁿ. Xeⁿ nmeiⁿ nla'nda'yo' quia jo' nloñoo^{ny}a 'o.

18 Ndo' nntseixma^{ny}a Tsotyeyo'. Ndo' mati 'o nla'xma^{ny}yo' ntseindaaya na naⁿnom ndo' na'lcu. Nmeiiⁿ ñ'oom na tso nqueⁿ na matseixmaaⁿ na catsa'ntjoom jaa na tja-cantyja na cwiluiiñe najneiⁿ.

7

1 'O nn'a^{ny}a na jeeⁿ wi' ts'oo^{ny}a, nc'e na la'xmaa^{ny}a ñ'oommeiⁿ na jnda tso Ty'oqots'om na nnts'aa', jo' chii macaⁿna na cala'lju'ndyo' cantyja 'naa' cha'tso na matseicw'aa'ñena' sei'a ñequio n'oo^{ny}a. Ndo' ñequio na nquiaaya na nc'oom na ticjawee' ntyjeeⁿ ñ'e'ndyo, candaã' quiandyoñ'aa' cha'tso na l'ue ts'oom.

Neiiⁿ Pablo na joo nn'aⁿ Corinto tioo' n'omna ñ'e'ñe

2 Cwa quiandyoy' na nntseitjoom'nnda'na' jâ ñ'e'ndyo'. Jâ meiⁿjom ndii' tyool'aayâ nawi'ndyô ñ'e'ndyo'. Meiⁿ tyoola'tjoondyô nnom meiⁿcwiindyoy' 'o, meiⁿ na ñ'e'nquio'nn'aa'yâ 'o. 3 Saã nchii luua' matsjoo' na matseitia'a 'o ee jnda ñetsjoo' na m'a'nyoy' naquii' ts'oo^{ny}a meiiⁿ na nntandoo'â oo meiiⁿ na nncwjaayâ ñ'e'ndyo'. 4 T'maⁿ waa na t'maⁿ ts'oo^{ny}a 'o ndo' jeeⁿ nei^{ny}a 'o. Quii'ntaaⁿ cha'tso nawi' na cwiwinoo^{ny}yâ tileicantycwii na m'aa^{ny}a na nei^{ny}a.

5 Ee cantyjati na squiaayâ ts'oo^{ndaa} Macedonia, tileiquiaana' na nnta'jndyaayâ ee lomañjaaⁿ jndye nnom na tyoco'wi'na' jâ, tyolawendye nn'aⁿ nacjooyâ ndo' macaty'uaya. 6 Saã nquii Ty'oqots'om na mañequiaaⁿ na t'maⁿ n'om nn'aⁿ na m'aⁿ na chjoo' n'om, manquiiyeeⁿ tquiaaⁿ na t'maⁿ n'oo^{ny}yâ na tyjee'cañoom Tito jâ, 7 ee nchii macanda cwe' na tyje'cañoom jâ, saã mati nc'e na tquia'yo' na neiiⁿeⁿ na tyom'aaⁿ ñ'e'ndyo'. Ee seicañeeⁿ na jeeⁿ ñ'e'canty'ia'yo' ja, ndo' na tia nquii'yo' ljo' na tuii quii'ntaa^{ny}yo'. Mati tsoom na tyojoo' n'om'yo' na nla'canda'yo' ñ'oom na seijndo'q'a n'om'yo'. Ndo' quia na jndiyya na ljo', t'maⁿti tioo na nei^{ny}a.

8 Ee meiiⁿ na juu carta'ñeeⁿ seichjoo'na' n'om'yo', saã tico'tiana' ntyjii na ljo' s'aa ee jnda ljeiyya na cwe' chjootindyoy' s'aana' na tco'tiana' nquii'yo', 9 saã je' nei^{ny}a na seicwano^{ny}a juuna' meiⁿ nchii na seichjoo'na' n'om'yo' na tquiaana' na nei^{ny}a, tquiaana' na nei^{ny}a na 'o tioo' n'om'yo', na jo' jo' tjawee' ntyjii Ty'oqots'om. Ndo' na luua' tqiuoo^{ny}a na nchii s'aaya cwii nnom na seilcwe'tya'na' 'o. 10 Ee quia na mañequiaa Ty'oqots'om na matseichjoo'na' ts'om ts'aⁿ cwii na ticatsa'ntjomna' na mach'ee, luua' mach'eeⁿ cha nlcwe'

ts'om ts'aⁿ, cha nndaq nncwji'n'maaⁿñê juu. Ndo' na luua' mach'eeⁿ meiⁿ xocatso tsaⁿñeeⁿ na cwe' ts'iaaⁿndyo na lcwe' ts'om. Saa nn'aⁿ na tyoola'yu' meiiⁿ jnaⁿ na laxmaⁿna mach'eeⁿna' na chjoo' n'omna, maxjeⁿ tiñe'calcwe' n'omna. Ndo' cwe' jnaaⁿ jo' cwitsuundye añmaaⁿna. ¹¹ Queⁿyo' cwenta juu na tyom'aⁿyo' na chjoo' n'om'yo' teil'uee'ñe Ty'oqots'om. Juuna' s'aana' na tqueⁿndyo' na jla'jndaa'ndyo'. S'aana' na jla'liao'ndyo' na luua' s'aa tsaⁿñeeⁿ ndo' t'om'yo' na nguia'yo' xeⁿ chiuu nnts'aa Ty'oqots'om ñ'eⁿndyo'. Mati s'aana' na ñe'canty'ia'yo' ja ndo' tqueⁿtyeⁿyo' na cjameintyjeeⁿeⁿ natia na s'aaⁿ.

¹² Quia jo' nchii cwe' tomti cantyja 'naaⁿ juu ts'aⁿ na seitjooñe, jo' na seiljeiya carta'ñeeⁿ, meiiⁿ nchii cwe' cantyja 'naaⁿ tsotyeeⁿ na jlui'jnaaⁿñe, saa seiljeiya juuna' cha' jo nnom Ty'oqots'om nntseica'moⁿyana' na 'o jnda nquiu'yo' ja. ¹³ Ndo' na maljeiya na ljo', tquiaana' na ty'oⁿt'maaⁿndyo ts'oqⁿ.

Majndeiticheⁿ quia na ljeiya na jla'ñ'oom'ndyo' Tito ts'iaaⁿ na tjaaⁿ na m'aⁿyo'. Ndo' na teijndeiy'yo' jom mati tquiaana' na neiⁿya nc'e s'aana' ntyjeeⁿ cha'cwijom na m'aaⁿ waⁿaⁿ. ¹⁴ Meiⁿ ticalui'jnaaⁿndyo quia na tjei's'aya 'o nnoom, na tsjooⁿya na ntyjiiyaya na 'o nla'candaq'ndyo' ñ'oom na nntsoom, ndo' cha'xjeⁿ jlui'yuu' cha'tso ñ'oom na jnda tjei'yuu'ndyo ndaa'yo', mati cha'tso ñ'oom na jnda l'uuyâ nnoom cantyja 'naⁿyo', jnda jlui'yuu'na'. ¹⁵ Ndo' nc'e na luua', jndati ntyjeeⁿ 'o na majaañjoom' ts'oom na tyola'candaq'ndyo' ñ'oom na tsoom ndaa'yo', na ñequio na tyotue'ndyo'cje'yo' ndo' na cwicatyue' neiⁿyo'. ¹⁶ Jeeⁿ ndyaa' neiⁿya na candaq'ya nndaq nnc'oⁿt'maaⁿndyo ts'oqⁿya ñ'eⁿndyo'.

8

S'om na nnteijndeiiina' nc'iaana na cwilayu'

¹ Ndo' je' 'o nn'aaⁿyâ na cwila'yu'yo', l'ue n'oqⁿyâ na caliu'yo' cantyja 'naaⁿ naya na mach'ee Ty'oqots'om ñequio ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿna ts'oqⁿndaa Macedonia. ² Ee jooⁿna meiiⁿ jndye nnom nawi' na jaa'na' na cwiwinomna, m'aⁿna na neiⁿna, ndo' meiiⁿ na jeeⁿ nty'iaandyena saa ndoo' ntyjii ts'aⁿ na tyandyena na tinc'uaa' tquiana s'om na nnteijndeiiina nn'aⁿ na matseitjooⁿa'. ³ Macwji'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿna ee tquiana ñequio na xcwee' n'omna, ndo' meiⁿ titomndyo tquiana ee maxjeⁿ ljo' l'ue n'omna. ⁴ Jndye ty'oo tyol'ana ndaaⁿyâ na nnta'ncueeyâ na nla'jomndyena na nnteijndeiiina nn'aaⁿya na cwila'yu' Jerusalén. ⁵ Meiⁿ nchii l'ana cha'xjeⁿ na jla'tiuyâ, ee tquiandyejndyena naquii' l'o Ta Jesús na caluii ñ'eⁿndyena yuu na macaⁿna, nda jo' jlueⁿna ndaaⁿyâ na cal'uuyâ chiuu l'ue ts'om Ty'oqots'om na cal'ana. ⁶ Nc'e na luua' waa, l'aayâ ty'oⁿ nnom Tito na catseicandaq'ñê ts'iaaⁿ nayawaañe na toj'ñeeⁿ quii'ntaaⁿyo' na cwila'tjom'yo' s'om'ñeeⁿ. ⁷ Ee 'o jndye nnom cwiwitquioo' na 'o ma'na'ti'yo' nchiiti nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu': 'O t'ma'ti waa na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oqots'om. 'O jndyendyo' ya cwit'moⁿyo' ñ'oom'm ndaaⁿ nt'omcheⁿ. 'O xcweti cwila'noⁿyo' cantyja 'naaⁿa'. 'O queeⁿti n'om'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnoom. 'O jnda nquiu'yo' ñ'eⁿndyô. Nc'e na nmeiⁿ la'xmaⁿyo', jo' chi matsona' na mati nncwinom'yo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' na t'maaⁿti ñequia'yo' na nnteijndeiiina' nc'iaa'yo' na cwila'yu'.

⁸ Na matsjoo ñ'oomwaa', nchii na matsa'ntjoⁿya 'o chiuu cal'a'yo'. Saa ñequii'cheⁿ l'ue ts'oqⁿ na caliu'yo' na nt'omcheⁿ nn'aⁿ queeⁿ n'omna na cwil'ana na ljo'. Ndo' na nla'jomndyo' m'moⁿyana' na xcwee' n'om'yo' na jnda nquiu'yo' na ñeeⁿ. ⁹ Ee macwila'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ juu naya na matseixmaⁿ Ta Jesucristo. Ee meiiⁿ ñet'oom na tjacantyja na tyañe cañoom'luee,

saa' nc'e na jee' candya' ts'oom 'o s'aañe che'nquene' na nty'iaa'ñeñ'ee'. Ndo' na ljo' s'aa' maquee' 'o na cwiluiindyo' na tyandyo' jo nnom Ty'oots'om.

¹⁰ Matsjoo ndaa'yo' chiuu waa na m'aa' ts'oo' cantyja 'naa' ñ'oomwaa' cha cateijndeina' 'o. Ee 'o machu'che' jla'tiuu'yo' na ñe'cateijndeiy'o' nn'a' Jerusalén ndo' xje'ñee' jla'cato'yo' na nla'tjom'yo' s'om. ¹¹ Jo' chii cjo' n'om'yo' na nla'canda'ndyo' ñ'oomwaa', ee tyom'a'nyo' na quee' n'om'yo' na ñe'quia'yo' s'om na nnteijndeina' nn'a' na cwila'yu' jo' jo', cha'xje' na s'aana' naquii' n'om'yo' quia' jo', jo' quia'yo' cantyjati na cwilein'om'yo'. ¹² Ee xe' na mayuu' na l'ue ts'om ts'a' na ñe'quiaa' cwentaa' Ty'oots'om, jom maco'ñoom na malein'oom ts'a', nchii macaa' na ticuaa' l'o ts'a'.

¹³ Mei' nchii matsjoo na cateijndeiy'o' nt'omche' nn'a' cha na catseitjoona' na cwileil'uee'ndyo'. ¹⁴ Maty'iomna' na tjoom' cateijndeii nn'a' nc'iaana na cwila'yu'. Je' 'o na majndaa'ti m'a'nyo' maxje' nnda' nnteijndeiy'o' nn'a' Jerusalén 'na' na matseitjoona' joona, cha cwiiche' ndii' quia na ndaa' nliu joona mati nnda' nnteijndeina yuu na matseitjoona' 'o, ndo' na luua' nl'a'yo', ñe'cwii xje' nnteijndeina' 'o ñ'e'ndye joona, ¹⁵ cha'xje' matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii: "Ts'a' na majndye maná tyocañe', títseicwaljoo'na', ndo' mati juu ts'a' na tijndye tyocañe', tícateitjoona' jom."

Tito ñequio nn'a' na cwiteijndeii jom

¹⁶ Mañequiaya na quian'luua' Ty'oots'om cantyja 'naa' nn'aa'nya Tito. Ee cha'xje' na m'aa' ts'oo' chiuu nnteijndeitya 'o, maluaa' m'aa' ts'oom cantyja 'na'yo'. ¹⁷ Ee neii'e' quia tsjooya nnoom na cjaacanty'iaa'nnaa'a' 'o. Ndo' nc'e na quee' ts'oom na ñe'cateijnei' 'o, jo' chii mawjaacando'nnaa'a' 'o ee mati jom l'ue ts'oom na ljo'.

¹⁸ Ñ'e' Tito cwijñoo'yá cwiiche' nn'aa'nya na matseyu'. Quii'ntaa' ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' waa ñ'oom na jee' ya mañequiaa' tsa'ñee' ñ'oom naya 'naa' Ty'oots'om. ¹⁹ Ndo' nchii macanda' na luua' waa. Joo ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' ndyuameii'ñe', jnda' ty'ioomna ts'iaa' jom, na nncjaañ'ee' ñ'e'ndyô quia nntsaayá Jerusalén na nntsaaca'ndyaayá s'om na cwil'a'yo' naya na'ñee', na cantyja 'naa' jo' matseitmaa'ñena' Ty'oots'om ndo' m'mo'na' na ñe'cateijndeiiya na'ñee'. ²⁰ We ndyeendyô ñecwí nntsaayá Jerusalén cha tjaa' ñee' nntseitiuu na tis'a' cwil'aayá ñ'e' s'om'ñee'. ²¹ Ee nchii macanda' jo nnom Ty'oots'om cwique'ndyô na nl'aayá yuu na maty'iomnyana', saa' mati jo ndaa' nn'a'.

²² Ñequiondye joona cwila'cwanoo'yá cwiiche' nn'aa'nya na jndye nnom na mach'ee' ma'mo'na' ndaayá na jee' quee' ts'oom ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om ndo' je' majndeitiche' na luua' ee cantyja 'na'yo' mañ'oom t'maa'ñé ts'oom. ²³ Xe' m'aa' ts'a' na mawax'ee' ñee' cwiluiñe' Tito, candu'yo' na cwiluiñe' x'iaaya. Matseijomñe' ñ'e'ndyo' na cwindye'ntjoo'yá ndaa'yo'. Ndo' xe' cwita'x'ee' nn'a' cantyja 'naa' nt'omche' na m'a'ni' candu'yo' na ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' cwijñoomna na m'a'ni' ts'iaa' 'naa'a' ndo' matseitmaa'ñena' Cristo cantyja 'naa'na. ²⁴ Jo' chii cat'mo'ndyeyu'yo' na mayuu'che' jnda' nqui'yo' na m'a'ni' cha caliu ticwii cwii tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a'. Ee na nl'a'yo' na ljo', cha'tsondye nn'a' na cwila'yu' nliuna na ticantundyô na cwitjeii'á ñ'oom na jee' ya cwila'canda'ndyo'.

¹ Cautyja 'naa' na nla'tjom'yo' s'om na nla'yo' naya nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'na, mei' taca'na' na nntseiljeityaya ñ'oommei'.

² Ntyjiyyaya na quee' n'om'yo' na nntei'jndei'yo'. Jnda ñetjei's'aya 'o ndaa nn'a' ñjaa' ts'ondaa Macedonia na 'o na m'a'yo' ts'ondaa Acaya, machu' jla'jndaa'ndyo' na nntei'jndei'yo'. Ndo' majndye nn'a' ts'ondaa Macedonia mati ñe'catei'jndeiina nc'e 'o jee' quee' n'om'yo' ñ'oom'ñee'. ³ Saa mei' na luaa', majñoo'ya na m'a'na' na nnc'oona na m'a'yo' cha ticats'aana' na tiyuu' ñ'oom ya na jnda tsjooya cautyja 'na'yo', cha na c'omc'eendyo' cha'xe' na jnda tsjoo ndaana. ⁴ Ee quia na nntsquiaaya na m'a'yo' ñequio nn'a' Macedonia na nnc'oo ñ'e'ndyo, ndo' xe' nleituquio' na tic'omc'eendyo' ñequio s'om'ñee', jee' t'ma' nluil'jnaa'ndyo, ndo' mati 'o. ⁵ Nc'e na ljo' matsona' na ca'na ndaa nn'aa'nya nmeii' na nnc'oojndyeena na m'a'yo' na nla'candaa'ndyo' s'ommei' na jnda jndu'yo' na ñequia'yo'. Ndo' na luaa', joo s'ommei' cwiñequia'yo' joona' ñequio na xcwee' n'om'yo', nchii cwe' na jdeii' ndyuayâ.

⁶ Saa cjaañjoom'ya n'om'yo' ñ'oomwaa na cwe' tjañoom': Juu ts'a' na tijndye tsjaa' manom', tit'ma' nntseiwe. Saa ts'a' na maya tsjaa' manom', majndyeti nntseiwe. ⁷ Quia jo' cwii cwiindyo' 'o catseitiuu cwanti na ñequiaa na nntei'jndei' ts'iaa'waa'. Nchii ñequiaa ñequio najndei'na' oo na tixcwee' ts'om, ee cjaawee' ntyjii Ty'oots'om nn'a' na cwiñequia 'na' na waa luee ñequio na jnda nquiuna jom. ⁸ Ee jom candaa'ya ndaa ñequiaa' cha'tso na maca'na' 'o hasta waljoo'che' na nleil'uee'ndyo', ndo' mati ndaa nntei'jndei'yo' nt'omche'. ⁹ Cha'xe' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': Ty'oots'om ñequio na xcwee' ts'oom mateix'ee' nn'a' na nty'iaandye, Cha'tso na maty'iomyana' na matseixmaa', m'aa' ndo' m'aa'na'.

¹⁰ Jo' chii nquii Ty'oots'om na mañequiaa' ts'jaa' na nnom' ts'a', ndo' na cwiwe' ntjom cha niom na lcwa' ts'a', ñequiaa' na nleil'uee'ndyo' ndo' nleijndyena' cha ndaa nntei'jndei'yo' nt'omche' nn'a' na maca'na' joona. ¹¹ Ndo' na luaa', nleijndye 'na'yo' cha ñequio na xcwee' n'om'yo' ndaa nntei'jndei'yo' nt'omche' nn'a'. Ndo' quia na nntsaañ'oo'yâ tsjo'ñjee' na cwiñequia'yo' nnts'aana' na joo nn'a' na matseitjoona' ñequiana na quianl'uaa' Ty'oots'om. ¹² Ndo' na ljo' nla'yo', nchii macandâ na matseijndaa'ñena' ljo' na maca'na' na ñee', mati nla't'maa'ndyena Ty'oots'om na nluena na quianl'uaa'na' cautyja 'na'yo'. ¹³ Joona nla't'maa'ndyena Ty'oots'om ee juu na cwiteijndei'yo' joona m'mo'na' ndaana na cwila-candaa'ndyo' chiuu cwit'moo' ñ'oom naya 'naa' Cristo. Ndo' mati nla't'maa'ndyena jom na jee' xcwee' n'om'yo' na cwiteijndei'yo' joona ndo' mati nt'omche' nn'a' na cwila'yu'. ¹⁴ Ndo' nc'e na ljo', nnts'aana' na nla'nei'na nnom Ty'oots'om na catio'naa'ñe' 'o. Nnc'omna na jnda nquiuna 'o nc'e cautyja 'naa' juu naya na matseixmaa', jo' na cwil'a'yo' naya joona. ¹⁵ Quial'uaa' Ty'oots'om ee jnda tquiaa' cwii na jee' cajnda na cwicandaaya na tjaa'na' ñ'oom na ndaa nlanâ'ya na nleixcwe na m'mo'na' na ljo'.

10

Nc'e cwiluiñe Pablo apóstol, waa najndei na matseixmaa'

¹ Ja Pablo, nc'e Cristo m'aa' na candya' ts'oom jaa ndo' t'ma' ts'oom ñ'e'ndyo waa na mats'aa ty'oo ndaa'yo'. Ee waa ñ'oom quia na m'aa'ya ñ'e'ndyo', jee' nioom' ts'oo' saa quia na tquia m'aa'ya ñ'e'ndyo', jee' s'andyo. ² Maca'na cwii naya'ñee' ndaa'yo' quia na jnda tuannda'a na m'a'yo', nt'omndyo' 'o na cwindu'yo' na mats'aa cha'xe' cwil'a'na nn'a' na tyoola'yu', til'a'yo' na nlca'na' na nntseijndei' 'ndyo nacjo'yo'. Ee quia

na jndā mam'aa' quii'ntaa'yo' nliu'yo' na ti'maa' ts'oo' na nntseijndei' 'ndyo nacjoo na'ñee'. ³ Ee meii' na laxmaa'nyā cha'xje' nt'omche' nn'a' saā tiquila'jndaayā cha'xje' cwil'a jooa na cwila'jnda'na na cala'jomndye nn'a' ñequio ñ'oom na cwiñequiana. ⁴ Ee l'o' ts'iaa' na cwiwil'uee'ndyo' cha cattyui' ts'iaa'tye' na matseijndaa'ñe tsa'jndii tila'xma'na' cha'xje' joo na cwiwil'uee'ndye nt'omche' nn'a'. Juu najndei' na cwiluiñe Ty'oots'om, tseixma'na' l'o' ts'iaa' 'naa'nyā na nntseyuii'na' najndei' na matseixma' tsa'jndii. ⁵ Ñequio najndei' na matseixma' Ty'oots'om cwila'tyuii'ā cha'tso ñ'oom na jndo' n'om nn'a' na cwi'oo nacjoom'm. Ndo' mati mei'quia na matseit'maa'ñe che'nquii' ts'a'na, na juu jo' matseitsaa'ñena' na nntsei'no' ts'a' cantyja 'naa'na'. Cha'tso cantyja na matseitiu' ts'a', mats'aa na cju'cjena' juu jo' cantyja 'naa' Cristo, cha catseicandaa'ñe ts'a' jo nnoom. ⁶ Ndo' quia na jndā macwila'candaa'ndyo'ñ'e'nyo', m'a'c'aayā na nnta'wii'a mei'quia nn'a' na cwila'wendye nacjooyā.

⁷ 'O macandā cwe' ljo' na cwiwitquioo', jo' cwi'tjei'yo' cwenta. Mei'ñee'che' 'o na macwji' cwenta na m'aa'ñe cantyja 'naa' Cristo, matsona' na cwji'ya tsa'ñee' cwenta na mati jā majo' la'xmaa'nyā. ⁸ Mei' ticats'aana' na tia ntyjii na matseijndei' 'ndyo naquii' ts'iaa' na matseixma'ya na ty'iom Ty'oots'om ja. Ee tquiaa' na matseixma'ya na ljo' cha nntseijndeiina' na nntsanajnda'yo' cantyja 'naa'na', nchii cha nlco'wi'na' 'o. ⁹ Mei' ticatsona' na cwiindyo' 'o nnc'oom' ts'om na matseiljeiya cartamei' cwe' cha catseicat'yuen' juu. ¹⁰ Waa ñ'oom na cwilue nt'om nc'iaa'yo' na matseieincuu'ndyo' ndo' na jee' jndā ñ'oom cho carta 'na'ya. Mati cwiluena quita mawā na m'a'nyo' quia jo' cwiwitquioo' na ja ts'a' na mei' cwe' ti'naa'to mei' ti'na'ya na nntseichu'a ñ'oom. ¹¹ Nquii' ts'a' na luaa' m'aa' ts'om, catsei'noo'o' quia na jndā mam'a'tjoo'a mati mañe'cwii xje' nnts'aa cha'xje' ñ'oom na teiljeii' cjo' cartawaañe.

¹² Tquie nn'a' quii'ntaa'yo' na jee' nei'ncoo' ñ'oom cwila'nei'na ndaa'yo' cantyja 'naa' chiuu cwila'xma' nquieena. Jā xocal'aayā na ljo'. Laxma'na nn'a' na cwe' cwil'ato quia na cwi'tjeii' che'nquieena cwenta cantyja 'naa'na ñequio chiuu cwi'oom'a' nt'omche' nc'iaana. ¹³ Saā tixocwinoo'ā na nla't'maa'ndyo' che'ncjooyā cantyja 'naa' ts'iaa' na laxmaa'nyā. Jā ñequii'che' nlanānyā cantyjati na matseijndaa'ñe Ty'oots'om ee jom tquiaa' na squia'cañoo'nyā 'o na m'a'nyo' tsjoom Corinto. ¹⁴ Jo' chii quia cwil'uuyā na Ty'oots'om ty'loom ts'iaa' jā na cala'candiyyā 'o cantyja 'naa' Cristo, tyoowinoo'ā meii' na wanaa' na nla't'maa'ndyo' che'ncjooyā. Ee majā squia'cañoo'jndyaayā 'o ñequio ñ'oom naya'ñee'. ¹⁵ Mei' tixocal'uuyā na cwenta jā ts'iaa' na jndā mach'ee cwiiche'. Jā wandyo' cwil'aayā. Cwicantyyaa' n'oo'nyā na juu na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'oots'om, nleit'ma'tina' cha' cantyja 'naa' jo' nncjaawit'ma'ti ts'iaa' 'naa'na' na cwil'aayā quii'ntaa'yo', saā na nluii naljo' cha'xje' na matseijndaa'ñe. ¹⁶ Quia jo' nndaā nnts'añ'oo'nyā ñ'oom naya 'naa'na' ndaa' nn'a' na tquiati m'a'na ñequio tsjom'yo' yuu na tyoondyena juuna'. Ee naljo' nntseitsaa'ñena' na l'uuyā na ts'iaa' na mach'ee cwiiche' ts'a' tseixma'na' ts'iaa' na l'aa jā.

¹⁷ Jo' chii ts'a' na ñe'catseit'maa'ñe che'nquii, catseit'maa'ñe cantyja na mach'ee Ty'oots'om ñ'e'ñe. ¹⁸ Ee nchii matseit'maa'ñena' ts'a' quia na matseijndei' che'nquii na jee' cwijaacanjoom' cantyja 'naa'. Matseit'maa'ñena' juu quia na macjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ñe.

11

M'aⁿ nn'aⁿ na tiyuu' na cwiluiindyena apóstoles

1 Toom cwe' na nnc'omt'maaⁿndyo' n'om'yo' ñ'eⁿndyo na nntseinaⁿ cha'xjeⁿ ts'aⁿ na cwe' matseineiⁿto. Cwa, cal'a'yo' na ljo'. 2 Ee m'aaⁿya na xuaya 'o cha'xjeⁿ nquii Ty'ooots'om m'aaⁿ na xueeⁿ 'o. Ee seijndaaⁿndyo ñomca 'naⁿyo' ñequio nquii Cristo. Ndo' ñe'catiööya 'o l'ooⁿ na nla'xmaⁿyo' cha'cwijom cwii yuscundyua na tyoom'aaⁿ ñ'eⁿ tsaⁿs'a. 3 Eva tquii'nn'aⁿ catsuu jom cantya na jndo' ts'omyo'. Mati macat'uaⁿ na joo ñomtiuu 'naⁿyo' nnquiu'nn'aⁿna' 'o, nnts'aana' na nla'tquiööⁿndyo' ñequio na xcwe c'oom ts'aⁿ na candya' ts'om Cristo. 4 Ee 'o cwiljoya n'om'yo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwe' cwiquieya na m'aⁿyo' na cwila'neiⁿna ndaaⁿyo' cantya 'naaⁿ cwiicheⁿ Jesús, tanchii nquii Jesús na tyoñequiaayâ ñ'oom' ndaaⁿyo'. Ndo' wandyo' espírtu na cwito'ñoom'yo', tanchii nquii Espírtu Santo na to'ñoom'yo'. Ñ'oom na cwiñequia naⁿñeeⁿ cantya chiuu na nluin'maaⁿñe añaⁿaaⁿ ts'aⁿ, wandyo' juuna' ñequio ñ'oom na tyoñequiaayâ ndaaⁿyo'. 5 Naⁿñeeⁿ na cwiquie'cañom 'o na cwiluena na joona cwiluiindyena apóstoles na tjacantya, saaⁿ meiⁿchjoo ticats'aana' ntyjii na cjeti matseixmaⁿya ñ'eⁿndye joona. 6 Ee meiiⁿ na aa ti'naⁿya na ya nntseinchu'a ñ'oom cha'xjeⁿ joona, saaⁿ xcweya ñ'oom mantyiiji cantya 'naaⁿ Jesús cristu ndo' juu jo' jnda t'mooⁿndyeyuuyâ ndaaⁿyo' cantyati cha'tso na tyol'aayá.

7 Tícwantjoⁿya na tyoñequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'ooots'om ndaaⁿyo', ndo' nc'e na ljo' ¿aa mach'eena' ndoo' nquiu'yo' na jeeⁿ seitjoöndyo ndaaⁿyo' na tju'ndyocja cha nluui'tmaⁿndyo' 'o? 8 Nt'omcheⁿ ntnaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ tquiana s'om na tcaⁿna' ja. S'om'ñeeⁿ teil'ueeⁿndyo cha nndaⁿ ndi'ntjoⁿya ndaaⁿyo'. 9 Xjeⁿ na ñet'ooⁿya quii'ntaaⁿyo' ndo' na ñeseitjoöna' ja, tícu'a xuu nacjo'yo'. Ee nn'aⁿ na cwila'yo' na m'aaⁿ Macedonia tquiecanomna ja, tquiana s'om na seitjoöna' ja. Na cha'tsoñ'eⁿ seijndo na tícatiöo xuu nacjo'yo', ndo' ñecwitco na nnts'aⁿ na ljo'. 10 Cha'xjeⁿ ñ'oom na mayuu' cantya 'naaⁿ Cristo m'aaⁿna' ñ'eⁿndyo, jo' chii mei'cwii ts'aⁿ ts'ondaa Acaya xonndaⁿ nnts'aⁿ na nntseitsaaⁿñe na macwji's'andyo' na neiⁿya na mats'aa naljo'. 11 Ndo' na luua' matsjöo, ¿aa nla'tiutu'yo' na tiwi' ts'ooⁿya 'o? Mantyiicheⁿ Ty'ooots'om na wi' ts'ooⁿya 'o.

12 Saaⁿ xuee na cwiwjaatina' jots'aa cha'xjeⁿ jnda ñes'aa cha nntseit-saaⁿñena' na nntjeii's'andye cheⁿnquiee naⁿñeeⁿ na cwiluena na ljo'yu cwil'ana ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om cha'xjeⁿ na cwil'aayâ. 13 Ee naⁿm'aⁿ nchaal'uuyuu' na apóstoles joona, la'xmaⁿna nn'aⁿ na cwe' cwinquiu'nn'aⁿ. Joona cwe' cwil'ayana na cwiluiindyena nn'aⁿ na cwindyentjom nnom Cristo. 14 Meiⁿ ticats'aana' na jeeⁿ m'aaⁿ n'om'yo' na nmeiⁿ cwil'ana ee mati Satanás mach'eeyaaⁿ na cwiluiiñeⁿ cwii ángel na caxueeñe. 15 Nc'e na luua' ts'oom, mati nn'aⁿ na cwindyentjom nnoom, cwe' cwil'ayana na m'aⁿna cantya na maty'iomyana', saaⁿ na macandá nnt'uiiⁿteⁿna' joona cantyati na jnda ñel'ana.

Nc'e na cwiluiñe Pablo apóstol, jndye nawi' teinoom

16 Matsjöonnda'a tila'tiutu'yo' na ja ntjeiⁿndyo, saaⁿ xeⁿ na ljo' cwil'a'yo', quindyo' na nntseinaⁿ cha'na ts'aⁿ na ntjeiⁿñe cha nncju'naaⁿñena' na nncwji's'andyo cantya 'na'ya. 17 Ñ'oom na matsjöo, nchii ñ'oom na saⁿntjom Ta Jesús na catsjöoya. Cwe' na matsjöo nncö ee mat'uiina' cantya na macwji's'andyo. 18 Nc'e jndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwitjeii's'andye cha'na cwil'aⁿ nn'aⁿ tsjöomnancue, mati ja nncwji's'andyo cantya 'na'ya.

19 Ndoo' nquiu'yo' na jeeⁿ jndq' n'om'yo' ee na cwindye'yo' ñ'oom na cwiñequia naⁿntjei^m'aⁿ. 20 Ee cwiljoa n'om'yo' quia cwil'a naⁿñeeⁿ na cwindye'ntjom'tye'yo' ndaana, quia cwitjei'na 'naⁿ'yo', ndo' quia cwitmei'na nda'watmeiⁿ ndaa'yo'. 21 Meiiⁿ na jeeⁿ jnaaⁿ na nntsjoq na ljo', saa tilei'qⁿ t'maaⁿndyô n'ooⁿya na nl'aayâ cha'xjeⁿ cwil'a naⁿñeeⁿ.

Teiiⁿ na matseinaⁿya cha'na ts'aⁿ na jndâ teintjeiⁿñe, saa yuu na wanaaⁿ na cwila't'maaⁿndye naⁿñeeⁿ, mati wanaaⁿ na ljo' nnts'aa ja. 22 Joona, ¿aa cwiluiindyena nn'aⁿ hebreos? Mati ja majo' cwiluiindyô. ¿Aa nn'aⁿ na jndyowicantyoo' tsjaaⁿ Israel joona? Mati majo' ja. ¿aa tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyoo' joona? Majo' ja. 23 Joona, ¿aa cwiluiindyena nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom Cristo? Ntyji na matseinaⁿ cha'na ts'aⁿ na ntjeiⁿñe, saa ja t'maⁿti ts'iaaⁿñeeⁿ mats'aa, nchiiti joona. Majndyeti ndii' jla'sei' nn'aⁿ ja jnaaⁿ na mañequiaya ñ'oom' Ty'oots'om. Jndyeti ndii' tuee' nn'aⁿ ja wa'ancjo nc'e na mand'i'ntjoⁿya nnom Cristo. Ndo' jndye ndii' waa na teincuu' na ntseicuee'na' ja. 24 'Om ndii' tyola'sei' nn'aⁿ judíos ja na cwii cwii ndii' na l'ana na ljo', ntquiunchoo'nqui waljoo' ñjeiiⁿ ndii' tioona 'naⁿ ja. 25 Ndyee ndii' tyotjaa' nn'aⁿ romanos ja ñ'eⁿ n'ooml'eii. Cwii ndii' tyotmeiiⁿ nn'aⁿ ljo' ja. Ndo' ndyee ndii' seijomna' na tyuui' wa'andaa xjeⁿ na wa'ñjooⁿya ts'om ndaaluee. Cwii ndii' tyowantyjo nnom ndaaluee meiⁿchaa' xuee ndo' meiⁿchaa' tsjom. 26 Na jndye joo manooⁿya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om, jndye ndii' maco'wi'na' ja na cwicwjee' jndaa. Ndo' mati teincuu' quia na matjomndyô naⁿcanty'ue. Quia waa nquiee nn'aⁿya nn'aⁿ judíos cwil'ana na teincuu' m'aaⁿya, ndo' quia waa majo'ti cwil'a nn'aⁿ na nchii judíos. Quiju'na' na waa na teincuu' cjoya naquii' njoom, ndo' mati jo ndo' jndaa. Quia waa teincuu' m'aa'na' na mawity'ioya ndaaluee, ndo' mati quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na cwila'yu'. 27 Quia waa na matseicwejnadyaa'ndyooñ'aⁿ naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Quia waa maquiina' ja ndo' macwji'na' tsa'tsjom noqⁿ. Majndye ndii' m'aaⁿya na tileicaljeiya ljo' na nlquiaaya ndo' na jaa' m'aa'na' na ñec'ua ndaa. Ndo' jndye ndii' mawejndq'a. Quia waa teiⁿ m'aaⁿya na matseitjoona' liaa na nlcwaya.

28 Ndo' wandyo' nmeiⁿ, 'io ndii' 'io jaawa jaacue na m'aaⁿ m'aaⁿ ts'ooⁿ cantyja 'naaⁿ cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. 29 Ee quia na m'aaⁿ ts'aⁿ na tijndeii' ts'oom cantyja na matseiyoom'm mati mach'eeⁿ na tijndq cantyja na matseyu'a. Quia na cwinajndeii' jnaⁿ ñ'eⁿ cwii nn'aⁿya na matseyu', matjoⁿ na jnaaⁿ ndo' matseilioo'ndyô. 30 Xeⁿ macaⁿna' na nntseit'maaⁿndyô che'nncq, nntseinaⁿya cantyja 'naaⁿ joo na cwit'mooⁿna' na ticwi'naⁿya. 31 Nquii Ty'oots'om na cwiluiñê Tsotye Ta Jesucristo cwentaaⁿya, mantyjeeⁿ na matseinaⁿya ñ'oom na mayuu'. 32 Quia ñet'ooⁿya tsjoom Damasco, nquii Aretas tyom'aaⁿ gobiernom. Jom ty'oom ts'iaaⁿ cwii ts'aⁿ Damasco na sa'ntjom na cat'ue sondaro ja xjeⁿ na jocalui'a 'ndyoots'a nnom tsjom'ñeeⁿ. 33 Saa jla'c'oⁿ nn'aⁿ ja cwii mantana tatsiaⁿ nnom tsjoom na wa'njooⁿya cwii tsquieel'oo. Ndo' laa'ti' jlui'n'maaⁿndyô naquii' l'q tsa'maⁿts'iaaⁿñeeⁿ.

12

'Naa' na tco'na' nnom Pablo

1 Tjaa'naⁿ naya 'naaⁿ ts'aⁿ na macwji's'añe che'nquii, saa nntseinaⁿtya cantyja 'naaⁿ joo na tco'na' noqⁿ ñ'eⁿ joo ñ'oom na t'moⁿ Ta Jesucristo noqⁿ. 2 Wajnaⁿ a cwii ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿ Cristo. Jndaa' canchoo'ñequiee chu na tjañ'oom Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ cañoom'luee na jndâ ndyee. Aa ndiñ'eⁿ seiiⁿeⁿ oo aa ticañ'eⁿ, jo' ticaljeii, Ty'oots'om ntyjii. 3 Ntyjiya na tja

tsaⁿñeeⁿ jo' jo', ¿aa ndiñ^en seiiⁿeⁿ oo aa ticañ^em? jo' ticaljeii, Ty'oots'om ntyjii, 4 sãã tjañ'oomna' tsaⁿñeeⁿ paraíso yuu na m'aaⁿ nquii Ty'oots'om. Jo' jo' jndii tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na cwe' wanty'iuu' m'aaⁿna' na ticwanaaⁿ na nntseiteincoo' ts'aⁿ joona'. 5 Nndaã nntseit'maaⁿndyo cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ chaⁿ na tsaⁿñeeⁿ, sãã cantyja 'naⁿya tixotseit'maaⁿndyo, macandaã nntseit'maaⁿndyo cantyja 'naaⁿ joo na cwit'mooⁿna' na ticwiⁿnaⁿya. 6 Meiiⁿ xeⁿ na nntseit'maaⁿndyo cantyja 'naⁿya, tixocats'aana' na tseixmaⁿya cha'xjeⁿ ts'aⁿ na meiⁿ cwe' tñjndo'to ts'om ee ñ'oom na mayuu' matseinaⁿ, sãã tixocats'aa na ljo', cha tiseitiuu' ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindyó, nchiiti cantyja na cwindyena na matseinaⁿ oo na mats'aa.

7 Joo nmeiⁿ na tcoⁿna' ngoⁿ na jeeⁿ t'maⁿ la'xmaⁿna', cha nntseicuⁿna' na nntseis'andyó na cwii nnom na nty'ia, nc'e jo' jnaⁿna' na tyoquiina' ja cha'cwijom ndii' tsioom quii' seii' ts'aⁿ, luaa' s'aa Satanás cha co'wiⁿna' ja. 8 Ndyee ndii' tcaaⁿa nnom Ta Jesús na cwjeeⁿeⁿ juu nawiⁿñeeⁿ. 9 Sãã nqueⁿ tsoom ngoⁿ: "Juu naya na matseixmaⁿya, macwiiwíndeina' cantyjati na macaⁿna' 'u, ee t'maⁿti cwiwitquioo' juu najndo quia na mateijndeiya ts'aⁿ yuu na tileicandaã nnts'aaⁿ." Luaa' tsoom. Jo' chii m'aaⁿya na neiⁿya ndo' matseit'maaⁿndyo meiiⁿ na nquiu nn'aⁿ na cje mats'aa, cha juu najndei na cwiluiñe Cristo nleitquioo' na m'aaⁿna' ñ'eⁿndyo. 10 Jo' chii m'aaⁿya na neiⁿya meiiⁿ na cje mats'aa, meiiⁿ cwila'jnaaⁿ nn'aⁿ ja, ñeeⁿ na matseijjoona' na nleil'ueeⁿndyo, meiiⁿ cwintyjo nn'aⁿ ja, ñequio joo na wi' na mawinooⁿya nc'e na cwiluiindyó cwentaa' Cristo. Ee quia na majucjena' ja, sãã cantyja 'naaⁿna' m'aaⁿya najndo.

M'aaⁿ ts'om Pablo cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Corinto na cwila'yu'

11 Na nmeiiⁿ matseinaⁿya, maty'iomna' cantyja 'naⁿya na tseixmaⁿya ts'aⁿ na tñjndo'to ts'om sãã 'o cwil'a'yo' najndeiⁿna' na catsjooya na ljo'. Ee matsona' na 'o ya ñ'oom nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿya. Ee meiiⁿ ja tit'maⁿ cwiluiindyó sãã tjaaⁿna' cwii nnom na tit'maⁿ tseixmaⁿya ñequio joo apóstoles na cwindu'yo' na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiindyó. 12 Quia na tyom'aaⁿya quii'ntaaⁿyo', tyom'aaⁿ niomchaⁿya xjeⁿ na teil'ueeⁿñe Ty'oots'om ja na tyoch'eeⁿ 'naaⁿ ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na tixocaluina' cantyja najndei nquii ts'aⁿ, niom ts'iaaⁿ na tuii na tquaana' na tyojaawee' n'om'yo' ndo' cha'tso nmeiⁿ tyot'mooⁿndyeyuna' na cwiluiindyó apóstol quii'ntaaⁿyo'.

13 Cantyja 'naⁿyo' ñequio nt'omche ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, ñecwii xjeⁿ mats'aaya ñ'eⁿndyo' cha'xjeⁿ ñequio joona. Macanda ticaⁿaⁿ na catei'xe'yo' ja. Calat'maⁿ n'om'yo' ja na mach'eena' nquiu'yo' na cantyja 'naaⁿ jo' seitjoondyo ndaaⁿyo'.

14 Je' matseijndaa'ndyo na nnda ndyee ndii' na majocandoo'ndda'a 'o. Meiⁿ xocaⁿa na nntei'xe'yo' ja ee nchií mal'uaya 'naⁿyo', mal'uaya na 'o ncwantjoⁿya ee matsona' na nquiee tqwie nn'aⁿ nla'catsuundyena cwentaa ndana, nchií ndana nnteix'ee joona. 15 Ndo' ñequio na xcwee'lya ts'ooⁿ hasta meiiⁿ na nntseicatsuuya cha'tso na matseixmaⁿya, mati meiiⁿ cha'waa cantyja 'naⁿya cha na nnteiñdeina' añmaaⁿyo'. Ndo' nnts'aa naljo' meiiⁿ 'o ticajnda nquiu'yo' ja sãã ja t'maⁿ wi'ts'ooⁿya 'o.

16 Tícatíoq xuu 'o na catei'xe'yo' ja, sãã nt'omndyo' 'o cwitjei'yo' cwenta na ta'ntjoⁿya 'o ñequio cwii na tquiu'nn'aⁿna' 'o cha'cwijom tyuu'ndyo' ñ'eⁿ cwii te'nc'o'. 17 ¿Aa nnts'aacheⁿna' cwitjei'yo' cwenta na tquiu'nn'aⁿya 'o ñequio cwii nn'aⁿya na jñooⁿya na m'aⁿyo'? 18 Tcaaⁿa nnom Tito na cjacantya'iaaⁿaⁿ 'o ndo' jñooⁿya cwiicheⁿ nn'aⁿya na matseyiu' ñ'eⁿñê. ¿Aa nnts'aacheⁿna' na tquiu'nn'aⁿ Tito 'o? ¿Aa tiyuu' na wendyô ñecwii xjeⁿ m'aaⁿ n'ooⁿyá?

¹⁹ Nndaꝯ nnts'aana' na cwila'tiuu'yo' cwe' na jee' cwila'cajñoom'ndyô ndaa'yo' saa' tiyuu' naljo'. Cautyja 'naa'ñ ñ'oomwaa', wandyo' waana', ee ntyjii Ty'oots'om ñ'oom na cwilanaꝯyâ ndaa'yo' ndo' na cwila'xmaa'yâ cwentaa' Cristo. Jo' chii 'o nn'a'ya na jee' wi' ts'oo'ya, cwil'aayâ na ljo' cha nnteijndeina' 'o na nntsanaajnda'yo'. ²⁰ Ee macaty'ua' xe' na nncuacañoo'nnnda'a 'o nndaꝯ nnts'aana' na xocaljeiya 'o cha'xe' na ntyjaa' ts'oo', mei' 'o xocaliu'yo' ja cha'xe' na ntyjaa' n'om'yo'. Nquiaya na nljeiya na cwila'ntja'ndyo', na cwila'taa' n'om'yo' nc'iaa'yo', cwilawjee'yo' joona, cwtijei'ya'ndyo' che'ncjo'yo', ndo' cwilanein'yo' cantu nacjoona, na cwtio'ñ'oom'yo' joona, na cwtijei's'andyo', cwtijei'lcundyo' che'ncjo'yo' ndo' na tixcwe m'a'nyo' cha'xe' matsona' na c'om'yo'. ²¹ Matseicaty'uena' ja quia na ncuacañoo'nnnda'a 'o, nquii Ty'oots'omya nnts'aa' na nlui'jnaa'ndyo' quii'ntaa'yo' ndo' na nntseyi'ioona' ja cautyja 'naa' jndyendyo' 'o na jaach'ee xuee cwila'tjoondyo' nnoom mei' tyoolcwe' n'om'yo' jna'nyo', na tilju' tsaam'a'nyo' jo nnoom, na ndicwa' cwim'a'nyo' ñequio nn'a' ndo' na cwila'quee' n'om'yo' chiuu tseixma' tsjoomnancue.

13

Ñ'oom na macandꝯ na matseijndo' Pablo n'omna

¹ Je' jnda' ndyee ndii' na majocandoo'a 'o. Ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona' quia na m'a' we ndyee nn'a' na manquijndaa'ndye cwii nnom na matsei'tjoñe ts'a', maxje' nnt'uiitye'na' tsa'ñee'. ² Quia na ñet'oo'ya ñ'e'ndyo' na jnda' we tsjooya na xoc'oo'ya na t'ma' ts'oo'ya ñequio nn'a' na ndicwa' cwila'tjoondye. Je' cwtijooche' na nncuannnda'a na m'a'nyo', mañejuu ñ'oom'ñee' matsjoo tixoc'oo' na t'ma' ts'oo' ñequio na'ñee'. ³ ee 'o cwil'ue'yo' cwii na ma'mo'na' quia matseina'ya ndaa'yo', matseinei' nquii Cristo. Ee quii'ntaa'nyo' nchii cwiluiiñe' na tijnei' na nnt'ueii' 'o. Nque' waa najnei' quii'ntaa'nyo'. ⁴ Ñ'oom na mayuu' na ty'oom nn'a' jom ts'oom'naa' cha'cwijom ts'a' na tijndei matseixma', saa' wanoom'm nc'e najndei na cwiluiiñe Ty'oots'om, ndo' mati jâ na cwilajomndyô cautyja na tijndei ñeseixmaa', cha nc'e jo', mati nntandoo'â ñ'e'ñe' nc'e najndei na matseixma' Ty'oots'om cha nnteijndeina' 'o.

⁵ Catjei' che'ncjo'yo' cwenta aa xcwee' n'om'yo' jo nnom Ty'oots'om, cha nleitquioo' ¿aa cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e'ñe'? Que'nyo'yo' cwenta cautyja 'naa'nyo'. Xe' leique'nyo' cwenta na m'aa' Jesucristo quii' n'om'yo' quia jo' ¿aa chii ma'mo'na' na cwiluiindyo' nn'a' na cwe' cwila'yu'to? ⁶ Saa ntyjaa'ya cwii ts'oo'ya na nla'no'nyo' na jâ nchii cwila'xmaa'yâ nn'a' na cwe' cwila'yu'to. ⁷ Cwitaa'yâ nnom Ty'oots'om na til'a'yo' 'na' natia, nchii cwil'uuyâ naljo' cha nleitquioo' na jâ jlui'yaayâ jo', cwil'uuyâ cha n'l'ayo' 'na' na maty'iomiana'. Tints'aa' mei' 'o cwtijei'yo' cwenta na tixcwe cwil'aayâ. ⁸ Ee xocandaꝯ nntsaa'yâ nacjoo' ñ'oom na cwiluiiñena' na mayuu'. Ñequii'che' cwilajomndyô cautyja 'naa'ñ juuna'. ⁹ M'aa'yâ na neii'yâ quia na laxmaa'yâ na tijnda'yâ cha na m'mo'na' na 'o laxma'nyo' na jnda'yo' cautyja 'naa'ñ Cristo. Ñecwitco cwitaa'yâ na n'laxma'nyo' na candaꝯ'ndyo' jo nnom Ty'oots'om. ¹⁰ Waa najndei na matseixma' Cristo na juu jo' mañequiaa' na matseixma'ya cha cateijndeina' 'o na nntsanaajnda'yo' cautyja 'naa'ñ'a', nchii cha na catseyuii'na' na cwiluiindyo' cwentaa'ñ'a'. Matseiljeiya cartawaañe na nnto'ñoom'yo' cha quia na jnda' tuaya quii'ntaa'nyo', mei' tica'na' na nleil'uee'ndyo' najndei na matseixma'ya na cat'uiina' 'o.

Matseit'maa'ñe Pablo Ty'oots'om

¹¹ Ñ'oom na macanda, 'o nn'a^{na}ya, c'om'yo' na nei^{na}'yo'. Calajnda'yo' na nla'xma^{na}'yo' na candaa'ndyo' jo nnom Ty'o^oots'om. Quia'yo' na t'ma^{na} n'om nc'iaa'yo'. C'om'yo' na ya nn'a^{na}ndyo' ñequio joo^{na} na tjaa'na^{na} tia' cacho'yo' ñ'e^{na}ndyena. Quia jo' nquii Ty'o^oots'om na m'aa^{na} na candya' ts'oom jaa ndo' na mañequiaa^{na} na tjaa ñomtiuu c'o^oya jo nnoom, nnc'oomñê ñ'e^{na}ndyo'. ¹² Cwii cwii x'iaa'yo' na matseyu' cata^{na}'yo' ts'o^o na cwiñequia'yo' na xma^{na}ñê nc'e na jnda nquii'yo' jom. ¹³ Cha'tsondye nn'a^{na} na m'a^{na} ñjaa^{na} na la'xma^{na} cwentaa' Ty'o^oots'om cwila'cwanomna na xma^{na}ndyo' 'o.

¹⁴ Juu naya na matseixma^{na} Ta Jesucristo, ñequio juu na m'aa^{na} Ty'o^oots'om na candya' ts'oom jaa, ñequio nquii Espíritu Santo na m'aa^{na} naquii' n'o^oya, ñequii'che^{na} cala'xma^{na}'yo' cha'tso nmei^{na}'. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuua Galacia

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' ndyuua Galacia

¹ Ja Pablo cwiluiindyō apóstol na cjonquia ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ. Nchii nn'aⁿ ty'ioom ts'iaaⁿmeiiⁿñe ja. Nquii Jesucristo ñequio tso-tyeeⁿ Ta Ty'oots'om tquiana na matseixmaⁿya juuna'. Jom tquiaaⁿ na tando'xco juu jnda na tue'. ² Ja ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ ñ'eⁿndyo cwilaljeiyya tsomwaañe na cwila'cwanooⁿya juuna' na m'aⁿ'o nmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ'yo' ndyuua Galacia. ³ Nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tic'om'yo' joo ndaana. ⁴ Nqueⁿ tquiaañe cheⁿnqueⁿ na cueeⁿeⁿ cwentaa jnaaⁿya cha'xjeⁿ na seijndaaⁿñe nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om cha nndyaandyō natia na tseixmaⁿ tsjoomnan-cuewaañe. ⁵ Ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' Ty'oots'om. Amén.

Tjaa'naⁿ cwicheⁿ ñ'oom na cantyja 'naaⁿ jo' nndaq nlu'i'n'maaⁿñe ts'aⁿ

⁶ Matsei'ndaa'na' ntyjiiya na cwi'tjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om na jom tqueeⁿñe 'o ee Cristo m'aaⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom 'o ndo' je' yacheⁿ cwila'jomndyo' cwicheⁿ ñ'oom na cantyja 'naaⁿ juuna' ntyjaa' n'om'yo' na nlu'i'n'maaⁿndyo'. ⁷ Saa nchii na mayuu' na waa cwicheⁿ ñ'oom na cantyja 'naaⁿ jo' nlu'i'n'maaⁿñe ts'aⁿ. Cwe' na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'ñ'eeⁿndyena 'o ndo' ñe'cala'chuii'na ñ'oom na nlu'i'n'maaⁿñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo. ⁸ Ee meiⁿ xeⁿ cwii já nmeiiⁿ ññequiaayá ñ'oom na tjachuii'na' cantyja na nlu'i'n'maaⁿñe ts'aⁿ, oo meiⁿ cwii ángel na nnaaⁿ cañoom'luee, cju'wi' Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ. ⁹ Jnda ñetsjoo ndo' je' matsjoo nnda'a: Xeⁿ ññequiaa ts'aⁿ ñ'oom ndaa'yo' cantyja na nlu'i'n'maaⁿñe ts'aⁿ na tjachuii'na' ñequio ñ'oom na jnda to'ñoom'yo', cju'wi' Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ.

¹⁰ Quia matsjoo ñ'oomwaa' zaa matsjoo naljo' ee l'ue ts'ooⁿ na calue nn'aⁿ na jeeⁿ cwijaacanjoom' na mats'aa oo na nquii Ty'oots'om nntsoom na ljo' cantyja 'na'ya? Ee xeⁿ ndicwaⁿ matseijndo na cjawee' n'om nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, tixotseixmaⁿya ts'aⁿ na mand'i'ntjom nnom Cristo.

Ty'iom Ty'oots'om ts'iaaⁿ Pablo

¹¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Cristo, cala'noⁿ'yo' na juu ñ'oom na mañequia cantyja na nlu'i'n'maaⁿñe ts'aⁿ, nchii nn'aⁿ jla'jndaa'ndye juuna'. ¹² Ee nchii nnom cwii ts'aⁿ to'ñoⁿya juuna' meiⁿ nchii cwe' cwii ts'aⁿ t'moⁿ juuna' nooⁿ, manquiti Jesucristo t'mooⁿ juuna' nooⁿ'ya.

¹³ Ee jnda ñejndye'yo' chiuu ts'ooⁿya xjeⁿ na tyotseijomndyo ñequio ñ'oom na laxmaaⁿ já nn'aⁿ judíos, na tyoco'wi'a nn'aⁿ na laxmaⁿ tmaaⁿ cwen-taa' Ty'oots'om. Tyoqueⁿya ts'ooⁿ na ntseiyuii'a tmaaⁿñeeⁿ. ¹⁴ Naquii' ñ'oom'ñeeⁿ, tyowinoⁿ'a jndye ntyjanoⁿ na ljoyu tquiendyo, ee tyooⁿ'ti ts'ooⁿ na nntseicandaⁿndyo ñ'oom tquie na jla'jndaa'ndye weloo welooⁿ. ¹⁵ Saa cwi'tjoocheⁿ na nlu'iindyō, nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om tjeiiⁿñe ja. Ndo' quia na tuee' na ntyjeeⁿ na jnda tue'ntyjo xjeⁿ, ¹⁶ seijndaaⁿñe na ljeiya chiuu cwiluiñe Jnaaⁿ cha nntseinaⁿya ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos chiuu ya na nlu'i'n'maaⁿndyena. Ndo' quia tuii na ljo', ticwax'a nnom meiⁿcwii ts'aⁿ cha na caljeiya cwaaⁿ ñ'oom na ññequiaⁿ. ¹⁷ Meiⁿ tícjo Jerusalén na nty'ia apóstoles na teijndye xuee jñom Cristo joona ñequio ñ'oom

naya 'naaⁿ'aⁿ cwitjoocheⁿ na tjaa'ñê ja ts'iaaⁿ'ñeeⁿ. Tjojndyaa ndyuua Arabia, ndo' jnda jo' tuannda'a Damasco.

¹⁸ Tjacaawii ndyee chu ndo' tjo Jerusalén. Quia jo' tajnaⁿ'aⁿ Pedro. Tyom'aaⁿ'ya ñ'eⁿ'ñê cwii quin'oom xuee. ¹⁹ Saa tícanty'iaaya nt'omcheⁿ naⁿ'ñeeⁿ na jñom Cristo ñequioñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ, ñenquii Jacobo, tyjee nquii Ta Jesús, nty'iaaya. ²⁰ Jo nnom Ty'oots'om, juu ñ'oom na matseiljeiya luaa', ñ'oom na mayuu'juuna'.

²¹ Jndanquia tjo ts'ondaa Siria ñequio ndyuua Cilicia. ²² Saa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Cristo cwentaaⁿ'a na m'aⁿ'na ts'ondaa Judea, tícata'jnaaⁿ'na ja.

²³ Ñenquii'cheⁿ tyowic'uaa ñ'oom na tyondyena: "Juu tsaⁿ'ñeeⁿ na tyotseijneiⁿ na tyoleintyjooⁿ já, je' nqueⁿ mañequiaaⁿ ñ'oom na jaach'ee xuee na ñe'catseyueeⁿ'eⁿ." ²⁴ Ndo' tyola't'maaⁿ'ndyena Ty'oots'om cantyja 'na'ya.

2

Tjacanty'iaa' Pablo nt'omcheⁿ apóstoles

¹ Jnda na tjacaawii canchoo'ñequiee chu, tjonnda'a Jerusalén ñequio Bernabé. Mati tja Tito ñ'eⁿ'ndyo. ² Tjo jo' ee jnda t'moⁿ' Ty'oots'om nooⁿ na l'ue ts'oom na cjo. Jo' jlanaaⁿ'yá na ñencjoochaaⁿ'yá ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cantyja 'naaⁿ' ts'iaaⁿ' naaⁿ'aⁿ. Tcuu tcuu t'mooⁿ'ya ndaana ñ'oom na mañequiaya ndaa nn'aⁿ na chii judíos cha ndaa nlui'n'maaⁿ'ndyena. S'aa na ljo' ee tical'ue ts'ooⁿ na juu ts'iaaⁿ na jnda ñes'aa ñequio ts'iaaⁿ na quia nnts'aa, nleitquioo' na cwe' tsiaaⁿ'ndyo joona'. ³ Saa juu Tito na tyom'aaⁿ ñ'eⁿ'ndyo, meiiⁿ na nchii ts'aⁿ judío jom, tjaa'naⁿ ñ'oom jlue naⁿ'ñeeⁿ na jndeina' na caluii ñ'eⁿ'ñê cha'na cwil'aa já nn'aⁿ judíos ñequio ndaayá na naⁿ'nom. ⁴ T'uiina' ñ'oom'ñeeⁿ nc'e yuu na m'aaⁿ'yá ty'equie' nn'aⁿ na cwil'a cheⁿ'nquieena na cwiluiindyena nn'aⁿ na cwila'yu'. Saa joona cwe' ty'equena cwenta naya na la'xmaaⁿ'ya na m'aⁿ' candyaandyo jo nnom ljeii na matsa'ntjomna' nc'e cwila'jomndyo ñequio Cristo Jesús. Ee l'ue n'omna na cwiicheⁿ ndii' candya'ntjooⁿ'tyaaⁿ'ya nnom ljeii'ñeeⁿ. ⁵ Saa meiⁿ chjoowi' tícate'ndyocjaayá ndaa naⁿ'ñeeⁿ ee til'ue n'ooⁿ'yá na nnchuii' juu ñ'oom na xcweti ma'moⁿ'na' cantyja 'naaⁿ' na nlui'n'maaⁿ'ñe ts'aⁿ.

⁶ Saa joo naⁿ'ñeeⁿ na cwjndoo'na ts'iaaⁿ' naaⁿ' Ty'oots'om Jerusalén, tjaa'naⁿ ñ'oom na jla'cwaljoo'tina na quiaaya ndaa nn'aⁿ. Meiⁿ tjaa na coch'eena' ja ljo' cwiluiindyena, ee nchii cantyja na cwiwitquioo' macwji' Ty'oots'om cwenta chiuu tseixmaⁿ ts'aⁿ. ⁷ Ee jla'noⁿ'na na nquii Ty'oots'om jnda ty'ioom ts'iaaⁿ ja na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndaa nn'aⁿ na nchii judíos, cha'xjeⁿ jnda ty'ioom ts'iaaⁿ'ñeeⁿ Pedro na mañequiaaⁿ juuna' ndaa nn'aⁿ judíos. ⁸ Ee manquiiti Ty'oots'om na jñoom Pedro na quiaa ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ judíos, mati jñoom ja na quiaa ñ'oom'ñeeⁿ ndaa nn'aⁿ na nchii judíos. ⁹ Nc'e na ljo' nquii Jacobo, Pedro ndo' Juan, na cwiluiitquiendye, jla'noⁿ'na na jnda ty'ioom Ty'oots'om ts'iaaⁿ'ñeeⁿ ja, ndo' ñequio na neiiⁿ'na cwii cwiindyotyot'uaa ntyjaaya luaaya, joona ndo' já ñequio Bernabé. Na l'ana na ljo' t'mooⁿ'na na cwila'jomndyena na nl'aayá ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos yocherⁿ na cwil'a joona ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ judíos. ¹⁰ Ñe'cwii waa na taⁿ'na na cal'aayá, na cjañjoom' n'ooⁿ'yá nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Jerusalén na nty'iaandyer, ndo' jo' maqueⁿ ts'ooⁿ' na mats'aa na ljo'.

Tsjoom Antioquía tixcwe s'aa Pedro

¹¹ Saa quia tja Pedro tsjoom Antioquía, nnoom tsjoo na tixcwe mach'eeⁿ, ee 'naⁿ na s'aaⁿ tcaⁿ'na' na candi'tiaaⁿ'aⁿ. ¹² Ee xjeⁿ na tyooquie nt'om nn'aⁿ

judíos na jñom Jacobo, tyocwa' Pedro ñequio nn'aⁿ na cwila'yu' na nchii judíos. Saa jnda na tquie naⁿ ñeeⁿ, tooⁿ oⁿ na macwji'ñê ee nquiaⁿ aⁿ nn'aⁿ na cwilue jndeina' na caluii nacjoo' tjaaⁿ ts'aⁿ cha'xjeⁿ cwil'ana ndana na naⁿ nom. ¹³ Ndo' na luaa' s'aaⁿ, mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ judíos na cwila'yu', jla'jomndyena ñeⁿ Pedro na tis'a na we waa na s'aaⁿ, hasta mati Bernabé seijomñe na tuii na luaa'. ¹⁴ Ndo' quia na tquiagⁿ cwenta na juu na cwil'ana tixcwe m'aaⁿ na' cha'xjeⁿ ma'moⁿ ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ na nlui'n'maaⁿ ñe ts'aⁿ, jo ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjooⁿ nnom Pedro: "U je' na ts'aⁿ judío 'u, saa ljooñe mache' cha'cwijom nchii jo' 'u. Nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyena, ¿chiiu na ñe'catsa' na c'omna cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos?"

Ñequi'cheⁿ cantyja na cwila'yu'ya n'om nn'aⁿ nlui'n'maaⁿndyena

¹⁵ U ndo' ja tuiindyō nn'aⁿ judíos, nchii nn'aⁿ na cwila'tjooⁿndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyē. ¹⁶ Saaⁿ meiiⁿ na luaa', manquiuu jndaⁿndyō na tjaa'naⁿ ts'aⁿ na nlqueⁿ na' jom na tjaa jnaⁿ cotseixmaaⁿ nc'e na matseicañaaⁿ ñ'oom na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés, ñequi'cheⁿ nc'e na matseyu' ñ'eⁿ Cristo, jo' na nlui'n'maaⁿ ñe. Ee cha na nlqueⁿ na' ts'aⁿ na m'aaⁿ cwentaa' Ty'oots'om, macaⁿ na' na catseyu'ya ts'om, ee tjaa meiiⁿ cwii ts'aⁿ na nlqueⁿ na' jom na tjaa jnaⁿ cotseixmaaⁿ nc'e na matseicañaaⁿ chiiu t'maⁿ ljeii na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés.

¹⁷ Jo' chii, xeⁿ yocheⁿ na cwijoo' n'ooⁿ na nlqueⁿ na' jaa na cwiluiindyō nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿ nc'e na cwilayuu'a ñ'eⁿ Cristo, cwiwitquoo' na manncjootyaaⁿ cwiluiindyō nn'aⁿ na waa jnaaⁿ, ¿aa ñe'ca'moⁿ na' na la'xmaaⁿ ya nn'aⁿ jnaⁿ nc'e jom? Tijoom jnda. ¹⁸ Ee xeⁿ waa cwii na matsetyuii'a ndo' ndanquia mats'aa xcō juuna', mati matseijndaa'ñena' na mayuu' waa jnaⁿ ya. ¹⁹ Ja cantyja 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna', matseijomna' cantyja 'naⁿ ya cha'cwijom ts'oo, mañejuu ljeii'ñeeⁿ na tqueⁿ na' ts'oo ja cha ndaaⁿ nncwanda'jo ja nnom Ty'oots'om. ²⁰ Ñe'naaⁿ jnda ty'ioomna' ja ts'oom'naaⁿ ñequio Cristo. Manc'e jo' maty'iomna' cantyja 'naⁿ ya nchii ja cwiluiindyō na wanda'a, nquii Cristo wanoom'm naquii' ts'ooⁿ. Ndo' na wanda'a na ts'aⁿ ja, wanda'a ee na matseyu'ya ts'ooⁿ ñequio Jnda Ty'oots'om na m'aaⁿ na candya' ts'oom ja ndo' na tquiaañe ncheⁿ nqueⁿ na tueⁿ eⁿ cwentaaⁿ. ²¹ Tiquits'aa na til'ue naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om ee xeⁿ ndaaⁿ nlqueⁿ na' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ ee matseicañaaⁿ chiiu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ quia jo' cwe' ts'iaaⁿ ndyō na tue' Cristo.

3

Ty'oots'om maqueeⁿ ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ jo nnom

¹ O nn'aⁿ na cwila'yu'yo' na m'aⁿyo' ndyuaa Galacia, jeeⁿ ndya' ntjeiⁿ ljo' cwil'a'yo'. ¿Ñeeⁿ tju' tycu calua' cjo'yo' na tilacandaaⁿ ndyō' ñ'oom na tseixmaⁿ na' na mayuu'? Ee ñ'oom na tyoñequiaayā ndaaⁿyo' s'aana' ndoo' nquii'yo' na nty'ia'ndaaⁿyo' na jñoom Jesucristo ts'oom'naaⁿ. ² Candu'yo' nndii. ¿Aa to'ñoom'yo' Espíritu Santo nc'e na jla'candaaⁿ ndyō' chiiu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, oo aa nc'e na jla'yu'ya n'om'yo' ñ'oom na tyondye'yo'? ³ ¿Aa maxjeⁿ ntjeiⁿ nqueⁿyo'? ¿Aa nndaaⁿ nts'aana' na cwila'tiuu'yo' na cwe' najnda' ncjo'yo' na nndaaⁿ nla'candaaⁿ ndyō' jo nnom Ty'oots'om yuu na jla'cato'jndyee'yo' ñ'eⁿ Espíritu? ⁴ ¿Aa cwe' ts'iaaⁿ ndyō cwii cwii nnom nawii' na teinom'yo'? Toom cwe' waa na teijndeina' 'o. ⁵ Quia mañequiaa Ty'oots'om na cwito'ñoom'yo' Espíritu ndo' mach'eeⁿ ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿyo' na tixocaluiina' nc'e na jndeiⁿ nquii ts'aⁿ, nchii mach'eeⁿ na ljo'

ee na cwila'candaꝯ'ndyo' chiuu matsa'ntjom ljeii na tqeⁿ Moisés, saꝯ nc'e na cwila'yuyoyo' ñ'oom na jnda macwindye'yo'.

⁶ Maluaa' matseijomna' cantyja 'naaⁿ Abraham. Tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om, ndo' nc'e jo' tqeⁿ jom na tjaa jnaⁿ cwicotseixmaaⁿ. ⁷ Jo' chii cala'no'nyo' na cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yuyoyo' n'om ñ'eⁿ Ty'oots'om, maqueeⁿ jooⁿ na cwiluindyena tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham na jndyowicantyyoo'. ⁸ Ñ'oom'm na teiyo teiljeii, tyuaa' t'moⁿ'na' na n'queeⁿ nn'aⁿ na nchii judíos jooⁿ na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿ na nc'e na cwila'yuyoyo' n'omna ñ'eⁿñê. Luaa ñ'oomya na seicañeeⁿ juu: "Nndio'naa'ndyo nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa nc'e 'u.'" ⁹ Quia jo' ljo'yuyoyo' matio'naa'ñê nn'aⁿ na cwila'yuyoyo' n'om ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ seiyu' Abraham ñ'eⁿñê.

¹⁰ Nn'aⁿ na cwilacantyyaa' n'om na nluin'maa'ndyena nc'e na quit'maⁿ n'omna ljeii na tqeⁿ Moisés m'aⁿ na nacje 'naaⁿ ñ'oom na maco'wi'na' jooⁿ. Ee waa ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': "Cha'tsondye nn'aⁿ na tyoola'candañ'eⁿ ñ'oom na jnda teiljeii naquii' ljeii na tqeⁿ Moisés, m'aⁿ na nacje 'naaⁿ ñ'oom na maco'wi'na' ts'aⁿ." ¹¹ Cwiwitquioo'ya na tjaa ñeeⁿ maqueⁿna' juu na tjaa jnaⁿ cwicotseixmaⁿ nc'e mach'ee chiuu maca' ljeii na tqeⁿ Moisés, ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': "Ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicotseixmaⁿ jo nnom Ty'oots'om, maca'na' na catseyiyu'ya ts'om ñ'eⁿñê." ¹² Saꝯ ljeii na tqeⁿ Moisés tica'moⁿ'na' na maca'na' na catseyiyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, ee matsona': "Ts'aⁿ na matseicandaꝯ ljeii 'naaⁿ Moisés, c'oom na cje'naaⁿna'."

¹³ Seicandyaañe Cristo jaa juu ñ'oomwi' na seijndaa'ñe ljeii na tqeⁿ Moisés na nnt'uuiwi'na' nn'aⁿ, ee t'uuiwi'na' jom cwentaaya nc'e ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': "Mei'quia ts'aⁿ na cwila'ntyja nn'aⁿ cwii ts'oom, m'aaⁿ tsa'ñeeⁿ nacje 'naaⁿ ñ'oomwi'." ¹⁴ Luaa' matsona' cha joo nn'aⁿ na ticaluindyeyo' nn'aⁿ judíos, cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús nndaꝯ nla'xmaⁿ na juu ñ'oom na tio'naa'ñe Ty'oots'om Abraham, ndo' naljo', nc'e na cwila'yuyoyo' n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om nndaꝯ nnto'ñoomna Espiritu Santo na tsoom na ñeiquiaaⁿ.

Ljeii na matsa'ntjomna' ndo' ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aa'

¹⁵ O nn'aⁿya na cwila'yuyoyo', mantseinaⁿya ñ'oom ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ na matseijndaa'ñe cwii ts'aⁿ ñ'oomtyeⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿaⁿ. Quia na jnda s'aaⁿ xueⁿ'eⁿ cjo' tsoⁿ'ñeeⁿ, ticwanaaⁿ na nntso cwiicheⁿ ts'aⁿ na ticaluii chiuu tso tsoⁿ'ñeeⁿ oo na nntseicwaljo'ti ts'aⁿ ñ'oom na tso juuna'. ¹⁶ Ndo' nnom Abraham tso Ty'oots'om chiuu nts'aa' cantyja 'naaⁿ jnda tsa'ñeeⁿ. Ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii tic'oomna' ntseinaaⁿ, na cha'cwijom jndye nn'aⁿ ee matsona': "Cantyya 'naaⁿ jnda' nncu'", ndo' naljo', ma'moⁿ'na' ñecwii ts'aⁿ, manquii Cristo. ¹⁷ Luaa waa na ñe'catsjoo ndaa'yo'. Ty'oots'om seijndaa'ñê cwii ñ'oom na xocachuii'na' ñequio Abraham. Tjaca ñequiee sianto waljoo' ntquiuu nchoo' nqui ndyu ndo' tyjee'cañoom ljeii na matsa'ntjomna' na tquaia Moisés. Saꝯ juuna' tixocandaꝯ nntseityuii'na' najndeii na matseixmaⁿ ñ'oom na tso Ty'oots'om nnom Abraham na nnts'aaⁿ. ¹⁸ Saꝯ xeⁿ ñequii'cheⁿ nc'e na matseicandaꝯ ñe ts'aⁿ chiuu matsa'ntjom ljeii na tqeⁿ Moisés cha nloñom na jnda tso Ty'oots'om na ñeiquiaaⁿ quia jo' tixocatsona' na to'ñom ts'aⁿ juuna' nc'e ñ'oom na tsoom na ñeiquiaaⁿ saꝯ ñ'oom na mayuu' cwe' yu tquiaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ nnom Abraham. ¹⁹ Quia jo' juu ljeii na tqeⁿ Moisés çyuu l'uena'? Ts'iaaⁿ'na' nc'e jndye nnom na cwila'tjoondye nn'aⁿ, jo' chii jndañquia chii tquiaa Ty'oots'om juuna'. Teijndaa' na nncuaana' hasta xjeⁿ na tyjee' Nquii na cwiluiniñe tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham, nqueⁿ na tso Ty'oots'om

nnoom chiuu nnts'aa. Ljeii'ñeeⁿ tyoñequia ángeles juuna', ndo' nquii Moisés ts'iaⁿ na tyotseixmaaⁿ ts'aⁿ na tyom'aaⁿ xcwe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ñequio jo nnom Ty'oqots'om. ²⁰ Quia na ñecwii ts'aⁿ, tica'na' ts'aⁿ na nnc'oom xcwe ee nquii Ty'oqots'om ñequii cwiñê.

Luaa ts'iaaⁿ ljeii na matsa'ntjomna'

²¹ Ndo' na luaa', *ζαα* ñe'catsona' na juu ljeii na matsa'ntjomna' m'aaⁿna' nacjoo' ñ'oom na jnda tso Ty'oqots'om na nnts'aa'? Jeeⁿ tic'oom'na' ee xeⁿ waa cwii ljeii na ndaaⁿ nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicatsaixmaⁿ nc'e na matseicandaa'ñe juuna', quia jo' juu na tjaa jnaⁿ catseixmaⁿ ts'aⁿ, nntseixmaaⁿ juuna' ee na matseicañaaⁿ ljo' matsa'ntjomna'. ²² Saa juu ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii matseijndaa'ñena' na cha'tsondye nn'aⁿ m'a'tyeⁿna nacje 'naaⁿ jnaⁿ. Luaa' waa cha cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê ndaaⁿ nnto'ñoomna ñ'oom na jnda toom na nnts'aaⁿ nc'e na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Jesucristo. ²³ Cwii tjoqcheⁿ na teitquioo' na cala'yu'ya n'ooⁿya, tyeⁿ tyom'aaⁿya nacje 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna'. Majuu xjeⁿñeeⁿ tyom'aaⁿya na cwicantyyaa' n'ooⁿya na nleitquioo' na nlui'n'maaⁿndyo nc'e na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Jesucristo. ²⁴ Jo' chii juu ljeii'ñeeⁿ ts'iaaⁿna' na nnts'aana' cwentá jaa cha'cwijom na laxmaa'ya yonch'u na m'moⁿna' ndaaya hasta xjeⁿ na nddyo Cristo, cha nc'e na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿñê nnts'aana' na tjaa jnaⁿ la'xmaaⁿya jo nnom Ty'oqots'om. ²⁵ Saa je' na tyjee' na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oqots'om, tic'oⁿtyaaⁿ nacje 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ na tyoch'eena' cwentá jaa. ²⁶ Je' cha'tsondyo' cwiluindyo' ntseinda Ty'oqots'om nc'e na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Cristo Jesús. ²⁷ Ee cha'tsondyo' 'o na jnda teits'oomndyo' cantyya 'naaⁿaⁿ, cwiw'aa'ndyo' cantyya na matseixmaaⁿ cha'xjeⁿ na cwee ts'aⁿ liaa. ²⁸ Nc'e na ljo', je' nchii cwe' judío matseixmaⁿ, meiⁿ nchii cwe' ts'aⁿ na tuiñe cwiicheⁿ nnom tsjaaⁿ. Je' meiⁿ nchii tseixmaⁿ ts'aⁿ na seijnda cwii patrom, mei'nchii tseixmaⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ nquii, meiⁿ nchii tseixmaⁿ ts'aⁿ o o ts'aⁿscu 'u. 'O ñe'cwii cwilaxmaⁿyo' nc'e na cwila'jomndyo' ñequio Cristo Jesús. ²⁹ Ndo' nc'e na cwiluindyo' cwentaa' Cristo, quia jo' mati cwiluindyo' tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyyoo' ndo' maxjeⁿ ndda'yo' naya na jnda tso Ty'oqots'om na nnts'aa'.

4

¹ Luaa waa na ñe'catsjooya cantyya 'naaⁿ ñ'oomwaa': Cwii tyochjoo meiiⁿ na matsona' na nlo'ñom 'naaⁿ tsotye na jnda tue', ndo' na luaa' tseixmaⁿ, tjaa'naⁿ na cwichuii' juu ñequio cwii moso na seijnda tsotye, meiiⁿ cha'tso 'naaⁿ tsotyeeⁿ la'xmaⁿna' 'naaⁿaⁿ. ² M'aⁿ nn'aⁿ na cwhiteix'ee juu, ndo' na cwijndoo'na ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ hasta nncue'ntyjo chu na jnda seijndaa'ñe tsotyeeⁿ. ³ Mati maluaa' matseijomna' jaa nn'aⁿ na cwila'yu'u'a. Ee cwii tjoqcheⁿ na jndyaaya ñ'oom na catseyiu' ts'aⁿ ñequio Cristo, tyom'aaⁿya nacje 'naaⁿ cha'tso nnom na quit'maⁿ n'om nn'aⁿ na cantyya 'naaⁿ jona' ntyjaa'ya n'omna na nlui'n'maaⁿndyena. ⁴ Saa quia na tue'tyjo xjeⁿ na ntyjii Ty'oqots'om, jñoom Jnaaⁿ. Tuiñe jnda cwii yuscu. Tyom'aaⁿ nacjee 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna'. ⁵ Jñoom na nntseicandyaañe jaa na tyom'aaⁿya nacje 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ, cha ndaaⁿ nnc'o'ñom Ty'oqots'om jaa na nncwjaa'ñê na cwiluindyo' ntseinaa'.

⁶ Ndo' cha na m'moⁿndyeyuna' na cwiluindyo' ntseinaaⁿ jñoom Espíritu na tseixmaⁿ Jnaaⁿ naquii' n'om'yo' ndo' nqueⁿ mañequiaaⁿ na cwindu'yo': "Tsotyaya Ty'oqots'om." ⁷ Jo' na cwiluindyu' jnaaⁿ, nchii cwe' ts'aⁿ na mandí'ntjomtyeⁿ nnom patrom. Ndo' nc'e na cwiluindyu' jnaaⁿ, juu na ñnequiaaⁿ na ndaa' Cristo, mati 'u ndda'.

M'aa'ni ts'om Pablo cantyja 'naa' nn'a' na cwila'yo'

8 Jach'ee xuee quia na tyoota'jna'yo' Ty'oots'om, tyondye'ntjom'tye'yo' ndaa nty'o'on'om na tyolue nn'a' na jee' t'ma' ñ'oom la'xma', meii' tiyuu' na la'xma'na' nque'. 9 Saa' je' na cwita'jna'yo' Ty'oots'om, oo yati na nl'uuya na mawajna'a' 'o, ¿chiiu waayu na cwilcwe'nda'yo' na ntyjaa' n'om'yo' na nluin'maa'ndyo' cantyja 'naa' 'na' na tijnda'ndo' til'uea', na ndye'ntjom'tye'nda'yo' ndaana'? 10 'O ndicwa' na cwitjei'yo' cwenta na niom ncuee na t'mati laxma'na', ndo' mati cantyja 'naa' chi'nda' ñequio nt'om ncuee na cwitjei' nn'a' cwenta na jee' t'ma' la'xma'na', ndo' mati na cwitjom ndyu. 11 Ndo' na nmeii' cwil'a'yo', jee' matseicat'yuea' ja na cwe' ts'iaa'ndyo ts'iaa' na tyots'aaya quii'ntaa'yo'.

12 'O nn'a'ya na cwila'yo' ñ'e' Cristo, maca'na ndaa'yo' na calcwe'yo' na ntyjaa' n'om'yo' ñ'oommei' cha'xje' m'aa' candyaandyo cantyja 'naa' joo'na'. Meii' na mayuu' tyoota'wi'yo' ja saa' matseijomna' na ljo' cwil'a'yo'. 13 Manquiu'nda'ndyo' quia tjonquiajndyaa' ñ'oom' Ty'oots'om ndaa'yo', t'oo'ya na wii'a. 14 Ndo' juu tycu'ñee' na tjo'ya, cwajndii tyoch'eena' ja, saa' meii' na ljo', t'ical'a'yo' na ty'aa'yo' ja. 'O to'ñoom'yo' ja na cha'cwijom cwilui'ndyo cwii ángel, cha'cwijom nquii Cristo Jesús ja. 15 Quia jo' ¿chiiu tuii na je' tanei'yo' ja cha'xje' quialjo'? Ee macwji'yuu'ndyo cantyja 'na'yo' chiiu tyom'aa' n'om'yo', hasta meii' na n'omnda'yo' nntjei'yo' na nntiom'yo' n'om noo'. 16 ¿Aa mach'eeyuuna' nquii'yo' na jndoya 'o nc'e matseina'ya ñ'oom na mayuu' ndaa'yo'?

17 Joo na m'a'na' na cwiñequiana ñ'oom ndaa'yo', jee' quee' n'omna na nla'jomndyo' ñ'e'ndyena, saa' tixcwe ee l'ue n'omna na nto'ndyo' ñ'e'ndyō cha ñenqueena nla'ñ'oom'ndyo' joo'na. 18 Ee ya na cwila'nei'ndye na'ñee' 'o, xe' xcwee' n'omna ñ'e'ndyo'. Ndo' majndeitiche' quia na ticañ'a'ya ñ'e'ndyo'. 19 'O ntseindaaya cwiiche' cwiindii na maquiina' ja cantyja 'na'yo' cha'xje' na maquiina' cwii yuscu na matseincui, maljo' na nntjo' hasta xje' na nntseilui'na' Cristo naguii' n'om'yo'. 20 Toom cwe' na ñ'a'ya ñ'e'ndyo' je' cha' nncju'naa'ñena' na ñomquia'ti nntseina' ndaa'yo', ee ñ'oom na mayuu'che' matseii'ee'ñena' ja cantyja 'na'yo'.

Ñ'oom cantyja 'naa' Agar ñequio Sara

21 'O na l'ue n'om'yo' na ñe'c'om'yo' na cje 'naa' ljeii na tque' Moisés, candu'yo' noo': ¿Aa tyoondye'yo' chiiu matso juuna'? 22 Matso ljeii'ñee' na t'om we ntseinda Abraham. Cwii tsa'ñee' tuiiñe jnda tsa'scu na tyondi'ntjomtye' ndaana, ndo' cwiiche' tuiiñe jnda scuu' nque', Sara'ñee' titseixmaa' ts'a' na m'aa' candyaane. 23 Jnaa' na seincui yuscu na tyondi'ntjomtye' ndaana, tuiiñe cha'xje' cwilui'ndye mei'nquia yo'nda, saa' jnaa' na tuiiñe jnda scuu' nque', tuiiñe nc'e ñ'oom na jnda tso Ty'oots'om na nnts'aa'. 24 Ñ'oomwaa' tseixma'na' ñ'oom tja'ñoom'. Ee we yolcu'ñee' la'xma'na we ñ'oom na maxje' ntseicanda'ñena'. Cwii ñ'oom'ñee' ma'mo'na' Sjo Sinaí, ndo' nn'a' na m'a' nacje'naa' ñ'oom'ñee' cwilui'ndyena nn'a' na cwindye'ntjomtye'. 25 Juu ñ'oom Agar ma'mo'na' sjo Sinaí na m'aa'na' ndyuua Arabia, na juu sjo'ñee' matseijomna' cha'na Jerusalén na waa je', ee nn'a' tsjoom'ñee' cwindye'ntjomtye'na nnom ljeii na tque' Moisés. 26 Saa' juu tmaa' nn'a' Jerusalén na waa jo nandy na la'xmaa'ya, m'aa' candya'ñena', ticandi'ntjomna' nnom ljeii na tque' Moisés. 27 Ee mawaa ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeiina' na tyoñequiaa Isaiás teiyo. Matsona':

'U yuscu na titsjaa'ndyu' na tjaa'na' ntseinda',

jndei catseixua' na neiⁿ,
 'u na ticaljei' chiuu nlquiina' ts'aⁿ na nntseincuii,
 jndei catseixua' na manco' na neiⁿ,
 ee jndyendyeti ntseinda yuscu na tyootseincuii
 nchiiti cha'tsondye tyjelcoom.

²⁸ 'O nn'a^{ny}a na cwila'yuyoyo', la'xmaa^{ny}a cha'na Isaac, ee mati jaa cwilui-
 indyo ntseinda Ty'oots'om na toom nnom Abraham na nc'om. ²⁹ Saa
 cha'xjeⁿ juu jnda Abraham na tuiiñe cha'xjeⁿ meiⁿquia ts'aⁿ, tyoco'weeⁿeⁿ
 Isaac na tuiiñe nc'e Espíritu Santo, maluaa' waa je'. ³⁰ Saa ñ'oom na tso
 Ty'oots'om nnom Abraham na teiljeii, luua matsona': "Caleintyo' tsa'scu
 na mandí'ntjomtyeⁿ njom' ñequio jnaaⁿ, ee ticwanaaⁿ na nnc'o'ñoom 'naⁿ na
 waa, jnda scu' nncu' nnc'o'ñom." ³¹ Jo' chii 'o nn'a^{ny}a, tila'xmaa^{ny}a ntseinda
 yuscu na ñejndi'ntjomtyeⁿ. Laxmaa^{ny}a ntseinda yuscu na m'aaⁿ candyaañe.

5

Cwintyje'tyeⁿ'yo' naquii' na jnda seicandyaañe Cristo 'o

¹ Jnda tquiaa Cristo na cwiliindyo nn'aⁿ na m'aⁿ candyaandye jo nnom
 ljeii na matsa'ntjomna'. Caljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ na laxma'yo'
 naljo', tantue'ndyo'cje'nnda'yo' nacje 'naaⁿ ñ'oom na nleichuuna' 'o na
 cwindyentjom'tyeⁿ'yo' nnomna'.

² Candye'yo' ñ'oom na matsjoo^ya, xeⁿ cwiñequiandyo' na nluii 'naaⁿ nt-
 jaa'yo' cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos yo'ndaa ndana na naⁿnom, mach'eena'
 cantyja 'naⁿ'yo' na meiⁿchjoo ticajndañe Cristo. ³ Cwiicheⁿ cwii ndii'
 matsjooⁿnda'a meiⁿquiaa tsa's'a na ñequiaa na nluii 'naaⁿñeeⁿ tjaaⁿ jn-
 dei'na' na catseindaⁿñ'eeⁿ ljo' na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁴ 'O
 na cwila'tiuu'yo' na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿ'yo' jo nnom Ty'oots'om nc'e
 na cwila'candaⁿ'ndyo' chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ jnda seitquoo'na' 'o cantyja
 'naaⁿ Cristo. Ndo' jnda toⁿ'na' 'o ñequio na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya'
 ts'oom 'o. ⁵ Ee m'aa^{ny}a na cwicantyjaa' n'oo^{ny}a na maqueⁿ'na' jaa na tjaa
 jnaⁿ cwicola'xmaa^{ny}a nc'e nquii Espíritu ndo' cantyja 'naaⁿ na cwila'yuyoyo
 n'oo^{ny}a. ⁶ Ndo' quia na m'aa^{ny}a cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, meiⁿ cwii ticajnda
 tseixmaⁿ'na' na aa tuii 'naaⁿ ntjaa^{ny}a oo aa tyooluii. Ñe'cwii waa na jnda
 tseixmaⁿ'na', na cwila'yuyoyo n'oo^{ny}a ñ'eⁿñeⁿ ndo' cantyja 'naaⁿ juu jo' m'aa^{ny}a
 na wi' n'oo^{ny}a nn'aⁿ.

⁷ 'O ya ñejla'jomndyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om. ¿Ñeeⁿ seitsaaⁿñe 'o
 na ticala'canda'yo' jo nnom ñ'oom na mayuu'? ⁸ Nchii Ty'oots'om s'aaⁿ
 naljo' ee jom maqueeⁿñeⁿ 'o. ⁹ Tintsuu' n'om'yo' ñ'oom na matsona':
 "Chjoowi' ndaaljo' matseicandeiñ'eⁿ'na' cha'waa tsqueeⁿ'tyoo'." ¹⁰ Cantyja
 'naⁿ' 'o, jo nnom nquii na cwiliuiñe na matsa'ntjom, quit'maⁿ ts'ooⁿ
 na tixocala'tiuu'yo' na waa cwiicheⁿ chiuu ya cha nla'xmaⁿ'yo' na tjaa jnaⁿ'yo'
 jo nnom Ty'oots'om. Ee nqueⁿ nncu'xeeⁿ ts'aⁿ na matseiñ'eeⁿñe 'o cantyja
 'naaⁿ ñ'oomwaa', tjacwenta 'ñeeⁿ cwiliuiñe tsaⁿñeeⁿ.

¹¹ 'O nn'a^{ny}a, cantyja 'naⁿ ja luuañe, xeⁿ ndicwaⁿ mañequiaya ñ'oom
 na macaⁿ'na' na caluii 'naaⁿ tjaaⁿ ts'aⁿ, xocantyoⁿ nn'aⁿ judíos ja. Ee xeⁿ
 mañequiaya ñ'oom'ñeeⁿ, quia jo' tixocala'liooⁿ'ndyena ñequio
 ñ'oom na ty'loom nn'aⁿ Jesús ts'oom'naaⁿ. ¹² Toom cwe' joo nn'aⁿ na
 cwila'ñ'eeⁿ'ndyena 'o ñequio ñ'oomwaa' nntyjeñ'eⁿ'na yuu na naⁿnom joona.

¹³ Ee 'o nn'a^{ny}a tqueeⁿñe Ty'oots'om na cala'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na jnda
 jndaandyo'. Saa nchii na nleil'uee'ndyo' naya'ñeeⁿ na nla'jomndyo' ñequio
 na neiⁿncoo' na ntyjii seii' ts'aⁿ. 'O c'om'yo' na nnteijndeiindyo' ntyjee'yo'
 nc'e na m'aⁿ'yo' na wi' n'om'yo' joona. ¹⁴ Ee ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio

ñ'oomwaa matseicandaꝯñena': "C'oom! na wi' ts'om! tyje ts'a'ndyu' cha'xje' na jnda ntyji' nncu'." ¹⁵ Ee xe' cwitye'ncuiendyo' che'ncjo'yo', cal'andyo' cwenta na nchii nla'tyui'yo' ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om quii'ntaa'yo'.

Natia na matseiquee'na' ts'om ts'a'

¹⁶ Luaa matsjoo ndaa'yo': C'om'yo' nacje 'naa' Espíritu quia jo' tixola'canda'yo' chiuu quee' ts'om seii'yo'. ¹⁷ Ee ljo' na quee' ts'om seii' ts'a' m'aa'na' nacjoo' Espíritu, ndo' Espíritu wjaam'aa' nacjoo' na quee' ts'om seii' ts'a'. Ndo' we ndii' nmei' m'a' ndiaa'ndye. Nc'e na luaa' waa, tixocandaꝯ nla'yo' ljo' na l'ue n'om'yo'. ¹⁸ Saa quia cwiñe'quiandyo' na wjaa'moꝯ Espíritu ndaa'yo' chiuu waa na cal'a'yo', quia jo' cwindyaandyo' cantyja 'naa' ljeii na tque' Moisés.

¹⁹ Cwiwitquioo'ya ljo' na cwil'a nn'a' na teincoondye: m'a'na na cwe' luaa'ndyo ñequio nn'a', tilju' ljo' m'aa' n'omna, wi'ndyena ñequio nn'a', ²⁰ cwila't'maa'ndyena 'na' na jnda l'a nn'a', ndo' cwil'ana ts'iaa' calua', m'a'na na jndooona nc'iaana, xueena nn'a'. Cwii ñ'oom tit'ma'na', saa cwilawjeyayana, cwil'ana na cha'tso nn'a' tixcwe m'a', mandꝯ nquieena xcwe cwil'ana. Ñequi'che' na m'aa' n'omna cantyja 'naa' nquieena, ²¹ cwila'tꝯ' n'omna nc'iaana, cwila'cwjeena nn'a', cwicandyena, cwicwa'caxii'ndyena, ndo' niom nt'omche' na matseijomna' nmei' na cwil'ana. Matseijndo'a n'om'yo' cha'xje' jnda ñetsjoo ndaa'yo', nn'a' na cwila'jomndye naquii' natiamei', tixocala'jomndyena cantyja na matsꝯ'ntjom Ty'oots'om.

Nmei' cwiwitquioo' mach'ee Espíritu Santo

²² Saa luaa waa ts'iaa' Espíritu: mach'ee' na m'aa'ya na wi' n'oo'ya nn'a', m'aa'ya na neii'ya, m'aa'ya na tjaa ñomtiuu c'oo'ya jo' nnom Ty'oots'om, m'aa'ya na nioom'che' n'oo'ya quia tixcwe ljo' cwil'a nn'a' ñ'e'ndyo, m'aa'ya na ya nn'a'ndyo ñequio nn'a', mach'ee' na cwiteijndeiya nn'a', cwila'candaꝯndyo ñ'oom ntyuaaya, ²³ mach'ee' na cje cwil'aaya jo' ndaa' nn'a', ndo' na cwique'ndyo che'ncjooya xje' joo na l'ue ts'om seii'a na cal'aaya. Quia cwil'aaya nmei' juu ljeii na matsꝯ'ntjomna' xocat'uiina' jaa. ²⁴ Joo nn'a' na cwiluiindyena cwentaa' Cristo, nnom ts'oom'naa' jnda ty'ioomna cha'tso na quee' ts'om seiina ñequio na tijo'ndyo na l'ue ts'omna'. ²⁵ Quia jo' cha'xje' na cwitandoo'a cantyja 'naa' Espíritu, mati matsona' na ñequiaaya na ca'moo' ndaaya chiuu waa na tsam'aa'tyaaya.

²⁶ Ticatsona' na nla's'andyo nla'scundyo na nl'aaya na nla'lioo'a nn'a', mei' na nnc'oo'ya na taa' n'oo'ya nt'omche' nc'iaaya.

6

Cateijndeiindyo ntyjaa na cwila'yu'

¹ 'O nn'a' na cwila'yu'yo', xe' m'aa' cwii nn'a'yo' na jnda tju'cje jna' juu, 'o na cwitsam'a'yo' cantyja 'naa' Espíritu, laxma'yo' na cateijndei'yo' jom na c'oomnaa'a' nacje 'naa' Cristo, saa cal'a'yo' naljo' ñequio na cwitue'ndyo'cje'yo'. Ndo' ticwiindyo' 'o cal'andyo' cwenta cantyja 'na'yo', tints'aana' na mati nncju'cje jna' 'o. ² Cwii ndo' cwiindyo' cateijndei'yo' nn'a'yo' na cwila'yu' mei'quia na cwitjoomna, ee na nl'a'yo' naljo' nla'candaꝯ'yo' ljeii na matsꝯ'ntjomna'.

³ Ee xe' na m'aa' ts'om ts'a' na t'ma' cwiluiiñe' mei' ticatseixmaa' na ljo', manquiu'nn'a'ñe che'nque'. ⁴ Cwii cwiindyo' 'o que'ñe che'nquii' cwenta aa mach'ee cha'xje' na matsona', ee xe' matseicandaꝯ'ñe quia jo' nndaꝯ

nnc'oom na neii^{n!} cantyja 'naa^{n!}, nchii ee macwji' cwentá na xcweti mach'ee, nchiiti cwiicheⁿ, ⁵ ee cwii cwiindyó chooya xuu 'naaⁿya.

⁶ Joo nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oóts'om na cwit'mooⁿ nn'aⁿ ndaana, matsona' ññequiana 'naⁿ na macaⁿna' na^{n!}ñeeⁿ.

⁷ Tiñe'quiandyo' na nnquiu'nn'aⁿna' 'o, tjaa 'ñeeⁿ juu na ndaa ntioñ'oom Ty'oóts'om, ee mei^{n!}ljo'cheⁿ na nnom' ts'aⁿ, majo' jo' nncue'. ⁸ Ee ts'aⁿ na ññequiaañ'eⁿ cantyja na l'ue ts'om seii', majuu jo' nnts'aana' cha'cwijom cwiwe' ntjom, nntsei'ndaa'na jom ndo' nncuee^{n!}eⁿ. Saa xeⁿ mach'eeⁿ yuu na cjawee' ts'om Espíritu, ññequiaaⁿ na nnlo'ñom tsa^{n!}ñeeⁿ na ticantycwii na wando' añmaa^{n!}. ⁹ Jo' chii tilanchquee^{n!}ndyo na nl'aaya yuu naya ee xeⁿ ti'ndyaanc'uaa'ndyo, nncue'ntyjo xjeⁿ na nnto'ñooⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a. ¹⁰ Ndo' nc'e na ljo', cwii cwii ndii' na mañequiaana' na nndaag nntei'jndeiya nn'aⁿ, cal'aaya na ljo', majndeiticheⁿ joo nn'aⁿ na cwila'yuy'a n'om.

Ñ'oom na cwimacandá na ma'moⁿ tsomwaa

¹¹ Que^{n!}yo' cwentá na t'maⁿ ljeii matsa'a. ¹² Joo na^{n!}ñeeⁿ na cwila'jndana na quiandyo' na caluii 'naaⁿ ntjaa^{n!}yo' cwil'ana na luaa' ee l'ue n'omna na ljoyaandye nn'aⁿ judíos ñ'eⁿndyena saa xeⁿ nla'jomndyena cantyja 'naa^{n!} ts'oom'naaⁿ na tue' Cristo, nntyjo na^{n!}ñeeⁿ joona. ¹³ Ee meiiⁿ joo nn'aⁿ na cwila'jndana na caluii 'naaⁿ seii'yo' ticalacandana chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ. Saa cwijoo' n'omna na quiandyo' na caluii naljo' cha nndaag nla's'andye na jnda tantjomna 'o. ¹⁴ Saa cantyja 'naⁿya, tijoom cwji's'andyo. Mandá macwji's'aya cantyja 'naa^{n!} juu na tue' nquii Ta Jesucristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ, ee cantyja 'naa^{n!} ts'oom'naaⁿ, juu na matseixmaⁿ ts'oomnancue, maqueⁿna' ts'oo cantyja 'naⁿya ndo' mati cwiluiindyó ts'oo cantyja 'naa^{n!} juuna'. ¹⁵ Ee quia na macwjaa'ñena' ts'aⁿ cantyja 'naa^{n!} Cristo Jesús, ticajnda meiiⁿ na aa jnda tuii 'naaⁿ seii^{n!}eⁿ oo aa tjaa'naⁿ. Juu na tuiiñexco ts'aⁿ, juu jo' cajnda. ¹⁶ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwilajomndyena ñ'oomwaa', quiaa Ty'oóts'om na mei^{n!}cwii ñomtiuú tic'omna jo nnoom ñequio juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom joona.

¹⁷ Na xuee je' na wjaa wjaatina', mei^{n!}cwii ts'aⁿ tintseintjaa^{n!} ja cantyja 'naa^{n!} ñ'oommei^{n!}. Ee cantsaaⁿ na choya cwit'mooⁿna' na cwiluiindyó ts'aⁿ na mandí'ntjomtyeⁿ nnom Ta Jesús.

¹⁸ 'O nn'aⁿya na cwila'yuy'yo' ñequio Jesucristo na cwiluiiñeⁿ na matsá'ntjoom jaa, macaⁿa na catio'naa^{n!}ñeⁿ cha'tsondyo' 'o. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Éfeso

¹ Ja Pablo, ee na l'ue ts'om Ty'oots'om, cwiluiindy apóstol, ñ'oomwaa' ma'moⁿna' ts'aⁿ na majñom Cristo Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Matseicwanon^oya cartawaa na m'aⁿyo' tsjoom Éfeso na la'xmaⁿyo' cwentaa' Ty'oots'om ndo' na cwila'yuyoy' ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² Nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om na cwila't'maaⁿndyo ñequio Jesucristo na cwiluiiñê na matsaⁿntjoom jaa, quiana na nntoⁿñoom'yo' juu naya na laxmaⁿna ñequio juu na tjañomtiu^o c'oom ts'aⁿ jo ndaⁿna.

Matio'naaⁿñe Cristo jaa

³ Cwila't'maaⁿndyo nquii Ty'oots'om na cwiluiiñê tsoty^e Jesucristo na matseixmaaⁿ na matsaⁿntjoom jaa. Nc'e na matseitjoom'na' jaa ñequio Cristo, jo' xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ nc'e Espíritu Santo matio'naaⁿñê jaa ñequio cwii cwii nnom na matseixmaaⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee. ⁴ Cwitjoocheⁿ na tqueⁿ Ty'oots'om tsjoomnancue, jndaⁿ tjeiiñê jaa na nntseitjoom'na' jaa ñequio Cristo. Luaa' s'aaⁿ cha nlqueⁿna' jaa na lju'ndyo jo nnoom, ndo' na tjaa jnaⁿ cwicolaxmaaⁿya jo nnoom. ⁵ Ee na wi' ts'oom jaa jo' chii xjeⁿ na jndyeecheⁿ tjeiiñê jaa na nluindy^o ntseinaaⁿ nc'e Jesucristo, ee luaa' tqueeⁿ ee na ljo' l'ue ts'oom na nluui. ⁶ Tuui na ljo' cha' cantyja 'naaⁿ jo' nntseit'maaⁿñena' juu naya na matseixmaaⁿ, na cwe' yu tquiaaⁿ na la'xmaaⁿya nc'e nquii Jnaaⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom. ⁷ Cantyja 'naaⁿ juu na jeeⁿ wi' ts'oom jaa, jo' na macwji'n'maaⁿñê jaa ee na tue' Jnaaⁿ, na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya. ⁸ Candaⁿya ma'moⁿ Ty'oots'om na wi' ts'oom jaa na matseijnooⁿoⁿ n'ooⁿya ndo' mañequiaaⁿ na cwila'ñoⁿa. ⁹ Ndo' jndaⁿ t'mooⁿndaⁿya juu na l'ue ts'oom na wanty'iuu' tyom'aaⁿna', majuu cantyjati na jnaⁿ cha'tso na seijndaaⁿñê na nncjaacandaⁿna'. ¹⁰ Juu ñ'oom wanty'iuu'ñeeⁿ ma'moⁿna' na quia nncueⁿntyjo xjeⁿ nntseicandaⁿñeñ'eⁿna', matseijndaaⁿñê na cha'tso na m'aⁿ cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue nc'om joo jo' nacje 'naaⁿ Cristo.

¹¹ Nc'e na jndaⁿ seitjoom'na' jaa ñ'eⁿ Cristo, teiyo tjeiiñe Ty'oots'om jaa cha na nc'oomnã' jaa na nndaaya cha'na na nndaⁿ jom, ndo' na nncuaa na ljo' matseijoyuna' ñequio na jndaⁿ seijndaaⁿñê na nnts'aaⁿ ndo' cwiluiina' cha'xjeⁿ na cjaawee' ts'oom. ¹² Luaa' waa na mach'eeⁿ cha já nn'aⁿ judíos na ñentyjaaⁿjndyee n'ooⁿya Cristo, catseit'maaⁿñena' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿyã. ¹³ Ndo' mati 'o nn'aⁿ na nchii judíos quia na jndye'yo' ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ Cristo, majuu ñ'oomxco naya na macwji'n'maaⁿñena' 'o, jla'yuyoy' ñ'eⁿñê, jo' na jñoⁿ sayo 'o ñequio Espíritu Santo na tsoom na nntoⁿñoom'yo'. ¹⁴ Manquii Espíritu Santo na tjameiⁿntyjee' nnom ñ'oom na cwiljoty^e na maxjeⁿ nntoⁿñooⁿya ljo' na ñnequiaa Ty'oots'om ndaⁿya quia na jndaⁿ seicandyaañeñ'eeⁿ nn'aⁿ na nla'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ, cha na catseit'maaⁿñena' jom na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñê.

Quiaa Ty'oots'om na jndō' n'om nn'aⁿ na cwila'yuy'

¹⁵ Cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ mati ja quia na mandiiya na cwila'yuy'a n'om'yo' ñequio Ta Jesús ndo' na m'aⁿyo' na wi' n'om'yo' cha'tso nn'aⁿ na lju' n'om, ¹⁶ tyoocjomeiⁿntyjaa'a na mañequiaa na quianl'uaaⁿaⁿ cantyja 'naⁿyo' quia na matseinaⁿya nnoom. ¹⁷ Ty'oots'om caxuee cwiluiiñê, nqueⁿ na cwiluiiñê Tsoty^e Jesucristo na matsaⁿntjoom jaa, macaⁿa nnoom na cantyja

'naaⁿ Espíritu quiaaⁿ na nla'nòⁿ'yo' ñ'oom na ma'mòⁿ ndaaya ndo' yati ntsata'jnaⁿ'yo' jom. ¹⁸ Mati catseicanaaⁿñê naquii' nqueⁿ'yo' cha na nndaⁿ nla'nòⁿ'yo' ljo' tseixmaⁿ ñ'oom na cwicantyyaa' n'om'yo' na cantyya 'naaⁿ juuna' maqueeⁿñê 'o, ndo' juu na mañequiaaⁿ na cwicandaa nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaaⁿ'a, jeeⁿ cajndana' ndo' jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿ'na', ¹⁹ ndo' mati quiaaⁿ na caliuuya na jeeⁿ'cheⁿ ndya' t'maⁿ waa na jneiⁿ. Ñequio juu najndeiⁿ na matseixmaaⁿ nndaⁿ nnteijneiⁿ jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ñ'eⁿñê. Ndo' cantyya 'naaⁿ juu najneiⁿ luua', ²⁰ s'aaⁿ na tando'xco Cristo na tue', ndo' s'aaⁿ na tjacjoo ntyjaa' ts'ooⁿ ntyjaya la'ñeⁿ cañoom'luee, ²¹ tqueeⁿ juu na t'maⁿti cwiluiñe nchiiti cha'tso na cwiluiitquiendye ndo' mati jo ndaaⁿ cha'tso na cwitsa'ntjom na m'aⁿ cañoom'luee ñequio cha'tso na waa najnda. Juu cwiluiit'maⁿñeti jo ndaaⁿ cha'tso na m'aⁿ je' ndo' mati 'io cha. ²² Mati s'aaⁿ na cha'tso nnom c'om nacje 'naaⁿ juu ndo' s'aaⁿ na juu cwiluiñe xqueⁿ ñ'oom jo nnom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji Ty'oots'om cwentaaⁿ'a, ²³ ee tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji Ty'oots'om cwentaaⁿ'a cwiluiñena' seii' Cristo ndo' matseicandaaⁿñeñ'eⁿ'na' jom nc'e juu tmaaⁿñeeⁿ ndo' cha'tso na niom, candaⁿ'laxmaⁿ'na' nc'e Cristo.

2

Cwilui'n'maa'ndyo nc'e na jeeⁿ wi' ts'om Ty'oots'om jaa

¹ Mañejuu xjeⁿ na tquiaa Ty'oots'om na ta'ndo' xco Cristo tquiaaⁿ na 'o tando'yo' meiiⁿ na juo nnom tyola'xmaⁿ'yo' l'oo nc'e natia ñequio jnaⁿ na ñeja'xmaⁿ'yo', ² mati 'o ñet'om'yo' naquii' natiameiⁿ, ñesantyyo'yo' ndo' ñel'a'yo' ljo' na cwil'a nn'aⁿ tsjoomnancuewaa, cha'xjeⁿ na l'ue ts'om juu espíritu na waa najndeiⁿ na m'aaⁿ naquii' jndye na maleichuu xjeⁿ 'naaⁿ'na' nn'aⁿ na tiñe'cal'a chiuu na l'ue ts'om Ty'oots'om. ³ Mati tiempo na jnda teinom ñeja'ljomndyo naquii' cha'tso natiameiⁿ, ñel'aaya ljo' na queeⁿ n'om seii'a ndo' ñeja'candaⁿ'ndyo ñ'omtiuu 'naaⁿ'ya. Ndo' na ljo' ñel'aaya, juu na matseiwi'ityeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ laxmaaⁿ'ya na cat'uiina' jaa cha'xjeⁿ na nnt'uiina' nt'omcheⁿ. ⁴ Saⁿ jeeⁿ'cheⁿ ndya' wi' ts'om Ty'oots'om jaa. T'maⁿ waa na candya' ts'oom ñ'eⁿ'ndyo, ⁵ ee xjeⁿ na ñet'ooⁿ'ya na l'oo nc'e jnaaⁿ'ya, xjeⁿ'ñeeⁿ tquiaaⁿ na tandoo'xcooⁿya quia na tquiaaⁿ na tando'xco Cristo. Ndo' na ljo', nc'e naya na matseixmaaⁿ, jo' na cwiluii'n'maa'ndyo'. ⁶ Ndo' na tyolaxmaaⁿ'ya l'oo tquiaaⁿ na tandoo'xcooⁿya ñequio Cristo Jesús, ndo' s'aaⁿ na cwimeiⁿ'ndyuaandyo ñ'eⁿ'ñe cañoom'luee. ⁷ Luua' s'aaⁿ cha xuee na cwiwjaana' m'mòⁿ'na' na juu na m'aaⁿ na jnda ntyjeeⁿ jaa, jeeⁿ cajnda tseixmaⁿ'na' ñequio juu naya na matseixmaaⁿ nc'e Cristo Jesús. ⁸ Nc'e naya 'naaⁿ Ty'oots'om na cwe' yu, jo' chii cwicaluii'n'maa'ndyo' ee na cwila'yuya' n'om'yo' ñ'eⁿñê. Meiⁿ nchii laxmaⁿ'yo' na ljo' nc'e cwii na jnda l'a' ncjo'yo', laxmaⁿ'yo' naljo' nc'e mach'eeⁿ na cwicanda'yo' juuna'. ⁹ Nchii cwe' waa na jnda s'aa ts'aⁿ jo' na cwiluii'n'maa'ñê, cha nntseicu'na' na nntseis'añe cheⁿ'nqueⁿ. ¹⁰ Ee cwiluiindyo ts'iaaⁿ na mach'ee Ty'oots'om. Jnda tqueeⁿ'xcoom jaa cantyya 'naaⁿ Cristo Jesús cha na cal'aaya cha'tso nnom na maty'iomyana' na ndyu'ñeeⁿ'cheⁿ seijndaa'ñê na cal'aaya.

Cwiljyaandyo ñ'eⁿ Ty'oots'om nc'e na tue' Cristo

¹¹ Jo' chii cjañjoom' n'om'yo' chiuu ñeja'xmaⁿ'yo' cwitjoocheⁿ na cwila'yuya'. 'O nchii tsjaaⁿ judío 'o ndo' nc'e naljo' joona na cwil'ana 'naaⁿ ntjaaⁿ yo'ndaa ndana na naⁿ'nom, cwiluena na 'o tila'xmaⁿ'yo' cwentaa' Ty'oots'om nc'e na tiquil'a'yo' naljo'. ¹² Tiempo'ñeeⁿ nchii cantyya 'naaⁿ Cristo ñet'om'yo', ñet'om'ndyo'yo' cantyya 'naaⁿ nn'aⁿ Israel, ee watoⁿ'

tyom'aⁿyo' cantyja 'naa^m ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñe Ty'o^oots'om ñequiondye joona, ndo' mati ñ'oom na toom nda^ana na nnts'aaⁿ. Xje^mñeeⁿcheⁿ meiⁿ ticantyyaa' n'om'yo' jom, meiⁿ na nnc'om'yo' cantyja 'naa^maⁿ. ¹³ Saaⁿ je' je' tjoom' m'aⁿyo' ñ'eⁿ Cristo Jesús. Jo' chii 'o na ñet'om'ndyo'yo' ñ'eⁿ Ty'o^oots'om jndaⁿ seicandyoo'ñena' 'o cantyja 'naa^maⁿ nc'e na tquiaañe Cristo na tuee^meⁿ cwenta'yo'. ¹⁴ Ee Cristo cwiluiiñe na cwiljoya n'o^o ñeⁿ ja nn'aⁿ judíos ñequio 'o na nchii jo' cwiluiindyoyo'. Jom s'aaⁿ na ñecwii tmaaⁿ laxmaaⁿya na ñet'o^onyaya na we tmaaⁿ jaa, ee seityuee^meⁿ juu na ñet'o^o na wjeendyo ntyja^a cwii na cha'cwijom tatiom na ñetoⁿ'na' jaa. ¹⁵ Ñ'oom na tqueⁿ Moisés jndye nnom tyoqueⁿ'na' xjeⁿ nn'aⁿ. Saaⁿ cantyja na tue' Cristo seintycwiiⁿ najndeii na tyotseixmaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. S'aaⁿ na ntycwii jo' cha we ntmaaⁿndyoyo' nncwil'uee'ñe na nnts'aaⁿ cwii tmaaⁿ xco na tjoom' m'aaⁿya cantyja 'naa^maⁿ. Laa'ti' waa na seintycweeⁿ na ticuee' n'om nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ nc'iaana. ¹⁶ Nc'e na tue' Cristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ jo' na seintycwiiñ'eeⁿ na m'aⁿntiaa'ndye we ntmaaⁿ nn'aⁿ, s'aaⁿ na ñecwii tmaaⁿ jjoona, ljoyaandyena ñ'eⁿ Ty'o^oots'om.

¹⁷ Jndyo Cristo na jndyonquiaaⁿ ñ'oom xco na mach'eena' na cwintycwii tia' quii'ntaaⁿ 'o nn'aⁿ na tquia ñet'om'yo' cantyja 'naa^m Ty'o^oots'om, ndo' mati quii'ntaaⁿ jaⁿ nn'aⁿ judíos na candyoo'ti ñet'o^onyaya cantyja 'naa^maⁿ. ¹⁸ Nc'e cantyja 'naa^m Cristo jo' na meiⁿ we ntmaaⁿ jaa, wanaaⁿ na nntsaquia^a na m'aaⁿ Ty'o^oots'om, cwiluii na ljo' nc'e Espíritu Santo. ¹⁹ Jo' chii 'o nn'aⁿ gentiles tacola'xmaⁿyo' nn'aⁿ na cwe' cwiquieya cwii tyuaa na nchii jo' tuiindyoyo'. Xeⁿ nchii je' je' mañecwii xjeⁿ cwiluiindyoyo' ñequio tmaaⁿ na cwiluiiñe cwentaa' Ty'o^oots'om, cwiluiindyoyo' nn'aⁿ na ñecwii w'aa 'o, ndo' ñequii ñeeⁿ nseinda 'o. ²⁰ 'O cwiluiindyoyo' cha'cwijom w'aa na jnaⁿ'na' nacjoo' ts'iaⁿ'tsjo', na tacatyeeⁿ nacjoo' ñ'oom na tyoñequia apóstoles ñequio profetas. Manquiiⁿ Jesucristo cwiluiiñe tsjo' nqui w'aa'ñeeⁿ. ²¹ Cristo cwiluiiñe tsiaⁿ'tsjo'ñeeⁿ. Nacjoo' juuna' cha'waa w'aa'ñeeⁿ cwijom wjaacanda^a'na' hasta na ncue'ntyjo na nluiiñena' cwii wats'om na lju' cwentaa' Ta Ty'o^oots'om. ²² Jo' chii cha'tsondyo' 'o na seitjoom'na' ñ'eⁿ Cristo matseitjomna' 'o ñ'eⁿ nc'iaa'yo' na cwiluiindyoyo' cwii w'aa yuu na nnc'oomñe Ty'o^oots'om nc'e Espíritu Santo.

3

To'ñom Pablo ts'iaa' na nnts'aaⁿ

¹ Jnaaⁿ ñ'oommeiⁿ, jo' na ja Pablo m'aaⁿya praso cantyja 'naa^m Cristo Jesús cha cateijndeiiⁿ 'o nn'aⁿ gentiles, ² Nc'e na jeeⁿ yañe Ty'o^oots'om, matsona' na manquiu'yo' na tquiaaⁿ ts'iaaⁿ waa na cats'aaya juuna' naquii'ntaaⁿ'yo' cha na cateijndeiiⁿ 'o. ³ Ee t'mooⁿ nooⁿya ñ'oom na jeeⁿ wanty'iuu' ñetuaa chiuu jndaⁿ seijndaa'ñe, ndo' tquiaaⁿ na catsei'noⁿ'a juuna'. Chjoowi' ñ'oom'ñeeⁿ jndaⁿ seiljeiya na matseicwanoⁿ'ya na m'aⁿyo'. ⁴ Quia nla'naⁿ'yo' juuna' quia jo' nla'noⁿ'yo' na matsei'noⁿ'a ñ'oom na wanty'iuu' ñetuaa cantyja 'naa^m Cristo. ⁵ Juu na jeeⁿ wanty'iuu' ñetuaa tñquiaa Ty'o^oots'om na nliu nn'aⁿ na ñet'om teiyo juuna', cha'xjeⁿ je' ñequio Espíritu Santo jndaⁿ t'mooⁿ ndaaⁿ apóstoles na lju' n'om ñequio profetas. ⁶ Luaa waa ñ'oom na wanty'iuu' ñetuaana: Nn'aⁿ na nchii judíos joona, juu na nnts'aaⁿ Ty'o^oots'om na nddaa nn'aⁿ judíos, mati nnto'ñoomna. Matseitjoom'na' joona ñequio sei' Cristo, mati mañ'oomna' joona naquii' ñ'oom na tso Ty'o^oots'om na nnts'aaⁿ cantyja 'naa^m Cristo Jesús.

7 Macantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa' jo' na s'aa Ty'oots'om na jndaya na mañequiaya juuna' ndaaⁿ nn'aⁿ, ndo' tquiaaⁿ najndei na matseixmaaⁿ na ñ'eⁿ mats'aaya tsiaaⁿ waa'. 8 Quii'ntaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na tit'maⁿ cwiliuindy, cantyja 'naⁿya, ja tit'maⁿndyoty, nchiiti joona. Saa meiiⁿ na ljo', nogoⁿ ja tquiaaⁿ ts'iaaⁿ na catseicandiiya nn'aⁿ na nchii judios na cha'tso na matseixmaⁿ Cristo jeeⁿ cajndana' meiⁿ xocandaaⁿ nntsei'noⁿ ts'aⁿ. 9 Ndo' ty'ioom ts'iaaⁿ ja na cats'aaya na c'ooliu nn'aⁿ chiuu nncwji'n'maaⁿñê 'o nn'aⁿ na nchii tuiindyo' judios. Quia na jnaⁿjndyeecheⁿna' na s'aa Ty'oots'om cha'tsoti na maniom seijndaaⁿñê na luaaⁿ nncuaa, saa hasta quia je'cheⁿ matseicanooⁿ na ljo', 10 cha cantyja 'naaⁿ juu tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ cha'tsondye na cwiliuindy na m'aⁿ cañoom'luee ñequio cha'tso na cwitsaⁿntjom jo' jo', caliu na jndye nnom na jndo' ts'om Ty'oots'om. 11 Ty'oots'om s'aaⁿ cha'tso nmeiⁿ cha'xjeⁿ nqueⁿ jnda seijndaaⁿñê na ticantycwii na l'ue ts'oom na nncuaa, ndo' seicandaaⁿñena' naljo' ee Taya Jesucristo. 12 Ndo' nc'e na cwila'yuya n'ooⁿ ñ'eⁿ Jesucristo ndo' cwicantyyaa' n'ooⁿya jom, jo' na matseicanaaⁿñena' na cwila'candyoo'ndyo na m'aaⁿ Ty'oots'om. 13 Jo' chii macaⁿa ndaaⁿ'yo' na tintsei'ndaaⁿ'na' nquiu'yo' nawi' na matjoⁿya cantyja 'naⁿ'yo' ee na ljo', matseit'maaⁿñena' 'o.

Cristo candya' ts'oom jaa

14 Macwe' jo' na maco'a xtyaya jo nnom Tsoty Taya Jesucristo, 15 na cantyja 'naaⁿ jom cha'tso yo na m'aⁿ cañoom'luee ñequio yo na m'aⁿ tsjoom-nancue, cwilcwii'na xueⁿ na cwiluiñê Tsotyena. 16 Nquii Tsotyaya waa na jeeⁿ cajnda na tjaa ljo' cwii macaⁿ'na' na matseixmaaⁿ. Macaⁿ'na' na cantyja 'naaⁿ joona', naquii' n'om'yo' ñequiaaⁿ na nnaⁿndyo' ndo' nla'xmaⁿ'yo' najndei na cwiluiñê nc'e Espíritu, 17 cha nndaⁿ nnc'oomñe Cristo naquii' n'om'yo' nc'e na cwila'yuya n'om'yo' ñ'eⁿñê cha caljotyⁿ na m'aⁿ'yo' naquii' na m'aaⁿ Ty'oots'om na wi' ts'om 'o, cha'xjeⁿ njoom ty'e nch'ioo' ts'oom. 18 Mati macaⁿ'na' nnom Ty'oots'om na cala'noⁿ'ya'yo' ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yui cwanti na t'maⁿ na m'aaⁿ Cristo na wi' ts'oom nn'aⁿ, ndo' na tco, ndo' na njoom, ndo' na ndye. 19 Juu na m'aaⁿ Cristo na wi' ts'oom 'o luua, macaⁿ'na' na cala'noⁿ'yo' na waljoo'cheⁿ na t'maⁿ'na', ndo' na luua nla'noⁿ'yo' jo' na nnc'om'yo' na chawañ'eⁿ naquii' n'om'yo' m'aaⁿñe Ty'oots'om.

20 Catseit'maaⁿñena' Ty'oots'om na jom jndyeti nndaⁿ nnts'aaⁿ nchii cwe' cha'xjeⁿ cwitaaⁿ jaa meiⁿ nchii cwe' cha na cwila'tiuutyaya ndo' na matei-jneiⁿ jaa nc'e najndei na matseixmaaⁿ m'aaⁿ'na' naquii' n'ooⁿ'ya. 21 Jom catseit'maaⁿñena' naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'na' nc'e Cristo Jesús cha'tso ndyu ndo' cha'waati xuee na cwii wjaatina'. Amén.

4

Tjoom' m'aⁿ'yo' nc'e Espíritu Santo

1 Ja m'aaⁿya w'aancjo jnaaⁿ na cwiliuindy ts'aⁿ na m'aaⁿñe cantyja 'naaⁿ Jesucristo, mats'aaya ty'oo ndaaⁿ'yo' na c'om'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na macaⁿ'na' na c'om' nn'aⁿ na maqueeⁿñe Ty'oots'om cwentaaⁿ'na' ee manco'yo' jo'. 2 C'om'yo' na nioom' n'om'yo' ndo' yann'aⁿndyo', c'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo', canaⁿndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' ñequio na wi' n'om'ntyjee'yo'. 3 Ñequio na mateijndei Espíritu Santo 'o, calajnda'yo' na ñecwii n'om'yo' ñequio nn'aⁿ na cwila'yui nc'e na matseitjoom'na' 'o na ya m'aⁿ'yo' ñequiindy joona. 4 'O nc'e Cristo ñecwii sei' cwiliuindy' ndo' ñecwii Espíritu Santo na m'aaⁿñe naquii' n'om'yo', cha'xjeⁿ jnda tqueeⁿñe Ty'oots'om 'o na ñecwii

waa na cwicantyjaa' n'om'yo',⁵ m'aaⁿ ñecwiiñe Jesucristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom, ndo' ñecwii na cwila'yu'ya n'oo'ya ñ'e'ñê, ndo' ñe'cwii na cwileits'oomndye nn'aⁿ cantyja 'naa'ⁿa,⁶ ndo' m'aaⁿ ñecwii Ty'oots'om na nqueⁿ cwiluiiñe Tsotyaa'ya na cha'tsondyo, jom cha'tso matsa'ntjoom ndo' mach'eeⁿ ts'iaaⁿ 'naa'ⁿaⁿ naquii' n'oo'ya ndo' m'aaⁿñê jo' jo'.

⁷ Cwii cwiindyö cantyjati na jnda jndaa' nnom Cristo na 'naa'ⁿ ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ, cantyjati jo' naya na maco'ñom. ⁸ Nc'e na luua' jo' matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii:

Quia na tjawaaⁿ cañoom'luee jnda na tando'xcoom na tueeⁿeⁿ,
tjachom cha'tso joo na ñet'om nacjoom'm,
ndo' ndaaⁿ nn'aⁿ tquiaaⁿ cwii cwii nnom na 'naa'ⁿa.

⁹ ¿Ljo' ñe'ca'mo'na' na matsona' na tjawaaⁿ? Matsona' naljo' ee najndyee jndyocueeⁿ nnom tsjoomnancuewaañe. ¹⁰ Jom na jndyocueeⁿ majuutyeeⁿ tjawannaaⁿaⁿ cañoom'luee cha na cha'tsoti na niom, candaa' ma'mo'na' na m'aaⁿñê. ¹¹ Ndo' manquityeeⁿ tquiaaⁿ na nt'om nn'aⁿ cwiluiindyé apóstoles. Nt'om cwiluiindyé nn'aⁿ na cwi'tmoöⁿ ñ'oom cantyja 'naa'ⁿaⁿ cha cala'yu' nn'aⁿ. Nt'om cwiluiindyé na cwiñe'quia ñ'oom xco na ya cantyja na nlu'i'n'maaⁿñe ts'aⁿ, ndo' nt'om cwiluiindyé na cwi'te'i'x'ee ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ ndo' nt'omcheⁿ cwito'ñoom na 'naa'ⁿ na cwi'tmoöⁿ ndaaⁿ nc'iaa. ¹² Luua' s'aa Cristo, jo' na ya tei'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ na nl'ana ts'iaaⁿ na macaⁿna' cha na nncjaawi-jndyeendye nn'aⁿ na nnc'om cantyja 'naa'ⁿaⁿ, ¹³ hasta xjeⁿ na nncue'ntyjo na cha'tsondyo tjoom' nnc'oo'ya na cwila'yu'ya n'oo'ya ñ'e'ñê ndo' na candaa'ya na cwita'jnaaⁿaⁿ nquii jnda Ty'oots'om. Ndo' na ljo' n'axmaaⁿya nn'aⁿ na jnda tquiee n'om na candaa' nntseijomna' jaa cantyja 'naa'ⁿ Cristo. ¹⁴ Quia jo' taxocatseijomnda'na' jaa cha'na yocanch'u na tijo yo cwila'chuii' chiuu waa na m'aaⁿ n'om. Meiⁿ taxonquiandyö na nleichuuna' jaa cantyja 'naa'ⁿ ñ'oom xco na cwe' cantu na cwiñe'quia nn'aⁿ na jeeⁿ jndo' n'om na joo ñ'oom'ñeeⁿ cwi'oochoondyena' nn'aⁿ nato na tixcwe. ¹⁵ Quia jo' nc'e na wi' n'oo'ya nn'aⁿ, calanaaⁿya ñ'oom na mayuu', matsona' na catsanajndaaya cantyja 'naa'ⁿ cha'tso nnom chiuu waa na m'aaⁿya nc'e na matseitjoom'na' jaa ñ'eⁿ Cristo na cwiluiiñê xqueⁿ tmaaⁿ jaa na laxmaaⁿya seiiⁿeⁿ. ¹⁶ Ndo' cantyja 'naa'ⁿ Cristo, jaa na cwiluiindyö seiiⁿeⁿ, matseijomna' cha'na tjacañjoom'ñe seii' ts'aⁿ, ndo' juu jo' quia ya t'uii'na' ñequio cwii cwii nnom na tjacañjoom'ñe ts'aⁿ, quia jo' tjoom' m'aaⁿna', ndo' nc'e jo' ya wjanajndei juuna'. Ndo' jaa na cwiluiindyö seiiⁿeⁿ, nntsawijndaaya na wi' n'oo'ya nn'aⁿ.

Cwiluiindyöxcoö na cwila'yuu'a ñ'eⁿ Cristo

¹⁷ Jo' chii nc'e nquii Ta Jesús matsa'ntjoom jaa, luua ñ'oom na matsjoo ndaa'yo'. Tsacwi'ntyje'yo' na matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na tyootioondye l'o Ty'oots'om. Ee joona m'aⁿna ñomtiuu 'naa'ⁿna na cwe' ts'iaaⁿndyo joona'. ¹⁸ Ee juu na cwila'no'ⁿna matseijomna' cha'cwijom na jaañe. Ee juu na wando' Ty'oots'om ticuaana' ñ'e'ndyena ee ticala'no'ⁿna cantyja 'naa'ⁿaⁿ nc'e na quie' n'omna. ¹⁹ Jnda s'aana' na tajnaaⁿtona natia na cwil'ana, cwiñequiandyena nnom ljo' na queeⁿ ts'om seiina cha ñequio na neiiⁿna ndaaⁿ nl'añ'eⁿna cha'tso nnom ljo' na ticaty'iomyana'. ²⁰ Saa 'o nchii luua' waa ñ'oom na tyot'mooⁿ nn'aⁿ cantyja 'naa'ⁿ Cristo ndaa'yo', ²¹ xeⁿ na mayuu' jndye'ya'yo' ñ'oom'm ndo' jla'no'ⁿyo' na ñ'oom na mayu'cheⁿ juuna', ²² quia jo' cantyja 'naa'ⁿ chiuu waa na ñet'om'jndyee'yo', catje'ndyo' cantyja 'naa'ⁿ natia na ñeseiqueeⁿ ts'om seii'yo' ee juu jo' tseixmaⁿna' cwii na jnda tei'ndaa'ñ'eⁿ na joo natia'ñeeⁿ cwinquiu'nn'aⁿna' ts'aⁿ. ²³ Macaⁿna' na

cala'xco'yo' cantyja 'naa'ni' espíritu 'na'nyo' ñequio na m'aa'ni' n'om'yo', ²⁴ ndo' na c'omxcondyo' cha'cwijom ts'a'ni' na macwee liaa xco na juu jo' cwiluiñena' cantyja na l'ue ts'om Ty'oots'om na cwiwitquioo' jo' quia na mach'ee ts'a'ni' na maty'iomyana' ndo' lju' wjaam'aa'ni'.

²⁵ Jo' chii tacalanei'yo' cantu, cwii ndo' cwiindyo' catseinei' ñ'oom na mayuu' ñ'e'ni' nc'iaa'ni' ee cha'tsondyo' cwiluiindyo' cwii cwii nnom ljo' na tjacañjoom'ñe seii' Cristo.

²⁶ Quia matsei'w'ii' x'ia', tintseitjoo'ndyu'ti' nnoom na jndaa'jom nntseicamaa'ndyu' na tincja'cwaa'ny'a' jom. ²⁷ Tiñenquia'yo' mei'cwii nnom na tsa'ndii' nndaq nnts'aa'ni' xje'ni' o'.

²⁸ Ñee'ni' o' na ñex'uee, je' cats'aayaa'ni' ts'iaa'ni' na yati cha nnc'uaa' ljo' na nndaq nnteiñei'ni' nt'omche'ni' na matseitjoo'na' jooa.

²⁹ Mei'cwii ñ'oomntjei'ni' talanei'yo', macanda' calanei'yo' ñ'oom naya na nnteiñdeii'na' ts'a'ni' na nncjaawijñdeii'tyee'ni', ndo' nn'a'ni' na nndye ñ'oom'ñee'ni' nntio'naa'ñena' jooa. ³⁰ Ndo' til'a'yo' cwii nnom na nntseichjoo'na' ts'om Espíritu Santo na cwiluiñe Ty'oots'om, nquii' na ñequio juu ty'ioom sayo' o', cha jndaa'ni' ñee'ni' o' xuee quia na nlnui'n'maa'ndyeñ'e'ni' nn'a'ni'.

³¹ Ca'ndye'yo' cha'tso nnom na cwil'a'na matsei'ndaa'na' n'om'yo', cha'na nntseiw'ii' ts'a'ni' x'iaa'ni'a', nntseiloo'ñe ts'a'ni' ñ'e'ni' x'iaa'ni'a', c'uaa'ni' c'uaati' ñom na matseijmei'ñe'ni' nnom x'iaa'ni'a', maju' ts'a'ni' ñ'oom wi' nacjoo' x'iaa'ni'a', ñequio chatso nnom ljo' na tis'a'. ³² Cal'a'yo' na ya nn'a'ndyo' ñ'e'ni' nc'iaa'yo', c'oom na wi' n'om'yo' jooa, cala't'ma'ni' n'om'yo' nc'iaa'yo' cha'xje'ni' mati matseit'ma'ni' ts'om Ty'oots'om' o' nc'e' Cristo.

5

Luua maca'na' na c'om ntseinda Ty'oots'om

¹ Nc'e na cwiluiindyo' ntseinda Ty'oots'om na m'aa'ni' na jee'ni' candya' ts'oom' o', jo' na maca'na' na calui'ndyo' cha'xje'ni' nque'ni'. ² C'om'yo' na jnda nquiu'yo' mei'ñquia' nn'a'ni' cha'xje'ni' Cristo ty'oom na candya' ts'oom' jaa, ndo' tquiaañe'ni' na tsee'ni'ni' cwentaa'ya. Ndo' na ljo' s'aa'ni' s'aana'ni' ntyjii' Ty'oots'om ñ'e'ni'ñe'ni' cha'cwijom catsma'ni' na cwila'cuee'ni' nn'a'ni' judíos cha nntseit'ma'ni' ts'oom' jooa jnaa'ni'na. Manc'e'ni' jo' chii tío na jee'ni' tjawee'ni' ntyjii' Ty'oots'om ñ'e'ni'ñe'ni' cha'cwijom cwii jndye cachi.

³ Saa' quii'ntaa'ni' o' na cwiluiindyo' nn'a'ni' cwentaa'ni' Ty'oots'om ticatsona' mei'ni' cwé'ni' na nlanei'nyo' ñ'oom cantyja 'naa'ni' na cwe'ni' nnc'oomya' ts'a'ni' ñ'e'ni' x'iaa'ni' ndo' cha'tso nnom ñ'oomtia, oo' aa' quee'ni' ts'om ts'a'ni' na ñe'cwityañe'ni'.

⁴ Ticaty'iomna' na nlanei'nyo' mei'ñquia' nnom ñ'oom ntjei'ni' oo' ñ'oom wi', oo' ñ'omjnaa'ni' na cwila'nei'ni' nn'a'ni'. Nchii' jo' na nl'a'yo'. 'O' cjaañjoom'ni' n'om'yo' cwii cwii nnom na cantyja 'naa'ni' joo' jo' ññe'quia'yo' na quian'l'uaa'ni' Ty'oots'om. ⁵ Ee manquiu'yo' na juu ts'a'ni' na cwe'ni' nnc'oomya' ñequio x'iaa'ni' oo' na nntseiquee'ni' ts'om na ñe'cwityañe'ni', jo' jo' matseijomna' cha'na quia na matseit'maa'ni'ñe'ni' ts'a'ni' cwii na cwe'ni' nn'a'ni' nl'a', ndo' na ljo' nntseicu'na'ni' na nnc-jaaquiee'ni' tsa'ni'ñee'ni' cantyja na matsa'ntjom Cristo ñ'e'ni' Ty'oots'om. ⁶ Mei'cwii' ts'a'ni' tinguio'nn'a'nyo' na nndu'yo' ñ'oom ntjei'ni' nnom, ee macwe'ni' jnaa'ni' jo' juu na t'ma'ni' nntseiw'ii' Ty'oots'om nnt'uiina'ni' nn'a'ni' na tilañ'oom'ndyena' chiuu na matseicañee'ni' jooa. ⁷ 'O' til'a'yo' cha'xje'ni' na cwil'ana.

⁸ Ee'ni' o' jnda' ñet'om'yo' cantyja 'naa'ni' na jaa'ñe'ni' saq' je'ni' na jnda' seitjoom'na'ni' o' ñequio Ta Jesucristo, c'om'yo' cantyja 'naa'ni' naxueeñe'ni', ⁹ ee juu naxueeñe'ni' quia na matseixueeñena' naquii'ni' ts'om ts'a'ni', mach'eena'ni' na yats'a'ni'ñe'ni', xcwe

mach'eeⁿ ndo' mayom'm ñ'oom na nntseineiⁿ. ¹⁰ Cala'jnda'yo' na nnt-sawi'na'yo' na nl'a'yo' cha'tso yuu na macjaawee' ntyjii Ta Jesús ñ'e'ndyo'. ¹¹ Ticala'jomndyo' ñequio ljo' na tjaa yuu l'ue na cwil'a nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ na jaa'ñe. 'O cala'canogⁿ'yo' na tixcwe ljo' cwil'ana. ¹² Ee mach'eena' na jnaaⁿ ts'aⁿ na nntseineiⁿ ljo' na cwe' nty'iu cwil'a na'ñeeⁿ, ¹³ saa quia na jnda seicanogⁿ naxueeñe cha'tso ljo' na cwe' nty'iu cwiluii, quia jo' cwi-witquoo'ya. Ee juu naxuee matseicanogⁿ'na' cha'tsoñ'eⁿ ljo' na wanty'iuu' niom. ¹⁴ Cantyja 'naaⁿ luaa', luua matsona':

Calcwi' 'u na watsu',

quicantya' na wa' qui'ntaaⁿ l'oo

cha na ñequiaa Cristo na xuee nnc'oom'.

¹⁵ Cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ cal'andyo' cwenta cantyja chiuu waa na tsam'a'yo'. Tinc'om'yo' na cwe' tijndo'to n'om'yo', 'o c'om'yo' na jndo'ya n'om'yo'. ¹⁶ Jo' chii que'ndyo' na nl'a'yo' yuu na maty'iomyana'. Meiⁿ tila'catsu'yo' xuee 'na'yo' na cwe' chutindyo, ee cwii cwii xuee jaawiwiti. ¹⁷ Til'a'yo' cwii nnom na cwe' nl'a'to'yo', cala'no'ya'yo' ljo' l'ue ts'om Ta Ty'oots'om na nl'a'yo'. ¹⁸ Tinc'om'yo' na candye'yo', ee na luua' nl'a'yo' wjaachuna' 'o na nntsuundyo', 'o c'om'yo' na too'ndyo' ñ'eⁿ Espíritu Santo. ¹⁹ Cala'na'yo' ñ'oom na cho salmos na nndye'yo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' ndo' cata'yo' cha'tso nnom na ya nnta ts'aⁿ na cwila't'maa'ndyo' Ta Ty'oots'om ñequio na xcwee'ya n'om'yo'. ²⁰ Ñequi'cheⁿ quia'yo' na quian'l'uaa' Tsotyaa'ya Ty'oots'om cantyja cha'tsoti na matio'ñaa'ñe 'o ñequio xuee' Taya Jesucristo.

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na t'unco.

²¹ Catue'ndyo' cje'yo' ndaa nc'iaa'yo' na cwila'yu' nc'e na t'ma'ñe Ty'oots'om nquiu'yo'.

²² 'O yolcu na m'aⁿ s'aa'yo' cal'a'yo' ljo' na l'ue n'omna cha'cwijom cwindye'ntjom'yo' nnom nquii Ta Jesucristo. ²³ Ee tsa'ns'a cwiluiiñe xqueⁿ scoom'm, cha'xjeⁿ Cristo cwiluiiñe xqueⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaa'aⁿ ndo' na macwji'n'maa'ñe tmaa'ñeeⁿ, ee cwiluiiñena' seiⁿeⁿ, ²⁴ ndo' cha'xjeⁿ t'maaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' maju'ñecje nnom Cristo, maluaa' maca'na' na joo yolcu na jnda t'unco catuee'ndyecjena ndaa s'aana.

²⁵ Na'nom na m'aⁿ l'cuu c'omna na jnda nquiuna joo cha'xjeⁿ Cristo ty'oom na candya' ts'oom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaa'aⁿ ndo' na tquiaañe na tueeⁿeⁿ cwentaana. ²⁶ Luua' s'aaⁿ cha na nntseixmaⁿ tmaa'ñeeⁿ cwentaa' Ty'oots'om ndo' tqueⁿ l'oom'm juuna' quia na teits'oomndyena ndo' ñequio na tyondyena ñ'oom'm, ²⁷ cha ñequiaa che'nqueⁿ tmaa'ñeeⁿ nnom na nei'ncoo' caxuee tseixma'na', na tjaa yuu na cwajndii cantyja 'naa'na' meiⁿ tjaa'na' na cantseii'na' meiⁿ tjaa cwiicheⁿ na nljei' na tic-uaaya cantyja 'naa'na', na ñequi'cheⁿ tseixma'na' cwentaa' Ty'oots'om ndo' candaa'ñeⁿ matseixma'na' cwentaa'aⁿ. ²⁸ Maluaa' waa na matsona' na c'oom tsa'ns'a na wi' ts'oom scoom'm cha'xjeⁿ jnda ntyjeeⁿ seiⁿeⁿ. Ee ts'aⁿ na wi' ts'om scuu' ma'moⁿ na jnda ntyjiñe che'nquii. ²⁹ Ee tjaa 'ñeeⁿ quich'ee na jndoo'ñe che'nquii. Macwaa'aⁿ nantquie cha nnc'oom na yaa'aⁿ. Ndo' cha'xjeⁿ Cristo mach'eeⁿ cwenta jaa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaa'aⁿ, maluaa' matseijomna' na cateix'ee ts'aⁿ scoom'm. ³⁰ Ee jaa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaa'aⁿ, cwiluiindy seiⁿ Cristo na cha'waañe. Ndo' cwii cwiindy matseijomna' cwii cwii nnom na matseicañjom'na' jom. ³¹ "Jo' chii tsa'ns'a n'ñeeⁿ tsotyeeⁿ tsoñeeⁿ cha na nntseitjoom'na' jom ñ'eⁿ scoom'm ndo' wendyena nla'xma'na ñecwii ts'aⁿ." ³² Jeeⁿ t'maⁿ matseixmaⁿ ñ'oomwaa' na jeeⁿ wanty'iuu' waana'. Saa

ja matseijoom'ndyo ñ'oommeiⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ na macwjiⁱ Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. ³³ Saa ñ'oom na macandā, cwii ndo' cwiindyoy['] 'o c'oom na jnda ntyjii scuu' cha'xjeⁿ na jnda ntyjiiñe cheⁿnquii ndo' mati 'o naⁿlcu cala'l'uee'ndyo' s'aa'yo'.

6

Luaa macaⁿna' na c'om nda nn'aⁿ na cwila'y[']u'

¹ 'O yonch'u, nc'e na cwila'y[']u'yo' ñequio Jesucristo, laxmaⁿ'yo' na c'om'yo' na ndyaandyoy['] jo ndaa nn'aⁿ na nda o' ee maty'iomyana' na nl'a'yo' naljo'.

² Ee ljeii najndyee na matsaⁿntjomna' chuuna' ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ. Matsona': "Catseit'maaⁿndy[']u' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo' ³ cha na nnc'oom' na neiⁿ ndo' tco xueechu' nnom tsjoomnancuewaaⁿ." ⁴ Ndo' 'o je', na m'aⁿ nda'yo' til'a'yo' cwii nnom na nla'l'ioo'ndyena, 'o cala'quie'yo' joona ñequio ñ'oom na matseijndo'na' n'omna chiuu nnc'omna ndo' cat'moⁿ'yo' ndaana na candya' ts'om Ta Jesucristo joona.

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na teil'uandye na cwindye'ntjomtyeⁿ

⁵ 'O nn'aⁿ na teijndandyoy['], c'om'yo' na ndyaandyoy['] ndaa patrom 'naⁿ'yo', catue'ndyo'cje'yo' ndaana ndo' ñequio na nquia'yo' cala't'maaⁿndyo' joona ñequio na xcwee' n'om'yo' cha'xjeⁿ nquii'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom nquii Cristo. ⁶ Nchii cwe' quia na jndoo'na jo' na cwiqueⁿndyo' ts'iaaⁿ na wil'a'yo'. 'O cal'a'yo' na ljo' ee na manquii'yo' na nnom nquii Cristo m'aⁿ'tyeⁿ'yo' moso, ndo' ñequio na xcwee' n'om'yo' cwil'a'yo' yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om. ⁷ Ts'iaaⁿ na nl'a'yo', cal'a'yo' juuna' ñequio na tinc'uaa' n'om'yo', cha'xjeⁿ nnom nquii Ta Jesucristo na cwindye'ntjom'yo', nchii cwe' ndaa nn'aⁿ.

⁸ Ee manquii'yo' na cwii cwii ts'aⁿ, aa m'aaⁿtyeeⁿ moso oo aa m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ nqueⁿ, saa Ta Jesús ñequiaaⁿ na nnc'oñom cantyjati na ya na ñes'aa. ⁹ Ndo' 'o je' patrom, majo'ti cal'a'yo' ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ'tyeⁿ moso 'naⁿ'yo' meiⁿ nchii na nndu'yo' cwii ñ'oom na ntseicaty'uena' joona. Ee cjañjoom' n'om'yo' na 'o ñ'eⁿndye joona cañoom'luee m'aaⁿ Ta Jesús na matsaⁿntjoom jaa. Ndo' jo nnom jom ñecwii xjeⁿ cwila'xmaaⁿya.

L'o ts'iaaⁿmeiiⁿ cwil'uee'ndyo'

¹⁰ 'O nn'aⁿya, Ta Jesús tjacantya najndeiⁿ na matseixmaaⁿ. Cantyja 'naaⁿ jo' c'oom' jndeiⁿ n'om'yo' nc'e matseijoom'na' 'o ñ'eⁿñê. ¹¹ Cwil'uee'ndyo' cha'tso nnom l'o ts'iaaⁿ ndia' na jnda tquiaa Ty'oots'om ndaa'yo', cha na nndaⁿ nnaⁿndyo' nacjoo' cha'tso nnom na manquii'nn'aⁿ tsaⁿjndii 'o. ¹² Ee nchii cwe' ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ seiⁿ ñequio ndeiⁿ cwil'aaya tia'. Jaa m'aaⁿya nacjoo najnda na wiⁿndye na titquoo' na m'aⁿ jo ndo' ljo'luee, joo na waa najnda na cwiqueⁿ xjeⁿ, na cwitsaⁿntjom, ndo' nt'omcheⁿ na cwitsaⁿntjom tsjoomnancue jaaⁿwaañe. ¹³ Jo' chii cwil'uee'ndyo' cha'tsoñeⁿ l'o ts'iaaⁿ cwentaa ndia' na mañequiaa Ty'oots'om cha quia na nncue'ntyjo xuee na wiⁿntjom'yo' nndaⁿ nnaⁿndyo' ndo' na jnda jndaⁿ jnaⁿndyo' tia', ndicwaⁿ meiⁿntyje'nyeⁿ'yo'. ¹⁴ Cwintyje'nyeⁿ'yo' cwentaaⁿaⁿ na cwil'uee'ndyo' ñ'oom'm cha'xjeⁿ sondaro matsaityeeⁿ xcweeⁿeⁿ ñequio tjaⁿ, cal'a'yo' na maty'iomyana' ee juuna' nncwañoom'na' 'o cha'xjeⁿ cotom xjo wañoom'na' sondaro. ¹⁵ Cha'xjeⁿ m'aaⁿc'eeñe sondaro na mañjoom l'oom'm na wjaⁿ tia', mati 'o ñequii'cheⁿ c'om'c'eendyo' na nntsancia'yo' ñ'oom na ya na mañequiaana' na cwiljoa ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿ nn'aⁿ. ¹⁶ Tsaⁿjndii majoom'm ndo' nacjo'yo' na too' chom. Cha'xjeⁿ tjaⁿ tmeiⁿ mawañoom'na' sondaro na tinc'oom ndo' jom, maluaa' cwil'uee'ndyo' juu

na cwilayu'ya n'om'yo' cha nlandu'yo' ndo na maju' tsa'ndii nacjo'yo'.
 17 Juu na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om nn'a' cwil'uee'ndyo' juuna' na nncwafoom'na' 'o cha'xje' tja'xque' xjo' mawañoom'na' xque' sondaro ndo' mati cwil'uee'ndyo' ñ'oom'm cha'xje' xjo' espada na mañequiaa Espíritu Santo ndaa'yo'. 18 Tintsacwintyje'yo' na cwilaneinyo' nnom Ty'oots'om cha'xje' na mañequiaa Espíritu Santo naquii' n'om'yo', ñequii'che' cala'ty'oondyo' ndo' cata'nyo' nnoom, tincwintque'nyo', ñequii'che' na c'om'c'eendyo' na calaneinyo' nnoom cantyja 'naa' nn'a' na m'a' cwentaa'a'. 19 Mati calaneinyo' nnom Ty'oots'om cantyja 'na'ya na cateijnei' ja ñ'oom na nntseina'ya ndaa' nn'a' mei' tintseicaty'uena' ja na ñequiaya na caliu nn'a' chiuu waa ñ'oom na jee' wanty'iuu' waa na nlui'n'maa'ñe ts'a'. 20 Jnda ty'ioom ts'iaa' ja na mañequiaya ñ'oom naya 'naa'a', ndo' cwe' jnaa' jo' na m'aa'ya w'aancjo, calaneinyo' nnoom na c'o'nt'maa'ndyo' ts'o'o'ya na nntseina'ya juuna' ndaa' nn'a' cha'xje' matsona' na cats'aa.

Ñ'oom na jaantycwii na matseiljeii Pablo cartawaañe

21 Ti'nn'a'ya Tíquico, tsa' na jee' jnda ntyjiya, jom jee' xcwee' ts'oom ts'iaa' 'naa' Ta Jesús, jom ntseicañee' 'o chiuu waa na m'aa'ya cha caliu'yo' ljo' mats'aaya. 22 Cwe' jo' na majñoo'ya jom na m'a'nyo' na catseicañee' 'o chiuu waa na m'aa'ya ñjaa' cha na ñequiaana' na t'ma' n'om'yo'.

23 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo', nquii Ty'oots'om na cwiluiñê Tsotyaaya ñequio Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa, quiana na nnda'yo' na mei'cwii ñomtiuu tic'om'yo' jo ndaana ndo' na cato'ñoom'yo' na m'a'na na wi' n'omna 'o ee cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e'ndyena, 24 juu naya na matseixma' Ty'oots'om, quiaa' juuna' ndaa' cha'tsondye nn'a' na ticala'chuii' na m'a' na jnda nquiu Taya Jesucristo.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Filipos

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'y^u' tsjoom Filipos

¹ Maja Pablo ñequio Timoteo cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Jesucristo, cwilaljeiiyâ cartawaañe, cwilacwanoo^{yâ} juuna' na m'aⁿ 'o na cwila'y^u'yo' tsjoom Filipos na cwila'jomndyo' ñ'eⁿ Cristo Jesús, ñequiondyo' 'o na cwijindo'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om ñequio 'o na cwindye'ntjom'yo' ndaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ.

² Nquii Tsotyaa^y Ty'o^ots'om ñequio Ta Jesucristo guiana na candaa^yya nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿ ñequio juu na tjaa ñomtiu^u c'oom ts'aⁿ jo ndaaⁿna.

Macaⁿ Pablo cwentaa nn'aⁿ na cwila'y^u'

³ Cwii cwii ndii' na macjaañjoom' ts'o^ony^a 'o, nnom Ty'o^ots'omya, mañequiaya na quian'l'uaaⁿaⁿ cantyja 'naⁿ'yo'. ⁴ Quia na matseinaⁿya nnoom, ñequio na neiⁿya macaⁿa na cateijneiⁿ 'o na cha'tsondyo'. ⁵ Ee cantyjati xuee najndyee hasta xjeⁿ je'cheⁿ, ñecwii cwila'jomndyô naquii' ts'iaaⁿ na cwiñequiaayâ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'o^ots'om. ⁶ Ee ntyjiyya na juu ts'iaaⁿ nayawaañe na to' Ty'o^ots'om naquii' n'om'yo', ñe'cwii tco nnts'aaⁿ na nncjaacandaa'ñ'eⁿna' hasta xjeⁿ na nncwjee'nnda' Jesucristo. ⁷ Maxjeⁿ maty'iomyana' na luaa' m'aaⁿ ts'o^ony^a cantyja 'naaⁿ cha'tsondyo' ee na jeeⁿ jnda ntyjiyya 'o na cwila'jomndyo' ñ'eⁿndyô naya na matseixmaⁿ Ty'o^ots'om, meiiⁿ na m'aaⁿya w'aancjo oo meiiⁿ na meiⁿntyjaa'a jo ndaaⁿ na maⁿ'naⁿ'iaaⁿ na mawañoⁿa ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ oo na mañequiaya ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ cantyja na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. ⁸ Ee mantyjiiⁿndaa'ñe Ty'o^ots'om na jeeⁿ jnda ntyjiyya 'o nc'e juu na m'aaⁿ Jesucristo na jeeⁿ candya' ts'oom 'o cha'xjeⁿ na jeeⁿ wi' ts'om yuscu jnaaⁿ na 'ndaañe. ⁹ Macaⁿa nnom Ty'o^ots'om na nnc'om'ti'yo' na jnda nquii'yo' nc'iaa'yo', ñequio na jndo'ti n'om'yo' ndo' na nla'noⁿ'ti'yo' cha'tso, ¹⁰ cha ndaaⁿ nntjei'yo' cwentaaⁿ cwii nnom na xcweti tseixmaⁿna'. Ee na ljo' ndaaⁿ nnc'om lju'ndyo' na cwitzam'aⁿ'ti'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, meiⁿ ticalaxmaⁿ'yo' nn'aⁿ na cwila'tjoondye jo nnom Cristo xuee quia na nncwjee'nnaaⁿaⁿ, ¹¹ ndo' na luaa', nleil'uee'ñe Jesucristo joo na jnda jla'jomndyo' ñ'eⁿñe na nntseijomna' joona' cha'cwijom cwii ntjom na cwiwe' na cantyja 'naaⁿ joona' nntseit'maaⁿ'ñena' Ty'o^ots'om.

Yocheⁿ na wa'ndo'a nndi'tjoⁿya nnom Cristo

¹² 'O nn'aⁿya na cwila'y^u'yo', l'ue ts'o^on na cala'noⁿ'yo' na joo nawi'meiⁿ na matjoⁿya, mayuu'cheⁿ cwiteijndeina' na 'oonndye nn'aⁿ ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om nn'aⁿ. ¹³ Ee cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ wats'iaaⁿ ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ, manquiuyana na m'aaⁿya w'aancjo nc'e na majontyjoya cantyja 'naaⁿ Cristo. ¹⁴ Ndo' majndyeti nn'aⁿ na cwila'y^u' na cwiⁿty'iaana na m'aaⁿya praso, cwin'omt'maaⁿ'ndyena n'omna na ti'maaⁿ n'omna cwilaneiⁿna ñ'oom' Ty'o^ots'om ñequio na cwicantyyaa' n'omna Ta Jesús.

¹⁵ Ñ'oom na mayuu' na cwantindy^e joona cwilaneiⁿna ñ'oom'ñeeⁿ na taa' n'omna ja ndo' ñequio na ñe'cwinom'na ja, saaⁿ nt'omcheⁿ ñequio na xcwee' n'om cwil'ana ts'iaaⁿ'ñeeⁿ. ¹⁶ Saaⁿ nt'omndyena cwiñequiana ñ'oom'ñeeⁿ na ñequii'cheⁿ m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ nquieena, tixcwee' n'omna ee cwila'tiuuna na cwil'ana na ljo', cha nncjheetina' ja na m'aaⁿya praso,

17 *saa* nt'omndyena cwiñe'quiana ñ'oom'm ee na jnda nquiuna ja. Ee cwila'noⁿ'yana na ty'iom Ty'o^ots'om tis'aaⁿ ja na nncwintyja^a'a jo ndaa naⁿ'maⁿ'naⁱ'aaⁿ tsjoomwaañe. S'aaⁿ na ljo' ee l'ue ts'oom na nncwji'yuu'ndyo ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndaana. 18 *Saa* meiiⁿ na luua' waa tjaa na coch'eena' ja, ee meiiⁿ na xcwee' n'omna oo na aa tixcwee' n'omna na cwiñequiana ñ'oom cantyja 'naaⁿ'l Cristo, m'aaⁿ'ya na neiⁿ'ya na ljo'.

Ndo' nnc'o^ontyaya na neiⁿ'ya, 19 ee ntyjiiya na cha'tso nmeiiⁿ nntseijn-daa'ñena' na ndyaandyo w'aancjo nc'e na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'o^ots'om cantyja 'naⁿ'ya ndo' na mateijndeiⁿ nquii Espí^ritu na cwiluiñe Jesucristo ja. 20 Ee ntyja^a'ya cwii ts'o^on na tixonquiaa Ty'o^ots'om na nnts'aa cwii na cantyja 'naaⁿ' jo' nlui'naaⁿ'ndyo, xeⁿ nchii ñequio na t'maⁿ'ya ts'o^on ndaa nntseinaⁿ ndaa cha'tsondye nn'aⁿ ndo' na maje' ndo' 'iocha luua' nleitquioo' cantyja 'naⁿ'ya na tjacantyja na t'maⁿ' cwiluiñe Cristo, meiiⁿ na nncwando'tya oo meiiⁿ na nntseicuee'tona' ja. 21 Ee cantyja 'naⁿ'ya, meiiⁿ xeⁿ nncwando'tya, maxjeⁿ nnom Cristo nndi'ntjoⁿ'ya, ndo' xeⁿ nla'cuee'na ja, majo' t'maⁿ'ti naya 'naⁿ'ya. 22 *Saa* xeⁿ na aa nncwando'tya ndaa nnts'aaty^a ts'iaaⁿ 'naaⁿ' Ta Jesús, jo' chii ticaljei cwaaⁿ cwii na we joo nmeiⁿ' na nncwji'ndyo. 23 Ee quii'ntaaⁿ we nmeiⁿ'l, jeeⁿ jndei'na' cwaaⁿ cwii na nncwji'ndyo nayati, ee xeⁿ nnc'io nncjo na m'aaⁿ Cristo, na juu jo' jndati tseixmaⁿ'na' cantyja 'naⁿ'ya, 24 *saa* cantyja 'naaⁿ' cwiicheⁿ luua' macaⁿ'na' na nncwando'tya cha cateijndeiina' 'o. 25 Ndo' na mantyjiiyaya na ljo', matsei'noⁿ'a na nnc'o^ontyaya cantyja 'naⁿ'yo' cha nnteijndeiina' 'o na nntsatsati'yo' cantyja 'naaⁿ'l Cristo ndo' na t'maⁿ'ti ñequiaana' na neiⁿ'yo' na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ jom. 26 Jo' chii na nnc'o^onnda'a quii'ntaaⁿ'yo' cha juu na neiⁿ'yo' na cwiluiindyo' cwentaa' Jesucristo, nleif'maⁿ'tina'.

27 Luua queⁿ'yo' cwenta: juu cantyja na cwitsam'aⁿ'yo', cjoo' n'om'yo' na matseijomna' juuna' ñequio ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ'l Cristo, quia jo' meiiⁿ na nncjo nnty'ia 'o oo meiiⁿ na aa ti'cjo, ndaa nndiia ñ'oom na cwiljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' na ñe'cwii n'om'yo' na cwila'jnda'yo' na cha'tsondyo' cantyja 'naaⁿ'l ñ'oom na cwila'yuu'a na la'xmaa'ya nc'e juu ñ'oom na macwji'n'maaⁿ'ñe Ty'o^ots'om nn'aⁿ, 28 na meiⁿ'cwii tintseicatyu'ena' 'o ljo' na nl'a nn'aⁿ na jndooⁿ 'o. Na nl'a'yo' na ljo', nntseixmaⁿ'na' cwii 'naaⁿ ndaa jooⁿ na nntsuumdyena, *saa* cantyja 'naⁿ'yo' tseixmaⁿ'na' cwii 'naaⁿ na ñequiaa Ty'o^ots'om na nlui'n'maaⁿ'ndyo'. 29 Ee nchii ñequii'cheⁿ cwicanda'yo' na cwila'yuu'yo' ñ'eⁿ Cristo, *saa* mati na lco'wi'na' 'o cantyja 'naaⁿ'aⁿ. 30 'O ndo' mati ja mañe'cwii waa na cwila'jnda^a'ya. 'O jnda nty'ia'nda^a'yo' chiuu waa na seijndoya ndo' je' macwindye'yo' na ndicwaⁿ matseijndó.

2

T'maⁿ tjuñeje Cristo mati t'maⁿ matsei'maaⁿ'ñe Ty'o^ots'om jom

1 Jo' chii xeⁿ mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo' na la'xmaⁿ'yo' cwentaa' Cristo, xeⁿ mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo' na m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o, xeⁿ m'aaⁿ Espí^ritu quii' n'om'yo', ndo' xeⁿ m'aⁿ'yo' na wi' n'om'yo' nt'omcheⁿ, 2 quia jo' quia'yo' na canda^a'ya na neiⁿ'ya na cha'tsondyo' c'om'yo' na ñe'cwii ñ'oom 'o, na ñe'cwii c'om'yo' na jnda nqui'yo' ntyjee'yo', na ñe'cwii na m'aaⁿ n'om'yo' ndo' ñe'cwii ts'iaaⁿ cwil'a'yo'. 3 Meiⁿ'cwii til'a'yo' na wat^on' m'aⁿ'yo' meiⁿ nchii na cwilas'andyo' cwilalcundyo'. Ñequii'cheⁿ cal'a'yo' na cwitue'ndyo'c'je'yo'. Cwii cwiindyo' cwji' cwentaa' na t'maⁿ'ti cwiluiñe x'iaa' nchiiti nquii. 4 Meiⁿ'cwiindyo' 'o tinc'oom' ts'om na ñe'tomti chiuu waa na wjaawinom nquii. Mati c'oom' n'om'yo' chiuu nnteijndeiina' nc'iaa'yo'.

⁵ Cwii cwiindyo' ñe'cwii c'oom' n'om'yo' cha'xje' tyom'aa' ts'om Cristo Jesús, ⁶ ee jom:

Meii' na ñe'cwii ts'oom ñ'e' Ty'oots'om, saa ticatseijnei' na ñecwii xje' cwiluiiñê ñ'e'ñe Jom.

⁷ Tjei'ndyooñe che'nque' cantyja na matseixmaa', ndo' t'oom cha'na cwii moso, tuiiñê cha'xje' jaa nn'a'.

⁸ Ndo' na t'oomñê cha'na jaa nmeii', tjuceñe che'nque', ndo' na seicandañê, jo' na tuee'e', cwii na seijnaa'na' na tuee'e' cjo' ts'oom'naa'.

⁹ Ndo' nc'e na ljo', jo' chii t'ma' matseit'maa'ñe Ty'oots'om jom.

Ndo' mati tqee' na jndati tseixma' xue'e', nchiiti xuee' meiq'quia ts'a',

¹⁰ cha cantyja 'naa' xuee' Jesús cha'tso joo na m'a' cañoom'luee cata'na cantyena, ndo' mati joo na m'a' tsjoomnancue ñequio cha'tso joo na m'a' tsjoom l'oo, ¹¹ ndo' cha'tsondyena catjei'yuu'ndyena na cwiluiiñe Jesucristo na catsa'ntjoom

na cantyja 'naa' jo' nntseit'maa'ñena' Tsotyaaya Ty'oots'om.

Laxmaa'ya cha'cwijom chom na cwiwixuee ndaa' nn'a' tsjoomnancue

¹² Jo' chii 'o nn'a'ya na jee' jnda ntjiiya, quia ñet'oo'ya ñ'e'ndyo', jla'candañ'ndyo' chiuu ñetsjoo'ya ndaa'yo', majndeitiche' je' na tic'oo'ndyo' ñ'e'ndyo' cala'canda'yo'. Cantyja na cwitsam'a'yo' ñequio na xcwee' n'om'yo' cat'mo'yo' na cwiluiindyo' nn'a' na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om, ¹³ ee manquityee' mach'ee' na l'ue n'om'yo' na nl'a'yo' yuu na ya ndo' mateijnei' 'o na nla'canda'yo' yuu na l'ue ts'oom.

¹⁴ Cha'tso na cwil'a'yo', tila'ncjoo'ndyo' mei' ticalañ'ee' ndyue'yo' ñequio nc'iaa'yo' na cwila'yu' ¹⁵ cha tjaa 'ñee' juu nljeii na nntso waa na cwila'tjoondyo'. Cala'xma'yo' ntseinda Ty'oots'om na lju' m'a'yo' quii'ntaa' nn'a' natia laxma' na quie' n'om. Jo ndaa' na'ñee' cala'xma'yo' cha'cwijom cancjuu na cwiwixuee jo nnom tsjoomnancue na jaa'ñe, ¹⁶ yoche' na cwitsañ'om'yo' ñ'oom naya jo ndaa' nn'a' na mañequiaana' na cwita'ndo' añmaa'na. Ndo' na ljo' quia na nncwjee'nnda' Cristo, nnda' nnc'oo' na nei'ya cantyja 'na'yo', na matseinq'ya'na' na ticwe' ts'iaa'ndyo' ñes'aaya ts'iaa' quii'ntaa'yo'. ¹⁷ Ndo' meii' xe' na aa nntseicuee'na' ja cha'cwijom quioo' na cwila'cuee' nn'a' na cwila't'maa'ndyena Ty'oots'om cha na nntseicandañ'ena' na cwñequia'yo' nnoom nc'e na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'e'ñê maxje' m'aa'ya na nei'ya ndo' matseinei'ndyo' ñequio cha'tsondyo'. ¹⁸ Mati c'om'yo' na nei'yo' ndo' calajomndyo' ñ'e'ndyo' na m'aa'ya na nei'ya.

Cantyja 'naa' Timoteo ñequio Epafrodito

¹⁹ Macantyja'aa' ts'oo'ya jo nnom Ta Jesús na tyuaa' njñoo'ya Timoteo na m'a'yo' cha quia na nndyolcwee'e' nndiyya chiuu waa na m'a'yo'. ²⁰ Ee ñenque' m'aa' ts'oom cantyja 'na'yo' cha'xje' ja luaa na jaawa jaacue na m'aa' ts'oo' chiuu ya nnteiñdeiiina' 'o, ²¹ ee cha'tso nt'omche' nn'a' macandā m'aa' n'omna cantyja 'naa' na cwila'jndaa'ndye nquieena nchii chiuu waa na l'ue ts'om Jesucristo. ²² Saa 'o nquiu'ya'yo' chiuu wjaam'aa' Timoteo ndo' chiuu waa na tyondi'ntjoom n'e'ndyo, tejinei' ja cha'cwijom mach'ee' jnda ts'a' ñequio tsotye. ²³ Jo' chii tyuaa'ti na nljeiya chiuu nntseijn-daa'ñena' ñ'oom na maleiñ'oom ja, quia jo' njñoo'ya jom na m'a'yo', ²⁴ saa mati quit'ma' ts'oo' Nquii na matsa'ntjom ja na tyuaa' nncjo' candoo'a 'o.

25 Saa maquaⁿ cwenta na macaⁿna' na catseicwanoⁿlcwaa' a tiⁿnn'aaⁿya Epafrodito, jom na matseijomñe' ts'iaaⁿ na mats'aa ndo' tseimaaⁿ sondaro cwentaa' Ta Jesús, jom na jñomⁿyo' na m'aaⁿya na cwiteijndeiyⁿo' ja 'naⁿ na macaⁿna' ja. 26 Jeeⁿ l'ue ts'oom na nnty'iaaⁿnnaaⁿaⁿ cha'tsondyo' 'o ee matse'iⁿndaaⁿna' ntyjeeⁿ na jnda jndyeⁿyo' na ñeteiweeⁿeⁿ. 27 Ee ñ'oom na mayuu' naljo' tjoom hasta mawaa xjeⁿ na ntseicueeⁿna' jom saa ty'oom Ty'oots'om na wi' ts'om jom, ndo' nchii macandã jom, mati ja, titseicwaljooⁿtina' na chjoo' ts'ooⁿ. 28 Jo' chii matyuaaⁿti majñooⁿya jom na m'aⁿyo' cha na ñeiquiaana' na neiⁿyo' na nnty'iaⁿnndaⁿyo' jom ndo' cha tic'ooⁿya na chjoo' ts'ooⁿ. 29 Ñequio na neiⁿyo' catoⁿñoomⁿnndaⁿyo' jom cha'na cwii ts'aⁿ na matseijomñe' ñ'eⁿ Ta Jesús ndo' ñequiiⁿcheⁿ calaⁿt'maaⁿndyo' nn'aⁿ na laxmaⁿ cha'na jom. 30 Ee mawaa mawaaxjeⁿ na ntseicueeⁿna' jom na mandiⁿtjoom nnom Cristo. Tju'teincuuⁿñena' jom na mateijneiⁿ ja ts'iaaⁿ na leicandã n'l'a' ncjoⁿyo'.

3

Cwii na mayuu'cheⁿ na jdana'

1 Ndo' je' je' 'o nn'aⁿya na cwilaⁿyu'yo', quiaana' na neiⁿyo' na cwiluiⁿndyo' cwentaa' Ta Jesús. Ticjomeintyjaaⁿ a na nntsjoonnda'a ñ'oom na jnda seiljeiya ndaaⁿyo' jom' mateijndeina' 'o. 2 Cal'andyo' cwenta cantyja 'naaⁿ naⁿm'aⁿ na cha'cwijom calue' jona natia na cwil'ana na cwityjena seii' ts'aⁿ, 3 ee jaa laxmaaⁿya nn'aⁿ na mayuu'cheⁿ tuui 'naaⁿ, jaa na cwilaⁿt'maaⁿndyo Ty'oots'om nc'e Espíritu Santo, na m'aaⁿya na neiⁿya na laxmaaⁿya cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús meiⁿ ticantyyaa' n'ooⁿya 'naaⁿ na tuui seii' ts'aⁿ. 4 Cantyja 'naⁿ ja luua, wanaaⁿ na ntseicantyyaa' ts'ooⁿ cha'na ts'iaaⁿwaa'. Xeⁿ aa m'aaⁿ ts'aⁿ na matseitiuu wanaaⁿ na matseicantyyaa' ts'om ts'iaaⁿmeiⁿ, majndeitiicheⁿ ja, 5 jnda ñeeⁿ xuee na tuiindyⁿo tuui 'naaⁿ tjaaⁿya. Ts'aⁿ tsjaaⁿ nn'aⁿ Israel ja, tmaaⁿ cwentaa' Benjamin, ts'aⁿ hebreo ja ndo' tsotyã tsondyo mann'aⁿ hebreos jona. Cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ts'aⁿ tmaaⁿ fariseo ja. 6 Cantyja na tyooⁿ ts'ooⁿ naquii' ñ'oom cwilein'om nn'aⁿ judíos, tyontyjoja tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. Cantyja 'naaⁿ na matseicandã ñe ts'aⁿ jo nnom ljeii na tqueⁿ Moisés, tjaa ñeeⁿ juu na nndaã m'moⁿ na tyootseicandãⁿndyo jo nnom juuna'. 7 Saa cha'tso nmeiⁿ na tandyⁿo xuee tjeii'a cwenta na tjacantyya na jnda laxmaⁿna', je' nc'e na m'aaⁿya cantyja 'naaⁿ Cristo macwjii'a cwenta na cwe' ts'iaaⁿndyo laxmaⁿna', 8 ndo' nchii macandã luua', tjaa'na cwiicheⁿ na jnda ntyjiya quia na macwjii'a cwenta na tjacantyya naya tseixmaⁿna' na cwiluiindyⁿo cwentaa' Cristo Jesús na cwiluiñe' na matsaⁿntjoom ja. Nc'e jom, cha'tso na ñetjeii'a cwenta na jnda laxmaⁿna', je' macwjaaⁿndyo cwenta na laxmaⁿna' cha'cwijom to' cha ndaaⁿ nntseixmaⁿya cwentaaⁿaⁿ, 9 ndo' na nleitquoo' na matseijoomⁿna' ja cantyja 'naaⁿaⁿ. Nchii mal'uaya na matseixmaⁿya ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿ nc'e matseicandãⁿndyo ljeii na tqueⁿ Moisés saa nc'e na matseyuⁿya ts'ooⁿ ñ'eⁿ Cristo. 10 Ñe'catseiljeiiⁿndyo cantyja 'naaⁿ Cristo ndo' na nntseixmaⁿya juu najndeii na matseixmaⁿ Ty'oots'om na s'aa na tando'xoom, ndo' na nntseijomndyo ñequio joo nawi' na teinoom ndo' na nntseixmaⁿya cha'xjeⁿ na seixmaaⁿ xjeⁿ na tueeⁿeⁿ, 11 ee na ntyjaa' ts'ooⁿ na ñ'aⁿ quia na nntaⁿndo'xco nn'aⁿ na jnda tja.

Calaⁿjndaⁿya cha nntantjooⁿya

12 Nchii ñe'catsjoⁿ na jnda mamatseixmaⁿya cha'tso nmeiⁿ meiⁿ nchii na candaⁿ matseixmaⁿya saa matseijndoya ts'ooⁿ na macantyyaa' ts'ooⁿ na ntseixmaⁿya jona nc'e nquii Cristo tjeiⁿñeeⁿ ja. 13 O nn'aⁿya na cwilaⁿyu'yo',

nchii matsjooya na mamatseixma^aya juuna^a, saa luaa mats'aa, cwitsuu'yaya ts'ooⁿ ljo' ñeseixma^aya jaach'ee xuee ndo' matseijndoyaya na nncua^antyjoaya juu na waa jo nnooⁿ, ¹⁴ cha nncua^acañoo^aya yuu na jnda t'moⁿ Ty'oqots'om nooⁿ ndo' na nnto'ñoⁿya naya na ñeiquiaa nqueⁿ na ma'maaⁿ jaa cantyja 'naaⁿ! Cristo Jesús.

¹⁵ Cha'tsondyo jaa na laxmaa^aya na canda^a cwila'yuyaya n'ooⁿya matsona^a na laa'ti' c'oom' n'ooⁿya. Ndo' xeⁿ waa cwiicheⁿ nnom na m'aaⁿ n'om'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', nntseijndo' Ty'oqots'om n'om'yo' cantyja 'naaⁿ'na'.

¹⁶ Saa ñ'oom na mayuu'cheⁿ, macaⁿ'na' na tjoom' c'ooⁿya cantyja 'naaⁿ ñ'oom na jnda to'ñoⁿya.

¹⁷ O nn'a^aya na cwila'yuyaya, cala'ljeii'ndyo' cha'xjeⁿ na mats'aa. Ndo' mati queⁿ'yo' cwenta cwaaⁿ nc'iaa'yo' na cwila'ljeii'ndye cha'xjeⁿ na cwil'aayâ, caluii'ndyo' jona. ¹⁸ Jndye ndii' jnda ñetsjooya ndaa'yo', ndo' ñequio na mat'iooya matsjoonnda'a, jndye nn'aⁿ m'aⁿ na jndoo ñ'oom cantyja 'naaⁿ na tue' Cristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ, ¹⁹ saa na macanda maxjeⁿ nntsuundyena. Ñequii'cheⁿ cwila't'maaⁿndyena juu na l'ue n'om seiina. Matsona^a na c'omna na jnaaⁿna cantyja 'naaⁿ'na' saa juu na matsona^a na c'omna na jnaaⁿna, cwiitjeii's'andyena cantyja 'naaⁿ'na'. ²⁰ Saa jaa nmeii' la'xmaa^aya cantyja 'naaⁿ cañoom'luee, juu jo' tseixmaⁿ'na' tsjoomya, ndo' cwimeii'ndo'nty'iaandyo na jo' jo' nnaⁿ nquii na macwji'n'maaⁿñe jaa, juu Jesucristo. ²¹ Jom nntseichueeⁿ'eⁿ seii'a na jeeⁿ cje tseixmaⁿ'na' na nntseijomna' jona' cha'na seii'eⁿ na xocwi'ndaa' na matseixmaaⁿ jnda na wando'xoom. Nnts'aaⁿ na ljo' nc'e najndeii na tseixmaaⁿ na nlqueeⁿ xjeⁿ cha'tso na niom.

4

C'ooⁿ na neiⁿya na m'aa^aya ñ'eⁿ Ta Jesús

¹ Jo' chii 'o nn'a^aya na cwila'yuyaya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, ndo' na jeeⁿ ñe'cantlyaya, 'o na jeeⁿ jnda ntyjiya, jeeⁿ neiⁿya cantyja 'naⁿ'yo', na cwilui'ndyo' cwii na tantjoⁿya, tyeⁿ caljoo'ndyo' cantyja 'naaⁿ' Ta Jesús.

² Macaⁿ'a nnom Evodia ndo' mati nnom Síntique, nc'e na cwiluiindyena ntyjelcuna na cwila'yuyaya ñ'eⁿ Ta Jesús, caljoo'ndyena ñ'eⁿ ntyjeena. ³ Ndo' 'u ti'x'iaaya na tjoom' ñel'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ' Ty'oqots'om, macaⁿ'a na catejndeii' yolcum'aⁿ, ee tyolajomndyena ñ'eⁿndyo na tjoom' tyoñeiquiaaya ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ, mandiiñ'eⁿ Clemente ñequio nt'omndye jona na ñel'ana ts'iaaⁿ ñ'eⁿndyo na jnda teiljeii ncuenea naquii' libro na chuuna' ncuue nn'aⁿ na laxmaⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'.

⁴ Ñequii'cheⁿ c'om'yo' na neiⁿ'yo' na laxmaⁿ'yo' cwentaa' Ta Jesús. Matsjoonnda'a: C'om'yo' na neiⁿ'yo'. ⁵ Cal'a'yo' na cha'tsondye nn'aⁿ nnta'jnaaⁿ'na na 'o la'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na yann'a'ndyo'. Jnda teindyoo' na nncwjee'ndda' Ta Jesús.

⁶ Mei'ljo'cheⁿ na cwiwinom'yo', tiñequiandyo' na nntseii'eeⁿñena' 'o. Quia na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'oqots'om, cha'tso jo' cataⁿ'yo' nnoom ndo' ñequio na quian'l'uaaⁿ'aⁿ. ⁷ Na nl'a'yo' na ljo' ñeiquiaaⁿ na tjaa ñomtiiu c'om'yo' jo nnoom na juu jo' t'mati tseixmaⁿ'na' nchiiti na nnda^a nntseii'ñoⁿ ts'aⁿ, ndo' juuna' nnts'aana' cwenta n'om'yo' ñequio joo ñomtiiu na m'aⁿ'yo' ee na matseijoom'na' 'o ñ'eⁿ Cristo Jesús.

C'oom' n'om'yo' cha'tso na ya la'xmaⁿ'na'

⁸ Ñ'oom na macanda 'o nn'a^aya na cwila'yuyaya, c'oom'ya n'om'yo' cha'tso na cwiluiiñena' na mayuu', cha'tso na matseit'maaⁿñena' cwiicheⁿ ts'aⁿ, cha'tso na maty'iomyana', cha'tso na lju' tseixmaⁿ'na', cha'tso na cjaawee'

nquiu nn'a'n, cha'tso na waa ñ'oom ya cantyja 'naa'na'. Mei'nquia na ya laxma'na' ndo' na matseixma'na' na nntseiwendyena' ts'a'n, cha'tso nmei'n' c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naa'na'.

⁹ Cha'tso na jnda ñet'moo'ya ndaa'yo' ñequio joo na jnda ñenty'ia'yo' na ñes'aa, na jnda ñejndye'yo' na ñeseina', ñequii'che' jo' cal'a'yo', quia jo' nquii Ty'oots'om na mach'ee' na cwiljoya ts'oom ñ'e'ndyo jaa, nc'oomñe' ñ'e'ndyo'.

Nn'a'n na tyolayu' tsjoom Filipos tyoteijndeina Pablo

¹⁰ Mañequiaa Ta Jesús na nei'ya na cwijaañjoom'nnda' n'om'yo' ja. Nchii na matsjoo na jnda tsuu' n'om'yo' ja, cwe' na ticju'naa'ñena' na nnteijndeiti'yo' ja. ¹¹ Nchii matsjoo na luaa' ee na matseitjoona' ja nc'e' jnda ljeii'na' na cwiljoya ts'oo' aa maleiñ'o'ya oo aa tjaa'na'. ¹² Ee jnda ljeii'na' chiuu waa na m'aa'ya ee quitjo'ya na matseitjoona' ja, ndo' quia waa maya na maleiñ'o'. Jnda sei'no'yaya na c'oo'ya na nei'ya mei'nquia na matjo', meii' na aa tcwaa'a, meii' ticwa'a, meii' na ma'ndiina' l'oo, oo meii' na matseitjoona'. ¹³ Cha'tso cwicandaa mats'aa nc'e' najndei nquii Cristo. ¹⁴ Saa jee' xcwe l'a'yo' na teijndeiy'o' cantyja na matseitjoona' ja.

¹⁵ Quia na jlui'a ts'ondaa Macedonia na to'a na mañequia ñ'oom naya na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om nn'a'n, macandá 'o tmaa' nn'a'n na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' na m'a'nyo' Filipos jla'cwanom'yo' tsjo'ñjee' na teijndeiy'o' ja na jndu'yo' na quian'uaa' Ty'oots'om na teijndei ñ'oom'ñee' 'o. ¹⁶ Ndo' mati quia tyom'aa'ya Tesalónica nchii cwe' ñejom ndii' jla'cwanom'yo' tsjo'ñjee' na teijndeiy'o' ja 'na' na matseitjoona' ja. ¹⁷ Saa nchii cwe' ñequii'che' na m'aa' ts'oo' cantyja 'naa' s'om na maco'ño'. Ja l'ue ts'oo' nlejndyeti naya 'na'yo' na cwileiwe jo nnom Ty'oots'om. ¹⁸ Jnda to'ño'ya cha'tso na jla'cwanom'yo' hasta waljoo'che' jndye to'ño'ya. Cantyja 'naa' joo s'om na jla'cwanom'yo' ñequio l'o Epafrodito, jee' tinc'uaa' l'a'yo'. Juu jo' matseijomna' cha'cwijom jndyee' ts'oom suu na jee' cachi ntyjii Ty'oots'om, ¹⁹ Ndo' nquii Ty'oots'omya nc'e' Cristo Jesús ñequiaa' cha'tsoti na maca'na' 'o cantyjati na matseixmaa' na tjacantyja na tyañê. ²⁰ Ñequii'che' caluiit'ma'ñe Ty'oots'om na nque' Tsotyayya. Caluii na ljo'.

Xma'ndyo' na cha'tsondyo'

²¹ Cantyja 'na'ya candu'yo' na xma'ndye cha'tso nn'a'n na cwila'xma'na tmaa' cwentaa' Ty'oots'om nc'e' m'a'na cantyja 'naa' Jesucristo. Joo nn'a'n na cwila'yu' na m'a' ljoofne' ñ'e'ndyo' cwila'cwanomna na xma'ndyo'. ²² Mati cha'tsondye nn'a'n na la'xma'na tmaa' cwentaa' Ty'oots'om cwila'cwanomna na xma'ndyo', majndeiitiche' nn'a'n na cwindye'ntjomna nnom tsa'mats'iaa'nt'ma' tsjoom Roma.

²³ Juu naya na matseixma' Ta Jesucristo cwentayya, c'oomna' ñ'e' cha'tsondyo' 'o.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Colosas

Nn'aⁿ na cwila'yu' Colosas to'ñoom carta

¹⁻² Ja Pablo cwiluiindyô apóstol na majñom Jesucristo na jonquia ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, matseixmaⁿya ts'iaaⁿmeiiⁿ ee na l'ue ts'om Ty'oots'om. Wendyô ñequio ti'nn'aⁿya Timoteo cwilaljeiyá cartawaa na m'aⁿ'yo' tsjoom Colosas na cwila'yu'yo' ñequio Cristo ndo' na cwiluiindyô' cwentaa' Ty'oots'om. Cwitaⁿyaⁿ na quiaa Tsotyaaⁿya Ty'oots'om naya na matseixmaaⁿ ndaaⁿ'yo' ñequio na meiⁿcwii ñomtiiu tic'om'yo' jo nnoom.

Macaⁿ Pablo na catio'naaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na cwila'yu'

³ Quia cwilanaaⁿyaⁿ nnom Ta Ty'oots'om, ñequii'cheⁿ cwiñe'quiaayá na quian'l'uaaⁿ'aⁿ cantyja 'naⁿ'yo'. Jom cwiluiñê Tsotyⁿ nquii Ta Jesucristo cwentaaya. ⁴ Ee jnda macwindyaayá na mati 'o cwiluiindyô' nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Jesucristo, ndo' na jnda nquii'yo' cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyⁿe cwentaa' Ty'oots'om. ⁵ Juu na m'aⁿ'yo' na wi' n'om' ntyjee'yo' mat'uiina' juu na cwicantyyaa' n'om'yo' na cwileiwená cañoom'luee. Quia tyondye'yo' ñ'oom na mayuu' na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, jo' tquiaana' na cwicantyyaa' n'om'yo'. ⁶ Ñ'oomwaa' na tquia nn'aⁿ ndaaⁿ'yo' wjaanty'eena' cha'waa tsjoomnancue ndo' matejindeiina' nn'aⁿ. Ljo'yu mach'eena' cha'na s'aana' quii' n'om'yo' xjeⁿ na jndye'yo' na tyola'neiⁿ nn'aⁿ cantyja na candyá ts'om Ty'oots'om nn'aⁿ ndo' jla'noⁿ'yo' na mayuu'cheⁿ na ljo' tseixmaaⁿ. ⁷ Juu Epafraⁿ tyo'mooⁿ ñ'oom nayawaañe ndaaⁿ'yo'. Tjom cwindya'ntjooⁿyaⁿ nnom Cristo ñ'eⁿñê, ndo' jeeⁿ jnda nquiiuyá jom. Mati jeeⁿ xcwee' ts'oom na mand'i'ntjoom ndaaⁿ'yo'. ⁸ Nqueⁿ seicañeeⁿ já cantyja 'naⁿ'yo' ndo' cantyja na mañequiaa Espíritu Santo na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na cwila'yu'.

⁹ Manc'e jo', xjeⁿ na jndyaayá cantyja 'naⁿ'yo', ñecwii tco cwilanaaⁿyaⁿ nnom Ty'oots'om cwenta'yo'. Cwitaⁿyaⁿ nnoom na m'mooⁿ ndaaⁿ'yo' chiuu l'ue ts'oom ñ'eⁿndyo' ndo' na ñequiaaⁿ na jndo' n'om'yo' ndo' na nla'noⁿ'yo' ljo' l'ue ts'om Espíritu Santo. ¹⁰ Ndo' naljo' ndaaⁿ nnc'om'yo' cha'xjeⁿ matsona' na c'om nn'aⁿ na laxmaⁿ'na' cwentaa' Ta Jesús, na ñequii'cheⁿ cwil'a'yo' yuu na cjaawee' ntyjeeⁿ, na cha'tso nnom ts'iaaⁿ na ya nleitquioo' cantyja 'naⁿ'yo' na cha'cwijom cwiwe' ntjom, na nncjaachuñetina' 'o na yati nnta'jnaⁿ'yo' Ty'oots'om. ¹¹ Jom tjacantyya cwiluiñê najneiⁿ. Cwitaⁿyaⁿ na cantyja 'naaⁿ' jo' ñequiaaⁿ na jnda'yo' cha ñequio na t'maⁿ n'om'yo' ndo' na neiⁿ' n'om'yo' nndaⁿ nnaⁿndyo' cha'tso nnom nawi' na cwiwinom'yo'. ¹² Ndo' mati na ñe'quia'yo' na quian'l'uaa' Tsotyaaⁿya Ty'oots'om. Ee na jnda tqueeⁿ na la'xmaaⁿya na nnto'ñoⁿya cha'tso nnom na cwito'ñoom nn'aⁿ na macwjeeⁿ'eⁿ cwentaaⁿ'aⁿ na cwila'jomndyena cantyja na cwiluiñê na matsa'ntjoom yuu na jeeⁿ cacuee. ¹³ Ndo' seicandyañê jaa na ñet'ooⁿya nacje 'naaⁿ' najaaⁿñe. Ndo' jnda tjaa'ñê jaa nacje 'naaⁿ' na matsa'ntjom Jnaaⁿ, nquii na jeeⁿ candyá ts'oom, ¹⁴ cantyja na tue' juu, jo' cwilui'n'maaⁿndyo, na matseit'maⁿ ts'oom jnaa'ya.

Ljoyaandyⁿe nn'aⁿ ñequio Ty'oots'om nc'e na tue' Cristo

¹⁵ Tixocandaⁿ nnty'iaa' ts'aⁿ Ty'oots'om saaⁿ na nty'iaa nn'aⁿ Jnaaⁿ jla'noⁿ'na chiuu cwiluiñê. Juu m'aaⁿ najndyee cwitjoocheⁿ na jl'ana cha'tso

na niom. ¹⁶ Ñequio Cristo s'aa Ty'oqots'om cha'tsoti na m'aⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue. Nt'om ya cwinty'iaandaaya ndo' ñ'eeⁿ nt'om na tileicanty'iaaya, cha'na cantyja na cwitsa'ntjom ángeles, ndo' cha'na joo na cwiluiitquiendye na nchii nn'aⁿ joo. Ñ'eⁿ Cristo s'aaⁿ cha'tsoñ'eⁿ, cha catseit'maaⁿñena' juu cantyja 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ'. ¹⁷ M'aaⁿ Cristo cwitjoocheⁿ na ncuaa cha'tso nmeiⁿ ndo' cantyja 'naaⁿ jom teinchu' cha'tso na seijndaa'ñê. ¹⁸ Nqueⁿ cwiluiiñê xqueⁿ tmaaⁿ jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ndo' cwiluiindyoye seiiⁿeⁿ. Cwitandoo'a nc'e jom, nqueⁿ na tquiaa jndyee Ty'oqots'om na tando'xcoom quii'ntaaⁿ l'oo. Cantyja 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ maqueⁿna' jom na tjacantya na cwiluiit'maⁿñê na cha'tso na cha'tso. ¹⁹ Ty'oqots'om l'ueya ts'oom na catseixmaⁿ Cristo cha'tsoti na matseixmaaⁿ. ²⁰ Ndo' mati nc'e Cristo l'ue ts'oom na nnc'omyaandyey ñ'eⁿñê cha'tsoti na m'aⁿ, meiiⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue, ndo' mati joo na m'aⁿ cañoom'luee nc'e na tue' Cristo nnom ts'oom'naaⁿ.

²¹ Na ñeindyowana', meit'oⁿ ñet'om'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om, ndo' wjee'yo' jom xjeⁿ naquii' n'om'yo'cheⁿ nc'e natia na ñel'a'yo', saq je' jndá tqueeⁿ 'o na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyo', ²² nc'e na wi' na teinom Cristo na tueeⁿeⁿ cantyja na ts'aⁿ jom. S'aaⁿ naljo' cha nddaq m'mqooⁿ 'o nnom Tsotyeeⁿ na cwiluiindyoy' cwentaaⁿaⁿ na meiⁿcwii tacwajndiindyoy' ndo' tatjaa'na' jnaⁿyo'. ²³ Saq cantyja 'naⁿyo' macaⁿna' na caljoo'ndyoy'tyeⁿyo' na cwila'yuy'a n'om'yo' ñ'eⁿñê cha'cwijom na njoom na wjaa nch'ioo' ts'oom. Tintjei'ndyoy' na ntyjaa' n'om'yo' ñ'oom naya na jndá jndyey'yo' na mañequiaana' na cwilui'n'maa'ndyoy'. Juu ñ'oom'ñeeⁿ cwit'omna' cha'waa tsjoomnancue ndo' ja Pablo majuuna' mañequiaaya ndaq nn'aⁿ.

Mandi'ntjom Pablo ndaq nn'aⁿ na macwji'n'maa'ñe Ty'oqots'om

²⁴ Waa nawi' na mawinooy'a cwenta'yo', saq neiⁿya na ljo' matjoⁿ ee cantyja 'naaⁿjo', ñequio seii'a matseicandaq'ñena' juu nawi' na teinom Cristo cwentaa nn'aⁿ tmaaⁿ 'naaⁿaⁿ, na juu jo' seiiⁿeⁿ tseixmaⁿna'. ²⁵ Ee nc'e ts'iaaⁿ na jndá ty'iom Ty'oqots'om ja, jo' na cwiluiindyoy ts'aⁿ na mandi'ntjom ndaq nn'aⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwentaaⁿaⁿ. Cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ seijndaa'ñê na mañequiaaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaq nn'aⁿ meiⁿquaiyuucheⁿ, ndo' mati mateijndeiiⁿ 'o. ²⁶ Jndye ndyoy na jndá teinom, ñet'oomnty'iu juu ñ'oom naya'ñeeⁿ saq je' ma'moⁿ Ty'oqots'om juuna' ndaq nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ. ²⁷ Ee tjaawee' ts'oom na matseicañeeⁿ nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ na juu na jeeⁿ cajnda na tseixmaⁿ Cristo na matseit'maaⁿñena' jom, mati m'aaⁿjo' cwenta' 'o. Juu ñ'oom wanty'iuu'ñeeⁿ, luua ma'moⁿna': Cristo m'aaⁿñê naquii n'om'yo', na juu jo' mañequiaana' na cwicantyyaa' n'om'yo' na nla'jomndyoy' na nluuit'maⁿñê.

²⁸ Já cwilacandiiyâ cantyja 'naaⁿ Cristo. Cwilajndoo'â n'om nn'aⁿ ndo' mati ñequio ñ'oom na xcweti cwit'mqoo'yâ ndaq cha'tso nn'aⁿ cha cantyja 'naaⁿ Cristo nnc'omna na candaq'ndyena jo nnom Ty'oqots'om. ²⁹ Ee na luua' waa ts'iaaⁿ na to'ñoⁿ, matseijndoyya na mats'aa juuna' ñequio najndeii na mañequiaa Cristo na matseixmaⁿya.

2

¹ L'ue ts'ooⁿ na caliu'yo' na jeeⁿ t'maⁿ waa na matseijndoyya cantyja 'naⁿyo', 'o ndo' mati nn'aⁿ na cwila'yuy' na m'aⁿna tsjoom Laodicea, ndo' mati cha'tsondye nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿ ja, ² matseijndo cha nnc'om t'maaⁿndyey n'om, ndo' cha tjoom' nc'om na wi' n'om nc'iaa na cwila'yuy', ndo' na jndyety na cwi'oola'noⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom wanty'iuu' na matseicandii Ty'oqots'om na juuna' maquiiiti Cristo cwiluiiñena'. ³ Ee cantyja 'naaⁿ jom

m'aⁿ nty'iu cha'tso na jndo' ts'om Ty'oots'om na jeeⁿ jnda laxmaⁿna' ñequio joo na mantyyiicheⁿ. ⁴ Matsjoo ñ'oomwaa' ndaa'yo' cha tiñe'quiandyo' na ñne'quiu'nn'aⁿna' 'o cwii ñ'oom na nla'neiⁿ nn'aⁿ ndaa'yo' na nnc-jaachuuñena' 'o. ⁵ Ee meiiⁿ na tic'ooⁿya quii'ntaaⁿyo', saa naquii' ts'ooⁿya cha'cwijom na ñ'aⁿya ñ'eⁿndyo' na jeeⁿ neiⁿya na maquaⁿ cwenta na jeeⁿ xcwe cwil'a'yo' ndo' na cwila'yuya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om.

⁶ 'O jnda jla'ljo'yo' Cristo Jesús naquii' n'om'yo' na cwiluiiñê na matsa'ntjoom 'o. Jo' chii ñequiii'cheⁿ c'om'yo' na cwila'jomndyo' ñ'eⁿñê. ⁷ C'om'tyeⁿyo' cantyja 'naaⁿaⁿ cha'xjeⁿ tyeⁿ m'aⁿ nch'ioo' ts'oom quii' tyuaa. Ndo' catsana'jnda'yo' cantyja na cwila'yuya'yo' ñ'eⁿñê. Cal'a'yo' cha'xjeⁿ ñ'oom na t'moⁿ ts'aⁿ ndaa'yo'. Ndo' ñequiii'cheⁿ quia'yo' na jeeⁿ quianl'uaa' Ty'oots'om cha'tso nnom na matio'naaⁿñê 'o.

Nmeii' la'xmaa'ya nc'e na cwitandoq'xcqo'ya ñ'eⁿ Cristo

⁸ Cal'andyo' cwenta na tiñequiandyo' na nla'jomndyo' ñequio nn'aⁿ na cwinquio'nn'aⁿ nt'omcheⁿ ñequio ñ'oom na m'aaⁿ n'omna, ñ'oom na matseñ'eeⁿñena' nn'aⁿ ee nchii cantyja 'naaⁿ Cristo cwila'jomndyena, macanda cwi'oola'jomndye chiuu na nquiu nquiee ndo' ñequio natia najnda na cwitsa'ntjom tsjoomnancuewaañe.

⁹ Ee cha'tso na cwiluiiñê Ty'oots'om candaa'ñ'eⁿ tseixmaⁿ Cristo na tuiiñê na ts'aⁿ jom. ¹⁰ Cantyja 'naaⁿ jom maqueⁿna' 'o na candaa'ndyo' jo nnom Ty'oots'om ee cwila'jomndyo' ñ'eⁿ Cristo na cwiluiiñê na catsa'ntjoom cha'tsondyeñ'eⁿ na nchii nn'aⁿ cwiluiindyena na waa najnda na cwitsa'ntjom. ¹¹ Ndo' mati 'o jnda tuii ñ'eⁿndyo' cwii na matseijomna' cha'cwijom na cwil'aⁿ nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yonom'ndaa ndana. Saa juu na s'aa Cristo ñ'eⁿndyo', nchii cwe' joo' seii' ts'aⁿ tuiina', jom macwji'n'maaⁿñê 'o cantyja 'naaⁿ jna' na laxmaⁿyo' na teincoondyo' na nn'aⁿjna' 'o. Luaa' ts'iaaⁿ na mach'ee Cristo. ¹² Quia na teits'oomndyo', tjacant'iuu'ndyo' ñequio Cristo. Ndo' mati cwitando'xco'yo' ñ'eⁿñê nc'e cwila'yuya'yo' na waa najndeii na matseixmaⁿ Ty'oots'om na tquiaaⁿ na tando'xco juu. ¹³ Ncuae na jnda teinom, ñejla'xmaⁿyo' l'oo nc'e jnaⁿyo' ndo' nc'e na tyooluii ñ'eⁿndyo' cha'na cwil'aⁿ nn'aⁿ judíos yonom'ndaa ndana. Saa je' je' mañequiaa Ty'oots'om na tjoom' cwitando'yo' ñequio Cristo na jnda seit'maⁿ ts'oom jnaⁿyo'. ¹⁴ Juu na tyowaa na cho'jnaaⁿya nnom ljeii na matsa'ntjomna', na tyoque'na' xjeⁿ 'naaⁿna' jaa, seicanduu' Ty'oots'om. S'aaⁿ na mawinom ts'oom ee na ty'loom juuna' ts'oom'naaⁿ. ¹⁵ Cwe' nc'e na tue' Cristo joo' ts'oom'naaⁿ, jo' tju'cje Ty'oots'om cha'tsondye joo na waa najnda na m'aⁿ jo nandye ndo' jlui'jnaaⁿndye joo jo ndaa' cha'tso na s'aaⁿ. Tjachuu Cristo joona nawi' ee na jnda tantjoom.

Cal'uaqya naya na niom cañoom'luee

¹⁶ Nc'e na luaa' s'aa Cristo, tiñequiandyo' na nntso cwii ts'aⁿ na tixcwe cwil'a'yo' cantyja 'naaⁿ na cwicwa'yo' oo na cwiwe'yo' oo ñ'oom cantyja 'naaⁿ cwii xuee na cwilue nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿ oo quia na m'aaⁿ chi'ndaa oo xuee na cwital'jndyena. ¹⁷ Ee ñ'oommeiⁿ cwe' ncwaaⁿ juu na quia ndyo na manquii Cristo cwiluiiñê na candaa'. ¹⁸ Tiñe'quiandyo' na nntjeii' na m'aⁿ naya 'na'yo' na jeeⁿ jdana' na cwe' cwil'ayana na jeeⁿ nioom' n'omna ndo' na cwila't'maaⁿndyena ángeles. Joona cwitii'ndyena cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyoonty'iaana na cantyja 'naaⁿ jo' cwila's'andyena nc'e ñ'oom na m'aaⁿ n'om nquieena. ¹⁹ Joo na m'aⁿ cwitjeii'ndyena cantyja 'naaⁿ Cristo na cwiluiiñê xqueⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena seiiⁿeⁿ. Nc'e na mateix'eeⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa'aⁿ, 'oonajndana ndo' macwjaa'ñena' joona

cantyja 'naaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ tjat'uii cwii cwii nnom na tjacañjoom'ñe sei'ts'o' 'naaⁿ'ya cha'xjeⁿ na sei'jndaa'ñe Ty'oots'om.

²⁰ 'O jnda tja'yo' ñequio Cristo, jo' chii je' tic'om'yo' nacje 'naaⁿ ñ'oom na maqueⁿ'na' xjeⁿ nn'aⁿ na la'xmaⁿ'na cantyja 'naaⁿ' tsjoomnancue. Quia jo' ¿chiuu na ndicwaⁿ cwil'a'yo' cha'na nn'aⁿ tsjoomnancue, na cwilañ'oom'ndyo' ñ'oom na maqueⁿ'na' xjeⁿ nn'aⁿ? ²¹ Cha'na ñ'oom na cwiluena: "Tiñe'quiu' luaa'. 'Naⁿ'waa' ticwanaaⁿ na nlqui' meiⁿ tileiñ'oom'".

²² Cha'tso ñ'oommeiⁿ na cwiqueⁿ joona xjeⁿ nn'aⁿ, mat'uiina' 'naⁿ na cwintycwii na mawil'uee'ñe ts'aⁿ, ñequii'cheⁿ la'xmaⁿ'na' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjomna' ñequio ñ'oom na cwit'mooⁿ na m'ñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ.

²³ Na mayuu' mach'ena' ndoo' ntyjii ts'aⁿ na jndo' ts'om ts'aⁿ na luaa' ñ'oom tseineiⁿ ee cwit'mooⁿ'na' na jeeⁿ matseit'maaⁿ'ñe ndo' jeeⁿ maqueⁿ xjeⁿ sei', saaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ mei'chjoo ticateijndeina' juu na wjaa nacjoo joo na cwiqueⁿ'na' xjeⁿ juu na matseit'jooñe nnom Ty'oots'om.

3

¹ Quia jo' nc'e na jnda macwitando'xco'yo' ñ'eⁿ Cristo, cal'ue'ya'yo' na nnto'ñoom'yo' 'naⁿ na niom cañoom'luee yuu na wacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o' Ty'oots'om ntyjaya. ² C'oom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ cwii cwii nnom na matseixmaⁿ cañoom'luee, nchii 'naⁿ na matseixmaⁿ tsjoomnancue. ³ Ee laxmaⁿ'yo' l'oo ndo' juu na cwita'ndo'yo' je', wanty'iuu' m'aaⁿ'na' ñ'eⁿ Cristo nc'e m'aaⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om. ⁴ Je' cwitando'yo' jo nnom Ty'oots'om nc'e wando' Cristo. Quia nleitquioo'ñe, mati 'o nleitquioo'ndyo' ñ'eⁿ'ñe ndo' n'lajomndyo' na nluui't'maⁿ'ñe.

Catjei'ndyo' ñequio cha'tso natia na ñe'jla'jomndyo'

⁵ Jo' chii cha'tso nmeiⁿ na cwiqueⁿ n'om'yo' cha'xjeⁿ cwiqueⁿ n'om nn'aⁿ na tyoolayu', queⁿ'yo' cwenta na l'oo laxmaⁿ'na', cha'na na nc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ na nchii saaⁿ'aⁿ, nchii scoom'm, meiⁿ talajomndyo' ts'iaaⁿ na tilju' laxmaⁿ, meiⁿ tañequiandyo' ñequio joo na queeⁿ n'om sei'yo', meiⁿ tala'jomndyo' ñequio joo natia na l'ue n'om'yo', meiⁿ tila'queeⁿ n'om'yo' 'naaⁿ' cwiicheⁿ ts'aⁿ, na juu jo' ljo'yu jnaaⁿ ts'aⁿ cha'xjeⁿ na matseit'maaⁿ'ñe cwii na nl'a nn'aⁿ. ⁶ Ee cwe' jnaaⁿ nmeiⁿ, juu na jeeⁿ cwajndii matseiw'ii Ty'oots'om nnt'uiina' nn'aⁿ na cwilaquie' n'omna. ⁷ 'O ndyu na teinom tyolaxmaⁿ'yo' natiameiⁿ, ⁸ saaⁿ je' je' tsacwintyje'yo' na cwil'a'yo' nmeiⁿ. Talawjee'yo' nn'aⁿ, talaqueeⁿ n'om'yo' nt'omcheⁿ, talataaⁿ n'om'yo' nn'aⁿ, tala'jnaⁿ'yo' joona, talaneiⁿ'yo' ñ'oomwi'. ⁹ Talaneiⁿ'yo' cantu ndaaⁿ nc'iaa'yo' ee jnda tyuii' juu na tyolaxmaⁿ'yo' na cjee' xuee na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Jesucristo ñequio cwii cwii nnom na ñel'ajndyee'yo'. ¹⁰ Jnda seichui'xco'na' o' cantyja na tsam'aⁿ'yo', cwii na laxmaⁿ'yo' nc'e na tuiindyoxco'yo', cha nluui'ndyo' Ty'oots'om, nqueⁿ na s'aaⁿ jaa, cha na ya ndo' candaaⁿ nla'nooⁿ'a cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ¹¹ Je' ticwjaa'ñe cwenta ljo' cwiluindyee nn'aⁿ, aa griego oo aa judío, aa jnda tuui oo aa tyooluii ñ'eⁿ'ñe cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yonom'ndaa ndana, aa ts'aⁿ na cwe' ñetyjee'yu oo ts'aⁿ'jndañe'yu, aa moso na m'aaⁿ'tyeⁿ oo aa ts'aⁿ m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ'. Ñ'oom na macwjaa'ñe cwenta na nquii Cristo tjacantyja na t'maⁿ cwiluiiñe ndo' na m'aaⁿ naquii' n'ooⁿ'ya.

¹² Jeeⁿ candya' ts'om Ty'oots'om 'o ndo' jnda tjeiiⁿ'eⁿ 'o na cwilui'ndyo' nn'aaⁿ'aⁿ. Jo' chii c'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ ndo' na ya nn'aⁿ'ndyo' ñequio cha'tsondyena. C'om'cye'yo' ndaaⁿ nn'aⁿ, c'om'yo' na cwentandyo' ñequio cha'tso nn'aⁿ, c'om'yo' na m'aaⁿ nioomcheⁿ n'om'yo'.

¹³ C'om't'maaⁿ'ndyo' n'om'yo' ñequio nc'iaa'yo'. Ndo' cala't'maⁿ n'om'yo' joona quia cwila'tjoondyena ndaaⁿ'yo'. Cal'a'yo' ñ'eⁿ'ndyena cha'xjeⁿ s'aa

Cristo na seit'maⁿ ts'oom 'o. ¹⁴ Ndo' cha'tso na cha'tso, c'om'yo' na canda^aya m'aⁿyo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo', ee juu jo' matseitjoom'na' cha'tso ndo' canda^a tseixmaⁿna'. ¹⁵ Nc'e Cristo cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyo'. Quiandyo' na juu jo' nntsa'ntjomna' 'o ee cantyja 'naaⁿna' t'maaⁿ 'o na n'laxmaⁿyo' ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyo'. Ndo' quia'yo' na quianl'uaaⁿaⁿ.

¹⁶ Cats'aana' na canda^aya c'oom ñ'oom' Cristo naquii' n'om'yo', na cwit'moⁿyo' ndo' cwilajndo'yo' n'om nc'iaa'yo' na cwila'yu', na cwita'yo' salmos, luantsa ñequio nt'omcheⁿ na cwila't'maaⁿndyo' jom, ndo' naquii' n'om'yo' na quianl'uaa' Ty'oots'om. ¹⁷ Ndo' mein'quia na cwil'a'yo' oo na cwilaneⁿyo', cal'a'yo' cha'tso jo' ñequio xuee' Ta Jesús na cwínequia'yo' na quianl'uaa' Tsotyaa'ya Ty'oots'om nc'e jom.

Nmeiiⁿ matsona' na cal'aaya

¹⁸ 'O yolcu na m'aⁿ s'aa'yo', cala'canda^andyo' nda^ana, ee maxjeⁿ luaa' matsona' na cal'a yolcu na cwila'yu' ñequio Ta Jesús. ¹⁹ 'O naⁿnom na m'aⁿ lcuu'yo', c'om'yo' na wi' n'om'yo' jona. Tal'a'yo' na cwe' cwila'tia'to'yo' jona. ²⁰ 'O nda nn'aⁿ, cala'canda^andyo' ñ'oom na cwitsa'ntjom tyendyee'yo' 'o. Ee jeeⁿ ya ntyjii Ta Jesús na cwil'a'yo' na ljo'. ²¹ 'O naⁿnom na m'aⁿ nda'yo', tal'a'yo' ljo' na nlawjeena ñ'eⁿndyo' ee xeⁿ naljo' n'ndyena na ñe'cal'ana yuu na ncjaawee' nquiu'yo' ñ'eⁿndyena. ²² 'O na m'aⁿtyeⁿyo' moso ndaa^a patrom 'na'yo', cala'canda^andyo'ñ'eⁿyo' nda^ana. Nchii cwe' quia na cwiqueⁿna cwenta ljo' na cwil'a'yo' cha nnjaawee' n'omna ñ'eⁿndyo', ñequii'cheⁿ candye'ntjom'yo' nda^ana na xcwee' n'om'yo' nc'e na nquia'yo' Nqueⁿ na matsa'ntjoom 'o. ²³ Cha'tsoti na cwil'a'yo', caluiina' ñequio na xcwee'ya n'om'yo', cha'cwijom nnom nquii Ta Jesús cwindye'ntjom'yo', nchii cwe' ndaa^a nn'aⁿ. ²⁴ Ee manquiu'ya'yo' na ñequiaa Ta Jesús na nnto'ñoom'yo' cwii na jeeⁿ jnda na nda'yo'. Ee 'o nnom Cristo cwindye'ntjom'yo', jom cwiluiiñeⁿ patrom na tjacantyja na matsa'ntjoom 'o. ²⁵ Saa ts'aⁿ na matsei'tjooñe, nntioml'uaaⁿ juu ñequio mañejuuti natia na mach'ee tsaⁿñeeⁿ. Ee jom xocjaañ'oomñe ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ saa cwiicheⁿ ticuee' ts'oom.

4

¹ 'O patrom na m'aⁿ moso 'na'yo' na cwindye'ntjomtyeⁿna ndaa'yo', cal'a'yo' ñ'eⁿndyena ljo' na maty'iomyana' ee manquiu'ya'yo' cañoom'luee m'aaⁿ cwii na cwiluiiñeⁿ na matsa'ntjom 'o na ñequia'yo' cwenta nnoom.

Nmeiiⁿ ñ'oom na matseijndo' Pablo n'oo'ya

² Ticwintqueⁿyo' na ñequii'cheⁿ cwilaneⁿyo' nnom Ty'oots'om. C'oom'ya n'om'yo' na cwil'a'yo' na ljo'. Ndo' ñequii'cheⁿ quia'yo' na quianl'uaaⁿaⁿ. ³ Mati calaneⁿyo' nnoom cantyja 'naaⁿyâ cha' nncju'naaⁿñena' na ñequiaayâ ñ'oom'm na cwe' wanty'iu m'aaⁿna' na cantyja 'naaⁿ juuna' m'aa'ya w'aancjo. ⁴ Cataⁿyo' nnoom na xcwe ñequiaaya ñ'oom'ñeeⁿ cha'xeⁿ na matsona'.

⁵ Quia na m'aⁿyo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tyoola'yu', c'om'yo' na jndo'ya n'om'yo'. Ticwii cwii ndii' na maju'naaⁿñena' na nlaneⁿyo' nda^ana cantyja 'naaⁿ Cristo, cal'a'yo' na ljo'. ⁶ Ñ'oom na cwilaneⁿyo', ñequii'cheⁿ cats'aana' na cjawee' nquiu nn'aⁿ, cha ya nla'noⁿyo' cwaaⁿ ñ'oom nnt'o'yo' nda^ana.

Matseicwanom Pablo na xmaⁿndye nn'aⁿ

⁷ Nquii ti'nn'aaⁿya Tíquico na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, nntseicañeeⁿ 'o cantyja 'na'ya. Jeeⁿ xcwee' ts'oom na mateijneiⁿ ja na mandi'ntjoom nnom Ta Jesús.

⁸ Macwe' jo' majñooⁿya jom na m'aⁿyo' na nntsoom ndaa'yo' chiuu waa na

jom'aa'nyā ndo' na ñeiquiaa' na jnda'yo' naquii' na cwilayu'yo'. ⁹ Mati ñeiquio jom mawjaa Onésimo, cwii ncjo'yo' na jee' wi' ts'oo'nyā jom na jee' xcwee' ts'oom ñ'e' Ty'oqots'om. Wendye joona nluena ndaa'yo' cha'tso na cwiluii ljooñe.

¹⁰ Matseicwanom Aristarco na xma'ndyo'. M'aa'ñê w'aancjo ñ'e'ndyo. Mati Marcos tyjee Bernabé matseicwanoom na xma'ndyo'. Jnda jndye'yo' ñ'oom xe' na aa nncue'cañoom 'o cato'ñoom'yo' jom na xcwee' n'om'yo'.

¹¹ Juu Jesús tsa' na jnda we xuee' Justo, matsoom na xma'ndyo'. Quii'ntaa' nn'a' judíos na cwila'yu' mandā ndyeendye joona cwiñeiquiana na t'ma' ts'oo' na cwiñeiquiaayâ ñ'oom na quiandye nn'a' na nntsa'ntjom Ty'oqots'om joona.

¹² Juu Epafras, cwii ncjo'yo', matseicwanoom na xma'ndyo'. Cwiluiiñê ts'a' na mandí'ntjom nnom Cristo Jesús. Ñequii'che' matseinei' nnom Ty'oqots'om cantyja 'na'yo' na nncwintyje'tye'nyo' jo nnom ndo' ñeiquio na xcwee' n'om'yo' na n'a'yo' yuu na l'ue ts'om. ¹³ Macwji'yuu'ndyo cantyja 'naa'a' na jee' majoo' ts'oom, ñequii'che' matseinei' nnom Ty'oqots'om cantyja 'na'yo', 'o ndo' mati nn'a' tsjoom Laodicea ñeiquio tsjoom Hierápolis. ¹⁴ Nquii Lucas, tyonasei, matseicwanoom na xma'ndyo'. Jee' jnda ntyjiya ñ'e'ñê. Ndo' mati tso Demas xma'ndyo'.

¹⁵ Candu'yo' na xma'ndye nn'a' na cwila'yu' na m'a' Laodicea. Mati xma'ñê Ninfas ñeiquio tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a' na cwi'tjomndye wa'a'. ¹⁶ Quia na jnda jla'na'yo' cartawaañe, cala'cwanom'yo' juuna' na m'a' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a' na m'a' Laodicea cha na nla'naa'na juuna', ndo' mati 'o cala'na'yo' carta na matseicwanonyā na m'a' joona. ¹⁷ Ndo' candu'yo' nnom Arquipo na matsjoo que'ñê na nntseicandaa'ñê ts'iaa' na jnda ty'iom Ta Jesús jom.

¹⁸ Mannco Pablo ñeiquio ts'oqoya matseiljeiya na xma'ndyo'. Cjaañjoom' n'om'yo' na m'aa'nyā praso. Quiaa Ty'oqots'om na nto'noom'yo' naya na matseixmaa'. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Tesalónica

Matseiljeii Pablo cwii carta ñequio nc'iaaⁿaⁿ

¹ Ja Pablo matseiljeiya cartawaañe, ñequio Silvano ñ'eⁿ Timoteo, matseicwanoⁿya juuna' ndaa' 'o tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ'yo' tsjoom Tesalónica, 'o na cwila'xmaⁿ'yo' cwentaa' Tsotyaaya Ty'oots'om ndo' mati Ta Jesucristo. Quiana na nnto'ñoom'yo' naya na cwila'xmaⁿna ndo' na nda'yo' na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaana.

Nn'aⁿ Tesalónica la'xmaⁿna na cwila'yuy'a n'omna

² Ñenquii'cheⁿ na cwiñe'quiaayâ na quian'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naⁿ'yo' na cha'tsondyo'. Cwijaañjoom' n'oqⁿya 'o quia na cwilanaaⁿyaⁿ nnoom. ³ Tyootsuu' n'oqⁿya 'o jo nnom nquii Tsotyaaya na jeeⁿ xcwee' n'om'yo' na cwila'yuy'a n'om'yo'. Jo' chii jndye ts'iaaⁿ na ya cwileitquoo' na cwil'a'yo'. Ndo' jeeⁿ cwiqueⁿya n'om'yo' na cwitei'jndeii'yo' nc'iaa'yo' nc'e na wi' n'om'yo' jooana. Ndo' tica'ndye'nc'uaa'ndyo' na wi' na cwi'tjom'yo' nc'e na ntyjaa' n'om'yo' Ta Jesucristo. ⁴ 'O nn'aaⁿya, Ty'oots'om m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o, ndo' manquiuuyaayâ na jnda tjeii'ñe 'o cwentaaⁿaⁿ. ⁵ Ee quia tyoñequiaayâ ñ'oom ndaa'yo' na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, nchii cwe' tomti teil'uena' nc'e ñ'oom na tyolanaaⁿyaⁿ saa nc'e najndei na matseixmaⁿ Espíritu Santo ndo' na tquiaana' na jla'n'o'yo' na juu ñ'oom'ñeeⁿ ñ'oom na mayuu' jo'. Ndo' ñequio na tyol'uagayâ chiuu na nnteijndeina' 'o.

⁶ Jo' chii mati 'o macwitsantyjo'yo' cha'xjeⁿ na cwil'aayâ. Ndo' maluaa', macwitsantyjo'yo' naxeⁿ nquii Ta Jesucristo. Nc'e jo' na tquiaa Espíritu Santo na jeeⁿ neiⁿ'yo' meiiⁿ wi' ñe'la nn'aⁿ tsjom'yo' jnda na to'ñoom'yo' ñ'oom naya na tyoñequiaayâ ndaa'yo'. ⁷ Ndo' na luaa', tyolaxmaⁿ'yo' cwii na ma'moⁿ'na' ndaa nn'aⁿ ts'ondaa Macedonia ñequio Acaya chiuu na nnc'oom'aⁿna. ⁸ Ee na m'aⁿ 'o jnaⁿna' na tjanty'ee ñ'oom naya 'naaⁿ Ta Jesucristo. Ndo' je' tachii macandâ ndyuaa'yo' Macedonia ñequio Acaya saa mati jndye joo jnda manquiu nn'aⁿ na cwila'yuy'a n'om'yo' ñequio Ty'oots'om. Jo' chii meiⁿ taca'tina' na nl'uuyâ ñ'oom cantyja 'naⁿ'yo' ndaa naⁿñeeⁿ. ⁹ Ee manquieeti naⁿñeeⁿ cwila'neiⁿna chiuu waa na sacajndoq'â 'o ndo' na ya to'ñoom'yo' já. Mati cwila'neiⁿna chiuu waa na jnda 'ndye'yo' na tyola't'maaⁿndyo' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a, ndo' je' naxeⁿ Ty'oots'om macwitsantyjo'yo'. Je' jnda macwindye'ntjom'yo' nnom nqueⁿ na wanoom'm, na macandâ jom cwilui-ñe Ty'oots'om. ¹⁰ Mati cwila'neiⁿ naⁿñeeⁿ na cwimei'ndo'yo' na nncw-jee'ndda' Jesús, Jnda Ty'oots'om na nnaaⁿ cañoom'luee, nquii na tquiaaⁿ na wando'xco jnda na tue', nquii na macwji'n'maaⁿñe jaa na wi' na jeeⁿ cwajndii na quia nncwjee'cañoom.

2

Ts'iaaⁿ na s'aa Pablo Tesalónica

¹ 'O nn'aaⁿya na cwila'yuy'o', mancjo'ti'yo' nquiu'yo' na ticwe' ts'iaaⁿndyo na sacajndoq'â 'o. ² 'O manquiu'ya'yo' na jeeⁿ t'ma' jla'jnaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Filipos já ndo' jla'sei'na já, saa meiiⁿ na luaa', xcwe xjeⁿ na tjooⁿyaⁿ nawi'waa', tquiaa Ty'oots'om na t'maⁿ n'oqⁿyaⁿ na tquiaayâ ñ'oom ndaa'yo' cantyja na macwji'n'maaⁿñe añaⁿ nn'aⁿ. ³ Ee ñ'oom na cwiñequiaayâ cwiluiñena'

ñ'oom na mayuu', nchii ñ'oom na tijndaa'ya nquiuuyâ, ndo' nchii cwe' na ñe'cala'ntjaa'nyâ nn'a'n, mei'n nchii na cwinquo'nn'aa'nyâ nn'a'n. ⁴ Wandyo' waa cantyja 'naa'nyâ, ee tjawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ndyô ndo' ty'ioom ts'iaa' jâ na ñe'quiaayâ ñ'oom na macwji'n'maa'ñê aña'nn' nn'a'n. Nchii cwil'aayâ ts'iaa'ñêe' cha na nncjaawee' n'om nn'a'n ñ'e'ndyô, saa cha nque' nncjaawee' ts'oom, ee jom nlquee' cwenta chiuu n'oo'nyâ. ⁵ 'O manquiu'ya'yo' na tijoom ñejla'ca'naa'ndyô ndaa'yo', mei'n nchii tqiuo'nn'aa'nyâ 'o na nntjeii'â tsjo'ñjee' luee'yo'. Ty'oots'om noom'm na ljo'. ⁶ Meii'jom ndii' tyool'uaayâ na nla't'maa'ndye nn'a'n jâ, mei'n ndaa' 'o mei'n ndaa' nt'omche'n. ⁷ Jâ tyojndoo'â 'o ñequio na jnda nquiuuyâ ñ'e'ndyô' cha'xje' cwii yuscu na jee' wi' ts'om ntseinda, ya cwenta mach'ee joona. ⁸ T'ma' waa na jee' wi' n'oo'nyâ 'o, nchii tomti neii'nyâ na tyoñequiaayâ ñ'oom naya 'naa' Ty'oots'om ndaa'yo' saa' mati chiuu waa na tyom'aa'nyâ quii'ntaa'nyo'. Luaa' waa nc'e na jee' jnda nquiuuyâ 'o. ⁹ 'O nn'a'nyâ na cwila'yuy'yo' tyootsuu' n'om'yo' chiuu na tyola'jndaayayâ na nnta'ntjoo'nyâ na tca'na' jâ. Naxuee natsjom tyol'aayâ ts'iaa' cha t'catigoo'nyâ xuu nacjo'yo' na nntei'xe'yo' jâ yoche' na tyoñequiaayâ ñ'oom naya 'naa' Ty'oots'om ndaa'yo'.

¹⁰ 'O nn'aa'nyâ na cwila'yuy'yo', manquiu'yo' ndo' mati mantyjii Ty'oots'om chiuu ñet'oo'nyâ quii'ntaa'nyo'. Tyola'canda'ndyô jo nnoom na tyol'aayâ yuu na maty'omyana' ndo' mei'cwii ts'a'n xonda' ntso na jla'tjoondyô ndaa'yo'. ¹¹ 'O manquiu'yo' chiuu waa na ñet'oo'nyâ quii'ntaa'nyo' na tyom'aa'nyâ cha'cwijom mach'ee ts'a'n ñequio ntseinda, ¹² tyolana'nyâ ñ'oom ndaa'yo' na tyoñequiaana' na t'ma' n'om'yo', tyola'jndoo'â n'om'yo' na cal'om'yo' cha'xje' na matsona' na c'om nn'a'n na maquee'ñe Ty'oots'om na calajomndyena cantyja na matsa'ntjoom ndo' ñequio na matseit'maa'ñena' jom.

¹³ Quia tyondye'yo' ñ'oom naya 'naa' Ty'oots'om na tyoñequiaayâ ndaa'yo' mana to'ñoom'yo' juuna'. Jo' na cwiñe'quiaayâ na quian'l'uaa'na' cantyja 'na'nyo'. Ee jla'ng'nyo' na ñ'oom' Ty'oots'om juuna' nchii ñ'oom na cwe' cwila'tiuu nn'a'n. Ndo' mayuu' na jo' juuna'. Jo' chii cwiwitquioo' ts'iaa' na mach'ee' naquii' n'om' 'o na cwila'yuy'yo' ñ'e'ñê. ¹⁴ 'O nn'aa'nyâ, ljo'waayu ñetjom'yo' cha'xje' ñetjoom ntmaa' nn'a'n na macwji' Ty'oots'om cwentaa'na' ndyuaa Judea. Ee nquiee nn'a'n tsjom'yo' ñeta'wi'na 'o cha'xje' tuii ndyuaa Judea, tyota'wi' nn'a'n judíos nc'iaana na cwilayu' ñequio Cristo Jesús. ¹⁵ Nn'a'n judíos'ñee' jla'cuee'na Ta Jesús, cha'xje' weloona tyola'cweena profetas ndo' mati jleintyo' nn'a'n judíos jâ. Tiquil'ana yuu na cjaawee' ntyjee' ñ'e'ndyena, ndo' m'a'na nacjoo cha'tsondey nn'a'n, ¹⁶ ee quia na ñe'calana'nyâ ñequio nn'a'n na tachii judíos cha' mati nnda' nncwji'n'maa'ñe Ty'oots'om joona, tiñe'quiandyena na nl'aayâ na ljo', ndo' na cwil'ana na luaa', cwila'cwaljoo'tina' jnaa'na jo nnoom. Saa' je' juu na jee' cwajndii na matsei'wee' nn'a'n mama t'uiina' joona.

Ñe'cjaacando'nda' Pablo nn'a' Tesalónica

¹⁷ 'O nn'aa'nyâ, cantyjati xuee na tjei'na' jâ quii'ntaa'nyo', meii' taconty'iaayâ 'o saa' ñequii'che' cwijaa'ñjoom' n'oo'nyâ 'o chiuu cwiwsam'a'nti'yo'. Jo' chii jee' cwicantyyaa' n'oo'nyâ na nntsaacajndoo'nda'â 'o. ¹⁸ Jee' ñe'catsaayâ na m'a'nyo', majndeitiche' ja Pablo jndye ndii' s'aana' na ñe'cjo' saa' seitsaa'ñe Satanás na nl'aayâ na ljo'. ¹⁹ ¿Ljo' jo' na ñe'quiaana' na cwicantyyaa' n'oo'nyâ jo nnom Ty'oots'om, ndo' na ñe'quiaana' na neii'nyâ oo na nntantjoo'nyâ jo nnoom? ¿Aa nchii ma'o jo'? Ee ma'o cwiluiindy'o'

cha'tso nmeiⁿ na nntseit'maaⁿñena' ja jo nnom Ta Jesucristo quia na nndyonaaⁿaⁿ. ²⁰ Nc'e 'o, jo' matseit'maaⁿñena' já ndo' mañequiaana' na neii'yâ.

3

¹ Quia tileicatseiⁿquiti ts'ooⁿ na tjaa ñ'oom cantyja 'naⁿ'yo' seijndaa'ndyo na nljoo'ndyo na ñeⁿncqo tsjoom Atenas. ² Jo' chii jñooⁿyâ juu nn'aaⁿya Timoteo na m'aⁿ'yo', jom cwiluiiñê mosoo' Ty'oⁿots'om. Matseijomñê ñ'eⁿndyô na cwiñe'quiaayâ ñ'oom naya 'naaⁿ' Cristo. Tjacanoom'm 'o na nñequiaaⁿ na t'maⁿ ñ'om'yo' ndo' na nnc'oom'jndeiⁿ' n'om'yo' cantyja na jnda jla'yⁿ'yo'. ³ Ee na l'ue n'ooⁿyâ na meiⁿcwiindyⁿ' 'o tintseilcwe'na' ts'om cwe' nc'e na wi' na cwiⁿjiom'yo'. Ee manquiⁿ'yo' na maxjeⁿ mañequiaa Ty'oⁿots'om na catjooⁿya nawi'meiⁿ. ⁴ Ee quia tyom'aaⁿyâ ñ'eⁿndyo' t'mooⁿyâ ndaaⁿ'yo' na maxjeⁿ nncwinooⁿya nawi' ndo' jnda macwiluii naljo' cha'xjeⁿ na manquiⁿ'yo'. ⁵ Nc'e na tileicwiquiti ts'ooⁿ, jo' chii jñooⁿya Timoteo na ncjacwax'eeⁿ aa ndicwaⁿ cwila'yⁿ'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oⁿots'om ee nquiaya xeⁿ na aa jnda s'aa tsaⁿ'ndii na jla'tjoondyo' ndo' jo' nnts'aana' na cwe' ts'iaaⁿ'ndyo ts'iaaⁿ na ñel'aayâ quii'ntaaⁿ'yo'.

⁶ Saa je' jnda jndyolcweeⁿeⁿ na ñet'oom Tesalónica ndo' jeeⁿ ya ñ'oom jndyoh'oom na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oⁿots'om ndo' na jnda nquiⁿ'yo' já. Tsoom na ñequiⁿ'cheⁿ cwijaañjoom' n'om'yo' já ñequio na jnda nquiⁿ'yo' ndo' jeeⁿ queeⁿ n'om'yo' na nnty'ia'yo' já cha'xjeⁿ ñe'canty'iaayâ 'o. ⁷ Jo' chii 'o nn'aⁿya, quii'ntaaⁿ cha'tso na matseijaa'ñena' nacjooyâ ñequio nawi' na cwiwinooⁿyâ t'maⁿ waa na mañequiaana' na t'maⁿ n'ooⁿyâ na cwiljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' na cwila'yⁿ'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oⁿots'om. ⁸ Ndo' na cwindyaayâ na cwiljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' Ta Jesús, mach'eena' cantyja 'naaⁿyâ cha'cwijom na cwiluiindyoxcooyâ. ⁹ Meiiⁿ ncjooyâ tileicwijnⁿdaayâ na cwiñe'quiaayâ na quian'uaa' Ty'oⁿots'om cantyja 'naⁿ'yo'. Quian'l'uaaⁿ'aⁿ na waljoo'cheⁿ na neii'yâ jo' nnoom cantyja 'naⁿ'yo'. ¹⁰ Naxuee natsjom cwitaaⁿyâ nnom Ty'oⁿots'om na nñequiaaⁿ na nnty'iaandaayâ 'o na nla'candaⁿ'ndyotyayâ yuu na cwimatseitjoona' na cwila'yⁿ'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê.

¹¹ Cwitaaⁿyâ na nquiⁿ Tsotyaaⁿya Ty'oⁿots'om ñequio Ta Jesucristo cateijndeiⁿ-ina já cha ndaaⁿ nntsacajndoo'ndaa'â 'o. ¹² Mati cwitaaⁿyâ na cateijndeiⁿ Ta Ty'oⁿots'om na nncjaaquindyⁿ' na m'aⁿ'yo' na wi' n'om'yo' cwii cwii ntyjee'yo'. Ndo' catseicwaljoo'tina' na wi' n'om'yo' cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ m'aaⁿ já na wi' n'ooⁿyâ 'o. ¹³ Quiaaⁿ na nleijndeiⁿ' n'om'yo' cha nla'xmaⁿ'yo' na lju' n'om'yo' na candaⁿ'ndyo' jo' nnom Tsotyaaⁿya Ty'oⁿots'om quia na nncwjeeⁿ'nda' Ta Jesús ñequio cha'tsondye nn'aⁿ cwentaaⁿ'aⁿ.

4

Nmeii' cal'aaya cha nncjaawee' ts'om Ty'oⁿots'om

¹ Ndo' je' 'o nn'aaⁿya ñequio xuee' Ta Jesús cwitaaⁿyâ ndaaⁿ'yo' ndo' cwitsaⁿ'ntjooⁿyâ 'o na c'om'yo' cha'xjeⁿ na jnda t'mooⁿyâ na cal'a'yo' cha nncjaawee' ts'om Ty'oⁿots'om ñ'eⁿndyo'.

² Ndo' manquiⁿ'ya'yo' ñ'oom'ñeeⁿ na tquaaⁿ'tyaaⁿyâ ndaaⁿ'yo' ñequio najn-deii na matseixmaⁿ' Ta Jesús. ³ Ee luaa waa na l'ue ts'om Ty'oⁿots'om ñ'eⁿndyo' na calaxmaⁿ'yo' na lju' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ meiⁿ tanc'om'ya'yo' ñequio nn'aⁿ na cwe' luaa', ⁴ ticwiindyⁿ' 'o nn'aaⁿya, cala'noⁿ'yo' na l'ue ts'om Ty'oⁿots'om na c'om'yo' na yandyⁿ' ñequio lcuu'yo', ndo' na cala't'maaⁿ'ndyo'

joona, ⁵ nchii nnc'oom tsa^{ns}'a ñequio scoom'm na ncwinom'na' ljo' mach'eeⁿ na tia na matseiteoom ñ'eⁿñe cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'oots'om. ⁶ Meiⁿcwii tsa^{ns}'a tintseitjooñe nnoom x'iaa' na nnc'oomya ñ'eⁿ scuuⁿ tsaⁿñeeⁿ meiⁿ tinguui'nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ ee jeeⁿ t'maⁿ na wiⁿ nntseiquioo Ta Jesús nacjoo' ts'aⁿ na mach'ee cha'tso nmeiⁿ cha'xjeⁿ na jnda ñeja'candiyyâ 'o. ⁷ Ee nchii na tqueeⁿñe Ty'oots'om jaa na nlajomndyo cantyja 'naaⁿ natia, saa jom l'ue ts'oom na c'ooⁿya na lju' n'ooⁿya jo nnoom. ⁸ Cwe'jo' xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na ticuee' ts'om ñ'oommeiⁿ na cwit'mooⁿyâ ndaa'yo', catsei'noⁿ tsaⁿñeeⁿ na nchii cwe' ñ'oom na tqueⁿ nn'aⁿ mach'ee na til'ue. Juu mach'ee na til'ue ñ'oom na tqueⁿ nquii Ty'oots'om, na jom tquaaⁿ Espiritu Santo naquii' n'ooⁿyâ.

⁹ Cantyja 'naaⁿ na c'om'yo' na wi' n'om ntyjee'yo' na cwila'yu', tacaⁿ'na' na cwinntseiljeiya ñ'oom'ñeeⁿ ee manquiti Ty'oots'om ma'mooⁿ ndaa'yo' na c'om'yo' na wi' n'om'yo' joona. ¹⁰ Ee 'o wi' n'om'yo' nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ ts'ondaa Macedonia. Saa cwitaa'yâ ndaa'yo' na c'om'yo' na mat'maⁿti na wi' n'om'yo' joona. ¹¹ Cala'jnda'yo' na tjoom' ñ'oom nnc'om'yo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo'. Tacatii'ndyo' ñ'oom 'naaⁿna na ticatseixma'na' na nla'jomndyo'. Cjoo' n'om'yo' na cal'a'yo' ts'iaaⁿ 'naⁿ'yo' cha'xjeⁿ ñ'oom na jnda tquaaⁿtyaaⁿyâ ndaa'yo', ¹² ee na nl'a'yo' na ljo', nn'aⁿ na tyoola'yu' nla't'maaⁿndyena 'o meiⁿ xotseitjooⁿ 'naⁿ na nleil'uee'ndyo'.

Cantyja na ndyonna' Ta Jesucristo

¹³ Ndo' je' 'o nn'aⁿya, tacaⁿ'ue n'ooⁿyâ na mati ticala'noⁿ'yo' chiuu nnts'aana' ñequio nn'aⁿ na jnda tja meiⁿ tanc'om'yo' na chjoo' n'om'yo' cha'xjeⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tintyjaa' n'om Ty'oots'om. ¹⁴ Ndo' cha'xjeⁿ cwila'yuu'a na tue' Jesús ndo' na tando'xcoom, maluaa' cwila'yuu'a na cantyja 'naaⁿ jom ñnequiaa Ty'oots'om na joo nn'aⁿ na jnda tja na ñeja'yu' ñ'eⁿñe nnta'ndo'xcona.

¹⁵ Jo' chii cwil'uuyâ ndaa'yo' ñ'oom na t'moⁿ nquii na cwiluiiñe na catsaⁿtjom jaa na ndicwaⁿ cwitandoo'a hasta xjeⁿ na ndyonnaaⁿ'aⁿ, xocwinooⁿ'a nn'aⁿ na jnda tja. ¹⁶ Ee manquiti Jesús nnaaⁿ cha'oom'luee, jndeiⁿ ñ'oom na nntsaⁿtjom, ndo' ndyocueeⁿ, xjeⁿñeeⁿ nleic'uaa jndyee' ángel na cwiluiitquieñe ndo' mati ndu 'naaⁿ Ty'oots'om. Quia jo' joo nn'aⁿ na jnda tja na ñeja'yu' ñ'eⁿ Jesús, joona najndyee nnta'ndo'xcona. ¹⁷ Jnda jo' jaa na ndicwaⁿ cwitandoo'a xjeⁿñeeⁿ ñe'naaⁿ nncjaachuuna' jaa ñ'eⁿndyena quii' nchiqui na nntjomndyo ñequio Ta Jesús quii' jndye ndo' nnc'ooⁿtyaaⁿya ñ'eⁿñe. ¹⁸ Jo' chii ñequio ñ'oommeiⁿ quia'yo' na t'maⁿ n'om nn'aⁿ'yo' na cwila'yu'.

5

¹ 'O nn'aaⁿya, cantyja 'naaⁿ cwaanⁿ xuee oo cwaanⁿ xjeⁿ na ndyonna' Ta Jesús, meiⁿ ticaⁿ'na' na nntseiljeiya. ² Ee manquiu'ya'yo' nncue'ntyjo xuee na ndyonna' Ta Jesús xjeⁿ na tic'om c'ee nn'aⁿ na nluui na ljo'. Matseijomna' cha'na quia na macwjee' tsaⁿnch'ue. ³ Xcwe xjeⁿ quia cwilue nn'aⁿ: "Je' tjaa'naⁿ tia', tjaa'naⁿ na teincuu'", majuu xjeⁿñeeⁿ ñejomto nquioo nawi' t'maⁿ nacjoona cha'xjeⁿ quia na mana'na' na maquiina' yuscu na manntseincuii, meiⁿ tjaa'naⁿ na cwii nndaⁿ ndyaandyee nn'aⁿ juu nawi'ñeeⁿ. ⁴ Saa 'o nn'aⁿya, ticalaxmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ na jaaⁿñe, jo' chii juu xuee na nncwjee'nnda' Ta Jesús xocatseijomna' juuna' cantyja 'naaⁿ'yo' cha'na quia na nncwjee' tsaⁿnch'ue waa' ts'aⁿ. ⁵ Jaa la'xmaaⁿya cantyja 'naaⁿ naxuee. Tila'xmaaⁿya cantyja 'naaⁿ natsjom oo cantyja 'naaⁿ najaaⁿñe. ⁶ Jo' chii

maty'iomna' na c'oo'ya na wando' n'oo'ya ndo' que'ndyoche'ncjooya xje' cantyja 'naa'ya jo nnom Ty'oots'om. Ee ticatsona' na c'oo'ya cha'cwijom na cwindaaya cha'na nt'omche' nn'a' na tyoola'yu'. ⁷ Ee nn'a' na cwinda, natsjom cwindana, ndo' nn'a' na cwicandye, natsjom cwindyeena, ⁸ saa nc'e na cwilaxmaa'ya cantyja 'naa' naxuee, cwa que'ndyoche'ncjoo xje', cha'waati xuee c'oo'ya cha'na ts'a' na candaq' xque'. Matsona' na cata'ñoom'ndyo che'ncjooya ñequio na cwilayu'ya n'oo'ya ñ'e' Ty'oots'om ndo' ñequio juu na m'aa'ya na wi' n'oo'ya nn'a' ñequio juu na ntyjaa' n'oo' na nncwji'n'maa'ñe Ty'oots'om aña'ya cha'xje' mawañoom' tja'xque'xjo xque' sondaro. ⁹ Ee nchii seijndaa'ñe Ty'oots'om na nnt'uuityee' jaa naquii' nawi' t'ma'. Saa tquee' jaa na nndaaya na nlui'n'maa'ndyo nc'e nquii Ta Jesucristo. ¹⁰ Jom tuee'n'e' cwentaa'ya cha tjom' na nntandoo'a ñ'e'ñê quia' na nndyonaa'n'a', meii' na ndicwa' tandoo'a ndo' meii' na aa jnda tjaaya. ¹¹ Jo' chii cwii ndo' cwiindy'o' quia'yo' na t'ma' n'om ntyjee'yo' na nc'oonajdana cha'xje' na cwil'a'yo'.

Ñoom na matsejndo' Pablo n'omna

¹² 'O nn'a'ya, cwita'nyâ na cala'tmaa'ndyo' nn'a' na cwil'a ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om quii'ntaa'yo' na cwijndoo'na ts'iaa' 'naa'a' ndo' na cwila'jndo'na n'om'yo'. ¹³ Maty'iomna' na cala't'maa'ndyo' na'ñee' ñequio na jnda nquii'yo' jooa, ee jooa jee' cwila'jdana naquii' ts'iaa'waa'. C'om'yo' na tjom' ñ'oom ñequio nc'iaa'yo' na tjaa ndia' cach'o'yo' ñ'e'ndyena.

¹⁴ Ndo' cwila'jndei' ndyuaayâ ndaa'yo' 'o nn'a'ya, na cala'tia'yo' nn'a'yo' na tiñe'calla' ts'iaa'. Quia'yo' na t'ma' n'om nn'a' na leic'om t'maa'ndye n'om. Cateji'ndei'yo' nn'a' na tijndana na tila'yu'ya n'omna. C'om' nioom-che' n'om'yo' ñequio cha'tsondye nn'a'.

¹⁵ Xe' tis'a' cwil'a nn'a' 'o, cal'andyo' cwent'a na tinl'a'yo' wi' jooa. 'O xuii' cal'a'yo', 'o ñequii'che' cal'a'yo' yuu na ya ñ'e' nn'a', meii' mancjo'ti'yo' oo meii' ñ'e' meii'quia' ts'a'.

¹⁶ Ñequii'che' c'om'yo' na nei'nco n'om'yo'. ¹⁷ Tintsawi'ntyje'yo' na cwilanei'yo' nnom Ty'oots'om. ¹⁸ Cha'tso na mach'eena' ñequiondyo' quia'yo' na quian'l'uaa' Ty'oots'om ee luua' l'ue ts'oom ñ'e'ndyo' 'o na cwila'yu'yo' ñ'e' Cristo Jesús. ¹⁹ Tila'tsaa'ndyo' ts'iaa' na mach'ee Espiritu Santo quii'ntaa'yo'. ²⁰ Joo ñ'oom na cwiñequia' nn'a' na ma'mo' Ty'oots'om ndaana, til'a'yo' na ticuee' n'om'yo' ñ'oom'ñee'. ²¹ Cha'tso ñ'oommei' catjei'yo' cwent'a aa xcwe jooa', ndo' ñ'oom na cwiwitquioo' na xcwe, caljoo'ndyo'tye'yo' ñequio jooa'. ²² Cala'tquioo'ndyo' ñequio cha'tso nnom natia.

²³ Manquiti Ty'oots'om, nque' na mañequiaa' na tjaa ñomtiuu m'aa' ts'a' jo nnoom, jom que'ñoo' 'o na candaq'ndyo'. Cwañom'm cha'waa espíritu 'na'yo', ñequio aña'nyo' ndo' sei'yo' cha caljoo' jooa' na meii'cwii jna' tilaxma'na' hasta xje' na nncwjee'nnda' Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa. ²⁴ Nquii Ty'oots'om na macwaa' 'o cwiluiñê na mayom'm, maxje' nntseicanaq' cha'tso nmei' cantyja 'na'yo'.

Cwiñequiana na xma'ndye nn'a'

²⁵ 'O nn'aa'ya ñequii'che' calanei'yo' cantyja 'naa'nyâ nnom Ty'oots'om.

²⁶ Quia'yo' na xma'ndye cha'tso nn'aa'ya na m'a' ñ'e'ndyo' na cwita'nyo' lueena.

²⁷ Ñequio na jndei ts'iaaⁿ na matseixmaⁿya na tquraa Ta Jesucristo matiooya xuuwaañe nacjo'yo' na cala'naⁿ'yo' cartawaa na ndye cha'tsonde nn'aaⁿya na cwila'yu'.

²⁸ Nquii Ta Jesucristo cwentaaya quiaaⁿ na nla'xmaⁿ'yo' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na jndá we na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Tesalónica

Mañequiaa Pablo na xmaⁿndyena

¹ Ñ'eⁿ Silvano ndo' ñ'eⁿ Timoteo, ja Pablo matseiljeiya cartawaañe na matseicwanoⁿya juuna' na m'aⁿ 'o tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Tesalónica, na cwila'xmaⁿyo' cwentaa' Tsotyaaⁿya Ty'o^oots'om ndo' Jesucristo na cwiluiñê na matsaⁿntjoom jaa. ² Nquii Tsotyaaⁿya Ty'o^oots'om ñequio Jesucristo, quiana na candaⁿya nto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tinc'om'yo' jo ndaⁿana.

Quia na ndyonna' Cristo nntu'xeⁿndye nn'aⁿ

³ 'O nn'aⁿya, ñequii'cheⁿ macaⁿna' na ñequiaayâ na quianl'uaa' Ty'o^oots'om cantyja 'naⁿyo', ndo' maty'iomyana' na cwila'aayâ na ljo' ee wjaawixcweti na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê ndo' nc'e cwii ndo' cwiindyo' wi'ti n'om'yo' ntyjee'yo'. ⁴ Hasta quii'ntaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ cwilanaⁿayâ cantyja 'naⁿyo'. Cwitjei'saayâ 'o na m'aⁿ nioom'cheⁿ n'om'yo' meiiⁿ na jndye nnom nawi' na cwiwinom'yo' ndo' na cwintyjo nn'aⁿ 'o saa cwit'moⁿyo' na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'o^oots'om. ⁵ Nc'e na luaa' cwil'a'yo', ma'moⁿna' na jeeⁿ xcwe macwji' Ty'o^oots'om cwenta cantyja 'naⁿyo'. Ee matsaaⁿaⁿ 'o na la'xmaⁿyo' na nntsaquiee'ndyo' yuu na matsaⁿntjoom. Nc'e na ljo', je' cwiwinom'yo' nawi'.

⁶ Ty'o^oots'om mach'eeⁿ na maty'iomyana' na joo nn'aⁿ na cwita'wi' 'o je', nlc'o'weeⁿeⁿ jooa. ⁷ Ndo' mati 'o na wi' na cwitjom'yo' ñequiaaⁿ na nnta'jndyaayâ ñ'eⁿndyo' majuum xuee quia na nleitquioo'ñenna' Ta Jesús. Ee mats'ia' jo' na nnaaⁿ cañoom'luee ndyocueeⁿ. Nleitquioo'ñê naquii' ntsaachom ñequio ángeles cwentaaⁿaⁿ na jeeⁿ jndá. ⁸ Nñoom na nnt'ueeⁿ nn'aⁿ na ticala'xmaⁿna cwentaa' Ty'o^oots'om meiⁿ tical'añ'oomndyena ñ'oom na tseixmaⁿ Ta Jesús na macwji'n'maaⁿñê añmaaⁿ nn'aⁿ. ⁹ Na'ñeeⁿ tixocantycwii na nnt'uiityeⁿna' jooa. Ndo' tquia nncwji'ndyona' jooa ñequio yuu na nnc'oom Jesucristo na nluut'maⁿñê ndo' ñequio najndeii na matseixmaaⁿ. ¹⁰ Nluui na ljo' juu xuee quia na nñoom na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ jom, na cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu'na ñ'eⁿñê nncjaawee' n'omna, mati ñ'eⁿ 'o na jndá macwila'yu'yo' ñ'oom na tyoñequiaayâ cantyja 'naaⁿaⁿ.

¹¹ Jo' chii ñequii'cheⁿ cwilanaⁿayâ nnom Ty'o^oots'om cantyja 'naⁿyo'. Cwitaⁿayâ nnom nqueⁿ na jndá tqueeⁿ 'o na cala'xmaⁿyo' cwentaaⁿaⁿ na ñequii'cheⁿ nncjaawee' ts'oom ñ'eⁿndyo'. Mati cwitaⁿayâ na ñequiaaⁿ cantyja najneiⁿ naquii' n'om'yo' cha ndaaⁿ nla'canda'ndyo' cha'tso ñ'oom na ya na cwiqueⁿ n'om'yo', ndo' na nntseicandaa'ñena' cha'tso ts'iaaⁿ na ya na cwil'a'yo' nc'e na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê. ¹² Nc'e na luaa', nntseit'maaⁿñena' xuee' Ta Jesús cantyja 'naⁿyo', ndo' mati nntseit'maaⁿñê 'o nc'e naya na matseixmaⁿ nquii Ty'o^oots'om na cwila't'maaⁿndyo' ndo' cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo.

2

Nleitquioo'ñe ts'aⁿ na wi'ñeti

¹ 'O nn'aaⁿya, cantyja 'naaⁿ na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo cwentaaⁿya ndo' na nntjomndyo' yuu na m'aaⁿ, cwitaⁿayâ ndaaⁿyo' ² na tilachui'yo' chiuu

m'aaⁿ n'om'yo' ñ'oomwaa' meiⁿ tiñequiandyo' cantyja cwii nnom na quia nluui nntseicaty'uena' 'o oo cwii ñ'oom na mañequiaa ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ jo' oo cwii carta na waa ñ'oom na já jla'cwanooⁿya juuna' na matsona' na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nncwjeeⁿeⁿ. ³ Meiⁿcwii tiñequiandyo' na nnguii'nn'aⁿ ñ'oomwaa' 'o ee cwiťjoocheⁿ na nncue'ntyjo xuee'ñeeⁿ maxjeⁿ nla'wendye nn'aⁿ nacjoo' Ty'oots'om ndo' nleitquoo'ñe juu tsaⁿs'a na jeeⁿ tiaa', majndaa' na nntsuiñê nnts'aa Ty'oots'om. ⁴ Jom nncjaⁿ nacjoo cha'tso na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om ñequio cha'tso nnom na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ. Jo' chii ncjaaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Nncwjeeⁿeⁿ ñ'oom na jom cwiluiiñê nquii Ty'oots'om ndo' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom.

⁵ ¿Aa ticjaañjoom' n'om'yo' na jnda tsjooⁿya ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ'yo' quia na ñet'ooⁿya ñ'eⁿndyo'? ⁶ Ndo' macwila'noⁿ'ya'yo' 'ñeeⁿ na matseitsaaⁿ'ñeya tsaⁿ'ñeeⁿ cha na ticwitquoo'ñe cwiťjoocheⁿ na nncue'ntyjo xjeⁿ na ntyjii Ty'oots'om. ⁷ Ee juu ts'iaaⁿ natia na wanty'iuu' m'aⁿ'na' je' mach'eena' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, na maje'ndyo macandā macaⁿ'na' na nleindyoo nqueⁿ na matseitsaaⁿ'ñê na nnc'oom tsaⁿ'ñeeⁿ. ⁸ Quia ljo'cheⁿ nleitquoo'ñe juu tsaⁿ'ñeeⁿ na waljoo'cheⁿ na tia ts'aⁿ'ñe. Ndo' nquii Ta Jesús quia na nncwjeeⁿeⁿ ñequio najndei na neiⁿncoo' nacaxuee na cwiluiiñê, nntseicueeⁿeⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ ñequio jndye 'ñom. ⁹ Juu tsaⁿ'ñeeⁿ na wi'ñeti nñoom ñequio najndei na matseixmaⁿ Satanás. Nnguii'nn'aaⁿ nn'aⁿ ñequio ts'iaaⁿ na nnts'aaⁿ ndo' ñequio jndye nnom 'naaⁿ na meiⁿjom tiquinty'iaa nn'aⁿ. ¹⁰ Nntseineiⁿ cha'tso nnom ñ'oom na wi' na ñequi'nn'aaⁿ nn'aⁿ na jnda teijndaa' na nntsuundy. Ee joona tñquiandyena na nnguioo na jnda nquiuna ñ'oom na mayuu' na nncwji'n'maaⁿ'ñena' joona. ¹¹ Nc'e na luua', 'ndii Ty'oots'om na cwe' ñ'oom cantu ñe'quiu'nn'aⁿ'na' joona ndo' nla'yu'na ñ'oom na tiyuu', ¹² s'aaⁿ na luua' cha nnt'uiitye'na' cha'tsondye nn'aⁿ jnaaⁿ na ti'cato'ñoomna ñ'oom na mayuu' ee neiⁿ'tina na nl'ana natia.

Tjeii'ñe Ty'oots'om 'o na nlu'i'n'maa'ndyo'

¹³ 'O nn'aaⁿya na jeeⁿ candya' ts'om Ta Jesús, jeeⁿ maty'iomyana' na ñequii'cheⁿ ñnequiaayâ na quial'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naⁿ'yo' ee cwiťjoocheⁿ na nncuaa tsjoonnancue tjeii'ñê 'o na nlu'i'n'maa'ndyo'. Ndo' tque'ñooⁿ 'o cantyja 'naaⁿ'aⁿ nc'e Espíritu, ndo' teill'uee'ñê ñ'oom na mayuu' na jnda macwila'yu'yo'. ¹⁴ Ee ñequio juu ñ'oom naya na tyoñequiaayâ ndaaⁿ'yo', jo' na tcwaaⁿ 'o cha nndaq nla'jomndyo' cantyja na cwiluii't'maⁿ'ñe Jesucristo na cwiluiiñê na matsaⁿ'ntjoom jaa.

¹⁵ Jo' chii 'o nn'aⁿya, caljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' ñequio ñ'oom na ñet'mooⁿya ndaaⁿ'yo' ñequio carta na jla'cwanooⁿya na m'aⁿ'yo', tintsuu' n'om'yo' joona'. ¹⁶ Nquii Jesucristo na cwiluiiñê na matsaⁿ'ntjoom jaa ndo' nquii Tsotyaaya Ty'oots'om na jom nc'e naya na matseixmaaⁿ m'aaⁿ na jeeⁿ wi' ts'oom jaa mañequiaaⁿ na ticantycwii na m'aaⁿya na t'maⁿ n'ooⁿya ñequio na cwi'canty-jaa'ya n'ooⁿya jom, ¹⁷ quiaaⁿ na nla'xmaⁿ'yo' na t'maⁿ n'om'yo' ndo' na nnc'om' jnda'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ cha cha'tso na cwilane'i'yo' ñequio na cwil'a'yo' nla'xmaⁿ joona' na ya.

3

Cjaañjoom' n'om'yo' já jo nnom Ty'oots'om

¹ 'O nn'aⁿya, ñ'oom na macandā, calane'i'yo' nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ'ya na tyuaa' nt'om ñ'oom cantyja 'naaⁿ' Ta Jesús cha'tso joo, ndo' nnts'aana' na jnda nquiu nn'aⁿ juuna' cha'xjeⁿ na tuii ñ'eⁿndyo' 'o. ² Ndo'

mati cataⁿyo' na nndyaandyô ljo' na ñe'cal'a nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye ñ'eⁿndyô na quie' n'omna ee ticha'tso nn'aⁿ cwilayu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'o^oots'om. ³ Saa cwiluiiñê na mayom'm ndo' nñequiaaⁿ na nntsaanajnda'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' na nncwafnoom'm 'o ljo' ñe'cats'aa nquii tsaⁿjndii 'o. ⁴ Já cwicantyyaa' n'o^onyâ Ty'o^ots'om cantyja 'naⁿyo' ee 'o cwila'canda'yo' ñ'oom na ñet'mooⁿnyâ ndaa'yo'. Ndo' nquiuuyâ na ntsal'a'ti'yo' cha'xjeⁿ na cwitsa'ntjooⁿyâ 'o. ⁵ Nqueⁿ na cwiluiiñê na matsa'ntjoom, cateijneiⁿ 'o na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ cha'xjeⁿ m'aaⁿ na candya' ts'oom joona, ndo' na nnc'om nioomcheⁿ n'om'yo' nawi' na cwiwinom'yo' cha'xjeⁿ tyom'aaⁿ jom quia na teinoom nawi' t'maⁿ.

Queⁿndyo na cal'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿya

⁶ 'O nn'aaⁿya, ñequio xuee' Ta Jesucristo cwitsa'ntjooⁿyâ na catjei'ndyo' ñequio ts'aⁿ na matseyiu' na tiñe'cats'aa ts'iaaⁿ meiⁿ tiñe'tseijomñe ñequio ñ'oom na ñet'mooⁿnyâ ndaa'yo'. ⁷ Saa 'o manquiu'yo' na matsona' na cal'a'yo' cha'na ñel'aayâ. Ee quia na ñet'o^onyâ quii'ntaaⁿyo', meiⁿjom ndii' ticanty'ia'yo' na tical'aayâ ts'iaaⁿ. ⁸ Ee já tícato'ñooⁿyâ naya luee'yo' na cwe'yu. Ñetqueⁿndyô na ñel'aayâ ts'iaaⁿ, ñetantjooⁿyâ 'naⁿ na ñetca'na' já. Naxuee natsjom ñe'jla'jndaayâ cha ticutaaⁿ'â xuu nacjoo' meiⁿcwiindyô' 'o na nntex'ee já. ⁹ Meiiⁿ na maty'iomna' na cataaⁿyâ ndaa'yo' ljo' na ñetca'na' já saa tical'aayâ na ljo'. Ee ntyjaa' n'o^onyâ na cal'o^ondyo' cha'xjeⁿ na cwil'aayâ. ¹⁰ Ee quia ñet'o^onyâ quii'ntaaⁿyo' tquiãⁿtyaaⁿyâ ñ'oom ndaa'yo' juu ts'aⁿ na tiñe'cats'aa ts'iaaⁿ, meiⁿ ticatsona' na nlcwaaⁿaⁿ. ¹¹ Saa cwindyaayâ na ñ'eeⁿ nt'omndyo' 'o na tiquil'a'yo' ts'iaaⁿ, cwe' cwiqueⁿndyo' na cwiti'ndyo' ljo' mach'ena' nt'omcheⁿ ntyjee'yo'. ¹² Ndaaⁿ nn'aⁿ na nmeiiⁿ m'aⁿ, nc'e najndeii na matseixmaⁿ Ta Jesucristo, cwitsa'ntjooⁿyâ ndo' cwijñoom' ntyuaayâ 'o na cal'a'yo' ts'iaaⁿ na nntantjom'yo' 'naⁿ na maca'na' 'o.

¹³ Ndo' 'o, nn'aaⁿya, ticwintqueⁿyo' na cwil'a'yo' yuu na maty'iomyana'.

¹⁴ Queⁿyo' cwenta 'ñeeⁿ juu ts'aⁿ na tiñe'catseicanda ñ'oom na cwil'uuyâ ndaa'yo' nacjoo' cartawaañe. Ticala'quii'ndyo' ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ cha nlco'tiana' ntyjeeⁿ. ¹⁵ Saa tinc'owam ndiaa'ndyo' ñ'eⁿñê, 'o cala'jndo'yo' ts'oom cha'xjeⁿ cwii ts'aⁿ na matseyiu'.

Ñ'oom na macanda

¹⁶ Nqueⁿ na matsa'ntjoom na tseixmaaⁿ na tjaa ñomtiuu c'oom ts'aⁿ jo nnoom quiaaⁿ na 'o tjaa ñomtiuu c'om'yo' na cha'waa xjeⁿ ñequio cha'tso na cwiwinom'yo'.

¹⁷ Ja Pablo, nnc^o matseiljeiya xueya nacjoo' cartawaañe cha'xjeⁿ quits'aa cha'tso carta 'naⁿya. ¹⁸ Juu naya na matseixmaⁿ Jesucristo, c'oomna' ñequio cha'tsondyo'. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Timoteo

Matseiljeii Pablo carta cwentaa' Timoteo

¹ Nncō Pablo cwiluiindyō apóstol cwentaa' Jesucristo. Nquii Ty'oots'om na cwiluiiñê na macwji'n'maaⁿñê jaa sã'ntjoom na matseixmaⁿya na ljo' ñequio Ta Jesucristo na cantyja 'naaⁿ jom m'aaⁿya na cwicantyjaa' n'ooⁿya.

² Matseiljeiya cartawaañe na matseicwanoⁿya na m'aaⁿ 'u Timoteo, na cwiluiindyū' jndaaya nc'e na matseyu'ya ts'om' ñ'eⁿ Ty'oots'om. Nty-jaa' ts'ooⁿ nquii Tsotyaaya Ty'oots'om ñequio Cristo Jesús na cwiluiiñê na matsã'ntjoom jaa na ñequiana na nncō'ñom' naya na la'xmaⁿna ñequio na m'aⁿna nawl' n'omna nn'aⁿ ndo' na meiⁿcwii ñomtiuu tinc'oom' jo ndãana.

Cats'aañe Timoteo cwenta ñ'oom na tiyuu'

³ Cha'xjeⁿ na tsjooya njom' quia na jluii'a Macedonia na caljoo'ndyu' Éfeso na catsã'ntjom' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na ticat'mooⁿna ñ'oom na tiyuu', ⁴ tilqueⁿ cwenta ñ'oom na cwe' cuento laxmaⁿna' ñequio ñ'oom cantyja 'naaⁿ weloo nn'aⁿ na ñet'om teiyo ee ñ'oommeiⁿ cwil'ana' na cwe' cwila'ñ'eeⁿ ndyuee nn'aⁿ meiⁿ ticateijndeina' ts'aⁿ na nntseyu'ya ts'om ñ'eⁿ Ty'oots'om.

⁵ Ts'iaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ na sa'ntjōⁿya na c'ooⁿya na wi' n'ooⁿya cwii ndo' cwii nn'aⁿ ñequio na lju' n'ooⁿya na m'aaⁿya n'ooⁿya ñequio na xcwee' n'ooⁿya na cwila'yū'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oots'om. ⁶ Ñ'eeⁿ nn'aⁿ jnaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ na jnda tju'tya'na' jona cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu', ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿndyo cwila'jomndyena. ⁷ Ñ'e'calaxmaⁿna nn'aⁿ na cwi't'mooⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsã'ntjomna' meiiⁿ ticala'noⁿna ljo' tseicandii ñ'oom na cwila'neiⁿna cantyja 'naaⁿna', meiⁿ ljo' na ma'moⁿ ñ'oom na cwiñequiana ñequio na t'maⁿya n'omna.

⁸ Manquiuuya na jeeⁿ l'ue ljeii na tqueⁿ Moisés xeⁿ mawil'uee'ñe ts'aⁿ juuna' cha'xjeⁿ na seijndaa'ñe Ty'oots'om. ⁹ Macaⁿna' na cjaanjoom' n'ooⁿya na nchii teijndaa' ljeii na qui cwentaa nn'aⁿ na cwila' na maty'iomyana'. Teijndaa' juuna' cwentaa nn'aⁿ na quie' n'om, cwentaa nn'aⁿ na ticatuee'ndyecje, cwentaa nn'aⁿ na tia cwil'a, nn'aⁿ na laxmaⁿ jnaⁿ, cwentaa nn'aⁿ na ticala't'maaⁿndye Ty'oots'om oo cwiicheⁿ nnom na matseit'maaⁿñe ts'aⁿ, teijndaa' juuna' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'cwjee tye ndyena ndo' mati cwentaa cha'tsondey nj'a na cwila'cwjee nn'aⁿ, ¹⁰ cwentaa nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñequio nn'aⁿ, cwentaa naⁿnom na m'aⁿ ñequio tyjenom, cwentaa nn'aⁿ na cwila'jnda ntyje nn'aⁿndyena, cwentaa nn'aⁿ na cwilaneⁿ cantu, cwentaa nn'aⁿ na tyeⁿ cwiqueⁿ ñ'oom na nlacanda saa tiquil'a, ljeii'ñeeⁿ m'aⁿna' na mat'uiina' meiⁿquia na wjaana' nacjoo' ñ'oom na xcwe na cwi't'mooⁿ nn'aⁿ.

¹¹ Juu ñ'oom xcwewaa' ñecwii xjeⁿ matseicandiina' ñequio ñ'oom na jeeⁿ jnda'na' cantyja na cwilui'n'maaⁿndye nn'aⁿ. Nquii Ty'oots'om na tjacantyya na t'maⁿ cwiluiiñê maty'oom ts'iaaⁿ ja na mañequiaya ñ'oom'ñeeⁿ ndãa nn'aⁿ.

Quian'l'uaa' Ty'oots'om t'maⁿ wi' ts'oom Pablo

¹² Mañequiaya na quian'l'uaa' Ta Jesucristo cwentaaⁿya na mañequiaⁿ na jndeiⁿ ts'ooⁿ na maqueeⁿ cwenta na cwiluiindyō ts'aⁿ na matseicandã na macwjaa'ñê ja naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ¹³ Jaach'ee xuee tyotseinaⁿ ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm, ñetco'wi'a nn'aⁿ na cwila'yū' ñ'eⁿñê, ndo' tyotseijnaaⁿa jom. Saa ty'oom Ty'oots'om na wi' ts'oom ñ'eⁿndyo, ee xjeⁿñeeⁿ meiⁿ tyootseyu'a meiⁿ ticaljeii na tixcwe tyots'aa. ¹⁴ Juu naya na matseixmaⁿ

Jesucristo, tquiaaⁿ na canda^aya matseixmaⁿya juuna' ndo' t'mooⁿ na jeeⁿ wi' ts'oom ja ndo' jndaya na matseyiu'ya ts'oqⁿ ñ'eⁿñê, joona' na cwila'xmaaⁿya nc'e na cwila'jomndyo ñ'eⁿñê.

15 Ñ'oomwaa ñ'oom na mayuu' juuna', ndo' matsona' na cha'tsondye nn'aⁿ cala'yu'na juuna': jndyo Cristo Jesús tsjoomnancue cha nncwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ jnaⁿ, quii'ntaaⁿ joona' ja cwiluiindyö ts'aⁿ na t'maⁿti ñeseitjoondyo nnoom. 16 Luaa waa na ty'oom Ty'oqots'om na wi' ts'oom ñ'eⁿndyo cha cantyja 'naⁿya m'moⁿ Jesucristo na m'aaⁿ na nioom'cheⁿ ts'oom. Ndo' cantyja 'naaⁿya waa na ma'moⁿna' chiuu nc'om nn'aⁿ na nla'yu' ñ'eⁿñê cha nnto'ñoomna na ticantycwii na cwita'ndo' añaⁿna. 17 Nc'e na luaa', cha'waati xuee cala't'maaⁿndyo nqueⁿ na ticantycwii na cwiluiñê na matsa'ntjoom, nqueⁿ na wanoom'm ndo' na wanoom'm, nqueⁿ na leicanda^a nty'iaa ts'aⁿ jom, na macanda nqueⁿ cwiluiñê Ty'oqots'om ndo' na jndö' ts'oom.

18 'U jndaaya Timoteo, luaa ñ'oom na matsa'ntjoⁿya 'u. Ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om matseijomna' cha'cwijom tia'. C'oom' na ti'maaⁿ ts'om' na matseijndu' naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Catsa' na ljo' na matseyiu'ya' ts'om' ñ'eⁿñê ndo' ñequio na tico'tiana' ntyji' nc'e na matseicanda' cha'xjeⁿ ñ'oom na ñejlue nn'aⁿ na cwila'yu' cantyja 'naⁿ quia na jla'neiⁿna ñ'oom na t'moⁿ Ty'oqots'om naquii' n'omna. 19 Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tila'ñ'oomndye na maco'tiana' nquiuna, ndo' nc'e na ljo', juu na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oqots'om, jnda tyuii'na'. 20 Luaa' tseixmaⁿ Himeneo ñequio Alejandro. Jo' chii jnda tiqöya joona l'o Satanás, cha cala'noⁿna na tantjeii'na ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo' Ty'oqots'om.

2

Ma'moⁿna' chiuu calana^aya nnom Ty'oqots'om

1 Najndyee matseijndo'a ts'om' na maty'iomna' na cataaⁿya nnom Ty'oqots'om 'na' na macaⁿna' jaa, ndo' calana^aya nnoom cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ. Quiaaya na quianl'uaaⁿaⁿ cantyja 'naaⁿna. 2 Laxmaaⁿya na cataaⁿya nnoom cantyja 'naaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyö gobierno, ñequio joo nn'aⁿ na laxmaⁿ na maⁿna'iaaⁿ cha ndda^a nnc'oqöⁿya na ya m'aaⁿya, tjaa'naⁿ ndia', na xcwee' n'oqöⁿya ñ'eⁿ Ty'oqots'om ndo' tjaa'naⁿ ñ'oom tia cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿya. 3 Maty'iomyana' na luaa' cal'aaya. Ndo' nquii Ty'oqots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa cjaawee' ts'oom na ljo', 4 ee l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'aⁿ nluin'maaⁿndye ndo' na nnta'jnaaⁿna ñ'oom na mayuu'. 5 Ñecwii Ty'oqots'om m'aaⁿ ndo' ñ'e'cwii m'aaⁿ na matseiljoyaañe jom ñ'eⁿ nn'aⁿ, manquii Jesucristo na ts'aⁿ jom. 6 Ee tquiaañê na tueeⁿ cha ntioom na cho'jna' cha'tsondye nn'aⁿ cha ndda^a nluin'maaⁿndyena, teitjuoo' na jo' quia na tue'ntyjo xjeⁿ. 7 Nc'e na luaa', ty'ioom ts'iaaⁿ ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' ts'aⁿ na majñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ, na ca'moqöⁿya nda^a nn'aⁿ na nchii judíos ñ'oom na xcweti na cala'yu'ya n'omna, ñ'oom na mayuu' matseinaⁿ, nchii cwe' cantu.

8 Meiⁿyuucheⁿ joo na cwitjomndye nn'aⁿ l'ue ts'oqⁿ cala'neiⁿ na nom nnom Ty'oqots'om na nlawena lueena ñequio na xcwee' n'omna. Tic'omna na wjeena nc'iaana, meiⁿ ticañjom n'omna ñ'oom na nquiuna ñequio nc'iaana. 9 Ndo' mati yolcu l'ue ts'oqⁿ na cwee'na liaa na cwe' na ya xjeⁿ na nchii jee'cheⁿ tycwi' nchii liaa jnda. Cal'ana xjeⁿ cha'tso cantyja 'naaⁿna. Ticwinom'na' na nla'chjoomndyena soonqueⁿna, meiⁿ ticwinom'na' na nla'chjoomndyena ñ'eⁿ 'na' na cwiluiina' ñequio s'om cajaan oo ñequio ta'

perla na jeeⁿ jnda. ¹⁰ Saa yolcu na cwiñequiaandy e na nntsaⁿntjom Ty'oots^{'om} joona, cal'ana cha'tso nnom ts'iaaⁿ na ya, ee macandā cantyja 'naaⁿ joo jo' ntyjii Ty'oots^{'om} cha'cwijom matseichjoomñena' joona. ¹¹ Matsona' na candyecheⁿ yolcu ñ'oom na cwi't'mooⁿ nn'aⁿ ndo' na catueeⁿndyecjena: ¹² ee tyooñequiaya na nnt'mooⁿ yolcu quia na cwi'tjomndye nn'aⁿ meiⁿ na nlqueⁿna xjeⁿ ts'a^s'a. L'ue ts'ooⁿ na cwe' candyecheⁿna. ¹³ Ee najndyee s'aa Ty'oots^{'om} Adán, jnda chii s'aaⁿ Eva, ¹⁴ ndo' nchii Adán tquiiⁿnn'aⁿna', tquiiⁿnn'aⁿna' yuscuⁿñeeⁿ, ndo' jnda na tquiiⁿnn'aⁿna' juu, jo' seijndaaⁿñena' na waa jnaaⁿaⁿ. ¹⁵ Saa nluiⁿ'maaⁿndye yolcu xeⁿ cwilaⁿ'candaaⁿndye na mañequiaa Ty'oots^{'om} na c'om ndana ndo' m'aⁿna na cwilaⁿ'yuⁿ'ya n'omna ñ'eⁿñê, ñequio na m'aⁿna na jnda nquiuna nt'omcheⁿ ndo' na 'oom'aⁿna na lju' n'omna.

3

Nmeiiⁿ cal'a nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots^{'om}

¹ Luaa ñ'oom na mayuu': xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na macantyyaa' ts'oom na nluitquieñê jo nnom tmaaⁿ na macwji' Ty'oots^{'om} cwentaaⁿaⁿ, jeeⁿ xcwe na macantyyaa' ts'oom. ² Jo' chii ts'aⁿ na jnda ty'oomna' na cwiluiitquieñê quii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots^{'om}, matsaⁿntjomna' na tjaaⁿ'na' ñ'oom cjoom'm. Ñecwiⁿ scoom'm m'aaⁿ. Ts'aⁿ na xcwe matseitiuⁿ jom. Ts'aⁿ na maqueeⁿñê cwenta ndo' na cwiluiiñê ts'aⁿ na jnda nquiⁿ nn'aⁿ. Matsona' na ñequiiⁿ'cheⁿ m'aaⁿc'eeñê na nnteix'eeⁿ nn'aⁿ na cwe' cwiquieya waⁿ'aⁿ, ndo' 'naⁿ'aⁿ na m'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, ³ ticatsona' na tsaⁿ'candii jom, meiⁿ na nl'ueeⁿ ndia'. Macaⁿ'na' ts'aⁿ na yats'aⁿñe jom, ts'aⁿ na xiomⁿ'ñe ñequio nn'aⁿ, na tint-seiqueeⁿ ts'oom s'om. ⁴ Maty'iomna' na ya maqueeⁿ xjeⁿ nn'aⁿ waⁿ'aⁿ, mati cwilaⁿ'candaaⁿndye ntseinaaⁿ nnoom, ndo' cwilaⁿ't'maaⁿndyena jom, ⁵ ee xeⁿ tiⁿ'naⁿ'aⁿ na nlqueeⁿxjeⁿ nn'aⁿ waⁿ'aⁿ, tixocandaaⁿ nnteix'eeⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots^{'om} cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Nc'e na ljo', ts'aⁿ na nluiitquieñê jo ndaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaaⁿ Ty'oots^{'om} ticatsona' na jom ts'aⁿ na nmeiiⁿndyo tioñe l'o Ty'oots^{'om}, tints'aana' na nnc'oom' ts'oom na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñê, ndo' na ljo' ntseijndaaⁿñena' cantyja 'naaⁿ'aⁿ na waa jnaaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ jnaⁿ na t'uiina' tsaⁿjndii. ⁷ Mati macaⁿ'na' na waa ñ'oom ya cantyja 'naaⁿ'aⁿ quiiⁿ'ntaaⁿ nn'aⁿ na tyoolaⁿ'yu', cha ticaluiⁿ'jnaaⁿ'ñê ndo' na ncjaañ'oom tsaⁿjndii jom xjeⁿ 'naaⁿ'.

Nn'aⁿ na cwindyeⁿntjom, nmeiiⁿ matsona' calaxmaⁿ'na

⁸ Mati cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwindyeⁿntjom quii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots^{'om} cwentaaⁿ'aⁿ, matsona' na macandā ñ'oom ya nquiⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ'na, ndo' cwilaⁿ'candaaⁿndyena ñ'om ndyueena. Tincⁿ'omna na nn'aⁿ candyee joona, meiⁿ tincⁿ'omna na queeⁿ n'omna s'om na nchii jndyaa' 'naaⁿ'na. ⁹ Maty'iomna' cantyja 'naaⁿ'na na cwiljooⁿndyetyeⁿna ñequio ñ'oom na xcwe na cwilaⁿ'yuu'a cantyja 'naaⁿ' Cristo na meiⁿ'cwii ñomtiuⁿ cantyja 'naaⁿ'na'. ¹⁰ Najndyee macaⁿ'na' na nlqueⁿ nn'aⁿ cwenta aa cwilaⁿ'candaaⁿndye naⁿ'ñeeⁿ ndo' xeⁿ teitquioo' na ya cwil'ana, quia jo' ya nndyeⁿntjomna nnom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots^{'om} cwentaaⁿ'aⁿ. ¹¹ Mati matsona' lcuu naⁿ'ñeeⁿ cuaa ñ'oom ya cantyja 'naaⁿ'na, nchii la'xmaⁿ'na nn'aⁿ na cwilaⁿ'tjom cantu, xcwe cantyja 'naaⁿ'na ndo' cwilaⁿ'candaaⁿndyena cantyja 'naaⁿ' cha'tso. ¹² Matsona' na cwii tsaⁿ's'a na mandiⁿ'ntjom, ñecwii scoom'm ndo' ya maqueeⁿ xjeⁿ ntseinaaⁿ ñequio cha'tsondye nn'aⁿ waⁿ'aⁿ. ¹³ Nn'aⁿ na cwindyeⁿntjom naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots^{'om} cwentaaⁿ'aⁿ, xeⁿ na ya cwil'ana ts'iaaⁿ'ñeeⁿ quia jo'

nnquioo na jnda nquiu naⁿñeeⁿ joona. Ndo' mati nñequiaana' na ti'maaⁿ n'omna na nntjei'yuu'ndyena na cwila'yuu'ya n'omna ñequio Cristo Jesús.

Ñ'oom na mayuu' na ticala'ngⁿ nn'aⁿ na cwilayuu'a

14 Ntyjaa' ts'ooⁿ na tyuaa' nncjocandoo'a 'u, jo' chii matseiljeiya ñ'oommeiⁿ 15 cha xeⁿ na nntseitsaaⁿñena' na nncjo, quia jo' mantyjij'ndaa'ndyu' chiuu matsa'ntjomna' na nnc'oom' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yuu' na la'xmaⁿna tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om na wando', na juu jo' cwiluiñena' tax'ee w'aa ñ'oom na mayuu'. 16 Ñ'oom na mayuu', juu ñ'oom wanty'iuu' m'aaⁿna cantyja 'naaⁿ na cwila't'maaⁿndyo, jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna', matsona':

Teitquioo'ñe Cristo tsjoomnancue na ts'aⁿ jom, cantyja 'naaⁿ Espíritu teijndaa' na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ, nty'iaa ángeles jom.

Ndaa nn'aⁿ jndye njoomnancue tyoñequia nn'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ, nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue tyola'yuu'na ñ'eⁿñê, cañoom'luee to'ñom Ty'oots'om jom.

4

Nn'aⁿ na cwitjei'ndye cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila'yuu'a

1 Ma'moⁿjndaa'ñe Espíritu Santo na ncuee na macanda nt'om nn'aⁿ nntjei'ndye cantyja na matseyuu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Cristo, na nla'jomndyena ñequio jndye espíritu na cwinquio'nn'aⁿ, ndo' ñ'eⁿ ñ'oom na cwila'cwanom naⁿjndii. 2 Nn'aⁿ na tixcwe 'oom'aⁿ na cantundyena nl'ana na luaa'. Nc'e natia na cwil'ana, juu na m'aaⁿ n'omna leica'moⁿna' ndaana na tixcwe 'oom'aⁿna. 3 Cwilue naⁿñeeⁿ na ticwanaaⁿ na ncoco ts'aⁿ, ndo' na niom nantque na cwi'tsa'ntjomna na ticwanaaⁿ na nlcwa'ts'aⁿ, meiiⁿ na mañequiaa Ty'oots'om joona' na jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a cwiwil'uee'ndyo joona' ndo' cwiñe'quiaaya na quian'l'uaaⁿaⁿ, ndo' mati nn'aⁿ na cwita'jnaaⁿ ñ'oom na mayuu'. 4 Ee cha'tso na tqueeⁿ, ya laxmaⁿ joona', meiⁿ ticatsona' na c'ooⁿya na ticuee' n'ooⁿya joona' na nñequiaaya na quian'l'uaaⁿaⁿ cantyja 'naaⁿna', 5 ee cantyja 'naaⁿ ñ'oom'm ñequio na cwilanaaⁿya nnoom, jo' na maque'lju'na' joona'.

Ts'aⁿ na xcwe mandi'ntjom nnom Jesucristo

6 Xeⁿ na m'moⁿ ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'yuu', nntseixmaⁿ cwii mosoo' Jesucristo na candaa' wjaawjndu' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila'yuu'a ñequio ñ'oom na xcweti m'aaⁿ na matseijomndyu'.

7 Tintseñ'oom'ndyu' ñ'oom na tiyuu'na' na cwe' ts'iaaⁿndyo na ticjaawee' ts'om Ty'oots'om. Que'ya ts'om' na matseit'maaⁿndyu' jom. 8 Waa na mateijndeina' ts'aⁿ quia na matseits'eiiñê na maleinoom. Saa t'maⁿti mateijndeina' jom quia na matseijneiⁿ na matseit'maaⁿñê Ty'oots'om. Ee quia na cwila't'maaⁿndyo jom jndye mateijndeina' jaa cha'waa xuee na m'aaⁿya tsjoomnancue ndo' mati na nnc'ooⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a.

9 Ñ'oommeiⁿ jeeⁿ xcwe cwit'mooⁿna', jo' chii cha'tsondye nn'aⁿ macaⁿna' na cato'ñoomna joona'. 10 Ee jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a cwila'jndaaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' cwiñe'quiandyo na wi' cwi'tjooⁿya ee na m'aaⁿya na ntyjaa'tyeⁿ n'ooⁿya ñ'eⁿ nqueⁿ na wanoom'm. Cha'tsondye nn'aⁿ ndaa nlui'n'maaⁿndye cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' majndeiticheⁿ cwilui'n'maaⁿndye joo nn'aⁿ na cwila'yuu' ñ'eⁿñê.

11 Ca'moⁿⁱ ñ'o^{om}meiⁿⁱ ndaa nn'aⁿ. Catsa'ntjom' na cala'candaa'ndyena joona'. 12 Tiñequiaandyu' na ticuee' n'om nn'aⁿ 'u cwe' ee na titquiendyu'. Cantya na matseineiⁿⁱ, catseixmaⁿⁱ cwii na m'moⁿⁱna' ndaa nn'aⁿ na cwila'yu' chiuu na nnc'oom'a^{na}, ndo' mati cantya chiuu na wjaam'aa'ndyu' ndaa nn'aⁿ, ndo' cantya na m'aaⁿⁱ na wi' ts'om' joona, ndo' cantya na matseiyu'ya' ts'om' ñ'eⁿ Ty'o^{ots}'om, ndo' cantya na lju' nquiu nn'aⁿ cantya 'naⁿⁱ. 13 Cwitjoocheⁿ na nncuacanoo^{ny}a na m'aaⁿⁱ, queⁿndyu' na catsei'naⁿⁱ ñ'o^{om}' Ty'o^{ots}'om na jnda teiljei ndaa nn'aⁿ. Cwil'uee'ndyu' juuna' cha ññequiaana' na t'maⁿ n'omna ndo' ca'moⁿⁱ juuna' ndaana. 14 Joo najndeii na tseixmaⁿ Ty'o^{ots}'om na tquiaaⁿ na matseixmaⁿⁱ cha ndaa nndi'ntjom' nnoom ya ya cwil'uee'ndyu' joona'. Ee jnda' joona' quia t'oo nn'aⁿ na cwiluitquiendye lueena najo' ndo' jla'nei'na ñ'o^{om} cantya 'naⁿⁱ na t'moⁿⁱ Ty'o^{ots}'om naquii' n'omna.

15 Ñequio na xcwee' ts'om' queⁿndyu' naquii' ñ'o^{om}meiⁿⁱ, cha jo ndaa cha'tsondye nn'aⁿ nleituqoo' na xcweti wjaam'aaⁿⁱ.

16 Cats'aandyu' cwenta cantya 'naⁿⁱ ndo' cantya ñ'o^{om} na ma'mooⁿⁱ. Ticwinchqueⁿⁱ na mache' ts'iaaⁿ 'naaⁿⁱ Ty'o^{ots}'om. Ee xeⁿ luua' nlqueⁿndyu' nchii macanda nncu' nluin'naa'ndyu' mati nn'aⁿ na cwindye ñ'o^{om} na mañequiaa'.

5

Nmeiⁿ cats'aa ts'aⁿ na mand'ntjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'

1 Cwii ts'aⁿ na jnda tquieñe, tintseitia' jom. Catseijndo' ts'oom cha'cwijom na cwiluiñe tsotyē'. Ndo' nn'aⁿ na cje m'aⁿ, catsa' ñ'eⁿndyena cha'cwijom na cwiluiindyena nt'iu' nncu'. 2 Ndaa yolcu na jnda tquiendye, catseineiⁿⁱ ñ'eⁿndyena na cha'na tso'ndyo'. Ndo' ñ'eⁿ yolcu na cje m'aⁿ, catsa' na cha'na nt'iu' nncu' saa ñequio na meiⁿcwii tjaa'naⁿ na matseitiuu' ñ'eⁿndyena.

3 Cal'uee'ndyu' chiuu nntei'jndei'yo' yolcu na jnda ljondye na mayuu'cheⁿ tjaa 'ñeeⁿ na ndaa nntei'x'ee joona. 4 Ee cwii yuscu na jnda ljoñe xeⁿ m'aⁿ ntseinaaⁿ oo ntseindacantjoom macaⁿna' najndyee cala'noⁿⁱ na ñ'ñeeⁿ na jndei'na' na joona catei'x'eena jom ee cha'cwijom chojnaⁿ na nnoom na seiqueeⁿ joona. Jeeⁿ xcwe na nl'ana na ljo' ndo' cjaawee' ntyjii Ty'o^{ots}'om.

5 Juu yuscu na jnda ljoñe na tue' saa' ndo' na mayuu' tjaa'naⁿ nn'aaⁿ na nntei'x'ee jom, m'aaⁿ tsaⁿñ'ñeeⁿ na macanda nquii Ty'o^{ots}'om na macantjaaa' ts'oom. Jo' chii naxuee ndo' natsjom macaaⁿ nnoom. 6 Saa yuscu na jnda ljoñe na mach'ee cantya na neiⁿco tsjoomnancuee, meiiⁿ na ndi wanoom'm, saa ju nnoom Ty'o^{ots}'om matseijomna' jom cha'cwijom ts'oo. 7 Ñ'o^{om}meiⁿⁱ catsa'ntjom' nn'aⁿ na cwila'yu' na cala'candaa'ndyena joona' cha xocuaa ñ'o^{om} na tis'a cwil'ana. 8 Ee ts'aⁿ na tic'oom' ts'om cantya 'naaⁿⁱ nn'aaⁿⁱ na tjawitquigo', majndeiticheⁿ nn'aaⁿⁱ nquii, tsaⁿñ'ñeeⁿ macwijiñe na matseiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'o^{ots}'om ndo' na ljo' mach'eeⁿ wi'ñetyeeⁿ nchiiti ts'aⁿ na tyootseiyu'.

9 Quia cwiwiljei ncuue yolcu na jnda ljondye, macanda cala'ljei'yo' xuee' yuscu na jnda jndaa' ndyeeⁿaaⁿ chuu' ndo' na macanda ñ'eⁿ saa' ñet'oom. 10 Macaⁿna' na waa ñ'oomya cantya 'naaⁿaⁿ, na ya seiqueeⁿ ntseinaaⁿ, tyotseiljoom nn'aⁿ na cwe' tyoquieya waⁿaⁿ, mati tyojuñe cjeeⁿ na tyondi'ntjom ndaa nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om, ndo' tyoteijneiⁿ nn'aⁿ na wi' cwiwinom, ñequii'cheⁿ tyoju'ya ts'oom na ñes'aaⁿ cha'tso nnoom naya.

11 Saa yolcu na jnda ljondye na titquiendye, tintseiljei' ncuueena, ee quia na wjaachuuna' joona na neiⁿco nquiuna na ñec'omnnda'na na we ca'na quia

jo' ñe'c'unconnda'na. Ndo' jo' nntjiei'ndyena na macandã Cristo cwicanty-jaa' n'omna. ¹² Ndo' na luua', matseijndaa'ñena' na cwila'tjoondyena na tyoola'candãna na macandã Cristo m'a'na na quit'ma' n'omna. ¹³ Ndo' mati cwe' w'aa ndo' w'aa nc'iaana cwi'oona, ndo' na ljo', cwila'nchquee'ndyena. Ndo' nchii macandã jo', mati cantundyena, cwitii'ndyena ljo' cwiitjom nt'omche' nn'a'n, cwila'nei'na ñ'oom na ticatsona' na nluena. ¹⁴ Nc'e na luua' waa, jo' na l'ue ts'oo' na yolcu na jndã ljondye na cje m'a'na, c'unconnda'na, c'om ndana, cateix'eena w'aana mei' tinguiana na wanaa' na nla'nei' nn'a' ñ'oom wi' nacjoo nn'a' na cwila'yu'. ¹⁵ Ee ñ'ee' yolcu na jndã ljondye na jndã tjeii'ndyena cantyja 'naa' Cristo na cwilajomndyena cantyja ñaa' Satanás.

¹⁶ Cwii tsa'scu na matseyu', xe' quii'ntaa' nn'aa'a' na jndã teitquoo' m'a' yolcu na jndã ljondye, maca'na' na cateix'ee' yolcu'ñee' cha tica'na' na joo nn'a' tmaa' cwentaa' Ty'oots'om cateix'eena yolcu'ñee'.

¹⁷ Nn'a' na cwiluiitquiendye na ya cwilei'choondyena tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a', matsona' na candaa' cala't'maa'ndyee nn'a' jooana. Majndeitiche' nquieena na laxma'na na cwifnequiana ñ'oom' Ty'oots'om ndo' na cwiit'moo'na juuna'. ¹⁸ Ee waa ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii' na matsona': "Tincwjaa'ndyu' bosa 'ndyoo quioo'jndyo na mach'ee ts'iaa'." Ndo' mati waa cwiche' ñ'oom na matsona': "Na'ntjom laxma'na na nnto'ñoomna na cwiitantjomna."

¹⁹ Quia na waa ñ'oom nacjoo' cwii ts'a' na cwiluiitquieñe ndaa' nn'a' na cwila'yu', tintseñ'oom'ndyu' ñ'oom'ñee' xe' tjaa'na' we oo ndyee ts'a' na nncwji'yuu'ñe juuna'.

²⁰ Saa' nn'a' na cwiluiitquiendye quii' ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om, xe' cwila'tjoondyena mei' ñe'ca'ndyena na ljo' cwil'ana, catseitia' jooana jo ndaa' nn'a' na cwila'yu' cha' cateicat'y'uenaa' jooana.

²¹ Jo nnom Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo, ndo' jo ndaa' ángeles na cwilui-indye cwentaa' Ty'oots'om, catseicandaa'ndyu' ñ'oommei', mei' tintsaa' na wja'ñ'oomndyu' ñ'e' cwii ts'a' saa' cwiche' tinei'. ²² Tintseicjeendyu' na nndio' l'o' cjoo' cwii ts'a' na nluitquieñe ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om, cha xe' waa na matseitjooñe tixocats'aana' na nnt'uii' jnaa'a' 'u. 'U cwji'ndyu' cantyja 'naa' cha'tsoo' nnom natia.

²³ Quia na wi' tsia', nchii ñequii'che' ndaatoo ma'ua'. Mati c'ua' chjoowi' winom.

²⁴ Nt'om nn'a' mañoom' cwiwitquioo' na cwila'tjoondye cwii tjooc'he' na nnt'uiina' jooana saa' nt'omche' nn'a' ndanquia cwiwitquioo' naljo' laxma'na. ²⁵ Ndo' maljo'yu waa cantyja 'naa' ts'a' na mach'ee yuu naya, mañoom' cwiwitquioo' na ya mach'ee', ndo' ts'iaa' ya na cwil'a nn'a' meii' titquioo'na', saa' ndanquia nleitquioo'na'.

6

¹ Cha'tsondye nn'a' na cwindye'ntjomtye' ndaa' patrom, matsona' na cala't'maa'ndyena patrom 'naa'na ñequio na xcwee' n'omna cha tincju'naa'ñena' na ñoomñoom ñ'oom nlanei' nn'a' nacjoo' Ty'oots'om ndo' mati nacjoo' ñ'oom na cwiit'moo'ya. ² Ndo' quia la'xma' patrom 'naa'na nn'a' na cwila'yu', jee' matsona' na cala't'maa'ndyena nañ'ñee' ee na nn'aa'ndyena nc'e na cwila'yu'na. Maty'iomna' na yati candye'ntjomna ndaa' nañ'ñee'. Ee ts'iaa' 'naa' nañ'ñee' cwil'ana ndo' cwiluiindyena na nn'aa'ndyena na wi' n'om ntyjeendyena nc'e tjom na cwila'yu'na. Ca'mo'nd' ndo' quiaa' ñ'oommei' ndaa' nn'a'.

Caljoya n'oo'ya cantyjati na mañequiaa Ty'oots'om

³ Xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na ñomquiati ñ'oom na ma'mooⁿ na juu ñ'oom'ñeeⁿ titseijomna' ñequio ñ'oom na xcweti cautyja 'naaⁿ Ta Jesucristo na ticatei-jndeina' na wjaaqueife ts'aⁿ cautyja 'naaⁿaⁿ, ⁴ jom matseis'aañe saa meijooⁿ ticatsei'ñoⁿoⁿ, cwe' jndyeto matseineiⁿ cautyja 'naaⁿ ñ'oom na nqui nn'aⁿ judios ndo' matseintja'ñe ñ'eⁿ nn'aⁿ cautyja 'naaⁿ n'oom'ñeeⁿ. Jo' na cwinaⁿna' na cwila'taaⁿ n'om nn'aⁿ nc'iaana, ndo' m'aⁿna na jndoondye ntyjeena, cwila'jnaaⁿndyena, ndo' tiya m'aaⁿ n'omna cautyja 'naaⁿ nc'iaana, ⁵ jo' chii tileicantycwii na cwila'ntja'ndye nn'aⁿ na tajo'ndyo cwicwila'tiuuna, na tatícata'jnaaⁿna ñ'oom na mayuu'. Cwila'tiuuyoona na ñ'oom 'naaⁿ Ty'oots'om na matseyiu' ts'aⁿ cwiluiñena' cwii nnom na nleityañe ts'aⁿ. ⁶ Ñ'oom na mayuu' na ts'aⁿ na matseyiu' ñequio Ty'oots'om, cautyja 'naaⁿ jo' matseixmaⁿ cwii na jndati nchiiti na nleityañe ts'aⁿ tsjoomnancue. Saa macaⁿna' na caljoya ts'oom ñequio cha'tso na jnda jnaaⁿaⁿ nnom Ty'oots'om. ⁷ Ee tjaa'na' ljo' tquiocooⁿya tuiindyⁿo tsjoomnancue ndo' tjaa'na' ljo' ya nntsaachoo, ⁸ xeⁿ niom na cwicwaa'a ndo' niom laaⁿya, maty'iomna' ñequio nmeiⁿ caljoya n'ooⁿya. ⁹ Ee nn'aⁿ na ñe'cwityandye, mat'uiina' jooⁿa cha'cwijom cwii teinco', na jndye nnom na ntjeiⁿ na matsei'ndaa'na' jooⁿa na matiomna' jooⁿa na nnt'uiiwi'na' na nntsuundyena. ¹⁰ Ee juu na matseicandya' ts'om ts'aⁿ s'om, tseixmaⁿna' x'ee cha'tso nnom natia. Ndo' m'aⁿ nn'aⁿ nc'e na queeⁿ n'omna s'om jnda maju'taa'ñena' jooⁿa cautyja na cwila'yuya' cwii n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om ndo' jndye nnom nawii jnda mamanchjena' jooⁿa.

Ts'aⁿ na matseyiu' luaa macaⁿna' na queⁿya ts'om

¹¹ Saa 'u je' na cwiluiindyu' cwentaa' Ty'oots'om, cwiji'ndyu' cautyja 'naaⁿ nmeiⁿ. Cja'ntyjo' cautyja 'naaⁿ cha'tso na maty'iomana'. Quiaandyu'ñ'eⁿ cautyja 'naaⁿ Ty'oots'om, na nntseyiu'ya' ts'om' ñ'eⁿñe, na c'oom' na wi' ts'om' nn'aⁿ, meiⁿ wi' matjom' saa ti'ndiinc'uaa'ndyu', c'oom nioom'cheⁿ ts'om' ñequio nn'aⁿ. ¹² Catseijndu' cha nla'yu' nn'aⁿ. Tye'caljoo'ndyu' cautyja na mañequiaa Ty'oots'om na matseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añaⁿna' na ee macwe' jo' tqueeⁿñe 'u, ndo' na tjei'yuu'ndyu' cautyja 'naaⁿ na matseyiu'ya' ts'om' ndaa jndyendye nn'aⁿ. ¹³ Jesucristo ya ñ'oom tjei'yuu'ñe jo nnom Poncio Pilato. Jo' chii jo nnoom ñequio jo nnom Ty'oots'om na mañequiaa na cwita'ndo' cha'tso, luaa ñ'oom na matsa'ntjoⁿya 'u Timoteo, ¹⁴ na catseicanda' ñ'oom na maquaⁿya njom', tintseichui' jooⁿa cha ticaⁿna' na ndi'tia'. Catseicanda' jooⁿa' hasta xjeⁿ na nncwjee'nnda' Jesucristo. ¹⁵ Quia na ntyjii Ty'oots'om na jnda tue'ntyjo xjeⁿ, nnts'aaⁿ na nntseicandaⁿñena' na luaa' ee macandaⁿ nqueⁿ cwiluiñe na tjacautyja na matsa'ntjoom. Jom tseixmaaⁿ Rey ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na tjacautyja na cwitsa'ntjom, jom cwiluiñe na matsa'ntjoom cha'tsondye nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. ¹⁶ Mandaⁿ nqueⁿ m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ na tijoⁿom cueeⁿeⁿ. M'aaⁿ yuu caxuee yuu na leicandaⁿ nntseindyoo'ñe ts'aⁿ. Tjaa ñ'eeⁿ juu na jnda nty'iaa' jom meiⁿ xondaⁿ nty'iaa' ts'aⁿ jom. Tseixmaaⁿ na ñequi'cheⁿ catseit'maaⁿñena' jom ndo' najndeiⁿ na matsa'ntjoom. Amén. ¹⁷ Nn'aⁿ na tyandye, catsa'ntjom' na ticatjeii'sandyena meiⁿ tilacantjyaa' n'omna juu na tyandyena, ee tijndaⁿ aa nljotyeⁿna' lueena. Cautyjaa' n'omna nqui Ty'oots'om na jeeⁿ candaⁿ mañequiaaⁿ cha'tso 'na' na nnteijndeiina' jaa. ¹⁸ Catsa'ntjom' jooⁿa na cal'ana naya nn'aⁿ, jo' na nncuaa na tyandyena na majndye nnom na ya cwil'ana, na tic'omna na ntycwiina, 'na' na niom lueena, catei'jndeiina nn'aⁿ. ¹⁹ Ee na nl'ana na ljo', nla'wena cwii nnom na tyandyena, na juuna' matseijomna' x'ee ñ'oom na nnc'ona' ñ'eⁿndyena 'io cha, ndo' na nla'xmaⁿna na ticantycwii na cwita'ndo'na.

Ñ'oom na macandá na maco'ñom Timoteo

²⁰ 'U Timoteo, cateixe' ñ'oom naya 'naa' Ty'oqts'om na jnda to'ñom'. Tintseiñ'oom'ndyu' ñ'oom na cwilue nn'aⁿ na cwe' cwila'ñ'eeⁿto ndyuee, na tileicwijndaa'. Meiⁿ tintseiñ'oom'ndyu' ñ'oom na wjaana' nacjoo' ñ'oom na mayuu' na cwilue nn'aⁿ na tjacantyja na yana' meiiⁿ na tiyuu' juuna'

²¹ ee ñ'eeⁿ nn'aⁿ na nmeiiⁿ laxmaⁿ ndo' na ljo', jnda tju'taaⁿñena' joona na cwilayu'ya n'omna.

Quíaa Ty'oqts'om na nncoñom' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na jndā we na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Timoteo

Pablo matseicwanoom ñ'oom na m'aaⁿ Timoteo

¹ Ja Pablo cwiliindyō apóstol 'naaⁿl Jesucristo, Ty'oōts'om ty'ioom tsiaaⁿwaañe ja nc'e na l'ue ts'oom, cha'xjeⁿ ñ'oom na jndā tsoom na mañequiaaⁿ na cwita'ndo' añmaaⁿ nn'aⁿ na cwilajomndyena ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² Matseiljeiya cartawaañe na matseicwanō'ya juuna' na m'aaⁿl 'u jndaaya Timoteo na jeeⁿ wi' ts'oō'ya. L'ue ts'oōⁿ na nquii Tsotyaaaya Ty'oōts'om ndo' Ta Jesucristo cwentaaya nntio'naaⁿndyena 'u ñequio naya na la'xmaⁿna, ñequio na wi' n'omna 'u tjaañomtiuu c'oom' jo ndāana.

Cwji'yuuñe Timoteo cantyja 'naaⁿl Cristo

³ Naxuee ndo' natsjom quia na matseinaⁿya nnom Ty'oōts'om, ñequii'cheⁿ quijaañjoom' ts'oō'ya 'u. Mandi'ntjo'ya nnoom ñequio na mei'cwii titia ntyjii cha'xjeⁿ tyol'a nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiindyō. ⁴ Ñequii'cheⁿ macjaañjoom' ts'oō'ya na tiomna' ndaa n'om njom' quia na toⁿndyō ndo' jeeⁿ ñe'canty'iannda'a 'u cha ñnequiaana' na nei'ya. ⁵ Macjaañjoom' ts'oōⁿ na jeeⁿ xcwe matsei'yuya' ts'om' ñ'eⁿ Ty'oōts'om. Najndyee tyotseyiu' tso'ndyō' tsaⁿtquiee Loida mati nquii tso'ndyō' Eunice ndo' mantyjiijndaa'ndyō na mati 'u.

⁶ Quia na tiōō l'oōya nacio', jnda' juu najndei na matseixmaⁿ Ty'oōts'om cha nndaā nndi'ntjom' nnoom. Cwil'uee'ndyū' juu naya'ñeeⁿ. ⁷ Nchii Ty'oōts'om mañequiaaⁿ na m'aaⁿya na nquiaaya. Jom mañequiaaⁿ na lax-maaⁿya najndei na matseixmaaⁿ ñequio na c'oō'ya na wi' n'oō'ya nn'aⁿ ndo' mati na que'ndyō cheⁿncjōō xjeⁿ cantyja 'naaⁿya. ⁸ Ja wa'njōō' w'aancjo, sãã tinc'oom' na jnaⁿ na nncwji'yuu'ndyū' cantyja 'naaⁿl nqueⁿ na cwiluiñe na matsa'ntjoom jaa, mei' tinc'oom' na jnaⁿl cantyja 'naⁿya. Ñequio najndei na mañequiaa Ty'oōts'om, catseijomndyū' nawi' na cwiwinōō'ya nc'e juu ñ'oom na cwiñequiaaya na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. ⁹ Jnda tjei'n'maaⁿñe jaa ndo' maqueeⁿñe jaa na calaxmaaⁿya nn'aⁿ na maqueⁿñōōⁿ cwentaⁿ'aⁿ nchii cwe' nc'e cwii nnom na jndā ñe'laaya, sãã nc'e na luaa' jndā seijndaa'ñe ndo' na m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa nc'e cwilajomndyō ñ'eⁿ Cristo Jesús ee cwii tjōōcheⁿ na ncuaa tsjoomnancue, m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa. ¹⁰ Je' ma'mōōⁿ na candya' ts'oom jaa na jnda jndyō nquii na macwji'n'maaⁿñe jaa, Jesucristo. Jom seityueeⁿeⁿ na jndei na matseixmaⁿ juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ. Cantyja 'naaⁿl juu ñ'oom naya na cwiñequiaaya cwito'ñoom nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'na.

¹¹ Ty'oōts'om ty'ioom ts'iaaⁿ ja na ñnequiaaya ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndo' na cwiliindyō ts'aⁿ na majñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ na ca'mōō'ya juuna' ndāā nn'aⁿ na nchii judíos. ¹² Nc'e na luaa' jo' chii mawinōō'ya nawi'meiⁿ, sãã tic'ōōⁿ na jnaaⁿ'a na ljo' ee mawajnaⁿ'a nqueⁿ na ntyjaa' ts'oōⁿ ndo' ntyjiijndaa'ndyō na waa najndei na matseixmaaⁿ na mach'eeⁿ cwenta juu na m'aaⁿya na quit'maⁿ ts'oō'ya jom hasta xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ.

¹³ Ñ'oom na xcweti na jndā jndi' na tyoñequiaaya njom', queⁿl juuna' jo njom' cwii na ma'mōⁿ'na' chiuu na ncjaam'aaⁿ na matsei'yuya' ts'om' ndo' na c'oom' na wi' ts'om' nn'aⁿ nc'e na cwilajomndyō ñ'eⁿ Cristo Jesús. ¹⁴ M'aaⁿ Espíritu Santo quii' n'oō'ya, ñequio na mateijñeiⁿ jaa catsa' cwenta ñ'oom na jeeⁿ xcwe na mañequiaa Ty'oōts'om luāāya.

¹⁵ Cha'xjeⁿ na jnda jndi' cha'tsondye nn'aⁿ ndyuaa Asia jnda 'ndyena ja. Quii'ntaaⁿ joona ñ'eⁿ Figelo ñequio Hermógenes. ¹⁶ C'oom Ty'oots'om nawi' ts'oom nn'aaⁿ Onesíforo ee jndye ndii' teijneiⁿ ja ndo' meiⁿ tíc'oom na jnaaⁿ aⁿ na m'aaⁿ ya prašo. ¹⁷ Ee quia na tyjeeⁿ eⁿ ñjaaⁿ Roma tyoqueⁿ ñê na tyol'ueeⁿ ja hasta xjeⁿ na nljeiiⁿ cheⁿ ja. ¹⁸ Xuee quia na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ quiaaⁿ na nnc'oom na wi' ts'oom juu. 'U ntyji' na jeeⁿ t'maⁿ teijneiⁿ já tsjoom Éfeso.

2

Sondaro 'naaⁿ Jesucristo na ya mandí'ntjom nnoom

¹ Quia jo' 'u jndaaya, c'oom'jndeiⁿ ts'om' cantyja 'naaⁿ naya na laxmaaⁿ ya nc'e na cwilajomndyo ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² 'U jnda ñejndi' ñ'oom na tyoñequiaya ndaa jndyendye nn'aⁿ, ñ'oom'ñeeⁿ caty'iom' ts'iaaⁿ nn'aⁿ na cwicantyyaa' n'om Ty'oots'om na nnt'moqⁿ na joona' ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

³ 'U cwiluiindyⁿ sondaro 'naaⁿ Jesucristo. Jo' chii catseiⁿ quii ts'om' nawi' na mawi'noom' ee na mandí'ntjom nnoom. ⁴ Tixocatiiⁿ ñee cwii son-daro ts'iaaⁿ na tseixmaⁿ tsjoomnancue, ee l'ue ts'oom na nquii ts'aⁿ na matsaⁿ ntjom jom c'oom na ya ntyjii ñ'eñê. ⁵ Ndo' maljoyu cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ na maleinom na ñecwantjom, tixocwantjoom xeⁿ ticatseicañaⁿ ñ'oom na cwiqueⁿ na nnoom. ⁶ Ndo' mati ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jndaⁿ tseixmaaⁿ na jom nleil'ueeⁿ ñee ñ'oom na cwíwe' ntjoom'm. ⁷ Yaya c'oom' ts'om' cantyja 'naaⁿ ndyee nnom ñ'oommeiⁿ na matsjoⁿ quia jo' nquii Ty'oots'om ñ'equiaaⁿ na nntsei'noⁿ joona'.

⁸ Cjaañjoom' ts'om' cantyja 'naaⁿ Jesucristo. Tuiiñê tsjaaⁿ rey David na jndyowicantyyoo', tando'xcoom jnda na tueeⁿ eⁿ. Luaaⁿ ñ'oom na mañequia ndaa nn'aⁿ na cantyja 'naaⁿ juuna' macwji'n'maaⁿ ñee Ty'oots'om nn'aⁿ. ⁹ Nc'e na mañequiaya ñ'oom nayawaañe jo' na wi' matjoⁿ, ndo' jnaaⁿ jo' na chu'tye'ndyo ñ'eⁿ l'uaancjo cha'xjeⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ jnaaⁿ, saa ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om xocandaa nla'tyeⁿ nn'aⁿ juuna'. ¹⁰ Jo' chii matseiⁿ quii ts'oⁿ cha'tso na matjoⁿ cha nnteijndeiina' nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ aⁿ cha mati nnto'ñoomna na macwji'n'maaⁿ ñê joona nc'e Cristo Jesús, juu jo' na jeeⁿ jndana' ndo' na ticantycwii na matseixmaⁿ ts'aⁿ juuna'.

¹¹ Ñ'oomwaa jeeⁿ mayuu' juuna':

Xeⁿ la'xmaaⁿ ya l'oo cantyja 'naaⁿ Jesucristo mati nntandoo'a ñequioñê,

¹² xeⁿ cwila'jomndyo nawi' na tjoom, mati nla'jomndyo cantyja na matsaⁿ ntjoom,

saa xeⁿ cwitjei'ndyo cantyja 'naaⁿ aⁿ, mati nncwji'ñê cantyja 'naaⁿ ya.

¹³ Meiⁿ xeⁿ jaa tila'candaaya saa jom ñequii'cheⁿ na matseicañaⁿ, ee tixocandaa nncwji'ñee cheⁿ nqueⁿ cantyja na matseixmaaⁿ.

Ts'aⁿ na cjaawee' ts'om Ty'oots'om juu

¹⁴ Catseilcwii'ndyⁿ ñ'oommeiiⁿ ndaa nn'aⁿ. Ñequio na ndo' Ty'oots'om catsaⁿ ntjom na tacala'ntja'ndyena na cwe' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na niom naquii'ntaaⁿ yo' ee tjaa ñ'eeⁿ mateijndeiina', ndo' yacheⁿ matseiñ'eeⁿ ñena' nn'aⁿ na cwindye. ¹⁵ Catseijndu' naquii' ts'iaaⁿ na mache' cha nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿ ndyⁿ, quia jo' xocats'aana' na tia ntyji' ee cwiluiindyⁿ mosoom'm na xcwe mandí'ntjom nnoom. Catsei'noⁿ chiuu ma'moⁿ ñ'oom na mayuu' ndo' xcwe ca'moⁿ juuna'. ¹⁶ Tintseijomndyⁿ ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿ ndyo na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na cwe' cwila'ñ'eeⁿ to ndyuee. Ee naⁿ ñeeⁿ yacheⁿ wjaachuuna' joona na 'ool'atina natia. ¹⁷ Ndo' mati ñ'oom na cwit'moqⁿ na wjaanty'eena' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'cwijom cwii tycu. Maluaa'

mach'eena' ñequio ñ'oom na ma'moⁿ Himeneo ñequio Fileto, ¹⁸ joona jnda toⁿndyena ñequio ñ'oom na mayuu', ee cwiluena na jnda teinom na nlcwinnda' nn'a' na jnda tja, ndo' na laa'ti' ñ'oom na cwiñequiana, matseyuyii'na' na cwila'yuy'a n'om nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹⁹ Saa jnda tque'tyeⁿ Ty'oots'om ñ'oom na matseijomna' cha'na tsia'tsjo', na teiljeiina': "Mawajnaaⁿya Ty'oots'om cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindy^e cwentaⁿaⁿ", ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na matsona': "Cha'tsondye nn'aⁿ na cwilcwii'na xuee' Ty'oots'om, catjeii'ndyena cantyja 'naaⁿ natia."

²⁰ Waa' cwii tsaa'tya, jndye nnom 'naⁿ niom na cwiwil'ue. Nt'om joona' tuii ñequio s'om cajaan' ndo' s'om xuee, saa nt'om tuiina' ñ'eⁿ n'oom oo ts'ocachu. Nt'om joona' cwiwil'uena' ts'iaaⁿ na ya saa nt'om joona' cwiwil'uena' ts'iaaⁿ na cwe' cwantindyo. ²¹ Cha na ndaqa nleil'uee'ñe Ty'oots'om jaa cwii ts'iaaⁿ na jnda, maca'na' na calaxmaa'ya na lju' n'oo'ya, na cwiitjei'ndyo cantyja 'naaⁿ natia, quia jo' ndaqa nleil'uee'ñe jaa cwii ts'iaaⁿ na ya juuna'.

²² Tica'ndiindyu' na wjaañ'oomna' 'u ñ'eⁿ natia na cwila'queeⁿ n'om nn'aⁿ na cje m'aⁿ. Catseijomndyu' ñequio nn'aⁿ na 'oom'aⁿ cantyja na maty'iomyana', ñequio nn'aⁿ na cwila'yuy'a n'om ñ'eⁿ Ty'oots'om, ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ na wi' n'om ntyjee, ñequio nn'aⁿ na ya m'aⁿ ñ'eⁿ nt'omcheⁿ tjaa'na' ndia' cachona. ²³ Tintseijomndyu' ñequio ñ'oom na cwe' cwila'ñ'eeⁿto ndyuee nn'aⁿ na tjaa ljo' mateijndeiiⁿa' ee ntyji'ya' na cwe' jnaaⁿ jo' na cwila'ntja'ndye nn'aⁿ. ²⁴ Ee ts'aⁿ na mand'i'ntjom nnom Ty'oots'om, ticatsona' na nntii'ñe ndia'. Jom matsona' na c'oom na ya ts'aⁿñe ñequio cha'tsondye nn'aⁿ, ndo' tseixmaaⁿ ts'aⁿ na 'naaⁿ m'moⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, tintseit'oom na ndioomndye nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom.

²⁵ Nn'aⁿ na cwila'wendye nacjoom'm maca'na' na m'mooⁿ ndaana ñequio na nioom' ts'oom na ntyjaa' ts'oom na nnts'aa Ty'oots'om na nlcwe' n'omna ndo' na nla'noⁿna ñ'oom na mayuu', ²⁶ cha nntseijndo'na' n'omna ndo' na nndyaandyena cantyja 'naaⁿ juu teinco' na seijndaa'ñe tsa'jndii na maleichom joona prašo na cwil'ana yuu na l'ue ts'oom.

3

Luaa nnc'om nn'aⁿ ncuee na macanda

¹ Catseinoⁿ na ncuee na macanda wi'ti nntjoom nn'aⁿ. ² Ee quia ljo'cheⁿ nnc'om nn'aⁿ na cwila'neii'ndye che'nquieena. Neii'na s'om. Cwila't'maa'ndye che'nquieena. Cwila's'andyena, cwila'lcundyena. Cwit'mooⁿna na ticuee' n'omna nquii Ty'oots'om. Xola'candana ñ'oom na cwilue lotyena, londyena. L'ona cwe' na wi' n'om naⁿñeeⁿ joona. Xocala't'maa'ndyena ñ'oom na cwila'yuy' nn'aⁿ ñequio Ty'oots'om.

³ Tixoc'omna na wi' n'omna nc'iaana, l'ona meii' wi' cwiitjoom naⁿñeeⁿ. Cwila'tjomna cantu, tixoque'ndye che'nquieena xjeⁿ cantyja 'naaⁿna. Jeeⁿ wi'ndyena ñequio nn'aⁿ, macwi'oona nacjoo' cha'tso na la'xmaⁿ na ya.

⁴ Cwil'ueena yuu na nlcwi'na' nc'iaana nc'e cwe' ljo'na na ya m'aⁿna ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. M'aⁿna na ti'maaⁿ n'omna. Cwiitjeii'yandye che'nquieena. Cwil'ueena yuu na tomti na ñequiaana' na neii' nquieena nchii yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om. ⁵ Cwil'ana na ndoo' jeeⁿ cwila't'maa'ndyena saa cantyja na cwil'ana macwiji'na' na waa najndei ñ'oom na cwila'jomndyena.

Tintseiquii'ndyu' ñequio nn'aⁿ na nmeiiⁿ cwil'a. ⁶ Naⁿñeeⁿ laxmaⁿna nn'aⁿ na cwiquie l'aa nn'aⁿ, ndo' cwinquoo'nn'aⁿna yolcu na jeeⁿ cwila'tjoondye, na joona m'aⁿna xjeⁿ 'naaⁿ na queeⁿ n'omna, ⁷ ñe'quii'cheⁿ ñe'candy^e yolcu'ñeeⁿ mei'nquia ñ'oom na cwi't'mooⁿ nn'aⁿ saa tileicala'noⁿna cwaaⁿ ñ'oom na mayuu'. ⁸ Ndo' cha'xjeⁿ naⁿcalua' Janes ñequio Jambres jla'wendyena nacjoo' Moisés, mati naⁿm'aⁿ cwilawendyena nacjoo'

ñ'oom na mayuu', la'xmaⁿna nn'aⁿ na ntjeiⁿ nqueⁿ, ndo' jooⁿna cantyja na matseyu^{'ya} ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, macwji^{'ndyona} jooⁿa. ⁹ Saa nn'aⁿ na nmeiⁿ cwinquo^{'nn'a} xocwiyo na luaa['] cwil'ana ee cha'xjeⁿ jla'no^{'n} nn'aⁿ na joo we naⁿñeeⁿ na tyola'wendyena nacjoo' Moisés tyom'aⁿna na ntjeiⁿ nqueⁿna, mati cha'tso nn'aⁿ nnc'ooliu na majo'ti laxmaⁿ na m'aⁿl.

Ñ'oom na macandá na maque'tyeⁿ Pablo nnom Timoteo

¹⁰ Saa mawajna^{'ya} chiuu tseixmaⁿ ñ'oom na ma'mooⁿ, ntyji' chiuu waa ts'iaaⁿ na teijnoomya, ñequio na matseyu^{'ya} cwii ts'oo^{'nya}, ndo' na m'aaⁿ nioomcheⁿ ts'ooⁿ, ntyji' chiuu waa na jnda ntyjiya Ty'oots'om, ndo' na wi'ts'oo^{'ya} nn'aⁿ, ndo' mati na tica'ndiinc'uaa'ndyo, ¹¹ mantyi' na tyontyjo nn'aⁿ ja ndo' nawi' na tyowinooⁿ. Mantyi' chiuu tjoⁿ tsjoom Antioquia, Iconio ndo' Listra, ta'wi' nn'aⁿ ja jo' jo'. Saa seicandyaañe Ty'oots'om ja cantyja 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ. ¹² Ee ñ'oom na mayuu' na cha'tsondye nn'aⁿ na ñe'c'omna na xcwee' n'omna cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, maxjeⁿ wi' ncwinomna. ¹³ Ee nn'aⁿ na wi'ndye ndo' nn'aⁿ na cwinquo^{'nn'a}, yacheⁿ cwajndiiti nñequio^{'nn'a}ndye ntyjeena.

¹⁴ Saa 'u je' c'om'tyeⁿ cantyja 'naaⁿ cha'tso na jnda sei'naⁿ ndo' na matsei'no^{'n} na mayuu'na, ee mawajna^{'ya} ñeeⁿ jooⁿna na t'moo^{'na} juuna' njom'. ¹⁵ Ee xjeⁿ na cachjoondyu'cheⁿ tajnaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeiina' tandyo xuee. Juuna' matsejndo'na' ts'om' ndo' mañequiaana' na nlu'i'n'maa'ndyu' nc'e na matsei'yua' ts'om' ñequio Cristo Jesús. ¹⁶ Cha'tso ljei' 'naaⁿ Ty'oots'om teiljeiina' jndye ñ'oom' nqueⁿ ndo' ts'iaa^{'na} na ma'mo^{'na} nnom ts'aⁿ, ndo' na nntseitia'na' ts'aⁿ quia tixcwe wjaam'aaⁿ, ndo' na nlco'xcwena' ts'aⁿ, mati na m'mo^{'na} nnom ts'aⁿ na c'oom cantyja na maty'iomyana', ¹⁷ cha ts'aⁿ na cwiluiñe cwenta' Ty'oots'om canda'a^{'ya} m'aaⁿ c'eeñe na nnts'aaⁿ cwii cwii nnom ts'iaaⁿ na ya.

4

¹ Jo nnom nguii Ty'oots'om ñequio nnom Jesucristo na nncwjee'cañoom na cwiluiñe rey na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ na nndita'ndo' ndo' nn'aⁿ na jnda tja, mat'io^{'ya} ts'iaa^{'meiⁿ} 'u, ² na catseineiⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ. C'omc'eendyu' na nntsa' ts'iaa^{'waa'} meiⁿ naaⁿ ticanaa^{'ndyu'}, cwil'uee'ndyu' juuna' cha nñe'quiandye nn'aⁿ, cha nntseitia'na' ts'aⁿ na tixcwe m'aaⁿ, ndo' na nñequiaana' na t'ma^{'n} ts'om ts'aⁿ ndo' na m'mo^{'n} ndaaⁿ nn'aⁿ ñequio na nioom'cheⁿ ts'om'. ³ Ee nncue'ntyjo xjeⁿ na taxola'ñ'oom'ndye nn'aⁿ ñ'oom na xcweti ma'mo^{'na} saa ñ'oom na ñe'candye nqueena nl'uee nquiiana nn'aⁿ na nt'moo^{'n} ñ'oom'ñeeⁿ ndaaⁿ. ⁴ Tañe'candyena ñ'oom na mayuu', cwe' ñ'oom na cwila'jndaa'ndye cheⁿnqueena jo' ñe'candyena. ⁵ Saa 'u je', tintseiñ'ee^{'ñena} 'u, caljoya ts'om' meiⁿ wi' na matjom', cjoo' ts'om na mañequiaa^{'n} ñ'oom naya na cantyja 'naaⁿ jo' cwilui'n'maa'ndye nn'aⁿ. Catseicanda'a^{'ndyu'} ts'iaaⁿ na matseixmaⁿl.

⁶ Mawjaawindyoo' xjeⁿ na nla'cuee' nn'aⁿ ja, cha'cwijom cwila'cuee'na quioo' na cwila't'maa'ndyena Ty'oots'om, mawaa mawaa xjeⁿ na nnc'iq. ⁷ Ja jnda ñesejndoyaya naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Jnda seicanda'a^{'ndyo} cantyja na maca^{'na} na cats'aaya. T'icatseitjoo^{'ya} na matseyu^{'ya} cwii ts'oo^{'nya} ñ'e'ñe. ⁸ Je' macandá cwime'i'ndo'a na nco'ñ'o^{'ya} juu na nntseit'maa^{'ñena} ja nc'e na matseijmndyo cantyja 'naaⁿ na maty'iomyana' na nguii Ta Jesús nñequiaa^{'n} juuna' no^{'nya}, jom cwiluiñe jwe na xcwe macu'xeeⁿ, meiⁿ nchii macandá nennco nñequiaa^{'n} na ndaya juu naya ñeeⁿ saa mati nñequiaa^{'n} jo' ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwime'i'ndoo'na na nncwjee' nnaa^{'n}aⁿ.

Matseicandii Pablo Timoteo cautyja 'naa' nn'a' na cwita'jnaa'na

⁹ Catseijndu' na cjee nncwje'cañoom' ja, ¹⁰ ee Demas jnda' ñee' ja, tjaa' Tesalónica, neii'tye' 'na' na tseixma' tsjoomnancue. Crescente tjaa' ndaandyuaa Galacia ndo' Tito tjaa' ndaandyuaa Dalmacia. ¹¹ Macanda Lucas ndicwa' m'aa' ñ'e'ndyo. Quia nndyo' candyo'ñ'oom' Marcos ee t'ma' nndaä nnteijnei' ja ts'iaa' na waa. ¹² Ndo' Tíquico jñoo'ya jom tsjoom Efeso. ¹³ Quia na nndyo' candyo'ñ'oom' liaatco 'na'ya na 'ndiya waa' Carpo tsjoom Troas. Mati candyo'chu' libro 'na'ya majndeitiche' nom 'na'ya na chu'lcwiina'.

¹⁴ Alejandro, tsa' na macwja' ncjo jee' t'ma' nawi' s'aa' ja. Saa' nquii Ta Ty'oqts'om nnts'aa' na nnjoom na ljo' s'aa'. ¹⁵ Mati 'u re, cats'aandyu' cwenta ñ'e'ñê ee matseijnei' na wja' nacjoo' ñ'oom naya na cwit'moo'ya. ¹⁶ Najndyee na tjomeintyjaa'a jo ndaa' na'man'iaa' ñjaa' na ntseinchu'a ñ'oom na waa nacjoya, tjaa' ñee' na seijomñe' ñ'e'ndyo. Cha'tsondyena 'ndyena ja. Ntyjaa' ts'oq' na ticwjaa'ñe Ty'oqts'om jnaa'na na luaa' l'ana. ¹⁷ Saa' teijndei Ta Jesús ja, tquiaa' najndo' cha na jo ndaa' cha'tsondye nn'a' na tyoola'yu' jnda' tquiaa' ñ'oom cautyja 'naa' na macwji'n'maa'ñe Ty'oqts'om añmaa' nn'a'. Laa'ti' waa na seicandyaañe Ta Jesús ja nawi' na mawaa xje'na nnt'uiitye'na' ja, ¹⁸ ndo' nntseicandyaañetyee' ja cha'tso nnom nawi' ndo' nnts'aa' cwenta ja na nntseijomndyo cautyja 'naa' na matsa'ntjoom cañoom'luee. Ñecwii tco caluiit'ma'ñê. Amén.

Mañequiaa' na xma'ndye nn'a'

¹⁹ Xma'ñe nomnn'aa'ya Prisca ñequio saa'a' Aquila, mati nn'a' waa' Onesíforo. ²⁰ Ljoo'ñe Erasto Corinto, ndo' 'ndiya Tróximo tsjoom Mileto na wee'e'. ²¹ Xee' nndaä nntsa' candyo cwii tjoqche' na nntsaquiaa'a ncueetei'. Juu Eubulo, Pudente, Lino, ñequio Claudia ñequio cha'tsondye nn'a' na cwilayu' ñjaa' cwila'cwanomna na xma'ndyu'.

²² Ta Jesucristo c'oomñê ñ'e'ndyu'. Ndo' Ty'oqts'om catio'naa'ñê cha'tsondyo' 'o. Mantyjati luaa'.

Carta na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Tito

Xmaⁿne Tito

¹ Ja Pablo cwiliuindyö mosoo' Ty'oots'om, ndo' mati apóstol 'naaⁿ Jesucristo cha joo nn'aⁿ na jnda tjeiiñê na cwila'yu'ya n'om nnta'jnaaⁿna ñ'oom na mayuu' na wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntseijomñe ñ'eⁿ Ty'oots'om, ² na cantyja 'naaⁿ jo' cwicantyjaa' n'ooⁿya na ndaaya na ticantycwii na cweitandoo'a. Nquii Ty'oots'om na tijoom ñnequiu'nn'aaⁿ tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom'm na nlxamaaⁿya na ljo' cweitjoocheⁿ na nluii tsjoomnancue. ³ Ndo' quia tue'ntyjo xjeⁿ, t'mooⁿ ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ, cwiluii naljo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mañequia nc'e nquii Ty'oots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa saⁿntjoom na cats'aa ts'iaaⁿwaa'. ⁴ Matseiljeiya cartawaañe na matseicwanoⁿya na m'aaⁿ 'u Tito, cwiliuindyu' jndaaya na mayuu'cheⁿ nc'e mañejuu na cwila'yu'ya n'ooⁿya, na ntyjaa' ts'ooⁿya nquii Tsotyaaⁿya Ty'oots'om ñequio Jesucristo na macwji'n'maaⁿñê jaa, candaⁿya ñnequiana na nnc'o'ñom' naya na la'xmaⁿna.

Ts'iaaⁿ na nnts'aa Tito ndyuaaxeⁿncwe Creta

⁵ Quia na 'ndiya 'u ndyuaaxencwe Creta, s'aa naljo' na nntseijndaa'ndyu' ts'iaaⁿ na ticwityuaa'a na nntseijndaa'ndyo na quia nncjacandaⁿ jo', ndo' na nleijndaa' nn'aⁿ na nluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Macaⁿna' na cwii ts'aⁿ na nluiitquieñe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' c'oom na tjaaⁿnaⁿ ñ'oom cjoom'm, na ñe'cwii scoom'm, ndo' cwila'yu' nteinaaⁿ na tjaaⁿnaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿna na ti'ya 'oom'aⁿna oo na tiñe'la'ndana nnom tsotyena. ⁷ Ee ts'aⁿ na matseixmaⁿ na cando' ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, ts'iaaⁿmeiⁿ chuu xqueeⁿ. Jo' chii matsona' na jeeⁿ xcwe c'oom jo ndaaⁿ nn'aⁿ. Ticatsona' na ts'aⁿ na jeeⁿ s'añe, jmeiⁿñe, nchii tsaⁿuu, nchii tsaⁿmal'ue tia', nchii queeⁿ ts'om s'om na nchii jndyaa' 'naaⁿ. ⁸ Matsona' na catseixmaⁿ ts'aⁿ na matseñ'oom'ñe nn'aⁿ na cwiñequia ñ'oom' Ty'oots'om na cwe' cwiquieya waa', ts'aⁿ na neiⁿ cha'tso na ya laxmaⁿ, na tseixmaⁿ na jndo' ts'om, na wjaam'aaⁿ cantyja 'naaⁿ na maty'iomyana', na xcwee' ts'om jo nnom Ty'oots'om ndo' na maqueⁿñe cheⁿnquii xjeⁿ. ⁹ Macaⁿna na caljoo'ñetyeeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu' na jnda t'mooⁿ nn'aⁿ nnoom, cha mati ndaaⁿ nntseijnooⁿoⁿ n'om nt'omcheⁿ nn'aⁿ ñequio ñ'oom na jeeⁿ xcwe ndo' na ñnequiandye nn'aⁿ na cwi'oo nacjoo' ñ'oom' Ty'oots'om.

¹⁰ Ee jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tiñe'catuee'ndyecje, majndeiticheⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwilue najnde'na' na caluii 'naaⁿ ntjaaⁿ naⁿom, jndye ñ'oom na cwe' cwila'nei'tona' na cwinquio'nn'aⁿna' nn'aⁿ. ¹¹ Macaⁿna' na catseicheⁿ jooⁿ ee cwila'ndaa'na n'om nn'aⁿ hasta cha'waañ'eⁿ na cwii w'aa nn'aⁿ. Ee cwi't'mooⁿna ñ'oom na meiⁿchjoo ticaty'iomyana' cwe' ee na ñe'cata'ntjomna.

¹² Cwii nquiee nn'aⁿ ndyuaa xeⁿncwe Creta na tyoñequiaa ñ'oom tioñ'oom nn'aⁿ ndyuaaⁿaⁿ, tsoom: "Nn'aⁿ ndyuaa Creta, cwe' nn'aⁿ cantundye, tia nn'aⁿndye, cwe' ñecwa'to, ntqueeⁿna." ¹³ Ndo' ñ'oom na tsoom cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ, mayuu' jo'. Jo' chii jndeiⁿ ñ'oom catsu'ndaⁿna, cha xcwe nnc'omna cantyja na cwila'yu'ya n'omna. ¹⁴ Ndo' mati cha tila'ñ'oom'ndye naⁿñeeⁿ cuento na cwe' cwila'jndaa'ndye cheⁿnquiee nn'aⁿ judíos, meiⁿ ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ na ticueeⁿ n'om ñ'oom na mayuu'.

¹⁵ Nn'aⁿ na laxmaⁿ na lju' n'om, cha'tso na m'aaⁿ n'omna laxmaⁿna' na lju'. Saⁿ joo na m'aaⁿ quii' nqueⁿ nn'aⁿ na tyoolayu' ñequio joo na m'aaⁿ n'omna,

tilju' laxmaⁿ jo'. ¹⁶ Ee meiiⁿ na cwiluenta na cwita'jnaaⁿ na Ty'oots'om, saa joo na cwil'ana cwit'mooⁿna' na tiyuu'. Laxmaⁿ na nn'aⁿ na tiann'aⁿndye, nn'aⁿ na cwilawendye nacjoo' Ty'oots'om, meiⁿcwii leicandaⁿ nl'ana yuu na ya.

2

Ñoom na xcweya m'aa'na'

¹ Saa 'u je', ñ'oom na mañequiaa', ñequii'cheⁿ catseijomna' ñequio ñ'oom na jeeⁿ xcwe na cwit'mooⁿyâ cantyja 'naaⁿl Ty'oots'om. ² Naⁿnom na tquiendye, ca'moⁿ ndaana na c'omna na xcwe cwil'ana, c'omna na macanda ñ'oom ya nquii nn'aⁿ cantyja 'naaⁿna, nn'aⁿ na xcwe m'aⁿ na cwila'yuu'ya n'om, m'aⁿna na jnda nquiuna nc'iaana na cwila'yuu', ndo' na cwila'quii n'omna nawi' na cwiwinomna. ³ Ndaa yolcu na tquiendye, catsu' na cal'ana yuu na matsei'maaⁿñena' Ty'oots'om. Tala'neiⁿna cantu nacjoo ntyjalcuna, meiⁿ nchii na cwicandyena. Calaxmaⁿna cwii na ma'moⁿna' ndaa nt'omcheⁿ, ⁴ cat'mooⁿna ndaa ntyjalcuna na titquiendye na c'om na wi' n'om s'aa ñ'eⁿ nda, ⁵ ndo' cal'a cheⁿnquieena xjeⁿ cantyja 'naaⁿna, na lju' m'aⁿna jo nnom Ty'oots'om, ya cwitei'x'eena l'aana, ya nn'aⁿndyena ñequio cha'tso, na cwila'candaⁿndyena jo ndaa s'aana, cha cantyja 'naaⁿna tala'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oomwi' nacjoo' ñ'oom' Ty'oots'om.

⁶ Ndaa naⁿnom na titquiendye catsu' na cal'a cheⁿnquieena xjeⁿ cantyja 'naaⁿna, ⁷ ndo' 'u cha'tso cantyja 'naⁿl, catseixmaⁿ cwii na ma'moⁿna' ndaana chiuu na c'omna ee na xcwe na wja'm'aaⁿl. Catsa' naljo' ñequio na xcwee' ts'om', ⁸ xcwe catseineiⁿl cha xonquiaana' na nlue nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na matsei'neiⁿl. Ee naljo' nn'aⁿ na ñe'c'oo nacjooya nntseijnaaⁿna' jooa, xocandaⁿ nliuna ñ'oomwi' na nluena nacjooya.

⁹ Ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ, catsu' na catuee'ndyecjena ndaa patrom 'naaⁿna. Cala'candana na nncjaawee' nquii patrom 'naaⁿna jooa meiⁿ nchii nnc'oot'oona ljo' cwilue naⁿñeeⁿ. ¹⁰ Meiⁿ tinty'ueena, cat'mooⁿna na cwila'candaⁿna ndaa naⁿñeeⁿ, cha cantyja 'naaⁿna nleitquioo' na jeeⁿ neiⁿncoo' tseixmaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿl nquii Ty'oots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa.

¹¹ Ee juu naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na cantyja 'naaⁿl jo' cwicalui'n'maaⁿndye nn'aⁿ cwiwitquioo'na' ndaa cha'tso nn'aⁿ, ¹² juu naya'ñeeⁿ ma'moⁿna' ndaaya na catjei'ndyo cantyja 'naaⁿ cha'tso natia laxmaⁿ, ñequio cha'tso na queeⁿ n'om seii'a, na quaⁿ cheⁿncjoo xjeⁿ cha nnc'ooⁿya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cwii na nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om, ¹³ yocheⁿ na cwimein'ndoo'a na nntseicandaⁿñena' ñ'oom na jnda' tsoom na nnts'aaⁿ na nncwjee'nnda' Ty'oots'om Jesucristo nquii na tjacantyja t'maⁿ cwiluiiñe na macwji'n'maaⁿñê jaa. ¹⁴ Nqueⁿ tquaaⁿñe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿeⁿ cwentaaⁿ cha na nncwji'n'maaⁿñê jaa quii' cha'tso nnom natia, ndo' cha na candaⁿñ'eⁿ nntseiljoom'm naquii' n'ooⁿya, na nlqueeⁿ jaa na cwilaxmaaⁿya cwentaaⁿaⁿ, na queeⁿ n'ooⁿya na nl'aaya yuu na ya.

¹⁵ Ñ'oommeiⁿl ca'moⁿl ndaa nn'aⁿ. Ñequio jooa' catseijndo' n'omna, ndo' quia na macaⁿna' na catseitia' jooa, catsa' na ljo' ñequio najndeiⁿ na matseixmaⁿl. Tiñequiaa' na nnts'aa' ts'aⁿ na ticuee' ts'oom 'u.

3

Nmeii' cal'aaya

¹ Catseilcwii'ndyu' ndaana na catuee'ndyecjena nnom gobiernom ñequio nt'omcheⁿ naⁿman'iaaⁿ, calacandaⁿndyena ndo' c'omc'eendyena na nl'ana yuu naya. ² Meiⁿcwiindyena tala'neiⁿna ñ'oomwi' nacjoo' x'iaana.

Calaxmaⁿ na nn'aⁿ na tjtatia' cachona ñequio nt'omcheⁿ, ya nn'aⁿndyena ñequio cha'tso. Cat'mooⁿ na na nioom' n'omna ñequio cha'tsondye nn'aⁿ.

³ Ee xuee na ñejndyowana' mati jaa ñet'ooⁿya na ntjeiⁿ ljo' ñel'aaya, na quie' n'ooⁿya jo nnom Ty'oots'om. Tyolaxmaaⁿya nn'aⁿ na jnda tsuundye. Tyondya'ntjoⁿtyaaⁿ ndaa cha'tso nnom na queeⁿ n'om seii'a ñequio na jeeⁿ neinco nquiuuya. Tyolajomndyo ñequio natia. Tyolataaⁿ n'ooⁿya, jndoo nn'aⁿ jaa ndo' jndooya joona. ⁴ Saa nquii Ty'oots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa, t'mooⁿ na jeeⁿ ya mach'eeⁿ ndo' na candya' ts'oom nn'aⁿ, ⁵ tjei'n'maaⁿñê jaa, nchii nc'e na ñel'aaya yuu na maty'iomyana', saa nc'e na wi' ts'oom jaa. Tjei'n'maaⁿñê jaa na seiljoom'm jaa na tuiindyoxcoo cha cantya 'naaⁿ Espiritu n'laxmaaⁿya nn'aⁿ na cwita'ndo' xco. ⁶ Cantya 'naaⁿ Jesucristo na macwji'n'maaⁿñê jaa, candaⁿya jnda tquiaa Ty'oots'om Espiritu Santo quii' n'ooⁿya, ⁷ cha na nndaⁿ nnto'ñooⁿya juu na ntyjaa'ya n'ooⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a nc'e na jnda jndyaandyo jnaaⁿya nc'e naya na matseixmaaⁿ.

⁸ Ñ'oomwaa' ñ'oom na mayuu' juuna', tintseitsaaⁿndyu' na matseineiⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na cwila'yuu'. Cjoo' n'omna na nl'ana cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ee jeeⁿ ya na nluui naljo' ndo' cwitei'jndeiina' cha'tsondye nn'aⁿ. ⁹ Saa cwji'ndyu' cantya 'naaⁿ ñ'oom na cwila'ñ'eeⁿ ndyuee nn'aⁿ, ñ'oom na cwilaneiⁿ na cantya 'naaⁿ nn'aⁿ na ñet'om teiyo, ñ'oom na cañ'eeⁿ cantya 'naaⁿ ljeii na tqeeⁿ Moisés na cantya 'naaⁿ jo' cwila'ntja'ndyena, ee nmeiⁿ jeeⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo, ticateijndeiina' nn'aⁿ.

¹⁰ Xeⁿ na m'aaⁿ ñ'eeⁿ juu quii' ntaaⁿyo' na mach'ee na cwitoⁿndye nn'aⁿ tmaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, cwaⁿ tsaⁿñeeⁿ cwii oo we ndii', saa xeⁿ titseiñ'oom'ñê 'u, tañequiaa' na nntseijomñê quia cwitjomndyo', ¹¹ ee macaⁿna' na catsei'noⁿ na tixcwe m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ jo nnom Ty'oots'om ndo' tseixmaaⁿ jnaⁿ, ndo' juuna' matseijndaa'ñena' na nnt'uiina' jom.

Nmeii' cats'aa Tito

¹² Quia na njñoⁿya Artemas oo Tíquico na m'aaⁿ, queⁿndyu' na nncja'ndo' ja tsjoom Nicópolis, ee jnda seijndaa'ndyo na nnc'ooⁿya jo' jo' ncuee na teiⁿ. ¹³ Ndo' cateijndei' Apolos ñ'eⁿ ti'Zenas, tsaⁿ na matsei'noⁿ ljeii na tqeeⁿ Moisés. Catsa' cwanti na nndaⁿ nntsa' na nnteijndei' joona na nnc'oonquiana ñ'oom' Ty'oots'om, cha meiⁿcwii ticatseitjoona' joona. ¹⁴ Mati catsu' ndaa nn'aaⁿya na cwila'yuu' na queⁿndyena na cal'ana cha'tso nnom na maty'iomyana' cha nndaⁿ nntei'jndeiina' nn'aⁿ na matseitjoona' joo. Cal'ana na ljo' cha n'laxmaⁿ na nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye.

Xma'ndyo' Ty'oots'om catio'naa'ñe 'o

¹⁵ Cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ ñ'eⁿndyo cwiluena na xma'ndyu'. Mati 'u catsu' na xma'ndye nn'aⁿ na wi' n'om jaa na tjoom' cwila'yuu'ya n'ooⁿya. Ty'oots'om catio'naa'ñê cha'tsondyo'. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Filemón

Pablo matseiljeiⁿ carta cwentaa' Filemón

¹ Ja Pablo na m'aaⁿya w'aancjo nc'e Cristo Jesús, ñequio ti'nn'aⁿya Timoteo matseiljeiya cartawaa na matseicwanoⁿ na m'aaⁿ Filemón, 'u na matseil'jomndyu' ts'iaaⁿ 'naaⁿ nqueⁿ. ² Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwitzjomndye wa', mati xmaⁿñe nomnn'aaⁿya Apia ñequio Arquipo na mati matseijomñê na cwilajndaayâ naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om. ³ Nquii Tsotyaaya Ty'ooots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na candaⁿya nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ndo' mati na meiⁿ cwii ñomtiu ti'om'yo' jo ndaⁿ.

Matseyu'ya ts'om Filemón ndo' wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ

⁴ Ñequii'cheⁿ mañequiaya na quial'uaa' Ty'ooots'omya na mañjom ts'oⁿya 'u na matseinaⁿya nnoom. ⁵ Ee jnda jndiia na jee' jnda ntyji' Ta Jesús ndo' matseyu'ya ts'om' ñ'eⁿñê ndo' na wi' ts'om' cha'tsondye nn'aⁿ na jnda tqueⁿlju' Ty'ooots'om n'om. ⁶ Macaⁿ'a nnom Ty'ooots'om na cha'xjeⁿ matseijomndyu' na cwila'yuy'ya cwii n'oⁿya, na nncue'ntyjo xjeⁿ na candaⁿ nntseinoⁿ cha'tso na matio'naaⁿñe Ty'ooots'om jaa nc'e Cristo Jesús. ⁷ 'U nn'aⁿya, juu na m'aaⁿ na jnda ntyji' nn'aⁿ mañequiaana' na neiⁿya ndo' quian'ua' na cantya 'naaⁿ juuna', nn'aⁿ na cwilayu', cwiñ'omt'maaⁿndye n'om.

Pablo macaaⁿ naya cantya 'naaⁿ Onésimo

⁸ Nc'e na cwiluiindyⁿ apóstol 'naaⁿ Cristo ja, jo' chii wanaaⁿ na nntsjoⁿ yuu na ntyji na maty'iomiana' na catsa'. ⁹ Saa xcweti ntyjii na nlcaaⁿ'a cwii ñ'omwi' ts'om nc'e na wi' n'oⁿ ntyjaa. Ee manncotquia Pablo je' m'aaⁿya prašo nc'e na tseixmaⁿya cwentaa' Cristo Jesús, ¹⁰ macaⁿ'a cwii naya'ñeeⁿ cantya 'naaⁿ juu ti'jndaaya Onésimo, na tuiñexcoom ñjaaⁿñe yuu na m'aaⁿya w'aancjo.

¹¹ Ñet'oomna' ndoo' ntyji' na til'ueñê, saa je' jnda cwiluiñê cantya 'naⁿ ndo' mati ja. ¹² Matseilcwa'a jom na m'aaⁿ. Je' coñom'nnda' jom cha'cwijom ntyji' na nnc'oñom' nncⁿ. ¹³ Ja ya ntyjii xeⁿ na ljoo'ñê ñjaaⁿñe ñ'eⁿndyo cha nndi'ntjoom nqⁿ yocheⁿ na m'aaⁿya prašo nc'e na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'ooots'om. ¹⁴ Saa tiñe'cats'aa na ljo' na nchii ñ'om'ndyo', ee juu naya na nntsa' ja nntsa' juuna' nc'e na l'ue ts'om', nchii cwe' na jndei' 'ndyo. ¹⁵ Nndaⁿ nnts'aana' na tqiaa Ty'ooots'om na jleinoom 'u cwantindyⁿ xuee maco'ñom' cwe' cwii moso na ndi'ntjomtyeⁿ njom'. Jom cwiluiñê cwii nn'aaⁿya na wi' n'oⁿya. Mayuu' ja jnda ntyjiia ñ'eⁿñê ndo' majndeiticheⁿ 'u je' nnc'oom' na wi' ts'om' jom, cwii ndii' nc'e na ts'aⁿ jom cha'na jaa ndo' jnda we nc'e na cwiluiñê cwii nn'aaⁿya na m'aaⁿñê cwentaa' Ta Jesucristo.

¹⁷ Jo' chii xeⁿ ntyji' na tjoom' cwilayuu'a, co'ñom' jom cha'xjeⁿ ntyji' maco'ñom' ja. ¹⁸ Ndo' xeⁿ waa cwii natá' na s'aaⁿ, oo xeⁿ chujnaaⁿ njom', cwjaa'ndyu' na nncⁿ chojnaⁿ. ¹⁹ Maja Pablo, matseiljeiya xueeya, ja nndioⁿ, meiⁿ na ticatsjooya njom' na chujnaⁿ nqⁿ na cwiluiindyⁿ cwentaa' Ty'ooots'om. ²⁰ Jo' chii 'u re nn'aⁿya na matseyu', tints'a' na tiñe'quiaa' naya na macaⁿ'a. Nc'e na cwiluiindyⁿ tjom na cwilayu'a ñequio Cristo, quiaa' na t'maⁿ ts'oⁿ.

²¹ Matseiljeiya cartawaa na matseicwanoⁿya na m'aaⁿ ee ntyjiyaya na nntseicanda' ñ'oom na macaⁿ'a, ndo' na t'maⁿ'ticheⁿ nntsa' nchii cwe' tomti

na macaⁿa. ²² Ndo' cwiicheⁿ na macaⁿa njom', catseijndaa'ndyu' cwii cuarto wa' yuu na nnc'ooⁿya, ee ntyjaa' ts'ooⁿya na nncuacañooⁿnnda'a 'o nc'e na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'ooots'om cantyja 'naⁿya.

Xmaⁿñe Filemón

²³ Matseicwanom Epafra na xmaⁿndyu'. M'aaⁿ praso ñjaaⁿñe ñ'eⁿndyo nc'e na laxmaaⁿya cwentaa' Cristo Jesús. ²⁴ Mati Marcos, Aristarco, Demas ñequio Lucas, nn'aaⁿya na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om.

²⁵ Quiaa Ta Jesucristo na canda^a' nnto'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na to'ñoom nn'aⁿ hebreos

Tquiaa Ty'oqots'om ñ'oom'm nnom Jnaaⁿ na quiaa juuna' ndaaya

¹ Ncuee na ñejndyowa jndye ndii' ndo' jndye nnom ñ'oom teil'uee'ñe Ty'oqots'om na tyotseineiⁿ ndaaⁿ weloo welooya ñequio ñ'oom ndyuee profetas na tyola'neiⁿna chiuu na quia nluui. ² Saaⁿ je' ncuee na macanda, jndaⁿ mamatseineiⁿ ndaaya ñequio ñ'oom 'ndyoo Jnaaⁿ. Cha'tsoti na niom, ñ'eⁿ juu quia tqueeⁿ joona', ndo' seijndaa'ñe na cha'tso joo jo' calaxmaⁿna' cwentaa' juu. ³ Ty'oqots'om t'maⁿ cwiluiiñe, ndo' juu na neiⁿncoo' na caxuee na cwiluiiñe, maljo' cwiluiiñe Jnaaⁿ. Cha'xjeⁿ na matseixmaⁿ Ty'oqots'om, maluaa' t'maⁿ matseixmaⁿ Jnaaⁿ. Manquiityeeⁿ t'maⁿ ñ'oom matseixmaaⁿ, jo' na waa waati tsjoomnancue ñequio cha'tso na niom cañoom'luee. Cantyja na tueeⁿeⁿ teijndaa' na matseilju' Ty'oqots'om cha'tso jnaaⁿya. Jndaⁿ na teinom na tueeⁿeⁿ quia jo' tjawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oqots'om ntyjaya cañoom'luee.

T'maⁿti cwiluiiñe Jnda Ty'oqots'om nchiiti ángeles

⁴ Nquii Jnda Ty'oqots'om t'maⁿti ñ'oom tseixmaaⁿ nchiiti ángeles, ee jndaⁿ tqeⁿna' jom na t'maⁿti ts'iaaⁿ tseixmaaⁿ, nchiiti joona. ⁵ Ee tijoom ñetso Ty'oqots'om nnom cwii ángel:

'U cwiluiindyu' Jndaaya;

je' majndaa' na cwiluiindyō tsotye'.

Meiⁿ cwii ndii' tiquitso Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿ cwii ángel:

Ja nntseixmaⁿya tsotyeⁿ

ndo' juu nntseixmaⁿ jndaaya.

⁶ Ndo' quia na t'moⁿ Ty'oqots'om Jnaaⁿ na ñequiicheⁿ tuiiñe ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, tsoom:

Cha'tsondye ángeles 'naaⁿ Ty'oqots'om cala't'maaⁿndyena juu.

⁷ Saaⁿ luua ñ'oom tso Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿ ángeles:

Mats'aa na cjeendyena cha'na jndye.

Joonaa cwindyentjomna nooⁿ ndo' matseijomna' joona cha'na ntsaachom.

⁸ Nmeiiⁿ tsoom cantyja 'naaⁿ ángeles, saaⁿ nnom Jnaaⁿ tsoom:

'U Ty'oqots'om, juu cantyja na matsaⁿntjom',

m'aaⁿ ndo' m'aaⁿna'

juu jo' m'aaⁿna' cantyja na maty'iomyana'.

⁹ 'U neiⁿ na cwil'a nn'aⁿ yuu na ya, ndo' jeeⁿ jndo' natia na cwil'ana, Nc'e na ljo', nquii Ty'oqots'om na matseit'maaⁿndyul', jndaⁿ tjeiⁿeⁿ 'U, ndo' mañequiaaⁿ na neiⁿti'cheⁿ 'u, nchiiti nc'ia'.

¹⁰ Mati matso Ty'oqots'om:

'U Ta, quia na jnaⁿjndyeecheⁿ cha'tso, 'U tqeⁿ tsjoomanancue; manncu'ti' tqeⁿ 'ljo'luee.

¹¹ Cha'tso nmeiⁿ nntsuuna', saaⁿ 'u m'aaⁿ ndo' m'aaⁿndyul'.

Nleindyō joona' cha'na liaa.

¹² Nntseilcwiindyul' joona' cha'xjeⁿ mach'ee ts'aⁿ ñ'eⁿ cwii liaa, nntseijndyoondyul' joona' cha'xjeⁿ ts'aⁿ nntseijndyooñeⁿ liaⁿaⁿ.

Saaⁿ 'u ñecwiixjeⁿ:

ticantycwii xuee chu'.

¹³ Saaⁿ meiⁿjom ndii' tyootso Ty'oqots'om nnom cwii ángel:

Cajmaⁿ ñjaaⁿñe jo ntyjaa' ts'oⁿ ntyjaya

hasta xjeⁿ na nnts'aⁿ nn'aⁿ na jndoo 'u na la'xmaⁿ na ts'oom na ntyjo nc'e^l.

¹⁴ Ee cha'tso ángeles cwiluiindyena na cwindye'ntjomna nnom Ty'oqots'om na majñoom joona na cateijndeina nn'aⁿ na cwicanda^a na nlui'n'maaⁿ ndye añmaaⁿ na.

2

Na macwji'n'maaⁿñe Ty'oqots'om nn'aⁿ, jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna'

¹ Nc'e na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñe Cristo, jo' chii macaⁿna' na jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ñ'eⁿ Ty'oqots'om quaⁿtyaacheⁿ cwenta ñ'oom na cwindyaaya, tints'aana' na n'ndyaaya joona'. ² Ljeii na matsaⁿntjomna' na tquiaa Ty'oqots'om tandyo xuee ñequio luee ángeles, tyeⁿ tyoqueⁿna' xjeⁿ nn'aⁿ, ndo' cha'xjeⁿ na maty'iomyana' tyot'uiina' nn'aⁿ na waa jnaⁿ tyolaxmaⁿ ndo' tyola'tjoondyena nnom juuna'. ³ Nc'e na luaa' waa, ¿chiiu nl'aa na nndyaandyo xeⁿ tila'ñ'ooⁿndyo juu na macwji'n'maaⁿñe Ty'oqots'om nn'aⁿ na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ juuna'? Juu jo' tyotseicandii jndyee nquii Ta Jesús cantyja 'naaⁿna', ndo' nn'aⁿ na tyondye na seineiⁿ, tyot'mooⁿna juuna' ndaayâ. ⁴ Ndo' mati tjei'yuu'ñe Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿñ' ñ'oom'ñeeⁿ na s'aaⁿ 'naaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, ñequio nt'omcheⁿ nnom na jeeⁿ tyojaaweeⁿ n'omna, ñequio ts'iaaⁿ na tixocaluina' cantyja 'naaⁿ' najndeii nquii ts'aⁿ, ñequio cwii nnom ts'iaaⁿ na cwicandaana na mach'ee Espiritu Santo cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom.

Tuiiñe Jesucristo na matseixmaaⁿ cha'na jaa nmeiⁿ

⁵ Juu tsjoomnancue na quia ncuaa na cwilanaaⁿya cantyja 'naaⁿna', nchii tju'cje Ty'oqots'om juuna' nacje 'naaⁿ ángeles. ⁶ Ee waa ñ'oom naquii' libro Salmos na seineiⁿ David nnom Ty'oqots'om. Tsoom:

¿Ljo'to cwiluiindyene nn'aⁿ tsjoomnancue na jeeⁿ m'aaⁿ ts'om' joona?

Ndo' ¿ljo' cwiluiindyena na mache' cwenta joona?

⁷ Cwe' cwantindyo xuee tqueⁿ joona na ticue'ntyjo na t'maⁿ cwiluiindyena ñequio ángeles.

Saa matseiwe'ndye' joona na matsei't'maaⁿndyu' joona,

⁸ cha'tsoti na tqueⁿ, tju'cje' joona' nacje 'naaⁿ ts'aⁿ.

Ndo' na tju'cjee' cha'tsoti tjaa'na' na 'ñeeⁿ na quia nnc'omna' nacje 'naaⁿ ts'aⁿ. Saa meiⁿ na luaa' tsoom, tyoonty'iaaya cha'tsoti na m'aⁿna' nacjee 'naaⁿ ts'aⁿ. ⁹ Saa cwinty'iaaya Jesús, na cwe' cwantindyo xuee na tqueⁿ Ty'oqots'om na ticuee'ntyjo na t'maⁿ cwiluiiñe cha'na ángeles, je' candaa'ya

matsei't'maaⁿñena' jom nc'e na teinoom nawi' na tueeⁿeⁿ, cha cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oqots'om, tueeⁿeⁿ cwenta cha'tsondye nn'aⁿ.

¹⁰ Cha'tsoti na m'aⁿ, m'aⁿ nc'e na tqueⁿ Ty'oqots'om ndo' laxmaⁿ cwen-taaⁿaⁿ. Jom l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyena ntseinaaⁿ, cala'jomndyena na matsei't'maaⁿñena' jom. Nc'e na ljo', seijndaa'ñe na tquiina' Jesús cha nntseixmaⁿ na candaa'ñe, nquii na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

¹¹ Ee jaa nn'aⁿ na la'xmaaⁿya na lju' n'ooⁿya ñecwii Tsotyaaya ñequio nquii na maqueⁿ jaa na lju' n'ooⁿya. Nc'e na ljo' tjinaaⁿ jnda Ty'oqots'om na nntseicajñoom jaa ntyjee nqueⁿ. ¹² Ee naquii' libro Salmos teiljeii ñ'oom na tsoom:

'U Tsotyaya, nntseinaⁿya cantyja 'naⁿ ndaa cha'tso ndyentyjo na cwila'yuu' ñ'eⁿndyo.

Ñequio luantsa nntsei't'maaⁿndyo 'u ñ'eⁿndye joona yuu na cwitjomndyena.

¹³ Ndo' waa cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii na tsoom:

Ñequii'cheⁿ nntseicantyyaa'tyeⁿ ts'ooⁿya Ty'oqots'om.

Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na tsoom:

Luaa ja ñequio ntseindaaya na jnda tquiaa Ty'ooots'om l'oo.

¹⁴ Ndo' cha'xje' ntseinda we ts'aⁿ laxmaⁿna mañecwii sei' ñequio niom' mati tyotseixmaⁿ Jesús sei' ñequio niom' cha'xjeⁿ laxmaⁿ nn'aⁿ cha cantyja na nncueeⁿeⁿ nndaq nntseyueeⁿeⁿ najndeii na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ, manquii tsa'jndii jo'. ¹⁵ Ndo' na luaa', jnda seicandyaañê cha'tsondye nn'aⁿ na cha'waa xuee chuuna na la'xmaⁿna cha'cwiwjom moso na mandi'ntjomtyeⁿ na m'aⁿna na nquiaana na nncwjena. ¹⁶ Ee ñ'oom na mayuu' tachii cwe' ángeles na jndyoteijneiⁿ, saq jndyoteijneiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Abraham na jndyotein-coo'. ¹⁷ Ndo' cha na nluui na ljo', tcaⁿna' na ñecwii xjeⁿ tseixmaaⁿ ñequio ntyjeeⁿ, cha jo nnom Ty'ooots'om nntseixmaaⁿ cwii tyee na tjacantya na t'maⁿ cwiluiiñê, na matseicanaaⁿ ndo' na m'aaⁿ na wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ cha nndaq nntseit'maⁿ ts'om Ty'ooots'om nn'aⁿ jnaⁿ na laxmaⁿna nc'e na tueeⁿeⁿ cwentaana. ¹⁸ Ee cha'xjeⁿ na tjoom nawi' ndo' tyocantyyaa'ñena' na catseit'jooñê, jo' chii je' nndaq nntseijneiⁿ nn'aⁿ na maqueⁿna' xjeⁿ jona na nla'tjoondyena.

3

Jesús t'ma'ti cwiluiiñê, nchiiti Moisés

¹ Jo' chii, 'o nn'aⁿya na jnda tjei'ndyo Ty'ooots'om 'o, na jnda tqueeⁿñê 'o na la'xmaⁿyo' nn'aaⁿaⁿ, c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, na cwiluiiñê apóstol ndo' mati tyee na tjacantya cantyja 'naaⁿyo' na cwila'yu'yo' ñ'eⁿñê. ² Tyotseicanaaⁿ nnom Ty'ooots'om na ty'iom ts'iaaⁿ jom cha'xjeⁿ tyotseicandá Moisés quii' waa' Ty'ooots'om. ³ Saq Jesús t'ma'ti tseixmaaⁿ na nluui t'ma'ñê nchiiti Moisés cha'xjeⁿ ts'aⁿ na mach'ee w'aa cwiluii t'ma'ñetyeⁿ nchiiti w'aa na s'aaⁿ. ⁴ Cwii cwii w'aa majndaa' ts'aⁿ na s'aa juuna', saq cha'tso na niom, Ty'ooots'om s'aa joo jo'. ⁵ Tyotseixmaⁿ Moisés moso quii' waa' Ty'ooots'om. Tyotseicanaaⁿ ts'iaaⁿ na ty'iom jom. Ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ tyocwji'yuu'ñê ndaq naⁿñeeⁿ ñ'oom na secandii jom. ⁶ Saq Cristo na cwiluiiñê jnda Ty'ooots'om, matseicanaaⁿ quii' waa' Ty'ooots'om. Jaa laxmaaⁿya w'aa'ñeeⁿ xeⁿ tica'ndyaaⁿ nc'uaa'ndyooⁿ na m'aaⁿya na jom quit'maⁿ n'ooⁿ ndo' na cwicantyyaa'tyeⁿ n'ooⁿya jom.

Waa na nnta'jndyee nn'a' cwentaa' Ty'ooots'om

⁷ Jo' chii cha'xjeⁿ matso Espíritu Santo naquii' ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii: Xuee je', xeⁿ cwindye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Ty'ooots'om,

⁸ tala'quie' n'om'yo' cha'xjeⁿ ñel'a nn'aⁿyo' nn'aⁿ Israel, na tyola'wendyena nacjoo' Ty'ooots'om ndo' tyoqueⁿna xjeⁿ jom quia na tyom'aⁿna ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'om.

⁹ Jo' jo' weloo welo'yo' tyoqueⁿna xjeⁿ 'naaⁿ na ja meiiⁿ wenn'aaⁿ ndyu tyonty'iaana ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyots'aaya quii'ntaaⁿna,

¹⁰ macwe' jo' seiw'liya naⁿñeeⁿ.

Ndo' tsjooya:

“Naⁿm'aⁿñ ñenquii'cheⁿ cwila'tjoondyena nooⁿ.”

Ticantyyaa' n'omna ja.

Meiⁿ tiñe'cala'noⁿna' chiuu waa na l'ue ts'ooⁿ na c'omna.”

¹¹ Ndo' tjoq ñ'oom wi' cjoona nc'e na jeeⁿ seiw'liya jona na tijoom nnc'ooquieeⁿndyena yuu na seijndaa'ndyo na nnta'jndyena.

¹² Jo' chii 'o nn'aⁿya, cal'andyo' cwenta na tjaa meiⁿ cwiindyoy' 'o na nntseixmaⁿ jnaⁿ na ticatseyu' ñ'eⁿ nquii Ty'ooots'om na wando'. ¹³ 'O je' 'io ndi 'io quia'yo' na t'maⁿ n'om nc'iaa'yo' yocheⁿ na ndicwaⁿ wanaaⁿ na matseineiⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii cantyja 'naaⁿna', cha tjaa 'ñeeⁿ juu

quii'ntaaⁿyo' na nñequii'nn'aⁿ jnaⁿ juu na mati nntseiquie' ts'om. ¹⁴ Ee cha nndaā nla^xmaaⁿya cwentaa' Cristo, macaⁿna' na caljoo'ndyotyāⁿya cantyja 'naaⁿa' cha'xjeⁿ quia na too'a na cwicantyjaa' n'ooⁿya jom hasta na macanda.

¹⁵ Cha'xjeⁿ ñ'oom na matsona':

Xeⁿ xuee je' cwindye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Ty'oots'om, talaquie' n'om'yo' cha'xjeⁿ l'a nn'aⁿ Israel quia tyola'wendyena nacjoom'm. ¹⁶ ¿Cwaaⁿ nn'aⁿ na tyola'wendye jnda na jndyena jndyee' Ty'oots'om? Manquieeti nn'aⁿ na tjei' Moisés ndyuaa Egipto. ¹⁷ Mawax'atya, ¿ñee naⁿñeeⁿ na tyotseiw'eeⁿ joona wenn'aaⁿ ndyu? Ñequio joo na tyolaxmaⁿ jnaⁿ na tja ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ¹⁸ Ndo' ¿ñeeⁿ naⁿñeeⁿ na tso Ty'oots'om ñ'oomtyeⁿ na w'iina' na tijoom xuee nnc'ooquiee'ndye yuu na nñequiaaⁿ na nnta'jndyeena? Tsoom na ljo' ndaa joo nn'aⁿ na ticalacandaā'ndye. ¹⁹ Ndo' na luaa' waa, ma'moⁿtyeⁿnquiona' ndaaⁿya nc'e na ticala'yuu' naⁿñeeⁿ, jo' na seicu'na' na nnc'ooquie'na ndyuaa'ñeeⁿ.

4

Waa na nta'jndyee nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om

¹ Jo' chii ndicwaⁿ waa ñ'oom na tso Ty'oots'om na wanaaⁿ na nntsaquiaāⁿla na nnta'jndyaāⁿya na m'aaⁿ. Jo' chii cal'aaya cwenta na tintseicu'na' na nt'omndyo' 'o taxocandaā nla^jomndyo' cantyja 'naaⁿ jo'. ² Ee je' macwindaāⁿya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om cha'na joo nn'aⁿ Israel. Saa tjaa'naⁿ na teijndeiⁿ ñ'oom'ñeeⁿ joona, ee ticala'yuu'ya n'omna quia tyondyena juuna'. ³ Saa jaa na cwila'yuu'a nntsaquiaāⁿla yuu na nnta'jndyaāⁿya cha'xjeⁿ jnda tso Ty'oots'om:

Xjeⁿ na w'iiaⁿ joona tsjoo

na tijoom ñequia na nnc'ooquiee'ndyena yuu na tsjoo na nnta'jndyeena.

Waa cwii taⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei na matseinei'na' cantyja 'naaⁿ xuee na jnda ntquiee':

Xjeⁿ na tqueeⁿ tsjoomnancue tjacandaā' ts'iaaⁿ na s'aaⁿ.

⁴ Saa waa cwiicheⁿ taⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei cantyja 'naaⁿ xuee na jnda ntquiee'. Matsona':

Xuee jnda yom tjacandaā' cha'tso ts'iaaⁿ na s'aa Ty'oots'om.

Xuee jnda ntquiee' tacaⁿna' na nnts'aatyeeⁿ ts'iaaⁿ, tajñeeⁿ.

⁵ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljei na ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ juu ñ'oom'ñeeⁿ. Matsona':

Tijoom xuee nñequia na nnc'ooquie'na ndyuaa yuu na mats'aa naya na nnta'jndyeena cantyja 'naⁿya.

⁶ Ndicwaⁿ wanaaⁿ na nt'om nn'aⁿ nnc'ooquiee'ndyena yuu na nnta'jndyeena ee nn'aⁿ na tyondye jndyee ñ'oom na macwiji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ t'c'ooquiee'ndyena jo' jo' nc'e na tyola'tjoondyena. ⁷ Nc'e naljo' ma'moⁿxco Ty'oots'om cwiicheⁿ xuee na matseicajndyuna' xuee je'. Tjacaⁿ jndye ndyu quia jo' ñequio 'ndyoo David seineiⁿ ñ'oom'm na jnda teiljei:

Xuee je' xeⁿ nndye'yo' jñeeⁿeⁿ, tilaquie' n'om'yo'.

⁸ Ee xeⁿ jndaā tquiaa Josué yuu na nnta'jndyee nn'aⁿ Israel, tixocatseineiⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ cwiicheⁿ xuee. ⁹ Jo' chii nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om ndicwaⁿ waa na nnta'jndyeena cantyja 'naaⁿa', ¹⁰ ee ts'aⁿ na nncjaquiee' yuu na mawajndye Ty'oots'om, nncwajndye cantyja na mach'ee cha'xjeⁿ nqueⁿ tajñeeⁿ ts'iaaⁿ na s'aaⁿ. ¹¹ Jo' chii matsona' na calajndaāⁿya na nntsaquiaāⁿla yuu na nnta'jndyaāⁿya cha tjameiⁿcwii ts'aⁿ na nntseijomna' na tintseyoom'm cha'na nn'aⁿ Israel.

¹² Ee juu ñ'oom' Ty'oots'om wando'na' ndo' waa najndei na matseixma'na'. Taatiche' juuna' nchiiti cwii xjo na we ntyja taa. Mawindi' juuna' na matoo'ñena' añaama' ts'a' ñequio espíritu 'naa' ts'a'. Matseicanoo'na' ñ'oom na ñjoomtiche' na m'aa' ts'om ts'a' ndo' macu'xe'na' ñomtiuu na m'aa' ts'om ts'a'. ¹³ Na cha'tso na jnda tque' Ty'oots'om, tjaa mei'cwii na ndaa nncwenty'iu jo nnoom, ee cha'tsoñ'e' m'a' xueena' jo nnom nque' na ñnequiandyo cwenta.

Jesús cwiluiñe tyee na tjacantyja na cwiluiit'mañe

¹⁴ Nquii Jesús Jnda Ty'oots'om cwiluiñe tyee na tjacantyja cwentaaya. Jnda tjaque'e' cañoom'luee, jo' chii maca'na' na caljoo'ndyotyaa'ya cantyja 'naa' na cwila'yuy'a n'oo'ya ñ'e'ñê. ¹⁵ Ee m'aa' na wi' ts'oom jaa cha'tso na tijo'ndyo na la'xmaa'ya. Ee teinoom cha'tso na mach'eena' xje' jaa na cwila'tjoondyo nnom Ty'oots'om, saa mei'cwii ticatsetjooñê. ¹⁶ Jo' chii ñequio na t'ma'ya n'oo'ya calacandyoo'ndyo tio 'naa' Tsotyaa Ty'oots'om cha nnto'ñoo'ya na wi' ts'oom jaa ñequio naya na matseixmaa' na nnteijndeiina' jaa quia na maca'na'.

5

¹ Cwitjeii'ndye nn'a' cwii ts'a' na nluuñe tyee na tjacantyja cwiluiit'mañe quii'ntaa'na. Cwity'iomna ts'iaa' jom na mei'ntyjee'e' jo nnom Ty'oots'om cwentaana, na ñnequiaa tsa'ñee' 'na' na cwinequiana nnoom ñequio quioo' na cwila'cwjeena na cwila't'maa'ndyena jom. ² Ndo' nc'e juu tyee'ñee' ñecwixje' matseitjooñê cha'xje' jona, jo' chii ndaa' nc'oom na wi' ts'oom nc'iaa'a' na leicala'ño'na chiuu waa na matsa'ntjom Ty'oots'om nc'e mati jom cwiluiñe ts'a' na matseitjooñê, ³ ndo' nc'e na matseixmaa' na ljo', jo' chii matseixma'e' quioo' na mañequiaa' nnom Ty'oots'om cwenta jnaa'a' cha'xje' mati cwentaa nn'a' tmaa' na matseixmaa'.

⁴ Mei' tjaa 'ñee' juu na cwe' l'ue che'nquii ts'om na caluiit'mañe na nnc'oom ts'iaa' tyee'ñee'. Maxje' nquii Ty'oots'om nnty'ioom ts'iaa'ñee' juu cha'xje' na ty'ioom juuna' Aarón. ⁵ Maluaa' waa cantyja 'naa' Cristo, nchii ty'iomñe che'nque' ts'iaa' na cwiluiñe tyee na tjacantyja, nquii Ty'oots'om seit'mañe jom na catseixmaa' ts'iaa'ñee', ee manquityee' tsoom: 'U cwiluiindy' jndaaya.

Xuee je' majndaa' na cwiluiindy' tsoty'e'.

⁶ Ndo' mati waa cwiiche' ñ'oom'm na teiljeii na matsoom:

'U ñequii'che' na cwiluiindy' tyee cha'xje' ts'iaa' na tyotseixma' Melquisedec.

⁷ Xje' na tando' Cristo nnom tsjomnancue jndei tyotseinei' nnom Ty'oots'om, hasta tyoquiaa ndaannoom na tyoch'ee' ty'oo nnom nquii na waa najndei na matseixma' na tintseicue'na' jom na tyuaa', ndo' nc'e na tyotseicaña'a', jo' chii jndii Ty'oots'om ñ'oom ñom. ⁸ Ndo' nc'e na luua', meii' na cwiluiñe Cristo Jnda Ty'oots'om saa ljeii' na tca'na' na catseicanda'ñê jo nnom, ⁹ ndo' cwii na jnda tque'na' na cwiluiñe na canda'ñê, seijndaa'ñena' na cha'tso nn'a' na cwila'canda'ndye joo nnoom, mañequiaa' na la'xma'na na ticantycwii na cwicalui'n'maa'ndyena ¹⁰ ee tque' Ty'oots'om jom tyee na tjacantyja na cwiluiit'mañe, cha'na ts'iaa' na tyotseixma' juu tyee Melquisedec.

Waa na teincuu' xe' macwji'ñe ts'a' na matseyoom'm

¹¹ Jndye ñ'oom niom na matsona' na catsjoo'ya ndaa'yo' cantyja 'naa' ts'iaa' na matseixma' tyee'ñee' saa mach'eena' na jndei'na' na nntseit-eincoo'a juuna' ndaa'yo' ee 'o jee' nc'uaa' cwila'ño'nyo'. ¹² Jaach'ee xuee

cwila'yuyoyo' ñ'eñ Ty'oqots'om, jo' chii matsona' na je' cwiluiindyoyo' nn'a' na cwit'mooñ' ñ'oom' Ty'oqots'om ndaa' nt'omcheñ, saa' 'o ndicwa' maca'na' na catseinei'xco ts'a' ndaa'yoyo' ñ'oom'm na tijndei'tina' na nntsei'noñ' ts'a', 'o ndaatsuu maca'na' nchii nantquie na candaa'. ¹³ Ndo' nn'a' na cwe' ndaatsuu maca'na' joo, matseijomna' joocha'cwijom yonnda' na ndicwa' cwintei', ti'naa' na ñ'eñ na ntjeii'na cwentaa cantyja 'naa' ñ'oom na jndei'tina'. ¹⁴ Saa' nantquie na candaa', tseixma' juuna' cwentaa nn'a' na candaa' cwila'noñ' ñ'oom' Ty'oqots'om. M'aa'na' cwentaa nn'a' na ya cwitjeii' cwentaa yuu na maty'iomayana' ndo' yuu na ticat'iomayana'.

6

¹ Jo' chii tsatsatyaaya naquii' ñ'oom' Ty'oqots'om cha nla'xmaa'ya nn'a' na jnda' tquiee n'om. Ca'ndyaaya cwii ntyja' ñ'oom na cwe' we'yandyo na cwit'mooñ' nn'a' cantyja 'naa' Cristo, nchii macanda' tomti nlanaa'ya ñ'oom na calcwe' ts'om ts'a' jnaa'a', ndo' mati ñ'oom na cwiji'ñe ts'a' cantyja na mach'eeñ na titseicantyyaa' ts'oom na cantyja 'naa' jo' nluu'maa'ñe, ndo' ñ'oom na maca'na' na catseyuy'ya ts'om ts'a' ñ'eñ Ty'oqots'om, ² ndo' ñ'oom cantyja 'naa' na cwiwits'oomndye nn'a', ndo' ñ'oom cantyja 'naa' na cwitioo nn'a' lueena nacjoo' x'iaana quia cwita' nn'a' na cwil'uee'ñe Ty'oqots'om juu, ndo' ñ'oom cantyja 'naa' na cwitando'xco nn'a' na jnda' tja' ndo' ñ'oom cantyja 'naa' na ticantycwii na nnt'uiiwi'na' nn'a' na nncu'xeñ Ty'oqots'om. ³ Ndo' xe' ñequeiaa Ty'oqots'om na nnt'mooñ'yâ ndaa'yoyo' ñ'oom na nntejindeiina' na nntsei'quieeñena' n'om'yoyo' cantyja 'naa'a', maxje' n'laayâ.

⁴ Ee nn'a' na cwila'jomndye cantyja 'naa' nquii na cwiluiiñe naxuee ndo' jnda' jliuna na juu na mañequiaa Ty'oqots'om na cwicandaana, jee' ya juu jo' ndo' cwito'ñoomna Espiritu Santo, ⁵ ndo' jnda' jliuna na jee' ya ñ'oom' Ty'oqots'om ndo' najndei' na cwiluiiñe cha'waa ndyuu ndo' ndyuu na cwindyona', ⁶ ndo' jnda' na tajnaa'na cha'tso nmeiñ, xe' cwitjeii'ndyena cantyja 'naa' Ty'oqots'om, xonda' nlcwe'nnda' n'omna, ee na luaa' l'ana cwity'ioomxcona Jnda Ty'oqots'om ts'oom'naa' na cwilui'jnaa'ñe ndaa' cha'tso nn'a'. ⁷ Nn'a' na luaa' la'xma', matseijomna' joocha'na tyuaa na ya cwiicandi' ndaaluaa' na cwiquioo cjoon'a', xe' ya cwiwe' ntjom na nlei'uee'ñe ts'a' na tyoch'ee ts'iaa', ma'mo'na' na matio'ñañe Ty'oqots'om tyuaa'ñe, ⁸ saa' xe' cwe' n'oomnioom ñequio l'oonioom cwi'oom tyuaa'ñe, cwiwitquioo' na majuw'i' Ty'oqots'om tyuaa'ñe ndo' na macanda' njñom ts'a' chom juuna'.

Mateijndei' ñ'oom' Ty'oqots'om na cwiljoo'ndyotyaa'ya

⁹ Saa' 'o nn'a'ya na jee' wi' n'ooñ'yâ, meii' na luaa' waa ñ'oom na cwil'uuyâ ndaa'yoyo', jnda'a'ya nquiuuyâ na titseijomna' 'o cha'na tyuaa na til'uena'. Niom na cwit'mooñ'na' na m'a'nyoyo' nato na macwji'n'maa'ñe Ty'oqots'om nn'a'. ¹⁰ Ee Ty'oqots'om cwiluiiñe na maty'iomayana', meii' xocatsuu' ts'oom na jnda' nquiu'yoyo' jom na ñeteijndei'yoyo' nn'a' na cwila'yuyoyo' ñ'eñ ndo' ndicwa' cwil'a'yoyo' na ljo'. ¹¹ L'ue n'ooñ'yâ na cwii cwindyoyo' 'o hasta xuee na macanda' ñequii'che' nnt'moñ'yoyo' na m'a'nyoyo' na wi' n'om' ntyjee'yoyo' na cwila'yuyoyo' cha'nda'yoyo' juu na cwiicantyyaa' n'om'yoyo' nnom Ty'oqots'om. ¹² Til'ue n'ooñ'yâ na nnc'om'yoyo' na ntque'nyoyo' saa' calajnda'yoyo' na nluu'ndyoyoye'nyoyo' cha'xe'nyoyo' nn'a' na tyoñ'omt'maa'ndyena n'omna na nnto'ñoomna cha'tso na jnda' tso Ty'oqots'om na ñequeiaa' ndaana.

¹³ Quia na tso Ty'oqots'om ñ'oom nnom Abraham waa na nnts'aa', tjaa' ñeñe' cwiiche' na t'ma'ti cwiluiiñe cha'na jom na cantyja 'naa' xuee' juu

nddaa nntseyteyⁿtyeeⁿ ñ'oom'm. Jo' chii tqeⁿtyeⁿñe cheⁿnqueⁿ ñ'oom'm nnom tsaⁿñeeⁿ.

¹⁴ Tsoom nnom: “Na mayuu'cheⁿ t'maⁿ nntiq'naaⁿndyo 'u ndo' nnts'aa na nlejindyendye nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naⁿ na nncjawintyoo'.” ¹⁵ Tyom'aa Abraham na jeeⁿ t'maⁿ ts'oom na ñeteinom'm na nluii na ljo', ndo' jnaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ na tso Ty'ooots'om nnoom. ¹⁶ Quia na ntyjaa' ts'om ts'aⁿ na cala'yu' nn'aⁿ na nntseicandaa'ñê ñ'oom na jndaⁿ tsoom nnom cwii x'iaaⁿaⁿ na nnts'aaⁿ, malcweeⁿeⁿ nquii Ty'ooots'om na queⁿya cwenta na nchii cantu matseineiⁿ. Ndo' na ljo' mach'eeⁿ, meiⁿchjoo xonquiaana' na nntseineiⁿti ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁷ Jo' chii l'ue ts'om Ty'ooots'om na nleitquioo'ya ndaa nn'aⁿ na manto'ñoomna juu na ndaana na jndaⁿ tsoom na nnto'ñoomna, ee na nntseicandaa'ñê ñ'oom na jndaⁿ tqeⁿtyeeⁿ, meiⁿ xocatseichueeⁿeⁿ ñ'oom na jndaⁿ tsoom. Jo' chii cha na m'moⁿna' na mayuu' juu ñ'oom'ñeeⁿ, seityeⁿñê cheⁿnqueⁿ ñ'oomtyeⁿ nacjoom'm. ¹⁸ Cantyja 'naaⁿ we nnom ñ'oommeiⁿñe na xocwijndyooaⁿ meiⁿ xonquiu'nn'aⁿ Ty'ooots'om cantyja 'naaⁿ joona', jaa cwito'ñooⁿya cwii na mañequiaana' na t'maⁿ ñ'ooⁿya na xotseichuii'na' nc'e cwila'quit'maⁿ n'ooⁿya juu na cwicantyyaa' n'ooⁿya jom. ¹⁹ Ndo' juu na m'aaⁿya na cwicantyyaa' n'ooⁿya jom, matseixmaⁿna' cwii na tyeⁿ matseiljona' añaⁿya cantyja 'naaⁿaⁿ. Juu jo' meiⁿ tixocatyuii'na', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿna'. Macjaquiee'na' naxeⁿ liaa na ntyja quii' wats'om cañoom'luee, ²⁰ yuu na jndaⁿ tjaquiee' Jesús cantyja 'naaⁿya. Ndo' na luaa', maqueⁿna' jom na cwiluiiñê tyee na tjacantyya cantyja 'naaⁿya, na mañecwii ts'iaaⁿ matseixmaaⁿ cha'xjeⁿ ñeseixmaⁿ Melquisedec.

7

Jesús matseixmaaⁿ ts'iaaⁿ tyee cha'xjeⁿ Melquisedec

¹ Nquii Melquisedec tyom'aaⁿ rey ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Salem ndo' mati tyotseixmaaⁿ tyee cwentaa' Ty'ooots'om na m'aaⁿ na ndyeticheⁿ. Quia na jndyolcwe' Abraham jndaⁿ na tantjoom tia' ñ'eⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom, tjacatjomê Melquisedec jom, tcaⁿ tsaⁿñeeⁿ na catio'naaⁿñe Ty'ooots'om jom. ² Ndo' cha'tso 'naⁿ na tjei' Abraham luee nn'aⁿ ñ'eⁿ na s'aaⁿ tia', tquiaaⁿ diezmo cantyja 'naaⁿ joo jo' nnom Melquisedec. Xuee' Melquisedec ma'moⁿna' na cwiluiiñê ts'aⁿ na matsaⁿntjom cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ndo' xuee' tsjoom Salem ma'moⁿna' na tjaa tia' nn'aⁿ tsjoom'ñee, jo' ma'moⁿna' na tyoluiiñê ts'aⁿ na ya matsaⁿntjom naⁿñeeⁿ na tjaa tia' cachona. ³ Tijndaa' meiⁿ tsotyeⁿ, meiⁿ tsoñeeⁿ, meiⁿ cwaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiiñê. Tijndaa' cwaaⁿ na tuiiñê, meiⁿ cwaaⁿ na tueeⁿeⁿ. Ndo' na ljo' ñequii'cheⁿ matseijomna' jom cha'na nquii Jnda Ty'ooots'om, ñequii'cheⁿ matseixmaaⁿ tyee.

⁴ C'oom' n'om'yo' na jeeⁿ t'maⁿ tyoluiiñê Melquisedec na nquii weloo welooya Abraham, cha'tso na tjeiⁿeⁿ luee nn'aⁿ na ñequio s'aaⁿ tia', tquiaaⁿ diezmo nnom. ⁵ Cantyja 'naaⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, nquiee ntyee na cwiluiindyey tsjaaⁿ Leví na jndyowicantyyoo', matsaⁿntjom ljeii'ñeeⁿ na quia nn'aⁿ judios diezmo ndaana, meiiⁿ na nn'aaⁿndyena ndo' mati cwiluiindyey ntyee'ñeeⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham. ⁶ Saaⁿ juu Melquisedec, meiⁿ nchii cwiluiiñê tsjaaⁿ Leví jom, to'ñoom cwenta diezmo l'oo Abraham, tsaⁿ na jndaⁿ tso Ty'ooots'om nnom chiuu nnts'aaⁿ. Ndo' tcaⁿ Melquisedec na catio'naaⁿñe Ty'ooots'om Abraham. ⁷ Ee ñ'oom na mayuu' ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiiñê matio'naaⁿñê ts'aⁿ na cjeti tseixmaⁿ. ⁸ Cantyja 'naaⁿ na waa quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judios, nn'aⁿ na cwito'ñoom diezmo, joona nn'aⁿ na cwiwje, saaⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om na jndaⁿ teiljeii matseinei'na' cantyja 'naaⁿ Melquisedec na cha'cwijom na ndicwaⁿ wanoom'm. ⁹ Jo' chii nddaaⁿ nntso ts'aⁿ na joo ntyee

na la'xma^{na} tsjaaⁿ Leví na je' cwito'ñoomna diezmo, mati tquiana diezmo cantyja 'naa^{na} nnom Melquisedec nc'e nquii Abraham. ¹⁰ Ee quia na tquiaa Abraham diezmo nnom Melquisedec xjeⁿ na tjacatjomñe tsaⁿñeⁿ jom, meiiⁿ na tyooluiñe Leví saaⁿ cantyja na macwji' Ty'oots'om cwenta, nc'e nquii Abraham, jo' maty'iomnaⁿ na tquiaa Leví diezmo.

¹¹ To'ñoom nn'aⁿ Israel ljeii na matsaⁿntjomna' cantyja 'naaⁿ ntyee tsjaaⁿ Leví na joona tsjaaⁿ Aarón na jndyowicantyyoo'. Quia jo' ts'iaaⁿ na ñel'a ntyee'ñeeⁿ, xeⁿ nddaaⁿ nlqueⁿna' ts'aⁿ na candaaⁿñe jo nnom Ty'oots'om, maxjeⁿ taxocaⁿna' na nnc'oom cwiiⁿcheⁿ tyee na nchii chaⁿna ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Aarón saaⁿ nlcaⁿna' cwiiⁿ tyee na nntseixmaⁿ ts'iaaⁿ chaⁿna juu na ñeseixmaⁿ Melquisedec. ¹² Ee quia na cwileijndyoo ts'iaaⁿ na la'xmaⁿ ntyee, mati macaⁿna' na nleijndyoo ljeii na matseijndaaⁿñena' ts'iaaⁿ na cwil'ana. ¹³ Ndo' nquii na cwiluiñe na matsaⁿntjom jaa na cantyja 'naaⁿ matseineiⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, jom tuiiñe tsjaaⁿ cwiiⁿcheⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ Israel, ndo' cantyja 'naaⁿ tmaaⁿñeeⁿ, tjaaⁿ meiⁿ ncwiiⁿ ts'aⁿ na jndaⁿ ñet'oom tyee. ¹⁴ Ee maxjeⁿ majndaaⁿya na nquii na cwiluiñe na matsaⁿntjom jaa, tuiiñe tsjaaⁿ tmaaⁿ Judá, ndo' quia seineiⁿ Moisés cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ ntyee, ticwjjaaⁿñe ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿñeeⁿ.

¹⁵ Ndo' majndaaⁿya na ljo' quia cwiwitquioo' na juu tyee cantyja 'naaⁿya matseijomna' jom chaⁿna Melquisedec, ¹⁶ na nchii ñeseixmaaⁿ tyee nc'e na mawaa ljeii na matseijndaaⁿñena' cwaaⁿ tsjaaⁿ nn'aⁿ nla'xmaⁿna ntyee, saaⁿ nc'e na waa najndeiⁿ na wando' na tijoom catyuii'. ¹⁷ Ee matso Ty'oots'om na ljo' cantyja 'naaⁿ Cristo:

'U ñequii'cheⁿ matseixmaⁿ tyee
cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ Melquisedec.

¹⁸ Jo' chii ñ'oom na teijndaaⁿjndyee na tyotsaⁿntjomna', 'ndiina', nc'e na tijndeiina' na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿna', ticwil'uena'. ¹⁹ Ee ljeii na tqueⁿ Moisés meiⁿcwiiⁿ ts'aⁿ tiqueⁿna' na candaaⁿñe jo nnom Ty'oots'om. Saaⁿ waa cwiiⁿcheⁿ na matseinoomñe juuna' na la'xmaaⁿya cwii na candaaⁿti na mañequiaana' na cwicantyyjaa' n'ooⁿya na cantyja 'naaⁿ juu jo' matseicanⁿdyoo'ñena' jaa na m'aaⁿ Ty'oots'om.

²⁰ Ndo' t'mooⁿ na mayuu' na ljo' nc'e ñ'oomtyeⁿ na seineiⁿ. Nt'omcheⁿ ntyee na ñet'om, quia na t'omna ts'iaaⁿ, tjaaⁿnaⁿ ñ'oomtyeⁿ tuaa cantyja 'naaⁿna. ²¹ Saaⁿ cantyja 'naaⁿ Ta Jesús ty'iomna' ts'iaaⁿ tyee jom ñequio ñ'oomtyeⁿ ee matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii:

Nquii na matsaⁿntjom seineiⁿ ñ'oomtyeⁿ
meiⁿ xotseichueiⁿ na seitiom:

"'U ñequii'cheⁿ nntseixmaⁿ ts'iaaⁿ tyee cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ
Melquisedec."

²² Nc'e juu ñ'oomtyeⁿwaa', ma'moⁿndyeyuna' na Jesús waa ñ'oom na candaaⁿti cantyja 'naaⁿa', nchiiti juu na tyowaajndyee. ²³ Jeeⁿ jndyendye ntyee na tyom'aⁿ najndyee, ee leicaljooⁿndye ts'iaaⁿñeeⁿ nc'e na tyowjena, ²⁴ saaⁿ nc'e na ticue' Jesús, jo' chii tjaaⁿnaⁿ cwiiⁿcheⁿ ts'aⁿ tjaquiee' ts'iaaⁿ tyee na matseixmaaⁿ. ²⁵ Jo' chii candaaⁿya nddaaⁿ nncwji'n'maaⁿñe cha'tsondye nn'aⁿ na cwilaⁿcandyooⁿndyena na m'aaⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿa', ee ticantycwii na wanoom'm ndo' na macaaⁿ nnom cantyja 'naaⁿna.

²⁶ Jo' chii candaaⁿya cwiluiñe Jesús tyee na tjacantyyja na macaⁿna' jaa. Jom lju' ts'oom, tyootseitjooñe, juu na cwajndii tjaaⁿna' na t'aaⁿna' jom, tiquich'eeⁿ chaⁿna cwil'a nn'aⁿ jnaⁿ, je' matseit'maaⁿñena' jom nandyeti cañoom'luee. ²⁷ Meiⁿ ticaⁿna' na cats'aaⁿ chaⁿna tyol'a nt'omcheⁿ ntyee na tjacantyyja tyoluiit'maⁿndye, na 'io ndii 'io tyolaⁿcwjeena quioo' na tyoñequiana

jooyo' nnom Ty'oqots'om, najndyee cwentaa jnaaⁿ nquieena ndo' nda jo' mati cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ. Saa xuii' na s'aa Jesús, ñejomndii' tquiaañe cheⁿ nqueⁿ na tueeⁿ eⁿ, cwii na macandá. ²⁸ Ljeii na tqeⁿ Moisés tqeⁿ na' nn'aⁿ ts'iaaⁿ ntyee na ticandaá' la'xmaⁿ na. Saa ñ'oom na ndanquia tqeⁿ tyeⁿ Ty'oqots'om maty'iomna' ts'iaaⁿ nquii Jnaaⁿ na tjaa yuu ntycwii na tseixmaaⁿ na candaá'ñê.

8

Jesús cwiluiñê na matioom'ñê ñ'oom cwentaaya

¹ Cautyja 'naaⁿ ñ'oomwaa na matseinaⁿ cautyja 'naaⁿ ntyee, luaa ñ'oom na t'maⁿ ti tseixmaⁿ na' na cha'tso. Cristo matseixmaaⁿ tye na tjacautyja na cwiluii'tma'ñê cwentaaya. Jnda tjaaⁿ cañoom'lueecheⁿ. Je' mawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oqots'om ntyjaya na macwiluii'tma'ñê, ² na mamandi'ntjoom naquii' yuu na tjacautyja na lju' tseixmaⁿ na', juu na s'aa nquii Ty'oqots'om, nchii nn'aⁿ l'a jo'.

³ Cwii cwii tye na tjacautyja na t'maⁿ cwiluiñê cwity'ioomna ts'iaaⁿ jom na nntseicueⁿ eⁿ quioo' ndo' na ñequiaaⁿ jooyo' nnom Ty'oqots'om cwentaa nn'aⁿ. Nc'e na luaa', mati tcaⁿ na' na waa na ñequiaa Jesucristo. ⁴ Xeⁿ na ndi m'aaⁿ tsjoomnancue, meiⁿ xoc'oomna' jom na nntseixmaaⁿ tye, ee m'aⁿ ntyee ljooñe na cwinequia quioo' nnom Ty'oqots'om cha'xjeⁿ matseijndaa'ñê ljeii na tqeⁿ Moisés. ⁵ Wats'om yuu na cwindye'ntjom ntyee'ñeeⁿ, cwe' tseixmaⁿ na' ncwaaⁿ na jlui'tsjaaⁿ juu na waa cañoom'luee. Nquiuuyaaya na cwe' ncwaaⁿ jo' ee quia to' Moisés na nnts'aaⁿ wats'omliaa, matso Ty'oqots'om nnoom: "Queⁿ queⁿ cwenta na catsa' juuna' cha'xjeⁿ na t'moqⁿ ya njom' quia t'oom' sjo Sinaí." ⁶ Saa nquii tye na tjacautyja cwentaaya, mach'eeⁿ ts'iaaⁿ yuu na xcweti cwiwit'maaⁿ, matseitjoom nn'aⁿ ñequio Ty'oqots'om nc'e cwii ñ'oomtyeⁿ na xcwetina', na cajndati ñ'oom chuuna' na tso Ty'oqots'om na nntseicanaaⁿ.

⁷ Juu ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñê jndyee Ty'oqots'om, xeⁿ tqeⁿ na' na candaá'ndye nn'aⁿ, quia jo' t'icaⁿ na' cwiicheⁿ ñ'oom. ⁸ Saa ljeii Ty'oqots'om na juu ñ'oom'ñeeⁿ t'iqueⁿ na' nn'aⁿ na candaá'ndye jo nnoom, jo' chii tsoom: Matso nquii Ta: Mancue'ntyjo xjeⁿ

na nlqaaⁿ xcq ñ'oomtyeⁿ ñequio nn'aⁿ Israel ndo' ñequio nn'aⁿ Judá.

⁹ Juu ñ'oom'ñeeⁿ tixotseijomna' ñequio ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ndyo ñequio weloona,

quia na t'uiya lueena

na tjeii'a joona ndyuaa Egipto;

saa nc'e na t'icala'candaá'ndyena ñ'oom'ñeeⁿ,

jo' chii 'ndiya joona, luaa' matso nqueⁿ na matsa'ntjoom.

¹⁰ Juu ñ'oomtyeⁿ na nntseijndaa'ndyo ñequio nn'aⁿ Israel

quia na nncue'ntyjo xjeⁿ,

luaa nntseixmaⁿ na' matso nquii na matsa'ntjom:

Ñ'oom 'naⁿ ya na matsa'ntjomna', nncwjaa'ndyo joona' naquii' nqueⁿ na,

ndo' nntseiljeiya joona' naquii' n'omna.

Ja nntseixmaⁿ ya Ty'oqots'om cwentaana

ndo' joona nla'xmaⁿ na nn'aⁿ ya.

¹¹ Quia ljo'cheⁿ tixocaⁿ na' na ca'moⁿ cwii cwii ts'aⁿ ndaaⁿ nc'iaa',

oo ndaaⁿ nn'aaⁿ na' oo ndaaⁿ nt'omcheⁿ,

cha nnta'jnaaⁿ na nqueⁿ na cwiluiñê na matsa'ntjoom,

ee xjeⁿ ñeeⁿ cha'tsondye nn'aⁿ nnta'jnaaⁿ na ja,

meiiⁿ ts'aⁿ na tit'maⁿ cwiluiñê, meiiⁿ ts'aⁿ na tjacautyja na matsa'ntjom.

¹² Ndo' natia na cwil'ana nntseit'maⁿ ts'ooⁿ
ndo' xocañjomti ts'ooⁿya jnaaⁿna.

¹³ Quia na mateineiⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ cwii ñ'oomtyeⁿ xco, ma'moⁿna' na jnda tquieeñe ñ'oom na tyowaa jndyee ndo' juu na jnda tquiee tseixmaⁿna', mawaa xjeⁿ na nntsuuna'.

9

Wats'om tsjoomnancue ndo' wats'om cañoom'luee

¹ Juu ñ'oomtyeⁿ na tqeⁿjndyee Ty'oots'om ñequio nn'aⁿ Israel, jndaa' seijndaa'ñena' chiuu nla't'maaⁿndyena jom ndo' na nl'ana cwii w'aaliaa.
² Juu cuarto na cwe' we'yandyo cantyja 'naaⁿ w'aaliaa'ñeeⁿ tyomeintyjee' xjo na tyocantyyoo chom ndo' ñ'eⁿ cwii mei'sa yuu na tyocantyyo ntyoo'. Cuarto'ñeeⁿ jndyuna' Cuarto Lju'. ³ Naxeⁿ liaa na ntjya na jnda we, tyowaa cwiicheⁿ cuarto na jndyuna' na Lju'ticheⁿ Tseixmaⁿ. ⁴ Naquii' cuarto'ñeeⁿ tyowaa tio s'om cajaan yuu tyola'co ntyee suu ndo' cwii castom na tcween'eⁿna' s'om cajaan. Ts'om castom'ñeeⁿ tyowaa cwii xuaa na tuina' ñ'eⁿ s'om cajaan to'o'cheⁿ ñjom maná ndo' mati ñ'eⁿ ts'oom l'eii 'naaⁿ Aarón na jndei'na' ndo' ñjom lcaa' ljo' na chona' ljeii ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñe Ty'oots'om ñ'eⁿndyena. ⁵ Nacjoo' castom'ñeeⁿ tyocantyyo we querubines na tuii ñequio s'om cajaan. Joonaa' cwit'mooⁿna' na m'aaⁿ Ty'oots'om ñequio nn'aⁿ. Ndyeyu nacjoo' tscaa' na ta' 'ndyoo castom'ñeeⁿ, tjom lquii querubines'ñeeⁿ yuu cwiñequia ntyee nioom quioo' na jnda jla'cwjeena cha catseit'ma' ts'om Ty'oots'om jaa nn'aⁿ Israel. Jndye ñ'oom maniom na cwit'mooⁿ cwii cwii nmeiⁿ, saq ticaⁿna' na nlanaaⁿya cantyja 'naaⁿ joonaa' na maje'ndyo.

⁶ Quia na jnda teijndaa' cha'tso nmeiⁿ, nquiee ntyee 'io ndi 'io tyo'oqueie'na cuarto na we'yandyo na tyol'ana ts'iaaⁿ na la'xmaⁿna. ⁷ Saq cuarto na jnda we, macanda tyojaaqueie' nquii tyeen na tjacantyya cwiluiit'ma'ñe, ndo' ñejom ndii' na cwii cwii chu. Tyojaachom nioom quioo' na cwila'cwjee nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Niom'ñeeⁿ tyoñequiaaⁿ cwentaa' jnaaⁿ nqueⁿ ndo' mati cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ. ⁸ Ndo' na luua' tuua, ma'moⁿ Espiritu Santo na yocheⁿ na tyowaa wats'om liaa'ñeeⁿ, ticwanaⁿ na nncjaquiee' mei'quia ts'aⁿ cuarto na lju'ticheⁿ tseixmaⁿna'. ⁹ Cha'tso nmeiⁿ la'xmaⁿna' cwii na ma'moⁿna' ndaaya ncuee meiiⁿñe, ee 'naⁿ na tyoñequia nn'aⁿ ñequio quioo' na tyola'cwjeena na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om, ts'iaaⁿñeeⁿ ticandaq nluqeⁿna' joonaa' na la'xmaⁿna na candaq'ndyena jo nnom Ty'oots'om. ¹⁰ Ñ'oom'ñeeⁿ cwe' t'uiina' cantyja 'naⁿ na cwicwa'na ndo' na cwiwena ñequio nt'omcheⁿ nnom na maque'lju'na' joonaa'. Saq cwe' tomti la'xmaⁿna' cwii na matsa'ntjomna' chiuu na nc'omna, ndo' joo ñ'oommeiⁿ ñequii'cheⁿ tyowaa najndana' hasta xjeⁿ na seichuii' Ty'oots'om chiuu nla't'maaⁿndyee nn'aⁿ jom.

Nioom' Cristo

¹¹ Saq jnda jndyo Cristo na cwiluiñe tyeen na tjacantyya cantyja 'naaⁿ cha'tso naya na maniom. Juu wats'om yuu na mandi'ntjom, yatí ndo' candaq'ti tseixmaⁿna', meiⁿ nchii nn'aⁿ l'a juuna' ee nchii tseixmaⁿna' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue. ¹² Jnda tjaqueⁿeⁿ yuu na lju'ticheⁿ wats'om cañoom'luee, saq nchii cha na ñequiaaⁿ nioom canch'ioo ñequio nioom quioo'ndyo nch'u, jom tquiaaⁿ nioom' nqueⁿ, meiⁿ ticaⁿna' na nnts'aannaⁿaⁿ na ljo' ndo' nc'e jo', seijndaa'ñe na la'xmaⁿna na ticatycwii na cwicalui'n'maaⁿndyo. ¹³ Ñ'oom na mayuu' quia tyolacandaandyee ntyee nioom quioo'ndyo ñequio nioom canch'ioo nacjoo nn'aⁿ ñequio tsjaa' na tcoñe casondyecu, tyowaa najndei na tyola'xmaⁿ ts'iaaⁿmeiⁿ na tqeⁿ

lju'na' nn'a' cha nndaꝯ nla't'maa'ndyena Ty'oots'om. ¹⁴ Ndo' nc'e na luaa' waa, juu nioom' Cristo mat'ma'ti waa najndei na matseixma'na', ee cantyja 'naa' najndei na matseixma' Espíritu Santo na ticantycwii na m'aa', Cristo tquiaañe che'nque' nnom Ty'oots'om na seijomna' jom cha'na quioo' na candaꝯ ñe ndo' nioom' jom matseilju'na' na m'aa'ntye' n'og'ya cantyja 'naa' joo ts'iaa' na wjaachuuna' jaa na nncwjaaya cha nndaꝯ ndya'ntjoo'ya nnom Ty'oots'om na wando'.

¹⁵ Nc'e na luaa', tquiaañe Cristo na tuee'ne' cha cantyja 'naa' cwii ñ'oom xco na matseijndaa'ñe nndaꝯ nntseitjoom nn'a' ñequio Ty'oots'om, ndo' na ljo' nndaꝯ nntseit'ma' ts'oom nn'a' jnaa'na na ñel'ana quia tyom'a'na nacie 'naa' ñ'oomtye' na tyowaajndyee ndo' cha joo nn'a' na ma'ma' Ty'oots'om nndaꝯ nnto'ñoomna juu naya na tijoom ntycwii na jnda' tsoom na ñnequiaa' ndaa' na'ñee'. ¹⁶ Quia matseiljei ts'a' tsoom na matseijndaa'ñena' cwii na l'ue ts'om, ñ'oom na chuu tsoom'ñee', tjaa'na' najndeiina' yoche' na ndicwa' wando' tsa'ñee'. ¹⁷ Ee tsoom na seiljei ts'a' na ma'mo'na' chiuu waa na matseijndaa'ñe, tjaa'na' najndei tsoom'ñee' yoche' na wando' tsa'ñee', xe' jnda' tuee'ne' quia jo' waa najndei na matseixma'na'. ¹⁸ Nc'e na ljo', ñ'oom na teijndaa' najndyee mati tque'tye'na' cwe' ñ'e' nioom quioo'. ¹⁹ Ee quia na jnda' sei'naa' Moisés cha'tso ljei na matsa'ntjomna' ndaa' nn'a' Israel, quia jo' seityee' soo wee cwii ts'oom hisopo, seicana'a' soo'ñee' quii' nioom catsondyench'u ñequio nioom canch'ioo na tjoom'na' ñ'e' ndaatioo, jnda' jo' seicandaꝯñe niom'ñee' tsoom na chuu ljei'ñee' ndo' mati nn'a' Israel. ²⁰ Ndo' tsoom ndaꝯana: "Cantya 'naa' niom'waa ma'mo'na' na cwiljotyee' ñ'oom na matsa'ntjomna' na matseijndaa'ñe Ty'oots'om ñ'e'ndyo'." ²¹ Ndo' mati seicandaꝯñe niom'ñee' wats'omliaa ñequio cha'tso 'na' na cwilw'ue jo' jo' na cwila't'maa'ndyena Ty'oots'om. ²² Cantya 'naa' ljei na matsa'ntjomna', mandyo na cha'tsoti 'na' maque'lju'na' ñequio niom', ndo' xe' ticwe' niom', ticatseit'ma' ts'om Ty'oots'om jnaa' nn'a'.

Tquiaañe Cristo na tuee'ne', jo' na matseiljoom'm jnaa'ya

²³ Ndo' na luaa', jo' chii tca'na' na cwe' nioom quioo' cha que'lju'na' joo 'na' na teil'ue quii' wats'omliaa na jona' jlui'tsjaa'na' joo 'na' na niom cañoom'luee, saꝯ joo 'na'ñee' tca'na' na cue' cwii na candaꝯ'ti. ²⁴ Ee Cristo, nchii tjaque'ne' wats'om na ñel'a nn'a', cwii na cwe' jlui'tsjaa'na' wats'om na mayuu'che' na waa cañoom'luee. Jom tjaque'ne' cañoom'luee yuu na matioom'ñe ñ'oom 'naa'ya jo nnom Ty'oots'om. ²⁵ Nchii tjaque'ne' cañoom'luee na jndye ndii' na nncuee'ne' cwentaa nn'a', cha'xje' quich'ee tyee na cwiluiitquieñe jo ndaa' nn'a' judíos na chu ndo' chu mawjaaque'ne' cuarto na macanda' na lju' tseixma'na' na ñnequiaa' nioom quioo'. ²⁶ Ee xe' na ljo' tca'na', quia jo' jndye ndii' xje' na tque' Ty'oots'om tsjoomnancue, nlca'na' na cue' Cristo. Saꝯ ncuemeii' na mawjaantycwii cantyja 'naa' tsjoomnancue, ñejomndii' teitquioo'ñe Cristo, na tquiaañe na tuee'ne' na nntseicanoom'm jnaa' nn'a'. ²⁷ Ndo' cha'xje' na majndaa' na ñejom ndii' nncwjaaya na cha'tsondyo, ndo' jnda' jo' nncu'xe' Ty'oots'om jaa, ²⁸ maluaa' ñejomndii' na tquiaañe Cristo na tuee'ne' cha nntseinom'm jnaa' jndyendye nn'a'. Nda' jo' nleitquioo'ñe na nda' we, nchii cwe' na nntseijndaa'ñe cantyja 'naa' jnaa' nn'a', saꝯ na nncwji'n'maa'ñe nn'a' na cwicantyjaa' n'om jom.

1 Juu ljeii na tqueⁿ Moisés matseijomna' juuna' cwe' cwii ncwaaⁿ joo naya na tseixmaⁿ Cristo na quia nnto'ñoo^{ya}, nchii tseixmaⁿna' cwii na nlqueⁿna' ts'aⁿ na candaq'ñe jo nnom Ty'oots'om. Nc'e na luaa', juu ljeii'ñeeⁿ tijoom candaq'nlqueⁿna' na candaq'la'xmaⁿ nn'aⁿ na chu ndo' chu cwilacandyooⁿndyena na m'aaⁿ Ty'oots'om. 2 Ee cantyja 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ, xeⁿ waa na nndaq'nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ, quia jo' jnda' ndye nn'aⁿ Israel na cwila'cwjeena quioo' cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om joona. 3 Saa nc'e na chu ndo' chu ñeja'cwjeena quioo' cha catseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaⁿ na laxmaⁿna, na luaa' ñel'ana yacheⁿ s'aana' na tjañjoom' n'omna na ndicwaⁿ laxmaⁿna jnaⁿ, 4 ee tijoom jndaa nlju'ñe ts'aⁿ jnaaⁿaⁿ cwe' ee na cwiqiuoo nioom quioondyo ñequio canch'ioo.

5 Macwe' jo' quia jndyo Cristo tsjoomnancue, tsoom nnom Ty'oots'om: Tileiquiaana' na nljoya ntyji' na cwe' quioo' cwila'cwjee nn'aⁿ, ñequio 'naⁿ na cwiñe'quiana na cwila't'maaⁿndyena 'u.

Jo' chii tqiaaa' na ts'aⁿ ja cha nnc'io cwentaa nn'aⁿ cha nntseit'maⁿ ts'om' jnaⁿ na la'xmaⁿna.

6 Tineiⁿ na cwila'cona quioo' ñequio nt'omcheⁿ na cwil'ana naya 'U cha nndaq' nntseit'maⁿ ts'om' jnaaⁿna.

7 Jo' chii tsjoo:

"Luuu ja Ta, waa ñ'oom na teiljeii cantyja 'naⁿya na matsona': 'U Ty'oots'om, jnda' jndyoo na nnts'aaya yuu na l'ue' ts'om', cha'xjeⁿ ñ'oom na teiljeii cantyja 'naⁿya nacjoo' libro."

8 Najndyee tso Cristo na tineiiⁿ Ty'oots'om quioo' na cwila'cwjeena na cwila'cona nnom tio, ñequio nt'omcheⁿ nnom na cwil'ana naya jom meiiⁿ juu ljeii na matsa'ntjomna' ñequio najndel'na' matsona' na cal'ana naljo'.

9 Jnda' jo' tsoom: "Jnda' jndyoo na nnts'aa yuu na l'ue ts'om'." Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' na matseyueeⁿ ñ'oom na cwila'cwjee nn'aⁿ quioo' cha nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿna ndo' macwjaa'ñe ñ'oom xco na jnda' we na ñejom ndii' nncue' Cristo cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ. 10 Jnda' tqueⁿ Ty'oots'om jaa na lju' n'oo^{ya} nc'e s'aa Jesucristo cantyja na l'ue ts'oom, na tquiaañe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿ cwentaaaya, ñejom tuii na ljo' cwentaa cha'tsondyoñ'aaⁿ.

11 Ntyee cwentaa nn'aⁿ judíos na ñet'om nacje 'naaⁿ ñ'oom najndyee na tacatyee'tyeⁿ, 'io ndi 'io mañe'joo mañe'joo ts'iaaⁿ tyol'ana na tyola'cwjeena quioo' cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om joona. Saa tijoom candaq' na nntseicanduu' Ty'oots'om jnaaⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ jo'. 12 Saa Cristo ñejom ndii' tquiaañe nnom Ty'oots'om na cueeⁿ cha nndaq'nlju'ndyoo cantyja 'naaⁿ jnaaⁿya. Jnda' jo' tjawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maa'ñena' jom. 13 Je' meinom'm hasta xjeⁿ na nnts'a' Ty'oots'om nn'aⁿ na jndoo jom na nntseijomna' naⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'oom na ntyjo nc'eeⁿ, 14 ee ñejom ndii' na tquiaañe na tueeⁿ ndo' nc'e na ljo', juu na candaq' na maqueⁿna' na lju' n'om nn'aⁿ na cwicantyyaa' n'omna jom, ticantycwinaⁿ.

15 Ndo' mati nquii Espíritu Santo macwji'yuu'ñe na ljo' ndaaya, na tsoom:

16 Nqueⁿ na matsa'ntjoom tsoom:

"Luuu ñ'oom na nlquaaⁿxco ñ'eⁿ nn'aⁿ Israel jnda' na tjacaa jndye ntyu. Nlquaaⁿya ñ'oom na matsa'ntjomna' quii' n'omna, ndo' nntseiljeiya joona' naquii' nqueⁿna."

17 Jnda' jo' tsotyeeⁿcheⁿ:

Meiⁿ xocjaañjoom'ti ts'oo^{ya} jnaaⁿna ñequio natia na cwil'ana.

18 Jo' chii quia jnda' seit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿ nn'aⁿ, taca'tina' na cwiicheⁿ nncue'nda'.

Calacandyoo'ndyoo na m'aa' Ty'oots'om

19 Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yuy'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, cwiñ'ooⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya na ndyeyu macwitsaaquiaa'a yuu na tseixmaⁿ na lju'ticheⁿ na m'aaⁿ. Ee nioom' Jesucristo mañequiaana' na wanaaⁿ na cal'aaya na ljo'.
 20 Cwitsquiaaya jo' jo' cantya 'naaⁿ nato xco. Juuna' mañequiaana' na ticantycwii na wando' ts'aⁿ. Cristo seijndaa'ñê natowaa' quia na tjaa'ñe ts'aⁿ lantsa tsei'ntsqeeⁿeⁿ. Na luaa' tjoom matseijomna' cha'cwijom quia na t'ioo' liaa tco na ñentyja yuu na tyowjaaquee' tyee cuarto na macandã na lju'ticheⁿ.
 21 Jesús cwiluiñê tyee cwentaaya na tjacantya na cwiluiit'maⁿñê na matsã'ntjoom nn'aⁿ na cwiluiindyewentaa' Ty'oots'om.
 22 Jo' chii jndei'na' na cala'candyoo'ndyo na m'aaⁿ Ty'oots'om ñequio na xcwee'ya n'ooⁿya, ñequio na canda'ya na cwila'yuy'ya n'ooⁿya ñ'eⁿñê, ee jndã seiljoom'm jaa naquii' n'ooⁿya cha tinc'ooⁿya na maco'tiana' nquiuyya na nntsaantya'aa' jom, na jndã tmaaⁿ jaa na cha'waandyo ñequio cwii na matseijomna' ndaatioo lju'.
 23 Caljoo'ndyotyaaⁿya ñequio ñ'oom na cwicantya'aa' n'ooⁿya. Til'aaya na we waa cantya 'naaⁿna'. Ee ñ'oom na jndã tso Ty'oots'om nda'ya na nnts'aaⁿ, maxjeⁿ nntseicanda'ñê.
 24 Mati la'xmaaⁿya na cateijndei'ya nn'a'ya na cwila'yuy' cha na cantya 'naaⁿ jo' nntseiqueeⁿna' n'omna na mati nnc'omna na wi' n'omna nc'iaana, ndo' na cal'ana yuu na ya.
 25 Tacal'aaya na ticala'jomndyo quia cwitjomndye nn'aⁿ na cwila'yuy'. M'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a na ljo' saa jaa quiaaya na t'maaⁿ n'om cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yuy'. Majndei'ticheⁿ je' na cwinty'iaaya na wjaawindyoo' na nncwjee'nnda' nquii Ta Jesús.

26 Ee xeⁿ cwil'aayaaya na nla'tjoondyo nnom Ty'oots'om ndo' macwita'jnaaⁿa ñ'oom na mayuu', tjaa'naⁿ cwicheⁿ nnom na nnc'oo juuna' ñequiondyo cantya 'naaⁿ jnaⁿ na cwil'aatyaaya.
 27 Xeⁿ cwil'aaya na ljo', macandã mei'ndoo'na' na nncu'xeⁿ Ty'oots'om jaa, ee waa cwii na matseicaty'uena' ee ncuua chom na jeeⁿ w'ii na nnt'uina' nn'aⁿ na cwi'oo nacjoom'm.
 28 Tyowaa na teiyo na mei'quia ts'aⁿ na tiñe'catseicandã ñ'oom na tqueⁿ Moisés, cwe' ñequio ñ'oom 'ndyoo meiiⁿ ñe'we ndyee ts'aⁿ na ntyji na ljo' mach'ee tsaⁿñeeⁿ, seijndaa'ñena' na cueeⁿeⁿ. Maxjeⁿ tjaa' ñeeⁿ nnc'oom na wi' ts'om tsaⁿñeeⁿ.
 29 Nc'e na luaa' waa, c'oom'ya n'om'yo' cwanti na wi'ti nntjom cwii ts'aⁿ na matseiyu' na mach'eeya jnaaⁿ. Cha'cwijom macandyueeⁿ Jnda Ty'oots'om. Mach'eeⁿ na ticuee' ts'oom na juu nioom' Jesús na maqueⁿtyeⁿna' ñ'oom xco na matseijndaa'ñê, s'aaⁿ na cwe' cwantindyo niom'ñeeⁿ ndo' juuna' maqueⁿna' jom na tseixmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om. Matseijnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ nquii Espiritu na cwiluiñê Ty'oots'om na jom jeeⁿ wi' ts'oom juu.
 30 Ee manquiuyya na tso Ty'oots'om: "Ja tseixmaⁿya na nntioom nn'aⁿ n'ooⁿya cantya na cwila'tjoondyena. Cha'tso na nnjoom, nncõ nnts'aa na nntioomna." Ndo' mati waa cwicheⁿ ñ'oom na tsoom: "Nquii Ta Ty'oots'om nncu'xeeⁿ nn'aⁿna' cantya na jndã jla'tjoondyena nnoom."
 31 Jeeⁿ cwajndii nlco'wi'na' ts'aⁿ na nncju'na' juu l'oo Ty'oots'om na wando'.

32 Cjaañjoom'ya n'om'yo' ncuee na ñeindyocaana', quia na to'yo' na cwila'yuy'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, tyola'quiiyaya n'om'yo' na jeeⁿ wi' tyotjom'yo' na la'xmaⁿyo' cwentaaⁿaⁿ.
 33 Ñ'eeⁿndyo 'o na tyocalui'jnaaⁿndyo' l'a nn'aⁿ ndo' na tyota'wi'na 'o jo ndãã nt'omcheⁿ, ndo' nt'omndyo' 'o tyoteijndei'yo' nn'aⁿyo' na cwila'yuy' na teinomna nawi'ñeeⁿ.
 34 Mati t'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿyo' na cwila'yuy' na too'ndyena w'aancjo, teijndei'yo' joona 'na' na ñetcaⁿna'. Ndo' quia tjeii' nn'aⁿ 'naⁿyo' nc'e na cwila'yuy'yo', tyom'a'yo' na nei'yo' meiiⁿ na tjom'yo' na ljo'. Ee cwila'noⁿyo' na cañoom'luee waa cwii nnom na jndati tseixmaⁿna', na tixontycwiina'.
 35 Jo' chii nc'e na nmeiⁿ

jnda teinom'yo', tica'ndyenc'uaa'ndyo' na cwicantyjaa' n'om'yo' Ty'oots'om, ee juuna' matseijndaa'ñena' na nnto'ñoom'yo' cwii na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ.

³⁶ Macaⁿna' na cala'quii n'om'yo' nawi' na cwiwinom'yo'. Ee na nl'a'yo' na ljo', nla'jomndyo' ñequio na l'ue ts'om Ty'oots'om ndo' na nndaā ñnequiaaⁿ na nnto'ñoom'yo' cha'tso na jnda tsoom na nnts'aaⁿ. ³⁷ Ee waa ñ'oom'm na teiljeii cantyja 'naaⁿ Cristo na matsona':

Nqueⁿ na waa ñ'oom na nncwjeeⁿeⁿ,
mawaa mawaa xjeⁿ na nncwjee'cañoom.
Tayo mancwjeeⁿeⁿ.

³⁸ Ts'aⁿ na maquaⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ,
nnc'oom cantyja 'naⁿya nc'e na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿndyo;
saa xeⁿ lcwe'ntyaaⁿaⁿ cantyja 'naⁿya,
xoc'ooⁿya na neiⁿya jom.

³⁹ Saa jaa ticala'xmaaⁿya cha'na nn'aⁿ na cwitjeii'lcwee'ndye na cantyja 'naaⁿ jo' cwitsuundye. Jaa la'xmaaⁿya nn'aⁿ na cwila'yuu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oots'om, ndo' na ljo' maqueeⁿ jaa na cwicalui'n'maa'ndyo.

11

Matsona' na catseyiu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om

¹ Ts'aⁿ na matseyiu'ya ts'om ñ'eⁿ Ty'oots'om, majndaa'ya ntyjii na nlo'ñom ljo' na macantyjaa' ts'om jo nnoom. Ndo' mati maniom 'naⁿ meiiⁿ na tyoonty'iaa ndaaya. ² Nc'e na tyola'yuu'ya n'om weloo nn'aⁿ Israel, jo' chii tjaweeⁿ ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿndyena.

³ Cantyja na cwila'yuu'ya n'ooⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, cwila'nooⁿa na tqueeⁿ tsjoomnancue ñequio tsjo'luee. Ndo' teil'uee'ñe 'naⁿ na xocandaā nty'iaa' ts'aⁿ jonaⁿ na tqueeⁿ 'naⁿ na niom na cwinty'iaaya je'.

⁴ Abel tyotseyiu'ya ts'oom. Nc'e na ljo' xcweti seit'maaⁿñe juu, nchiiti Caín. Ndo' nc'e na ljo' tyotseixmaaⁿ, tso Ty'oots'om na tjaa jnaaⁿaⁿ ndo' 'naⁿ na tyoñequiaaⁿ tjaweeⁿ ts'om. Ndo' na tyotseyiu'ya ts'oom, meiiⁿ na jnda tueeⁿeⁿ ndicwaⁿ matseijnooⁿoⁿ n'ooⁿya.

⁵ Mati Enoc tyotseyiu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. Wanoom'm quia na tjañ'oom jom cañoom'luee, ticueeⁿeⁿ. Taticaliu nn'aⁿ jom, ndo' cwiitjoocheⁿ na nncjaañ'oom jom, ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona' na tjaaweeⁿ ntyjii ñ'eⁿñe. ⁶ Xocjaaweeⁿ ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿ ts'aⁿ xeⁿ ticatseyiu'ya ts'om ñ'eⁿñe, ee cha na nntseicandyoo'ñena' ts'aⁿ ñ'eⁿñe, macaⁿna' na catseyiu' na m'aaⁿ ndo' na t'maⁿ naya nnts'aaⁿ juu na xcweti mal'ue jom.

⁷ Nquii Noé, nc'e na tyotseyiu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om, quia na seicandii jom na nluii cwii na tijoom ñenty'iaa nn'aⁿ na tuui, seicandaā'ñe ndo' s'aaⁿ w'aandaa cha nlui'n'maa'ndye nn'aⁿ waⁿaⁿ. Ndo' nc'e na tyotseyioom'm, t'mooⁿ na nn'aⁿ tsjoomnancue la'xmaⁿ jnaⁿ saa nqueⁿ jlui'n'maaⁿñe nc'e na tyotseyiu'ya ts'oom ñ'eⁿñe.

⁸ Mati Abraham tyotseyiu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. Jo' chii quia na t'maⁿ jom, seicañaaⁿ. lueeⁿeⁿ tsjom'm na wjaⁿ ndyuaa na macanaaⁿaⁿ. Tjaaⁿ meiiⁿ ticaljeiiⁿ yuu wjaayom. ⁹ Ndo' nc'e na tyotseyiu'ya ts'oom, ñeseijomna' jom na tyom'aaⁿ tyuaa'ñeeⁿ cha'na ts'aⁿ na cwe' tyjee'ya, ndo' juuna' tyuaa na macanaaⁿaⁿ na tquiaa Ty'oots'om. Cwe' la'aaliaa tyom'aaⁿ jo' jo' ndo' majo'ti Isaac ñ'eⁿ Jacob na mañejuu ñ'oom tsoom na nndaana na nnts'aaⁿ.

¹⁰ Ee tyomeindoo'nty'iaañe Abraham na nncjaⁿ yuu waa tsjom na jeeⁿ tyeⁿ tsiaⁿtsjo' ñ'eⁿ tuinaⁿ na seijndaa'ñe nquii Ty'oots'om ndo' ñenqueⁿ s'aaⁿ juuna'.

11 Mati nc'e na tyotseyiyu'ya ts'om Sara, meiiⁿ na jnda teinoom' xjeⁿ na nc'oom jnaaⁿ, ndo' mati nquii Abraham jnda tquieñeñ'eeⁿ, ty'oom Sara najneiⁿ na nnc'oom jnaaⁿ nc'e na tyotseyiroom'm na tixotseitjoñe Ty'ooots'om na nntseicandaañe ñ'oom na tso nroom na nnts'aa. 12 Nc'e na jeeⁿ ndya' tquieñe Abraham matseijomna' jom cha'cwijom cwii ts'oo. Saa meiiⁿ na ljo', tue'ntyjo na jndyendye nda ntseindacantjoom cha'na jndyendye cancjoo na m'aⁿ tsjo'luee, oo cha'na tei' ndyoo ndaaluee, cwii na xocandaa nncuncho ts'aⁿ.

13 Cha'tsondye na m'aⁿ tjana meiiⁿ tícatoñoomna na jnda tso Ty'ooots'om ndaana na ndaana, saa nc'e na tyola'yuy'ya n'omna, nty'iaatquiana jooa' na jnda tso Ty'ooots'om na ndaana ndo' tyom'aⁿ na na neiⁿna ee jla'noⁿyana na la'xmaⁿ na nn'aⁿ na cwe' m'aⁿyana ljoñe, cwe' cwiwinomyana tsjoom-nancue. 14 Ndo' nn'aⁿ na cwilue na ljo', cwi'tmooⁿndyeyuna na cwil'ueena cwii joo na tseixma'na' tsjoomna. 15 Ee xeⁿ cwe' na tyeⁿ ñjom n'omna ndyuaa yuu na jnaⁿna, tijndei'na' na nnc'oolcwee'na jo' jo'. 16 Saa tyola'queeⁿ n'omna na lquiena cwii joo na yati yuu na m'aaⁿ Ty'ooots'om. Jo' chii tijnaaⁿaⁿ na cwiluena na cwiluiñe Ty'ooots'om cwentaana, ee jnda seijndaañe cwii tsjoom yuu na nnc'omna.

17 Tue'ntyjo na ñe'caljeii Ty'ooots'om chiuu ts'om Abraham ñ'eñe. Jo' chii nc'e na matseyiyu'ya ts'oom ñ'eñe, tjañ'oom jnaaⁿ na ñecwiiñe na nnts'aaⁿ ñ'eñe cha'xjeⁿ cwila'cwjee nn'aⁿ quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'ooots'om. Ljoya ts'oom na s'aaⁿ naljo' ee ntyjii jndaañe na jnda tso Ty'ooots'om nroom chiuu nnts'aa. 18 Ñ'oom na jnda tso nroom: "Cantya 'naaⁿ Isaac jeeⁿ ndya' jndyendye nda ntseindacantjo' nnc'om." 19 Ee sei'noⁿ Abraham meiiⁿ na cue' Isaac, saa waa najndeiⁿ na matseixmaⁿ Ty'ooots'om na nncwando'xco juu. Ndo' cantya na seicandaañe, maty'iomna' na to'ñomnaaⁿaⁿ jnaaⁿ, cha'cwijom na tue' tsaⁿñeeⁿ, jnda chii tando'nnda'.

20 Mati tyotseyiyu'ya ts'om Isaac ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Ndo' tio'naaⁿñe ntseinaaⁿ Jacob ñ'eⁿ Esaú cantya 'naaⁿ ndyu na wjaa wjaatina'. 21 Mati Jacob tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om ee quia na mawaa xjeⁿ na nncueeⁿeⁿ, seit'maaⁿñe Ty'ooots'om xjeⁿ na tio'naaⁿñe we ntseinda José cwe' ts'oom'eii cwintyjeeñe. 22 Mati José tyotseyiyu'ya cwii ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Quia na mancueeⁿeⁿ seineiiⁿ ndaa nn'aaⁿaⁿ nn'aⁿ Israel na nncwji'lcwe' Ty'ooots'om jooa ndyuaa Egipto. Ndo' saⁿntjoom quia na nluii na ljo', c'oochona ndei' sei'ts'o 'naaⁿaⁿ.

23 Ndo' mati nn'aⁿ na ndana Moisés tyola'yuy'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Jo' chii jnda na tuiiñe, tanty'iuuna jom ndyee chi', ee tqeⁿna cwenta nchii cwe' meiiⁿquia ts'aⁿ ndana, meiiⁿ tícatyueña na saⁿntjom rey na cwje cha'tsondye yo'ndaa na naⁿnom. 24 Ndo' mati nquii Moisés tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Ee quia na jnda tue'ntyjo choom'm tatinquiaañe na nlue nn'aⁿ na jom tsoñeeⁿ yuscu jnda Faraón'ñeeⁿ. 25 Ee tjawee'ti ts'oom na matseijomñe ñequio nn'aⁿ na cwiluiindyew cwenta' Ty'ooots'om meiiⁿ wi' tyotjoomna, nchiiti na nntseijomñe cantya 'naaⁿ jnaⁿ na cwila'neiⁿndyee nn'aⁿ. 26 Ee sei'noⁿoⁿ na jndati tseixmaⁿna' quia cwicalui'jnaaⁿñe ts'aⁿ nc'e na matseixmaⁿ cwenta' Cristo, nchiiti na jnda la'xmaⁿ s'om cajaan ñequio nt'omcheⁿ na jeeⁿ cajnda na tyoniom Egipto quia jo'. Jom tyoqueⁿtyeeⁿ cwenta juu na jndati na nnc'oñoom na ñequiaa Ty'ooots'om nroom.

27 Ndo' nc'e na tyotseyiyu'ya ts'om Moisés, jlueeⁿ ndyuaa Egipto, meiiⁿ tinquiaⁿaⁿ na matseiw'ii tyo na matsaⁿntjom ndyuaa'ñeeⁿ jom, tíndiinc'uaaⁿñe ee nty'iaaⁿaⁿ nquii na ñequiaa naya na nnaaⁿaⁿ. 28 Nc'e na tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om, tqeeⁿ xuee Pascua ndo' santjoom na

cala'candaꝯandyẽ nn'aⁿ Israel niom' we ntyja ndyueel'a l'aana cha tintse-icuee' ángel meiⁿcwii tsaⁿs'a na tuiiñejndyee w'aa'ñeeⁿ nda nn'aⁿ Israel. ²⁹ Nc'e na tyola'yuy'a n'om nn'aⁿ Israel ñ'eⁿ Ty'oqots'om, jo' chii teinomna Ndaaluee Wee na s'aana' cha'cwijom tyuaatcwii. Saꝯ nn'aⁿ Egipto quia na l'ana na ljo', seijtjomnda'na' ndaa, mana tjana.

³⁰ Macantya 'naaⁿ na tyola'yuy'a n'om nn'aⁿ Israel, jo' chii tania'ljo' tsjoom Jericó tquiaana' jo ndaana jnda na tyowintcoomndyena ndiocheⁿ tsjoom'ñeeⁿ ntquiee' xuee. ³¹ Mati sculjaa' Rahab tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oqots'om. Nc'e na teijneiⁿ nn'aⁿ Israel na ty'equeⁿ cwenta chiuu waa tsjoom'ñeeⁿ, jo' chii ticueeⁿeⁿ quia tjã nn'aⁿ tsjoom'm na tyoola'yuy'.

³² Ndo' cwaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jotseinaⁿtya cantyja 'naaⁿ na cwila'yuy'a n'om ñ'eⁿ Ty'oqots'om. Ee tileicju'naaⁿñena' na nntseinaⁿya cantyja 'naaⁿ Gedeón, Barac, Sansón, Jefte, David, Samuel, ndo' ñequio joo profetas. ³³ Ee na tyola'yuy'a n'om naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Ty'oqots'om, jo' chii tyola'tyuii'na n'iaaⁿ nt'omcheⁿ ndyuaa, tju'cjena' naⁿñeeⁿ nacje 'naaⁿ nn'aⁿ Israel. Nt'omndye joona tyotsã'ntjomna nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ cantyja na maty'iomana'. Nt'omndye joona na tyola'yuy'a na ñ'eⁿ Ty'oqots'om jndaana na seicandaꝯ'ñẽ ñ'oom'm na jnda tsoom na nnts'aaⁿ. Ndo' juu Daniel na tyotseyiyu'ya ts'om ñ'eⁿ Ty'oqots'om, jndyaañẽ na tícataqui liom jom quia tuee' nn'aⁿ jom ts'om tsue'w'aa quioo'ñeeⁿ, ³⁴ ndo' nt'omndye joona nc'e na tyola'yuy'a n'omna, jo' chii tícwjena quia tioom nn'aⁿ joona ntom' na waljoo'cheⁿ na jmeiⁿ chom, jlui'n'maaⁿndyena. Nt'omndye joona jndyaandyena quia teijndaa' na nla'cwjee nn'aⁿ joona ñequio xjo. Ndo' nt'omndye naⁿñeeⁿ na ñeteiwiina s'aana' na tco'yana' joona nc'e na tyola'yuy'a n'omna ñ'eⁿ Ty'oqots'om. Ndo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ jndaana na jeeⁿ jndana quia tyowaa ndia', hasta jleintyjona meiⁿcheⁿ sondaro nc'e na tyola'yuy'a n'omna ñ'eⁿñẽ. ³⁵ Nt'om yolcu nc'e na tyola'yuy'a n'omna ñ'eⁿ Ty'oqots'om, tando'nda' nn'aⁿna na jnda tjã.

Saꝯ nt'om nn'aⁿ na tyola'yuy'a n'omna ñ'eⁿñẽ, l'a nn'aⁿ na tjanioomndyena ñequio na cwajndii tyoquiina' joona. L'ona meiiⁿ tyolue naⁿñeeⁿ ndaana na ndyaandyena xeⁿ nntjei'ndyena cantyja 'naaⁿaⁿ. Ee jla'noⁿ'na meiiⁿ na nncwjena, saꝯ ntyjaa' n'omna na nlcwinnda'na na xcweti na nnta'ndo'na ñ'eⁿñẽ. ³⁶ Ndo' nt'om nn'aⁿ jeeⁿ tyolajnaaⁿ nn'aⁿ joona na quit'maⁿ n'omna Ty'oqots'om, nt'om tyola'sei'yaya nn'aⁿ jnaaⁿ na tyolayuy'a n'omna ñ'eⁿ jom, ñ'eeⁿndyena na tyochu'tyeⁿndye l'uaancjo ndo' ñ'eeⁿndyena na tyotioom nn'aⁿ joona l'aancjo. ³⁷ Ndo' nt'om nn'aⁿ na tyola'yuy'a n'omna, tyola'cwjee nn'aⁿ joona ñ'eⁿ ljo'. Nt'om joona toⁿndyexcwena l'a nn'aⁿ ñ'eⁿ xjo sierra, oo ñ'eⁿ xjo espada. Nt'omndye joona cwe' ntjaⁿ canmaⁿ ñequio ntjaⁿ canch'ioo tyocwee'na. Tyom'aⁿna na nty'iaandyẽñ'eⁿna, wi' tyotjoomna ndo' cwajndii tyoll'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyena. ³⁸ Nn'aⁿ tsjoomnancue meiⁿchjoo ticala'xmaⁿna na nnc'om naⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna, cwe' jnaaⁿ jo' joona meíⁿ cwe' tijndaa' yuu nnc'omna, aa quii' ntsjo, aa ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'om, aa quii' lue'ljo' ñequio lue'ndyuaa. ³⁹ Cha'tsondye naⁿm'aⁿ na tyola'yuy'a n'omna ñ'eⁿ Ty'oqots'om jndaa' na tjawee' ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyena. Saꝯ tícandaana ñ'oom na jnda tsoom ndaana na nnts'aaⁿ, ⁴⁰ ee waa cwii na yati na jnda seijndaa'ñe Ty'oqots'om na nla'xmaaⁿya cha ñequii'cheⁿ nla'xmaⁿna na candaꝯ'ndyena ñ'eⁿndyo.

¹ Jeeⁿ t'maⁿ tmaa^m naⁿñeeⁿ na jnda t'mooⁿndyena na cwila'yuya n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om. Jo' chii catjei'ndyo cantyja 'naaⁿ cwii cwii nnom na matsaitsaaⁿñena' na tsantyooya cantyja 'naaⁿa' ndo' mati cantyja 'naaⁿ jnaⁿ na maju'tya'na' jaa. Ñequio na t'maⁿya n'ooⁿya cjoo' n'ooⁿya na nntsantyooya naxeⁿ Jesucristo. ² Ñequiicheⁿ canty'iaatyaaⁿya nnom Jesús ee cantyja 'naaⁿ jom cwinaⁿ na cwila'yuya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oots'om ndo' juu jo' nntseicandaaⁿñena' cantyja 'naaⁿ jom. Cwajndii tjoom na ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ, saa ticwjaañê cwenta na seijnaaⁿ'na' jom na tueeⁿeⁿ jo' ee ntyjiicheeⁿ xeⁿ jnda teinom nawi'ñeeⁿ, nnc'oom na neiiⁿeⁿ. Jnda jo' tjawacatyeeⁿ ntyjaa' tio 'naaⁿ Ty'oots'om ntyjaya.

³ Jo' chii c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naaⁿ na s'aa Jesús na tyotseiqui ts'oom ñequio nn'aⁿ jnaⁿ na tyo'oo nacjoom'm cha tila'nchqueeⁿndyo' meⁿ ticantycwii na t'maⁿ n'om'yo' na wi' na cwiwinom'yo'. ⁴ Ee meiiⁿ na cwila'jnda'yo' nacjoo jnaⁿ, saa tyootjom'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o. ⁵ ¿Aa jnda tsuu' n'om'yo' ñ'oom na matsejndo' Ty'oots'om n'om'yo' na cwiluiindyoy' ntseinaaⁿ? Ee naquii' n'oom'm na teiljeii matsona':

'U jndaaya, tintiom ts'om' quia macwja' Ty'oots'om 'u, tintycwii na t'maⁿ ts'om' quia matseitiaaⁿ'aⁿ 'u.

⁶ Ee matsejnooⁿ'oⁿ n'om nn'aⁿ na wi' ts'oom,

ndo' ts'aⁿ na macwjaañê cwentaaⁿ'aⁿ na cwiluiñe jnaaⁿ, matseiseiiⁿeⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Luaa' ñ'oom tso Ty'oots'om. ⁷ Jo' chii cala'quii n'om'yo' quia matseiseiiⁿeⁿ 'o ee na n'l'a'yo' naljo' m'moⁿ'na' na macwjaañê na 'o cwiluiindyoy' ntseinaaⁿ, ¿aa m'aaⁿ 'ñeeⁿ tiqui'maⁿ jnda? ⁸ Ee xeⁿ tiqui'maⁿ Ty'oots'om 'o cha'xeⁿ quich'eeⁿ ñequio ñt'omcheⁿ ntseinaaⁿ, ma'moⁿ'na' na nchii ntseinaaⁿ 'o, la'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na tjndaa' tsotyena. ⁹ Ee quia ñet'ooⁿya na nch'uundyoy, tyo'maⁿ lotyaaya jaa saa tyotueⁿndyocjaa ndaana. Ndo' na luaa', chiuuti nntueⁿndyocjaa jo nnom Tsotyaaⁿ na m'aaⁿ cafoom'luee cha nntandooⁿ'a cantyja 'naaⁿ'a. ¹⁰ Nquiee lotyaaya cantyjati na jla'noⁿ'na tyo'maⁿ'na jaa quia na tcaⁿ'na', ndo' mati nquii Ty'oots'om ma'maaⁿ jaa cha nlco'yana' jaa ndo' na nlqueⁿ'na' na lju' n'ooⁿ' cha'xeⁿ nqueⁿ. ¹¹ Ñ'oom na mayuu' ticjaaweeⁿ n'ooⁿya quia matseiseiiⁿeⁿ jaa, wi' nquiuuya, saa xeⁿ cwila'nooⁿ'a chiuu waa na ñeca'mooⁿ ndaaya, nntantyooya na ya m'aaⁿya jo nnoom.

Teincuu' na nts'oo ts'aⁿ na macwaⁿ Ty'oots'om jom

¹² Jo' chii yuu na teijndyaa luee'yo' ñequio ndei'cantye'yo', c'om'yo' na jnda'yo'. ¹³ Calajnda'yo' na nnc'om'yo' nato yuu cha juu ts'aⁿ na jnda t'uooⁿ x'lee ndaa nlco'xcwena' jom, meⁿ ticwinioom'm.

¹⁴ Cjoo' n'om'yo' na tinc'om'ndiaa'ndyo' ñequio meⁿcwii ts'aⁿ. Mati c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnom Ty'oots'om, ee ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ na lju' ts'om, tixocuee' na m'aaⁿ. ¹⁵ Queⁿndyo'ya'yo' cwenta na tjaa 'ñeeⁿ 'o na titseijomñe cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, tints'aana' na nntseijomña tsaⁿñeeⁿ cwii ts'oo na jana' na matseindaⁿ'na' nn'aⁿ xeⁿ neil'uee'ndyena juuna', hasta ndaaⁿ nncwjenja. ¹⁶ Meⁿcwiindyoy' 'o tinc'oom'ñe ñequio cwiicheⁿ ts'aⁿ na cwe' luaa' meⁿ ticats'aa ts'aⁿ na ticajnda ntyjeeⁿ joo naya na seijndaa'ñe Ty'oots'om cha'xeⁿ s'aa Esaú, ee na jom tuiñejñeeⁿ, jo' chii we ndii' 'naaⁿ tsotyeeⁿ nnaaⁿ'a' saa cwe' cwii nantquie ñ'eⁿ seijndyooñê juu naya'ñeeⁿ. ¹⁷ Ndo' manquiu'yo' na ndanquia quia na tcaⁿ'na' na catio'naaⁿ'ñe tsotyeeⁿ jom, ticatseyu' tsotyeeⁿ. Taticatseichuii' tsotyeeⁿ ñ'oom na tso meiiⁿ na jeeⁿ tyot'ioom.

¹⁸ 'O tyootjom'yo' cha'na tjoom nn'aⁿ Israel. Jona ty'entyjaa'na sjo Sinai quia tquiaa Ty'oots'om ljeii naqui ndaana. Juu sjo'ñeeⁿ tyowaa chom na

tyo'oowandii'ndye. Quia waa cwe' na joo'ñe, quia waa jaa' ntom ndo' jndei tyom'aa' jndye, ¹⁹ mei' tyoondye'yo' jndyee' ntu na tyondye na'ñee' mei' jndyee' nquii Ty'ooots'om. Quia na jndye na'ñee' jñee'e', l'ana ty'oo na tintseinei'ntyee' ndaana. ²⁰ Ee tileicala'ñ'oom'ndyena ñ'oom na sa'ntjom Ty'ooots'om, na tsoom: "Meii' ts'a' ndo' meii' quioo', xe' nnto' na ncaawa sjowaane, cala'cwje'yo' joo ñ'e' ljo' oo ñ'e' lantsa." ²¹ Juu na teitquioo' ndaana, jee' cwajndii seicaty'uena' hasta tso nquii Moisés: "Cwiteindyo na jee' macaty'ua."

²² Saa 'o cwila'candyoo'ndyo' na m'aa' Sjo Sión, tsjoom' nquii Ty'ooots'om na wando', juu Jerusalén na m'aa'na' cañoom'luee, ndo' m'a' mei' mei'che' ángeles na cwila'jomndyena na cwila't'maa'ndyena jom, ²³ Cwila'candyoo'ndyo' na m'a' tmaa' nn'a' na cwiluiindyena cwentaa' Ty'ooots'om na jnda teiljeii ncueena libro cañoom'luee. 'O cwila'candyoo'ndyo' na m'aa' nque' na cwiluiñe' na macu'xee' cha'tsondye nn'a', cwila'candyoo'ndyo' na m'a' espíritu na laxma' nn'a' na jnda tqee' na tjaa jna' la'xma'na. ²⁴ 'O cwila'candyoo'ndyo' na m'aa' Jesús na seijndaa'ñe' ñ'oomtye' xco, 'o cwila'candyoo'ndyo' na m'aa' niom' na maque'lju'na' jaa, na juuna' yati waa ñ'oom cantyja 'naa'na', nchiiti niom' Abel na tcwe'.

²⁵ Jo' chii cal'andyo' cwenta na nhii na ticala'ñ'oom'ndyo' nque' na matseinei' ndaaya. Ee xe' tícandyaandye na'ñee' na jndyena na seinei' Ty'ooots'om ndaana xje' ljooche' tsjoomnancue, majndeitiche' jaa na cwindyaa na matseinei' nque' na m'aa' cañoom'lueeche', tixocandyaandyo.

²⁶ Xje'ñee'che' jndyee' Ty'ooots'om s'aana' na teincwii' tyuaa saa je' matsoom: "Cwiiche' cwii ndii' nhii cwe' nntseiteincwii'a tyuaa, mati tsjo'luee."

²⁷ Ñ'oom'ñee' "cwiiche' cwii ndii'" ma'mo'na' na nquiño' tsjoomnancue ñequio tsjo'luee na tqee' cha nljoo'ndyetye' cha'tso na maquee' na tixocateincwii'na'. ²⁸ Juu na matsa'ntjom Ty'ooots'om na cwila'jomndyo, tjaa'na' cwii nnom na nntseiteincwii'na' juuna'. Cwa quiaaya na quian'l'uaa'na' cantyja 'naa' jo' ndo' cala't'maa'ndyo jom ñequio na xcwee' n'oo'ya ndo' mati ñequio na jnda nquiuuya. ²⁹ Ee nquii Ty'ooots'om na cwila't'maa'ndyo, cwiluiñe' chom na matseindyueña' cha'tso.

13

Nmeii' nncjaawee' ntyjii Ty'ooots'om ñ'e'ndyo

¹ Ñequi'che' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'yu' nc'e cwilui'ndyo' na nn'aa'ndyo'. ² Tintsuu' n'om'yo' na nntei'xe'yo' nn'a' na cwila'yu' na cwe' cwiquieya na m'a'yo'. Ee nt'om nn'a' na jnda ñel'a na ljo', maángeles jnda ñetei'x'eena, meii' ticaliuana na ljo'.

³ Cjaañjoom' n'om'yo' nn'a'yo' na cwila'yu' na m'a'na w'aancjo. C'oom' n'om'yo' cantyja 'naa'na na cha'cwijom ncjo'yo' m'a'yo' jo' jo' ñ'e'ndyena, mati cantyja 'naa' nn'a' na wi' cwiwinomna na cha'cwijom nncjo'yo' wi' cwiwinom'yo'.

⁴ Cala'canda'yo' cantyja na tma'co'yo'. Nquii tsa'ns'a c'oom na macanda ñequio scoom'm. Nquii yuscu macanda' c'oom ñequio saa'na'. Quia jo' m'a' lju'na jo' nnom Ty'ooots'om cantyja na m'a'na na we ca'na. Ee nncu'xee' joo nn'a' na cwe' cwim'a'ya ñequio nc'iaa'.

⁵ Tila'quee' n'om'yo' s'om. Caljoya n'om'yo' cwanti na cwileiñ'om'ti'yo'. Ee manquiiti Ty'ooots'om jnda tsoom: "Tijoom nntseitjoo na ñequiaya na maca'na' u. Tijoom 'ndiya u." ⁶ Manc'e na luaa' cwiñ'oo't'maa'ndyo

n'ooⁿya na cwila'jomndyo na cwil'uuya ñ'oom na tso juu ts'aⁿ na seiljeii Salmos. Tsoom:

Nquii Ta Ty'oots'om mateijneiⁿ ja.

Jo' chii tixocaty'ua ljo' cwii nnom na ndaa nnts'aa ts'aⁿ ñ'eⁿndyo.

⁷ Cjaañ'oom' n'om'yo' nquiee nn'aⁿ na ñetuiitquiendye na tyot'mooⁿna ñ'oom' Ty'oots'om ndaa'yo'. C'oom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ na tyola'candaⁿndyena ndo' cala'yuy'a n'om'yo' ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ tyol'a joona.

⁸ Jesucristo ñecwii xjeⁿ cwiluiiñê xuee wja, je' ndo' cha'tsoti ndyu.

⁹ Tiñequiandyo' na nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na ñomquiana' na cwiñequia nn'aⁿ na nnc'oochoondyena' 'o xjeⁿ 'naa'na'. Ee xcweti na nntsana jndaaⁿ cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, nchii cwe' aa cwicwaa'a oo aa ticwaa'a cwii nnom nantquie, ee joo jo' meiⁿ ticateijndeina' nn'aⁿ jo nnoom.

¹⁰ 'O manquiu'yo' naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos waa tio yuu na cwindye'ntjom ntyee. Cwicwa'na cantyja 'naaⁿ jo', saa jaa xuii', cwila't'maaⁿndyo cantyja na jñoom Cristo ts'oom'naaⁿ, juuna' tseixma'na' tio cwentaaya, ndo' nquiee ntyee'ñeeⁿ, tila'xma'na na nlcwa'na cantyja 'naaⁿna'. ¹¹ Juu tyee na tyoluiitquieñe na tyoch'ee ts'iaaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tyojaachom nioom quioo' na jnda seicwjeⁿ. Tyojaaqueⁿe ñ'eⁿ juuna' naquii' cuarto na tjacantyja na lju' tseixmaⁿ, cha ndaaⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ judíos. Saa jo ndo' nnom tsjoom tyola'coñ'eⁿna joo quioo'ñeeⁿ. ¹² Jo' chii mati Jesús tquiaañê na jla'cuee' nn'aⁿ jom jo ndo' nnom tsjoom Jerusalén. Tioo nioom'm jo' jo' cha queⁿlju'na' jaa jo nnom Ty'oots'om. ¹³ Manc'e jo' catsaaya na m'aaⁿ Jesús nnom tsjoom na cwila'jomndyo juu na jlui'jnaaⁿñê. ¹⁴ Saa jaa na m'aaⁿya tsjoomnancuewaañe, tjaa'naⁿ cwii tsjoom na m'aaⁿtye'na' yuu ya nnc'ooⁿtyaaⁿya. Jaa cwil'uaⁿtcuundyo juu tsjoom na quia nncwjee'. ¹⁵ Jo' chii ñequii'cheⁿ la'xmaa'ya na cala't'maaⁿndyo Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ Jesucristo, cwii na jeeⁿ cjaawee' ntyjeeⁿ na nl'uuya: Caluiit'maⁿndyu'. ¹⁶ Tintsuu' n'om'yo' na nl'a'yo' naya nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Cateijndei'yo' nt'om nc'iaa'yo' 'na' na matsei'tjoona' joona. Ee na mach'ee ts'aⁿ nmeiⁿ jndati ntyjii Ty'oots'om, nchiiti quia matseicuee' ts'aⁿ quioo' na matseit'maaⁿñe jom.

¹⁷ Cala'candaⁿndyo' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye jo ndaa'yo'. Cala'ñ'oom'ndyo' na cwitsa'ntjomna ee cwiqueⁿna cwenta cantyja 'naaⁿyo' ndo' ñequiana cwenta nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na cwil'ana. Na nla'candaⁿndyo' jo ndaana nquioo na neiiⁿna ts'iaaⁿ na cwil'ana, nchii na nnc'omna na chjoo' n'omna.

¹⁸ Calaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿyâ. M'aaⁿyâ na titia nquiuuyâ jo nnoom ndo' l'ue n'ooⁿyâ na ñequii'cheⁿ cal'aayâ cha'tso cha'xjeⁿ na maty'iomyaⁿna'. ¹⁹ Cataⁿyo' nnom Ty'oots'om na ñequiaaⁿ na tyuaa' ndaaⁿ nncjocandoo'ndda'a 'o.

Naya na macaⁿ ts'aⁿ na seiljeii cartawaañe

²⁰ Nquii Ty'oots'om na mañequiaaⁿ na meiⁿcwii ñomtiu tic'ooⁿya jo nnoom, na tquiaaⁿ na tando'xco Ta Jesucristo, nqueⁿ na cwiluiiñê na mateix'eeⁿ canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ na tqueⁿtyeeⁿ ñ'oomxco ñ'eⁿ nioom'm. ²¹ quiaaⁿ cha'tso na maca'na' 'o cha nla'xmaⁿyo' na candaⁿndyo' jo nnoom na nl'a'yo' yuu na l'ue ts'oom. Cats'aaⁿ ñequiandyô yuu na l'ue ts'oom nc'e Jesucristo. Ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' jom. Calui na ljo'.

²² 'O nn'aⁿya na cwilayu'yo', macaⁿa na candye'yo' ñ'oommeiⁿ na mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo'. Ee chjoowi' ñ'oomwaañe na matseicwanⁿya na m'aⁿyo', titco juuna'. ²³ Caliu'yo' na m'aaⁿcandyaañe juu

nn'aaⁿya Timoteo. Xeⁿ nleityuaaⁿ'aⁿ na nncwjee'cañoom ja, nntsaaya ñe'cwi ñ'eⁿñê quia na jocandoo'a' o.

²⁴ Candu'yo' na xmaⁿndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquiendye tmaaⁿ na cwitjomndyo'. Mati xmaⁿndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluiindye cwentaa' Ty'o^ots'om jo' jo'. Joo nn'aⁿ ndyuaa Italia na cwila'yu' cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'.

²⁵ Quiaa Ty'o^ots'om na canda^a na nto'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na seiljeii Santiago

Xma'ndye nn'a' na cwila'yu' na jleinom

¹ Ja Santiago na cwiluiindy mosoo' Ty'oqots'om ndo' Ta Jesucristo. Matseiwang'oya na xma'ndyo' 'o nn'a' na canchoo'we ntaaa' jaa nn'a' Israel na jnda' t'oom'ndyo' cha'waa' tsjoomnancue.

M'aa'c'eeñe Ty'oqots'om na nntseijnoo'q' ts'om ts'a'

² 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo', matsona' na c'om'yo' na nei'yo' cantyja 'naa'' cwii cwii nnom nawi' na cwiwinom'yo'. ³ Ee manquiuy'yo' quia maque'na' xje' juu na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'oqots'om, matseijndaa'ñena' na nnc'om' niom'che' n'om'yo'. ⁴ Ndo' quiandyo' na juu na m'aa' niom'che' n'om'yo', cats'aana' na canda'ndyo' jo nnom Ty'oqots'om cha nla'xma'nyo' nn'a' na wjaaquieendye cantyja na cwila'yu' na mei'ncwii titseitjoona' 'o.

⁵ Xe' m'aa' cwiindy' 'o na matseitjoona' na jndo' ts'om, ca' juuna' nnom Ty'oqots'om, ee jom nchii cwe' xje' ñe'quiaa' ndaa'yo' mei' tiquitseitiaa' a' ts'a' na maca'. ⁶ Ndo' quia cwita'nyo' nnoom, cal'a'yo' naljo' na cwila'yu'ya cwii n'om'yo' ñ'e'ñe' tinc'om'yo' na we waa' m'aa' n'om'yo', ee ts'a' na luua' m'aa' ts'om, matseijomna' juu cha'cwijom nmo' ndaaluae, na lomañjaa' maleiñ'oomñe jndye juuna'. ⁷ Ts'a' na laa'ti' m'aa' ts'om tintseituu na ñe'quiaa' Ty'oqots'om ñ'oom na maca'. ⁸ Ee jom xuee je' matseitoom cwii nnom, sa' 'io jnda' xuii' na m'aa' ts'oom, jo' chii tiñe'cwii nnom na wjaam'aa'.

Cantyja 'naa'' ts'a' na nty'iaa'ñe ndo' ts'a' na tyañe

⁹ Nn'aa'ya na nty'iaa'ñe maca'na' na c'oom na neii'e' na matseiwendye Ty'oqots'om jom. ¹⁰ Ndo' tsa'ntya na matseyu' maca'na' na c'oom na neii'e' xe' na maju'cje Ty'oqots'om jom. Ee tsa'ntya matseijomna' jom cha'na ljaa' 'naa'' tsojndaa' na tiyo ntyjana'. ¹¹ Ee quia na nlui' ñe'quiom' ndo' xe' jnda' teijmei'nyla, nlcaa' tsojndaa' ndo' mati ljaa' 'naa''na' cwiquiaa, mana cwintycwii na jee' nei'ncoo'na'. Maluaa' matseijomna' cwii tsa'ntya, cwintycwiiñe naquii' cha'tso ts'iaa' 'naa''a'.

Cana'ñe ts'a' quia na ñe'cats'aana' xje' jom

¹² Mañequiaana' na neii' ts'a' quia na cwina'ñe na maque'na' xje' juu ndo' ticsats'aa' jna'. Ee quia na jnda' jna'ñe nnc'o'ñom na ticantywii na nncwando' ee jnda' tso Ty'oqots'om na ñe'quiaa' jo'. Matseijomna' juuna' cha'cwijom corona na nnto'ñoom nn'a' na wi' n'om' jom. ¹³ Quia na mach'eena' ts'om ts'a' na ñe'cats'aa' cwii nnom natia, tintseitoom na Ty'oqots'om mach'ee na ljo' ee jom tyooch'eena' ntyjee' na ñe'cats'aa' natia, mei' titseijndaa'ñe na cats'aa' ts'a' naljo'. ¹⁴ Sa' mach'eena' xje' ts'a' quia na mañequiaa'ñe nnom juu natia na matseiquee' ts'oom, ndo' juu na matseiquee' ts'oom mawjaañ'oomna' jom xje' 'naa''na'. ¹⁵ Ndo' quia na jnda' jnda' s'aa' ñ'omtiuu 'ña' ts'a' na cats'aa' yuu na l'ue ts'omna', quia jo' mana wjaañ'oomna' ts'a' na nntsuuñe'.

¹⁶ 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo' na jee' wi' ts'oq'ya 'o, tañequiandyo' na ñe'quiu'nn'a'na' 'o na nla'tiuu'yo' na nquii Ty'oqots'om mach'ee' na cwila'tjoandyo nnoom. ¹⁷ Nquii Tsotyaa'ya Ty'oqots'om na m'aa' nandye mañequiaa' cha'tso nnom na cwito'ñoo'ya na jee' ya laxma'na' ndo' canda'na'. Jom ñecwii xje' cwiluiñe, mei' tyootseichuii'ñe cha'xje' cwichuii' ncwa'. ¹⁸ Nque' nc'e na l'ue ts'oom, tquee' jaa na tuiindyoxcoq

quia jla'yuu'a ñ'oom'm na cwiluiñena' na mayuu'. S'aa'n na ljo' cha nlque'nna' jaa cha'cwijom ntjom na cwiwe'jndyee quii'ntaa' cha'tso na jnda tquee'.

Calacandaq'ndyo cha'tso na matsa'ntjom ñ'oom' Ty'oqots'om

¹⁹ 'O nn'a'ya na cwila'yuyoyo' na wi' ts'oo'ya, ticwiindyoyo' 'o catseiquee'nna' ts'om na candiyya ñ'oom' Ty'oqots'om. Tinc'oom na jee'n cjee' ndyoo na ndoo' mantyjii ljo' ma'mo'na'. Mei'n nchii na nntseiteincuu'ñe na nntseiw'ii x'iaa'.
²⁰ Ee quia na matseiw'ii ts'a'n x'iaa'a'n, tyooch'ee'n yuu na maty'iomyana' na l'ue ts'om Ty'oqots'om na cal'aaya. ²¹ Cwe' nc'e jo', cha'tso na cwajndii na la'xma'n nn'a'n ñequio cha'tso na waljoo'che'n na tia na cwil'ana, catjei'ndyoyo' calatyja 'naa'n nmei'n'. Ndo' ñequio na cwitue'ndyoyo' cje'yo' jo nnom Ty'oqots'om, cala'ljo'yo' ñ'oom'm na jnda jnoom'm naquii' n'om'yo', na cantyja 'naa'n juuna' nndaq nluin'maa'ndyoyo'.

²² Saa tjaa yuu mateijndeina' na cwe' mandii ts'a'n ñ'oom naya, xe'n nchii maca'na' na nnts'aa'n ljo' na matsona', ee xe'n tical'a'yo' naljo' cwinquo'nn'a'ndyoyo' che'ncjo'yo'. ²³ Ee ts'a'n na cwe' tomti mandii ñ'oom'ñee'n ndo' ticats'aa ljo' na matsona' matseijomna' tsa'ñee'n cha'na ts'a'n na manty'iaa' nnom ñ'e'n tsjo'jnom. ²⁴ Tsa'ñee'n ntyjee'n chiuu waa'n xje'n na manty'iaa'a'n tsjo'jnom, saa quia na n'ñee'n na manty'iaa'a'n juuna' mana cwitsuu' ts'oom chiuu waa'n. ²⁵ Saa tsa'n na tye'n ñjom ts'om ñ'oom na mandii, ndo' maque'ya cwenta chiuu xcwe matsa'ntjom ljeii na matseicandyaañena' jaa ndo' tye'n mei'ntyjee'n na matseicanda' chiuu matsa'ntjomna', tsa'ñee'n nnc'oom na neii'e'n cantyja 'naa'n cha'tso na mach'ee'n.

²⁶ Xe'n m'aa'n cwii ts'a'n quii'ntaa'nyoyo' na matseitiuu na macanda' juu jee'n xcwe mach'ee saa ticats'aa xje'n tsa'a, quia jo' manquii'nn'a'ñe che'nquii, ndo' ñ'oom na matseitiuu jo' tjaa yuu l'uena'. ²⁷ Jo nnom Ty'oqots'om, ñ'oom na xcweti ndo' lju' tseixma'n na cwila'yuu'a, luua matsona': Cateijndei ts'a'n ndyeñee'n na jnda tja tyendyee, ndo' yolcu na jnda ljondye na tja s'aa, cateijndei ts'a'n joona nawi' na cwitjomna ndo' tintseiquii'ñe ñequio natia na matseixma' tsjoomnancue.

2

Tical'a'yo' na cwe' jndaa' nn'a' na cwila't'maa'ndyoyo'

¹ 'O nn'a'ya na cwila'yuyoyo' ñequio Ta Jesucristo, jom tjacantyya na cwiluiit'ma'ñe. L'ue ts'oom na til'a'yo' na cwe' jndaa' nn'a'n na cwila't'maa'ndyoyo'.
² Nnts'aana' na wjaaqueie' cwii ts'a'n yuu na cwitjomndyoyo' na ndii' tseix'ii s'om cajaan' ts'o' ndo' cwee liaa na ya. Ndo' mati wjaaqueie' cwii ts'a'n na cwee liaa na cwantindyoyo',
³ saa 'o nla'ñ'oom'ndyoyoyo' ts'a'n na cwee liaa na ya, ndo' nndu'yo' nnoom: "Cajma' ljooyu na yati", saa nnom ts'a'n na jñee'ñe nndu'yo': "Luua' cwintyje'", oo "Luua' cajma' nomtyuaa",
⁴ ndo' na luua' cwil'a'yo' cwit'mo' che'ncjo'yo' na cwe' jndaa' ñee'n na cwiluiit'ma'ñeti quii'ntaa'nyoyo', ndo' naljo' ma'mo'na' na tis'a cwila'tiuu'yo', tixcwe cwitjei'yo' cwenta.

⁵ 'O nn'a'ya na cwila'yuyoyo' na jee'n wi' ts'oo'ya, candye'yo' ñ'oomwaa: Nn'a'n tsjoomnancue na nty'iaandyeyo, jnda tjei' Ty'oqots'om joona na laxma'na na tyandyena nc'e na cwila'yuyoyo' n'omna ñ'e'ñe, nc'e na candya' n'omna jom, nnto'ñoomna cantyja na matsa'ntjoom cha'xje'n na jnda tquee'n na nnts'aa'.
⁶ Saa 'o je', yache'n cwil'a'yo' na catseijnaa'na' ndyeñee'n ndo' çaa nchii mana'tya cwinchjeena' o? Ndo' joona cwilei'cho xje'naa'na 'o jo ndaa' na'ma'n'iaa'.
⁷ Ndo' aa chii majoo na'tya cwila'nei'na ñ'oomntjei'n nacjoo' xuee nque' na jee'n jnda tseixma'na' na cantyja 'naa'n juu jo' matseicajindyuna' 'o.

⁸ Waa ljeii na tjacantyja na matsa'ntjomna'. Luaa matsona': "C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xje' na jnda ntyji' ñequio nncu'." Xe' na mayuu'che' cwila'canda'yo' ljeii'ñee', quia jo' ya cwil'a'yo'. ⁹ Saa xe' cwe' jndaa' ñee' na cwila't'maa'ndyo'ti'yo', mach'een' na waa jna'yo' ee cwila'tjoondyo' jo nnom ljeii' naa' Ty'oots'om na matsa'ntjomna'. ¹⁰ Ee xe' matseicandaa'ñe ts'a' cha'tso ljeii'ñee', saa matseitjoone cantyja 'naa' cwii joona', matseijndaa'ñena' na waa jnaa'la' jo ndaa' cha'tso ljeii'ñee'. ¹¹ Ee nquii Ty'oots'om na tso: "Tinc'oom'ya' ñequio cwiiche' ts'a'", majom matsoom: "Tintseicue' ts'a'." Jo' chii xe' na tyooche' na cwe' m'aa'ya' ñ'e' cwiiche' ts'a', saa nntseicue' ts'a', maxje' jnda seitjoondyo' nnom cha'waa ljeii'ñee'. ¹² Jo' chii maca'na' na cal'andyo' cwenta ñ'oom na cwila'nei'yo', ndo' ljo' na cwil'a'yo', cha'xje' cwil'a' nn'a' na maxje' nquii na mei'chiuuche' nlejindaa' ñ'oom 'naa' nnts'aa ljeii na matseicandya'ña' jaa. ¹³ Ndo' nn'a' na tic'om na jnda nquii nc'iaa, quia na nntu'xe'ndye nn'a', tjaa'na' ñee' nnc'oom na wi' ts'om joona. Saa nn'a' na t'om na wi' n'om nc'iaa, na'ñee' nlu'iyana quia na nntu'xe'ndye nn'a'.

Cal'aaya yuu na maty'iomiana' nc'e na cwilayuu'a

¹⁴ O nn'a'ya na cwila'yu'yo' na jee' wi' ts'o'o'ya, çyuu l'ue na nntso ts'a' na matseyu'ya ts'oom ñ'e' Ty'oots'om, saa tjaa na mach'ee' na ma'mo'na' na ljo'? Na luaa' ts'oom, çaa ndaa' nlu'i'n'maa'ñê? ¹⁵ Cal'uu, xe' m'aa' cwii nn'a'ya na tsa's'a oo tsa'scu na matseitjoona' liaana ndo' nantquie na nlcwa'na na ticwii xuee, ¹⁶ ndo' cwiindyoy' 'o nntso ndaana: "Catsa'to'yo'." Ty'oots'om catio'naa'ñê 'o na nlcwee'yo' liaa ndo' na nlcwa'cjaacjo'yo', saa xe' tinquiaa' ljo' na maca'na' joona, çyuu nnteijndei' ñ'oom na luaa' tsu' ndaana? ¹⁷ Maluaa' cantyja 'naa' ñ'oom na matseyu'ya ts'om' ñ'e'ñê xe' tjaa'na' ts'iaa' coch'een' ñ'e'ndyu' quia jo' ma'mo'na' na ticwando'na' naquii' ts'om'.

¹⁸ Nnts'aache'na' na cwiindyoy' 'o nntso: "U matseyu'ya ts'om' ñ'e' Ty'oots'om ndo' ja mats'aa yuu na maty'iommyana'." Xe' na ljo', ca'mo'na' na matseyu'ya ts'om' ñ'e'ñê mei' tyoowitquioo' ñequio na mache', ndo' ja ñequio ljo' na mats'aaya m'mo'nyaa na matseyu'ya ts'o'o'ya ñ'e'ñê. ¹⁹ U matseyu' na ñecwii Ty'oots'om m'aa', ya na ljo' mache', mati na'ndii maluaa' cwila'yu'na ndo' cwiteindyena na nquiaana. ²⁰ Tintsa' na cwe' ntjei'ndyu'to', que'ya' cwenta. Na cwe' na nntso ts'a' na matseyu'ya ts'oom ñ'e' Ty'oots'om, saa cantyja na mach'ee' tyoowitquioo' na mayuu' na ljo', quia jo' juu na matseyu'ya ts'om', matseixma'na' ts'oo. ²¹ Cjaañjoom' n'om'yo' ljo' na s'aa welooya Abraham, jo' na tqe' Ty'oots'om jom na tacatseixmaa' jna' ee na tquiaa' ti'jnaa' Isaac na cue' cwenta' Ty'oots'om. ²² Que' cwenta ñ'oomwaa' cantyja 'naa' Abraham, cantyja na s'aa' ma'mo'na' na tyotseyu'ya ts'oom ndo' juu jo' matseicandaa'ñena' cantyja na luaa' s'aa'. ²³ Ndo' na luaa' s'aa' seicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei' na matsona': "Tyotseyu'ya ts'om Abraham ñequio Ty'oots'om, jo' na tqe'na' jom na tjaa jna' cwicotseixmaa', ndo' seicajndyuna' jom ts'a' na jee' ya ñ'oom juu ñequio Ty'oots'om."

²⁴ Ndo' na ljo', çaa cwique'yo' cwenta? Nchii tomti maco'ñom Ty'oots'om ts'a' cwe' cantyja na matseyu'ya ts'om ñ'e'ñê saa mati cantyja na mach'ee. ²⁵ Majo'ti tuii ñequio sculjaa' na jndyu Rahab, tqe' Ty'oots'om jom na tacatseixmaa' jna' nc'e ljo' na s'aa', na tquiaa' wa'na' na ljo'o'ndye nn'a' na ty'eque' cwenta chiuu m'a' nn'a' tsjom'm, ndo' jñoom joona cwiiche' nato. ²⁶ Ee cha'xje' cha'waa seii' ts'a' xe' ticuaa espíritu 'naa'na', maxje'

ts'oo juuna', majo'ti matseijomna' na matseyu'ya ts'om ts'a'n, ts'oo juuna' xe'n ticañ'e'n na mach'ee ts'a'n.

3

Cantyja 'naa' tsaa ts'a'

1 Tinc'om'yo' na jee'n jndyendyo' na ñe'cat'mo'nyo' ndaa nn'a'n, ee manquiu'yo' na jaa na cwit'moo'ya majaa'ti m'aa'na' nacjooya quia na nleijndaa' jnaa'ya ñ'e'n nn'a'n. 2 Cha'tsondyo jndye nnom niom na ticjaacanjoom' na cwil'aaya, saa xe'n m'aa'n cwii ts'a'n na maque'ñe xje'n cha'tso na matseinei'n, tsa'ñee'n matseixmaa' ts'a'n na yañe jom, ee maque'ñe che'nque'n xje'n cantyja 'naa'a'n. 3 Cwitjaa'ndyo xjo frenom naquii' 'ndyoo caso cha ñeiquiaañeyo' cantyja na cwitsa'ntjoo'ya. Ndo' na luua' cwil'aaya nndaa nluqa'a'ya xje'n cha'waañeyo'. 4 Mati que'nyo' cwenta cantyja 'naa' w'aandaa, meii'n na jee'n t'ma'na' ndo' jee'n jndei' jndye na mantquie juuna', ndo' ts'oom pala' na ñequio wjaañ'oom ts'a'n juuna' jee'n cachjoona', saa nndaa nncjaañ'oom ts'a'n w'aandaa'ñee'n mei'yuuche'n na l'ue ts'om ts'a'n. 5 Maluaa' mach'een'a' ñequio tsaa ts'a'n na matseixma'na' cwii na tjacañ'oom'ñe ts'a'n, meii'n na jee'n cachjoona' saa teinom'na' na jndye ljo' nndaa nnts'aana'. Cwii chom cachjoo saa nndaa ntseicona' cwii jndaa t'ma'. 6 Ndo' tsaa ts'a'n tseixma'na' ntsaachom. Juuna' too'che'na' ñequio cha'tso nnom natia ndo' waa najndei' na matseixma'na' na matsei'ndaa'na' cha'waa cantyja na wjaam'aa'n ts'a'n. Juuna' nndaa nncju'na' na nlei'ndaa'ñ'e'n chiuu ya na m'aa'n ts'a'n, ee chom b'io matseic'uaa juuna'. 7 Ts'a'n nndaa ntseixoom'm cha'tso quioo', cha'na: quioo' quii'jndaa na wjee, cantsaa, canduu, ndo' quioo' na m'a'n ts'om ndaaluee, ndo' maxje'n macwila'xiom' nn'a'n quioo'm'a'n. 8 Saa tsaa ts'a'n mei'cwii ts'a'n xocandaa ntseixiom' juuna', ee juuna' matseixma'na' cwii natia na xondaa nts'aa ts'a'n xje'n. 9 Ñequio juuna' cwila't'maa'ndyo Tsotyaa'ya Ty'oots'om ndo' mañ'e'n juuna' cwituqa'a ñ'oomwi' nacjoo nn'a'n na s'aa'n na tuiindy'e cha'xje'n na waa nque'n. 10 Ñequio 'ndyoo ts'a'n matseit'maa'ñe Ty'oots'om ndo' mañequio juuna' majoom'm n'oomwi' nacjoo' ts'a'n. 'O nn'a'ya na jee'n wi' ts'oo'ya, mei'chjoo ticaty'iomyana' na luua' cwiluii. 11 ¿Aa nndaa nnts'aana' cwii xo' na cwinaa'n ndaatoo'ya majo' jo' cwinaa'n ndaatoo na ja? 12 'O nn'a'ya na cwila'yuy'yo' na jee'n wi' ts'oo'ya, cwii ts'oom higuera xocandaa nna' tã aceitunas juuna', mei' ts'oo ta'uva xonna' tã higos juuna'.

Na m'aa' Ty'oots'om cwina' na jndo' ts'om ts'a'

13 Xe'n na m'aa'n cwii ts'a'n quii'ntaa'nyo' na jndo' ts'om, ndo' t'ma' matseino', ca'moo' na ljo' ñequio na c'oom na yats'a'ñe, c'oom na nioom' ts'oom ee jo' na m'mo'na' na jndo' ts'oom. 14 Saa xe'n quii' n'om'yo' laxma'nyo' cwii na matsei'ndaa'na' 'o cha'cwijom cwii na ja jnaa' na jee'n xuee'yo' ndo' jee'n cwila'jnda'yo' na nluui t'ma'ndyo', quia jo' tintjei'yo' cwenta na jndo' n'om'yo', ee na cwilaxma'nyo' na ljo' maty'iomna' na cantundyo' ndo' cwitjei'ndyo' ñequio ñ'oom na mayuu'. 15 Ee ts'a'n na luua' waa na jndo' ts'om chwii na m'aa'n Ty'oots'om cwina'na', m'aa'na' cantyja 'naa' tsjoomnancue, tseixma'na' na jndo' n'om nn'a'n, laxma'na' cwentaa' tsa'jndii. 16 Ee yuu na m'a'n nn'a'n na tã' n'om nc'iaa, ndo' jee'n xueena, jo' jo' cwe' cañ'ee'nto m'a'na, ndo' niom cha'tso nnom natia. 17 Saa juu na jndo' n'om nn'a'n na mañequiaa Ty'oots'om, m'a'n nn'a'n na lju' n'omna jo nnoom ndo' ndaa nn'a'n, m'a'na na tjaa'na' tia' cachona, m'a'na na yann'a'ndye ñequio nc'iaana, ndyaandyena, wi' n'omna nt'omche' nn'a'n, cwil'ana yuu na ya, jndaa' m'aa'n n'omna chiuu cwil'oom'a'na, ndo' xcwee' n'omna ljo' cwil'ana. 18 Ndo' nn'a'n

na cwita'ya nc'iaa na cho tia', na luaa' cwil'ana cwinomna cwii na nnts'aana' cha'cwijom cwiwe' ntjom ndo' cantyja 'naa' naljo', jndye ncue' nnts'aana' na maty'iomjana'.

4

Tacatseix'iaa'ñe ts'a' na matseyiu' ñequio tsjoomnancue

¹ ¿Yuu cwina' ndia', ndo' yuu cwina' na cwila'ntja'ndyo' ñ'e' nc'iaa'yo'? Cwina' jooa' naquii' n'om'yo' nc'e' natia na quee' n'om' seii'yo'. ² 'O tjoondyo' cwii nnom, saa tileicuaana' luee'yo', jo' na nla'cue'yo' ts'a', ndo' quee' n'om'yo' na nncuaa' cwii nnom 'na' luee'yo', saa tileicuaana', jo' na cwingo'yo' mana matseiwena' tia'. Tileicuaa' ljo' na l'ue' n'om'yo' ee na tyoota'yo' nnom Ty'oots'om. ³ Ndo' xe' na cwita'yo' saa tileicato'ñoom'yo', mach'eena' na ljo' ee tixcwe cwita'yo', ee 'o ñequiom' 'na' luee'yo' cha na nla'catsuu'yo' jooa' yuu na quee' n'om' seii'yo'. ⁴ Nty'iaandyo' 'o nn'a' na tixcwe cwil'a'yo'. ¿Aa ticaliu'yo' na ts'a' na m'aa' na ya ñ'oom juu ñequio tsjoomnancue mach'eena' na jnoom'm Ty'oots'om? ⁵ Manc'e jo' chii luua' tso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii: "Nquii Espiritu na jnda' tquiaa' Ty'oots'om na c'oomñe' quii' n'oo'ya na m'aa' na candya' ts'oom jaa, canda'ya waa na xuee' jaa." ⁶ Saa Ty'oots'om mateijndeityee' jaa ñequio naya na matseixmaa'. Ee cha'na matso ñ'oom'm na teiljeii: "Ty'oots'om m'aa' nacjoo nn'a' na cwilas'andye, cwila'lcundyee, saa mateijnei' nn'a' na cwituee'ndyecje." ⁷ Jo' chii catue'ndyo'cje'yo' jo' nnom Ty'oots'om cha nna'ndyo' ñequio tsa'jndii ndo' nleinoom' 'o. ⁸ Cala'candyoo'ndyo' na m'aa' Ty'oots'om quia' jo' nntseicandyoo'ñe' na m'a'yo'. 'O na laxma'yo' jna', calalju'yo' luee'yo' ndo' 'o na ñe'c'om'yo' na wi' n'om'yo' Ty'oots'om ndo' mañejuu xje' mati cwila'candya' n'om'yo' tsjoomnancue, na luua' laxma'yo', calalju'yo' n'om'yo'. ⁹ Co'tiana' nquii'yo', catyuee'yo' ndo' cata'tio'yo' na cwila'tjoondyo'. Na cwinc'o'yo' na nei'nco' n'om'yo', catseicwaque'na' jo' na chjoo' n'om'yo' na cwila'tjoondyo'. ¹⁰ Catue'ndyo'cje'yo' jo' nnom Ta Ty'oots'om cha na jom nnts'aa' na nntseiwendyena' 'o.

Tantu'xaa'ya nn'aa'ya na cwila'yu'

¹¹ 'O nn'a'ya, tintio'ñ'oom'yo' ntyjee'yo'. Ee ts'a' na nntio'ñ'oom' oo' matseijndaa'ñe jnaa' x'iaa', wja' nacjoo' ljo' na ma'mo' ljeii, ndo' matseijndaa'ñe ljo' tis'a' matseixmaa' ljeii. Ee xe' na 'u matseijndaa'ndyo' na tijo'ndyo' ljo' matso ljeii quia' jo' mach'eena' na 'u cwiluiindyu' ts'a' na matseijndaa'ñe ljo' tijo'ndyo' matseinei' ljeii, nchii cwiluiindyu' ts'a' na matseicanda'ñe ljo' na matsona'. ¹² Ee ñecwii m'aa' na tquiaa' ljeii na matsa'ntjomna' ndo' manquiiyee' tseixmaa' na nncu'xee' na aa' cwila'tjoondye' nn'a' cantyja 'naa'na' ndo' manquiiyee' nnda' nncwji'n'maa'ñe' oo' nncu'xee' 'u. Saa 'u je', ¿ljo' cwiluiindyu' na jee' ñe'cu'xe' x'ia'?

Ticatseit'maa'ñe che'nquii ts'a' cantyja chiuu nnts'aa'

¹³ Candye'yo' ñ'oom na matsjoo' luua', 'o nn'a' na quindu'yo': "'Iocha luua', nntsaaya tsjoomwaa' oo' tsjoomwaa', jo' jo' nnc'oo'ya cwii chu na nla'jndaa' ndo' nnda' na nntantjoo' s'om." ¹⁴ Ndo' mei' cwe' ticaliu'to'yo' aa' cwin-tando'yo' 'iochati. 'O matseijomna' cha'na nchquios'to' na chjoowi'ta'ndyo' na cwiwitquoo'na' xe' jnda' mana cwitsuna'. ¹⁵ 'O luua' maca'na' nndu'yo': "Xe' Ty'oots'om l'ue' ts'oom na ndicwa' tandoo'tyaaya, quia' jo' nl'aaya nmeii' oo' nt'omche'." ¹⁶ Saa 'o nchaa' l'uu' ljo' cwindu'yo', 'o ndicwa' cwilanei'yo' ñ'ooms'a, ñ'oomscu, ndo' cha'tso ñ'oom na macwji's'añe oo' na

macwji'scuñe ts'aⁿ tia laxmaⁿna'. ¹⁷ Jo' chii meiⁿquia ts'aⁿ na mantyjii na cats'aa yuu na maty'iomyana', ndo' ticats'aa, maxjeⁿ jnaⁿ tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

5

Waa na nnt'uiina' na'ntya

¹ ¡Candy'e'yo' ñ'oommeiiⁿ 'o na'ntya! ¡Catyuee'yo' ndo' cala'xua'yo' cantyja na cwajndii nntjom'yo' na nlco'wi'na' 'o! ² Ee 'naⁿ na tyandyo', jnda tei'ndaa'na', ndo' lia'yo' na jndati jnda tcwa' canty'ua. ³ S'om cajiⁿ ndo' s'om xuee 'naⁿyo' jnda t'oom ntsaana', ndo' joo tsaⁿñeeⁿ nntjei'yuu'ndyena' na tia na cwil'a'yo', ndo' nla'tyuii'ñ'e'na' 'o cha'xjeⁿ mach'ee chom. Ñeja't'ue'yo' 'na'ntyo' na ñ'eⁿ cwileityandyo' cwentaa' ndyumeiiⁿñe. ⁴ S'om na tîcations'ua'yo' nn'aⁿ na ñel'a ts'iaaⁿ 'na'ntyo' cwiñequiana' jna'ntyo' na tis'a cwil'a'yo'. Ndo' Ta Ty'oots'om jnda jñeeⁿ ñ'omndyuee na'ntjoom'yo' na ñel'a ts'iaaⁿ 'na'ntyo'. ⁵ Nnom tyuaawaa jeeⁿ neiⁿncoo' m'a'ntyo' ndo' cwil'a'yo' cha'xjeⁿ na 'o l'ue n'om'yo', cwila'ca'meiiⁿndyo' cha'cwijom quioo' na nntseicuee' ts'aⁿ. Ndo' jnda tue'ntyjo xuee na nncwje'yo'. ⁶ Cwil'a'yo' na cat'uiityeⁿ w'aancjo nn'aⁿ na tjaa jnaaⁿ hasta cwil'a'yo' na cwjena, ee na tjaa'naⁿ ljo' ya nndaq nl'ana ñ'eⁿndyo'.

C'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ndo' calaneⁿyo' nnom Ty'oots'om.

⁷ Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yuy'yo' c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' hasta na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. Cha'xjeⁿ na t'maⁿ ts'om cwii ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jndaq, na xjeⁿ na tyjee'cheⁿ ndaalua' hasta xjeⁿ na nnma'cheⁿ na meiⁿnom'm na nlque ntjoom'm. ⁸ Mati 'o c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ndo' cwintyje'tyeⁿyo', ee mandyoo' nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. ⁹ 'O nn'a'ya, t'la'ncjoo'ndyo' che'ncjo'yo' nacjoo nc'iaa'yo' cha tica'na' na nncu'xeⁿ Ty'oots'om 'o ee nqueⁿ cwiluiñê na macu'xeeⁿ nn'aⁿ, ndo' mam'aa'c'eeñê na nnts'aaⁿ naljo'. ¹⁰ 'O nn'a'ya na cwila'yuy'yo', c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' cha'xjeⁿ nquiee profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om na jeeⁿ wi' tyotjoom. ¹¹ Jaa manquiuuya na neiⁿncu' n'om nn'aⁿ na cwina'ndye nawi' na cwitjoom. 'O manquiu'yo' chiuu jnaⁿñe Job nawi' na tyotjoom ndo' manquiu'yo' chiuu s'aa Ty'oots'om ñ'e'ñê na cwimacanda, ee Ty'oots'om matsei'noo'ñ' ljo' cwitjooⁿya ndo' m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa.

¹² Ñ'oom na maca'ntyaya ndaa'yo' 'o nn'a'ya, na tilcwi'yo' meiⁿ cañoom'luee, meiⁿ tyuaa ndo' meiⁿcwii nnom 'na', macanda candu'yo' na mayuu' ñ'oom na nquiu'yo' na mayuu' ndo' ñ'oom na nquiu'yo' na tiyuu', candu'yo' na tiyuu' jo' cha na tint'uii Ty'oots'om 'o cantyja 'naaⁿ jna'ntyo'.

¹³ Xeⁿ m'aaⁿ cwiindyoy' 'o na manchje nawi' juu, catseineiⁿ nnom Ty'oots'om. Ndo' xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na neiⁿncu' ts'om cata luantsa. ¹⁴ Xeⁿ m'aaⁿ cwiindyoy' 'o na wii', queeⁿñe nn'aⁿ na cwiluiitquiendye nnom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿa' cha na cala'neiⁿ na'ñeeⁿ nnom Ty'oots'om cwentaaⁿa', ndo' caty'oomndyena seitye nacjoom'm ñequio xuee' Ta Ty'oots'om. ¹⁵ Quia na cwilaneⁿyo' nnom Ty'oots'om ñequio na cwilayu'yo' n'om'yo' ñ'e'ñê, nntsein'maaⁿ ts'aⁿ na wii', ndo' xeⁿ na seitjooñe tsaⁿñeeⁿ nnoom nntseit'maⁿ ts'oom juu. ¹⁶ Jo' chii ticwiindyoy' 'o catjei'yuu'ndyo' jna'ntyo' ndaaq nc'iaa'yo', cha na nn'maaⁿyo'. Ee ts'aⁿ na cwiluiñe cantyja na maty'iomyana', quia matseineiⁿ nnom Ty'oots'om ñequio na jndaya ntjyii, jndye waa na nnts'aana'. ¹⁷ Profeta Elias tyotseix-maaⁿ cha'xjeⁿ jaa nmeiiⁿ, saa quia na seineiiⁿ nnom Ty'oots'om ñequio na seicantyyaa'ya ts'oom na tcaaⁿ na ticua', ndyee chu waljoo' xcwe taticua'.

¹⁸ Jndā jo' tcaⁿnnaaⁿ'aⁿ na cua', quia jo' s'aa Ty'oōts'om na jnaⁿnnda'na' na tyowa' ndo' tue' ntjom.

¹⁹ O nn'aⁿya, xeⁿ ma'ndii cwiindyo' 'o ñ'oom na mayuu', ndo' cwii x'iaaⁿ'aⁿ mach'ee na calcwe'nnaaⁿ'aⁿ, ²⁰ caliu'yo', ts'aⁿ na nnts'aa na calcwe' ts'aⁿjnaⁿ nato na tijo'ndyo', macwji'n'maaⁿñê tsaⁿñeeⁿ na nntsuuñe añmaaⁿ', ndo' mach'eeⁿ na jndye jnaaⁿ' tsaⁿñeeⁿ matseit'maⁿ ts'om Ty'oōts'om.

Carta najndyee na seiljeii Pedro

Pedro seicwanoom carta na m'a'n nn'a'n na t'oom'ndye

¹ Maja Pedro na cwiluiindyō apóstol, ts'a'n na majñom Jesucristo ts'iaa'n 'naa'a'n matseiljeiya ñ'oomwaa na matseicwano'ya juuna' ndaa' 'o na jnda t'oom'ndyo', na m'a'nyo' l'onda Ponto, Galacia, Capadocia, Asia ñ'e'n Bitinia, ² ndaa' 'o na jaach'ee xuee tjeii'ñe Tsotyaa'ya Ty'oots'om 'o na laxma'nyo' cwenta'a'n cha'xje'n na seijndaa'ñê. Cautyja 'naa' Espíritu Santo tque'ñoo' 'o na nlaxma'nyo' na calacanda'yo' jo noom ndo' na nlaxma'nyo' na lju' n'om'yo' ñequio nioom' Jesucristo. Quiaa Ty'oots'om na canda'ya nnto'ñoom'yo' naya na matseixmaa' ñequio na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo nnoom.

Cwicantyjaa' n'oo'ya na nntandoo'nnda'a

³ Catseit'maa'ñena' nquii Ty'oots'om na cwiluiiñê Tsotye Ta Jesucristo cwentaaya. Jom nc'e na jee' wi' ts'oom jaa jnda s'aa' na cwiluiindyoxcoo nc'e na tando'xco Jesucristo. Cautyja 'naa' jo' m'aa'ya na cwicantyjaa' n'oo'ya na nndaaya na nntandoo'a. ⁴ Cautyja 'naa' Jesucristo nnts'aa Ty'oots'om na nnto'ñoom'yo' juu na nda'yo' na cwileiwe cañoom'luee na lju' tseixma'na' na tijoom cwi'ndaa' mei'n xoc'uaana' cha'na ljaa'. ⁵ Nc'e na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'e'n Ty'oots'om mawañoom'm 'o ñequio najndeii na matseixmaa'. Nnts'aa' na ljo' hasta ncuee na macanda' quia na nleitquioo' na nncwji'n'maa'ñê 'o.

⁶ Nc'e na manquiulyo' na macwji'n'maa'ñê 'o, t'ma' cwiquioo na nei'nyo', meii'n mach'eená' maniom jndye nnom nawi' na cwiwinom'yo' je'. Saa' tyo maca'na' na nntjom'yo' nmei'n, ntyja nncwinomna'. ⁷ Juu na cwila'yuyá' n'om'yo' matseijomna' juuna' cha'cwijom s'om cajan', juuna' maca'na' na nncwinom'yo' nawi' cha nleitquioo' cwanti na jdana'. Juu na matseiyuyá' ts'om ts'a'n na ya nncwinomna' nawi', jndati tseixma' jo' nchiiti s'om cajan' na cwintycwiina'. Ndo' naljo', juu na cwila'yuyá' n'om'yo', jnda teitquioo' na ya jlui'yo', quia na nncwjee'nnda' Jesucristo, nluui't'ma'ndyo' cautyja 'naa' juu jo'.

⁸ 'O meii'n tyoonty'ia'yo' jom, saa' candya' n'om'yo' ñ'e'nñê. Meii'n na nchii cwinty'ia'ndaa'yo' jom, saa' nc'e na jom quit'ma' n'om'yo', mañequiaana' na t'ma' waa na nei'nyo'. Mei'n tileicaliu'yo' cwaa' ñ'oom na nndu'yo' na nei'nyo'. Ndo' juu na nei'nyo' matseit'maa'ñena' Ty'oots'om. ⁹ Ee nc'e na cwila'yuyá' ñ'e'n Jesucristo, cwito'ñoom'yo' na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om aña'ma' na'nyo'.

¹⁰ Ncuee na teinom nquiee profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om cautyja 'naa' na quia nluui, tyola'naa'na ñ'oom'm ndo' tcuu tcuu ñe'cala'no'na cautyja 'naa' na nncwji'n'maa'ñê nn'a'n, ndo' nc'e naya na matseixmaa' ñejlanei'na cautyja 'naa'na'. ¹¹ Nquii Espíritu na matseixma' Cristo na tyom'aa' quii' n'omna, tyuaa' t'moo' ndaa' na'ñee' nawi' na ntjom Cristo ndo' na nda'quia nntseit'maa'ñena' juu. Tcuu tcuu tyol'ueena 'ñee' ts'a'n tsa'ñee' na t'mo' Espíritu ndaana ndo' cwaa' xje' nncwjee'. ¹² Na'ñee' t'mo' Ty'oots'om ndaana na tixocaluiiñe Cristo xje' na cwita'ndo' nquieena. T'moo' ndaana na nnc'oom juu xje' na m'aa' jaa. Jo' chii ndyumeii'ñe, ñequio na matejndeii Espíritu Santo na jñom Ty'oots'om, cwíe'quia nn'a'n ñ'oom naya ndaa'yo' cautyja 'naa' Jesucristo. Jee' cajnda ñ'oom nayawaañe hasta matseiquee'na' n'om ángeles na ñe'cala'no'na juuna'.

Ty'oqots'om maquee'nñê na c'oo' na lju' n'oo'

¹³ Que'n'tye'yo' cantyja na cwila'tiuu'yo'. Cal'a' che'ncjo'yo' xje' na ñe'cwii n'om'yo'. C'om'yo' na ñe'cwii waa na quit'ma' n'om'yo' cantyja naya na nnts'aa Ty'oqots'om 'o quia na ndyondda' Ta Jesucristo. ¹⁴ Nc'e na cwiluiindy'o' ntseinda Ty'oqots'om na cwila'canda'ndyo', catjei'ndyo' cantyja 'naa' joo ts'iaa' na ñe'jla'jomndyo' cwi'tjooche' na ta'jna'yo' jom. ¹⁵ Nquii Ty'oqots'om na t'maa' 'o cwiluiiñê na lju' ts'oom. Jo' chii mati 'o c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnoom cantyja cha'tsoti na cwi'tsam'a'nyo'. ¹⁶ Ee teiyo teiljeii ñ'oom' Ty'oqots'om na matsona': "Nc'e na ja cwiluiindy'o' na lju' ts'oo'ya, mati 'o c'om'yo' na lju' n'om'yo'."

¹⁷ Nc'e na cwilcwi'yo' Tsoty'e'yo' na nque' xocats'aa' na neii'e'n cwii ts'a' saã cwiiche'n tineii'e'n, jo' chii c'om'yo' na nquia'yo' jom yoche' na m'a'nyo' ljooñe cha'cwijom nn'a' na cwe' cwiqweya. ¹⁸ Juu na ñet'om'yo' cwi'tjooche' na jla'y'u'yo' ñ'e'n Ty'oqots'om na jee' cwe' ts'iaa'ndyo' jo', tjei'ñ'maa'ñê 'o cantyja 'naa'na', joo jo' t'moo' welo'yo' ndaa'yo'. Manquiu'jndaa'ndyo' na juu na tjei'n'maa'ñê 'o, nchii ñjom'l'ua juuna' ñequio 'na' na windyue, cha'na s'om caja' oo s'om xuee, ¹⁹ 'o ñjom'l'uandyo' ñequio nioom' Cristo na jee' ndya' jnda, na tquaañe che'nque' na jla'cuee'na jom cha'cwijom cwii catsma' na cwiñe'quia nn'a' na cwila't'maa'ndyena Ty'oqots'om, na mei'cwii ticatseix-maa' na ticanda'ñê, cha'cwijom catsma' na canchii'ñe'ñ'e'. ²⁰ Cwi'tjooche' na nlque' Ty'oqots'om tsjoomnancue, saã jnda tquee' na nntjom Cristo na ljo'. Saã hasta ndyumeii' tquiaa Ty'oqots'om na teitquoo'ñê cha nnteijndeina' 'o. ²¹ Je' cantyja 'naa' Jesucristo m'a'nyo' na cwila'y'u'yo' ñ'e'n Ty'oqots'om. Manquiiyee' tquiaa' na tando'xco juu jnda na tue', ndo' seit'maa'ñê juu. Ndo' nc'e na ljo' cwila'y'u'ya n'om'yo' ñ'e'nñê, ndo' cwi'cantyjaa' n'om'yo' jom.

²² Ndo' je', nc'e na cwito'ñoom'yo' ñ'oom na mayuu', jo' na lju' añmaa'nyo' cha xcwee' n'om'yo' cwil'a'yo' na cwilawi' n'om'yo' nn'a'nyo' na cwila'y'u'. Ndo' matsona' na c'om'yo' na wi' n'om'yo' cwii ndo' cwiindy'o' ñequio na lju' n'om'yo' ndo' ñequio cha'waa na jnda'yo'. ²³ Ee jnda tuuixcondyo' cwe' nchii cantyja 'naa' nn'a' na cwiwje. 'O jnda tuuixcondyo' cantyja 'naa' ñ'oom' Ty'oqots'om na wando', cwii na m'aa' ndo' m'aa'.

²⁴ Ee ñ'oom' Ty'oqots'om na seiljeii Isaías, matsona':

Cha'tsondye nn'a' matseijomna' joona cha'cwijom tsc'o jndaã.

Ndo' juu na t'ma' na cwiluiindyena matseijomna' juuna' cha'cwijom ljaa' tsc'o jndaã.

Saã quia na cwicaa' tsc'o jndaã, cwi'quiaa ljaa'na',

²⁵ saã ñ'oom' Ty'oqots'om ticantycwii na m'aa'na'.

Ndo' juu ñ'oom'ñee' na tyoñequia nn'a' ndaa'yo' tseixma'na' ñ'oom na nlui'n'maa'ndye añmaa' nn'a'.

2

¹ Nc'e na luua', catjei'ndyo' cantyja 'naa' cwii cwii nnom natia, cha'tso na maquiu'nn'a'na', cha'tso na we waa na mach'ee ts'a'n, cha'tso na cwila'taa' n'om nn'a' nc'iaana, cha'tso na cwitio'ñ'oom nn'a' nt'omche'n. ² Cha'xje' yo'ndaa na 'ndaandy'e cwil'ueena ndaatsuu' tsondyena, cjo'o' n'om'yo' na cal'ue'yo' ndaatsuu ñequii' cantyja 'naa' Espíritu, cha cantyja 'naa' jo' nntsana'jnda'yo' na laxma'nyo' nn'a' na macwiji'n'maa'ñe Ty'oqots'om, ³ xe' na aa mayuu'che' jnda cwi'que'nyo' cwenta na jee' ya cwiluiiñe nque' na matsa'ntjoom 'o.

Cristo cwiluiiñê tsjo' na wando'

⁴ Jo' chii cala'candyoo'ndyo' jo nnom nqueⁿ na cwiluiiñê tsjo' na wando', nqueⁿ na tjeii' nn'aⁿ cwenta na xocwil'ueñê, saã tjei' Ty'oots'om jom na l'ueñê ndo' jnda ntyjii jom. ⁵ Ndo' mati 'o, na cwiluiindyoy' ljo' na cwita'ndo', quiandyoy' na mawil'uee'ñe Ty'oots'om 'o na cwiluiindyoy' wats'om yuu na m'aaⁿ Espirito, cwiluiindyoy' cwii tmaaⁿ ntyee na lju' n'om, na cantyja 'naaⁿ Jesucristo cwila't'maaⁿndyoy' Ty'oots'om, ts'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ Espiritu na jee' cwijaawee' ts'oom.

⁶ Ee naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona':

Quii' tsjom Sión maquaⁿya cwii tsjo' na tseixmaⁿ'na' tsjo' naquii tsiaⁿtsjo' w'aa.

Matso Ty'oots'om:

Ja tjeii'a jom cwentaya ndo' jeeⁿ ndya' jnda cwiluiiñê;

Meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyiu' ñ'eⁿñê,

tijoom xuee nnts'aana' na cwe' ts'iaaⁿndyoy' na ñentyjaa' ts'om jom.

⁷ Cantyja 'naaⁿ 'o na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ nqueⁿ na cwiluiiñê tsjo'waa, jeeⁿ jnda cwiluiiñê saã cantyja 'naaⁿ joo nn'aⁿ na ticalayu' ñ'eⁿñê, matseicandaa'ñena' na matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii:

Juu tsjo' na tqiee' luañê na cwil'a w'aa,

tseixmaⁿ'na' tsjo' nquii tsiaⁿtsjo'.

⁸ Ndo' mati waa cwicheⁿ ñ'oom na matseineiⁿ'na' cantyja 'naaⁿ'aⁿ:

Jom matsejoomna' cha'cwijom cwii tsjo' ty'a, cwii tsjo' na matseiquiaana' nn'aⁿ.

Tquiaandyna ee tilañ'oom'ndyena ñ'oom cantyja naaⁿ'aⁿ ee luaa' teinoomna.

Nn'aⁿ na cwiluiindyoy' cwentaa' Ty'oots'om

⁹ Saã 'o cwiluiindyoy' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ, cwii tmaaⁿ ntyee na cwindye'ntjom'yo' nnom nqueⁿ na tjacantyja cwiluiiñê na matsa'ntjom, cwiluiindyoy' nn'aⁿ cwii tsjoomnancue na lju' ts'om, cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ'yo' cwentaaⁿ'aⁿ, nmeiiⁿ laxmaⁿ'yo' cha nntjei'yuu'ndyoy' na jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ mach'eeⁿ ñ'eⁿndyoy', nqueⁿ na t'maaⁿ 'o na calui'yo' naquii' najaaⁿ ndo' na nlajomndyoy' ñequio na neiⁿncoo' naxuee na cwiluiiñê. ¹⁰ Ñet'om'yo' na tilaxmaⁿ'yo' tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om, saã je' je' cwila'xmaⁿ'yo' juuna'. Jaach'eeti xuee ticaliu'yo' na candya' ts'oom 'o, saã je' je' cwiliu'yo' na ljo' jom ñ'eⁿndyoy'.

Xcwe c'om'yo' cha ndaa ndye'ntjom'yo' nnom Ty'oots'om.

¹¹ 'O nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿ'ya, nc'e na cwiluiindyoy' cha'cwijom nn'aⁿ na cwe' cwiquieya, ndo' cwe' cwiwinom'yo' tsjoomnancue, macaⁿ'a ndaa'yo' na tañequiandyoy' na joo na l'ue n'om sei'yo' na nnc'oochona' 'o xjeⁿ 'naaⁿ'na'.

¹² Xcwe c'om'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'oots'om, ee na nl'a'yo' na ljo' meiiⁿ na tia ñ'oom cwilaneiⁿ'na najo'yo' na cha'cwijom tiann'aⁿndyoy', nlqueⁿna cwenta naya na cwil'a'yo' ndo' xuee quia na ñequiana cwenta nnom Ty'oots'om, nla't'maaⁿndyena jom cantyja 'naⁿ'yo'.

¹³ Ndo' cwe' nc'e na cwiluiindyoy' cwentaa' nquii Ta Jesús, jo' chii catue'ndyoy'cje'yo' ndaa cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ. Najndyee nnom nquii tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿt'maⁿ, ¹⁴ ndo' mati ndaa nn'aⁿ na matsaaⁿ'aⁿ nacje 'naaⁿ'aⁿ na cwic'eeⁿ n'iaaⁿ. Ee jona cwito'ñoomna ñ'oom na catu'xeⁿ'na nn'aⁿ na cwil'a natia. Ndo' mati cwila't'maaⁿndyena nn'aⁿ na cwil'a yuu na maty'iomyana'.

¹⁵ Ee l'ue ts'om Ty'oots'om na cal'a'yo' yuu na maty'iomyana' cha cantyja 'naaⁿ'jo' nntseicheⁿ'na' nn'aⁿ na tijndo' n'om na ntjeiⁿ ljo' cwil'a.

¹⁶ 'O cwiluiindyoy' nn'aⁿ na jnda seicandyaañe Ty'oots'om naquii' natia. Saã ticala'tiuu'yo' na ljo' s'aaⁿ ñ'eⁿndyoy' cha nncju'naaⁿ'ñena' na nl'a'ti'yo'

na ticaty'iomjanya'. Cal'a'yo' cha'xeⁿ na macaⁿna' na cal'a nn'aⁿ na cwiluiindy^e moso jo nnoom. ¹⁷ C'om'yo' na cwila't'maaⁿndyo' cwii cwii ts'aⁿ cantyja^t na matsona'. Mati c'om'yo' na jnda nquiu'yo' nn'aⁿ na cwila'yu'. Calat'maaⁿndyo' Ty'oots'om ñequio na jnda nquiu'yo' jom. Mati tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ, cala't'maaⁿndyo' jom.

Juu na tjom Cristo na wi' t'maⁿ, luua ma'moⁿna'.

¹⁸ O na tyeⁿ m'aⁿyo' moso ndaa patrom 'naⁿyo', catue'ndyo'cje'yo' ndaa joona meiiⁿ aa ya nn'aⁿndyena oo aa tiann'aⁿndyena. ¹⁹ Ee jeeⁿ ya cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ quia mañequiaaⁿ ñeⁿcuaa na ticaty'iomjanya' ljo' matjoom ee ntyjeeⁿ xcwe m'aaⁿ jo nnom Ty'oots'om. ²⁰ Ee xeⁿ cwila'sei'na 'o nc'e cwii nnom na tia na jnda l'a'yo', zyuu waa naya 'naⁿyo' meiiⁿ na m'aⁿyo' na cwiljoya n'om'yo' na cwicacho'yo'? Saa xeⁿ cwila'quii n'om'yo' quia na cwicacho'yo' jnaaⁿ na l'a'yo' yuu na ya, luua'jeeⁿ xcwe jo nnom Ty'oots'om. ²¹ T'maⁿ Ty'oots'om 'o na caljoya n'om'yo' meiiⁿ na nntjom'yo' nmeiⁿ, ee teinom Cristo na wi't'maⁿ, cwii na nluu'ndyo' jom na ntsantyo'yo' 'naaⁿ nc'eeⁿ. ²² Ee meiⁿcwii ticatseitjooñê meiⁿ tiquinquiu'nn'aaⁿ. ²³ Quia na jla'jnaaⁿ nn'aⁿ jom, títseilweeⁿ ñ'oom jnaaⁿ ndaana. Quia na ta'wi'na jom, saa tico'weeⁿ joona, cwe' ndiiñetoom ñequio l'o Ty'oots'om na xcwe macu'xeⁿ. ²⁴ Ñequio seiiⁿeⁿ tjachom jnaaⁿya nacjoo' ts'oom'naaⁿ cha nla'xmaaⁿya l'oo jo nnom jnaⁿ ndo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ nc'ooⁿya cha'xeⁿ na maty'iomjanya'. ²⁵ Ee cwitjoocheⁿ na tajnaⁿyo' Cristo, ñeseijomna' 'o cha'na canmaⁿ na jnda tsuundyeyoo', saa je' na jnda lcwe'yo' cantyja 'naaⁿ Cristo, mach'eeⁿ cwenta añmaaⁿyo' cha'xeⁿ mateix'ee sto quioo'ñeeⁿ ndo' na mawañoom'm 'o.

3

Luua matsona' na c'om nn'aⁿ na jnda tuncu

¹ O yolcu na m'aⁿ s'aa'yo', mala'ti' catue'ndyo'cje'yo' ndaana cha ñeeⁿ joona na tyoola'yu' ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om, nc'oola'noⁿna na mayuu' juuna' nc'e na cwiqueⁿna' cwenta chiuu m'aⁿyo' joo ndaana meiiⁿ tyoondy'yo' ndaana, ² ee na cwiqueⁿna' cwenta na xcwe tsam'aⁿyo' jo ndaana ñequio na cwila't'maaⁿndyo'. ³ Juu na cwilatycwi'ndyo' cantyja 'naⁿyo' til'a'yo' cwe' ñequio 'naⁿ na cwiwitquioo' cha'na cwila'tycwi'yo' soonqueⁿyo', 'naⁿ na tuiina' ñequio s'om cajaan oo liaa na jeeⁿ chjoom. ⁴ O calaxmaⁿyo' na tycwi'ndyo' naquii' n'om'yo', na juu na neiⁿncoo'ndyo' xocantycwiina', na nleitquioo' jo' laxmaⁿyo' quia na ya nn'aⁿndyo' meiⁿ titsei'ndaa'na' 'o ljo' na cwitjom'yo'. ⁵ Ee yolcu na tyom'aⁿ na tandy xuee na tyoluindy^e na lju' n'om, maluaa' tyola'xmaⁿna, tyocantyyaa' n'omna Ty'oots'om ndo' tyotuee'ndyecjena ndaa' saana. ⁶ Maluaa' tyotseixmaⁿ Sara. Tyotseicandaⁿñê nnom Abraham, ndo' tsoom nnom saaⁿa Ta.

⁷ Ndo' mati 'o na n'nom na m'aⁿ lcuu'yo', c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naaⁿna, cala't'maaⁿndyo' joona na ticwe'ntyjo na jdana cha'na 'o, saa mati nc'e juu naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na ñecwii xjeⁿ mañequiaaⁿ na laxmaⁿna na ticantycwii na cwita'ndo'na cha'xeⁿ 'o. Luua' cal'a'yo' cha tintseicu'na' na ñeeⁿ ñ'oom na cwitaⁿyo' nnoom.

Cwitjoom nn'aⁿ nawi' na cwil'ana na maty'iomjanya'

⁸ Ndo' cha'tsondyo' c'om'yo' ñequio nn'aⁿ na cwila'yu' na ñecwii cwila'tiuu'yo' na jnda nquiu'yo' joona. C'om'yo' na wi' n'om'yo' cha'cwijom ñequio ts'aⁿ ntseinda 'o. Cal'a'yo' na jndati nquiu'yo' nt'omcheⁿ ñequio na nty'iaandyo' ñ'eⁿndyena. ⁹ Ts'aⁿ natia mach'ee 'o, tilalcwe'yo' nawi' nacjoo' tsaⁿñeeⁿ. Xeⁿ na matseijnaaⁿaⁿ 'o, 'o tila'jna'yo' jom. 'O cwiicheⁿ

ljo cal'a'yo', cata'yo' na catio'naa'ñe Ty'oots'om ts'a'na na nmeii' mach'ee, ee jnda seijndaa'ñê na 'o nnto'ñoom'yo' na nntio'ñaa'ñê 'o. ¹⁰ Ee waa ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei na matsona':

Mei'quia ts'a'na na ñe'c'oom na ya quii'ntaa' nc'iaa', xe' ntyjaa' ts'om na cha'tso xuee na wando' nnc'oom na neii', quia jo' cats'aa'ñe che'nquii xje' tsa. Tantseinei' ñ'oom na tia, mei' tañe'quiaa'ñe na nntseinei' cantu.

¹¹ Cwji'ñê cantyja 'naa' natia, cats'aa' yuu na ya, cal'uee' na caljayaandy nna' ñ'e' nc'iaana. Que'ñê na cats'aa' naljo'.

¹² Ee maque' Ty'oots'om cwenta nna' na cwiluiindy cwentaa'a', ndo' mañee' ñ'oom na cwilanei'na nnoom, saq nna' na cwil'a natia, m'aa' nacjoo na'ñee'.

¹³ Ee xe' ñequii'che' cwil'a'yo' na ya, ¿ñee' nndaq nnts'aa nawi'ñe ñ'e'ndyo'?

¹⁴ Saq meii' xe' cwiwinom'yo' nawi' na jnda l'a'yo' naya, matio'naa'ñe Ty'oots'om 'o. Mei' ncwii' ts'a'na tinc'om'yo' na nquia'yo' juu, tila'catyuendyo'.

¹⁵ 'O naquii' n'om'yo' cala't'maa'ndyo Cristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom 'o. Ñequii'che' c'omc'eendyo' na nt'o'yo' nnom ts'a'na na mawax'ee chiuu waa na cwicantyyaa' n'om'yo' jom, ¹⁶ c'om'yo' cha'xje' na maca'na' cha mei'cwii ñomtiuu tacandii' nquiuy'yo' cha joo nna' na tia cwilanei'na cantyja chiuu cwitsaam'a'yo' na cwilayu'yo' ñ'e' Cristo, nc'omna na jnaa'na cantyja 'naa' ñ'oom na cwilanei'na.

¹⁷ Ee xe' na l'ue ts'om Ty'oots'om, yati na co'wi'na' ts'a'na nc'e mach'ee yuu naya, nchiiti na co'wi'na' juu na mach'ee natia. ¹⁸ Cristo ñejom tjoom nawi' nc'e jnaa' jaa, taca'na' na cue'naa'a'. Jom na ticatseixmaa' jna' tuee'ee' cwentaa' jaa nna' jna', cha nndaq nncwjaa'ñê jaa cwentaa' Ty'oots'om. Cantyja 'naa' seii'e' tuee'ee', saq nc'e espíritu 'naa'a' tando'xcoom. ¹⁹ Ndo' cantyja 'naa' espíritu na tseixmaa', tjanquiaa' ñ'oom ndaq espíritu 'naa' l'oo na m'a'na jna', ²⁰ na joona xuee'ñee'che' ñejla'tjoondyena yoche' na tyom'aa' Noé. Xje'ñee' tyomei'ndoo'ntyiaa'ñe Ty'oots'om na calcwe' n'omna' yoche' na tjaluii' wa'andaa, na cantyja 'naa' juuna' ñe'ñee' ts'a'na jliu'n'maa'ñe naquii' ndaatioo'ñee'. ²¹ Ndaatioo'ñee' matseijomna' juu ndaa na cwiwits'oomndyo, na cantyja 'naa' jo' laxmaa'ya nna' na cwilui'n'maa'ndyo je'. Na cwiwits'oomñe ts'a'na tica'mo'na' cantyja 'naa' na nlju'ñê, cantyja 'naa' juuna' ma'mo'na' na maca'na' na tic'oom na m'aa' m'aa' ts'oom jo nnom Ty'oots'om ndo' na tseixma' ts'a'na na cwilui'n'maa'ñe nc'e na tando'xco Jesucristo. ²² Tjalcwee'e' cañoom'luee' ndo' wacatyee' ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu cwituee'ndyecje cha'tso ángeles ñequio nt'omche' nnom na cwiluiitquindy ndo' m'a'na nt'omche' na waa na jnda la'xma'.

4

Candyq'ntjoo'ya cantyjati naya na cwicandaaya nnom Ty'oots'om

¹ Jo' chii, cha'xje' na tco'wi'na' Cristo ñequio seii'e', mati 'o la'xma'yo' na ñnequiandyo' na co'wi'na' 'o, ee ts'a'na na maco'wi'na' juu ñequio seii', jnda ty'ioo'ñê na ñe'que' jna' xje' jom, ² cha cantyjati xuee' na wañoom'm nnc'oom cha'xje' na l'ue ts'om Ty'oots'om, nchii cha'xje' na quee' ts'om seii' ts'a'. ³ Tco xuee' na ñel'a'yo' cha'xje' cwil'a nna' na tic'om nacje 'naa' Ty'oots'om, ñel'a'yo' natia na cwil'a na'ñee', tyom'a'yo' na quee' n'om'yo' nt'omche', ñejla'xma'yo' nna' candyee, tyocwa'jndoo'ndyo' ndo' tyowe'yo', ndo' tyola't'maa'ndyo' joo na cwe' nna' l'a'. ⁴ Saq je' nc'e na ticalajomndyo'ti'yo'

ñequio na mawinom'na' natia na cwil'a na n'ñee'n, jo' matseñ'ee'n'ñena' joona ndo' tia ñ'oom cwilanei'n na cantyja 'na'nyo'. ⁵ Saa' ncue'ntyjo xje' na nlca'na' na ñequiana cwenta nnom Nque'n na m'aa'c'eeñe' na nncu'xee'n nn'a'n na cwita'ndo' ndo' nn'a'n na jnda' tja. ⁶ Jo' chii ndaa' l'oo jnda' teinei'n ñ'oom' Ty'oots'om cha cha'xje'n jom wanoom'm, mati ndaa' nnta'ndo' na meii'n jnda' tu'xe'ndyena cha'xje'n cwitu'xe'ndye cha'tso nn'a'n.

⁷ Jnda' wjaawindyoo' na nntycwii cha'tso. Nc'e na ljo' catjei'ya'yo' cwenta chiuu cwitsam'a'nyo', ndo' calanei'nyo' nnom Ty'oots'om ñequio na xcwee' n'om'yo'. ⁸ Ndo' na t'ma'ti c'om'yo' na xcwe' na m'a'nyo' na jnda' nquiu'yo' nc'iaa'yo' na cwilayal' ee quia na m'aa' ts'a'n na jnda' ntyjee'n x'iaa'n'a', matseit'ma'ya ts'oom ts'a'n na matseijtjoñe' nnom. ⁹ Cateix'ee'yo' nn'a'n na cwe' cwiquieya l'a'yo', mei'n tila'ncjoo'ndyo' ñ'e'ndyena. ¹⁰ Cwii cwiindyoo' cwicanda'yo' cwii nnom na ndaa' nl'a'yo' ts'iaa'n' naa' Ty'oots'om. Cha'xje'n mach'ee' cwii ts'a'n na matjo' ts'iaa'n, jo' cwil'uee'ndyo'ya'yo' jndye nnom naya na matseixma' Ty'oots'om. ¹¹ Xe'n macandaa' ts'a'n na catseinei'n, ñ'oom na mañequiaa' cats'aana' cha'cwijom nquii Ty'oots'om matseinei'n. Xe'n macandaa' ts'a'n na mateijnei'n nn'a'n, cats'aa'n naljo' ñequio najndeii na matseixmaa' na mañequiaa' Ty'oots'om. Cha'tso na cwil'a'yo' cal'a'yo' juuna' cha caluiit'ma'ñe' Ty'oots'om nc'e Jesucristo, ee jom tseixmaa' na caluiit'ma'ñe', ticantycwii najndeii na matseixmaa'. Amén.

Xe'n cwita'wi' nn'a'n 'o, nmeii'n cal'a'yo'

¹² 'O nn'a'nya na cwila'yul'yo', tints'aana' na tileicala'nq'nyo' cantyja 'naa'n' juu na wi' na cwiwinom'yo' na juuna' matseijomna' cha'cwijom mawinom ts'a'n quii' chom, tinc'oom' n'om'yo' na juu jo' t'ma'n' waa na cwichuii'na' ñequio na cwiitjoom nt'omche'n nn'a'n. ¹³ Nchii jo' na nl'a'yo'. 'O c'om'yo' na nei'nyo' na cwiitjom'yo' na ljo' ee cantyja 'naa'n' jo' cwilajomndyo' na tco'wi'na' Cristo cha mati candaa' na nei'nyo' quia na nleitquioo'ñe' na nluiit'ma'ñe'. ¹⁴ Xe'n na cwiitio'ñ'oom nn'a'n 'o ee na cwiluiindyoo' cwentaa' Cristo matio'naa'ñe' Ty'oots'om 'o. Mach'ee'n na ljo' ee nquii Espíritu na cwiluiiñe' m'aa'n naquii' n'om'yo'. Mayuu' na cwilanei'n na ñ'oom ntjei'n nacjoo' Cristo saa' cwiluiit'ma'ñe' cantyja 'na'nyo'. ¹⁵ Xe'n na m'aa'n cwiindyoo' 'o na wi' matjom, nchii cats'aana' na ljo' nc'e na seicuee' ts'a'n, oo na mach'uee', oo cwiiche'n nnom natia, mei'n nchii nc'e na matii'ñe' cwii nnom ñ'oom 'naa'n' cwiiche'n ts'a'n. ¹⁶ Saa' xe'n maco'wi'na' 'u nc'e na matseijomndyu' ñequio Cristo, ticatsona' na c'oom' na jna'n, 'u catseit'maa'ndyu' Ty'oots'om na matjom' naljo'.

¹⁷ Ee jnda' tue'ntyjo xje' na juu na macu'xe'n Ty'oots'om nn'a'n nna'na quii'ntaa'n' jaa na laxmaa'ya nn'a'n 'naa'n'a'n. Ndo' xe'n mana'na' ñequiondyo' jaa majndeitiche'n nn'a'n na tilacandaa'ndye ñ'oom'm. ¹⁸ Ndo' xe'n nc'uaa' nlui'n'maa'ndye nn'a'n na maque'na' joo na tjaa jna'n laxmaa'n, çchiiu' nluiiyuu na nlui'n'maa'ndye nn'a'n na tia nn'a'ndye ñequio nn'a'n jna'n? ¹⁹ Jo' chii nn'a'n na wi' cwiitjoomna' nc'e na l'ue' ts'om Ty'oots'om, ñecwitco cal'ana na maty'iomyana', ndo' catioona añmaa'na l'q' Ty'oots'om na s'aa' joona, ee cwiluiiñe' na mayom'm.

5

Ñ'oom na matseijndo'na' n'om nn'a'n cwentaa' Ty'oots'om

¹ Nnc'o na cwiluiitquiendyo, waa na ñe'catseijndo'a n'om' 'o na cwiluiitquiendyo' quii' ntmaa'n' nn'a'n na macwji' Ty'oots'om cwentaa'n'a'n, ja na ndoo'noo' na wi't'ma' na teinom Cristo, ndo' na mati nntseijomndyo' na

nluiit'maⁿñê quia na nndyonnaaⁿaⁿ ndo' mati 'o. ² Nn'aⁿ na cwiluiindy e canmaⁿ ntsmeiⁿ Ty'oots'om cal'a'yo' cwenta jooa, nchii ñequio najndeina' na nl'a'yo' ts'iaaⁿñeeⁿ, meiⁿ nchii na queeⁿ n'om'yo' s'om, saa ñequio na xcwee'ya n'om'yo' cha'xjeⁿ nquii Ty'oots'om l'ue ts'oom, ³ Ty'oots'om ty'loom ts'iaaⁿ 'o, meiⁿ nchii nlqueⁿndyo' na nluiit'maⁿndyo' ndaa joo nn'aⁿ na cwilayu'. 'O xcweya c'om'yo' jo ndaana cha ndaa nluiiⁿndyena 'o. ⁴ Ndo' na luaa', nqueⁿ na cwiluiitquieñê na mateix'eeⁿ tmaaⁿ cwentaaⁿaⁿ, quia na nndyonnaaⁿaⁿ, nnts'aaⁿ na nnto'ñoom'yo' cwii corona na tijoom nc'uaana' na cantya 'naaⁿ jo' nntseit'maaⁿñena' 'o.

⁵ Ndo' mati 'o nn'aⁿ na cjeti m'aⁿyo', catue'ndyo'cje'yo' ndaa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Matsona' na cha'tsondyo'ñ'e'yo' catue'ndyo'cje'yo' ndaa nc'iaa'yo' na cwila'yu' ñequio na nioom' n'om'yo', ee waa ljeii na matsona': M'aaⁿ Ty'oots'om nacjoo nn'aⁿ na cwitjeii's'andye, cwitjeii'lcundye,

saa ndaa nn'aⁿ na cwituee'ndyecje mañequiaaⁿ naya na matseixmaaⁿ.

⁶ Jo' chii catue'ndyo'cje'yo' nacje 'naaⁿ ts'o Ty'oots'om na tjacantya najndeii cwiluiiñê cha quia nncue'ntyjo xjeⁿ ntyjeeⁿ nntseit'maaⁿñê 'o. ⁷ Catue'yo' nacjoo' nqueⁿ cha'tsoñ'eⁿ na matseiñ'eeⁿñena' 'o ee m'aaⁿ ts'oom 'o.

⁸ C'om'yo' na jndo' n'om'yo' ndo' cal'a'yo' cwenta, ee m'aaⁿ tsaⁿjndii na jnoom'm 'o. Matseijomna' jom cha'cwijom catsiaⁿ liom na manom manomyo' na mal'ueyo' quioo' na nlquiiyo'. ⁹ Calajnda'yo' na cwitsa'yo' nacjoom'm ñequio na cwila'yu'ya ñ'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om ee manquii'yo' na cha'waa tsjoomnancue nquiee nn'aⁿyo' na cwila'yu', maljoyu na wi' cwiwinomna cha'xjeⁿ na cwitjom'yo'. ¹⁰ Ndo' ndanquia cwantindyo xuee na cwiwinom'yo' nawi'meiⁿ, manquiiiti Ty'oots'om nnts'aaⁿ na laxmaⁿyo' na jnda'yo' jo nnoom, na tjaa'naⁿ na cwii nntseits'eiina' 'o. Nnts'aaⁿ na nmeiiⁿ nc'e naya na matseixmaaⁿ na m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o. Jnda maqueeⁿñê 'o na nla'jomndyo' yuu na caxuee na ticantycwii na cwiluiiñê nc'e Jesucristo.

¹¹ Ñenqueⁿ tintycwii na tseixmaaⁿ najneiⁿ na catsaⁿntjoom. Amén.

Matseicwanom Pedro na xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu'

¹² Mateijndei Silvano ja na teiljeii carta chjoowaañe. Macwjii'a cwenta na cwiluiiñê ts'aⁿ na matseyu' na xcwee' ts'oom. Cantya 'naaⁿ juuna' mañequiaya na t'maⁿ n'om'yo' ndo' macwji'yuu'ndyo' na juu naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, cwiluiiñena' na mayuu'.

¹³ Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿna Babilonia, na ljo'yu macwjeeⁿeⁿ jooa cwentaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ macwjeeⁿeⁿ 'o, cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'. Ndo' mati maljo' mach'ee jndaaya ti'Marcos. ¹⁴ Cwii cwiindyo' ñequio luee'yo' quia'yo' na xmaⁿndye ntyjee'yo'.

Ndaa cha'tsondyo' na laxmaⁿyo' cwentaa' Cristo, quiaa Ty'oots'om na nnto'ñoom'yo' na meiⁿcwii ñomtiiu tinc'om'yo' jo ndaana.

Carta na jnda we na seiljeii Pedro

Carta na seicwanom Pedro ndaa nn'a na cwilayu'

¹ Ja Simón Pedro cwiluiindyō moso 'naa'ñ Jesucristo ndo' apóstol na majñoom na mañequiaya ñ'oom naya ndaa nn'a'. Matseiljeiya ndo' matseicwanō'ya cartawaañe ndaa 'o na mati laxma'yo' juu na cwila'yu'ya n'om'yo' cha'xje'ñ já, na juu jo' jee'ñ ndya' jnda tseixma'na'. Laxma'yo' juuna' nc'e nquii Ty'oots'om na cwila't'maa'ñdyo ñequio Jesucristo na macwji'n'maa'ñe jaa cwiluiñe na maty'iomyana'. ² Nc'e na cwita'jna'yo' Ty'oots'om ñequio Jesús na cwiluiñe na matsa'ntjoom jaa, cwijndye naya na cato'ñoom'cho' na la'xma'na ñequio na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaa.

Jndaa' chiuu l'ue ts'om Ty'oots'om na calaxmaa'ñ jaa

³ Nquii Ty'oots'om, cantyja 'naa'ñ najndei na cwiluiñe, mañequiaa'ñ na cwicandaaya cha'tso na maca'na' jaa cha ndaa nnc'oo'ya jo nnoom ndo' cha ndaa n'ajomndyō cantyja na cwiluiñe. Mach'ee'ñ na ljo' nc'e nque'ñ na maquee'ñe 'o na jee'ñ ndya' t'ma'ñ cwiluiñe ndo' mati ñequio cha'tso naya na t'ma'ñ na mach'ee'ñ. ⁴ Cantyja 'naa'ñ nmei'ñ, jnda tquiaa'ñ ñ'oom ndaa chiuu na nnts'aa'ñ, na joo ñ'oom'ñee'ñ jee'ñ jnda laxma'na', cha cantyja 'naa'ñ joona' 'o ndaa ntsalajomndyō' na jom Ty'oots'om teincooñe ndo' cha ndaa ndyaandyō' natia na cwajndii na chuu tsjoomnancue na matseiquee'na' ts'om ts'a'. ⁵ Nc'e na luua', juu na cwilayu'ya n'om'yo', maca'na' na c'om'yo' na xcwe cantyja 'na'nyo' ñequio nn'a', ndo' ñequio juu jo' c'om'yo' na xcwe cala'no'nyo', ⁶ ndo' quia cwilaxma'nyo' jo' c'om'yo' na que'ndyō' che'ncjo'yo' xje'ñ, ndo' ñequio juu jo', c'om'yo' na nioom'che'ñ n'om'yo', ndo' ñequio juu jo', quiandyō' na nleitquio' na m'a'nyo' cantyja 'naa'ñ Ty'oots'om, ⁷ ndo' quia laxma'nyo' jo', c'om'yo' cha'xje'ñ ñequii ts'a'ñ ntseinda, ndo' na ljo', c'om'yo' na jnda nquii'yo' nn'a'.

⁸ Ee xe'ñ cwila'xma'nyo' cha'tso nmei'ñ ndo' cwileijndye joona' cantyja 'na'nyo', xocats'aana' na ticwil'uendyō' mei'ñ ticwe' ts'iaa'ñdyo na cwilaxma'nyo' cwentaa' Ta Jesucristo. ⁹ Saa' ts'a'ñ na ticatseixma'ñ nmei'ñ, cwiluiñe ts'a'ñ na tsā manty'iaa' o nchjaa'ñ. Jnda tsuu' ts'oom na seilju' Ty'oots'om jom jnaa'ñ na ñeseixmaa'ñ. ¹⁰ Jo' chii 'o nn'a'nyo na cwila'yu'yo' ñ'ee' Ty'oots'om nc'e na tqee'ñe 'o ndo' tjeii'ñe 'o cwentaa'ñ, cjo' n'om'yo' na calaxma'nyo' nmei'ñ, ee xe'ñ na nmei'ñ cwil'a'yo' quia jo' tijoom nntseilcwe'tya'na' 'o cantyja 'naa'ñ. ¹¹ Ndo' xe'ñ nmei'ñ n'l'a'yo', jee'ñ tinc'uaa' ñequiaa'ñ na nntsaquiee'ndyō' yuu na ticantycwii na matsa'ntjom nquii na tjacantyja na t'ma'ñ cwiluiñe ndo' na macwji'n'maa'ñe jaa, juu Ta Jesucristo.

¹² Jo' chii ñequii'che'ñ na matseilcwii'ndyō ñ'oommei'ñ ndaa'yo' meii'ñ na manquiu'ya'yo' joona' ndo' mantyjiiya na 'o m'aa'ñt'ye'ñ n'om'yo' ñ'oom na mayuu' na jnda to'ñoom'yo'. ¹³ Ee maxje'ñ ntyjii na maty'iomyana' na matseilcwii'ndyō ñ'oommei'ñ ndaa'yo' yoche'ñ na wa'ndo'a'. ¹⁴ Ee ntyjiiya na mawaxje'ñ na nnc'io, cha'xje'ñ t'mo'ñ Ta Jesucristo noo'ñ. ¹⁵ Saa' nnts'aa' cha'tso na ndaa' nnts'aa' cha meii'ñ na jnda ty'iq nncjaa'ñjoom' n'om'yo' ñ'oommei'ñ.

Ñ'ee' Pedro quia seit'maa'ñe Ty'oots'om Jesucristo

¹⁶ Quia na t'mo'nyā ndaa'yo' cantyja 'naa'ñ najndei na matseixma'ñ Jesucristo na cwiluiñe na matsa'ntjoom jaa, ndo' cantyja 'naa'ñ na nntseixmaa'ñ quia na nndyonnaa'ñ, nchii cwe' cuento ñ'oom'ñee'ñ, ee

jndoo'ndaayâ na tjacantyja na t'maⁿ seit'maaⁿñe Ty'oots'om jom. ¹⁷ Ee nty'iaandaayâ xjeⁿ na nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om t'maⁿ seit'maaⁿñe jom, tso: "Luaa nquii ti'Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'ooⁿya jom, ñ'eⁿ jom jeeⁿ neiⁿya." ¹⁸ Mancjootyaayâ jndyayâ ñ'oom'ñeeⁿ na tso na jnaⁿna' nandye cañoom'luee, xjeⁿ na t'ooⁿyâ ñ'eⁿñê sjo'ñeeⁿ na lju' tseixmaⁿna'.

¹⁹ Ndo' mati waa na cwileiñ'ooⁿya na majnda'ya, juu ñ'oom na tyolaneiⁿ profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om tandyo xuee, 'o jeeⁿ xcwe nl'a'yo' xeⁿ cwilañ'oom'ndyo' ñ'oom'ñeeⁿ na laxmaⁿna' cha'cwijom lámpara na matseixueeña' yuu na jaaⁿñe, hasta nquii na cwiluiñe caxjuuncoo matseixueeñe naquii' n'om'yo'. ²⁰ Saa najndyee macaⁿna' na catsei'noⁿ ts'aⁿ na tjaaⁿna' cwii ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei nc'e na seiñdaa'ñe nquii na seiljei juuna', ²¹ ee profetas na tyoñequia ñ'oom cantyja 'naaⁿ 'naaⁿ na quia nluii, ticalaneiⁿna chiuu tyom'aaⁿ n'om nquieena. Joono tyolaxmaⁿna nn'aⁿ na tyolaneiⁿ cwentaa' Ty'oots'om chiuu t'moⁿ Espíritu Santo ndaana.

2

M'aⁿ nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom cwit'mooⁿ (Jud. 4-13)

¹ Mati tiempo'ñeeⁿ tyom'aⁿ profetas na tiyuu' ñ'oom tyoñequia ndaa nn'aⁿ Israel, ndo' majo'ti nnts'aana' quii'ntaaⁿyo'. Joono cwe' nty'iu nt'mooⁿna ñ'oom na nntsei'ndaa'na' 'o, hasta nluena na tiyuu' ñ'oom cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na macwji'n'maaⁿñê joono, ndo' na luaa' n'omna tyuaa' nnt'uiiwi'na' joono. ² Jndye nn'aⁿ nla'jomndye natia na jeeⁿ wi' laxmaⁿna, ndo' jnaaⁿ na luaa' laxmaⁿ naⁿñeeⁿ, tis'a ñ'oom ncwineiⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om. ³ Nc'e na jeeⁿ queeⁿ n'omna s'om, jo' na nl'ana nawi' 'o ñequio ñ'oom na cwit'mooⁿna ndaa'yo' na tiyuu' saa' Ty'oots'om teiyo seiñdaa'ñe na nnt'uiitye'na' joono, ndo' maxjeⁿ nluii cha'xjeⁿ na jnda' seiñdaa'ñê.

⁴ Ee ángeles na l'a jnaⁿ t'icatsei't'maⁿ ts'om Ty'oots'om. Tiom joono naquii' b'io yuu na jaaⁿñe, na chu'tyeⁿndyena l'uaancjo na caljoo'ndyetye'na jo' jo' na nncwindoo'na hasta quia na nncu'xeeⁿ cha'tso. ⁵ Meiⁿ nn'aⁿ na tyom'aⁿ tsjoomnancue teiyo, t'icatsei't'maⁿ ts'om Ty'oots'om joono quia seiquiom ndaalua'nty'a nacjoona na tia nn'aⁿndyena. Manda tjei'n'maaⁿñê Noé, ndi ñ'eeⁿ ntquiee' nn'aaⁿ ts'aⁿñeeⁿ. Jom tsaⁿ na tyoñequia ñ'oom ndaa nn'aⁿ na c'omna cantyja na maty'iomyana'. ⁶ Ndo' mati seiñdaa'ñe Ty'oots'om na tyuii' tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra na tco ñ'eⁿna' cwe' tsjaa' 'ndiina'. S'aaⁿ na ljo' cha na m'moⁿna' ndaa nn'aⁿ na quia nnc'om na tal'ana cha'xjeⁿ tyol'a naⁿñeeⁿ. ⁷ Saa' seicandyaañê Lot na tyom'aaⁿ tsjoom'ñeeⁿ ee tyotseixmaⁿ cantyja na maty'iomyana'. Tyotsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ na tyonty'iaaⁿna' na cwajndii natia na tyol'a naⁿñeeⁿ. ⁸ Juu Lot'ñeeⁿ tyoluiñê cantyja na maty'iomyana'. Jo' chii 'io ndi 'io tyotsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ na tyonty'iaaⁿna' ndo' tyoñeeⁿ cha'tso nnom natia na tyol'a naⁿñeeⁿ. ⁹ Jo' chii nn'aⁿ na cwiñequiandyeñ'eⁿ cantyja na l'ue ts'om Ty'oots'om, mantyjiiñdaa'ñê chiuu nntseicandyaañê ts'aⁿ quia na maqueⁿna' xjeⁿ juu. Ndo' mati nn'aⁿ na cwiñequiandye cantyja 'naaⁿ natia, njoo'ndyena nacje 'naaⁿ nawi' na nt'uiitye'na' joono xuee na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ.

¹⁰ Maluaa' nnts'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwe' cwiñe'quiandyeto cantyja na nei'nco nquii nn'aⁿ tsjoomnancue, ndo' na ticuee' n'omna na nnts'aⁿtjom Ta Jesús joono. Tjaa na matseicaty'ueña' joono na cwiñe'quiandyetona cantyja na l'ue n'om nquieena. Meiⁿ tinquiaana na nluena cwii ñ'oomntjeiⁿ nacjoo joo na jndãti na t'maⁿ cwiluiindy e na m'aⁿ yuu na jeeⁿ nei'ncoo',

11 *saa* wandyo' waa cantyja 'naa' ángeles ee meii' na jndatina ndo' t'ma'ti laxma'na, *saa* tiquila'jnaa'na joo na jee' t'ma' cwiluiindy'e jo nnom nquii na matsa'ntjom.

12 *Saa* joo nn'a'na na tiyuu' ñ'oom na cwiñequia matseijomna' jooa cha'cwijom quioo' na tijndo' n'om. Ee quioo' cwe' cwil'atoyo'. Tuiindyeyo' na ndaa' nnt'ue nn'a'na na nla'cwjeena jooyo'. Na'ñee' meii' ñ'oom na ticala'no'na *saa* cwilanei'na ñ'oom ntjei' cantyja 'naa'na', ndo' nncw-jena cha'xje' cwiwje quioo', 13 nnt'uiiwi'na' jooa nc'e na jnda ta'wi'na nt'omche'. Jooa m'a'na na neii'na na cwiñequiandyena cantyja 'naa' joo na nei'nc'o nquii nn'a' tsjoomnancue. Matseijnaa'na' 'o na cwilajomndyena ñ'e'ndyo' quia cwicwa'yo' na cwila't'maa'ndyo' xje' na cwila'nei'ndyena na cwiñequiandyena ñequio na nei'nc'o n'omna na manquii'nn'a'na' jooa.

14 Na nty'iaana cwii yuscu, quee' n'omna jom, tyoojaacjooa na cwila'tjoondyena. Nn'a'na na titye' cwila'yu', cwi'oochoondyena na'ñee' na n'ndye ñ'oom' Ty'oots'om. Laxma'na nn'a'na na quee' n'om 'naa' cwiiche' ts'a'na na ñe'cuaana' lueena. Laxma'na nn'a'na na nlco'wi' Ty'oots'om.

15 La'xma'na na'm'a'na' nn'a'na na jnda tsuundy'e ee jnda 'ndyena nato na yuu. Jooa cwila'jomndyena ñ'oom na tyoñequiaa profeta Balaam jnda Beor na tyoque' ts'oom na nncwantjoom s'om cantyja 'naa' natia na nnts'aa'. 16 *Saa* na tia na s'aa', jndi'tiaa'na' ñ'oom 'ndyoo ts'a'na na seinei' snom tsmeii'e', ndo' na ljo' seitsaa'ñena' na ntjei' ljo' wjacats'aa'.

17 Na'm'a'na' na cwit'moo' ndaa'yo', la'xma'na cha'cwijom lui' na jnda tcaa', cha'cwijom nchquii na lomañjaa' mantquie jndye. Ndo' jnda teijndaa' cantyja 'naa'na na ticantycwii na ljoo'ndyetye'na yuu na jaa'ntom. 18 Na'm'a'na' s'a ñ'oom cwilanei'na na tixocateijndeina' ts'a'na c'oom cha'xje' na l'ue ts'om Ty'oots'om, cantyja 'naa' natia na cwiluii ndo' na quee' n'om nn'a'na, cwil'a na'm'a'na' na joo nn'a'na na quia jna'che'na' na cwindyaandy'e natia na matseixma'na tsjoomnancue, quiandy'e na'ñee' cantyja na l'ue n'omna. 19 Cwiluena xe' nntseijomñe ts'a'na ñequio ñ'oom na cwiñequiana, nnc'oom candyaañe ts'a'na *saa* nquiee tquiena laxma'na na cwindye'ntjomtye'na ndaa' natia, ee mei'quia na maque'na' xje' 'naa'na' ts'a'na, tseixma'na tsa'ñee' ts'a'na na mand'i'ntjomtye'na nnom juuna'. 20 Ee quia matseyiu' ts'a'na ñequio nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom, nquii Jesucristo na macwji'n'maa'ñe nn'a'na, ee na matseyiu' ts'a'na jo' jnda jndyaañe natia na matseixma'na tsjoomnancue ndo' ndaquia xe' nntseijomñenna'na' ñequio natiamei', cwajndiiti nntjoom, nchiiti na tjom jñee'. 21 Tit'ma'ti nnt'uiina' na'm'a'na' xe' tyootajnaa'na ñ'oom na mayuu', *saa* nc'e na ta'jnaa'na juuna' ndo' ndaquia tjeii'lcwe'ndyena, tye'nti nt'uiina' jooa nc'e ta'jnaa'na ñ'oom na lju' na matsa'ntjomna'. 22 Ndo' na luaa' waa ma'mo'na' na mayuu' ñ'oom na tja'oom'. Matso ñ'oom'ñee': "Juu catsue' wjaacwa'naa'na' na' na' na jnda too'. Ndo' catscu na jnda seicandaa' ts'a'na, wjaalcwe'yo', nntseicantye'e'ñenna'yo' quii' tsoo'."

3

Ndyonnda' Jesucristo

1 'O nn'a'na na jee' jnda ntyjiya, cartawaañe carta jnda we matseicwano'ya na m'a'na'yo'. Ntyjaa' ts'oo'na na nnc'oom'ya n'om'yo' ñequio we jooa'. 2 L'ue ts'oo'na na cjañjom' n'om'yo' ñ'oom na tandyo xuee tyoñequia profetas na lju' n'om. Ndo' mati cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na t'mo' nque'na na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa ndo' macwji'n'maa'ñe jaa, ñ'oom na tyoñequia apóstoles 'naa'na' ndaa'yo'.

³ Najndyee c'oom' n'om'yo' ncuee na macandã nnc'om nn'aⁿ na nnei'n'conã nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyee Ty'oots'om. Macandã nnc'om naⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ natia na cwila'queeⁿ n'omna. ⁴ Nluena: “¿Yuu waa na ma'moⁿna' na matseicandãa'ñena' ñ'oom na seineiⁿ Ta Jesús na nncwjee'nnaaⁿaⁿ? Ee cantyjati xjeⁿ na tja nn'aaⁿya na tyolayu'jndyee, ñecwiixjeⁿ m'aⁿ cha'tsoñ'eⁿ cha'xjeⁿ quia na tqeeⁿ Ty'oots'om joo jo'.” ⁵ Naⁿm'aⁿ cwil'ayana na cwitsuu' n'omna quia to' Ty'oots'om na maqueeⁿ cha'tso, nc'e ñ'oom ñ'om, teitquioo' cha'tso na niom jo nandyee mati jlui' tsjoomnancue quii' ndaa ndo' cantyja 'naaⁿ ndaa'ñeeⁿ. ⁶ Ndo' mati cantyja 'naaⁿ ndaa, juu tsjoomnancue na tyowaa, tyuui' juuna' ñ'eⁿ ndaalua'nty'a. ⁷ Ndo' mati nc'e ñ'oom 'ndyoo Ty'oots'om, joo ljo'luee ñequio tyuuaa na waa je', cwileiwena' na l'conã' juu xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ. Xjeⁿñeeⁿ nn'aⁿ natia nn'aⁿndyee nntsuundyee. ⁸ Sãã 'o nn'aⁿya na cwila'yuu'yo' na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya 'o, tintsuu' n'om'yo' na ntjyii Ty'oots'om cwii xuee matseijomna' cha'na cwii meiⁿ ndyu ndo' cwii meiⁿ ndyu laxmaⁿna' ntyjeeⁿ cha'cwijom cwii xuee. ⁹ Sãã nchii cwe' na jeeⁿ nioomñe Ty'oots'om na nntseicañaãⁿ ñ'oom na jndã tsoom na nnts'aaⁿ cha'xjeⁿ cwila'tiuu nt'omcheⁿ nn'aⁿ, sãã m'aaⁿ nioomcheⁿ ts'oom, ee tical'ue ts'oom na nntsuuñe meiⁿcwii ts'aⁿ. Jom l'ue ts'oom na cha'tsondyee nn'aⁿ calcwe' n'omna jnaaⁿna.

¹⁰ Sãã nncue'cañoom xuee quia na nndyonnda' Nquii na matsã'ntjom quia na tic'omc'ee nn'aⁿ. Nntseijomna' cha'cwijom quia na nncwjee'cañoom ts'a'nch'ue natsjom. Jeeⁿ nntseicatyuena' nn'aⁿ na jndeiⁿ nleic'uaa ljo'luee na nntsuuna', ndo' cha'tso na teil'uee'ñe Ty'oots'om na tqeeⁿ tsjoomnancue nlcoñ'eⁿna' ñequio chom.

¹¹ Nc'e na luaa' waa na jndã teijndaa' na nntyuii' cha'tso nmeiⁿ, maty'iomna' na c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnoom ndo' na xcwee' n'om'yo' na cwila't'maaⁿndyo' jom. ¹² Cwindo'nty'iaandyo' na nncue'ntyjo xuee quia na nncwjee' Ty'oots'om. Cal'a'yo' cha'tso na ndaaⁿ nl'a'yo' cha nntse'ityuuaa'na' na nncuee' xuee'ñeeⁿ. Quia jo' nntyuii' ljo'luee ñequio chom ndo' 'naⁿ na ñequio tuui tsjoomnancue nndi' joona' ñequio ntsaachom. ¹³ Sãã jaa mei'ndoo'a na nnc'om ljo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco na jndã tsoom na nncuaa na cantyja 'naaⁿ joona' ñequii'cheⁿ nncuaa na maty'iomyana', ndo' cha'tso ya.

¹⁴ Nc'e na luaa', 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, yocheⁿ na cwimei'ndoo'a nmeiⁿ, cal'a'yo' cha'tso na ndaaⁿ nl'a'yo' cha na nljeii Ty'oots'om na ya m'aⁿyo' jo nnoom, na tjaa'naⁿ na cwajndiindyoy' meiⁿ tacolatjoondyo' jo nnoom. ¹⁵ Tintsuu' n'om'yo' na juu na mei'ndoo'nty'iaañe Ta Jesús, luaa' tseixmaaⁿ cha wanaaⁿ na l'ui'n'maaⁿndyee nn'aⁿ. Mati ti'nn'aaⁿya Pablo na jeeⁿ jnda nquiuyua, luaa' waa ñ'oom na seiljeiⁿ na seicwanoom ndaaⁿyo' cha'xjeⁿ na matseijndo' Ty'oots'om ts'oom. ¹⁶ Ñequio cha'tso carta na matseiljeiⁿ, matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ. Nacjoo' carta'ñeeⁿ ñ'eeⁿ ñ'oom na jndei'na' na nntsei'noⁿ ts'aⁿ, na joo nn'aⁿ na tyoola'yuu'ya n'om ndo' na tijndo' n'om, tixcwe cwila'teincoo'na joona' cha'xjeⁿ mati cwil'ana ñequio nt'omcheⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na jndã teiljeii, ndo' wi' ntjoomna na cwil'ana na ljo'.

¹⁷ Jo' chii 'o nn'aⁿya na wi' ts'ooⁿya, nc'e na manquiu'ti'yo' ñ'oommeiⁿ, cal'andyo' cwentã, tints'aana' na joo ñ'oom na cwinquio'nn'aⁿ naⁿñeeⁿ na tia nn'aⁿndyee, nnc'oochona' 'o na nncju'tya'na' 'o na xcwe m'aⁿyo' jo nnom Ty'oots'om. ¹⁸ Jo' chii catsata'jna'ti'yo' Ta Jesucristo na cwiluiñe na matsã'ntjoom jaa ndo' na macwji'n'maaⁿñe jaa. Jom candya' ts'oom 'o, catsana'jnda'yo' cantyja 'naaⁿ juu jo'. Ticantycwii na cwiluii'ti'maⁿñe. Amén.

Carta najndyee na seiljeii Juan

Nquii na cwiluiiñe ñ'oom na mañequiaa na wando' ts'a"

¹ Cwilaljeiiyâ ñ'oom na cwilacwanoo^oyâ ndaa'yo' cantyja 'naa' nqueⁿ na maxjeⁿ m'aaⁿ cwitjoocheⁿ na jnaⁿ cha'tso. Jnda jndyaayâ na seineiiⁿ ndo' jnda nty'iaa ndaayâ jom. Nty'iaayaayâ jom ndo' jnda t'uaa ntyjaayâ luaayâ ñ'eⁿñê, nqueⁿ na cwiluiiñê Ñ'oom na mañequiaa na cwitandoo'a.
² Ndo' jom na mañequiaaⁿ na wando' añaⁿ ts'aⁿ, teitquioo'ñê ndo' jnda nty'iaa ndaayâ jom ndo' cwitjei'yuu'ndyô ndaa'yo' cantyja 'naa' na matseixmaaⁿ. Cwiñequiaayâ ñ'oom ndaa'yo' na mañequiaaⁿ na ticantycwii na wando' añaⁿ ts'aⁿ. Tyom'aaⁿ ñequio Tsotyaaⁿ Ty'oots'om ndo' tyjee'cañoom jaa.
³ Ndo' cwit'moo^oyâ ndaa'yo' cantyja 'naa' na tyonty'iaa ndaayâ na tyoch'eeⁿ, ñequio ñ'oom na tyoñequiaaⁿ na tyondyaayâ, cha nndaⁿ nla'jomndyo' ñ'eⁿndyô ee juu na cwilajomndyô m'aaⁿ na ñequio Tsotyaaⁿ Ty'oots'om ndo' ñequio Jnaaⁿ Jesucristo. ⁴ Nc'e na luaa', cwila'ljeiiyâ ñ'oommeiiⁿ cha candaⁿ nnc'om'yo' na neiⁿyo'.

Ty'oots'om cwiluiiñe naxuee

⁵ Luaa waa ñ'oom na tyondaayâ na tyoñequiaa Jesucristo na cwit'moo^oyâ ndaa'yo', cwiluiiñe Ty'oots'om na xueeñe meiⁿ tjaa'naⁿ na matseixmaaⁿ na jaaⁿ. ⁶ Xeⁿ cwil'uuya na cwilajomndyo ñ'eⁿ Ty'oots'om, ndo' mati cwit-saam'aaⁿya cantyja 'naa' na jaa'ñe, cantu cwilanaaⁿya meiⁿ tic'oo^oya nacje 'naa' ñ'oom na mayuu'. ⁷ Saa xeⁿ cwiljoo'ndyo nacje 'naa' na cwiluiiñe naxuee cha'xeⁿ nqueⁿ cwiluiiñe naxuee, jeeⁿ xcwe cwilajomndyo ñequio nn'aaⁿya na cwila'yuu', ndo' juu niom' Jnaaⁿ Jesucristo matseilju'na' jaa cha'tso jnaⁿ na laxmaaⁿya.
⁸ Saa xeⁿ cwil'uuya na tjaa jnaⁿ laxmaaⁿya, cwinquio'nn'aⁿndyo che'ncjooya, meiⁿ tilaxmaaⁿya cantyja 'naa' na mayuu'. ⁹ Xeⁿ cwitjei'yuu'ndyo na laxmaaⁿya jnaⁿ, jom cwiluiiñe na mayoom'm. Mach'eeⁿ na maty'iomyana' na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya ndo' na matseiljoom'm jaa cha'tso na laxmaaⁿya na ticaty'iomyana'. ¹⁰ Saa xeⁿ cwil'uuya na tyool'aaya jnaⁿ, cwil'aaya na ndoo' nquiiyua cantuñe Ty'oots'om, meiⁿ tyoñequiaaⁿ na nntsa'ntjom ñ'oom'm jaa.

2

Matoom'ñe Cristo ñ'oom 'naa' ts'a" jo nnom Ty'oots'om

¹ O na laxmaⁿyo' ntseindaaya, matseiljeiya ñ'oommeiiⁿ cha' tal'a'yo' jnaⁿ, saa xeⁿ m'aaⁿ 'neeⁿ juu na mach'ee jnaⁿ, m'aaⁿ cwii na matoom'ñe ñ'oom 'naa'ya jo nnom Tsoty, nquii Jesucristo na cwiluiiñe na maty'iomyana'.
² Cantyja na tueeⁿeⁿ jo' chii cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyo ndo' nchii macanda cwentaa jnaaⁿ jaa, mati cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue.
³ Cwila'noo^o'a na cwila'xmaaⁿya cwentaaⁿa quia cwila'candaⁿndyo ñ'oom na matsa'ntjoom jaa. ⁴ Saa xeⁿ nntso ts'a": "Ja mam'aaⁿya cwentaaⁿa", saa titseinda ñ'oom na matsa'ntjoom, tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ tsaⁿcantu meiⁿ tic'oomñe cantyja 'naa' na mayuu'. ⁵ Saa xeⁿ matseicanda ts'aⁿ ñ'oom'm ma'mo^o'na' na juu na candya' ts'om Ty'oots'om juu, candaⁿ m'aaⁿna' naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ maluaa' waa na cwila'noo^o'a na cwiluiindyô

cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Juu ts'aⁿ na matso na cwiluiiñe cwentaa' Ty'oots'om, matsona' na c'oom cha'xjeⁿ ñet'oom Jesucristo.

Ñ'oom xco na matsa'ntjomna'

⁷ 'O nn'aⁿya na cwila'y^u'yo', nchii ñ'oom xco na matsa'ntjomna' na matseiljeiya ndaa'y^o', ñ'oomwaañe ñ'oom teiyo, juuna' waana' jo ndaa'y^o' xjeⁿ na jnaⁿ jndyeecheⁿ na cwila'y^u'yo'. Juuna' mañejuutina' na jnda ñejndye'y^o'. ⁸ Saa ñ'oom na matseiljeiya cwenta'y^o' tseixmaⁿ'na' ñ'oom xco ndo' cantyja 'naaⁿ' Cristo cwiwitquoo' na mayuu' juuna' ndo' mati cantyja 'naⁿ'yo' ee jnda wjaawinom na juu najaaⁿ maqueⁿ'na' xjeⁿ ndo' juu naxuee mamatseixueeñena'.

⁹ Xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na tso na matseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ' naxuee, saa jnoom'm cwii nn'aaⁿ'aⁿ na matseyu', tsaⁿ'ñeeⁿ ndicwaⁿ matseijomñe ñequio najaaⁿ.

¹⁰ Juu ts'aⁿ na wi' ts'om x'iaa' na matseyu', matseijomñe cantyja 'naaⁿ' naxuee ndo' tjaa'naⁿ na matseixmaaⁿ na nncju'cje jnaⁿ jom. ¹¹ Saa ts'aⁿ na jndoo' cwii nn'aaⁿ' na matseyu' ndicwaⁿ m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ' najaaⁿ'ñe, matseijomñe ñ'eⁿ juuna', meiⁿ ticaljeiiⁿ yuu wjaⁿ, ee juu najaaⁿ matseinchjaaⁿ'na' jom.

¹² 'O ntseindaaya, matseiljeiya ñ'oomwaañe ndaa'y^o' nc'e jnda seit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaⁿ'yo' cwe' ee Jesucristo. ¹³ Matseiljeiya ñ'oomwaa cwentaa' 'o ta na ncjo'tquie'y^o' nc'e jnda macwila'jomndyo' ñequio Cristo na m'aaⁿ xjeⁿ na jnaⁿ'jndyeecheⁿ cha'tso. 'O na titquiendyo' matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e jnda macwinaⁿndyo' nacjoo' tsaⁿ'jndii.

'O ntseindaaya, matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e macwita'jnaⁿ'yo' nqueⁿ na cwiluiiñe Tsotyaaⁿ. ¹⁴ Matseiljeiya ñ'oomwaa cwenta' 'o ta na ncjo'tquie'y^o' nc'e jnda macwita'jnaⁿ'yo' nqueⁿ na mam'aaⁿ xjeⁿ na jnaⁿ'jndyeecheⁿ'na' cha'tso. Mati matseiljeiya ñ'oom cwenta' 'o na titquiendyo' nc'e laxmaⁿ'yo' na jnda'y^o' ndo' jnda mam'aaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om quii' n'om'yo' ndo' jnda macwinaⁿndyo' nacjoo' tsaⁿ'jndii.

¹⁵ Tilacandya' n'om'yo' na matseixmaⁿ tsjoomnancue meiⁿ ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ'na'. Cwii ts'aⁿ na candya' ntyjii na matseixmaⁿ tsjoomnancue, titseixmaaⁿ juu na candya' ts'om Ty'oots'om nn'aⁿ. ¹⁶ Ee tjaameiⁿ cwii na matseixmaⁿ tsjoomnancue na jnaⁿ'na' na m'aaⁿ nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om, ñequi'cheⁿ cwinaⁿ jona' cantyja 'naaⁿ' tsjoomnancue, cha'na natia na queeⁿ ts'om ts'aⁿ na macanda laxmaⁿ jona' na teincooñe na ts'aⁿ jnaⁿ jom, na queeⁿ ts'om na jndyeti 'naⁿ na nty'iaaⁿ'a' cuaana' l'ooⁿ, ndo' na macwji'sañe macwji'scuñe nc'e 'naⁿ na maleichom. Cha'tso nmeiiⁿ laxmaⁿ'na' cantyja 'naaⁿ' tsjoomnancue. ¹⁷ Ndo' joo na matseixmaⁿ tsjoomnancue na cwilaqueeⁿ n'om nn'aⁿ, mawjaatseicjena', ñequio cha'tso natia na queeⁿ n'om nn'aⁿ na matseixmaⁿ'na'. Saa ts'aⁿ na mach'ee yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om, ticantycwii na wando'.

Ñ'oom na mayuu' ndo' ñ'oom cwe' cantu

¹⁸ 'O ntseindaaya, je' m'aaⁿya ncuee na macanda. Jnda jndye'y^o' na nleitquioo'ñe cwii na m'aaⁿ nacjoo' Cristo, ndo' nc'e na cwiwitquoo' jndye nn'aⁿ na cwi'oona nacjoom'm jo' chii cwila'nooⁿ'a na je' m'aaⁿya ncuee na macanda. ¹⁹ Naⁿ'ñeeⁿ tjeii'ndyena quii' ntmaaⁿ' na cwila'xmaaⁿ'ya cwe' ee tiyuu' na ñeja'xmaⁿ'na cwentaa' Ty'oots'om. Ee xeⁿ na mayuu' na ñeja'xmaⁿ'na cwentaaⁿ'aⁿ, maxjeⁿ xocatjeii'ndyena. Saa jnda l'ana na ljo' cha nleitquioo'ya na tiyuu' na la'xmaⁿ'na cwentaa' Ty'oots'om.

²⁰ Saa jnda tquiaa Cristo Espiritu Santo naquii' n'om'yo'. Jo' chii cwila'noⁿ'yo' cha'tso ñ'oom na cwiluiiñena' na mayuu'. ²¹ Jo' chii matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e cwila'noⁿ'yo' ñ'oom na mayuu', nchii nc'e na ticala'noⁿ'yo'

juuna', ndo' manqui'u'ya'yo' na cwii ñ'oom cantu tijoom nna'na' naquii' ñ'oom na mayuu'.

²² ¿Ñee' juu cwiluiiñe na cantuñe? Nquii ts'a' na mañequiaa ñ'oom na nquii Jesús nchii cwiluiiñe Cristo. Tsa'ñee' cwiluiiñe ts'a' na m'aa' nacjoo' Cristo ee maljo'yu macwji'ñe cantya 'naa'ñi Tsotyaa'ya Ty'oots'om cha'xje' cantya 'naa'ñi Jnaa'ñi Jesucristo. ²³ Cha'tsondye nn'a' na cwi'tjeii'ndye cantya 'naa'ñi Jnda Ty'oots'om, tilaxma'na cwentaa' Tsotyaa'ya Ty'oots'om, saã ts'a' na matseijomñe ñ'e'ñ Jnaa', mati matseijomñe cwentaa' Tsotyaa'ya Ty'oots'om.

²⁴ Jo' chii ñ'oom na tyondye'jndyee'yo' caljoo'na' quii' n'om'yo' ee xe' cwiljoo'na' naquii' n'om'yo', mati cwiljoo'ndyo'tye'yo' cantya 'naa'ñi Jnda Ty'oots'om ñequio Tsotyee'. ²⁵ Ndo' luua waa ñ'oom na matseieii' nda'ya na nntseicaña' na laxmaa'ya na ticantycwii na cwi'tandoo'a.

²⁶ Matseijeiya ñ'oommei'ñ ndaa'yo' cantya 'naa'ñi nn'a' na ñe'quio'nn'a'na 'o. ²⁷ Saa 'o laxma'yo' Espíritu Santo na jnda tquiaa Jesucristo naquii' n'om'yo', jo' chii mei'ñ taca'na' ts'a' na m'mo'ñ ndaa'yo', ee nquii Espíritu ma'moo'ñ cha'tso ñ'oommei'ñ ndaa'yo', ndo' jona' laxma'na' ñ'oom na mayuu' nchii cwe' cantu. Jo' chii ñequii'che'ñ calajomndyo'tye'yo' ñequio Cristo cha'xje' na ma'mo'ñ Espíritu ndaa'yo'.

²⁸ Jo' chii 'o ntseinda'ya, ñequii'che'ñ calajomndyo' ñ'e'ñe' cha quia na nleitquioo'ñe na nndyonnaa'na', ñequii'che'ñ m'a'yo' na cwila'qui t'ma' n'om'yo' jom. ²⁹ Nc'e na manqui'u'ya na Cristo cwiluiiñe na maty'iomyana', jo' chii cwila'ño'o'na cha'tso nn'a' na cwil'a na maty'iomyana' cwilui-indyena ntseinda Ty'oots'om.

3

Cwiluiindyo ntseinda Ty'oots'om

¹ Que'yo' cwentana na jee' ndya' t'ma' waa na candya' ts'om Tsotyaa'ya Ty'oots'om jaa. Manc'e jo' maquee' jaa na cwiluiindyo ntseinaa', ndo' je' majo' jaa. Ndo' nc'e na luua' waa joo nn'a' na tic'om cantya 'naa'na' tileicala'ño'na cantya 'naa'ya, jnaa'ñi na ticata'jnaa'na nque'. ² 'O nn'a'ya na cwila'y'u'yo' na jee' wi' ts'oo'ya, je' cwiluiindyo ntseinda Ty'oots'om. Ndo' meii' na ticala'ño'o'na je' chi'u' mmaa'na nnda'quia saã cwila'ño'o'na quia na nleitquioo'ñe'nda' Jesucristo, n'laxmaa'ya cha'xje' nque', ee nnty'iaa nda'ya jom cha'xje' waa'. ³ Ndo' ticwii cwii ts'a' na luua' macantyyaa' ts'om jom, maque'ñju'ñe che'nquii jo' nnoom cha'xje' nque' cwiluiiñe na lju'ñe. ⁴ Ticwii cwii ts'a' na mach'ee jna', matseijndaa'ñena' na chujna' tsa'ñee' nnom ljeii na matsa'ntjom Ty'oots'om, ee cha'tso jna' ma'mo'na' na matseitjoo'ne ts'a' nacjoo' ljeii na matsa'ntjom. ⁵ Saa manqui'u'ya'yo' na tyjee'cañoom Cristo na ntseicanoom'm jna' na laxmaa'ya. Ndo' jom mei'ncwii nnom jna' ticatseixmaa'. ⁶ Jo' chii cwii cwii ts'a' na matseijomñe ñ'e'ñe', tiquich'eeya jna', saã ts'a' na mach'eeya jna', mei' tyoonty'iaa' jom, mei' ticwajnaa' jom. ⁷ 'O na cwiluiindyo' ntseinda'ya, mei'ncwii ts'a' tiñenquiandyo' na ñequii'nn'a' 'o, ts'a' na mach'ee yuu na maty'iomyana', ya ts'a'ñe cha'xje' nquii Cristo cwiluiiñe na ya ts'a'ñe. ⁸ Saa juu ts'a' na ñequii'che'ñ matseitjoo'ne, matseixma' cantya 'naa'ñi tsa'jndii. Ee cantyati xje' na jna'ndyeeche'na' cha'tso, tsa'jndii jna' matseixmaa'. Ndo' jnda jndyo Jnda Ty'oots'om na nntseityuee'ñe' ts'iaa' 'naa'ñi tsa'jndii.

⁹ Tjaa 'ñee' c'oom na cwiluiiñe jnda Ty'oots'om na mach'eeya jna' ee jnda tquiaa' na catseixma' na wando' ndo' nc'e jo' tiñecats'aa jna' nc'e cwiluiiñe jnaa'. ¹⁰ Luua waa na cwila'ño'o'na 'ñee' cwiluiindye ntseinda Ty'oots'om ndo' 'ñee' cwiluiindye ntseinda tsa'jndii, mei' quia ts'a' na tiquich'ee na

maty'iomyana' ticaluiñe jnda Ty'oots'om ndo' mati ts'a' na tiwi' ts'om x'iaa' na matseyu'.

C'oo'ya na wi' n'oo'ya nc'iaaya na cwila'yu'

11 Ñ'oom na macwindye'yo' xje' na jna'ndyeeche'na' na cwila'yu'yo' matsona' na c'oo'ya na wi' n'oo'ya nn'aa'ya na cwila'yu'. 12 Cañ tyotseixmaa' cantyja 'naa' tsa'ndii. Ticaty'iomna' na nl'aaya cha'na s'aa' na seicue'ne' tyjee'. Ndo' ¿chiiu na s'aa' na luaa'? S'aa' na ljo' ee tyotseijomñe' cantyja na ticaty'iomyana', saq juu tyjee' tyoch'ee na maty'iomyana'.

13 Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yu'yo', nc'e na luaa' waa tintseñ'ee'ñena' 'o na joo nn'a' na tyoola'yu' m'a'na na jndoono 'o. 14 Jaa na cwilayuu'a ñet'oo'ya nacje 'naa' na cwitsuundye nn'a' saq je' laxmaa'ya na ticantycwii na cwitandoo'a. Cwila'noo'a na ljo' nc'e na jnda nquiuuya nn'aa'ya na cwila'yu'. Ts'a' na ticajnda ntyjii x'iaa' na matseyu', ndicwa' m'aa' nacje 'naa' na cwitsuundye añmaa' nn'a'. 15 Mei'quia ts'a' na jndoo' x'iaa' na matseyu' cwiluiñe ts'a' na matseicwjee nn'a' ndo' manquiu'yo' ts'a' na matseicwjee nn'a' ticatseixma' na tintycwii na wando'. 16 Luua waa na ma'mo'na' ndaaya chiuu tseixma'na' na m'aa' ts'a' na wi' ts'om x'iaa'. Nquii Jesús tquiaañe che'nque' na tuee'ne' cwentaaaya. Ndo' na ljo', juu na cwitandoo'a laxmaa'ya na nndya'ntjoo'ya ndaa' nn'aa'ya na cwila'yu'. 17 Ndo' mati quia m'aa' cwii ts'a' na matseyu' ndo' maya 'na' na maljeii, ndo' meii' na maque' tsa'ñee' cwenta na matseitjoo'na' cwii x'iaa'a' na matseyu', saq tiquioo na wi' ts'oom juu, ¿yuu waa na ma'moo' na jnda ntyjee' Ty'oots'om? 18 'O ntseindaaya, juu na m'aa'ya na jnda nquiuuya nn'a', xocwitquioo' na ljo' cwe' ñ'oom na cwilanaa'ya, ma'mo'na' na ljo' nc'e chiuu na cwil'aa'ya.

C'oo't'maa'ndyo n'oo'ya jo nnom Ty'oots'om

19 Quia jo' luua waa na nndaq nla'noo'a na laxmaa'ya cantyja 'naa' na mayuu' ndo' na tjaa'na' na cañ'ee' jo nnom Ty'oots'om, 20 ee xe' maco'tiana' nquiuuya naquii' n'oo'ya, jom cwiluiit'mañetyee', nchiiti juu na luua' mach'eena' naquii' n'oo'ya ndo' tcuu mantyjee' cantyja 'naa'ya. 21 Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yu'yo' na jee' jnda ntyjiiya, xe' tjaa'na' na maco'tiana' nquiuuya jo nnoom, quia jo' cwiñ'oo't'maa'ndyo n'oo'ya, 22 ndo' cha'tso na cwitaa'ya nnoom, ññequiaa' na nnto'ñoo'ya jo' nc'e na cwila'candaa'ndyo ñ'oom na matsa'ntjoom jaa ndo' na cwil'aaya yuu na cjaawee' ntyjee'. 23 Ndo' ñ'oom na matsa'ntjoom jaa matsona' na calayuu'a ñequio Jnaa' Jesucristo ndo' na c'oo'ya na wi' n'oo'ya nc'iaaya na cwila'yu' cha'xe' na matsa'ntjoom. 24 Nn'a' na cwila'candaa'ndye ñ'oom na matsa'ntjoom, m'a'na quii' ts'oom ndo' jom m'aa' naquii' n'omna.

4

Cal'aaya xje' ñ'oom na cwindyaa

1 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo' na jee' jnda ntyjiiya, m'a' nn'a' na cwiluena' na ma'mo' Espíritu Santo ñ'oom na cwiñequiana, saq tilayu'yo' cha'tso ñ'oom'ñee'. 'O que'nyaya'yo' cwenta ñ'oommei' cha nliu'yo' aa laxma' na'ñee' Espíritu na cwiluiñe Ty'oots'om ndo' aa nchii cwiche' espíritu laxma'na. Ee tsjoomnancue jndyendye nn'a' m'a' na cwe' cwilueya na ñ'oom' Ty'oots'om cwiñequia saq cwe' cantu. 2 Luua waa na nndaq nla'noo'yo' aa ndya' mayuu' na nquii Espíritu Santo ma'moo' ñ'oom na mañequiaa ts'a'. Ticwii cwii ts'a' na macwji'yuu'ñe na nquii Jesús na cwiluiñe Cristo tuiñe na ts'a' jom, tsa'ñee' matseixma' Espíritu na mañequiaa Ty'oots'om na c'oomñe

quii' n'oo^onya. ³ Ee ts'aⁿ na ticwji'yuu'ñe na ljo', titseixmaⁿ nquii Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om, tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ espíritu na m'aaⁿ nacjoo' Cristo. Ndo' 'o jnda jndye'yo' na nncwje'cañoom espíritu'ñeeⁿ ndo' je' maxjeⁿ mam'aaⁿ tsjoomnancue.

⁴ 'O nteindaaya, 'o laxmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' jnda tanjom'yo' naⁿñeeⁿ na cwe' cantu ñ'oom cwiñequia, ee nqueⁿ na m'aaⁿ naquii' n'om'yo' jndeiiyeeⁿcheⁿ nchiiti juu na m'aaⁿ naquii' n'om nn'aⁿ na laxmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue. ⁵ Naⁿñeeⁿ cwilaxmaⁿna cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, nc'e na ljo' ñ'oom na cwilaneⁿna laxmaⁿna cantyja 'naaⁿna'. Ndo' nn'aⁿ na cwilajomndye cantyja 'naaⁿna' cwindyena ñ'oom na cwiñequia naⁿñeeⁿ. ⁶ Saa já laxmaaⁿyá cwentaa' Ty'oots'om. Ts'aⁿ na matseixmaⁿ cwentaaⁿ'a matseiwe ñ'oom na cwiñequiaayâ, saa ts'aⁿ na titseixmaⁿ cwentaaⁿ'a ticatseñ'oom'ñe ñ'oom na cwiñequiaayâ.

Ty'oots'om cwiluiiñe na candya' ts'oom

⁷ 'O nn'aⁿya na cwila'yuu'yo' na jnda ntyjiia, matsona' na c'oo^onya na jnda nquiuyya nc'iaaya na cwila'yuu'. Juu jo' cwinaⁿ'na' na m'aaⁿ nquii Ty'oots'om. Jo' chii cwii cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ na jnda ntyjii nc'iaa' na cwilayu', cwiluiiñe jnaaⁿ ndo' mawajnaaⁿ jom. ⁸ Ts'aⁿ na tic'oom na jnda ntyjii x'iaa' na matseyu' tic'oom tsaⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ee jom cwiluiiñe na candya' ts'oom nn'aⁿ. ⁹ T'moⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom jaa ee Jnaaⁿ na ñecwiñe jñoom juu tsjoomnancue cha nndaq nntando^o'a cantyja 'naaⁿ. ¹⁰ Juu na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ, luaa waa cantyja 'naaⁿna'. Nchii jaa ty'oo^o na jnda nquiuyya jom, jom ty'oom na candya' ts'oom jaa ndo' jñoom jnaaⁿ cha cantyja 'naaⁿ juu nndaq nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya.

¹¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yuu'yo' na jeeⁿ jnda ntyjiia, nc'e na luaa' waa na candya' ts'om Ty'oots'om jaa, mati matsona' na c'oo^onya na jnda nquiuyya nn'aaⁿya na cwilayu'. ¹² Meiⁿjom ndii' tyoonty'iaa' nnom ts'aⁿ Ty'oots'om saa quia cwit'moo^onya na wi' n'oo^onya nn'aaⁿya, jom m'aaⁿ quii' n'oo^onya ndo' juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa, mamatseicandaa'ñeñ'eⁿna' cantyja 'naaⁿya. ¹³ Luaa waa na ma'moⁿ'na' na m'aaⁿya cantyja 'naaⁿ'a ndo' na m'aaⁿ quii' n'oo^onya, na jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'oo^oya. ¹⁴ Já jnda nty'iandaayâ jom ndo' cwitjei'yuu'ndyê ndaa'yo' na nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om jnda jñoom Jnaaⁿ tsjoomnancue na nncwji'n'maaⁿñe añmaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁵ Ee meiⁿquia ts'aⁿ na macwji'yuu'ñe na Jesús cwiluiiñe Jnda Ty'oots'om, m'aaⁿ Ty'oots'om quii' ts'om ndo' tseixmaⁿ cantyja 'naaⁿ'a.

¹⁶ Luaa waa na cwita'jnaaⁿ'a Ty'oots'om ndo' cwilayuu'a na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa. Cwiluiiñe Ty'oots'om na candya' ts'om nn'aⁿ. Juu na cwiluiiñe na candya ts'oom, ts'aⁿ na matseixmaⁿ jo', wando' cantyja 'naaⁿ'a ndo' m'aaⁿ quii' ts'om tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Luaa waa na ma'moⁿ'na' na juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa matseicandaa'ñena' na tixola'catyuendyo juu xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ, nc'e na m'aaⁿya tsjoomnancue cha'na Jesucristo. ¹⁸ Quia na matseixmaⁿ ts'aⁿ juu na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ ticaty'ue na nncu'xeeⁿ juu ee juu macandaa' na matseixmaⁿ na m'aaⁿ na candya' ts'oom, macwji'na' na nquiaa'. Xeⁿ na m'aaⁿya na nquiaaya, luaa' waa nc'e na m'aaⁿ n'oo^onya na nncu'xeeⁿ jaa. Ndo' na ljo' ma'moⁿ'na' na juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa, ticandaa' laxmaaⁿya juu jo'.

¹⁹ Jaa m'aaⁿya na candya' n'oo^onya Ty'oots'om nc'e jom ty'oomjñeeⁿ na candya' ts'oom jaa. ²⁰ Xeⁿ na nntso ts'aⁿ: "Ja candya' ts'oo^oya Ty'oots'om", saa m'aaⁿ na jnoom'm cwii x'iaaⁿ'a na matseyu', cwe' tsaⁿcantu jom. Ee xeⁿ tic'oom na jnda ntyjeeⁿ x'iaaⁿ'a na manty'iaaⁿ'a xondaq nnc'oom na candya'

ts'oom Ty'oots'om na tyoonty'iaaⁿaⁿ. ²¹ Luaa waa ñ'oom na matsa'ntjomna' na mañequiaaⁿ ndaⁿya na c'ooⁿya na wi' n'ooⁿya nn'aaⁿya na cwila'yⁿu'.

5

Luaa cal'aaya cha nnaⁿndyo ñequio tsjoomnancue

¹ Ticwii cwii ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om na Jesús cwiluiñe Cristo, macwiluiñe jnda Ty'oots'om. Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na candya' ts'om nqueⁿ na cwiluiñe Tsotyaaⁿya, mati matsona' na c'oom tsaⁿñeeⁿ na jnda ntyjii nn'aⁿ na cwiluiindyⁿe ntseinaaⁿ. ² Quia laxmaaⁿya na candya' n'ooⁿya Ty'oots'om ndo' cwila'candaⁿndyo yuu na matsa'ntjoom jaa, quia jo' mati cwila'nooⁿa na m'aaⁿya na wi' n'ooⁿya ntseinaaⁿ. ³ Luaa waa na ma'moⁿna' na candya' n'ooⁿya Ty'oots'om na cwila'candaⁿya ñ'oom na tqueeⁿ na matsa'ntjoom, ndo' joona' nchii cwii na xocandaⁿ nla'candaⁿndyo, ⁴ ee cwii cwii ts'aⁿ na cwiluiñe jnda Ty'oots'om cwii candaⁿ manaⁿñe ñequio na tixcwe na matseixmaⁿ tsjoomnancue. Cwinaⁿndyo nc'e na cwila'yⁿu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Cristo. ⁵ Macandaⁿ ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om na nquii Jesús cwiluiñe Jnda Ty'oots'om nndaⁿ nnaⁿñe ñequio na matseixmaⁿ tsjoomnancue.

Ñ'oom na macwji'yuu'ñena' cantyja 'naaⁿ' Jnda Ty'oots'om

⁶ Cantyja na jndyo Jesucristo tsjoomnancue, niom we nnom na ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ' jo', ndaatioo ndo' niom', nchii ñequii'cheⁿ cantyja 'naaⁿ' ndaatioo saⁿ ñ'eⁿ ndaatioo ndo' niom'. Nquii Espiritu macwji'yuu'ñe cantyja 'naaⁿ' na ljo' ndo' jom cwiluiñe ñ'oom na mayuu'. ⁷ Cañoom'luee m'aⁿ ndyee na cwitjei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ' ñ'oomwaa': Nquii Tsotyaaⁿya, ndo' Nquii na cwiluiñe ñ'oom' Ty'oots'om ndo' Espiritu Santo. Ndo' ndyeendye joona ñecwii cwiluiindyena. ⁸ Ndo' nnom tsjoomnancue m'aⁿ ndyee na cwitjei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ' ñ'oomwaa': Nquii Espiritu, ndaa ndo' niom', ndo' ndyeendye joo ñecwii ñ'oom cwilajomndye. ⁹ Ndo' nc'e na cwito'ñoⁿya ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye nn'aⁿ, majndeiiti nndaⁿ nnto'ñoⁿya ñ'oom na macwji'yuu'ñe Ty'oots'om na juuna' jndati tseixmaⁿna', ee tseixmaⁿna' ñ'oom na jnda tjei'yuu'ñe cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ. ¹⁰ Ee ts'aⁿ na matseyu' ñequio Jnaaⁿ, mawaa ñ'oom na macwji'yuu'ñena' quii' ts'om, saⁿ ts'aⁿ na ticatseyu' ñequio Ty'oots'om mach'ee na cantuñe ee ticatseyu' ñ'oom na jnda tjei'yuu'ñe cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ. ¹¹ Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ, luaa waa na macwji'yuu'ñena', jnda tquiaa Ty'oots'om na laxmaaⁿya na ticantycwii na cwitandooⁿa, ndo' na laxmaaⁿya juuna' nc'e Jnaaⁿ. ¹² Jo' chii ts'aⁿ na matseixmaⁿ cwentaa' nquii na cwiluiñe Jnda Ty'oots'om matseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ, saⁿ ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ cwentaa' Jnaaⁿ, ticatseixmaⁿ na wando' añmaaⁿ.

Ñ'oom na macanda na chuu tsoomwaañe

¹³ Matseiljeiya cartawaañe cwenta' 'o na cwilayu'yo' ñ'eⁿ Jnda Ty'oots'om cha cala'noⁿyo' na laxmaⁿyo' na ticantycwii na cwitandooⁿyo'.

¹⁴ Cwiñ'ooⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya Ty'oots'om ee cwila'nooⁿa quia cwitaaⁿya cwii naya nnoom cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom, mañeeⁿ ñ'oom na cwitaaⁿya. ¹⁵ Ndo' cha'xjeⁿ cwila'nooⁿa na mañeeⁿ ñ'oom na cwitaaⁿya nnoom, mati nquiuuya na cwito'ñoⁿya ñ'oom na jnda taaⁿya nnoom.

¹⁶ Cwii ts'aⁿ na matseyu', quia nljeii cwii x'iaa' na matseyu' na matseitjoñe tsaⁿñeeⁿ cwii nnom jnaⁿ na nchii wjaañ'oomna' juu na nntsuuñe, macaⁿna' na caⁿ tsaⁿñeeⁿ cwii naya nnom Ty'oots'om ndo' jom ñequiaaⁿ na nncwando' añmaaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Waa jnaⁿ na wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñe, tjaa'naⁿ nasei meⁿ cwii caⁿ ts'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ' tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Cha'tso

nnom natia, laxmaⁿna' jnaⁿ ndo' waa jnaⁿ na ticjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñe.

¹⁸ Manquiuuya na ts'aⁿ na matseixmaⁿ cwentaa' Ty'ooots'om tiquich'eeya jnaⁿ ee Jnda Ty'ooots'om mach'ee cwenta, meiⁿ ticwanaaⁿ na ntsei'ndaa' tsaⁿjndii juu.

¹⁹ Manquiuuya na cwiluiindyō cwentaa' Ty'ooots'om ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na laxmaⁿna cantyja 'naaⁿi tsjoomnancue m'aⁿna nacje 'naaⁿi tsaⁿjndii.

²⁰ Ndo' mati manquiuuya na jnda jndyo Jnda Ty'ooots'om ndo' jnda tei-jndo' n'ooⁿya na cwila'nooⁿa na cwitajnaaⁿa nguii Ty'ooots'om na cwiluiñê na mayom'm. Tjoom' cwitsaam'aaⁿya cantyja 'naaⁿi nguii na cwiluiñê na mayuu', juu Jnaaⁿ Jesucristo. Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿi Ty'ooots'om na cwiluiñê na mayom'm ndo' mati mañequiaa ñ'oom'ñeeⁿ na tseixmaⁿ ts'aⁿ na ticantycwii na wando'. ²¹ 'O ntseindaaya, macanda Ty'ooots'om cala't'maaⁿndyo', nchii cwe' cwii na l'a nn'aⁿ na cwiluena na jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom. Mantyjati luaa'ndyo matsjoo.

Carta na jndá we na seiljei Juan

Cantyja 'naa' ñ'oom na mayuu' ñequio na wi' ts'om ts'a' x'iaa'

¹ Maja na cwiluiitquiendyo, matseiljeiya cartawaañe na matseicwano^{nya} na m'aa^ñ 'u nomnn'a^{nya} na macwji' Ty'oots'om cwentaa^a ñequio ntseinda'. Ñ'oom na mayuu' na jeeⁿ wi' ts'oo^{nya} 'o na cwila'jomndyo' ñequio ñ'oom na mayuu'. Ndo' nchii macandá ja wi' ts'oo^{nya} 'o mati cha'tsondye nn'aⁿ na cwita'jnaa^ñ na ñ'oom na mayuu'. ² Wi' ts'oo^{nya} 'o nc'e ñ'oom na mayuu' na waana' quii' n'oo^{nya} na ñequii'cheⁿ nnc'oomna' ñ'eⁿndyo. ³ Nquii Ty'oots'om na cwiluiiñe Tsotyaaya ñequio Jnaa' Jesucristo quiana naya na la'xma^{na} naquii' n'om'yo' ñequio juu na m'aaⁿ na wi' n'omna 'o ñequio juu na tjaa ñomtiu^c c'om'yo' jo ndaana nc'e ñ'oom na mayuu' ndo' na candya' n'omna 'o.

⁴ Jeeⁿ nei^{nya} na ljeiya nt'om ntseinda' cwilajomndyena ñequio ñ'oom na mayuu' cha'xjeⁿ nquii Tsotyaaya Ty'oots'om jnda sa'ntjoom. ⁵ Ndo' je' 'u nomnn'a^{nya} na matseyu', maca^ñ a njom' na c'oo^{nya} na jnda nquiuuya nn'aa^{nya} na cwilayu'. Ñ'oomwaa' na matseiljeiya nchii ñ'oom xco na matsa'ntjomna', ñecwii xjeⁿ juuna' cha'xjeⁿ ñ'oom na ñejndyaaⁿ na jndyee. ⁶ Luaa waa na ma'mo^{na} na jnda nquiuuya nt'omcheⁿ, na c'oo^{nya} na cwila'canda^ñ ndyo ñ'oom'm na cwitsa'ntjomna' cha'xjeⁿ ñ'oom na tyondye'jndyee'yo' na c'oo^{nya} na wi'n'oo^{nya} nn'aⁿ na cwila'yul'.

M'a' nn'a' na cwinquo'nn'a'

⁷ Jndye nn'aⁿ m'aⁿ tsjoomnancue na cwinquo'nn'aⁿ na cwiluena na tiyuu' na jndyo Jesucristo na ts'aⁿ jom. Ts'aⁿ na luaa' mach'ee cwiluiiñe ts'aⁿ na manquiu'nn'aⁿ, ndo' ts'aⁿ na wjaa nacjoo' Cristo. ⁸ Jo' chii cal'a'yo' cwenta na juu ts'iaaⁿ na jnda ñel'a'yo' titseicwaque^{na} na cwe' ts'iaaⁿ ndyo cha canda^ñ nnto'ñoom'yo' na nntantjom'yo'.

⁹ Meiⁿquia ts'aⁿ na nncwinom' ñ'oom na waa cantyja 'naa^ñ Cristo, ticaljoo'ñe ñequio ñ'oom na t'mooⁿ, tic'oom tsaⁿ ñeeⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om. Saa ts'aⁿ na wiljoo'ñe ñequio ñ'oom na ma'mo^{na} na cantyja 'naa^ñ Cristo, tseixmaⁿ tsaⁿ ñeeⁿ cwentaa' Ty'oots'om ndo' ñequio Cristo. ¹⁰ Xeⁿ nncwjee'cañoom ts'aⁿ 'o ndo' nchii mañequiaaⁿ ñ'oom na mayuu' cantyja 'naa^ñ Cristo, meiⁿ tilaljo'yo' jom l'a'yo' meiⁿ na ñnequia'yo' na xmaⁿñe. ¹¹ Ee ts'aⁿ na mañequiaa na xmaⁿñe, matseijomñe ñequio natia na matseixmaaⁿ.

Ñ'oom na macandá na matseinei' Juan nacjoo' cartawaañe

¹² Jndye ñ'oom maniom na mañe'catseinaⁿ tyaya ñ'eⁿndyo'. Saa ticatsetiuuya na nncwil'ueeⁿ ndyo tsom canchii' ñequio ndaantom. Ee ntyjaa'ya cwii ts'ooⁿ na nncjocandoo^a 'o na nlanaaⁿ ntyjaaⁿ ndaaya. Ndo' ntyjiya na t'maⁿ nquioo na neii^{nya} xjeⁿ na nl'aaya na ljo'.

¹³ Joo ntseinda nomnn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ aⁿ cwila'cwanomna na xmaⁿndyu'. Mantya luaa' ñ'oom na matseiljeiya.

Carta na jndā ndyee na seiljeii Juan

Ñoom na seicwanom Juan na m'aa' Gayo

¹ Ja na cwiluiitquiendyo, matseiljeiya cartawaa na wjaana' na m'aa' Gayo na mayuu'che' jee' wi' ts'oo'ya 'u.

² 'U re nn'a'ya na jee' jnda ntyjiya maca'na nnom Ty'oots'om na cha'tso cantyja 'na' ya wja'm'aa', ndo' ya nc'oom' na tiwi' cha'xje' ya wjaaquiendyu' na m'aa' nacje 'naa' Espiritu. ³ Ee tquiecañom nt'om nn'aa'ya na cwila'yuu' na m'aa'ya, ndo' tquiaana' na jee' nei'ya na jluena nōō' na jee' xcwee' ts'om' cantyja 'naa' ñ'oom na mayuu' ndo' cantyja na wjaam'aa', mache' na juu ñ'oom naya maque'na' xje' 'naa'na' 'u. ⁴ Ee tjaa'na' cwiiche' nnom ñ'oom na mañequiaatina' na nei'ya cha'xje' quia na mandiiya na joo nn'a' na cwiluiindyē ntseindaaya tye' cwiljoo'ndyena naquii' ñ'oom na mayuu'.

Juan matseit'maa'ñē Gayo

⁵ 'U re nn'a'ya na jee' jnda ntyjiya, jee' xcwe mache' na mateixe' nn'aa'ya na cwe' cwiqieya na m'aa', meii' jooa nn'a' na ticwajna'. ⁶ Jo ndaa' nn'a' na cwila'yuu' ljoōñe, jluena na jee' wi' ts'om' jooa. Cwii naya'ñee' cateijnde' jooa 'na' na maca'na' cha nndaq' nc'ootina ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om, ee jee' cjawee' ntyjee' na mache' naljo'. ⁷ Ee jooa macwi'ooñ'omna ñ'oom naya 'naa' Jesucristo jo ndaa' nn'a', ndo' t'icato'ñoomna s'om ndaa' nn'a' na tyoolayu'. ⁸ Nc'e na ljo', jaa nn'a' na cwilayuu' la'xmaa'ya na cateix'aa'ya jooa na nnteijndeiya na cwi'oonquiiana ñ'oom na mayuu'.

Tixcwe s'aa Diótfes

⁹ Seiljeiya cwii carta cwentaa' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa' yuu na m'a'yo' saq juu Diótfes ticwancue'e' na ja nntsa'ntjo' ee ñecuaa xje' 'naa'a'. ¹⁰ Nc'e na luaa', quia na nncua'cañoo'ya 'o, quia jo' ncwa'ya jom na mach'ee' na luaa' na matseinei' ñ'oom cantu nacjooyá. Ndo' nchii macandā nmei' mach'ee', mati nn'a' na cwi'oonquia ñ'oom' Ty'oots'om, tiñe'coñoom jooa, ndo' nn'a' na ñe'cala'ljo na'ñee', macwjee'e' jooa quii' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'na'.

¹¹ 'U re nn'a'ya na jee' jnda ntyjiya, tintseijomndyu' ñequio ts'iaa' natia, 'u cawseijomndyu' ts'iaa' na ya. Ee ts'a' na matseijomñe ts'iaa' na ya tseixmaa' cwentaa' Ty'oots'om, saq ts'a' na wjaantyjo ñequio natia, tic'oomñe cwentaa'na'.

Ya mach'ee Demetrio

¹² Cha'tsondyē nn'a' ya ñ'oom nquiuna cantyja 'naa' nn'aa'ya Demetrio, ndo' manquiiti ñ'oom na mayuu' macwji'yuu'ñena' cantyja 'naa'na'. Mati jâ cwtijei'yuu'ndyō na ljo' ndo' 'o manquiuyō' na cwilanaa'ya ñ'oom na mayuu'.

Ñoom na macandā na seiljeii Juan

¹³ Jndyē ñ'oom niom na ñe'catseiljeiya cwenta' saq tiñe'cats'aa naljo' ñequio tsoom ñequio ndaantom, ¹⁴ ee ntyjaa'ya ts'oo' na tyuaa' nnty'iaaya 'u quialjo'che' nlanāa' ntyjaa' ndaa'ya.

¹⁵ Quiaa Ty'oots'om na tjaañomtiuu c'oom'. Nn'a' na m'a' ñjaa' na ya ñ'oom ñequiondyu' cwila'cwanomna na xma'ndyu', ndo' 'u je', quiaa' na xma'ñe cwii cwii ts'a' na matseiyu' yuu na m'aa'.

Carta na seiljeii Judas

M'a'ndye nn'a' na m'a' cwentaa' Ty'oots'om

¹ Ja Judas matseiljeiya cartawaañe. Cwiluiindyö ts'a' na mand'i'ntjomtye' nnom Jesucristo. Ti'xiögya jndyu Jacobo. Cartawaañe matseicwano'gya juuna' ndaa' nn'a' na ma'ma' Tsotyaa'ya Ty'oots'om na macwji'ñoo' joona na macwjaa'ñê cwentaa'na, nc'e na matseitjoom'na' joona ñequio Jesucristo.

² Quiaa Ty'oots'om na nleijndyeta na nnto'ñoom'yo' na wi' ts'oom' o, ñequio na mei'cwii ñomtiuu tic'om'yo' ñequio na candya' ts'oom' o.

M'a' nn'a' na cwinquio'nn'a'

(2 P. 2:1-17)

³ 'O nn'a'ya na wi' ts'oo'ya, jnda seiquee'na' ts'oo' na nntseiljeiya cwii ñ'oom cwenta'yo' cantyja 'naa' juu na tjoom' na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om jaa, saa je' maqua'ya cwenta na maca'na' na catseijndo'a n'om'yo' na cjoo' n'om'yo' cantyja 'naa' juu na cwilayu'ya n'oo'ya na juuna' ñejom tquiaa' na laxma' nn'a' cwentaa'na. ⁴ Ee m'a' nn'a' quii'ntaa'yo' na cwilajomndyena ñ'e'ndyo' saa cwinquio'nn'a'na 'o. Ñ'oom' Ty'oots'om na jach'ee xuee teiljeii ma'mo'na' cantyja 'naa'na na nnt'uiwi'na' joona cha'xe' laxma'na na nntjoomna. Joona tic'omna cantyja 'naa'na, ee cwiwil'uee'ndyena juu naya na matseixmaa' na wanaa' na nnc'omyana ñequio nn'a' ndo' naljo' cwil'ana cwitjeii'ndyena cantyja 'naa' Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa ndo' macanda' nque' njacantya na t'ma' cwiluiñê jo nda'ya.

⁵ Meii' na ntyjii na manquiu'yo' ñ'oomwaa saa l'ue ts'oo' na cjaañjoom' n'om'yo' na ya tjei' Ty'oots'om nn'a' Israel ndyuua Egipto saa jndanquiache' s'aa' na tja' nt'omndye joona na ticala'yu'na ñ'e'ñê. ⁶ Ndo' mati cjaañjoom' n'om'yo' nquiee ángeles na ticaljoo'ndyena ts'iaa' na laxma'na, hasta 'ndyena yuu na seijndaa'ñe Ty'oots'om cwentana, maleichom joona na prašo mei' xocantycwii na chu'tye'ndyena l'uaancjo yuu na jaa'ñeñ'e' hasta juu xuee quia na nncu'xee' cha'tso. ⁷ Mati nn'a' tsjoom Sodoma ñequio Gomorra ñequio nn'a' nt'omche' njoom ndioche', tquiandyeñ'e'na na l'ana mei'quia nnom na quee' n'om seiina nchii cha'xe' na seijn-daa'ñe Ty'oots'om na nnc'om nn'a', ndo' na luaa' tyol'a nn'a' njoom'ñee' tseixma'na' cwii na ma'mo'na' na nnt'uiwi' chom na tijoom canduu' nn'a' na nmeii' cwil'a.

⁸ Na'ñee' na m'a'na quii'ntaa'yo' meii' na manquiuna na tuii na ljo', saa laxma'na nn'a' na cwicatsoona ndaa, cwila'ndaa'ndyena seiina, l'ona na nlque' Ta Jesús xje' joona, cwila'jnaa'na ángeles na t'ma' cwiluiindy e cañoom'luee. ⁹ Saa ángel na cwiluitquieñe na jndyu Miguel quia na seijmei'ñê nnom tsa'jndii cantyja 'naa' sei'ts'o' naa' Moisés, t'icatseijnaa'na cwe' tsoom nnom juu: "Nquii Ta Ty'oots'om catseitaa'na' u." ¹⁰ Saa na'm'a' wi' ñ'oom cwila'nei'na nacjoo' mei'nquia na ticala'no'na, ndo' chjoowi' na ndya' cwila'no'tina, cwila'no'na jo' cwe' na c'ee' n'omna, cha'cwijom quioo' na cwe' mach'eetoyo'. Ndo' cantyja 'naa' jo' cwila'ndaa'ndye che'nquieena.

¹¹ Nlco'wi'na' na'm'a' ee cwi'oonty'ona cha'xe' na s'aa Caín. Cha na nnta'ntjomna s'om cwila'jomndyena na tis'a' s'aa Balaam ndo' cwilawendyena nacjoo' Ty'oots'om cha'xe' seiweñe Coré ndo' nc'e na ljo' s'aa' seicuee' Ty'oots'om jom. ¹² Matseijnaa'na' 'o na ñ'ee' na'm'a' quia na cwilajomndyo' ñ'e' nc'iaa'yo' na cwilayu' na tjoom' cwicwa'yo'

na cwicañjom n'om'yo' Ta Jesús ndo' na m'm'a^m ñequio na neiiⁿna cwicwa'na ndo' cwiwena ñ'eⁿndyo' meiⁿ tico'tiana' nquiuna. Matseijomna' jona cha'cwijom ts'aⁿ cwe' m'aaⁿ ts'om cantyja 'naaⁿ nquii meiⁿ ticateix'ee canma'. Jona laxmaⁿna cha'cwijom nchquiu na wjaachuu jndye na tjaa ndaluaa' cachona'. Matseijomna' jona cha'na n'oom na meiiⁿ na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nl'ana' ta, saã tjaa ta col'ana', na we ndii' tjana' ee na jnda tyena' xeⁿ quii' nch'ioona'. ¹³ Cantyja na cwil'a na m'm'a^m la'xmaⁿna cha'na nmoⁿ t'maⁿ ndaaluee na mandyontquiena' chom' na tjoom' na cwajndii nt'a, la'xmaⁿna cha'na canjoo na tijndaa' cwaan ntyja cwi'oona'. Majndaa' na ticantycwii na nljoo'ndyetyeⁿ na m'm'a^m yuu na ntomñ'eⁿ najaaⁿ.

¹⁴ Mati Enoc, tsaⁿ na jnda ntquiee' ndii' na tei'cantyjoo' tsjaaⁿ 'naaⁿ Adán, tyotseineiⁿ ñ'oom na t'moⁿ Ty'oots'om naquii' ts'oom cantyja 'naaⁿ na m'm'a^m. Tsoom: "Nt'iaya nquii' na cwiluiiñe na matsa'ntjom cha'tso na macwjee'cañoom ñequio meiⁿ meičeⁿ nn'aⁿ na lju' n'om, ¹⁵ na nncu'xeeⁿ cha'tso nn'aⁿ ndo' na nnt'uiiweeⁿ eⁿ cha'tsodye jona cantyja natia na jnda ñel'ana ndo' na nnts'aaⁿ na nnt'uiiyeⁿ na nn'aⁿ na jeeⁿ tia ñe'jla'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ cha'tso nnom natia na jnda ñel'a, ndo' cantyja 'naaⁿ cha'tso ñ'oom wi' na jnda ñe'jla'neiⁿna nacjoom'm." ¹⁶ Na m'm'a^m ñequii'cheⁿ cwilancjoo'ndyena ljo' cwiluii na ticjaawee' nquiuna na cwil'a nt'omcheⁿ, ljo' na cwil'a nc'iaana cwiluena xocwil'ue jo'. Ñequii'cheⁿ l'ue n'omna na caluii natia na queeⁿ n'om seiina. S'a ñ'oom cwilaneiⁿna ndo' ca'naaⁿndyena cha nquioo s'om lueena.

Matseijndo' Judas n'om nn'aⁿ na cwilayu'

¹⁷ Saã 'o nn'aⁿya na cwila'yuu' na jnda ntyjiia 'o, cjaanjoom' n'om'yo' ñ'oom na jaach'ee xuee tyoñequia apóstoles cwentaa' Ta Jesucristo, ¹⁸ na tyoluena ndaa'yoy': "Joo ncuee na macanda nnc'om nn'aⁿ na nla'neiⁿ ñ'oom ticuee' ts'om nacjoo' ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om. Ndo' nl'ana cha'tso nnom na tilju' na cwila'queeⁿ n'omna." ¹⁹ Jnaaⁿ jona na cwitoⁿndye nn'aⁿ na cwila'yuu'. Cwila'ñ'oom'ndyena cantyja 'naaⁿ joo na queeⁿ n'om seiina, meiⁿ ticalaxmaⁿna Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om.

²⁰ Saã 'o je' nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiia, caljoo'ndyoyeⁿyo' naquii' juu na cwila'yuy'a n'om'yo' na lju' tseixmaⁿna'. Calaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om ñequio juu najndeiⁿ na matseixmaⁿ Espíritu Santo. ²¹ 'O caljoo'ndyoy' cantyja na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom 'o ndo' cwindo'yoy' juu xuee quia nquii' Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa nncwjee'nnaaⁿaⁿ, xjeⁿñeeⁿ nc'e na wi' ts'oom jaa ñnequiaaⁿ na nnto'ñooⁿya na ticantycwii na ntandoo'a.

²² Nn'aⁿ na we waa na m'aaⁿ n'om cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiiⁿ, cat'moⁿ'yo' ndaana cha ñecwii nla'tiuuna. ²³ Ndo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda tjachuuna' jona cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwit'mooⁿ na m'm'a^m, catjei'n'maaⁿndyoy' jona' cha'cwijom na macwji' ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ quii' chom. Ndo' ñequio nt'omcheⁿ c'om'yo' na wi' n'om'yo' jona saã c'om'yo' na nquia'yoy' na juu natia na laxmaⁿna tincw'uaa'ndyoy' jona'.

Ñ'oom na macanda na matseit'maaⁿñena' Ty'oots'om

²⁴ Nnom Nqueⁿ na waa najndeiⁿ na cwiluiiñe na nncwafñom'm 'o na tincju'cjena' 'o na ñequio na neiiⁿeⁿ nnts'aaⁿ na nncwintyje'yoy' jo nnoom yuu na jeeⁿ caxuee na m'aaⁿ na mei'cwii tila'tjoo'ndyoy' jo nnoom, ²⁵ nnom Nqueⁿ na ñequii'cheⁿ cwiluiiñe Ty'oots'om na macwji'n'maaⁿñeⁿ jaa cantyja 'naaⁿ Jesucristo na jom cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa cala't'maaⁿndyoy' jom, jom cwitaa'jndyaaya jo ndaaya, jom cha'tso najndeiⁿ matseixmaaⁿ, ndo' na

maqueeⁿ xjeⁿ cha'tso, cha'xjeⁿ tyoontycwii na ñejndyowana', na waa na je',
ndo' na ticantycwii na cwiwjaatina'. Amén.

Ñ'oom cantyja na tco'na' nty'iaa' Juan

'Naa' na t'mo' Jesucristo na quia nluui

¹ Ñ'oommeii' tquiaa Ty'oots'om nnom nquii Jesucristo na jom ca'moo' jooona' ndaa' nquiee nn'a' na cwindye'ntjom nnoom. Ñequio 'ndyoo ángel cwentaa'a' seica'moo' ñ'oom'ñee' nqoo' ja Juan na mand'i'ntjo'ya nnoom. Ee joo ñ'oommeii' cwila'nei'na' cantyja na jnda' teicandyoo' na nluui. ² Jo' chii mamacwji'yuu'ndyo ñ'oommeii' na t'mo' Ty'oots'om nqoo' ñequio Jesucristo. Macwji'yuu'ndyo cha'tsoti na tco'na' na nty'iaya ndo' na jndiiaa.

³ Matio'naa'ñe Ty'oots'om juu ts'a' na matsei'naa' ñ'oommeii' cantyja chiuu cwii nndyona', ndo' mati joo nn'a' na cwindye ndo' cwila'we jooona' naquii' n'om. Ee jnda' mawaa xje' na nluui cha'xje' na cwit'moo' ñ'oommeii'.

Ñ'oom na to'ñoom ntquiee' ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a'

⁴ Ja Juan matseicwano' ñ'oommeii' ndaa' 'o na cwiluiindyo' ntquiee' ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' na m'a'yo' ndyuua Asia. Cato'ñoom'yo' naya na matseixmaa' ñequio juu na tjañomtiu na mañequiaa' quii' ts'om ts'a'. Nque' na m'aa' ndo' m'aa'ñe' ndo' tyom'aa' cwitjooche' na nncuaa tsjoomnancue ndo' nncwjee'nnaa'a' ndo' mati cantyja 'naa' ntquiee' Espíritu na m'a'na jo nnom tio na wacatyee'. ⁵ Ndo' mati quiaa Jesucristo na nla'xma'yo' joo naya'ñee'. Jom cwiluiñe' na macwji'yuu'ñe' ñ'oom na mayuu' ndaa'ya, ndo' jom ts'a' najndyee na tando'xco na tde'. Cwiluiñe' na matsa'ntjoom cha'tsondye nn'a' na cwiluiitquiendye ndaa' nn'a' tsjoomnancue. Nque' na jee' candya' ts'oom jaa ndo' ñequio nioom'm na tcwe' tmaa' jaa jnaa'ya na waa. ⁶ Jnda' tquee' jaa na t'ma' cwiluiindyo' na m'aa'ya nacje 'naa' Ty'oots'om. Ndo' tquee' na cwiluiindyo' ntyee na cwindya'ntjoo'ya nnom Ty'oots'om na juu cwiluiñe' Tsotyee'. Catseit'maa'ñena' jom ndo' caluiit'ma'ñe' cantyjati najndei na matseixmaa' cha'waati na yo. Amén.

⁷ Que'yo' cwentá, manncwjee'cañoom Cristo ñequio nchquiu. Ndo' cha'tsoti nn'a' nnty'iaa jom, ndiñ'ee' nn'a' na jla'jomndye na tuee'ee'. Ndo' cha'tso ntmaa' na cwii cwii nnom nn'a', jndei nla'xuaana na chjoo' n'omna quia na nnty'iaana jom. Maxje' nntseicandaa'ñena' na ljo'. Amén.

⁸ "Ja cwiluiindyo Alfa ñequio Omega. Ja maxje' m'aa'ya najndyee ndo' na macanda." Luua' matso nque' na matsa'ntjoom cha'tso. Nque' na m'aa' ndo' m'aa' ndo' maxje' ñet'oom ndo' nncue'ntyjo na nncwjee'cañoom. Nque' na cwiluiñe' na cha'tso najndei matseixmaa'.

Tco'na' nnom Juan na nty'iaa'a' Cristo

⁹ Ja Juan na cwiluiindyo nn'a'yo' tjom na cwiwingoo'ya nawii' ñ'e'ndyo', ndo' tjom na cwitue'ndyocjaaya nnom Ty'oots'om. Ee nquii Jesucristo mañequiaa' na tjom m'aa'ya na ticiatiom n'oo'ya. Ja tyom'aa'jna'ya ndyuuaaxe'ncwe na jndyuna' Patmos nc'e na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om ndo' na tyocwji'yuu'ndyo cantyja 'naa' Jesús. ¹⁰ Juu xuee na cwila't'maa'ndyo nque' na cwiluiñe' na matsa'ntjoom jaa, m'aa'ya nacje 'naa' Espíritu Santo ndo' t'moo' cwii na tco'na' nqoo'ya. Jndiia na jndei teic'uaa na seiñe' ts'a' jo naxa'na cha'cwijom jndyee' ntu. ¹¹ Tso nqoo':

—Ja maxje' m'aa'ya najndyee cwii tjooche' na nncuaa tsjoomnancue ndo' jom'aa'tyaya meii' na tacuaana'. Cwa, catseiljei'tcuundyu' cantyja

na manty'ia' njom'. Catsa' libro, ndo' catseicwanom' juuna' ndyuaa Asia ntquiee' tsjoom na m'a' nntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a'. Cjaana' tsjoom Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, ñequio Laodicea.

¹² Quia jo' taquaxa'a cha ya nnty'iaya 'ñee' juu matseinei' ñ'e'ndyo. Ndo' quia na jnda taqua', nty'iaya ntquiee' xjo s'om cajaan' na cwicañjoom' nlca. ¹³ Xcwe quii'ntaa' ncjo'ñee' nty'iaya meintyjee' nque' na matseijomna' cha'cwijom ts'a' jom. Cwe' cwii' liaatco xje' nomtyuaache'. Ndo' tsei'ñaa' chu'tye' cwii' na' na tuui' ñ'e' s'om cajaan'. ¹⁴ Sooxquee' canchii'na' cha'cwijom soo' catsma' canchii', ndo' cha'na canchii' tsaa'. N'omnnoom xueena' cha'cwijom chom. ¹⁵ Nc'ee' caxueena' cha'na colo na matseixma' s'om wee quia na je'ndyo jlui'na' naquii' chom, ndo' seilju'ya ts'a' juuna'. Ndo' c'uaa na matseinei' cha'cwijom c'uaa quia na cwicwjee' jndaa. ¹⁶ Ts'oo' ntyjaya too'ndye ntquiee' cancjuu ndo' quii' 'ñom macalui'nom cwii' xjo na we ntyja taa. Ndo' jee' caxuee' nnoom cha'na xueeñe' ñequioom' na quiajmei'.

¹⁷ Quia na nty'iaya jom, tioondyo jo nc'ee' cha'cwijom ts'oo ja. Ndo' teicaljoom ts'oo' ntyjaya nacjoya, tsoom noo':

–Tinty'ue'. Ee maja na m'aa'ya najndyee cwii' tjooche' na nncuaa tsjoom-nancue ndo' jom'aa'tyaya meii' na tacuaana'. ¹⁸ Ja cwiluindyö na wando'a. Ndo' meii' na jnda t'io saa' je' m'aa'ya na ticantycwii' na wando'a. Cha'tso nn'a' na cwiwe' m'a'na nacje' na'ya ndo' mati Hades yuu meindoo' l'oo. ¹⁹ Cwa catseiljei' cha'tso na maco'na' njom' na manty'ia', ñequio cha'tso na nlco'na' nnty'ia' na cwiluii' je' ndo' na cwii' nncjaaluii. ²⁰ Je' nntsjoö ljo' ma'mo' ñ'oom wanty'iuu'waa cantyja 'naa' ntquiee' cancjuu na nty'ia' na too'ndye ts'oo' ntyjaya, ndo' ntquiee' xjo s'om cajaan' na cwicañjoom' nlca. Joo ntquiee' cancjuu'ñee', jo' jo' ntquiee' ángeles na cwil'a cwenta ntquiee' nntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a'. Ndo' joo ntquiee' xjo s'om cajaan' na cwicañjoom' nlca, jo' jo' ntquiee' nntmaa' na'ñee' na la'xma' cwentaa' Ty'oqots'om.

2

Ñ'oom cwentaa' ntquiee' nntmaa' nn'a': Ñ'oom na tja tsjoom Éfeso

¹ Tsoti Jesús noo':

–U Juan, catseiljei' ñ'oommeii', catseicwanom' joona' na m'aa' ángel na mach'ee cwenta tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a' na m'a' tsjoom Éfeso. Catsu': "Nmeii' ñ'oom na matseina' nncjo' na too'ndye ntquiee' cancjuu ts'oo' ntyjaya. Ja m'aa'ya quii'ntaa' ntquiee' xjo s'om cajaan' na cwicañjoom' nlca: ² Mantyjiiya chiuu waa ts'iaa' na'ya na cwil'a'yo', ndo' cantyja na cwila'jnda'yo' na tica'ndyenc'uaa'ndyo'. Mantyjiiya na ticuaaya nquiu'yo' cantyja 'naa' nn'a' na tia' nn'a'ndye. Ndo' jnda' jliu'yo' chiuu laxma' nn'a' na cwe' cwil'aya na cwiluiindyö apóstoles, jnda' jliu'yo' na cantundyö na'ñee'. ³ Ntyjiiya na t'ma' n'om'yo' ndo' na cwila'quii' n'om'yo' meii' t'ma' nawil' cwiwi'nom'yo'. Mei' ticwintque'yo' na cwila'jnda'yo' na cwindye'ntjom'yo' noo'. ⁴ Saa' waa na ntyjiiya ñ'e'ndyo': tacantyyaa' n'om'yo' ja cha'xje' quia to'jndyee'yo' na jee' jnda' nquiu'yo' ñ'e'ndyo. ⁵ Cjaañjoom' n'om'yo' cha'tso na ñel'ajndyee'yo' ndo' je' tacol'a'yo', calcwe' n'om'yo'. Cal'a'ndda'yo' yuu na ya cha'xje' na ñel'ajndyee'yo', Ee xe' tical'a'yo' na ljo', quia jo' nncuaçaño'ya 'o' ndo' nncwji'a' xjo na ñjoom' sca quii'ntaa'yo'. ⁶ Saa' waa cwii' na jee' majo'ndyo cantyja 'na'yo'. M'a'yo' na jndoo'yo' ts'iaa' na la'xma' nn'a' tmaa' na jndyö nicolaítas, ndo' mati nncjo'

jndoya ljo' na cwil'ana. ⁷ 'Ñee' 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om quia tso: 'Ñee' juu na jndaa jnaⁿñe ñequio natia, ñnequiaya na nlquii taa' ts'oom na mañequiaana' na wando' ts'aⁿ. Juu ts'oom'ñeeⁿ meintyjee'na xcweya paraíso cwentaa' Ty'oots'om."

Ñ'oom na tja tsjoom Esmirna

⁸ Tsoti Jesús nqoⁿ:

—Catseiljei' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' jooa' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿna tsjoom Esmirna. Catsu': "Ñ'oommeiiⁿ matseinaⁿ ja, na m'aaⁿya najndyee ndo' m'aaⁿya na macanda. Ja meiiⁿ na jnda' t'io saa je' jnda' mawandoxco. ⁹ Mantyjiiya chiuu waa na m'aⁿ'yo' ndo' nawi' t'ma' na cwiwinom'yo'. Ndo' ntyjiiya cantyja na wanty'iaandyo m'aⁿ'yo' saa jo nnom Ty'oots'om laxmaⁿ'yo' na tyandyo'. Ntyjiiya ñ'oom wi' na cwilue nn'aⁿ nacjo'yo'. Naⁿñeeⁿ tuindyena na judíos saa cantyja na cwil'ana mach'eena' na meiⁿchjoo nchii jo' jooa. Jooa la'xmaⁿna tmaaⁿ nn'aⁿ na matseitjom Satanás cwentaaⁿaⁿ. ¹⁰ Tintyue'yo' cwii nawi' na manntjom'yo'. Ee queⁿ'yo' cwenta, mawaa xjeⁿ na cwantindyo' 'o nnts'a'yo' w'aancjo nc'e na taa' ts'om tsaⁿjndii. Ee ñe'caljeiiⁿ chiuu n'om'yo'. Nntjom'yo' nawi'ñeeⁿ cwii qui xuee saa caljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' na ñe'cwii cala'tiuu'yo' meiiⁿ ñequio jo' cwje'yo', quia jo' ja ñnequiaya na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'. ¹¹ 'Ñee' 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ: 'Ñee' juu na jndaa jnaⁿñe ñequio natia, juu na jnda' we ndii' na nncue' ts'aⁿ, xocat'uiina' jom."

Ñ'oom na tja tsjoom Pérgamo

¹² Tsoticheⁿ Jesús nqoⁿ:

—Catseiljei' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' jooa' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na m'aⁿ tsjoom Pérgamo. Catsu': "Luaa ñ'oom na matsjoo nncó na maleiñ'oⁿya xjo na taa' we ntyja: ¹³ Mantyjiiya chiuu waa na m'aⁿ'yo' ndo' na majo'to cwic'eⁿ'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjom tsaⁿjndii. Ntyjiiya na tyeⁿ cwilei'ñ'om'yo' xueya ndo' tyootjei'ndyo' cantyja na cwila'yu'yo' ñ'eⁿndyo' meiiⁿ na xcwe quii' tsjom'yo' jla'cuee' nn'aⁿ ti'x'iaa'yo' Antipas. Jom ñequio na xcwe' ts'oom tyocwji'yuu'ñe cantyja 'na'ya ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom tsaⁿjndii na maxjeⁿ mac'eⁿ jo' jo'. ¹⁴ Saa niom nt'om na ntyjiiya ñ'eⁿndyo', ee m'aⁿ cwantindyo' 'o na cwilei'ñ'om'tyeⁿ'yo' ñ'oom na t'moⁿ Balaam. Jom t'mooⁿ nnom Balac ñ'oom na s'aana' na jla'tjoondye nn'aⁿ Israel nnom Ty'oots'om. Ee tsoom na ya na cala't'maa'ndyena 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a. Ndo' ya na nnc'oocatsa'na sei quioo' jo ndaana', jnda' jo' nntquina sei'ñeeⁿ. Ndo' tsoom na maxjeⁿ ya na cwe' nc'omyana ñequio nc'iaana. ¹⁵ Mati waa cwiicheⁿ na ntyjiiya ñ'eⁿndyo' na m'aⁿ nt'omndyo' 'o na cwilei'ñ'om'tyeⁿ'yo' ñ'oom na cwit'mooⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na jndy nicolaítas, ndo' ñ'oom'ñeeⁿ jeeⁿ jndoya. ¹⁶ Jo' chii calcwe' n'om'yo'. Ee xeⁿ tical'a'yo' na ljo', tyuaa' nncuaçañooⁿya 'o ndo' ñequio xjo na macalui' quii' 'ndyo nnts'aaya tia' ñ'eⁿ cwantindyo' 'o na cwito'ñoom'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁷ 'Ñee' 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. 'Ñee' juu na jndaa jnaⁿñe ñequio natia, ñnequiaya maná na nlcwa' na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ. Ndo' ñnequiaya cwii tsjo' canchii' nnom. Nacjoo'

juuna' nntseiljeixco xueya ndo' meiⁿcwii ts'aⁿ ticaljei ljo' matso ljeiiⁿñeeⁿ, macanda nquii ts'aⁿ na nncoⁿñom juuna' ntyjii."

Ñoom na tja tsjoom Tiatira

¹⁸ Tsoticheⁿ Jesús noqⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' jooⁿa' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' Ty'oqots'om na m'aⁿ tsjoom Tiatira. Catsu': "Luua ñ'oom na matseinaⁿ nnco na cwiluindy^o Jnda Ty'oqots'om. N'omnoqⁿ jeeⁿ xueena' cha'cwijom chom, ndo' nc'a caxueena' cha'cwijom s'om wee na jnda seilju'ya ts'aⁿ. ¹⁹ Tcuu mantyjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'na'ya na cwil'a'yo' ndo' na wi' n'om' nc'iaa'yo' na la'xmaⁿ'yo' na cwila'yu'ya n'om'yo'. Ndo' ntyjiiya na ya cwindye'ntjom'yo' noqⁿ ndo' na tica'ndyenc'uaa'ndyo'. Ndo' je' candaaⁿ'ti waa na cwil'a'yo' naquii' ts'iaaⁿ 'na'ya nchiiti quia to'jndyee'yo'. ²⁰ Saa waa na ntyjiiya ñ'eⁿndyo' ee cwiñe'quiandyo' na ma'moqⁿ cwii yuscu ñ'oom na tis'a quii'ntaaⁿ'yo'. Jom cwe' matsoyaaⁿ na cwiluiñe ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oqots'om, saa mach'eeⁿ cha'na tyoch'ee yuscu na jndyu Jezabel. Manquii'nn'aaⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjom noqⁿ. Ee ma'moqⁿ na wanaaⁿ na cwe' c'omyana ñ'eⁿ nc'iaana, ndo' na cala't'maaⁿ'ndyena 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ n'la, ndo' ya na catquiina sei' na ty'equeⁿ nn'aⁿ jo ndaaⁿ jooⁿa'. ²¹ Ndo' jnda tquiaya na wanaaⁿ na calcwe' ts'oom jnaaⁿ'a, saa tiñe'calcwe' ts'oom na cwe' m'aaⁿ'yaaⁿ ñequio nn'aⁿ. ²² Que'nyo' cwenta, ja nntseiquioq cwii tycu w'ii nacjoom'm. Ndo' mati nquiee nn'aⁿ na cwe' m'a'ya ñ'eⁿñê, nnts'aa na nntjoomna cwii nawi' t'maⁿ xeⁿ na ticalcwe' n'omna na cwila'jomndyena natia na mach'eeⁿ. ²³ Ja nntseicwjaya cha'tso nn'aⁿ na cwi'oontyjo naxeⁿ'eⁿ na cwiluindy^e cha'cwijom ntseinaaⁿ. Ndo' na ljo' cha'tso ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji'la cwentaya nliuna na ja ntyjiitcuundy^o chiuu waa na matseituu ts'aⁿ ñequio chiuu waa na m'aaⁿ' ts'om ts'aⁿ. Ndo' cantyati na jnda ñel'a'yo', malaa'ti' nñequiaya na nlo'ñom ticwiindy^o 'o. ²⁴ Saa n'tomndyo' 'o na m'aⁿ'yo' Tiatira na tyoolajomndyo' ñ'oom na cwindye naⁿ'ñeeⁿ, meiⁿ tyoowijndo' n'om'yo' ñ'oom'ñeeⁿ na cwiluena la'xmaⁿ'na' ñ'oom wanty'iuu' cantyja 'naaⁿ Satanás. Ndo' na luua' waa ticatiqoty^a xuu nacjo'yo'. ²⁵ Saa macanda matsjo^o na caljoo'ndyo'tye'yo' cantyja 'naaⁿ' ñ'oom na mayuu' na cwilei'ñ'om'yo', hasta xjeⁿ na nncuaya. ²⁶ Ndaaⁿ joo nn'aⁿ na cwita'ntjom na ñe'cats'aa Satanás xjeⁿ jooⁿa ndo' cwiljoo'ndyetyeⁿna cantyja 'na'ya hasta na macanda, nñequia najndeii na matseixmaⁿ na nntsa'ntjomna nn'aⁿ na cwii cwii ndyuaa. ²⁷ Jnda tquiia Tsotyaya na nntseixmaⁿ'ya na nntsa'ntjoⁿ'ya. Cha'xjeⁿ na nntiuujndaⁿ xuaa na mmeiⁿ' ts'aⁿ ts'oom'ei'xjo, maluaa' nncu'xeeⁿ nn'aⁿ. ²⁸ Ndo' nñequiaya caxjuunco nnom tsaⁿ'ñeeⁿ. ²⁹ Ñeeⁿ 'o na ñe'candy'e'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'a."

3

Ñoom na tja tsjoom Sardis

¹ Tsoticheⁿ Jesús noqⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' jooⁿa' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'a na m'aⁿ tsjoom Sardis. Catsu': "Luua matsjo^o nnco na matseixmaⁿ'ya ntquiee' Espíritu cwentaa' Ty'oqots'om ndo' ntquiee' canjuu: Tcuu mantyjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'na'ya na cwil'a'yo' na m'aⁿ'yo' ndo' na waa ñ'oom cantyja 'na'yo' na jeeⁿ tando' n'om'yo', saa tiyuu'. 'O cwilaxmaⁿ'yo' cha'cwijom l'oo. ² 'O

na m'aⁿyo' cha'cwijom na cwindā'yo', calcwiiya n'om'yo'. Juu chjoowi' na ndi cwileiñ'om'yo', calajnda'yo' na nncjaanajndeina'. Ee mawaa xjeⁿ na ñe'cantycwii naya'ñeeⁿ naquii' n'om'yo'. Ee maljeiya na tixcwe cwil'a'yo' jo nnom Tsotyaya Ty'oots'om. ³ Quia jo' tyeⁿ cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom naya na jnda' to'ñoom'yo'. Calawe'yo' jooⁿā' ndo' calcwe' n'om'yo'. Ee xeⁿ ticalajndaa'ndyo' na nnc'om'c'eendyo', mats'ia jo' nncuacañooⁿya 'o cha'cwijom macwjee'cañoom tsaⁿcanch'ue quia tic'omc'eeñe ts'aⁿ. Meiⁿ xocala'noⁿyo' ljo' xjeⁿ nncuacañooⁿya 'o. ⁴ Saa m'aⁿ cwantindyo' 'o tsjoom Sardis na tyoolacwajndiindyoy' lia'yo' ñequio natia. Jo' chii ñnequiaya liaa canchii' na nlcwee'yo' ndo' nnc'om'yo' ñ'eⁿndyo ee la'xmaⁿyo' na nnda'yo' jooⁿā'. ⁵ Ñeeⁿ joo na jndaⁿ jnaⁿndye ñequio natia, nntseicwaya liaa canchii' naⁿñeeⁿ. Meiⁿ tijoom catseicanduu'a ncuena nacjoo' libro na chuuna' ncuue nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'. Ndo' nncwji'yuu'ndyo na cwilui-indyena cwentaya jo nnom Tsotyaya ndo' mati jo ndaa' ángeles cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa' ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ."

Ñ'oom na tja tsjoom Filadelfia

7 Tsoticheⁿ Jesús nooⁿ:

—Catseiljei'ti ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' jooⁿā' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ tsjoom Filadelfia. Catsu': "Ja cwiluiindyoy na lju' ts'ooⁿ ndo' cwiluiindyoy ñ'oom na mayuu'. Cha'xjeⁿ David tyowaa najneiⁿ na tyotsaⁿntjoom cha'waa ndyuaaⁿaⁿ, mati ja matseixmaⁿya juu najndeiⁿ na matsaⁿntjom Ty'oots'om. Ee ja tseixmaⁿya na ñnequiaya na wanaaⁿ na nncjaaqueie' ts'aⁿ cañoom'luee oo na ticwanaaⁿ. Nnco matseicanaaⁿndyo ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu nndaⁿ nntseicu'tyeⁿ. Oo matseicu'tyaⁿya ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu nndaⁿ nntseicanaaⁿñe. Luaa waa na matsjoo nnc^o: ⁸ Mantjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'naⁿya na cwil'a'yo'. Canda'ia'yo', jnda' seicanaaⁿndyo cwii cha'cwijom 'ndyoots'a jo ndaa'yo' cha ndaaⁿ nntjei'yuu'ndyo' cantya' 'naⁿya, ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu nndaⁿ nntseicu'. Ee meiⁿ út'maⁿ waa na jnda'yo', saa cwilacanda'yo' ñ'oomya meiⁿ tyootjei'ndyo' cantya' 'naⁿya. ⁹ Luaa waa na nnts'aaya. M'aⁿ nn'aⁿ tsjom'yo' na cwiluena na jooⁿā' na mayuu'cheⁿ judíos na wi' ts'om Ty'oots'om. Saa cantya' na cwil'ana mach'eena' na tiyuu' na ljo'. Ñenquii'cheⁿ cantu cwila'neiⁿna, ee la'xmaⁿna tmaaⁿ cwentaa' Satanás. Jo' chii queⁿyo' cwenta, nnts'aaya na nnc'oontyjaaⁿ 'o na nnta'na cantyena jo ndaa'yo'. Ndo' na nnc'oola'noⁿna na ja m'aaⁿya na candya' ts'ooⁿya 'o. ¹⁰ Nc'e na cwiqueⁿyo' cwenta ñ'oom na tsjoo na tica'ndyenc'uaa'ndyo' meiⁿchiuucheⁿ na cwitjom'yo', jo' chii mati ja nnts'aa cwenta 'o juu xjeⁿ quia na nlco'wi'na' cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. ¹¹ Queⁿyo' cwenta, matyuuaⁿ nncuacañooⁿya 'o. Cha'tso naya na tseixmaⁿya na jnda' to'ñoom'yo', tila'candyaandyoy' jooⁿā', cha' tints'aana' na ticanda'yo' cwii corona. ¹² Ñeeⁿ juu na cwinaⁿñe ñequio natia, ja nnts'aa na nljoo'ñetyeⁿ nacañoom' Ty'oots'om. Nntseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom cwii ta ts'oomx'ee wats'om cañoom'luee. Ndo' tijoom cwinnwji'na' juu jo' ee nquii' Ty'oots'om cwentaya cwiluiñe wats'om'ñeeⁿ. Ndo' nntseiljeiya xueⁿeⁿ nacjoo' tsaⁿñeeⁿ ñequio xuee' tsjoom 'naaⁿaⁿ, majuu tsjoom Jerusalén xco. Tsjoom'ñeeⁿ ndyocuena' na nnaⁿna' cañoom'luee yuu na m'aaⁿ nqueⁿ na cwiluiñe cwentaya. Ndo' mati nntseiljeiya cwiicheⁿ xueya na xcona' nacjoo' tsaⁿñeeⁿ. ¹³ Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa' ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ."

Ñ'oom na tja tsjoom Laodicea

14 Tsoticheⁿ Jesús ngoⁿ:

—Catseiljei'ti ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' Ty'oqots'om na m'aⁿ tsjoom Laodicea. Catsu: “Luaa matsjoq nncō na cwiluiindyō ñ'oom na mayuu' ndo' ñequii'cheⁿ macwji'yuu'ndyō ñ'oom na candaā'. Ñ'eⁿndyō ja s'aa Ty'oqots'om cha'tso na tuii. 15 Ja mantyjiiya chiuu waa na la'xmaⁿ'yo'. Ticatseijomna' 'o meⁿ cha'na ndaatioo teiⁿ, oo meⁿ cha'na ndaatioo jmeiⁿ. Toom cwe' m'aⁿ'yo' na queeⁿya n'om'yo' cantyja 'naⁿya quia jo' nntseijomna' 'o cha'na ndaatioo jmeiⁿ. Oo toom cwe' candaā'ñ'eⁿ na l'o'yo' ja quia jo' nntseijomna' 'o cha'na ndaatioo teiⁿ. 16 Saā n'e na cwe' cwiljoyato n'om'yo' chiuu waa na m'aⁿ'yo', jo' chii matseijomna' 'o cha'cwijom ndaa na cwe' tue'ncue, meⁿ tijmeiⁿ ndo' meⁿ titeiⁿ. Na luaa' waa na cwila'xmaⁿ'yo', maxjeⁿ nncwjiia' 'o cantyja 'naⁿya cha'xjeⁿ na macwji' ts'aⁿ ndaaⁿ quiⁿ 'ndyoo. 17 Ee cwindu'yo': Jâ tyandyō, jnda teit'aa' 'naa'yâ. Meⁿ cwii tjaa na cwimatseitjoona' jâ. Saā ticaliu'yo' na 'o la'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na nty'iaa'ndye. La'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na wi' cwitjoom, ndo' nn'aⁿ na jñeeⁿndye. La'xmaⁿ'yo' na nchjaaⁿ'yo' ndo' na ñecantsei'ndyō'.

18 Jo' chii matseijndo'a n'om'yo' na cal'uee'ndyō' naya na m'aaⁿya na matseijomna' juuna' cha'na s'om cajan' na cajndati, quia jo' nnc'om'yo' na mayuu'cheⁿ na tyandyō' jo nnom Ty'oqots'om. Ndo' cal'ueendyō' liaa canchii' na m'aaⁿya na nlcwee'yo', quia jo' nntseicu'na' na jnaa'yo' na m'aⁿ'yo' na ñecantsei'ndyō'. Ndo' cal'uee'ndyō' ncheⁿ nasei na nnc'oocue n'omndaā'yo' quia jo' nleitquioo'yo' na nla'no'yo' chiuu waa cantyja na m'aⁿ'yo'. 19 Cha'tso nn'aⁿ na candya' ts'oqōⁿya, quia cwila'tjoondyena macwaⁿya joona, ndo' matseisei'a joona quia na maca'na'. Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'yo' na cjoo' n'om'yo' cantyja 'naⁿya, ndo' calcwe' n'om'yo'. 20 Queⁿ'yo' cwenta, meintyjaā'a 'ndyoots'a ndo' macjoo'a juuna'. Xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na nndii na macwaⁿya, ndo' nntseicanaa'ñee 'ndyoots'a, nncjoqūā'a na nntseijomndyō ñ'eⁿñê. Nlcwaa'a ñ'eⁿñê ndo' mati nlcwaaⁿ'aⁿ ñ'eⁿndyō. 21 Ñeeⁿ juu na jnda jnaⁿñee ñequio natia, quia mawa'catyaⁿ tio 'naⁿya, nñequiaya na nncwacatyeeⁿ na cañomya, cha'xjeⁿ ja jnda jnaⁿndyō ñequio natia ndo' jnda jndyocajmaⁿya nacañoom' Tsotyaya tio 'naaⁿ'aⁿ. 22 Ñeeⁿ 'o na ñe'candy'e'yo', candy'e'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espiritu Santo ndaā ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'aⁿ.”

4

Cwiwit'maaⁿñee Ty'oqots'om cañoom'luee

1 Jnda jndii ñ'oommeiⁿ, quia jo' tco'nnda'na' ngoⁿ na nty'iaya cwii 'ndyoots'a na wanaaⁿ cañoom'luee. Ndo' jndiinnda'a na seineiⁿ juu na jndiindyāā na teic'uaa jndyee' cha'cwijom ntu, tso ngoⁿ:

—Candyo'waa' ñjaaⁿ, ndo' m'mooⁿya njom' chiuu waa na quia wjaaluuti.

2 Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ m'aaⁿya nacje 'naaⁿ Espiritu Santo. Quia jo' nty'iaya na meintyjee' cwii tio cañoom'luee, wacatyeeⁿ cwii ts'aⁿ nacjo' juuna'.

3 Jeeⁿ neiⁿncoo' caxueeñê. Juu jo' matseijomna' cha'cwijom tsjo' jaspe ñequio cornalina na jeeⁿ wando' colo 'naa'na'. Tio'ñeeⁿ ndii'na' catsuutsoom'naⁿ na tseijomna' cha'na tsjo' esmeralda na jeeⁿ neiⁿncoo'na'. 4 Ndo' ndiocheⁿ tio'ñeeⁿ meintyjee' nt'omcheⁿ ntquiuu nchoo' ñequiende ntio. Jo' jo' meindyuaandye ntquiuu nchoo' ñequiiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Cwee'na liaa canchii' ndo' ñjom corona s'om cajan' nqueⁿna. 5 Juu tio'ñeeⁿ na meintyjee' xcwe cwicalui' chom ntsuee ndo' c'uaa cwila'na'na'. Ndo' jo nnom tio'ñeeⁿ

meintyjee' ntquiee' sca catsuu na cwiwixuee chom. Joo chom'ñeeⁿ cwilui-indye ntquiee' Espíritu na cwiluiñe Ty'oqots'om. ⁶ Ndo' jo nnom tio'ñeeⁿ waa cwii ndaaluee na jee' caxuee cha'na tsioo.

Ndo' ndiocheⁿ tio'ñeeⁿ m'aⁿ ñequiee naⁿ na ta'ndo' na niom n'om ndaana jo nanqueⁿ na ndo' jo ndaana. ⁷ Joo tsaⁿ na wando' na nty'iajndyaa, matseijomna' jom cha'cwijom liom. Ndo' tsaⁿ na jnda we, matseijomna' jom cha'cwijom quioo'jndyo. Tsaⁿ na jnda ndyee, matseijomna' nnoom cha'na nnom ts'aⁿ. Ndo' tsaⁿ na jnda ñequiee, matseijomna' jom cha'cwijom cachi na mantya. ⁸ Ndo' cha'tsondye joo naⁿñeeⁿ na ta'ndo', niom yom yom lquiina. Cha'waandyena ñ'eⁿ lquiina chuu' n'om ndaana. Naxuee natsjom tic'oomeintyjee'na na cwiluena:

Nquii Ta Ty'oqots'om matseixmaⁿñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda.

Lju'. Lju'. Lju' cwiluiñe.

Nqueⁿ m'aaⁿ nacjee' na jnaⁿjndyeena'.

Maxjeⁿ m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ ndo' nncue'ntyjo na nncwjee'cañoom.

⁹ Joo ñequiee naⁿñeeⁿ na ta'ndo', cwilcwii'na nquii Ty'oqots'om na wacatyeeⁿ tio, jom na tjaa yuu cantycwii na wanoom'm. Cwila't'maaⁿndyena jom ndo' cwiñe'quiiana na quianl'uaaⁿaⁿ. ¹⁰ Quia na cwil'ana na ljo', quia jo' cha'tso ntquiuu nchoo' ñequiee naⁿ na cwiluitquiendye cwita'na cantyena jo nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio. Cwila't'maaⁿndyena jom na tjaa yuu cantycwii na wanoom'm. Cwitsa'na corona 'naa'na jo nnom tio. Cwiluena:

¹¹ 'U Ta Ty'oqots'oomyâ na t'maⁿ cwiluiindyuu',

jeeⁿ matsona' na cwit'maaⁿndyu'.

'U tijoom cantycwii cantyja najndu'.

'U sa' cha'tso na niom.

Tuiina' nc'e na l'ue ts'om' ndo' ndim'aⁿna' nc'e 'u.

5

Tsom na to'ñom Catsma'

¹ Ndo' nty'iaya cwii tsom na chu'l'cwiina' na maleiñ'oom nqueⁿ na wacatyeeⁿ nacjoo' tio. Ndiina' ts'oqⁿ ntyjaya ndo' we ntyja teiljeiina'. Ndo' ntquiee' joo na tjata'tye'na'. ² Ndo' nty'iaya cwii ángel na jeeⁿ jndeiina' jeeⁿ c'uaa 'ndyoo na matseinei'. Mawax'ee:

—¿Ñeeⁿ juu tseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe yuu na ta'tye' tsomwaa ndo' na nntseicanoⁿ juuna'?

³ Saã meiⁿcwii tjaa ñeeⁿ c'oom na matseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe tsom'ñeeⁿ, meiⁿ ángeles cañoom'luee, meiⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, meiⁿ añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda tjá na m'aⁿ tsjoom l'oo. Meiⁿ cwii na ndyee ndii'ndye joona ticandaa nty'iaa' naquii' tsom'ñeeⁿ. ⁴ Jo' chii jeeⁿ tyot'iqoo cwe' nc'e na meiⁿcwii tjaa ñeeⁿ tseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe tsom'ñeeⁿ, meiⁿ na nnty'iaa' naquii'na'.

⁵ Ndo' cwii nquiee naⁿñeeⁿ na cwiluitquiendye tso nooⁿ:

—Tant'ioo' ee m'aaⁿ nqueⁿ na jnda seityueeⁿeⁿ juu natia. Jom tseixmaaⁿ na nntseicanaaⁿñe cwii ndo' cwii ntquiee' joo na tjata'tye' tsom'ñeeⁿ ndo' nntseicanoⁿoⁿ juuna'. Jom matseicaⁿjndyuna' Liom cwentaa' tmaaⁿ nn'aⁿ Judá na cwiluiñe tsjaa' David na jndyowicantyjoo'.

⁶ Quia jo' nty'iaya cwii ts'aⁿ cha'cwijom catsmaⁿ na jnda jla'cuee' nn'aⁿ. Meintyjeeⁿeⁿ nacañoom' tio quii'ntaaⁿ ñequiee naⁿta'ndo' ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye. Jom niom ntquiee' ndei'jñeeⁿeⁿ ndo' niom ntquiee' n'omnnoom. Joo n'omnnoom cwiluiindyena' ntquiee' Espíritu na cwiluiñe Ty'oqots'om na jñoom cha'waa tsjoomnancue. ⁷ Ndo' tjantyjaaⁿaⁿ nquii na

wacatyeeⁿ tio. To'ñoom tsom na ndii' ts'o ntyjaya. ⁸ Ndo' jom na matseica-jndyuna' Catsmaⁿ quia jndā to'ñoom tsom'ñeeⁿ, quia jo' ñequiee naⁿ na ta'ndo' ta'na cantyena jo nnoom ndo' majo'ti l'a ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Ticwiindy naⁿ t'quie'ñeeⁿ maleiñ'oom arpa ñequio waso s'om cajaⁿ na too'cheⁿ na' ñjom suu. Suu'ñeeⁿ tseixmaⁿ na' ñ'oom ndyuee nn'aⁿ na cwiluiindy cwentaa' Ty'oōts'om quia na cwila'neiⁿ na nnoom. ⁹ Ndo' cwitana cwii luantsa xco. Cwiluena:

'U tseixmaⁿ na nncōñom' tsomwaa' ndo' nntseicanaaⁿ ndyu' yuu na tjata'tyeⁿ juuna'.

Ee jla'cuee' nn'aⁿ 'u ndo' ñequio niom' tioml'ua' jnaaⁿ nn'aⁿ cha nla'xmaⁿ na cwentaa' Ty'oōts'om.

Joonā cwiluiindyena nn'aⁿ na ticwii cwii ntmaaⁿ, ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ,

ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye, ñequio nn'aⁿ cwii cwii ndyuua.

¹⁰ Jndā tqueⁿ na cwiluiindyena tmaaⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjom Ty'oōts'oomya. Ndo' jndā tqueⁿ joona na cwiluiindyena ntyee na cwindye'ntjomna nnoom. Ndo' nntsa'ntjomna nn'aⁿ tsjoonnancue.

¹¹ Quia jo' cwiicheⁿ cwii ndii' nty'iaya ndo' jndiyya na c'uaa ndyuee jndye ángeles na m'aⁿ ndiocheⁿ yuu na wacatyeeⁿ tio ñequio ñequiee naⁿ na ta'ndo', ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Ndo' tue'ntyjo na jndyendye ángeles'ñeeⁿ cha'na nqui meiⁿ ndii' na nqui nqui meiⁿ. ¹² C'uaa cwiluenta:

Juu Catsmaⁿ na jla'cuee' nn'aⁿ,
t'maⁿ cwiluiñê cantyja najneiⁿ,
ndo' tseixmaaⁿ na tyañê.

Macandā jom cwiluiñê na jndō' ts'oom ndo' cha'tso nndā nnts'aaⁿ.

Jeeⁿ maty'iomna' na cal'uuya ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ, ndo' calawaandyāya jom ndo' cala't'maaⁿ ndyo jom.

¹³ Ndo' mati jndiyya na teic'uaa ndyuee ticwii cwii nnom na s'aa Ty'oōts'om jo cañoom'luee, ñequio nnom tsjoonnancue, ñequio tsjoom l'oo, ñequio naquii' ndaaluee. Cha'tso na m'aⁿ jo' jo' luaa tyolue:

Cantyjati na tjaa yuu cwintycwii xuee,

cala't'maaⁿ ndyo nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio ñequio juu Catsmaⁿ.

Maty'iomyana' na cal'uuya ñ'oom ya cantyja 'naaⁿna, ndo' calawaandyāya joona,

ee t'maⁿ waa najndeiⁿ na la'xmaⁿna.

¹⁴ Ndo' ñequieendye naⁿ na ta'ndo', tyolue:

—Amén.

Ndo' joo ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ta'na cantyena, tyola't'maaⁿ ndyena nqueⁿ na tjaa yuu nntycwii na wanoom'm.

6

Ntquiee' joo na tjata'tyeⁿ tsom

¹ Quia jo' nty'iaya nquii Catsmaⁿ seicanaaⁿ ñê yuu najndyee na ntquiee' joo na ta' t'om'ñeeⁿ. Ndo' jndiyya na matseineiⁿ cwii tsaⁿ najndyee na ñequieendye naⁿ ñeeⁿ na ta'ndo'. C'uaa seineiⁿ cha'cwijom c'uaa 'ndyoo tsuee. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

² Quia jo' jleity'iom nooⁿ ndo' queⁿ cwenta, nty'iaya cwii caso canchii'. Ndo' wa'ljoo ts'aⁿ naxeⁿ'yo'. Maleiñ'oom casa' ndo' jndā to'ñoom corona na ñjom xqueeⁿ. Tyomanoom na jndā jnaⁿ ñê ñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacjoom'm ndo' mal'uee'ñê yuu na nnaⁿ jndeiityeeⁿ.

³ Jnda na seicanaaⁿñê yuu na jnda we na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' jndiyya na matseineiⁿ tsaⁿ na jnda we na ñequieendye naⁿñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

⁴ Ndo' jlui'nom cwiicheⁿ caso wee. Ndo' juu ts'aⁿ na wa'ljoo, to'ñoom najneiⁿ na nncwjaaⁿñê tia' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha cantycwii na ya m'aⁿ na ñ'eⁿ nc'iaana tsjoonnancue, cha yacheⁿ cala'cwjeendyena. Ndo' to'ñoom cwii xjo espada na jeeⁿ t'maⁿ.

⁵ Jnda na seicanaaⁿñê yuu na jnda ndyee na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' jndiyya na matseineiⁿ tsaⁿ na jnda ndyee na ñequieendye naⁿñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

Ndo' nty'iaya cwii caso ntoom ndo' ts'aⁿ na wa'ljoo maleichom lua'ncjeⁿ.

⁶ Ndo' jndiyya teic'uaa quii'ntaaⁿ ñequiee naⁿ na ta'ndo' na catseineiⁿ ts'aⁿ, tso:

—We tsua'xjo lqueeⁿ trigo, na jndana' cwii denario, cha'xjeⁿ na mawan-tjom ts'aⁿ na cwii xuee. Ndo' yom tsua'xjo lqueeⁿ cebada na jndana' cwii denario, saã tints'aⁿ na nntseitjoona' seitye ñequio winom.

⁷ Quia na seicanaaⁿñê yuu na jnda ñequiee na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ, jndiyya na matseineiⁿ tsaⁿ na jnda ñequiee na ñequieendye naⁿñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

⁸ Quia jo' jleity'iomnnda' ngoⁿ ndo' que^m cwenta nty'iaya cwii caso tsjaa'. Ndo' ts'aⁿ na wa'ljoo, matseicajndyuna' jom nquii na waa najndeiⁿ na cwiwje nn'aⁿ. Ndo' jo naxeeⁿeⁿ jndyontyjo tsaⁿ na cwentaa' yuu na meindoo' l'oo. To'ñoomna najndana na nla'cwjeena xcwee' na xcwe nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoonnancue. Nl'ana na nla'cwjeendye nn'aⁿ ñ'eⁿ ncjo, ndo' ñequio jndo' ts'om, ndo' ñequio ntycu, ndo' ñequio quioo' wjee.

⁹ Quia na seicanaaⁿñê yuu na jnda 'om na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' teitquioo' nty'iaya tio t'maⁿ. Ndo' jo ndo' x'ena' m'aⁿ añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda tja na jla'cwjee nn'aⁿ joona nc'e na tica'ndyena ñ'oom' Ty'ooots'om, mei' tica'ndyena na tyotjeii'yuu'ndyena ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁰ Joo naⁿñeeⁿ jndeiⁿ jla'xuaana, jlueⁿ:

—U Ta na macanda nncu' matsa'ntjom' cha'tso, 'U tseixmaⁿ na lju' ts'om' ndo' na matsei'canda' ñ'oom'ndyo'. ¿Cwanti cwiyo m'aaⁿna' ndo' nncue'ntyjo na nncu'xeⁿ naⁿñeeⁿ na m'aⁿ tsjoonnancue na waa jnaaⁿna jnaaⁿ na tjaã jã? ¿Cwaaⁿ nntsa' na nntioomndyena nioomyâ na tcwe'?

¹¹ Ndo' cwii cwiindy^e joona to'ñoomna liaa canchii' na tei'ncoonal. Ndo' matsoom ndaãna na cwindo'yana chjootindy^e hasta quia nntseicandaã'ñena' na nncwje nt'om nn'aaⁿna na cwindy'e'ntjom nnoom, ee ma-jndaa' na nla'cwjee nn'aⁿ naⁿñeeⁿ cha'xjeⁿ na tja joona.

¹² Seicanaaⁿñê yuu na jnda yom na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ. Ndo' queⁿyo' cwenta jeeⁿ jndeiⁿ s'eii. S'aana' na teintomñe ñe'quioom' cha'na cwii liaa na ntom ndo' s'aana' na teiweeñe chi' cha'cwjom niom'. ¹³ Ndo' cancjuu jnaaⁿndyena tsjo'luee, tquiaandyena tsjoonnancue. Cha'xjeⁿ na cwiqiaa ta'ndaa xqueⁿ ts'oom higuera quia na jndeiⁿ m'aaⁿ jndye, maluaa' matseijomna' tquiaandy^e cancjuu. ¹⁴ Ndo' tjatseilcwiñena' tsjo'luee cha'na matseilcwiñe che'nquii tsuee mana teindyooⁿ. Ndo' cha'tso ntsjo ñequio ndyuaaxe'ncwe, tei'ndyooⁿ. ¹⁵ Quia jo' nty'iaya nquiee nn'aⁿ na cwitsa'ntjom ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoonnancue, ty'elei'nomna ñequio nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluindy^e tsjoonnancue, ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom sondaro. Ndo' ñequio nn'aⁿ na tyandy^e, ñequio nn'aⁿ na waa najndeiⁿ na cwila'xmaⁿ, ñequio nn'aⁿ na cwindy'e'ntjomtyeⁿ, ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ xjeⁿ 'naaⁿ. Cha'tso naⁿñeeⁿ ty'eta'nty'iuuna naquii' ntsjo, quii'ntaaⁿ ljo'nty'a ndo' naquii' lue'ljo'. ¹⁶ Tyola'xuaana ndaaⁿ ntsjo ñequio ljo'nty'a, jlueⁿ:

—Cwa, quiaandyo' naciooyâ cha nndaã nnta'nty'iuuyâ nnom nqueⁿ na mawacatyeeⁿ tio ñequio nnom nquii Catsmaⁿ na t'maⁿ nlco'weeⁿ'eⁿ jâ. Ee nnts'aaⁿ na catigoⁿndyô.

¹⁷ Ee jnda tue'ntyjo juu xuee na t'maⁿti na matseiw'iityeeⁿ jâ cantyja 'naaⁿ' jnaaⁿyâ. Ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu na nndaã nluii'ñe na ticat'uiina' juu jo'.

7

Tioo ángeles sayo cantaa nn'aⁿ Israel

¹ Nquii Catsmaⁿ, jnda teinom na seicanaaⁿñê yom joo na tjata'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' nty'iaya ñequiee ángeles na meiⁿ'ntyjee' ñequiee nqui tsjoomnancue. Cwila'cu'na jndye cha tancjaana' nnom tsjoomnancue, meiⁿ nnom ndaaluee, meiⁿ nacjoo n'oom. ² Joonna jnda tquiaa Ty'oots'om na waa najndana na nl'ana nata' tsjoomnancue ñequio ndaaluee. Mafi nty'iaya cwiicheⁿ ángel na jnaⁿ jo yuu na macalui' ñe'quioom', juu maleiñ'oom sayo 'naaⁿ' Ty'oots'om na wando'. Jndei seixuaa ndaa ñequiee ángeles'ñeeⁿ. ³ Tso ndaana:

—Nntioojndyaa sayo cantaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom Ty'oots'oomya, nda jo' wanaaⁿ na nla'nda'yo' tsjoomnancue ñequio ndaaluee ndo' n'oom.

⁴ Ndo' jndiyya cwanti nn'aⁿ na tioo ángeles'ñeeⁿ sayo cantaa. Naⁿ'ñeeⁿ tue'ntyjo cwii siaⁿnto meiⁿ waljoo' wen'aaⁿ nchoo' ñequiee meiⁿndyena na cwiluiindyena canchoo'we ntmaaⁿ' nn'aⁿ Israel. ⁵ Na cwii cwii tmaaⁿ'ñeeⁿ jndaⁿ'ti canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ na tioo ángeles sayo cantaa. Tioona sayo canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Judá, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Rubén, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Gad, ⁶ canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Aser, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Neftalí, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Manasés, ⁷ canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Simeón, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Leví, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Isacar, ⁸ canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Zabulón, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ José, ndo' canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Benjamín.

Tmaaⁿ nn'aⁿ na cwee' liaa canchii'

⁹ Ndo' quia na jnda teinom cha'tso nmeiⁿ, nty'iaya cwii tmaaⁿ' nn'aⁿ na jndyendye na meiⁿ'cwii ts'aⁿ xocandaã nncuncho. Jnaⁿ naⁿ'ñeeⁿ ticwii cwii ndyuaa, ndo' la'xmaⁿ na ticwii cwii tmaaⁿ' nn'aⁿ, ñequio ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye, ñequio ticwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ'na. Meiⁿ'ntyjee' na jo nnom tio yuu na m'aaⁿ Ty'oots'om ndo' na m'aaⁿ Catsmaⁿ. Cwee'na liaa canchii' teincoo ndo' too' njom n'oom tanc'a lueena. ¹⁰ C'uaa cwila'neiⁿ'na, cwiluena:

Nquii Ty'oots'om cwentaaya na wacatyeeⁿ tio, ñ'eⁿ nquii Catsmaⁿ,

macanda joonna nquiuna cantyja na cwicalui'n'maaⁿndyo.

¹¹ Ndo' meiⁿ'ntyjee' cha'tso ángeles ndiocheⁿ nacañoom' tio yuu na meindyuaandye nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio ñequiee naⁿ'ñeeⁿ na ta'ndo'. Ty'etanquo ángeles nnomtyuaa jo nnom tio na wacatyeeⁿ nquii Ty'oots'om na tyola't'maaⁿndyena jom. ¹² Tyoluena:

Amén. Maty'iomna' na ticantycwii na cwila't'maaⁿndyo Ty'oots'oomya ndo' na cwilawaqandyaaya jom.

Macanda jom tseixmaaⁿ cha'tso na jndo' ts'oom.

Cwil'uuya na quianl'uaaⁿ'aⁿ ndo' cwil'uuya ñ'oom ya cantyja 'naaⁿ'aⁿ, ee jom t'maⁿ cwiluiiñê cantyja najneiⁿ ndo' cha'tso nndaã nnts'aaⁿ.

Tijoom cwintycwii cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Amén.

¹³ Quia jo' cwii naⁿñeeⁿ na cwiluiitquiendye, tso nqooⁿ:

—Joo na^maⁿ na cwee' liaa canchii' teincoo, ¿aa matsei'noⁿ ljo' cwilui-indyena, ndo' yuu jnaⁿna?

¹⁴ Ndo' tsjoo^ya nnom tsaⁿñeeⁿ:

—U ta, mantyji'.

Ndo' jom tsoom nqooⁿ:

—Nmeiiⁿ joo nn'aⁿ na jnda jnaⁿndye nawi' t'maⁿ na tei'nom. Jnda jla'yutyeⁿna ñeⁿ nqueⁿ na jñoom Catsmaⁿ na seiljoom'm n'omna ñequio nioom'm. Jo' na cwee'na liaa canchii'. ¹⁵ Manc'e jo' m'aⁿna jo nnom tio yuu na wacatyeeⁿ Ty'oots'om. Naxuee natsjom cwindye'ntjomna wats'om cañoom'luee. Ndo' nqueⁿ mach'eeⁿ cwenta joona. ¹⁶ Taxoc'omna na ñe'jndo'tina, meiⁿ na ñe'cwetina ndaa. Taxocanty'iaa'ti ñe'quioom' nacjoona, meiⁿ na nntseicooñetina' joona. ¹⁷ Ee nquii Catsmaⁿ na meintyjee' ndeyeyu jo nnom tio, jom nnteix'eeⁿ joona. Cha'na ts'aⁿ na maleichuu canmaⁿ, nncjaachom joona yuu waa xo'tyeⁿ na xocantquiee' ndaatioo na mañequiaana' na ticantycwii na wando' ts'aⁿ. Ndo' nquii Ty'oots'om nncuee'ñe' ndaandaana.

8

Sayo na jnda ntquiee'

¹ Nquii Catsmaⁿ, quia na seicanaaⁿñe' cwiicheⁿ joo na jnda ntquiee' na ta'tyeⁿ tsoⁿñeeⁿ, quia jo' teicheⁿ cañoom'luee cha'na xcwe hora. ² Jnda jo' nty'ia ntquiee' ángeles na meiⁿntyjee' jo nnom Ty'oots'om. To'ñoomna ntquiee' ntu. ³ Ndo' tue'cañoom cwiicheⁿ ángel. Tjameintyjeeⁿ ndeyeyu nomts'om na tuuina' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ. Maleiñ'oom xo' cwentaa' tsoomsuu na tuuina' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ. Ndo' to'ñoom cwenta jndye suu na nntseicoom nacjoo' nomts'om na meintyjee' jo nnom tio yuu na wacatyeeⁿ Ty'oots'om. Seitjoom suu'ñeeⁿ ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ cha'tso nn'aⁿ nnom Ty'oots'om, majoo nn'aⁿ na cwiluiindyena cwentaaⁿaⁿ. ⁴ Jnda jo' seicoom joona'. Tjawa tsoomsuu'ñeeⁿ jo nnom Ty'oots'om na tjoom'na' ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnoom na la'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ. ⁵ Ndo' juu ángel'ñeeⁿ seicatom'm xo' 'naaⁿaⁿ ñequio ñoom na ntyjo nomts'om. Jnda chii tjoom'm juuna' xjeⁿ tsjoomnancuecheⁿ. Mañoom' teic'uaa na jndeiⁿ cwila'xuaa ntsuee. Jndye nnom na tyowic'uaa. Tco'na' chom tsuee, ndo' s'eii.

Ntquiee' ntu na cwilei'cho ntquiee' ángeles

⁶ Quia jo' joo ntquiee' ángeles na cwilei'cho ntquiee' ntu, jla'jndaa'ndyena na nntjoo'na.

⁷ Juu ángel najndyee tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ. Ndo' jnaⁿna' na tua' tsaⁿ, tua' chom, na tjoom'na' niom'. Tquiaana' tsjoomnancuee. Ndo' tco manndyoo' xcwe tsjoomnancuee mati tco manndyoo' xcwe n'oom na meiⁿntyjee', ndo' tco cha'tso jnda ndeii.

⁸ Ángel na jnda we tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ, quia jo' ty'oom chom cwii cha'cwijom sjo t'maⁿ, jnda chii tju'na' jo' ts'om ndaaluee. Ndo' manndyoo' xcwe na cha'tso ndaaluee seicwaqueⁿna' niom'. ⁹ Jo' chii s'aana' na manndyoo' xcwe na cha'tso quioo' na m'aⁿ ndaaluee, tjayo'. Ndo' manndyoo' xcwe l'aandaa seityuii'na'.

¹⁰ Ángel na jnda ndyee tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ, quia jo' jnaⁿ cwii caxjuu t'maaⁿ tsjo'luee. Cwicoñe' cha'cwijom chom scacatsuu ndo' tíoñe' nacjoo manndyoo' xcwe candaa ñ'eⁿ lui'xo'. ¹¹ Ndo' s'aana' jeeⁿ ja ndaatioo'ñeeⁿ

cha'cwijom tso tjacanoom. Jo' chii caxjuu'ñeeⁿ seicajndyuna' tso tjacanoom. Ndo' jndye nn'aⁿ na teil'uee'ndye ndaa'ñeeⁿ, tjana ee jeeⁿ jana'.

¹² Ángel na jnda ñequiee tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ, quia jo' manndyoo' cha'na xcwe ñe'quoom' ñ'eⁿ chi' sei'ndaa'na'. Teintomna'. Ndo' majo'ti cancjuu tei'ndaa'. Taticwixueena'. Mati ñe'quoom' seitjoona' cha'na ñequiee hora na taticwixueeñe. Ndo' mati natsjom, seitjoona' cha'na ñequiee hora na taticwixueeñe chi' ñequio cancjuu.

¹³ Quia jo' nty'iaya, mantya cwiicheⁿ ángel nandye. Ndo' jndiyya na jndei matseixuaa, tso:

—Jeeⁿ wi' nntjoom nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue, quia na nleic'uaa ntu na cwinntjoo' ndyee ángeles'ñeeⁿ.

9

¹ Ángel na jnda 'om tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ. Quia jo' nty'iaya cwii caxjuu na jna' tsjo'luee, tíoñe tsjoomnancue. Ndo' caxjuu'ñeeⁿ tquiaa Ty'ooots'om ts'ow'aa nnoom cwentaa' cwii tsue' na tjaa yuu ntycwii na njoom. ² Seicanaa'ñe 'ndyoo tsue'ñeeⁿ. Quia jo' jlui' ndioom jo' jo' cha'cwijom ndioom na cwicalui' ntom' t'maⁿ. Ndo' nc'e na jeeⁿ 'aa ndioom'ñeeⁿ, seijaa'ñena' tsjoomnancue hasta tatquioo' na manty'iaa' ñe'quoom'. ³ Naquii' ndioom'ñeeⁿ jnaⁿndye jndye calcaa. Ty'entyjajo' nnom tsjoomnancue. To'ñoomyo' na wjeeyo' cha'na w'ii catsjo. ⁴ Ndo' Ty'ooots'om tñquiaa' na wanaaⁿ na nlcwa'yo' jnda na niom nnom tsjoomnancue, meiⁿ tso jnda, meiⁿ tso n'oom. Macanda wanaaⁿ na nnta'wi'yo' joo nn'aⁿ na ticañoom sayo 'naaⁿaⁿ cantaana. ⁵ To'ñoomyo' ñ'oom na cha'waa 'om chi' wanaaⁿ na nl'ayo' na nlquina' na'ñeeⁿ cha'na maquiiina' ts'aⁿ quia na tco' catsjo. Saa ticwanaaⁿ na nla'cwjeeyo' na'ñeeⁿ. ⁶ Ncuae'ñeeⁿ yocheⁿ na wi' cwiitjoomna nl'uee'ndye cheⁿnquieena na cwjetona, saa xocaliuna chiuu ya nl'ana. Nnc'omna na queeⁿ n'omna na ñe'cwjena, saa xocaliuna chiuu ya na nncwjena.

⁷ Calcaa'ñeeⁿ matseijomna' jooyo' cha'cwijom catso na m'aⁿc'eeyo' na nnc'ooyo' ntia'. Nqueⁿyo' ñjom cha'cwijom corona na tuiina' s'om cajan do' ndaayo' matseijomna' cha'cwijom nnom ts'aⁿ. ⁸ Ndo' soonqueⁿyo' cha'cwijom soonqueⁿ yolcu, ndo' ndei'n'omyo' cha'cwijom ndei'n'om liom. ⁹ Tsuaayo' cha'cwijom ñ'eⁿ xjo tuiina'. Jeeⁿ c'uaa lquiiyo' cha'cwijom c'uaa ndyuee tornom quia na jndei' oontyaandye catso na cwi'ooyo' tia'. ¹⁰ Ndo' n'aa' calcaa'ñeeⁿ matseijomna' cha'na n'aa' caljo, ee mati jeeⁿ wjee ndaa xioomyo'. Ndo' cha'waa na 'om chi' wanaaⁿ na nnta'yo' xioomyo' nn'aⁿ. ¹¹ M'aaⁿ cwii ángel na matsa'ntjoom calcaa'ñeeⁿ. Jom tseixmaaⁿ na mach'eeⁿ cwenta tsue' na tjaa yuu ntycwii na njoom. Jom jñoom Abadón ñequio ñ'oom hebreo ndo' ñ'oom griego Apolión. Ma'moⁿ xueⁿeⁿ tsaⁿ na matseicwjee nn'aⁿ.

¹² Jnda teinom na tco'na' nty'iaya cwii nawi' na quia nntjoom nn'aⁿ. Saa canty'ia', ndicwaⁿ waa we nawi' na quia nncue'ntyjo.

¹³ Ángel na jnda yom tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ, quia jo' quii'ntaaⁿ ñequiee nqui nomts'om na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajan na mei'ntyjee'na' jo nnom Ty'ooots'om, jndiyya na teic'uaa seineiⁿ. ¹⁴ Tso nnom ángel na jnda yom na maleiñ'oom ntu:

—Cja'tseicanaⁿ joo ñequiee ángeles na chu'tyeⁿndye na m'aⁿ joo jndaa t'maⁿ Eufrates.

¹⁵ Quia jo' tjatseicanaaⁿaⁿ ángeles'ñeeⁿ na c'oola'cwjeena nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Manndyoo' cha'na xcwe nn'aⁿ tsjoomnancue nla'cwjeena.

Ee ángeles'ñeeⁿ majndaa' na m'aⁿc'eendyena na nl'ana ts'iaaⁿñeeⁿ chuwa^a, ndo' chi'waa, ndo' xueewaa, ndo' horawaa. ¹⁶ Ndo' jndiyya cantyja 'naa' sondaro 'naa'ⁿ, na ntyjondye catso, tue'ntyjō cha'na ntquiuu meiⁿ ndii' na nqui nqui meiⁿndyena.

¹⁷ Luaa' waa na tco'na' nqōⁿ na nty'iaya catso'ñeeⁿ ñequio sondaro na ntyjondye jooyo'. Naⁿñeeⁿ cwee'na ncjo candyana na mawañoom'na' jona na tilquiee'ndyena. Ndo' ncjo'ñeeⁿ chona' colo wee ñequio colo tsa, ñequio colo cajaⁿ. Ndo' matseijomna' nqueⁿ catso'ñeeⁿ cha'na nqueⁿ liom. Ndo' naquii' ndyueeyo' cwicalui' chom ñequio ndioom ñequio sufra. ¹⁸ Ñequio ndyee nnom nawi'ñeeⁿ na jlui' quii' ndyueeyo', chom ñequio ndioom ñequio sufra, jo' na tja manndyoo' xcwe nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. ¹⁹ Catso'ñeeⁿ we ndii' waa na jndayo' na cwita'wi'yo' nn'aⁿ, naquii' ndyueeyo' ndo' n'aa'yo'. Ee yuu na tjacantycwii' n'aa'yo' jo' ntyjoo nqueⁿ canduu. Ndo' canduu'ñeeⁿ nioom tyotquiiyo' nn'aⁿ.

²⁰ Saa nn'aⁿ na 'ndiina' na tīcwje ñequio nawi'meiⁿ!, tīcalcwe' n'omna. Tīca'ndyena natia na cwil'ana, meiⁿ tīc'oomeintyjee'na na cwila't'maaⁿndyena na'ndii' ñequio 'na' na cwe' nn'aⁿ nl'a na tuu' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ, ñ'eⁿ s'om xuee, ñ'eⁿ s'om wee, ñ'eⁿ ljo', ndo' ñ'eⁿ n'oom. 'Na'meiⁿ tilei'canty'iaana', meiⁿ na ndyena', nmeiⁿ na nnc'ooca'na'. ²¹ Ndo' tīcalcwe' n'omna na cwila'cwjeena nc'iaana. Meiⁿ tīca'ndyena cantyja na cwila'calua'ndyena, meiⁿ cantyja na cwe' cwim'aⁿyana ñ'eⁿ nc'iaana, meiⁿ cantyja na cwinty'ueena 'na'.

10

Ángel na maleiñ'oom cwii libro chjoo

¹ Quia jo' nty'iaya cwiicheⁿ ángel na waa najndei na tseixmaⁿ. Jndyocueeⁿ na jnaaⁿ cañoom'luee. Cha'waañe wandi' nchquiu ndo' ntyjaty'io catsuu tsoom'na' jo ts'om xqueeⁿ. Caxuee nnom cha'cwijom ñe'quoom', ndo' tsoeⁿ cha'cwijom ntsaachom na teincoo. ² Cwii ts'ooⁿ ndii' libro chjoo na jndā n'meiⁿ!. Tcoom'm x'eeⁿ ntyjaya nnom ndaaluee, ndo' x'eeⁿ ntyjaty-maaⁿ nnom tyuaatcwii. ³ Jndei seixuaⁿ cha'na matseixuaa liom. Quia na jndā seixuaⁿ, quia jo' teic'uaa ndyuee ntquiee' ntsuee. ⁴ Quia na jndā teicheⁿ ndyuee ntquiee' ntsuee'ñeeⁿ, quia jo' seijndaa'ndyō na nntseiljeiya ñ'oom na jluena, saa jndiyya cwii jndyee na teic'uaa cañoom'luee. Matso:

—Ñ'oom na jndi' na jlue ntquiee' ntsuee'ñeeⁿ cwanty'iuu'ndyu' jona', tintseiljei'!

⁵ Ndo' juu ángel na nty'iaya na meintyjee' nnom ndaaluee ndo' nnom tyuaatcwii, seiweeⁿ ts'ooⁿ ntyjaya jo cañoom'luee. ⁶ Tyeⁿ ñ'oom tjoom'm na cjoom'm na malcweeⁿeⁿ xuee' Ty'oots'om na tjaa yuu ntycwi' na wando', nqueⁿ na s'aaⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue ñequio ndaaluee ñequio cha'tso nnom na niom jo' jo'. Luaa ñ'oomtyeⁿ na seineiⁿ, tsoom:

—Taxocwindoo'ti Ty'oots'om. ⁷ Ee jndā tue'ntyjō xjeⁿ na juu ángel na jndā ntquiee' nncjoⁿoⁿ ntu 'naa'ⁿ. Xjeⁿñeeⁿ matseicandaa'ñena' ñ'oom na ntyjii nquii Ty'oots'om. Majuu ñ'oom'ñeeⁿ na jndā tqe'tyeeⁿ ndāa nquiee profetas na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom.

⁸ Quia jo' juu na jndiyya na seineiⁿ cañoom'luee, seineiⁿndda' nqōⁿ. Matso:

—Cja'cō'ñom' libro chjoo na mein'meiⁿ! na ndii'na' ts'ō ángel na meintyjee' nnom ndaaluee ñequio nnom tyuaa.

⁹ Jo' chii tjontyjaa'a ángel'ñeeⁿ, tsjooⁿ nnom na ñnequiaaⁿ libro chjoo'ñeeⁿ nqōⁿ. Tsoom nqōⁿ:

—Luua libro. Qui'ñom', cwa' juuna'. Nnts'aana' na jee' chi quii' 'ndyo' cha'cwijom tsiom' canty'i saq ts'om tsia' nnts'aana' na jee' ja.

¹⁰ Quia jo' to'ño' libro chjoo'ñee' na ndii' ts'o ángel, ndo' tcwaa'a juuna'. Ndo' quii' 'ndyo' sa'ana' na chi ntyjii cha'cwijom tsiom' canty'i saq ts'om tsia' jee' ja sa'ana'. ¹¹ Quia jo' tso ángel'ñee' noo':

—Maxje' maca'na' na cwiiche' cwii ndii' nntseinei' ñ'oom na ma'mo' Ty'oots'om njom'. Nñequiaa' ñ'oom chiuu nntjoom nn'a' jndye ndyuaa, ndo' ñequio jndye nnom ñ'oom na cwila'nei'na ndo' ndaa' nn'a' na cwiluitquiendye ndaana.

11

We nn'a' na cwitjei'yuu'ndye

¹ Quia jo' to'ño' cwii tsmān, cha'cwijom ts'oomxje' juuna'. Ndo' tso ángel noo':

—Quicantya', cwji' xje' wats'om cwentaa' Ty'oots'om ñequio nomts'om. Ndo' quincho' cha'tsondye nn'a' na cwila't'maa'ndye jom jo' jo'. ² Quia macwji' xje' wats'om, tincwji' xje' tach'ee'na'. Ee jnda' tquiaya na cha'waa wen'aa' nchoo' we chi' na joo nn'a' na nchii judíos wanaa' na ñequioque'na jo' jo'. Ndo' nlque'na xje' 'naa'na tsjoom cwentaya na lju' cwiluiñena' yuu na meintyjee' wats'om'ñee'. ³ M'a' we nn'a' 'na'ya na cwitjei'yuu'ndye cantya' 'na'ya. Joonā nlquaa'ya na ñe'quiana ñ'oom ndaa' nn'a' cwii mei' xuee waljoo' we sia'nto waljoo' ndyeen'aa' xuee. Ndo' nlcwee'na liaa ntom na cwantindyo.

⁴ Wendye joona meintyjee'tye'na jo nnom nquii Ta Ty'oots'om na matsa'ntjom cha'waa tsjoomnancue. Cwiluiindyena we n'oom olivos ñequio we 'na' na cwicañjoom' nlca. ⁵ Ndo' xe' m'aa' ñee' juu na ñeats'aa nata' wendye na'ñee', quia jo' nlui' chom ndyueena na nlcoñe tsa'ñee'. Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na ñe'cats'aa nata' joona, majndaa' na laa'ti' nncue'.

⁶ Wendye joona ñequiaa Ty'oots'om na nla'xma'na najndana na nla'cata'na tsjo'luee cha tincua' cha'tsoti xuee na cwiñequiana ñ'oom 'naa'a'. Ndo' mati ñequiaa' najndei na nla'xma'na na nla'cwaque'na ndaatoo na nnts'aana' niom'. Ndo' cwanti ndii' na l'ue n'omna ndaa' nla'quioona mei'nquia nnom nawi' nacjoo nn'a' tsjoomnancue. ⁷ Quia na jnda' jndaa' na cwitjei'yuu'ndyena, quia jo' juu quioo' jndii na m'aa'yo' ts'om tsue' na tjaa yuu ntycwii na njoom, nlui'yo' nnts'aayo' tia' nacjoo wendye na'ñee'.

Nna'ñeyo' ñ'e'ndyena ndo' nntseicwjeeyo' joona. ⁸ Ndo' sei'ts'o 'naa'na nncwindyuaana' ts'om nataa naquii' tsjoom t'ma' yuu na ty'ioom nn'a' nquii Ta Jesucristo cwentaaya nacjoo' ts'oom'naa'. Ndo' ñequio ñ'oom na cwe' tjañoom' matseicajndyuyana' tsjoom t'ma'ñee' Sodoma ñequio Egipto.

⁹ Ndyee xuee waljoo' xcwe nncwindyuaa sei'ts'o 'naa'na jo' jo'. Ndo' nn'a' na ticwii cwii nnom na tjachui'ndye, ñequio nn'a' na la'xma' cwii cwii tmaa'ndye, ñequio nn'a' na cwichui' ñ'oom na cwila'nei', ñequio nn'a' na nna' ticwii cwii tsjoomnancue, nnty'iaana sei'ts'o 'naa' na'ñee', saq tixonquiana na nncjaacant'iuu'ndye na'ñee'.

¹⁰ Nn'a' tsjoomnancue nla'nei'ndyena quia na jnda' tja' wendye na'ñee'. Nnts'aana' na jee' ya nquiuna hasta nl'ana naya nc'iaana. Ee jee' tyoco'wi'na' joona nquiuna cantya' 'naa' ñ'oom na ñetjei'yuu'ndye wendye na'ñee' na jnda' tja'. ¹¹ Saq quia jnda' jndaa' ndyee xuee waljoo' xcwe na nncwindyuaa sei'ts'o 'naa' na'ñee', quia jo' ñequiaa Ty'oots'om na nnguioonda' jndyena, nta'ndo'nda'na. Mantya nncwintyjee'yuna ndo' jee' ndya' nntyue' nn'a' na nnty'iaa na ljo' nluii. ¹² Quia jo' wendyena ndyena na nleic'uaa jndei cañoom'luee. Nntsoom:

—Quio'wa'yo' ñjaaⁿ.

Quia jo' nnc'oowana cañoom'luee ñ'eⁿ cwii nchquiu ñequio na jndoo' joo nn'aⁿ na ñel'awi' ñ'eⁿndye joona. ¹³ Ndo' majo'to xjeⁿñeeⁿ jndeiⁿ nnts'eii. Quii'ntaa' qui wario na tseixmaⁿ tsjoom t'maⁿñeeⁿ, nntseyuii'na' cwiina'. Ndo' ntquiee' meiⁿ nn'aⁿ nncwje cantya na nnts'eii. Ndo' nn'aⁿ na cwin'ndiina', nla'catyuendyena, nnto'na na nlcwii'na Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee.

¹⁴ Juu nawi' na jnda we, jnda teinomna'. Canty'ia', manncue'ntyjo nawi' na jnda ndyee.

Ntu na jnda ntquiee'

¹⁵ Quia jo' ángel na jnda ntquiee' tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ. Ndo' teic'uaa na jndei cwiila'neiⁿ nn'aⁿ cañoom'luee. Cwilue:

Ticwii cwii ndyuaa na ñesaⁿntjomndye cheⁿnquieena', je' m'aⁿna' nacje 'naaⁿ! Ta Ty'oots'om cwentaaⁿ ñequio Jnaaⁿ Cristo. Jom ticantycwii cantya na matsaⁿntjoom.

¹⁶ Ndo' joo ntquiu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye na meindyuaandyⁿ ntiu ndioche' nacañoom' Ty'oots'om, ty'eta'nquiona, tyeⁿnquiuuna nomtyuaa na tyola't'maaⁿndyena jom. ¹⁷ Tyoluena: Cwiñe'quiaayâ na quian'ua' 'u Ta Ty'oots'om na matsei'xmaⁿñ'eⁿ cha'tso nnom najnda.

'U m'aaⁿ ndo' m'aaⁿndyu', nacje' na jnaⁿjndyena' mam'aaⁿndyu' ndo' ticantycwii cantya 'naⁿ!. Mama'mogⁿ chiuu waa najndu' na matsei'xmaⁿ!, ndo' je' jnda t'moⁿna' na matsaⁿntjom'.

¹⁸ Nn'aⁿ tsjoomnancue cwila'jndooⁿ 'u, saa' je' jnda tue'ntyjo xjeⁿ na matsei'w'ii' joona. Jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xeⁿ nn'aⁿ na jnda tja, ndo' na ñequiaa' juu na cwita'ntjom nn'aⁿ na tyondye'ntjom njom' na tyoñequia ñ'om'.

Ndo' mati ññequiaa' na cwita'ntjom cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' na cwila't'maaⁿndye xue', meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ la'xmaⁿ, ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na tit'maⁿ la'xmaⁿ. Ndo' na nntseicandu' nquiee nn'aⁿ na cwila'ndaa' n'om nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue.

¹⁹ Jnda jo' juu wats'om cwentaa' Ty'oots'om na waana' cañoom'luee, jnaaⁿna'. Ndo' jo' jo' nty'iaya juu castom na ñjom ñ'oom na seityeⁿtyeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ Israel. Quia jo' jnaaⁿ chomntsuee ndo' teic'uaa na tyola'xuaana', tyots'eii, ndo' jndeiⁿ tua'tsaaⁿ.

12

Yuscu ñequio catsoomjndii wee

¹ Quia jo' teitquioo' cwii 'naaⁿ t'maⁿ tsjo'luee na ma'moⁿna' chiuu cwii-luii. Nty'iaya cwii yuscu cweⁿ ñe'quioom' cha'cwijom liaⁿaⁿ. Meintyjeeⁿeⁿ nacjoo' chi' ndo' ñjom cwii corona xqueⁿ na chuu' canchoo'we cancjoo.

² Ndo' jndeiⁿñe. Tyotseixuaⁿ na maquiina' jom, ee manntseincueⁿ. ³ Jnda chii teitquioo'ti cwiiⁿcheⁿ 'naaⁿ tsjo'luee. Nty'iaya cwii catsoomjndii na t'maaⁿñe ndo' weeñe cha'na chom. Juuyo' niom ntquiee' xqueⁿyo', ndo' nqui ndei'jndyee'yo'. Ndo' cha'tso na ntquiee' xqueⁿyo', jo' ñjom cwii cwii corona. ⁴ Quia tmeiiⁿñeyo' ts'aaⁿyo' manddyoo' cha'na xcwe cancjoo na ntyja tsjo'luee tei'caljoona', tquiaandyⁿ cancjoo'ñeeⁿ nomtyuaa. Ndo' juu catsoomjndii'ñeeⁿ tjameintyjee'yo' jo nnom yuscu'ñeeⁿ na mawaa xjeⁿ na

nantseincuii cha mantyjacheⁿ nlquiiyo' jnda xeⁿ jnda tuiiñe. ⁵ Quia jo' sein-
cuii yuscu'ñeeⁿ yu'ndaa na tsa^{ns}'a. Jnda tqueⁿ Ty'oots'om yu'ndaa'ñeeⁿ na
nluiit'ma'ñe, ndo' jndeiñi ñ'oom na nntsa'ntjom cha'tso nn'aⁿ njoomnancue.
Ndo' tjei'na' juu quii'l'õ yuscu'ñeeⁿ. Tjañ'oom Ty'oots'om juu yuu waa tio
'naaⁿ'a. ⁶ Ndo' juu yuscu'ñeeⁿ tjaleinoom cwii joo yuu na nncwafoom'na'
juu yuu na jnda seijndaa'ñe Ty'oots'om na nljoo'ñê. Jo' jo' m'aⁿ nn'aⁿ na
nnteix'eena jom cwii meiⁿ waljoo' we siaⁿnto waljoo' ndyeen'aaⁿ xuee.

⁷ Quia jo' jnaⁿ tia' cañoom'luee. Juu Miguel ñequio ángeles 'naaⁿ'a tyol'ana
tia' nacjoo' catsoomjndii. Ndo' catsoomjndii'ñeeⁿ ñequio naⁿjndii 'naaⁿ'a
tyola'jndana, tyol'ana tia' ñ'eⁿ joo ángeles'ñeeⁿ. ⁸ Saa ticanajndana ndo'
tacwanaaⁿ na nljoo'ndyena cañoom'luee. ⁹ Jo' chii tjeii'na jom. Jla'cwatyu'na
jom cañoom'luee, tiaoñê tsjoomnancuecheⁿ. Mati jla'quiaana ángeles tia
ñ'eⁿ'ñê. Ee cantyjati na jnaⁿjndyena' matseicajndyuna' jom catsuu tquiee,
tsaⁿjndii ndo' Satanás. Majom na manquiu'nn'aaⁿ cha'tso nn'aⁿ tsjoomnan-
cue.

¹⁰ Quia jo' jndiia na teic'uaa cwii jndyee jndei cañoom'luee. Matsona':

—Je' je' yuu', juu na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om nn'aⁿ, jnda mamatse-
icandaq'ñena', ndo' ma'mooⁿ juu najndei na matseixmaaⁿ. Jnda tue'ntyjo
na macanda jom matsa'ntjom ndo' mati cwiluiitquieñe Jnaaⁿ Cristo. Ee
juu naxuee ndo' natsjom mañequiaa jnaaⁿ nn'aaⁿya jo nnom Ty'o'o'ts'oomya,
jnda jla'cwatyu'na juu. Manquiti na tyoñequiaa jnaaⁿ nn'aaⁿya. ¹¹ Saa joona
jnda jnaⁿndyena ñ'eⁿ tsaⁿjndii'ñeeⁿ nc'e nioom' Catsmaⁿ ndo' nc'e ñ'oom
na tjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿ'a ndaa nn'aⁿ. Ee joona tyom'aⁿna na
ticajnda nquiuna meiiⁿ cwjena cantyja na cwtijei'yuu'ndyena. ¹² Nc'e na
luaa' waa, c'om'yo' na neiⁿ'yo' cha'tsondyo' na m'aⁿ'yo' cañoom'luee. Saa
jeeⁿ nty'iaa'ndyo' 'o nn'aⁿ na m'aⁿ'yo' tsjoomnancue ñequio 'o na m'aⁿ'yo'
ndaaluee, ee juu tsaⁿjndii jnda tiaoñê na m'aⁿ'yo' na jeeⁿcheⁿ ndya' w'eeⁿ.
Ee ntyjeeⁿ na jnda teitsiqo' m'aaⁿ'na' cantyja 'naaⁿ'a.

¹³ Ndo' quia na ljeii catsoomjndii'ñeeⁿ na jnda tuee'na jom nnom tsjoom-
nancue quia jo' tyontyjoq' yuscu na seincuii tyochjoo na tsa^{ns}'a. ¹⁴ Saa tquiaa
Ty'oots'om we ntsquii cachi t'maaⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ cha nndaq' nncuaaⁿ
na nleinoom catsuujndii'ñeeⁿ. Jo' chii tjaaⁿ yuu na nncwafoom'na' jom
yuu na taxondaq' nnts'aa catsuu tquiee'ñeeⁿ nata' jom. Jo' jo' nntei'x'ee
Ty'oots'om jom ndyee chu waljoo' xcwe. ¹⁵ Ndo' juu catsuu tquiee'ñeeⁿ
ñequio ñom tyojoom'm ndaa jo naxeⁿ yuscu'ñeeⁿ. S'aana' cha'jom cwii
jndaa, cha nncjaawjaañe yuscu'ñeeⁿ. ¹⁶ Saa teijndei tyuaa yuscu'ñeeⁿ
ee seintquiooñena' 'ndyoona' ndo' t'uuna' jndaa'ñeeⁿ na tju' catsoomjndii
ñequio ñom. ¹⁷ Jo' chii jeeⁿ t'maⁿ seiw'ii catsoomjndii yuscu'ñeeⁿ. Tjaaⁿ,
tjacats'aaⁿ tia' nacjoo cha'tso nn'aⁿ tsjaaⁿ yuscu'ñeeⁿ na cwila'canda ñ'oom na
matsa'ntjom Ty'oots'om ndo' na tica'ndye na cwtijei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ'
Jesucristo.

13

¹ Quia jo' tjomeintyjaa'a nacjoo' tei' ndaaluee ndo' nty'iaya cwii quioo'
na cwajndii waa na macalui' quii' ndaaluee. Niom nqui ndei'jndyee'yo'
ñequio ntquiee' xqueⁿ'yo'. Ndo' ticwii cwii tsei'jndyee'yo' ñjom cwii cwii
corona. Ndo' cjoo' cwii cwii xqueⁿ'yo' teiljeii ñ'oom ntjeiⁿ na matseijnaaⁿ'na'
Ty'oots'om. ² Ndo' juu quioo'jndii'ñeeⁿ na nty'iaya, matseijomna' juuyo'
cha'cwijom cwii ctsiaaⁿ ljeiia, ndo' nc'leeyo' cha'cwijom nc'ee oso ndo'
'ndyooyo' cha'cwijom 'ndyoo liom. Ndo' juu catsoomjndii tquiaaⁿ cantyja
najneiⁿ nnom quioo'jndii'ñeeⁿ. Ndo' tquiaaⁿ na nncwacatyeeⁿ'yo' ndio
'naaⁿ'a ndo' nntsa'ntjomyo' cha'xjeⁿ na matsa'ntjom. ³ Mati nty'iaya na

cwii xqueⁿyo' jeeⁿ nioom jnda tquiee', mach'eena' tjaa chiuu cwii ya saa jnda chii n'maⁿyo'. Ndo' cha'tsoti nn'aⁿ tsjoomnancue ty'entyjona naxeⁿ quioo'jndiiⁿneeⁿ. Jeeⁿ tjawee' n'omna na n'maⁿyo'. ⁴ Tyola't'maaⁿndye nn'aⁿ juu catsoomjndii nc'e' na jnda tquiaaⁿ cantyja najneiⁿ nnom quioo'jndii. Mati quioo'jndiiⁿneeⁿ tyola't'maaⁿndyena juuyo'. Tyoluena:

—¿Ñeeⁿ juu cwiluiit'maⁿñe cha'na quioo'jndiiⁿaaⁿ? Ndo' ¿ñeeⁿ juu nndaⁿ nnaⁿñe na nnts'aa tia' ñ'eⁿñeyo'?

⁵ Ndo' tquiaa Ty'oots'om na wanaaⁿ na catseineiⁿyo' ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm ñequio ñ'oom na matseit'maaⁿñe cheⁿnquiiyo'. Mati tquiaaⁿ na wanaaⁿ na caluiit'maⁿñeyo' wen'aaⁿ nchoo' we chi'. ⁶ Quia jo' jnaⁿna na matseineiⁿyo' ñ'oom cwajndii na ntjeiⁿna' nacjoo' Ty'oots'om, ndo' seijnaaⁿyo' xueⁿe', ñequio cañoom'luee yuu na mac'eeⁿ, ndo' ñequio cha'tsondye joo na m'aⁿ jo' jo'. ⁷ Mati tquiaaⁿ na wanaaⁿ na cats'aayo' tia' nacjoo nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ, ndo' nnaⁿñeyo' ñ'eⁿndyena. Ndo' tquiaaⁿ na wanaaⁿ na catsa'ntjomyo' cwii cwii ndyuaa, ñequio cwii cwii nnom nn'aⁿ na tjachuii'ndye, ñequio cwii cwii nnom nn'aⁿ na tjachuii' ñ'oom na cwila'neiⁿ, ñequio nn'aⁿ ticwii cwii tsjoomnancue. ⁸ Cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue na ticala'xmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om jla't'maaⁿndyena juuyo'. Naⁿñeeⁿ ticwiljeii ncueena naquii' libro cwentaa' Catsmaⁿ na jla'cuae' nn'aⁿ. Ee cantyjati na tqueⁿ Ty'oots'om tsjoomnancue, waa libro 'naaⁿaⁿ na chuu ncuee nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'.

⁹ Ñeeⁿ juu na ñe'candii, cwa candii. ¹⁰ Ts'aⁿ na matseijndaa'ñe na nt'ueeⁿ nn'aⁿ na ncaachom joona ndyuaaⁿaⁿ, majo'ti nntjoom. Ndo' xeⁿ m'aaⁿ ñeeⁿ juu na nntseicuee' x'iaa' ñ'eⁿ xjo, mañ'eⁿ xjo nncue'. Nc'e na luua' waa maca'na' na nquiee nn'aⁿ na maqueⁿ Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, cwintyjee'tye'na cantyja na cwila'yuy'a n'omna meiⁿ tica'ndyenc'uaa'ndyena meiⁿ wi' cwitjoomna.

¹¹ Jnda jo' nty'iaa cwiicheⁿ quioo'jndii na jlui'yo' quii' tyuaa. Ntyjoo we ndei'jndyee'yo' cha'na ndei'jndyee' cwii catsmaⁿ chjoo, saa seineiⁿyo' cha'na matseineiⁿ catsoomjndii. ¹² Ndo' cha'tsoti najndeiⁿ na tyotseixmaⁿ juu quioo'jndii najndyee, majo'ti matseixmaⁿ quioo'jndii na jnda we nc'e ñ'oom 'ndyoo quioo'jndii tquiee'ñeeⁿ. Ndo' ñequio na ndei'na' mach'eeyo' na cala't'maaⁿndye cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue juu quioo'jndii tquiee, tsaⁿ na jnda n'maⁿ na jeeⁿ nioom tquiee' xqueⁿ. ¹³ Ndo' jndye ts'iaaⁿ tyoch'eeyo' na xocandaⁿ nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii ts'aⁿ. Ñequio na jndoo' nn'aⁿ tyoch'eeyo' na cwiquiaa chom nomtyuaa na cwina'na' tsjo'luee. ¹⁴ Wanaaⁿ na cats'aayo' na nmeiiⁿ nc'e ñ'oom 'ndyoo quioo'jndii tquiee. Jo' chii tquii'nn'aⁿna' nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Sa'ntjomyo' na cal'ana cwii na nlui'tsjaaⁿñe quioo'jndii tquiee, juu tsaⁿ na jeeⁿ nioom tquiee' xqueⁿ ñ'eⁿ xjo, saa ndicwaⁿ wando'. ¹⁵ Ndo' to'ñomyo' na nndaⁿ nnts'aayo' na juuna' na jlui'tsjaaⁿñe quioo'jndii tquiee nndaⁿ nncwja jndye ndo' nndaⁿ nntseineiⁿ. Ndo' hasta na nndaⁿ nnts'a'ntjoomna' na cwje nn'aⁿ na ticala't'maaⁿndye juuna'. ¹⁶ Ndo' juu quioo'jndii na nda we s'aayo' na ndei'na' na cha'tso nn'aⁿ nñom ljeii lueena ntyjaya oo cantaana. Luua' s'aayo' ñequio mei'nquia nn'aⁿ, meiⁿ nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndye ndo' meiⁿ nn'aⁿ na cwe' cwi'oontyjo, oo meiⁿ nn'aⁿ na tyandy ndo' meiⁿ nn'aⁿ na nty'iaandy, oo meiⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjomyeⁿ ndo' meiⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ xjeⁿ 'naaⁿ. ¹⁷ Quia jo' s'aayo' na meiⁿcwii ts'aⁿ xocandaⁿ na nntseijnda 'na' oo na njndaⁿ 'na' xeⁿ ticañoom ljeiiⁿñeeⁿ nacjoo'. Ee ljeiiⁿñeeⁿ ma'moⁿ'na' xuee' quioo'jndii tquiee oo juu número na tseixmaⁿ xuee'yo'. ¹⁸ Luua maca'na' na c'oom ts'aⁿ na jndo' ts'om. Cwii cwii ts'aⁿ na matsei'noⁿ cwji' cwentaa cantyja 'naaⁿ número' na tseixmaⁿ

quioo'jndii'ñeeⁿ ee ma'moⁿna' xuee' ts'aⁿ. Ndo' juu número'ñeeⁿ yom siaⁿnto waljoo' ndyeeⁿaaⁿ nchoo' yom.

14

Na cwita nn'aⁿ na jnda jlui'n'maa'ndye

¹ Jnda jo' nty'iaya na meintyjee' Catsmaⁿ xqueⁿ ta Sión. Ndo' ñeeⁿnaaⁿl nacañom'm m'aⁿ cwii tmaaⁿl nn'aⁿ na jndyendye. Tuee' cwii siaⁿnto meiⁿ waljoo' wen'aaⁿ nchoo' ñequiee meiⁿ joona. Ndo' cantaana jnda teiljeii xuee' nguii Catsmaⁿ ñequio xuee' Tsotyeeⁿ. ² Ndo' jndiiaa na c'uaa nandyee cañoom'luee cha'cwijom c'uaa na maco'na' ndaa, oo cha'cwijom najndei matseixuaa tsuee. Jo' jo' jndiiaa na jndye arpa cweitjoo' nn'aⁿ. ³ Cwitana cwii luantsa xco jo nnom tio na wacatyeeⁿ Ty'ooots'om, ndo' jo ndaa ñequiee naⁿ na tando', ndo' jo ndaa ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu na ndaa nntsei'naaⁿ luantsa'ñeeⁿ, macanda nquiee nn'aⁿ na cwii siaⁿnto waljoo' wen'aaⁿ nchoo' ñequiee meiⁿndye. Ee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, macanda joona na jnda tjei'n'maa'ñee Ty'ooots'om. ⁴ Joo na m'aⁿ tyoo'ndyena Ty'ooots'om. Macanda jom cwila't'maa'ndyena. Cwi'oontyiona naxeⁿl Catsmaⁿ mei'nyuucheⁿ na wjaⁿ. Tioml'ua Ty'ooots'om jnaa'na na tjeii'ñee joona quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha macanda nla'xma'na cwentaaⁿ na ndo' cwentaa' juu na matseicajndyuna' Catsmaⁿ. ⁵ Mei'cwii ñ'oom na cwe' cantu ticaljeii' ndyueena. Ndo' mei'cwii tyoola'tjoondyena nnom Ty'ooots'om.

Ñ'oom na cwilue ndyee ángeles

⁶ Quia jo' nty'iaya cwiicheⁿ ángel na mantya nandyee cañoom'luee. Mañequiaaⁿ ñ'oom naya na m'aaⁿ ndo' m'aa'na' ndaa nn'aⁿ tsjoomnancue. Matseicañeeⁿ nn'aⁿ ticwii cwii tsjoomnancue, ñequio ticwii cwii ndyuaa nn'aⁿ, ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii ñ'oom na cwihuui' na cwila'neiⁿ, ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye. ⁷ C'uaa 'ñom matseineiⁿ, tsoom: —Calcwi'yo' Ty'ooots'om ñequio na quia'yo' jom ee na jnda tue'ntyjo xje' na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ. Cala't'maa'ndyo' nqueⁿ na s'aaⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, ñequio ndaaluee, ndo' ñequio cha'tso nque'ljo' yuu na cwinaaⁿ ndaa.

⁸ Ndo' tjantyjo cwiicheⁿ ángel na jnda we naxeⁿl ángel'ñeeⁿ. Matso:

—Jnda tyuui' tsjoom Babilonia. Jnda tyuui' tsjoom t'maa'ñeeⁿ. Ee nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jnda jla'ndaa'na n'om nn'aⁿ ticwii cwii ndyuaa ñequio natia na cwil'ana na juu jo' matseijomna' cha'cwijom cwila'cwena nn'aⁿ winom cha candyee naⁿñeeⁿ.

⁹ Ndo' tjantyjo cwiicheⁿ ángel na jnda ndyee. Jndei matseineiⁿ, matso:

—Nty'iaa'ndye joo nn'aⁿ na cwila't'maa'ndye quioo'jndii' tquiee ñequio juu na jlui'tsjaa'ñeyo'. Ndo' nty'iaa'ndye joo nn'aⁿ na tquiandyee na tjacañoom ljeii cwentaa' quioo'jndii'ñeeⁿ cantaa oo luee. ¹⁰ Naⁿñeeⁿ maxjeⁿ jndei'na' na nncwena winom 'naaⁿl Ty'ooots'om na juu jo' ma'moⁿna' na matseiw'liyaaⁿ joona. Nntseicatom'm waso ñ'eⁿ winom'ñeeⁿ na mei'chjoo tjaa ljo' tjoom'nc'e na tyeⁿ waa na matseiw'eeⁿ. Ndo' t'ma' nlc'o'wi'na' joona naquii' chom ñequio sufrá na cwico. Joo ángeles na lju' n'om ñequio Catsmaⁿ nnty'iaana na wi' nntjoom naⁿñeeⁿ. ¹¹ Tixocjaameintyjee' na cwi'oowa ndioom na maco'wi'na' naⁿñeeⁿ. Mei'chjoo tixocata'jndyena naxuee natsjom ee joona tyola't'maa'ndyena quioo'jndii' tquiee ñequio juu na jlui'tsjaa'ñeyo' ndo' joona jñoom 'naaⁿl cantaana na ma'moⁿna' xuee'yo'. ¹² Jo' chii joo nn'aⁿ na maque' Ty'ooots'om na lju' n'om maca'na' na tyeⁿ cwintyjee'na cantya 'naaⁿna'. Cala'candana ñ'oom na matsa'ntjoom, ndo' tyeⁿ cala'yuya n'omna ñ'eⁿ Jesús.

¹³ Quia jo' jndiia na teic'uaa jndye na jna'na' cañoom'luee. Tso nooⁿ:

—Luaa catseiljei': "Juu xuee na cwiwjaana', matio'naa'ñena' joo nn'a' na m'a' cantyja 'naa' Ta Jesucristo na quia nncwje." Majo'ti matso Espírtu Santo, ee cañoom'luee nta'jndyeena cantyja na ñeja'jndana naquii' ts'iaa' naa' Ty'oots'om. Ndo' wjaañ'eⁿ ñ'oom ñ'eⁿndyena na ma'moⁿ'na' cantyjati na ya na jnda ñel'ana.

Na maco'wi'na' nn'a' tsjoomnancue

¹⁴ Quia jo' nty'iannda'a ndo' ljei cwii nchquiu canchii'. Nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ wacatyeeⁿ cwii na matseijomna' ts'aⁿ. Xqueeⁿ ñjom cwii corona na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ, ndo' t'ueeⁿ xjo carwato na taq 'ndyoo.

¹⁵ Jnda jo' jnaⁿ cwiicheⁿ ángel wats'om cañoom'luee. Jndeiⁿ seineiⁿ nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ. Tso:

—Cwa, c'oom' xjo carwato 'naⁿ, catyjee' ntjommeiⁿ ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' jona matselijomna' cha'cwijom ntjom na jnda tmaⁿ.

¹⁶ Quia jo' jom na wacatyeeⁿ nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ, tjoom'm xjo 'naa'aⁿ nnom tsjoomnancue chii tyjeeⁿ ntjom na niom nnom tsjoomnancue, jo' jo' nn'aⁿ jo'.

¹⁷ Ndo' jnaⁿ cwiicheⁿ ángel wats'om cañoom'luee. Mati juu ñ'oom xjo carwato na taq 'ndyoo. ¹⁸ Ndo' cwiicheⁿ ángel na tseixmaⁿ na mando' chom na ntyjo nomts'om jo' jo', juu jlui'nom ndo' jndeiⁿ seineiⁿ nnom juu ángel na maleiñ'oom xjo carwato. Tso nnom ángel'ñeeⁿ:

—Cwa, c'oom' xjo taq 'naⁿ, catyjee' n'eiiⁿ uva l'oq na meintyjee' tsjoomnancue, ee jnda jndaⁿ ta.

¹⁹ Quia jo' to' ángel'ñeeⁿ tjoom'm xjo carwato 'naa'aⁿ nnom tsjoomnancue. Seitjoom n'eiiⁿ uva l'oq na meintyjee' jo' jo'. Tioom ta'ñeeⁿ ts'om cwii catsiuu' tsjo' yuu na nluii' ndaa'na'. Ts'iaaⁿ'ñeeⁿ ma'moⁿ'na' cantyja na cwajndii nntjoom nn'aⁿ na matseiw'ii Ty'oots'om jona. ²⁰ Jo nnom tsjoom tuii ts'iaaⁿ'ñeeⁿ na tyonchjeena uva'ñeeⁿ. Jo' jo' jluii' nioom nn'aⁿ hasta seijomna' cha'cwijom cwii jndaⁿ niom'. Njoom m'aaⁿ niom' hasta tue'cañoomna' frenom ndyuee catso. Ndo' tquia tjanoomna', tuee'na' cha'na ndyee siaⁿnto kilómetros.

15

Ntquiee' ntycu na cwila'quiaa ángeles

¹ Quia jo' nty'iaaya cwiicheⁿ 'naa' t'maⁿ cañoom'luee na seicaty'uena' ja. Nty'iaaya ntquiee' ángeles na cwilei'cho ntquiee' nnom nawi' na nntjoom nn'aⁿ. Jona' la'xma'na' nawi' na macanda ee quia na jnda teinom cantyja 'naa' jona', mana cwintycwii na matseiw'ii Ty'oots'om nn'aⁿ.

² Ndo' mati nty'iaaya cwii na matseijomna' ndaaluee na jeeⁿ caxuee cha'na tsioo jnda'jom cha'cwijom too' chom. Jndye nn'aⁿ meintyjee' 'ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ, jo' jo' nquiee nn'aⁿ na jnda jna'ndye ñequio quioo'jndi, ñequio juu na jlui'tsjaaⁿ'ñeyo', ñequio número' na ma'moⁿ'na' xuee'yo'. Too' arpa lueena na jnda tquiaa Ty'oots'om. ³ Cwitana luantsa cantyja na tjei'n'maa'ñe Ty'oots'om jona ñequio l'q Moisés, tsaⁿ na ñejndi'ntjom nnom, ndo' mati tana luantsa na cwila't'maaⁿndyena Catsmaⁿ na tjei'n'maaⁿñe jona. Matsona':

'U Ta Ty'oots'om matseixmaⁿ'ñ'eⁿ cha'tso nnom najnda.

Jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ mache', tjacantya na ya jona'.

'U cwiluiindyu' na matsa'ntjom' cha'waa tsjoomnancue.

Cha'tso cantyja 'naⁿ matseixmaⁿ na maty'iomyana' ñequio na mayuu'.

⁴ 'U Ta, tjaa'naⁿ ts'aⁿ c'oom na tinquiaa' 'u, ndo' tjaa'naⁿ ts'aⁿ c'oom na xocatseit'maaⁿ ñe xue'.
Ee mañenncu'cheⁿ tseixmaⁿ na lju' ts'om'.
Cha'tso nn'aⁿ cwii cwii ndyuua ñeiquiona na nla't'maaⁿ ndyena 'u,
nc'e na jnda tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naⁿ na cha'tso na mache' maxjeⁿ
maty'iomyana'.

⁵ Jnda teinom na nmeiiⁿ, quia jo' nty'iaya wats'om cañoom'luee, na jnda jnaⁿ nacañoomticheⁿ yuu na m'aaⁿ nquii Ty'oots'om. Juu jo' yuu na tyola'we nn'aⁿ Israel ljo' na teiljeii ljeii naqui quia na tyolei'ñ'omna wats'omliaa.
⁶ Ndo' jo' jo' jlui' ntquiee' ángeles. Cwilei'chona ntquiee' nnom nawi' na nntjoom nn'aⁿ. Cwee'na liaa lino na canchii', na jeeⁿ caxueena'. Ndo' cwii cwiindyena chu'tyeⁿ tsei'jndya cwii 'naⁿ na tuii ñ'eⁿ s'omcajaⁿ. ⁷ Quia jo' cwii tsaⁿ ñeeⁿ na ñeiquiee na cwita'ndo' tquiaa ntquiee' watso na tuiina' s'omcajaⁿ ndaa ángeles'ñeeⁿ. Jooná' too'cheⁿ ñjom nawi' na jeeⁿ cwajndii na nntjoom nn'aⁿ ee juu Ty'oots'om na ñequii'cheⁿ na wando', matseiw'eeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. ⁸ Ndo' ndiocheⁿ yuu na m'aaⁿ Ty'oots'om seintyjana' ndioom nc'e na jeeⁿ nei'ncoo' caxueeñeⁿ ndo' tjacantya najneiⁿ. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu ndaa nncjaaquiee' jo' jo' hasta na jnda teinom ntquiee' nawi' na nntjoom nn'aⁿ na cwilei'cho ntquiee' ángeles'ñeeⁿ.

16

Ntquiee' watso na ñjom nawi' na nntjoom nn'aⁿ

¹ Quia jo' jndiia najndeii teic'uaa naquii'cheⁿ cañoom'luee, tso juu ndaa ntquiee' ángeles'ñeeⁿ:

—Nmeiiⁿ ntquiee' watso na ñjom na cwajndii na matseiw'ii Ty'oots'om nn'aⁿ. Catsa'yo', catsatu'nquio'yo' joona' nnom tsjoomnancue.

² Quia jo' juu ángel najndyee tjaaⁿ, tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naaⁿ nnom tsjoomnancue. Ndo' jnaⁿ ntyje' nn'aⁿ na cho ljeii cwentaa' quioo'jndii tquiee, ñequio nn'aⁿ na cwila't'maaⁿ ndye na jlui'tsjaaⁿ ñeyo'. Cwajndii ntyje'ñeeⁿ ndo' tileicatsuuna'.

³ Quia jo' juu ángel najnda we tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naaⁿ nnom ndaaluee. Ndo' seicwaqueⁿ na' ndaaluee cha'cwijom ntycwe niom'. Ndo' tja cha'tsoti na tando' naquii' ndaaluee'ñeeⁿ.

⁴ Jnda jo' juu ángel na jnda ndyee tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naaⁿ n'om candaa ñequio cha'tso joo yuu na cwinaaⁿ ndaa. Ndo' seicwaqueⁿ na' joona' niom'. ⁵ Quia jo' jndiia na matseineiⁿ ángel'ñeeⁿ na mach'ee cwentá ndaa. Matsoom nnom Ty'oots'om:

—'U Ta cwiluiindyu' na lju' ts'om', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ, ndo' nacjee' na jna'jndyena' maxjeⁿ m'aaⁿ. Mache' cantyja na maty'iomyana' na laa'ti macu'xeⁿ nn'aⁿ na títatuee'ndyecje njom'. ⁶ Ee naⁿ ñeeⁿ jnda jla'cwjeena nn'aⁿ na tqeⁿ lju' n'om, mati profetas. Ndo' je' je' mache' na joona cwiwena niom', ee maty'iomyana' na catjoomna na ljo'.

⁷ Ndo' jndiia na matseineiⁿ ángel na mach'ee cwenta chom na ntyjo nomts'om, matsó:

—Mayuu' na ljo', 'U Ta Ty'oots'om na matsei'xmaⁿ ñ'eⁿ cha'tso nnom najnda, mache' cantyja na maty'iomyana' ndo' majo'ndyo' na macu'xeⁿ nn'aⁿ.

⁸ Jnda jo' juu ángel na jnda ñeiquiee tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naaⁿ nacjoo' ñe'quioom'. Ndo' tquiaana' najndeii ñe'quioom' na nntse- icona' nn'aⁿ. ⁹ Nioom tcondye nn'aⁿ nc'e na jeeⁿ jmeiⁿ ñe'quioom'. Saa ticalcwe' n'omna, meiⁿ ticala't'maaⁿ ndyena Ty'oots'om. Yacheⁿ tyotjeii'na

ñ'oom ntjei' na wi'na' nacjoo' xuee' nque' na waa najnei' na tjoom'm cha'tso nawi'ñee' nacjooa.

¹⁰Jnda jo' juu ángel na jnda 'om tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naa'n'a' nacjoo' tio yuu na wacatyee' quioo'jndii tqúiee. Ndo' seijaa'ñena' cha'tso ndyuaa na m'a' nn'a' na matsa'ntjoom. Ndo' joo nn'a'ñee' tyonda'na tsaana na jee' cwajndii tyoquiina' joona. ¹¹Saa mei' na luaa', t'icalcwe' n'omna natia na cwil'ana. Yache' tyoluena ñ'oom ntjei' na wi'na' nacjoo' Ty'oots'om na m'aa' cañoom'luee nc'e na chona ntyje'ñee' ndo' jee' maquiina' joona.

¹²Jnda jo' juu ángel na jnda yom tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naa'n'a' ts'om jndaa t'ma' Eufrates. Mana seicaa'na' jndaa'ñee', cha nnt-seicanaa'ñena' cwii nato ndyuaa'ñee' na nncwinom nt'om nn'a'. Na'ñee' cwiluiindyee nn'a' na cwitsa'ntjom ndyuaa jo ndo' na mandyowa ñe'quioom'.

¹³Quia jo' nty'iaya ndyee espíritu na cwajndiindyee. Cwii jlui'nom naquii' ndyoo juu catsoomjndii, cwiiche' jlui'nom ndyoo quioo'jndii tqúiee, ndo' cwiiche' jlui'nom ndyoo tsa' na mañequiaa ñ'oom cantu. Matseijomna' espíritu'ñee' cha'cwijom quioo' candaa. ¹⁴Joo espíritu'ñee' cwilui-indyena na'jndii. Jndye nnom 'naa' cwil'ana na xocandaa nnts'aa na cwe' ts'a'. Cwi'oontyjaa'na nn'a' na cwitsa'ntjom cha'waati tsjoomnancue, na nla'tjomna na'ñee' na nl'ana tia' nacjoo' Ty'oots'om, nque' na matseixma'ñ'ee' cha'tso nnom najnda, jnda tqúee' xuee na nncuaa tia'. ¹⁵Matso nquii Jesucristo: "Que'nyo' cwentá, majndeiito manncua'cañoo'ya 'o cha'na quich'ee tsa'canch'ue. Jee' nei'ni' juu ts'a' na m'aa'c'eeñe xje'ñee' na cwee liaa', ee xocalui'jnaa'ñê na ñecase'ñê." ¹⁶Quia jo' ndyee na'jndii'ñee' jla'tjomna cha'tso nn'a' na cwitsa'ntjom cwii joo yuu na jndyu Armagedón ñequio ñ'oom hebreo. Jo' jo' nl'ana tia' nacjoo' Ty'oots'om.

¹⁷Jnda jo' juu ángel na jnda ntquiee' tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naa'n'a' nacjoo' jndye. Ndo' naquii'che' wats'om cañoom'luee teic'uaa jndyee' nque' na wacatyee' tio 'naa'n'a'. Tsoom:

—Cha'tso jnda tuii.

¹⁸Quia jo' teitquioo' chom ntsuee, jndei' teic'uaa, ndo' jee' tyola'xuaa ntsuee. Jndei' tyots'eii. Cantyjati na m'a' nn'a' tsjoomnancue, tjoom ñes'eii cha'na s'eii luaa'. ¹⁹Seityuui'ñ'e'na' tsjoom t'ma' Babilonia, ndo' sei'ndaa'na' jndye njoom cha'waa tsjoomnancue. Ee Ty'oots'om ticatsuu' ts'oom nn'a' na la'xma' cwentaa' tsjoom t'ma' Babilonia na njoom cantyja na ñel'ana. S'aa' na jndei'na' cweñ'e'na na ñjom waso 'naa'n'a' na jee' matseiw'ee' joona. ²⁰Quia jo' macandá tsuu cha'tso ndyuaaxe'ncwe, ndo' mei' cwii sjo tatquioo'. ²¹Tquiaa tsaa' t'ma' cjoo nn'a' na jna'na' tsjo'luee. Jaa'na' cha'na wen'aa' kilos na cwiina'. Ndo' jnaa' jo' tyoluee nn'a' ñ'oom wi' na ntjei' nacjoo' Ty'oots'om.

17

Na maco'wi'na' sculjaa'

¹Quia jo' cwii na ntquiee' ángeles'ñee' na tyolei'cho ntquiee' watso, tyje'cañoom ja. Tsoom noo':

—Candyo' luua ndo' m'moo'ya njom' na nntu'xe'ndyee nn'a' tsjoom t'ma'ñee' na wacatyee'na' cjoo' jndye ndaa. Juu tsjoom'ñee' matseijomna' cha'cwijom cwii sculjaa'. ²Cha'na cwila'ntjei'ndyee nn'a' na cwe' luua' m'a' ñ'e'na' sculjaa', maluaa' cwil'a nn'a' na cwitsa'ntjom tsjoomnancue, na cwila-jomndyee cantyja 'naa' tsjoom t'ma'ñee'. Ee cwi'oontyjana cha'tso nnom jna' na cwinty'iaana na cwiluii tsjoom'ñee'. Ndo' jndye nn'a' na cwina' cha'waa tsjoomnancue, cha'cwijom cwindyeeena cantyja 'naa' winom na

matseixmaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Juu na cwila'jomndyeñ'eⁿna na matseixmaⁿna', matseijomna' cha'cwijom na matseitjomñe ts'aⁿ ñequio sculjaa'.

³ Quia jo' tco'na' nqoⁿ cwii na t'moⁿ Espiritu Santo. Tjañ'oom ángel'ñeeⁿ ja cwii joo yuu na tjaa'na' nn'aⁿ c'oom. Jo' jo' nty'iaya cwii yuscu na wal'joo nacjoo' quioo'jndii na weeñe. Cha'waañeyo' teiljeii ñ'oom ntjeiⁿ na matseij-naaⁿna' Ty'oots'om. Ndo' niom ntquiee' xque'yo' ndo' nqui ndei'jndyee'yo'.

⁴ Cwee yuscu'ñeeⁿ liaa colo catsioo' ñ'eⁿ colo wee, ndo' tycwi'ñê ñequio s'omcajaⁿ, ñequio jndye nnom ljo' ñ'eⁿ ta' na jeeⁿ jnda. Ndií' waso na tuii ñ'eⁿ s'omcajaⁿ ts'oqⁿ. Waso'ñeeⁿ too'cheⁿ ñjom na cwajndii na matseijomna' natia na mach'eeⁿ na matseintjeiiⁿ nn'aⁿ. ⁵ Ndo' staaⁿ teiljeii ñ'oom na cwe' tjañoom' na matseicajndyuna' jom. Matsona': "Luaañe tseixmaⁿ tsjoom t'maⁿ Babilonia. Cwiluiiñê tsondyee lculjaa', ndo' x'ee cha'tso na cwajndii na cwiluii tsjoomnancue." ⁶ Ndo' nty'iaya yuscu'ñeeⁿ, cha'cwijom na cañeⁿ na jeeⁿ neiⁿeⁿ matseicwjeⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyeyewentaa' Ty'oots'om, na tyotjei'yuu'ndyeyecantya' naaⁿ Jesús. Quia na nty'iaya jom jeeⁿ seitsaⁿna' ja. ⁷ Saá matso ángel'ñeeⁿ nqoⁿ:

—¿Chiuu na jeeⁿ m'aaⁿ ts'om'? Ja m'mqoⁿya njom' ñ'oom wanty'iuu' cantya' naaⁿ yuscum'aaⁿ, ndo' cantya' naaⁿ quioo'jndii tqúiee na chuu jom luaa', na niom ntquiee' xqueⁿ ndo' nqui ndei'jndyee'. ⁸ Juu quioo'jndii'ñeeⁿ na jndá tco'na' na nty'ia' ñetando'yo' ndo' je' tacwando'yo' saá quia nlu'i'nda'yo' yuu na ticantycwii na njoom. Jndá chii nncju' Ty'oots'om juuyo' yuu na nntsuuñeyo'. Cantyjati na tuii tsjoomnancue maxjeⁿ waa cwii libro na chuuna' ncuuee nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'. Saá nquiee nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue na tyoowiljeii ncuena nacjoo' libro'ñeeⁿ, jeeⁿ nntseitsaⁿna' joona quia na nnty'iaannda'na quioo'jndii'ñeeⁿ. Ee teiyo ñet'oomyo' ndo' je' tac'oomñeyo' saá quia nncwje'nda'yo'.

⁹ Ts'aⁿ na jndó' ts'om maca'na' na catsei'nqoⁿ ñ'oomwaa: Ntquiee' xqueⁿ quioo'jndii'ñeeⁿ cwit'mqoⁿna' ntquiee' ta yuu na wacatyeeⁿ yuscu'ñeeⁿ. ¹⁰ Ndo' mati joo ntquiee' xque'yo' cwit'mqoⁿna' ntquiee' nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. 'Omndyeyee joona jndá tja, ndo' cwii joona mam'aaⁿ ts'iaaⁿ je', ndo' cwii quia nnc'oom. Saá quia na nncwjeeⁿ matsona' na tijndyeyee nnc'oom. ¹¹ Ndo' quioo'jndii'ñeeⁿ na ñetando' ndo' je' tacwando', juuyo' cwiluiiñeyo' cwiicheⁿ ts'aⁿ na matsa'ntjom na jndá ñeeⁿ ndo' matseix'iaa'ñe ñequio ntquiee' na'ñeeⁿ. Saá xeⁿ jndá nncju' Ty'oots'om jom yuu na cwitsuundyeyee nn'aⁿ.

¹² 'Ndo' nqui ndei'jndyeyee na tco'na' na nty'ia' na ntyjoo xque'yo' cwit'mqoⁿna' nqui nn'aⁿ na cwiluiit'ma'ndyeyee saá tyoona'na' na nnts'a'ntjomna. Quia nnto'ñoomna na nnts'a'ntjomna cwe' cwii ta'ndyeyee ñequio juu quioo'jndii. ¹³ Na'm'aⁿ ñe'cwii ñ'oom joona, ndo' cantyjati najndá na la'xma'na ñequio na cwitsa'ntjomna ñe'quiana jo' nnom quioo'jndii'ñeeⁿ. ¹⁴ Nqui na'ñeeⁿ n'l'ana tia' nacjoo' Catsmaⁿ, saá jom nna'ñê ñ'eⁿndyeyee joona ee cwiluiiñê Ta jo ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquindyeyee ndo' na cwiluiiñê na matsa'ntjom cha'tsondyeyee nn'aⁿ na cwitsa'ntjomna. Ndo' mati nquiee nn'aⁿ na t'maⁿ Ty'oots'om, joona nla'jomndyeyee ñ'eⁿ nquii Catsmaⁿ, ee cwiluiindyeyee nn'aⁿ na jndá tjeii'ñê cwentaaⁿ ndo' cwila'candaⁿndyeyee jo nnoom.

¹⁵ Quia jo' tsoti ángel'ñeeⁿ nqoⁿ:

—Ndaa na tco'na' na nty'ia' na cwitjom yuu na wacatyeeⁿ sculjaa'ñeeⁿ, jo' jo' ma'moⁿna' nn'aⁿ na jndyenyeyee na jnaⁿ ticwii cwii ndyuaa, ndo' ticwii cwii nnom nn'aⁿ na tjachuii'ndyeyee, ñequio ticwii cwii nnom na tjachuii' ñ'oom na cwila'nei'na. ¹⁶ Ndo' joo nqui ndei'jndyeyee na nty'ia' na ntyjoo xqueⁿ

quioo'jndii na cwit'moo'na' nqui nn'aⁿ na cwiluiit'ma'ndye, nncue'ntyjo na joona nnc'omna na jndooa sculjaa'ñeeⁿ. Nla'tyuii'na jom ndo' cha'cwijom n'ana na nljoo'ñê na ñecasei'ñê. Nntquiina seiiⁿeⁿ ndo' nla'cona jom ñ'eⁿ chom. ¹⁷Ee s'aa Ty'oots'om naquii' n'omna na cal'ana cantya na seijndaa'ñê hasta nntseicandaa'ñee'na' ñ'oom na tque'nyee'. Jo' chii nnc'omna na ñecwii ñ'oom joona ndo' nñe'quiaana najndei na la'xmaⁿ na nnom quioo'jndii. ¹⁸Ndo' juu sculjaa'ñeeⁿ na tco'na' na nty'ia' ma'mo'na' tsjoom t'maⁿñeeⁿ na maque'na' xjeⁿ cha'tso nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindy tsjoomnancue.

18

Na tyuii' tsjoom Babilonia

¹ Quia jndā teinom na tuii na luaa', nty'iaya cwiicheⁿ ángel na jnaⁿ cañoom'luee na jndyocue. Jeeⁿ t'maⁿ najndei tseixmaaⁿ ndo' juu na caxueeñê seixueeñena' cha'waa tsjoomnancue. ² Ndo' teic'uaa jndei seixuaⁿ, tsoom:

—Jndā tyuii', jndā tyuii' tsjoom t'maⁿ Babilonia. Tsjoom'ñeeⁿ tseixmaⁿna' w'aa na'jndii ñequio yuu cwic'eeⁿ cha'tso espíritu na cwajndiindy. Ndo' tseixmaⁿna' yuu cwentaa' ticwii cwii nnom cantsaa na cwajndiindy ndo' ts'iaaⁿndye. ³ Ee cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue jndā jla'ntjeiⁿndyena cantya 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, cha'cwijom cwicandyena mach'ee sculjaa' na matseijnogⁿoⁿ n'omna. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'ma'ndye na cwitsa'ntjom tsjoomnancue jndā jla'ndaa'ndye cheⁿnquiee cantya 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, cha'cwijom cwe' m'a'yana ñ'eⁿ sculjaa'. Ndo' nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoomnancue na cwila'jnda ndo' cwindaaⁿ teityandyena nc'e nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cha'tso na queeⁿ n'omna, t'cal'ana xjeⁿ na jla'catsuuna s'om 'naaⁿna.

⁴ Jndā jo' jndiia cwiicheⁿ jndyee na teic'uaa cañoom'luee. Matso:

—O nn'aⁿya na la'xmaⁿ'yo' cwentaya, calui'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cha tints'aana' na mati 'o nla'jomndyo' jnaaⁿna, ndo' jo' jo' nntjom'yo' nawi t'maⁿ na nntjoomna. ⁵ Ee jndā teicanto' jnaaⁿna hasta cañoom'lueecheⁿ ndo' Ty'oots'om ñjom ts'oom natia na la'xmaⁿna. ⁶ Jo' chii cal'a'yo' nawi' ñ'eⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cha'xjeⁿ ñel'a joona ñequio nt'omcheⁿ. We ndii' nnjom nla'yo' cha'cwijom cwila'c'u'yo' joona 'na' na ñjom waso, jo' jo' nawi' na nntjoomna, cha'xjeⁿ na l'a joona ñ'eⁿ nt'omcheⁿ. We ndii' najndā nawi'ñeeⁿ nñe'quia'yo' ndaana. ⁷ Cantyati na tyola't'maaⁿndye cheⁿnquiee nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ndo' t'cal'ana xjeⁿ cantya na ya tyom'aⁿna, malaa'ti' cal'a'yo' na nlquiiina' joona ndo' na cwajndii nntjoomna. Ee na jla'tiuuna naquii' n'omna: “Jaa m'aaⁿtyaaⁿya na cwitsa'ntjooⁿya. Tyoo'ndiina' jaa na nnc'ooⁿya cha'na na cwii yusu na jnda ljoñe. Jaa xocatjooⁿya na nnc'ooⁿya na cwityuaaya.” ⁸ Manc'e na luaa' waa, jo' chii majndeiito t'maⁿ nlco'wi'na' nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Nncwje nn'aⁿ ndo' nnquioo jndo' t'maⁿ ndo' t'maⁿ nntseichjoo'na' n'om nn'aⁿ. Ndo' nlco tsjoom'ñeeⁿ ñ'eⁿ chom. Ee nquii Ty'oots'om na macu'xeeⁿ nn'aⁿ, t'maⁿ waa najndei na cwiluiiñê.

⁹ Ndo' nquiee nn'aⁿ na cwiluiindyena na cwitsa'ntjom njoomnancue, t'aa'ndyena ñequio natia na tseixmaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, na t'cal'ana xjeⁿ, jla'cona 'naaⁿna ñ'eⁿ natia na tyol'ana. Naⁿñeeⁿ nntyueena ndo' nla'xuaana quia na nnty'iaana na cwi'oowa ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ. ¹⁰ Tquia nncwintyjeeⁿ na na nquiaana nawi' t'maⁿ na cwitjoom nn'aⁿ. Nluena:

—Wi', wi' matjom tsjoom t'maⁿ, juu tsjoom Babilonia t'maⁿ cwiluiiñena'. Ee ñejomto tyee'cañoom na macowi'na' juuna'.

¹¹ Mati nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuaa na cwila'jnda ndo' cwindaaⁿ nntyueena ndo' nntseichjoo'na' n'omna cantya 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ee tjaa 'ñeeⁿ cwii

'ndiina' na ñe'catseijndati 'naⁿ na cwindaa^{na}. ¹² Joona cwilei'chona canchuu s'omcajaⁿ, s'omxuee, ljo' na jeeⁿ jnda, ta' perlas, liaa lino na jeeⁿ ya, liaa seda, liaa colo catsioo' ñequio colo wee. Ndo' cwindaa^{na} cha'tso nnom n'oom na jeeⁿ cachina', ñ'eⁿ cha'tso 'naⁿ na tuiina' ñ'eⁿ tsei'jndyee' elefante, ñ'eⁿ jndye 'naⁿ na tuiina' ñ'eⁿ n'oom na jndati, ñ'eⁿ 'naⁿ na tuiina' s'omwee, ñ'eⁿ xjo hierro, ndo' ñ'eⁿ tsjo' mármol. ¹³ Mati cwilei'chona canchuu tscwaa canela, ñ'eⁿ jndye nnom 'naⁿ na cachi, ñ'eⁿ suu, ñ'eⁿ ntsuee' ts'oom mirra na cwiluii ndaaljaa', ñ'eⁿ cwiicheⁿ ntsuee' ts'oom na cwiluii nasei. Ndo' ñ'eⁿ canchuu winom, seitye, jndaⁿ tyoo' ya, ñ'eⁿ lqueeⁿ jndaⁿ tyoo'. Mati ntmaaⁿ catsondye, ñ'eⁿ canmaⁿ, ntmaaⁿ catso, ñ'eⁿ tornom na cwicantyjandyeyo', ndo' ñ'eⁿ jndye nn'aⁿ na cwiwil'uandye na candye'ntjomtyeⁿ, na juu ts'iaaⁿ ñeeⁿ matseijomna' cha'cwijom cwiwil'ua añmaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁴ Ndo' n'ue nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ:

—Cha'tso 'naⁿ na tyolaqueeⁿ n'om'yo', jnda ntycwii cantyja 'naaⁿna'. Ndo' cha'tsoti 'naⁿ na yati na quit'maⁿ n'om'yo' ñequio cha'tso na nei'nco nquii'yo', jnda tsuundyoy' cantyja 'naaⁿna'. Tajom nnts'aannda'na' cha'xjeⁿ na ñet'om'yo'.

¹⁵ Ndo' joo nn'aⁿ na cwila'jnda ndo' cwindaa, cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ jnda teityandyena. Tquia nncwi'ntyjee'na na mati joona nquiaana nawi' t'maⁿ na nntjoom nn'aⁿ. Nntyueena ndo' nla'xuaana na matseichjoo'na' n'omna.

¹⁶ Nluena:

—Wi', wi' matjom tsjoom t'maⁿ. Ee tsjoom'ñeeⁿ tyocwee' nn'aⁿ liaa lino na yati, ñequio liaa colo catsioo', liaa colo wee. Tyola'tycwi'ndyena s'om cajaⁿ, ta' ljo' na jeeⁿ jnda, ndo' ta' perlas. ¹⁷ Saⁿ ñejomto mana ntycwii cantyja na tyandye naⁿ ñeeⁿ.

Ndo' cha'tso nn'aⁿ na cwilei'cho la'anda, ñequio nn'aⁿ na cwi'ooñjomndye joona', ñequio na'ntjom na cwila' ts'iaaⁿ naquii' la'anda, ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwita'ntjom cantyja 'naaⁿ joona', tquia tyomei'ntyjee' naⁿ ñeeⁿ.

¹⁸ Yocheⁿ na nty'iaana ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ, tyola'xuaana, tyoluena:

—Tijoom ñetuaa cwii tsjoom na jeeⁿ tyañe cha'na tsjoomwaa'.

¹⁹ Tyotioona ts'ojndaⁿ nqueⁿna, tyotyueena na chjoo' n'omna. Tyola'xuaana, tyoluena:

—Wi', wi' matjom juu tsjoom t'maⁿ. Cha'tsondyo jaa na cwita'ntjoo'ya ñequio la'anda, juu na tyañe tsjoom'ñeeⁿ seityana' jaa. Saⁿ ñejomto tyuii'ñ'e'na'.

²⁰ 'O na m'aⁿyo' cañoom'luee, c'om'yo' na nei'yo' cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' mati 'o nn'aⁿ na tqueⁿlju' Ty'oots'om n'om'yo', ñequio 'o apóstoles ñequio 'o profetas, je' je' c'om'yo' na nei'yo'. Ee na jnda tioomndyena s'aa Ty'oots'om na tyota'wi'na' o.

²¹ Jnda jo' nty'iaaya cwii ángel na jeeⁿ jndei, seiweeⁿ cwii tsjo' t'maⁿ cha'cwijom tsjo'suu na cwitua. Tjoom'm juuna' ts'om ndaaluee. Tsoom:

—Maluaa' matseijomna' na cwityuii' tsjoom t'maⁿ Babilonia. Tajom nleitquioo'nnada'na'. ²² Ndo' naquii' tsjoom'ñeeⁿ tajom nndiinnda' ts'aⁿ na c'uaa cwi'tjoo' música, cha'na arpa, tsmaaⁿ, ntu. Mati tajom nleitquioo'ñennda' cwii ts'aⁿ na sei'naaⁿya cwii nnom ts'iaaⁿ, meiⁿ tajom nleic'uaannda' na nntua ñ'eⁿ tsjo'molinom. ²³ Naquii' tsjoom'ñeeⁿ tajom nleixueennda' chom lámpara. Ndo' tajom nleic'uaannda' na cwiwit'maaⁿ na macoco ts'aⁿ. Nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na tyola'jnda ndo' tyondaⁿ ñet'oomna' na tyoluii'tma'ndyetina quii'ntaaⁿ cha'tso nn'aⁿ tsjoomnandye. Ndo' ts'iaaⁿ calua' na la' nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, tquii'nn'a'na' nn'aⁿ cha'waa tsjoomnandye.

24 Ndo' seicanooⁿna' na nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jla'cwjeena profetas ñequio nn'aⁿ na jnda tqeⁿljoom'm n'om. Mati waa jnaaⁿna na tcwe' nioom cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue na jnda tjā nc'e na cwila'yu'.

19

1 Jnda teinom na nmeiiⁿ, jndiyya na teic'uaa jndyee cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye na m'aⁿ cañoom'luee. Cwiluena:

Aleluya. Nquii Ty'oqots'om cwentaaya tseixmaaⁿ na cwilui'n'maaⁿndyo. Maty'iomna' na calawaⁿandyaaya jom, ee nqueⁿ tseixmaaⁿ najneiⁿ.

2 Macu'xeeⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ndo' ñequio ñ'oom na mayuu'.

Ee jnda tu'xeeⁿ juu sculjaa' na jndye ñ'oom niom cantyja 'naaⁿ, tsaⁿ na sei'ndaa' nn'aⁿ tsjoomnancue na cwe' tyom'a'yana ñ'eⁿñe.

Ee jnaaⁿ juu na tjā nn'aⁿ cwentaa' Ty'oqots'om na tyondye'ntjom nnoom, jo' chii s'aaⁿ na tiomñe tsaⁿñeeⁿ.

3 Ndo' cwiicheⁿ cwii ndii' jluea:

—Aleluya. Ticantycwii na cwi'oowa ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ.

4 Ndo' joo ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio joo ñequiee naⁿ na ta'ndo', ty'eta'nguiona nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio. Tyola't'maaⁿndyena jom, tyoluena:

—Aleluya. Amén.

5 Quia jo' teic'uaa cwii jndye nacañoom' tio, tso:

Cha'tsondyo' 'o na cwindye'ntjom'yo' nnom Ty'oqots'oomya, cala't'maaⁿndyo' jom.

'O nn'aⁿ na cwicatyue'yo' jom, meiiⁿ na cje cwil'a'yo', meiiⁿ na t'maⁿ cwilui-indyo',

cala't'maaⁿndyo' jom.

Na nncoco juu na cwiluiñe Catsmaⁿ

6 Quia jo' jndiyya na teic'uaa cha'cwijom na cwila'neiⁿ jndyendye nn'aⁿ, cha'cwijom na c'uaa 'ndyoo jndaa, ndo' cha'cwijom na jndeiⁿ cwila'xuaa ntsuee. Tyoluena:

Aleluya. Nquii Ta Ty'oqots'om cwentaaya, cha'tso nnom najndeiⁿ matseix-maaⁿ,

m'aaⁿ na matsaⁿntjom.

7 C'ooⁿya na neiiⁿya. Cats'aana' na t'maⁿ na neiiⁿ n'ooⁿya, ndo' calawaⁿandyaaya jom.

Ee jnda tue'ntyjo' na manncoco nquii Catsmaⁿ.

Ndo' tsaⁿ na nluuiñe scoom'm mam'aaⁿc'eeñe.

8 Macwee liaa lino na jeeⁿ ya na jnda jndaa', caxueena' ndo' lju'na'.

Juuna' tseixmaⁿna' cha'tso nnom ts'iaaⁿ na maty'iomyana' na ñel'a nn'aⁿ na tqeⁿ Ty'oqots'om na lju' n'om.

9 Quia jo' tso ángel'ñoⁿ:

—Luua catseiljei': "Jeeⁿ neiiⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿ Ty'oqots'om na cala'jomndye nantque na macoco juu Catsmaⁿ."

Jnda chii tsoomñoⁿ:

—Ñ'oommeiⁿ la'xmaⁿna' ñ'oom na mayuu' na matseineiⁿ nquii Ty'oqots'om.

10 Quia jo' tcoo'a xyā jo nc'ee ángel'ñeeⁿ na nntseit'maaⁿndyo jom. Saa tsoomñoⁿ:

—Tintsa' na luua' ee tjom na cwindya'ntjooⁿya nnom Ty'oqots'om ñ'eⁿndyu' ñequio nquiee nc'ia' na cwiljoo'ndyetyeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya na t'moⁿ Jesús. Macandā nquii Ty'oqots'om catseit'maaⁿndyu'.

Ee ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye nn'aⁿ cantyja 'naa'ⁿ Jesús, ljo'yu la'xma'na' ñequio ñ'oom' Ty'oqts'om na tyoñequia profetas.

Ts'aⁿ na ljo caso canchii'

¹¹ Quia jo' nty'iaya na wanaaⁿ cañoom'luee. Teitquioo'ñe cwii caso canchii' ndo' nqueⁿ na lloom juuyo' matseicajindyuna' jom tsaⁿ na ñe'cwii na mach'eeⁿ ndo' na mayom'm. Macu'xeeⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ndo' mach'eeⁿ tia' nacjoo nn'aⁿ na cwi'oo nacjoom'm. ¹² N'omnnoom matseijomna' cha'cwijom ntsaachom ndo' jndye corona ñjom xqueeⁿ. Waa xueⁿ'eⁿ na teiljeiina' nacjoom'm na macanda nqueⁿ ntyjeeⁿ, tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ caljeii. ¹³ Cweⁿ cwii liaatco na teicoo'ñ'e'na' niom'. Ndo' xueⁿ'eⁿ na nquiu nn'aⁿ, jo' jo' Ñ'oom' Ty'oqts'om. ¹⁴ Ndo' joo na cwiluiindyey sondaro cañoom'luee, ty'entyjona naxeeⁿ'eⁿ na ntyjondyena catso canchii'. Cwee'na liaa canchii' na lju'na na tuina' ñ'eⁿ lino na jeeⁿ ya. ¹⁵ Quii' 'ñom ndii' cwii xjo na jeeⁿ taa. Juuna' ma'mo'na' na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ njoomnancue. Ndo' juu na nntsa'ntjoom t'maⁿ nlco'wi'na' jona. Cha'xjeⁿ cwinchjee nn'aⁿ tauva na nluii' ndaa'na', maluaa' matseijomna' na nnts'aa' joo nn'aⁿ na tiñe'quiandyey cantyja 'naa'ⁿaⁿ. Ee nquii Ty'oqts'om na matseixma'ñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda, cantyjati na matseiw'eeⁿ, maluaa' nnts'aa' na nlco'wi'na' naⁿ'ñeeⁿ. ¹⁶ Cjoo' liaⁿ'aⁿ ndo' cjoo' tcweeⁿ'eⁿ jnda teiljeii xueⁿ'eⁿ na matsona': "Ja cwiluiindyey na matsa'ntjoo'ya cha'tsondyey nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. Ja t'maⁿ cwiluiindyey jo ndaa' cha'tso nn'aⁿ na cwiluiit'ma'ndyey."

¹⁷ Jnda chii nty'iaya cwii ángel na meintyjee' naquii' ñe'quioom'. Jndei matseixuaⁿ na maqueⁿ'eⁿ cha'tso cantsaa na ma'ntyja tsjo'luee. Matsoom:

—Quio'yo' cala'jomndyo' nantquie t'maⁿ 'naa'ⁿ Ty'oqts'om. ¹⁸ Quio'yo' na nntquie'yo' sei'ts'o 'naa' nn'aⁿ na t'maⁿ n'iaaⁿ cwila'xmaⁿ, nn'aⁿ na cwitsa'ntjom sondaro, nn'aⁿ na cwiluiindyey sondaro, sei'ts'o 'naa' catso, mandii'eeⁿ nn'aⁿ na ñentyjondyey jooyo'. Jndyendyey nn'aⁿ nntquie'yo' sei'ts'o 'naa'na, mati ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwindyey'ntjomtyeⁿ ndo' nn'aⁿ na m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na cje m'aⁿ, ndo' nn'aⁿ na jnda tquiendyey.

¹⁹ Ndo' nty'iaya juu quioo'jndii tquiee ñequio cha'tso nn'aⁿna cwiluiitquiendyey na cwitsa'ntjom tsjoomnancue ñequio sondaro 'naa'na. Tjomndyena na nl'ana tia' nacjoo' nqueⁿ na lloom caso canchii' ndo' nacjoo sondaro 'naa'ⁿaⁿ. ²⁰ Ndo' nqueⁿ na lloom caso canchii' ñequio sondaro 'naa'ⁿaⁿ jna'ndyena tia'ñeeⁿ. T'uena quioo'jndii tquiee ñequio quioo'jndii na jnda we. Juu tsaⁿ na jnda we jo', tyoñequiaa ñ'oom cantu, tyoch'ee 'naaⁿ t'maⁿ cantyja najndei quioo'jndii tquiee. Tyonquiu'nn'aⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ cha'tso nn'aⁿ na tquiandyey na tyocañoom ljeii 'naaⁿ quioo'ñeeⁿ lueena oo cantaana, ndo' tyola't'maa'ndyena na jlui'tsjaaⁿ'ñe juuyo'. Quia jo' nqueⁿ na lloom caso canchii' tjoom'm wendyey naⁿ'ñeeⁿ na tando' naquii' ndaaluee chom yuu na cwico ljo' supra. ²¹ Ndo' cha'tsondyey sondaro 'naa' naⁿ'ñeeⁿ na cwi'ndiina' tjana. Ee nqueⁿ na lloom caso canchii', seicwjeⁿ jona ñ'eⁿ xjo na macalui'nom quii' 'ñom. Ndo' cha'tso cantsaa tcwa'caxii'ndyeyey sei'ts'o 'naa' naⁿ'ñeeⁿ.

20

Cwii meiⁿ ndyuy

¹ Jnda chii nty'iaya cwii ángel na jnaⁿ cañoom'luee, jndyocueeⁿ. Ñ'oom ts'ow'aa na nnaaⁿ yuu na ticantycwii na njoom ndo' ñ'oom ts'uaaxjo ta. ² T'ueeⁿ catsoomjndii, juu catsuu tquiee na maxjeⁿ teiyo m'aaⁿ, juu na cwiluiiñe tsaⁿ'jndii ndo' Satanás. Seityeeⁿ juu na cwiljoo'ñetyeⁿ cwii meiⁿ ndyuy. ³ Ndo' tjoom'm tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' yuu na ticantycwii na njoom. Jnda

jo' seicoom'm ndo' tuaa teincuu' na nnaa' jo' jo', cha tacalui' tsa'ñee' na ñeiquiu'nn'a'tyee' nn'a' njoomnancue. Quia jnda jnda' cwii mei' ndyu'ñee' maxje' matsona' na nna'ñeyaa' cwe' tiyo.

⁴ Jnda chii nty'iaya jndye ndio na meindyuaandyen nn'a' na jnda to'ñoom ts'iaa' na nntu'xe'na nn'a'. Ndo' mati nty'iaya añmaa' nn'a' na jnda jno' cantyo' cwe' nc'e na tjei'yuu'ndyena cantyja 'naa' Jesús, ndo' na tyoñe'quiana ñ'oom' Ty'oots'om. Na'ñee' ticala't'maa'ndyena quioo'jndii, mei' juu na jlui'tsjaa'ñeyo'. Tinquandyena na nluii ljeii 'naa'yo' cantana mei' lueena. Na'ñee' nty'iaya na tando'nnda'na na jnda tjana ndo' sa'ntjomna ñequio Cristo cwii mei' ndyu. ⁵ Jo' luaa' najndyee na cwitandoxco nn'a'. Sa' nt'omche' nn'a' na jnda tja, ticatando'nnda'na hasta quia jnda jnda' cwii mei' ndyu'ñee'. ⁶ Matio'naa'ñe Ty'oots'om joo nn'a' na cwila'jomndye na cwitando'nnda' najndyee, ee cwiluiindyena na lju' n'omna. Juu na nncwje nn'a' na jnda we, xocat'uiina' joona ee tjaa najndei na matseixma'ñ'e'ndyena. Nla'xma'na ntyee cwentaa' Ty'oots'om ndo' Cristo. Ndo' nntsa'ntjomna ñ'e'ñe' cwii mei' ndyu.

⁷ Quia na jnda jnda' cwii mei' ndyu'ñee', nndyaañe Satanás yuu na chu'tye'ñe' ⁸ cha nluee'e'na nncjaanquiu'nn'aa' Gog ñ'e' Magog, jo' jo' nn'a' na m'a' cha'waa tsjoomnancue. Ndo' nntseitjoom sondaro 'naa' na'ñee' na nl'ana tia'. Jndyendyena hasta matseijomna' cha'na jndye tei' 'ndyoo ndaaluee. ⁹ Ndo' nty'iaya na jna'na cha'waa tsjoomnancue. Ty'etcuundyena cha'waa ndyuua ndo' tjaa'ndyena tsei juu tsjoom na jee' candya' ts'om Ty'oots'om, yuu na cwic'ee' nn'a' na maquee' na lju' n'om. Sa' seiquioom chom nacjoo sondaro'ñee', seicoñ'e'na' joona. ¹⁰ Ndo' juu tsa'jndii na tquiu'nn'a' joona, tju'na' jom naquii' ndaalueechom yuu na cwico ljo' sufra. Jo' jo' m'aa' quioo'jndii tquiie ñequio ts'a'na tyoñequiaa' ñ'oom cantu. Naxuee natsjom ticantycwii na maco'wi'na' joona jo' jo'.

Cwitu'xe'ndye nn'a' mach'ee Ty'oots'om

¹¹ Jnda jo' nty'iaya cwii tio canchii' na jee' t'ma'na' ndo' nty'iaya nqui Ty'oots'om na wacatyee' nacjoo' juuna'. Tsjoomnancue ñ'e' tsjo'luee jnda tsuuñ'e'na' jo nnoom. ¹² Mati tco'na' noo' na nty'iaya l'oo, joo nn'a' na tyoluii't'ma'ndye ñequio nn'a' na tjaa ljo' tyola'xma'. Meintyjee' na'ñee' jo nnom tio canchii'ñee'. Jnda chii sein'mei' Ty'oots'om cha'tso libro na chona' ljeii na matseicanoo'na' cantyjati na ñel'a l'oo'ñee'. Cantyja 'naa' joo ñ'oom'ñee' tu'xe'ndyena. Ndo' mati waa cwiche' libro na chuuna' ncuue nn'a' na la'xma' na cwita'ndo', jnda sein'mei'ñee'. ¹³ Ndo' sei'ts'o'naa' nn'a' na tja naquii' ndaaluee, jndyaandyena jo' jo'. Ndo' añmaa' nn'a' na jnda tja na m'a' yuu na meindoo' l'oo, jndyaandyena jo' jo'. Quia jo' cha'tsondyen na'ñee' tu'xee' joona cantyjati na jnda ñel'ana. ¹⁴ Xje'ñee' juu na mach'ee na cwiwje nn'a' ndo' ñequio tsjoom l'oo, tjoom'm joona' ndaaluee chom. Juu ndaaluee chom tseixma'na' na jnda we na cwiwje nn'a'. ¹⁵ Ndo' ñee' juu na t'cwiljeii xuee' nacjoo' libro na chuuna' ncuue nn'a' na la'xma' na cwita'ndo', tsa'ñee' tjoom'm juu naquii' ndaaluee chom. Luaa' waa na tco'na' noo'ya.

21

Tsjo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco

¹ Quia jo' nty'ianoo' tsjo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco. Ee jnda ntycwii cantyja 'naa' tsjo'luee najndyee ñequio tsjoomnancue najndyee. Ndo' tatjaa'na' ndaaluee cwii cuaa. ² Ndo' nty'iaya tsjoom Jerusalén xco, tsjoom na lju' cwiluiiñe. Jna'na' cañoom'luee na m'aa' Ty'oots'om, tycwi'na'

cha'cwijom cwii yuscundyua na manncoco ñ'e'n saa'. ³ Quia jo' jndiia na jndei teic'uaa matseinei' ángel cañoom'luee na m'aa' Ty'oqots'om, matso:

—Je' mam'aa' Ty'oqots'om ñ'e'n nn'a'n. Jnda joo'ñetyee' ñ'e'ndyena ee maquee' joona na nn'aa'n'a'n. Nque' nnc'oomñê ñ'e'ndyena ndo' nntseix-maa' Ty'oqots'om cwentaana. ⁴ Ticwii cwii ndaandaana ncuee'ñê. Taxocwena jo' jo'. Taxoc'omna na chjoo' n'omna, mei' taxatayueena, mei' na taxoquiti'na' joona. Ee jnda teinom cantyja na ñetjoomna najndyee.

⁵ Quia jo' nque' na wacatyee' tio, tsoom:

—Que' cwenta, mats'aa na caluixco cha'tso.

Mati tsoom ñoo':

—Luua catseiljei' ee ñ'oommei', ñ'oom na mayuu' joona'. Nndaq nty-jaa'tye' ts'om ts'a'n joona'.

⁶ Ndo' tsotiche' ñoo':

—Jnda jndaq' cha'tso. Ja m'aa'ya cwii tjoche' na nlui cha'tso, ndo' maxje' nnc'oo'ya quia na jnda ntyue cha'tso. Cwiluindyō x'e cha'tso ndo' mati ntyjii chiuu cwintycwiina'. Juu ts'a'n na ñe'c'uu ndaa, ja cwe' yuu ñeiquia ndaa xo' nc'uu, ndaa na mañequiaana' na wando' ts'a'n. ⁷ Ñee' juu na jnda jna'ñe nacjoo' natia, cha'tso nayamei' ndaa'. Ndo' ja nluiindyō Ty'oqots'om cwentaa'n'a' ndo' jom nluiñê jndaaya. ⁸ Saq nn'a'n na cwitjei'ndye cantyja 'na'ya ee na cwicyuena, ndo' nn'a'n na ticala'yu', ñequio nn'a'n na jnda jlui' cha'tso nnom natia l'a, nntiomna' joona naquii' ndaalueechom. Ndo' mati nn'a'n na cwila'cwjee nc'iaa, nn'a'n na cwe' m'a'ya ñ'e'n nc'iaa, nn'a'n na calua'ndye, nn'a'n na cwila't'maa'ndye 'na' na cwe' nn'a'n nl'a, ñequio na'cantu, maxje' cha'tsondyena jnda teijndaa' na nntiomna' joona naquii' ndaalueechom na cwico ljo' sufrā. Jo' jo' yuu na jnda we na cwiwje nn'a'n.

Tsjoom Jerusalén xco

⁹ Quia jo' tyjee'cañoom cwii na ntquiee'ndye ángeles na ñejleicho ntquiee' waso na too' ntquiee' nnom nawi' na macanda. Tquee' tsa'ñee' ja, tsoom:

—Candyo' ndo' m'moq'ya njom' yuscu na waa ñomcaa', juu nluiñe scuu' nquii Catsma'.

¹⁰ Quia jo' tco'na' ñoo' na nty'iaya cantyja na t'mo' Espíritu Santo. Tjañ'oom ángel'ñee' ja yuu waa cwii sjo' t'ma' na ndye. Jo' jo' t'mo' ñoo' tsjoom t'ma' Jerusalén, tsjoom na lju' cwiluiñena'. Jna'na' cañoom'luee na m'aa' Ty'oqots'om, jndyocuenta'. ¹¹ Ñ'oomna' nacaxuee na tseixma' nquii Ty'oqots'om. Maco'na' lui' cha'cwijom cwii tsjo' na jee' ndya' jnda, cha'na tsjo' jaspe, ndo' xueena' cha'cwijom tsioo. ¹² Ndioche' tsjoom'ñee' meintyjee' tatiom t'ma' na jee' ndye. Niom canchoo'we ndyueel'a tatiom'ñee', ndo' meintyjee' cwii cwii ángel na cwii cwii 'ndyoots'a. Mati ncuee canchoo'we ntmaa' ntseinda Israel teiljei' cwii cwiina' nacjoo' cwii cwii 'ndyoots'a. ¹³ Ndyee ndyueel'a niom jo ndo' na macalui' ñe'quioom', ndyee ndyuel'a niom jo ndo' na m'a' cancjuu ntquiee', ndo' jo ndo' na m'aa' caxjuu tsoom'naa', ndo' cantyja na majaacue ñe'quioom'. ¹⁴ Tuii tsia'tsjo' tatiom tsjoom'ñee' ñ'e'n canchoo'we ljo' na jee' nt'ma'. Ndo' canchoo'we apóstoles, teiljei' xuee' cwii cwii joona nacjoo' cwii cwii tsjo'ñee'.

¹⁵ Nquii ángel na seinei' ñ'e'ndyō maleiñ'oom cwii ts'oomxje' na tuiina' ñ'e'n s'om caja'. Ñ'e'n juuna' nncwjee'e'n xje' tsjoom'ñee', ñequio tatiom na meintyjee' ndioche' ndo' ñequio ndyueel'a tatiom'ñee'. ¹⁶ Juu tsjoom'ñee' ljo'yu xje' nquina', ñe'cwii xje' cantyja na tmei'na' ndo' cantyja na tcona'. Quia jo' tjei'e'n xje' cwii ntyjaa' tsjoom'ñee' ñequio ts'oomxje' 'naa'n'a'n. Tue'ntyjo cha'na we mei' waljoo' we sia'nto kilómetros na tco juuna'. Ñe'cwii

xjeⁿ cantyja na tcona' ñequio na tmeiⁿna' ñequio na ndyena'. ¹⁷ Mati tjeiiⁿeⁿ xjeⁿ tatiom cwanti na ndyena'. Tue'ntyjo cha'na ndyeeⁿaaⁿ nchoo' qui nchoo' ñequiee metros na ndyena'. Ndo' ts'oomxjeⁿ na teil'uee'ñe ángel matseijomna' cha'xjeⁿ na tco ts'oomxjeⁿ na cwiwil'uee'ndye nn'aⁿ.

¹⁸ Tatiom'ñeeⁿ tuina' ñ'eⁿ ljo' jaspe, ndo' juu tsjoom tuina' ñ'eⁿ s'omcajaⁿ ya. Maco'na' lui' cha'na mach'ee cwii tsioo na caxuee. ¹⁹ Teichjoom tsia'tsjo' tatiom tsjoom'ñeeⁿ ñequio cha'tso nnom ljo' na jnda. Tsjo' t'maⁿ najndyee, tsjo' cachuii' na jndyu jaspe, tsjo' na jnda we, na jndyu zafiro. Tsjo' na jnda ndyee, cachuii' na jndyu ágata. Tsjo' na jnda ñequiee, mati cachuii' na jndyu esmeralda. ²⁰ Tsjo' t'maⁿ na jnda 'om, colo wee na caljeii na jndyu ónice. Tsjo' na jnda yom, tsjo' wee na jndyu cornalina. Tsjo' na jnda ntquiee', cajaⁿna' na jndyu crisólito. Tsjo' na jnda ñeeⁿ, cachuii'na' cha'na ndaaluee na jndyu berilo. Tsjo' na jnda ñjeeⁿ, colo tscó'ndaa na jndyu topacio. Tsjo' na jnda nqui, colo wii na jndyu crisoprasa. Tsjo' na jnda canchoo'cwii, colo tsá na jndyu jacinto. Ndo' tsjo' na jnda canchoo'we, colo catsioo' na jndyu amatista. ²¹ Canchoo'we ndyueel'a na niom tatiom, tuina' ñ'eⁿ ta' perlas. Cwii cwii 'ndyoots'a tuina' ñ'eⁿ cwii ta' perla t'maⁿ. Ndo' nataa t'maⁿ tsjoom'ñeeⁿ tuina' ñ'eⁿ s'omcajaⁿ ya. Maco'na' lui' cha'na mach'ee cwii tsioo na caxuee.

²² Ndo' tjaa'na' wats'om nty'iaya tsjoom'ñeeⁿ, ee nquii Ta Ty'oots'om na tseixmaⁿñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda, ñequio nquii Catsmaⁿ, joona cwilui-indyena wats'om cwentaa' tsjoom'ñeeⁿ. ²³ Ndo' jo' jo' tica'na' ñe'quioom', mei' chi' na nla'xuee. Ee cantyja na caxueeñe Ty'oots'om ñequio juu Catsmaⁿ, jo' naxuee jo' jo'. ²⁴ Nn'aⁿ njoomnancue na jnda jlui'n'maa'ndyee nnc'omna cantyja naxuee tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwiluii't'ma'ndyeti tsjoomnancue, juu na matseit'maa'ñena' joona, nnc'oon'omna juuna' tsjoom'ñeeⁿ ndo' nla't'maa'ndyena nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo'. ²⁵ Tsjoom'ñeeⁿ tjaa'na' nat-sjom. Jo' chii ticata' ndyueel'a tatiom ndiocheⁿ ee ñe'nquii'cheⁿ naxuee. ²⁶ Nn'aⁿ njoomnancue nnc'oochona cha'tsoti na ya na la'xmaⁿna ndo' nla't'maa'ndyena nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo'. ²⁷ Tsjoom'ñeeⁿ tijoom nnc'jaaquiee' mei'nquia na tlju', mei' nn'aⁿ na cwajndii cwil'a, mei' nn'aⁿ na cwilá'neiⁿ cantu. Macanda nnc'ooquie' nn'aⁿ na teiljeii ncuee nacjoo' libro cwentaa' juu Catsmaⁿ. Naⁿñeeⁿ ticantycwii na cwita'ndo'na.

22

¹⁻² Jnda jo' t'moⁿ ángel'ñeeⁿ cwii jndaa na cwina'na' x'ee tio na watayeeⁿ Ty'oots'om ñequio Catsmaⁿ. Macaana' xcwe ts'om nataa t'maⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ndaa na cwinaaⁿ jo' jo' jeeⁿ xueena' cha'cwijom tsioo ndo' juuna' mañequiaana' na ticantycwii na cwita'ndo' nn'aⁿ. Mati we ntyja 'ndyoo jndaa meintyjee' n'oom na cwíñe'quia na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ntyja canchoo'we nnom ta' n'oom'ñeeⁿ, ndo' cwii cwii nnom ta' cwiquiena' tincwii chi'. Mati tscó n'oom'ñeeⁿ la'xmaⁿna' nasei na matsein'maⁿna' nn'aⁿ njoomnancue. ³ Mei'cwii nnom nawi' na cwiitjoom nn'aⁿ taxocantya'iaana jo' jo'. Macanda nquii Ty'oots'om nnc'wacatyeeⁿ tio'naaⁿ jo' jo' ñequio Catsmaⁿ ndo' nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnoom nla't'maa'ndyena jom. ⁴ Nnty'iaandaana jom ndo' nñoom xueⁿeⁿ eⁿ cantaana. ⁵ Taxocuaa natsjom ndo' taxocaⁿna' chom lámpara, mei' ñe'quioom' ee nquii Ta Ty'oots'om cwiluiiñe naxuee ndaana. Ndo' ticantycwii na cwita'ntjomna.

Manndyoo' na nndyonnda' Jesucristo

⁶ Jnda jo' tso ángel'ñeeⁿ nqooⁿ:

—Cha'tso ñ'oommeiiⁿ tjacantya na mayuu'na', jo chii nndaá ntyjaa'tyeⁿ ts'om ts'aⁿ joona'. Nquii Ta Ty'oots'om cwiluiiñe na matseijnqooⁿ n'om

nn'aⁿ na cwiñe'quia ñ'oom'm. Jo' chii jndā jñoom ángel cwentaaⁿaⁿ na ca'moⁿndaā nn'aⁿ na cwindye'ntjomna nnoom ljo' na mawaaxjeⁿ na nluui.

⁷Matso Jesucristo:

—Queⁿyo' cwentā, matyuaa' nncua'cañooⁿya na m'aⁿyo'.

Neiiⁿ ts'aⁿ na matseicandā ñ'oom na chuu librowaa cantyja chiuu cwindyona'.

⁸Ja Juan nty'iaya cha'tso nmeiⁿl' ndo' jndiia cantyja 'naa'na'. Ndo' quia na jndā nty'iaya ndo' jndā jndiia ñ'oommeiⁿl', quia jo' tcoo'a xtya jo nnom ángel'ñeeⁿ na nntseit'maaⁿndyo jom na t'mooⁿ nmeiⁿl' nooⁿ. ⁹Saa tsoom:

—Tintsa' na luaa', ee tjom na cwindya'ntjooⁿya nnom Ty'oots'om ñ'eⁿndyu', ñequio nc'iaa' na cwiñe'quia ñ'oom'm, ndo' ñequio joo nn'aⁿ na cwila'candā ñ'oom na chuu librowaañe. Macandā nquii Ty'oots'om cateit'maaⁿndyu'.

¹⁰Mati tsoom nooⁿ:

—Joo ñ'oom na chuu librowaa cantyja chiuu cwindyona', tintseicu' jooⁿ na ticandye nn'aⁿ ee nc'e na jndā teinndyoo' xjeⁿ na nntseicandāñena' jooⁿl'. ¹¹Juu ts'aⁿ na mach'ee yuu na ticaty'iomyana' cats'aato na ljo'. Ndo' juu ts'aⁿ na tilju' matseitiuu, caljoo'ñeto na ljo'. Saa juu ts'aⁿ na matseijomñe ñequio na maty'iomyana', c'oomticheⁿ na ljo'. Ndo' juu ts'aⁿ na jndā tqueⁿlju' Ty'oots'om ts'om, caljoo'ñetyeⁿ cantyja 'naa'aⁿ.

¹²Matso Jesucristo:

—Mayuu'cheⁿ matyuaa' nncua'cañooⁿya. Nndyoñ'oⁿya naya na maty'iomna' na nnto'ñoom nn'aⁿ, ndo' ñnequiaa jo' nnom cwii cwii ts'aⁿ cantyjaⁿ na s'aa. ¹³Ja m'aaⁿya cwiitjoocheⁿ na nluui cha'tso, ndo' maxjeⁿ nnc'oⁿya quia na jndā ntycwii cha'tso. Ja m'aaⁿya najndyee ndo' m'aaⁿya na macandā. Cwiluindyoo x'ee cha'tso ndo' mati ntyjii chiuu cwintycwiina'.

¹⁴Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na cwiitmaⁿlju' naquii' n'omna ñequio nioom' Jesucristo. Ee jooⁿ wanaaⁿ na nncwinomna ndyueel'a na nnc'ooquie'na quii' tsjoom Jerusalén xco. Ndo' nndaā nlquie'cañomna ts'oom na nntquina tā na mañequiaana' na cwita'ndo' nn'aⁿ. ¹⁵Saa naxeⁿl' tatiom nnom tsjoom'ñeeⁿ cwiljoo'ndye nn'aⁿ na tilju' laxmaⁿ ñequio na'calua', nn'aⁿ na cwe' cwim'aⁿya ñequio nc'iaa, nn'aⁿ na cwila'cwjee nc'iaa, nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a, ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na neiiⁿ cantu ndo' majo'to mach'ee.

¹⁶—Nncō Jesús jndā jñooⁿya ángel cwentaya na m'aⁿyo' na macwji'yuu'ñe cha'tso ñ'oommeiiⁿ ndāa' 'o, ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaa'aⁿ. Ja cwiluiindyoo x'ee ñ'oom cantyja 'naa' David, ndo' tsjaaⁿ 'naa' jom na jndyowicantjoo'. Ja cwiluiindyoo caxjuuncoo.

¹⁷Nquii Espíritu Santo ñequio joo nn'aⁿ na cwiluiindyoo scuu' Catsmaⁿ cwiluena:

—Ta Jesús, candyo'.

Ndo' 'ñeeⁿ juu na mandii na matsei'naaⁿ ts'aⁿ ñ'oommeiiⁿ, catso:

—Candyo', Ta Jesús.

Ndo' 'ñeeⁿ juu na ñe'c'uu ndaa, candyontyjaⁿl' jom. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ntyjaa' ts'om na nluin'maaⁿñe, candyoc'uu ndaa na cwe'yu na mañequiaa na cwita'ndo' nn'aⁿ.

¹⁸Ticwii cwii ts'aⁿ na mandii ñ'oommeiiⁿ cantyja chiuu cwindyona' na teiljeii tsoomwaañe, ja Juan mañequiaa na caljeii tsaⁿñeeⁿ na waa na teincuu'. Ee xeⁿ nntseicwaljoo' ts'aⁿ ñ'oom nacjoo' ñ'oommeiiⁿ, quia jo' nacjoom'm nntseicwaljoo' Ty'oots'om cha'tso nawi' t'maⁿ na teiljeii naquii' librowaa.

¹⁹Ndo' mati 'ñeeⁿ juu na nncwji' nt'om ñ'oom na teiljeii librowaa cantyja chiuu cwindyona', Ty'oots'om nncwji' na wanaaⁿ na nlquii tsaⁿñeeⁿ taa'

ts'oom na mañequiaa na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ndo' nnts'aaⁿ na ticwanaaⁿ na nncjaaquiee' tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' tsjoom na lju' cwiluiiñena'. We ñ'oommeiⁿ matseineiⁿ librowaa chiuu la'xmaⁿna'.

²⁰ Manquiiti Jesús na macwji'yuu'ñe ñ'oommeiⁿ, matsoom:

—Mayuu'cheⁿ tyuaa' nncua'cañooⁿya na m'aⁿ'yo'.

Ndo' jaa cwit'ooya nnoom, cwil'uuya:

—Mayuu'. Candyo' 'u Ta Jesús.

²¹ Catio'naaⁿñe Ta Jesús cha'tsondyo' 'o na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'aⁿ.
Amén.